

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KEN
FOLLETT

DÜNYAYI
SARAN
KİŞİ

OLASILIK

“BÜYÜK RESMİ GÖRMEK AÇISINDAN BUGÜNE KADAR YAZILMIŞ
EN ÇARPICI KURGULARDAN BİRİ.”

–THE SEATTLE TIMES–

KEN FOLLETT’in, olağanüstü bir tarihî destan olan *Yüzyıl Üçlemesi*’nin birinci kitabı *Devlerin Düşüşü*, “panoramik ve büyüleyici bir kitap, günlerce veya haftalarca aklınızdan çıkmayacak” (*USA Today*) övgüleriyle uluslararası bir sansasyon yarattı.

Şimdi de *Dünyayı Saran Kış*, tam da ilk kitabın bıraktığı yerden başlıyor: Birbiriyle ilişkili –Amerikan, Alman, Rus, İngiliz ve Gallerli– beş aile; Üçüncü Reich’in yükselişi ile muazzam bir sosyal, politik ve ekonomik çalkantı içine giriyor. İspanyol İç Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı’nın büyük dramları içinden geçerek Amerikan ve Rus yapımı atom bombalarının patlamasına ve Soğuk Savaş’ın başına doğru ilerliyor.

Alman bir baba ve İngiliz bir anneden doğan Carla von Ulrich, hayatının bir Nazi dalgası tarafından yutulduğunu fark ediyor –ta ki büyük bir cesaret gerektiren ve muazzam ölçüde ıstırap yaratacak o işe kendini adayana kadar... Birlikte bir sırrı paylaşan Amerikalı biraderler Woody ve Chuck Dewar; köklü değişimlerin yaşandığı bir dönemde ve biri Washington’da diğeri Pasifik’in kanlı ormanlarında, birbirlerinden farklı yollar izliyor... İngiliz öğrenci Lloyd Williams, İspanyol İç Savaşı’nın ateş hattındayken Faşizm kadar Komünizmle de savaşması gerektiğini keşfediyor... Sosyal statü basamaklarını çıkmaya başlayan Daisy Peshkov, sadece popülerite ile ilgileniyor ama savaş onun da hayatını dönüştürürken kuzeni Volodya, Sovyet İstihbaratında kendine bir yer ediniyor ve bu, sadece devam eden savaşı değil gelecek savaş da etkileyecek bir yer...

“KRİZ İÇİNDEKİ BİR DÜNYANIN İNSANI ZORLAYAN PORTRESİ.”

–THE WASHINGTON POST–

“USTALIKLA SÜRÜKLÜYOR .”

–THE LOUISVILLE COURIER-JOURNAL–

ISBN: 978-605-9976-14-5

9

786059

976145

49₺

DÜNYAYI SARAN KIŞ

Uluslararası en çok satan kitaplar listesine giren ve ödül kazanan gerilim romanı *Eye of the Needle*'ı yazdığında **Ken Follett**, yirmi yedi yaşındaydı. Sonra, Orta Çağ'da bir katedralin inşa edilmesini anlattığı *The Pillars of the Earth* kitabıyla herkesi şaşırttı. Ve uzun zamandır beklenen; ABD, Britanya ve Avrupa'da en çok satanlar listesinin başına yerleşen *World Without End* ile bütün dünyada milyonlarca okuyucuyu büyülemeye devam ediyor. *Yüzyıl Üçlemesi*'nin en çok satanlar listesine giren ilk kitabı *Fall of Giants* adlı romanını şimdi, *Dünyayı Saran Kış* (*Winter of the World*) takip ediyor.

Yüzyıl Üçlemesi hakkında değerlendirmeler

"Usta hikâyeci Ken Follett; İngiliz, Amerikan, Alman ve Rus bakış açılarından görerek toplumları ve siyaseti, Birinci Dünya Savaşı'nın başından sonuna kadar son derece verimli ve büyüleyici bir dokumayla birlikte örüyor."

The Times

"Bu, yüksek oktanlı bir hikâye anlatımı ve çok daha güçlü; çünkü anlattığı hikâyenin büyük kısmı gerçek. Follett'in; serbest bıraktığı büyük güçlere komutası, generallerinin savaş stratejileri kadar etkileyici ve zaman zaman onlardan daha usturuplu... Bütünsel olarak Follett, tarihi bilgi ve dramları müthiş bir ustalık ve canlılıkla aktarıyor."

Scotsman

"Follett'in üçlemesi, hayranlarının daha fazlasını istemesine neden olacak... Son sürat seyreten, güçlü bir anlatım. Sürükleyici ve bütün dikkatinizi kendine çeken tarihi detaylarla dolu."

Daily Express

Ken Follett'in Diğer Kitapları¹

- The Modigliani Scandal – *Çıplak Skandal* (Altın Kitaplar)
Paper Money
Eye of the Needle
Triple
The Key to Rebecca
The Man from St Petersburg
On Wings of Eagles – *Kartallar* (İnkılâp Kitabevi)
Lie Down with Lions
The Pillars of the Earth – *Bir Katedralin Öyküsü* (İnkılâp Kitabevi)
Night Over Water – *Suları Ürperten Gece* (Altın Kitaplar)
A Dangerous Fortune – *Yıkılan Servet* (İnkılâp Kitabevi)
A Place Called Freedom – *Özgürlük Ülkesi* (Remzi Kitabevi)
The Third Twin – *Üçüncü İkiz* (İnkılâp Kitabevi)
The Hammer of Eden
Code to Zero – *Sıfıra Bir Kala* (İnkılâp Kitabevi)
Jackdaws
Hornet Flight – *Şifre: Freya* (İnkılâp Kitabevi)
Whiteout – *Beyaz Kaos* (İnkılâp Kitabevi)
World Without End – *Sonu Olmayan Dünya* (İnkılâp Kitabevi)
Fall of Giants – *Devlerin Düşüşü* (Olasılık)

¹ Yazarın diğer kitaplarından henüz Türkçeye çevrilmemiş olanların sadece orijinal isimleri verilmiş, çevrilenlerin ise Türkçe isimleri de belirtilmiştir (çev. notu).

KEN FOLLETT

DÜNYAYI SARAN KIŞ

Çevirmen: Zeynep Ünalın

OLASILIK

DÜNYAYI SARAN KIŞ

Ken Follett

WINTER OF THE WORLD

Copyright © Ken Follett, 2012

Olasılık - 11

Tarihî Kurgu – 4

ISBN: 978-605-9976-14-5

Birinci Baskı: Şubat 2017

Çeviren ve Editör: Zeynep Ünalın

Yayına Hazırlayan: Burak Arslan

Kapak Görseli: Shutterstock

Redaksiyon: Sercan Pamuk

İç Baskı

Ana Basın Yayın A.Ş.

B.O.S.B. Mermerciler San. Sit. 10. Cd. No:15 Beylikdüzü İstanbul

Kapak Baskı

Hanlar Matbaası

Yeşilce Mh. Aytekin Sk. No: 16 Kâğıthane İstanbul

KRP Yayıncılık Matbaacılık Ltd. Şti.

Mustafa Kemal Mh. 2146. Sk. No: 14/13 Çankaya Ankara

OLASILIK® Bir KRP Yayıncılık Markasıdır.

Yayın Hakları:

© KRP Yayıncılık Matbaacılık Ltd. Şti.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

www.krpyayincilik.com

Büyükannelerim ve büyükbabalarımın anısına,

***Tom ve Minnie Follett
Arthur ve Bessie Evans***

Kitaptaki Karakterler

Amerikalı

Dewar Ailesi

Senatör Gus Dewar

Rosa Dewar, *karısı*

Woody Dewar, *büyük oğulları*

Chuck Dewar, *küçük oğulları*

Ursula Dewar, *Gus'ın annesi*

Peshkov Ailesi

Lev Peshkov

Olga Peshkov, *karısı*

Daisy Peshkov, *kızları*

Marga, *Lev'in metresi*

Greg Peshkov, *Lev ve Marga'nın oğlu*

Gladys Angelus, *film yıldızı ve Lev'in diğer metresi*

Rouzkrokh Ailesi

Dave Rouzkrokh

Joanne Rouzkrokh, *kızı*

Buffalo Sosyetesinden Simalar

Dot Renshaw

Charlie Farquharson

Diğer Karakterler

Joe Brekhunov, *bir gangster*

Brian Hall, *sendika lideri*

Jacky Jakes, *film yıldızı adayı*

Eddie Parry, *denizci ve Chuck'ın arkadaşı*

Yüzbaşı Vandermeier, *Chuck'ın amiri*

Margaret Cowdry, *güzel vâris*

Gerçek Tarihi Karakterler

Başkan F. D. Roosevelt

Marguerite "Missy" LeHand, *Roosevelt'in yardımcısı*

Başkan Yardımcısı Harry Truman

Cordell Hull, *Dışişleri Bakanı*

Sumner Welles, *Müsteşar*

Albay Leslie Groves, *Amerikan Ordusu Mühendisler Birliği*

İngiliz

Fitzherbert Ailesi

Kont Fitzherbert, kendisine Fitz ismiyle hitap ediliyor
Prenses Elizaveta, kendisine Bea ismiyle hitap ediliyor, Fitz'in karısı
"Boy" Fitzherbert, Aberowen Vikontu, büyük oğulları
Andy, küçük oğulları

Leckwith-Williams Ailesi

Ethel Leckwith (kızlık soyadı Williams), Aldgate'ten Parlamento Üyesi
Bernie Leckwith, Ethel'in kocası
Lloyd Williams, Ethel'in oğlu, Bernie'nin üvey oğlu
Millie Leckwith, Ethel ve Bernie'nin kızı

Diğer Karakterler

Ruby Carter, Lloyd'un arkadaşı
Sör Bartholomew "Bing" Westhampton, Fitz'in arkadaşı
Lindy ve Lizzie Westhampton, Bing'in ikiz kızları
Jimmy Murray, General Murray'in oğlu
May Murray, kız kardeşi
Marki Lowther, kendisine Lowthie adıyla hitap ediliyor
Naomi Avery, Millie'nin en yakın arkadaşı
Abe Avery, Naomi'nin ağabeyi

Gerçek Tarihi Karakterler

Ernest Bevin, MP, Dışişleri Bakanı

Alman & Avusturyalı

Von Ulrich Ailesi

Walter von Ulrich

Maud (kızlık adı Leydi Maud Fitzherbert), *karısı*

Erik, *oğulları*

Carla, *kızları*

Ada Hempel, *hizmetçileri*

Kurt, *Ada'nın gayrimeşru oğlu*

Robert von Ulrich, *Walter'ın ikinci kuşaktan kuzeni*

Jörg Schleicher, *Robert'in erkek arkadaşı ve ortağı*

Rebecca Rosen, *bir yetim*

Franck Ailesi

Ludwig Franck

Monika (kızlık adı Monika von der Helbard), *karısı*

Werner, *büyük oğulları*

Frieda, *kızları*

Axel, *küçük oğulları*

Ritter, *özel şoför*

Kont Konrad von der Helbard, *Monika'nın babası*

Rothmann Ailesi

Dr. Isaac Rothmann

Hannelore Rothmann, *karısı*

Eva, *kızları*

Rudi, *oğulları*

Von Kessel Ailesi

Gottfried von Kessel, *Centre Parti¹ Milletvekili*

Heinrich von Kessel, *oğlu*

Gestapo

Komiser Thomas Macke

Müfettiş Kringelein, *Macke'nin patronu*

Reinhold Wagner

Klaus Richter

Günther Schneider

Diğer Karakterler

Hermann Braun, *Erik'in en yakın arkadaşı*

Çavuş Schwab, *bahçıvan*

Wilhelm Frunze, *bilim adamı*

¹ 1870'te kurulan, Kaiserreich ve Weimar Cumhuriyeti döneminde varlığını sürdüren Katolik Merkez Partisi. (çev. notu).

Rus

Peshkov Ailesi

Grigori Peshkov

Katerina, *karısı*

Vladimir, daima kullanılan adıyla Volodya, *oğulları*

Anya, *kızları*

Diğer Karakterler

Zoya Vorotsyntsev, *fizikçi*

Ilya Dvorkin, *gizli polis memuru*

Albay Lemitov, *Volodya'nın patronu*

Albay Bobrov, *İspanya'da Kızıl Ordu subayı*

Gerçek Tarihi Karakterler

Lavrentiy Beria, *gizli polisin başı*

Vyacheslav Molotov, *Dışişleri Bakanı*

İspanyol

Teresa, *okuryazarlık öğretmeni*

Gallerli

Williams Ailesi

David Williams, *kendisine Dai adıyla da hitap ediliyor, "Dede"*

Cara Williams, *"Nine"*

Billy Williams, *Aberowen'dan Parlamento Üyesi*

Mildred, *Billy'nin karısı*

Dave, *Billy'nin büyük oğlu*

Keir, *Billy'nin küçük oğlu*

Griffiths Ailesi

Tommy Griffiths, *Billy Williams'ın siyasi temsilcisi*

Lenny Griffiths, *Tommy'nin oğlu*

Birinci Kısım

ÖBÜR YANAK

1933

Carla, anne ve babasının hırlaşmaya başlamak üzere olduklarını biliyordu. İçerideki –şubat ayının kar tipilerinden önce Berlin sokaklarında esen rüzgârın ilik donduran soğuğuna benzeyen– husumeti, daha mutfağa girdiği saniyede hissetmişti. Az daha arkasını dönüp geri gidiyordu.

Anne ve babasının kavga etmeleri sıra dışı bir durumdu. Genellikle birbirlerine karşı oldukça sevecen davranırlardı –hatta haddinden fazla sevecen. Başka insanların önünde öpüştüklerinde Carla utanırdı. Arkadaşları bunun acayip olduğunu düşünürdü: Onların ebeveynleri böyle şeyler yapmazdı. Carla, bir keresinde bunu annesine söylemişti. Annesi, hâlimden pek memnun bir tavırla gülmüş ve şöyle demişti: “Nikâhımızın ertesi günü baban ve ben, Büyük Savaş¹ yüzünden ayrı düştük.” Carla’nın annesi, doğma büyüme İngilizdi ama öyle olduğunu ayırt etmek epey zordu. “Baban vatanına, yani Almanya’ya dönüp orduya katıldığında ben Londra’da kaldım.” Carla bu hikâyeyi birçok kez dinlemişti ama annesi bunu anlatmaktan asla yorulmazdı. “Sandık ki savaş üç ayda bitecek ama ondan sonra babanı beş sene göremedim. Ve bütün o süre boyunca ona dokunmanın özlemini çektim. Şimdiyse ona dokunmaktan asla bıkmıyorum.”

Babası da buna benzer şeyler söylerdi. Daha birkaç gün önce ve bu mutfakta, “Senin annen, benim tanıdığım en akıllı kadın,” demişti. “Annenle o yüzden evlendim. Bunun şeyle bir alakası yok...” Babasının lafı burada kesilmiş ve sanki on bir yaşındaki Carla seks hakkında hiçbir şey bilmiyormuş gibi, annesiyle birlikte gizli bir ittifak içinde gülüşmüşlerdi. Ne utanç verici bir şeydi!

Ama seyrek de olsa kavga ederlerdi. Carla belirtileri biliyordu. Ve şimdi de yeni bir tanesi patlak vermek üzereydi.

Mutfak masasının, birbirlerinden en uzak uçlarında oturuyorlardı. Babası, oldukça ağırbaşlı bir kıyafet içindeydi: koyu gri bir takım elbise, kolalı beyaz gömlek ve siyah saten boyun bağı. Her ne kadar alnındaki saç

¹ Birinci Dünya Savaşı için kullanılan bir deyim (çev. notu).

çizgisi biraz geriye çekilmeye başlamış ve yeleği, cep saatinin altın kösteginin altından biraz dışarı fırlamış olsa da her zamanki gibi iki dirhem bir çekirdek görünüyordu. Yüzü, sahte bir sükûnet ifadesiyle donmuş gibiydi. Carla bu ifadeyi iyi tanıyordu. Babası bu ifadeyi, aile üyelerinden birisi onu sinirlendiren bir şey yaptığında takınırdı.

Babasının elinde, annesinin çalıştığı haftalık *The Democrat* dergisinin bir nüshası vardı. Annesi, o derginin *Leydi Maud* köşesinde politik ve diplomatik dedikodular yazardı. Babası, yüksek sesle okumaya başladı: “*Yeni şansölyemiz Herr Adolf Hitler, Başkan Hindenburg’un¹ resepsiyonunda ilk defa diplomatik cemiyet içine çıktı.*”

Başkanın, devletin başı olduğunu Carla biliyordu. Başkan, seçilmiş biriydi ama gündelik politikanın hırgüründen uzak durur; daha çok bir hakem görevi yapardı. Şansölye ise başbakandı. Arkasındaki Nazi Partisi, Alman parlamentosu *Reichstag*’da çoğunluğu sağlayamamış olmasına rağmen Hitler, şansölye yapılmıştı; böylece şimdilik, diğer partiler Nazi aşırılıklarını dizginleyebilirdi.

Carla’nın babası, sanki lağım gibi iğrenç bir şeyden bahsetmek zorunda kalıyormuş gibi tiksine tiksine okuyordu: “*Şansölye, resmî frak giymekten rahatsız görünüyordu.*”

Carla’nın annesiye kahvesini yudumluyor; atkı ve eldivenlerini takmış işlerine yetişmek için koşuşturan insanlarla ilgileniyormuş gibi pencereden caddeyi seyreliyordu. Annesi de sakinmiş gibi yapıyordu ama Carla onun, uygun anı kolladığını biliyordu.

Hizmetçi Ada önlüğünü takmış, tezgâhın başında dikiliyor ve peynir dilimliyordu. Ada, babasının önüne bir tabak peynir koydu ama babası, tabağı görmezden gelip okumaya devam etti: “*Herr Hitler’in; İtalyan sefirinin, samur biyeli gül pembe bir tuvalet giymiş kültürlü karısı Elisabeth Cerruti’nin etkisine girdiği besbelliydi.*”

Carla’nın annesi, insanların ne giydiğini daima yazardı. Bunun, okuyucuların o kişileri gözlerinin önüne getirebilmesine yardım ettiğini söylerdi. Kendisinin de güzel elbiseleri vardı ama zor günlerden geçiyorlardı ve yıllardır yeni bir şey almamıştı; bu sabah ise muhtemelen Carla’yla yaşıt, denizci mavisi kaşmir elbisesi içinde çok ince ve zarif görünüyordu.

“*Sinyora Cerruti, kendisi bir Yahudi ve ateşli bir Faşist²; Herr Hitler ile dakikalarca konuştular ve acaba Hitler’den, Yahudilerin nefretini kamçılamay*

¹ 1925-1934 döneminde Almanyanın 2. Başkanı olarak görev yapan Paul von Hindenburg (çev. notu).

² Kelimenin buradaki anlamı: 20. yüzyıl başlarında Avrupadaki Liberalizm, Marksizm Anarşizm gibi akımların karşısında İtalya kökenli olarak gelişen siyasi bir akım (çev. notu).

bırakmasını mı rica etti?” Babası, bu cümleyi de okuduktan sonra dergiyi masaya çarpar gibi bıraktı.

İşte geliyor, diye düşündü Carla.

“Bunun Nazileri çileden çıkaracağıнын farkında mısın?” diye sordu babası.

“Umarım çıkarır,” dedi annesi, serinkanlılıkla. “Yazdıklarımından memnun oldukları gün, yazmaktan vazgeçeceğim.”

“Sinirlendiklerinde tehlikeli olurlar.”

Annesinin gözleri öfkeyle parladı: “Sakın ola beni küçümsemeye kalkma, Walter. Tehlikeli olduklarını biliyorum –bu yüzden onlara karşıyım.”

“Ben sadece, onları kızdırmanın ne manası var onu anlamıyorum.”

“Sen de Reichstag’da onlara saldırıyorsun.” Babası, Sosyal Demokrat Partiden milletvekili seçilmişti.

“Ben, gerekçesi olan bir tartışmada yer alıyorum.”

Bu çok tipik, diye düşündü Carla. Babası; mantıklı, ihtiyatlı ve kanunlara saygılı bir adamdı. Annesinin ise bir tarzı ve mizah anlayışı vardı. Babası, sessiz bir direniş ve ısrarla yoluna devam ederdi; annesi ise sevimli bir cüretkârlıkla. Asla anlaşılamayacaklardı.

Babası ekledi: “Ben Nazileri öfkeden kudurtmuyorum.”

“Belki de onlara pek fazla zarar vermediğin içindir.”

Annesinin hazırcevabı babasının canını sıktı ve ses tonu yükseldi: “Ve sen, mizah kullanarak onlara zarar verdiğini mi sanıyorsun?”

“Onlarla alay ediyorum.”

“Senin, tartışma yerine kullandığın bu işte.”

“İkisine de ihtiyacımız olduğuna inanıyorum.”

Babası daha da kızdı: “Ama Maud, kendini ve aileni nasıl tehlikeye attığını görmüyor musun?”

“Diğer taraftan asıl tehlike, Nazilerle alay etmemek. Almanya Faşist bir devlet hâline gelirse çocuklarımızın nasıl bir hayatı olur?”

Bu türden konuşmalar Carla’da kusma duygusu uyandırıyordu. Ailesinin tehlikede olduğunu duymaya tahammül edemiyordu. Hayat, hep olduğu şekliyle devam etmeliydi. Ada tezgâhta uğraşırken anne ve babasının da şimdi iki ucunda oturduğu çam ağacından yapılmış bu mutfak masasında, gene okula geç kaldığı için üst katta koşuşturup duran ağabeyi Erik’in gü-rültüsünü dinleyerek ebediyete kadar sürecek sabahlar boyunca oturabilirdi. Neden bir şeylerin değişmesi gerekiyordu ki?

Carla; hayatı boyunca her sabah kahvaltısında politik konuşmalar dinlemiş, anne ve babasının yaptıkları şeyi –Almanya’yı herkes için daha ya-

şanırlı bir ülke hâline getirmek açısından neler planladıklarını– anladığını sanınıştı.

Fakat son zamanlarda farklı bir şekilde –sanki korkunç bir tehlike üzerlerine gelmek üzereymiş gibi konuşuyorlardı ama Carla, bunun nasıl bir tehlike olduğunu tam olarak anlayamıyordu.

Babası dedi ki: “Tanrı biliyor, Hitler ve çetesine engel olmak için elimden geleni yapıyorum.”

“Ben de yapıyorum. Ama sen yaptığında mantıklı bir yol izlediğine inanıyorsun.” Annesinin yüzü, kırılgınlıkla sertleşti. “Ben yaptığımdaysa ailemi tehlikeye atmakla suçlanıyorum.”

“Ve iyi bir nedenle,” dedi babası. Münakaşa daha yeni başlıyordu ama tam o sırada Erik, merdivenlerde koşan at gibi takırdaya takırdaya aşağı indi ve omuzunda asılı okul çantasıyla yalpalayarak mutfağa girdi. Erik, on üç yaşında ve Carladan iki yaş büyüktü. Üst dudağından, göze hiç hoş görünmeyen siyah kıllar çıkıyordu. Küçükken Carla ve Erik, her zaman birlikte oynarlardı fakat o günler sona ermişti. Boyu uzadıkça Erik, Carla’nın aptal bir çocuk olduğunu düşünüyormuş gibi davranmaya başladı. Aslında Carla, ağabeyinden daha zeki bir kızdı ve Erik’in anlamadığı –mesela kadınların aylık döngüleri gibi– birçok şeyi bilirdi.

“Çaldığın son parça neydi?” diye sordu Erik, annesine.

Sabahları genellikle piyano sesiyle uyanırlardı. Oturdıkları ev gibi Steinway kuyruklu piyano da babasının ailesinden miras kalmıştı. Annesi piyanoyu sabahları çalardı ve günün diğer saatlerinde çok işi olduğu için, akşamları da fazlasıyla yorgun olduğu için çalamadığını söylerdi. Bu sabah bir Mozart sonatı ve ardından da bir caz parçası çalmıştı. “Bir caz parçasıydı. *Tiger Rag* deniyor,” dedi annesi, Erik’e. “Biraz peynir ister misin?”

“Caz, yozlaşmış bir şey,” dedi Erik.

“Saçmalama.”

Ada, Erike bir tabak peynir ve dilimlenmiş sosis uzattı. Erik, kahvaltısını ağzına tıktırtmaya başladı. Carla, ağabeyinin davranışının korkunç derecede görgüsüz olduğunu düşündü.

Babası sert sert bakıyordu: “Sana bu saçmalıkları kim öğretiyor, Erik?”

“Hermann Braun, cazın müzik olmadığını söylüyor; zencilerin çıkardığı bir gürültüden başka bir şey değil.” Hermann, Erik’in en yakın arkadaşıydı ve Hermann babası da Nazi Partisine üyeydi.

“Hermann caz çalmayı denemeli,” dedi babası; annesine baktı ve yüzü yumuşadı. Annesi de babasına gülümsedi. Babası lafına devam etti:

“Yıllarca önce anneniz bana *ragtime*¹ çalmayı öğretmeye çalışmıştı ama bir türlü ritmi tutturamadım.”

Annesi güldü: “Bir zürafaya paten kaydırmaya çalışmak gibiydi.”

Carla, hırlaşmanın sona erdiğini içi rahatlayarak görüyordu. Kendini daha iyi hissetmeye başladı. Bir dilim esmer ekmek alıp sütüne batırdı.

Ama şimdi de Erik bir tartışma başlatıyordu: “Zenciler değersiz bir ırk,” dedi, terbiyesizce.

“Ben öyle olduğundan kuşkuluyum,” dedi babası, sabırlı sabırlı. “Eğer bir zenci çocuk, içi kitaplar ve tablolarla dolu bir evde büyüse ve çok iyi öğretmenleri olan pahalı bir okula gitse senden çok daha akıllı olabilir.”

“Bu çok saçma!” diye itiraz etti Erik.

Annesi araya girdi: “Babanın söylediğine *saçma* diyemezsin, seni aptal çocuk.” Sesi ılımlıydı; çünkü öfkesini babasından çıkarmıştı. Şimdi sadece bıkkınlık ve hayal kırıklığı hissediyormuş gibi konuşuyordu: “Sen neden bahsettiğini bilmiyorsun ve Hermann Braun da bilmiyor.”

Erik, “Ama Ari ırk üstün olmalı! Biz dünyaya hükmediyoruz!” dedi.

“Senin Nazi arkadaşların hiç tarih bilmiyor,” dedi babası. “Antik Mısırlılar piramitleri inşa ederken Almanlar mağarada yaşıyordu. Araplar Orta Çağ’da dünyaya hükmettiler –Müslümanlar cebir problemleri çözerken Alman prensleri kendi isimlerini bile yazamıyordu. Bunların ırkla alakası yok.”

Carla’nın kaşları çatıldı ve sordu: “Öyleyse neyle alakası var?”

Babası, sevecen sevecen ona baktı: “Bu çok güzel bir soru ve sen de bu soruyu soracak kadar akıllı bir kızsın.” Bu övgü karşısında Carla’nın yüzü aydınlandı. “Uygarlıklar yükselir ve çöker; mesela Çinliler, Aztekler, Romalılar gibi ama neden böyle olduğunu gerçekten kimse bilmez,” dedi babası.

“Herkes yemeğini bitirsin ve paltolarını giysin,” dedi annesi. “Geç kalıyoruz.”

Babası, yeleğinin cebinden saatini çıkardı ve saate bakıp kaşlarını kaldırdı: “Geç değil.”

“Carla’yı Francklerin evine götürmem lazım,” dedi annesi. “Kızların okulu bir günlüğüne tatil –kazan mı onarıyorlarmış ne– o yüzden Carla bugünü Frieda ile birlikte geçirecek.”

Frieda, Carla’nın en iyi arkadaşıydı. Anneleri de çok yakın arkadaştı. Aslında anneleri daha gençken Frieda’nın annesi Monika, Carla’nın babası-

¹ 1895-1918 yılları arasında çok popüler olan, kesik ritimli bir müzik türü (çev. notu).

na âşıkmiş – Frieda'nın anneannesi bir gün çok fazla Sekt¹ içtikten sonra bu komik olayı ağzından kaçırmıştı.

“Neden Carla’ya Ada bakamıyor?” diye sordu babası.

“Ada’nın doktor randevusu var.”

“Haa.”

Babasının, Ada’nın nasıl bir sağlık sorunu olduğunu sormasını bekledi Carla. Ama babası, sanki nedenini biliyormuş gibi başını salladı ve saatini cebine soktu. Carla kendisi sormak istedi ama içinden bir ses ona, sormamasını söyledi. Daha sonra annesine sormayı aklının bir köşesine yazdı. Ve sonra da hemen bu konuyu unuttu.

Uzun siyah paltosunu giyerek evden ilk çıkan babası oldu. Sonra Erik; şapkasını taktı, arkadaşları arasındaki modaya uygun olarak kafasından düşmeyecek kadar ama mümkün olduğunca geriye itti ve babasının ardından kapıdan çıktı.

Carla ve annesi, Ada’nın sofrayı toplamasına yardım etti. Carla, Ada’yı annesi kadar çok severdi. Carla küçükken ve okula başlayacak yaşa gelene kadar ona hep Ada bakmıştı; çünkü annesi, hep işe gitmek zorundaydı. Ada; henüz evlenmemişti, yirmi dokuz yaşındaydı ve sevecenlik dolu çok güzel bir tebessümü olmasına rağmen gösterişsiz bir kızdı. Geçen yaz, bir polis memuru olan Paul Huber ile romantik bir ilişkisi olmuş ama çok uzun sürmemişti.

Carla ve annesi, girişteki aynanın önünde şapkalarını taktılar. Annesi acele etmiyordu; bugün –bütün kadınların giydiği tarzda, tepesi yuvarlak ve siperi dar– koyu mavi bir fötr şapka seçmişti ama şapkayı değişik bir açıyla başına yerleştirip daha şık görünmesini sağlıyordu. Carla, yün örgü beresini başına takarken gün gelip annesinin *tarz* anlayışının kendisinde de gelişip gelişmeyeceğini merak etti. Annesi, bir savaş ilahesi gibi görünüyordu: Uzun boynu, çenesi ve elmacık kemikleri, beyaz mermerden oyulmuş gibiydi; evet, çok güzeldi ama şirin olduğu söylenemezdi. Carla’da da annesininkilerle aynı koyu renk saçlar ve yeşil gözler vardı ama kendisi, bir heykelden çok tombik bir bebeğe benziyordu. Bir keresinde babaannesinin, annesine şöyle dediğini duymuştu: “Senin çirkin ördek yavrusu büyüyünce bir kuğu olacak, göreceksin.” Carla bunun olmasını hâlâ bekliyordu.

Annesi hazır olunca evden çıktılar. Evleri, şehrin eski merkezi olan Mitte bölgesindeki yan yana dizilmiş yüksek evler arasında güzel bir şehir eviydi. Burası, bir zamanlar evin yakınındaki hükûmet binalarında çalışmış olan

¹ Alman, Avusturya, Çek ve Slovak kültürlerinde köpüklü şaraba verilen isim (çev. notu).

Carla'nın büyükbabası gibi yüksek rütbeli subaylar ve devlet memurları için inşa edilmiş bir konut bölgesiydi.

Carla ve annesi; Unter den Linden Strasse¹ boyunca tramvaya, sonra da Friedrich Strasse'den Zoo İstasyonu'na kadar giden bir ring trenine bindiler. Franck ailesi, şehrin güneybatısındaki Schöneberg banliyösünde oturuyordu.

Carla, Frieda'nın on dört yaşındaki ağabeyi Werner'i görmeyi umuyordu. Werner'den hoşlanıyordu. Bazen Carla ve Frieda, birbirlerinin ağabeyleriyle evlenerek yan yana evlerde oturduklarını ve çocuklarının da birbirleriyle çok yakın arkadaş olduklarını hayal ediyorlardı. Frieda için bu sadece bir hayal oyunuydu ama Carla ciddiye. Werner yakışıklıydı ve Erik gibi salak değildi. Carla'nın odasındaki bebek evinin minyatür yatak odasının ikiz yatağında yan yana uyuyan anne ve baba, Carla ve Werner'di; fakat bunu, Frieda dâhil hiç kimse bilmiyordu.

Frieda'nın bir erkek kardeşi daha vardı: Axel. Yedi yaşındaydı; *spina bifida*² denen bir omurga hastalığıyla doğmuştu ve sürekli olarak tıbbi gözetim altındaydı. Berlin dışındaki özel bir hastanede yatıyordu.

Carla'nın annesi, bütün yolculuk boyunca kaygılıydı. Trenden inerlerken "Umarım sorun olmaz," diye mırıldandı, sanki yarı yarıya kendi kendine konuşur gibi.

"Elbette olmaz," dedi Carla. "Frieda ile çok iyi vakit geçireceğim."

"Ondan bahsetmiyorum. Hitler'le ilgili paragrafımı kastetmiştim."

"Tehlikede miyiz? Babam haklı mıydı?"

"Senin baban genellikle haklıdır."

"Nazileri kızdırırsak başımıza ne gelir?"

Annesi, uzunca bir an boyunca onun yüzüne baktı ve sonra, "Sevgili Tanrı'm. Seni nasıl bir dünyaya doğurdum acaba?" dedi ve sustu.

On dakika yürüdükten sonra, bahçesi de kendisi de büyük bir villaya geldiler. Franck ailesi zengindi: Frieda'nın babası Ludwig, radyo imal eden bir fabrikanın sahibiydi. Villanın garaj yolunda iki tane otomobil vardı. Siyah renkli, büyük ve pırıl pırıl olan, Herr Franck'ın arabasıydı. Motoru gürül gürül çalışıyor, arkasındaki borudan mavimsi bir duman çıkıyordu. Şoför Ritter; üniforma pantolonunun paçalarını çizmelerinin içine sokmuş, şapkası elinde, kapıyı açmak için hazır ol vaziyetinde bekliyordu. Eğilerek Carla'nın annesini selamladı: "Günaydın, Frau von Ulrich."

¹ Strasse: Almanca, *cadde* anlamında; Unter den Linden ise *ıhlamur ağaçları altında* anlamında (çev. notu).

² Ayrık omurga hastalığı (çev. notu).

İkincisi ise küçük ve yeşil renkli, iki kişilik bir arabaydı. Kısa boylu ve kır sakallı bir adam, elinde deri bir çantayla evden çıktı ve şapkasına dokunup Carla'nın annesini selamladıktan sonra küçük arabaya bindi. "Dr. Rothmann sabah sabah burada ne arıyor acaba?" dedi annesi, endişeli bir sesle.

Çok geçmeden öğrendiler. Frieda'nın annesi Monika, kapıya geldi; gür kızıl saçlı ve uzun boylu bir kadındı. Onun solgun yüzünde de endişe vardı. Carla ve annesini içeriye davet etmek yerine girmelerini istemiyormuş gibi kapıda dikildi ve "Frieda kızamık oldu!" dedi.

"Ah, çok üzüldüm!" dedi Carla'nın annesi. "Şimdi nasıl?"

"Kötü. Ateşi var ve öksürüyor. Ama Rothmann, atlatacağını söyledi. Ancak şimdi karantina altında!"

"Elbette. Sen kızamık geçirmiş miydin?"

"Evet, küçük bir kızken geçirdim."

"Werner de geçirdi -her yerindeki kıpkırmızı döküntüleri hatırlıyorum. Peki, kocan geçirdi mi?"

"Ludi de çocukken geçirmiş."

İki kadın, dönüp Carla'ya baktılar. Carla kızamık geçirmemişti; bunun, bugünü Frieda ile geçiremeyeceği anlamına geldiğini anladı.

Carla hayal kırıklığına uğradı ama annesi telaşlandı: "Bu haftaki dergimiz genel seçimle ilgili -dergiye gitmemezlik edemem." Akli başından gitmişe benziyordu. Bütün yetişkinler, gelecek pazar günü yapılacak genel seçimler konusunda sanki bir evham yaşıyormuş gibiydi. Carla'nın anne ve babası, Nazilerin bu seçimden hükûmetin tüm kontrolünü ele geçirecek kadar iyi bir sonuçla çıkmalarından korkuyordu. "Ayrıca çok eski bir arkadaşım, Londra'dan ziyarete geldi. Acaba Walter, Carla'ya göz kulak olmak için bir gün izin almaya ikna edilebilir mi?"

"Neden ona telefon etmiyorsun?" diye sordu Monika.

Herkesin evinde yoktu ama Franck ailesinin evinde telefon vardı. Carla ve annesi, evin giriş salonuna girdiler. Telefon cihazı, kapının yanında ki ince bacaklı sehpanın üzerindeydi. Carla'nın annesi telefonu kaldırdı ve babasının, parlamento binası Reichstag'daki ofis numarasını söyledi. Babasına ulaştınca durumu açıkladı. Bir dakika kadar telefonu dinledi; sonra sinirlenmiş gibi konuşmaya başladı: "Dergim, Sosyal Demokrat Parti kampanyası için yüz binlerce okurunun ilgisini çekmeye çalışacak. Bugün gerçekten bundan çok daha önemli bir işin mi var?"

Carla, bu tartışmanın nasıl biteceğini tahmin edebiliyordu. Babasının onu çok sevdiğini bilirdi ama on bir yıllık hayatı boyunca babası, tek bir

kere bile bütün gününü onunla geçirmemişti. Bütün arkadaşlarının babaları aynıydı. Erkekler böyle işler yapmazdı. Ama annesi bazen, kadınların tabii oldukları kuralları bilmiyormuş gibi davranırdı.

“Öyleyse onu kendi ofisime götüreceğim,” dedi annesi, telefona. “Jochmann’ın ne söyleyeceğini tahmin ediyorum.” Herr Jochmann, annesinin patronuydu. “Eşref saatinde bile feminist değildir,” dedi annesi ve babasına hoşça kal bile demeden telefonu elinden bıraktı.

Carla, anne ve babasının kavga etmelerinden nefret ediyordu ve bugün, bu ikinci kavgaydı. Onların kavga etmesiyle sanki bütün dünyanın dengesi bozuluyordu ve Carla bu kavgalardan, Nazilerden korktuğundan daha fazla korkuyordu.

Annesi, evin kapısına yönelirken “Hadi gel bakalım,” dedi, Carla’ya.

Werner’i bile göremeyeceğim, diye düşündü Carla, üzgün üzgün.

Tam o sırada Frieda’nın babası giriş hölüne geldi. Küçük bir siyah bıyığı olan, pembe yüzlü, enerjik ve neşeli bir adamdı. Carla’nın annesini memnuniyetle selamladı ve Monika’nın yardımıyla kürk yakalı siyah paltosunu giyerken durup nazikçe annesiyle konuştu.

Sonra merdivenin dibine kadar gidip “Werner!” diye seslendi. “Sensiz gideceğim!” Gri renk fötr şapkasını başına geçirip dışarı çıktı.

“Geldim, geldim!” diye bağırdı Werner, bir dansçı gibi merdivenlerden inerken. Babası kadar uzun boyluydu ve fazlasıyla uzun kızıl-sarı saçlarıyla ondan daha yakışıklıydı. Kolunun altındaki okul çantası, kitaplarla dolmuş gibi görünüyordu; diğer elinde bir çift buz pateni ve hokey sopası vardı. Acelesine rağmen durup “Günaydın, Frau von Ulrich,” dedi. Sonra o kadar resmî olmayan bir sesle Carla’yı selamladı: “Selam, Carla. Kız kardeşim kızamık olmuş.”

Carla, hiçbir sebep olmadığı hâlde kızardığını hissetti. “Biliyorum,” dedi. Etkileyici ve eğlenceli bir şeyler söylemeye çalıştı ama aklına hiçbir şey gelmedi. “Ben geçirmedim, dolayısıyla da onu göremeyeceğim.”

“Ben çocukken geçirdim,” dedi Werner, sanki çok uzak bir geçmişten bahseder gibi ve özür diler gibi ekledi: “Acele etmeliyim.”

Carla, onun görüntüsünü bu kadar çabuk kaybetmek istemedi. Dışarıya kadar peşinden gitti. Ritter, arka kapıyı açmış bekliyordu. “Bu arabanın markası ne?” diye sordu Carla. Oğlanlar, araba markalarını daima bilirdi.

“Mercedes-Benz W10, limuzin.”

“Rahat bir arabaya benziyor,” dedi Carla ve annesinin, yarı şaşkın yarı merakla ona baktığını fark etti.

“Binmek ister misin?” diye sordu Werner.

“Hoş olurdu.”

“Babama sorayım,” dedi Werner. Kafasını arabadan içeri sokup bir şey söyledi.

Carla, Herr Franck’in cevabını duydu: “Olur tabii ama acele edin!”

Carla annesine döndü: “Arabaya binebiliriz!”

Annesi, bir an için tereddüt etti. Herr Franck’in politik görüşlerini sevmeydi –adam, Nazilere para veriyordu– ama bu sabahın soğukunda sıcak bir araba içinde yolculuk etmeyi reddedecek değildi. “Çok nazıksın, Ludwig,” dedi annesi.

Arabaya bindiler. Arka koltukta dört kişiye yetecek kadar yer vardı. Ritter, yavaşça arabayı hareket ettirdi. “Sanırım, Koch Strasse’ye gidiyorsunuz?” diye sordu Herr Franck. Gazetelerin ve yayınevlerinin çoğu ofisi, Kreuzberg bölgesinde aynı cadde üzerindeydi.

“Lütfen bizim için yolunu değiştirme,” dedi Carla’nın annesi. “Leipziger Strasse gayet uygun olur.”

“Kapına kadar götürmekten memnun olurum –ama sanırım solcu meslektaşlarının, şiş göbek bir zengininin arabasından indiğini görsün istemezsin.” Ses tonu, şakacı ile hasmane arası bir yerdeydi.

Annesi, Ludwig’e tatlı tatlı gülümsedi: “Sen şiş göbek değilsin, Ludi. Sadece biraz tombulsun.”

Herr Franck güldü. “Kendim kaşındım,” dedi. Aradaki gerginlik geçti. Konuşma borusunu alıp Ritter’a, gideceği yolu tarif etti.

Carla; Werner’le aynı arabada olduğu için heyecan içindeydi, onunla konuşarak bunun keyfini çıkarmak istiyordu ama en başta, konuşacak bir şey bulamadı. Ona, şunu sormak istiyordu: *Büyüdüğünde senden üç yaş küçük, koyu renk saçlı, yeşil gözlü ve akıllı bir kızla evlenebileceğini düşünüyor musun?*

Ama sonunda, Werner’in patenlerini işaret edip şöyle sordu: “Bugün maçın mı var?”

“Hayır, okuldan sonraki antrenman için.”

“Hangi pozisyonda oynuyorsun?” Buz hokeyi hakkında Carla’nın hiçbir fikri yoktu ama her takım oyununda, oyuncular için belli pozisyonlar olduğunu biliyordu.

“Sağ kanat.”

“Oldukça tehlikeli bir spor değil mi?”

“Hızlıysan değil.”

“Sen çok iyi kayıyor olmalısın.”

“Fena değil,” dedi Werner, alçak gönüllülükle.

Carla, bir kez daha annesinin onu şifreli bir tebessümle izlediğini fark

etti. Werner'e karşı ne hissettiğini mi tahmin etmişti? Carla, yüzünün bir kez daha kızarmaya hazırlandığını hissetti.

Sonra araba, bir okulun önünde durdu; Werner arabadan indi. "Herkese güle güle!" dedi. Koşarak okul avlusunun kapısından girdi.

Ritter, Landwehr Kanalı'nın güney kıyısından yoluna devam etti. Carla, mavnalara baktı: Kömür yüklerinin üstü karla kaplanmıştı. Biraz hayal kırıklığı hissediyordu. Arabaya binmeyi istediğini ima ederek Werner ile daha uzun bir süre birlikte olacağını sanınıştı ama o vakti de buz hokeyiyle harcamıştı.

Onunla konuşurken nelerden bahsetmek isterdi acaba? Bilmiyordu.

"*The Democrat* köşeni okudum," dedi Herr Franck, annesine.

"Beğenmişsindir umarım."

"Şansölyemiz hakkında saygısızca yazdığını gördüğüme üzuldüm."

"Sence gazeteciler, politikacılar hakkında yazarken saygılı mı olmalı?" diye sordu annesi, pürneşe bir sesle. "Bu çok radikal bir fikir, Nazi basını da kocama karşı nazik olmak zorunda kalacak! Ama bundan hiç hoşlanmayacaklar."

"Elbette bütün politikacılar için değil," dedi Herr Franck, rahatsız olmuş gibi.

Potsdamer Platz'ın kalabalık kavşağını geçtiler. Otomobiller, tramvaylar, at arabaları ve yayalar, karmakarışık bir meydan kavgasında çekişiyor gibiydi.

"Basının herkesi aynı şekilde eleştiriyor olması daha iyi olmaz mıydı?" diye sordu annesi.

"Harika bir fikir," dedi Herr Franck. "Ama siz sosyalistler bir rüya âleminde yaşıyorsunuz. Bizler pratik adamlarız ve Almanya'nın bu fikirlerle yaşayamayacağını biliyoruz. İnsanların ekmeğe, ayakkabıya, kömüre ihtiyacı var."

"Gayet hemfikirim," dedi annesi. "Biraz daha kömür benim de çok işime gelirdi. Ama Carla ve Erik'in özgür bir ülkenin vatandaşları olarak büyümelerini istiyorum."

"Özgürlüğe çok fazla bir önem atfediyorsun. Özgürlük insanları mutlu etmez. İnsanlar liderliği tercih eder. Ben de Werner, Frieda ve zavallı Axel'in, hem onurlu hem disiplinli hem de tek yürek olmuş bir ülkede büyümelerini isterim."

"Ve tek yürek olmak için de yaşını başını almış Yahudi dükkâncıları dövürecek kahverengi gömlekli¹ haydutlara ihtiyacımız var, öyle mi?"

¹ Hitler'in güç kazanmasına büyük katkı sağlayan *Sturmabteilung* (SA, Fırtına Müfrezeleri veya Taarruz Birlikleri), kahverengi gömlekli üniforma giydikleri için *Kahverengi Gömlekli* adıyla da biliniyor (çev. notu).

“Politika hoyrattır. Bu konuda yapabileceğimiz bir şey yok.”

“Tam tersine Ludwig; sen ve ben, farklı yollar seçsek de bizler lideriz. Politikayı daha az hoyrat, daha dürüst, daha mantıklı ve şiddetten uzak hâlâ getirmek bizim görevimiz. Eğer bunu yapmazsak vatanseverlik görevimizi başaramamışız demektir.”

Herr Franck’in tüyleri diken diken oldu.

Carla erkekleri çok iyi tanımıyordu ama görevleri hakkında kadınlardan nutuk dinlemeyi sevmediklerinin farkındaydı. Annesi bu sabah, kendi içindeki o şirinlik düğmesini açmayı unutmuş olmalıydı. Ama herkes gerindi. Yaklaşan seçimler herkesi geriyordu.

Araba, Leipziger Platz’a ulaştı. “Sizi nerede indirelim?” diye sordu Herr Franck, soğuk soğuk.

“Tam burası gayet uygun,” dedi annesi. Herr Franck, şoförle aradaki cam bölmeyi tıkırdattı. Ritter durdu ve kapıyı açmak için fırladı. “Umarım Frieda en kısa zamanda iyileşir.”

“Teşekkür ederim.”

Arabadan indiler. Ritter kapıyı kapattı.

Ofise varmak için birkaç dakika daha yürümeleri gerekiyordu ama annesinin daha fazla o arabada kalmak istemediği açıkça belliydi. Carla, annesinin sürekli olarak Herr Franck’le atışmaya başlamamasını diledi. Öyle yaparsa Carla’nın, Frieda ve Werner’i görmesi güçleşebilirdi ve bu da hiç hoşuna gitmeyecekti.

Hızlı adımlarla yürümeye başladılar. “Ofiste sorun çıkarmamaya çalış,” dedi annesi. Sesindeki samimi rica, Carla’ya dokundu; annesinin endişelenmesine neden olmaktan dolayı utanç hissetti. Mükemmel bir terbiye içinde davranmaya karar verdi.

Annesi yolda birkaç kişiyle selamlaştı: Carla kendini bildi bileli annesi köşe yazısı yazıyordu ve basın camiasında gayet iyi tanınıyordu. Annesine, İngilizce olarak *Leydi Maud* diye hitap ediyorlardı.

The Democrat dergisinin ofislerinin bulunduğu binanın yakınında, birini daha gördüler: Çavuş Schwab. Bu adam, Büyük Savaş’ta Carla’nın babasıyla birlikte çarpışmıştı ve saçı hâlâ, zalimce sayılabilecek kadar kısa bir asker tıraşıydı. Savaştan sonra, önce büyükbabasının sonra da babasının bahçıvanı olarak çalışmıştı. Ama annesinin çantasından para çalmış ve babası da adamı defetmişti. Şimdi üstünde çirkin bir üniforma vardı: Kahverengi Gömlekliler ya da Fırtına Birlikleri üniforması. Bunlar asker değil, polise yardımcı olma yetkisi verilmiş Nazilerdi.

“Günaydın, Frau von Ulrich!” dedi Schwab, sanki hırsızlık yaptığı için

hiç utanç duymuyormuş gibi. Ve bunu söylerken şapkasına bile dokunmadı.

Annesi, soğuk bir tavırla başını aşağı yukarı salladı ve adamın yanından geçip yürüdü. Binadan içeriye girerlerken de “Burada ne arıyor acaba,” diye mırıldandı, huzursuz huzursuz.

Dergi, modern bir iş yeri binasının ilk katındaydı. Carla, bir çocuğun burada hoş karşılanmayacağını biliyordu ve kimseye görünmeden annesinin odasına varmayı umuyordu. Ama merdivenlerde Herr Jochmann ile karşılaştılar. Kalın gözlükler takan şişman bir adamdı. “Bu da ne?” dedi, ağzındaki sigarayı almadan ve kaba bir sesle. “Şimdi de anaokulu işletmeye mi başladık?”

Annesi, adamın kabalığına tepki vermedi. “Geçen gün söylediğin bir şeyi düşünüyordum,” dedi. “Genç çocukların gazeteciliği göz kamaştırıcı bir meslek olarak hayal ettikleri ve ne kadar çok çalışmaları gerektiğini anlamadıkları hakkındaydı.”

Adam kaşlarını çatı: “Bunu ben mi söyledim? Eh, kesinlikle doğru söylemişim.”

“O yüzden ben de kızımı getirdim ki gerçeği görsün. Sanırım eğitimi için faydalı olacak; özellikle de bir yazar olmak isterse. Bu ziyaretiyle ilgili olarak sınıfında bir sunum yapacak. Senin de onaylayacağını düşündüm.”

Annem bunları, konuşurken uyduruyor ama söyledikleri gayet makul ve ikna edici şeyler, diye düşündü Carla. Az daha kendisi bile bunlara inanacaktı. Anlaşılan annesinin içindeki şirinlik düğmesi şimdi nihayet açık durumdaydı.

“Senin, bugün Londra’dan gelecek çok önemli bir ziyaretçin yok muydu?” diye sordu Jochmann.

“Evet. Ethel Leckwith geliyor. Ama o benim eski bir arkadaşım ve Carla’nın bebekliğini bilir.”

Jochmann, bir miktar yatışmış gibiydi: “Hmm. Pekâlâ, beş dakika içinde yazı işleri toplantımız var. Gidip kendime bir sigara alır almaz.”

“Carla alıp gelir.” Annesi Carla’ya döndü. “Üç kapı ötemizde bir tütüncü var. Herr Jochmann, Roth-Händle marka sever.”

“Ah, bu çok işime gelir,” dedi Jochmann, Carla’ya bir mark uzatarak.

“Geri geldiğinde beni, merdivenlerin başında –yangın alarminin yanında bulacaksın,” dedi annesi, Carla’ya. Sonra arkasını dönüp kendinden çok emin bir edayla Jochmann’ın koluna girdi. “Geçen haftaki sayımızın bu güne kadar çıkardığımız en iyi sayı olduğunu düşünüyorum,” dedi, adamla birlikte merdivenleri çıkarken.

Carla caddeye çıktı. Annesi, onun karakteristik karışımı olan cesaret ve flört kabiliyetini kullanarak bu meselenin üstesinden gelmişti. Bazen şöyle derdi: “Biz kadınlar, sahip olduğumuz tüm silahları etkin kullanmalıyız.” Bunu hatırlayınca kendisinin de Herr Franck’in arabasına binmek için annesinin taktiğini kullandığını fark etti. Belki de her şey bir tarafa, kendisi de annesi gibiydi ve Carla’yı o ilginç tebessümle izlemesinin nedeni de bu olabilirdi: Carla’da, otuz yıl önceki kendi gençliğini görüyordu.

Dükkânda kuyruk vardı. Sanki Berlin’deki gazetecilerin yarısı ihtiyaçlarını o gün karşılıyordu. Nihayet Carla, bir paket Roth-Händle aldı ve *The Democrat* binasına döndü. Yangın alarmını kolayca buldu –duvara monte edilmiş kocaman bir koldu– ama annesi odasında değildi. Hiç şüphesiz yazı işleri toplantısına gitmişti.

Carla, koridor boyunca yürürdü. Kapıların çoğu açıktı ve daktilo veya sekreter olabilecek birkaç kadın haricinde ofis odaları boştu. Binanın arka tarafına doğru köşeyi döndüğünde üzerinde *Konferans Odası* yazan kapalı bir kapı gördü. İçeriden gelen, *tartışma hâlindeki erkek seslerini* duyabiliyordu. Kapıyı tıklattı ama bir cevap alamadı. Tereddüt etti; sonra kolu çevirip içeri girdi.

Odanın içini sigara dumanı kaplamıştı. Uzun bir masanın etrafında sekiz on kişi oturmuştu ve aralarındaki tek kadın, annesiydi. Herkes sessizleşti, besbelli ki şaşırmışlardı. Carla; masanın başına kadar gitti, sigara paketini ve para üstünü Jochmann’a uzattı. Herkesin sessizleşmesi yüzünden yanlış bir şey yaptığını zannetti.

Ama Jochmann, “Teşekkür ederim,” dedi.

“Bir şey değil, efendim,” dedi Carla ve nereden aklına estiyse hafifçe eğilip adamı selamladı.

İçerideki adamlar gülüştüler. Bir tanesi, “Yeni yardımcın mı, Jochmann?” diye sordu.

Carla o zaman, yanlış bir şey yapmadığını anladı.

Hemen oradan çıkıp annesinin odasına döndü. Paltosunu çıkarmadı –oda bayağı soğuktu. Etrafına bakındı. Çalışma masasının üstünde bir telefon, bir daktilo, bir deste kâğıt ve karbon kâğıdı vardı.

Telefonun yanında; Carla, Erik ve babasının birlikte çekilmiş çerçeveli bir fotoğrafı duruyordu. Birkaç yıl önce güneşli bir günde, Berlin’in merkezinden on beş mil uzaktaki Wannsee gölünün kıyısında çekilmiş bir fotoğraftı. Babası şort giymişti. Üçü de gülüyordu. Bu, Erik’in *sert ve ciddi adam* tavırlarını benimsemesinden önceydi.

İkinci bir fotoğraf, duvarda asılıydı ve o fotoğrafta da annesi, savaştan

sonra ilk Almanya Başkanı olan sosyal demokrasi kahramanı Friedrich Ebert ile birlikte görünüyordu. Bu fotoğraf on yıl önce çekilmişti. Carla, annesinin düşük belli biçimsiz elbisesine ve erkek çocuk gibi saç şekline gülümsedi; herhâlde o zamanların modasıydı.

Kitap raflarında; sosyal rehberler, telefon rehberleri, çeşitli dillerde sözlükler ve atlaslar vardı ama okunacak bir şey yoktu. Masanın çekmecesinde; kalemler, hâlâ pelür kâğıtlarının içinde duran resmi eldivenler, bir paket temizlik havlusu ve üzerinde isimler ve telefon numaraları yazılı bir defter vardı.

Carla, masanın üstündeki takvimi güncelledi: 27 Şubat 1933, Pazartesi.

Sonra daktiloya bir kâğıt taktı. Kendi adını tam olarak yazdı: Heike Carla von Ulrich.

Beş yaşına geldiğinde *Heike* adını sevmediğini ve herkesin, ikinci adını kullanmasını istediğini ilan etmişti ve bütün aile buna uyduğunda biraz şaşırılmıştı.

Daktilodaki her tuş, metal bir kolun yukarıya kalkmasına ve mürekkepli bir şerit üzerine çarparak kâğıda bir harf yazmasına neden oluyordu. Yanlışlıkla aynı anda iki tuşa birden basınca metal kollar birbirine takıldı. Kolları ayırmaya çalıştı ama beceremedi. Başka bir tuşa basmanın bir faydası olmadı: Şimdi üç metal kol birden birbirine takılmıştı. Homurdanarak üfledi: İşte, bir sorun yaratmıştı bile!

Caddeden gelen bir gürültü dikkatini çekti. Pencereye gitti. Bir düzine kadar Kahverengi Gömlekli, caddenin ortasında uygun adım yürüyor ve slogan atıyordu: “Bütün Yahudilere ölüm! Yahudiler cehennem!” Carla, dinleri dışında diğer herkesten hiçbir farkları yokmuş gibi görünen Yahudilere neden bu kadar kızdıklarını anlamadı. Grubun başında Çavuş Schwab’ı görünce ürktü. Babası onu sepetlediğinde Carla bu adam için üzülmüştü çünkü yeni bir iş bulmasının güç olacağını biliyordu. Almanya’da milyonlarca erkek iş arıyordu: Babası ekonomik krizden söz etmişti. Ama annesi, “Hırsız bir adamı evimizde nasıl barındırırız?” demişti.

Dışarıdakilerin sloganları değişti. “Yahudi gazeteleri ezin!” diye bağıyorlardı, hep bir ağızdan. İçlerinden biri bir şey fırlattı: Ulusal gazetelerden birinin kapısına çürük bir sebze yapıştı. Sonra, dehşet içinde kalan Carla’nın gözleri önünde, içinde bulunduğu binaya yöneldiler.

Onu görmeyeceklerini umarak geriye çekilip pencerenin kıyısından izlemeye devam etti; dışarıda durdular ama hâlâ slogan atıyorlardı. Bir tanesi taş attı. Taş, Carla’nın bulunduğu pencereye çarptı; cam kırılmadı; gelgelelim Carla korkuyla bir çığlık attı. Biraz sonra, kırmızı bereli genç bir dak-

tilocu kız yanına geldi. “Ne oldu?” diye sordu ve pencereden dışarı baktı. “Vay canına.”

Kahverengi Gömlekliler binaya girdi; Carla, merdivenden çıkan postal seslerini duydu. Korkmuştu: Bu adamlar ne yapacaklardı?

Çavuş Schwab, annesinin odasına girdi. İçeride bir kadın ve bir kız çocuğu görünce tereddüt etti; sonra cesaretini topladı. Daktiloyu kapıldığı gibi pencereden dışarı fırlatınca kırılan camla birlikte hem daktilocu kız hem de Carla çılgılığı bastı.

Odanın önünden başka Kahverengi Gömlekliler de geçiyor ve slogan atmaya devam ediyorlardı.

Schwab, daktilocu kızı kolundan yakaladı. “Şimdi söyle bakalım tatlım, ofisin kasası nerede?” diye sordu.

“Arşiv odasında!” dedi kızcağız, korkudan titreyerek.

“Göster bana.”

“Tamam, nasıl istersen!”

Schwab, kızı odadan çıkardı.

Carla ağlamaya başladı ama hemen ağlamayı kesti.

Masanın altına saklanmayı düşündü, sonra tereddüt etti. Bu adamlara, ne kadar çok korktuğunu göstermek istemiyordu. İçinden bir şey, onlara karşı koymasını söylüyordu.

İyi de ne yapmalıydı? Annesini uyarmaya karar verdi.

Kapıya gidip koridora baktı. Kahverengi Gömlekliler ofislere girip çıkıyordu ama henüz koridorun sonuna varmamışlardı. Carla, konferans odasındaki insanların bu velveleyi duyup duymadıklarından emin değildi. Elinden geldiğince hızla koridor boyunca koştu ama bir çılgılık duyunca durdu. Sesin geldiği odanın içine baktı: Schwab, kırmızı bereli kızı tutmuş sarsıyor ve “Anahtar nerede?” diye bağıriyordu.

“Bilmiyorum, yemin ederim doğruyu söylüyorum!” diye bağırdı kızcağız.

Carla çok öfkelenmişti. Schwab’ın, bir kadına böyle davranmaya hakkı yoktu. “Bırak onu Schwab, seni pis hırsız!” diye bağırdı.

Schwab, nefret dolu gözlerle Carla’ya baktı ve Carla aniden, öncekinden on kat daha fazla korkmaya başladı. Adamın bakışları, Carla’nın arkasında bir yere çevrildi. “Çek şu çocuğu ayakaltından!” diye bağırdı Schwab.

Carla, arkadan yakalandı. “Sen de ufak bir Yahudi misin?” dedi bir erkek sesi. “Şu koyu renk saçlara bakınca öyle görünüyorsun.”

İşte bu, Carla’yı daha da beter korkuttu. “Ben Yahudi değilim!” diye bir çılgılık attı.

Kahverengi Gömlekli onu koridor boyunca taşıyıp annesinin odasına götürdü. Carla tökezleyip yere düştü. “Burada kal,” dedi adam ve çekip gitti.

Carla ayağa kalktı. Bir yeri acıyıyordu. Şimdi koridor, Kahverengi Gömlekli kaynıyordu. Annesine gidemezdi ama yardım bulması gerekiyordu.

Kırılan pencereden dışarı baktı. Caddeye küçük bir kalabalık toplanmaya başlamıştı. İzleyiciler arasında iki de polis vardı ve gevezelik ediyorlardı. Carla onlara seslendi: “İmdat! İmdat polis!”

Polisler, Carla’yı gördü ve güldüler.

Bu, Carla’yı kızdırdı ve kızınca korkusu azaldı. Tekrar odanın dışına baktı. Gözleri duvardaki yangın alarmı koluna gitti. Uzanıp kolu tuttu.

Önce tereddüt etti. Gerçekten bir yangın yoksa alarmlarla oynamamak gerekirdi. Duvardaki bir levhada, bir sürü cezası olduğu yazıyordu.

Gene de kolu çekti.

Bir an, hiçbir şey olmadı. Belki de mekanizma çalışmıyordu.

Sonra yüksek ve keskin sesli bir klaksonun, yükselen ve alçalan tonları binanın içini doldurdu.

Ve neredeyse tam o anda konferans odasındaki insanlar, koridorun uzak ucunda göründü. En önde Jochmann vardı. “Ne haltlar dönüyor burada?” diye bağırdı, alarm sesini bastırmaya çalışan bir öfkeyle.

Bir Kahverengi Gömlekli, “Bu Yahudi Komünist paçavra, liderimize hakaret etti biz de burayı kapatıyoruz,” diye bağırdı.

“Defolup gidin benim ofisimden!”

Kahverengi Gömlekli ona aldırmadı, odalardan birine girdi. Ardından bir kadın çılgı ile sanki bir çelik masa devrilmiş gibi bir ses geldi.

Jochmann, yanındakilerden birine döndü: “Schneider! Hemen polisi ara!”

Carla, bunun bir yararı olmayacağını biliyordu. Polis zaten buradaydı ama hiçbir şey yapmıyordu.

Annesi, koridordaki insanları ite kaka koşarak odaya geldi. “İyi misin?” diye bağırıp kollarını Carla’ya doladı.

Carla, ufak bir çocuk gibi teselli edilmek istemiyordu. Annesini itti: “Ben iyiyim, merak etme.”

Annesi etrafına bakındı: “Daktilom!”

“Pencereden dışarı attilar.” Carla, harf kolları mekanizmasının sıkışmasına neden olduğu için başının derde girmeyeceğini fark etti.

“Hemen buradan çıkmalısınız.” Annesi, masadaki fotoğrafı kaptı, Carla’nın elini tuttu ve çabucak odadan dışarı çıktılar.

Merdivenlerden aşağıya koşarken onları durdurmaya çalışan kimse olmadı. Önlerinde, muhtemelen muhabirlerden biri olan iri yapılı genç bir adam, bir Kahverengi Gömlekliyi boyunduruğa almış dışarıya sürüklüyordu. Carla ve annesi, dışarıya kadar onların peşinden gittiler. Arkalarından da bir Kahverengi Gömlekli geliyordu.

Muhabir, hâlâ Kahverengi Gömlekliyi sürükleyerek iki polise yaklaştı. “Bu adamı tutuklayın,” dedi. “Onu, ofisi soyarken yakaladım. Cebinde bir kavanoz çalıntı kahve bulacaksınız.”

“Bırakın onu, lütfen,” dedi, iki polisin daha yaşlıca olanı.

Muhabir, istemeye istemeye Kahverengi Gömlekliyi bıraktı.

İkinci Kahverengi Gömlekli, arkadaşının yanına geçti.

“Adınız ne, efendim?” diye sordu polis, muhabire.

“Ben, Rudolf Schmidt. *The Democrat* dergisinin parlamento haberleri şefiyim.”

“Rudolf Schmidt. Polise saldırma suçuyla sizi tutukluyorum.”

“Saçmalama. Bu adamı hırsızlık yaparken yakaladım.”

Polis, başını aşağı yukarı sallayarak Kahverengi Gömlekliyle konuştu: “Onu polis merkezine götürün.”

Schmidt’i kollarından yakaladılar. Mücadele etmeye niyetlendi ama sonra fikir değiştirdi: “Bu olayın her bir ayrıntısı bir sonraki *The Democrat* dergisinde okunacak!”

“Bir sonraki *The Democrat* dergisi diye bir şey olmayacak,” dedi polis. “Götürün şunu.”

Bir itfaiye aracı yanaştı ve yarım düzine kadar itfaiyeci aşağı atladı. Liderleri, polisle kaba saba konuştu: “Binayı boşaltmamız lazım.”

“İstasyonunuza geri dönün. Burada yangın falan yok,” dedi yaşlıca polis. “Sadece, Fırtına Birlikleri bir Komünist dergiyi kapatıyor.”

“Bu beni ilgilendirmez,” dedi itfaiyeci. “Alarm çalıştı ve bizim ilk görevimiz, Fırtına Birlikleri dâhil herkesi dışarı çıkarmak. Sizin yardımınız olmadan da hallederiz.” Adamlarını alıp içeri girdi.

Carla, annesinin sesini duydu: “Ah, hayır!” Dönüp baktığında annesinin de kaldırıma düştüğü yerde yatan daktiloya baktığını gördü. Metal kapağı fırlayıp başka bir tarafa uçmuş ve tuşlarla harf kolları ortaya çıkmıştı. Tuş takımı çarpılmıştı, silindirinin bir ucu yerinden çıkmıştı ve satır sonunu bildiren zili, kırık hâlde yerde yatıyordu. Bir daktilo, çok değerli bir şey değildi ama annesi ona, ağlamak üzereymiş gibi bakıyordu.

Kahverengi Gömlekli ve dergi personeli, itfaiyecilerin gütmesiyle bi-

nanın dışına çıktılar. Çavuş Schwab direniyor, öfkeyle bağırıyordu: “Yangın mangın yok!” Ama itfaiyeciler onu ite kaka çıkardılar.

Jochmann da dışarı çıkıp annesinin yanına geldi: “Zarar vermek için yeterince vakit bulamadılar. İtfaiyeciler onları durdurdu. Alarm kolunu kim çektiyse bize çok büyük hizmette bulundu!”

Carla, sahte alarm verdiği için azarlanacağından korkup duruyordu. Şimdi, tam olarak yapılması gerekeni yaptığını anladı.

Annesinin elini tuttu. Annesi, sanki büyük bir keder krizinden kurtulmuş gibi silkindi. Elbisesinin koluyla gözlerini sildi; bu, ne kadar sarsıldığını ele veren sıra dışı bir hareketti ve Carla böyle bir harekette bulunmuş olsa ona, mendilini kullanması uyarısı yapıldı. “Şimdi ne yapıyoruz?” dedi annesi –ki o, asla böyle bir soru sormazdı. Bir sonraki adımda ne yapacağını daima bilirdi.

Carla, yanlarında dikilen iki kişiyi fark etti. Başını kaldırıp baktı. Birisi, aşağı yukarı annesiyle aynı yaşta, oldukça güzel ama otoriter tavırlı bir kadındı. Carla bu kadını tanıyor ama tam olarak çıkaramıyordu. Yanında, oğlu olabilecek yaşta genç bir delikanlı vardı. İnce bir gençti, çok uzun boylu değildi ama film yıldızlarına benziyordu. Gayet yakışıklı bir yüzü vardı ve neredeyse çok güzel denebilirdi ama burnu düzleşmiş, biçimi bozulmuştu. Bu iki insan, şok geçiriyormuş gibi duruyordu ve genç adam, öfkeden bembeyaz kesilmişse benziyordu.

Önce kadın konuştu ve İngilizce hitap ederek “Selam, Maud,” dedi. Sesi de Carla’ya uzaktan tanıdık geliyordu. “Beni tanımadın mı?” diye devam etti kadın. “Ben Ethel Leckwith, bu da Lloyd.”

(ii)

Lloyd Williams, birkaç peni harcayarak bir saatliğine antrenman yapabileceği bir boks kulübünü Berlin’de de buldu. Kulüp, şehir merkezinin kuzeyinde Wedding denen ve işçi sınıfının yaşadığı bir mahalledeydi. Lobutlar ve jimnastik topu ile çalıştı, ip atladı, kum torbası yumrukladı; sonra başına bir kask geçirdi ve beş raunt boks yaptı. Kulübün koçu, ona bir idman arkadaşı bulmuştu: Aşağı yukarı kendisiyle aynı kiloda ve yaşta bir Alman genciydi; güzel ve hızlı yumrukları vardı ve nereden geleceği belli olmayan birkaç vuruşta Lloyd’un canını yakmayı başardı. Ta ki Lloyd, bir sol kroşeyle onu nakavt edene kadar.

Lloyd, zorlu bir mahallede –Londra’nın East End bölgesinde– büyümüştü. On iki yaşına geldiğinde okulda, diğer çocukların tehditleri gözünü kor-

kutmaya başladı. “Bana da aynı şey olmuştu,” dedi üvey babası Bernie Leckwith. “Okuldaki en akıllı çocuksan sınıfın pislikleri sana kafayı takar.”

Lloyd’un üvey babası Yahudi’ydi ve babasının annesi, daima ve sadece eski İbranice bir dil konuşurdu. Bernie, Lloyd’u alıp Aldgate Boks Kulübü’ne götürdü. Ethel buna karşı çıktı ama Bernie –pek seyrek rastlanan bir durum olsa da– ona kulak asmadı.

Lloyd, hızlı davranıp sert yumruklar çıkarmayı öğrendi; okuldaki tehditler bitti. Burnu kırılmıştı ve yakışıklı yüzünü bozuyordu ama bir becerisini keşfetmişti. Refleksleri hızlıydı ve dövüşçü bir damarı vardı; ringlerde ödüller kazandı. Koç, profesyonel boksa geçmek yerine Cambridge Üniversitesine gitmek istediğini duyunca hayal kırıklığına uğramıştı.

Alman gençle idman maçından sonra duşunu alıp siyah takım elbisesini giydi ve bir işçi barına gitti. Kendine bir kupa bira aldı ve aynı anneden doğdukları kız kardeşi Millie’ye, şahit olduğu Kahverengi Gömlekliler olayını anlatan bir mektup yazmaya koyuldu. Millie, bu seyahate annesinin yanında ağabeyinin gitmesini biraz kıskanmıştı ve Lloyd da kız kardeşine, sık sık mektup gönderme sözü vermişti.

Lloyd, o sabahki arbededen fena etkilenmişti. Politika, onun için gündelik hayatın bir parçasıydı: Annesi bir zamanlar Parlamento Üyesiydi¹; babası, Londra’da mahalli meclis üyesiydi; kendisi ise İşçi Partisi Gençlik Kolları Londra grubu başkanıydı. Ve politika, onun için her zaman tartışma ve oy kullanmadan ibaret olmuştu –ta ki o sabaha kadar. Daha önce, polisler gülererek seyrederken bir iş yerinin üniformalı haydutlar tarafından tahrip edildiğine hiç şahit olmamıştı. Bu, eldivenli boks gibi değil kılıçların çekildiği türden bir politikaydı ve Lloyd’u gerçekten sarsmıştı.

“Böyle bir şey Londra’da olabilir mi, Millie?” diye yazdı. İçgüdüsel olarak ilk aklına gelen, *olamayacağıydı*. Ama İngiliz sanayicileri ve gazete sahipleri arasında da Hitler hayranları vardı. Sadece birkaç ay önce; düzenbaz MP Sör Oswald Mosley, Britanya Faşistler Birliğini kurmuştu. Tıpkı Naziler gibi askeri tarzda üniformalar giyerek kasıla kasıla geziyorlardı. Bundan sonrası ne olacaktı?

Mektubu tamamladı ve kâğıdı katladı; sonra şehir merkezine giden trene bindi. Annesiyle birlikte, akşam yemeği için Walter ve Maud von Ulrich ile buluşacaklardı. Lloyd, hayatı boyunca Maud hakkında çok şey dinlemişti. Maud ve annesinin arkadaşlığı, normalde pek mümkün olmayacak türden bir arkadaşlıktı: Ethel, Maud’un ailesine ait büyük bir evde hizmetçi olarak

¹ Çevirinin bundan sonraki bölümünde “parlamento üyesi” yerine, İngilizcede bu anlama gelen “Member of Parliament” teriminin baş harflerinden kısaltına ile “MP” de kullanılmıştır (çev. notu).

çalışma hayatına başlamıştı. Daha sonra ikisi, kadınlara oy hakkı sağlamak için kampanyalar düzenlemiş ve savaş sırasında birlikte çalışıp feminist bir gazete –*Asker Karısı* gazetesini– çıkarmışlardı. Daha sonra da politik taktiler üzerinde fikir ayrılığına düşmüşler ve araları soğumuştur.

Lloyd, von Ulrich ailesinin 1925'teki Londra ziyaretini çok net hatırlıyordu. Kendisi o zaman on yaşındaydı; üç yaşındaki Carla ve beş yaşındaki Erik iki lisanı da gayet güzel konuşurken kendisinin tek kelime Almanca konuşamamasından dolayı utanacak kadar büyüktü. Ethel ve Maud, aralarındaki soğukluğu o ziyarette tamir etmişlerdi.

Lloyd, Bistro Robert adlı restorana girdi. İçerisi, *art deco*¹ tarzda –acımasızca dikdörtgensel sandalyeler, koltuklar, masalar; demir ayakları ince işçilikle süslenmiş ve renkli camdan siperleri olan lambalarla– tefriş edilmişti. Lloyd, tabakların yanında hazır ol vaziyette dikilen beyaz kolalı peçeteleri sevdi.

Diğer üç kişi restorana gelmişlerdi bile. Masaya yaklaştıkça iki kadının ne kadar çarpıcı göründüklerini fark etti: İkisi de öz güvenli, sık giyimli, çekici ve kendinden emindi. Diğer masalardaki müşterilerin hayran bakışlarını üzerlerine topluyorlardı. Lloyd, annesinin son moda giyinme tarzının bu aristokrat arkadaşından ne kadar etkilendiğini merak etti.

Yemek siparişlerini verdikten sonra Ethel, Berlin ziyaretinin nedenini anlattı. “MP koltuğumu 1931'deki seçimlerde kaybettim,” dedi. “Bir sonraki seçimde tekrar kazanacağımı ümit ediyorum ama bu arada para kazanmam lazım. Bereket versin ki Maud bana gazeteciliği öğretti.”

“Ben sana pek bir şey öğretmedim,” dedi Maud. “Senin doğal bir yeteneğin var.”

“*News Chronicle* için Naziler hakkında bir dizi makale yazıyorum ve Victor Gollancz adlı bir yayıncıyla bir kitap yazma sözleşmesi yaptım. Lloyd'u tercümanım olarak yanımda getirdim –Fransızca ve Almanca öğreniyor.”

Lloyd, annesinin yüzündeki *oğluya gurur duyan* anne tebessümünü görünce bunu hak etmediğini düşündü. “Tercüme becerilerim henüz bir sınav görmedi,” dedi. “Bu güne kadar sadece, sizin gibi İngilizceyi de mükemmel konuşan insanlarla karşılaştım.”

Lloyd, *dana kotlet pane* sipariş etmişti; İngiltere'de hiç görmediği bir yemekti ve eti çok leziz buldu. Yemeklerini yerken “Senin okulda olman gerekmiyor mu?” diye sordu Walter.

¹ Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'da gelişmeye başlayan bir görsel sanatlar akımı (çev. notu).

“Annem, bu şekilde Alıncayı daha iyi öğreneceğimi düşündü ve okulum da izin verdi.”

“Öyleyse neden gelip bir süre Reichstag’da benimle çalışmıyorsun? Korkarım ücret alamayacaksın ama bütün gün Almanca konuşuyor olursun.”

Lloyd çok heyecanlandı: “Buna bayılırım. Harika bir fırsat olur!”

“Ethel izin verirse tabii,” diye ekledi Walter.

Ethel gülümsedi: “Belki ihtiyacım olduğunda ara sıra onu ödünç alabilirim.”

“Elbette.”

Ethel, masanın üzerinden uzanıp Walter’ın eline dokundu. Bu, fazlasıyla samimi bir hareketti. Lloyd, bu üçlünün arasında oldukça sıkı bir arkadaşlık bağının olduğunu fark etti. “Ne kadar nazıksın, Walter,” dedi Ethel.

“Pek de öyle sayılmaz. Politikadan anlayan akıllı bir genç yardımcı çok işime gelir.”

“Ben, artık politikadan anladığımdan emin değilim,” dedi Ethel. “Almanya’da neler oluyor böyle?”

Soruya Maud cevap verdi: “Yirmili yılların ortalarında fena gitmiyorduk. Demokratik bir hükümetimiz ve büyüyen bir ekonomimiz vardı. Ama her şey, 1929 Wall Street kriziyle¹ birlikte alt üst oldu. Şimdi, ekonomik krizin dibine vurduk.” Kedere yakın bir duyguyla sesi titredi. “Bir iş ilanı için yüz tane adamın kuyrukta beklediğini görebilirsin. İnsanların yüzlerine bakıyorum. Herkes çaresizlik içinde... Çocuklarının karnını nasıl doyuracaklarını bilmiyorlar. Ve şimdi de Naziler, onlara ümit vadediyor. Onlar da kendi kendilerine şunu soruyorlar: ‘Kaybedecek neyim var ki?’”

Walter, Maud’un meseleyi abarttığını düşünüyormuş gibi görünüyordu. Daha neşeli bir ses tonuyla konuştu: “İyi haber şu ki Hitler, Almanların çoğunluk desteğini kazanamadı. Son seçimlerde Naziler, tüm oyların üçte birini alabildi. Mamafih, en büyük parti olmayı başardılar ama bereket versin ki Hitler, hükümet içinde azınlıkta kaldı.”

“İşte bu yüzden yeni bir seçim istedi,” dedi Maud. “Almanya’yı kendi istediği gibi gaddar bir diktatörlüğe çevirmek için çoğunluğu ele geçirmesi lazım.”

“Çoğunluk oyunu alabilir mi?” diye sordu Ethel.

“Hayır,” dedi Walter.

Maud ise: “Evet.”

¹ 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı veya Büyük Buhran olarak bilinen ve Kara Salı olarak anılan 24 Ekim 1929 günü ABD borsasının çökmesiyle başlayan ekonomik kriz (çev. notu).

“Alman halkının gerçekten bir diktatörlük için oy vereceğine asla inanmıyorum,” dedi Walter.

“Ama bu, adil bir seçim olmayacak!” dedi Maud, öfkeyle. “Bugün benim dergime ne olduğuna bir bak! Nazileri eleştiren herkes tehlikede ama bu arada Nazi propagandası her yerde!”

“Hiç kimse onlara karşı koyuyormuş gibi görünmüyor!” dedi Lloyd. Sabahleyin *The Democrat* binasına birkaç dakika daha erken varmış olmayı dilemişti; böylece belki Kahverengi Gömleklilere birkaç yumruk atabilirdi. Elini yumruk yapıp sıkıldığını fark edince kendini, parmaklarını açmaya zorladı ama öfkesi geçmedi. “Neden solcular da Nazi dergilerinin ofislerini basmıyor? Onlara kendi ilaçlarını tattırabilirler!”

“Şiddete şiddetle karşılık vermemeliyiz!” dedi Maud, üzerine basa basa. “Hitler, kabuğunu çatlatmak için bahane arıyor. Ulusal seviyede olağanüstü hâl ilan edip bütün medeni hakları bir kenara süpürecek ve muhaliflerini hapse tıkacak.” Yalvarıyormuş gibi bir ses tonuyla devam etti: “Onun eline bu bahaneyi vermemek için uğraşmalıyız –ne kadar zor olursa olsun.”

Yemeklerini bitirdiler. Restoran boşalmaya başladı. Kahveler servis edildiğinde restoran sahibi –Walter’ın uzaktan kuzeni– Robert von Ulrich ve şef aşçı Jörg de onlara katıldı. Robert, Büyük Savaş’tan önce Londra’daki Avusturya Büyükelçiliğinde diplomattı; o sırada Walter da Londra’daki Alman Büyükelçiliğinde Robert’la aynı işi yapıyordu –ve Maud’a âşık olmakla meşguldü.

Robert, sima olarak Walter’a benziyordu ama çok daha titiz bir giyim tarzı vardı: kravatında altın bir iğne, saat kösteğinde arma, iyice briyantınli saçlar. Jörg ise ondan daha gençti: yüz hatları güzel, tebessümü neşeli, sarışın bir adam. İkisi, Rusya’da savaş esiri olarak tutulmuşlardı. Şimdi, restoranın üstündeki bir dairede yaşıyorlardı.

Walter ve Maud’un, savaşın arifesinde büyük bir gizlilik içinde evlendikleri günün anılarına daldılar. Nikâhta hiç misafir yoktu ama Robert damadın sağdıcı, Ethel de gelinin nedimesi olmuştu. “Otelde şampanya içtik; sonra ben usturuplu bir şekilde Robert’a, oradan gitmemiz gerektiğini söyledim ama Walter—” dedi Ethel ve bir gülme krizini bastırmaya çalıştı, “Ben akşam yemeğini burada, hep birlikte yiyeceğiz sanıyordum!” dedi!

Maud, kıkır kıkır gülmeye başladı: “Benim o akşam yemeğinden ne kadar mutlu olabileceğimi düşünebiliyor musun?!”

Lloyd, utanarak kahvesinin içine baktı. Henüz on sekiz yaşında ve bakir bir delikanlıydı; bu balayı şakalarını dinlemekten rahatsız oldu.

Ethel, daha hüzünlü bir tonda Maud’a sordu: “Bugünlerde Fitz’den haber

alıyor musun?”

Lloyd, bu gizli evliliğin Maud ve ağabeyi Kont Fitzherbert arasında korkunç bir yarık açtığını biliyordu. Fitz, onu kardeşlikten reddetmişti; çünkü Maud, ailenin reisi olan ağabeyine gitmemiş ve evlilik için ondan izin talep etmemişti.

Maud, kederle başını salladı: “Londra’ya geldiğimizde ona yazdım ama beni görmeyi bile reddetti. Ona söylemeden Walter’la evlenerek onun gururunu kırdım. Korkarım ağabeyim affedecek tipte bir adam değil.”

Hesabı Ethel ödedi. Eğer cebinde yabancı para varsa Almanya’da her şey çok ucuz gibi görünüyordu. Masadan kalkıp gitmek üzereydiler ki yanlarına, davetsiz bir yabancı gelip bir sandalye çekerek oturdu. Yuvarlak suratının ortasında küçük bir bıyığı olan iri yarı bir adamdı ve kahverengi gömlekli bir üniforma giymişti.

“Size nasıl yardımcı olabilirim, efendim?” diye sordu Robert.

“Benim adım, Ceza Komiseri Thomas Macke,” dedi yabancı. Yanından geçen bir garsonu kolundan yakaladı. “Bana bir kahve getir.”

Garson, ne yapacağını anlamak ister gibi Robert’a baktı ve Robert, onaylar gibi başını salladı.

“Prusya polis teşkilatı siyaset dairesinde çalışıyorum,” dedi Macke. “Berlin istihbarat bölümünden sorumluyum.”

Lloyd, alçak sesle bunu annesine tercüme etti.

“Ancak,” dedi Macke, “özel bir konu hakkında restoran sahibiyle konuşmak istiyorum.”

“Bir ay önce nerede çalışıyordun?” diye sordu Robert.

Bu beklenmedik soru Macke’yi şaşırttı ve hemen cevap verdi: “Kreuzberg polis merkezinde.”

“Oradaki işin neydi?”

“Evraktan sorumluydum. Niye soruyorsun?”

Robert, sanki böyle bir cevap bekliyormuş gibi başını aşağı yukarı salladı: “Yani bir evrak memurluğu işinden ayrılıp Berlin istihbarat bölümünün başına geçtin. Çok hızlı terfi etmişsin, tebrikler.” Robert, Ethel’e döndü: “Ocak ayının sonunda Hitler şansölye olduğunda onun sağ kolu Hermann Göring de Prusya İçişleri Bakanı oldu ve dünyanın en büyük polis teşkilatının başına geçti. O günden beri de Göring, polisleri topluca işten atıp yerlerini Nazilerle dolduruyor.” Robert, tekrar Macke’ye döndü ve alaycı bir üslupla konuştu: “Ancak bizim sürpriz misafirimizin terfi şeklinin tamamen liyakate dayalı olduğundan eminim.”

Macke, alı al moru mor oldu ama asabını kontrol etmeyi başardı:

“Dediğim gibi, restoran sahibiyle özel olarak bir şey konuşmak istiyorum.”

“Lütfen yarın sabah gelip beni gör. Saat on, sana da uyar mı?”

Macke, öneriyi duymazdan geldi. “Benim birader de restoran işinde,” diye devam etti.

“Ya! Belki onu tanıyorumdur. İsim Macke’ydi değil mi? Ne tür bir lokanta işletiyor?”

“Küçük bir yer, Friedrichshain’da bir adam için çalışıyor.”

“Ah. O zaman onunla tanışmış olmam mümkün değil.”

Lloyd, Robert’ın böylesine huysuz davranmasının akıllıca olup olmadığından emin değildi. Macke kabaydı ve herhangi bir hüsnükabul görmeyi hak ediyor değildi ama muhtemelen ciddi bir bela yaratabilirdi.

“Benim birader bu restoranı satın almak istiyor,” dedi Macke.

“Senin birader de senin gibi hızla terfi etmek istiyor yani.”

“Sana bir teklif hazırladık: iki yıl içinde ödenecek yirmi bin mark.”

Jörg gülmeye başladı.

“Sana bir şey açıklamama izin ver, Komiser,” dedi Robert. “Ben, Avusturyalı bir kontum. Yirmi yıl önce bir şatom ve annemle kız kardeşimin yaşadığı Macaristan’da büyük mülklerim vardı. Savaş sırasında ailemi, şatomu, topraklarımı, hatta bir minyatüre çevrilen ülkemi kaybettim.” Şimdi, Robert’ın sesindeki alaycı ton gitmiş, yerini duygusal bir boğukluk almıştı. “Berlin’e geldiğimde elimde, uzaktan kuzenim Walter von Ulrich’in adresinden başka bir şey yoktu. Mamafih, gene de bu restoranı açmayı başardım.” Robert yutkundu. “Sahip olduğum tek şey bu.” Durdu ve bir yudum kahve içti. Masanın etrafındaki diğerleri sessizdi. Robert, öz güvenini tekrar takındı ve sesinde amirane bir tonla devam etti: “Bana fazlasıyla cömert bir teklifte bulunsan bile –ki öyle bir şey yapmış değilsin– teklifini reddederdim; çünkü kendi hayatımı satmış olurdum. Sana kaba davranmak gibi bir niyetim yok –sen fevkalade nahoş davranmış olsan da. Ama restoranım, hiçbir fiyat karşılığında satılık değil.” Ayağa kalktı ve el sıkışmak için elini uzattı. “İyi geceler, Komiser Macke.”

Macke, otomatikman onunla el sıkıştı ama sonra, sanki buna pişman olmuş gibiydi. Ayağa kalktığı anda öfkeli olduğu besbelliydi. Şişman suratı mosmor olmuştu. “Gene görüşeceğiz,” dedi ve restorandan çıktı.

“Ne öküz yahu,” dedi Jörg.

Walter, Ethel’e döndü: “Nelerle uğraşmamız gerektiğini görüyor musun? Sırf bir üniforma giyiyor diye canı ne isterse yapacağını sanıyor.”

Lloyd’u rahatsız eden şey, Macke’nin öz güveniydi. Adam, söylediği fiyatta restoranı satın alacağından eminmiş gibi görünüyordu. Robert’ın redde-

dişine, geçici bir aksilikmiş gibi tepki vermişti. Naziler, hâlihazırda gerçekten bu kadar güçlü müydü?

Oswald Mosley ve onun İngiliz Faşistlerinin istediği de böyle bir şeydi –kanun gücünün yerini tehdit ve dayanın aldığı bir ülke. İnsanlar, nasıl böylesine ahmak olabiliriz?

Paltolarını giyip şapkalarını taktılar ve Robert’la Jörg’e iyi geceler dilediler. Dışarıya adım atar atmaz Lloyd’un burnuna duman kokusu geldi; tütün dumanı kokusu değildi, başka türlü bir yanık kokusuydu. Dördü birlikte Walter’ın arabasına –bir BMW Dixi 3/15’e– bindiler. Lloyd, bu arabanın Alman üretimi bir Austin Yedi¹ olduğunu biliyordu.

Tiergarten Parkı içinden geçerlerken çanları çalan bir itfaiye aracı onları solladı. “Neresi yanıyor acaba?” dedi Walter.

Biraz sonra, ağaçların arasından uzaktaki alevleri gördüler. “Sanki Reichstag binasına yakın bir yer yanıyor,” dedi Maud.

Walter’ın ses tonu değişti. “Baksak iyi olur,” dedi endişeyle. Ve aniden döndü.

Duman kokusu gitgide yoğunlaştı. Lloyd, ağaçların yukarisından göğe yükselen alevleri görebiliyordu. “Bu, çok büyük bir yangın,” dedi.

Parktan çıkıp Königs Platz’a geçtiler; burası, Reichstag binası ve karşı-sındaki Kroll Opera Binası arasında geniş bir meydandı. Reichstag, alevler içindeydi². Klasik tarzdaki pencerelerinin arkasında kırmızı ve sarı renkli alevler dans ediyor, orta kubbeden yukarıya alevler ve duman fışkırtıyordu. “Aman Tanrı’m, hayır!” dedi Walter ve Lloyd, onun sesindeki elim ıstırabı duydu. “Cennetteki Efendimiz, hayır!”

Walter arabayı durdurdu ve hepsi dışarı çıktı.

“Bu tam bir facia,” dedi Walter.

“Ne kadar güzel bir tarihî binaydı,” dedi Ethel.

“Bina benim umurumda değil,” dedi Walter, hayret edilecek bir ifadeyle. “Şu anda bizim demokrasimiz yanıyor.”

Küçük bir kalabalık, elli metre kadar uzaktan yangını seyrediyordu. Binanın ön tarafına itfaiye araçları dizilmiş, hortumları alevlere doğrultulmuş, kırık pencerelerden içeriye su fışkırtılıyordu. Etrafta bir avuç polis vardı ve hiçbir şey yapmıyorlardı. Walter polislerden biriyle konuştu: “Ben Reichstag üyesiyim. Yangın ne zaman başladı?”

“Bir saat önce,” dedi polis. “Yangını çıkaranlardan birini yakaladık –üze-

¹ 1922-1939 döneminde İngiliz Austin Motor şirketi tarafından üretilen ekonomi tipi bir araba modeli (çev. notu).

² Tarihe *Reichstag Yangını* adıyla geçen 27 Şubat 1933 tarihindeki parlamento binası yangını, Alman tarihinin en şaibeli ve önemli olaylarından biri (çev. notu).

rinde pantolonundan başka bir şey yoktu! Yangını başlatmak için elbisele-
rini kullanmış.”

“Etrafa bir emniyet kordonu çekmelisiniz,” dedi Walter, otoriter bir sesle.
“İnsanları güvenli bir mesafenin gerisinde tutun.”

“Evet, efendim,” dedi polis ve çekip gitti.

Lloyd, diğerlerinin yanından ayrıldı ve binaya yaklaştı. İtfaiyeciler, alev-
leri kontrol altına almak üzereydi. Daha az alev, daha çok duman çıkıyordu.
İtfaiye araçlarını geçti ve bir pencereye yaklaştı. Çok da tehlikeliymiş gibi
görünmüyordu ve gene her zamanki gibi merakı, kişisel güvenlik duygusu-
na galip gelmişti.

Pencereden içeriye baktığında tahribatın büyüklüğünü gördü: Duvarlar
ve tavanlar, moloz yığını hâlinde zemine dökülmüştü. İçerideki molozların
arasında itfaiyeciler kadar –muhtemelen Reichstag görevlisi– paltolu sivil-
lerin de olduğunu gördü. Girişe gitti ve merdivenleri çıkmaya başladı.

Polisler bir kordon çektiği sırada iki siyah Mercedes’in kükremesi du-
yuldu. Lloyd, ilgiyle onlara baktı. İkinci arabadan, açık renk trençkot ve
yumuşak kenarlı siyah şapka giymiş bir adam indi. Burnunun altında dar
bir bıyık vardı. Lloyd, yeni şansölye Adolf Hitler’e baktığını anladı.

Hitler’in arkasında, daha uzun boylu ve siyah üniformalı bir *Schutzstaffel*
–Hitler’in özel koruması bir SS– vardı. Onların arkasında aksayarak yü-
rüyen de Yahudi nefreti propagandasının şefi Joseph Goebbels’di. Lloyd,
onları gazetelerdeki resimlerinden tanıyordu. Adamları o kadar yakından
görmek onu öyle büyüledi ki dehşet içinde olması gerektiğini unuttu.

Hitler, basamakları çiftler çiftler çıkarak Lloyd’a doğru yürüdü. Lloyd, ani
bir dürtüyle büyük kapıyı itti ve şansölyenin geçmesi için ardına kadar açtı.
Hitler, başıyla ona bir selam vererek içeri girdi; maiyetindekiler de onu ta-
kip etti.

Lloyd da onlara katıldı. Hiç kimse Lloyd’la konuşmadı. Hitler’in maiyeti,
onun Reichstag personelinden biri olduğunu varsaymış olmalıydı.

Islak külün berbat kokusu içeriyi doldurmuştu. Hitler ve ekibi, çamur
gölcüklerinden geçerken yanmış kirişlere ve yerdeki hortumlara bastı-
lar. Giriş holünde Hermann Göring dikiliyordu; devasa karnını devetüyü
renkte bir palto kapatıyordu ve Potsdam tarzı şapkasının ön siperi yukarı
kaldırılmıştı. *Polis kuvvetlerine Nazileri dolduran kişi bu adamdı*, diye dü-
şündü Lloyd, restorandaki konuşmayı hatırlayarak.

Göring, Hitler’i görür görmez bağırdı: “Bu, Komünist ayaklanmanın
başlangıcı! Şimdi yeni bir yol izliyorlar! Kaybedecek bir dakika yok!”

Lloyd, sanki bir tiyatronun izleyicileri arasındaymış gibi hissetti ve sanki
bu güçlü adamları da tiyatro sahnesindeki aktörler oynuyordu.

Ve sanki Hitler'in kendisi, Göring'den bile daha iyi bir oyuncuydu. "Şimdi artık merhamet olmayacak!" diye bir çılgılık attı. Sanki bir stadyumun seyircilerine hitap ediyordu. "Yolumuzda duran herkes doğranacak." Kendi öfkesini arttırırken titredti. "Her Komünist görevli, görüldüğü yerde vurulacak. Reichstag'daki Komünist milletvekilleri hemen bu gece asılmalı." Patlamak üzereymiş gibi görünüyordu.

Fakat bütün bunlarda yapmacık bir şey vardı. Hitler'in nefreti gayet gerçek görünüyordu ama feveranı, etrafındakilerin –takipçilerinin ve diğerlerinin– yararlanması için sahneye konan bir rol gibiydi. Samimi duygular içinde bir aktördü ve o duyguları seyirciler için güçlendiriyordu. Ve bu, işe yarıyordu! Lloyd, onu duyacak mesafedeki herkesin büyülenmiş gibi baktığını gördü.

"Führer'im, bu benim siyasi polis şefim Rudolf Diels," dedi Göring. Yanındaki koyu renk saçlı zayıf bir adamı gösteriyordu. "Faillerden birini tutukladı bile."

Diels, histerik konuşmuyordu. "Marinus van der Lubbe, Alman bir inşaat işçisi," dedi, sakin sakin.

"Ve bir Komünist!" dedi Göring, zafer kazanmış gibi.

"Yangın çıkardığı için Alman Komünist Partisinden atılmış," dedi Diels.

"Biliyordum!" dedi Hitler.

Lloyd, gerçek ne olursa olsun Hitler'in Komünistleri suçlamaya kararlı olduğunu gördü.

"Adamı ilk sorgulamamın sonuçlarına göre tek başına çalışan bir deli olduğu çok açık," dedi Diels, saygılı bir üslupla.

"Saçma!" diye bağırdı Hitler. "Bu iş önceden planlandı. Ama yanlış hesap yaptılar! Halkın bizden yana olduğunu anlamadılar."

Göring, Diels'e döndü. "Polis şu andan itibaren acil duruma geçecek," dedi. "Bizde Komünistlerin listesi var –Reichstag vekilleri, yerel yönetimlerdeki seçilmiş vekilleri, Komünist Parti yöneticileri ve eylemcileri. Hepsini. Bu gece tutuklayın! Ateşli silahlar, kimsenin gözünün yaşına bakmadan kullanılacak. Sorgulamalarda merhamet olmayacak."

"Evet, Bakanım," dedi Diels.

Lloyd, Walter'ın endişelenmekte haklı olduğunu anladı. Nazilerin arayıp durdukları bahane buydu. Yangının, yalnız bir deli tarafından çıkarıldığını söyleyecek hiç kimseyi dinlemeye niyetleri yoktu. Onların istediği Komünist bir entrikaydı ki böylece sıkı önlemler alabilsinler.

Göring, ayakkabılarındaki çamura tiksinererek baktı. "Benim resmî konutum sadece birkaç dakika uzakta ve şans eseri, yangından etkilenmemiş, Führer'im," dedi. "Belki oraya çekilmek ister miydiniz?"

"Evet. Konuşacağımız çok şey var."

Lloyd tekrar kapıyı tuttu ve hepsi dışarı çıktı. Arabaları hareket ettikten sonra kordondan atlayıp annesine ve von Ulrichlere katıldı.

“Lloyd!” dedi Ethel. “Nereye kayboldun? Korkudan yüreğim ağzıma geldi!”

“İçeri girdim.”

“Ne? Nasıl?”

“Beni durduran olmadı. Tam bir kaos ve karmaşa.”

Annesi elini havaya salladı: “Bu çocukta hiç tehlike algısı yok.”

“Adolf Hitler’le karşılaştım.”

“Bir şey söyledi mi?” diye sordu Walter.

“Yangın için Komünistleri suçluyor. Büyük bir temizlik olacak.”

“Tanrı’m, sen bize yardım et,” dedi Walter.

(iii)

Thomas Macke, Robert von Ulrich’in onunla alay ederek konuşmasının acısını hâlâ üzerinden atabilmiş değildi. “Senin birader de senin gibi hızla terfi etmek istiyor yani,” demişti von Ulrich.

Macke, buna bir cevap yetiştiremediğine pişmandı. *Neden terfi etmeyelim ki? Biz de senin kadar iyiyiz, seni kibirli züppe.* Şimdi intikam için yanıp tutuşuyordu. Ama birkaç gün, bu konuda herhangi bir şey yapamayacak kadar meşgul olacaktı.

Prusya gizli polisinin karargâhı, Prinz Albrecht Strasse No. 8’deki klasik mimari tarzında inşa edilmiş büyük ve zarif bir binadaydı. Bu kapıdan içeri girdiği her seferinde, Macke gurur duyuyordu.

Fazlasıyla telaşlı bir zamandı. Reichstag yangınından sonraki yirmi dört saat içinde dört bin Komünist tutuklanmıştı ve her saat yeni birileri daha tutuklanıyordu. Almanya vebadan temizleniyordu ve Macke’ye göre Berlin’in havası daha şimdiden epeyce temizlenmişti.

Ama polis kayıtları güncel değildi. İnsanlar adres değiştirmişler, seçimler kaybedilmiş veya kazanılmış, yaşlılar ölmüş ve yerlerini gençler almıştı. Macke, kayıtları güncelleyen –yeni isimleri ve adresleri bulan gruptan da sorumluydu.

Bu işte iyiydi. Sicil kayıtlarını, rehberleri, şehir haritalarını, gazete kupürlerini ve her türlü listeyi severdi. Kreuzberg polis merkezi onun becerilerinin kıymetini bilmemişti ama suç istihbaratı, isimleri söyletene kadar şüphelilerin canına okuyordu. Burada, değerinin daha iyi anlaşılmasını umuyordu.

Şüphelileri dövmekle bir sorunu olduğundan değil. Binanın arkasındaki ofisinden, bodrumda işkence gören kadın ve erkeklerin çığlıklarını duyabiliyordu ama bu sesler onu rahatsız etmiyordu. Bunlar, haindi; yıkıcı ve devrimci insanlardı. Grevleriyle Almanya'yı harap etmişlerdi ve ellerinden gelse daha beterini de yaparlardı. Onlara karşı hiçbir sempatisi yoktu. Keşke Robert von Ulrich de onların arasında olsa ve merhamet dilenerek acı içinde inleseydi.

Robert'ı kontrol etme fırsatı bulduğunda 2 Mart Perşembe günü, saat akşamın sekiziydi.

Ekibini evlerine gönderdi; güncellenen listeyi oluşturan bir deste kâğıdı, üst kattaki patronuna –Ceza Müfettişi Kringelein'a götürdü. Sonra dosyalarına döndü.

Eve gitmek gibi bir acelesi yoktu. Zaten yalnız yaşıyordu. Karısı, disiplin-siz bir kadındı ve özgür olmak istediğini söyleyerek biraderinin restoranındaki bir garsonla kaçmıştı. Çocukları da yoktu.

Dosyaları taramaya başladı.

Robert von Ulrich'in, 1923 yılında Nazi Partisine katıldığını ama iki yıl sonra ayrıldığını zaten öğrenmişti. Tek başına bunun çok fazla bir anlamı yoktu. Macke'nin daha fazla bilgiye ihtiyacı vardı.

Dosyalama sistemi onun istediği kadar mantıklı bir düzen içinde değildi. Neticede, Prusya polisinde de hayal kırıklığına uğramıştı. Göring de aynı derecede hoşnutsuzluk hissediyor olmalıydı ki bir rivayete göre siyasi ve istihbarat bölümlerini normal polis gücünden ayırmayı, yepyeni ve çok daha etkin bir gizli polis teşkilatı kurmayı planlıyordu. Macke, bunun iyi bir fikir olduğunu düşündü.

Bu arada normal dosyaların hiçbirinde Robert von Ulrich'i bulamadı. Belki de bu, dosyalama sisteminin yetersizliğine işaret etmiyordu. Belki de adamın suçlanacak bir tarafı yoktu. Avusturyalı bir kontun Komünist veya Yahudi olma ihtimali çok zayıftı. Görünüşe göre Robert hakkında söylene-bilecek en kötü şey, kuzeni Walter'ın Sosyal Demokrat olmasıydı. Bu da bir suç değildi –henüz.

Macke, şimdi yaptığı araştırmayı adamın yanına gitmeden önce yapması gerektiğini fark etti. Ama elinde tam bir bilgi olmadan ilk adımı atmıştı. Bunun bir hata olduğunu bilmesi gerekirdi. Sonuç olarak aşağılanmaya ve alay edilmeye teslim olmak zorunda kalmıştı. Küçük düşürüldüğünü hissediyordu. Ama onunla ödeşecekti.

Odanın gerisindeki tozlu dolapların içinde bir sürü kâğıdı elden geçirdi.

Onlarda da von Ulrich adına rastlamadı ama burada eksik bir evrak var-

dı.

Dolap kapağının içine ilıştırılan listeye bakılırsa 117 sayfalık “Ayıplı Kuruluşlar” başlıklı bir dosya daha olmalıydı. Başlık, Berlin’deki gece kulüplerine ilişkin bir araştırma olduğunu ima ediyor gibiydi. Macke, dosyanın neden orada olmadığını tahmin edebiliyordu. Son zamanlarda kullanılıyor olmalıydı: Hitler şansölye olduğunda gecelerin yozlaşmış noktalarının hepsi kapatılmıştı.

Macke, üst kata çıktı. Kringelein, Macke’nin Komünistler ve onların müttefikleri hakkında hazırladığı güncel listedeki adreslere yapılacak baskınlarla ilgili üniformalı polislerle brifing veriyordu.

Macke, patronunun sözünü kesmekte tereddüt etmedi. Kringelein, Nazi değildi ve bir Fırtına Birliği üyesini paylamaya kalkmaktan korkardı. “*Ayıplı Kuruluşlar* dosyasını arıyorum,” dedi Macke.

Kringelein’in canı sıkılmışa benziyordu ama itiraz etmedi. “Sehpanın üstünde,” dedi. “Buyur, al.”

Macke, dosyayı alıp odasına döndü.

Dosyadaki araştırma beş yıl önce yapılmıştı. O zamanlar var olan gece kulüplerini ve o kulüplerde ne tür faaliyetlere yer verildiğini ayrıntılarıyla anlatıyordu: kumar, ahlaksız gösteriler, fahişelik, uyuşturucu satışı, eş cinsellik ve diğer ahlaksızlıklar. Dosya; kulüp sahiplerinin veya yatırımcılarının, kulüp üyelerinin ve çalışanlarının isimlerini listeliyordu. Macke, sabırla bütün isimleri okudu: Belki de Robert von Ulrich, bir uyuşturucu bağımlısıydı veya fahişe kullanan biriydi.

Berlin, eş cinsel kulüpleriyle ünlüydü. Macke, erkek erkeğe dans edilen ve travesti şarkıcıların gösteri yaptığı “Pembe Terlik” kulübü hakkındaki sıkıcı kayıtlara kadar geldi. İşinin, bazen iğrençleşebildiğini düşündü.

Kulübün üye listesinin üzerinden giderken Robert von Ulrich adını buldu.

Rahat bir nefes aldı.

Daha aşağılara bakınca Jörg Schleicher adını da gördü.

“Vay, vay, vay,” dedi. “Bakalım şimdi alay edebilecek misin?!”

(iv)

Lloyd, Walter ve Maud’u tekrar gördüğünde onları daha öfkeli ve daha tedirgin buldu.

Takip eden cumartesi günüydü: 4 Mart, yani seçimden bir gün öncesi Lloyd ve Ethel, Sosyal Demokrat Partinin Walter tarafından düzenlenen bir

toplantısına katılmayı planlıyorlardı ve öncesinde de öğle yemeği için von Ulrichlerin Mitte'deki evine gittiler.

On dokuzuncu yüzyıldan kalma bir evdi: geniş ve ferah odalar, büyük pencereler. Gerçi mobilyaların pek çoğu eskimişti. Sade bir öğle yemeği: domuz pirzolası, patates, lahana. Ama yanında çok güzel bir şarap vardı. Walter ve Maud, sanki yoksul insanlarmış gibi konuşuyorlardı. Hiç şüphesiz kendi ebeveynlerinden çok daha sade bir hayat sürüyorlardı; gelgelelim açlık sınırında yaşıyor değillerdi.

Ancak korkuyorlardı.

Hitler; Almanya'nın yaşlı Başkanı Paul von Hindenburg'u, Reichstag Yangını Kararnamesi'ni onaylamaya ikna etmişti ve bu karar, Nazilerin hâlihazırda yaptıkları her şeyi –siyasi rakiplerine işkence ve dayaağı– meşrulaştırıyordu. “Pazartesi gecesinden beri yirmi bin kişiyi tutukladılar!” dedi Walter. Sesi titriyordu. “Sadece Komünistleri de değil; Nazilerin, ‘Komünist sempatzanı’ dedikleri herkesi.”

“Ki bu da *sevmedikleri* herkes anlamına geliyor,” dedi Maud.

Ethel, “O zaman şimdi nasıl demokratik bir seçim yapacaklar?” diye sordu.

“Elimizden geleni yapmalıyız,” dedi Walter. “Eğer yapmazsak sadece Nazilerin yararına olur.”

Lloyd, sabırsız sabırsız konuştu: “Bunları kabul etmeyi bırakıp ne zaman onlarla savaşacaksınız? Hâlâ şiddete karşı şiddet kullanmanın yanlış olduğuna inanıyor musunuz?”

“Kesinlikle öyle,” dedi Maud. “Barışçıl direniş bizim tek ümidimiz.”

“Sosyal Demokrat Partinin bir milis kanadı var ama çok zayıf. Küçük bir grup Sosyal Demokrat, Nazilere karşı şiddet uygulanmasını önerdi ama oylamada kaybettiler.”

“Unutma, Lloyd,” dedi Maud, “Polis ve ordu Nazilerin yanında.”

Walter, cep saatine baktı. “Gitmemiz lazım,” dedi.

“Walter, neden iptal etmiyoruz,” diye sordu Maud, aniden.

Walter, Maud'a şaşkın şaşkın baktı: “Yedi yüz tane bilet satıldı.”

“Ah, biletlerin canı cehenneme,” dedi Maud. “Ben *senin* için endişeleniyorum.”

“Endişelenme. Koltuklar dikkatle tahsis edildi; salonda sorun çıkarakacak birilerinin çıkacağını sanmıyorum.”

Lloyd, Walter'ın görüldüğü kadar kendinden emin olduğunu düşünmüyordu.

“Ayrıca,” diye devam etti Walter. “Demokratik bir politik toplantıya gel-

meye hâlâ heves duyan insanları yüzüstü bırakmam. Elimizde kalan tek ümit onlar.”

“Haklısın,” dedi Maud. Ethel’e baktı. “Belki sen ve Lloyd evde kalmalısınız. Walter ne derse desin tehlikeli ve nihayetinde bu, sizin ülkeniz de değil.”

“Sosyalizm, enternasyonaldir,” dedi Ethel, cesurca. “Kocan gibi, ben de senin endişelerini anlıyorum ama ben, Alman siyasetine ilk elden şahitlik etmek için buradayım ve bunu kaçırarak değilim.”

“Pekâlâ,” dedi Maud. “Ama çocuklar gidemez.”

“Ben gitmek bile istemiyorum,” dedi Erik.

Carla, hayal kırıklığına uğramış gibiydi ama bir şey söylemedi.

Walter, Maud, Ethel ve Lloyd, Walter’ın küçük arabasına bindiler. Lloyd, hem endişeli hem de heyecanlıydı. Vatanındaki arkadaşlarının yanına bile yanamayacakları politik bir perspektife şahit olacaktı ve orada bir dövüş olacaksa da bundan korkmuyordu.

Doğu yönünde gittiler; Alexander Platz’ı geçince bazılarının üstünde İbranice harfler olan küçük dükkânların ve harap evlerin bulunduğu bir mahalleye girdiler.

Sosyal Demokrat Parti, emekçi partisiydi ama tıpkı İngiliz İşçi Partisi gibi etkili destekçileri vardı. Walter von Ulrich, küçük bir azınlık olan üst sınıfa dâhildi.

Arabayı, kapısının üstündeki markizde “Halk Tiyatrosu” yazan bir binanın önüne park etti. Dışarıda bir kuyruk oluşmuştu bile. Walter, kaldırım geçip kapıya gitti ve tezahürat yapan kalabalığa el salladı. Lloyd ve diğerleri de onun peşinden içeri girdi.

Walter, on sekiz yaşlarındaki ağırbaşlı bir delikanlıyla el sıkıştı ve “Bu Wilhelm Frunze. Partimizin mahalle şubesi sekreteri,” dedi. Frunze, *orta yaşlı doğmuş* gibi görünen tipteki gençlere benziyordu. On yıl önce moda olan, cepleri düğmeli spor bir ceket giymişti.

Frunze, kapıların içeriden nasıl kilitlendiğini Walter’a gösterdi. “Dinleyiciler yerlerini aldığı anda kapıları kilitleyeceğiz ki baş belaları içeriye giremesin,” dedi.

“Çok iyi,” dedi Walter. “Aferin.”

Frunze salonun içinde onlara yol gösterdi. Walter sahneye çıktı ve hâlihazırda orada bulunan diğer adayları selamladı. İnsanlar içeri girip yerlerine oturmaya başladı. Frunze; Maud, Ethel ve Lloyd’a, ön sırada onlar için ayrılmış yerleri gösterdi.

Yanlarına iki oğlan yaklaştı. Daha genç görünen çocuk, on dört yaşla-

rında ama Lloyd kadar uzun boyluydu; terbiyeli bir neşeyle hafifçe eğilerek Maud'u selamladı. Maud, Ethel'e döndü. "Bu Werner Franck. Arkadaşım Monika'nın oğlu," dedi. Sonra Werner'e döndü: "Baban burada olduğunu biliyor mu?"

"Evet, sosyal demokrasinin ne olduğunu kendim öğrenmem gerektiğini söyledi."

"Bir Nazi için oldukça açık fikirli."

Lloyd, böyle bir cümlenin on dört yaşında bir çocuk için fazla sert olduğunu düşündü ama Werner, Maud'dan aşağı kalacakmış gibi değildi: "Babam, Nazizme gerçekten inanıyor değil ama Hitler'in Alman ekonomisi için iyi olduğunu düşünüyor."

Wilhelm Frunze daha sert konuştu: "Binlerce insanı hapse atmak, iş dünyası için nasıl iyi olabilir? Adaletsizlik bir yana çalışmıyorlar bile!"

"Seninle aynı fikirdeyim," dedi Werner. "Ancak Hitler'in baskısı oldukça yaygın."

"İnsanlar, Bolşevik Devrimi'nden kurtulduklarını sanıyorlar," dedi Frunze. "Nazi basını onları, Komünistlerin bir taarruz başlatıp her bir kasaba ve köye cinayet, kundaqlama ve zehir dolduracağına inandırdı."

Werner'in yanındaki çocuk, ondan daha kısa boyluydu ama yaşça daha büyük görünüyordu ve şöyle dedi: "Ancak insanları bodrumlara sürükleyip coplarla kemiklerini kıranlar Komünistler değil Kahverengi Gömlekliler." Almancayı çok akıcı konuşuyordu ama Lloyd'un tam olarak çıkaramadığı bir şivesi vardı.

"Affedersiniz," dedi Werner. "Size Vladimir Peshkov'u tanıştırmayı unuttum. Benim okuluma -Berlin Erkek Akademisine- gidiyor ve herkes her zaman ona, *Volodya* der."

Lloyd, el sıkışmak için ayağa kalktı. Volodya, Lloyd'la akran gibiydi; samimi bakışlı mavi gözleri olan yakışıklı bir delikanlıydı.

"Volodya Peshkov'u tanıyorum," dedi Frunze. "Ben de Berlin Erkek Akademisine gidiyorum."

"Wilhelm Frunze okulun dâhisidir. Fizik, kimya ve matematikten en yüksek notları alır," dedi Volodya.

"Doğru," dedi Werner.

Maud, dikkatle Volodya'ya baktı: "Peshkov mu? Grigori senin baban mı?"

"Evet, Frau von Ulrich. Babam, Sovyet Büyükelçiliğinde ataşemiliter."

Demek, Volodya Rus. Çok akıcı bir Almanca konuşuyor, diye düşündü Lloyd, azıcık kıskanarak. Hiç şüphesiz burada yaşamaktan kaynaklanıyor.

“Ebeveynini iyi tanıyorum,” dedi Maud, Volodya’ya. Lloyd, Maud’un Berlin’deki bütün diplomatları tanıdığının farkındaydı. Maud’un işi bunu gerektiriyordu.

Frunze, saatine baktı. “Başlama vakti geldi,” dedi. Sahneye çıktı ve dinleyicilerden sessizlik istedi.

Salon sessizleşti.

Frunze, adayların birer konuşma yapacağını ve sonra da dinleyicilerin sorularına cevap vereceklerini açıkladı. Biletlerin, sadece Sosyal Demokrat Parti üyelerine verilmiş olduğunu ekledi; şimdi kapılar kapatılıyordu ve herkes, dostlar arasında olduğunu bilerek özgürce konuşabilirdi.

Sanki gizli bir cemiyetin üyesi olmak gibi, diye düşündü Lloyd. Onun demokrasi dediği şey, bu değildi.

Önce Walter konuştu. *Kesinlikle bir demagog değil*, diye düşündü Lloyd. *Walter süslü bir hitabet yapamıyor*. Ama Walter dinleyicilere iltifat etti: Onların, siyasi meselelerin karmaşıklığını anlayan bilgili ve akıllı kadın ve erkekler olduklarını söyledi.

Walter sadece birkaç dakika konuşmuştu ki sahneye bir Kahverengi Gömleklili çıktı.

Lloyd küfretti. Bu adam nasıl içeriye girebilmişti? Yan taraftan girmiş olmalıydı: Birisi ona sahne giriş kapısını açmış olmalıydı.

Adam, saçları asker tıraşına vurulmuş iri yarı bir yabaniydi. Sahnenin önüne çıkıp bağırdı: “Bu, isyan teşvikçisi bir toplantı. Komünistler ve devleti yıkmak isteyenler! Sizler artık Almanya’da istenmiyorsunuz. Toplantı bitmiştir.”

Adamın kendinden emin kibri, Lloyd’u öfkelenlendirdi. Bu koca öküzle bir boks ringinde karşılaşmayı diledi.

Wilhelm Frunze, ayağa fırladı, bu işgalcinin önüne dikildi ve öfkeyle bağırdı: “Defol git buradan, seni haydut!”

Adam, güçlü bir darbeye onu göğsünden itti. Frunze; geriye sendeledi, sonra tökezledi ve sırtüstü düştü.

Dinleyiciler ayağa fırladı; bazıları öfkeli protestolarla bağıryor, bazıları da korkuyla çılgık atıyordu.

Sahnenin yanlarından, başka Kahverengi Gömlekliler de sahneye doldu.

Bu piçler bu baskını gayet iyi planlamışlar, diye düşündü Lloyd; canı sıkıldı.

Frunze’yi iten adam bağırdı: “Dışarı!”

Diğer Kahverengi Gömlekliler de bağırırmaya başladılar: “Dışarı! Dışarı! Dışarı!” Hemen hemen yirmi kişi kadardılar ve sanki sayıları gittikçe artı-

yordu. Bazılarının elinde polis copları, bazılarında da kalın sopalar vardı. Lloyd; bir hokey sopası, ahşap bir tokmak ve hatta bir sandalye bacağı bile gördü. Kasıla kasıla sahnede aşağı yukarı yürüyor, pis pis sırtıyor, bir yandan bağırırken bir yandan ellerindeki sopaları sallıyorlardı. Lloyd'un, bu adamların insanlara vurmak için ellerinin kaşındığına hiç şüphesi yoktu.

Lloyd ayağa fırladı. O, Werner ve Volodya, hiç düşünmeden Maud ile Ethel önünde bir koruma kalkını oluşturdular.

Dinleyicilerin yarısı dışarı çıkmaya çalışıyordu; diğer yarısı bağırıyor ve işgalcilere karşı yumruklarını sallıyorlardı. Dışarı çıkmaya çalışanlar diğerlerini itip kakarken ufak çaplı bir itişme başladı. Kadınların pek çoğu ağlıyordu.

Sahnede, Walter kürsüye çıktı ve bağırdı: "Lütfen herkes sakın olsun! Kargaşaya gerek yok!" İnsanların çoğu onu duymadı; duyanlar da alırmadı.

Kahverengi Gömlekliler, kalabalığın arasına girmek için sahneden atlamaya başladı. Lloyd annesinin, Werner de Maud'un koluna girdi. Grup hâlinde en yakın çıkışa doğru yürüdüler. Ama kapılar, panik hâlinde kaçmaya çalışan insanlarla tıkanmıştı bile. İnsanlara dışarı çıkmalarını bağırıp duran Kahverengi Gömlekliler için bunun bir önemi yoktu.

Saldırganların çoğu güçlü kuvvetli adamlardı; dinleyicilerin çoğu ise kadınlar ve yaşlı adamlar. Lloyd, dövüşmeyi düşündü ama bunun bir faydası olmayacaktı.

Büyük Savaş'tan kalma çelik bir miğfer takmış adamdan bir omuz yiyince Lloyd, öne doğru sendeledi ve annesine çarptı. Geriye dönüp adama girişmemek için kendini zor zapt etti. Ama öncelik, annesini korumaktı.

Elinde kısa ve kalın bir sopa olan sivilceli bir çocuk, elini Werner'in sırtına koyup onu hızla iterken bağırdı: "Çıkın dışarı, çıkın dışarı!"

Werner hemen arkasına dönüp sivilce surata doğru bir adım attı. "Çek elini üstümden, seni Faşist domuz," dedi. Kahverengi Gömlekli aniden durdu. Sanki hiçbir direnç görmeyeceğini sandığı için ürkmüşe benziyordu.

Werner tekrar önüne döndü ve Lloyd gibi, önce kadınların güvenliğini sağlamaya odaklandı. Ama iri yarı herif bu konuşmayı duymuştu ve bağırdı: "Sen kime domuz diyorsun?" Werner'e doğru atıldı ve kafasının arkasına bir yumruk salladı. Pek de iyi isabet ettiremedi ve açılı bir yumruktu ama gene de Werner'i bağırttı ve öne doğru tökezletti.

Volodya aralarına adım atıp koca adamın suratına iki yumruk attı. Lloyd, Volodya'nın hızlı çift yumruğuna hayran oldu ama dikkatini vazifesine çevirdi. Saniyeler içinde dördü birlikte kapıya ulaştılar. Lloyd ve Werner ka-

dınları fuayeye çıkarmayı başarmışlardı. İtiş kakış ve kargaşa rahatlamıştı ve ortalıkta hiç Kahverengi Gömlekli yoktu

Kadınların güvende olduğunu görünce Lloyd ve Werner salona baktılar.

Volodya, iri yarı adamla cesurca dövüşüyordu ama başı beladaydı. Adamın suratını yumruklamaya devam ediyorsa da çok büyük bir etki yaratamıyordu. Adamın kafası sanki sinek kovalıyormuş kadar sallanıyordu. Kahverengi Gömlekli, koca cüssesiyle yavaş hareket ediyordu ama Volodya'nın göğsüne ve kafasına vurduğunda Volodya sendeledi. Koca adam, okkalı bir yumruk için kolunu geri çekti. Lloyd, incek yumruğun Volodya'yı öldürmesinden korktu.

Aynı anda Walter, uçarcasına sahneden atladı ve koca adamın sırtına indi. Lloyd, sevinçle bağırmak istedi. Walter ve adam, bir kol ve bacak yumağı hâlinde yere devrildi; bir an için Volodya kurtulmuştu.

Werner'i ittiren sivilceli oğlan şimdi, dışarı çıkmaları için insanları itip kakıyor ve elindeki sopayla sırtlarına ve kafalarına vuruyordu. "Seni nalet korkak!" diye bağırды Lloyd, salona doğru yürüyerek. Ama Werner, ondan önce davranmıştı: Lloyd'u itip önüne geçti, sopayı yakaladı ve oğlanın elinden almak için güreşmeye başladı.

Çelik miğferli adam araya girip elindeki kazma sapıyla Werner'e vurdu. Lloyd yetişti ve miğferliye iki sağ direkt yumruk attı. Yumrukları, mükemmel bir isabetle adamın sol gözünün yanına indi.

Ancak herif bir savaş gazisiydi; cesareti kolayca kırılmadı. Elindeki kazma sapıyla döndü ve Lloyd'a vurmak için savurdu. Lloyd, atik bir hareketle eğilip darbeyi savuşturdu ve adama iki yumruk daha attı. Aynı bölgeyi – gözünün yanını– hedeflemişti; adamın derisi yarıldı ama başındaki miğfer kafasını koruyordu. Lloyd, nakavt yumruğu olan sol kroşesini indiremiyor. Bir kez daha eğilip savrulan kazma sapından kurtuldu ve adamın yüzünü bir kere daha yumrukladı. Gözünün yanındaki yarıklardan kan fişkıran adam, geri çekildi.

Lloyd, etrafına bakındı. Şimdi Sosyal Demokratların kavgaya girdiğini görüyordu ve vahşi bir keyif hissetti. Dinleyicilerin çoğu kapılardan çıkmış; salonda sadece genç erkekler kalmıştı ve yaklaşık bir düzine genç, koltukların üzerinden atlayıp Kahverengi Gömlekliye girişmek için sahne önüne geliyordu.

Sert bir şey, Lloyd'un kafasına indi. Çok canı yandı ve acıyla böğürdü. Arkasına döndüğünde kendi yaşlarında bir gencin elindeki kalası tekrar vurmak için kaldırdığını gördü. Lloyd, gencin üstüne atıldı ve karnına, önce sol sonra sağ eliyle iki yumruk indirdi. Çocuk, nefesi kesilmiş gibi

ağzını açtı ve kalası bıraktı. Lloyd, çenesine bir de aparkat vurunca çocuk bayıldı.

Lloyd, kafasının arkasını ovaladı; fena acıyordu ama kan yoktu. Ellerinin derisi berelenmiş, kanıyordu. Eğilip çocuğun düşürdüğü kalası aldı.

Tekrar etrafına baktığında Kahverengi Gömleklilerden bir kısmının geri çekildiğini gördü ve keyiflendi: Sahneye tırmanıp yanlara kaçıyor, muhtemelen içeriye girdikleri kapılara koşuyorlardı.

Bütün bu kargaşayı başlatan iri yarı herif, sanki yerinden çıkmış gibi görünen dizini tutmuş yerde böğürüyordu. Wilhelm Frunze, adamın tepesine dikilmiş elindeki ahşap kürekle adama vuruyor ve var gücüyle bağırarak herifin bu kargaşayı başlattığı kelimeleri tekrarlıyordu: "Artık! Almanyada! İstenmiyorsunuz!"

Çaresizlik içindeki koca adam inip kalkan kürekten korunmak için yerde yuvarlanıyordu ama Frunze, adamın peşini bırakmadı –ta ki iki Kahverengi Gömlekli adamı kollarından tutup sürükleyerek götürmeye başlayana kadar.

Frunze peşlerini bıraktı.

Onları yendik mi, diye düşündü Lloyd, içinde büyüyen bir sevinçle. *Belki de yendik!*

Gençlerin birkaçı rakiplerinin peşinden sahnede koşuyordu ama oradan ileri gitmediler ve gözden kaybolan Kahverengi Gömleklilerin ardından hakaretler yağdırarak kendilerini rahatlattılar.

Lloyd, diğerlerine baktı. Volodya'nın yüzü şişmiş, bir gözü kapanmıştı. Werner'in ceketi yırtılmış, delikten çıkan bir parça kumaş havada sallanıyordu. Walter, ön koltuklardan birine oturmuştu, nefes nefeseydi, dirseğini ovalıyor ve gülüyordu. Frunze, elindeki küreği fırlattı; kürek havada uçup boş koltukların arkasına düştü.

On dört yaşındaki Werner de sevinçliydi. "Canlarına okuduk, değil mi?" dedi.

Lloyd sırttı: "Evet, kesinlikle okuduk."

Volodya, kolunu Frunze'nin omzuna attı: "Bir öğrenci çetesi için hiç fena değil, ha?"

"Ama toplantımızın da canına okudular," dedi Walter.

Gençler, bıkkın bıkkın ona baktı çünkü zaferlerinin coşkusunu bozuyordu!

Walter, kızmış görünüyordu: "Gerçekçi olun, çocuklar. Dinleyicilerimiz korkuyla kaçtı. Bu insanlar bir kez daha politik bir toplantıya katılma cesaretini nasıl toplayacaklar? Naziler amaçlarına ulaştılar. Onlarınkinden

başka bir partinin lafını dinlemek bile tehlikeli olacak. Bugünün en büyük kaybedeni Almanya'dır."

Werner, Volodya'ya döndü: "Bu nalet Kahverengi Gömleklilerden nefret ediyorum. Sanırım siz Komünistlere katılabilirim."

Volodya, o mavi gözleriyle manalı manalı Werner'e baktı ve alçak sesle konuştu: "Nazilerle savaşmakta ciddiysen yapabileceğin daha etkili şeyler olabilir."

Lloyd, Volodya'nın ne demek istediğini merak etti.

Sonra Maud ve Ethel, koşarak salona girdiler; hem ağlıyor hem de rahatlamış gibi gülüyorlardı. Ve Lloyd, Volodya'nın söylediklerini o anda unuttu; bir daha da hiç hatırlamadı.

(v)

Dört gün sonra Erik von Ulrich, Hitler Gençliği¹ üniformasıyla eve geldi.

Kendini bir prens gibi hissediyordu. Fırtına birliklerinin giydiği kahverengi gömleklerin aynısından, üzerinde çeşitli arınalar ve kolunda gamalı haç bandı olan bir gömleği vardı. Ayrıca siyah bir boyun bağı ve siyah şort giyiyordu. Kendini ülkesinin hizmetine adanmış vatansever bir askerdi. Nihayet, sürünün bir üyesiydi.

Berlin'de en sevdiği futbol takımı Hertha'yı tutmaktan bile daha iyi bir duyuydu. Cumartesi günleri ve babasının katılması gereken bir politik toplantı olmadığında Erik, zaman zaman futbol maçlarına götürülürdü. Bu ona, aynı duygulara sahip büyük bir kalabalığın bir parçası olmaya benzer bir duygu veriyordu. Ama Hertha bazen maçı kaybeder ve Erik de eve yüreği yanarak dönerdi.

Naziler ise *her zaman galip* taraftı.

Babasının bu kıyafete ne söyleyeceğini düşündükçe ödü patlıyordu.

Anne ve babası, *uygun adım* yürümemesi için ısrar ederek onu çileden çıkarıyordu. Bütün oğlanlar Hitler Gençliğine katılıyordu. Şehir dışındaki ormanda ve kırlarda marş söyleyip spor yaparak macera yaşıyorlardı. Hepsisi de akıllı, sırımsıkı, sadık ve yaman çocuklardı.

Erik, bir gün muharebe alanında savaşmak zorunda kalma fikrinden hiç hoşlanmıyordu –babası ve büyükbabası savaşmışlardı.

Ve o güne hazırlıklı –eğitilmiş, dayanıklı ve güçlü, disiplinli, girişken– olmak istiyordu.

¹ Alman gençlerine nasyonal sosyalist ilkeleri öğretmek için 1922 yılında kurulan, 1933'ten 1945'e kadar Almanya'nın tek resmi gençlik örgütü olan ve doğrudan Hitler'e bağlı çalışan bir Nazi yan kuruluşu (çev. notu).

Naziler, Komünistlerden nefret ediyordu ama annesi ve babası da ediyordu. O zaman Naziler Yahudilerden de nefret etse ne olurdu yani? Von Ulrich ailesi Yahudi değildi; bunu neden umursuyorlardı? Ancak annesi ve babası, Nazilere katılmayı inatla reddediyodu. Eh, Erik de onu dışlamalarından bıkmış ve ebeveynine karşı koymaya karar vermişti.

Gerçi ödü kopmuyor değildi.

Erik ve Carla okuldan eve döndüğü her zaman olduğu gibi ne annesi ne de babası evdeydi. Ada, kıyafetini onaylamadığını belli ederek dudaklarını büzdü ve onlara çay hazırladı. Ama şöyle dedi: “Masayı bugün kendiniz toplamak zorundasınız. Çok belim ağrıyor, biraz uzanacağım.”

Carla endişelendi: “Bu yüzden mi doktora gitmiştin?”

Ada, cevap vermeden önce biraz tereddüt etti: “Evet, öyle.”

Bir şey sakladığı çok belliydi. Ada’nın hasta olması –ve bu konuda yalan söylemesi– Erik’i huzursuz etti. Carla kadar ileri gidip Ada’yı çok sevdiğini söylemezdi ama Ada’nın iyi kalpli mevcudiyeti, hayatı boyunca hep yanında olmuştu ve onu, söyleyebileceğinden daha fazla severdi.

Carla da ağabeyi kadar huzursuzdu: “Umarım çabucak iyileşirsin.”

Son zamanlarda Carla, yetişkinlere mahsus hareketlerle Erik’i hayrete düşürüyordu. Kız kardeşinden iki yaş büyük olmasına rağmen kendini çocuk gibi hissediyordu ama Carla çoğu zaman bir yetişkin gibi davranıyordu.

Ada, onu rahatlatacak bir cevap verdi: “Biraz dinlenirsem iyi olacağımdan eminim.”

Erik biraz ekmek yedi. Ada mutfaktan çıktığında lokmasını yuttu: “Ben sadece küçükler bölümündeyim. On dört yaşımı doldurur doldurmaz bir üst kademeye geçeceğim.”

“Babamın tepesinin taşı atacak! Sen deli misin?” dedi Carla.

“Herr Lippmann dedi ki bana engel olmaya kalkarsa babamın başı derde girermiş.”

“Ah, ne şahane!” dedi Carla. Alaycılığı örtük bir üslup geliştirmişti ve bu üslup, bazen Erik’e batıyordu. “Yani babamı Nazilerle bir münakaşaya sokacaksın,” diye devam etti kız kardeşi, azarlar gibi. “Ne şahane bir fikir! Bütün ailemiz için şahane.”

Erik ürktü. Hiç böyle düşünmemişti. “Ama sınıfımdaki bütün oğlanlar üye,” dedi kızarak. “Fransız Fontaine ve Yahudi Rothmann hariç hepsi.”

Carla, ekmeğine balık ezmesi sürdü. “Neden diğer herkes gibi olmak zorundasın?” diye sordu. “Zaten pek çoğu salak! Rudi Rothmann’ın sınıftaki en akıllı oğlan olduğunu bana sen söyledin.”

“Ben, o Fransız ve Rudi’yle olmak istemiyorum!” diye bağırdı Erik ve

kendi şaşkınlığı içinde gözlerinden yaşlar akmaya başladı. “Hiç kimsenin sevmediği çocuklarla neden oynayayım?” Babasına karşı çıkma cesaretini de böyle kazanmıştı: Alman çocuklar üniformaları içinde kırlarda oynayıp uygun adım yürürken okuldan bir Yahudi ve bir yabancıyla çıkmaya artık tahammül edemiyordu.

Çılgılığı, ikisi de duydu.

Erik, Carla’ya baktı: “Bu da neydi böyle?”

Carla’nın kaşları çatıldı: “Sanırım, Ada.”

Sonra, çok daha belirgin bir çılgılık geldi: “Yardım edin!”

Erik ayağa fırladı ama Carla fırlamıştı bile. Kız kardeşinin peşinden koştu. Ada’nın odası bodrum kattaydı. Koşarak merdivenleri inip küçük bir odaya girdiler.

Duvara yanaştırılmış dar bir tek kişilik yatak vardı. Ada onun üstünde yatıyordu ve yüzü acıyla buruşmuştu. Etekleri ıslaktı ve yerde de ufak bir gölcük vardı. Erik gördüklerine inanamıyordu. Ada donuna mı işemişti yani? Ürkünç bir durumdu. Evde, başka bir yetişkin de yoktu. Ne yapacağını bilemiyordu.

Carla da korkmuştu –Erik onu yüzündeki korkuyu görüyordu– ama paniğe kapılmış gibi görünmüyordu. “Ada, neyin var?” diye sordu Carla. Sesi inanılmaz derece sakın çıkmıştı.

“Suyum geldi,” dedi Ada.

Bunun ne demek olabileceği hakkında Erik’in en ufak bir fikri yoktu.

Carla’nın da yoktu. “Anlamadım?” diye sordu.

“Bebek geliyor.”

“Sen hamile miydin?” dedi Carla, afallayarak.

“Ama sen evli değilsin!” dedi Erik.

Carla sinirlendi: “Kes sesini Erik! Sen hiçbir şey bilmez misin?”

Erik, evli olmayan kadınların da bebeği olabileceğini biliyordu elbette –ama Ada o kadınlardan değildi ki!

“Geçen hafta bu yüzden doktora gittin,” dedi Carla, Ada’ya.

Ada, doğrular gibi başını salladı.

Erik, hâlâ o fikri sindirmeye çalışıyordu: “Sence annemle babam biliyor mu?”

“Elbette biliyorlar, sadece bize söylemediler. Çabuk havlu getir.”

“Nereden?”

“Merdiven başı sahanlığındaki delikli dolaptan!”

“Temiz havlu mu?”

“Elbette temiz havlu!”

Erik üst kata koştu, dolaptan küçük ve beyaz bir havlu aldı ve tekrar aşağı koştu.

“Bu yetmez,” dedi Carla ama havluyu alıp Ada’nın bacaklarını silmeye başladı.

“Birazdan doğum başlayacak,” dedi Ada. “Hissediyorum ama ne yapacağımı bilmiyorum.” Ve ağlamaya başladı.

Erik, kız kardeşini izliyordu. Carla şimdi, vazifeyi üstlenmiş gibiydi. Kendisinin ondan büyük olduğunu umursamadı: Ne yapacağını söylemesi için kız kardeşine bakıyordu. Carla soğukkanlılığını koruyarak yardım etmeye çalışıyordu ama Erik, onun da dehşet içinde olduğunu görebiliyordu; bütün sakinliği her an kırılabilirdi. *Her an paniğe kapılabilir*, diye düşündü.

Carla, tekrar Erik’e döndü. “Git ve Dr. Rothmann’ı bulup getir,” dedi. “Muayenehanesi, nerede biliyorsun.”

Erik, başarabileceğini düşündüğü bir görev verildiği için fevkalade rahatladı. Sonra aklına bir şey takıldı: “Ya orada değilse?”

“O zaman ne yapman gerektiğini Frau Rothmann’a sor, seni ahmak!” dedi Carla. “Acele et –koş!”

Erik, o odadan çıktığına memnundu. İçeride olanlar esrarengiz ve ürkünç şeylerdi. Merdivenleri üçer üçer çıkarak yukarı koştu ve ön kapıdan fırladı. Koşmak, nasıl yapılacağını en iyi bildiği şeydi.

Muayenehane yarım mil kadar uzaktaydı; hızlı bir tempo tutturdu ve koşarken de Ada’yı düşündü. Bebeğin babası kimdi? Ada’nın, geçen yaz Paul Huber ile birkaç kez sinemaya gittiğini hatırlıyordu. O zaman cinsel birleşme mi yapmışlardı? Öyle olmalıydı! Erik ve arkadaşları seks hakkında bol bol konuşurdu ama aslında bu konuda hiçbir şey bilmiyorlardı. Ada ve Paul bu işi nerede yapmışlardı? Herhâlde sinema salonunda yapmamışlardı, değil mi? İnsanların bu iş için sırtüstü yatmaları gerekmiyor muydu? Kafası iyice karıştı.

Dr. Rothmann’ın evi, daha yoksul bir caddede idi. Erik, Rothmann’ın iyi bir doktor olduğunu annesinden duymuştu. Ama Dr. Rothmann, emekçi sınıfından olan ve doktorların yüksek ücretlerini ödeyemeyecek durumdaki birçok insanı da tedavi ediyordu. Doktorun evinin alt katında bir muayene bir de bekleme odası vardı ve kendileri de üst katta oturuyorlardı.

Evin önüne yeşil renkli –halk arasında *Ağaç Kurbağası* denen, iki kişilik ve çirkin– bir Opel 4 park edilmişti. Ön kapı kilitli değildi. Erik, nefes nefese içeri girdi ve bekleme odasına yürüdü. Köşede yaşlı bir adam öksürüyordu ve bir de kucığında bebeği olan bir kadın vardı. “Kimse yok mu?” diye seslendi Erik. “Dr. Rothmann?”

Doktorun karısı Hannelore Rothmann, muayene odasından dışarı çıktı. Uzun boylu, yüz hatları belirgin, güzelce bir kadındı ama Eriğe bakarken gözlerinde şimşekler çakıyordu: “Ne cesaretle bu eve o üniformayla girer-sin?”

Erik taş kesildi. Frau Rothmann Yahudi değildi ama kocası Yahudi’ydi. Heyecan içindeki Erik, bu gerçeği unutmuştu. “Bizim hizmetçi doğurmak üzere!” dedi.

“Ve Yahudi bir doktorun sana yardım etmesini mi istiyorsun?”

Erik, fevkalade şaşkındı. Nazi saldırılarının, Yahudilerin de misilleme yapmalarına neden olabileceği hiç aklına gelmemişti. Ama aniden, Frau Rothmann’ın mantıklı konuştuğunu gördü. Kahverengi Gömlekliler ortaklıkta dolaşp “Yahudilere ölüm!” diye bağıırıyordu. Yahudi bir doktor böyle insanlara neden yardım etsindi?

Şimdi ne yapacağını bilmiyordu. Elbette başka doktorlar da vardı, hem de bir sürü. Ama onların yerlerini bilmiyordu ve bir yabancıнын götürdüğü hastaya gideceklerinden de emin değildi. “Beni kız kardeşim gönderdi,” diyebilirdi, cılız bir sesle.

“Carla senden çok daha akli başında bir çocuk.”

“Ada suyunun geldiğini söyledi.” Erik bunun ne manaya geldiğini bilme-se de önemli bir lafmış gibi göründü.

Frau Rothmann, ona iğrenmiş gibi bakarak muayene odasına geri döndü.

Köşedeki ihtiyar adam güldü. “Yardıma ihtiyacınız olana kadar bizler pis Yahudileriz!” dedi. “Olduğunda da: ‘Lütfen çabuk gelin, Dr. Rothmann!’ veya ‘Tavsiyeniz nedir, Avukat Koch?’ veya ‘Yüz mark borç istiyorum, Herr Goldman.’ Ve—” Adam öksürük krizine girince lafına devam edemedi.

Koridordan, on altı yaşlarında bir kız çıktı. Onun, Rothmannların kızı Eva olduğunu düşündü Erik. Evayı yıllardır görmemişti. Kızın şimdi göğüsleri çıkmıştı ama hâlâ gösterişsiz ve bodur Evaydı. “Baban Hitler Gençliğine katılmama izin verdi mi?” diye sordu Eva.

“Babam bilmiyor,” dedi Erik.

“Vay anam,” dedi Eva. “Başın belada.”

Erik, bakışlarını muayene odasına çevirdi. “Sence baban benimle gelecek mi?” diye sordu. “Annen bana fena kızdı.”

“Elbette gelecek,” dedi Eva. “İnsanlar hastaysa babam onlara yardım eder.” Sesi azarlar gibi çıkmaya başladı. “Önce onların ırklarına veya politik görüşlerine bakmaz. Bizler Nazi değiliz.” Eva tekrar dışarı çıktı.

Erik, sersemlediğini hissediyordu. Sırtındaki üniformanın onu bu kadar

çok derdin içine atacağını hiç düşünmemişti. Okuldaki herkes onun harika bir giysi olduğunu düşünüyordu.

Çok geçmeden Dr. Rothmann göründü. Bekleyen iki hastasına döndü: "Elimden geldiğince çabuk döneceğim. Üzgünüm ama doğacak bebek beklemeyiz," dedikten sonra Erik'e baktı. "Gel bakalım genç adam. O üniformaya rağmen benim arabaya binsen iyi olur."

Erik, onun peşinden gidip *Ağaç Kurbağası*'nın yolcu koltuğuna oturdu. Arabalara bayılıyordu; yeterince büyüüp araba kullanmaya başlamak için can atıyordu ve normal şartlarda da arabada yolculuk etmeye, göstergeleri izleyip sürüş tekniklerini öğrenmeye bayılıyordu. Ama şimdi, kahverengi gömleğiyle Yahudi bir doktorun yanında otururken kendini vitrine konmuş gibi hissediyordu. Ya Herr Lippmann onu görürse ne olacaktı? Yolculuk tam bir cefaydı.

Neyse ki uzun sürmedi; birkaç dakika içinde von Ulrich evine gelmişlerdi.

"Genç kadının adı ne?" diye sordu Rothmann.

"Ada Hempel."

"Ah, evet. Geçen hafta gelip beni görmüştü. Bebek erken gelmiş. Pekâlâ, hadi beni Ada'nın yanına götür."

Erik, evin içinde doktora yol gösterdi. Bir bebek ağlaması duydu. Gelmişti bile! Arkasında doktorla birlikte acele acele bodruma indi.

Ada sırtüstü yatıyordu. Yatak kan ve başka bir şeye bulanmıştı. Carla, minik bir bebeği kucağında tutarak ayakta duruyor; kalın ipe benzeyen bir şey, bebekten çıkıp Ada'nın eteği altında kayboluyordu. Carla'nın gözleri dehşet içinde iri iri açılmıştı. "Ne yapmam gerekiyor?" diye bağırdı.

"Yapman gereken en doğru şeyi yapıyorsun," dedi Dr. Rothmann. "Sadece, bebeği birkaç dakika daha öyle tut." Doktor, Ada'nın yanına oturdu. Kalbini dinledi, nabzını tuttu. "Kendini nasıl hissediyorsun, tatlım?" diye sordu.

"Çok yorgunum," dedi Ada.

Rothmann, bundan memnun olmuş gibi başını salladı. Tekrar ayağa kalktı ve Carla'nın kucağındaki bebeğe baktı. "Küçük bir oğlan," dedi.

Doktor çantasını açarken Erik, hem büyülenmiş gibi hem de tiksinti içinde izliyordu. Rothmann biraz ip çıkardı; kalın ipin üstüne iki düğüm attı. Doktor, hem bunları yapıyor hem de yumuşak bir sesle Carla'yla konuşuyordu: "Neden ağlıyorsun? Harika bir iş başardın. Kendi başına bir bebeğin doğmasını sağladın. Bana ihtiyacın bile yokmuş! Büyüdüğünde doktor olmalısın."

Carla biraz sakinleşti. Sonra fısıldadı: “Bebeğin başına bak.” Doktor, onu duymak için Carla’ya doğru eğilmek zorunda kaldı. “Sanırım bebekte bir sorun var.”

“Biliyorum,” dedi Doktor. Keskin bir makas çıkardı ve o *kalm ip* gibi şeyi, kendi attığı düğümlerin arasından kesti. Sonra, Carla’nın kollarındaki çıplak bebeği alıp kendi koluna yatırdı ve inceledi. Erik herhangi bir gariplik göremiyordu: Bebek, kıpkırmızı ve bumburuşuktu; üstü de sümük gibi bir şeyle kaplıydı; yani bir gariplik olup olmadığını anlaması zordu. Ancak birkaç dakika düşünen Doktor, “Ah, canım,” dedi.

Biraz daha dikkatli bakınca Erik de bir gariplik fark etti. Bebeğin yüzü simetrik değildi. Bir tarafı normal görünüyordu ama öbür tarafında kafası çökmüş gibiydi ve gözünde bir tuhafılık vardı.

Rothmann, bebeği tekrar Carla’ya verdi.

Ada tekrar inledi ve sanki ıkmak istiyormuş gibi kasıldı.

Ada gevşediğinde Rothmann onun eteğinin altına uzandı ve löp et gibi iğrenç bir şey çıkardı. “Erik,” dedi Doktor, “hemen bana bir gazete getir.”

“Hangi gazeteyi?” diye sordu Erik. Anne ve babası her gün, çok satan gazetelerin hepsini alırdı.

“Herhangi birini, evlat,” dedi Rothmann, nazıkçe. “Okumak için istemiyorum.”

Erik üst kata koştu ve bir gün önceki *Vossische Zeitung* gazetesini buldu. Geri döndüğünde Doktor, o etimsi şeyi gazeteye sardı ve yere koydu. “Biz buna *döl eşi* deriz,” dedi, Carla’ya. “Daha sonra onu yaksanız iyi olur.”

Sonra tekrar yatağın kıyısına oturdu. “Ada, sevgili kızım, şimdi cesur olmalısın,” dedi. “Bebeğin yaşıyor ama bir sorunu olabilir. Şimdi onu yıkayacağız ve kundağa saracağız. Sonra onu hastaneye götürmek zorundayız.”

Ada korkmuş gibi bakıyordu: “Sorun nedir?”

“Bilmiyorum. Onu muayene ettirmemiz lazım.”

“İyileşecek mi?”

“Doktorlar ellerinden gelen her şeyi yapacaklardır. Gerisini Tanrı’ya bırakmalıyız.”

Erik, Yahudilerin de Hristiyanlarla aynı Tanrı’ya taptığını hatırladı. Bunu unutmak ne kadar kolay oluyordu!

“Ayağa kalkıp benimle hastaneye gelebilir misin, Ada? Karnını doyurmak için bebeğin sana ihtiyacı olacak.”

“Çok yorgunum,” dedi Ada, tekrar.

“Birkaç dakika dinlen ama daha fazla değil çünkü bebeğin hemen muayene edilmesi lazım. Carla giyinmene yardım eder. Ben yukarıda olaca-

ğım.” Eriğe döndü ve nazik bir ironiyle “Benimle gel küçük Nazi,” dedi.

Erik, yerin dibine girmek istedi. Dr. Rothmann’ın hoşgörüsü, Frau Rothmann’ın azarlamasından daha beterti.

Odadan çıkarlarken Ada seslendi: “Doktor?”

“Evet, tatlım?”

“Adı Kurt olsun.”

“Çok güzel bir isim,” dedi Dr. Rothmann. Dışarı çıktı; Erik de onu takip etti.

(vi)

Lloyd Williams’in, Walter von Ulrich’in yardımcısı olarak çalışmaya başladığı ilk gün aynı zamanda yeni parlamentonun da ilk günüydü.

Walter ve Maud, Almanya’nın bıçak sırtında yürüyen demokrasisini kurtarmak için deli gibi mücadele ediyorlardı. Lloyd, onların kaygılarına katılıyordu: kısmen, ikisi de bütün hayatı boyunca tanıdığı iki iyi insan olduğu için; kısmen de o cehennem yolunda Britanya’nın da Almanya’yı takip etmesinden korktuğu için.

Seçimler hiçbir şeyi çözmemişti. Naziler oylarını arttırarak yüzde 44’ünü aldı ama hâlâ, o çok istedikleri yüzde 51’e ulaşamamışlardı.

Walter bir ümit görüyordu. Parlamentonun açılışına gitmek için yolda araba kullanırken “Kitlesel yıldırma taktiklerine rağmen Alman halkının çoğunluk oyunu alamadılar,” diyerek yumruğunu direksiyona vurdu. “Söyledikleri her şeye rağmen halk onları sevmiyor. Ve hükûmette ne kadar uzun kalırlarsa insanlar da onların kötülüklerini o kadar iyi görecek.”

Lloyd, bundan çok emin değildi. “Bütün muhalif gazeteleri kapattılar, Reichstag vekillerini hapse attılar ve polisi yozlaştırdılar,” dedi. “Ama gene de Almanların yüzde 41’i bunları onayladı, değil mi?”

Reichstag binası, yangında çok hasar görmüştü ve *kullanılmaz* durumdaydı. O yüzden parlamento şimdi, Königs Platz’ın karşı tarafındaki Kroll Opera Binası’nda toplanacaktı. Burası; üç tane konser salonu, on dört tane küçük konferans salonu, restoranları ve barları olan bir bina kompleksiydi.

Kroll’e vardıklarında bir şok yaşadılar. Binanın etrafı, Kahverengi Gömlekliler tarafından kuşatılmıştı. Milletvekilleri ve yardımcıları, kapılarda toplanmış içeriye girmeye çalışıyorlardı. Walter çileden çıktı: “Hitler yolunu böyle bulacağını mı sanıyor? Bizlerin parlamentoya girişini engelleyerek mi?”

Lloyd, kapıların Kahverengi Gömlekliler tarafından tutulduğunu görü-

yordu. Nazi üniformalı olanları sorgusuz sualsiz içeriye alıyorlardı ama geri kalan herkes, kimlik göstermek zorundaydı. Genç bir çocuk, içeri girmesine izin vermeden önce kibirli bakışlarla Lloyd'u tepeden tırnağa süzdü. Bu, halis muhlis bir gözdağı ve yıldırma operasyonuydu.

Lloyd, öfkesinin kabarmaya başladığını hissetti. Gözdağından nefret ederdi. Bir sol kroşe ile bu çocuğu yere serebileceğini biliyordu. Serinkanlılığını korumak için kendini zorladı; arkasını dönüp kapıdan içeri girdi.

Halk Tiyatrosundaki dövüşten sonra annesi, kafasındaki yumurta gibi şişliği incelemiş ve derhâl İngiltere'ye dönmesini emretmişti. Lloyd, annesine dil dökerek bu meseleyi aşmış ama epey de bunalmıştı.

Annesi, Lloyd'un *tehlike* diye bir kavramı olmadığını söylüyordu; bu, tam olarak doğru sayılmazdı. Bazen gerçekten korkardı ama korku duyduğunda da hırçınlaşıyordu. Onun güdülleri, geri çekilmeyi değil saldırıyı söylüyordu. Bu da annesini korkutuyordu.

Ne gariptir ki annesi de öyleydi. O da İngiltere'ye dönmedi. Korkuyordu ama Berlin'de kalıp tarihin bir dönüm noktasında burada olmaktan heyecan duyuyordu; şahit olduğu şiddet ve zorbalık karşısında öfkeleniyordu ve diğer ülkelerdeki demokratları peşinen uyarabilmek için, Faşist taktikler hakkında bir kitap yazabileceğinden emindi. "Sen, benden de betersin," dedi Lloyd, annesine. Annesi hiçbir cevap vermedi.

Opera binasının içi de Kahverengi Gömlekliler ve pek çoğu silahlı SS'lerle kaynıyordu. Her kapıda bir nöbetçi vardı; bakışları ve hareketleriyle Nazileri desteklemeyen herkese karşı nefret ve aşağılama kusuyorlardı.

Walter, Sosyal Demokrat Partinin grup toplantısına geç kalmıştı. Lloyd, binanın içinde dolanıp doğru salonu aradı. Genel kurul salonunun kapısını açtığında tavana asılmış ve bütün salonu hâkimiyetine alan bir gamalı haç bayrağı gördü.

O öğleden sonra oturum açıldığında tartışılacak ilk gündem maddesi, Yetki Kanunu¹ teklifi olacaktı ve bu teklife göre Hitler kabinesi, Reichstag onayı olmadan kanun çıkarabilecekti.

Böyle bir kanunun olası sonuçları korkunçtu: Hitler'i diktatör yapacaktı. Almanya'nın son birkaç haftada gördüğü baskı, sindirme, şiddet, işkence ve cinayetler kalıcı hâle gelecekti. Düşünülmesi bile imkânsız bir şeydi.

Fakat Lloyd, dünyadaki hiçbir parlamentonun böyle bir kanunu onaylayabileceğini düşünemiyordu. Bu, vekiller kendi yetkilerini devredecekler

¹ İngilizce *Enabling Act*, Almanca *Ermächtigungsgesetz*: yasa dışılığı meşru kılan kanun anlamında. Anayasa değişikliği yapma yetkisini yürütmeye veren bir düzenleme (çev. notu).

ve kendi kendilerini siyaseten güçsüzleştirecekler demektir. Bu, siyasi intihar olurdu!

Sosyal Demokratları küçük bir konferans salonunda buldu. Lloyd, hemen Walter'ı o salona götürdü ve kahve almaya gitti.

Kuyrukta beklerken kendini; *cenaze töreni siyahı* bir takım elbise giymiş, soluk yüzlü, delici bakışlı, genç bir adamın arkasında buldu. Lloyd'un Almancası şimdi, gündelik konuşmada biraz daha akıcıydı ve yabancılarla sohbet başlarken daha öz güvenliydi. Siyah elbiseli gencin adının Heinrich von Kessel olduğunu öğrendi. O da aşağı yukarı Lloyd'la aynı iş yapıyordu -Katolik Merkez Parti milletvekili olan babası Gottfried von Kessel'in ücretsiz yardımcısıydı.

"Babam, Walter von Ulrich'i çok iyi tanır," dedi Heinrich. "1914 yılında ikisi de Almanya'nın Londra Büyükelçiliğinde atıştıydı."

Uluslararası politika ve diplomasi dünyası ne kadar küçük, diye düşündü Lloyd.

Heinrich; Almanya'nın problemlerine cevabın, Hristiyan inancına geri dönmek olduğunu söyledi.

"Ben pek öyle koyu Hristiyan sayılmam," dedi Lloyd, açık yüreklilikle. "Umarım böyle söylediğim için kusuruma bakmazsın. Benim dedem ve anneannem, Galler'de oturan koyu dindar insanlar ama annem öyle değildir; üvey babamsa Yahudi. Zaman zaman Calvary Gospel Hall'a gideriz ama bunun esas sebebi de kilise rahibinin İşçi Partisi üyesi olmasıdır."

Heinrich gülümseyerek "Senin için dua edeceğim," dedi.

Katoliklerin, başkalarını dininden döndürmeye çalışmadıklarını hatırladı Lloyd. Aberowendaki inançlı büyükleri için ne büyük bir tezattı; kendilerinin inandığı gibi inanmayan insanların, gönüllü olarak Hz. İsa'nın hakikatine yüz çevirdiklerini ve ebedî bir lanete mahkûm olduklarını düşünürlerdi.

Lloyd, Sosyal Demokrat Parti grup toplantısına geri döndüğünde Walter konuşuyordu. "Bunun olması mümkün değil!" dedi Walter. "Yetki Kanunu, bir anayasa değişikliğidir. Milletvekillerinin üçte ikisinin hazır bulunması gerekir ki bu, 647 vekilin 432'si demektir. Ve bunların da üçte ikisinin lehte oy kullanmaları gerekir."

Lloyd sayıları kafasında toplarken elindeki tepsiyi sıraya koydu. Nazilerin 288 sandalyesi vardı ve onların yakın dostları Milliyetçilerin de 52 sandalyesiyle 340 ederdi. Yaklaşık 100 eksik. Walter haklıydı. Bu kanunun geçmesi mümkün değildi. Lloyd rahatladı ve tartışmaları dinleyerek Almancasını geliştirmeye odaklandı.

Fakat rahatlaması çok kısa sürdü. “O kadar emin olma,” dedi bir adam, Berlin’in emekçi sınıfı aksanıyla. “Naziler, Merkez Partiyle toplantı yapıyor.” *Bu Heinrich’in Partisi*, diye düşündü Lloyd. “Bu da onlara yetmiş dört sandalye daha kazandırır,” diye bitirdi adam.

Lloyd’un kaşları çatıldı. Merkez Parti, neden kendi gücünü elinden alacak bir ittifaka kalkışsındı ki?

Walter, Lloyd’un düşüncesini dobra dobra dillendirdi: “Katolikler nasıl o kadar aptal olabilir?”

Lloyd, kahve almaya gitmeden önce bu konuyu biliyor olmayı çok isterdi. Belki Heinrich’le bunu tartışabilir ve faydalı olabilecek bir şeyler öğrenebilirdi. *Tüh.*

“İtalya’da, Katolikler Mussolini ile bir antlaşma¹ yaptı –Kiliseyi korumak için devletle kilise arasında bir pakt. Burada neden yapmasınlar?”

Lloyd, Merkez Partinin sandalye sayısını da hesaba kattı: 414. “Hâlâ üçte ikiyi bulamıyorlar,” dedi Walter’a, rahat bir nefes alarak.

Başka bir genç yardımcı onu duydu ve “Ama bu hesap, Reichstag başkasının son duyurusunu dikkate almıyor,” dedi. Reichstag başkanı, Hitler’in en yakın adamı Hermann Göring’di. Lloyd’un duyurudan haberi yoktu ve görünüşe bakılırsa kimsenin haberi yoktu. Milletvekilleri sessizliğe büründü. Yardımcı sözüne devam etti: “Hapiste oldukları için genel kurula katılamayan Komünist vekillerin hesaba katılmayacağını duyurdu.”

Birdenbire öfkeli bir protesto patlaması oldu. Lloyd, Walter’ın suratının kıpkırmızı kesildiğini gördü. “Bunu yapamaz!” dedi Walter.

“Tamamıyla yasa dışı,” dedi yardımcı. “Ama yaptı bile.”

Lloyd, ümitsizliğe kapıldı. Bir kanun böyle bir hileyle geçirilebilir miydi? Biraz daha aritmetik yaptı. Komünistlerin 81 sandalyesi vardı. Eğer onlar sayılmazsa Nazilerin, 566’nın üçte ikisine ihtiyaçları vardı ki bu da 378 ederdi. Milliyetçilerle bile bu sayıya ulaşamazlardı ama Katoliklerin desteğini alırlarsa geçirirlerdi.

Birisi bağırды: “Bu tamamıyla yasa dışı. Protesto ederek kurul salonundan çıkalım.”

“Hayır, hayır!” dedi Walter, kelimelerinin üzerinde dura dura. “O zaman kanunu bizim yokluğumuzda geçirirler. Katolikleri ikna etmeliyiz. Wels, derhâl Kaas’la konuşmalı.” Otto Wels, Sosyal Demokrat Partinin; Prelate² Ludwig Kaas ise Merkez Partinin lideriydi.

¹ 1929’da imzalanan antlaşma, Laterano Antlaşması veya Laterano Paktı adıyla biliniyor (çev. notu).

² Piskopos ya da yüksek rütbeli papaz anlamında dini bir terim (çev. notu).

Salonda, Walter'la hemfikir bir mırıltı dolaştı.

Lloyd, derin bir nefes aldı ve "Herr von Ulrich, neden Gottfried von Kessel'la öğle yemeğine çıkmıyorsunuz? Bildiğim kadarıyla savaştan önce Londra'da birlikte çalıştınız," dedi.

Walter, neşesiz neşesiz güldü: "O sürüngele mi!"

Belki de bu yemek fikri, pek de iyi bir fikir değildi. "Onu sevmediğinizi bilmiyordum," dedi Lloyd.

Walter, düşünceli görünüyordu: "Ondan nefret ederim. Ama Tanrı biliyor, yapabileceğim her şeyi denerim."

"Onu bulup davetinizi iletelim mi?" diye sordu Lloyd.

"Pekâlâ, dene bakalım. Kabul ederse ona saat birde Herrenklub'da¹ buluşacağımızı söyle."

"Tamamdır."

Lloyd, Heinrich'in girdiği kapıya koştu. İçeri girdi. Soldaki salondakine benzer bir toplantı, burada da devam ediyordu. Gözleri salonu taradı ve aradığı siyah ceketi gördü; onunla göz göze geldi ve acilen yanına çağırdı.

İkisi birlikte dışarı çıktılar. Lloyd, "Diyorlar ki sizin parti Yetki Kanunu'nu destekleyecekmiş," dedi.

"Kesin değil," dedi Heinrich. "Bölündük."

"Nazilere karşı olan kim?"

"Brüning ve diğer bazıları." Brüning, eski şansölye ve önde gelen bir şahsiyetti.

Lloyd'un umudu arttı: "Diğerleri kim?"

"Benden bilgi sızdırmak için mi beni dışarıya çağırdın?"

"Özür dilerim, hayır, onun için değil. Walter von Ulrich, babanla öğle yemeği yemek istiyor."

Heinrich, kuşkulu kuşkulu baktı: "Onlar birbirlerini sevmezler. Bunu biliyorsun, değil mi?"

"O kadarını anlamıştım ama bugün, anlaşmazlıklarını bir kenara bırakacaklar."

Heinrich, bundan da pek emin değildi. "Babama sorayım. Bekle burada," dedi ve salona geri döndü.

Lloyd, bu yemeğin amaca hizmet etme şansı olup olmadığını merak etti. Walter ve Gottfried'in dost olmamaları çok yazıktı. Ama gene de Katoliklerin Naziler lehine oy kullanacaklarına inanamıyordu.

Onu en rahatsız eden tarafıysa böyle bir şeyin Almanya'da olması hâlinde Britanya'da da olabileceğiydi. Bu tatsız olasılık korkuyla ürpermesine neden

¹ *Beyler Kulübü veya Erkekler Kulübü* anlamında (çev. notu).

oldu. Önünde daha koskoca bir hayat vardı ve baskıcı bir diktatörlük altında yaşamak istemiyordu. Ebeveyni gibi politikaya atılmak ve ülkesini, Aberowen madencileri gibi insanlar için daha yaşanılabilir bir yer yapmaya çalışmak istiyordu. Bunun için de insanların akıllarından geçeni özgürce söyleyebileceği politik toplantılara, iktidara kafa tutacak gazetelere; insanların, söylediklerini kimin dinlediğini görmek için omuz üstünden arkalarına bakma gereği duymadan tartışabileceği barlara ihtiyacı olacaktı.

Faşizm, bütün bunlar için bir tehditti. Ama belki de Faşizm başarılı olmayacaktı. Belki de Walter, Gottfried'ı ikna edebilir ve Merkez Partinin Nazileri desteklemesini önleyebilirdi.

Heinrich geri geldi: "Kabul etti."

"Harika! Herr von Ulrich, saat birde Herrenklub'da buluşmayı önerdi."

"Sahi mi? Oraya üye mi?"

"Sanırım öyledir -neden?"

"Herrenklub muhafazakâr bir yerdir. Kendisi bir sosyalist olsa da bir *von Ulrich* olduğuna göre sanırım Walter asil bir aileden geliyor."

"Bir masa ayırtmam gerekecek. Herrenklub nerede, biliyor musun?"

"Hemen şu köşeyi dönünce," dedi Heinrich ve orayı nasıl bulacağını anlattı.

"Dört kişilik mi ayırtayım?"

Heinrich sırtıttı. "Neden olmasın? Eğer bizi istemezlerse gitmemizi söyleyebilirler," diyerek salona geri döndü.

Lloyd, binadan çıkıp hızla yürüyerek meydanın karşı tarafına geçti ve yanan Reichstag binasının yanından yürüyüp Herrenklub'ı buldu.

Londra'da da centilmen kulüpleri vardı ama Lloyd bu kulüplerden hiçbirine adım atmamıştı. *Burası bir restoranla cenaze evi karışımı bir yer*, diye düşündü. Ortalıkta dolaşan ve bembeyaz örtüler serilmiş masalara çatal bıçak yerleştiren garsonlar, frak giymişti. Şef garson masa ayırırken "von Ulrich" adını öyle bir resmiyetle not aldı ki sanki Ölü Defterine yazı yazıyordu.

Lloyd, opera binasına geri döndü. Burası şimdi daha kalabalıklaşmış, daha gürültülü bir yere dönüşmüştü. Birisinin heyecanlı konuşmasını duydu: Genel kurul toplantısını, Yetki Kanunu teklifiyle Hitler bizzat kendisi açacaktı.

Saat bire gelmeden birkaç dakika önce Lloyd ve Walter, meydanı geçtiler. "Heinrich von Kessel, sizin Herrenklub üyesi olduğunuzu öğrenince şaşır-
dı," dedi Lloyd.

Walter, başını aşağı yukarı salladı: "Ben kurucu üyelerden biriyim. On

yıl kadar önceydi. O zamanlar, Juniklub'dı. Versay Antlaşması'na karşı bir kampanya yürütmek için toplanmıştık. Sonra sağcıların kalesi hâline geldi ve muhtemelen buradaki tek Sosyal Demokrat benim ama üye kalmaya devam ettim çünkü düşmanla karşılaşmak için faydalı bir yer."

Kulübe girdiklerinde Walter, barda oturan şık giyimli bir adamı işaret etti: "Bu, Ludwig Franck. Halk Tiyatrosu salonunda bizimle birlikte dövüşen genç Werner'in babası. Buraya üye olduğundan emin değilim –adam Almanya doğumlu bile değil– ama sanırım yanında oturan kayınpederi Kont von der Helbard ile yemek yiyecek. Gel benimle."

Bara gittiler. Walter onları tanıştırdı. Ludwig Franck, "Sen ve oğlum birkaç hafta önce iyi bir çatışmaya girmişsiniz," dedi, Lloyd'a.

Lloyd'un eli, içgüdüsel olarak ensesine gitti: Şişlik inmişti ama dokununca hâlâ acıyordu. "Kadınları korumamız gerekiyordu, efendim," dedi Lloyd.

"Biraz yumruklaşmadan zarar gelmez," dedi Franck. "Siz gençlere iyi gelir."

Walter, sabırsızlıkla araya girdi: "Yapma, Ludi. Seçim toplantılarını basmak yeterince kötü ama senin liderin demokrasimizi komple yok etmek istiyor!"

"Belki de demokrasi, bizim için doğru bir hükümet şekli değildir," dedi Franck. "Nihayetinde bizler, Tanrı'ya çok şükür ki Fransızlar veya Amerikalılar gibi değiliz."

"Özgürlüğünü kaybetmek umurunda değil mi? Ciddi ol!"

Franck, esprili havasını aniden bıraktı. "Pekâlâ, Walter," dedi, soğuk soğuk. "Çok ısrar ediyorsan ciddi olacağım. Annem ve ben, on yıldan daha uzun bir süre önce Rusya'dan buraya geldik. Babam, maalesef bizimle gelemedi çünkü *yıkıcı edebiyat* kitaplarına sahip olduğu tespit edildi; özellikle de *Robinson Crusoe* adlı bir kitaba. Anlaşılan o ki bu kitap –her ne bok demekse– *Burjuva bireyselliğini* teşvik ediyormuş. Babam, Kuzey Kutbu'nda bir mahkûm kampına gönderildi. Hâlâ—" Bir an için Franck'in sesi çatladı; durdu, yutkundu ve daha alçak bir sesle sözünü tamamladı: "Hâlâ orada olabilir."

Bir sessizlik oldu. Lloyd, dinlediği hikâye karşısında katılıp kalmıştı. Rusların Komünist hükûmetinin zalim olabildiğini biliyordu ama hâlâ keder içinde olduğu açıkça belli bir adamın anlattığı kişisel bir hikâyeyi dinlemek, bambaşka bir şeydi.

"Ludi, hepimiz Bolşeviklerden nefret ediyoruz ama Naziler daha beter olabilir!" dedi Walter.

"Ben risk almaya hazırım," dedi Franck.

“Yemek için masamıza geçsek iyi olacak,” dedi Kont von der Helbard. “Öğleden sonra bir randevum var. İzninizle.” İki adam yanlarından ayrıldı.

“Daima bunu söylerler!” dedi Walter, öfkeyle. “Bolşevikler! Sanki Nazilerin tek alternatifi onlarmış gibi! Ağlayabilirdim.”

Heinrich, yanında daha yaşlı bir adamla içeriye girdi –besbelli ki babasıydı: İkisinin de bir yivle ayrılmış gür ve koyu renk saçları vardı ancak Gottfried’in saçları daha kısaydı ve aralarda gümüşü teller görünüyordu. Yüz hatları birbirine benzemesine rağmen Gottfried, eski moda yakasıyla müşkülpesent bir bürokrata; Heinrich ise bir vekil yardımcısından çok romantik bir şaire benziyordu.

Dördü birlikte yemek salonuna geçtiler. Walter, hiç zaman kaybetmedi. Yemek siparişlerini verir vermez konuşmaya başladı: “Senin partin bu Yetki Kanunu’nu destekleyerek ne kazanacağını ümit ediyor, anlamıyorum, Gottfried.”

Von Kessel da en az Walter kadar direkt konuştu: “Biz Katolik bir partiyiz ve bizim ilk vazifemiz Kilisenin Almanya’daki pozisyonunu korumak. İnsanlar bize oy verdiklerinde bekledikleri şey bu.”

Lloyd, bunu onaylamıyormuş gibi kaşlarını çatı. Annesi de bir MP olmuştı ve birinci vazifesinin, ona oy veren insanlar kadar oy *vermeyenlere* de hizmet etmek olduğunu söylerdi her zaman.

Walter, başka bir argüman öne sürdü: “Demokratik bir parlamento, hepimizin kiliselerini korumak açısından en iyi seçenek –ama sizler bunu bir kenara atmak üzeresiniz!”

“Uyan artık, Walter,” dedi Gottfried, ters ters. “Hitler seçimi kazandı. İktidar oldu. Biz ne yaparsak yapalım yakın gelecekte Almanya’yı o yönetecek. Bizler kendimizi korumalıyız.”

“Hitler’in verdiği sözlerin hiçbir kıymeti yok!”

“Yazılı olarak belli garantiler istedik: Katolik Kilisesi devletten bağımsız olacak, Katolik okullar rahat bırakılacak, kamu hizmetlerinde Katoliklere ayrımcılık yapılmayacak.” Bir şey soruyormuş gibi oğluna baktı.

“Anlaşmanın, bugün öğleden sonra elimizde olacağına söz verdiler,” dedi Heinrich.

“Seçeneklere bakın! Bir tiran tarafından imzalanmış bir kâğıt parçasına karşı demokratik bir parlamento... Hangisi daha iyi?”

“En büyük güç, Tanrı’dır.”

Walter gözlerini devirdi: “Öyleyse Tanrı Almanya’yı korusun.”

Almanların, bir demokrasi inancı geliştirecek zamanları olmamış, diye

düşündü Lloyd, Walter ve Gottfried arasındaki tartışma sürüp giderken. Reichstag, sadece on dört yıldır egemendi. Almanlar; bir savaş kaybetmiş, paralarının –hiçbir değeri olmayan– pula dönmesini görmüş ve kitlesel bir işsizliğin acılarını yaşamışlardı: Onlar için *oy kullanma hakkı*, yeterli bir koruma değildi.

Gottfried, ikna edilebilirmiş gibi görünmüyordu. Yemeğin sonundaki fikirleri, önceki fikirleri kadar sağlamdı. Onun sorumluluğu, Katolik Kilisesini korumaktı. Lloyd, çılgık atmak istiyordu.

Opera binasına geri döndüler ve vekiller, genel kurulun toplandığı salonda yerlerini aldı. Lloyd ve Heinrich, balkondaki bir locaya oturdu.

Lloyd, sol tarafında ve kendine en uzak koltuklarda oturan Sosyal Demokrat Parti vekillerini görebiliyordu. Oturum saati yaklaştıkça Kahverengi Gömlekliilerin ve SS'lerin çıkış kapılarına ve duvar diplerine doluşmaya ve Sosyal Demokratların arkasında tehditkâr bir kuşak oluşturmaya başladıklarını fark etti. Sanki Yetki Kanunu parlamentodan geçene kadar vekillerin binadan ayrılmalarını engellemek için oralarda toplanmış gibiydiler. Bunun, uğursuz bir güç gösterisi olduğunu düşündü. Bir korku ürpermesiyle kendisinin de burada tutsak edilip edilmeyeceğini merak etti.

Hitler kahverengi gömlekli üniformasıyla içeriye girdiğinde muazzam bir alkış ve tezahürat kükremesi koptu; konuşmacı kürsüsüne çıktığında ise pek çoğu onunla aynı şekilde giyinmiş Nazi vekiller, kendilerinden geçmişçesine ayağa fırladı. Sadece Sosyal Demokratlar yerlerinden kalkmadı; ancak Lloyd, birkaç vekilin huzursuz huzursuz omuzlarının üstünden geriye –silahlı nöbetçilere– baktığını gördü. Rakiplerinin ayakta alkışlanmasına katılmadıkları için huzursuzluk hissediyorlarsa nasıl özgürce konuşup özgürce oy kullanacaklardı?

Nihayet sessizlik sağlandığında Hitler konuşmaya başladı. Dimdik duruyordu; sol kolu yanına yapıştı ve konuşurken sadece sağ kolunu hareket ettiriyordu. Sesi cırtlaktı; kulak tırmalıyordu ama güçlüydü ve Lloyd'a, makineli tüfek sesiyle köpek havlamasını çağırıyordu. Hitler'in –1918'de Almanya savaşı kazanmak üzereyken düşmana teslim olduklarını söylediği *Kasım Hainlerinden*¹ bahsettiği anda– titreyen sesi, duygu doluydu. Lloyd,

¹ İngilizce *November Criminals*, Almanca *Novemberebrecher*: Almanya'nın, Birinci Dünya Savaşı'nı kaybetmediği ama ana cephedeki cumhuriyetçi siviller tarafından –Richard Wagner'in 1876 tarihli *Götterdämmerung* operasından bir temayı hatırlatmakta kullanılan deyimle– *sırtından bıçaklandığını* iddia eden Nazi propagandası (çev. notu).

onun rol yapmadığını gördü; Hitler'in, kendi ağzından çıkan cahilce ve saçma salak her bir kelimeye samimiyetle inandığını hissetti.

Kasım Hainleri, Hitler'in tepe tepe kullandığı bir temaydı ama sonra yeni bir çizgiye geçti. Kiliselerden ve Hristiyan dininin Alman devletinde ne kadar önemli bir yeri olduğundan bahsetmeye başladı. Bu, Hitler için sıra dışı bir temaydı ve kelimeleri açıkça, bugünkü oylamanın sonucunu belirleyecek Merkez Partiye hitap ediyordu. Ulusu korumak için en önemli unsurlar olarak iki ana mezhep gördüğünden bahsetti: Protestanlar ve Katolikler. Nazi hükûmeti onların haklarına dokunmayacaktı.

Heinrich, muzaffer bir edayla Lloyd'a baktı.

"Yerinde olsam ben gene de bu garantiyi yazılı olarak alırdım," diye mırıldandı Lloyd.

Hitler'in söylevinin sonuna ulaşması iki buçuk saat sürdü.

Konuşmasını, en ufak kuşkuyla mahal bırakmayacak bir şiddet tehdidiyle bitirdi: "Nasyonalist yükselişin hükûmeti, kararlıdır; Kanun'un reddedildiğini ve bununla birlikte direniş ilan edilmiş olduğunu duyurmakla baş etmeye hazırdır." Uzunca bir an durdu ve mesajının kafalara dank etmesini bekledi: Kanun'un aleyhinde oy kullanmak, *direniş ilanı* sayılacaktı. Sonra bu mesajı güçlendirdi: "Beyefendiler, şimdi sizler, savaş mı yoksa barış mı olacağına kendiniz karar verebilirsiniz!"

Nazi vekillerden yükselen alkış kükremesine izin verdi ve ardından oturuma ara verildi.

Heinrich keyiften dört köşe, Lloyd ise çok üzgündü. Dışarı çıktıklarında farklı yönlerde gittiler: İkisinin de partileri, şimdi çaresizlik içinde son dakika tartışmaları yapacaktı.

Sosyal Demokratlarda hava kasvetliydi. Liderleri Wels, genel kurulda konuşma yapmak zorundaydı ama ne söyleyebilirdi ki? Birkaç vekil, Hitler'i eleştirdikleri takdirde bu binadan canlı çıkamayabileceklerini söyledi. Herkes, kendi hayatı için de endişe hissediyordu. *Vekiller öldürülecek olursa*, diye düşündü Lloyd, soğuk bir korkuya kapıldığı birkaç saniye içinde, *acaba yardımcılara ne olur?*

Wels, yeleşinin cebinde bir siyanür kapsülü olduğunu söyledi. Eğer tutuklanacak olursa işkence görmemek için intihar edecekti. Lloyd, dehşete düştü. Wels, seçilmiş bir vekildi ama bir tür sabotajcı gibi davranmaya zorlanıyordu.

Lloyd, olmadık ümitlerle güne başlamış; Yetki Kanunu'nun, gerçeklik kazanması imkânsız delice bir fikir olduğunu düşünmüştü. Fakat şimdi, çoğu insanın bu kanunun geçeceğini beklediğini görüyordu. Bütün olayı

tamamıyla yanlış değerlendirmişti.

Böyle bir şeyin kendi ülkesinde olmayacağını düşünerek de aynı ölçüde yanlış bir değerlendirme mi yapıyordu? Kendi kendini mi kandırıyordu?

Birisi, Katoliklerin nihai kararlarını verip vermediğini sordu. Lloyd ayağa kalktı. "Ben öğrenirim," dedi. Dışarı çıkıp Merkez Parti salonuna gitti. Daha önce yaptığı gibi kapıda durdu ve Heinrich'i dışarı çağırdı.

"Brüning ve Ersing sallantıda," dedi Heinrich.

Lloyd'un kalbi tekledi. Ersing, Katolik bir sendika lideriydi. "Bir sendikacı, nasıl olur da böyle bir kanunun lehinde oy kullanmayı aklının ucundan dahi geçirebilir?" dedi.

"Kaas, vatanın tehlikede olduğunu söylüyor. Herkes, Kanun aleyhine oy kullanırsak kanlı bir anarşi doğacağını düşünüyor."

"Asıl, Kanun geçerse kanlı bir tiranlık olacak."

"Senin taraf ne düşünüyor?"

"Aleyhte oy kullandıkları takdirde topluca vurulacaklarını düşünüyorlar ama gene de aleyhte oy kullanacaklar."

Heinrich tekrar içeri girdi, Lloyd da Sosyal Demokratların yanına döndü. "Kararlılıkları zayıflıyor," dedi Lloyd, Walter ve meslektaşlarına. "Kanun reddedilirse iç savaş çıkmasından korkuyorlar."

Kasvet daha da koyulaştı.

Saat altıda, herkes genel kurul salonuna girdi.

Önce Wels konuştu. Sakin, mantıklı ve heyecansız bir konuşmaydı. Demokratik cumhuriyetteki hayatın Almanlar için iyi olduğunu anlattı: *Her alanda fırsat özgürlüğü ve sosyal refah getirilerek Almanya, uluslararası toplumun normal bir üyesi hâline geri dönmüştü.*

Lloyd, Hitler'in not tuttuğunu gördü.

Konuşmasının sonunda Wels; insanlığa, adalete, özgürlüğe ve sosyalizme bağlılığını cesurca itiraf etti. Naziler gülmeye ve yuhalamaya başladığında cesaretini toplayarak "Hiçbir Yetki Kanunu size, ebedî ve yıkılmaz fikirleri imha etme gücü vermez," dedi.

Sosyal Demokratlar konuşmayı alkışladı ama sesleri boğulup gitti.

"Zulme uğrayanları ve ezilenleri selamlıyoruz!" diye bağırды Wels. "Reich'taki dostlarımızı selamlıyoruz. Onların sebat ve sadakati her türlü hayranlığı hak ediyor."

Nazilerin yuh sesleri ve ısıkları arasında Lloyd, Wels'in son sözlerini zor bela anlayabildi.

"Onların inançlı cesaretleri ve sarsılmaz iyimserlikleri, daha parlak bir geleceğin garantisidir!"

Kaba ve gürültülü sataşmalar arasında yerine oturdu.

Konuşması bir fark yaratacak mıydı? Lloyd bunu bilemiyordu.

Wels'ten sonra Hitler tekrar konuştu. Bu sefer ses tonu oldukça farklıydı. Lloyd, bir önceki konuşmasında Şansölyenin sadece ısınma hareketi yapmış olduğunu fark etti. Şimdi sesi çok daha yüksek çıkıyordu. Cümleleri daha ölçüsüzdü; ses tonundan, hakaret ve küçümseme damlıyordu. Sürekli olarak sağ kolunu kullanıyor ve saldırgan hareketler yapıyordu. Parmağıyla işaret ediyor, vuruyor, yumruk sıkıyor; elini, göğsüne koyuyor ve sanki muhaliflerini bir kenara sıyrıyormuş gibi havada sallıyordu. Bütün hırslı cümleleri, destekçilerinden büyük bir tezahürat görüyordu ve her bir cümlesi aynı duyguyu ifade ediyordu: vahşi, yalın, öldürücü bir öfke.

Hitler'in öz güveni de yüksekti. Yetki Kanunu'nu teklif etmeye ihtiyacı olmadığını iddia etti. "Şu anda Alman Reichstag genel kurulundan, *her hâ-lükârda* elde edeceğimiz bir yetkiyi talep ediyoruz!" diye dalga geçti.

Heinrich, endişeli görünüyordu. Locadan çıktı. Bir dakika sonra Lloyd onu, salonda babasının kulağına bir şey fısıldarken gördü.

Tekrar locaya döndüğünde üzgün görünüyordu.

"Yazılı garantinizi aldınız mı?" diye sordu Lloyd.

Heinrich, Lloyd'un gözlerine bakmadan cevap verdi: "Şu anda daktilo ediliyor."

Hitler konuşmasını, Sosyal Demokratları aşağılayarak bitirdi. Onların oylarını istemiyordu. "Almanya özgür olacak!" diye bağırdı. "Ama sizinle değil!"

Diğer partilerin liderleri de kısaca konuştular. Her biri çökmüş görünüyordu. Prelate Kaas, Merkez Partinin teklifi destekleyeceğini söyledi. Diğer hepsi de onun yolundan gittiler. Sosyal Demokratlar hariç hepsi, *lehte* oy kullanacaktı.

Oylama sonucu ilan edildiğinde Naziler çılgın bir tezahürat tutturdu.

Lloyd dehşet içinde donup kaldı. Vahşi iktidarın kaba bir ustalıkla nasıl şekillendiğini bütün çıplaklığıyla görmüştü ve bu, çok çirkin bir görüntüydü.

Heinrich'le hiç konuşmadan locadan çıktı.

Walter'ı, lobide ağlarken buldu. Yüzünü silmek için büyük bir beyaz mendil kullanıyordu ama gözyaşlarının ardı kesilmiyordu. Lloyd, cenazeler haricinde böyle ağlayan bir erkek görmemişti.

Ne yapacağını veya söyleyeceğini bilemedi.

"Bütün hayatım bir fiyasko," dedi Walter. "Bu, ümidin bittiği yer. Alman demokrasisi öldü."

(vii)

1 Nisan Cumartesi, *Yahudi Boykot Günü* oldu. Lloyd ve Ethel, Berlin'de dolaştılar: Gördükleri her şeye, gözlerine inanamadan baktılar ve Ethel, yazacağı kitap için notlar tuttu. Yahudilere ait dükkânların vitrinlerindeki Davut Yıldızı sembolleri nefretle karalanmıştı. Yahudilere ait mağazaların kapılarında Kahverengi Gömlekliler dikiliyor, içeriye girmek isteyen müşterilerin gözünü korkutuyorlardı. Yahudi doktor ve avukatlara gözcüler dikilmişti. Birkaç Kahverengi Gömleklinin, Ulrichlerin aile doktoru Dr. Rothmann'ın evine giden hastaları geri çevirdiğini gördü Lloyd. Gerçi sonra, bileğini burkmuş ama eli ağır bir kömür işçisinin onlara siktir çektiğini duydu ve Kahverengi Gömlekliler, daha kolay bir avın peşine düştü.

"İnsanlar birbirlerine karşı nasıl bu kadar zalim olabilirler?" dedi Ethel.

Lloyd, çok sevdiği üvey babasını düşünüyordu. Bernie Leckwith Yahudi'ydi. Faşizm, Britanya'ya da gelecek olursa Bernie de bu türden bir nefretin hedefi olacaktı. Bunun düşüncesi bile Lloyd'u ürpertmeye yetiyordu.

O gece Bistro Robert'ta, sanki bir tür ölü başı bekleme töreni vardı. Besbelli ki birilerinin düzenlediği bir toplantı falan değildi ama saat akşamın sekizi olduğunda içerisi Sosyal Demokrat kaynıyordu: Maud'un basın-dan meslektaşları, Robert'ın *sıra dışı* arkadaşları.

İçlerindeki en iyimserler; özgürlüğün, bir ekonomik kriz dönemi boyunca kış uykusuna yattığını ve bir gün gelip uyanacağını söyledi. Diğerleri matem içindeydi.

Lloyd, çok az içki içti. Alkolün beyinde yarattığı etkiyi sevmiyordu. Düşünebilmesi bulanıklaşıyordu. Kendi kendine, bu faciayı önlemek için Alman solcularının ne yapabileceklerini soruyor ama bir cevap bulamıyordu.

Maud, onlara Ada'nın bebeği Kurt'tan bahsetti: "Bebeği hastaneden getirdi. Bebek şimdilik yeterince mutlu görünüyor ama beyni hasar görmüş ve hiçbir zaman normal olmayacak. Biraz daha büyüğünde zavallı küçüğüm bir akıl hastanesinde yaşamak zorunda kalacak."

Lloyd, bebeğin on bir yaşındaki Carla tarafından nasıl doğurtulduğunu duymuştu. O küçük kız gerçekten çok cesurdu.

Kahverengi gömlekli üniformasını giymiş Komiser Thomas Macke, saat dokuz buçukta geldi.

Son kez buraya geldiğinde Robert onunla eğlenmişti ama Lloyd, adamın verdiği gözdağını hissetmişti. Aptal görünüyordu; şişko suratının ortasında

küçük bir bıyık vardı ama gözlerindeki zalim ışıltı Lloyd'un sinirini bozuyordu.

Robert, restoranı satmayı reddetmişti. Macke, şimdi ne istiyordu acaba?

Macke, yemek salonunun orta yerinde durup bağırdı: "Bu restoran, yozlaşmış davranışları teşvik etmekte kullanılıyor!"

Müşteriler sessizleşti; bunun neye dâlalet ettiğini merak ediyorlardı.

Macke parmağını kaldırdı ve "Dinleseniz iyi edersiniz!" anlamına gelen bir hareketle salladı. Lloyd, bu harekette korkunç bir benzerlik gördü: Macke, Hitler'in davranışlarını taklit ediyordu.

"Eş cinsellik, Alman milletin *erkek karakterine* uygun değil!" dedi Macke.

Lloyd'un kaşları çatıldı. Bu adam Robert'in eş cinsel olduğunu mu ima ediyordu?

Jörg, başında yüksek tepeli bir aşçı şapkasıyla mutfaktan çıkıp yemek salonuna geldi ve kapının yanında durarak Macke'yi izlemeye başladı.

Lloyd, hayret ve şok içinde düşünüyordu. Belki Robert, *gerçekten* eş cinseldi.

Sonuç olarak savaştan beri Jörg ile aynı evde yaşıyordu. Etrafındaki, Robert'in *sıra dışı* arkadaşlarına baktı: İki tane kısa saçlı kadın haricinde hemen hepsi *erkek çiftlerdi*...

Lloyd iyice afalladı. Eş cinsellerin var olduklarını biliyordu ve açık fikirli bir insan olarak onlara eziyet değil yardım edilmesi gerektiğini düşünürdü ama eş cinsellerin sapık ve aşağılık olduklarını da düşünürdü. Ancak Robert ve Jörg, iş sahibi insanlar olarak sessiz sedasız (ve neredeyse evli bir çift gibi!) bir hayat sürüyor ve normal erkeklere benziyorlardı.

Annesine dönüp usulca sordu: "Robert ve Jörg gerçekten de..."

"Evet, canım," dedi annesi.

Annesinin yanında oturan Maud, lafa karıştı: "Robert gençliğinde, uşakların belalıydı."

İki kadın kıkırdadılar.

Lloyd şimdi çifte şok yaşıyordu: Yalnızca Robert'in eş cinsel olduğunu öğrendiği için değil, ayrıca Ethel ve Maud'un bunu hafif bir şaka gibi görmelerinden dolayı.

"Bu restoran kapanmıştır!" dedi Macke.

"Buna hakkın yok!" dedi Robert.

Macke kendi başına burayı kapatamaz, diye düşündü Lloyd; sonra, Halk Tiyatrosunun sahnesine doluşan Kahverengi Gömleklileri hatırladı. Girişe doğru baktı ve -kapıyı itip içeriye giren Kahverengi Gömleklileri görünce-

donakaldı.

Masaların arasında dolaşıp şişeleri ve bardakları devirdiler. Bazı müşteriler, hiç kıpırdamadan oturup olan biteni izledi; diğerleri ayağa kalktı. Birkaç adam bağırdı, bir kadın çığlık attı.

Walter ayağa kalktı; yüksek sesle ama sakın sakın konuştu. “Şimdi hepimiz sakın sakın buradan çıkmalıyız,” dedi. “Birtakım zorbalıklara hiç gerek yok. Herkes paltosunu ve şapkasını alıp evine gitsin.”

Müşteriler çıkmaya başladı; bazıları paltolarını almaya çalıştı, bazıları basbayağı kaçtı. Walter ve Lloyd, Maud ve Ethel’i kapıya kadar götürdü. Para çekmecesi çıkışa yakındı. Lloyd, bir Kahverengi Gömleklinin ceplerine para doldurduğunu gördü.

O ana kadar Robert, sakın sakın duruyor ve bir gecelik kazancının hızla kapı dışarı gidişini üzülerken izliyordu ama para çekmecesinin boşaltılması fazla geldi. İtiraz ederek bağırdı ve adamı çekmecenin başından itekledi.

Kahverengi Gömlekli, Robert’a bir yumruk atarak onu yere yıktı ve tekmelemeye başladı. Başka bir Kahverengi Gömlekli de ona katıldı.

Lloyd, Robert’ı kurtarmaya koştu. Kahverengi Gömlekliyi kenara iterken annesinin, “Hayır!” diye bağırdığını duydu. Jörg de en az Lloyd kadar çevik davranmıştı ve ikisi birlikte, Robert’a yardım etmek için eğildiler.

Ama aynı anda birkaç Kahverengi Gömlekli onlara saldırdı. Lloyd, yumruk ve tekme yedi ve ağır bir şey kafasına indi. Acıyla bağıırırken düşünüyordu: *Hayır, gene mi?*

Kendisine saldıranlara döndü; sağ ve sol yumruklarını konuşturdu ve kendisine öğretildiği gibi hedefini yumrukla her yumruk sert isabetlerle yerini buldu. İki adamı yere yıktı; sonra onu arkadan yakaladılar ve dengesini bozdular. Az sonra yere yıkılmıştı; iki adam onu tutarken üçüncü biri tekmeliyordu.

Sonra yüzüstü döndürüldü, kolları geriye büküldü ve bileklerine geçirilen metali hissetti. Daha önce hiç kelepçelenmemişti. Yepyeni bir korku hissetti. Bu, sadece başka bir gürültülü eğlence türü değildi. Dövülmüş ve tekmelenmişti ama daha kötüsü de gelecekti.

“Ayağa kalk,” dedi birisi, Almanca.

Kalkmaya çalıştı. Başı acıyordu. Robert ve Jörg’ün de kelepçelenmiş olduklarını gördü. Robert’ın ağzı kanıyordu; Jörg’ün bir gözü kapanmıştı. Yarım düzine Kahverengi Gömlekli onların başında nöbetteydi. Geri kalanı, masaların üstünde ayakta kalan şişe ve bardaklardaki içkileri içiyor veya tatlı arabasının başında dikilmiş pasta tıkınıyordu.

Görünüşe bakılırsa bütün müşteriler gitmişti. Lloyd, annesi uzaklaşmış

olduğu için rahatladığını hissetti.

Restoran kapısı açıldı; Walter içeri girdi. “Komiser Macke,” dedi, tipik bir politikacının isim hatırlama yeteneğini sergileyerek ve toparlayabildiği bütün otoritesiyle sordu: “Bu zulmün anlamı ne?”

Macke, Robert ve Jörg’ü işaret etti: “Bu iki adam eş cinsel,” dedi. “Ve bu çocuk da bu adamları tutuklamaya çalışan polis yardımcılarını saldırdı.”

Walter, açık duran ve içinde birkaç bozuk paradan başka bir şey kalmamış para çekmecesini işaret etti: “Bu günlerde polis memurları soygun yapmaya mı başladı?”

“Tutuklamaya karşı koyanların yarattığı kargaşadan yararlanan bir müşteri olmalı.”

Kahverengi Gömleklerin bazıları pis pis gülüştü.

“Sen bir zamanlar kanun hâkimiyetini sağlayan bir polistin, değil mi Macke? Bir zamanlar kendinle gurur duymuş olmalısın. Şimdi ne oldu sana?”

Macke’nin canı yanmış gibiydi: “Vatanımızı korumak için emirleri uyuluyoruz.”

“Tutukladıklarını nereye götüreceksin merak ediyorum,” diye ısrar etti Walter. “Kanunların emrettiği bir gözaltı noktasına mı yoksa gayriresmî ve yarı gizli bir bodruma mı?”

“Friedrich Strasse Kışlasına,” dedi Macke, kızgın kızgın.

Lloyd, Walter’ın yüzünden geçen hafif memnuniyeti gördü ve onun, geriye kalan mesleki gurur kırıntılarıyla oynayarak niyetini açıklaması için Macke’yi kurnazca yönlendirdiğini fark etti. Walter şimdi en azından, Lloyd ve diğerlerinin nereye götürüleceklerini biliyordu.

Ama kışlada başlarına ne gelecekti acaba?

Lloyd, daha önce hiç tutuklanmamıştı. Ama o, Londra’nın East End mahallesinde büyümüştü ve başı polisle derde girmiş birçok insan tanımıştı. Hayatının çoğunda, babaları sık sık tutuklanan çocuklarla sokaklarda futbol oynamıştı. Aldgate’in Leman Caddesi’ndeki polis merkezinin ününü biliyordu.

O binadan, sadece birkaç adam yarasız beresiz çıkmıştı. İnsanlar, bütün duvarların kan revan içinde olduğunu söylüyordu. Friedrich Strasse Kışlasının oradan daha iyi olması mümkün müydü?

“Bu, uluslararası bir mesele, Komiser,” dedi Walter. Lloyd; Walter’ın böyle bir şey söylemesinin sebebinin, Macke’yi bir haydut gibi değil de sorumlu bir polis gibi davranmaya zorlamak olduğunu tahmin etti. “Yabancı ülke vatandaşlarını tutukladın –iki Avusturyalı bir İngiliz.” Bir itirazı savuştur-

mak ister gibi elini kaldırdı. “Artık geri adım atmak için çok geç. İki elçilik de şu anda bilgilendiriliyorlar ve hiç şüphem yok ki elçilik yetkilileri bir saat içinde Wilhelm Strasse’deki Dışişleri Bakanlığı kapısını çalıyor olacaklar.”

Lloyd, bunun doğru olup olmadığını merak etti.

Macke, yılışık yılışık sırttı: “Dışişleri Bakanlığı, iki ibneyle bir holiganı korumak için acele etmeyecektir.”

“Dışişleri Bakanımız von Neurath, sizin partinize üye değil,” dedi Walter. “Öncelikle vatanımızla ilgilenmek isteyebilir.”

“Bence, onun da kendisine söyleneni yaptığını öğreneceksin. Ve şimdi, sen de beni görevimi yapmaktan alıkoyuyorsun.”

“Seni uyarıyorum!” dedi Walter, cesurca. “Kanunların emrettiği prosedürü uygulasan iyi edersin. Yoksa başın belada demektir.”

“Çek git, gözüm görmesin seni,” dedi Macke.

Walter gitti.

Lloyd, Robert ve Jörg, dışarı yürütüldüler ve kamyon gibi bir şeyin arkasına tıkdılar. Kahverengi Gömlekliler içerideki oturma yerlerine oturarak onları gözaltında tutarken üçü, yerde yatmaya zorlandılar. Araç hareket etti. Lloyd, kelepçelenmenin acı veren bir şey olduğunu anladı. Sürekli olarak omzu yerinden çıkacakmış gibi hissediyordu.

Neyse ki oldukça kısa bir yolculuktu. Araçtan indirilip itile kakıla bir binaya sokuldular. Hava karanlıktı; Lloyd, pek fazla bir şey göremedi. Bir masada, adı bir deftere yazıldı ve pasaportu alındı. Robert, altın kravat iğnesini ve saat kösteğini kaybetti. Nihayet kelepçeler çıkarıldı; loş ışıklı ve pencereleri demirli bir odaya tıkdılar. İçeride, yaklaşık kırk kadar daha tutuklu vardı.

Lloyd’un her yeri acıyordu. Göğsünde, kırık kaburga batmasına benzer bir acı vardı. Muhtemelen yüzünde de morluklar vardı ve başındaki ağrıdan gözleri kararıyordu. Bir aspirin, bir fincan çay ve bir yastık istiyordu. Ama bunlardan herhangi birini elde etmesi için saatler geçmesi gerekecekmış gibi bir duyguya kapıldı.

Üçü birlikte, kapının yanında yere oturdular. Robert ve Jörg ne kadar zamanda yardım geleceğini tartışırken Lloyd, başını ellerinin arasına aldı. Hiç şüphesiz Walter bir avukat arayacaktı. Ama Reichstag Yangını Kararı ile bütün kurallar askıya alınmıştı; dolayısıyla herhangi bir kanunun korunması altında değildiler. Walter, büyükelçiliklerle de temasa geçecekti; bütün umutları, uluslararası politikanın etkisiydi. Lloyd, annesinin muhtemelen Londra’ya telefon ederek İngiliz Dışişleri Bakanlığını arayacağını düşündü. Eğer oraya ulaşabilirse elbette ki hükûmet, bir İngiliz öğrencinin tutuklan-

masıyla ilgili bir şeyler yapacaktı. Ancak bu vakit alacaktı –en az bir saat; belki de iki veya üç saat.

Ama dört saat geçti; sonra beş. Kapı açılmadı.

Medeni ülkelerde, polisin –bir suçlama, bir avukat, bir mahkeme gibi– işlemleri başlatmadan bir kişiyi ne kadar süreyle gözaltında tutabileceğini belirleyen kanunlar vardı. Lloyd şimdi, böyle bir kuralın sadece bir formaliteden ibaret olmadığını anlıyordu. Yoksa ilelebet bu odada oturmak zorunda kalabilirdi.

Odadaki diğer insanların hepsinin de siyasi tutuklu olduğunu öğrendi: Komünistler, Sosyal Demokratlar, sendikacılar ve bir rahip.

Gece çok yavaş geçti. Üçü de uyumadı. Lloyd için uyumak, aklına bile gelmeyecek bir şeydi. Nihayet hücre kapısı açıldığında şafağın gri ışıkları da demirli pencerelerden içeriye girmeye başlamıştı. Ama gelenler diplomat veya avukat değildi: Önlüklü iki adam, üzerinde büyük bir tencere olan tekerlekli bir arabayı itti. Birer kepçe yulaf lapası dağıttılar. Lloyd bir şey yemedi ama teneke bir kupada verilen ve tadı yanık arpaya benzeyen kahveden biraz içti.

Britanya Elçiliğinde gece görevi yapan diplomatların kıdemsiz kimseler olduğunu ve pek fazla bir ağırlıklarının olmayacağını tahmin etti. Bu sabah, Büyükelçi kendisi ayağa kalkar kalkmaz harekete geçerlerdi.

Kahvaltıdan bir saat sonra kapı tekrar açıldı ama bu sefer kapıda Kahverengi Gömlekliiler vardı. Bütün tutukluları dışarı çıkardılar ve kırk ya da elli adamı, branda örtülü bir kamyonu tıktılar. Öyle sıkıştı ki herkes ayakta durmak zorunda kaldı. Lloyd, Robert ve Jörg'e yakın durmayı başardı.

Her ne kadar pazar günüyse de belki de mahkemeye götürülüyorlardı. Öyle olmasını umdu. En azından avukatlar ve usulüne uygun işlemler olurdu. Durumunu basitçe anlatabilecek kadar akıcı bir Almanca konuşabildiğini düşündü ve neler söyleyeceğini kafasının içinde kurdu: *Bir restoranda annesiyle birlikte yemek yiyordu; birisinin para çekmesini soyduğunu gördü; bu yüzden de çıkan kavgaya müdahale etmişti.* Çapraz sorgulamasının nasıl olacağını düşündü: *Saldırdığı adamın Kahverengi Gömlekli olup olmadığını soracaklardı elbette. O zaman, "Elbisesine dikkat etmedim –ben sadece bir hırsız gördüm,"* diyecekti. Mahkeme salonunda bir kahkaha kopacaktı ve savcı da aptal aptal bakacaktı.

Şehir dışına çıkarılıyorlardı.

Branda örtünün arasından dışarıyı görebiliyorlardı. Robert, "Oranienburg'a geldik," diyerek Berlin'in kuzeyindeki küçük bir kasabanın

adını söylediğinde Lloyd, yirmi mil kadar yol aldıklarını hesaplıyordu.

Araç, tuğladan örülmüş iki kule arasındaki ahşap bir kapının önünde durdu. Tüfekli iki Kahverengi Gömlekli kapıda nöbet tutuyordu.

Lloyd'un korkusu bir kerte daha yükseldi. Mahkeme neredeydi? Burası daha çok bir mahkûm kampına benziyordu. Hâkim kararı olmadan insanları nasıl hapse atarlardı?

Kapıda biraz bekledikten sonra araç içeri girdi ve bir grup metruk binanın önünde durdu.

Lloyd, daha da çok endişelendi. Dün gece en azından, Walter'ın nerede olduklarını bildiğini düşünerek teselli buluyordu. Bugün, böyle bir teselli imkânsızdı; hiç kimse nerede olduklarını bilmeyecekti. Ya polis, gözetiminde olmadıklarını ve tutuklandıklarına dair bir kayıt bulunmadığını söylerse? Onu nasıl kurtarırlardı?

Araçtan indirildiler ve bir tür fabrikaya benzeyen binaya sokuldular. İçerisi birahane gibi kokuyordu. Belki de burası bir bira imalathanesiydi.

Bir kez daha isimleri alındı. Lloyd, yer değiştirildiklerinde isimlerinin alınmasından memnundu. Ayrıca bağlanmış ya da kelepçelenmiş değillerdi. Tüfekli Kahverengi Gömlekliğin gözetimi altındaydılar ve Lloyd, bu genç adamların silah kullanmaya fazlasıyla hevesli olabileceklerine dair uğursuz bir duygu içindeydi.

Her birine, içi saman dolu branda yataklar ve ince birer battaniye verildi. Muhtemelen bir zamanlar depo olarak kullanılmış yarı yıkık bir binaya götürüldüler. Ondan sonra bekleyiş başladı.

Bütün gün boyunca Lloyd için gelen birileri olmadı.

Akşam olunca bir tekerlekli araba ve içinde havuçla şalgam haşlaması olan bir tencere daha geldi; herkese bir kâse yemek ve bir parça ekmek dağıttılar. Yirmi dört saattir hiçbir şey yememiş olan Lloyd şimdi aç kurt gibiydi. Yavan yemeği mideye indirdi ve biraz daha yiyebilmek istedi.

Kampın bir yerlerinde bütün gece uluyan üç dört köpek vardı.

Lloyd, kendini pislik içinde hissediyordu. İkinci gecedir aynı elbiseler içindeydi. Bir banyoya, tıraş olmaya ve temiz bir gömleğe ihtiyacı vardı. Tuvalet, köşede duran iki varıldı ve kesinlikle mide bulandıran iğrenç bir yerdi.

Fakat yarın pazartesiydi. Mutlaka bir hareket olacaktı.

Lloyd, saat dört civarında uyuyakaldı. Saat altıda, bir Kahverengi Gömlekli ulumasıyla uyandılar: "Schleicher! Jörg Schleicher! Hanginiz Schleicher?"

Belki de onları salıvereceklerdi.

Jörg ayağa kalktı: “Ben, Schleicher benim.”

“Gel benimle,” dedi Kahverengi Gömlekli.

Robert, ürkek bir sesle sordu: “Neden? Ondan ne istiyorsunuz? Nereye gidiyor?”

“Sen kimsin, onun annesi mi?” dedi Kahverengi Gömlekli. “Yat yerine ve kes sesini.” Tüfeğinin ucuyla Jörg’ü dürttü. “Sen, dışarı.”

Onların gidişini seyrederken Lloyd, neden Kahverengi Gömlekliyi dövüp silahını almadığını düşünüyordu. Böylece kaçabilirdi. Ve başaramazsa ne olurdu? Ne yapacaklardı, onu hapse mi atacaklardı? Ama o kritik anda kaçma fikri aklının ucundan bile geçmemişti. Mahkûm zihnietini kabul etmeye mi başlamıştı?

Hatta yulaf lapasının geleceği anı gözlüyordu.

Kahvaltıda önce hepsini dışarı çıkardılar.

Bir tenis kortunun dörtte biri büyüklüğünde, etrafı kafes telinden bir çitle çevrili bir alanın etrafında durdular. Burası, sanki çok fazla değerli olmayan bir şeylerin depo alanına benziyordu –belki ahşap kalas veya arab lastiği için istif yeri idi. Lloyd, sabah serinliğinde titredi; paltosu Bistro Robert’ta kalmıştı.

Sonra, Thomas Macke’nin geldiğini gördü.

Polis dedektifi, Kahverengi Gömlekli üniformasının üstüne siyah bir palto giymişti. Lloyd onun, düztaban adımlarıyla yürüdüğünü fark etti.

Macke’nin arkasındaki iki Kahverengi Gömlekli, kafasına bir kova geçirilmiş çıplak bir adamı kollarından tutmuşlardı.

Lloyd, dehşet içinde seyrediyordu. Mahkûmun elleri arkasına bağlıydı ve kova da düşmesin diye çenesinin altından geçen bir iple sıkıca bağlanmıştı.

Mahkûm; apış arası kılları sarı, kendisi ince yapılı ve gençten bir adamdı.

Robert inledi: “Ah, Yüce İsa, bu Jörg.”

Kamptaki bütün Kahverengi Gömlekli toplandı. Lloyd’un kaşları çatıldı. Bu da neydi böyle, bir çeşit eşek şakası mı?

Jörg, telle çevrili alana götürüldü ve tir tir titrer vaziyette orada bırakıldı. Onu tutan iki adam dışarı çıktı. Birkaç dakikalığına ortadan kayboldular ve iki tane Alman Kurdu köpekle döndüler.

Bütün gecenin uluması şimdi anlaşılmıştı.

Köpekler zayıftı; kürklerinde yer yer sağlıksız kellikler vardı. Açlıktan ölüyormuş gibi görünüyorlardı. Kahverengi Gömlekler, köpekleri çitle çevrili alana doğru götürüyordu.

Lloyd, neler olacağı hakkında tam olarak çıkaramadığı ama korkunç bir önsezi hissediyordu.

Robert, çığlık attı: “Hayır!” İleri doğru koştu: “Hayır, hayır, hayır!” Çitle çevrili alanın kapısını açmaya çalıştı. Üç dört Kahverengi Gömlekli, Robert’ı geri sürükledi. Robert onlarla mücadele etti ama bunlar, genç ve güçlü haydutlardı; ellisine merdiven dayamış Robert onlara karşı koyamadı. Robert’ı yere yapıştırdılar.

“Hayır,” dedi Macke, adamlarına. “Seyretsin.”

Robert’ı ayağa kaldırdılar ve yüzünü çit alana çevirdiler.

Köpekler, çitin içine sokuldular; heyecan içinde, salyalarını saça saça havlıyorlardı. İki Kahverengi Gömlekli, köpekleri hiç korkmadan ve gayet ustaca tutuyorlardı. Lloyd, sıkıntı içindeydi ve adamların bunu kim bilir kaç kez yaptıklarını düşündü.

Köpekleri serbest bıraktılar ve hemen çitin dışına çıktılar.

Köpekler Jörg’e koştu. Bir tanesi baldırını ısırды, öbürü koluna ve bacağına saldırdı. Metal kovanın içinden boğuk bir dehşet ve acı çığlığı duyuldu. Kahverengi Gömlekliler bağıra çağıra alkışladı. Diğer tutuklular sessiz bir dehşet içinde izliyordu.

İlk şoktan sonra Jörg, kendini savunmaya çalıştı. Elleri bağlıydı ve hiçbir şey göremiyordu ama sağa sola rastgele tekmeler atmaya başladı. Fakat çıplak ayakları aç kurtlara pek fazla etki etmiyordu. Geri çekilip tekrar saldırıyorlar ve keskin dişleriyle etlerini koparıyorlardı.

Jörg koşmaya çalıştı. Topuğunun dibinde koşan köpeklerin önünde ve hiçbir şey göremeden dümdüz koşarken tel çite çarptı. Kahverengi Gömlekliler boğuk kahkahalarla gülüştü. Jörg, başka bir yöne koştu ve gene aynı şey oldu. Köpekler onun arkasından bir parça kopardıklarında Kahverengi Gömlekliler kahkahalarla tezahürat yaptı.

Lloyd’un yanındaki Kahverengi Gömlekli bağırıyordu: “Kuyruğunu! Kuyruğunu yakala!” Lloyd, Almancadaki bu *-der Schwanz-* kuyruk kelimesinin argoda *penis* anlamına geldiğini tahmin etti. Adam, heyecandan deliye dönmüşe benziyordu.

Jörg’ün beyaz bedeni şimdi, çeşitli yaralardan kan saça saça koşuyordu. Kendini, üreme organlarını koruyacak şekilde yüzüstü tele bastırdı ve geriye ve yanlara tekmeler savurdu. Ama gücünü kaybediyordu. Tekmeleri zayıfladı, ayakta duramıyordu. Köpekler daha cesur saldırdı ve etlerini koparıp kanlı topakları yuttular.

Jörg yere kaydı.

Köpekler üzerine yumuldu.

Köpekleri getirenler, çitin içine girdi. Ustaca hareketlerle köpekleri tekrar yakaladılar, Jörg’ün üstünden çektiler ve dışarı çıkardılar.

Gösteri sona ermişti; Kahverengi Gömlekliler, kendi aralarında heyecanla gevezelik ederek çekilmeye başladı.

Robert, çitin içine koştu; bu defa onu durduran olmadı. İnleye inleye Jörg'ün üstüne eğildi.

Lloyd, Jörg'ün ellerini çözerken ve kovayı çıkarırken Robert'a yardım etti. Jörg, bilincini kaybetmişti ama hâlâ nefes alıyordu. "Onu içeriye götürelim. Sen bacaklarından tut," dedi Lloyd. Jörg'ün kol altlarından tuttu ve ikisi birlikte onu, binanın içinde uyudukları yere taşıdılar; bir yatağa yatırdılar. Diğer tutuklular, korkmuş ve sessiz bir vaziyette etraflarına toplandı. Lloyd, içlerinden bir tanesinin doktor olduğunu söylemesini çok istedi ama aralarında doktor yoktu.

Robert, ceketini ve yeleğini çıkardı; sonra da gömleğini çıkarıp kanı temizlemeye başladı. "Bize temiz su lazım," dedi.

Avluda bir su borusu vardı. Lloyd oraya gitti ama bir kap lazımdı. Tekrar çitle çevrili alana gitti. Kova hâlâ oradaydı. O kovayı alıp yıkadı ve suyla doldurdu.

Geri döndüğünde yatak, kanla sırlıslam olmuştu.

Robert, gömleği kovaya daldırdı ve yatağın yanına diz çökerek Jörg'ün yaralarını yıkamaya devam etti. Çok geçmeden beyaz gömlek kıpkırmızı oldu.

Jörg çırpındı.

Robert, alçak sesle onunla konuşuyordu. "Sakin ol, sevgilim," dedi. "Geçti artık. Ben yanıdayım." Ama Jörg, onu duyuyormuş gibi değildi.

Macke, peşinde dört beş Kahverengi Gömlekleliyle birlikte içeri girdi. Robert'ı kolundan yakalayıp çekti. "Eh," dedi, "şimdi artık bizim eş cinsel sapıklar hakkında ne düşündüğümüzü biliyorsun."

Lloyd, bütün cesaretini topladı ve Jörg'ü göstererek öfkeyle konuştu: "Sapık, buna sebep olmandır, Komiser Macke."

Macke, Kahverengi Gömleklilerden birine başıyla işaret verdi. Aldatıcı bir rahatlık anı içinde adam, tüfeğini çevirdi ve dipçiğiyle Lloyd'un kafasına vurdu.

Lloyd, kafasını tutarak acı içinde yere devrildi.

Robert'ın, "Lütfen, bırak da Jörg'ün yaralarına bakayım," diye yalvardığını duydu.

"Belki bırakırım," dedi Macke. "Ama önce buraya gel."

Acısına rağmen Lloyd, gözlerini açtı ve neler olduğunu izledi.

Macke, Robert'ı odanın öbür tarafındaki ahşap bir masaya sürükledi. Cebinden bir evrak ve dolma kalem çıkardı. "Senin restoranın değeri şimdi

ilk teklifimin yarısı –on bir mark,” dedi.

“Nasıl istersen,” dedi Robert, ağlaya ağlaya. “Bırak da Jörg’le kalayım.”

“Şurayı imzala,” dedi Macke. “Sonra üçünüz de evinize gidebilirsiniz.”

Robert imzaladı.

“Bu beyefendi şahit olabilir,” dedi Macke. Dolma kalem Kahverengi Gömleklilerden birine verdi. Karşıya baktı; Lloyd’la göz göze geldi. “Ve belki gözü kara İngiliz misafirimiz de ikinci şahit olur.”

“Ne diyorsa yap, Lloyd,” dedi Robert.

Lloyd güçlükle ayağa kalktı, acıyan kafasını ovaladı; kalemi aldı ve imzaladı.

Macke, muzaffer bir tavırla sözleşmeyi cebine sokup dışarı çıktı.

Robert ve Lloyd, Jörg’ün yanına döndüler.

Ama Jörg, ölmüştü.

(viii)

Walter ve Maud, Ethel ve Lloyd’u uğurlamak için yanmış Reichstag binasının hemen kuzeyindeki Lehrte İstasyonu’na geldiler. İstasyon binası, neo-Rönesans tarzında bir binaydı ve Fransız saraylarına benziyordu. Erken gelmişlerdi; treni beklerken istasyondaki pastanede oturdular.

Lloyd, buradan ayrıldığına memnundu. Altı hafta içinde Alman dili ve Alman politikaları hakkında çok şey öğrenmişti ama şimdi vatanına dönmek, gördüklerini herkese anlatmak ve başlarına gelebilecek aynı şeyler hakkında onları uyarmak istiyordu.

Gelgelelim ayrılacağı için garip bir suçluluk hissediyordu. Kanunların hüküm sürdüğü, basını özgür ve sosyal demokrat olmanın suç sayılmadığı bir ülkeye gidiyor; Von Ulrich ailesini ise masum bir adamı köpeklerle parçalatan ve bu suçtan dolayı hiç kimsenin adalet önüne çıkarılmayacağı zalim bir diktatörlük altında yaşamaya terk ediyordu.

Von Ulrichler, çökmüş görünüyorlardı. Walter, Maud’dan daha fazla çökmüş gibiydi. Kötü bir haber almış veya aileden birinin ölümünün yasını tutan ve başlarına gelen facia hakkında düşünme becerilerini kaybetmiş insanlara benziyorlardı.

Lloyd, Alman Dışişleri Bakanlığının cömertçe dilediği özürler ve –kendi aptallığıyla karıştığı bir kavga yüzünden yönetsel bir hata nedeniyle tutuklandığı için– yetkililerin çok üzgün olduklarını açıklayan hem yalancı hem de sefil bir beyanatla serbest bırakılmıştı.

“Robert’tan bir telgraf aldım,” dedi Walter. “Sağ salim Londra’ya varmış.”

Avusturya vatandaşı olduğu için Robert, pek fazla bir zorluk yaşamadan Almanya'dan çıkmıştı. Parasını çıkarması ise biraz daha zorlu oldu. Walter, Macke'den parayı bir İsviçre bankasına yatırmasını istedi. Macke ilk başta bunun imkânsız olduğunu söyledi. Ama Walter, bu satışı mahkemeye götüreceğini ve Lloyd'un da sözleşmenin şantaj ve tehdit altında imzalatıldığına şahitlik etmeye hazır olduğunu söyleyerek ona baskı yapınca sonunda Macke, ödeme için torpil bulmak zorunda kaldı.

"Robert'ın çıktığına sevindim," dedi Lloyd. Hatta Londra'da onu sağ salim gördüğünde daha da çok sevinecekti. Lloyd'un başı hâlâ acıyordu ve yatakta dönerken kaburgalarında da bir acı hissediyordu.

"Siz neden Londra'ya gelmiyorsunuz? İkiniz de. Yani ailecek demek istiyorum," dedi Ethel, Maud'a.

Walter, Maud'a baktı ve "Belki de öyle yapmalıyız," dedi. Fakat Lloyd, onun gerçekten Londra'ya gitmeyi düşünmediğini anladı.

"Siz elinizden geleni yaptınız," dedi Ethel. "Cesurca savaştınız ama karşı taraf kazandı."

"Henüz her şey bitmedi," dedi Maud.

"Ama tehlikedesiniz."

"Almanya da tehlikede."

"Londra'ya gelerseniz Fitz tutumunu yumuşatıp size yardım edebilir."

Güney Galler'deki topraklarının altında kömür madenleri yatan Kont Fitzherbert, Lloyd'un bildiği kadarıyla Britanya'nın en zengin adamlarından biriydi.

"O bize yardım etmez," dedi Maud. "Fitz merhamete gelmez. Ben bunu biliyorum; sen de biliyorsun."

"Haklısın," dedi Ethel. Lloyd, annesinin nasıl bu kadar kendinden emin konuştuğunu merak etti ama sormaya fırsat bulamadı. Ethel sözüne devam etti: "Ama sen, var olan deneyiminle Londra'daki bir gazetede kolayca iş bulabilirsin."

"Peki, Londra'da ben ne yapacağım?" diye sordu Walter.

"Bilmiyorum," dedi Ethel. "Burada ne yapacaksın? İktidarsız bir parlamentoda vekil olmanın bir manası yok." Ethel'in, zalimce bir açık sözlülükle konuştuğunu düşündü Lloyd ama annesi, söylenmesi gerekeni söylüyordu.

Lloyd, bunları anlıyordu ama von Ulrichlerin Almanya'da kalmaları gerektiğini hissediyordu. "Zor olacağını biliyorum," dedi. "Fakat akli başında insanlar Faşizmden kaçarsa Faşizm çok daha hızlı yayılır."

"Zaten yayılıyor," dedi annesi, tekrar lafa girerek.

Maud'un öfkeli ve coşkulu konuşması hepsini şaşırttı: "Ben gitmeyece-

ğim. Almanya'dan ayrılmayı kesinlikle reddediyorum.”

Maud'a bakakaldılar.

“Ben on dört yıldır Alman'ım,” dedi Maud. “Benim ülkem artık burası.”

“Ama sen İngiliz olarak doğdun,” dedi Ethel.

“Bir ülke, içindeki insanlardır,” dedi Maud. “İngiltere'yi sevmiyorum. Annem ve babam uzun zaman önce öldü ve ağabeyim beni reddetti. Almanya'yı seviyorum. Artık benim için Almanya; benim harika kocam Walter, benim yolunu sapıtmış oğlum Erik, beni korkutacak ölçülerde becerikli kızım Carla, hizmetçimiz Ada ve onun sakat oğlu Kurt, arkadaşım Monika, Monika'nın ailesi ve gazeteci meslektaşların demek... Burada kalıyorum ve Nazilerle savaşıcağım.”

“Sen zaten hissene düşeni yaptın,” dedi Ethel, nazikçe.

Maud'un ses tonu duygusallaştı: “Kocam, kendisini ve bütün hayatını ve bütün varlığını ülkesinin özgürlük ve refahına adadı. Hayatı boyunca yaptıklarından vazgeçmesinin nedeni ben olmayacağım. Kocam bunları kaybederse ruhunu da kaybeder.”

Ethel, sadece eski bir arkadaşın yapabileceği şekilde ısrar etti. “Gene de,” dedi, “çocuklarınızı güvenli bir ülkeye götürme arzunuz olmalı.”

“Arzu mu? Yani bir özlem, bir hasret, umutsuz bir arzu gibi mi!” Maud ağlamaya başladı. “Carla, Kahverengi Gömleklilerle dolu kâbuslar görüyor ve Erik, her bulduğu fırsatta o bok rengi gömleği giyiyor.” Lloyd, Maud'un öfkesine hayret etti. Saygıdeğer hanımefendilerin *bok* kelimesini kullandıklarını hiç duymamıştı. Maud, devam etti: “Elbette onları buradan uzaklaştırmak istiyorum.” Lloyd, Maud'un nasıl iki arada bir derede kaldığını görüyordu. Maud, sanki onları yıkıyormuş gibi ellerini birbirine sürtüyordu ve başını bir o yana bir bu yana eğiyordu; konuştuğunda ses tonu, içindeki çelişkinin şiddetiyle titriyordu: “Ama bunu yapmak yanlış, hem onlar için hem de bizim için. Ben buna teslim olmayacağım! Kenara çekilip hiçbir şey yapmamaktansa kötülüğün acısını çekmek daha iyidir.”

Ethel, Maud'un koluna dokundu: “Söylediklerim için üzgünüm. Belki de aptallık ettim. Senin kaçmayacağını biliyor olmalıydım.”

“Söylediğin için ben memnunum,” dedi Walter. Uzanıp Maud'un ince elini kendi elinin içine aldı: “Bu soru, Maud'la aramda hiç konuşulmadan havada kalmıştı. Onunla yüzleşmemizin zamanı gelmişti.” Birbirine dolanan elleri pastane masasının üstünde duruyordu. Lloyd, annesinin kuşağının duygusal hayatını çok seyrek düşünürdü –orta yaşlı ve evliyidiler, başka da söylenecek bir şey yoktu– ama şimdi Maud ve Walter arasında, iyi bir evliliğin bilindik alışkanlıklarından çok daha güçlü bir bağ olduğunu gö-

rüyordu. Hiçbir gözbağı yoktu: Bir arada kalarak hem kendilerini hem de çocuklarını tehlikeye attıklarını biliyorlardı. Ama ölüme kulak asmayan bir kararlılığı paylaşıyorlardı.

Lloyd, kendisinin de böyle bir aşkı yaşama fırsatı olup olmayacağını merak etti.

Ethel saate baktı. “Ah, aman Tanrı’m!” dedi. “Treni kaçırıyoruz!”

Lloyd, çantalarını aldı ve hızla platformu geçtiler. Bir düdük çaldı. Tam zamanında trene bindiler. Tren istasyondan çıkarken ikisi de pencereden dışarıya uzandı.

Walter ve Maud, platformda durmuş onlara el sallıyordu; gittikçe küçüldüler, küçüldüler, küçüldüler... ta ki nihayet gözden kaybolana kadar.

1935

“Buffalo’daki kızlar hakkında bilmen gereken iki şey var,” dedi Daisy Peshkov. “Balık gibi içerler ve hepsi de züppedir.”

Eva Rothmann kıkırdadı. “Sana inanmıyorum,” dedi. Dilindeki Alman aksanı artık tamamen kaybolmuştu.

“Ah, doğru söylüyorum,” dedi Daisy. Daisy’nin pembe ve beyaz renklerle döşenmiş odasındaki üç kanatlı boy aynası karşısında elbise deniyorlardı. “Denizci mavis ve beyaz sana çok yakışabilir. Sen ne düşünüyorsun?” Elindeki bluzu Eva’nın yüzüne yaklaştırıp renklerin etkisini inceledi. Renk tezadı Eva’ya yakışmış görünüyordu.

Daisy, Eva’nın plaj pikniğinde giyebileceği bir kıyafet arıyordu. Eva, güzel bir kız değildi; Daisy’nin kıyafetlerindeki fiyonk ve fırfırlar da ancak, onu demode göstermeye yetiyordu. Kızın yüz hatlarındaki keskinliğe, çizgili desenler daha çok uyuyordu.

Eva’nın saçları koyu renkli ve gözleri de koyu kahverengiydi. “Açık renkler giyebilirsin,” dedi Daisy.

Eva’nın, kendine ait birkaç giysisi vardı. Babası, Berlin’de doktordu; Eva’yı Amerika’ya gönderecek kadar para biriktirebilmek için hayatı boyunca çalışmıştı ve nihayetinde Eva, bir yıl önce hiçbir şeyi olmadan buraya gelebilmişti. Daisy’nin gittiği yatılı okula gidiyordu –ikisi de on dokuz yaşındaydı– ve okul parasını da bir hayır kurumu karşılıyordu. Ama yaz tatilinde gidebileceği bir yer olmadığı için Daisy, hiç düşünmeden Eva’yı kendi evine davet etmişti.

Daisy’nin annesi Olga, ilk başta bu davete karşı çıkmış, “Ah, okul yüzünden bütün yıl evden uzaktasın –yazı benimle geçireceğin günleri ipe çekiyorum,” demişti.

“Çok iyi bir kız, anne,” demişti Daisy. “Sevimli, geçimli ve sadık bir arkadaş.”

“Sanırım, Nazilerden kaçan bir mülteci olduğu için ona acıyorsun.”

“Naziler benim umurumda değil, ben sadece Eva’yı seviyorum.”

“Öyle olsun ama bizim evde kalmak zorunda mı?”

“Anne, kızın gidebileceği hiçbir yer yok!”

Her zamanki gibi Olga, nihayet Daisy’nin isteğine boyun eğmişti.

Şimdi, Eva soruyordu: “Züppe mi? Hiç kimse sana züppelik edemez!”

“Ah, elbette ederler.”

“Ama sen çok güzel ve hayat dolu bir kızsın!”

Daisy, bunları inkâr etmeye kalkışmadı. “Benden nefret ederler,” dedi, sadece.

“Ve çok zenginsin.”

Bu doğrudu. Daisy’nin babası zengindi; annesine büyük bir miras kalmıştı ve yirmi bir yaşına girdiğinde Daisy’nin de kendine ait parası olacaktı. “Bunun bir önemi yok,” dedi Daisy. “Bu şehirde önemli olan, ne kadar köklü bir zengin olduğundur. Eğer çalışmak zorundaysan ‘hiç kimse’sindir. Buradaki en üstün insanlar, atalarından kalan milyonlarla yaşayanlardır.” Hissettiği gücenikliği gizlemeye çalışırken neşeli bir alaycılıkla konuşuyordu.

“Ve baban çok ünlü!” dedi Eva.

“Onun bir gangster olduğunu düşünüyorlar.”

Daisy’nin dedesi Josef Vyalov, vakti zamanında otelleri ve barları olan bir adamdı. Babası Lev Peshkov ise kârını, ayakta duramayan vodvil tiyatrolarını satın alıp sinema salonuna çevirmek için kullanmıştı. Şimdi, kendisinin de bir Hollywood stüdyosu vardı.

Eva, Daisy adına sinirlendi: “Böyle bir şeyi nasıl söyleyebilirler?”

“Onun, bir zamanlar içki kaçakçılığı yaptığına inanıyorlar. Muhtemelen haklılar. İçki yasağı döneminde, yönettiği barlardan başka türlü nasıl kâr edebilirdi, bilmiyorum. Her neyse işte bu yüzden annem, hiçbir zaman Buffalo Hanımlar Cemiyetine üye olmaya davet edilmedi.”

İkisi de arkaya döndü ve Daisy’nin yatağı üstünde oturmuş *Buffalo Sentinel* gazetesi okuyan Olga’ya baktılar. Gençliğinde çekilmiş fotoğraflarında Olga, fidan gibi bir güzellik olarak görünüyordu. Şimdiyse tombul ve gösterişsiz bir kadındı. Daisy’nin harika görünmesi için, ne kadar para harcadıklarına hiç aldırmadan onunla birlikte deliler gibi alışveriş etmesine rağmen kendi görünüşüne önem vermeye ilgisini kaybetmişti.

Olga, okuduğu gazeteden başını kaldırdı: “Babanın içki kaçakçısı olduğunu umursadıklarından emin değilim, tatlım. Baban, bir Rus göçmeni; seyrek de olsa dinî ayinlere katılır ve Ideal Caddesi’ndeki Rus Ortodoks kilisesine gider. Bu da hemen hemen Katolik olmak kadar kötü görülüyor.”

“Bu hiç de adil değil,” dedi Eva.

“Seni uyarsam iyi olur: Bu insanlar Yahudileri de pek sevmez,” dedi Daisy. Aslında Eva, yarı Yahudi’ydi. “Dobra dobra söyledüğim için bağışla.”

“İstedğin kadar dobra konuşabilirsin –Almanya’dan sonra bu ülke bana Vadedilmiş Topraklar gibi geliyor.”

“O kadar rahat olma,” diye uyardı Olga. “Bu gazetenin yazdığına göre Amerikan iş dünyası liderlerinin pek çoğu, Başkan Roosevelt’ten nefret ediyor ve Adolf Hitler’e hayran. Bunun doğru olduğunu biliyorum çünkü Daisy’nin babası da onlardan biri.”

“Politika çok sıkıcı,” dedi Daisy. “*Sentinel*’de daha ilginç bir şey yok mu?”

“Evet, var. Muffie Dixon, İngiltere’de kralın huzuruna kabul edilecek.”

“Aman ne güzel,” dedi Daisy, kıskançlığını saklamayı beceremeden.

Olga gazeteden okudu: “*Büyük Savaş sırasında Fransa’da öldürülen merhum Charles ‘Chuck’ Dixon’ın kızı Miss Muriel Dixon, Birleşik Devletler Büyükelçisinin eşi Mrs. Robert W. Bingham eşliğinde, önümüzdeki salı günü Buckingham Sarayı’nda huzura çıkacak.*”

Daisy, Muffie Dixon’ı duymuştu. “Ben Paris’e gittim ama Londra’ya hiç gitmedim,” dedi, Eva’ya. “Ya sen?”

“Ben de gitmedim,” dedi Eva. “İlk defa Almanya’dan ayrılışım, Amerika’ya gelmek içindi.”

“Aman Tanrı’m,” dedi Olga, aniden.

“Ne oldu?” diye sordu Daisy.

Annesi gazeteyi buruşturdu: “Baban, Gladys Angelus’u Beyaz Saray’a götürmüş.”

“Ya!” dedi Daisy. Suratına bir şamar yemiş gibi hissediyordu. “Ama bana, beni götüreceğini söylemişti!”

Başkan Roosevelt, Yeni Düzen¹ fikrine desteklerini sağlamak için 100 iş adamını bir resepsiyona davet etmişti. Lev Peshkov, Franklin D. Roosevelt’in de Komünistlere yakın olduğunu düşünürdü ama Beyaz Saray’a davet edildiği için koltukları kabarmıştı. Ancak Olga, “Başkanın karşısında normal bir evliliğimiz varmış gibi yapmaya niyetim yok,” diyerek ona eşlik etmeyi reddetmişti.

Lev, resmî olarak burada –Daisy’nin dedesi Vyalov tarafından Büyük Savaş öncesinde inşa ettirilen prairie tarzı² bu evde– yaşıyordu; fakat çoğu gecesini, yıllardır metresi olan Marga ile şehirdeki fiyakalı dairesinde ge-

¹ ABD’de, Büyük Buhran’ın etkilerini ortadan kaldırmak için rahatlama, iyileşme ve reform öneren bir yeniden yapılandırma (New Deal) programının adı. *Yeni Dünya Düzeni* adıyla da biliniyor; çeviride *Yeni Düzen* tercih edildi (çev. notu).

² İngilizce, *çayır evi* veya *kır evi* anlamında; 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyıl başlarında daha çok Orta Batı ABD’de kullanılan bir mimari tarzı (çev. notu).

çirirdi. Buna ilaveten Lev'in, film stüdyosunun en büyük yıldızı Gladys Angelus'la da aşk yaşadığı düşünülüyordu. Daisy, annesinin neden öyle söylediğini anlıyordu. Babası arabasına atlayıp geceyi geçirmek için diğer ailesinin yanına gittiğinde Daisy de kendini reddedilmiş hissediyordu.

Babası, annesi yerine onunla Beyaz Saray'a gitmek istediğini söylediğinde çok heyecanlanmış ve bunu herkese anlatmıştı. Babaları senatör olan Dewar biraderler dışında hiçbir arkadaşı Başkanla tanışmamıştı.

Lev, tam tarihini kızına söylememişti ve Daisy de babasının –her zaman-ki tarzıyla son dakikada– haber vereceğini varsaymıştı. Ama babası fikir değiştirmiş olmalıydı. Ya da unutmuştu. Ama her iki ihtimalde de Daisy'yi bir kez daha reddetmişti.

“Üzgünüm, tatlım,” dedi annesi. “Ama söz vermek, baban için çok önemli bir mesele değildir.”

Eva, Daisy'ye duygudaşlıkla bakıyordu. Onun bu hâli, Daisy'ye dokundu. Eva'nın babası binlerce mil uzaktaydı ve bir daha hiçbir zaman babasını göremeyebilirdi ama gene de sanki onun durumu daha kötüymüş gibi Daisy için üzülmüyordu.

Daisy, buna karşı koymak istedi. Ama bu olayın, bütün gününü mahvetmesine izin vermeyecekti: “Eh, Buffalo'da Gladys Angelus'u savunan tek kız ben olacağım demek ki. Şimdi, ne giyeceğimize bakalım.”

Bu yıl Paris'te etekler oldukça kısaydı ama muhafazakâr Buffalo, modayı uzaktan izlerdi. Daisy'nin, diz boyuna kadar kısa ve bebek mavisi rengiyle gözlerinin rengine uygun bir tenis elbisesi vardı. Belki bugün o elbiseyi çıkarmanın vakti gelmişti. Sırtındaki elbiseyi çıkarıp yeni bir elbise giydi. “Bu nasıl?” diye sordu.

“Ah, Daisy. Bu çok güzel,” dedi Eva. “Ama...”

“Ama bunu görünce herkesin gözleri yerinden fırlayacak,” dedi Olga. Daisy'nin milleti mahvedecek kıyafetler giymesi, Olga'nın hoşuna gidiyordu. Belki de ona gençliğini hatırlatıyordu.

“Eğer hepsi o kadar züppeyse neden bu partiye gitmek istiyorsun, Daisy?” diye sordu Eva.

“Charlie Farquharson da orada olacak ve ben onunla evlenmeyi düşünüyorum,” dedi Daisy.

“Ciddi misin?”

“O büyük bir balık,” dedi Olga, vurgulaya vurgulaya.

“Nasıl birisi?” diye sordu Eva.

“Kesinlikle tapılası bir çocuk,” dedi Daisy. “Buffalo'nun en yakışıklısı değil ama tatlı, iyi kalpli ve çekingen biri.”

“Pek sana benzemiyor.”

“Zıt kutupların çekimi.”

Olga tekrar konuştu: “Farquharsonlar, Buffalo’nun en köklü ailelerinden biri.

Eva, kara kaşlarını yukarı kaldırdı: “Peki, züppe bir aile mi?”

“Çook,” dedi Daisy. “Ama Charlie’nin babası Wall Street krizinde servetini kaybetti; sonra da öldü –daha doğrusu bir gün kendi kendini öldürdü– bu yüzden aile servetlerini tekrar ayağa kaldırmak zorundalar.”

Eva şok geçiriyor gibiydi: “Seninle paran için evleneceğini mi düşünüyorsun?”

“Hayır. Charlie benimle evlenecek çünkü onu kendime bağlayacağım ama annesi, param için beni kabul edecek.”

“Onu kendine *bağlayacağımı* söylüyorsun. Çocuğun bunlardan haberi var mı?”

“Henüz yok. Ama bu öğleden sonra bir başlangıç yapabilirim. Evet. Bu, kesinlikle doğru elbise.”

Daisy, bebek mavisi elbiseyi; Eva da denizci mavisi-beyaz çizgili bluzu giydi. Hazırlıkları tamamlandığında partiye geç kalmışlardı.

Daisy’nin annesi, şoför tutmak istemiyordu. “Babamın şoförüyle evlendim ve hayatımı mahvettim,” derdi, zaman zaman. Daisy’nin de böyle bir hata yapmasından korkuyordu ve Charlie Farquharson fikrini desteklemesinin nedeni de buydu. Gıcırdayıp duran 1925 model Stutz arabasıyla bir yere gideceği zaman bahçıvan Henry’den, lastik çizmelerini çıkarıp siyah bir takım elbise giymesini isterdi. Ama Daisy’nin kendi arabası –kırmızı bir Chevrolet Spor Coupe’si– vardı.

Daisy; araba kullanmayı, motorun gücünü ve hızını seviyordu. Şehrin güneyine doğru gittiler. Plaja kadar sadece beş altı millik bir yol gidecekleri için neredeyse üzgündü.

Araba kullanırken Daisy, Charlie’nin karısı olarak nasıl bir hayatı olacağını düşündü: Onun parası ve Charlie’nin sosyal statüsü ile Buffalo sosyetesinin en önde gelen çifti olacaktı. Akşam yemeği ziyafetleri verdiklerinde masalar öyle zarif olacaktı ki insanların ağızları, keyiften bir karışık açık kalacaktı. Limandaki en büyük yat onlarınki olacaktı; sadece zengin ve eğlence seven çiftler için güvertede partiler vereceklerdi. İnsanlar, *Mrs. Charles Farquharson*’dan bir davetiye gelmesini dört gözle bekleyecekti. Daisy ve Charlie şeref masasında oturmuyorsa hiçbir hayır organizasyonu başarılı olamayacaktı.

Kafasının içinde bir film seyrediyordu Daisy: Paris modasından enfes

bir tuvalet giymiş etrafındaki kadın ve erkeklerin hayran bakışları arasında kalabalıklar içinde yürüyor ve nazikçe gülümseyerek iltifatları kabul ediyordu.

Hedeflerine vardıklarında Daisy hâlâ hayal kuruyordu.

Buffalo şehri; New York'un kuzeyinde, Kanada sınırındaydı. Woodlawn Plajı ise Erie Gölü kıyısındaki bir mil uzunluğunda bir kumsaldı. Daisy arabayı park etti ve kum tepeleri arasında yürüdüler.

Elli altmış kişi gelmişti bile. Buradaki insanlar, Buffalo seçkinlerinin yetişkin çocuklarıydı: yaz tatillerini gündüzleri yelken açarak veya su kayağı yaparak, geceleri de partiler ve danslar düzenleyerek geçiren imtiyazlı bir grup. Daisy, tanıdığı insanlarla selamlaştı –ki bu, *hemen hemen herkesle* demekti– ve Eva'yı onlarla tanıştırdı. Birer bardak parti kokteyli aldılar. Daisy, dikkatlice tadına baktı. Buradaki çocukların bazıları, meyveli kokteyle birkaç şişe cin karıştırmanın eğlenceli olacağını düşünmüş olabilirdi.

Parti –hiç kimsenin evlenmek istemediği sivri dilli kız– Dot Renshaw içindi. Renshawlar da Farquharsonlar gibi köklü bir Buffalo ailesiydi ama onların serveti, krizden etkilenmemeyi başarmıştı. Daisy, partinin ev sahibi Dot'ın babasının yanına gitmeyi unutmadı. “Geç kaldığımız için özür dileirim,” dedi. “Vaktin nasıl geçtiğini anlamamışım.”

Philip Renshaw, Daisy'yi tepeden tırnağa süzdü. “Bu, çok kısa bir etek,” dedi. İfadesinde hem kınama hem de şehvet vardı.

“Beğendiğinize çok sevindim,” dedi Daisy, sanki adam ona düpedüz iltifat etmiş gibi yaparak.

“Neyse sonunda gelebilmiş olman ne hoş,” dedi adam. “*Sentinel*'den bir fotoğrafçı gelecek. Resmimizde güzel kızlar olmalı.”

“Demek beni bu yüzden davet ettiler,” dedi Daisy, Eva'ya. “Bunu bana bildirmesi ne hoş, değil mi?”

Dot, yanlarına geldi. İnce yüzlü sivri burunlu bir kızdı. Daisy her zaman, bu kızın gagalayacakmış gibi baktığını düşünürdü. “Başkanla tanışmak için babanla gideceğini sanıyordum,” dedi Dot. Daisy, yerin dibine geçmek istedi. Keşke bu konuda herkesin önünde böbürlenmemiş olsaydı. “Gördüğüm kadarıyla baban, en gözde yıldızını götürmüş,” diye devam etti Dot. “Beyaz Saray'da bu türden şeylere pek rastlanmaz.”

“Sanırım Başkan, zaman zaman film yıldızlarıyla da tanışmak istiyor. Sence de biraz cazibe görmeyi hak etmiyor mu?”

“Eleanor Roosevelt'in buna izin vereceğini sanmıyorum. *Sentinel*'in haberine göre diğer erkeklerin hepsi *eşlerini* götürmüş.”

“Ne kadar düşünceliymişler,” dedi Daisy ve oradan kaçmak için arkasına

döndü.

Plaj tenisi için ağ kurmaya çalışan Charlie Farquharson'ı gördü. Charlie, Gladys Angelus hakkında onunla dalga geçmeyecek kadar terbiyeli bir çocuktü. "Nasılsın, Charlie?" diye sordu Daisy, neşeyle.

"İyidir, sanırım," dedi Charlie ve ayağa kalktı: Yaklaşık yirmi beş yaşlarında uzun boylu bir adamdı, biraz kilolu sayılırdı ve cüssesiyle insanların gözünü korkutmak istemiyormuş gibi hafif kambur dururdu.

Daisy, Eva'yı onunla tanıştırdı. Charlie'nin, insanlar karşısında tatlı bir mahcubiyeti vardı; özellikle de kızlar karşısında öyleydi ama gene de Eva'ya, Amerika'yı nasıl bulduğunu ve Berlin'deki ailesinden haber alıp alamadığını sordu.

Eva da ona piknikten hoşlanıp hoşlanmadığını sordu.

"Pek sayılmaz," dedi Charlie, samimiyetle. "Evde köpeklerimle olmayı tercih ederdim."

Kızlarla uğraşmaktansa köpekleri tercih etmesine şaşmamak lazım, diye düşündü Daisy. Ama köpekler iyi bir sohbet konusuydu. "Ne cins köpeklerin var?" diye sordu.

"Jack Russell teriyeri."

Daisy, aklının bir köşesine bunu not etti.

Elli yaşlarında ve bir deri bir kemikten ibaret bir kadın yanlarına geldi: "Tanrı aşkına, Charlie, hâlâ o ağ kuramadın mı?"

"Az kaldı, anne," dedi Charlie.

Nora Farquharson; bir altın bilezik, pırlanta küpeler ve bir Tiffany kolye –*bir piknik için gerekenden çok daha fazla mücevher*– takmıştı. *Farquharsonların yoksulluğu göreceli*, diye düşündü Daisy. Her şeylerini kaybettiklerini söylüyorlardı ama Mrs. Farquharson'ın hâlâ bir hizmetçisi, bir şoförü ve parkta gezinmek için birkaç atı vardı.

"Tünaydın, Mrs. Farquharson," dedi Daisy. "Bu benim arkadaşım Eva Rothmann; kendisi Berlinli."

"Nasılsın," dedi Nora Farquharson, elini bile uzatmadan. Sonradan görme Ruslar ve onların Yahudi misafirleriyle dostluk kurmaya niyeti yoktu.

Sonra, aklına çok parlak bir fikir gelmiş gibi konuştu: "Ah, Daisy, neden gidip kimler tenis oynamak istiyor diye sormuyorsun."

Daisy, bir hizmetçi gibi kullanıldığını biliyordu ama gene de itaat etmeye karar verdi. "Elbette," dedi. "Karışık çiftler öneriyorum."

"İyi fikir," dedi Mrs. Farquharson, bir kurşun kalemle bir parça kâğıt uzatarak. "İsimleri yaz."

Daisy tatlı tatlı gülümsedi; altın bir dolmakalem ve bej rengi deri kapaklı

bir not defteri çıkardı. “Bende var,” dedi.

Kimlerin tenis oynadığını az çok biliyordu. Kendisi, Yat Kulüp kadar seçkin sayılmayan Raket Kulübe üyeydi. Eva’yı, Senatör Dewar’ın on dört yaşındaki oğlu Chuck Dewar’la eşleştirdi. Joanne Rouzrokh’u da on beş yaşında ama fasulye sırgı babasından bile uzun boylu ağabey Woody Dewar ile birlikte yazdı. Doğal olarak kendisi de Charlie’nin eşi oldu.

Daisy, aşına olduğu bir yüze rastlayıp baba-bir (annesi Marga) kardeşi Greg’i tanıyınca şaşırdı. Pek sık karşılaşmazlardı ve hemen hemen bir yıldır onu görmemişti. Bu zaman zarfında Greg, erkek olmuşa benziyordu. Yirmi santim kadar daha uzamıştı ve henüz on beş yaşında olmasına rağmen yüzünde koyu renkli bir sakal izi belli oluyordu. Küçükken dağınık görünüşlü bir çocuktü ve bu tarafı da değişmemişti. Pahalı elbiselerini sallapati bir tarzda giyiyordu: ceket kolları buruk, kravat gevşek, pamuklu pantolonda deniz tuzu izleri ve paçalar kumlu.

Daisy, ona rastladığı her seferinde utanç hissediyordu. Çocuk, babasının Daisy’yi nasıl reddettiğini canlı canlı hatırlatıyordu. Evli erkeklerin birçoğunun başka kadınlarla ilişkisi oluyordu; Daisy bunu biliyordu ama onun babasının düşüncesizlikleri, böyle partilerde herkesin gözleri önüne seriliyordu. Babası, Marga ve Greg’i kimsenin kimseyi tanımadığı New York’a taşınmalıydı. Ya da zinanın pek umursanmadığı California’ya. Burada sürekli bir skandal yaşanıyor ve insanların Daisy’yi küçümsemelerinin bir sebebi de Greg’di.

Greg, nazikçe Daisy’nin nasıl olduğunu sordu. “Bilmek istiyorsan çok kızgının,” diye cevapladı Daisy, “Babam, beni yüzüstü bıraktı –gene.”

Greg, çekine çekine sordu: “Ne yaptı ki?”

“Onunla Beyaz Saray’a gitmemi istedi, sonra da Gladys Angelus’u götürdü. Herkes arkamdan gülüyor.”

“Yeni filmi *Passion*¹ için iyi bir reklam olmalı.”

“Sen hep onun tarafını tutarsın; çünkü seni, bana tercih ediyor.”

Greg, rahatsız olmuşa benziyordu: “Belki de sürekli olarak ondan şikâyet etmek yerine ona hayran olduğum içindir.”

“Ben şikâyet—” dedi ve durdu. Daisy, sürekli olarak şikâyet ettiğini inkâr etmek üzereydi ama bunun doğru olduğunu fark etti: “Pekâlâ, belki de ediyordumdur ama o da verdiği sözleri tutmalı, değil mi?”

“Kafasında çok fazla şey var.”

“Belki de bir karısı ve iki metresi olmamalıydı.”

Greg omuz silkti: “Üstesinden gelmesi zor.”

¹ Tutku, ihtiras, arzu, sevdâ anlamlarına gelen bir kelime (çev. notu).

İkisi de bu sözdeki kasıtsız çifte anlamı fark edince biraz sonra gülüştüler. “Eh, sanırım seni suçlamamalıyım. Doğınay sen istemedin,” dedi Daisy. “Ben de belki, benimle kalması için ne kadar ağlayıp yalvarsam da haftada üç gece babamı elimden aldığın için seni affetmeliyim.”

Daisy, meseleye hiç bu açıdan bakmamıştı. Onun aklında Greg, babasını çalıp duran gaspçı bir gayrimeşru çocuktu. Ama şimdi, Greg’in de kendisi kadar inciniyor olduğunu fark ediyordu.

Greg’e baktı. *Bazı kızlar onu çekici bulabilir*, diye bir tahmin yürüttü. Ama yaşı, Eva için fazla küçüktü. Ve muhtemelen Greg, babasına benzeyip bencil ve güvenilmez bir adam olacaktı.

“Peki, bakalım,” dedi Daisy. “Tenis oynuyor musun?”

Greg, başını iki yana salladı: “Benim gibi insanları Raket Kulübe almıyorlar.” Tasasını çekmiyormuş gibi gülümsemeye çalıştı ve Daisy, onun da kendisi gibi Buffalo sosyetesini tarafından kabul görmediğini fark etti. “Benim sporum buz hokeyi,” dedi Greg.

“Çok yazık,” dedi Daisy ve işine devam etti.

Yeterince isim topladığında nihayet ağı germeyi başarmış Charlie’nin yanına döndü. Eva’yı, ilk dördüyle toplamaya gönderdi. Sonra Charlie’ye döndü: “Bana bir maç şeması çizmeye yardım et.”

Yan yana diz çöküp kumun üstüne bir şema çizdiler: elemeler, yarı final ve final. İsimleri yazarken Charlie sordu: “Film sever misin?”

Daisy, onun kendisine çıkma teklif etmek üzere olup olmadığını merak etti. “Elbette,” dedi.

“*Passion* filmini görme fırsatın oldu mu?”

“Hayır, Charlie, o filmi görmedim,” dedi Daisy, bıkkın bıkkın. “Filmin yıldızı babamın metresi.”

Charlie afalladı: “Gazeteler, sadece çok iyi arkadaş olduklarını yazıyor.”

“Daha yirmisine bile girmemiş Miss Angelus, benim kırk yaşındaki babamla neden o kadar *iyi arkadaş* olur sence?” diye sordu Daisy, alaycı bir tonda. “Sence babamın dökülmeye başlayan saçlarını mı seviyor? Yoksa sevimli koca göbeğini mi? Yoksa elli milyon dolarını mı?”

“Ah, anladım,” dedi Charlie, yüzü kızarak. “Üzgünüm.”

“Üzülmemelisin. Ben bir nevi şirretlik ediyorum. Sen herkes gibi değilsin, insanlar hakkında otomatikman kötü düşünmüyorsun.”

“Sanırım biraz aptalım.”

“Hayır, sadece iyi kalplisin.”

Charlie, hem utanmış hem de hâlimden memnun görünüyordu.

“Hadi şunu bitirelim,” dedi Daisy. “Öyle bir ayarlayalım ki en iyi oyuncu-

lar finale kadar çıkabilisin.”

Nora Farquharson tekrar ortaya çıktı. Yan yana kuma diz çökmüş Charlie ve Daisy’ye baktı ve hazırladıkları şemayı inceledi.

“Güzel olmuş, değil mi anne? Ne dersin?” dedi Charlie. Annesinden onay almayı sevdiği besbelliydi.

“Gayet iyi,” dedi Nora Farquharson. Daisy’yi inceliyordu –tıpkı enciklerine yaklaşan yabancıları inceleyen dişi köpekler gibi.

“Çoğunu Charlie yaptı,” dedi Daisy.

“Hayır, o yapmadı,” dedi Mrs. Farquharson, hiç çekinmeden. Bakışları Charlie’ye gitti ve geri döndü. “Sen akıllı bir kızsın,” dedi. Sanki bir şey daha ekleyecekmış ama tereddüt ediyormuş gibi görünüyordu.

“Ne?” diye sordu Daisy.

“Hiçbir şey,” dedi kadın ve arkasını döndü.

Daisy ayağa kalktı. “Onun ne düşündüğünü biliyorum,” diye mırıldandı, Eva’ya.

“Ne?”

“*Sen akıllı bir kızsın –daha iyi bir aileden gelseydin oğlum için yeterince iyi olabilirdin.*”

Eva kuşkuluydu: “Bunu bilemezsin.”

“Elbette bilirim. Ve sırf annesinin yanıldığını ispat etmek için oğluyla evleneceğim.”

“Ah, Daisy, Neden insanların ne düşündüğünü kafana bu kadar çok takıyorsun?”

“Hadi tenis maçını seyredelim.”

Daisy, kumda Charlie’nin yanına oturdu. Yakışıklı bir adam olmayabilirdi ama karısına tapacak ve onun uğruna her şeyi yapacaktı. Kayınvalide bir sorun olacaktı elbette ama Daisy, onunla baş edebileceğini düşünüyordu.

Uzun boylu Joanne Rouzrokh, servis atışı yapacaktı; uzun beyaz eteği bacaklarına dolanıyordu. Maçtaki ortağı Woody Dewar, ondan da uzundu, tenis topunu Joanne’e verdi. Woody’nin kıza bakışındaki bir şey Daisy’ye, onun Joanne’den hoşlandığını belki de ona âşık olduğunu söylüyordu. Ama Woody daha on beş, Joanne ise on sekiz yaşındaydı –yani bu aşkın bir geleceği yoktu.

Daisy, Charlie’ye döndü: “Belki de her şeye rağmen *Passion* filmini görmeliyim.”

Charlie, buradaki imayı yakalayamadı. “Belki de,” dedi Charlie, ilgisizce. Fırsat kaçırmıştı.

Daisy, Eva’ya döndü: “Acaba bir *Jack Russell* teriyer köpeğini nereden satın alabilirim?”

(ii)

Lev Peshkov, bir delikanlı için çok iyi bir babaydı –ya da biraz daha oğlunun yakınında olabilse çok iyi bir baba olabilirdi. Lev; zengindi, cömertti, hemen herkesten daha zekiydi ve hatta çok iyi giyinirdi. Muhtemelen yaşı gençken oldukça yakışıklıydı ve şimdi bile kadınlar, kendilerini onun kollarına atıyorlardı. Greg Peshkov, babasına tapıyordu; tek şikâyeti, onu yeterince görememektir.

“Elime fırsat geçtiğinde bu nalet dökümhaneyi satmalıydım,” dedi Lev, sessiz ve boş fabrikayı gezerlerken. “Kahrolası grevden önce bile para kaybediyordu burası. Sinema ve barlara yatırım yapmaya devam etmeliydim.” Bir şey öğretir gibi parmağını salladı. “İnsanlar iyi günde de kötü günde de daima içki satın alır. Ve paraları olmasa bile sinemaya giderler. Bunu asla unutma.”

Greg, babasının iş hayatında sık sık hata yapmadığından emindi. “Öyleyse neden satınadın?” diye sordu.

“Duygusalılık,” dedi Lev. “Ben senin yaşındayken böyle bir yerde –St. Petersburg’daki Putilov Makine Fabrikasında çalışırdım.” Etrafındaki fırınlara, kalıplara, palangalara, tornalara, çarklara ve çalışma tezgâhlarına baktı. “Aslında bundan çok daha kötü bir yerdi.”

Buffalo Metal İşleri, gemiler için devasa büyüklükte olanlar dâhil her ebatta pervane ürettiyordu. Greg, pervane kavislerinin matematik hesaplarına hayrandı ve kendisi de matematikte, sınıf birincisiydi. “Mühendis miydin?” diye sordu babasına.

Lev sırttı. “İnsanları etkilemek istediğim zaman öyle söylerim,” dedi. “Ama gerçek şu ki ben orada, ahırda çalışırdım; at bakıcısıyım. Makinelerle aram hiçbir zaman iyi olmadı. O, ağabeyim Grigori’nin maharetiydi. Sen ona benziyorsun. Gelgelelim, gene de asla bir dökümhane satın alma.”

“Almam.”

Greg, bu yazı babasının yanında geçirecek ve işleri öğrenecekti. Lev, Los Angeles’tan yeni dönmüştü ve Greg’in babasından işleri öğrenme dersleri bugün başlıyordu. Ama Greg, dökümhane hakkında bir şeyler öğrenmek istemiyordu. Babasının onu sık sık Washington’a, film endüstrisi için lobi yapmaya götürmesini istiyordu ve asıl kararlar da orada alınıyordu.

Greg, öğle yemeğini iple çekiyordu. O ve babası, öğle yemeğini Senatör Gus Dewar’la yiyeceklerdi. Greg, Senatör Dewar’dan bir iyilik isteyecekti ama bu konuyu henüz babasıyla konuşmamıştı. Sormaya çekiniyordu; o

yüzden başka bir şey sordu: “Leningrad’daki¹ ağabeyinden hiç haber alıyor musun?”

Lev, başını sağa sola salladı: “Savaşta beri almadım. Öldüyse benim için sürpriz olmaz. Bir sürü Bolşevik ortadan kayboldu.”

“Aileden bahsedince aklıma geldi. Cumartesi günü ablamı gördüm. O da plaj pikniğindeydi.”

“Eğlendiniz mi bari?”

“Sana çok kızgın, biliyor muydun?”

“Bu sefer ne yapmışım?”

“Onu Beyaz Saray’a götürmeye söz vermişsin ve sonra da Gladys Angelus’u götürmüşsün.”

“Bu doğru. Unuttum. *Passion* için reklam yapmak istedim.”

Yanlarına, çizgili elbisesi günün çizgili modası için bile fazlasıyla abartılı olan uzun boylu bir adam yaklaştı; fötr şapkasının kıyısına dokunarak selam verdi: “Günaydın patron.”

Lev, “Joe Brekhunov, güvenlikten sorumlu,” dedi Greg’e. “Joe, bu benim oğlum Greg.”

“Tanıştığımıza sevindim,” dedi Brekhunov.

Greg, adamın elini sıktı. Çoğu fabrika gibi, dökümhanenin de kendi polis gücü vardı ama Brekhunov, polisten çok bir gangstere benziyordu.

“Her şey yolunda mı?” diye sordu Lev.

“Dün gece küçük bir olay oldu,” dedi Brekhunov. “İki tane makine teknisyeni, uçak çeliği kalitesinde on beş inçlik bir çelik kutüğü götürüyorlardı. Kutüğü çitten aşırırmaya çalışırlarken onları yakaladık.”

“Polisi aradınız mı?” diye sordu Greg.

Brekhunov sırtıttı: “Gerek yoktu. Onlara, özel mülkiyet kavramı hakkında küçük bir ders verdik ve bu konuyu düşünmeleri için hastaneye yolladık.”

Greg, babasının güvenlik görevlilerinin hırsızları hastanelik edinceye kadar dövmesine şaşırmadı. Lev, ne annesini ne de onu dövmüştü; fakat Greg, babasının yakışıklı ve sevimli yüzünün arkasındaki şiddetin hiç eksik olmadığını farkındaydı ve bunun sebebini, Lev’in gençliğinin Leningrad varoşlarında geçmiş olmasına bağlıyordu.

Mavi tulum ve işçi şapkası giymiş heybetli bir adam, fırınlardan birinin arkasından çıktı. “Bu sendika lideri Hall,” dedi Lev. “Günaydın, Hall.”

“Günaydın, Peshkov.”

Greg’in kaşları havaya kalktı. İnsanlar babasına genellikle *Mr. Peshkov*

¹ St. Petersburg’un adı; 1914 yılında Petrograd, 1924 yılında da Leningrad olarak değiştirildi ve 1991 yılında tekrar St. Petersburg oldu (çev. notu).

şeklinde hitap ederdi.

Lev, bacaklarını iki yana ayırıp ellerini beline koyarak durdu: “Pekâlâ, bana verecek bir cevabın var mı?”

Hall’un yüzünde inatçı bir ifade belirdi: “Adamlar, bir ücret kesintisiyle işe başlamayacaklar; eğer bunu kastediyorsan.”

“Ama teklifimi yükseltmiştim!”

“Gene de kesinti yaptın.”

Greg endişelenmeye başladı. Babası, kendisine karşı çıkılmasını sevmezdi ve patlayabilirdi.

“Yönetici bana, yeni sipariş alamadığımızı çünkü bu ücretlerle ihalelerde rakiplerimizle rekabet edebileceğimiz bir fiyat teklifi veremediğimizi söylüyor.”

“Bunun sebebi, senin makinelerinin eski olması, Peshkov. Bu tornaların bazıları Büyük Savaş öncesinden kalma! Yeni makine donanımına ihtiyacın var.”

“Ekonomik krizin göbeğinde mi? Sen aklını mı kaçırdın? Paramı sokağa atacak değilim.”

“İşçilerin de öyle hissediyor,” dedi Hall, elindeki koz kâğıdı kumar masasına sürüyormuş gibi bir havada. “Kendilerinin cebinde yeterince para yokken sana para vermeye niyetleri yok.”

Greg, bir ekonomik kriz döneminde işçilerin grev yapmalarının aptalca olduğunu düşündü ve Hall’un küstahça cesaretine sinirlendi. Adam, bir çalışan gibi değil de Lev’in eşitiymiş gibi konuşuyordu.

“Eh, bu durumda, hepimiz para kaybediyoruz. Mantık bunun neresinde?” dedi Lev.

“Artık benim elimden çıktı,” dedi Hall. Greg, adamın kendini beğenmiş bir havada konuştuğunu düşündü. “Sendika, duruma el koyması için genel merkezden bir ekip gönderiyor.” Cebinden kocaman bir çelik saat çıkardı. “Geldikleri tren, bir saate burada olur.”

Lev’in suratı karardı: “Yabancıların burnunu sokup daha çok sorun çıkarmasına ihtiyacımız yok.”

“Sorun istemiyorsan onu dürtmeyecektin.”

Lev, yumruklarını sıktı ama Hall çekip gitti.

Lev, Brekhunov’a döndü: “Genel merkezden gelecek bu adamları biliyor muydun?” diye sordu, öfkeyle.

Brekhunov da öfkeli görünüyordu: “Hemen duruma el koyacağım, patron.”

“Kim olduklarını ve nerede kaldıklarını öğren.”

“Zor olmayacak.”

“Sonra da onları kahrolası bir ambulansa koyup New York’a geri gönder.”

“Orasını bana bırak, patron.”

Lev döndü; Greg de onun peşinden yürüdü. *İşte buna güç denir*, diye düşündü Greg, korkuyla karışık bir hayranlıkla. Babası sözünü söylemişti, sendika temsilcileri dövülecekti.

Dışarı çıkıp Lev’in; yeni aerodinamik tasarımlı, sedan tipi, beş kişilik Cadillac arabasına bindiler. Arabanın kavisli çamurlukları, kadın kalçalarını hatırlatıyordu Greg’e.

Lev, Porter Yolu boyunca ilerledi ve Buffalo Yat Kulübü önünde park etti. Gün ışığı, marinadaki teknelerin üzerinde ahenkle oynayıyordu. Greg, babasının bu seçkin kulübe üye olmadığından emindi. Ama Gus Dewar üye olmalıydı.

İskelenin üstünde yürüdüler. Kulüp binası, kazık temellerle suyun üstüne inşa edilmişti. Lev ve Greg içeri girip şapkalarını çıkardılar. Greg, onu üye olarak kabul etmeyen bir kulüpte misafir olduğunu hatırlayarak birdenbire huzursuzluk hissetti. Buradaki insanlar muhtemelen, içeri girmesine izin verildiği için kendini ayrıcalıklı hissetmesi gerektiğini düşünüyorlardı. Ellerini ceplerine sokup omuzlarını düşürdü; böylece, burada olmaktan dolayı hiç de etkilenmediğini anlayacaklardı.

“Bir zamanlar bu kulübün üyesiydim,” dedi Lev. “Ama 1921 yılında kulüp başkanı bana, üyelikten istifa etmem gerektiğini çünkü benim bir içki kaçakçısı olduğumu söyledi. Sonra da benden, ona on bir kasa İskoç viskisi satmamı istedi.”

“Senatör Dewar neden seninle öğle yemeği yemek istedi?” diye sordu Greg.

“Birazdan öğreneceğiz.”

“Ondan bir iyilik istemem seni rahatsız eder mi?”

Lev’in kaşları çatıldı: “Sanırım etmez. Neyin peşindesin?”

Ama Greg cevap veremedi çünkü Lev, altmış yaşlarında bir adamla selamlaştı ve Greg’e dönüp “Bu, Dave Rouzrokh,” dedi. “Benim en büyük rakibim.”

“Bana iltifat ediyorsun,” dedi adam.

Roseroque Tiyatroları, New York eyaletindeki virane sinema salonlarından oluşan zincirdi; sahibi Dave Rouzrokh ise her şey olabilirdi ama moruğun teki değildi. Aristokrat bir havası vardı: uzun boy, beyaz saçlar ve eğri bir bıçak gibi kavisli burun kemeri. Lacivert renkli kaşmir bir spor ceket giymişti ve göğüs cebinin üstünde kulübün arması vardı. “Cumartesi günü

kızınız Joanne'ni tenis oynarken seyretme keyfini yaşadım," dedi Greg.

Dave mutlu oldu: "İyi oynuyor, değil mi?"

"Çok."

"Sana rastladığıma memnun oldum, Dave," dedi Lev. "Sana telefon etmeyi düşünüyordum."

"Ne için?"

"Senin sinema salonlarının tadilata ihtiyacı var. Çok eskimişler."

Dave, eğleniyor gibiydi: "Bana bu haberi vermek için mi telefon etmeyi düşünüyordun?"

"Neden bu konuda bir şeyler yapmıyorsun?"

Dave, kibarca omuz silkti: "Neden yapayım? Yeterince para kazanıyorum. Benim yaşımda didişip durmaya gerek yok."

"Kârını ikiye katlayabilirsin."

"Bilet fiyatlarını arttırarak mı? Ziyade olsun."

"Sen delisin."

"Herkesin para takıntısı yok," dedi Dave, biraz küçümser gibi.

"Öyleyse bana sat," dedi Lev.

Greg şaşırıldı. Böyle bir teklifin geleceğini görememişti.

"Sana iyi bir fiyat veririm," diye ekledi Lev.

Dave, başını iki yana salladı. "Sinema sahibi olmayı seviyorum," dedi. "Sinema insanları keyiflendiriyor."

"Sekiz milyon dolar," dedi Lev.

Greg, sersemlediğini hissetti. Az önce babamın sekiz milyon dolar teklif ettiğini mi duydum, diye düşündü.

"Bu, çok iyi bir fiyat," dedi Dave. "Ama satmayacağım."

"Hiç kimse sana bu parayı vermez," dedi Lev, bıkkın bıkkın.

"Biliyorum," dedi Dave, sanki yeterince gözdağı almış gibi. İçkisinin geri kalanını yuttu. "İkinizi de görmek güzeldi," dedi ve bardan çıkıp yemek salonuna yürüdü.

Lev, onun ardından iğrenmiş gibi baktı: "Herkesin para takıntısı yokmuş," dedi, adamın lafını tekrarlayarak. "Dave'in büyük-büyükbabası bir asır önce buraya, bir tek sırtındaki urba ve altı halıyla Acemistan'dan¹ gelmiş. O olsa sekiz milyon doları reddetmezdi."

"O kadar çok paran olduğunu bilmiyordum," dedi Greg.

"Yok. Yani nakit olarak yok. Bankalar bunun için var."

"Yani Dave'in parasını ödemek için kredi alacaktın, öyle mi?"

¹ Osmanlıların verdiği bu isim; bugünkü İran, Horasan ve Türkistanı içine alan bölge (çev. notu).

Lev, tekrar işaret parmağını kaldırıp ders verir gibi salladı: “Başkalarının parasını harcayabileceksen asla kendi paranı kullanma.”

Gus Dewar’ın, uzun boylu ve büyük kafalı silüeti içeri girdi. Kırklı yaşlarının ortalarında; açık kumral saçlarına gümüşü teller serpilmiş gibiydi. Onları, soğuk bir nezaketle selamladı; ellerini sıktı, bir içki ikram etmek istedi. Greg, Gus ve Lev’in birbirlerini sevmediklerini hemen anladı. Bunun, ondan bir iyilik isterse Gus’ın yardımcı olmayacağı anlamına gelmesinden korktu. Belki de bu fikirden vazgeçmeliydi.

Gus, kodaman biriydi. Kendisinden önce de babası senatördü. *Hanedan veraseti*, diye düşündü Greg, *Amerikan kavramına aykırı*. Gus; Franklin Roosevelt’in önce New York Valisi, sonra da ABD Başkanı olmasına yardım etmişti. Kendisi de şimdi, Senato Dış İlişkiler Komitesinin çok güçlü bir üyesiydi.

Gus’ın oğulları Woody ve Chuck, Greg’le aynı okula gidiyordu. Woody, kafalı bir çocuktur; Chuck ise spora düşkündü.

“Başkan sana benim grevi sona erdirme görevi mi verdi, Senatör?” dedi Lev¹.

Gus gülümsedi: “Hayır –en azından şimdilik.”

Lev, Greg’e döndü: “Dökümhane işçileri bundan yirmi yıl önce greve gittiklerinde Başkan Wilson, adamların ücret artışında bana gözdağı vermesi için Gus’ı gönderdi.”

“Sana para kazandırdım,” dedi Gus, sakın sakın. “Onlar bir dolarlık artış istiyordu –ben onları yarım dolara razı ettim.”

“Ki bu da benim vermeyi planladığım artıştan tamı tamına elli sent fazlaydı.”

Gus, tekrar gülümseyip omuz silkti: “Yemek yiyelim mi?”

Yemek salonuna geçtiler. Siparişlerini verdiklerinde Gus, “Başkan, Beyaz Saray’daki resepsiyona katılabildiğin için memnun oldu,” dedi.

“Belki Gladys’i getirmemeliydim,” dedi Lev. “Mrs. Roosevelt ona karşı biraz soğuk davrandı. Sanırım, film yıldızlarını sevmiyor.”

Sanırım, evli erkeklerle yatan film yıldızlarını sevmiyor, diye düşündü Greg ama düşüncesini kendine sakladı.

Yemek yerken Gus, havadan sudan konuştu. Greg, ondan isteyeceği iyilik için fırsat kolladı. Bir yaz Washington’da biraz racon öğrenmek ve bağlantılar edinmek istiyordu. Belki babası da ona bir stajyerlik ayarlayabilirdi ama yanında staj yapacağı kişi Cumhuriyetçi olurdu ve Cumhuriyetçiler

¹ Burada ima edilen görevi sona erdirme olayı, *Devlerin Düşüşü* kitabının yirmi beşinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

iktidarda değildi. Greg, Başkanın kişisel dostu ve müttefiki olan etkili ve saygın Senatör Dewar'ın ofisinde çalışmak istiyordu.

Kendi kendine, bunu istemekten neden çekindiğini sordu. En kötü ihtimalle Dewar buna, "Olmaz," derdi.

Tatlılar da bittiğinde Gus, hemen konuya girdi: "Başkan benden, seninle Özgürlük Cemiyeti¹ hakkında konuşmamı istedi."

Greg, bu cemiyeti duymuştu: Yeni Düzen karşıtı bir grup sağcı.

Lev, bir sigara yakıp dumanını üfürdü: "Sinsi sosyalizme karşı gardımızı almalıyız."

"Yeni Düzen, Almanya'da yaşanan bütün o kâbustan bizi koruyacak."

"Özgürlük Cemiyeti Nazi yanlısı değil."

"Değil mi? Başkana darbe yapmak için silahlı isyan planlıyorlar. Elbette gerçekçi bir girişim değil –en azından şimdilik."

"Kendi fikirlerime sahip olma özgürlüğümün olduğunu sanıyordum."

"Öyleyse yanlış adamları destekliyorsun. Cemiyetin özgürlükle bir alakası olmadığını biliyorsun."

"Bana özgürlüğü öğretmeye kalkışma," dedi Lev, biraz asabiyetle. "Ben, on iki yaşındayken Leningrad polisi tarafından kırbaçlandım çünkü ebeveynim grev yapıyordu."

Greg, babasının neden böyle konuştuğunu anlamadı. Çar rejiminin gadarlığı, sosyalizmin aleyhine değil lehine bir argümandı.

"Roosevelt, senin bu cemiyete para verdiğini biliyor," dedi Gus. "Destegini kesmeni istiyor."

"Onlara para verdiğimi nereden biliyor?"

"Ona FBI söyledi. Böyle insanları tetkik ederler."

"Bir polis devletinde yaşıyoruz demek ki! Sizlerin liberal olduğunuzu sanıyordum."

Greg, babasının argümanında bir mantık olmadığını düşündü. Lev sadece, Gus'ı hazırlıksız yakalamak için aklına geleni söylüyordu ve bu uğurda kendisiyle çelişmeyi bile umursamıyordu.

Gus, sükûnetini bozmadı. "Ben sadece, bunun gerçekten bir polis meselesi olmasını önlemeye çalışıyorum," dedi.

Lev sırtıttı: "Senin Başkan, nişanlını çaldığımı biliyor mu?"

Bu, Greg için çok yeni bir haberdı –ama doğru olsa gerekti. Çünkü Lev, sonunda onu sarsmayı başaracak bir şey söylemişti. Gus; şoka uğramış gibiydi, yüzü kızardı ve bakışlarını yana çevirdi. *Bizim takıma bir puan, diye*

¹ Ya da *The American Liberty League*, bir grup muhafazakâr Demokrat ve Cumhuriyetçi vekilin 1934 yılında Yeni Düzen programına karşı kurdukları bir cemiyet (çev. notu).

düşündü Greg.

Lev, meseleyi Greg'e açıkladı: "Gus, 1915 yılında Olga'yla nişanlıydı. Sonra Olga fikir değiştirip benimle evlendi."

Gus, sükûnetini tekrar topladı: "O zamanlar hepimiz fazlasıyla gençtik."

"Ama gerçekten de Olga'yı çok çabuk unuttun," dedi Lev.

Gus, Lev'e soğuk soğuk baktı: "Sen de öyle."

Greg, şimdi de babasının utandığını görüyordu; Gus'ın atışı on ikiden vurmuştu.

Tuhaf bir sessizlik oldu; sonra Gus tekrar konuştu: "Sen ve ben, bir dünya savaşında çarpıştık, Lev. Ben, okul arkadaşım Chuck Dixon ile birlikte bir makineli tüfek taburundaydım. Chuck, Château-Thierry denen küçük bir Fransız kasabasında gözlerimin önünde paramparça oldu.¹" Gus, sohbet ediyorlarmış gibi bir ses tonuyla konuşuyordu ama Greg, nefesini tutarak dinlediğini fark etti. Gus, sözüne devam etti: "Oğullarım için tek emelim, bizim yaşadıklarımızı asla yaşamamaları. İşte bu yüzden Özgürlük Cemiyeti gibi gruplar, daha filizlenirken köklenmeli."

Tam bu noktada Greg, beklediği fırsatı yakaladığını gördü: "Ben de politikayla ilgileniyorum, Senatör. Ve daha çok şey öğrenmek istiyorum. Bir yaz sizin yanınızda staj yapabilir miyim, ne dersiniz?" Tekrar nefesini tuttu.

Gus, bir sürprizle karşılaşmış gibi baktı: "Bir ekip içinde çalışmaya hevesli zeki gençlere her zaman ihtiyacım olur."

Bu, ne *evet* ne de *hayır* demekti. "Ben matematikte çok iyiyim ve buz hokeyi takımının kaptanıyım," dedi Greg, kendini satmak için. "Beni Woody'ye sorabilirsiniz."

"Soracağım," dedi Gus ve Lev'e döndü: "Ve sen de Başkanın ricasını düşüneceksin, değil mi? Bu gerçekten çok önemli."

Görünüşe göre Gus, karşılıklı bir iyilik alışverişi öneriyordu. Ama acaba babası bunu kabul edecek miydi?

Lev; uzunca bir süre tereddüt etti, sonra sigarasını bastırırken konuştu: "Sanırım, anlaştık."

Gus, ayağa kalktı. "Güzel," dedi. "Başkan buna memnun olacak."

Başardım, diye düşündü Greg.

Kulüpten çıkıp arabalarına doğru yürüdüler.

Otoparktan çıkarken Greg, "Teşekkür ederim, baba," dedi. "Yaptığın şey için gerçekten çok sevindim."

"Zamanlamayı çok iyi seçtin," dedi Lev. "Senin bu kadar zeki olduğunu görmekten çok memnunum."

¹ Olay, *Devlerin Düşüşü* kitabının otuz birinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Babasından taltif görmek Greg'i sevindirdi. Bazı açılardan babasından daha zekiydi –fen ve matematiği babasından çok daha iyi anladığı kesindi– ama galiba, onun kadar cin fikirli ve kurnaz değildi.

“Senin, akıllı bir herif olmanı istiyorum,” dedi Lev. “Bu salaklar gibi değil.” Greg, *bu salakların* kim olduğunu tam olarak anladığından emin değildi. “Her zaman onlardan bir adım önde olmalısın. İlerlemenin tek yolu budur.”

Lev, arabayı şehir merkezinin modern bir binasındaki ofisine doğru sürdü ve giriş lobisinin mermerleri üzerinde yürürken “Şimdi,” dedi, “o salak Dave Rouzrokh’a bir ders öğreteceğim.”

Asansörle yukarı çıkarlarken Greg, babasının bunu nasıl yapacağını merak ediyordu.

Peshkov Filmcilik, binanın en üst katının tamamını kaplıyordu. Greg, geniş koridor boyunca yürürken ve iki tane genç ve albenili sekreterin oturduğu ön büroyu geçerken babasının peşinden yürüdü. “Bana, Sol Starr’ı bağlayın,” dedi Lev, kendi ofisine girerken.

Lev, çalışma masasına geçip oturdu. “Solly, Hollywood’daki en büyük stüdyolardan birinin sahibi,” dedi oğluna.

Masasındaki telefon çaldı; Lev ahizeyi kaldırdı. “Sol!” dedi. “Nasıl geliyor bakalım?” Greg, birkaç dakika süren erkekler arası şakaları dinledi; sonra Lev, konuya girdi. “Sana küçük bir tavsiye,” dedi. “Burada New York Eyaleti’nde, Roseroque Tiyatroları denen ve pire yuvası gibi boktan bir sinema zinciri var... hı-hı... evet, o... tavsiyemi al ve bu yaz onlara, ilk defa gösterime giren birinci sınıf filmler gönderme. Paramı alamayabilirsin.” Greg, bunun Dave’i fena sarsacağını fark etti; gösterecek yeni ve heyecanlı filmler olmazsa tökezleyecekti. “Benden sana tavsiye, tamam mı? ...Solly, bana teşekkür etmeyi bırak... sen de bana aynı iyiliği yapardın... hoşça kal.”

Greg, bir kez daha babasının gücüne hayran kaldı: İnsanları dövdürebiliyor, başkalarının parasıyla sekiz milyon dolarlık teklifler yapıyor, bir başkanı ürkütebiliyor, başka bir adamın nişanlısını baştan çıkarabiliyor ve tek bir telefonla bir adamın işlerini mahvedebiliyordu.

“Bekle ve gör bakalım,” dedi babası. “Bir ay içinde Dave Rouzrokh, bugün teklif ettiğim fiyatın yarısına sinemalarını satmak için bana yalvaracak.”

(iii)

“Bu enciğin nesi var, bilmiyorum,” dedi Daisy. “Ona söylediğim hiçbir şeyi yapmıyor, delireceğim.” Gözünde bir damla yaş vardı ve sesi titriyordu an-

cak Daisy, sadece biraz abartıyordu.

Charlie Farquharson, köpeği inceledi. "Köpeğin hiçbir şeyi yok," dedi. "Çok güzel bir yavru. Adı ne?"

"Jack."

"Hmm."

Daisy'nin evinde, sekiz dönümlük bakımlı arazinin bahçe koltuklarında oturuyorlardı. Eva, Charlie'ye hoş geldin dedikten sonra, usturuplu bir *eve mektup yazma* bahanesiyle onların yanından ayrılmıştı. Bahçıvan Henry, uzaktaki tarhlara mor ve sarı menekşelerden ekiyordu. Henry'nin karısı ve evin hizmetçisi Ella, bir sürahi limonata ve bardak getirdi ve katlanır masanın üstüne bıraktı.

Köpek, bir Jack Russell teriyeri yavrusuydu; üzerinde taba rengi lekelere olan beyaz, küçük ve güçlü bir köpekti. Sanki her kelimeyi anlıyormuş gibi dikkatli dikkatli bakıyordu ama herhangi bir şekilde itaate meyilli görünmüyordu. Köpek, Daisy'nin kucağındaydı ve Daisy hayvanın burnunu, Charlie'nin içini gıcıklatmasını umduğu hareketlerle kibarca okşuyordu.

"İsmi beğenmedin mi?" diye sordu Daisy.

"Belki biraz fazla *sert* olabilir mi?" dedi Charlie, Daisy'nin beyaz elinin köpeğin burnundaki hareketlerine bakıp koltuğunda kıpırdayarak.

Daisy, fazla üzerine gitmek istemiyordu; Charlie'yi biraz daha ateşlerse çekip evine gidebilirdi. Zaten o yüzden yirmi beşine geldiği hâlde hâlâ bekârdı. Dot Renshaw ve Muffie Dixon dâhil Buffalolu birçok kız, onu kafeslemeyi başaramamışlardı. Ama Daisy farklıydı. "O zaman sen ona bir isim bul," dedi Daisy.

"İki heceli isimler daha iyidir. Mesela *Bonzo* gibi. O zaman kendi ismini daha kolay hatırlar."

Daisy'nin, bir köpeğe isim vermek konusunda en ufak bir fikri yoktu: "*Rover* nasıl sence?"

"Fazla sıradan. *Rusty* daha iyi olabilir."

"Harika!" dedi Daisy. "O zaman adı *Rusty* olacak."

Köpek, fazla debelenmeden elinden kurtulup yere atladı.

Charlie köpeği aldı. Daisy, onun kocaman elleri olduğunu gördü. "Rusty'ye kimin patron olduğunu göstermelisin," dedi Charlie. "Onu sıkı tut ve sen izin vermediğin sürece kucağından atlayamayacağını anlasın." Köpeği tekrar Daisy'nin kucağına koydu.

"Ama güçlü bir köpek, canını yakacağımdan korkarım."

Charlie, lütfediyormuş gibi gülümsedi: "Herhâlde, istesen bile onun canını yakamazsın. Tasmasını sıkı tut -gerekirse biraz bük- ve sonra elini

sıkıca onun sırtına koy.”

Daisy, Charlie’nin söylediklerini yaptı. Köpek, onun dokunuşundaki baskıyı hissetti ve kıpırdamayı bıraktı; sanki bunun ardından ne geleceğini bekliyor gibiydi.

“Ona oturmasını söyle ve arka tarafını bastır.”

“Otur,” dedi Daisy.

“Yüksek sesle söyle ve sondaki *r* kelimesini vurgulayarak telaffuz et. Sonra arkasına bastır.”

“Otur, Rusty,” dedi Daisy ve köpeğin arkasına bastırdı. Köpek oturdu.

“İşte oldu,” dedi Charlie.

“Sen çok akıllısın,” dedi Daisy, abartılı bir hayranlıkla.

Charlie, memnun olmuşa benziyordu. “Bu sadece, ne yapacağını bilme meselesi,” dedi, tevazu göstererek. “Köpeklerle karşı her zaman ısrarlı ve kararlı olmalısın. Onlarla neredeyse havlayarak konuşmalısın.” Hâlimden hoşnut bir havada arkasına yaslandı. Oldukça cüsseliydi; koltuğun tamamını dolduruyordu. Uzman olduğu bir konuda konuşmak onu rahatlatmıştı –aynen Daisy’nin olmasını umduğu gibi.

Charlie’ye bu sabah telefon etmiş, “Çok çaresizim!” demişti. “Yeni bir yavru köpeğim var ve onunla başa çıkamıyorum. Bana biraz tavsiyede bulunabilir misin?”

“Ne cins bir yavru?”

“Jack Russell teriyer.”

“Ah, benim en sevdiğim köpek cinsi –bende üç tane var!”

“Ne tesadüf!”

Daisy, Charlie’nin buraya gelip köpeği eğitmeye gönüllü olacağını ummuştu.

Eva, “Charlie’nin senin için doğru adam olduğunu gerçekten düşünüyor musun?” diye sormuştu, kuşkulu kuşkulu.

“Dalga mı geçiyorsun?” demişti Daisy. “O Buffalo’nun en gözde bekârı!”

Şimdiyse Daisy, Charlie’ye şöyle diyordu: “Bahse girerim senin çocuklarla da aran iyidir.”

“Ah, bundan çok emin değilim.”

“Köpeklerle bayılıyorsun ama onlara hükmedebiliyorsun. Eminim aynı şey çocuklar için de geçerlidir.

“Hiçbir fikrim yok,” dedi Charlie ve konuyu değiştirdi. “Bu eylülde koleje gitmeyi düşünüyor musun?”

“Oakdale’le gidebilirim. Kızlar için iki yıllık bir görgü okulu. Tabii...”

“Tabiisi ne?”

Tabii o vakte evlenmezsem, diyecekti ama başka bir şey söyledi: "Bilmiyorum. Başka bir şeyler de olabilir."

"Ne gibi?"

"İngiltere'yi görmek istiyorum. Babam Londra'ya gitti ve Galler Prensi ile tanıştı. Ya sen? Senin bir planın var mı?"

"Benim, babamın bankasının başına geçeceğim düşünülüyor hep ama şimdi banka yok. Annemin, kendi ailesinden kalan biraz parası var, ben yönetiyorum ama onu dışında boş gezenin boş kalfasıym."

"Sen at yetiştirmelisin," dedi Daisy. "Bu işi çok iyi yapabileceğini biliyorum." Daisy, iyi bir biniciydi ve küçükken ödüller kazanmıştı. Kendini, yollarında iki çocuk ve peşlerinde taylorlar Charlie ile birlikte iki kır at üstünde parkta gezerken hayal etti ve bu görüntü için ısıttı.

"Atlara bayılırım," dedi Charlie.

"Ben de! Ben yarış atları yetiştirmek istiyorum." Daisy'nin bu konudaki hevesi yapmacık değildi. Bir şampiyon atlar sülalesi yetiştirmek en büyük hayalimdi. Yarış atı sahiplerini dünyanın en üst tabakadaki seçkinleri olarak görürdü.

"Safkan atlar çok pahalı," dedi Charlie, kederle.

Daisy'de para çoktu. Charlie onunla evlenirse bir daha hiçbir zaman parayı düşünmek zorunda kalmazdı. Doğal olarak ona bunu söylemedi ama Charlie'nin bunu düşündüğünü tahmin etti ve bu fikrin, mümkün olduğunca uzun bir süre havada asılı kalmasına izin verdi.

Sonunda Charlie konuştu: "Baban gerçekten de o iki sendikacıyı dövdürdü mü?"

"Ne tuhaf bir laf!" dedi Daisy. Lev Peshkov'un böyle bir şey yapıp yapmadığını bilmiyordu ama yaptıysa da hiç şaşırmasdı.

"İki adam, grevi yönetmek için New York'tan gelmiş," diye ısrar etti Charlie. "Hastaneye kaldırılmışlar. Sentinel, sendikanın yerel yöneticileriyle tartışıklarını yazıyor ama herkes, bundan senin babanın sorumlu olduğunu düşünüyor."

"Ben asla politika konuşmam," dedi Daisy, neşeli neşeli. "İlk köpeğini ne zaman aldın?"

Charlie'nin hatırlayıp anlatması uzun sürdü. Daisy, bir sonraki adımda ne yapması gerektiğini düşünüyordu: Onu buraya kadar getirdim ve rahatlamasını sağladım; şimdi onu biraz tahrik etmeliyim. Ama köpeği imalı imalı okşamam asabımı bozdu. İhtiyacı olan şey, kazara gelişecek bir fiziksel temastı.

"Bundan sonra Rusty'ye neler öğretmeliyim?" diye sordu, Charlie anla-

tacaklarını bitirince.

“Ona arka ayaklarının üstünde yürümeyi öğret,” dedi Charlie, hemen.

“Onu nasıl yapacağım?”

“Köpek bisküvisi var mı?”

“Elbette.” Mutfak pencereleri açıldı. Daisy, hizmetçiye duyurabilmek için sesini yükseltti. “Ella, lütfen bana o *Sütlükemik* kutusunu getirebilir misin?”

Charlie, bisküvilerden birini kırdı ve köpeği kucağına aldı. Bir parçasını avcunun içine koyup elini yumruk yaptı ve köpeğin, elini koklamasına izin verdi; sonra elini açtı ve avcundaki parçayı yemesine izin verdi. Sonra başka bir parça aldı ve köpeğin, eline aldığı bisküviyi görmesini sağladı. Sonra ayağa kalkıp köpeği arka ayaklarını üstüne koydu. Rusty, Charlie’nin kapalı yumruğuna bakarken heyecan içindeydi. “Ayakta yürü!” dedi Charlie ve birkaç adım yürüdü.

Köpek de onun peşinden yürüdü.

“Aferin oğlum!” dedi Charlie ve bisküviyi Rusty’ye verdi.

“Bu inanılmaz!” dedi Daisy.

“Bir süre sonra bunu yapması için bisküvi gerekmeyecek –sırf okşaman için bile yapacak. Ve sonunda otomatik olarak yapmaya başlayacak.”

“Charlie, sen bir dâhisin!”

Charlie hâlimden memnun görünüyordu. *Tıpkı köpeğinkiler gibi, güzel ela gözleri var*, diye düşündü Daisy. “Şimdi sen dene,” dedi Charlie.

Daisy, Charlie’nin yaptıklarını aynen tekrarladı ve aynı sonucu elde etti.

“Gördün mü?” dedi Charlie. “Hiç de zor değil.”

Daisy, keyifle güldü. “Birlikte iş kurmalıyız,” dedi. “*Farquharson ve Peshkov, köpek eğiticileri.*”

“Ne güzel bir fikir,” dedi Charlie. Dalga geçiyormuş gibi görünüyordu.

Gayet iyi gidiyoruz, diye düşündü Daisy.

Masaya gidip iki bardak limonata doldurdu.

Charlie yanına gelip durdu ve “Ben genellikle kızların yanında biraz çekingenimdir,” dedi.

Hadi ya? Fakat Daisy, ağzını sıkıca kapalı tuttu.

“Ama sen, rahatça konuşabildiğim bir kızsın,” diye devam etti Charlie. Bunun mutlu bir tesadüf olduğunu düşünüyordu.

Daisy ona limonata uzatırken bardak elinden kaydı ve Charlie’nin üzerine döküldü ve “Ah, ne kadar sakarım!” diye bağırdı.

“Önemli değil dedi,” Charlie. Ama limonata, pamuklu kumaştan dikilmiş spor ceketini ve beyaz pantolonunu ıslatmıştı. Mendilini çıkarıp kurulamaya çalıştı.

“Dur ben yapayım,” dedi Daisy ve onun koca ellerinden mendili kaptı.

Yakasını temizlemek için fazlasıyla yakınına sokuldu. Charlie donup kaldı. Daisy, lavanta gibi koksa da esası misk olan Jean Naté parfümünün Charlie’nin burnuna dolduğunu biliyordu. Mendili okşar gibi ceket yakasına sürdü ama aslında orada bir ıslaklık yoktu. “Neredeyse oldu,” dedi, sanki çabucak bitirmediği için üzgünmüş gibi.

Sonra, sanki Charlie’ye tapiyormuş gibi dizlerinin üstüne çöktü. Kelebek hafifliğiyle pantolonun önündeki ıslaklığı silmeye başladı. Bacağına dokunurken büyüleyici bir masumiyet ifadesi takınıp başını kaldırdı, Charlie’nin yüzüne baktı. Charlie de aşağıya –ona bakıyor; mest olmuş gibi, ağzı açık kesik kesik soluyordu.

(iv)

Woody Dewar, çocukların her şeyi muntazam yaptıklarından emin olmak için *Sprinter* yatını sabırsız sabırsız inceledi. On beş metre boyunda, bir bıçak gibi ince uzun, çift direkli bir yarış teknesiydi. Woody’nin üye olduğu ve Buffalo’nun işsiz gençlerini Erie Gölü’ne çıkarıp onlara yelkenciliğin esaslarını öğreten Denizyoldaşları Kulübüne, Dave Rouzrokh tarafından ödünç verilmiş bir yattı. Rıhtım halatlarının ve usturmaçaların hazır olduğunu, yelkenlerin sarıldığını, kandilisaların bağlandığını ve diğer halatların titizlikle roda edildiğini görmekten memnun oldu¹.

Kardeşi Chuck, kendisinden bir yaş küçük –on dört yaşındaydı; iskeleye çıkmıştı bile ve birkaç siyahi oğlanla şakalaşıyordu. Chuck, rahat ve geçimli bir çocuktı ve hemen herkesle kolayca dostluk kurabilirdi. Woody de babası gibi politikaya atılmak istiyordu ve kardeşinin bu doğal özelliğini kıskanırdı.

Oğlanların sırtında sadece bir şort ve sandaletten başka giysi yoktu ve iskeledeki üç kişi, gençlik dolu bir kuvvet ve dirilik tablosu gibiydi. Woody, fotoğraf makinesi yanında olsa onların bir resmini çekmek isterdi. Kendisi iyi bir fotoğrafçıydı ve kendi çektiği fotoğrafları, evde oluşturduğu bir karanlık odada tabediyordu.

Yatı bu sabah buldukları gibi tertipli bırakmanın memnuniyeti içinde Woody de iskeleye atladı. Bir düzine kadar genç; rüzgâr yalamış saçları, bronzlaşmış tenleri, su üstündeki gayretlerinden dolayı keyifli keyifli ağ-

¹ Denizcilik jargonundan kelimeler. **Usturmaça**: tekne gövdesinin iskele veya rıhtıma çarpmasını önlemekte kullanılan halat, ahşap, lastik, plastik gibi esnek malzemeden yapılmış, sabit veya taşınabilir yastık. **Kandilisa**: yelkenlere bağlı halatların genel adı. **Roda**: halatların, amacına uygun ve düzgün bir şekilde sarılması veya istiflenmesi (çev. notu).

rıyan bedenleriyle günün gaflarına, hatalarına ve esprilerine gülerek hep birlikte çekek yerinden ayrıldılar.

İki zengin kardeş ve bir grup yoksul genç arasındaki uçurum, su üstüne çıktıkları anda ve yatı kontrol etmek için hep birlikte çalışırken ortadan kalkmıştı ama şimdi, Buffalo Yat Kulübü'nün otoparkında tekrar ortaya çıkıyordu. Onları, yan yana duran iki araç bekliyordu: Woody ve Chuck için, tekerleğinin dibinde bekleyen şoförüyle Senatör Dewar'ın Chrysler Airflow otomobili; diğerleri için, kasasında ahşaptan yapılmış iki sıra oturacak yeri olan bir Chevrolet Roadster pikap.

Woody, şoför kapıyı onun için açmış beklerken ve kendisi de diğerlerine veda ederken utanç hissetti. Ama diğer çocuklar pek aldırış gibi görünmüyorlardı; ona teşekkür ettiler ve "Gelecek cumartesi görüşürüz!" dediler.

Delaware Caddesi boyunca ilerlerken Woody, "Çok eğlenceliydi ama onlara ne kadar faydası var, emin değilim," dedi.

Chuck şaşırdı: "Neden?"

"Eh, babalarının iş bulmaları yardım ediyor değiliz; esas önemli olan da bu."

"Ama oğullarının birkaç yıl içinde iş bulmalarına fayda sağlayabilir." Buffalo bir liman şehriydi. Normal zamanlarda, Büyük Göller ve Erie Kanalı'nda gidip gelen ticari gemilerde ve özel yatlarda binlerce iş bulurdu.

"Tabii Başkan, ekonomiyi tekrar rayına oturtabilirse."

Chuck, omuz silkti: "O zaman gidip Roosevelt için çalış."

"Neden olmasın? Babam, Woodrow Wilson için çalışmış."

"Ben yelkenciliğe takılacağım."

Woody, kolundaki saate baktı. "Üstümüzü değişip baloya yetişecek kadar vaktimiz var," dedi. Bu akşam Raket Kulüp'te yemekli bir dansa gidiyorlardı. Kalbi, beklenti içinde daha hızlı çarpmaya başladı. "Yumuşak tenli, yüksek sesle konuşan ve pembe elbiseler giyen insanların arasına karışmak istiyorum."

"Hah," dedi Chuck, gülerek. "Joanne Rouzrokh, hayatta pembe giymez."

Woody şaşırdı. Birkaç haftadır, bütün gün ve yarı gece Joanne'i düşünüyordu ama kardeşi bunu nasıl tahmin etmişti? "Sana bunu düşündüren—"

"Ah, yapma," dedi Chuck, ağabeyini paylar gibi. "Joanne, tenis eteğiyle plaj partisine geldiğinde az daha bayılacaktın. Onun için deli olduğunu herkes görebilirdi. İyi ki Joanne, fark etmemiş gibi görünüyordu."

"Nedenmiş o iyi ki?"

"Tanrı aşkına! Sen on beş yaşındasın o ise on sekiz. Bu utanç verici bir

durum! O kız bir koca arıyor, okul arkadaşı değil.”

“Vay canına, sağ ol be. Kadınlar konusunda uzman olduğunu unutmuşum.”

Chuck’ın yüzü kızardı. Onun, hiç kız arkadaşı olmamıştı: “Senin nalet burnunun altında ne olduğunu görmek için uzman olmak gerekmiyor.”

Birbirleriyle her zaman böyle konuşurlardı. Ama karşılıklı bir kötü niyetleri yoktu; sadece, acımasızca dobra konuşurlardı. Onlar ağabey-kardeşi ve birbirlerine karşı kibar olmaları gerekmiyordu.

Eve vardılar; merhum büyükbabaları Cam Dewar tarafından inşa ettirilmiş, Gotik taklidi bir malikâneydi. Duş alıp üstbaş değiştirmek için içeri koştular.

Woody, şimdi babasıyla aynı boydaydı ve babasının eski bir kuyruklu ceketini giydi. Biraz yıpranmış bir ceket ama gayet iyiydi. Genç delikanlılar okul elbiseleri veya spor ceketler giyeceklerdi ama kolej öğrencileri frak giyeceklerdi ve Woody, yaşından daha büyük görünmek istiyordu. Saçlarına briyantın sürerken bu gece Joanne’le dans edebileceğini düşünüyordu. Onu kollarında tutmasına izin verilecekti. Onun teninin sıcaklığını avcunun içinde hissedecekti. O gülümserken onun gözlerinin içine bakacaktı. Dans ederken göğüsleri ceketine sürtünecekti.

Aşağıya indiğinde anne ve babası kabul salonunda bekliyordu. Babası bir kokteyl, annesi de sigara içiyordu. Babası uzun boylu ve ince bir adamdı ve kruvaze smokinle ayaklı bir palto askısına benziyordu. Annesi –doğuştan öyle olan gözü– kalıcı olarak kapandığı için tek gözlü kalmış olmasına rağmen çok güzeldi. Bu gece, kırmızı ipek üstüne siyah dantelli yere kadar uzun tuvaleti ve siyah kadife kısa ceketinde baş döndürücü bir güzelliği vardı.

Salona son gelen Woody’nin babaannesi oldu: Ursula şimdi altmış sekiz yaşındaydı; oğlu gibi ince ama ufak tefek, dik duruşlu ve zarif bir kadındı. Annesinin elbisesini inceledi. “Rosa tatlım, çok güzel görünüyorsun,” dedi. Geline karşı her zaman iyi davranırdı. Ama diğer herkese karşı huysuz ve kırıcı olabiliyordu.

Gus, annesi daha istenmeden ona da bir kokteyl hazırladı. Babaannesi içkisini usul usul içerken Woody, sabırsızlığını saklamaya çalışıyordu. Babaannesi asla acele ettirilemezdi çünkü hiçbir sosyal faaliyetin, o gitmeden başlayamayacağını zannederdi. Ve çünkü o, Buffalo sosyetesinde; merhum bir senatörün dul eşi, başka bir senatörün annesiydi ve şehrin en eski en saygın ailelerinden birinin aile reisi sayılan bir hanımefendiydi.

Woody kendi kendine, Joanne’e ne zaman âşık olduğunu sordu. Onu, bü-

tün hayatı boyunca tanıyordu ama kızları her zaman, oğlanların maceralarını seyreden yavan izleyiciler olarak görmüştü –ta ki iki üç yıl öncesine kadar. İşte o zaman kızlar, birdenbire yarış kayıklarından ve otomobillerden daha ilginç olmaya başladı. O zamanlar bile kendi yaşıtı veya kendinden biraz daha genç kızlarla daha çok ilgilenirdi. Joanne, ona her zaman –asla bir erkek arkadaşına dönüşmeyecek, zaman zaman sohbet etmeye değer akıllı bir– çocuk muamelesi yapardı. Fakat bu yaz, şudur diyebileceği belirgin hiçbir sebep yokken birdenbire onu dünyanın en çekici kızı gibi görmeye başladı. Ne yazık ki Joanne’in ona karşı duygularında benzer bir dönüşüm olmamıştı.

Henüz olmamıştı.

Babaannesi Chuck’a bir soru sordu: “Okul nasıl gidiyor, Chuck?”

“Senin de çok iyi bildiğin gibi berbat gidiyor, babaanne. Ben bu ailenin, şempanze atalarımızı hatırlatan zekâ özörlüsüyüm.”

“Benim tecrübelerime göre zekâ özörlüler, şempanze atalarımızı hatırlatan gibi cümle parçaları kuramazlar. Tembelliğin bir rol oynamadığından emin misin?”

Rosa sigarasını söndürdü: “Chuck’ın öğretmenleri onun okulda çok çalıştığını söylüyorlar, anneciğim.”

Gus araya girdi: “Ve satrançta beni yeniyor.”

“O zaman sorun şu ki böyle giderse Harvard’a giremeyecek,” dedi babaannesi, ısrar ederek.

“Ben sadece yavaş öğreniyorum, hepsi bu,” dedi Chuck.

“İlginç,” dedi babaannesi. “Benim kayınpederim, yani senin baba tarafından büyük-büyükbaban, kendi kuşağının en başarılı bankeri idi ve zor zahmet okuyup yazabiliyordu.”

“Bunu bilmiyordum,” dedi Chuck.

“Ama gerçek. Fakat bunu bir mazeret olarak kullanma. Daha çok çalış.”

Gus saatine baktı: “Hazırsan anne, gitsek iyi olur.”

Nihayet arabaya bindiler ve kulübe gittiler. Babası bir masa ayırtmış, çocukları Dot ve George ile birlikte Renshaw ailesini de davet etmişti. Woody etrafına bakındı ama Joanne’i görememenin hayal kırıklığını yaşıyordu. Lobideki şövaleye asılı masa planını inceledi; Rouzrokh ailesi için bir masa olmadığını görünce üzüldü. Gelmiyorlar mıydı yoksa? O zaman bütün gecesi mahvolacaktı.

Menüdeki istakoz ve biftekler yenirken sohbetin konusu Almanya’ydı. Philip Renshaw, Hitler’in iyi bir iş çıkardığını düşünüyordu. Woody’nin babası, “Bugünkü *Sentinele*’ye bakılırsa Nazileri eleştiren bir Katolik rahibi

hapse atmışlar,” dedi.

“Sen Katolik misin?” diye sordu Mr. Renshaw, şaşırarak.

“Hayır, Episcopal.”

“Bunun dinle alakası yok, Philip,” dedi Rosa, kesin bir ifadeyle. “Bu, özgürlükle ilgili.” Woody’nin annesi, gençliğinde bir anarşistti ve kalben hâlâ özgürlük taraftarıydı.

Bazı insanlar, yemeği atlayıp daha sonraki dansa gelmeyi tercih etmişlerdi. Dewarların masasına tatlı servisi yapılırken başka insanlar da kulübe geliyordu. Woody’nin gözleri Joanne’i arıyordu. Yan salondaki müzik grubu, geçen yılın hit şarkısı *The Continental*¹’i çalmaya başladı.

Woody, Joanne’in onu böylesine tutsak eden nasıl bir özelliği olduğunu tam olarak söyleyemiyordu. Çoğu insan Joanne için çok güzel demezdi ama kesinlikle çarpıcı bir tarafı vardı. Bir Aztek kraliçesine benziyordu: çıkık elmacık kemikleri ve babası Dave’e benzeyen bıçak sırtı gibi kavisli bir burun. Saçları koyu renkli ve gürdü; esmer tonundaki teni hiç şüphesiz Acem atalarından geliyor olmalıydı. Woody; onu daha iyi tanımak, onu rahatlatmak ve havadan sudan konuşurken onun tatlı mırıltısını dinlemek istiyordu. Onun hayranlık uyandıran mevcudiyetinin, derin tutkularla dolu bir kapasitesi olduğunu hissediyordu. *Şimdi kim, kadınlar konusunda uzmanmış gibi düşünüyor acaba*, diye geçti aklından.

“Birini mi arıyorsun, Woody?” diye sordu, gözünden hiçbir şey kaçmayan babaannesi.

Chuck, kimi aradığını biliyormuş gibi kıs kıs güldü.

“Dansa kimlerin geldiğini merak ettim,” dedi Woody, sıradan bir şey söylüyormuş gibi. Ama yüzünün kızarmasını engelleyemedi.

Annesi ayağa kalktığında ve masadan ayrıldıklarında hâlâ Joanne’i görememişti. Benny Goodman’ın *Moonglow* parçası çalarken yüreği yana yana balo salonunda dolaştı –ve işte Joanne oradaydı. Bakmadığı bir anda gelmiş olmalıydı. Woody’nin keyfi yerine geldi.

Joanne bu gece; fazlasıyla sade, gümüş grisi, ipek bir elbise giymişti. V yakalı elbisesi vücut hatlarını tamamen ortaya koyuyordu. Uzun ve esmer bacaklarını belli eden tenis eteğiyle de çok çarpıcı görünmüştü ama bu geceki elbisesinde daha da tahrik edici bir taraf vardı. Öz güvenli bir zarafetle kayar gibi salonda yürürken Woody’nin boğazının kurumasına neden oluyordu.

Joanne’e doğru yürümeye başladı ama balo salonu çok kalabalıktı ve ani-

¹ *The Gay Divorcee* (Şen Dul anlamında) filminde Ginger Rogers’in söylediği ve en iyi orijinal şarkı dalında Akademi Ödülü kazanan ilk şarkı (çev. notu).

den Woody, can sıkıcı bir popülerlik kazanmış gibiydi: Herkes onunla bir iki laf etmek istiyordu. Yoluna devam etmeye çalışırken o donuk Charlie Farquharson'ın, civelek Daisy Peshkov'la dans ettiğini gördü. Daha önce Charlie'yi –bırak Daisy gibi bir lolipopu– herhangi bir kızla dans ederken gördüğünü hatırlamıyordu. Daisy, onun kabuğunu kırmayı nasıl başarmıştı acaba?

Joanne'in yanına ulaştığında salonun müzik grubundan en uzaktaki köşesine gelmişti ve onun, kendinden dört beş yaş büyük delikanlılarla koyu bir tartışmaya girmiş olduğunu görmek ümidini kırdı. Bereket versin ki o çocukların hepsinden daha uzun boyluydu; dolayısıyla da aralarındaki yaş farkı o kadar belli olmuyordu. Hepsinin elinde birer Coke vardı ama Woody, viski kokusu aldı: Birinin cebinde bir viski şişesi olmalıydı.

Aralarına karıştığında Victor Dixon, "Hiç kimse linç olsun istemez ama Güney'deki problemleri anlamam lazım," diyordu.

Woody, linç uygulanmasına izin veren şeriflerin cezalandırılması hakkındaki bir kanun teklifinin Senatör Wagner tarafından sunulduğunu biliyordu ama Başkan Roosevelt, bu teklifi desteklemeyi reddetmişti.

Joanne öfkeliydi: "Bunu nasıl söyleyebilirsin Victor?" dedi. "Linç, cina-yettir! Biz, onların problemlerini anlamak zorunda değiliz; insanların öldürülmelerini durdurmak zorundayız!"

Woody, Joanne'in politik görüşlerinin de kendi görüşlerine benzemesinden memnuniyet hissetti. Ne yazık ki şu anın, onu dansa kaldırmak için pek de iyi bir zaman olmadığı açıktı.

"Anlamıyorsun, Joanne tatlım," dedi Victor. "Güneyli zenciler gerçekten medenileşmiş insanlar değil."

Genç ve tecrübesiz olabilirim, diye düşündü Woody. *Ama Joanne'le onu böylesine küçümseyerek konuşmak gibi bir hata yapmazdım.*

"Linç edenler, senin medenileşmiş saydığın insanlar!" dedi Joanne.

Woody, bu tartışmaya katılabileceği anın geldiğine karar verdi. "Joanne haklı," dedi. Yaşı daha büyükmüş gibi görünsün diye ses tonunu biraz kalınlaştırdı. "Bebekliğimizden beri kardeşimle bana bakan yardımcılarımız Joe ve Betty'nin memleketinde, bir linç olayı yaşandı. Betty'nin kuzeni çıkarılçılak soyulmuş ve kalabalık seyrederken bir pürmüz lambasıyla ateşe verilmiş. Sonra da asılmış." Victor, Woody'ye baktı –Joanne'in dikkatini üzerine çeken bu çocuğa kızmış gibiydi ama gruptaki diğerleri, dehşet içinde bir ilgiyle dinliyordu. "Adamın suçunun ne olduğu umurumda değil," dedi Woody. "Ona bunu yapan beyazlar acımasız yabanilerdir."

"Ama senin pek sevgili Başkan Roosevelt'in de linç karşıtı yasayı destek-

lemedi, değil mi?" dedi Victor.

"Evet, desteklemedi ve bu, benim için büyük bir hayal kırıklığı," dedi Woody. "O kararı neden verdiğini biliyorum. Güneyli vekillerin Yeni Düzen fikrini sabote ederek misilleme yapmasından korktu. Gelgelelim ben onun, o vekillere cehenneme kadar yolları olduğunu söylemesini isterdim."

"Sen ne anlarsın ki. Sadece bir çocuksun," dedi Victor. Cebinden gümüş bir içki şişesi çıkardı ve bardağındaki sıvının üstüne döktü.

"Woody'nin politik fikirleri seninkilerden çok daha olgun, Victor," dedi Joanne.

Woody gülümsedi. "Politika benim için, bir nevi aile işi," dedi. Sonra dirseğinden çekistirilince irkildi. Fark etmemiş gibi yapmayacak kadar kibar bir çocuktu. Döndü ve dans pistinde harcadığı gayretten kan ter içinde kalmış Charlie Farquharson'ı gördü.

"Biraz konuşabilir miyiz?" dedi Charlie.

Woody, ona *bas git başımdan* dememek için kendine hâkim olmak zorunda kaldı. Charlie, hiç kimseye zararı olmayan sevimli bir herifti. Onunkisi gibi bir annesi olan her adama acıyabilirdin. "Ne oldu, Charlie?" dedi, hissettiğinden daha kibar bir tavırla.

"Daisy hakkında."

"Onunla dans ettiğini gördüm."

"Ne güzel dans ediyor, değil mi?"

Woody bunu fark etmemişti ama kibarlığı elden bırakmadı: "Evet, öyle!"

"Her şeyiyle mükemmel bir kız."

"Charlie," dedi Woody, sesindeki hayreti bastırmaya çalışarak "sen ve Daisy birbirinize kur mu yapıyorsunuz?"

Charlie, mahcup mahcup baktı: "Birkaç kez birlikte parka gidip ata falan bindik."

"Demek sahiden kur yapıyorsunuz." Woody şaşırılmıştı. İkisi, hiç akla sığmayacak bir çiftti. Charlie iri yarı, Daisy ise minyondu.

"O, diğer kızlara benzemiyor," dedi Charlie. "Onunla konuşmak çok kolay! Ve hem köpekleri hem de atları çok seviyor. Ama insanlar, onun babasının gangster olduğunu düşünüyor."

"Sanırım gerçekten gangster, Charlie. İçki yasağı döneminde herkes, alkollü içkileri ondan almış."

"Annem de öyle söylüyor."

"Demek annen Daisy'yi sevmiyor." Woody buna hiç şaşırılmamıştı.

"Daisy ile bir sorunu yok. Onun karşı olduğu şey, Daisy'nin ailesi."

Woody'nin aklına, daha da çok hayret ettiği başka bir şey geldi: "Daisy ile *evlenmeyi* mi düşünüyorsun?"

"Ah, Tanrı'm. Evet," dedi Charlie. "Ve bana öyle geliyor ki teklif edersem

Daisy kabul edebilir.”

Pekâlâ, diye düşündü Woody, Charlie'nin klası var parası yok ve Daisy'nin durumu bunun tam tersi. Belki birbirlerini tamamlıyorlardır. Daha tuhaf şeyler de olmuştur. Gerçekten ilginç bir durumdu ama şimdi kendi romantik hayatına dönmek istiyordu. Etrafına bakındı; Joanne hâlâ olduğu yerdeydi. “Bunları bana neden anlatıyorsun?” diye sordu, Charlie'ye. Yani çok yakın arkadaş oldukları söylenemezdi.

“Eğer Mrs. Peshkov, Buffalo Hanımlar Cemiyetine katılma daveti alırsa annem de fikrini değiştirebilir.”

Woody bunu beklemiyordu: “Neden ki! Orası şehrin en züppe kulübü!”

“Kesinlikle. Ama Olga Peshkov oraya üye olursa annem Daisy'yi nasıl reddetsin ki!”

Woody, bu planın işe yarayıp yaramayacağını bilmiyordu ama Charlie'nin hislerindeki samimi sıcaklıktan şüphesi yoktu. “Belki de haklısın,” dedi.

“Benim için babaannene söyler misin?”

“Heey! Dur bir dakika! Babaanne Dewar, bir ejderhadır. Bırak seni, kendim için bile ondan bir iyilik isteyemem.”

“Woody, dinle beni. Babaannenin o kulübün patronu olduğunu sen de biliyorsun. Eğer o, birinin kulübe katılmasını isterse katılır; atılmasını isterse atılır.”

Bu doğrudu. Cemiyetin bir başkanı, bir sekreteri ve bir de mali yöneticisi vardı ama babaannesi Ursula Dewar orayı, sanki kendi mülküymüş gibi yönetirdi. Gelgelelim Woody'nin, babaannesinden böyle bir şey istemeye gönlü yoktu. Babaannesi onun boynunu burabilirdi. “Bilmiyorum,” dedi, özür diler gibi.

“Ah. Yapma, Woody. Lütfen. Anlamıyorsun,” dedi Charlie ve sesini alçalttı: “Birisini bu kadar çok sevmenin nasıl bir şey olduğunu biliyorsun.”

Evet, biliyorum, diye düşündü Woody ve bu da fikir değiştirmesine neden oldu. Eğer Charlie de benim kadar âşıkça onu nasıl reddedebilirim? Eğer Joanne'le daha iyi bir fırsat yakalamam gerekirse umarım başkaları da benim için aynı şeyi yapar. “Tamam, Charlie,” dedi. “Babaannemle konuşacağım.”

“Sağ ol, Woody! Sanırım o da burada, değil mi? Bu gece söyleyebilir misin?”

“Elbette söyleyemem. Aklımda başka şeyler var.”

“Tamam, tabii... ama ne zaman söylersin?”

Woody, omuzlarını oynattı: “Yarın.”

“Sen harika bir arkadaşsın!”

“Henüz teşekkür etme. Muhtemelen olmaz diyecektir.”

Woody, Joanne'le konuşmak için döndü ama Joanne gitmişti.

Onu aramaya başladı ama sonra kendi kendini durdurdu. Çaresizlik içindeymiş gibi görünmemeliydi. Aşırı düşkünlük göstermek hiç de seksi değildi; o kadarını biliyordu.

Saygılı bir genç olarak birkaç kızla dans etti: Dot Renshaw, Daisy Peshkov ve Daisy'nin Alman arkadaşı Eva. Sonra bir Coke aldı ve dışarıya –bazı gençlerin sigara içtikleri yere– çıktı. George Renshaw, Woody'nin elindeki içeceğe viski döktü. Tadı daha güzeldi ama sarhoş olmak istemiyordu. Daha önce bir kere sarhoş olmuş ve bundan hiç hoşlanmamıştı.

Joanne'in, entelektüel ilgilerini paylaşan bir adam isteyeceğine inanıyor- du ve bu da Victor Dixon'ı devre dışı bırakırdı. Joanne'in, Karl Marx ve Sigmund Freud'dan bahsettiğini duymuştu. *Komünist Manifesto*'yu şehir kütüphanesinde okumuştu Woody; fakat politik bir laf kalabalığı oldu- ğunu düşünmüştü. Freud'un, zihinsel hastalıklardan bir dedektif hikâyesi çıkarmışa benzeyen *Histeri Üzerine Çalışmalar*¹ kitabını daha eğlenceli bul- muştu. Joanne'e, laf arasında bu kitapları okuduğunu ima etmek için fırsat kolluyordu.

Bu gece, hiç olmazsa bir kerecik Joanne'le dans etmeye kararlıydı; bir süre sonra içeriye girip onu aramaya başladı. Ne balo salonunda ne de bar- da bulabildi. Fırsatı kaçırmış mıydı? Çaresizmiş gibi görünmeyeyim derken fazlasıyla pasif mi davranmıştı? Bu balonun, Joanne'in omuzuna dahi do- kunamadan sona erebileceğini düşünmeye bile katlanamıyordu.

Tekrar dışarı çıktı. Karanlıktı ama Joanne'i hemen gördü. Greg Peshkov'un yanından geliyordu ve sanki onunla tartışmış gibi yüzü kızar- mıştı: "Burada nalet bir muhafazakâr olmayan tek insan, sen olabilirsin," dedi, Woody'ye. Sanki biraz sarhoş gibiydi.

Woody gülümsedi. "İltifat için teşekkür ederim," dedi.

"Yarınki yürüyüşü biliyor musun?" diye sordu Joanne, birdenbire.

Biliyordu. Buffalo Metal İşleri grevcileri, New York'tan gelen iki sen- dikacının dövülmesini protesto etmek için bir gösteri yapacaktı. Woody, Joanne'in –babası fabrikanın sahibi olan– Greg'le tartıştığı şeyin bu oldu- ğunu tahmin etti. "Ben de gitmeyi planlıyordum," dedi. "Birkaç fotoğraf çekebilirim."

"Hay bin yaşa," dedi Joanne ve Woody'yi öptü.

Woody öylesine şaşırdı ki az daha ona karşılık veremeyecekti. Birkaç sa- niye hiç kıpırdamadan kalakaldı ama Joanne, ağzını onun ağzına yapıştırdı-

¹ Orijinal adı *Studies in Hysteria* olan kitap, bu isimle (Payel Yayınları) yayımlandı (çev. notu).

mıştı ve Joanne'in ağzı viski tadındaydı.

Sonra, Woody hemen kendini topladı. Kollarını onun bedenine doladı ve kendine çekti; göğsüne bastıran memelerinden ve bacaklarına sürünen bacaklarından keyif aldı. Bir parçası; kızın rencide olabileceğini, saygısız ve kaba davranmakla suçlayarak onu itebileceğini söylüyor ama daha derinlerde bir dürtü, bir sorun çıkmayacağını iddia ediyordu.

Kızları öpmek konusunda pek tecrübeli sayılmazdı –ve on sekiz yaşında bir kadını hiç öpmemişti– ama Joanne'in yumuşak dudaklarına dokunmanın yarattığı duygudan öyle çok hoşlandı ki dudaklarını onunkiler üstünde gezdirmeye başladığında müthiş bir zevk hissetti; karşılığını da Joanne'den gelen hafif bir inlemeyle aldı.

Daha yaşlı kuşaktan birilerinin yanlarından geçip onları görebileceğinin az çok farkındaydı ve çok utanç verici bir manzara olurdu ama buna aldıramayacak kadar kendini kaptırmıştı bile.

Joanne'in ağzı açıldı. Kızın dilini hissetti. Bu, Woody için fazlasıyla yeni bir şeydi: Öptüğü birkaç kızdan hiçbiri böyle bir şey yapmamıştı. Fakat Joanne'in ne yaptığını bildiğini düşündü ve zaten çok da hoşuna gitmişti. Onun dilinin hareketlerini tekrarladı. İnanılmaz derecede içten ve fazlasıyla heyecan veren bir şeydi. Doğru yapıyor olmalıydı çünkü Joanne, tekrar inledi.

Woody, bütün cesaretini toplayıp elini kızın sol göğsüne koydu. İpek elbisesinin altında müthiş bir ağırlığı ve yumuşaklığı vardı. Okşadı; küçük bir kabartı hissetti ve onun meme ucuna dokunduğunu keşfedince zevkle ürperdi; başparmağını kabartıya sürttü.

Joanne, aniden kendini geriye çekti. "Aman Tanrı'm," dedi. "Ben ne yapıyorum?"

"Beni öpüyorsun," dedi Woody, mutlu mutlu. Ellerini kızın yuvarlak kalçalarına indirdi. İpek elbisenin üstünden teninin sıcaklığını hissetti. "Biraz daha yapalım."

Joanne, onun ellerini itti: "Aklımı kaçırmış olmalıyım. İsa aşkına, burası Raket Kulübü!"

Woody, büyüünün bozulduğunu görebiliyordu ve bu gece başka öpücük olmayacağına üzüldü. Etrafına bakındı. "Endişelenme, gören olmadı," dedi. Bir entrika çevirmiş gibi haz duydu.

"Daha sersemce bir şey yapmadan önce eve gitsem iyi olacak."

Woody, onu rencide etmemeye çalıştı: "Arabana kadar sana eşlik edebilir miyim?"

"Sen aklını mı kaçırdın? Birlikte yürürsek herkes ne yaptığımızı tahmin

edecek –özellikle de suratında o aptal sırtıma varken.”

Woody, sırtıtmamaya çalıştı: “O zaman neden içeriye girmiyorsun? Ben bir dakika burada beklerim.”

“İyi fikir.” Joanne, yürüyüp gitti.

“Yarın görüşürüz,” diye seslendi Woody, arkasından.

Joanne, dönüp bakmadı bile.

(v)

Delaware Caddesi’ndeki Victorian¹ eski malikânede, Ursula Dewar’ın –bir yatak odası, bir banyo, bir giyinme odasından oluşan– kendi süiti vardı. Kocasını öldükten sonra giyinme odasını küçük bir salona çevirmişti. Çoğu zaman, koskoca evde yalnız başına olurdu; çünkü Gus ve Rosa, vakitlerinin büyük kısmını Washington’da geçiriyorlar; Woody ile Chuck da yatılı okula gidiyorlardı. Ama aile evde toplandığında da Ursula, gündüzleri vaktinin çoğunu kendi dairesinde geçirirdi.

Woody, babaannesiyile konuşmaya pazar sabahı gitti. Joanne’in öpücüğünden sonra ayakları yere basmadan yürüyordu ama bütün gece, bunun ne anlama geldiğini düşünmüştü. Gerçek aşk ile sarhoşluk arasındaki çizgide herhangi bir yeri temsil ediyor olabilirdi. Fakat bütün bildiği, Joanne’i tekrar göreceği anı dört gözle beklediğiydi.

Kahvaltı teysisini götüren hizmetçi Betty’nin arkasından babaannesinin odasına girdi. Betty’nin Güneyli akrabalarının başına gelenler yüzünden Joanne’in öfkelenmesini sevmişti. Politikada, serinkanlı tartışmaların fazla abartıldığını düşünüyordu. İnsanlar, zalimlik ve adaletsizlik karşısında öfkelenmeliydi.

Babaannesi yatağında oturuyordu; mantar rengi ipek geceliğinin üstüne dantel bir şal sarmıştı. “Günaydın, Woodrow!” dedi Ursula, bir sürpriz şaşkınlığıyla.

“İznin olursa seninle bir fincan kahve içmek istiyorum, babaanne.” Betty’ye, iki fincan kahve getirmesini söylemişti bile.

“Şeref duyarım,” dedi Ursula.

Betty, elli yaşlarında saçları ağarmış bir kadındı ve bazen *rahat* denebilecek bir vücut yapısı vardı. Kahvaltı teysisini Ursula’nın önüne yerleştirdi; Woody de Meissen porseleni fincanlara kahve koydu.

Babaannesine neler söyleyeceğini biraz düşünmüş ve argümanlarını sı-

¹ 19. yüzyılda, Britanya Kraliçesi Victoria’nın hüküm sürdüğü (1837-1901) döneme uygun yaşam ve sanat tarzı (çev. notu).

raya koymuştu: İçki yasağının artık sona erdiğini, Lev Peshkov'un da yasal bir iş adamı olduğunu ileri sürecekti. Dahası, babasının suçları yüzünden Daisy'yi cezalandırmak adil değildi. Üstelik Buffalo'nun saygın ailelerinin pek çoğu, yasa dışı içkileri Daisy'nin babasından satın almıştı.

"Charlie Farquharson'ı tanıyor musun?" diyerek söze başladı Woody.

"Evet." Elbette tanıyordu. Babaannesi, Buffalo'nun "Soylular Kütüğü"nde yer alan bütün aileleri tanırdı. "Biraz kızarmış ekmek ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim. Ben kahvaltı ettim."

"Senin yaşındaki çocuklar hiçbir zaman yeterince yemiş olmazlar," dedi Ursula, ona dikkatli dikkatli bakarak. "Tabii âşık değillerse."

Babaannesi bu sabah formundaydı.

"Charlie... bir nevi, annesinin hâkimiyeti altında," dedi Woody.

"Annesi, babasını da hâkimiyeti altında tutardı," dedi Ursula, kuru kuru. "Adamın, özgür kalmak için tek yolu ölmektir." Biraz kahve içti ve çatalıyla greyfurt yedi.

"Charlie dün gece bana geldi ve senden, onun için bir iyilik rica etmemi istedi."

Ursula kaşlarını kaldırdı ama bir şey söylemedi.

Woody, derin bir nefes çekti: "Senden, Mrs. Peshkov'u Buffalo Hanımlar Cemiyetine üye olmaya davet etmeni rica ediyorum."

Ursula elindeki çatalı düşürdü; güzelim porselenden, bir gümüş tınlaması çıktı. Ursula, sanki kendini toparlamaya çalışıyordu: "Lütfen bana biraz daha kahve koy, Woody."

O an için başka bir şey söylemeden babaannesinin dediğini yaptı. Daha önce onun, elindeki çatalı düşürmek gibi bir sakarlık yaptığına hiç şahit olmamıştı.

Ursula, bir yudum kahve içti: "Tanrı aşkına, Charles Farquharson veya herhangi biri Olga Peshkov'un cemiyete katılmasını neden istesin?"

"Daisy ile evlenmek istiyor."

"Sahi?"

"Ve annesinin itiraz edeceğinden korkuyor."

"O kadarını doğru bellemiş."

"Ama onu ikna edebileceğini düşünüyor; eğer..."

"...eğer Olga cemiyete kabul edilirse."

"O zaman insanlar Daisy'nin babasının bir gangster olduğunu unutabilir."

"Bir gangster?"

"Eh, en azından içki kaçakçısı."

"Ah, şu mesele," dedi Ursula, umursamaz gibi. "Mesele o değil."

"Sahi mi?" Şimdi şaşırma sırası Woody'deydi. "Ne öyleyse?"

Ursula düşünceli görünüyordu. O kadar uzun bir süre sessiz kaldı ki Woody, babaannesinin onu unuttuğunu sandı. Sonra Ursula konuştu: "Baban, Olga Peshkov'a âşıkty."

"Vay canına, Yüce İsa!"

"Edebini takın."

"Özür dilerim, babaanne. Ama beni çok şaşırttın."

"Evlenmek üzere nişanlanmışlardı."

"Nişan mı?" Şimdi daha da büyük bir şaşkınlık içindeydi. Bir dakika kadar düşündü. "Sanırım Buffalo'da bunu bilmeyen tek kişi benim!"

Ursula, torununa gülümsedi: "Sadece ergenlerin aklına gelen özel bir bilgelik ve masumiyet karışımı vardır. Bunu babanda gördüğümü çok net hatırlıyorum ve sende de görüyorum. Hiç şüphesiz senin neslin bunu can sıkıcı bir tarihi ayrıntı olarak görse de evet, Buffalo'daki herkes bilir."

"Eh, peki, ne oldu?" dedi Woody. "Yani nişanı kim bozdu?"

"Hamile kalınca Olga bozdu."

Woody'nin ağzı bir karış açıldı: "Babamdan mı?"

"Hayır, şoföründen -Lev Peshkov'dan."

"Lev Peshkov şoför müydü?" Şoklar birbiri ardına geliyordu. Woody sessizleşti. Bunları hazmetmeye çalışıyordu. "Aman Tanrı'm, babam kendini aptal gibi hissetmiş olmalı."

"Senin baban asla aptallık etmedi," diye kesip attı Ursula. "Hayatında yaptığı tek aptalca şey, Olga'ya evlenme teklif etmekte."

Woody, buradaki misyonunu hatırladı: "Her neyse babaanne, bunlar fazlasıyla uzun zaman önce."

"Fazlasıyla. Gerçi zarfa değil zaman ekine ihtiyacın var. Ama sağduyungramer bilginden iyi. Bunlar, uzun zaman önceydi."

Bu cümle, ümitvar bir tını taşıyordu. "Peki, davet edecek misin?" diye sordu.

"Edersem sence baban ne hisseder?"

Woody düşündü. Ursula'ya uydurmasyon bir şeyler söylenmezdi, anında yakalardı: "Babam umursar mı acaba? Sanırım, Olga canlı bir hatıra olarak ortalıkta dolaştıkça babam da gençliğinin küçük düşürücü o parçası yüzünden utanabilir."

"Doğru tahmin ettin."

"Diğer yandan babam, etrafındaki insanlara adil davranma idealine sıkı sıkıya bağlıdır. Adaletsizlikten nefret eder. Annesinin yaptığı bir şeyden

dolayı asla Daisy'yi cezalandırmazdı. Charlie'yi cezalandırmayı ise hiç mi hiç istemezdi. Babamın cesur bir yüreği var."

"Benimkinden de cesur mu demek istiyorsun?" dedi Ursula.

"Öyle demek istemedim, babaanne. Ama bahse girerim ki babama sor-saydın Olga'nın cemiyete kabulüne karşı çıkmazdı."

Ursula başını aşağı yukarı salladı: "Aynı fikirdeyim. Ama bu ricayı başla-tan asıl kişinin kim olduğunu bulabildin mi, merak ediyorum?"

Woody, babaannesinin lafı nereye getirdiğini hemen anladı: "Ah. Yani sence Charlie'ye bu fikri aşıl原因 Daisy mi? Öyleyse hiç şaşırırmazdım. Ama durumun doğruluğu veya yanlışlığı açısından bunun bir önemi var mı?"

"Sanırım yok."

"Peki, davet edecek misin?"

"İyi yürekli bir torunum olduğu için mutluyum –onun, akıllı ve ihtiraslı bir kız tarafından kullanıldığını düşünsem bile."

Woody gülümsedi: "Babaanne, bu *evet* anlamına mı geliyor?"

"Biliyorsun, herhangi bir garanti veremem. Komiteye öneride buluna-cağım."

Ursula'nın önerileri, diğer herkes için kraliyet buyruğu gibiydi ama Woody bunu söylemedi: "Teşekkür ederim, babaanne. Çok iyisin."

Hemen babaannesinin odasından tüydü.

Charlie ve Daisy'yi çabucak unuttu. Shelton Meydanı'ndaki St. Paul Katedrali'nde otururken –Nuh ve tufan hakkındaki– vaaza kulak asmayıp Joanne Rouzrokh'u düşündü. Anne ve babası ayindeydi ama Joanne gel-memişti. Acaba gerçekten yürüyüşe gidecek miydi? Yürüyüşte onu görürse çıkma teklifinde bulunacaktı ama acaba Joanne kabul eder miydi?

Yaş farkını önemsemeyecek kadar akıllı bir kız, diye düşünüyordu. Woody ile ortak yönlerinin, Victor Dixon gibi kaz kafalılarından daha fazla oldu-ğu-nu mutlaka biliyordu. Ve o öpücük! Hatırladıkça hâlâ içi gidiyordu. Diliyle yaptığı o şeyi... diğer kızlar da yapıyor muydu? En kısa zamanda o öpücüğü tekrarlamak istiyordu.

İlerisini düşündü: Eğer Joanne çıkma teklifini kabul ederse eylül gelince ne olacaktı? Joanne'in, Poughkeepsie kasabasındaki Vassar Koleje gideceğini biliyordu. Kendisi de okula dönecek ve Noel'e kadar onu göremeyecekti. Acaba o arada başka çocuklarla da çıkar mıydı?

Woody, daha şimdiden kıskanmaya başlamıştı bile.

Kiliseden çıktıklarında anne ve babasına, öğle yemeğinde eve gelmeye-ceğini çünkü protesto yürüyüşüne katılacağını söyledi.

"Aferin sana," dedi annesi. Woody'nin annesi, gençliğinde *Buffalo*

Anarchist'in editörlüğünü yapmıştı. Kocasına döndü: "Sen de gitmelisin, Gus."

"Sendika dava açtı," dedi babası. "Biliyorsun, yürüyüşe katılmam mahkeme kararını etkilemek anlamına gelir."

Annesi, Woody'ye döndü: "Lev Peshkov'un kiralık haydutları tarafından dövülme sakın."

Woody, babasının arabasının bagajından fotoğraf makinesini aldı -bir Leica III'tü. Öyle küçüktü ki boynuna astığı bir askıda taşıyabiliyordu ve objektif hızı, saniyenin beş yüzde biri kadardı.

Yürüyüşün başlama yeri olan Niagara Meydanı'na kadar birkaç sokak öteye yürüdü. Lev Peshkov, şiddete sebep olabileceği gerekçesiyle yürüyüşün yasaklanmasını sağlamaya çalışmıştı ama sendika, sorunsuz bir gösteri olacağına ısrar etmişti. Görünüşe göre bu tartışmayı sendika kazanmıştı; çünkü Belediye Sarayı'nın dışında birkaç yüz kişi toplanmıştı. İnsanların bir kısmı; güzel armalı flamalar, kırmızı bayraklar ve üzerinde HAYDUT PATRONLARA HAYIR yazan pankartlar taşıyorlardı. Woody, etrafta dolaşıp Joanne'i aradı ama göremedi.

Hava güzeldi, güneşliydi; birkaç fotoğraf çekti: pazar giysileri ve şapkalarıyla emekçiler, bayraklarla süslü bir otomobil, tırnaklarını kemiren genç bir polis. Hâlâ Joanne'den eser yoktu; gelmeyeceğini düşünmeye başladı. *Bu sabah başı ağrıyor olabilir*, diye tahmin yürüttü.

Yürüyüş, öğle saatinde başlayacaktı. Saat bire birkaç dakika kalmıştı. Woody, yürüyüş güzergâhı boyunca yoğun bir polis kordonu olduğunu fark etti. Kendini, yürüyüş alayının ortasına yakın bir yerlerde buldu.

Washington Caddesi'nden güneye -şehrin sanayi merkezine- doğru yürüyüş başladığında Joanne'in, birkaç metre ileriden kalabalığa karıştığını gördü ve kalbi yerinden zıpladı. Vücudunu gayet güzel ortaya koyan, terzi elinden çıkmış bir pantolon giymişti. Woody, ona yetişmek için acele etti. Yanına vardığında "Tünaydın," dedi, mutlu mutlu.

"Vay canına, ne kadar neşelisin!" dedi Joanne.

Az bile söylemişti. Neşeli değil, sevinçten delirmiş gibi hissediyordu: "Sen akşamdan kalma mısınız?"

"Ya öyle ya da Kara Veba kaptım. Sence hangisi?"

"Eğer döküntün varsa Kara Veba. Noktacık var mı?" Woody, neden bahsettiğini biliyor değildi. "Ben doktor değilim ama seni muayene etmekten mutluluk duyarım."

"Bırak şimdi kur yapmayı. Sevimli olduğunu biliyorum ama hiç havamda değilim."

Woody, sakinleşmeye çalıştı. “Kilisede seni göremedik,” dedi. “Vaaz, Nuh Tufanı’yla ilgiliydi.”

Woody’nin bu sözleri karşısında Joanne, kahkahalarla güldü. “Ah, Woody,” dedi. “Komiklik yaptığında seni çok seviyorum ama lütfen bugün beni güldürme.”

Woody bunun, olumlu bir anlam taşıyor olabileceğini düşündü ama emin değildi.

Caddenin yanında, açık bir bakkal dükkânı gördü. “Sıvıya ihtiyacın olacak,” dedi. “Hemen dönerim.” Dükkâna koştu, buzdolabından buz gibi soğuk iki şişe Coke aldı, şişelerin kapaklarını tezgâhtara açtırdı; sonra da yürüyüş alayına geri döndü. Birini Joanne’u uzattığında “İnanmıyorum, cankurtaran gibisin,” dedi Joanne. Şişeyi dudaklarına dayayıp uzun uzun içti.

Woody, şu ana kadar iyi puan topladığını düşündü.

Protesto ettikleri tatsız olaya rağmen yürüyüşün havası espriliydi. Bir grup yaşlı adam, politik marşlar ve geleneksel şarkılar söylüyordu. Yanlarında çocuklarını da getirmiş birkaç aile vardı. Gökyüzündeyse tek bir bulut bile yoktu.

“*Histeri Üzerine Çalışmalar* kitabını okudun mu?” diye sordu Woody, yürümeye devam ederlerken.

“Adını bile duymadım.”

“Ah! Sigmund Freud’un yazdığı bir kitap. Ona hayran olduğunu sanıyorum.”

“Fikirleriyle ilgileniyorum. Hiçbir kitabını okumadım.”

“Okumalısın. *Histeri Üzerine Çalışmalar* müthiş.”

Joanne, meraklı meraklı ona baktı: “Öyle bir kitabı okumana sebep olan ne? Bahse girerim, senin o son derece pahalı ve geri kafalı okulunda psikoloji öğretmiyorlardır.”

“Ah, bilmiyorum. Sanırım senin psikanalizden bahsettiğini duydum ve bana sıra dışı bir konu gibi geldi. Ve öyleymiş.”

“Ne açıdan?”

Woody –acaba gerçekten kitabı anlamış mı yoksa anlamış gibi mi yapıyor diye– onun kendisini sınıadığı gibi bir hisse kapıldı: “Ana fikri, mesela takıntılı bir şekilde masa örtüsüne mürekkep damlatmak gibi garip davranışların bir tür gizli mantığı olabileceği hakkında.”

Joanne, başını aşağı yukarı salladı. “Evet,” dedi. “İşte bu.”

İçgüdüsel olarak Woody, söylediği şeyleri Joanne’in anlamadığını biliyordu. Onun Freud bilgisinin çok ötesine geçmişti bile ama Joanne,

bunu kabul etmeye utanıyordu.

“Senin en çok sevdiğin şey nedir?” diye sordu, Joanne’e. “Tiyatro? Klasik müzik? Sanırım, babasının yüz tane sinema salonu olan biri için sinemaya gitmek büyük bir olay olmamalı.”

“Neden soruyorsun?”

“Eh...” Dürüst olmaya karar verdi: “Sana çıkma teklif etmek istiyorum ve seni, gerçekten çok sevdiğin bir şeyle etkilemek istiyorum. Adını sen koy, öyle yapalım.”

Joanne gülümsedi ama bu, Woody’nin görmeyi umduğu tebessüm değildi. Dostçaydı, sempatikti ve ona kötü bir haberin yolda olduğunu söylüyordu: “Woody, isterdim. Ama sen sadece on beş yaşındasın.”

“Ama dün gece dediğin gibi: Victor Dixon’dan daha olgunum.”

“Onunla da çıkmazdım.”

Woody’nin boğazı büzülüyor gibiydi; sesi boğuk çıktı: “Beni reddediyorsun, öyle mi?”

“Evet, kesinlikle. Benden üç yaş küçük biriyle çıkmak istemiyorum.”

“Üç yıl sonra gelip tekrar sorsam? O zaman aynı yaşta olacağız.”

Joanne güldü: “Bırak şimdi bu ince esprileri, başım ağrıyor.”

Woody, hissettiği acıyı saklamamaya karar verdi. Kaybedecek neyi vardı? İstirap çeke çeke sordu: “O öpücük neydi, peki?”

“Hiçbir şey.”

Woody, üzgün üzgün başını iki yana salladı: “Benim için bir anlamı vardı. Bugüne kadar aldığım en iyi öpücüktü.”

“Ah Tanrı’m. Bunun bir hata olduğunu biliyordum. Bak, sadece küçücük bir eğlenceydi. Evet, benim de hoşuma gitti. Şunu bil ki iyi öpüşüyorsun. Sen sevimli bir çocuksun ve akıl küpüsün ama bir öpücük, ilanaşık değildir, Woody. Ne kadar hoşuna giderse gitsin.”

Neredeyse yürüyüş alayının önüne kadar gelmişlerdi. Woody, bitiş noktasını ileride görebiliyordu: Buffalo Metal İşleri fabrikasının yüksek duvarları. Ana kapı kapalıydı ve fabrikanın bir düzine kadar –polis üniformasını taklit ederek açık mavi gömlek giymiş haydut kılıkli– güvenlik görevlisi, kapıyı koruyorlardı.

“Ve ben, sarhoştum,” diye ekledi Joanne.

“Evet, ben de sarhoştum,” dedi Woody.

Onurunu korumak için söylediği ve inandırıcılıktan uzak bir sözdü elbette ama Joanne, ona inanmış gibi yapma nezaketini gösterdi: “Öyleyse ikimiz birlikte aptalca bir şey yaptık; bence unutalım gitsin.”

“Evet,” dedi Woody, bakışlarını başka tarafa çevirerek.

Şimdi fabrikanın tam önündeydiler. Yürüyüş alayının en önünde olanlar kapıda durdu ve birisi, megafon kullanarak bir konuşma yapmaya başladı.

Daha dikkatli bakınca Woody, konuşanın sendikacı Brian Hall olduğunu fark etti.

Woody'nin babası, bu adamı tanır ve severdi: Uzak geçmişte bir tarihte, bir grevi çözmek için birlikte çalışmışlardı.

Alayın arka tarafı, kapıya doğru gelmeye devam ediyordu ve caddenin genişliğince bir yığılma olmaya başladı. Fabrika polisi, kapılar kapalı olmasına rağmen girişe kimseyi yaklaştırmamaya çalışıyordu. Woody şimdi, adamların elinde polis tipi coplar olduğunu görebiliyordu. Bir tanesi bağıırıyordu: "Girişten uzak durun! Burası özel mülktür!" Woody, fotoğraf makinesini kaldırıp bir fotoğraf çekti.

Ama öndeki insanlar, arkadan gelenler tarafından ileri itiliyorlardı. Woody, Joanne'in kolunu tuttu ve onu, yığılmanın biriktiği yerden uzaklaştırmaya çalıştı. Ancak bu, oldukça güçlü: kalabalık şimdi iyice sıkışmıştı ve hiç kimse yoldan çekilmek istemiyordu. Hiç istemediği hâlde Woody, gittikçe fabrikanın kapısına ve coplu polislerle doğru yaklaşıyordu. "Bu hiç de iyi bir durum değil," dedi, Joanne'e.

Ama Joanne, heyecan içindeydi. "Bu piçler bize engel olamaz!" diye bağırdı.

Yanındaki adam da bağırdı: "Doğru! Evet, doğru!"

Kalabalık, hâlâ girişten on metre kadar uzaktaydı; gelgelelim nöbetçiler, gene de hiç gereksiz yere göstericileri iteklemeye başladı. Woody, bir fotoğraf daha çekti.

Brian Hall, elindeki megafondan haydut patronlara bağıırıyor ve suçluyormuş gibi parmağıyla fabrika polislerini gösteriyordu. Şimdi ses tonunu değiştirmiş, herkesi sakın olmaya davet ediyordu. "Girişten uzak durun lütfen, kardeşlerim," diye bağırdı. "Geri çekilin, tatsızlığa gerek yok."

Woody, nöbetçilerden birinin bir kadını sendeletecek kadar sert ittiğini gördü. Kadın düşmedi ama bağırdı ve yanındaki adam, "Hey dostum, sakın ol bakalım," dedi, nöbetçiye.

"Bir şey başlatmaya mı çalışıyorsun?" dedi nöbetçi, meydan okur gibi.

"Sadece ittirmeyi bırakın!" diye bağırdı kadın.

"Geri basın, geri basın!" diye bağırdı nöbetçi. Copunu havaya kaldırdı. Kadın çığlık attı.

Cop aşağı inerken Woody bir fotoğraf çekti. "O piç herif kadına vurdu!" dedi Joanne. Öne ilerlemeye çalıştı.

Ama kalabalığın büyük kısmı diğer yöne -fabrikadan uzağa doğru- hareket etmeye çalışıyordu. Kalabalık arkasını fabrikaya dönerken nöbetçiler, ite kaka tekmeleyerek ve coplarıyla vurarak üzerlerine geldi.

“Şiddete gerek yok! Fabrika polisi! Geri çekilin! Cop kullanmayın!” diye bağırdı Brian Hall. Sonra bir nöbetçi, onun elindeki megafonu düşürdü.

Daha genç erkeklerin bazıları, nöbetçilere karşı dövüşmeye başladı. Yarım düzine kadar gerçek polis de kalabalığın arasına karıştı. Fakat fabrika polisini engellemeye çalışmadılar ve karşı koyan gençleri tutuklamaya giriştiler.

Arbedeyi başlatan nöbetçi yere düştü ve iki gösterici onu tekmelemeye başladı.

Woody bir fotoğraf çekti.

Joanne, öfke içinde çılgınlık atıyordu. Bir nöbetçinin üzerine atlayıp adamın yüzünü tırmaladı. Adam, onu itirmek için elini siper etmeye çalıştı. Kazara veya belki de değil, eli Joanne’in burnuna fena çarptı. Joanne, burnundan kan akarak geriye düştü. Nöbetçi copunu kaldırdı. Woody, Joanne’i bileğinden yakalayıp çekti. Cop boşa indi. “Gel hadi!” diye bağırdı Woody, Joanne’e. “Buradan çıkmak zorundayız!”

Yüzündeki kan, Joanne’in öfkesini hafifletmişti; fotoğraf makinesi boyunda sallanan Woody, onu yarı çekeleyerek yarı taşıyarak ve mümkün olduğunca çabuk fabrika girişinden uzaklaştırırken Joanne, karşı koymadı. Kalabalık şimdi paniklemeye başlamıştı; herkes kaçmaya çalışırken bazı insanlar yere düştü, diğerleri onlara takılıp tökezledi.

Woody, oradaki çoğu insandan daha uzun olduğundan kendini ve Joanne’i ayakta tutmayı başarabildi. Copların önünde kalabalığın içinde ilerlemeye çalıştılar. Nihayet kalabalık seyrilmeye başladı. Joanne, Woody’nin elinden kurtuldu; birlikte koşmaya başladılar.

Arbedenin gürültüsü arkalarında silikleşirken birkaç köşe döndüler ve biraz sonra kendilerini, depo ve fabrika binaları pazar günü kapalı olan تنها bir caddede buldular. Hız kesip yürümeye başladılar. İki de nefes nefeseydi. Joanne gülmeye başladı. “Bu çok heyecanlıydı!” dedi.

Woody, onun heyecanını paylaşamadı. “Berbattı,” dedi. “Ve daha da kötü olabilir.” Joanne’i oradan kurtarmıştı ve bunun, çıkma teklifi hakkında Joanne’in fikrini değiştirebileceğini birazcık da olsa umuyordu.

Fakat Joanne, ona karşı herhangi bir borç hissediyormuş gibi değildi. “Ah, yapma,” dedi, onu küçümser bir tonda. “Kimse ölmedi.”

“Nöbetçiler kasten bir ayaklanma kışkırtması yaptı!”

“Elbette öyle! Peshkov, sendikacıların kötü görünmelerini istiyor.”

“Eh, biz gerçeği biliyoruz,” dedi Woody, fotoğraf makinesini işaret ederek. “Ve ispat edebiliriz.”

Yarım mil kadar yürüdüler. Sonra Woody, boş bir taksi gördü ve el kal-

dırdı. Şöföre, Rouzrokh ailesinin ev adresini verdi.

Taksinin arka koltuğuna oturduklarında cebinden bir mendil çıkardı. “Seni evine ve babana bu hâlde götüremem,” dedi. Bembeyaz pamuklu mendilini açtı ve hafifçe Joanne’in üst dudağına dokundurdu.

Yakın ve samimi bir hareketti; Woody için seksiydi ama Joanne buna izin vermedi. “Ben yaparım,” diyerek mendili elinden aldı. Yüzünü sildi. “Şimdi nasıl?”

Woody, “Şurada biraz kalmış,” diye yalan söyledi. Mendili aldı. Joanne’in geniş bir ağzı, düzgün dizilmiş bembeyaz dişleri vardı. Ve dudakları, başını döndürecek kadar dolgundu. Alt dudağının altında bir iz kalmış gibi yaptı; orayı hafifçe sildi: “Şimdi oldu.”

“Teşekkür ederim,” dedi Joanne. Yarı memnun yarı kızgın –tuhaf bir ifa- deyle Woody’ye baktı. Joanne’in, çenesindeki kan izi hakkında yalan söylediğini bildiğini ve ona kızıp kızmamakta tereddüt geçirdiğini tahmin etti Woody.

Taksi, evin önünde durdu. “Sen içeri gelme,” dedi Joanne. “Nerede olduğum hakkında evdekilere yalan söyleyeceğim. Senin gerçeği ağzından kaçırmanı istemiyorum.”

Woody, kendisinin ondan daha ketum olacağını düşündü ama bu konuda bir şey söylemedi. “Daha sonra seni ararım,” dedi sadece.

“Tamam.” Joanne taksiden indi, evin girişine doğru yürürken Woody’ye yarım yamalak el salladı.

“Bebek gibi bir kız,” dedi taksici. “Ama senin için fazla büyük.”

“Beni Delaware Caddesi’ne götür,” dedi Woody. Evin numarasını ve kava- şağı söyledi. Nalet bir taksiciyle Joanne hakkında konuşacak değildi.

Ama bu konuyu düşünmeye devam etti. Aslında kızacak bir şey yoktu: Erkek kardeşinden sokaktaki taksiciye kadar herkes, kendisinin Joanne için fazla genç olduğunu söylüyordu. İyi ama bu gerçek canını acıtıyordu! Bunda sonraki hayatını nasıl yaşayacağını bilmiyormuş gibi hissetti. Bu günün geri kalanını nasıl geçirecekti?

Evde anne ve babası, hiç şaşmadan yaptıkları *pazar günü öğlen uykusuna* yatmışlardı. Chuck bunun, öğlen uykusu değil, öğlen sevişmesi olduğunu düşünüyordu. Betty’nin dediğine göre Chuck da bir grup arkadaşıyla yüz- meye gitmişti.

Woody, karanlık odasına gidip çektiği fotoğrafları tabetmeye girişti. Kimyasalları ideal sıcaklığına getirmek için lavaboya sıcak su doldurdu. Sonra filmi, ışık kapanı küvetine aktarmak için siyah bir torbaya koydu.

Tabetmek uzun süren bir işlemdi ve sabır gerektiriyordu ama Woody,

karanlıkta oturup Joanne'i düşünebildiği için hâlinde memnundu. Arbede sırasında birlikte olmaları Joanne'in ona âşık olmasına yetmemişti ama birbirlerine biraz daha yaklaştırmışlardı. Joanne'in, en azından gittikçe daha çok ondan hoşlandığından emindi. Belki de Joanne'in nihai reddedişi değildi. Belki denemeye devam etmesi gerekiyordu. Kesinlikle diğer kızlara karşı bir ilgi duyuyor değildi.

Bekleme süresi için kurduğu saat çalınca kimyasal tepkimeyi durdurmak için filmi yeni bir küvete; sonra da imajı kalıcılaştırmak için bir sabitleyici banyosuna aldı. Nihayet filmi yıkadı ve kuruladı. Siyah-beyaz negatife baktı.

Resimlerin gayet güzel çıktığını düşündü.

Film karelerini kesti. İlk kareyi agrandisöre koydu. 8x10 ebadında bir fotoğraf kâğıdını agrandisörün altına yerleştirdi, ışığı açtı; saniyeleri sayarak kâğıdı negatifin etkisine bıraktı. Sonra kâğıdı banyo solüsyonunun içine aldı.

İşlemin en iyi kısmı burasıydı. Beyaz kâğıt üzerinde yavaş yavaş gri lekeler belirmeye başladı. Bu işlem sırasında, bir mucize gerçekleşiyormuş gibi gelirdi her zaman. Tabettiği ilk resim, pazar giysileri ve şapkası içinde bir zenci ve bir beyaz adamı gösteriyordu. Birlikte, üzerinde büyük harflerle KARDEŞLİK yazan bir pankartı tutuyorlardı. Resim tamamen ortaya çıktığında kâğıdı sabitleyici banyosuna aldı; sonra yıkayıp kuruladı.

Çektiği bütün pozları tabetti. Sonra karanlık odadan çıktı ve fotoğraflarını yemek masasının üstüne dizdi. Aldığı sonuçtan memnundu: bir olaylar dizisini gösteren gayet net ve hareketli resimler. Sonra anne ve babasının üst kattaki kırıptılarını duydu. Evlenmeden önce gazetecilik yapmış ve hâlâ, dergilere makale yazan ve hatta kitap da yazan annesine seslendi; aşağı indiğinde ona, "Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Annesi, tek gözüyle dikkatli dikkatli fotoğrafları inceledi; bir süre sonra, "Bence gayet iyi fotoğraflar. Onları bir gazeteye götürmelisin," dedi.

"Sahi mi?" dedi Woody. Heyecanlanmaya başladı. "Hangi gazeteye götüreyim?"

"Ne yazık ki bütün gazeteler muhafazakâr. Belki *Buffalo Sentinel* olabilir. Editörü Peter Hoyle'dur ve kendisi, tanrıların kısa pantolon giydikleri günlerden beri oradadır. Babanı iyi tanır, belki seninle görüşmeyi kabul eder."

"Ona fotoğrafları göstermeli miyim?"

"Şimdi. Bir düşünelim: Yürüyüş, bir sıcak haber. Yarınki gazetelerde yer alacaktır. Fotoğraflara bu gece ihtiyaçları olacak."

Woody, enerjile dolduğunu hissetti. "Tamam," dedi. Fotoğrafları topladı.

dı, düzgün bir deste hâline getirdi. Annesi de babasının çalışma odasından karton bir dosya getirdi. Woody, annesini öptü ve evden çıktı.

Şehir merkezine giden bir otobüse bindi.

Sentinel binasının ön girişi kapalıydı; bir an için hayal kırıklığı yaşadı ama sonra, pazartesi günü için gazete çıkaracaklarsa muhabirlerin içeriye girebildikleri başka bir giriş olacağını düşündü. Ve hiç şüphesiz o yan girişi buldu. “Mr. Hoyle için bazı fotoğraflar getirdim,” dedi, kapıdaki görevliye. Adam onu üst kata yolladı.

Woody, editörün ofisini buldu; bir sekreter adını aldı ve bir dakika sonra Peter Hoyle ile el sıkışıyordu. Editör Hoyle; uzun boylu, beyaz saçlı, kara bıyıklı, heybetli bir adamdı. Daha genç bir meslektaşıyla toplantısını bitirmek üzereydi. Sanki baskı makinelerinin gürültüsünü bastırmak istiyormuş gibi yüksek sesle konuşuyordu: “Çarpıp kaçan sürücü hikâyesi iyi ama giriş kısmı berbat, Jack.” Elini adamın omzuna koyup onu kapıda doğru yönlendirdi. “Hikâyeye yeni bir burun tak. Belediye başkanının açıklamasını sonraya al, sakatlanan çocukla başla.” Jack çıktı; Hoyle, Woody’ye döndü. “Sende ne var, evlat?” dedi, hiç hoş beşe falan girmeden.

“Ben bugünkü yürüyüşteydim.”

“Yani arbedede.”

“Arbede değildi. Ta ki fabrika nöbetçileri bir kadına coplarıyla vurmaya başlayana kadar.”

“Duyduğuma göre göstericiler fabrikaya girmeye kalkışmış, nöbetçiler de onları püskürtmüş.”

“Bu doğru değil, efendim. İspatlayacak fotoğraflarım var.”

“Göster bana.”

Woody, otobüste gelirken fotoğrafları sıraya sokmuştu. İlk fotoğrafı masanın üstüne koydu: “Gayet sakın başladı.”

Hoyle, fotoğrafı bir kenara itti. “Bu, işe yaramaz,” dedi.

Woody, fabrikada çektiği fotoğrafı çıkardı: “Nöbetçiler kapıda bekliyordu. Coplarını görebilirsiniz.”

Bir sonraki fotoğraf, itiş kakış başladığında çekilmişti: “Göstericiler, girişten en az on metre uzaktaydı. Nöbetçilerin onları itip kakmaları için hiçbir neden yoktu. İtip kakmaları, kasıtlı bir kışkırtmaydı.”

“Peki,” dedi Hoyle ve fotoğrafı itmedi.

Woody, en iyi fotoğrafını çıkardı: bir nöbetçi, copla bir kadına vururken. “Ben, bütün bu olayı gördüm,” dedi Woody. “Kadının tek yaptığı, nöbetçiye itip durmayı bırakmasını söylemekti ve adam da ona böyle vurdu.”

“Güzel fotoğraf,” dedi Hoyle. “Başka var mı?”

“Bir tane daha,” dedi Woody. “İtiş kakış başlar başlamaz göstericilerin çoğu kaçmaya başladı ama birkaç kişi karşı koydu.” İki göstericinin yerdeki nöbetçiyi tekmeleyişini gösteren fotoğrafı Hoyle’un önüne koydu. “Bu gençler, kadına vuran nöbetçiye misilleme yapıyor.”

“İyi iş çıkarmışsın, genç Dewar,” dedi Hoyle. Masasına geçti ve çekmece-den bir form çıkardı. “Yirmi kâğıt iyi mi?”

“Yani benim fotoğraflarımı basacak mısınız?”

“Sanırım onları bunun için bana getirdin.”

“Evet, efendim. Yirmi dolar, tamam. Yani yeter. Yani çok bile.”

Hoyle, forma bir şeyler karalayıp imzaladı: “Bunu vezneye götür. Sekreterim sana nereye gideceğini tarif eder.”

Masasındaki telefon çaldı. Editör, telefonu kaldırıp bağırdı: “Ben Hoyle.” Woody dosyasını topladı ve görüşmenin bittiğine karar vererek odadan çıktı.

Keyiften dört köşe olmuştu. Elbette para alması da harikaydı ama fotoğrafının gazetede basılacak olmasından dolayı daha büyük bir sevinç hissediyordu. Sekreterin tarifini izleyip küçük bir odadaki vezne gişesinin önüne geldi, yirmi kâğıdını aldı. Bir taksiye atlayıp eve döndü.

Anne ve babası, bu başarısından büyük bir memnuniyet duydu; hatta kardeşi bile sevinmiş görünüyordu. Akşam yemeğinde, babaannesi şöyle dedi: “Gazeteciliği bir meslek olarak düşünmediğin sürece iyi. Buna tenez-zül etme.”

Aslında Woody, politikaya atılmak yerine haber fotoğrafçılığı yapmayı düşünmeye başlamıştı bile. Babaannesinin onaylamamasına şaşırды.

Annesi güldü: “Ama sevgili Ursula, ben bir gazeteciydim.”

“O farklı. Sen kadınsın,” dedi babaannesi. “Woodrow, kendisinden önce babası ve büyükbabasının da olduğu gibi seçkin bir adam olmalı.”

Annesi bunu bir hakaret olarak almadı; çünkü babaannesini severdi ve onun tutucu açıklamalarını hem hoşgörüyü hem de eğlenerek dinlerdi.

Ancak Chuck, geleneksel odağın ağabeyi üzerinde olmasına karşı çıktı: “Peki, ben ne olmalıyım? Benim başım kel mi?”

“Edebini takın, Charles,” dedi babaannesi, her zamanki gibi son sözü söyleyerek.

O gece Woody, uzun süre uyuyamadı. Fotoğrafını gazetede görmeyi zor bekliyor; kendini, çocukken Noel gecelerinde hissettiği gibi hissediyordu. Sabah olsun diye beklemekten uyuyamıyordu.

Joanne’i düşündü. Joanne, onun çok genç olduğunu düşünmekle yanılı-yordu. O, Joanne için çok uygundu: Joanne ondan hoşlanıyordu; bir sürü

ortak yönleri vardı ve Joanne, o öpücükten hoşlanmıştı. Woody hâlâ, bir şekilde onun kalbini kazanabileceğini düşünüyordu.

Nihayet uyuyakaldı; uyandığında hava aydınlanmıştı. Pijamasının üstüne bir hırka geçirip aşağıya koştu.

Evin kâhyası Joe, daima erkenden gidip gazeteleri alır ve kahvaltı odasındaki sehpanın üzerine dizerdi. Woody, anne ve babasını kahvaltı masasında buldu; babası, sütle çırpılarak pişirilmiş yumurtasını yerken annesi kahvesini yudumluyordu.

Woody, hemen *Sentinel* gazetesini aldı. Fotoğrafı ilk sayfadaydı.

Ama Woody, böyle bir şey beklemiyordu.

Sadece tek bir fotoğrafını –en son çektiği, yere düşen nöbetçinin iki işçi tarafından tekmelendiğini gösteren fotoğrafı– basmışlardı. Manşette şöyle yazıyordu: **METAL GREVCİLERİ İSYANDA.**

“Aman Tanrı’m, hayır!” dedi Woody.

Haberi, gözlerine inanamadan okudu. Göstericilerin zorla fabrikaya girmek için saldırdıklarını ve birkaçı hafif yaralı fabrika polisi tarafından cecurca geri püskürtüldüklerini yazıyordu. Belediye Başkanı, Polis Şefi ve Lev Peshkov, göstericilerin davranışlarını lanetliyordu. Haberin en sonunda ve sanki son bir kez daha düşünülmüş gibi, sendika sözcüsü Brian Hall’un bütün bu hikâyeyi reddeden ve nöbetçileri şiddet kullanmakla suçlayan sözlerine yer veriliyordu.

Woody, gazeteyi annesinin önüne koydu. “Hoyle’e, olayı başlatanın nöbetçiler olduğunu anlattım. Ve ona, bunu ispatlayan fotoğrafı verdim!” dedi, öfkeyle. “Neden gerçeğin tam tersini basıyor?”

“Çünkü o bir muhafazakâr,” dedi annesi.

“Gazetelerin gerçeği yazmaları gerekiyor!” dedi Woody. Sesi, öfkeli bir güceniklikle yükseliyordu. “Oturdukları yerden yalan uyduramazlar!”

“Elbette, uydurabilirler,”

“Ama bu hiç adil değil!”

“Gerçek dünyaya hoş geldin, Woody.”

(vi)

Dave Rouzrokh’a rastladıklarında Greg Peshkov ve babası, Washington DC’de Ritz-Carlton otelin lobisindeydi.

Dave, beyaz bir elbise giymiş ve bir hasır şapka takmıştı; ikisine birden nefretle baktı. Lev, Dave’e selam verdi ama Dave, ona aşağılayarak bakmaktan başka bir tepki vermedi.

Greg, bunun nedenini biliyordu. Dave, bütün yaz para kaybetmişti; çün-

kü ilk defa gösterime giren birinci sınıf filmleri Roseroque Tiyatrolarında gösteremiyordu. Ve bundan, bir şekilde Lev'in sorumlu olduğunu tahmin etmiş olmalıydı.

Geçen hafta Lev, sinema salonları için Dave'e -ilk teklifinin yarısı- dört milyon dolar teklif etmiş ve Dave de tekrar reddetmişti. "Fiyat düşüyor, Dave," diye uyarmıştı Lev.

"Acaba burada ne arıyor?" diye sordu Greg.

"Sol Starr ile görüşecek. Sol'un ona neden iyi filmler göndermediğini soracak." Besbelli ki babası her şeyi biliyordu.

"Peki, Mr. Starr ona ne diyecek?"

"Onunla dalga geçecek."

Greg, babasının her şeyi bilme ve duruma hâkim olma yeteneğine hayran oldu; oyunu, her zaman bir adım önde götürüyordu.

Asansöre binip yukarı çıktılar. Greg, babasının bu oteldeki daimî süitine ilk defa geliyordu. Annesi Marga, bu süite hiç gelmemişti.

Lev, Washington'da epey vakit geçiriyordu; çünkü hükûmet, sürekli olarak film endüstrisine müdahale ediyordu. Büyük ekranda neyin gösterilebileceği konusunda kendilerini ahlaki önder sayan bazı adamlar, galeyana gelip sansür uygulaması için hükûmete baskı yapıyorlardı. Lev, bu meseleyi bir pazarlık olarak görüyordu -aslında hayatı bir pazarlık olarak görüyordu- ve daimî eğilimi, gönüllülük esasına dayalı bir prensibe ya da -daha doğrusu- Sol Starr ve Hollywood kodamanlarının desteklediği bir stratejiye bağlı kalarak resmî sansürden kurtulmaktı.

Son derece şık bir salona girdiler: Buffalo'da Greg ve annesinin oturduğu ve Greg'in her zaman lüks bulduğu ferah daireden çok daha şıktı. Bu salon; Greg'in Fransız işi olduğunu düşündüğü ince bacaklı mobilyalar, pencerelerde cevizi kahverengi kadife perdeler ve büyük bir gramofonla tefriş edilmişti.

Salonun ortasında duran sarı renkli ipek satenle döşenmiş sofada film yıldızı Gladys Angelus'un oturduğunu görünce Greg, basbayağı afalladı.

İnsanlar onun, dünyanın en güzel kadını olduğunu söylüyorlardı.

Greg, neden böyle söylendiğini şimdi anlıyordu. Kadının, dar eteğinin altında birbirinin üstüne atılmış uzun bacakları ve koyu mavi davetkâr gözlerinden seksapeli fııkırıyordu. Greg'in elini sıkmak için kendi elini uzatırken kırmızı dudakları gülümsedi; yumuşak süveterinin altındaki yuvarlak göğüsleri, baştan çıkarıcı bir hareketle sallandı.

Onun elini tutmadan önceki bir salise içinde Greg, tereddüt geçirdi. Bunun, annesi Marga'ya sadakatsizlik olacağını hissetti. Marga, Gladys

Angelus adını ağzına almazdı; besbelli ki bu, Gladys ve Lev hakkındaki söylentileri bildiğinin bir işaretiydi. Kendi annesinin düşmanıya dostluk kurmak üzere olduğunu hissetti. *Annem bunu bilse ağlar*, diye geçti aklından.

Ama bir sürprize hazırlıksız yakalanmıştı. Önceden biliyor olsaydı nasıl bir tepki göstereceğinin hesabını yapar, bu karşılaşmaya hazır olabilir ve nazik bir reddediş provası yapabilirdi. Ama bu karşı konulması imkânsız güzellikteki kadın karşısında şimdi, sakar bir kabalık yapmaması mümkün değildi.

Kadının, baş döndüren gözlerine bakarak elini tuttu ve ona gülümsemeye çalıştı ama *otuz iki dişi ortada* denen türden bir sırtıtma oldu.

Kadın, onun elini bırakmadı ve “Bunca zaman sonra nihayet seninle tanıştığımıza çok sevindim,” dedi. “Baban bana senin hakkında çok şey anlattı –ama senin ne kadar yakışıklı olduğunu söylememiş!”

Bu sözde, fevkalade nahoş bir sahipleniş vardı: Sanki annesinin elinden babasını çalan bir fahişe değil de ailenin bir üyesiymiş gibi konuşuyordu. Gelgelelim Greg kendini, onun çekimine yakalanmış buldu. “Filmlerinize bayılıyorum,” dedi, şapşal şapşal.

“Ah, kes şunu,” dedi Gladys, “böyle söylemek zorunda değilsin.” Ama Greg, gene de onun böyle sözlerden hoşlandığını düşündü. “Gel. Yanıma otur,” diye devam etti Gladys. “Seni tanımak istiyorum.”

Greg, kendisine söyleneni yaptı. Zaten başka bir şey yapması mümkün değildi. Gladys, hangi okula gittiğini sordu; Greg okulunu anlatırken telefon çaldı. Babasının telefonda konuştuklarını parça buçuk duydu: “Yarın olması gerekiyordu... tamam, öyle yapmamız gerekiyorsa hızlandırırız... bana bırak. Ben icabına bakarım.”

Lev telefonu kapattı ve Gladys’in sözünü keserek “Senin odan koridorun sonunda, Greg,” dedi. Oda anahtarını uzattı. “Orada, benden sana bir hediye bulacaksın. Yerleş ve keyfine bak. Saat yedide akşam yemeği için buluşuruz.”

Bu çok ani olmuştu ve Gladys’in canı sıkılmışa benziyordu ama Lev, bazen buyurgan olabiliyordu ve en iyisi ona itaat etmektir. Greg anahtarı alıp oradan çıktı.

Koridorda, ucuz bir elbise giymiş geniş omuzlu bir adama rastladı. Adam ona, Buffalo Metal İşleri güvenlik şefi Joe Brekhunov’u hatırlattı. “Tünaydın, efendim,” dedi adam. Belki de otelin bir çalışanıydı.

Greg odasına girdi. Babasının süiti kadar şatafatlı olmasa da hoş bir odaydı. Bahsettiği hediyeyi göremedi ama valizi oradaydı; bir yandan Gladys’i düşünerek eşyalarını yerleştirmeye başladı. Babasının metresinin

elini sıkarak annesine sadakatsizlik mi ediyordu? Elbette Gladys, evli bir adamla yatarak Marga'nın Olga'ya yaptığından başka bir şey yapıyor değildi. Gelgelelim gene de acı veren bir huzursuzluk hissediyordu. Gladys'le tanıştığını annesine söyleyecek miydi? *Daha neler, deli misin?*

Gömleklerini askıya asarken bir kapı tıklaması duydu. Ses, yan odaya geçiş kapısıymış gibi görünen bir kapıdan geliyor gibiydi. Ancak biraz sonra o kapı açıldı ve içeriye bir kız girdi.

Yaşça Greg'den büyük bir kızdı ama çok fazla değil. Teni, çikolata rengindeydi; puanlı bir elbise giymişti ve sapsız bir el çantası taşıyordu. Kız, bembeyaz dişlerini göstererek kocaman bir tebessümle gülümsedi: "Selam. Ben de yan odadayım."

"Anlamıştım," dedi Greg. "Sen kimsin?"

"Jacky Jakes." Elini uzattı. "Ben bir aktrisim."

Greg, bir saat içinde ikinci bir güzel aktrisin elini sıkıyordu. Jacky'de daha civelek bir hava vardı ve Greg bunun, Gladys'in büyüleyici çekiminin daha cazip olduğunu düşündü. Jacky'nin ağzı, koyu pembe bir fiyonk gibiydi. "Babam, bana bir hediyesi olduğunu söyledi," dedi Greg. "Yoksa o hediye sen misin?"

Kız kıkırdadı: "Sanırım öyle. Bana da senden hoşlanacağımı söyledi. Beni filmlerde oynatacak."

Greg, senaryoyu anladı. Babası, Gladys'le tanıştığı için huzursuzluk duyacağını düşünmüş ve yaygara çıkarmaması için ödül olarak ona da Jacky'yi bulmuştu. Böyle bir rüşveti, belki de reddetmesi gerekiyordu. Ama karşı koymadı. "Sen çok güzel bir hediyesin," dedi.

"Baban sana gerçekten çok iyi davranıyor."

"Babam harikadır," dedi Greg. "Sen de öylesin."

"Çok tatlısın." El çantasını şifonyerin üstüne koydu, Greg'e yaklaştı, ayak parmaklarının üzerinde yükseldi ve dudaklarından öptü. Dudakları yumuşacık ve sıcaktı. "Senden hoşlandım," dedi kız. Greg'in omuzlarını okşadı. "Güçlüsün."

"Buz hokeyi oynarım."

"Kızlara kendini güvende hissettirir," dedi Jacky. İki elini de Greg'in yanaklarına koydu ve tekrar, daha uzun öptü; sonra içini çekti. "Ah, sanırım birlikte çok eğleneceğiz."

"Sahi mi?" Washington, Güneyli bir şehirdi ve hâlâ büyük ölçüde bir ayırım yaşıyordu. Buffalo'da siyah ve beyazlar aynı restoranda yemek yiyebilir, aynı barda içki içebilirdi ama burası farklıydı. Greg, ne tür kanunları olduğundan çok emin değildi ama beyaz bir erkekle siyah bir kadının

birlikte olmasının sorun yaratabileceğini düşünüyordu. Jacky'nin bu otelde bir oda tutabilmesi bile şaşırtıcıydı: Lev ayarlamış olmalıydı. Ama Greg ve Jacky'nin, Lev ve Gladys'le birlikte şehirde dolaşmaları da pek mümkün değildi. O zaman birlikte eğlenmekten söz ederken Jacky ne demek istiyordu? Aklına gelen yeni bir düşünceyle hayretler içinde kaldı: Jacky, onunla yatağa girmeye hazır olduğunu söylüyor olabilirdi.

Ellerini kızın beline koydu ve bir kez daha öpmek için kendine çekti ama kız, geri kaçtı. "Benim duş alınam lazım," dedi. "Birkaç dakika bana izin ver." Döndü ve geldiği kapıdan geçip öbür odaya girdi; kapıyı kapattı.

Greg, yatağın üstüne oturdu ve bütün bunlara bir anlam vermeye çalıştı. Jacky, filmlerde oynamak istiyordu ve görünüşe göre, kariyerinde ilerlemek için seks yapmaya hazırdı. İster siyah ister beyaz olsun bu stratejiyi uygulayan ilk aktris o değildi. Lev'le yatarak Gladys de aynı şeyi yapıyordu. Greg ve babası, bu durumun şanslı imtiyazına sahiptiler.

El çantasını şifonyerin üstünde bıraktığını gördü. Çantayı aldı ve odaları bağlayan kapıyı açmaya çalıştı. Kilitli değildi. İçeri girdi.

Jacky, sırtında pembe bir bornozla telefonda konuşuyordu: "Evet, yakışıklı. Sorun yok." Sesi, daha olgun bir tondaydı. Greg, onun kendisiyle konuşurken takındığı *seksi küçük kız* tonunun doğal sesi olmadığını anladı. Sonra Greg'i gördü. Gülümsedi ve telefona konuşurken küçük kız sesine geri döndü: "Lütfen beni arayan olursa not alın. Rahatsız edilmek istemiyorum. Teşekkür ederim. Bay bay."

"Bunu unuttun," dedi Greg, çantayı uzatarak.

"Beni bornozumla görmek için geldin, değil mi?" dedi kız, fingirdek bir havayla. Bornozun önü, memelerini tamamıyla örtüyor değildi; Greg, pürüzsüz kahverengi teninin büyüleyici kıvrımlarını görebiliyordu.

Sırıttı: "Hayır ama geldiğime memnun oldum."

"Şimdi odana geri dön. Benim duş alınam lazım. Sonra daha fazlasını görmene izin verebilirim belki."

"Aman Tanrı'm," dedi Greg.

Odasına döndü. Hayretten hayrete yuvarlanıyordu. "Sonra daha fazlasını görmene izin verebilirim," diye tekrarlardı kendi kendine. Bir kız için ne biçim laftı bu!

Sertleşmişti. Ama gerçek bir birleşme bu kadar yakinken şimdiden boşalmak istemiyordu. Aklını meşgul etmek için, giysilerini yerleştirmeye devam etti. Pahalı bir tıraş takımı vardı; annesinin hediye ettiği takımın ustura ve fırçasının sapı, sedefti. Bunları banyoya yerleştirdi ve gördüğünde Jacky'nin bunlardan etkilenip etkilenmeyeceğini düşündü.

Aradaki duvar inceydi; yan banyodan gelen su sesini duyabiliyordu. Çamaşırlarını ve çoraplarını çekmecelere yerleştirmekle meşgul olmaya çalıştı.

Sonra bir çığlık duydu.

Donakaldı. Bir an için kıpırdamayacak kadar şaşırdı. Bu ne demekti şimdi? Jacky neden böyle bir çığlık atmıştı? Sonra bir çığlık sesi daha geldi. O şokla harekete geçti. Ara kapıyı hızla açtı ve içeri girdi.

Jacky cırılçıplaktı. Greg, gerçek hayatta hiç çıplak kadın görmemişti. Kızın sivri göğüslerinin koyu kahverengi meme uçları vardı. Kasıklarının, siyah renkli ve gür bir kıvrıkcık saç yumağı örtüyordu. Sırtını duvara dayamış, pek beceremese de elleriyle çıplaklığını örtmeye çalışıyordu.

Ve kızın önünde Dave Rouzrokh dikiliyordu; aristokrat yanağında iki sıra cırmık izi vardı ve muhtemelen Jacky'nin pembe boyalı tırnaklarının marifetiydi. Dave'in beyaz kruvaze ceketinin geniş yakası kan lekesi olmuştu.

"Onu benden uzaklaştır!" diye bağırdı Jacky.

Greg, bir yumruk savurdu. Dave, ondan uzun boyluydu ama nihayetinde o yaşlı bir adam, Greg ise atletik yapılı bir gençti. Yumruğu -beceriden çok şans eseri- Dave'in çenesine indi. Dave geriye doğru sendeleyip yere düştü.

Tam o anda odanın kapısı açıldı.

Greg'in daha önce gördüğü geniş omuzlu otel çalışanı içeri girdi. *Odanın yedek anahtarıyla girmiş olmalı,* diye düşündü Greg. "Ben Tom Cranmer, otelin dedektifim," dedi adam. "Ne oluyor burada?"

"Bu kızın çığlığını duyup buraya girdim ve bu adamı buldum," dedi Greg.

"Bana tecavüz etmeye çalıştı!" dedi Jacky.

Dave ayağa kalkmaya çalıştı. "Bu doğru değil," dedi. "Sol Starr ile görüşmek için bu odaya gelmem gerektiği söylendi bana."

Jacky hıçkırmaya başladı: "Ah, şimdi de yalan söylüyor!"

"Lütfen üstünüze bir şey giyin, bayan," dedi Cranmer.

Jacky, pembe bornozunu giydi.

Dedektif, telefonu kaldırıp bir numara çevirdi: "Genellikle köşede bir polis olur, onu hemen lobiye çağırın."

Dave, ters ters Greg'e bakıyordu: "Sen Peshkov'un piçisin, değil mi?"

Greg, adamı tekrar yumruklamak üzereydi.

"Aman Tanrı'm! Bu bir tuzak!" dedi Dave.

Bir sebeple bu söz, Greg'e çarptı. İçgüdüsel olarak Dave'in gerçeği söylediğini biliyordu. Yumruğunu indirdi. Bütün bu sahne, babası tarafından

yazılmış olmalıydı. Dave Rouzrokh tecavüzcü değildi. Jacky rol yapıyordu. Ve Greg, kendisi de bu filmde bir figürandı sadece. Başının döndüğünü hissetti.

“Lütfen benimle gelin, efendim,” dedi Cranmer, Dave’in kolunu sıkıca tutarak. “Siz ikiniz de.”

“Beni tutuklayamazsın,” dedi Dave.

“Evet, efendim. Tutuklayabilirim,” dedi Cranmer. “Ve sizi polise teslim edeceğim.”

“Giyinmek istemiyor musun?” diye sordu Greg, Jacky’ye.

Kız, çabuk çabuk ve kararlılıkla başını iki yana salladı. Greg, bunun da senaryonun bir parçası olduğunu anladı; ortalıkta bornozuyla dolaşacaktı.

Jacky’yi kolundan tutup koridor boyunca Cranmer ve Dave’i takip etti; onların arkasından asansöre bindiler. Lobide bir polis memuru bekliyordu. *Hem o polis hem de otel dedektifi bu planın bir parçası,* diye düşündü Greg.

“Bu kızın odasından gelen bir çığlık duydum ve bu yaşlı herifi o odada buldum. Kız, adamın ona tecavüz etmeye kalkıştığını söylüyor. Çocuk da bir şahit,” dedi Cranmer.

Dave, sanki bunun bir kâbus olduğunu düşünüyormuş gibi şaşkın şaşkın bakıyordu. Greg, Dave için üzüldüğünü hissetti. Çok zalimce bir tuzağa düşürülmüştü. Lev, Greg’in tahmin edebileceğinden çok daha fazla acımasızdı. Bir yarısı babasına hayrandı; diğer yarısı ise böylesine bir insafsızlığın gerekli olup olmadığını merak ediyordu.

Polis, Dave’e kelepçe taktı ve “Tamam, hadi gidelim,” dedi.

“Nereye?” diye sordu Dave.

“Merkeze,” dedi polis.

“Biz de gitmek zorunda mıyız?” diye sordu Greg.

“Evet.”

Cranmer, Greg’e fısıldadı: “Endişelenme, evlat. Sen çok iyi bir iş başardın. Polis merkezine gidip ifadelerimizi vereceğiz, ondan sonra da bu kızı, bu günden Noel’e kadar düdükleylebilirsin.”

Polis, Dave’i kapıya götürdü; diğerleri de onu takip etti.

Dişarıya adım attıklarında foto muhabirlerinin flaşları patladı.

(vii)

Woody Dewar –New Yorklu bir kitapçının postayla gönderdiği– Freud’un *Histeri Üzerine Çalışmalar* kitabını aldı. Buffalo’da yaz aylarının en önemli sosyal olayı sayılan Yat Kulübü Balosu gecesi, kahverengi bir ambalaj kâğı-

dıyla paketledi ve üzerine kırmızı bir kurdele bağladı. “Şanslı kız için çikolata mı?” diye sordu annesi, salonda yanından geçerken. Annesinin sadece bir gözü vardı ama her şeyi görürdü.

“Bir kitap,” dedi Woody. “Joanne Rouzrokh için.”

“Baloda olmayacak.”

“Biliyorum.”

Annesi durup ona dikkatle baktı: “Sen bu kıza karşı ciddisin.”

“Sanırım. Ama benim çok küçük olduğumu düşünüyör.”

“Muhtemelen gururu izin vermiyordur. Arkadaşları, neden kendi yaşında bir çocukla çıkmadığını soracak. Kızlar bu kadar zalimdir.”

“Joanne daha olgun düşünmeye başlayana kadar dayanmayı planlıyorum.”

Annesi güldü: “Bahse girerim onu güldürüyorsundur.”

“Evet. Elimdeki tek kozum da bu zaten.”

“Eh, n’apalım, ben de baban için epeyce bir süre beklemişim.”

“Sahi mi?”

“Onu ilk gördüğüm günde sevmiştim. Yıllarca hasretini çektim. O yavan inek Olga Vyalov’a âşık olmasını seyretmek zorunda kaldım. Babana layık bir kız değildi ama çalışır vaziyette iki tane gözü vardı. Tanrı’ya çok şükür, şoförü onu becerdi de...” Annesinin konuşması zaman zaman biraz terbiyesizleşebiliyordu; özellikle de babaannesi yokken. Bu kötü alışkanlığı gazetecilik yaptığı yıllarda edinmişti. “Sonra baban savaşa gitti. Onu bir daha elimden kaçırmamak için ta Fransa’ya kadar peşinden gitmek zorunda kaldım.”

Nostalji ve elem, hatıralarına karışmış gibiydi; Woody bunu görebiliyordu: “Ama babam sonunda kendisi için doğru kızın sen olduğunu anladı.”

“Sonunda, evet.”

“Belki benim başıma da böyle bir şey gelecek.”

Annesi onu öptü. “Bol şans, oğlum,” dedi.

Rouzrokhların evi bir mil kadar uzaktaydı. Woody oraya yürüyerek gitti. Bu gece, Rouzrokh soyadını taşıyan hiç kimse Yat Kulübü’ne gitmeyecekti. Washington’daki Ritz-Carlton’da meydana gelen garip bir olaydan sonra Dave gazetelere çıkmıştı. Tipik manşet de şu olmuştu:

SİNEMA PATRONU YILDIZ ADAYI TARAFINDAN SUÇLANIYOR.

Woody, gazetelere güvenilmeyeceğini yakın zaman önce öğrenmişti. Ancak bazı kerizler, işin içinde iş olduğunu söylüyordu; yoksa polis neden Dave’i tutuklasındı?

O günden beri de Rouzrokh ailesinin hiçbir ferdi, hiçbir sosyal olaya katılmıyordu.

Evin dışında silahlı bir koruma vardı; Woody'yi durdurdu. "Aile ziyaretçi kabul etmiyor," dedi, kaba bir tavırla.

Woody, adamın hiç durmadan gazetecilerle uğraştığını düşündü ve kabalığına aldırmadı. Rouzrokhların hizmetçisinin adını hatırlamaya çalıştı: "Lütfen Miss Estella'ya söyler misin? Joanne'e, Woody Dewar'ın ona bir kitap getirdiğini bildirsin."

"Bana bırakabilirsin," dedi koruma, elini uzatarak.

Woody, kitaba sıkıca sarıldı: "Teşekkür ederim ama hayır."

Koruma sinirlenmiş benziyordu ama Woody'yi kapıya kadar götürdü ve zili çaldı. Kapıyı açar açmaz Estella, "Merhaba, Mr. Woody. Lütfen içeri gelin -Joanne sizi gördüğüne sevinecek!" dedi. Woody, korumaya muzaffer bir bakış fırlatmaktan kendini alamadı ve içeri girdi.

Estella, boş kabul salonuna kadar Woody'ye yol gösterdi. Ona, hâlâ küçük bir çocukmuş gibi kurabiye ve süt ikram etmek istedi. Woody nazikçe reddetti. Bir dakika sonra Joanne geldi. Yüzü süzölmüş ve güzelim teni solmuş gibiydi ama Woody'ye memnuniyetle gülümsedi ve çene çalmak için oturdu.

Kitaba sevinmişti. "Onun hakkında zırvalamak dururken şimdi Dr. Freud'u okumak zorunda kalacağım," dedi. "Beni iyi yönde etkiliyorsun, Woody."

"Kötü yönde etkilemeyi tercih ederdim."

Joanne bunu duymazdan geldi: "Sen baloya gitmiyor musun?"

"Biletim var ama sen orada olmayacaksan ilgilenmiyorum. Onun yerine sinemaya gitmek ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim, gerçekten."

"Ya da sadece yemek yiyebiliriz. Şöyle gayet sessiz bir yerde. Tabii otobüsle gitmeye katlanabilirsen."

"Ah, Woody, elbette otobüsle gidebilirim ama sen benim için çok gençsin. Neyse ki yaz neredeyse bitmek üzere. Sen okuluna döneceksin, ben de Vassar'a gideceğim."

"Ve orada birileriyle çıkacaksın, sanırım."

"Kesinlikle öyle olmasını umut ediyorum!"

Woody ayağa kalktı: "Tamam. Eh, ben de gidip ebedî bekârlık yeminimi edeyim ve bir manastıra kapanayım. Lütfen beni ziyarete gelme, manastır-daki diğer biraderlerin aklını çelersin."

Joanne güldü: "Aklımı aile meselelerinden uzaklaştırdığın için teşekkür

ederim.”

Babasının başına gelenlere ilk defa değiniyordu. Woody bu konuyu açmak niyetinde değildi ama o değindiğine göre konuşabilirdi: “Hepimizin sizin tarafınızda olduğumuzu biliyorsun. O aktris hikâyesine hiç kimse inanmıyor. Şehirdeki herkes bunun, o domuz Lev Peshkov’un tuzağı olduğunu düşünüyor ve buna çok sinirleniyoruz.”

“Biliyorum,” dedi Joanne. “Ama suçlamanın kendisi bile babamın katlanamayacağı kadar utanç verici. Sanırım ailem Florida’ya taşınacak.”

“Öyle üzgünüm ki.”

“Teşekkür ederim. Şimdi baloya git.”

“Belki giderim.”

Joanne, onu kapıya kadar geçirdi.

“Bir veda öpücüğüne izin verir misin?” diye sordu Woody.

Joanne, uzanıp onu dudaklarından öptü. Bu daha önceki öpüşmeleri gibi bir şey değildi ve Woody, ona sarılıp dudaklarını onunkilere bastırmaması gerektiğini içgüdüsel olarak anladı. Bu sadece masum bir öpücüktü; Bir nefeslik tatlı bir an boyunca dudakları birbirine dedi. Sonra Joanne geri çekildi ve kapıyı açtı.

“İyi geceler,” dedi Woody, dışarıya adım atarken.

“Elveda,” dedi Joanne.

(viii)

Greg Peshkov âşık olmuştu.

Jacky Jakes’in ona, Dave Rouzrokh’u tuzağa düşürmeye yardım etmesinin bir ödülü olarak verildiğini biliyordu ama buna rağmen gerçekten âşıktı.

Polis merkezinden geri döndükten sonraki birkaç dakika içinde Greg, bekâretini kaybetmişti bile. Ve haftanın büyük kısmını Ritz-Carlton’daki yatakta geçirdi. Greg’in doğum kontrol aracı kullanmasına gerek olmadığını söyledi Jacky; çünkü kendisi zaten “tamir” edilmişti. Greg’in, bunun ne anlama geldiği hakkındaki fikri son derece muğlaktı ama kızın sözüne güvendi.

Hayatında hiç bu kadar mutlu olmamıştı; Jacky’ye tapıyordu –özellikle de o *küçük kız rolünü* bırakıp keskin zekâsını ve dokunaklı mizah anlayışını serbest bıraktığında. Greg’i baştan çıkarmasını babasının emrettiğini ama kendi iradesine rağmen ona âşık olduğunu itiraf etmişti. Asıl adı Mabel Jakes’ti; her ne kadar on dokuz yaşındaymış gibi davranıyorsa da aslında,

on altı yaşındaydı ve Greg'den birkaç ay büyüktü.

Lev, ona bir filmde rol sözü vermişti ama hâlâ, ona uygun bir rol aradığını söylüyordu. Lev'in belli belirsiz Rus aksanını mükemmelen taklit ederek "Fakat sanıyorum ki yeterince iyi aramıyor," dedi.

"Sanırım, zenci oyuncular için yazılmış çok fazla rol yok," dedi Greg.

"Biliyorum. Sonunda hep hizmetçi rollerine çıkıyor, gözlerimi devirip 'Lawdy'¹ diyorum. Cleopatra, Hannibal, Othello gibi oyun ve filmlerde Afrikalılar var ama o roller de genellikle beyaz aktörler tarafından oynanıyor." Jacky'nin şimdi hayatta olmayan babası, bir zenci kolejinde profesörmüş; dolayısıyla Jacky'nin edebiyat bilgisi Greg'den çok daha iyiydi. "Ayrıca zenciler neden sadece siyahi rollerine çıkmak zorundalar ki? Eğer Cleopatra rolü bir beyaza verilebiliyorsa Juliet rolü neden bir siyaha verilemiyor?"

"İnsanlar bunu tuhaf bulur."

"İnsanlar buna alışır. Her şeye alışıyorlar. İsa'yı oynamak için illa Yahudi olmak gerekiyor mu? Bunu kimse umursamıyor."

Doğru söylüyor, diye düşündü Greg. Ancak böyle bir şey hiçbir zaman olmayacaktı.

Lev -her zamanki gibi son dakikaya bırakarak- Buffalo'ya dönme vaktinin geldiğini söylediğinde Greg yıkıldı. Babasına, Jacky'nin de Buffalo'ya gelip gelemeyeceğini sordu ama Lev güldü ve "Evlat, yemek yediğin tabağa sıçılmaz. Tekrar Washington'a geldiğinde onu görürsün," dedi.

Buna rağmen Jacky, bir gün sonra onun peşinden giderek Buffalo'ya geldi ve Canal Caddesi'nde ucuz bir daireye yerleşti.

Sonraki birkaç hafta boyunca Lev ve Greg, Dave'in nihayet -ilk baştaki teklifin dörtte biri olan- iki milyon dolara satmaya razı olduğu Roseroque Tiyatrolarının devir teslimiyle meşgul oldu. Ve Greg'in babasına hayranlığı, bir kerte daha yükseldi. Jacky, davasını geri çekti ve gazetelerin kulağına, nakit mutabakata gittiği fısıldandı. Greg, babasının bu pişkinliği karşısında hem korku hem de hayranlık hissediyordu.

Ve şimdi Jacky yanındaydı. Annesine, her akşam arkadaşlarıyla buluştuğunu söylüyordu ama aslında bütün boş zamanını Jacky ile geçiriyordu. Ona şehri gezdirdi, plajda piknik yaptılar ve ödünç aldığı bir yatla onu gezmeye götürdü. Hiç kimse Jacky'yi, gazeteye basılan bulanık resminde Ritz-Carlton otelinden bir bornozla çıkan kızla ilişkilendirmedi.

Sıcak yaz gecelerini; genellikle Jacky'nin küçük dairesindeki dar yatağın

¹ Özellikle zencilerin kullandığı aksanda, Lord (Tanrı veya Hz. İsa) yerine kullanılan bir kelime (çev. notu).

yıpranmış çarşafı üstünde, kan ter içinde çılgınca ve mutlulukla seks yaparak geçirdiler. Yaşları kemale erer eremez evlenmeye karar verdiler.

Bu gece Greg, Jacky'yi Yat Kulübü Balosuna götürecekti.

Biletleri almak olağanüstü zor olmuştu ama Greg, okuldan bir arkadaşına rüşvet vermiş; Jacky'ye de pembe saten yeni bir elbise almıştı. Marga'dan yüklü bir harçlık alırdı, Lev de arada sırada cebine elli papel sıkıştırmaya bayılırdı; o yüzden her zaman ihtiyacından daha fazla parası olurdu.

Aklının gerisinde bir uyarı sesi duyuyordu: Baloda; garsonluk yapanlar haricindeki insanlar arasında tek zenci, Jacky olacaktı.

Jacky'nin baloya gitmeye hiç gönlü yoktu ama Greg onu ikna etmişti. Gençler Greg'i kıskanacaktı; buna karşın daha yaşlıların hasmane davranabileceğini biliyordu. Epeyce bir mırıldanma olacaktı ama Jacky'nin güzellik ve sevimliliğinin, ön yargıları yeneceğine inanıyordu: Bir insan onun karşısında nasıl direnebilirdi ki? Fakat salağın biri kafayı bulup ona hakaret etmeye kalkarsa Greg, iki yumruğuyla ona iyi bir ders verecekti.

Böyle düşünürken bile annesinin, *hiçbir zaman sevdalı bir ahmak olmanması* söylediğini duyuyordu. Ama bir erkek, annesinin sözünü dinleyerek hayatına devam edemezdi.

Kuyruklu ceketi ve beyaz boyun bağıyla Canal Caddesi boyunca yürürken Jacky'yi yeni elbisesi içinde göreceği anı ipe çekiyordu –belki diz çöküp eteğini kaldırırsa çamaşırını ve jartiyerini de görebilirdi.

Jacky'nin oturduğu binaya girdi –şimdi dairelere ayrılmış eski bir evdi. Merdivenlere, havı dökülmüş kırmızı bir halı döşenmişti ve içerisi baharatlı yemek kokularıyla doluydu. Kendi anahtarını kullanarak daireye girdi.

İçerisi boştu.

Bu çok garipti. Greg olmadan Jacky nereye gidebilirdi?

İçine bir korku dolarken gardırobu açtı. Pembe saten elbise tek başına orada asılı duruyordu. Jacky'nin diğer elbiseleri gitmişti.

“Hayır!” dedi, yüksek sesle. *Bu, nasıl olabilir?*

Çam ağacından yapılmış külüstür masanın üstünde bir zarf duruyordu. Zarfı aldı; üzerine, Jacky'nin güzel el yazısıyla kendi ismi yazılmıştı. Korkunç bir duygu, bütün bedenini sardı.

Elleri titreye titreye zarfı yırttı ve mesajı okudu:

Greg, sevgilim,

Son üç hafta, hayatımın en mutlu dönemi oldu. Kalbimin içinde asla evlenemeyeceğimizi biliyordum ama olabileceğini düşünmek bile çok güzeldi. Sen harika bir çocuksun ve eğer çok fazla babana benzemeye çalışmazsan çok iyi bir adam olacaksın.

Babası, Jacky'nin burada oturduğunu öğrenmiş ve bir şekilde onun gitmesini sağlamış olabilir miydi? Lev böyle bir şey yapmazdı –yapar mıydı?

Beni unutma, elveda.

Hediyen,

Jacky

Greg, kâğıdı avcunun içinde buruşturdu ve ağladı.

(ix)

“Harika görünüyorsun,” dedi Eva Rothmann, Daisy Peshkov’a. “Erkek ol-
sam görür görmez sana âşık olurum.”

Daisy gülümsedi. Eva zaten ona biraz âşıktı. Ve Daisy, gözlerinin mavisini daha da belirginleştiren buz mavisi renginde organtin kumaştan dikilmiş balo tuvaleti içinde gerçekten enfes görünüyordu.

Elbisenin etekleri fırfırlıydı: Önden, ayak bileği boyunda; arkadan, baldırlarının ortasına kadar kısaydı ve incecik çorapları içindeki bacaklarının baştan çıkarıcı görüntüsünü ele veriyordu.

Annesinin safir kolyesini taktı. “Bu kolyeyi –hâlâ ara sıra bana karşı iyi davrandığı günlerde– baban almıştı,” dedi Olga. “Ama acele et Daisy, hepimizi geç bırakıyorsun.”

Olga, bütün anaçlığıyla denizci mavisini tercih etmişti. Eva ise tenine uygun bir kırmızı içindeydi.

Daisy, bir mutluluk bulutu üstünde uçarak aşağı kata indi.

Evden çıktılar. Bahçıvan Henry, bu gece şoförlük görevinin başındaydı ve pırlıl pırlıl parlayan eski siyah Stutz’un kapılarını açmış bekliyordu.

Bu, Daisy için büyük bir geceydi. Bu gece Charlie Farquharson, ona resmen evlenme teklif edecek; aile yadigarı bir pırlanta yüzük verecekti (Daisy yüzüğü görmüş ve uygun bulmuştu; yüzük onun parmağına göre ayarlatılmıştı). Daisy, Charlie Farquharson’ın evlenme teklifini kabul edecek ve balodaki herkese, nişanlandıklarını ilan edeceklerdi.

Daisy arabaya binerken kendini Cinderella gibi hissediyordu.

Gerçi daha önce Eva, kuşklarını dile getirmiş ve “Sana daha uygun birini tercih edeceğimi sanıyordum,” demişti.

“Yani kendisine emir veremeyeceğim bir adamla mı?” diye cevaplamıştı

Daisy.

“Hayır. Ama daha çok senin gibi biri –güzel görünüşlü, sevimli ve seksi bir adam.”

Eva için sıra dışı bir tespitti: Charlie’nin gösterişsiz, sevimsiz ve yavan bir adam olduğunu ima ediyordu. Daisy çok şaşırılmış ve nasıl cevap vereceğini bilememişti.

Ve annesi imdadına yetişmişti. “Ben, çok yakışıklı ve sevimli ve de seksi bir adamla evlendim ama bana, olanca mutsuzluğu yaşattı,” demişti Olga.

Bunun üzerine Eva, başka bir şey söylememişti.

Otomobil Yat Kulübü’ne yaklaşırken Daisy, kendi kendini dizginlemeye söz verdi. Kendini ne kadar muzaffer hissettiğini hiç belli etmeyecekti. Annesinin Buffalo Hanımlar Cemiyetine davet edilmesinde beklenmedik bir taraf yokmuş gibi davranacaktı. Koskoca pırlantayı diğer kızlara gösterirken Charlie gibi harika bir adamı hak etmediğini söyleyecek nezaketi gösterecekti.

Hatta Charlie’yi daha da harika bir adam yapmayı planlıyordu. Balayından döner dönmez Charlie, yarış atı yetiştirecekleri harayı inşa etmeye başlayacaktı. Beş yıl sonra, dünyanın en itibarlı at yarışlarına –Saratoga Springs, Longchamps, Royal Ascot’a– katılıyor olacaktı.

Yazın, sonbahara döndüğü günlerdi; otomobil iskeleyle çıkarken akşam karanlığı çökmeye başlamıştı. “Korkarım bu gece çok geç vakte kadar burada kalacağız, Henry,” dedi Daisy, neşeyle.

“Hiç sorun değil, Miss Daisy,” dedi Henry: Daisy’ye tapardı. “Umarım harika bir balonun keyfini yaşarsınız.”

Kapıda, Victor Dixon’ın arkalarında olduğunu fark etti Daisy. Herkesin kendisini gördüğünden emindi: “Eh, Victor, kız kardeşin İngiltere Kralının huzuruna çıkmış, Tebrik ederim!”

“Mm, evet,” dedi Victor, utanmış gibi yüzü kızarak.

Kulübe girdiler. Gördükleri ilk kişi, Olga’yı züppe kulübüne kabul eden Ursula Dewar oldu. Daisy, ona içtenlikle gülümsedi: “İyi akşamlar, Mrs. Dewar.”

Ursula’nın aklı başka yerde gibiydi. “Bir dakika izninizle lütfen,” dedi ve lobinin öbür tarafına doğru yürüdü. *Kendini kraliçe sanıyor*, diye düşündü Daisy. Ama bu, terbiyesini takınmaya ihtiyacı olmadığı anlamına mı geliyordu? Gün gelecek, Buffalo sosyetesine Daisy hükmedecekti; o zaman, hiç kimseye nezaketsiz davranmayacağına yemin etti.

Üç kadın, birlikte tuvalete gitti ve evden ayrıldıklarından beri geçen yirmi dakika içinde görünümlerinde bir aksaklık olup olmadığını ayna

karşısında kontrol ettiler. Dot Renshaw da tuvalete geldi ama onları görünce çıkıp gitti. “Salak kız,” dedi Daisy, onun arkasından.

Ama annesi endişelenmeye başlamıştı. “Neler oluyor böyle?” dedi Olga. “İçeriye gireli daha beş dakika olmadı ama bizi adam yerine koymayanların sayısı üç kişiyi buldu bile!”

“Kıskançlık,” dedi Daisy. “Dot, Charlie ile kendisi evlenmek istiyordu.”

“Bu aşamada Dot, sanırım herkesle evlenebilir,” dedi Olga.

“Hadi gelin, biz keyfimize bakalım,” dedi Daisy ve kapıyı açtı.

Daisy balo salonuna girerken Woody Dewar onu selamladı. “Nihayet bir beyefendiye rastladık!” dedi Daisy.

Woody sesini alçalttı: “Ben sadece, babanın yapmış olabileceği şeyler yüzünden insanların seni suçlamasını doğru bulmadığımı söylemek istiyorum.”

“Özellikle de bütün içkilerini ondan satın alırlarken!” dedi Daisy.

Sonra, müstakbel kayınvalidesini gördü; sırtındaki dantelli pembe tuvalet de Nora’nın sıskalığine bir fayda sağlamamıştı. Nora Farquharson, oğlunun bulduğu geline bayılmış değildi ama Daisy’yi kabul etmiş ve karşılıklı ziyaretler sırasında Olga’ya karşı nazik davranmıştı. “Mrs. Farquharson!” dedi Daisy. “Ne güzel bir tuvalet!”

Nora Farquharson arkasını döndü ve çekip gitti.

Eva’nın ağzı bir karış açık kaldı.

Bir dehşet duygusu Daisy’yi sarmalamaya başladı. Woody’ye döndü: “Bunun içki kaçakçılığıyla alakası yok, değil mi?”

“Hayır.”

“Ne öyleyse?”

“Charlie’ye sormalısın. İşte kendisi de geliyor.”

Hava sıcak olmadığı hâlde Charlie terliyordu. “Neler oluyor?” diye sordu Daisy, ona. “Herkes bana buz gibi davranıyor!”

Charlie fevkalade gergindi: “İnsanlar senin ailene karşı çok öfkeli.”

“Ne sebepten?” diye bağırdı Daisy.

Birkaç kişi, onun sesini yükselttiğini duydu ve başını kaldırdı. Daisy umursamadı.

“Baban, Dave Rouzrokh’u mahvetti,” dedi Charlie.

“Ritz-Carlton’daki olaydan mı bahsediyorsun? Bunun benimle ne alakası var?”

“Bir Acem falan olsa da herkes Dave’i sever. Onun bir kıza tecavüz ettiğine inanmıyorlar.”

“Ben de tecavüz ettiğini söylemedim!”

“Biliyorum,” dedi Charlie. Acı çektiği besbelliydi.

İnsanlar şimdi, açıkça onlara bakıyordu: Victor Dixon, Dot Renshaw, Chuck Dewar.

“Ama ben suçlanacağım, öyle mi?” dedi Daisy, Charlie’ye.

“Baban korkunç bir şey yaptı.”

Daisy korkuyla üşüdü. Son dakikada zafer kaybedecek değildi, değil mi? “Charlie,” dedi. “Bana ne söylemeye çalışıyorsun? Tanrı aşkına açık konuş.”

Eva, ona destek olmak ister gibi kolunu Daisy’nin beline koydu.

“Annem bunun affedilemez olduğunu söylüyor,” dedi Charlie.

“Affedilemez de ne demek oluyor?”

Charlie, üzgün üzgün ona baktı. Konuşmak için kendini toparlayamıyordu.

Ama bir şey söylemesine gerek yoktu. Daisy, onun ne söyleyeceğini biliyordu. “Bitti, değil mi?” dedi. “Beni terk ediyorsun.”

Charlie, başını aşağı yukarı salladı.

“Daisy, gitmeliyiz,” dedi Olga, gözyaşları içinde.

Daisy etrafına göz gezdirdi. Çenesini kaldırdı ve hepsine aşağılayarak baktı. Dot Renshaw, kötücül bir memnuniyetle bakarken Victor Dixon, hayran hayran bakıyordu. Chuck Dewar’ın ağzı, ergenlere yaraşan bir şok içinde bir karışıkken ağabeyi Woody, duygudaşlıkla yanında duruyordu.

“Hepinizin canı cehenneme,” dedi Daisy, yüksek sesle. “Ben, Londra’ya gidiyorum. Kralla dans etmeye!”

1936

Faşizmin, aşağılık kafasını yaşlı üniversitenin beyaz taşan revaklarının altına uzattığı 1936 yılı Mayıs ayının güneşli bir cumartesi öğleden sonrasında Lloyd Williams, Cambridge'deki ikinci yılının sonuna gelmişti.

Lloyd -*Emma* adıyla bilinen- Emmanuel College öğrencisiydi; Modern Diller eğitimi görüyor, Fransızca ve Almanca öğreniyordu ama Almancaya daha çok önem veriyordu. Sessiz kütüphanede Goethe, Schiller, Heine ve Thomas Mann okuyarak kendini Alman kültürünün görkemine daldırdığında zaman zaman başını masadan kaldırıyor ve keder içinde, barbarlığın içine yuvarlanan bugünkü Almanya'yı seyreliyordu.

O sırada Britanya Faşistler Birliğinin yerel şubesi, liderleri Sör Oswald Mosley'nin Cambridge'deki bir toplantıda konuşma yapacağını duyuruyordu. Bu duyuru onu, üç yıl önceki Berlin'e götürdü: Kahverengi Gömlekli haydutların, Maud von Ulrich'in çalıştığı dergiyi talan edişlerini gördü; Hitler'in, parlamentoda konuşma yaparken demokrasiye tepeden bakan nefret dolu cırtlak sesini tekrar duydu; kafasına kova geçirilmiş Jörg'e vahşice saldıran köpeklerin kanlı burunlarının anısıyla tekrar titredi.

Şimdi, Cambridge tren istasyonunun platformunda durmuş, Londra'dan gelecek trendeki annesini karşılamak için bekliyordu. Yanında, İşçi Partisinin yerel eylemcilerinden biri olan arkadaşı Ruby Carter da vardı. Ruby Carter, o gün yapacakları "Faşizm Hakkında Gerçekler" konulu toplantıyı düzenlemesinde Lloyd'a yardım etmişti ve Lloyd'un annesi Ethel Leckwith, bu toplantıda konuşmacı olacaktı.

Ethel Leckwith'in Almanya hakkında yazdığı kitap, büyük bir başarı elde etmiş; kendisi, 1935 seçimlerinde yeniden aday olmuş ve tekrar Aldgate'ten Parlamento Üyesi seçilmişti.

Lloyd, bu toplantı yüzünden gergindi. Mosley'nin yeni siyasi partisi binlerce üye kazanmıştı: özellikle de pek hevesli bir destek içinde olan *Daily Mail*'in o rezil, "YAŞASIN KAHVERENGİ GÖMLEKLİLER!" manşetinden sonra. Mosley, karizmatik bir konuşmacıydı ve hiç şüphesiz bu gün de yeni üyeler kazanacaktı. Mosley'nin insanları yoldan saptıran yalanlarına

tezat oluşturacak yol gösterici ve parlak bir mantığın ortaya konması, hayatı bir önem taşıyordu.

Ancak Ruby, gevezeliği seviyordu: Cambridge’deki sosyal hayattan şikâyet ediyordu. “Buradaki ğlanlardan çok sıkıldım,” dedi. “Yapmayı sevdikleri tek şey, birahaneye gitmek ve sarhoş olmak.”

Lloyd şaşırdı. Ruby’nin, gayet hareketli bir sosyal hayatı olduğunu zannediyordu. Ruby daima, hem biraz dar hem de dolgun kıvrımlarını meydana çıkaran ucuz elbiseler giyerdi. *Pek çok erkek onu çekici bulur*, diye dşindi Lloyd ve sordu: “Sen ne yapmayı seversin? Yani İşçi Partisi için toplantı düzenlemek dışında.”

“Dans etmeye bayılırım.”

“Kavalye bulamıyor olamazsın. Üniversitede, her kız başına on iki erkek düşüyor.”

“Kusura bakma ama üniversitedeki erkeklerin pek çoğu nonoş.”

Lloyd, Cambridge niversitesinde bir sürü eş cinsel olduğunu biliyordu ama kızın bu konuya değinmesi onu şaşırttı. Ruby, lafını sakınmamasıyla tanınırdı ancak gene de bu konudan bahsedenin Ruby olması bile fazlasıyla şaşırtıcıydı. Lloyd, buna nasıl cevap verebileceğini bilemediği için sustu.

“Sen de onlardan biri değilsin, değil mi?” diye sordu Ruby.

“Hayır! Saçmalama lütfen.”

“Hakarete uğramışsın gibi davranınana gerek yok. Bir nonoş olacak kadar yakışıklısın –tabii o yamuk burnun haricinde.”

Lloyd güldü: “Buna da *kinayeli iltifat* deniyor.”

“Ama ylesin. Douglas Fairbanks Junior’a benziyorsun.”

“Pekâlâ, teşekkür ederim. Ama ben nonoş falan değilim.”

“Kız arkadaşın var mı?”

Bu konuşma, Lloyd’un gittikçe daha çok utanmasına sebep oluyordu: “Hayır. şu anda yok.” Saatine bakıp treni merak ediyormuş gibi yaptı.

“Neden yok?”

“Henüz, Bayan Doğru’ya rastlamadım.”

“Ah, çok teşekkür ederim, eminim öyledir.”

Lloyd, kıza baktı. Bu, kısmen şaka gibi bir laftı. Söylediği sözü Ruby’nin kendi üzerine alınmasından utanç duydu: “Ben, şey demek istemedim...”

“Evet, elbette demek istedin. Ama boş ver. Tren geldi.”

Lokomotif istasyona girdi ve bir buhar bulutu içinde durdu. Kapılar açıldı, yolcular platforma inmeye başladı: tüvit ceketli öğrenciler, alışverişten dönen ifti eşleri, kasket şapkalı emekçiler. Lloyd, annesini görmek için kalabalığı taradı. “nc sınıf vagonunda olacak,” dedi. “Prensip mese-

lesi.”

“Benim, yirmi birinci yaş günü partime gelir miydin?”

“Elbette.”

“Arkadaşımin, Market Caddesi’nde küçük bir dairesi ve sağır bir ev sahibesi var.”

Lloyd, bu davetten dolayı pek rahat değildi ve cevap verirken tereddüt etti. Sonra annesini gördü: Zarif küçük şapkası ve kırmızı renk yazlık ceketıyla bir bülbül kadar güzeldi. Ethel oğluna sarılıp onu öptü. “İyi görünüyorsun, benim canım,” dedi. “Gelecek dönem için sana yeni bir elbise almalıyım.”

“Üstümdeki gayet iyi, anne,” dedi Lloyd. Okul harçlarını ve temel harcamalarını karşılayan bir burs alıyordu ama parası, elbise almaya yetmiyordu. Cambridge’e başladığında annesi, oğlunun gündelik giyimi için bir tüvit takım ve daha resmî yemekler için de bir smokin alarak bütün tasarrufunu tüketmişti. Lloyd, tüvit takımı iki yıldır her gün giymişti ve elbise de bunu inkâr etmiyordu. Görünüşüne önem verirdi: Her zaman; temiz bir beyaz gömlek giyer, düzgün bağlanmış bir boyun bağı takar, ceketinin göğüs cebine de dikkatle katlanmış bir mendil yerleştirirdi. Atalarının arasında gösteriş düşkünü bir züppe vardı herhâlde. Üstündeki elbise dikkatle ütülenmişti ama artık hırpani görünmeye başlamıştı. Gerçekte, evet, yeni bir elbiseye ihtiyacı vardı ama annesinin, biriktirdiği paraları onun için harcamasını istemiyordu.

“Bakacağız,” dedi Ethel. Ruby’ye döndü, içtenlikle gülümseyerek elini uzattı. “Ben Ethel Leckwith,” dedi, ancak düşeslerin gösterebileceği türden doğal bir zarafetle.

“Memnun oldum. Ben de Ruby Carter.”

“Sen de öğrenci misin, Ruby?”

“Hayır, Chibleigh’te hizmetçiyim. Büyük bir kır evidir.” Ruby, bu itirafından dolayı biraz utanmış gibiydi. “Kasabanın beş mil kadar dışında ama bazen ödünç bir bisiklet bulabiliyorum.”

“Şu işe bak!” dedi Ethel. “Senin yaşındayken ben de Galler’deki bir kır evinde hizmetçiydim.”

Ruby hayretler içindeydi: “Siz... Bir hizmetçi? Ve şimdi de Parlamento Üyesi oldunuz!”

“Demokrasi dediğin böyle bir şey!”

“Bugünkü toplantıyı Ruby ile birlikte düzenledik,” dedi Lloyd.

“Peki, nasıl gidiyor?”

“Bütün koltuklar doldu. Aslında daha geniş bir salona taşınmak zorunda

kaldık.”

“İşe yarayacağını söylemiştim sana.”

Toplantı fikri, Ethel’den çıkmıştı. Ruby Carter ve İşçi Partisinin diğer birçok üyesi, kasabanın içinden yürüyerek geçecekleri bir protesto gösterisi istemişlerdi. Lloyd da ilk başta bu fikre sıcak bakıyordu. “Her fırsatta kamuoyu önünde Faşizme karşı çıkılmalı,” demişti.

Ethel ise bunun tam tersini salık vermişti: “Eğer yürüyüş yaparak sloganlar atarsak biz de onlar gibi görünürüz. Bizim farklı olduğumuzu gösterin. Sakin ve entelektüel bir toplantıyla Faşizm gerçeğini tartışın.” Toplantı fikri Lloyd’a kuşkulu görünmüştü ama annesi, “İsterseniz gelip bir konuşma yaparım,” diye eklemişti.

Lloyd, bu öneriyi Cambridge grubuna götürmüştü; Ethel’in önerisine en başta Ruby itiraz etmiş ve hararetli tartışmalar yaşanmıştı ama sonunda konuşmacı olarak gelecek *meşhur feminist bir MP* fikri galip gelmişti.

Lloyd hâlâ doğru kararı verdiğinden emin değildi. Maud von Ulrich’in Berlin’de söylediklerini hatırlıyordu: “*Şiddete şiddetle karşılık vermemelidiriz!*” Alman Sosyal Demokrat Partinin politikası bu olmuştu. Ve bu politika, hem von Ulrich ailesi hem de Almanya için bir facia yaratmıştı.

İstasyonun sarı tuğlalı Romanesk kemerleri altından geçip aynı sarı tuğlalardan örülmüş binalarında orta sınıf ailelerin yaşadığı ağaçlı İstasyon Yolu boyunca hızlı hızlı yürürlerken Ethel, Lloyd’un koluna girdi: “Benim küçük öğrencim nasıl bakalım?”

Lloyd *küçük* kelimesine gülümsedi. Annesinden on iki santim daha uzundu ve üniversitenin boks takımındaki idmanları nedeniyle şimdi daha da kaslıydı: Tek eliyle annesini havaya kaldırabilirdi. Ama annesinin, oğluyla gurur duymaktan patlamak üzere olduğunu biliyordu; hayatında onu çok memnun eden birkaç şeyden biri de oğlunun bu okula gelmiş olmasıydı. Belki de sırf bu yüzden ona yeni bir takım elbise almak istiyordu.

“Buraya bayılıyorum, bunu biliyorsun,” dedi Lloyd. “Ve her yer emekçi çocuklarla doluğunda daha da çok seveceğim.”

“Ve kızlarla,” diye ekledi Ruby.

Şehir merkezine giden ana artere –Hills Yolu’na döndüler. Demir yolunun gelmesiyle birlikte şehir, güneye –istasyona– doğru genişlemişti ve yeni banliyöler için kiliseler de Hills Yolu’nda inşa edilmişti. Onların gittikleri yer de bir Baptist şapeliydi ve şapelin solcu rahibi, hiçbir ücret almadan salonu kullanmalarına izin vermişti.

“Faşistlerle bir pazarlık yaptım,” dedi Lloyd. “Onlar da aynısını yaparsa yürüyüş yapmaktan kaçınacağımızı söyledim.”

“Kabul etmelerine şaşırdım,” dedi Ethel. “Faşistler yürüyüş yapmaya bayılır.”

“Pek gönüllü olmadılar. Ama ben, ne teklif ettiğimi üniversite yetkililerine ve polise bildirdim ve Faşistler de uymak zorunda kaldı.”

“Bu çok akıllıca.”

“Ama anne, bil bakalım Faşistlerin buradaki lideri kim? Aberowen Vikontu –namıdiğer Boy Fitzherbert; yani senin eski patronun Kont Fitzherbert’in oğlu!”

Boy, Lloyd’la aynı yaşta –yirmi bir yaşındaydı ve aristokratik Trinity College öğrencisiydi.

“Ne? Aman Tanrı’m!”

Annesi, Lloyd’un beklediğinden daha fazla şaşırmış hatta sarsılmış gibiydi. Onun yüzüne baktı: Rengi solmuştu. “Çok mu şaşırdın?” diye sordu.

“Evet!” Ethel kendini toparlamaya çalışıyor gibiydi. “Babası Dışişleri Bakanlığında Bakan Yardımcısı.” Mevcut hükûmet, muhafazakâr ağırlıklı bir koalisyondu. “Fitz, utanç duyuyor olmalı.”

“Muhafazakârların çoğunun Faşizme bakışı yumuşak sanırım. Komünist öldürmek ve Yahudilere eziyet etmekte pek de bir sorun görmüyorlar.”

“Belki bazıları öyledir ama abartıyorsun.” Yan gözle Lloyd’a baktı. “Yani sen Boy’la mı konuştun?”

“Evet.” Lloyd’a, bunun annesi için özel bir önemi varmış gibi geldi ama nedenini tahayyül edemiyordu. “Onun çok yavan biri olduğunu düşündüm. Trinity’deki odasında bir kasa viski vardı –tam on iki şişe!”

“Daha önce onunla bir kez karşılaşmıştın. Hatırlıyor musun?”

“Hayır, ne zamandı bu?”

“Dokuz yaşındaydın. Ben ilk kez seçildikten kısa bir sonra seni Westminster Sarayı’na götürmüştüm. Fitz ve Boy’a merdivenlerde rastladık.¹”

Lloyd, hayal meyal hatırladı. Ama şu anda bu olay, nedense hayli esrarengiz bir şekilde annesi için çok önemliymiş gibiydi: “O çocuk Boy muydu? Ne komik!”

“Onu tanıyorum. Domuzun tekidir. Hoyrat hoyrat hizmetçileri mıncıklar,” dedi Ruby.

Şimdi de Lloyd şok geçiriyordu ama annesi hiç mi hiç şaşırmışa benzemiyordu. “Çok nahoş tabii ama böyle şeyler her zaman olur,” dedi Ethel. Annesinin böyle bir şeyi tatsızlıkla da olsa kabul etmesi, Lloyd’u daha da fazla dehşete düşürdü.

¹ Bu karşılaşma, *Devlerin Düşüşü* kitabının kırk ikinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Şapele vardılar ve arka kapıdan içeri girdiler. Giyinme odası gibi bir yerde Robert von Ulrich bekliyordu: Koyu yeşil ile kahverengi kareli bir takım elbise ve çizgili boyun bağıyla fevkalade İngiliz görünüyordu. Robert ayağa kalktı; Ethel, ona sarıldı. Kusursuz bir İngilizceyle konuştu Robert: “Benim sevgili Ethel'im, ne harika bir şapka!”

Lloyd, annesini –toplantı sonrası bisküvi servisi için çaydanlık ve tabakları yerleştirmeye çalışan– İşçi Partisi üyesi kadınlarla tanıştırdı.

Daha önce annesinin –böyle toplantıları düzenleyenlerin, MP'lerin tuvalete gitme ihtiyacı olmadığını zannettikleri konusunda– birçok kez şikâyet ettiğini duyduğu için, “Ruby,” dedi Lloyd, “başlamadan önce neden aneme hanımlar odasını göstermiyorsunuz?”

İki kadın tuvalete gitti.

Kendisi de Robert'ın yanına oturdu ve sohbet olsun diye sordu: “İşler nasıl gidiyor?”

Robert şimdi, Ruby'nin şikâyetçi olduğu eş cinsellerin pek rağbet ettiği bir restoranın sahibiydi: Bir şekilde 1930'lardaki Cambridge'in, tıpkı 1920'lerdeki Berlin gibi bu türden adamlarla daha uyumlu bir şehir olduğunu öğrenmişti. Yeni restoranı da eskisiyle aynı adı taşıyordu: Bistro Robert.

“İşler iyi,” dedi Robert. Yüzünden, belli belirsiz ama gerçek bir korkunun gölgesi geçti. “Bu sefer, umarım kurduğum şeyi ayakta tutmayı becerebilirim.”

“Faşistlere karşı savaşmak için elimizden geleni yapıyoruz ve bugünkü gibi toplantılar da bu savaşın bir parçası,” dedi Lloyd. Robert, Faşizm altındaki hayatta kişisel deneyimini anlatan bir konuşma yapacaktı. “Senin konuşmanın da büyük bir yararı olacak. İnsanların gözünü açacak. Pek çoğu Faşizmin buraya gelmeyeceğini söylüyor ama yanılıyorlar.”

Robert hemfikir olduğunu, üzgün üzgün başını sallayarak gösterdi: “Faşizm bir yalan. Ama çok çekici bir yalan.”

Üç yıl önceki Berlin ziyareti, hâlâ bütün canlılığıyla Lloyd'un hafızasındaydı. “Sık sık, eski Bistro Robert'a ne olduğunu merak ediyorum,” dedi.

“Bir arkadaşımдан mektup aldım,” dedi Robert, keder dolu bir sesle. “Eski müşterilerin hiçbiri artık oraya gitmiyor. Macke biraderler, mahzeni açık artırmayla satmış. Şimdiki müşterileri genellikle orta rütbede polisler ve bürokratlar.” Sonraki sözü için daha da çok acı çekiyormuş gibiydi. “Artık masa örtüsü kullanmıyorlar.” Birdenbire konuyu değiştirdi. “Trinity Balosuna gitmek istiyor musun?”

Kolejlerin çoğu, final sınavlarını kutlamak için yaz dansları tertiplerdi. Balolar, partiler ve pikniklerle geçen haftaya *Mayıs Haftası* diyorlardı ama

nedense bu, mantığa aykırı olarak hazıranda bir hafta oluyordu. Trinity Balosu, savurganlığıyla ünlüydü. “Çok isterdim,” dedi Lloyd. “Ama parasını denkleştiremem. Biletler neredeyse iki guinea, değil mi?”

“Bana bir bilet verildi. Ama sana verebilirim. Yüzlerce sarhoş öğrencinin bir cazbant önünde dans etmeleri, aslında tam da benim cehennem tahay-yülüme uyuyor.”

Lloyd heyecanlandı: “Ama bende kuyruklu ceket yok.” Kolej balolarında beyaz boyun bağı takma ve frak giyme şartı vardı.

“Benimkini al. Beli biraz geniş gelebilir ama boyumuz aynı.”

“O zaman olur. Teşekkür ederim!”

Ruby tekrar yanlarına geldi. “Annen harika bir kadın,” dedi, Lloyd’a. “Onun eskiden bir hizmetçi olduğunu bilmiyordum.”

“Ethel’i yirmi yıldan fazla bir süredir tanıyorum. O gerçekten sıra dışıdır,” dedi Robert.

“Senin neden *Bayan Doğru* ile henüz tanışmadığını görebiliyorum,” dedi Ruby, Lloyd’a. “Onun gibi birini arıyorsun ama onlardan çok fazla yok.”

“En azından son kısım için haklısın,” dedi Lloyd. “Ona benzeyen hiç kimse yok.”

Ruby, canı yanmış gibi irkildi.

“Ne oldu?” dedi Lloyd.

“Diş ağrısı.”

“Dişçiye gitmelisin.”

Ruby onun yüzüne çok aptalca bir şey söylemiş gibi bakınca Lloyd, hizmetçi ücretinin dişçiye gitmeye yetmeyeceğini anladı ve kendini gerçekten aptal gibi hissetti.

Yerinden kalkıp kapıya gitti ve ana salona baktı. İngiltere Kilisesine bağlı olmayan birçok kilise gibi burası da duvarları beyaz boyalı, sade, dikdörtgen bir salondur. Sıcak bir gündü; o yüzden de düz camlı pencereler açıktı. Sandalye sıraları doluydu ve dinleyiciler heyecanla bekliyordu.

Ethel geri geldiğinde Lloyd, “Herkes için de uygunsa toplantıyı açacağım. Sonra Robert kendi kişisel hikâyesini anlatacak ve annem de bundan çıkarılacak politik derslere geçecek,” dedi.

Hepsi kabul etti.

“Ruby, sen Faşistleri gözleyebilir misin? Bir şey olursa bana haber ver.”

Ethel kaşlarını çatı: “Buna gerçekten gerek var mı?”

“Onların sözlerinde duracaklarına güvenmesek muhtemelen daha iyi olur.”

“Yolun yarım mil kadar yukarısında toplanıyorlar. Ben içeri dışarı koş-

maktan yorulmam,” dedi Ruby ve arka kapıdan çıktı.

Lloyd da diğerlerini içeri aldı. Konuşmacılar için bir podyum yoktu ama onlara yakın tarafta, yanında bir kürsü duran bir masa ve üç sandalye vardı. Ethel ve Robert sandalyelerine otururken Lloyd da kürsüye gitti. Kısa ve alçak sesli bir alkışlama oldu.

“Faşizm yürüyüşe geçti,” diye başladı Lloyd. “Ve çok tehlikeli bir çekiciliği var. İşsizlere boş ümitler sunuyor. Yapay bir vatanseverlik giyiniyor –tıpkı Faşistlerin kendilerinin de askerlerden taklit ettikleri üniformalar giydikleri gibi.”

Lloyd, İngiliz hükûmetinin Faşist rejimlere taviz vermekte pek hevesli olmasından hiç hoşlanmıyordu. Bir iki Liberal ve İşçi Partisiyle yollarını ayıran birkaç dönemle kurulan mevcut hükûmete, Muhafazakârlar hâkimdi. Geçen kasımda tekrar seçildikten sadece bir iki gün sonra Dışişleri Bakanı, Habeşistan’ın büyük kısmını İtalyanlara ve onların Faşist lideri Benito Mussolini’ye bırakmayı teklif etmişti.

Bundan da kötüsü, Almanya yeniden silahlanıyor ve saldırganlaşıyordu. Sadece birkaç ay önce Hitler, Versay Antlaşması’nı ihlal ederek silahsızlandırılmış bölge Rhineland’a asker göndermişti ve Lloyd, hiçbir ülkenin onu durdurmaya kalkmaması karşısında dehşete düşmüştü.

Faşizmin geçici bir akli dengesizlik hâli olabileceği konusundaki bütün ümidi de o noktada sönmüştü. Lloyd, Fransa ve Britanya gibi demokratik ülkelerin savaşa hazır olmaları gerektiğine inanıyordu. Ama bugünkü konuşmada bunu söylemedi. Çünkü annesi dâhil İşçi Partililerin çoğu, İngiliz silahlanmasına karşıydı ve Milletler Cemiyetinin¹ diktatörlerle başa çıkabileceğini umuyorlardı. Ne olursa olsun Büyük Savaş’ın korkunç katliamlarının tekrarlanmasını önlemek istiyorlardı. Lloyd, bu ümide sempati duymuyor değildi ama gerçekçi olmamasından korkuyordu.

O, kendini savaşa hazırlıyordu. Okuldayken subay adayı olmuştu ve Cambridge’e geldiğinde de Subay Eğitim Birliğine katılmıştı –Lloyd, emekçi sınıfına mensup veya İşçi Partisi üyesi çocuklar arasında bunu yapan tek çocuktu.

Alkışlar susunca yerine oturdu. Net ve mantıklı konuşurdu ama annesinin, o *kalplere dokunan konuşma* becerisine sahip değildi –veya en azından şimdilik değildi.

¹ *Devlerin Düşüşü* kitabında, o dönemde henüz fikir aşamasında olduğu için Türkçe karşılığı yerine “League of Nations” kullanılmıştı; ancak bu kitabın kapsadığı dönemde kurulmuş ve Türkçe olarak “Cemiyeti Akvam” veya “Milletler Cemiyeti” adı benimsenmiş olduğundan çevirinin bundan sonraki bölümlerinde “Milletler Cemiyeti” tercih edildi. Milletler Cemiyeti, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Birleşmiş Milletlere dönüştürüldü (çev. notu).

Robert kürsüye çıktı. “Ben, Avusturyalı biriyim,” dedi. “Savaşta yaralanmışım, Ruslara esir düşmüştüm ve Sibiryâ’da bir esir kampına gönderilmişim. Bolşevikler Merkezi Devletlerle¹ barış yapınca² gardiyanlar kapıları açtı ve bize, gitmekte özgür olduğumuzu söylediler. Vatanimize dönmek, onların değil bizim problemimizdi. Sibiryâ’dan Avusturya’ya gitmek, çok uzun bir yoldur –üç bin milden fazla. Otobüs yoktu. Biz de yürüdük.”

Salonda sürpriz bir gülüşme oldu ve birkaç kişi ellerini birbirine vurdu.

Ruby, Lloyd’un yanına geldi, sinirli görünüyordu. Eğilip kulağına fısıldadı: “Faşistler biraz önce geçip gitti. Boy Fitzherbert, Mosley’yi arabayla tren istasyonuna götürüyordu ve siyah gömlekli bir sürü boku cinli de tezahürat yaparak arabanın arkasından koşuyordu.”

Lloyd kaşlarını çatı: “Yürüyüş yapmayacaklarına söz verdiler. Sanırım, bir arabanın peşinden koşmanın yürüyüş sayılmayacağını söyleyecekler.”

“Farkı nedir, bilmek isterim?”

“Herhangi bir şiddet var mıydı?”

“Hayır.”

“Gözlemeye devam et.”

Ruby gitti. Lloyd, rahatsız olmuştu. Faşistler, aralarındaki anlaşmayı bozmamış olsalar bile anlaşmanın ruhunu lekelemişti. Caddelerde üniformalarıyla gezmişlerdi ve onlara karşı bir gösteri yapılmamıştı. Sosyalistler burada, kilisenin içindeydi ve ortalıkta görünmüyorlardı. Karşı duruşlarını gösteren tek şey, kilisenin dışında asılı ve üzerinde büyük kırmızı harflerle FAŞİZM HAKKINDA GERÇEKLER yazan afişi.

Robert, konuşmasına devam ediyordu: “Burada olmaktan memnunum, sizlere hitap etmeye davet edilmekten şeref duyuyorum ve Bistro Robert’ın birçok müşterisini aranızda görmekten sevinç duyuyorum. Ancak sizleri uyarmalıyım ki anlatacağım hikâye, fevkalade tatsız ve gerçekten tüylerini zi ürpertecek derecede korkunç.”

Berlindeki restoranı bir Nazi’ye satmayı reddettiği için Jörg’le birlikte nasıl tutuklandıklarını anlattı. Jörg’ü, restoranın açısı ve uzun zamandır birlikte iş yaptığı ortağı olarak tanıttı ve seksüel ilişkileri hakkında hiçbir şey söylemedi ama muhtemelen, kilisedeki insanların bir kısmı bunu tahmin etti.

Robert toplama kampında olanları anlatmaya başladığında dinleyicilerden çıt çıkmıyordu. Aç köpeklerin ortaya çıkışını anlattığı kısımda, Lloyd’un kalbi bir kez daha dehşetle katılaştı. Robert, bütün salona yayılan

¹ Birinci Dünya Savaşı’nda Merkezi Devletler: Almanya İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu ve Bulgaristan Krallığı (çev. notu).

² Sözü edilen barış, Brest-Litovsk Antlaşması (çev. notu).

alçak ve net bir sesle Jörg'e yapılan işkenceyi anlattı. Jörg'ün ölümünü anlatırken birçok dinleyici ağlıyordu.

Lloyd; kendisi de o anların zulüm ve ıstırabını tekrar yaşıyor, marşlara ve üniformalara sevdalarıyla aynı işkenceleri İngiltere'ye taşıyabilecek Boy Fitzherbert gibi ahmaklara karşı hissettiği öfkenin pençesine düşüyordu.

Robert yerine otururken Ethel kürsüye çıktı. O konuşmaya başlarken Ruby tekrar geldi ve çok öfkeli görünüyordu. Lloyd'un kulağına, "Sana, bunun işe yaramayacağını söylemişim," diye tısladı. "Mosley gitmiş ama oğlanlar, istasyonun dışında *Rule Britannia*¹ marşını söylüyor."

Bu kesinlikle bir anlaşma ihlali, diye düşündü Lloyd, öfkeyle. Boy, sözünde durmamıştı. Bir İngiliz beyefendisinin verdiği söz, buraya kadarmış.

Faşizmin, işsizlik ve suç gibi son derece karmaşık problemler karşısında basitçe Yahudileri ve Komünistleri suçlayarak nasıl yapay çözümler önerdiğini anlatıyordu Ethel. Führer ile Duçe'yi mahalle kabadaylarına benzeterrek *İradenin Zaferi*² kavramıyla insafsızca dalga geçiyordu. Halkın desteğini kazandıklarını iddia ediyorlardı ama muhalefeti susturuyorlardı.

Lloyd, tren istasyonundan şehir merkezine dönecek Faşistlerin bu kilisenin önünden geçeceklerini düşündü. Açık pencerelerden içeriye dolan sesleri dinlemeye başladı. Hills Yolu'nu kullanan otomobillerin ve yük arabalarının, zaman zaman bir çocuk ağlaması veya bisiklet ziline karışan seslerini duyabiliyordu. Uzaktan gelen bir bağırışma sesi duyduğunu düşündü: Erkekliğe geçişteki yeni ve boğuk sesleriyle gurur duyacak kadar genç olan o kabadayı çocukların uğursuz seslerine benziyordu. Gerildi; daha çok kulak kabarttı ve sonra, daha başka bağırışlar da duydu: Faşistler yürüyüş yapıyorlardı.

Ethel, dışarıda gittikçe artan ulumaları bastırmak için kendi sesini yükseltti. Nazi yönetimindeki Almanya'da veya Komünist Rusya'da son derece kötü gelişen şiddet çalkantılarıyla değil, demokratik adımlarını arka arkaya atarak daha iyi bir toplum yaratmak için, bütün emekçilerin sendikalarda ve İşçi Partisi altında bir arada durmaları gerektiğini söylüyordu.

Ruby tekrar içeri girdi. "Şimdi Hills Yolu boyunca yürüyorlar," dedi, alçak sesle mırıldanarak. "Dışarı çıkıp karşılarına dikilmeliyiz."

"Hayır!" diye fısıldadı Lloyd. "Parti kolektif bir karar verdi -gösteri yok. Buna bağlı kalmalıyız. Biz, disiplinli bir hareket olmak zorundayız!" Parti disiplinine atıfta bulunmanın Ruby'yi etkileyeceğini biliyordu.

Faşistler şimdi, bangır bangır marşlar söyleyerek daha da yaklaşmıştı.

¹ *Hükmet Britanya* anlamında, 1740'larda Kraliyet Donanması için yazılan ama Ordunun da kullandığı bir vatanseverlik marşı (çev. notu).

² İngilizce, *Triumph of the Will*; Almanca, *Triumph des Willens*; aynı zamanda, 1935 yapımı bir Nazi propagandası filminin adı.

Lloyd, elli altmış kişi olabileceklerini tahmin etti. Dışarı çıkıp karşılarına dikilmemek için kendini zor tutuyordu. Arka sıralardan iki genç, ayağa kalkıp pencereye gitti. Ethel, dikkatli olmalarını söyledi. "Serserilere, serse-rileşerek tepki göstermeyin," dedi. "Bu sadece gazetelere, her iki tarafın da birbirinden kötü olduğunu yazma bahanesi yaratır."

Kırılan bir cam sesiyle birlikte içeriye bir taş düştü. Bir kadın çığlık attı, birkaç kişi ayağa fırladı. "Lütfen yerlerinize oturun," dedi Ethel. "Birkaç dakika içinde gideceklerini umuyorum." Son derece sakin ve rahatlatan bir ses tonuyla konuşuyordu. Ancak konuşmasını sadece birkaç kişi dinli-yordu. Diğer herkes arkalarına –kilisenin girişine– bakıyor ve dışarıdaki hödüklerin ıslık ve bağırışlarını dinliyordu. Lloyd da yerinden fırlamamak için kendi kendisiyle mücadele ediyordu. Annesine, yüzüne maske gibi ya-pışmış bir ifadesizlikle baktı ama vücudundaki bütün kemikler, dışarı ko-şup birkaç kafayı yumruklamak istiyordu.

Biraz sonra, dinleyiciler bir miktar sessizleşti. Yerlerinde kıpırdayıp ara sıra omuz üstünden arkalarına baksalar da dikkatlerini Ethel'e çevirdiler. Ruby fısıldadı: "Kurt dışarda ulurken ininde titreyen tavşan sürüsü gibiyiz." Sesinde aşağılayıcı bir ton vardı. Lloyd, onun haklı olduğunu düşündü.

Ama annesinin tahmini doğru çıkıyordu: Daha başka taş atılmadı, marş sesleri uzaklaşmaya başladı.

"Faşistler neden şiddet ister?" diye sordu Ethel, hitabet sanatını konu-şurarak. "Hills Yolu'ndakiler sıradan serseriler olabilir ama onları yönlen-diren birileri olduğu gibi, taktiklerinin de bir amacı var. Caddelerde kavga olduğu zaman, kamu düzeninin bozulduğunu ve kanun gücünü hâkim kı-lmak için sert tedbirlerin alınması gerektiğini iddia edebilirler. Bu tedbirler; İşçi Partisi gibi demokratik partilerin kapatılmasını, sendikal hareketlerin yasaklanmasını ve tek kusurları hükûmetin görüşleriyle ters düşmek olan barışsever erkek ve kadınların hâkim önüne çıkarılmadan hapse atılmasını kapsayacaktır. Bunlar size fantastik, ihtimal dışı ve asla olmayacak şeyler-miş gibi mi geliyor? Bunlarla tamamen aynı taktikleri Almanya'da kullandılar –ve işe yaradı."

Faşizme karşı nasıl muhalefet edilmesi gerektiği hakkında konuşmaya başladı: tartışma grupları oluşturmak ve bunun gibi toplantılar yapmak, gazetelere mektup yazmak, tehlikeler karşısında diğerlerini uyarmak için bütün fırsatları kullanmak... Ancak bunları söylerken Ethel'in sesi bile çok cesur ve kararlı çıkmıyordu.

Ruby'nin tavşan benzetmesi Lloyd'un içine oturdu. Korkak gibi hissetti. Öyle çok canı sıkıldı ki yerinde kıpırdamadan oturamıyordu.

Salondaki hava yavaş yavaş normale döndü. Lloyd, Ruby'ye döndü. "Neyse. Tavşanlar şimdi güvende," dedi.

"Şimdilik," dedi Ruby. "Ancak kurt geri gelecek."

(ii)

"Bir çocuktan hoşlanıyorsan seni ağzından öpmesine izin verebilirsin," dedi Lindy Westhampton, güneşin altında çime otururken.

"Ve eğer ondan gerçekten çok hoşlanıyorsan göğsünü elleyebilir," dedi ikiz kız kardeşi Lizzie.

"Ama belden aşağısı olmaz."

"Nişanlanana kadar olmaz."

Daisy'nin kafası karışmıştı. İngiliz kızlarının utangaç olduklarını sanıyor ama yanıliyordu. Westhampton ikizleri seks delisiydi.

Daisy, Chimbleigh'te -Sör Bartholomew "Bing" Westhampton'a ait kır evinde- misafir olmaktan çok mutluydu. Kendini, İngiliz sosyetesine kabul edilmiş gibi hissediyordu ama henüz Kral huzuruna çıkmamıştı.

Buffalo Yat Kulübü'nde aşağılanmasını, derisini kavuran bir utanç duygusuyla hatırladı; çünkü ilk alevleri söndüğü hâlde hâlâ acı vermeye devam ediyordu. Fakat bu acıyı her hissedişinde Kralla nasıl dans edeceğini düşünüyor; Dot Renshaw, Nora Farquharson, Ursula Dewar'ın, onun *Buffalo Sentinel*'deki fotoğrafına bakıp haberin her kelimesini okurken onu nasıl kıskanacaklarını ve onunla dost olduklarını açıkça söyleyebilmeyi dileyceklerini hayal ediyordu.

En başta işler biraz zor olmuştu: Daisy, annesi ve arkadaşı Eva ile birlikte buraya üç ay önce gelmişti. Babası ona, Londra sosyal hayatının *crème de la crème* şahsiyetleri hakkında bilgi vermişti. Fakat Daisy, Yat Kulübü'nden çıkarken sergilediği aşırı öz güvenden pişmanlık duymaya başlamıştı: Ya bu seyahatten hiçbir sonuç alamazsa ne olacaktı?

Ama Daisy kararlıydı; her güçlüğün hakkından gelebilecek bir kızdı ve lazım olan tek şey, eşikten içeri adım atmaktı. Genellikle kamuya açık eğlencelerde -mesela at yarışlarında ve operalarda- kaymak tabakadan insanlarla karşılaştı. Erkeklerle flört etti, zengin ve bekâr olduğunu belli ederek kadınların merakını uyandırdı. İngiliz aristokrat ailelerin çoğu, ekonomik kriz yüzünden mahvolmuştu ve zengin bir Amerikalı vârise, çok güzel ve sevimli olmasa bile hüsnükabul göstermeye meyilliydiler. Daisy'nin aksanını sevmişlerdi, çatalını sağ eliyle kullanmasını hoş görüyorlardı; İngiltere'de sadece erkekler araba kullandığı için Daisy'nin araba kullanmasına şaşırı-

yorlardı. Birçok İngiliz kız, atlara Daisy kadar iyi biniyordu. Daha yaşlı bazı kadınlar, ona hâlâ biraz kuşkulu bakıyordu ama zamanla onların da kalbini kazanacağından emindi.

Bing Westhampton ile flört etmek gayet kolay olmuştu. Sevimli bir te-bessümü olan cin gibi bir adamdı ve gözleri, güzel bir kız bulmak için fırsat kolluyordu. Ve Daisy, bahçenin alaca karanlığında yoklama fırsatı bulacak olsa bu adamın gözlerinden daha başka organlarının da işe karışacağını içgüdüsel olarak biliyordu. Açıkçası, kızları da babalarına çekmişti.

Westhamptonların ev partisi, Mayıs Haftası boyunca Cambridgeshire'da verilen birçok partiden biriydi. Misafirler arasında, Fitz adıyla bilinen Kont Fitzherbert ve karısı Bea da vardı. Bea, elbette *Kontes* Fitzherbert'ti ama Rus prensesi olduğu için *Prenses* unvanını tercih ediyordu. Büyük oğulları Boy, Trinity College öğrencisiydi.

Sosyetenin gözdesi kadınlar arasında Daisy'ye kuşkuyla yaklaşanlardan biri de Prenses Bea'ydı. Daisy, tam olarak yalan söylememişti ama babasının, polisin bir adım önünden koşarak Amerika'ya kaçan bir fabrika işçisi olduğunu gizlemiş ve onun, devrim sırasında her şeyini kaybetmiş bir Rus asilzadesi olduğunu sanmalarını sağlamıştı. Ancak Bea bunu yutmamış, şaşırılmış gibi yapmaya bile tenezzül etmeden "St. Petersburg veya Moskova'da yaşayan Peshkov adında bir aile hatırlamıyorum," demişti. Daisy, prensesin hatırlayamamasının zerre kadar önemi yokmuş gibi gülümsemek için kendini zorlamıştı.

Daisy ve Eva'nın yaşıtı üç kız daha vardı: Westhampton ikizleri ve bir generalin kızı olan May Murray. Balo bütün gece sürdüğü için herkes öğlene kadar uyumuştur ama öğleden sonraları da sıkıcıydı. Beş kız bahçede gezinmiş ve ağaçların arasında yürümüşlerdi.

Şimdi Daisy, oturduğu hamakta doğruldu ve "Nişanlandıktan sonra neler yapılabilir?" diye sordu.

"Şeyini okşayabilirsin," dedi Lindy.

"Fışkırtana kadar," dedi kız kardeşi.

İkizler kadar cüretkâr olmayan May Murray, "Of, iğrenç!" dedi.

Ama bu, ikizlerin cüretini daha da arttırdı. "Ya da emebilirsin," dedi Lindy. "En çok bundan hoşlanırlar."

"Kesin şunu!" diye itiraz etti May. "Bunları siz uyduruyorsunuz."

May'e yeterince sataşmış olduklarını düşünerek kestiler. "Ben sıkıldım," dedi Lindy. "Ne yapalım?"

Daisy'nin aklına bir şeytanlık geldi: "Akşam yemeğine erkek elbiseleriyle inelim."

Ağzından çıkar çıkmaz pişman oldu. Böyle bir marifet, henüz başlayan sosyal kariyerini bir anda mahvedebilirdi.

Eva'nın Alman terbiyesi irkildi: "Daisy, ciddi olamazsın!"

"Evet," dedi Daisy. "Aptalca bir fikirdi."

İkizler, babalarının koyu renkli kıvrıkcıklarını değil annelerinin güzel sarışınlığını almışlardı. Ama yaramazlıkları, babalarından geçmiş olmalıydı çünkü ikisi de bu fikre bayıldılar. "Bu gece herkes kuyruklu frak giyecek. Biz de birkaç smokin ödünç alabiliriz," dedi Lindy.

"Evet!" dedi ikizi. "Onlar çay içerken yaparız."

Daisy, artık bu fikirden kaçmak için çok geç olduğunu görebiliyordu.

"O kıyafetlerle baloya gidemeyiz!" dedi May Murray. Akşam yemeğinden sonra hep birlikte Trinity Balosuna gidilecekti.

"Gitmeden önce üstümüzü değiştiriz," dedi Lizzie.

May, ürkek bir yaratıktı; muhtemelen asker babası tarafından korkutulmuştu ve daima, diğer kızların verdiği kararlara uyuyordu. Tek muhalif Eva'ydı ama o da çoğunluk karşısında kaybediyordu ve planı uygulamaya karar verdiler.

Akşam yemeği için giyinme vakti gelince bir hizmetçi, Daisy ile Eva'nın paylaştıkları odaya iki smokin getirdi. Hizmetçinin adı Ruby'ydi. Kızcağız dün, diş ağrısı çekiyordu; o yüzden Daisy ona dişçiye gitmesi için para vermişti. Diş çekilmişti ve şimdi diş ağrısını unutan Ruby'nin gözleri heyecanla parlıyordu. "İşte hanımlar!" dedi. "Miss Peshkov için Sör Bartholomew'nun ve Miss Rothmann için de Mr. Andrew Fitzherbert'in smokini."

Daisy elbisesini çıkarıp gömleği giydi. Bilmediği düğme ve manşetlere Ruby yardım etti. Sonra Bing Westhampton'un saten çizgili siyah pantolonunu giydi. Gömleğin eteklerini pantolonun içine sokup askıları omzuna geçirdi. Pantolonun önünü iliklerken kendini biraz fazla cüretkâr hissetti.

Kızların hiçbiri boyun bağı bağlamayı bilmiyordu; dolayısıyla onlar biraz yamuk oldu. Ama Daisy son bir rötuş düşündü: Kaşlarını boyadığı kalemle kendine bir bıyık çizdi. "Harika!" dedi Eva. "Daha da şirin göründün!" Daisy, Eva'nın yanaklarına da favori çizdi.

Beş kız, ikizlerin yatak odasında buluştu. Daisy, erkeksi tavırlarla çalılı çalılı yürüdü ve kızlar gülmekten yerlere yattı.

May, Daisy'nin aklının gerisinde duran endişeyi seslendirdi: "Umarım bu yüzden başımız belaya girmez."

"Girse bile kimin umurunda?" dedi Lindy.

Daisy, vesveseyi kesip keyfine bakmaya karar verdi ve hepsinin önünden kabul salonuna girdi.

Salona ilk gelenler onlardı; içerisi boştu. Daisy, erkeksi bir ses takınıp Boy Fitzherbert'in kâhya ile konuşmasını taklit ederek sözcükleri uzata uzata konuştu: "Bana bir viski dök, Grimshaw. Soğuk olsun –bu şampanyanın tadı sidik gibi." Diğer kızlar gülmekten kırılıyorlardı.

Bing ve Fitz, salona birlikte geldiler. Beyaz yelekli Bing, siyah-beyaz renkli arsız bir kuş olan alaca kuyruksallayan kuşunu hatırlattı, Daisy'ye. Fitz, orta yaşlı ama yakışıklı bir adamdı: Koyu renk saçlarına birkaç kırçıl düşmüştü. Büyük Savaş'ta aldığı yaralar yüzünden hafifçe aksayarak yürüyordu ve göz kapaklarından biri kapalıydı; ancak savaş kahramanlıklarının bu kanıtları, onu daha da çekici yapıyordu.

Fitz, kızları gördü ve ikinci bir kez daha baktı: "Aman Tanrı'm!" dedi. Ses tonu, kıyafetlerini kesinlikle onaylamadığını belli ediyordu.

Daisy, bir an için müthiş bir panik hissetti. Her şeyi berbat etmiş olabilir miydi? İngilizler fevkalade bağnaz olabiliirdi; bunun herkes bilirdi. Evden gitmesini isterler miydi? Bu, çok korkunç olurdu! Eğer Amerika'ya bu ayıpla dönerse Dot Renshaw ve Nora Farquharson zil takıp oynardı. Daisy, ölmeyi tercih ederdi.

Ama Bing, kahkahayla gülmeye başladı. "Bence fazlasıyla hoş olmuşsunuz," dedi. "Şunlara bak, Grimshaw."

Yaşlıca kâhya, gümüş buz kovasının içinde bir şişe şampanya ile içeri giriyordu; kızlara ters ters baktı ve samimiyetsizlik damlatan bir ses tonuyla konuştu: "Çok eğlenceli, Sör Bartholomew."

Bing, şehvet kokan bir keyifle kızları selamladı ama Daisy, karşı cinsin kıyafetlerini giyen kızların –özellikle erkeklerde– seksüel konularda özgürlük yanlısı ve denemeye hevesli oldukları algısı yaratabileceğini ve bunun da kesinlikle sorun anlamına geldiğini çok geç olsa da fark etti.

Yemek için herkes toplanırken misafirlerin çoğu, kızların muzipliğini eğlenceli bir maskaralık olarak kabul eden ev sahibinin görüşünü takip etti. Fakat Daisy, hepsinin de aynı derecede sevimli bulmadığını görebiliyordu. Daisy'nin annesinin yüzü soldu ve sanki başı dönmüş gibi oturdu. Muhtemelen bir zamanlar güzel bir kadın olsa da şimdi sıkı bir korse giymiş olan kırklı yaşlardaki Prenses Bea, pudralı alnını kırıştırarak eleştirel bir bakışla kaşlarını çattı. Ama Leydi Westhampton, şen bir kadındı; tıpkı kocası gibi o da hoşgörüyü gülümsedi ve Daisy'yi bıyığı için kutlarken içtenlikle güldü.

Son olarak oğlanlar salona geldi: General Murray'ın oğlu Teğmen Jimmy Murray, babası kadar bağnaz biri değildi ve keyifli kahkahalarla güldü. Fitzherbert biraderler Boy ve Andy, içeriye birlikte girdi ve en ilginç olanı

da Boy'un tepkisiydi. Kızlara, kendinden geçmişçesine bir hayranlıkla baktı. Bunu, diğer erkekler gibi yüksek sesli kahkahalar atıp pek neşelenmiş gibi yaparak örtmeye çalıştı. Ama tuhaf bir şekilde çarpıldığı besbelliydi.

Yemek sırasında ikizler, Daisy'nin bıraktığı yerden devam edip erkek sesi taklit ederek espriler yaptı ve diğerlerini de güldürdüler: Lindy, şarap kadehini havaya kaldırıp "Bu şarabı beğendin mi Liz?" diye sorunca Lizzie de "Galiba biraz seyreltilmiş bu, dostum. Bence Bing, şaraplara su katıyor. Bunu biliyor muydun?" dedi.

Bütün yemek boyunca Daisy, Boy'un kendisine bakıp durduğunu fark etti. Boy, yakışıklı babasına benzemiyordu ama annesininkilere benzeyen mavi gözleriyle gene de fena sayılmazdı. Daisy, Boy göğüslerine bakıyormuş gibi utandığını hissetmeye başladı. Bu durumu kırmak için sordu: "Demek sınavlara giriyordun, öyle mi Boy?"

"Hey Tanrı'm, hayır," dedi Boy.

Babası araya girdi: "Uçağını uçurmakla öyle meşgul ki ders çalışmaya pek vakit bulamıyor." Bu, bir eleştiri gibi söylenmişti ama Fitz'in, aslında büyük oğluyla gurur duyduğu belliydi.

Boy, sinirlenmiş gibi yaparak konuştu: "İftira!"

Eva çok şaşırdı: "Çalışmak istemiyorsan neden üniversiteye gidiyorsun?"

"Bazı oğlanlar mezun olmak için uğraşmaz, özellikle de akademik olmayan tipler," dedi Lindy.

"Özellikle zengin ve tembel olanlar," diye ekledi Lizzie.

"Ben çalışıyorum!" diye itiraz etti Boy. "Ama gerçekten de sınavlara girmek gibi bir niyetim yok. Nasılsa doktor moktor olup hayatımı kazanacak değilim." Fitz öldüğünde Boy, İngiltere'nin en büyük servetlerinden birinin vârisi olacaktı.

Ve onun şanslı karısı da *Kontes Fitzherbert* olacaktı.

"Bir dakika," dedi Daisy. "Senin gerçekten de bir uçağın mı var?"

"Evet var. Bir *Hornet Moth*¹. Ben üniversitenin Havacılık Kulübü üyesiyim. Şehrin dışındaki küçük bir uçak pistini kullanıyoruz."

"Ama bu harika! Beni de göklere çıkarmalısın!"

"Ah, Tanrı'm, hayır!" dedi Daisy'nin annesi.

"Korkmaz mısın?" diye sordu Boy, Daisy'ye.

"Bir damla bile!"

"O zaman çıkarırım." Sonra Olga'ya döndü. "Tamamıyla güvenli, Mrs. Peshkov. Onu size tek parça olarak geri getireceğim."

Daisy çok heyecanlıydı.

¹ 1934'te eğitim uçağı olarak tasarlanan tek motorlu bir uçak modeli (çev. notu).

Masadaki sohbet, bu yazın en gözde konusuna geçti: İngiltere'nin, moda'yı yakından takip eden yeni Kralı VIII. Edward ile ikinci kocasından ayrı yaşayan Amerikalı Wallis Simpson'ın yaşadığı aşk. Londra gazeteleri, bu konuda –kraliyet etkinliklerinin davetli listesinde Mrs. Simpson'ın da bulunduğu dışında– hiçbir şey yazmıyordu. Ama Daisy'nin annesi, Amerikan gazetelerinin kendisine gönderilmesini istemişti ve o gazeteler, Wallis'in kocasını boşayıp Kral ile evleneceğine dair rivayetlerle doluydu.

“Söz konusu bile olamaz,” dedi Fitz, kesin bir dille. “Kral, İngiltere Kilisesinin başıdır. Boşanmış bir kadınla evlenmesi mümkün değil.”

Sonra hanımlar çekilip erkekleri şarap ve purolarıyla baş başa bıraktılar. Kızlar, kıyafetlerini değiştirmek için acele ettiler. Daisy, ne kadar kadınsı olduğunu vurgulamak istedi ve üzerinde minik minik çiçek desenleri olan pembe ipekli bir tuvalet ile tuvaletine uygun kısa ve karpuz kollu bir ceket seçti.

Eva ise siyah renkli, son derece sade ve kolsuz bir tuvaleti tercih etti. Geçen bir yıl içinde epeyce kilo vermiş, saç şeklini değiştirmiş ve –Daisy'den aldığı derslerle– ona çok yakışan sade bir giyim tarzı benimsemişti. Eva, ailenin bir parçası hâline gelmişti: Olga, ona da yeni giysiler almaya bayılıyordu. Daisy için Eva, hiç sahip olmadığı bir kız kardeş gibiydi.

Hep birlikte otomobillere ve faytonlara binip beş mil uzaktaki şehir merkezine gitmek için yola koyulduklarında hava hâlâ aydınlıktı.

Daisy; dolambaçlı caddeleri ve kolejlerinin zarif binalarıyla Cambridge'in, gördüğü en ilginç yer olduğunu düşündü: Trinity'de arabalardan indiklerinde buranın kurucusu Kral VIII. Henry'nin heykeline baktı. On altıncı yüzyıldan kalma ve tuğladan örülmüş girişten geçerken gözlerinin önüne serilen manzara karşısında keyiften nefesi kesildi: bakımlı yeşil çimleri, parke taş döşenmiş patikalarla bölünmüş büyük bir dikdörtgen avlu; ortada, mimari tasarım eseri zarif bir havuz. Avlunun dört tarafını çevreleyen ve zamanın eskittiği sarı taş binalar, enfes kıyafetli kızlarla frak giymiş genç adamların dansına ve bir düzine kadar smokinli garsonun, tepsiler içindeki şampanya kadehlerini kalabalığa ikramına fon oluşturunuyordu. Daisy, sevinçle ellerini çırpı; bu, onun bayıldığı bir ortamdı.

Boy'la dans etti; sonra Jimmy Murray'le sonra da Bing'le. Bing'in eli, sırtının ortasından kalça kavisinin başladığı bölgeye kadar indi. Daisy, buna itiraz etmemeye karar verdi. İngiliz cazbant, sulandırılmış bir Amerikan caz müziği taklidi yapıyordu ama yeterince yüksek sesli ve canlı çalıyor, son moda parçaları da biliyordu.

Hava karardı; avlu, meşalelerle aydınlatıldı. Daisy, Eva'yı yalnız bırakma-

mak için dansına ara verdi. Eva, öz güveni yüksek bir kız değildi ve bazen, etraftaki diğer insanlarla tanıştırmaya ihtiyacı oluyordu.

Fakat onun için endişelenmesine gerek olmadığını gördü. Onu bulduğunda Eva, kuyruklu ceketi sırtına fazlasıyla bol gelen ama oldukça yakışıklı bir öğrenciyle sohbet ediyordu ve Daisy'yi, Lloyd Williams'la tanıştırdı. "Almanya'daki Faşizmden bahsediyorduk," dedi Lloyd, sanki Daisy de bu sohbete katılmak isteyebilirmiş gibi.

"Olağanüstü sıkıcısınız," dedi Daisy.

Lloyd, bunu duymazdan geldi: "Üç yıl önce -yani Hitler iktidara geldiğinde Berlin'deydim. O zaman Eva'yla tanışmamışım ama ortak tanıdıklarımız varmış."

Jimmy Murray yanlarına geldi ve Eva'yı dansa kaldırdı. Lloyd'un, onun gittiğine bozulmuş olduğu gözle görülebiliyordu ama terbiyesini takınıp Daisy'yi dansa davet etti ve cazbanda doğru yaklaştılar. "Arkadaşın Eva hayli ilginç bir kız," dedi Lloyd.

"Ah, Mr. Williams! Bu, her kızın dans kavalyesinden duymaya bayılacağı bir söz," dedi Daisy. Fakat sözler ağzından çıkar çıkmaz şirretlik ettiğini düşünerek pişman oldu.

Ama Lloyd, keyfi kaçmış gibi görünmüyordu. Sırıttı ve "Hay benim dilime, çok haklısın. Basbayağı ayıp ettim. Daha efendice davranmaya çalışmalıyım," dedi.

Daisy, kendi kendine gülebilen bu çocuğu hemen sevdi. Öz güven sahibi biri olduğu besbelliydi.

"Sen de Eva gibi Chibleigh'te mi kalıyorsun?" diye sordu Lloyd.

"Evet."

"O zaman Ruby Carter'a dışçıye gitmesi için para veren Amerikalı sen olmalısın."

"Nasıl oluyor da sen bunu biliyorsun?"

"Ruby benim arkadaşım."

Daisy şaşırdı: "Öğrencilerin çoğu hizmetçilerle arkadaş olur mu?"

"Hey Tanrı'm, ne kadar züppece bir söz bu! Benim annem de parlamento üyesi olmadan önce bir hizmetçiydi."

Daisy, yüzünün kızardığını hissetti. Züppelik etmekten nefret ederdi ve özellikle de Buffalo'da, sık sık başka insanları züppelikle suçlardı. Kendisinin, böylesine değersiz tutumlardan azade olduğunu sanıyordu. "Seninle tanışıklığıma kötü başladım, değil mi?" dedi, dans sona ererken.

"Pek sayılmaz," dedi Lloyd. "Faşizmden bahsetmenin sıkıcı olduğunu düşünüyorsun ama bir Alman mülteciyi evine alıyor, hatta onu İngiltere

seyahatine davet ediyorsun. Hizmetçilerin, öğrencilerle arkadaş olmaya hakları olmadığını düşünüyorsun ama Ruby'ye, dışçıye gitmesi için para veriyorsun. Bu gece, senin çeyreğin kadar bile ilginç bulacağım başka bir kızla tanışabileceğimi sanmıyorum.”

“Bunu bir iltifat olarak kabul ediyorum.”

“İşte, Faşist arkadaşın Boy Fitzherbert de buraya geliyor. Onu kovmamı ister misin?” Daisy, Lloyd’un Boy’la bir münakaşa fırsatı yakalamaktan ke-yif alacağını hissetti.

“Kesinlikle hayır!” dedi ve dönüp Boy’a gülümsedi.

Boy, Lloyd’u kaba bir tavırla selamladı: “İyi akşamlar, Williams.”

“İyi akşamlar,” dedi Lloyd. “Geçen cumartesi günü sen ve Faşistlerinin Hills Yolu’nda yürüyüş yapmanızdan hayal kırıklığına uğradım.”

“Ah, evet,” dedi Boy. “Kendilerini biraz fazla kaptırdılar.”

“Aksine söz verdiğin hâlde yürümelerine çok şaşırdım.”

Daisy, yüzündeki serinkanlı nezaket maskesinin altında Lloyd’un kızgın olduğunu görebiliyordu.

Boy, bunu ciddiye almaya yanaşmadı. “Üzgünüm,” dedi, sadece. Sonra Daisy’ye döndü. “Gel sana kütüphaneyi göstereyim,” dedi. “Bir Christopher Wren¹ eseridir.”

“Zevkle!” dedi Daisy. El sallayarak Lloyd’a veda etti ve Boy’un, kolunu tutmasına izin verdi. Daisy gitmekten mutluydu ama Lloyd, onun gittiğini görmekten hayal kırıklığına uğramıştı.

Dikdörtgen avlunun batı tarafındaki geçit, öbür köşesinde tek başına zarif bir bina bulunan başka bir avluya açılıyordu. Daisy, binanın zemin katındaki tonozlara hayran kaldı. Boy, kitapların üst katta olduğunu söyledi; çünkü Cam Nehri’nin taşma huyu vardı. “Gel gidip nehre bakalım,” dedi. “Geceleri çok güzel görünür.”

Daisy yirmi yaşındaydı ve tecrübeli bir kız olmamasına rağmen Boy’un gece vakti nehri seyretmekle ilgilenmediğinin farkındaydı. Fakat hem kendisini erkek giysileri içinde gördüğü zaman gösterdiği tepkinin kızlar yerine erkekleri tercih ettiği anlamına gelip gelmediğini merak ediyor hem de birazdan bunu öğrenebileceğini tahmin ediyordu.

Daisy, “Gerçekten Kralı tanıyor musun?” diye sordu, Boy onu avlunun karşı tarafına götürürken.

“Evet. Daha çok babamın arkadaşısıdır elbette ve zaman zaman bizim eve gelir. Benim politik fikirlerimi dinlemeyi sevdiğini söyleyebilirim.”

¹ Sör Christopher Michael Wren (1632-1723), Londra’daki St. Paul Katedrali dâhil birçok esere imza atan İngiliz mimar (çev. notu).

“Onunla tanışmayı çok isterdim.” Saf saf konuştuğunun farkındaydı ama Kralla tanışmak için tek şansı bu olabilir, aksi takdirde fırsatı kaçırabilirdi.

Bir kapıdan geçtiler ve dar yataklı nehre doğru inen eğimin yumuşak ot-larının üstüne çıktılar. “Bu bölgeye Backs¹ deniyor,” dedi Boy. “Suyun öbür tarafındaki alanın çoğu, daha eski kolejlerin mülkiyetinde.” Küçük bir köp-rüye yaklaşırlarken Boy, kolunu Daisy’nin beline doladı. Eli, sanki kazara olmuş gibi biraz yukarıya kaydı ve işaret parmağı Daisy’nin göğüs altına kadar çıktı.

Kolejin üniformalı iki görevlisi, muhtemelen davetsiz misafirlere engel olmak için köprünün öbür tarafında nöbet tutuyordu. Adamlardan biri mırıldandı: “İyi akşamlar, Vikont Aberowen.” Diğeri de hafifçe sırtıttı. Boy, belli belirsiz bir baş sallamayla onlara karşılık verdi.

Daisy, Boy’un bu köprüden kaç kızı geçirdiğini merak etti. Böyle bir gezinti için Boy’un belli bir amacının olduğunu biliyordu ve işte Boy, karanlığın içinde durmuş ve ellerinin Daisy’nin omuzlarına koymuştu bile: “Akşam yemeğinde giydiğin kıyafet içinde müthiş çekici görüldüğünü söy-lemem lazım.” Sesi, heyecandan boğuklaşmış gibi çıkıyordu.

“Öyle düşündüğüne memnun oldum,” dedi Daisy. Bunun ardından bir öpücük geleceğini biliyordu ve olası sonuçlarına karşı bir heyecan hissetmi-yor değildi ama tam olarak hazır da değildi. Avcunu, Boy’un göğsüne daya-dı ve aralarına belli bir mesafe koydu. “Kralın huzuruna çıkıp ona takdim edilmeyi gerçekten çok istiyorum,” dedi. “Bunu ayarlamak çok zor mudur?”

“Hiç de zor değil,” dedi Boy. “En azından benim ailem için değil. Ve se-nin gibi güzel bir kız için hiç mi hiç zor değil.” Başını Daisy’ye doğru ar-zuyla eğdi.

Daisy başını geriye çekti: “Benim için bunu yapar mısın? Krala takdim edilmemi sağlar mısın?”

“Elbette.”

Daisy ona doğru yaklaştı, pantolonunun önündeki çıkıntının sertliğini hissetti. *Hayır, erkekleri tercih etmiyor*, diye düşündü. “Söz mü?” diye sordu.

“Söz veriyorum,” dedi Boy, kesik kesik soluyarak.

“Teşekkür ederim,” dedi Daisy ve Boy’un öpmesine izin verdi.

(iii)

Güney Galler’deki Aberowen kasabasının Wellington Yolu üzerindeki kü-çük ev, cumartesi öğleden sonra saat birde oldukça kalabalıktı. Lloyd’un

¹ Cam Nehri boyunda göz alıcı manzaraları olan bir bölge (çev. notu).

–annesinin babası– Dedesi, gururlu bir edayla mutfak masasına kurulmuştu. Bir tarafında, bir zamanlar maden işçisi olan Aberowen MP’si oğlu Billy Williams vardı. Diğer tarafındaysa Cambridge Üniversitesi öğrencisi torunu Lloyd oturuyordu. Kendisi de bir MP olan kızı eksikti sadece. Bu, *Williams Hanedanı*ydı. Buradaki hiç kimse böyle söylemezdi elbette –çünkü *hanedan* kavramı demokratik değildi ve buradaki insanların demokrasiye inancı, Papa’nın Tanrı’ya inancı kadar güçlüydü– ama gene de Lloyd, Dede’nin böyle düşündüğünden şüpheleniyordu.

Masada ayrıca, Billy dayısının çocukluktan beri arkadaşı ve şimdiki temsilcisi olan Tom Griffiths de vardı. Lloyd, bu insanlarla birlikte oturaktan şeref duyuyordu: Dede, madenciler sendikasının emektarlarından; Billy dayısı, Britanya’nın gizli savaş sırrını Bolşeviklere duyurduğu gerekçesiyle 1919 yılında askerî mahkemede yargılanmıştı¹; Tom da Somme Muharebesi’nde Billy dayısıyla birlikte çarpışmıştı. Bu insanlarla bir arada olmak, kraliyet sofrasında oturmaktan çok daha etkileyiciydi.

Lloyd’un anneannesi –ya da Nine’si– Cara Williams, onlara ev yapımı ekmek ve biftek buğulama ikram etmişti ve şimdi de çay içip tütün dumanı üflüyorlardı. Billy geldiğinde her zaman yaptıkları gibi aile dostları ve komşular da gitmişti ve yarım düzine kadarı şimdi duvara dayanmış, pipo veya elle sarılmış sigara içeriyor ve mutfağın içini tütün ve insan kokusuyla dolduruyordu.

Birçok madenci gibi Billy de boy pos açısından kısaydı ama geniş omuzluydu; madencilerden tek farkı, denizci mavisi bir takım elbisenin içine giydiği tertemiz beyaz gömlek ve kırmızı boyun bağı ile şık olmasıydı. Lloyd –sanki onların oylarıyla güç kazanmış ve onlardan biri olduğunu vurgulamak ister gibi– herkesin dayısına ilk adıyla hitap ettiğini görüyordu. Lloyd’a da “cucuk” diye hitap ediyor ve onun bir üniversite öğrencisi olmasından çok fazla etkilenmediklerini belli ediyorlardı. Ancak Dede’ye, daima “Mr. Williams” diyorlardı çünkü gerçekten saygı duydukları kişi oydu.

Açık duran arka kapıdan dışarı bakınca madenden çıkan cüruflla oluşan, gitgide büyüyerek şimdi evin arkasındaki keçi yoluna kadar yükselen ve neredeyse dağa dönüşmüş tepeleri görebiliyordu.

Lloyd yaz tatilinde, işsiz kömür işçileri kampının düşük ücretli idarecisi olarak çalışıyordu. Amaçları, bir Madenciler Enstitüsü Kütüphanesi oluşturmaktı. Zımpara yapmak, boyamak ve raf inşa etmek için fiziksel güç harcamanın; bir süre için Molière’i Fransızca, Schiller’i Almanca okumaktan daha dinlendirici olacağını görmüştü. Bu adamlarla laklak etmek ho-

¹ Yargılama olayı, *Devlerin Düşüşü* kitabının otuz altıncı bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

şuna gidiyordu ve annesinin Galler'e mahsus mizah anlayışına olan sevgisi, ona da geçmişti.

Burası harikaydı ama Faşizmle savaşmıyordu. Boy Fitzherbert ve diğer kabadayılar sokaklarda marş söyleyip pencereden içeri taş atarken Baptist şapelin içinde nasıl sindiğini hatırladığı her seferinde irkiliyordu. Keşke dışarı çıkıp birilerini yumruklasaydı. Her gece, uyumadan önce bu olayı düşünüyordu.

Ayrıca –karpuz kollu pembe ipek ceketi içinde– Daisy Peshkov'u da düşünüyordu.

Mayıs Haftası'nda ikinci bir kez daha Daisy'yi görmüştü: Emmanuel'deki odasının yanındaki odada kalan bir arkadaşı çello çalacağı için King's College şapelindeki bir resitale gitmişti; Daisy de Westhampton ailesiyle birlikte dinleyiciler arasındaydı. Siperi yukarı kalkık hasır şapkasıyla haşarı bir kız öğrenci gibi görünüyordu. Resitalden sonra Daisy'yi bulmuş ve ona, kendisinin hiç gitmediği Amerika hakkında sorular sormuştu. Başkan Roosevelt'in yönetim tarzını ve Britanya için ondan öğreneceği bir şeyler olup olmadığını merak ediyordu ama Daisy'nin bütün anlattığı, ya tenis partileri ya polo maçları ya da yat kulüpleriydi. Buna rağmen bir kez daha kızın büyüüne kapılmıştı. Daisy'nin neşeli konuşmalarını ve en çok da ara sıra hiç beklenmedik bir şekilde ortaya çıkıveren alaycı esprilerini sevmişti. "Seni arkadaşlarından alıkoymak istemiyorum. Sadece Yeni Düzen hakkında bir şeyler soracaktım," demişti Lloyd.

Ve Daisy de "Vay canına, bir kıza nasıl iltifat edileceğini gerçekten çok iyi biliyorsun," diye cevap vermişti. Ama sonra ayrılırken "Londra'ya geldiğinde beni ara –Mayfair 2434," demişti Daisy.

Lloyd, tren istasyonuna gitmeden önce bugünkü öğle yemeği için dedesinin evine gelmişti. Kamptan birkaç günlüğüne izin almıştı ve kısa bir tatil için Londra'ya gidecekti. Sanki Londra da Aberowen kadar küçük bir yermiş gibi, orada Daisy'ye rastlamayı gizliden gizliye umuyordu.

Çalıştığı kampta, politik eğitimden de sorumluydu ve dedesine, Cambridge'in solcu hocalarının madenciler için yapacağı bir dizi konuşmayı nasıl ayarladığını anlatıyordu: "Hocalara, bunun fildişi kulelerinden çıkmaları ve emekçilerle karşı karşıya gelmeleri için bir fırsat olduğunu söyleyince beni reddetmeyi göze alamadılar."

Dede'nin mavi gözlerindeki bakışlar, uzun ve sivri burnunun aşağısına döndü: "Umarım bizim çocuklar onlara gerçek dünya hakkında bir iki şey öğretir."

Lloyd, Tom Griffiths'in –açık kapıda durmuş konuşmaları dinleyen– öğ-

lunu işaret etti. On altı yaşında olmasına rağmen Lenny'nin yüzünde; sinekkaydı tıraş olsa bile asla kaybolmayan, Griffithlere mahsus o *kara sakal* izi vardı. "Lenny, Marksist hocayla tartıştı bile," dedi Lloyd.

"Aferin sana Len," dedi Dede. Marksizm, Güney Galler'de çok popülerdi ve bu yüzden bölgeye zaman zaman, şakayla karışık olarak *Küçük Moskova* derlerdi. Ama Dede, daima ateşli bir antikomünist olmuştu.

"Ne söylediğini dedeme de anlatsana, Lenny," dedi Lloyd.

Lenny sırtıttı ve anlattı: "Şunu sordum: 1872 yılında anarşist lider *Mikhail Bakunin*¹, *Karl Marx*'ı uyarmış ve iktidarı ele geçiren Komünistlerin de yerine geçtikleri aristokratlar kadar baskıcı olacaklarını söylemiş. Rusya'da olanlara bakınca Bakunin'in yanıldığı gerçekten söylenebilir mi?"

Dede, alkışlar gibi ellerini birbirine vurdu: Mutfak masasının başında ortaya atılan iyi bir tartışma konusu, onu her zaman keyiflendirirdi.

Lloyd'un anneanesi Cara Williams, kendi yaşındaki bütün Aberowenli kadınlar gibi buruşmuş ve kamburlaşmıştı; torunun çayını tazeledi ve sordu: "Henüz kimseye kur yapmıyor musun, tatlım?"

Erkekler sırtıtmaya ve göz kırpmaya başladı.

Lloyd'un yüzü kızardı: "Ders çalışmakla meşguldüm, Nine." Ama gözü-nün önüne Daisy Peshkov ve onun telefon numarası geldi: *Mayfair 2434*.

"Öyleyse Ruby Carter kim oluyor?"

Erkekler gülmeye başladı. "Yakalandın, çocuk!" dedi Billy dayısı.

Besbelli ki Lloyd'un annesi, çenesini tutmamıştı. "Ruby, Cambridge'deki İşçi Partisi şubemizin üyelik işlerinden sorumlu. Hepsi bu," diyerek itiraz etti Lloyd.

Billy, "Heya, doğrusu pek inandık," dedi, dalga geçer gibi ve erkekler tekrar güldü.

"Benim Ruby'yle çıkmamı istemezdin, Nine," dedi Lloyd. "Onun giydiği elbiselerin çok dar olduğunu söyledin."

"Çok uygunmuş gibi görünmüyor," dedi Cara. "Sen şimdi üniversiteli adamsın. Daha yukarılara bakmalısın."

Nine de Daisy kadar züppe, diye düşündü Lloyd ve "Ruby Carter'in herhangi bir olumsuzluğu yok," dedi. "Ona âşık değilim, o kadar."

"Sen, tahsilli bir kızla evlenmelisin –mesela bir öğretmen veya eğitim görmüş bir hemşireyle."

Sorun şu ki Nine haklıydı. Lloyd, Ruby'yi severdi ama ona âşık olamazdı. Ruby, eli yüzü düzgün bir kızdı; zekiye de. Lloyd da her erkek gibi kıvrımlı

¹ Mihail Bakunin (1814-1876), Anarşizm kuramcısı ve Anarşizmin Babaları olarak bilinen düşünürlerden biri (çev. notu).

vücutlar karşısında korumasızdı ama gene de Ruby'nin, kendisi için doğru kız olmadığını biliyordu. Nine buruşuk parmağını doğru bir noktaya basmıştı: Ruby'nin bakış açısı sınırlıydı; ufku dardı. Heyecan verici bir yanı yoktu. Daisy gibi değildi.

"Bu kadar kadın gevezeliği yeter," dedi Dede. "Billy, bize İspanya'dan haberleri anlat."

"İyi değil," dedi Billy.

Bütün Avrupa, İspanya'yı izliyordu. Geçen şubatta seçilen solcu hükûmet, muhafazakârlar ve Faşistlerin desteklediği bir askerî darbe girişimine maruz kalmıştı. İsyancı General Franco¹, Katolik Kilisesinin de desteğini kazanmış ve haber, kıtanın geri kalanını deprem etkisiyle sarsmıştı. Almanya ve İtalya'dan sonra şimdi İspanya da Faşist lanetin etkisine mi girecekti?

"Belki de biliyorsunuzdur, darbe yalapaşap hazırlanmıştı ve az daha başarısız oluyordu," dedi Billy. "Ama Hitler ve Mussolini imdada yetişti -destek için binlerce isyancı askeri Kuzey Afrika'dan hava yoluyla taşıyarak girişimi kurtardılar."

"Ve sendikalar da hükûmeti kurtardı!" diye atladı Lenny.

"Bu doğru," dedi Billy. "Hükûmet, tepki vermekte ağır davrandı ama sendikalar; askerî cephaneliklerde, gemilerde, silah satan dükkânlarda... kısacası buldukları her yerde el koydukları silahlarla işçileri örgütleyip silahlandırarak bir ilki başlattı."

"En azından birileri karşı koyuyor," dedi Dede. "Şu ana kadar Faşistler, hep kendi bildiklerini okudu. Rhineland ve Habeşistan'a girdiler, ne istiyorlarsa aldılar. İspanyollar için, *Tanrı'ya şükür*, diyeceğim. *Dur* diyecek cesareti gösterdiler."

Duvarlara dayanmış adamların da Dede'yle hemfikir olduklarını gösteren mırıltılar yükseldi.

Lloyd, Cambridge'deki cumartesi öğleden sonrayı tekrar hatırladı. Kendisi de faşistlerin bildiklerini okumalarına izin vermişti. İçindeki hırs, fokurduyordu.

"Ama İspanyollar kazanabilir mi?" diye sordu Dede. "Şimdi silah sorunları var, değil mi?"

"Heya," dedi Billy. "Almanlar ve İtalyanlar, darbecilere silah ve cephanenin yanı sıra savaş uçakları ve pilot da sağlıyor. Ama İspanya'nın seçilmiş hükûmetine yardım eden yok."

"*Lanet olsun, neden yok?*" dedi Lenny, sinirlenerek.

¹ 1936-1939 yılları arasındaki İspanyol İç Savaşı'nda Milliyetçi güçlere önderlik eden Faşist general (çev. notu).

Cara, kuzinenin başından kafasını kaldırdı; Akdeniz soylu kara gözlerinde bir hoşnutsuzluk şimşeği çaktı. Lloyd, bir an için anneannesini gençliğindeki güzelliğiyle gördüğünü sandı. “Benim mutfağında bu dili kullanamazsın!” dedi Cara.

“Özür dilerim, Mrs. Williams,” dedi Lenny.

“Size işin içyüzünü anlatabilirim,” dedi Billy ve bütün adamlar sessizleşti. “Fransız Başbakanı Leon Blum –bildiğiniz gibi kendisi bir sosyalisttir– İspanyollara yardıma hazır. Zaten bir tane Faşist komşusu vardı ve güney sınırının bitişiğinde bir Faşist rejim daha istemiyordu. İspanyol hükûmetine silah göndermek, sağcı Fransızları ve Katolik Fransız sosyalistlerini çileden çıkaracaktı. Fakat Blum buna dayanabilirdi; özellikle de İngiliz desteğini aldığı ve İspanyol hükûmetine yardımın uluslararası bir girişim olduğunu söyleyebildiği takdirde.”

“Peki, ne oldu?” diye sordu Dede.

“Bizim hükûmet onu bu girişimden vazgeçirdi. Blum, Londra’ya geldi ve bizim Dışişleri Bakanı Anthony Eden ona, kendisine destek olmayacağını söyledi.”

Dede sinirlendi: “Neden destek arıyor ki? Nasıl olur da sosyalist bir başbakan, başka bir ülkenin muhafazakâr hükûmeti tarafından sindirilmeye razı olur?”

“Çünkü Fransa’da da bir askerî darbe tehlikesi var,” dedi Billy. “Oradaki basın aşırı sağcı ve bir delilik yapmaları için kendi faşistlerini kamçılıyıp duruyorlar. Blum onların hakkından gelebilir ama İngiliz desteği alırsa –belki almasa da gelir.”

“Yani bizim Muhafazakâr hükûmet, Faşistlere karşı gene yumuşak davranıyor!”

“O Tory¹ muhafazakârların hepsinin, İspanya’da –şarap, tekstil, kömür, çelik– yatırımları var ve solcu bir hükûmetin onları kamulaştırmasından korkuyorlar.”

“Peki, ya Amerika? Onlar demokrasiye inanıyor. Elbette İspanya’ya silah satar, değil mi?”

“Sen öyle sanıyorsun, değil mi? Ama finansmanı güçlü bir Katolik lobisi var ve başını da Joseph Kennedy² adında bir milyoner çekiyor; İspanyol hükûmetine yapılacak her yardıma karşı çıkıyorlar. Roosevelt de Yeni Düzen fikrini tehlikeye sokacak hiçbir adım atmayacak.”

¹ İngiliz tarzı gelenekçilik ve muhafazakârlığı ifade eden bir kavram (çev. notu).

² Joseph Kennedy (1888 – 1969); Başkan John F. Kennedy, Senatör Robert F. Kennedy ve Senatör Ted Kennedy’nin babası (çev. notu).

“Eh, o zaman bizim yapabileceğimiz bir şey var,” dedi Lenny Griffiths ve yüzüne, bir ergen isyankârlığı yerleşti.

“Nasıl olacak o bakalım, Lenny?” dedi Billy.

“İspanya’ya gidip savaşabiliriz.”

Lenny’nin babası söze karıştı: “Saçma salak konuşma, Lenny.”

“Bütün dünyada, hatta Amerika’da bile birçok insan gitmeyi konuşuyor. İspanyol ordusunun yanında savaşacak bir gönüllü birliği oluşturmak istiyorlar.”

Lloyd, sırtını dikleştirdi: “Sahi mi?” Bunu ilk kez duyuyordu. “Nereden biliyorsun?”

“*Daily Herald*’da okudum.”

Lloyd, fevkalade heyecanlandı: *Faşistlerle savaşmak için İspanya’ya giden gönüllüler!*

Tom Griffiths, “Eh, sen gitmiyorsun, o kadar,” dedi, Lenny’ye.

“Büyük Savaş’ta yaşları konusunda yalan söyleyen çocukları hatırlıyor musun? Binlercesi vardı,” dedi Billy.

“Ve çoğu da hiçbir halta yaramadı,” dedi Tom. “Somme’den önce ağlayan o çocuğu hatırlıyorum. Neydi onun adı, Billy?”

“Owen Bevin¹. Savaştan kaçmıştı, değil mi?”

“Heya –bir idam mangasının önüne kaçtı. O piçler, askerlikten kaçma suçlamasıyla onu vurdu. Zavallı çocuk sadece on beş yaşındaydı.”

“Ben on altı yaşındayım,” dedi Lenny.

“Heya,” dedi babası. “Ne büyük fark!”

“Lloyd, Londra’ya gideceği treni on dakika içinde kaçırarak,” dedi Dede.

Lloyd, Lenny’nin söylediklerinden öyle heyecanlanmıştı ki saate bakmayı unutmuştu. Hemen ayağa fırladı, anneannesini öptü ve küçük valizini kapı.

“Ben seni istasyona kadar geçireyim,” dedi Lenny.

Lloyd, herkese veda edip yokuş aşağı koşmaya başladı. Lenny, konuşmuyordu ve bir şey düşünüyor gibiydi. Lloyd, konuşmak zorunda olmadığı için memnundu çünkü kafasının içinde fırtınalar kopuyordu.

Tren, istasyona girmişti. Lloyd; hemen Londra’ya bir üçüncü sınıf bileti aldı ve tam trene adım atacağı sırada Lenny, “Şimdi söyle bana Lloyd, nasıl pasaport alırım?” diye sordu.

“İspanya’ya gitmeye kararlısın, değil mi?”

“Yapma şimdi yahu, dalgayı bırak, bilmek istiyorum.”

¹ Owen Bevin’in hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının on yedinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Trenin düdüğü çaldı. Lloyd trene bindi, kapıyı kapattı ve pencereden sarktı. “Postaneye git ve bir form iste,” dedi.

“Aberowen postanesine gidip form istersem annem bunu otuz saniyede öğrenir,” dedi Lenny, çaresizce.

“O zaman Cardiff’e git,” dedi Lloyd ve tren hareket etti.

Koltuğuna oturdu ve cebinden Fransızca bir kitap çıkardı: Stendhal’ın *Le Rouge et le Noir* kitabı. Hiçbir şey anlamadan sayfalara baktı. Sadece tek bir şey düşünebiliyordu: İspanya’ya gitmek.

Korkması gerektiğini biliyordu ama hissettiği tek şey, *Jörg’ün üstüne köpekleri salan tipte adamlara karşı* –toplantı falan yaparak değil, gerçekten– savaşıma ihtimali karşısında duyduğu heyecandı. Hiç şüphesiz arkasından korku da gelecekti. Boks maçlarından önce soyunma odasında korku hissetmezdi ama ringe çıktığı ve onu baygın hâlde yere sermek isteyen rakibinin kaslı omuzlarını, sert yumruklarını, hırçın suratını gördüğü zaman; ağzı kurur, kalbi güm güm çarpar ve dönüp kaçma dürtüsüne karşı koymak zorunda kalırdı.

Şu anda asıl endişesi anne ve babasıydı. Bernie, üvey oğlunun Cambridge öğrencisi olmasından öyle büyük bir gurur duyuyordu ki (East End’in yarısına söylemişti) Lloyd mezun olmadan okulu bırakırsa müthiş üzülürdü. Ethel, oğlunun yaralanacak veya ölecek olması ihtimali karşısında deliye dönerdi. İkisi de fena hâlde karşı çıkacaktı.

Başka konular da vardı. İspanya’ya nasıl gidecekti? Hangi şehre gidecekti? Yol parasını nasıl ödeyecekti? Ama gerçekten duraksamasına neden olan tek bir engel vardı.

Daisy Peshkov.

Kendi kendine, saçmalamayı kesmesini söyledi. Onunla sadece iki kez karşılaşmıştı. Hatta Daisy onunla çok fazla ilgilenmemişti bile. Akıllı kızdı, zaten birbirlerine uymazlardı. Politikadan konuşmayı sıkıcı bulan ve renkli bir sosyetik hayatı olan Daisy, *üstelik* bir milyoner kızıydı. Boy Fitzherbert gibi adamlardan hoşlanıyordu. Bu bile tek başına, Lloyd için *doğru kız* olmadığını kanıtıydı. Ancak Daisy’yi bir türlü aklından çıkaramıyor; İspanya’ya gidip onu bir daha görme şansını kaybetme fikri, içini kederle dolduruyordu.

Mayfair 2434.

Tereddüdünden dolayı utanç hissetti –özellikle de Lenny’nin kararlılığını hatırlayınca. Lloyd, yıllardır Faşizmle savaşmaktan söz edip dururdu.

¹ Hem *Kırmızı ve Siyah* (birçok yayınevi tarafından) hem de *Kızıl ile Kara* (Can Yayınevi) adıyla Türkçeye çevrilmiştir. (çev. notu).

Şimdi bunu gerçekleştirme fırsatı vardı. Nasıl gitmezdi?

Londra'nın Paddington İstasyonu'na vardı, Aldgate'e gitmek için metro-ya bindi, Nutley Caddesi'ndeki sıra evlere –doğduğu eve– kadar yürüdü. Kendi anahtarıyla içeri girdi. Çocukluğundan beri ev pek değişmemişti; tek değişiklik, şapka askısının yanındaki küçük sehpanın üstünde duran telefonu. Caddedeki tek telefon oydu ve komşular bu telefonu kamu malı sayıyordu. Konuşmalarının ücretini telefonun yanındaki kutuya atarlardı.

Annesi, mutfaktaydı ama şapkası başındaydı; İşçi Partisinin bir toplantısında konuşma yapmaya gitmek üzereydi –zaten başka nereye giderdi ki? Ama gene de su kaynatıp Lloyd için çay yaptı ve “Aberowen'dakiler nasıl?” diye sordu.

“Billy dayım hafta sonu için oradaydı,” dedi Lloyd. “Bütün komşular Dede'nin mutfağına geldi. Orta Çağ'da kralın kabul töreni gibiydi.”

“Annemle babam iyiler mi?”

“Dede, her zamanki gibi ama Nine biraz yaşlanmış görünüyor.” Biraz durdu. “Lenny Griffiths, Faşistlerle savaşmak için İspanya'ya gitmek istiyor.”

Ethel, onaylamadığını belirtmek için dudaklarını büzdü: “Sahi mi?”

“Ben de onunla gitmeyi düşünüyorum. Ne dersin?”

Annesinin karşı çıkmasını zaten bekliyordu ama buna rağmen Ethel'in tepkisi gene de Lloyd'u şaşırttı. “Sakin ola öyle lanet bir cüret gösterme,” dedi Ethel, hırlar gibi. Küfürlü kelimelerde Nine kadar hassas değildi. “Ağzına bile alma!” Çaydanlığı güm diye masanın ortasına koydu. “Ben seni acılar içinde doğurdum, büyüttüm, ayağına pabuç giydirip okula yolladım ve bütün bunlara, senin hayatını lanet bir savaşın ortasına atmak için katlanmadım!”

Lloyd çok şaşırdı. “Hayatımı israf etmeyi düşünüyor değilim,” dedi. “Ama onu, beni yetiştirirken öğrettiğin inançlar uğruna tehlikeye atabileceğimi düşünüyordum.”

Lloyd hayretler içindeydi: Annesi hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Ethel çok seyrek ağlardı ve hatta annesini en son ne zaman ağlarken gördüğünü hatırlamıyordu bile.

“Anne, yapma,” dedi. Kollarını onun sarsılan omuzlarına doladı. “Henüz gitmiş değilim.”

Orta yaşlı, kel kafalı, tıknaz bir adam –Bernie– mutfağa girdi ve “Ne oluyor?” dedi. Sanki biraz korkmuş gibiydi.

“Özür dilerim baba. Onu sinirlendirdim,” dedi Lloyd; bir adım geri çekildi ve annesine sarılması için Bernie'ye yer açtı.

“İspanya'ya gidiyor! Öldürülecek!” diye figan etti Ethel.

“Hepimiz sakın olalım ve bu meseleyi aklîselim ve hassasiyetle tartışalım,” dedi Bernie. Gerçekten *hassas* bir adamdı –her an yırtılacak kadar– hassas bir siyah elbise ve kim bilir kaç kez tamir gördüğü için tabanları hassasiyetle kalınlaşmış ayakkabılar giyerdi. İnsanların ona oy vermesinde şaşılacak bir şey yoktu. Londra İl Meclisinde Aldgate’i temsil eden yerel bir politikacıydı. Lloyd, öz babasını hiç tanımamıştı ama kendi öz babasını Bernie’yi sevdiği kadar sevebileceğini sanmıyordu. Bernie her zaman, tesselli ve tavsiyede tez davranan ama emir ve cezada ağırdan alan sevecen bir üvey baba olmuştu ve Lloyd’u, hiçbir zaman öz kızı Millie’den ayırmamıştı.

Bernie, Ethel’i mutfak masasına oturmaya ikna etti; Lloyd da bir fincan çay koydu.

“Bir keresinde, kardeşimin öldüğünü sandım,” dedi Ethel, gözyaşları hâlâ sel gibi akarken. “Wellington Yolu’na telgraflar geldi. Bıçare postacı çocuk; bir evden öbürüne giderek analara, babalara veya kadınlara, oğullarının veya kocalarının öldüğünü bildiren birer parça kâğıt verdi. Zavallı çocuk, neydi o postacının adı? Geraint’ti¹ sanırım. Ama bizim eve bir telgraf getirmede ve ben –ruhunda kötülük besleyen aşağılık bir insan gibi– ölenler bizim Billy’miz değil başkaları olduğu için Tanrı’ya şükrettim!”

“Sen aşağılık falan değilsin,” dedi Bernie, Ethel’in sırtını okşayarak.

Lloyd’un kız kardeşi Millie, üst kattan indi. Millie, on altı yaşındaydı ama daha büyük gösteriyordu; özellikle de bu akşamki gibi altın küpeler takıp modaya uygun siyah bir elbise giyindiği zaman. İki yıl, Aldgate’teki bir kadın giyim mağazasında çalışmıştı. Ama Millie akıllı ve hevesli bir kızdı ve son birkaç gündür, West End’deki fiyakalı bir mağazada yeni bir işe başlamıştı. Millie, annesine baktı. “Anne, ne oldu?” dedi, Doğu Londralı şivesiyle.

“Ağabeyin İspanya’ya gidip kendini öldürtmek istiyor!” diye bağırdı Ethel.

Millie, suçlayan gözlerle Lloyd’a baktı: “Ona ne söyledin sen?” Hak etmediği kadar çok sevildiğini düşündüğü ağabeyini suçlamakta her zaman hızlı davranırdı.

Lloyd, sevecen bir hoşgörüyü cevap verdi: “Aberowenlı Lenny Griffiths, Faşistlerle savaşmaya gidecek. Anneme, onunla birlikte gitmeyi düşündüğümü söyledim.”

“Aferin sana,” dedi Millie, bezgin bezgin.

“Oraya varabileceğinden bile şüpheliyim,” dedi Bernie, her zamanki uz-

¹ Geraint’in hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının on sekizinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

laşmacılığıyla. “Nihayetinde ülke bir iç savaşın ortasında.”

“Marsilya’ya kadar bir tren bulabilirim. Barselona, Fransız sınırından çok uzakta değil.”

“Seksen veya doksan mil. Ve Pireneleri aşmak için dağ soğukunda yürümek zorundasın.”

“Marsilya’dan Barselona’ya giden gemiler de vardır belki. Deniz yoluyla gidince çok uzak değil.”

“Doğru.”

“Kes şunu, Bernie!” diye bağırdı Ethel. “Sanki Piccadilly Sirki’ne giden en kestirme yolu tartışıyorsunuz. O, savaşa gitmekten bahsediyor! Buna izin vermeyeceğim!”

“Biliyorsun ki o yirmi bir yaşında,” dedi Bernie. “Ona engel olamayız.”

“Kahretsin, onun kaç yaşında olduğunu biliyorum!”

Bernie saatine baktı: “Toplantıya gitmemiz lazım. Sen esas konuşmacısın ve Lloyd da *bu gece* İspanya’ya gidiyor değil.”

“Nereden biliyorsun?” dedi Ethel. “Eve döndüğümüzde Paris’e giden vapur bağlantılı trene bineceğini söyleyen bir veda notu bulabiliriz!”

“Bakın ne diyeceğim,” dedi Bernie. “Lloyd, en azından önümüzdeki bir ay içinde gitmeyeceğin konusunda annene söz ver. Zaten kötü bir fikir önermiyorum –acele etmeden önce ülkenin durumunu öğrenmen gerekecek. Geçici olarak da olsa anneni rahatlatır. Sonra bu konuyu tekrar konuşabiliriz.”

Bu, tipik bir Bernie uzlaşmacılığıydı: kimse fikrinden ödün vermese bile birer adım geri çekilmeyi sağlamak. Ama Lloyd, bir taahhütte bulunmak istemiyordu. Diğer taraftan, zaten hemen bir trene atlaması mümkün değildi. Önce İspanya hükûmetinin gönüllüler için ne gibi düzenlemeler öngördüğünü öğrenmesi gerekecekti. İdeal olanı, Lenny ve diğerleriyle birlikte gitmekti. Vizeye, dövize, yeni bir çift bota... ihtiyacı olacaktı. “Tamam,” dedi. “Bir aydan önce gitmeyeceğim.”

“Söz mü?” diye sordu annesi.

“Söz.”

Ethel sakinleşti. Bir dakika sonra yüzünü pudraladı ve normal görünümüne döndü. Çayını içti.

Sonra paltosunu giydi ve Bernie ile birlikte çıktılar.

“Ben de çıkıyorum,” dedi Millie.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu Lloyd.”

“Gaiety’ye.”

Gaiety, East End’de bir müzikholdü. “On altı yaşındakileri içeri alıyorlar

mı?” diye sordu Lloyd.

Millie, kaşlarını kaldırarak ağabeyine baktı: “Kimmiş on altı yaşında? Ben değilim. Ayrıca Dave de gidiyor ve henüz on beş yaşında.” Billy dayı ile Mildred yengenin oğulları David Williams’tan bahsediyordu.

“İyi eğlenceler.”

Millie, kapıya kadar gitti ama sonra geri döndü: “İspanya’da kendini öldürtme, olur mu? Seni gıcık herif!” Ağabeyine sınıksı sarıldı ve başka bir şey söylemeden evden çıktı.

Kapının kapandığını duyunca Lloyd, telefona gitti.

Numarayı hatırlamak için düşünmesi gerekmedi. Yanından ayrılırken arkasına bakıp hasır şapkası altından neşeyle gülümseyen ve “Mayfair 2434,” diyen Daisy, hep gözlerinin önündeydi.

Telefonu kaldırdı, numarayı çevirdi.

Ne söyleyecekti? *Aramamı söyledin, işte ben de aradım.* Bu, zayıf bir mazettti. Gerçeği mi söyleyecekti? *Sana bütün bütüne bir hayranlık duyuyor değilim ama seni aklımdan çıkaramıyorum.* Onu bir yere davet etmeliydi ama nereye? Bir İşçi Partisi toplantısına mı?

Bir erkek sesi cevap verdi: “Mrs. Peshkov’un rezidansı. İyi akşamlar.” Sesin hürmetkâr tonu, adamın evin kâhyası olduğunu söylüyordu. Hiç şüphesiz Daisy’nin annesi, Londra’da dayalı döşeli ve kâhyalı hizmetçili bir ev kiralamıştı.

“Ben Lloyd Williams...” Neden aradığını açıklayacak veya gerekçelendirecek bir şey daha söylemek istedi ve aklına ilk geleni söyledi: “...Emmanuel College’dan.” Bunun hiçbir anlamı yoktu ama etkili bir ima yaratmasını umdu. “Miss Daisy Peshkov’la görüşebilir miyim, lütfen?”

“Üzgünüm, Profesör Williams,” dedi kâhya, Lloyd’un bir hoca olduğunu sanarak. “Herkes operaya gitti.”

Elbette ya, diye düşündü Lloyd, hayal kırıklığı içinde. Akşamın bu saatinde ve özellikle bir cumartesi gecesinde, sosyete mensup hiç kimse evinde oturmazdı. “Ah, hatırladım,” diye yalan söyledi. “Bana söyledi ama unuttum. Covent Garden’daydı¹ değil mi?” Nefesini tuttu.

Ama kâhya kuşkulandı: “Evet, efendim. Sanırım, *Sihirli Flüt*’ü izlemeye gittiler.”

“Teşekkür ederim,” dedi Lloyd. Telefonu kapattı.

Odasına gidip üstünü değiştirdi. West End’de insanların çoğu, sinemaya giderken bile smokin veya frak giyerdi. Ama oraya gittiğinde ne yapacaktı? Operaya bilet alacak parası yoktu ve zaten kısa bir süre sonra da gösteri

¹ Londra’nın West End bölgesindeki alışveriş, tiyatro ve eğlence merkezi (çev. notu).

bitecekti.

Metroya bindi. Kraliyet Opera Evi –çevresiyle büyük bir uyumsuzluk içinde– Londra'nın meyve ve sebze toptancılarının pazar kurduğu Covent Garderın yanındaydı. İki farklı sosyal aktivite, burada gayet güzel geçiniyordu; çünkü faaliyet saatleri farklıydı. Pazar yeri, sabahın üçü veya dördünde –Londra'nın en azimli eğlence düşkünlerinin evlerine dönüş saatinde– açılır ve matine saatinden önce de toplanırdı.

Lloyd, pazar yerinin kepenkleri indirilmiş tezgâhları arasından geçip dışarı çıktı. Buzlu cam kapılarından opera binasının içine baktı. Aydınlık lobi boştu ve uzaktan gelen Mozart müziğini duyabiliyordu. İçeri girdi. Üst sınıfın vurdumduymaz havasını taklit ederek bir görevliye sordu: “Perde kaçta inecek?”

Buraya gelirken tüvit takımını giymiş olsa alacağı cevap muhtemelen, perdenin kaçta ineceğinin onu ilgilendirmedığı olurdu ama bir frak ceke-ti, otoritenin üniforması gibiydi ve görevli şöyle cevap verdi: “Yaklaşık beş dakika sonra, efendim.”

Lloyd, bir kere kafa sallayarak anladığını gösterdi. Adama, “Teşekkür ederim,” dese kendini ele verebilirdi.

Binadan çıkıp etrafta dolaştı. Sakin bir vakitti. İnsanlar, restoranlarda kahve siparişi veriyor; sinemalarda, film konusunun en can alıcı sahnesi doruğuna yükseliyordu. Birazdan her şey değişecekti: Caddeler, gece kulüplerine gitmek için taksi arayan veya banliyödeki evine gideceği son trene yetişmek için koşuşturan; otobüs durakları, birbirlerini öperek vedalaşan insanlarla dolacaktı.

Opera binasına geri dönüp içeri girdi. Orkestra susmuş ve dinleyiciler kapılardan çıkmaya başlamıştı. Koltuklarındaki uzun süreli tutsaklıktan kurtulmuş olarak heyecanlı heyecanlı opera şarkıcıları hakkında konuşuyor, kostümleri eleştiriyor veya akşam yemeğini nerede yiyeceklerini planlıyorlardı.

Lloyd, Daisy'yi hemen gördü.

Lavanta rengi bir elbise giymiş, çıplak omuzlarına şampanya rengi küçük bir mink pelerin geçirmişti. Ve enfes görünüyordu. Salondan, kendi yaşındaki bir grup arkadaşının en önünde çıktı. Lloyd, Boy Fitzherbert'i onun yanında görmekten ve Daisy'nin, tam kırmızı halının üzerine adım atarken Boy'un kulağına söylediği bir şeye neşeyle gülmesini izlemekten hiç memnun olmadı. Daisy'nin arkasında, o *ilginç* Alman kız –Eva Rothmann vardı; Eva'ya ise askeri tarzda –*sefer taşı* tabir edilen cinsten– bir frak giymiş, uzun boylu bir genç eşlik ediyordu.

Eva, Lloyd'u fark etti ve gülümsedi. Lloyd, onunla Almanca konuştu: "İyi akşamlar, Fräulein Rothmann. Umarım operayı beğenmişsinizdir."

"Çok beğendim, teşekkür ederim," dedi Eva, Almanca cevap vererek. "Senin de dinleyiciler arasında olduğunu fark etmedim."

"Sizler İngilizce konuşsanız diyorum," dedi Boy, şirinliğini takınarak. Biraz sarhoş gibiydi. Asık suratlı ama yakışıklı bir ergen veya çok şımartılmış safkan bir köpek gibi, tuhaf bir yakışıklılığı vardı. Canı istediğinde son derece sevimli olabilecek iyi huylu bir tarafı olmalıydı.

Eva İngilizce konuştu: "Vikont Aberowen, bu Mr. Williams."

"Birbirimiz tanıyoruz," dedi Boy. "O da Emma'dan."

"Selam, Lloyd," dedi Daisy. "Biz varoş gezmeye gideceğiz."

Lloyd, *varoş gezme* lafını daha önce de duymuştu. East End'in birahanelerini gezmek ve mesela köpek dövüşü gibi emekçi sınıfına has eğlenceleri izlemek anlamına geliyordu.

"Bahse girerim Lloyd böyle yerleri biliyordur," dedi Boy.

Lloyd, tereddüt etti. Sırf Daisy'ye yakın olabilmek için Boy'a katlanmaya hazır mıydı? Elbette hazırды. "Doğrusunu istersen evet, biliyorum," dedi. "Size göstermemi ister misiniz?"

"Harika!"

Daha yaşlıca bir kadın yanlarına yaklaştı ve parmağını Boy'un yüzüne doğru salladı. "Gece yarısında bu kızları eve getirmiş olacaksın," dedi, Amerikan aksanıyla konuşarak. "Saniye sekmesin, lütfen." Lloyd, bu kadının Daisy'nin annesi olduğunu tahmin etti.

Asker giysili uzun boylu adam, "Orduya güvenebilirsiniz, Mrs. Peshkov," dedi. "Tam zamanında geliriz."

Mrs. Peshkov'un arkasından Kont Fitzherbert çıktı -yanındaki tombul kadın, karısı olmalıydı. Lloyd, hükûmetin İspanya politikası hakkında ona soru sormak isterdi ama şimdi sırası değildi.

Dışarıda onları bekleyen iki otomobil vardı. Kont ve karısı, siyah-krem renkli Rolls-Royce Phantom III otomobillerine Daisy'nin annesiyle birlikte bindiler. Boy ve onun takımı da öbür arabanın -kraliyet ailesinin en sevdiği otomobil modeli olan lacivert renkli Daimler E20 limuzinin- başında toplandı. Lloyd dâhil yedi genç vardı. Kendini Lloyd'a Teğmen Jimmy Murray olarak takdim eden asker, Eva'ya eşlik ediyormuş gibi görünüyordu. Üçüncü kız, askerin kız kardeşi May'di ve -Boy'un daha ince, daha sessiz bir versiyonu olan- diğer genç de Andy Fitzherbert'ti.

Lloyd, Gaiety'nin adresini şoföre verdi.

Jimmy Murray'in, kolunu gizlice Eva'nın beline doladığını fark etti.

Eva'nın tepkisiyse askere biraz daha sokulmak oldu; besbelli ki birbirlerine kur yapıyorlardı. Lloyd, Eva adına sevindi. Çok güzel bir kız değildi ama akıllı ve sevimliydi. Eva'yı sevmiştii ve boyuna uygun bir asker bulduğuna memnun oldu. Ama merak etti: Acaba yarı Yahudi bir Alman kızıyla evleneceğini ilan ettiğinde Jimmy'nin mensup olduğu kaymak tabaka buna nasıl bir tepki verecekti?

Diğer gençlerin de birer çift oluşturdıklarını fark etti: Andy ile May ve –ne yazık ki– Boy ile Daisy. Lloyd, tek başınaydı. Onlara bakıyormuş gibi olmamak için pencerenin cilalı maun çerçevesini inceledi.

Otomobil, Ludgate Hill'den St. Paul Katedrali'ne doğru ilerledi. "Cheapside'da dön," dedi Lloyd, şoföre.

Boy, gümüş cep şişesinden uzun bir yudum içti. Ağzını silerken "Buralarda yolunu biliyorsun, Williams," dedi.

"Ben burada oturuyorum," dedi Lloyd. "East End'de doğdum."

"Ne şahane," dedi Boy. Lloyd, onun nazik bir düşüncesizlikle mi yoksa nahoş bir alaycılıkla mı konuştuğunu anlayamadı.

Gaiety'deki bütün koltuklar doluydu ama ayakta duracak kadar çok yer vardı ve dinleyiciler, ya arkadaşlarıyla selamlaşmak ya da bara gitmek için sürekli bir yer değiştirme hâlindeydi. Herkes şık giyimliydi: Kadınlar, canlı renkli roplar; erkeklerse en şık elbiselerini giymişti. İçerisi sıcak ve duman altı vaziyetteydi; kesif bir bira kokusu vardı. Lloyd, arkaya yakın tarafta grup için bir yer buldu. Kıyafetleri, West End'den gelen misafirler olduklarını belli ediyordu ama yalnız değillerdi: Müzikholler, bütün toplumsal sınıflara açıktı.

Sahnedeki kırmızı elbiseli ve sarışın peruklu orta yaşlı komedyen, çifte anlamlı sözcüklerle bir güldürü gösterisi yapıyordu: "Adama dedim ki: 'Pasajıma girmene izin vermiyorum.'" Dinleyicilerden bir kahkaha gürültüsü yükseldi¹. "O da bana dedi ki: 'Pasajını olduğum yerden görebiliyorum, tatlım.' Dedim ki: 'Sakın ola burnunu sokmayasın,'" Burasını kızmış gibi söylemişti. "Dedi ki: 'Bana kalırsa içerisinin güzelce temizlenmeye ihtiyacı var.' Pekâlâ! Temizle o zaman!"

Lloyd, Daisy'nin gülererek seyrettiğini gördü. Eğilip kulağına fısıldadı: "Sahnedekinin erkek olduğunu fark ettin mi?"

"Hayır!" dedi Daisy.

"Ellerine bak."

"Ay, aman Tanrı'm!" dedi Daisy. "Kadın bir adam!"

¹ Pasaj kelimesinin İngilizce karşılığı, İngiliz argosunda *cinsel organlar* anlamına da geliyor (çev. notu).

Lloyd'un kuzeni David, yanlarından geçerken Lloyd'u fark etti ve yanına geldi. "Niye hepiniz böyle giyindiniz?" diye sordu, Doğu Londralı aksanıyla. Kafasında bir kasket şapka vardı ve boynuna da bir mendil bağlamıştı.

"Selam Dave, nasıl gidiyor?"

"Lenny Griffiths ve seninle birlikte İspanya'ya gidiyorum," dedi Dave.

"Hayır, gitmiyorsun," dedi Lloyd. "Daha on beş yaşındasın."

"Benim yaşımdaykiler Büyük Savaş'ta çarpıştı."

"Ama faydalı olamadılar -git babana sor. Ayrıca benim gittiğimi kim söyledi?"

"Kız kardeşin Millie," dedi Dave ve yürüyüp gitti.

"İnsanlar böyle yerlerde genellikle ne içer, Williams?" diye sordu Boy.

Lloyd, Boy'un daha fazla alkole ihtiyacı olmadığını düşündü ama gene de cevap verdi: "Erkekler en iyi biradan, kadınlar da *porto-ve-limon*."

"Porto-ve-limon?"

"Limonatayla seyreltilmiş porto."

"Ne mükemmel bir iğrençlik," dedi Boy ve ortadan kayboldu.

Komedyen, gösterisinin en can alıcı yerine gelmişti: "Seni ahmak! *Orası yanlış pasaj!*" Kadın -veya erkek- komedyen, alkış tufanı ile uğurlandı.

Millie, Lloyd'un yanına geldi. "Selam," dedi ve Daisy'ye baktı. "Arkadaşın kim?"

Lloyd; sade siyah elbisesi, bir dizi yapay incisi ve hafif makyajıyla Millie'nin böylesine güzel görünmesine çok sevindi: "Miss Peshkov, size kız kardeşim Miss Leckwith'i tanıştırmama izin verin. Millie, bu Daisy."

İki kız el sıkıştı. "Lloyd'un kız kardeşiyle tanıştığıma çok sevindim," dedi Daisy.

"Daha doğrusu, *yarım kan kız kardeş*," dedi Millie.

"Babam, Büyük Savaş'ta ölmüş. Ben onu hiç tanımadım. Annem, ben bebekken tekrar evlenmiş," diye açıkladı Lloyd.

"İyi eğlenceler," dedi Millie ve yerine gitmek için dönmeden önce ağabeyinin kulağına mırıldandı: "Ruby Carter'ın neden hiç şansı olmadığını şimdi anladım."

Lloyd, içinden inledi. Besbelli ki annesi, onun Ruby'yle ilişkisi olduğunu yaymıştı bütün aileye.

"Ruby Carter kim?" diye sordu Daisy.

"Chimbleight'te bir hizmetçi. Dışçıye gitmesi için ona para vermiştin."

"Hatırladım. Demek onun adıyla seninki arasında romantik bir bağ kuruluyor."

"Annemin hayaline kalırsa öyle görünüyor."

Daisy, onun bozuntuya vermemeye çalışmasına güldü: “Demek, bir hizmetçiyle evlenmeyeceksin.”

“Ben, *Ruby* ile evlenmeyeceğim.”

“Senin için çok uygun bir kız olabilirdi.”

Lloyd, ona dikkatle baktı: “İnsanlar her zaman kendilerine en uygun olan kişiye âşık olmazlar, değil mi?”

Daisy sahneye baktı. Gösteri sona eriyordu ve bütün oyuncular popüler bir şarkıyı söylemeye başladı. Seyirciler de şarkıya katıldı. Arka tarafta ayakta duranlar, kol kola girerek şarkının ritmiyle sallanmaya başladı. Boy’un takımı da onlara katıldı.

Perde indiğinde Boy hâlâ ortada yoktu. “Ben gidip ona bakayım,” dedi Lloyd. “Sanırım, nerede bulabileceğimi biliyorum.” Gaiety’de bir kadınlar tuvaleti vardı ama erkekler tuvaleti arka bahçedeydi ve yarım kesilmiş petrol varillerinin üstüne kerpiçe inşa edilmişti. Lloyd, Boy’u bir varilin içine kusarken buldu.

Ağzını silmesi için bir mendil verdi; koluna girip boşalan salondan geçerek Daimler limuzinin yanına götürdü. Diğerleri onları bekliyordu. Hep birlikte arabaya bindiler. Boy hemen uyudu.

West End’e döndüklerinde Andy Fitzherbert, önce Trafalgar Meydanı’na yakın mütevazı bir caddedeki Murraylerin evine uğramasını söyledi şoföre. May’le birlikte arabadan inerken “Siz devam edin. Ben May’i kapıya kadar götüreceğim,” dedi. Lloyd onun, May’in kapısında romantik bir vedalaşma planladığını düşündü.

Mayfair’e doğru devam ettiler. Araba Daisy ve Eva’nın oturduğu Grosvenor Meydanı’na yaklaşırken Jimmy, “Lütfen hemen köşede dur,” dedi, şoföre. Sonra usulca Lloyd’a döndü: “Williams, Miss Peshkov’u kapısına kadar götürebilir misin? Fräulein Rothmann ve ben de yarım dakikaya geliriz.”

“Elbette,” dedi Lloyd. Jimmy, Eva’nın iyi geceler öpücüğünü arabanın içinde vermek istiyordu besbelli. Boy hiçbir şeyi fark edemezdi çünkü horluyordu. Bir bahşış alacağını bilen şoför de farkında değilmiş gibi davranıyordu.

Lloyd arabadan indi, inmesine yardım etmek için Daisy’ye elini uzattı. Daisy onun elini tuttuğunda ufak bir elektrik şokuna tutulmuş gibi ürperdi. Kaldırımında yavaş yavaş yürümeye başladılar. İki sokak lambasının ortasında nispeten daha karanlık bir noktada Daisy durdu. “Onlara biraz zaman tanıyalım,” dedi.

“Eva’nın bir âşığı olmasına çok memnun oldum,” dedi Lloyd.

“Ben de.”

Lloyd bir nefes çekti: “Sen ve Boy Fitzherbert hakkında aynı şeyi söyleyemeyeceğim.”

“Beni Kralın huzuruna çıkardı!” dedi Daisy. “Bir gece kulübünde Kralla dans ettim ve bütün Amerikan gazetelerinde haber oldu.”

“Ve bu yüzden Boy’a kur yapıyorsun, öyle mi?” dedi Lloyd, kulaklarına inanamıyormuş gibi.

“Sadece bu yüzden değil. O, benim sevdiğim her şeyi seviyor –partiler, yarış atları, güzel giysiler. Çok eğlenceli birisi! Hatta bir uçağı bile var.”

“Bunlar hiçbir şey ifade etmez,” dedi Lloyd. “Ondan vazgeç. Benim kız arkadaşım ol.”

Daisy’nin hoşuna gitmiş gibiydi ama güldü. “Sen delisin,” dedi, “ama sevdim seni.”

“Ben ciddiyim,” dedi Lloyd, çaresizlikle. “Bu dünyadaki evlenebileceğim son kişi olsan da seni aklımdan çıkaramıyorum.”

Daisy tekrar güldü: “Çok kaba şeyler söylüyorsun! Neden seninle konuşuyorum, bilmiyorum. Sanırım bütün o görgüsüzlüğü’nün altında iyi bir insan olduğunu düşünüyorum.”

“Ben gerçekten görgüsüz değilim –sadece senin yanında öyleyim.”

“Sana inanıyorum. Ama beş parasız bir sosyalistle evlenecek değilim.”

Lloyd, bütün kalbini açmış ama Daisy de bütün sevimliliğiyle onu reddetmişti. Şimdi kendini çok kötü hissediyordu. Arkasına dönüp Daimler’e baktı. “Acaba ne zaman inecekler,” dedi, kederli kederli.

“Ancak, nasıl bir şey olduğunu görmek için bir sosyalisti öpebilirim,” dedi Daisy.

Lloyd, bir an için tepki veremedi. Daisy’nin teorik olarak konuştuğunu sandı. Ama bir kız, böyle bir şeyi teori olsun diye söylemezdi. Bu bir davetti ve kendisi de böyle bir daveti kaçırabilecek kadar ahmaktı.

Daisy’ye yaklaştı; ellerini onun ince beline koydu. Daisy başını yukarı kaldırınca güzelliği Lloyd’un nefesini kesti. Başını eğdi ve hafifçe dudaklarından öptü. Daisy gözlerini kapamadı, Lloyd da kapamadı ve o mavi gözlerle bakarak dudaklarını onunkilere sürerken müthiş bir şekilde tahrik olduğunu hissetti. Daisy, hafifçe dudaklarını araladı; Lloyd, dilinin ucuyla onun aralık dudaklarına dokundu. Hemen ardından Daisy’nin dilinin de karşılık verdiğini hissetti. Daisy hâlâ ona bakıyordu. Lloyd kendini cennetteymiş gibi hissetti ve ilelebet bu kucaklaşma içinde kalmak istedi. Daisy vücudunu ona yasladı. Lloyd sertleşmişti ve Daisy bunu hissederse Lloyd çok utanacaktı. Kendini geri çekmeye çalıştı ama Daisy tekrar ona doğru yaslanınca gözlerine baktığı kızın, onun sertliğini kendi yumuşak bedeninde hissetmek istediğini anladı. Bunu anlamak Lloyd’u daha da fazla tahrik

etti; boşalacak noktaya geldiğini hissetti ve Daisy'nin, bunun olmasını istediğini düşündü.

Tam o anda Daimler'in kapısının açıldığını duydu. Jimmy Murray, sanki bir uyarı yolluyormuş gibi normalden biraz daha yüksek bir sesle konuşuyordu; Lloyd, Daisy'den uzaklaştı.

"Eh," dedi Daisy, şaşkın bir ses tonuyla mırıldanarak "bu, hiç beklenmedik bir hazdı."

Lloyd'un sesi boğuk çıktı: "Hazdan da öte."

Jimmy ve Eva yanlarına gelince Mrs. Peshkov'un kapısına kadar yürüdüler. Üstü kapalı verandasına birkaç basamak merdivenle çıkılan gösterişli bir binaydı. Lloyd, yeni bir öpücük için verandanın yeterince korunaklı olup olmadığını düşünürken kapı, smokinli bir adam –muhtemelen Lloyd'un telefonda konuştuğu kâhya– tarafından içeriden açıldı. O telefonu ettiği için şimdi ne kadar mutluydu!

İki kız, sanki saniyeler önce tutkulu öpücüklerin kucağında değillermiş gibi, ağırbaşlılıkla iyi geceler diledi; kapı kapandı, kızlar evlerine çekildi.

Lloyd ve Jimmy, veranda basamaklarını inerken "Ben buradan sonra yürüyeceğim," dedi Jimmy. "Şoföre seni East End'e bırakmasını söyleyeyim mi? Evinden iki üç mil uzakta olmalısın. Ve Boy da kusura bakmaz –sanırım kahvaltıya kadar uyuyacaktır."

"Çok düşüncelisin, Murray. Teşekkür ederim ama ister inan ister inanma, canım yürümek istiyor. Düşünecek çok şeyim var."

"Nasıl istersen. O zaman sana iyi geceler."

"İyi geceler," dedi Lloyd. Aklında fırtınalar eserken ve sertliği yavaş yavaş yumuşarken doğu yönüne döndü ve eve doğru yürümeye başladı.

(iv)

Londra sezonu¹ ağustos ortasında sona erdi ama Boy Fitzherbert, henüz Daisy Peshkov'a evlenme teklif etmemişti.

Daisy, hem incinmiş hem de akli karışmıştı. Boy ve Daisy'nin birbirlerine kur yaptıklarını herkes biliyordu. Hemen hemen her gün görüşüyorlardı. Kont Fitzherbert, Daisy ile kızıymış gibi konuşuyordu ve hatta kuşkucu Prenses Bea bile Daisy'ye ısınmıştı. Boy, fırsat bulduğu her yerde Daisy'yi öpüyor ama gelecek hakkında hiçbir şey söylemiyordu. Londra sezonunu oluşturan ve her türlü savurganlıkla düzenlenen öğle yemekleri, akşam yemekleri, ışıltılı partiler ve balolar, geleneksel spor karşılaşmaları, şampanya piknikleri, birdenbire sona erdi. Daisy'nin edindiği yeni arka-

¹ İngiliz seçkinlerinin, taşra evlerinden Londra'ya geçtikleri yaz dönemi (çev. notu).

daşların pek çoğu şehirden ayrıldı. Anlayabildiği kadarıyla kır evlerine çekilmişlerdi ve oradaki vakitlerini de tilki avlayarak, geyik izi sürerek ve kuş vurarak geçireceklerdi.

Daisy ve Olga, Eva Rothmann'ın düğünü için Londra'da kaldı. Boy'un aksine Jimmy Murray, âşık olduğu kıza evlenmek konusunda acele içindeydi. Düğün töreni, Chelsea'de -Jimmy'nin ailesinin mensup olduğu kilisede yapıldı.

Daisy, Eva ile çok iyi bir iş başardığını düşünüyordu. Arkadaşına, kendisine uygun ve fazla süslü olmayan sade giysiler ile koyu renk saçlarına ve ela gözlerine yakışacak renkleri nasıl seçeceğini öğretmişti. Öz güvenini kazandıkça Eva, insanları etkilemede doğal sıcaklığını ve zekâsını nasıl kullanacağını da öğrenmişti. Ve Jimmy de ona âşık olmuştu. Jimmy, bir film yıldızı kadar yakışıklı değildi elbette ama uzun boyluydu ve doğal, yontulmamış bir cazibesi vardı. Asker kökenli bir ailenin oğluydu ve mütevazı bir servetin sahibiydi. Dolayısıyla Eva, çok zengin olmasa da rahat bir hayat sürebilecekti.

İngilizler de diğer herkes kadar ön yargılıydı: İlk başta General Murray ve Mrs. Murray, oğullarının yarı Yahudi bir Alman göçmeniyle evlenmesine pek sıcak bakmamıştı. Eva onların kalbini çabuk kazandı ama arkadaşlarının pek çoğu, şifreli kuşkularını ifade ettiler. Düğünde Daisy'ye; Eva'nın "egzotik", Jimmy'nin "cesur", Murraylerin "son derece geniş fikirli" olduklarını söyleyenler oldu ve bunların hepsi de genç çifti *uyumsuz bulduklarının* örtülü ifadesiydi.

Jimmy, Berlin'deki Dr. Rothmann'a resmen bir mektup göndermiş ve evlenmek için Eva'ya talip olduğunu bildirerek iznini istemişti ama Alman makamları, Rothmann ailesinin kızlarının düğüne gitmesine izin vermemişti. Gözyaşlarına boğulan Eva, "Yahudilerden öyle çok nefret ediyorlar ki ülkeyi terk etmelerinden memnun olacaklarını zannedersiniz!" demişti.

Boy'un babası Fitz, Eva'nın bu sözünü duymuş ve daha sonra Daisy ile konuşmuştu. "Arkadaşın Eva'ya söyle, mümkün mertebe Yahudiler hakkında çok fazla konuşmasın," demişti Fitz, sanki dostça bir uyarıda bulunuyormuş gibi. "Yarı Yahudi bir karısı olması, Jimmy'nin ordudaki kariyerine pek fayda sağlamayacak." Daisy, bu nahoş tavsiyeyi henüz yerine iletmemişti.

Mutlu çift, balayı için Nice'e gitti. Daisy, Eva ondan ayrıldığı için rahatlamış ama bundan dolayı bir suçluluk sızısı hissetmişti. Boy ve onunp olitik arkadaşları, Yahudileri pek sevmiyordu ve Eva problem olmaya başlamıştı. Boy ve Jimmy arasındaki arkadaşlık sona ermişti bile ve Boy, düğünde Jimmy'nin sağdıcı olmayı reddetmişti.

Düğünden sonra Daisy ve Olga, Fitzherbertlerin Galler'deki kır evinde verecekleri bir av partisine davet edildi. Daisy'nin umutları tekrar yeşerdi. Şimdi Eva da sorun olmaktan çıktığına göre Boy'un evlenme teklif etmesinin önünde bir engel kalmamıştı. Kont ve Prenses, artık bu aşamaya gelindiğini varsayıyor olmalıydı. Belki de bu hafta sonu daveti, Boy'un teklifi için planlanmıştı.

Daisy ve Olga, batıya gidecek trene binmek için cuma sabahı Paddington İstasyonu'na gittiler. İngiltere'nin orta yerinden –yaşlı ağaçlarının tepelelerinden taş kiliselerinin kuleleri görünen küçük mezralarla beneklenmiş, zengin ve geniş tarım arazilerinden– geçtiler. Sadece kendileri için ayrılmış birinci sınıf bir vagonda yolculuk ettiler. Olga, Boy'un ne yapabileceğini sordu, Daisy'ye. "Ondan hoşlandığımı biliyor olmalı," dedi Daisy. "Birçok kez beni öpmesine izin verdim."

"Başka birine ilgi gösterdin mi?" diye sordu annesi, kurnazlıkla.

Daisy, Lloyd Williams ile yaşadığı o kısacık serserilik anının hatırasından duyduğu suçluluk duygusunu bastırdı. Boy'un o olayı bilmesi mümkün değildi. Kaldı ki o öpücükten sonra Lloyd'u hiç görmemiş, Lloyd'un yazdığı üç mektuba da cevap vermemişti. "Hiç kimseye," dedi, annesine.

"O zaman Eva yüzünden olmalı," dedi Olga. "Ve şimdi o da gitti."

Tren, Severn Nehri'nin deltasında uzun bir tünelin içinden geçti ve tünelden çıktıklarında Galler'e gelmişlerdi. Yamaçlarda, renkleri kaçmış koyunlar yayılıyordu; vadi yarıklarının her biri, dağınık birtakım endüstriyel binaların çirkinliğinden daha yukarıya yükselen kuyu başı çukurluklarıyla birer madencilik kasabasıydı.

Aberowen İstasyonu'nda onları, Kont Fitzherbert'in siyah-krem renkli Rolls-Royce'u bekliyordu. *Ne kasvetli bir kasaba*, diye düşündü Daisy; dik yamaçlara sıra sıra dizili, gri taştan yapılmış küçük evlere bakarak. Otomobil, bir mil kadar kasabanın dışına çıktı ve Tŷ Gwyn'e vardılar.

Ana girişten geçerken Daisy keyifle yutkundü. Tŷ Gwyn, mükemmel bir klasik cephe ve uzun sıralar hâlindeki yüksek pencereleriyle çok büyük ve zarifti: Titizlikle bakıldığı besbelli çiçek bahçelerinin, bodur çalı formlarının ve Kontun kendisiyle gurur duyduğunun timsali nadir ağaçların içinde yükseliyordu.

Bu evin hanımefendisi olmak ne büyük bir keyif, diye düşündü Daisy. İngiliz aristokrasisi artık dünyayı yönetmiyor olabilirdi ama yaşam sanatını mükemmelleştirmişlerdi ve Daisy, onlardan biri olacağı günü iple çekiyordu.

Tŷ Gwyn, *Beyaz Saray* anlamına geliyordu ama aslında gri bir binaydı ve

Daisy bu griliğin, binanın taşlarına dokunduğunda parmak uçlarına bulan kömür isinden kaynaklandığını anladı.

Daisy'ye, *Gardenya dairesi* denen bir süit oda tahsis edilmişti.

O akşam Daisy ve Boy, yemekten önce terasta oturup dağların mor tepelerinde batan güneşi seyrettiler. Boy purosunu tüttürürken Daisy şampanyasını yudumladı. Uzunca bir süre yalnızdılar ama Boy, evlilikten hiç söz etmedi.

Hafta sonu ilerledikçe Daisy'nin endişesi büyümeye başladı. Boy'un, yalnız başlarına kaldıkları bol bol zamanı oluyordu –ve zaten Daisy, bir şekilde öyle olmasını sağlıyordu. Cumartesi günü erkekler ava gitti; Daisy, akşamüstüne doğru onları karşılamaya çıktı ve ormanda Boy'la birlikte yürüyerek eve döndüler. Pazar sabahı Fitzherbertler ve misafirlerinin çoğu, kasa-badaki Anglikan kilisesine gitti. Ayinden sonra Boy, Daisy'yi alıp Çifte Taç adlı bir tavernaya götürdü. İçerideki güdük boylu, geniş omuzlu ve kasket şapkalı madenciler; lavanta rengi kaşmir bir ceket giymiş Daisy'ye, sanki Boy oraya tasmalı bir leopar sokmuş gibi baktılar.

Boy'a, kısa bir süre sonra annesiyle birlikte Buffalo'ya geri dönmek zorunda olduğunu söyledi ama Boy, bu sözdeki imayı da anlamadı.

Yani basitçe, Boy ondan hoşlanıyor ama evlenmek isteyecek kadar sevmiyor olabilir miydi?

Pazar günü öğle yemeği saati geldiğinde Daisy, son derece çaresizdi. Ertesi gün, annesiyle birlikte Londra'ya dönecekti. O vakte kadar Boy evlenme teklif etmezse ebeveyni onun ciddi olmadığını düşünmeye başlayabilirdi ve bir daha da Tŷ Gwyn'e davet edilmezdi.

Bu olasılık Daisy'yi korkutuyordu. Boy'la evlenmeye kararlıydı. Şimdi *Aberowen Vikontesi* ve sonra bir gün, *Kontes Fitzherbert* olmak istiyordu. Hayatı boyunca hep zenginlik içinde yaşamıştı ama sosyal statünün getireceği saygınlık ve hürmetten uzak kalmıştı. "Leydi Hazretleri," diye hitap edilmeyi arzu ediyordu. Prenses Bea'nın elmas tacında gözü vardı. Dostları arasında Kraliyet ailesini de saymak istiyordu.

Boy'un, ondan hoşlandığını biliyordu ve onu öptüğünde hissettiği arzudan da şüphesi yoktu. Öğle yemeğinden sonra oturma salonunda diğer hanımlarla birlikte kahvelerini içerken Olga, "Onu dürtecek bir şey lazım," diye fısıldadı, Daisy'ye.

"Ama ne?"

"Erkekler üstünde *kesin etkili* bir çare var."

Daisy kaşlarını kaldırdı: "Seks mi?" Daisy ve annesi birçok şeyi konuşur ama genellikle bu konunun etrafından dolanırlardı.

"Hamile kalmak işe yarar," dedi Olga. "Ama o da kesinlikle *sen istemediğin zaman* olur."

"Öyleyse ne?"

"Onun, *Vadedilen Topraklara* bir göz atmasını sağlamalı ama içeri girmesine izin vermemelisin."

Daisy başını iki yana salladı: "Emin değilim çünkü zaten başka birinin *Vadedilen Topraklarına* girdiğini sanıyorum."

"Kimin?"

"Bilmiyorum –bir hizmetçi, bir aktris, bir dul... Sadece tahmin ediyorum; çünkü öyle *bakir* bir havası yok."

"Haklısın, yok. Bu da demek oluyor ki ona, başkalarından alamayacağı bir şey sunman gerekiyor. Uğruna, ne istersen yapabileceği bir şey..."

Daisy, bütün hayatı soğuk bir evlilikle geçen annesinin bu fikirleri nereden edindiğini merak etti. Belki de kocası Lev'in, metresi Marga tarafından nasıl elinden alındığı hakkında uzun uzun düşünmüştü. Her neyse. Zaten Daisy'nin sunabilecekleri içinde, Boy'un başka bir kızda bulamayacağı bir şey yoktu. Var mıydı?

Kahvelerini bitiren kadınlar, öğlen uykusu için odalarına çekiliyordu. Erkekler hâlâ yemek odasında purolarını tütürüyordu ama çeyrek saat içinde onlar da eşlerini takip edecekti. Daisy ayağa kalktı.

"Ne yapacaksın?" diye sordu Olga.

"Emin değilim," dedi. "Bir şeyler düşüneceğim."

Oturma salonundan çıktı. Boy'un odasına gitmeye karar vermişti ama annesi itiraz edebilir diye bunu ona söylemedi. Boy öğle uykusu için odasına geldiğinde Daisy onu bekliyor olacaktı. Günün o saatinde hizmetçiler de bir mola alırdı; dolayısıyla birilerinin Boy'un odasına girip çıkma ihtimali oldukça zayıftı.

O zaman Boy, tamamen Daisy'ye kalacaktı. Ama Daisy ne söyleyecek veya ne yapacaktı? Bunu bilmiyordu. Doğaçlama yapması gerekecekti.

Gardenya dairesine geri döndü; dişlerini fırçaladı, boynuna Jean Naté kolonyası sürdü ve Boy'un odasına giden koridorda sessizce yürüdü.

İçeri girdiğini gören olmadı.

Dağların buğulu tepelerini seyreden ferah bir odaydı. Sanki yıllardır Boy'un odasıymış gibi bir havası vardı: erkeksi yapılı deri koltuklar, duvarlarda uçak ve yarış atı resimleri; içi kokulu purolarla dolu, sedir ağacından oyulmuş bir tütün kutusu; üstünde, bir tepsi kristal kadeh ile viski ve brendi sürahileri duran bir sehpa.

Bir çekmeceyi açtı: bir hokka mürekkep, kalemler, kurşun kalemler ve Tÿ

Gwyn antetli yazı kâğıtları. Kâğıtlar mavi renkliydi ve üzerinde Fitzherbert arması vardı. Acaba bir gün o arma Daisy'nin olacak mıydı?

Onu burada bulduğunda Boy'un ne söyleyeceğini merak etti. Memnun olup onu kollarına alacak ve öpecek miydi? Yoksa mahremiyetinin ihlal edildiğini söyleyip sinirlenecek ve özel hayatını kurcalamakla mı suçlayacaktı? Bu riski göze almalıydı.

Bitişikteki soyunma odasına gitti. Küçük bir lavabo ve üzerine asılmış bir ayna vardı. Boy'un tıraş takımı mermer tezgâhın üzerindeydi. Daisy, kocasını tıraş etmeyi öğrenmek isterdi. Bu, ne kadar da sıkı fıkı bir ortak mahremiyet olurdu!

Boy'un gardırobunu açıp elbiselerine baktı: jaketatay ve çizgili pantolonlar, tüvit takımlar, binicilik elbiseleri; içi kürklü, deri bir pilot ceket; frak ve smokinler.

Aklına bir şey geldi.

Geçen haziranda Bing Westhampton'ın evinde diğer kızlarla birlikte erkek kıyafeti giydiklerinde Boy'un nasıl tahrik olduğunu hatırladı. Daisy'yi ilk defa o gece öpmüştü. Bundan dolayı Boy'un o kadar heyecanlanması pek bir anlam veremiyordu ama genellikle böyle şeylerin bir açıklaması olmazdı. Bazı erkeklerin, kıçlarına kadınlar tarafından şaplak atılmasına bayıldıklarını söylemişti Lizzie Westhampton; bu nasıl izah edilebilirdi ki?

Belki şimdi de Boy'un elbiselerinden birini giymeliydi.

Uğruna, ne istersen yapabileceği bir şey, demişti annesi. Bu, öyle bir şey miydi?

Askılardaki elbiselere, katlanmış beyaz gömlek istifine, her birinin içine ahşap kalıplar konmuş ve cilalanmış deri ayakkabılara baktı. Bu işe yarar mıydı acaba? Buna vakti var mıydı?

Peki, kaybedecek bir şeyi var mıydı?

İstedığı elbiseleri alıp Gardenya dairesine gidebilir, üstünü değiştirebilir, yoldakimsenin onu görmemesini umarak çabucak buraya geri dönebilirdi...

Hayır. Bunlar için vakit yoktu. Erkeklerin purolarını söndürmeleri o kadar uzun sürmezdi. Burada soyunup giyinmesi lazımdı... hemen... ya da hiçbir zaman.

Kararını verdi.

Elbisesini çıkardı.

Şimdi tehlikedeydi. Elbisesini çıkarmadan öncesine kadar bu odada bulunma sebebine, Tî Gwyn'in millerce uzunluktaki koridorlarında yolunu şaşırıp yanlış odaya girmiş gibi yaparak makul sayılabilecek bir açıklama getirebilirdi. Ama bir erkeğin yatak odasında külotuyla yakalanan hiçbir

kızın itibarı ayakta kalamazdı.

İstifin en üstündeki gömleği aldı. Gömlek yakasının ayrıca iğnelenmesi gerektiğini görünce inledi. Bir çekmecede kolalı yakalar ve yanında da bir kutu yaka iğnesi buldu. Bir yakayı gömleğe iğneledi. Gömleği giydi.

Dışarıdaki koridorda, erkeklerin ayak seslerine benzer sesler duydu. Donakaldı; kalbi, davul gibi gümlüyordu. Ama sesler uzaklaştı.

Bir jaketatay giymeye karar verdi. Çizgili pantolonların üzerinde askıları yoktu; başka bir çekmecede pantolon askısı buldu, pantolona nasıl düğmeleneceğini çözdü ve pantolonu giydi: Beli, içine iki tane Daisy girecek kadar genişti.

İnce çoraplı ayaklarına bir çift siyah rugan ayakkabı geçirdi ve bağcıklarını bağladı.

Gömleğin ön düğmelerini ilikledi, gümüş rengi bir boyun bağı buldu; boyun bağını yanlış düğümledi ama nasıl bağlanacağını tam olarak bilmiyordu, öylece bıraktı.

Geyik derisi kruvaze bir yelekle siyah ceket giydi, gardırop kapısının içindeki boy aynasında kendine baktı.

Giysiler çok boldu ama gene de sevimli görünüyordu.

Şimdi vakti vardı; gömleğin manşetlerine altın kol düğmeleri taktı, ceketin göğüs cebine bir mendil yerleştirdi.

Eksik bir şey vardı. Aynada kendine baktı, neye ihtiyacı olduğunu bulmaya çalıştı.

Şapka.

Başka bir dolabı açtı, üst rafta bir sıra şapka kutusu gördü. Gri renk bir silindir şapka buldu ve kafasına geçirip geriye kaykıldı.

Bıyığı hatırladı.

Bıyık çizecek kaş kalemi yoktu. Boy'un yatak odası bölümüne geçti, şömineye eğildi. Yaz olduğu için şömine yanmıyordu. Ama parmaklarının ucuna biraz is bulaştırdı ve aynanın önüne geçip üst dudağına bir bıyık yaptı.

Hazırdı.

Deri koltuklardan birine oturup Boy'un gelmesini beklemeye başladı.

İçgüdüleri, doğru şeyi yaptığını söylüyordu ama mantıklı düşününce acayip bir şey yapıyordu. Tahrik edeceğinin garantisi yoktu. Boy onu uçağa bindirdiğinde Daisy'nin çamaşırının içi ıslanmıştı. Boy uçağı kontrol etmekle meşgulken oynaşmaları mümkün olmamıştı ama havada uçmak öyle heyecanlıydı ki Boy'un ondan isteyeceği her şeyi yapmaya hazırdı.

Fakat oğlanlar öngörülebilir yaratıklar değildi ve Daisy en çok, Boy'un

kızmasından korkuyordu. Kızdığı zaman, yakışıklı yüzünü çirkin çirkin ek-
 şiyor, ayağını hızlı hızlı yere vuruyor ve fevkalade kabalaşabiliyordu. Bir
 keresinde total bir garson ona yanlış içki getirdiğinde Boy, “Koş bara git ve
 senden istediğim viskiyi getir –total olman, sağır olduğun anlamına da gel-
 miyor, değil mi?” demişti. Talihsiz adamcağız utançtan kıpkırmızı olmuştu.

Odasına girdiği için ona kızdığı takdirde Boy’un ne söyleyeceğini merak
 ediyordu.

Beş dakika sonra Boy geldi.

Daisy, onun koridorda yürüyüşünü duydu ve onu, ayak seslerini ayırt
 edebilecek kadar iyi tanıdığını fark etti.

Kapı açıldı; Boy, Daisy’yi fark etmeden içeriye girdi.

Daisy, sesini kalınlaştırdı: “Selam, eski dostum, nasılsın?”

Boy, ürktü. “Aman Tanrı’m!” dedi. Sonra daha dikkatli baktı. “Daisy?”

Daisy ayağa kalktı. “Ta kendisi,” dedi, normal sesiyle. Boy, hâlâ şaşkınlık
 içinde ona bakıyordu.

Daisy, silindir şapkayı çıkarıp eğilerek selam verdi: “Hizmetinizdeyim.”
 Şapkayı tekrar, biraz yanlamasına taktı.

Uzun bir duraksamadan sonra Boy, şoku atlatıp sırttı.

Çok şükür, diye düşündü Daisy.

“Silindir şapka sana yakışıyor,” dedi Boy.

Daisy ona yaklaştı: “Senin hoşuna gitsin diye taktım.”

“Ne kadar iyisin.”

Daisy, davetkâr bir edayla yüzünü ona doğru kaldırdı. Boy’la öpüşmeyi
 seviyordu. Aslında... Erkeklerle öpüşmeyi seviyordu. Öpüşmeyi bu kadar
 çok sevdiği için gizli gizli utanmıyor değildi. Hatta yatılı okuldayken haf-
 talar boyunca hiç erkek görmeyen kızlarla öpüşmekten bile hoşlanmıştı.

Boy, başını eğip dudaklarının onunkilere dokundurdu. Daisy’nin şapkası
 başından düştü ve ikisi birden kıkırdadılar. Boy, dilini hızla onun ağzına
 soktu. Daisy sakinleşti, öpüşmenin keyfini çıkardı. Boy, her türlü duyuşal
 zevke hevesliydi ve Daisy de onun bu hevesinden heyecan duyuyordu.

Daisy, burada bulunmasının bir amacı olduğunu hatırlattı kendi ken-
 dine. İşler iyi gidiyordu ama o, Boy’un evlenme teklif etmesini istiyordu.
 Sadece öpüşmek bunun için yeterli miydi? Daisy, onun daha fazlasını iste-
 mesini sağlamalıydı. Ara sıra baş başa kaldıkları birkaç telaşlı saniye içinde
 Boy, sık sık göğüslerine de dokunmuştu.

Şu anda pek çok şey, Boy’un öğle yemeğinde ne kadar şarap içtiğine bağ-
 lıydı. Şarap içme kapasitesi genişti ama bir noktadan sonra arzusunu kay-
 bediveriyordu.

Daisy, ona yaklaştı ve vücudunu onunkine yasladı. Boy, göğsünü okşamaya çalıştı ama kruvaze yeleğin yün kumaşı içinde onun küçük göğüslerini bulamadı ve hayal kırıklığıyla homurdandı.

Sonra, eli Daisy'nin karnına gitti; pantolonun geniş belinden içeri girdi.

Daisy daha önce oraya dokunmasına izin vermemişti.

Külotlu ipek çorabı ve kalın külotu hâlâ ayağındaydı; dolayısıyla da Boy'un çok fazla bir şey elleyebilmesi zordu ama eli Daisy'nin apış arasına kadar indi ve orayı sıktı.

Daisy bir haz dalgası hissetti ama kendini geri çekti.

Boy, nefes nefeseydi: "Çok mu ileri gittim?"

"Git kapıyı kilitle," dedi Daisy.

"Oh, aman Tanrı'm," dedi Boy. Hemen kapıyı kilitleyip geri döndü. Tekrar birbirlerine sarıldılar ve Boy, kaldığı yerden devam etti. Daisy, onun pantolonunun önüne dokundu, elbiselerinin altında sertleşmiş penisini buldu ve sıktı. Boy, zevkle inledi.

Daisy, tekrar kendini geri çekti.

Boy'un yüzünden bir öfke gölgesi geçti. Daisy, nahoş bir anısını hatırladı. Bir keresinde, Theo Coffman adında bir çocuğun göğüslerini tutan elini itmişti ve çocuk bayağılaşarak onun, *gösterip de vermeyen* türden bir kız olduğunu söylemişti. Daisy o çocuğu bir daha hiç görmedi ama bu hakaretinden dolayı utanç hissetmekten kendini alıkoyamadı. Şu anda, Boy'un da benzer bir suçlamada bulunmasından korkuyordu.

Sonra Boy'un yüzü yumuşadı: "Sana deli oluyorum, biliyorsun."

İşte şimdi Daisy'nin vakti gelmişti. *Ya yüz ya da boğul*, dedi, kendi kendine. "Bunu yapmamalıyız," dedi, fazla abartmadan bir pişmanlık göstererek. "Neden?"

"Nişanlı bile değiliz."

Bu laf, bir süre havada asılı kaldı. Bunu söyleyen bir kız, evlenme teklifine açık demekti. Daisy onun yüzüne baktı; onun ürkeceğinden, arkasını döneceğinden, bahaneler uyduracağından ve odadan çıkmasını söyleyeceğinden korkuyordu.

Boy, hiçbir şey söylemedi.

"Seni mutlu etmek istiyorum," dedi Daisy. "Ama..."

"Seni gerçekten seviyorum, Daisy."

Bu kadarı yeterli değildi. Daisy ona gülümsedi: "Sahi mi?"

"Hem de çok."

Daisy hiçbir şey söylemedi; sadece, lafın gerisini bekliyormuş gibi onun yüzüne baktı.

Boy, nihayet konuştu: “Benimle evlenir misin?”

“Ah, evet,” dedi Daisy ve onu öptü. Dudakları onun dudaklarına yapışık-ken pantolonunun önündeki düğmeleri çözdü, elini çamaşırının içine soktu, penisini buldu ve dışarı çıkardı. Derisi ipeğimsi ve sıcaktı. Westhampton ikizlerinin söylediklerini hatırladı: “Şeyini okşayabilirsin,” demişti Lindy ve kız kardeşi Lizzie de eklemişti: “Fışkırtana kadar.” Daisy, bir erkeğe bunu yapma fikrinden heyecan duymuştu. Bir kez yutkunup cesaretini topladı.

Sonra, Lindy’nin öbür sözünü hatırladı: “Ya da emebilirsin –en çok bundan hoşlanırlar.”

Dudaklarını Boy’dan ayırdı ve kulağına fısıldadı: “Kocam için her şeyi yaparım.”

Ve onun önünde diz çöktü.

(v)

Yılın düğünü oldu.

Daisy ve Boy, 3 Ekim 1936 Cumartesi günü Westminster’daki St. Margaret Kilisesi’nde evlendiler. Daisy, düğününün Westminster Abbey Kilisesi’nde yapılmamasından hayal kırıklığına uğramıştı ama orasının sadece kraliyet ailesine mahsus olduğunu söylediler.

Gelinliği Coco Chanel dikti. Ekonomik kriz döneminin gelinlik modası, çok az süslü sade hatlar yönündeydi. Daisy’nin yerleri süpüren gelinliği; verev kesimli, kelebek kollu, tek bir çocuğun taşıyabileceği kısa bir kuyruğu olan, saten bir tuvaletti.

Babası Lev Peshkov, Atlantik’i aşıp düğün törenine yetişti. Annesi Olga, görüntüyü kurtarmak için kilisede Lev’in yanına oturmayı kabul etti ve genel olarak az çok mutlu bir çift gibi davrandılar. Daisy’nin kâbusu, Lev’in gayrimeşru oğlunu koluna takıp Marga’nın da düğüne gelmesiydi ama öyle bir şey olmadı.

Westhampton ikizleri ve May Murray, gelinin nedimleri oldular, Eva ise başnedimeydi. Boy, Eva’nın yarı Yahudi olmasından dolayı dırdır edip durdu; onu düğüne davet etmek istemedi ama Daisy ısrar etti.

Daisy, yaşlı kilisede ayakta dururken muhteşem güzellikte görüldüğünün farkındaydı; kendini bedenlen ve ruhen Boy’a vermeyi, memnuniyetle kabul etti.

Kayıt defterini, *Aberowen Vikontesi Daisy Fitzherbert* adıyla imzaladı. Haftalardır, bu imzayı atarak elini alıştırmış ve kullandığı kâğıtları, okunamayacak kadar minik parçalar hâlinde yırtmıştı. Şimdi bu imzayı atma

hakkı kazanmıştı. Bu, onun adıydı.

Kiliseden çıkarlarken Fitz, kolunu nezaketle Olga'ya uzattı ama Prenses Bea, Lev ile arasına bir metrelik bir mesafe koydu.

Prenses Bea, nazik bir kadın değildi. Daisy'nin annesine karşı epey dostça davranıyordu; ses tonunda yoğun bir *lütüfkârlık* olsa da Olga bunu fark etmiyor, bu yüzden aralarındaki ilişkinin tadı kaçmıyordu. Ama Bea, Lev'den hoşlanmamıştı.

Daisy şimdi Lev'in, sosyal saygınlık cilasına sahip bir adam olmadığını fark ediyordu. Lev'in; yürümesi, konuşması, yemesi, içmesi, tüttürmesi ve gülüşü gangsterlere benziyordu ve Lev, insanların ne düşündüğünü hiç umursamıyordu. Bir İngiliz kontu olarak Fitz nasıl istediği gibi davranıyorsa Lev de Amerikalı bir milyoner olarak canının istediği gibi davranıyordu. Daisy, babasının böyle olduğunu hep biliyordu ama onu, Dorchester Hotel'in büyük balo salonundaki düğün kahvaltısında İngiliz kaymak tabakası içinde gördüğünde kafasına bir kez daha dank etti.

Ama şimdi bunun bir önemi yoktu. Daisy şimdi Aberowen Leydisi olmuştu ve hiç kimse bunu onun elinden alamazdı.

Mamafih; Bea'nın sürekli husumeti, kötü bir koku veya sinek vızıltısı gibi rahatsızlık veriyordu ve Daisy bir türlü tam manasıyla mutlu olamıyordu. Balo salonundaki şeref masasında Lev'le yan yana oturduğunda Bea, Lev'e hafifçe arkasını dönmüştü. Lev ona bir şey söylediğinde yüzüne bile bakmadan kısacık cevaplar veriyordu. Lev, farkında değilmiş gibi yapıp gülümsüyor ve şampanyasını içiyordu ama Lev'in diğer yanında oturan Daisy, babasının bu işaretleri okumakta olduğunun farkındaydı. Lev, yontulmamışın teki olabilirdi ama aptal değildi.

Şerefe kadeh kaldırmalar sona erdiğinde erkekler puolarını yakmaya başladı; yemeğin masraflarını, gelinin babası olarak Lev karşılayacaktı.

Lev etrafına bakındı. "Eh, Fitz, umarım yemeği beğenmişsindir. Şarap senin standartlarına uygun mu?" diye sordu.

"Çok güzel, teşekkür ederim."

"Bence, lanet *mükemmellikte bir ziyafet* olduğunu söylemeliyim."

Bea, herkesin duyabileceği şekilde üfledi. Erkeklerin, onun yanında "lanet" kelimesini kullanmaması gerekiyordu.

Lev, Bea'ya döndü. Gülümsüyordu ama Daisy, babasının gözlerindeki o tehlikeli ışıltının ne anlama geldiğini biliyordu. "Noldu Prenses, sizi rencide mi ettim?" diye sordu Lev.

Bea cevap vermek istemiyordu ama Lev, cevap bekleyerek onun gözlerini bakıyor ve bakışlarını kaçırmıyordu. Sonunda, Bea konuşmak zorunda

kaldı: “Hoyrat kelimeler duymamayı tercih ediyorum.”

Lev, bir puro çıkardı. Hemen yakmadı. Burnuna götürüp kokladı, parmaklarının arasında yuvarladı. “Size bir hikâye anlatmama izin verin,” dedi ve masada aşağı yukarı bakarak herkesin –Fitz, Olga, Boy, Daisy ve Bea’nın– dinlediğinden emin olduktan sonra anlatmaya başladı: “Ben küçük bir çocukken babam, başkasına ait bir arazide hayvan otlatınakla suçlandı. Suçlu olsa bile bunun önemli bir şey olmadığını düşünebilirsiniz ama babam tutuklandı. Mal sahibinin adamları, kuzeydeki çayırığa bir darağacı diktiler. Sonra askerler gelip beni, annemi ve ağabeyimi yakaladı ve oraya götürdüler. Babam, boynunda bir urganla darağacındaydı. Sonra mal sahibi geldi.¹”

Daisy, daha önce bu hikâyeyi hiç duymamıştı. Annesine baktı. Olga da en az onun kadar şaşkın görünüyordu.

Masadaki küçük grup, şimdi tamamen sessizleşmişti.

“Babamı idam ederken bizi de seyretmeye zorladılar,” dedi Lev. Bea’ya döndü. “Ve daha acayibi ne, biliyor musunuz? Mal sahibinin kız kardeşi de oradaydı.” Puroyu ağzına sokup ucunu ıslattı ve tekrar çıkardı.

Daisy, Bea’nın bembeyaz kesildiğini gördü. Bu hikâyenin Bea’yla bir ilgisi var mıydı?

“Kız kardeş, aşağı yukarı on dokuz yaşındaydı ve bir prenesti,” dedi Lev, purosuna bakarak. Daisy, Bea’nın ağzından ufak bir çılgık kaçtığını duydu ve bu hikâyenin, gerçekten de Bea’yla ilgili olduğunu anladı. “Prenses orada dikildi ve buz gibi bir soğukkanlılıkla idamı seyretti,” dedikten sonra Lev, dosdoğru Bea’ya baktı ve lafını tamamladı. “İşte ben, buna *hoyratlık* derim.”

Uzunca bir sessizlik anı geçti.

Sonra, Lev purosunu ağzına soktu ve sordu: “Ateşi olan var mı?”

(vi)

Lloyd Williams, annesinin Aldgate’teki evinde mutfak masasında oturuyor ve tedirginlik içinde bir haritayı inceliyordu.

Bugün, 4 Ekim 1936 Pazar günüydü ve bugün, bir olay çıkacaktı.

Londra’nın antik Roma kasabası, Thames Nehri’nin kıyısındaki bir tepeye kurulmuştu ve şimdi, banka ve finans kuruluşlarının yoğun olarak bulunduğu City denen bölgeydi. Tepenin batı tarafında, zenginlerin sarayları ve onlara hizmet veren tiyatrolar, dükkânlar ve katedraller vardı. Lloyd’un

¹ Hikâyenin daha detaylı anlatımı, *Devlerin Düşüşü* kitabının üçüncü bölümünde (çev. notu).

içinde bulunduğu evse tepenin doğu yönünde, rıhtımların ve varoşların yakınındaydı. Asırlar boyunca buraya göçmen dalgaları vurmuştu ve bu insanlar, torunları bir gün East End'den West End'e geçebilsin diye dışını tırnağına takarak çalışmışlardı.

Lloyd'un büyük bir dikkatle incelediği harita, Komünist Parti gazetesi *Daily Worker*'ın özel baskısında ve Britanya Faşistler Birliğinin yürüyüş güzergâhını gösteriyordu. City ile East End arasında sınır sayılan Londra Kulesi'nin¹ dışında toplanmayı ve doğuya –Yahudilerin oturduğu bir ilçe olan Stepney'e– doğru yürüyüşe geçmeyi planlıyorlardı.

Tabii Lloyd ve Lloyd gibi düşünenler, onları durdurmayı başaramazsa.

Gazetenin yazdığına göre Britanya'da yaklaşık 330.000 Yahudi vardı ve bunların yarısı East End'de yaşıyordu. Pek çoğu; Rusya, Polonya ve Almanyadan buraya göçmüştü ve bu insanlar o ülkelerde yaşarken bir gün polisin, ordunun veya Kazakların, kasabalarına gelebileceği; ailelerinin paralarını soyabileceği, yaşlı erkekleri dövüp genç kadınlara tecavüz edebileceği, babaları ve erkek kardeşleri bir duvarın dibine dizip kurşunlayabileceği korkusu içinde yaşamışlardı.

Buradaki Londra varoşlarında Yahudiler, diğer herkes kadar yaşamaya hakları olduğunu hissettikleri bir yer bulmuşlardı. Pencerelerinden bakıp bir sürü üniformalı haydudun, hepsini temizlemeye yemin ederek caddelerde yürüdüklerini görünce ne hissedeceklerdi? Lloyd, bunun olmasına hiçbir şekilde izin verilemeyeceğini düşünüyordu.

Daily Worker, Faşistlerin Kule'den sonra yürüyebilecekleri iki yol olduğunu yazıyordu: Yollardan biri, East End'de Gateway adıyla bilinen beş yol ağzı kavşağı Gardiner's Corner'dan² geçiyordu. Diğer seçenek ise Royal Mint Caddesi ve daracık Cable Caddesi boyunca yürümekti. İnsanların alternatif yol olarak kullandığı bir düzine kadar cadde daha vardı ama buraları toplu yürüyüşe elverişli değildi. Mesela St. George Caddesi, Yahudi Stepney'e değil Katolik Wapping'e çıkardı; dolayısıyla da Faşistlerin işine gelmezdi.

Daily Worker, Gardiner's Corner ve Cable Caddesi'nde insan barikatı kurma ve Faşistlerin geçmesine izin vermeme çağrısı yapıyordu.

Gazeteler sık sık, gerçekleşmeyecek şeyler için çağrı yapardı: grevler, devrimler veya –çok yakın zaman önce yaptıkları– bütün solcuların bir Halk Cephesinde toplanması gibi. İnsan barikatı oluşturmak da başka bir

¹ Çeviride bu isim tercih edildi ama *Londra Kalesi* adıyla da biliniyor. İlk kuleleri 11. yüzyılda inşa edilen kompleksin tam adı, *Majestelerinin Kraliyet Sarayı ve Kalesi*, *Londra Kulesi* anlamında (çev. notu).

² *Gardiner'in Köşesi* anlamında (çev. notu).

fantazya olabilirdi. East End'e girişi kapatmak için binlerce insan gerekcekti. Lloyd, yeterli sayıda insanın gelip gelmeyeceğinden emin değildi.

Bütün bildiği, bugün çok ciddi bir kavganın yaşanacağıydı.

Kendisi dışında masada; ebeveyni Bernie ve Ethel, kız kardeşi Millie, pazar elbisesini giymiş on altı yaşındaki Aberowenli Lenny Griffiths de vardı. Lenny, karşı gösteriye katılmak için Londra'ya gelen küçük bir *Galler madencileri* ordusunun üyesiydi.

Bernie, başını gazeteden kaldırıp Lenny'ye baktı: "Faşistlerin dediğine göre siz Galler takımının Londra'ya gelişi için tren paraları, *kodaman* Yahudiler tarafından ödenmiş."

Lenny, ağzındaki yumurta lokmasını yutkundü. "Ben kodaman Yahudi diye birilerini tanımıyorum," dedi. "Tabii Mrs. Levy Sweetshop'ı saymazsak. O kadın gerçekten kocaman. Ayrıca ben Londra'ya bir kamyonun arkasında ve Smithfield et pazarına giden altmış tane Galler kuzusuyla birlikte geldim."

"Ah, kokunun nedeni anlaşıldı," dedi Millie.

"Millie!" dedi Ethel. "Bu ne kabalık!"

Lenny, Lloyd'un odasında kalıyordu ve karşı gösteriden sonra Aberowen'a dönmeye niyeti olmadığını itiraf etmişti. O ve Dave Williams, İspanya'ya gidecekler; Faşist ayaklanmaya karşı savaşmak için Uluslararası Tugaylara¹ katılacaklardı.

"Pasaport aldın mı?" diye sormuştu Lloyd ona. Pasaport almak zor bir iş değildi ama başvuruların bir rahip, doktor, avukat veya statü sahibi birinden referans getirmeleri gerekiyordu ve bu durumda Lenny yaşındaki birinin gizlice pasaport alabilmesi kolay değildi.

"Gerek yok," demişti Lenny. "Victoria İstasyonu'na gidip hafta sonu için Paris'e gidiş dönüş bileti alabiliriz. Bunun için pasaport gerekmiyor."

Lloyd da bu konuda bir şeyler biliyordu. Paralı orta sınıf için kolaylık olarak düşünülmüş bir yasal boşluktu. Ve şimdi Faşizm karşıtları bu boşluktan yararlanıyorlardı: "Bilet kaç para?"

"Üç paunt on beş şilin."

Lloyd kaşlarını kaldırmıştı. Bu, işsiz bir kömür madencisinin cebinde bulamayacağınız kadar büyük bir paraydı.

"Ama benim biletimi Bağımsız İşçi Partisi ödüyor," demişti Lenny. "Dave'in biletini de Komünist Parti."

Yaşları konusunda yalan söylemiş olmalıydılar. "Paris'e vardıktan sonra ne olacak?" diye sormuştu Lloyd.

1 Elli üç ülkeden 32.000 gönüllünün bu birliklere katıldığı tahmin ediliyor (çev. notu).

“Gare du Nord’da¹ bizi Fransız Komünistler karşılayacak.” *Gair duh nord*, diye telaffuz etmişti Lenny ve tek kelime bile Fransızca bilmiyordu. “Oradan sonra İspanyol sınırına kadar bize yol gösterilecek.”

Lloyd, kendi gidişini ertelemişti. İnsanlara, anne ve babasının endişelerini gidermek istediğini söylemişti ama aslında, Daisy’den vazgeçemiyordu. Onun, Boy’u terk edeceğini hayal etmişti. Ümitsiz bir durumdaydı –Daisy, mektuplarına cevap bile vermemişti– ama onu unutamıyordu.

Bu arada Britanya, Fransa ve ABD, İspanya’ya müdahale etmeme politikası benimsemek üzerinde Almanya ve İtalya ile mutabakata varmışlardı² –yani bu ülkelerin hiçbiri, İspanya’daki yandaşlarına silah göndermeyecekti. Bu bile Lloyd’un sinirlerini bozmaya yetmişti: Demokrasiler seçilmiş hükümetleri nasıl desteklemezdi? Ama daha da kötüsü –bu sonbaharda İspanya’nın durumunun tartışıldığı çeşitli toplantılarda annesinin ve Billy dayısının birçok kez parmak bastığı gibi– Almanya ve İtalya, bu mutabakatı her gün ihlal ediyordu. Hükûmette sorumlu ve etkili bir kişi olarak Kont Fitzherbert ise bu mutabakatı hâlâ inatla savunuyor, Komünizme döneceği korkusu yüzünden İspanyol hükûmetine silah yardımı yapılmaması gerektiğini söylüyordu.

Ethel’in iğneleyici bir konuşmasında dikkat çektiği gibi Fitzherbert’in bu argümanı şimdi, *kendi kendini gerçekleştiren bir kehanete* dönüşmek üzereydi. Çünkü bütün dünyada İspanya’yı destekleyen tek ülke, Sovyetler Birliği’ydi ve doğal olarak bu da İspanyolları, kendilerine yardım eden tek ülkeye itecekti.

Asıl gerçek şuydu ki Muhafazakârlar, İspanyolların tehlikeli solculara oy vererek onları iş başına getirdiklerine inanıyorlardı. Fitzherbert gibi adamlar, İspanyol hükûmeti bir darbeye gaddarca devrilsen ve sağcı aşırıcılar tarafından ele geçirilse hiç de mutsuz olmayacaklardı. Lloyd, hayal kırıklığı içinde kuduruyordu.

Ve şimdi, kendi şehrinde Faşistlerle dövüşme fırsatı ayağına kadar gelmişti.

“Bu, çok gülünç,” demişti Bernie, bir hafta önce bu yürüyüş ilan edildiğinde. “Metropol Polisi onları bu güzergâhtan vazgeçmeye zorlamalı. Yürüyüş yapma hakları var elbette ama Stepney’de değil.” Ama polis, tamamıyla yasal bir gösteriye müdahale etme hakkının olmadığını söyledi.

Bernie ve Ethel, Londra’nın sekiz ilçesinin belediye başkanlarının da

¹ *Kuzey İstasyonu* anlamında ve Fransa’nın en büyük altı tren garından biri (çev. notu).

² İspanyol İç Savaşı’nın başka ülkelere de sıçramaması için Ağustos 1936’da imzalanan mutabakata, burada adı geçenler dâhil 24 ülke katıldı (çev. notu).

dâhil olduğu bir delegasyonla İçişleri Bakanı Sör John Simon'a, bu yürüyüşü yasaklaması ya da en azından güzergâhını değiştirmesi için ricacı olmuşlardı ama o da buna yetkisi olmadığını söylemişti.

Bundan sonra ne yapacakları sorusu; İşçi Partisini, Yahudi cemaatini ve Williams ailesini ikiye bölmüştü. Faşizm ve Antisemitizme karşı Yahudi Halk Meclisi, Bernie ve birkaç kişi tarafından üç ay önce kurulmuştu ve Faşistleri, Yahudilerin oturduğu caddelerden uzak tutmak için bir karşı gösteri çağrısı yapmışlardı. Sloganları, İspanyolca *No pasarán* –yani, Madrid'deki Faşizm karşıtlarının “Geçiş yok!” çığılığıydı. Fakat Halk Meclisi, adı büyük kendi küçük bir örgüttü. Commercial Yolu'nda iki tane üst kat odaya sığmıştı; bir tane Gestetner fotokopi makinesi ile birkaç tane de daktilosu vardı ama East End'den büyük bir destek görüyordu. Yürüyüşün yasaklanmasını talep eden dilekçe için kırk sekiz saat içinde inanılmaz bir sayıda –yüz bin– imza toplamışlardı. Ama hükûmet, gene de buna aldırmadı.

Karşı yürüyüşe, büyük siyasi partilerden sadece tek bir tanesi destek vermişti ki onlar da Komünistti. Protestoyu, Lenny'nin de üyesi olduğu küçük bir parti olan Bağımsız İşçi Partisi de destekliyordu. Diğer partiler ise karşı çıkıyordu.

“Görüyorum ki *Jewish Chronicle*¹, okurlarına bu gün sokaklardan uzak durmayı tavsiye ediyor,” dedi Ethel.

Lloyd'a göre bu bir sorundu. Birçok insan, en iyisinin beladan uzak durmak olduğunu düşünüyordu. Ama bu, meydana Faşistlere bırakmak demekti.

Dindar olmasa da Bernie de Yahudi'ydi. “Bana nasıl *Jewish Chronicle*'dan bahsedersin? O gazete, Yahudilerin Faşizme değil sadece antisemitizme karşı olmaları gerektiğine inanıyor. Bu nasıl bir siyasi mantıktır?” dedi Bernie.

“Duyduğuma göre İngiliz Yahudi Milletvekilleri Kurulu da *Chronicle*'la aynı şeyi söylüyor,” dedi Ethel, ısrarla. “Besbelli ki dün, sinagoglarda duyuru yapılmış.”

“O sözde vekiller, Golders Green'den ‘alrightnik’ler,” dedi Bernie, aşağılayarak. “Onlar hiçbir zaman Faşist holiganlar tarafında sokakta hakarete uğramadı.”

“Sen de İşçi Partisi üyesisin,” dedi Ethel, suçlar gibi. “Bizim politikamız, sokaklarda Faşistlerle karşı karşıya gelmek değil. Senin birlik ruhuna ne

¹ Britanya'nın en eski Yahudi gazetesinin adı (çev. notu).

² Golders Green, Londra'da Yahudilerin de yaşadığı bir bölge; *alrightnik* ise “maddi açıdan hayatta başarılı olmuş ama kaba ve kendini düşünen bir tür sonradan görme” anlamında, İngilizce-İbranice karışımı bir kelime (çev. notu.)

oldu?”

“Benim Yahudi dostlarımdan birlik ruhuna ne oldu, peki?” dedi Bernie.

“Sen sadece işine geldiğinde Yahudi’sin. Hiçbir zaman sokaklarda hakarete uğramadın.”

“Yine de İşçi Partisi siyasi bir hata yaptı.”

“Sadece şunu unutma: Eğer Faşistlerin şiddeti körüklemesine izin verisen olayı kim başlatmış olursa olsun basın, *Solu* suçlayacak.”

“Eğer Mosley’nin oğlanlar bir dövüş başlatırlarsa günlerini görecekler,” dedi Lenny, damdan düşer gibi.

Ethel içini çekti: “Şöyle düşün Lenny: Bu ülkede en çok silah kimin elinde? Senin, Lloyd’un ve İşçi Partisinin mi yoksa Muhafazakârlar ve onların yanındaki polis ve ordunun mu?”

“Ah,” dedi Lenny. Açıkçası hiç böyle düşünmemişti.

Lloyd, annesine kızdı: “Nasıl böyle konuşabilirsin? Üç yıl önce Berlindeydin ve nasıl olduğunu gördün. Alman *Solu*, Faşistlere karşı barışçı yollardan muhalefet etmeye çalıştı ve bak şimdi başarılarına ne geldi.”

“Alman Sosyal Demokratları, Komünistlerle birlikte halk destekli bir cephe oluşturmayı başaramadılar,” diye atıldı Bernie. “Bu da onların her birinin teker teker toplanmasına imkân sağladı. Birlikte olsalar kazanabilirlerdi.” Komünistlerin bugünkü Faşist yürüyüşe karşı bir koalisyon oluşturma teklifi İşçi Partisi tarafından reddedildiğinde Bernie çok sinirlenmişti.

“Komünistlerle ittifak tehlikeli bir şey,” dedi Ethel.

Ethel ve Bernie, bu konuda fikir ayrılığı içindeydi. Aslında bu, İşçi Partisini de bölen bir konuydu. Lloyd, Bernie’yi haklı buluyor; Ethel’in yanlış düşündüğüne inanıyordu. “Faşizmle mücadelede elimizdeki her kaynağı kullanmak zorundayız,” dedi ama diplomatik bir tavırla ekledi: “Ama anem haklı. Eğer bugünü şiddetsiz atlatabilirsek bizim için en iyisi olur.”

“En iyisi, hepinizin bugün evde kalıp Faşistlere demokratik siyasetin normal kanalları içinden muhalefet etmeniz olur,” dedi Ethel.

“Sen, kadınlara eşit ücret hakkı elde etmek için demokratik siyasetin normal kanalları içinde mücadele ettin,” dedi Lloyd. “Ama başarısız oldun.” İşçi Partili kadın MP’ler, kadın kamu çalışanlarının eşit işe eşit ücret almasını garantileyecek bir kanun teklifini ancak geçen nisan ayında parlamentoya sunmuşlardı. Ama bu teklif, erkek hâkimiyetindeki Avam Kamarası oylamasında reddedilmişti.

“Bir oylamayı kaybettiğin her seferde demokrasiden vazgeçemezsin,” dedi Ethel.

Lloyd, böyle bölünmelerin –tıpkı Almanya’da olduğu gibi– Faşizm kar-

şıtı güçleri hayati derecede zayıflatacağını biliyordu. Bugün, acımasız bir sınavdan geçeceklerdi. Siyasi partiler yol göstermeye çabalayabilir ama insanlar, kimin gösterdiği yoldan gideceklerini kendileri seçerdi. Tavşan yürekli İşçi Partisi ve *Jewish Chronicle*'ın önerdiği gibi evlerinde kalacaklar mıydı? Yoksa binlercesi sokaklara çıkıp *Faşizme Hayır* diyecekler miydi? Bunun cevabını, ancak günün sonunda öğrenebilecekti.

Arka kapı çalındı; komşuları Sean Dolan, kiliseye giderken giydiği elbisesiyle içeri girdi. "Ayinden sonra size katılacağım," dedi, Bernie'ye. "Nerede buluşacağız?"

"Saat ikiden önce Gardiner's Corner'da," dedi Bernie. "Orada, Faşistleri durdurmamıza yetecek kadar insan toplanacağını umuyoruz."

"East End'deki liman işçilerinin her biri yanınızda olacak," dedi Sean, coşkuyla.

"O niye?" diye sordu Millie. "Faşistler sizden nefret etmiyorlar ki! Öyle değil mi?"

"Sen, bunu hatırlayamayacak kadar gençsin sevgili kızım. Ama Yahudiler her zaman bizi destekledi," dedi Sean. "1912'deki liman grevinde, ben de sadece dokuz yaşındaydım ve babam, bizlerin karnını doyuramıyordu. Bana ve biraderime, Yeni Yol'daki fırıncının karısı Mrs. Isaacs baktı. Tanrı onun yüce gönlünden razı olsun. O zamanlar liman işçilerinin yüzlerce çocuğunu Yahudi aileler doyurdu. Aynı şey 1926'da da oldu. O lanet Faşistlerin sokaklarımıza girmelerine izin vermeyeceğiz -küfrettiğim için beni bağışlayın Mrs. Leckwith."

Lloyd sevindi. East End'de binlerce liman işçisi vardı. Topluca gelirlerse müthiş bir kalabalık olurdu.

Evin dışında, hoparlörden çıkan bir ses duyuldu. "Mosley'yi Stepney'e sokmayın," diyordu bir erkek sesi. "Saat ikide Gardiner's Corner'da toplanın."

Lloyd, çayını içip ayağa kalktı. Bugünkü görevi, casusluktu: Faşistlerin pozisyonlarını öğrenecek ve Bernie'nin Yahudi Halk Meclisine bildirecekti. Cepleri, umumi telefonları kullanırken lazım olacak bozuk paralarla doluydu. "Ben yola düşsem iyi olacak," dedi. "Faşistler toplanmaya başlamıştır bile."

Annesi de ayağa kalkıp kapıya kadar peşinden geldi. "Bir kavgaya girme," dedi. "Berlin'de olanları unutma."

"Dikkatli olacağım," dedi Lloyd.

Ethel, daha neşeli bir ses tonuna geçti: "Senin zengin Amerikalı kız, dışsiz kalmanı istemez."

“Zaten benden hoşlanmıyor.”

“Buna inanmıyorum. Hangi kız sana direnebilir?”

“Ben iyi olacağım, anne,” dedi Lloyd. “Gerçekten olacağım.”

“Sanırım, o kanlı İspanya’ya gitmeyeceğin için memnun olmalıyım.”

“En azından bugün gitmiyorum.” Lloyd annesini öpüp dışarı çıktı.

Pırıl pırıl bir sonbahar günüydü; güneş, normalden daha çok ısıtıyordu. Nutley Caddesi’nin ortasına, bir grup adam tarafından geçici bir platform kurulmuştu. Adamlardan biri megafonla konuşuyordu: “East End halkı! Kasıtlı Antisemitist kalabalıklar bize hakaret ederken sessiz kalmak zorunda değiliz!” Lloyd, konuşan adamı tanıdı: Ulusal İşsiz İşçiler Hareketinin bir üyesiydi. Ekonomik kriz yüzünden binlerce Yahudi terzi işsiz kalmıştı. Her gün, Settle Caddesi İşçi Pazarı’nda toplanırlardı.

Lloyd daha on metre yürümemişti ki Bernie peşinden yetişti ve ona, çocukların *bilye* dediği minik misketlerle dolu bir kese kâğıdı verdi. “Ben bir sürü gösteriye katıldım,” dedi. “Eğer atlı polisler kalabalığa saldırırsa bunları at nallarının altına at.”

Lloyd gülümsedi. Üvey babası, hemen hemen her zaman barış yanlısı bir adamdı ama yufka yürekli değildi.

Gelgelelim Lloyd’un içi, misketleri kullanmak konusunda rahat değildi. Atlarla çok fazla bir yakınlığı olmamıştı ama her zaman, sabırlı ve zararsız hayvanlar olduklarını düşünmüştü; atları yere devirip zarar verme fikri pek hoşuna gitmedi.

Bernie, onun yüzündeki ifadeyi doğru okudu: “Benim oğlum ayakları altında çiğneneceğine atlar devrilsin daha iyi.”

Lloyd, misketleri cebine koydu; onları almak, kullanacağına söz vermek anlamına gelmiyordu.

Hâlihazırda bir sürü insanın sokaklara çıkmış olduğunu görmekten memnun oldu. Memnuniyetini güçlendiren daha başka işaretler de vardı: Baktığı her yerde, duvarlara tebeşirle yazılmış “Geçiş yok!” sloganının İngilizce ve İspanyolca versiyonlarını görüyordu. Komünistler, gruplar hâlinde sokaklara çıkmış bildiri dağıtıyorlardı. Birçok pencereden kırmızı bayraklar sarkıyordu. Büyük Savaş’ta kazandıkları madalyaları takmış bir grup adam, üzerinde *Yahudi Eski Askerler Derneği* yazılı bir flama taşıyordu. Britanya için kaç Yahudi’nin savaştığının hatırlatılması, Faşistleri sinirlendiriyordu. Beş Yahudi asker, gösterdikleri kahramanlık için Britanya’nın en itibarlı madalyası olan Victoria Haçı ile onurlandırılmışlardı.

Lloyd, belki de Faşist yürüyüşü durdurmaya yetecek sayıda insan toplanacağına inanmaya başladı.

Gardiner's Corner, geniş bir beş yol ağzı kavşağıydı ve İskoç giyim mağazası Gardiner Şirketinin, diğer binalardan farklı olarak kendine has bir saat kulesiyle yükselen köşe binası nedeniyle bu isimle anılırdı. Lloyd oraya vardığında bugün bir sorun çıkacağına işaretlerini de gördü: Birkaç tane ilk yardım istasyonu kurulmuştu ve St. John Ambulans hizmetlerinin üniforma giymiş yüzlerce gönüllüsü de oradaydı. Yan sokakların her birine ambulanslar park edilmişti. Lloyd, bir kavga çıkmamasını diliyordu ama Faşistlerin ellerini kollarını sallaya sallaya yürümesinden şiddeti göze almak daha iyiydi.

Yan yollardan birine saptı ve bir East End sakini gibi görünmemek için kuzeybatı yönünden Londra Kulesi'ne geldi. Oraya varmadan önce bondonun çaldığı müziği duyabiliyordu.

Kule, nehir kıyısında bir saraydı ve sekiz asırdır baskı ve otoriteyi sembolize ediyordu. Etrafı, yüksek bir surla çevriliydi; sur taşları, sanki asırlar boyunca Londra yağmuru altında yıkana yıkana rengi kaçmış gibi solgun görünüyordu. Faşistler, surların dışında ve kara tarafındaki Tower Gardens adlı parkta toplanıyordu. Lloyd, hâlihazırda toplananların birkaç bin kişi olduğunu tahmin etti; batıya, finans merkezine doğru bir hat hâlinde yayılmışlardı. Arada sırada ritmik bir şarkı patlıyordu:

Bir, iki, üç, dört: Biz!

Yahudileri defedeceğiz!

Yahudiler! Yahudiler!

Yahudileri defedeceğiz!

Faşistler, Union Jack¹ bayrakları taşıyorlardı. *Ülkelerindeki iyi olan her şeyi yok etmek isteyen insanlar, neden ülkenin ulusal bayrağını taşır acaba,* diye merak etti Lloyd.

Askerî tarzları ve havaları etkileyiciydi: siyah deriden geniş kemerleri ve siyah gömlekleriyle çim alanda düzgün sıralar oluşturmuyorlardı. Başlarındaki subay tiplilerin üniformaları da şıktı: kesimleri asker tarzı siyah ceket, gri külot pantolon, diz boyu çizme, tepesi parlak siyah kep, kırmızı-beyaz kol bandı. Üniformalı motosikletliler, azametle kükreyen motorlarının üstünde sağa sola seğirtiyor ve taşıdıkları mesajları alıcısına, bir Faşist selamıyla iletiyorlardı.

Bu, bir siyasi parti değildi: Bir orduydü.

Bu gösterişin amacı, onlara sahte bir otoriter hava vermek, diye tahmin

¹ Birleşik Krallık bayrağı (çev. notu).

yürüttü Lloyd. *Daily Mail*'in sahibi Lord Rothermere ve Mosley'nin pek hayran oldukları Nazi rejiminin Kahverengi Gömleklileri gibi; toplantıları durdurmaya, binaları boşaltmaya, evlere ve binalara dalıp insanları tutuklamaya, onları hapsilere ve kamplara sürüklemeye, dövmeye, sorgulamaya ve işkenceden geçirmeye hakları varmış gibi görünmek istiyorlardı.

Dedeleri veya ebeveyni İrlanda'nın, Polonya'nın, Rusya'nın baskı ve kıyımlarından kaçıp buralara gelmiş East End halkının ödünü patlatacaklardı.

East End sakinleri sokağa çıkıp onlarla dövüşecek miydi? Dövüşmezlerse –ve bugünkü yürüyüş planladıkları gibi tamamlanırsa– Faşistler yarın neler yapmazdı?

Oradaki yüzlerce izleyiciden biriymiş gibi yaparak parkın kıyısı boyunca yürüdü. Yan sokaklar, bu parktan başlıyor ve bisiklet tekerinin telleri gibi kendi istikametlerinde uzanıyordu. Lloyd, o sokaklardan birinde siyah-krem renkli tanıdık bir Rolls-Royce'un park ettiğini gördü. Şoför kapıyı açtı. Daisy Peshkov arabadan indi.

Onun neden burada olduğunu merak etmesi gerekmiyordu. Terzi elinden çıkmış şık bir üniforma ceketin altına –külot pantolon yerine– gri renkli uzun bir etek giymişti. Saçları siyah kepinin dışına taşıyordu. Lloyd bu kıyafetten ne kadar tiksinsede dayanılmaz bir çekicilik bulmaktan kendini alamadı.

Durdu ve izledi. Şaşırmaması gerekiyordu: Daisy ona, Boy Fitzherbert'ten hoşlandığını söylemişti ve bu açıdan Boy'un siyasi görüşlerinin bir önemi yoktu. Ama Daisy'nin, Londralı Yahudilere saldırmaya hazırlanan Faşistleri desteklediğini görünce onun, kendi hayatında çok önemli olan her şeye fevkalade yabancı olduğu kafasına dank etti.

Hemen yürüyüp oradan gidebilirdi. Ama yapamadı. Daisy kaldırımında acele acele yürürken önüne geçti. "Sen burada ne halt arıyorsun?" diye sordu kaba bir düşüncesizlikle.

Daisy, gayet serinkanlıydı. "Ben de aynı soruyu size sorabilirim, Mr. Williams," dedi. "Bizimle yürüyüşe katılmak niyetinde olduğunuzu sanmıyorum."

"Bu insanların ne olduğunu anlamıyor musun? Kendi hâlindeki barışçı siyasi toplantıları dağıtıyorlar, gazete muhabirlerini tehdit ediyorlar, siyasi rakiplerini hapse attırıyorlar. Sen bir Amerikalısın! Nasıl olur da demokrasiye karşı çıkarsın?"

"Demokrasi, her ülke için her zaman en uygun yönetim şekli olmamıştır."

Mosley'nin propaganda laflarını tekrarlıyor, diye düşündü Lloyd.

"Fakat bu insanlar, kendileriyle hemfikir olmayan herkese işkence ediyor ve öldürüyorlar!" Aklına Jörg geldi. "Berlin'de kendi gözlerimle gördüm. Onların tutuklu kamplarından birindeydi. Çıplak bir adamın aç köpekler tarafından parçalanmasını seyretmeye zorlandım. Senin faşist arkadaşların bu türden şeyler yapıyor."

Daisy, hiç de gözü korkmuş gibi değildi: "Peki, son zamanlarda İngiltere'de Faşistler tarafından öldürülen biri var mı?"

"Britanya Faşistleri henüz o güce ulaşamadı ama senin Mosley, Hitler'e hayran. Fırsat buldukları anda Nazilerin yaptıklarının aynısını onlar da yapacak."

"Yani işsizliği sona erdirecek ve insanlara ümit ve şeref aşılayacaklar."

Lloyd, onun cazibesine çok fena hâlde kapılmış durumdaydı ama onun ağzından fırlayan bu saçmalıklar, gerçekten kalbini kırdı. "Nazilerin, arkadaşın Eva'nın ailesine ne yaptıklarını biliyorsundur," dedi.

"Eva evlendi, biliyor musun?" dedi Daisy, gayet neşeli bir sesle; sanki sofradaki tatsız bir sohbeti başka bir konuya çekmek istiyormuş gibiydi. "Jimmy Murray ile. Eva şimdi eş durumundan İngiliz."

"Ya annesi ve babası?"

Daisy başka tarafa baktı: "Onları bilmiyorum."

"Ama Nazilerin onlara ne yaptığını biliyorsun." Trinity'deki baloda Eva, neler olduğunu Lloyd'a anlatmıştı. "Babasının doktorluk yapmasına artık izin verilmiyor -şimdi eczacı kalfası olarak çalışabiliyor. Herhangi bir umumi parka veya kütüphaneye giremiyor. Babasının, memleketindeki savaş anıtında yer alan adı bile kazındı!" Lloyd, sesinin yükseldiğini fark etti. Daha alçak sesle konuştu: "Böyle şeyleri yapabilen insanlarla nasıl yan yana durursun?"

Daisy etkilenmiş benziyordu ama Lloyd'un sorusuna cevap vermedi: "Geç kalıyorum. İzninle lütfen."

"Yaptığın şeye izin verilemez!"

"Pekâlâ, evlat. Bu kadar yeter," dedi şoför.

Cüsseli, orta yaşlı bir adamdı ve idmanlı görünüyordu; Lloyd'un gözü korkmuş değildi ama bir dövüş başlatmak istemiyordu. "Gidiyorum," dedi, sakın bir sesle. "Ama bana *evlat* deme."

Şoför, Lloyd'un kolunu tuttu.

"Elini üstümden çeksen iyi olur," dedi Lloyd. "Yoksa gitmeden önce seni yere yıkarım." Şoförün yüzüne bakıyordu.

Adam tereddüt etti. Lloyd gerildi, tepki vermeye hazırlandı ve tıpkı ring-

deki gibi uyarı işaretleri aradı: Şoför ona vurmaya kalkarsa balyoz gibi bir yumruk indireceği kesindi; kolayca savuşturabilmesi gerekiyordu.

Fakat adam, ya Lloyd'un dövüşmeye kararlı olduğunu ya da tuttuğu kolun kalın kaslarındaki sertliği hissetti; sebebi her neyse geri adım atarak kolunu bıraktı: "Kavgaya gerek yok."

Daisy çekip gitti.

Lloyd onun, mükemmel bir kesimle vücudunu saran üniformasıyla acele acele Faşist saflarına doğru giden sırtına baktı. Hayal kırıklığı içinde derin bir iç çekti; döndü ve tam aksi istikamete yürüdü.

Bugünkü görevine odaklanmaya çalıştı. Şoförü tehdit etmekle ne büyük bir aptallık etmişti! Onunla dövüşse muhtemelen tutuklanacaktı ve sonra da bütün günü gözaltında geçirecekti –peki, bunun Faşizmle mücadeleye nasıl bir faydası olacaktı acaba?

Saat şimdi yarım olmuştu. Kule'den uzaklaştı, bir telefon kulübesi buldu, Yahudi Halk Meclisini aradı ve Bernie ile konuştu. Gördüklerini anlattıktan sonra Bernie ondan, Kule ile Gardiner's Corner arasındaki sokaklarda yaklaşık kaç polis olduğuna bakmasını istedi.

Lloyd, tekrar parkın doğu tarafına geçti ve oraya açılan sokaklara göz gezdirdiğinde gördüklerine hayret etti.

Yüz kadar polis göreceğini sanıyordu ama binlerce polis vardı: kaldırımlarda sıra sıra dizilenlerin dışında, park edilmiş otobüslerin içinde veya muntazam sıralar hâlinde bekleyen atların üstünde oturan düzinelerce polis. Cadde boyunca yürümek isteyen insanlar için daracık bir geçiş şeridi bırakılmıştı. Polis sayısı Faşist sayısından fazlaydı.

Otobüslerden birinin içindeki üniformalı bir memur, Lloyd'a bir Hitler selamı verdi.

Lloyd'un çok canı sıkıldı. Eğer bütün bu polisler Faşistlerin yanındaysa karşı göstericiler onlara nasıl direnecekti?

Bu, bir Faşist yürüyüşünden çok daha kötüydü; çünkü *polis otoritesiyle yürüyen Faşistlerin* gösterisi olacaktı. Ve bu, East End Yahudilerine nasıl bir mesaj gönderecekti?

Mansell Caddesi'ne geldiğinde tanıdığı bir polis memurunu –Henry Clark'ı gördü. "Selam, Fiyakalı," dedi, polise. Bir sebeple Clark ailesindeki herkese *Fiyakalı* denirdi. "Az önce bir aynasız bana Hitler selamı verdi."

"Onlar buralardan değil," dedi Fiyakalı, usulca ve sanki bir sır veriyormuş gibi. "Bizim gibi, Yahudilerle bir arada yaşamıyorlar. Onlara; Yahudilerin de herkes gibi akli başında ve kanunlara saygılı insanlar olduklarını, her yerde olduğu gibi aralarından birkaç çürük elma çıkabileceğini söyledim

ama bana inanmıyorlar.”

“İyi de... ya Hitler selamı?”

“Şaka yapmış olmalı.”

Lloyd, öyle olduğunu düşünmüyordu.

Fiyakalı'nın yanından ayrılıp yoluna devam etti. Polislerin, yan cadde-lerin Gardiner's Corner'a açıldığı yerlerde kordon oluşturdıklarını gördü.

Telefonu olan bir birahaneye girdi –bir gün önceden, kullanabileceği bütün telefonları tespit etmişti- ve Bernie'ye, bölgede en az beş bin polisin bulunduğunu bildirdi. “Bu kadar çok aynasız karşı koyamayız,” dedi, üz-
gün üzgün.

“O kadar emin olma,” dedi Bernie. “Git de Gardiner's Corner'a bir bak.”

Lloyd, polis kordonunu dolanmanın yolunu buldu ve karşı göstericilerin arasına girdi. Gardiner binasının dışındaki caddenin ortasına varana kadar, kalabalığın boyutlarını tam olarak kavrayamadı:

O güne kadar gördüğü en büyük insan kalabalığına bakıyordu.

Beş yol ağzının birleştiği kavşak, tıklım tıkıştı ama buradaki kalabalık hiçbir şeydi. İnsan seli, Whitechapel High Caddesi boyunca göz alabildiği-
ne uzanıyordu. Güneydoğu yönüne giden Commercial Yolu'nda iğne atsan yere düşmezdi. Polis merkezinin bulunduğu Leman Caddesi'nden geçmek-
se mümkün değildi.

Burada en az yüz bin kişi var, diye düşündü Lloyd. Sevinçle bağırarak şapkasını havaya fırlatmak istedi. East End halkı, Faşistlere karşı koymaya gelirken hiç fire vermemişti. Şimdi, bu insanların ne hissettikleri hakkında hiçbir şüpheye yer yoktu.

Kavşağın ortasında, sürücüsü ve yolcuları tarafından terk edilmiş bir tramvay duruyordu.

Bu kalabalığın arasından hiçbir şey geçemez, diye düşündü, iyimserliği yükselirken.

Komşuları Sean Dolan'ın, bir sokak direğine tırmanıp tepesine kırmızı bayrak asışını izledi. Jewish Lads' Brigade¹ bandosu müzik çalıyordu – muhtemelen, kulüplerinin saygın muhafazakâr organizatörleri hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı.

Tepelerinde, polise ait bir hava aracı uçuyordu. *Bir tür otojir² olmalı,* diye düşündü Lloyd.

¹ *Yahudi Gençler Tugayı* anlamında, Britanya'nın en eski Yahudi gençlik hareketi ve kurucusu, Britanya ordusundan bir albay (çev. notu).

² Hava marifeti ve yatay dönen rotorlarla havalanabilen bir tür helikopter ya da döner kanatlı uçak (çev. notu).

Gardiner binasının vitrinlerine yaklaşırken kız kardeşi Millie ve arkadaşı Naomi Avery'ye rastladı. Millie'nin böyle gergin ortamlarda bulunmasını istemiyordu; düşüncesi bile kalbini ürpertti. "Babam geldiğini biliyor mu?" diye sordu, paylar gibi.

Millie, umursamaz görünüyordu. "Saçmalama," diye cevap verdi.

Lloyd, kardeşinin orada olmasına hayret etmişti. "Sen genellikle siyasetle ilgilenmezsin," dedi. "Para kazanmakla daha çok ilgileniyorsun sanıyordum."

"Öyleyim," dedi Millie. "Ama bu özel bir olay."

Lloyd, Millie'nin başına bir şey gelirse Bernie'nin nasıl üzüleceğini biliyordu. "Bence eve dönmelisin," dedi, kardeşine.

"Neden?"

Lloyd, etrafına bakındı. Kalabalık, samimi ve sakın görünüyordu. Polisler uzaktaydı, Faşistler görünürde yoktu. Bugün bir yürüyüş olmayacağı belliydi. Mosley'nin çocuklar, onları durdurmaya kararlı yüz bin kişinin içinden zorla geçmeye kalkışamazlardı ve polisin de bunu yapmalarına izin vermesi delilik olurdu. Belki de Millie, güvendedi.

Ve Lloyd tam da böyle düşünürken her şey bir anda değişti.

Düdük sesleri duyuldu. Sesin geldiği tarafa bakınca atlı polislerin uğursuz bir hat oluşturdıklarını gördü. Atlar, heyecan içinde şahlanıp iniyorlardı. Polisler, pala gibi eğri coplarını çekmişti.

Sanki bir taarruza hazırlanıyor gibiydiler –ama böyle bir şey yapıyor olamazlardı!

Bir an sonra, hücum ettiler.

Kalabalıktan, öfkeli bağırışlar ve korku çığlıkları yükseldi. Herkes, devasa atların yolundan çekilmeye çalışıyordu. Atlara yol açtılar ama kıyılarda kalan insanlar nalların altına devrildi. Polisler, uzun coplarını sağa sola savuruyordu. Kalabalığın dalgalanmasıyla Lloyd, kendisi de elinde olmadan geriye doğru itildi.

Öfke hissetti: Polis ne yaptığını sanıyordu? Mosley yürüyebilsin diye bu kalabalığın içinde bir yol açabileceklerini düşünecek kadar aptal mıydılar? İki ya da üç bin Faşistin, nefret ettikleri yüz bin kişinin içinden hakaretler yağdıra yağdıra geçebileceğini ve hiçbir olay çıkmayacağını gerçekten düşünüyorlar mıydı? Polis gücünü deliler mi yönetiyordu yoksa polis mi kontrolden çıkmıştı? Hangisinin daha beter olduğuna karar veremedi.

Atlı polisler geri çekildi. Nefes nefese kalan atlarını döndürdüler, kırık çizgi hâlinde tekrar toparlandılar; tekrar bir düdük öttünce atlarının görününü topuklayarak onları acımasız bir hücumla zorladılar.

Millie şimdi korkmuştu. Sadece on altı yaşındaydı, kurusıkı cesaretini kaybetmişti. Kalabalık onu Gardiner mağazasının vitrin camına sıkıştırırken korkuyla çığlık attı. Vitrinin içindeki üzerlerine ucuz elbiseler ve kışlık paltolar geçirilmiş cansız mankenler, dehşete kapılan kalabalığa ve savaştaymış gibi saldıran atlı polisler bakıyordu. Lloyd'un kulakları, binlerce insanın protesto ederek öfkeyle bağışmaları nedeniyle duymaz oldu. Millie'nin önüne geçti ve kız kardeşini korumak için, onu sıkıştıran baskıya bütün gücüyle karşı koymaya çalıştı. Ama beyhudeydi. Bütün çabasına rağmen kendi bedeniyle Millie'yi eziyordu. Bağırıp çağıran kırk elli kişinin sırtları vitrine dönüktü ve baskının yarattığı tehlike her saniye artıyordu.

Lloyd, öfke içinde fark etti ki polis, neye mal olursa olsun bu kalabalığın içinden bir geçiş yolu açacaktı.

Bir an içinde, korkunç bir çatlama sesiyle birlikte vitrin camı kırıldı. Lloyd, Millie'nin üstüne devrilirken Naomi de Lloyd'un üstüne devrildi. Düzinelerce insan acı ve panik içinde bağırıştı.

Lloyd, ayağa kalkmaya çalıştı. Mucize gibiydi ama yaralanmamıştı. Deli gibi kız kardeşine bakındı. Vitrinin içindeki insanları ve mankenleri ayırt etmek zordu. Sonra Millie'yi gördü; bir yığın cam kırığı içinde yatıyordu. Kolundan çekip ayağa kaldırdı. Millie ağlıyordu. "Sırtım!" dedi Millie.

Kardeşinin arkasını çevirdi. Paltosu delik deşikti ve sırtı kan içindeydi. Hissettiği ıstıraptan dolayı Lloyd'un midesi bulandı. Onu korumak ister gibi kolunu kardeşinin omzuna doladı. "Hemen köşeyi dönünce bir ambulans var," dedi. "Yürüyebilir misin?"

Sadece birkaç metre yürüyebilmişlerdi ki polis düdükleri tekrar duyuldu. Lloyd, Millie'nin tekrar Gardiner vitrini içine itileceği korkusuyla dehşete kapıldı. Bernie'nin verdiği kese kâğıdını hatırladı ve cebinden çıkardı.

Polis hücum etti.

Lloyd kolunu geriye doğru çekti ve kese kâğıdını, kalabalığın başları üstünden atların önüne fırlattı. Tedbirli gelen tek kişi o değildi; daha başkaları da atların ayakları altına misket torbaları fırlattı. Atlar üstlerine gelirken havai fişek sesleri gibi sesler duyuldu. Misketlere basan polis atları kaydı ve devrildi. Diğer atlar durup bu sesler karşısında şaha kalktı. Polis hücumu bir kaosa dönüştü. Naomi Avery, bir şekilde kalabalığın önüne çıkmıştı. Lloyd onun, atın burnu dibinde bir karabiber torbasını patlattığını gördü. Hayvan, deli gibi kafasını sallayıp geri bastı.

Sıkışma baskısı bir an için rahatladı; Lloyd, Millie ile birlikte köşeden döndü. Millie hâlâ acı çekiyordu ama ağlamayı kesmişti. St. John's Ambulans gönüllüleri önünde, yardım sırası bekleyen başkaları da vardı:

elleri ezilmiş benzeyen ve ağlayan bir kız, kafaları ve yüzleri kan içinde birkaç genç, yerde oturan orta yaşlı ve dizi şişmiş bir kadın. Lloyd ve Millie ambulansın yanına vardığında Sean Dolan, kafasında bir bandajla oradan ayrılıp dosdoğru kalabalığa karıştı.

Hemşire, Millie'nin sırtına baktı. "Bu oldukça kötü, dedi. "Londra Hastanesi'ne gitmeniz lazım. Sizi bir ambulansla götürürüz." Lloyd'a döndü. "Onunla gitmek ister misin?"

Evet, istiyordu ama bir yandan da telefonla rapor vermesi gerekiyordu; tereddüt içindeydi.

İkilemini, tipik *Millie öfkesi* çözdü. "Sakin ola benimle gelmeye kalkışma!" dedi Millie. "Benim için yapabileceğin bir şey yok, burada yapılacak işlerin daha önemli."

Kardeşi haklıydı. Onun ambulansa binmesine yardım etti: "Gelmemi istemediğinden emin misin?"

"Evet, eminim. Sen de kendini hastanede bulmamaya çalış."

Kardeşini güvenilir ellere bıraktığını düşündü. Yanağından öptü ve arbedeye geri döndü.

Polis taktik değiştirmişti. İnsanlar, atlı hücumları püskürtmüştü ama polis, kalabalığın içinden bir geçiş yolu açmaya kararlıydı.

Lloyd, polisin yaya olarak saldırıp coplarını konuşturduğu tarafa geçti. Silahsız göstericiler, coplardan korunmak için rüzgârda sürüklenen yapraklar gibi geri kaçıyor ama başka bir taraftan ileri atılıyorlardı.

Polis, insanları tutuklamaya başladı; belki de elebaşları götürülürse kalabalıktaki kararlılığın zayıflayacağı düşünülüyordu. East End'de, tutuklanmanın yasal bir usulü yoktu. Tutuklanan insanların pek azı, bir gözü morarmadan veya birkaç dişini kaybetmeden oradan çıkardı. Leman Caddesi polis merkezinin bu konuda kötü bir şöhreti vardı.

Lloyd kendini, bağıra bağıra slogan atan ve kırmızı bir bayrak taşıyan genç bir kadının arkasında buldu. Olive Bishop'ı hemen tanıdı; Nutley Caddesi'nde komşularıydı. Bir polis, "Yahudi orospu!" diye bağırarak kızın kafasına bir cop indirdi. Olive, Yahudi olmadığı gibi kesinlikle orospu da değildi. Calvary Gospel Hall'da piyano çalardı. Ama Olive bugün, İsa'nın *öbür yanağı da çevirme* nasihatini unutmuştu herhâlde; çünkü geride birbirine paralel iki kırmızı çizgi bırakarak polisin yüzünü cırmıkladı. Yüzü cırmıklanan polis tekrar kafasına vururken diğer iki polis de Olive'i kollarından yakaladı.

Üç tane güçlü kuvvetli adamın bir kıza saldırması Lloyd'u deliye çevirdi. Öne geçti ve kadına saldıran polise, bedenindeki bütün öfkeyle bir sağ kro-

şe çıktı. Yumruk, polisin şakağına indi; başı dönen polis tökezleyip yere devrildi.

Daha çok polis o noktaya geldi; coplarını gelişigüzel savurarak kollara, bacaklara ve ellere vurdular. Dört polis, Olive'i kol ve bacaklarından tuttu. Olive, çaresizlik içinde çığlıklar atarak ve tepinerek ellerinden kurtulmaya çalıştı ama başaramadı.

Etraftaki insanlar pasif kalmadı. Kızı taşıyan polisler saldırdılar, üniformalı adamları ondan uzaklaştırmaya çalıştılar. Polis, kendilerine saldıranlara döndü. "Yahudi piçleri!" diye bağırdı ama onlara saldıranların hepsi Yahudi değildi –ve biri, kara derili bir Somalili denizciydi.

Olive'i yolun ortasına atarak serbest bıraktılar ve kendilerini savunmaya geçtiler. Olive kalabalığın arasına karışıp gözden kaybolurken polisler, kol mesafesindeki herkese vurarak geri çekildi.

Lloyd, bir zafer heyecanıyla polisin taktiğinin işe yaramadığını gördü. Bütün gaddarlıklarına rağmen kalabalıkta geçiş yolu açma hücumları başarısız olmuştu. Yeni bir coplu hücum kalkıştılar ama öfkeli kalabalık öne atılıp onlara karşılık verdi: Şimdi savaşmaya hazırdılar.

Lloyd, bir rapor daha verme vaktinin geldiğini düşündü. Kalabalık içinde geriye doğru yürüyüp bir telefon kulübesi buldu. Heyecan içinde, "Faşistlerin başarabileceğini hiç sanmıyorum, baba," dedi, Bernie'ye. "Bir geçiş yolu açmaya çalışıyor ama hiçbir ilerleme kaydedemiyorlar. Biz çok kalabalığız."

"İnsanları Cable Caddesi'ne yönlendiriyoruz," dedi Bernie. "Polis, orada daha çok şansları olduğunu görünce hücum noktasını değiştirmeye karar verebilir. O yüzden oraya destek gönderiyoruz. Sen de oraya git ve neler olduğuna bakıp bana haber ver."

"Tamam," dedi Lloyd. Telefonu kapattı ve üvey babasına Millie'nin hastanede olduğunu söylemeyi unuttuğunu hatırladı. Belki şimdi babasını endişelendirmenin sırası değildi.

Cable Caddesi'ne gitmek kolay olmayacaktı. Gardiner's Corner'dan Leman Caddesi'ne girince doğruca güneye –Cable Caddesi'nin yakın ucuna gidebilirdi. Yarım milden kısa bir mesafeydi ama yol, polisle çatışan göstericilerle doluydu. Lloyd, daha uzun bir yoldan gitmek zorundaydı. Kalabalığın içinde doğruya, Commercial Yolu'na doğru ilerlemeye çalıştı. Ama oraya vardığında da ilerlemesi daha kolay olmadı. Polis yoktu, kavga da yoktu ama kalabalık çok yoğundu. Canı sıkıldı ama polisin bu kalabalığı asla yaramayacağını düşününce kendi zorluklarına bir teselli buldu.

Daisy Peshkov'un o anda ne yaptığını düşündü. Muhtemelen arabası-

nın içinde oturmuş yürüyüşün başlamasını bekliyor, pahalı ayakkabılarının burnuyla Rolls-Royce'un halısına vuruyordu. Daisy'nin amacını boşa çıkarmaya yardım ediyor olduğu fikri Lloyd'a, kindarlıkla karışık tuhaf bir tatmin duygusu verdi.

Yolundaki insanları biraz insafsızca iterek kalabalığın içinde yürüdü. Cable Caddesi'nin kuzey kenarı boyunca giden tren yolu önünü kesti; tren yolunun altından geçen en yakın geçide gidebilmek için biraz daha yürüdü. Alt geçitten sonra Cable Caddesi'ne girdi.

Buradaki kalabalık çok sıkışık değildi ama cadde dardı ve buradan geçmek de hiç kolay değildi. Bu iyi bir şeydi çünkü polisin buradan geçmesi daha da zor olacaktı. Ama başka engeller de olduğunu gördü. Bir yük arabası, yanlamasına caddeye bırakılmış ve yan devrilmişti. Arabanın iki yanındaki boşluklara da eski masalar, sandalyeler, kalaslar ve başka atık malzemeler yığılarak cadde enlemesine kapatılmıştı.

Bir barikat! Lloyd, Fransız Devrimi'ni hatırladı. Ancak bu bir devrim değildi. East End halkı, İngiliz hükûmetini alaşağı etmek istemiyordu. Tam tersine bu insanlar; seçimlerine, mahalli meclislerine ve Parlamentolarına gönülden bağlıydı. Yönetim sistemlerini seviyor ve bu sistem kendi kendini savunmadığı hâlde onu, Faşizme karşı savunuyorlardı.

Barikatin arka tarafından caddeye girmişti ve neler olduğunu görmek için barikata doğru yürüdü. Bir duvarın üstüne çıkıp olan biteni daha iyi görmeye çalıştı. Çok canlı bir manzarayla karşılaştı. Barikatin öbür tarafında polisler; barikatı açmaya çalışıyor, kırık masaları çekip eski döşekleri uzağa sürüklüyor fakat bu işi kolayca yapamıyorlardı. Kafalarındaki miğferlerine bir sürü şey –bir kısmı barikatin arkasından, bir kısmı da caddenin iki yanındaki bitişik evlerin üst kat pencerelerinden atılan taşlar, süt şişeleri, kırık tabaklar, tuğla parçaları– yağıyordu. Lloyd, yakındaki bir inşaatın üstünden bakıyordu. Birkaç cesur genç, barikatin üstüne çıkmıştı; ellerindeki sopaları polislerle sallıyor ve polis onları aşağı çekip tekmelemeye çalışırken ara sıra bir itiş kakış oluyordu. Lloyd, gençlerden ikisini tanıyınca çok şaşırdı: Biri kuzeni Dave Williams, diğeri de Aberowenli Lenny Griffiths'ti. Ellerinde kürekler, polisle çatışıyorlardı.

Ancak dakikalar ilerledikçe Lloyd, polisin başarılı olmaya başladığını gördü. Gayet sistematik çalışıyor, barikatı oluşturan eşyaları teker teker alıp uzağa çekiyorlardı. Barikatin bu tarafındaysa birkaç kişi, polisin götürdüklerinin yerine yeni engeller koymaya çalışıyordu. Çok örgütlü değillerdi ve ellerinde, barikata koyacak çok fazla eşya da yoktu. Lloyd'un gördüğü kadarıyla polis, çok geçmeden o barikatı aşacaktı. Ve Cable Caddesi'ni temizle-

yebilirlse Faşistlerin buradan –yan yana sıralanmış Yahudi dükkânlarının önünden– geçişini sağlayabilirlerdi.

Sonra arkasına baktı ve Cable Caddesi’ndeki direnişi düzenleyenlerin, birkaç adım ilerisini de düşünebildiklerini fark etti: Polis ilk barikatı yık-maya çalışırken caddenin birkaç yüz metre ötesinde yeni bir barikat yük-seliyordu.

Lloyd, oraya gitti ve hevesle ikinci barikatın yükseltilmesine yardım etti. Liman işçileri, ellerinde kazmalarla kaldırım taşlarını söküyor; ev kadın-ları, avlularındaki çöp tenekelerini barikata taşıyor; dükkân sahipleri, boş kasaları ve ambalaj kutularını getiriyordu. Lloyd, bir bankın taşınmasına yardım etti ve sonra da belediyeye ait binalardan birinin dışındaki ilan tah-tasını söktü. İlkenden sonra şimdi daha tecrübeli olan barikat kurucular, bu defa hem malzemelerini daha ekonomik kullanıyor hem de barikatı daha sağlam kuruyordu.

Arkasına baktığında doğu yönünde üçüncü bir barikatın daha yüksel-mekte olduğunu gördü.

İnsanlar, ilk barikattan çekilmeye ve ikinci barikatın arkasında tekrar toplanmaya başladı. Birkaç dakika sonra polis, nihayet ilk barikatta bir ge-dik açtı ve sürü hâlinde öbür tarafa geçti. İlk geçen polisler, barikatı savu-nan gençleri kovalamaya başladı. Lloyd, Dave ve Lenny’nin peşinden de polislerin koştuğunu gördü. Caddenin iki yanındaki evlerin kapı ve pence-releri hızla kapanmaya başladı.

Lloyd, polisin bir sonraki adımında ne yapacağını bilmediğini anladı. İlk barikatı geçmiş ama bir yenisiyle –daha güçlü bir barikatla karşılaşmış-lardı. İkinci barikatı da yerinden sökmeye pek hevesli görünmüyorlardı. Cable Caddesi’nin ortasında dolanmaya, üst kat pencerelerinden onları seyredenlere öfkeli öfkeli bakarak abuk sabuk konuşmaya başladılar.

Zafer kazandıklarını iddia etmek için çok erkendi belki ama Lloyd, ba-şardıklarını görmenin mutluluğunu hissetmekten kendini alamıyordu. Görünüşe bakılırsa bugünkü direnişi Faşizm karşıtları kazanacaktı.

Çeyrek saat daha, durumu izlediği yerde kaldı ama polis başka herhangi bir şey yapmayınca oradan ayrıldı; bir telefon kulübesi daha buldu.

Bernie kuşkuluydu. “Neler olduğunu tam anlamıyoruz,” dedi. “Her yerde bir durulma var gibi görünüyor. O yüzden Faşistlerin ne yaptığını bilmemiz lazım. Tekrar Kule’ye gidebilir misin?”

Lloyd, elbette polislerin arasından geçip gidemezdi ama başka bir yol deneyebilirdi. “St. George Caddesi’nden gitmeyi deneyebilirim,” dedi, kuş-kulu da olsa.

“Elinden geleni yap. Bir sonraki adımlarını bilmek istiyorum.”

Lloyd, labirent gibi bir sürü sokaktan geçti. St. George Caddesi’ne çıkmayı düşünmekle iyi yaptığını umuyordu. Orası, direniş alanının dışındaydı ama kalabalık oraya kadar dağılmış olabilirdi.

Karşı göstericilerin bağırınlarını ve polis düdüklerini hâlâ duyacak kadar yakından yürüdüğü hâlde neyse ki tam da umduğu gibi St. George Caddesi’nde kalabalık yoktu. Birkaç kadın caddede durmuş çene çalıyor, bir grup küçük kız da cadde ortasında ip atlıyordu. Lloyd, her dönüşte göstericileri veya polisleri göreceğini bekleyerek yavaş tempolu bir koşu tutturdu ve batı yönünde ilerledi. Patırtıdan uzaklaşmış birkaç kişiye –kafası bandajlanmış bir adama, paltosu yırtılmış bir kadına, kolundan yaralanmış ve madalyası düşmüş bir gaziye– rastladı ama kalabalık yoktu. Caddenin Kule’ye çıktığı noktaya kadar koştu. Hiçbir engelle karşılaşmadan Tower Gardens parkına girdi.

Faşistler hâlâ oradaydı.

Bu bile başlı başına bir başarı, diye düşündü Lloyd. Saat şimdi üç buçuk olmuştu: Faşistler, yürüyüşe bile başlayamadan saatlerdir burada bekletiliyordu. İlk baştaki heyecanlarının kaybolmuş olduğunu gördü. Şimdi ne marş söylüyor ne de slogan atıyorlardı. Sadece sessizce ve uyuşuk uyuşuk ama muntazam sıralarını bozmadan duruyorlardı. Pankartlar inmiş, bando susmuştu. Mağlup görünüyorlardı.

Fakat birkaç dakika sonra bir toparlanma oldu. Yan caddelerden birinden üstü açık bir otomobil çıktı ve Faşist sıraların önüne geldi. Bir tezahürat koptu. Sıralar canlandı, başlarındaki kişiler selam durdu, herkes hazır ol vaziyeti aldı. Otomobilin arka koltuğunda Sör Oswald Mosley vardı: Kafasındaki keple tamamlanmış üniforması ve bıyığıyla yakışıklı bir adamdı. Sanki asker kıtalarını denetleyen bir hükümdar havasıyla sırtı dimdik duruyor, yürüme hızıyla ilerleyen arabadan Faşistleri selamlıyordu.

Mosley’nin oradaki varlığı, Faşistlerini canlandırırken Lloyd’u endişelendirdi. Bu selamlama, yürüyüşün planlandığı gibi yapılacağı anlamına geliyor olabilirdi. Yoksa neden buraya gelsindi? Otomobil, Faşist hattı boyunca ve finans merkezine giden bir yan caddeye kadar ilerledi. Lloyd bekledi. Yarım saat sonra Mosley, tekrar geri geldi. Ancak bu defa, selamlara ve tezahürata karşılık verirken yürüyordu.

Faşist hattının sonuna geldiğinde döndü, kendisine eşlik eden bir üniformalıyla birlikte yan caddeye girdi.

Lloyd da peşinden yürüdü.

Mosley, kaldırımında toplaşmış ve daha yaşlıca bir grup adamın yanına

gitti. Lloyd, grubun içinde papyonlu ve fötr şapkalı Polis Komiseri Sör Philip Game'i görünce çok şaşırdı. İki adam hararetli hararetli konuşmaya başladı. Muhtemelen Sör Philip, karşı göstericilerin dağıtılamayacak kadar kalabalık olduklarını söylüyordu. Peki, o zaman faşistlere nasıl bir tavsiyede bulunuyordu? Lloyd, konuşulanları duyabilecek kadar yakına gidebilmeyi çok istiyordu ama tutuklanmayı göze alması gerekecekti. Uzaktan izlemeye karar verdi.

Genellikle polis komiseri konuşuyor, Faşist lider de hızlı hızlı başını sallıyordu ve birkaç kez soru sordu. Sonra iki adam el sıkıştı ve Mosley oradan ayrıldı.

Parka döndü, üniformalı adamlarıyla konuştu. Lloyd, adamların arasında Boy Fitzherbert'in de bulunduğunu gördü. Mosley ile aynı üniformayı giymişti. Üniforma Boy'a hiç yakışmamıştı: Sırım gibi elbise, Boy'un hantal vücuduna ve duruşunun tembel havasına uymuyordu.

Mosley emir veriyor gibiydi. Etrafındaki adamlar asker selamı çıkıp uzaklaştı; şüphesiz, aldıkları emirleri kıtalarına taşıyorlardı. Nasıl bir emir vermişti? Ellerinde tek seçenek, yürümekten vazgeçip evlerine dönmekti. Ancak onlarda sağduyu olsa daha en baştan Faşist olmazlardı.

Düdükler çaldı, emirler bağırıldı, bando çalmaya başladı, herkes hazır ol vaziyeti aldı. *Yürüyecekler*, dedi Lloyd, kendi kendine. Polis onlara bir yürüyüş güzergâhı önermişti. Ama hangi güzergâh?

Sonra yürümeye başladılar –ve aksi yöne doğru gidiyorlardı! East End yönüne değil, batıya –pazar günü öğleden sonra kimseciklerin bulunmadığı– finans merkezine doğru yürüyorlardı.

Lloyd, gördüklerine inanamadı. "Vazgeçtiler," dedi, yüksek sesle. Yanındaki bir adam onu duydu. "Öyle görünüyor, değil mi?" dedi.

Beş dakika boyunca, yavaş yavaş uzaklaşan sıraları seyretti. Olan bitenden artık hiç şüphesi kalmayınca bir telefon kulübesine koşup Bernie'yi aradı: "Yürüyorlar!" dedi.

"Nereye, East End'e mi?"

"Hayır, aksi yöne! Batıya gidiyorlar –City'ye doğru. Biz kazandık!"

"Güzel Tanrım!" dedi Bernie ve etrafındakilerle konuşmaya başladı: "Herkes dinlesin! Faşistler batı yönüne doğru yürüyor. Vazgeçtiler!"

Lloyd, Bernie'nin odasındaki çılgın tezahüratı duydu.

Bir dakika sonra Bernie telefona döndü: "Gözünü onlardan ayırma, Heps birden Tower Gardens'tan çıkınca haber ver."

"Elbette," dedi Lloyd. Telefonu kapattı.

Parkın çevresinde sevinç içinde yürüdü. Her dakika, Faşistlerin yenildiği

daha da açıkça belli oluyordu. Bandoları çalıyor, uygun adım yürüyorlardı ama adımlarını kasıla kasıla atmıyorlardı ve *Yahudileri defedeceğiz* sloganları duyulmuyordu. Yahudiler onları defetmişti.

Byward Caddesi'nde yürürken Daisy'yi tekrar gördü.

Daisy, siyah-krem renkli Rolls-Royce'a doğru yürürken Lloyd'un yanından geçecekti. Lloyd, onların başarısızlığından duyduğu hazı gizleyemedi. "East End halkı, sizi ve iğrenç fikirlerinizi reddetti," dedi.

Daisy durdu ve her zamanki serinkanlılığıyla ona baktı: "Bir haydut çetesi tarafından yolumuz kesildi," dedi, dudak bükerek.

"Öyle olsun ama gene de aksi istikamete yürüyorsunuz."

"Bir muharebeyle savaş kazanılmaz."

Bu doğru olabilir, diye düşündü Lloyd. Ama bu, oldukça büyük bir muharebeydi. "Sen de erkek arkadaşınla birlikte yürümeyecek misin?" diye sordu.

"Arabayı tercih ediyorum," dedi Daisy. "Ve o, benim erkek arkadaşım değil."

Lloyd'un kalbi ümitle kabardı.

Sonra, Daisy şöyle dedi: "O benim kocam."

Lloyd, ona bakakaldı. Onun, gerçekten bu kadar aptal olabileceğini hiç düşünmemişti. Konuşamadı.

"Doğru söylüyorum," dedi Daisy, onun yüzündeki hayret bakışlarını görünce. "Gazetelerde nişanlandığımıza ilişkin haberleri görmedin mi?"

"Sosyete haberlerini okumam."

Daisy ona sol elini gösterdi: pırlanta bir nişan yüzüğü ve bir alyans. "Dün evlendik," dedi. "Bugünkü yürüyüşe katılmak için balayımızı erteledik. Yarın, Boy'un uçağıyla Deauville'e¹ uçuyoruz."

Daisy, arabaya doğru birkaç adım yürüdü, şoför kapıyı açtı. "Eve lütfen," dedi Daisy.

"Peki, Leydim."

Lloyd, öyle öfkeliydi ki birilerini yumruklamak istedi.

Daisy, omzunun üstünden ona baktı: "Elveda, Mr. Williams."

"Elveda, Miss Peshkov," diyebildi.

"Ah, hayır," dedi Daisy. "Ben artık Aberowen Vikontesiyim."

Lloyd, Daisy'nin bunu söylemeye bayıldığını anladı. O şimdi unvanlı bir *Leydi* olmuştu ve bu, onun için dünyalara bedeldi.

Lloyd arkasını döndü. Gözlerine dolan yaşlardan utanç duydu. "Cehenneme git," dedi, yüksek sesle.

Burnunu çekti, gözyaşlarını yuttu. Omuzlarını kaldırdı ve hızlı adımlar-

¹ Kuzeybatı Fransa'da turistik bir yer (çev. notu).

la East End'e doğru yürüdü. Bugünkü zaferin sevinci kursağında kalmıştı. Daisy ile ilgilenmekle aptallık ettiğini biliyordu –hele de Daisy, onunla ilgilenmediğini açıkça belirtmişken. Gelgelelim Daisy'nin, Boy Fitzherbert'in yanında kendi kendini mahvetmesi gene de kalbini kırıyordu.

Daisy'yi aklından çıkarmaya çalıştı.

Polisler, otobüslerine biniyor, olay yerinden ayrılıyorlardı. Lloyd, polis gösterdiği gaddarlığa hayret etmişti –bütün hayatı boyunca East End'de, zorlu bir mahallede yaşamıştı– ama polisin antisemitizmi karşısında gerçekten şoka uğramıştı. Her kadına *Yahudi orospu*, her erkeğe *Yahudi piç* demişlerdi. Almanya'da polis, Nazileri destekliyor ve Kahverengi Gömleklileri arkalıyordu. Aynı şeyi Britanya'da da yapabilirler miydi? *Kesinlikle hayır!*

Gardiner's Corner'daki kalabalık kutlamalara başlamıştı¹. Jewish Lads' Brigade bandosu bir caz parçası çalıyor, kadınlar ve erkekler dans ediyor, viski ve cin şişeleri elden ele dolaşıyordu. Lloyd, Londra Hastanesi'ne gidip Millie'yi kontrol etmeye karar verdi. Sonra da herhâlde Yahudi Meclisi ofisine gider, Bernie'ye Millie'nin yaralandığı haberini verirdi.

Pek fazla yürüyemeden Lenny Griffiths'e rastladı. "O götleklerin hepsini sepetledik!" dedi Lenny, heyecanla.

"Evet, başardık," dedi Lloyd, sırtarak.

Lenny, sesini alçalttı: "Faşistleri burada yendik, İspanya'da da yeneceğiz."

"Ne zaman gidiyorsunuzuz?"

"Yarın. Ben ve Dave, sabahleyin Paris'e giden trene bineceğiz."

Lloyd, kolunu Lenny'nin omzuna koydu: "Ben de sizinle geleceğim."

¹ Bu olay tarihi, *Battle of Cable Street* (Cable Street Muharebesi – Cable Caddesi Muharebesi – Kablo Caddesi Muharebesi) adıyla geçti (çev. notu).

4

1937

Volodya Peshkov, kar tipisinin rüzgârına karşı başını eğerek Moskova Nehri üzerindeki köprüde yürüyordu. Kalın ve ağır bir palto ile kürk bir kalpak giymişti; ayağında da son derece sağlam deri çizmeler vardı. Moskovalıların pek azı böyle sıkı giyinebiliyordu. Volodya şanslıydı.

Her zaman sağlam çizmeleri olmuştı. Babası Grigori, bir ordu komutanıydı. Her ne kadar Bolşevik Devrimi'nin kahramanlarından ve şimdi Stalin'in yakın dostu olsa da kariyerine yirmili yaşlarda başlayan Grigori, gözü yükseklerde bir adam değildi. Ama ailesini her zaman refah içinde yaşatmıştı.

Volodya'nın ise gözü yükseklerdeydi. Üniversiteden sonra, çok prestijli bir okula -Askerî İstihbarat Akademisine girmiş; bir yıl sonra da Kızıl Ordu İstihbarat karargâhında göreve başlamıştı.

Hayatının en büyük şansı, babası Grigori Berlin'deki Sovyet Büyükelçiliğinde ataşemiliter görevindeyken Werner Franck'le tanışmak olmuştı. Aynı okula gitmişlerdi ama Werner ondan bir sınıf küçüktü. Genç Werner'in Faşizme karşı olduğunu öğrendiğinde Volodya ona, Ruslar lehine casusluk yaparak Nazilere karşı direnebileceğini söylemişti.

Werner o zamanlar on dört yaşındaydı; şimdiyse on sekizine gelmişti: Havacılık Bakanlığında çalışıyor ve Nazilerden, eskisinden daha da çok nefret ediyordu. Üstelik elinin altında güçlü bir radyo vericisi ve şifre kitabı vardı. Werner, fevkalade becerikli ve cesurdu; çok büyük riskleri göze alıyor, paha biçilmez bilgiler topluyordu. Ve Volodya, Werner'in Rusya'daki bağlantısıydı.

Volodya, dört yıldır Werner'i görmemişti ama onu, bütün canlılığıyla gözünün önüne getirebiliyordu: uzun boy, kızıl-sarı renkte göz alıcı saçlar. Werner, hem olduğundan büyük gösterir hem de öyle davranırdı ve on dört yaşındayken bile kadınlarla arası, herkesi kışkındıracak kadar iyiydi.

Bir süre önce Werner ona, Moskova'daki Alman Büyükelçiliğinde diplomat ve gizli bir Komünist olan Markus'u önermişti. Volodya, Markus'u araştırmış ve casus olarak çalıştırmaya başlamıştı. Aradan geçen aylar bo-

yunca Markus, bir dizi rapor getirmiş; Volodya da onları Rusçaya tercüme ederek patronuna teslim etmişti. Son raporu, dudak uçuklatan bir şeydi: Amerikan iş dünyası kodamanları içinde Nazi yanlısı olan bazılarının; İspanya'daki sağcı isyancılara nasıl kamyon, lastik ve benzin gönderdiğini anlatıyordu. Texaco'nun Hitler hayranı başkanı Torkild Rieber, Başkan Roosevelt'in özellikle karşı olmasına rağmen şirketinin tankerleriyle isyancılara benzin kaçıırıyordu.

Volodya şimdi, Markus'la buluşmaya gidiyordu.

Kutuzovsky Prospekt¹ boyunca yürüdü ve Kiev İstasyonu yönüne döndü. Bugünkü randevuları, istasyon yakınındaki bir işçi birahanesindeydi. Asla aynı yerde iki kez buluşmazlardı ve her buluşmalarında bir sonraki randevu yerine karar verirdi. Volodya, bilgi alışverişinde fevkalade titizdi. Daima, Markus'un diplomat meslektaşlarının ayak basmayı akıllarının ucundan bile geçirmeyecekleri salaş barları ve pastaneleri tercih ederdi. Markus'tan şüphelenilmeye başlanır ve Almanlar için çalışan bir karşı casusluk ajanı tarafından takip edilirse Volodya bunu kolayca anlayabilirdi; çünkü öyle bir adam, diğer müşteriler arasında sipsivri belli olurdu.

Bugün buluşacakları yerin adı Ukrayna Barı'ydı. Moskova'daki pek çok bina gibi bu da ahşap bir yapıydı. Pencereleri buharlanmıştı; demek ki içerisi biraz daha sıcaktı. Ama Volodya, hemen içeriye girmede. Alması gereken başka tedbirler de vardı. Caddenin karşısına geçip bir apartmanın kapısından içeriye girdi. Giriş katının soğuğu içinde beklerken kapıdaki küçük pencereden bakıp barı gözledi.

Markus'un gelip gelmeyeceğini merak ediyordu. Geçmişte her randevuya gelmişti ama bu sefer, Volodya çok emin olamıyordu. Gelirse nasıl bir bilgi getirecekti acaba? Uluslararası siyasette İspanya meselesi çok sıcak bir gündemdi ama Kızıl Ordu İstihbaratı, Almanya'nın silahlanmasını da fazlasıyla merak ediyordu. Ayda kaç tane tank üretiyorlardı? Günde kaç tane Mauser² M34 makineli tüfek üretiyorlardı? Yeni geliştirdikleri Heinkel He 111 bombardıman uçaklarının özellikleri neydi?

Volodya uzun zamandır, patronu Binbaşı Lemitov'a böyle bilgileri aktaracağı günü bekliyordu.

Yarım saat geçti. Markus gelmedi.

Volodya endişelenmeye başladı. Yoksa Markus yakalanmış mıydı? Elçi yardımcısı olarak çalışıyor ve elçinin masasından geçen her şeyi görüyordu.

¹ Prospekt: Rusça, *cadde* anlamında (çev. notu).

² Türkçede bu tip silahlara genel olarak *mavzer* deniyor; ancak Alman -ve Alman teknolojisiyle başka ülkelerde de üretim yapan- bir tüfek ve tabanca üreticisinin adı olduğu için orijinal kelime tercih edildi (çev. notu).

Ancak Volodya ondan, diğer evrakl –özellikle de ataşemiliterin yazışmalarına– ulaşmasını istemişti. Acaba hata mı etmişti? Acaba birileri Markus’u, üstüne vazife olmayan telgraflara göz atarken mi yakalamıştı?

O sırada, Markus’un caddede yürüdüğünü gördü. Profesör tipli biriydi: gözlükler, Avusturya yünlüsünden palto, yeşilimsi kumaşın üstüne düşen beyaz kar taneleri. Markus, bara girdi. Volodya, onun girişini izleyerek bekledi. Markus’un peşinden bir adam daha bara girince Volodya, kuşkuyla kaşlarını çattı. Gerçi ikinci adam, bir Alman ajanından çok bir Rus işçisine benziyordu: Ufak tefek, sıçan suratlı bir adamdı; paltosu yıpranmıştı, çizmelerine paçavra sarmıştı ve sivri burnunun ıslak ucunu paltosunun koluyla siliyordu.

Volodya, caddenin karşısına geçip bara girdi.

İçerisi duman altıydı; hiç de temiz bir yer değildi ve her yere, banyo yapmamış erkek kokusu sinmişti. Duvarlardaki ucuz çerçevelerin içinde, sulu boyasının rengi kaçmış Ukrayna manzaraları vardı. Öğleden sonranın bu saatinde pek fazla müşteri yoktu. İçerideki tek kadın da hâlâ akşamdan kalmanın mahmurluğu içinde, kaşarlanmış bir orospuya benziyordu.

Markus, salonun gerisinde bir masaya oturmuş ve daha tadına bile bakmadığı bir bira kupasının üstüne eğilmişti. Otuzlu yaşlarda bir adamdı ama düzgün kesilmiş sarı sakalı ve bıyığıyla daha yaşlı görünüyordu. Paltosunun önünü açmıştı, içinin kürk astarı görünüyordu. Sıçan suratlı Rus ise ondan iki masa öteye oturmuş, sigara sarıyordu.

Volodya ona yaklaştığında Markus ayağa fırladı ve Volodya’nın ağzına bir yumruk indirirken “Seni ineksiken herif!” diye bağırdı, Almanca. “Seni domuz dölü!”

Volodya bir an için afalladı ve hiçbir şey yapamadı. Dudağı acıyor, dilinde kan tadı hissediyordu. Gayriihtiyari o da Markus’a vurmak için kolunu kaldırdı ama kendini tuttu.

Markus bir yumruk daha savurdu ama Volodya bu sefer hazırды ve çevik bir eğilmeye yumruğu savuşturdu.

“Bunu neden yaptın?” diye bağırdı Markus. “Neden?”

Sonra, yine birdenbire sandalyesine çöktü, yüzünü avuçlarının içine aldı ve hıçkırmaya başladı.

Volodya, kanayan dudaklarının arasından konuşabildi. “Kapa çeneni, seni aptal,” dedi. Sonra, onları izleyen diğer müşterilere döndü: “Önemli değil, sadece sinirleri bozuk.”

Müşteriler başlarını başka tarafa çevirdi ve bir tanesi çıkıp gitti. Moskovalılar, hiçbir kavgaya gönüllü olup başlarına bela almak istemezdi.

Hatta iki tane küfelik sarhoşu ayırmak bile tehlikeliydi; çünkü içlerinden biri, güç sahibi bir Partili olabilirdi. Ve üstündeki kaliteli paltoya bakılırsa Volodya'nın öyle biri olduğu gün gibi aşikârdı.

Volodya, tekrar Markus'a döndü. Sesini alçalttı: "Bu da neydi böyle?" diye sordu, Almanca. Markus'un Rusçası iyi değildi.

"İrina'yı tutukladın," dedi Markus, ağlaya ağlaya. "Seni piç domuz, onun meme uçlarında sigara söndürdün."

Volodya irkildi. Irina, Markus'un kız arkadaşıydı. Neler olmuş olabileceğini tahmin etmeye başladığında içine kötü bir duygu yerleşti. Markus'un karşısına oturdu. "Ben Irina'yı tutuklamadım," dedi. "Eğer onun başına bir şey geldiyse çok üzıldüm. Neler oldu, anlat bana."

"Gece yarısı evine gelmişler. Bana da annesi anlattı. Kim olduklarını söylememişler ama normal polis dedektifi gibi değil –daha iyi giyimliymişler. Irina nereye götürüldüğünü bilmiyor. Ona, benim hakkımda sorular sormuşlar; casusluk yapmakla suçlamışlar. İşkence yapmışlar, tecavüz etmişler ve sonra da sokağa atmışlar."

"Kahretsin," dedi Volodya. "Gerçekten çok üzgünüm."

"Üzgün müsün? Bunu yapan sen olmalısın –başka kim olabilir?"

"Bunun Ordu İstihbaratla hiçbir alakası yok. Sana yemin ederim."

"Benim için fark etmez," dedi Markus. "Seninle işim bitti. Komünizmle de işim bitti."

"Kapitalizme karşı savaşta bazen böyle kazalar olabiliyor." Bunu söyledi ama laf, Volodya'ya bile saçma geldi.

"Seni küçük budala," dedi Markus, öfkeyle. "Anlamıyor musun? Sosyalizm, böyle bokluklardan uzak durmak anlamına gelir."

Volodya başını kaldırdı; deri paltolu ve cüsseli bir adamın kapıdan girdiğini gördü ve görür görmez de içgüdüleri ona, adamın bir içki içmeye gelmediğini söyledi.

Bir şeyler dönüyordu ve Volodya, bunun ne olduğunu çözemiyordu. Bu oyunda çok tecrübeli bir istihbaratçı değildi ve o anda tecrübesizliğini, eksik bir organ kadar derinden hissetti.

Cüsseli adam, Markus ve Volodya'nın oturduğu masaya yaklaştı.

Sıçan suratlı herif de ayağa kalktı. Hemen hemen Volodya ile aynı yaşıyordu. Volodya, adamın son derece eğitilmiş bir aksanla "Siz ikiniz, tutuklusunuz," dediğini duyunca çok şaşırdı ve lanet okudu.

Markus ayağa fırladı. "Ben Alman Büyükelçiliğinde ticaret ataşesiyim!" diye bağırdı, hiçbir gramere uymayan Rusçasıyla. "Beni tutuklayamazsın! Benim diplomatik dokunulmazlığım var!"

Diğer müşteriler derhâl salonu boşaltıp dışarı çıkarken kapıda sıkışınca birbirlerini itip kaktılar. Pis bir paçavrayla sinirli sinirli tezgâhı silen bar-men ve bir yandan sigara tütürüp bir yandan da önünde boş votka bardağına bakan orospu, içeride kaldı.

“Beni de tutuklayamazsın,” dedi Volodya, sakın bir sesle. Cebinden kimliğini çıkardı. “Ben, Kızıl Ordu İstihbarattan Teğmen Peshkov. Sen kim oluyorsun?”

“Dvorkin, NKVD¹.”

Deri paltolu adam da geldi: “Berezovsky, NKVD.”

Gizli polis. Volodya içinden inledi: Bunu tahmin etmeliydi. NKVD ve Ordu İstihbaratın yolları kesişmişti. İki kurumun zaman zaman birbirinin ayağına bastığı konusunda uyarılmıştı ama bu, ilk defa başına geliyordu. Dvorkin’e döndü: “Bu adamın kız arkadaşına işkence edenler, sanırım sizlerdiniz.”

Dvorkin, burnunun ucunu koluna sildi. Besbelli ki bu iğrenç alışkanlık, kılık değiştirmesinin bir parçası değildi: “Kızda hiçbir bilgi yoktu.”

“Yani kızın memelerini bir hiç için yaktınız.”

“Şansı varmış. Gerçekten casus olsaydı başına daha beter şeyler gelirdi.”

“Önce bize sormak aklınıza gelmedi mi?”

“Siz hiç, önce bize sordunuz mu?”

“Ben gidiyorum,” dedi Markus.

Volodya çaresizlik hissediyordu. Çok değerli bir bilgi kaynağını kaybediyordu. “Gitme,” dedi, yalvarır gibi. “İrina için bütün bunları telafi ederiz. En iyi hastanede tedavi edilmesini—”

“Siktir ol,” dedi Markus. “Bir daha beni asla göremeyeceksin.”

Markus bardan çıktı.

Besbelli ki Dvorkin de ne yapacağını bilmiyordu. Markus’u bırakmak istemiyordu ama onu tutuklayıp da bir ahmak gibi görünmek de istemiyordu. Sonunda Volodya ile konuştu: “İnsanların seninle bu şekilde konuşmasına izin vermemelisin. Seni zayıf gösterir. Sana saygılı olmaları lazım.”

“Seni hıyar dallama,” dedi Volodya. “Ne bok yediğini görmüyor musun? Bu adam, son derece kıymetli bilgiler getiren bir haber kaynağıydı –ama şimdiden sonra asla bizim için çalışmayacak. İçine sıçtığın için sağ ol.”

Dvorkin omuz silkti: “Senin de dediğin gibi, *bazen böyle kazalar olabiliyor.*”

“Tanrı’m sen aklımı koru,” dedi Volodya ve bardan çıktı.

¹ *İçişleri Halk Komiserliği* anlamında, Narodnyy Komissariat Vnutrennikh Del sözcüklerinin ilk harflerinden kısaltma (çev. notu).

Tekrar nehrin üstünden geçerken midesi bulanıyordu: NKVD'nin mason bir kıza yaptıklarından dolayı midesi bulanıyordu, sonuçta bilgi kaynağını kaybettiği için midesi bulanıyordu. Bir tramvaya bindi; çünkü bir arabası olamayacak kadar kıdemsizdi. Tramvay karın içinde ofisine doğru tekerlek döndürürken kara kara düşündü. Binbaşı Lemitov'a rapor vermesi gerekiyordu ama tereddüt içindeydi; hikâyeyi nasıl anlatacağını bilmiyordu. Burada suçlanması gerekenin kendisi olmadığını çok net bir şekilde anlatmalı ve kesinlikle mazeret uyduruyormuş gibi görünmemeliydi.

Kızıl Ordu İstihbarat karargâhı, Khodynka hava pistinin kıyısındaydı. Bir kar kürüme makinesi sabırla pistin üstünde gidip gelerek iniş kalkışa açık tutmaya gayret ederdi. Buradaki mimari hayli ilginçti. Etrafı bir avluya çevrili ve dış cephesindeki duvarlarda hiç pencere bulunmayan iki katlı bir binanın üstünde, dokuz katlı bir bina daha yükseliyordu; uzaktan bakınca da tuğladan yapılmış sıkı bir yumruktan kurtularak dikilmiş bir parmak gibi görünüyordu. İçeriye, çakmak ve dolma kalem sokulamıyordu çünkü girişteki metal dedektörlerini bağırtıyordu; dolayısıyla bu ihtiyaçlar, ordu tarafından içeride karşılanıyordu. Bel kemerleri de sorun yaratıyordu; o yüzden insanlar pantolon askısı kullanıyorlardı. Füzuli derecede güvenlik tedbiri vardı elbette. Moskovalılar, böyle bir binanın yanına yaklaşmamak için her şeyi yapardı: Hiç kimse, gizlice içeriye girmeye kalkışacak kadar deli değildi.

Volodya, üç kıdemsiz subayla daha aynı odayı paylaşıyordu. Diğerlerinin çelik masaları, yan duvarların dibindeydi ve geriye öyle küçük bir alan kalıyordu ki Volodya'nın masası kapının ardına kadar açılmasını engelliyordu. Ofisin nüktedanı Kamen, Volodya'nın şiş dudağına baktı. "Dur tahmin edeyim," dedi. "Kocası eve erken döndü."

"Ne demezsin," dedi Volodya.

Masasının üstünde, radyo bölümünden gelmiş deşifre metinler duruyordu. Almanca kelimeler, kod grupları hâlinde harf harf kurşun kalemle yazılmıştı.

Mesaj Werner'den geliyordu.

Volodya'nın ilk hissettiği, korku oldu. Markus, Irina'nın başına gelenleri Werner'e bildirmiş ve onu da casusluktan çekilmeye ikna etmiş olabilir miydi? Bugün, böyle bir felaket için son derece uygunsuz bir gündü.

Ama mesaj, felaket olmanın aksi tarafındaydı.

Volodya, gittikçe büyüyen bir hayretle mesajı okudu. Werner; Alman askeriyesinin İspanya'ya, iç savaşta hükûmet yanında savaşmak isteyen Faşizm karşıtı gönüllülermiş gibi davranacak casuslar göndereceğini an-

latıyordu. Bu casuslar gizlice; isyancı kampının içinde ve başında Alman adamlar bulunan dinleme istasyonlarına, içeriden bilgi ileteceklerdi.

Bu bile tek başına çok sıcak bir bilgiydi.

Ama dahası vardı.

Werner, casusların isimlerini de veriyordu.

Volodya, sevinç çılgınlıkları atmamak için kendini tuttu. *Böylesine bir pas, bir istihbaratçının ayağına hayatı boyunca sadece bir kere gelebilir*, diye düşündü. Markus'u kaybetmiş olmaktan çok daha değerliydi. Werner, som altından bir casustu. Volodya, onun böyle bir isim listesini ele geçirmek ve Berlin'deki Havacılık Bakanlığından dışarı uçurmak için ne risklere girdiğini düşünmekten bile korktu.

Derhâl yukarıya, Lemitov'un ofisine koşmak istiyordu ama kendine hâkim oldu.

Dört kıdemsiz subay bir daktilo kullanıyordu. Volodya, Kamen'in masasındaki ağır ve yaşlı daktiloyu alıp kendi masasına koydu. İki elinin işaret parmaklarını kullanarak Werner'in mesajının Rusça tercümesini yazdı. O yazarken dışarıda hava karardı ve binanın dışında, güvenliğin güçlü ışıkları yandı.

Yazdıklarının karbon kopyasını çekmecesine attı ve orijinal kopyayı üst kata götürdü. Lemitov odasında idi. Yaklaşık kırk yaşında, koyu renk saçları briyantinle taranmış, yakışıklı bir adamdı. Çok uyanıktı ve her zaman, onun sağduyusunu örnek almaya çalışan Volodya'nın düşünebildiğinin bir adım ilerisini düşünürdü. Ordu örgütlerinin bağırsı ve zorbalıklarına bağlı kalmış tutucu fikirli bir asker değildi ama kabiliyetsizlik karşısında acımasızdı. Volodya, ona hem saygı duyar hem de ondan korkardı.

"Bu, müthiş yararlı bir bilgi olabilir," dedi Lemitov, tercümeyi okuyunca.

"*Olabilir?*" Volodya'ya göre kuşku duyulacak bir durum yoktu.

"Dezenformasyon da olabilir," dedi Lemitov.

Volodya buna inanmak istemedi ama bir hayal kırıklığı sızısıyla ne demek olabileceğini hissetti: Werner yakalanmış ve çift taraflı ajanlığa zorlanmış olabilir. "Ne türden bir dezenformasyon?" diye sordu keyifsiz keyifsiz. "Bütün bu isimler boşa kürek çekmemiz için uydurulmuş şeyler mi?"

"Belki. Ya da özgürlük için savaşmak üzere Nazilerden kaçıp İspanyaya giden Komünist veya sosyalist ama samimi gönüllülerin isimleri olabilir."

"Kahretsin."

Lemitov gülümsedi: "Öyle mutsuz mutsuz durma! Bu bilgi hâlâ çok değerli. İspanya'da bizim kendi ajanlarımız var: Uluslararası Tugaylara gönüllü katılan gepegenç Rus askerleri ve subayları. Onlar bize işin içyüzünü öğ-

renebilir.” Kırmızı bir kalem aldı ve kâğıdın üzerine düzgün bir el yazısıyla yazdı. “Aferin,” dedi.

Volodya bunu, görüşmenin bittiğine yordu ve kapıya yürüdü.

“Bugün Markus’la buluştun mu?” diye sordu Lemitov.

Volodya geri döndü: “Bir sorun çıktı.”

“Ağzına bakınca anlamıştım.”

Volodya, neler olduğunu anlattı. “Böylece, çok iyi bir bilgi kaynağını kaybettim,” diye bitirdi. “Ancak bundan farklı olarak ne yapabilirdim bilmiyorum. NKVD’yi Markus hakkında uyarmalı mıydım?”

“Siktir et onları, elbette hayır,” dedi Lemitov. “Onlar, kesinlikle sağlam pabuç değildir. Sakın ola onlara bir şey söyleme. Ama merak etme, henüz Markus’u kaybetmiş sayılmazsın. Onu kolayca geri getirebiliriz.”

“Nasıl?” dedi Volodya, kavrama yeteneğini kaybetmiş gibi. “Adam şimdi hepimizden nefret ediyor.”

“İrina’yı tekrar tutukla.”

“Nee?” Volodya dehşet içindeydi. Kızcağız yeterince acı çekmemiş miydi? “O zaman Markus, bizden daha da fazla nefret edecek.”

“Markus’a, eğer bizimle iş birliği yapmazsa Irina’yı sil baştan tekrar sorgulayacağımızı söyle.”

Volodya, tiksintisini saklamak için var gücüyle çabalıyordu. Amirin önünde çıtkırıldım bir adam gibi görünmemek çok önemliydi. Lemitov’un planının işe yarayabileceğini görüyordu. “Peki,” diyebilmeyi başardı.

“Ama şunu da söyle,” diye devam etti Lemitov. “Bu sefer yanmış sigaralarımızı kızın amına sokacağız.”

Volodya, kusmak üzere olduğunu hissetti. Bütün gücüyle yutkundu. “İyi fikir,” dedi. “Gidip kızı tutuklayayım.”

“Yarın yapsan da olur,” dedi Lemitov. “Sabah saat dörtte. Maksimum şok saatidir.”

“Evet, efendim.” Volodya, dışarı çıkıp kapıyı kapattı.

Bir an koridorda dikildi. Başı dönüyordu. Yanından geçen bir memur ona tuhaf tuhaf bakınca yürümek için kendini zorladı.

Bunu yapmak zorunda kalacaktı. Elbette Irina’ya işkence yapmayacaktı. Tehdit yeterli olacaktı. Ama kızcağız sil baştan tekrar işkence göreceğini sanacaktı ve korkudan aklını kaçırabilirdi. Volodya, kızın yerinde kendisi olsa delirebileceğini hissediyordu. Kızıl Orduya katıldığında böyle şeyler yapmak zorunda kalacağı aklının ucundan bile geçmemişti. Elbette ordular insan öldürürdü; bunu biliyordu. Ama bir kıza işkence etmek?

Bina boşalmıştı, ofislerin ışıkları söndürülüyordu; koridorlarda, şap-

kalarını takmış adamlar yürüyordu. Eve gitme vaktiydi. Ofisine dönünce Volodya, askerî polisi aradı ve Irina'yı tutuklamak üzere sabah saat üç bu-
çuk için bir ekip ayarladı. Paltosunu giydi ve eve dönüşte bineceği tramvaya
gitti.

Volodya; babası Grigori, annesi Katerina ve şimdi on dokuz yaşında
bir üniversite öğrencisi olan kız kardeşi Anya ile aynı evde oturuyordu.
Tramvayda, bu olay hakkında babasıyla konuşup konuşamayacağını dü-
şündü. Babasına, “Komünist bir toplumda insanlara işkence etmek zorun-
da mıyız?” diye sorduğunu hayal etti. Ama cevabın ne olacağını biliyordu:
*Bu, geçici bir zorunluluk ve kapitalist emperyalistlere çalışan casus ve sabo-
tajcılara karşı Devrimi savunmak için şart.* Belki de şöyle sorabilirdi: “Böyle
rezillikleri terk etmemiz için daha ne kadar zaman geçmesi gerekecek?”
Elbette babası bunun cevabını bilmeyecekti –zaten hiç kimse bilmiyordu.

Berlin'den döndüklerinde Peshkov ailesi, *Devlet Evi* veya bazen sadece
Ev denen lojman binasındaki bir daireye yerleşmişti. Ev, Kremlin Sarayı'nın
tam karşısında –nehirin öbür yanındaki Kordon'daydı ve Sovyet yönetimi-
nin bütün elitleri burada otururdu. Konstrüktivist tarzda¹ inşa edilmiş, beş
yüzden fazla dairesi olan devasa bir binaydı.

Volodya; kapıdaki askerî polisi başıyla selamladı, büyük bir lobi salonun-
dan geçti (Bu lobide zaman zaman cazbant eşliğinde danslar düzenlenirdi)
ve asansörle yukarı çıktı. Daire, Sovyet standartlarına göre fazlasıyla lükstü;
devamlı sıcak suyu, telefonu vardı. Ama Berlin'de oturdukları ev kadar hoş
bir yer değildi.

Annesi mutfaktaydı. Katerina, yemek yapmaya pek meraklı olmadığı
gibi evin bakımı konusunda da öyleydi ama Volodya'nın babası, annesine
tapardı. Babası; ta 1914 yılında St. Petersburg'dayken annesini, zorba bir
polislin nahoş ilgisinden kurtarmıştı² ve o günden beri de Katerina'ya âşıktı.
Volodya'nın tahminine göre kırk üç yaşında olmasına rağmen annesi, hâlâ
çekici bir kadındı. Aile diplomatik çevrelerin içine girdiğinden beri, pek
çok Rus kadınından daha sık giyinmeyi öğrenmişti ama Batılı gibi görün-
memek konusunda çok dikkatliydi; çünkü Moskova'da bu, ciddi bir kusur
olarak görülüyordu.

“Ağzını mı yaraladın?” diye sordu annesi, selamlamak için onu öperken.

“Önemli bir şey değil.” Volodya'nın burnuna tavuk kokusu geldi. “Özel
bir yemek mi?”

¹ Ekim Devrimi ile 20. yüzyılın başlarında Rusya'da ortaya çıkmış; resim ve heykel sanat-
ları ile mimariyi etkilemiş bir sanat akımı (çev. notu).

² Bu kurtarışın hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının üçüncü bölümünde anlatılıyor (çev.
notu).

“Anya bir erkek arkadaş davet etmiş.”

“Ah, okuldan biri mi?”

“Sanmıyorum. Çocuğun ne yaptığını bilmiyorum.”

Volodya memnun olmuştu. Kız kardeşini severdi ama onun güzel bir kız olmadığını bilirdi. Anya; kısa boylu ve güdük bir kızdı, donuk renkli çirkin elbiseler giyerdi. Çok fazla erkek arkadaşı yoktu; davetini kabul edip evine gelecek kadar ondan hoşlanan bir erkek arkadaş, iyi haberdirdi.

Volodya; odasına gitti, ceketini çıkardı, elini yüzünü yıkadı. Dudağı normalde dönüyordu. Markus o kadar da sert vurmamıştı. Ellerini kurularken sesler duydu. Anya'nın erkek arkadaşının geldiğini tahmin etti.

Rahat etmek için el örgüsü bir hırka giydi ve odasından çıkıp mutfığa gitti. Anya, ufak tefek ve sıçan suratlı bir adamla mutfak masasında oturuyordu. Volodya adamı hemen tanıdı. “Ah, olamaz!” dedi. “Sen!”

Anya ile oturan, NKVD ajanı Ilya Dvorkin'di. Irina'yı tutuklayan herif. Gündüz kılık değiştirmek için giydiği kıyafeti çıkarmış; normal bir siyah elbise ve doğru dürüst çizmeler giymişti. O da Volodyaya bakarken hayretler içindeydi. “Elbette ya –Peshkov!” dedi. “Bağlantıyı kuramamışım.”

Volodya kardeşine döndü: “Bu adamın erkek arkadaşın olduğunu söyleme bana sakın.”

Anya üzüntü içinde sordu: “Sorun nedir?”

“Onunla bu gün tanıştım. Olmadık yerlere burnunu sokarak çok önemli bir Ordu operasyonunu bozdu.”

“Ben görevimi yapıyordum,” dedi Dvorkin. Burnunun ucunu koluna sil-di.

“Ne görev ama!”

Katerina, mutfığa girip duruma el koydu. “Eve iş getirmeyin,” dedi. “Volodya, lütfen misafirimize bir bardak votka ikram et.”

“Sahi mi?” dedi Volodya.

Annesinin gözleri öfkeyle parladı: “Sahi!”

“Pekâlâ.” İsteksiz isteksiz raftaki şişeyi aldı. Anya votka bardağı çıkardı. Volodya bardaklara votka döktü.

Katerina, bardaklardan birini aldı: “Şimdi, baştan başlayalım. Ilya, bu benim oğlum Vladimir ama biz ona Volodya deriz. Volodya, bu Anya'nın arkadaşı Ilya. Akşam yemeğinde misafirimiz. Şimdi el sıkışın.”

Volodya'nın başka çaresi yoktu. Adamın elini sıktı.

Katerina, masaya birkaç atıştırma koydu: füme balık, hıyar turşusu, dilimlenmiş sosis.

“Yazın, daça¹ bahçesinde sebze yetiştirdiğim için salatamız da oluyor ama yılın bu mevsiminde elbette hiç sebze yok,” dedi Katerina, özür diler gibi. Volodya, annesinin İlya’yı etkilemeye çalıştığını fark etti. Gerçekten de Anya’nın bu sürüngenle evlenmesini istiyor olabilir miydi? Görünüşe göre istiyordu.

Grigori, asker üniformasıyla mutfağa girdiğinde yüzünde güller açıyordu ve tavuğu koklarken ellerini ovuşturdu. Kırk sekiz yaşında, kırmızı suratlı ve şişko bir adamdı. Onun, 1917 yılında Kışlık Saray’a baskın yapan adam olduğuna inanmak çok zordu². O zamanlar daha ince yapılı biri olmalıydı.

Grigori, karısını iştahla öptü. Volodya; annesinin, babasından gördüğü bu arsız şehvete aynı şekilde karşılık vermediğini ama gene de hoşlandığını düşünürdü. Grigori poposunu okşadığında Katerina gülümserdi, Grigori ona sarıldığında o da Grigori’ye sarılırdı, Grigori öperse Katerina da onu öperdi ama Katerina, hiçbir zaman böyle bir sevgi gösterisini başlatan kişi olmazdı. Annesi; babasından hoşlanıyordu, ona saygı gösteriyordu, onunla evlendiğine memnunmuş gibi görünüyordu ama açıkçası, babasına karşı arzuyla yanıp tutuşuyor değildi.

Volodya ise bir evlilikte bundan daha fazlasını istiyordu. Elbette bu, tamamıyla hipotetik bir durumdu: Volodya’nın bir düzine kadar kız arkadaş-ı olmuştu ama hepsi kısa sürmüştü ve henüz, evlenmek isteyeceği birine rastlamamıştı.

Volodya, babasına da bir votka doldurdu.

Grigori, votkayı da iştahla içip biraz füme balık yedi ve “Ee, İlya, ne işte çalışıyorsun bakalım?” diye sordu.

“NKVD’deyim,” dedi İlya, gururla.

“Ah! Çalışmak için ne iyi bir kurum!”

Volodya, babasının öyle düşünmediğinden kuşkulandı; sadece samimi davranmaya çalışıyordu. Ailesinin bu adama dostluk göstermesini istemiyordu, böylece onu uzaklaştırabilirlerdi. “Baba, sanırım dünyanın geri kalanı da Sovyetler Birliği’ni takip edip Komünist sisteme geçtiğinde gizli polise ihtiyaç kalmayacak. O zaman NKVD dağıtılabilir,” dedi.

Grigori, bu yoruma espri katmaya çalıştı. “Hiç polis olmayacak!” dedi, neşeyle. “Davalar olmayacak, hapishaneler olmayacak. Karşı casusluk daireleri olmayacak çünkü casus da olmayacak. Ordu olmayacak çünkü düşman da olmayacak! O zaman hayatımızı kazanmak için ne iş yapacağız?”

¹ Ruslara özgü kır evi veya bahçeli ev veya yazlık kulübe (çev. notu).

² Kışlık Saray baskınının hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının yirmi sekizinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Gevrek gevrek güldü. “Ancak bu, gelecekte bir zamanda olabilir.”

İly'a, kuşkulanmış gibi görünüyordu; sanki devleti yıkıcı bir şeyler konuşturuyordu ama tam olarak şudur diyemiyordu.

Katerina masaya bir tabak esmer ekmekle beş kâse dolusu sıcak borç çorbası¹ getirdi. Yemeğe başladıklarında Grigori de anlatmaya başladı: “Ben taşrada küçük bir çocukken bütün kış boyunca annem; sebze ve meyve kabuklarını, elma göbeklerini, lahanaların dış yapraklarını, soğanların püsküllü yerlerini ve bunlara benzer yiyecekleri, evin dışındaki büyük bir varilde biriktirirdi ve hepsi orada donardı. Sonra bahar gelip karlar eridiğinde biriktirdiği bu şeylerle borç çorbası yapardı. Asıl borç çorbası işte budur –meyve ve sebzelerin soyulmuş kabuklarından yapılan çorba. Siz gençler, ne kadar refah içinde yaşadığınızı biliyorsunuz.”

Kapı çalındı. Başka misafir beklemeyen Grigori'nin kaşları yukarı kalktı.

“Ah, unuttum,” dedi Katerina. “Konstantin'in kızı gelecekti.”

“Zoya Vorotsyntsev mi?” diye sordu Grigori. “Ebe Magda'nın kızı?”

“Zoya'yı hatırlıyorum,” dedi Volodya. “Sapsarı kıvrıcık saçlı, cılız, küçük bir kızdı.”

“Artık küçük bir kız değil,” dedi Katerina. “Yirmi dört yaşında bir bilimci,” diye ekledi ve kapıya gitmek için ayağa kalktı.

Grigori kaşlarını çatı: “Annesi öldüğünden beri onu görmedik. Neden şimdi birdenbire bizi görmek istiyor?”

“Seninle konuşmak istiyor,” dedi Katerina.

“Benimle mi? Ne hakkında?”

“Fizik.” Katerina mutfaktan çıktı.

Grigori, gururlu gururlu konuştu: “Zoya'nın babası Konstantin ve ben, 1917 yılında Petrograd Sovyeti delegesiydik. Ünlü *Bir Numaralı Yönerge*'yi biz yazdık².” Yüzü hüznünlendi. “Ne yazık ki Konstantin, İç Savaş'tan sonra öldü.”

“O zaman çok genç ölmüş olmalı –neden öldü?” diye sordu Volodya.

Grigori; kısacık bir an İly'a'ya baktı, sonra gözlerini kaçırdı. “Zatürree,” dedi. Ancak Volodya, babasının yalan söylediğini anladı³.

Katerina geri geldiğinde arkasından onu takip eden kadın, bir anda Volodya'nın nefesini kesti.

¹ Borş veya Borş çorbası olarak da telaffuz ediliyor ancak Türkçeye büyük ölçüde bu isimle yerleşmiş (çev. notu).

² Bir Numaralı Yönerge'nin hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının yirmi üçüncü bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

³ Konstantin'in hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının kırkıncı bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Klasik bir Rus güzeliydi: uzun boy, ince vücut, açık sarı saçlar, neredeyse renksiz sayılabilecek kadar açık mavi gözler ve pürüzsüz, süt gibi bir ten. Nil yeşili renkte son derece sade bir elbise giymişti ve elbisenin sadeliği, bütün dikkatleri kızın ince vücuduna çekiyordu.

Katerina onu herkesle tanıştırdı; Zoya da masaya oturdu ve bir kâse borç çorbası içmeye razı oldu.

“Ee, Zoya, demek bilimle uğraşıyorsun,” dedi Grigori.

“Yüksek lisans öğrencisiyim, doktoramı yapıyorum ve lisans öğrencilerine ders veriyorum,” dedi Zoya.

“Volodya da Kızıl Ordu İstihbaratında çalışıyor,” dedi Grigori, gururla.

“Ne ilginç,” dedi Zoya ama tam tersini ima ettiği çok belliydi.

Volodya, Grigori’nin Zoya’yı müstakbel gelini olarak gördüğünü hemen fark etti. Babasının, bunu çok belirgin bir imayla söylememesini umdu. Zaten kendisi, bu akşam sona ermeden önce Zoya’ya çıkma teklif etmeyi kafaya koymuştu bile. Bunu kendi başına halledebilirdi; babasının yardımına ihtiyacı yoktu. Tam tersine, babasının lüzumsuz lüzumsuz övünmeleri kıza itici gelebilirdi.

Katerina, “Çorba nasıl?” diye sordu, Zoya’ya.

“Nefis, teşekkür ederim.”

Volodya, bu muhteşem güzelliğin altındaki soğukkanlı kişiliğin farkına varıyordu. *Büyüleyici bir bileşim: kendini sevimli göstermeye uğraşmayan müthiş güzel bir kadın.*

Anya çorba kâselerini toplarken Katerina da ana yemeği getirdi: patates ve tavuk güveci. Zoya, ağzını doldura doldura tıkmaya başladı; çiğnıyor, yutuyor ve hemen yeni bir lokmaya geçiyordu. Pek çok Rus gibi o da bu kadar iyi yemekler yiyemiyordu anlaşılan.

“Bilimin hangi dalıyla uğraşıyorsun, Zoya?” diye sordu Volodya.

Zoya, aşıkâr bir kederle yemeyi bırakıp cevap verdi: “Fizikçiyim. Atomu anlamaya çalışıyoruz: atomun parçaları ve onları bir arada tutan şeyi.”

“İlginç mi?”

“Her şeyiyle insanı büyülüyor.” Zoya çatalını bıraktı. “Kâinatın gerçekte nasıl bir malzemeyle oluştuğunu öğreniyoruz. Bundan daha heyecanlı bir şey olamaz.” Gözleri parladı. Besbelli ki onu yemeğinden uzaklaştırabilecek şeylerden biri de fizikti.

Ilya, ilk kez ağzını açtı: “Eh, bu teorik şeylerin *devrime* nasıl bir faydası var peki?”

Zoya’nın gözleri öfkeyle alevlendi ve Volodya, bundan dolayı onu daha çok sevdi. “Bazı yoldaşlar, teorik bilimin kıymetini anlamamak gibi bir ha-

taya düşüyor,” dedi Zoya. “Ama teknik gelişmeler –mesela hava araçlarının geliştirilmesi, nihayetinde teorideki ilerlemenin üzerine inşa edildi.”

Volodya, sırtmamak için kendini zor zapt etti. Ilya, üstünkörü bir tokatla yere yıkılmıştı. Ama Zoya’nın lafı henüz bitmemişti. “Sizinle konuşmak istediğim de buydu, efendim,” dedi, Grigori’ye. “Biz fizikçiler, Batı’da yayımlanan bütün bilimsel makaleleri okuruz –vardıkları sonuçları, aptalcasına bütün dünyaya açıklıyorlar. Ve son zamanlarda fark ediyoruz ki atom fiziğini anlamada müthiş atılımlar yapıyorlar. Sovyet bilimi, vahim bir tehlike altında ve geride kalmaya başladı. *Acaba Yoldaş Stalin’in bundan haberi var mı*, diye merak ediyorum.”

Mutfak, sessizleşti. Stalin’i eleştirmeyi ima eden en hafif bir kelime bile çok tehlikeliydi. “O, hemen hemen her şeyi bilir,” dedi Grigori.

“Elbette,” dedi Zoya, otomatikman. “Ama belki zaman zaman sizin gibi sadık yoldaşlarının, önemli konuları onun dikkatine arz etmesi gerekiyordur.”

“Evet, bu doğru.”

“Hiç şüphesiz Yoldaş Stalin, bilimin de Marksist-Leninist ideolojiyle uyumlu olması gerektiğine inanıyordur,” dedi Ilya.

Volodya, Zoya’nın gözlerinde bir isyan ateşinin yanıp söndüğünü gördü ama Zoya bakışlarını indirdi ve tevazuuyla konuştu: “Yoldaş Stalin’in haklı olduğuna hiç şüphe yok. Açıkçası, biz bilimciler gayretlerimizi ikiye katlamalıyız.” Bunun ne kadar saçma olduğunu mutfaktaki herkes biliyordu ama hiç kimse böyle bir şeyi söyleyemezdi. Kurallara uyulmak zorundaydı.

“Gerçekten öyle,” dedi Grigori. “Mamafih, bir dahaki sefere Parti Genel Sekreteri Yoldaş’la konuşma fırsatı bulduğumda bu konuya değineceğim. Meseleyi daha detaylı incelemek isteyebilir.”

“Umarım,” dedi Zoya. “Batı’nın ilerisinde olmak istiyoruz.”

“Peki, iş dışında neler yapıyorsun, Zoya?” dedi Grigori, neşeyle. “Erkek arkadaşın veya nişanlın var mı?”

Anya itiraz etti: “Baba! Bu seni hiç ilgilendirmez!”

Zoya, Grigori’nin kusuruna bakmış gibi görünmüyordu. “Nişanlı değilim,” dedi, usulca. “Erkek arkadaşım da yok.”

“Tıpkı oğlum Volodya gibi! O da bekâr. Yirmi üç yaşında, iyi tahsilli, uzun boylu, yakışıklı ama bir nişanlısı bile yok!”

Volodya, bu ipuçlarının ağırlığı altında kıvrandı.

“İnanılır gibi değil,” dedi Zoya ve Volodya’ya baktı. Volodya, kızın gözlerindeki muzip ışığı yakaladı.

Katerina, elini kocasının koluna koydu. “Yeter artık,” dedi. “Zavallı kızı

utandırıp durma.”

Kapı çalındı.

“Gene mi?” dedi Grigori.

“Bu defa kimin geldiği hakkında hiçbir fikrim yok,” dedi Katerina, mutfaktan çıkarken.

Döndüğünde yanında, Volodya’nın patronu Binbaşı Lemitov vardı.

Volodya, hayretler içinde ayağa fırladı. “İyi akşamlar, efendim,” dedi. “Bu, benim babam Grigori Peshkov. Baba, Binbaşı Lemitov’u seninle tanıştırebilir miyim?”

Lemitov, yakışıklı bir asker selamı çaktı.

“Rahat, Lemitov,” dedi Grigori. “Otur ve tavuk ye. Oğlum yanlış bir şey mi yaptı?” Volodya’nın ellerinin titremesine, tam olarak böyle bir şeyin sebep olabileceğini düşünüyordu.

“Hayır, efendim –tam tersine. Ama... Volodya ve sizinle özel olarak konuşabileceğimizi umuyordum.”

Volodya biraz rahatladı. Belki de başı belada falan değildi.

“Eh, biz de tam yemeğimizi bitirmek üzereydik,” dedi Grigori, ayağa kalkarak. “Çalışma odama gidelim.”

Lemitov, İlyaya baktı. “Sen NKVD’den değil misin?” diye sordu.

“Öyle olmaktan şeref duyuyorum. Adım, Dvorkin.”

“Ah! Bugün öğleden sonra Volodya’yı tutuklamaya kalktın!”

“Casus gibi davrandığını düşündüm. Haklıydım, değil mi?”

“Bizimkileri değil düşman casuslarını tutuklamayı öğrenmelisin,” dedi Lemitov ve mutfaktan çıktı.

Volodya sırtıttı. Dvorkin ikinci defa alt ediliyordu.

Volodya, Grigori ve Lemitov, koridorun karşı tarafına geçtiler. Çalışma odası küçük bir yerdi ve az eşyayla döşenmişti. İçerideki tek koltuğa Grigori oturdu. Lemitov, küçük bir sehpanın üzerine otururken Volodya, kapıyı kapatıp ayakta durdu.

“Yoldaş baban bugün öğleden sonra Berlin’den gelen mesajı biliyor mu?” diye sordu Lemitov, Volodyaya.

“Hayır, efendim.”

“Ona anlatsan iyi olur.”

Volodya, İspanya’daki casuslarla ilgili hikâyeyi anlattı. Babası mest oldu. “Aferin!” dedi. “Bu, elbette dezenformasyon olabilir ama kuşkuluyum: Nazilerin o kadar hayal gücü yok. Ama bizim var. Casuslarını tutuklayıp onların radyo vericilerini kullanarak sağcı isyancılara yalan yanlış mesajlar gönderebiliriz.”

Volodya, bunu hiç düşünmemişti. *Babam, Zoya karşısında aptala yatabiliyor*, diye düşündü. *Ama hâlâ, istihbarat konularında keskin bir zekâyâ sahip.*

“Aynen öyle,” dedi Lemitov.

Grigori, Volodya’ya döndü: “Senin okul arkadaşın Werner, çok cesur bir çocuk.” Lemitov’a döndü: “Bu meseleyi nasıl halletmeyi planlıyorsun?”

“Bu Almanları takip etmesi için İspanya’ya gidecek çok iyi bir istihbaratçıya ihtiyacımız var. Çok zor olmamalı. Adamlar gerçekten casusla kanıtları kolay: şifre kitapları, telsizler vs.” Biraz tereddüt etti: “Burayı gelmemin sebebi, oğlunuzu İspanya’ya göndermeyi önermekti.”

Volodya hayretler içindeydi. Bunun geleceğini öngörememişti.

Grigori’nin yüzü soldu. “Ah,” dedi, düşünceli düşünceli. “İtiraf etmeliyim ki olası sonuçları içimi kederle doldurdu. Onu çok özleyeceğiz.” Sonra, sanki başka bir seçeneği olmadığını anlamış gibi yüzüne bir rıza ifadesi yayıldı. “Devrimin savunulması her şeyden önce gelir.”

“Bir istihbaratçının, saha tecrübesine ihtiyacı vardır,” dedi Lemitov. “Siz ve ben, savaşmanın ne olduğunu biliyoruz, efendim. Ama genç nesil, muharebe alanına hiç çıkmadı.”

“Doğru, doğru. Peki, ne zaman gidecek?”

“Üç gün içinde.”

Volodya; babasının, onu evde tutmak için çaresizlik içinde bir baha-ne aradığını ama bulamadığını görüyordu. Kendisi ise heyecanlanmıştı: İspanya! Kan kırmızı şarapları, siyah saçlı ve güçlü bacaklı kızları, Moskova karı yerine sıcak güneşi düşündü. Elbette tehlikeli bir iş olacaktı ama ordu-ya, tehlikeden uzak durmak için katılmamıştı.

“Peki, sen ne düşünüyorsun, Volodya?” dedi Grigori.

Babasının, bir mazeret bulmayı ondan beklediğini biliyordu. Volodya’nın düşünebildiği tek itiraz, aklını başından alan Zoya’yı tanımaya yetecek kadar vaktinin olmamasıydı. “Harika bir fırsat,” dedi. “Ben seçildiğim için şeref duydum.”

“Çok güzel,” dedi babası.

“Ancak bir sorun var,” dedi Lemitov. “Alınan karara göre casusları izlemeyi Ordu İstihbaratı yapacak ama tutuklama yapamayacak. Tutuklama imtiyazı NKVD’ye ait.” Memnuniyetsiz bir tebessümle gülümsedi. “Korkarım, arkadaşın Dvorkin’le çalışacaksın.”

(ii)

Hayret bir şey, diye düşündü Lloyd Williams. *İnsan nasıl olur da bir yeri bu kadar çabuk sevebilir?* Sadece on aydır İspanya’daydı ama bu ülkeye karşı

hissettiği tutku, neredeyse Galler tutkusu kadar güçlüydü. Güneşin kavurduğu arazilerde açan nadir çiçekleri görmeye bayılıyor, öğlen uykularıyla keyifleniyor, yiyecek hiçbir şey olmasa bile içecek şarap olmasını seviyordu. Daha önce hiç yemediği şeylerin tadına bakmıştı: zeytin, acı kırmızıbiber, acılı domuz sucuğu ve bol alkollü *orujo*¹.

Elinde bir harita vardı ve bir yükseltinin tepesinde durmuş, sıcaklığın altında canından bezmiş araziye bakıyordu. Gerçi bir nehrin yanında birkaç çayırılık alan ve uzaktaki dağların yamaçlarında birkaç ağaç vardı ama geri kalanı, sadece kayalıktan ve tozlaşmış topraktan ibaret çıplak ve dümdüz bir çöl gibiydi. “İlerlememizi gizleyecek çok fazla bir şey yok,” dedi, endişeyle.

Lenny Griffiths yanındaydı. “Zorlu bir çatışma olacak,” dedi Lenny.

Lloyd, elindeki haritaya baktı. Zaragoza, Ebro Nehri’nin Akdeniz’e döken ağzından yüz mil içeride ve nehrin iki yanına kurulmuştu. Şehir, Aragon bölgesindeki iletişime hâkim bir konumdaydı. Üç nehrin bulunduğu yerde bir demir yolu bağlantısıyla çok önemli bir kavşaktı. İspanyol ordusu burada –bu kurak sahipsiz arazide², demokrasi karşıtı isyancılarla karşı karşıya gelmişti.

Bazıları, hükûmete bağlı kuvvetlere *Cumhuriyetçiler*, asilere de *Milliyetçiler* diyordu ama bunlar, yanıltıcı tanımlardı. İki taraftaki birçok insan, cumhuriyet taraftarıydı ve kral tarafından yönetilmek istemiyordu. Hepsi milliyetçiydi çünkü ülkelerini, uğrunda ölecek kadar seviyorlardı. Lloyd buradaki ayrımı, *hükûmet* ve *asiler* şeklinde yapıyordu.

Şu anda Zaragoza, Franco taraftarı asilerinin elindeydi ve Lloyd da şimdi bu şehre, elli mil kadar güneydeki bir gözleme noktasından bakıyordu. “Şayet şehri ele geçirebilirsek düşman gene de bir kış daha kuzeyde gizlenebilir,” dedi Lloyd.

“Şayet,” dedi Lenny.

Ümitsiz bir öngörü, diye düşündü Lloyd. Umabileceği en iyi şey, asilerin ilerlemesinin durdurulmasıydı. Hükûmet için bu yıl, görünürde bir zafer yoktu.

Her şey bir yana, bir taraftan da savaşmaya can atıyordu. On aydır İspanya’daydı ve ilk defa savaşı tadacaktı. Bugüne kadar ana kampta eğitimlik yapmıştı. İspanyollar, Britanya Subay Eğitim Birliğine katılmış olduğunu öğrenir öğrenmez teğmen rütbesiyle onu göreve başlatmış ve yeni

¹ İspanya’ya özgü, üzüm posasından yapılan ve alkol oranı yüksek bir tür kanyak (çev. notu).

² Sahipsiz arazi: İki düşman kuvvetin cephe hatları arasındaki arazi şeridi (çev. notu).

gelen gençleri eğitime sorumluluğunu vermişlerdi. Lloyd bu gençleri; emre itaati bir refleks olarak öğrenene kadar çalıştırmış, ayakları kanamayı unuttana ve su toplayan yerleri nasır tutana kadar yürütmüş, ellerinde var olan silahları söküp takmayı ve temizlemeyi öğretmişti.

Fakat gönüllü akını şimdilik biraz yavaşlamış, eğitmenler de savaş taburlarına verilmişlerdi.

Lloyd'un başında bir bere; sırtında, rütbesi koluna teyellenmiş ince bir mont; ayağındaysa kadife bir pantolon vardı. Muhtemelen Sivil Muhafızlar cephaneliğinden çalınmış 7mm mermilerden atan kısa bir İspanyol Mauser tüfek taşıyordu.

Lloyd, Lenny ve Dave, bir süre için birbirlerinden ayrılmış ama şimdi üçü de 15. Uluslararası Tugayın İngiliz taburunda bir araya gelmişti. Lenny şimdi siyah bir sakal bırakmıştı ve on yedi yaşında olmasına rağmen bir on yıl daha büyük görünüyordu. Çavuş rütbesindeydi ama üniforması yoktu; mavi bir tulum giyip çizgili bandana takıyordu ve bir askerden çok korsana benziyordu.

"Her neyse. Bu taarruzun asileri sıkıştırmakla bir alakası yok. Tamamen politik. Bu bölgeye her zaman anarşistler hâkim oldu," dedi Lenny.

Lloyd, Barselona'da geçirdiği kısa dönemde anarşizmi *eylem hâlinde* görmüştü. Komünizmin, daha neşeli ama daha radikal bir formu gibiydi. Subaylar ve işçiler aynı ücreti alıyordu. Büyük otellerin yemek salonları işçi kantinlerine dönüştürülmüştü. Bahşiş verirken garsonlar o bahşişi geri çeviriyor ve gayet nezaketle bahşişin aşağılayıcı bir şey olduğunu söylüyorlardı. Her yerde, *kadın yoldaşları sömürdüğü* için fahişeliği lanetleyen posterler asılıydı. Harika bir yoldaşlık ve özgürlük atmosferi vardı. Ruslar bundan nefret ediyordu.

Lenny devam etti: "Hükûmet şimdi Madrid bölgesinden Komünist birlikler getirdi ve bizi de yeni Doğu Ordusu içine karıştırdı –tabii bütün komuta Komünistlerde."

Böyle konuşmalar Lloyd'u ümitsizliğe sürüklüyordu. Kazanmanın tek yolu sol kanattaki bütün hiziplerin, tıpkı –en azından sonuç olarak– Cable Caddesi Muharebesi'nde olduğu gibi birlikte çalışmasıydı. Ama anarşistler ve Komünistler, Barselona sokaklarında birbirleriyle çatışıyorlardı. "Başbakan Negrín¹ Komünist değil," dedi.

"Ama öyle sayılır."

"Sovyetler Birliği'nin desteği olmadan sonunun geleceğini biliyor."

"İyi ama bu, demokrasiyi terk edip Komünistlerin yönetimi devralması-

¹ Juan Negrín y López (1892 –1956), İspanyol Sosyalist İşçi Partisi lideri, politikacı ve doktor (çev. notu).

na izin vereceğimiz anlamına mı geliyor?”

Lloyd başını salladı. Hükûmetle ilgili her tartışma aynı şekilde bitiyordu: *Sırf bize silah satan tek ülke Sovyetler Birliği olduğu için Sovyetler'in istediği her şeyi yapmak zorunda mıyız?*

Tepeden aşağıya doğru yürüdüler. “Hadi şöyle güzel bir fincan çay içelim, ne dersin?” dedi Lenny.

“Evet, lütfen. Benimkine iki topak şeker at.”

Bu, hemen her gün yaptıkları bir espiydi. İkisi de aylardır çay içmemişti.

Nehir kıyısındaki kamplarına geldiler. Lenny'nin müfrezesi, savaş yüzünden çiftçiler buradan sürülmeden önce muhtemelen inek ahır olan kaba taştan bir binayı barınak edinmişti. Nehrin birkaç metre yukarısındaki bir kayıkhane de 11. Uluslararası Tugaydan Almanlar yerleşmişti.

Lloyd ve Lenny'yi, Lloyd'un kuzeni Dave Williams karşıladı. Lenny gibi Dave de bir yılda on yaş büyümüş gibiydi: Daha ince ama daha kaslı görünüyordu, teni güneşten bronzlaşmıştı ve toz içindeydi, güneşe karşı gözlerini kırmaktan göz çevresi kırmıştı. Hâkî renk bir tunik gömlek ve pantolon giyiyordu; deriden bel çantası ve bilekten tokalı botlarla standart üniforma içindeydi ama çok az asker böyle tam takım üniforma bulabiliyordu. Dave, boynuna kırmızı pamuklu bir fular bağlamıştı. Üzerinde tersine takılı eski usul bir süngüsü olan ve silahı hantal gösteren Rus yapımı bir Mosin-Nagant tüfek taşıyordu. Belindeki Alman yapımı 9mm Luger'i, muhtemelen asilerden bir subayın cesedinden almıştı. Tüfek ve tabanca kullanmakta usta görünüyordu.

“Bir ziyaretçimiz var,” dedi Dave, heyecanla.

“Nasıl bir adam?”

“Kadın!” dedi Dave ve eliyle işaret etti.

Şekli yamuk bir karakavağın gölgesine sığınmış bir düzine kadar Alman ve İngiliz asker, son derece güzel bir kadınla konuşuyordu.

“Aman, *Düw*,” dedi Lloyd, *Tanrı* kelimesini Galler dilinde söyleyerek. “Bu kız bir içim su!” *Yirmi beş yaşlarında görünüyor*, diye düşündü. *Ufak tefek, iri gözlü; önden arkaya doğru uzun ordu kepi altına toplanmış siyah ve gür saçlar. Üstüne bol gelen üniforması gecelik gibi görünüyor.*

Lloyd'un Almanca bildiğini bilen Heinz adında bir gönüllü, onunla Almanca konuştu: “Bu Teresa, efendim. Bize okuma öğretmeye gelmiş.”

Lloyd, anlamış gibi başını salladı. Uluslararası Tugaylar, İspanyol askerlerle karışık yabancı gönüllülerden oluşuyordu ve İspanyollarda okuma sorunu vardı. Çocuklukları, Katolik Kilisesine ait köy okullarında dinî kuralları ezberlemekle geçmişti. Pek çok rahip, hayatlarının daha sonraki

döneminde sosyalist kitaplara merak salarlar diye çocuklara okuma öğretmemişti. Bu yüzden de monarşinin hükmü altındaki nüfusun sadece yarısı okuma biliyordu. 1931’de seçilen Cumhuriyetçi hükûmet, eğitimde gelişme sağlamıştı ama okuma yazma öğrenemeyen milyonlarca İspanyol vardı ve askerler için okuma yazma dersleri, cephede bile devam ediyordu.

“Ben kara cahilim,” dedi Dave, kızı bakarak ama aslında okuma yazma biliyordu.

“Ben de,” dedi Joe Eli –ki kendisi, New York’taki Columbia Üniversitesinde İspanyol edebiyatı öğretiyordu.

Teresa İspanyolca konuşuyordu. Sesi, alçak ve sakın ve... çok seksiydi. “Bu espriyi kaç defa duymuşumdur sizce?” dedi ama kızmış gibi görünmüyordu.

Lenny, Teresa’nın yanına yaklaştı. “Ben çavuş Griffiths,” dedi. “Size yardımcı olabilmek için her şeyi yaparım elbette.” Kelimelerinde bir sorun yoktu ama ses tonu, şehvete davet gibiydi.

Teresa ona baştan çıkarıcı bir tebessümle gülümsedi. “Bunun çok faydası olur,” dedi.

Lloyd, en iyi İspanyolcasını kullanarak onunla gayet resmî konuştu: “Buraya geldiğinize çok memnun oldum, Señorita.” Son on ayının büyük kısmını İspanyolca öğrenmeye çalışarak geçirmişti. “Ben Teğmen Williams. Size, tam olarak grubumuzda kimlerin derse ihtiyacı olduğunu... ve kimlerin olmadığını söyleyebilirim.”

“Ama bu teğmenin Bujaraloz’a gidip emirleri alması gerekiyor,” dedi Lenny, Lloyd orada yokmuş gibi. Bujaraloz, hükûmet güçlerinin karargâh kurduğu küçük bir kasabaydı. “Belki ben size çevreyi gezdirip sınıf için uygun olacak yerleri gösterebilirim.” Mehtapta romantik bir yürüyüş öneriyordu.

Lloyd gülümsedi ve onaylıyormuş gibi başını salladı. Lenny’nin Teresa ile romantizm yaşamasına sevinirdi. Kendisi flört etme havasındaydı ama görünüşe bakılırsa Lenny, Teresa’ya âşık olmuştu bile. Lloyd’a göre, Lenny’nin Teresa’yla hiç şansı yoktu. Teresa, eğitilmiş ve yirmi beş yaşında bir kızdı ve muhtemelen her gün, en az bir düzine teklif alıyordu. Lenny ise neredeyse bir aydır banyo yüzü görmemiş on yedi yaşında bir madenciydi. Ama Lloyd, gene de bir şey söylemedi: Teresa, kendi başının çaresine bakabilecek bir kıza benziyordu.

Başka birisi daha yaklaştı: Aşağı yukarı Lloyd yaşlarında bir adamdı ve yüzü az çok tanıdık gibiydi. Askerlerden daha iyi giyimliydi: yün pantolon, pamuklu gömlek ve düğmeli bir tabanca kılıfı. Saçlar öyle kısa kesilmişti ki

tıraşı gelmiş sakal gibi görünüyordu ve Rusların tercih ettiği bir saç kesim tarzıydı. Adam sadece teğmendi ama otoriter bir havası vardı hatta belki güç sahibi biri gibiydi. Akıcı bir Almancayla konuştu: “Teğmen Garcia’yı arıyorum.”

“Kendisi burada değil,” dedi Lloyd, Almanca cevap vererek. “Siz ve ben daha önce nerede karşılaştık?”

Rus, sanki yatağında yılan bulmuş gibi hem çok şaşırmış hem de rahatsız olmuşa benziyordu. “Hiç tanışmadık,” dedi, kesin bir tonda. “Yanlışsınız var.”

Lloyd, parmaklarını şaklattı. “Berlin,” dedi. “Bin dokuz yüz otuz üçte. Kahverengi Gömlekliler bize saldırmıştı.”

Adamın yüzünde sanki daha kötü bir şey bekliyormuş gibi bir rahatlama belirdi. “Evet, ben oradaydım,” dedi. “Adım, Vladimir Peshkov.”

“Ama biz sana Volodya diyorduk.”

“Evet.”

“Berlin’deki o kavgada senin yanında Werner Franck adında bir çocuk vardı.”

Volodya biraz paniklemiş gibi göründü, sonra bir gayretle duygularını sakladı: “O isimde birini tanımıyorum.”

Lloyd, üstelememeye karar verdi. Volodya’nın neden diken üstündeymiş gibi görüldüğünü anlayabiliyordu. İspanya’daki faaliyetinin gaddarlığı herkesçe bilinen kendi gizli polisleri NKVD’den, herkes kadar Ruslar da korkuyordu. Gizli polise göre yabancılardan dostu olan her Rus, potansiyel haindi. “Ben Lloyd Williams,” dedi, sadece.

“Hatırlıyorum,” dedi Volodya ve ona, mavi gözleriyle delercesine baktı. “Burada tekrar karşılaşmamız ne kadar tuhaf.”

“Aslında hiç de tuhaf değil,” dedi Lloyd. “Mümkün olan her yerde Faşistlerle savaşıyoruz.”

“Yalnız konuşabilir miyiz?”

“Elbette.”

Diğerlerinden birkaç adım öteye çekildiler. “Garcia’nın müfrezesinde bir casus var,” dedi Peshkov.

Lloyd şaşırdı: “Bir casus mu? Kim?”

“Heinz Bauer adında bir Alman.”

“Hadi ya! Şu kırmızı gömlekli, o. Bir casus mu? Emin misin?”

Peshkov, soruyu cevaplamaya kalkışmadı: “Onu senin sığınağına çağırmak isterim, tabii bir sığınağın varsa. Ya da başka bir yere.” Peshkov kolundaki saate baktı. “Bir saat içinde bir tutuklama ekibi onu almaya gelecek.”

“Ofis olarak şuradaki barakayı kullanıyorum,” dedi Lloyd, eliyle gösterek. “Ama önce bu konuyu komutanımla konuşmam lazım.” Komutan da Komünistti ve muhtemelen müdahale etmeyecekti ama Lloyd, düşünmek için vakit kazanmak istiyordu.

“Nasıl istersen,” dedi Volodya; Lloyd’un komutanının ne düşündüğünü umursamadığı açıkça belliydi. “Casusun, bir tantana kopmadan mümkün merteye sessizce alınmasını istiyorum. Sessizce halletmenin ne kadar önemli olduğunu tutuklama ekibine anlattım.” Sanki bu düşüncesinin uygulanacağından pek emin değilmiş gibiydi. “Ne kadar az insan öğrenirse o kadar iyi.”

“Neden?” dedi Lloyd ama Volodya cevap vermeden nedenini buldu. “Onu, size çalışan bir ajana çevirmeyi umuyorsun ve düşmana yanlış bilgiler göndereceksin. Ama onun yakalandığını çok fazla insan öğrenirse diğer casuslar asileri uyarabilir ve gönderdiği dezenformasyona inanmazlar.”

“Böyle konularda çıkarımda bulunmamak daha iyidir,” dedi Peshkov, ciddiyetle. “Şimdi senin barakaya gidelim.”

“Bir dakika,” dedi Lloyd. “Onun casus olduğunu nereden biliyorsun?”

“Bunu sana, güvenlik kurallarını ihlal etmeden söyleyemem.”

“Bu, yeterince tatminkâr bir cevap değil.”

Peshkov, usanmış gibi baktı. Açıkçası, sözlerinin tatminkâr bulunmadığını duymaya alışık değildi. Emirlerin tartışılması, İspanyol İç Savaşı’nın bir özelliği idi ama Ruslar bundan nefret ederdi.

Peshkov başka bir şey daha söyleyemeden iki adam daha ortaya çıktı ve ağacın altındaki gruba yaklaştı. Gelenlerden biri, havanın sıcaklığına rağmen deri ceket giymişti. Diğeri, ilkinin amiri gibi görünüyordu: Çenesi geride, burnu ileride, sıska bir adamdı.

Peshkov, kızgınlıkla bağırarak “Fazlasıyla erken!” dedi ve Rusça konuşarak sinirlendiğini belli eden bir şeyler söyledi.

Sıska adam, aldırılmıyormuş gibi bir hareket yaptı; kaba bir İspanyolca konuşarak sordu: “Heinz Bauer hanginiz?”

Kimse cevap vermedi. Sıska adam, burnunun ucunu koluna sildi.

Heinz, harekete geçti. Hemen kaçmadı. Deri ceketli adama çarptı; adam yere devrilince Heinz fırladı –sıska adam ayağını uzatıp ona çelme taktı.

Heinz, kuru toprağa fena düştü ve yerde kaydı. Bir an için şaşkınlık içindeydi ama o bir an, fazla uzundu; dizlerinin üstüne kalkarken iki adam, birlikte hareket ederek ona vurdular ve Heinz tekrar yıkıldı.

Heinz kıpırdamadan yerde kaldı ama adamlar ona vurmaya devam etti: Ahşap coplarını çektiler, Heinz’in iki yanına geçtiler ve ellerini başlarının

üstüne kadar kaldırıp ölümcül darbelerini sırayla Heinz'in kafasına ve vücuduna indirmeye başladılar. Birkaç saniye için Heinz'in yüzü gözü kan içinde kaldı. Çaresizlik içinde kaçmaya çalıştı ama dizlerinin üstüne kalktığı anda tekrar yere itildi. İnleye inleye tortop oldu. İşinin bittiği besbelliydi ama iki adamın işi bitmek bilmiyordu. Savunmasız Heinz'e acımasızca vurdular.

Lloyd birdenbire kendini, itiraz ederek bağırıp çağırırken ve sıksa adamı geri çekmeye çalışırken buldu. Lenny de deri ceketliyi çekmeye çalışıyordu. Lloyd, adama sımsıkı sarılıp onu havaya kaldırdı; Lenny de tuttuğu adamı yere yıktı. Lloyd, Volodya'nın İngilizce bağırıldığını duydu: "Durun! Yoksa ateş ederim!"

Lloyd adamı bıraktı ve arkasına döndüğünde gözlerine inanamadı. Belindeki standart Rus tabancası Nagant M1895, Volodya'nın elindeydi ve horozunu çekmişti. "Bir subayı silahla tehdit etmek dünyanın her ordusunda divanîharplik bir suçtur," dedi Lloyd. "Başın çok büyük belada, Volodya."

"Saçmalama," dedi Volodya. "Bu orduda bir Rus'un başı ne zaman belaya girdi ki?" Ama tabancasını indirdi. Deri ceketli adam, Lenny'ye vurmak için copunu kaldırıncı Volodya bağırıldı: "Kes şunu Berezovsky!" Adam itaat etti.

Diğer askerler de geldi; sanki esrarengiz bir mıknaş adamları dövüşe çekmiş, saniyeler içinde yirmi kişi toplanmıştı.

Sıksa herif, parmağını Lloyd'a salladı; ağır bir Rus aksanıyla İngilizce konuşarak "Seni ilgilendirmeyen işlere burnunu soktun!" dedi, Lloyd'a.

Lloyd, acıyla inleyen ve her yeri kana bulanmış Heinz'in ayağa kalkmasına yardım etti. "Sizler, öylece buraya girip insanları dövmeye başlayamazsınız!" dedi Lloyd, sıksa adama. "Suçlama belgeleriniz nerede?"

"Bu Alman, Troçkici-Faşist¹ bir casus!" dedi sıksa adam, tiz bir sesle.

"Kes sesini, İlya!" dedi Volodya.

İlya ona aldırmadı: "Belgelerin fotoğraflarını çekiyor!"

"Kanıtınız nerede?" dedi Lloyd, sakın sakın.

Besbelli ki kanıtlar İlya'nın umurunda değildi. Volodya içini çekti. "Çantasına bakın," dedi.

Lloyd başını sallayarak çavuş rütbesindeki Mario Rivera'yı çağırdı: "Gidip çantasına bak."

Çavuş Rivera, kaykhaneye koştu ve içeri girip gözden kayboldu. Lloyd, Volodya'nın gerçeği söylediğine dair sıkıntılı bir hisse kapılmıştı.

¹ Trotsky (ya da Lev Troçki), kapitalizme ve Stalinizme karşı kurduğu uluslararası Dördüncü Enternasyonal örgütü nedeniyle Nazilerle iş birliği yapmakla suçlanıyor (çev. notu).

“Haklı bile olsan, Ilya, biraz daha nazik olabilirdin,” dedi Lloyd.

“Nazik mi?” dedi Ilya. “Bu bir savaş, İngilizlerin çay daveti değil.”

“Lüzumsuz yere dövüşmek zorunda kalmazdın.”

Ilya, Rusça bir şeyler söyledi ama onu aşağıladığı belliydi.

Rivera, kayıkhaneden çıktı; elinde, pahalı cinsten bir fotoğraf makinesi ve bir tomar resmî evrak vardı. Getirip Lloyd’a gösterdi. En üstteki belge, çünkü taarruz için asker konuşlandırma düzenini gösteren genel emirdi. Kâğıdın üzerindeki şarap lekesini tanıyınca Lloyd, şok geçireceğini sandı: Belge, kendi kullandığı kopyaydı; ofis olarak kullandığı barakadan çalınmış olmalıydı.

Dönüp Heinz’e baktı. Adam doğrulup dikleşti ve “*Heil Hitler!*” dedi.

Ilya, zafer kazanmış gibi görünüyordu.

“Eh, Ilya,” dedi Volodya. “Tutuklunun ikili ajan olarak bize çalışma olasılığını mahvettin. NKVD için büyük bir başarı daha. Tebrikler.” Ve yürüyüp gitti.

(iii)

Lloyd, ilk defa 24 Ağustos Salı günü¹ bir muharebeye katıldı. Kendi tarafının –yani seçilmiş hükûmetin, 80.000 askeri vardı. Demokrasi karşıtı isyancıların sayısı ise bunun yarısı kadardı. Ayrıca asilerin on beş uçağına karşı hükûmetin elinde iki yüz uçak vardı. Bu üstünlükten en büyük faydayı sağlamak için hükûmet güçleri, kuzey-güney hattında altı mil uzunluğunda geniş bir cepheyle ilerliyordu; böylece asiler, sınırlı sayılarıyla herhangi bir noktada yoğunluk gösteremiyordu. İyi bir plandı –ama iki gün sonra Lloyd, kendi kendine şunu soruyordu: *Neden bu plan hiçbir işe yaramıyor?*

Yeterince iyi başlamışlardı. Hükûmet güçleri ilk gün, Zaragoza’nın hem kuzeyinde hem de güneyinde ikişer köyü ele geçirmişti. Lloyd’un grubu güneydeydi ve Codo adındaki köyü ele geçirirken çetin bir direnişi kırmıştı. Tek başarısızlık, nehir vadisinin yukarısında Fuentes de Ebro denen yerdeki merkezî grupta olmuştü.

Muharebeden önce ürkmüştü Lloyd; bütün gece uyumamış ve bazen boks maçlarının öncesinde yaptığı gibi, neler olacağını düşünmüştü. Fakat çatışma başladığında başı, başka bir şey için kaygılanamayacak kadar kalabalıktı. En zorlu an, asiler taş bir binanın içinden ateş ederken bodur çalılıklardan başka saklanacak yeri olmayan çorak bir arazide ilerlemek olmuş-

¹ İspanyol İç Savaşı’nda 7 Eylül 1937 tarihine kadar süren Belchite Muharebesi’nin başlangıç tarihi (çev. notu).

tu. O zaman bile hissettiği şey; korku değil, zikzaklar çizerek koşmak ve çok yakınına düşen mermilerden sakınmak için sürünüp yuvarlandıktan sonra kalkıp iki buklüm vaziyette birkaç metre daha koşmak gibi bir tür mecburi kurnazlıktı sadece. Ana sorun, cephane yetersizliği idi ve her atışlarının isabetli olması gerekiyordu. Codo'yu, sayısal üstünlükle ele geçirdiler; Lloyd, Lenny ve Dave, o günü yaralanmadan atlattılar.

Asiler, zorlu ve cesur adamlardı ama hükümet güçleri de öyleydi. Yabancıardan oluşan tugaylarda idealist gönüllüler vardı ve hepsi de İspanya'ya, hayatlarını kaybedebileceklerini bilerek gelmişti. Cesaretleriyle ün kazandıkları için hücumların ön saflarındaki askerler onlardan seçiliyordu.

İkinci gündeki hücumun yolunda gitmeyeceği, sanki daha başından belliydi. Kuzeydeki kuvvetler yerinden kıpırdamamıştı; ilerlemek istemiyorlardı çünkü asilerin savunmasına ilişkin yeterince istihbarat yoktu ki Lloyd, bunun çürük bir bahane olduğunu düşündü. Merkezî grup, üçüncü günde destek gönderilmesine rağmen Fuentes de Ebro'yu hâlâ alamamıştı ve Lloyd, asilerin açtığı çok etkili bir savunma ateşi karşısında hemen hemen bütün tanklarını kaybettiklerini öğrendiğinde dehşete düştü. Güneyde Lloyd'un grubu, ileriye zorlamaktansa yana kayarak nehir kıyısındaki Quinto köyüne yönlendirildi. Bir kez daha çarpışa çarpışa evden eve giderek kararlı asileri yenmek zorunda kaldılar. Düşman teslim olduğunda Lloyd'un grubu, bin kişiyi esir aldı.

Lloyd şimdi, akşam karanlığında bir kilisenin dışında oturuyordu. Kilise, top atışlarıyla tahrip olmuştu ve etraftaki dumanı tüten evlerin harabeleri arasında, tuhaf bir hareketsizlik içinde yatan yeni ölmüş bedenler vardı. Yanına bir grup yorgun adam toplandı: Lenny, Dave, Joe Eli, Çavuş Rivera ve gene Galler'den gelmiş bir adam –Muggsy Morgan. İspanya'da bir sürü Gallerli vardı ve hatta isimlerinin benzerliğiyle dalga geçen bir şarkı yazmışlardı:

*Genç bir arkadaş vardı, adı Price
Ve bir arkadaş daha vardı, adı Price
Ve bir arkadaş vardı, adı Roberts
Ve bir arkadaş daha, Roberts adında
Ve genç bir arkadaş daha vardı, adı Price.*

Adamlar tütün içiyor ve sessizce, akşam yemeğinin gelip gelmeyeceğini bekliyorlardı; kendisini geri saflara götürecek nakil aracı bir türlü gelme-

diği için hayret bir şekilde hâlâ onlarla birlikte olan Teresa'yla bile sohbet edemeyecek kadar yorgundular. Birkaç sokak ötede hâlâ devam eden temizlikten ara sıra silah sesleri geliyordu.

"Bugün ne kazandık?" dedi Lloyd, Dave'e. "Kıtlığını çektiğimiz cephaneyi kullandık, bir sürü adam kaybettik ve bir milim ilerleyemedik. Daha kötüsü Faşistlere, destek toplayabilecekleri kadar zaman kazandırdık."

"Siktiminin sebebinin ben sana söyleyebilirim," dedi Dave, East End aksanıyla. Ruh, vücudundan daha fazla katılaşmış; alaycı ve aşağılayıcı bir konuşma üslubu geliştirmişti. "Bizim subaylar, siktiminin düşmanından çok Rus komiserlerinden korkuyor. En hafif bahaneleri de *Troçkici-Faşist casus* damgası yemek ve geberene kadar işkence görmek. O yüzden burunlarını bile uzatmaktan ödleri patlıyor. Harekete geçmektense yerlerinde oturmayı tercih ediyorlar, kendi inisiyatifleriyle hiçbir şey yapmıyorlar ve asla risk almıyorlar. Bahse girerim, *yazılı* emir almadan sıçmaya bile gitmiyorlardır."

Lloyd, Dave'in ağır hakaretlerle dolu bu analizinin doğru olup olamayacağını düşündü. Komünistler, disiplinli bir ordudan ve emir komuta zincirinin kesinliğinden bahsedip durmayı asla bırakmıyorlardı. Bu da Rus emirlerine uyan bir ordu anlamına geliyordu ve her şey bir yana Lloyd, buradaki gerçeği görmüyor değildi. Ancak aşırı disiplin, düşünmenin önüne geçiyordu. Planın işe yaramamasının nedeni bu muydu?

Lloyd, buna inanmak istemiyordu. Elbette Sosyal Demokratlar, Komünistler ve anarşistler, bir grup diğerine tahakküm etmeden ortak bir amaç için savaşabilirdi. Hepsi de Faşizmden nefret ediyordu ve gelecekte, herkes için daha adil bir topluma inanıyorlardı.

Lenny'nin ne düşündüğünü merak etti ama o, Teresa'nın yanına oturmuş alçak sesle bir şeyler anlatıyordu. Teresa, Lenny'nin söylediği şeye kıkır kıkır gülünce Lloyd, Lenny'nin Teresa ile bir ilerleme kaydettiğini düşündü. Bir kızı güldürebiliyorsan bu, iyiye işaretti. Sonra Teresa, Lenny'nin koluna dokundu ve birkaç kelime söyleyip ayağa kalktı.

"Çabuk dön," dedi Lenny. Teresa, omzunun üzerinden ona gülümsedi.

Kismetli herif, diye düşündü Lloyd ama kıskançlık hissetmedi. Gelip geçici bir aşk, ona göre değildi; bir mana göremiyordu. Kendisinin, *ya hep ya hiç* yanlısı bir adam olduğuna kanaat getirdi. Bugüne kadar gerçekten istediği tek kız Daisy olmuştu. Fakat o da şimdi Boy Fitzherbert'in karısıydı. Lloyd, kalbine yer edecek başka bir kızla tanışmamıştı. Bir gün karşılaşacaktı, bundan emindi; fakat bu arada, gelip geçici heveslerle ilgilenmiyordu -hatta Teresa kadar çekici birisi olsa bile.

"İşte Ruslar da geliyor," dedi birisi. Konuşan, Amerika-Şikagolu zenci bir

elektrik teknisyeni olan Jasper Johnson'dı. Lloyd başını kaldırdığında bir düzine kadar askerî danışmanın birer fatih edasıyla köyde yürüğünü gördü. Ruslar, deri ceketleri ve düğmeli tabanca kılıflarından kolaylıkla tanınabiliyordu. "Tuhaf olan şu ki biz savaşırken onları görmedim," diye devam etti Jasper, dalga geçerek. "Belki de muharebe alanının başka bir yerindeydiler."

Lloyd, ortalıkta bu aşağılayıcı konuşmayı duyacak bir siyasi komiserin olup olmadığını görmek içi etrafına baktı. Ruslar, harabeye dönmüş kilişenin mezarlığını geçerek yaklaşırken Lloyd, bir hafta önce az daha kavgaya edeceği sansar suratlı gizli polis Ilya Dvorkin'i tanıdı. Rusların yolu, Teresa'nın yoluyla kesişti ve onunla konuşmak için durdular. Lloyd, Ilya'nın İspanyolca konuşarak *yemekten* bahsettiğini duydu. Kız cevap verdi, adam tekrar konuştu; kız, besbelli ki bir şey reddeder gibi başını iki yana salladı. Teresa dönüp yürümek istedi ama Ilya, onun kolunu tutup kızı durdurdu.

Lloyd, Lenny'nin oturduğu yerde doğrulduğunu ve yıkıntılar içinde artık hiçbir yere açılmayan bir kemerin çerçevelediği o iki kişilik tabloya dikkatle baktığını gördü.

Hah, şimdi bokluk çıkacak, diye düşündü Lloyd.

Teresa tekrar dönüp yürümek istedi ama Ilya kolunu daha çok sıkmış gibi gidemedi.

Lenny ayağa kalkmaya çalışırken Lloyd, elini onun omzuna koydu ve kalkmasını önledi. "Bırak bu işi ben halledeyim," dedi. Dave alçak sesle uyardı. "Dikkatli ol arkadaşım -herif NKVD. Bu siktiminin piçlerine dalaşmasan iyi olur."

Lloyd, Teresa ve Ilya'nın yanına gitti.

Rus, onun geldiğini görünce İspanyolca konuştu: "Toz ol!"

Lloyd, aldırmadı. "Selam, Teresa," dedi.

"Ben hallederim, endişelenme," dedi Teresa.

Ilya, Lloyd'a daha yakından baktı. "Seni hatırladım," dedi. "Geçen hafta, tehlikeli bir Troçkici-Faşist casusu tutuklamamızı engellemeye çalıştın."

"Peki, bu genç hanım da tehlikeli bir Troçkici-Faşist casus mu? Ondan, seninle yemek yemesini istediğini duydum sanırım."

Ilya'nın yarıdakısı Berezovsky, geldi ve Lloyd'un karşısına dikildi.

Lloyd, göz ucuyla Dave'in belindeki Luger'i çektiğini gördü.

Bu iş, kontrolden çıkmak üzereydi.

"Señorita, Albay Bobrov'un sizi hemen karargâhta görmek istediğini söylemeye geldim," dedi Lloyd. "Lütfen beni takip edin, sizi ona götüreceğim." Bobrov, kıdemli bir *Rus askerî danışmanı*dı. Teresa'yı çağırılmış falan değildi ama bu, olmayacak bir hikâye de değildi. Ve Ilya, bunun bir yalan

olduğunu bilmiyordu.

Soğuk bir an boyunca Lloyd, bu meselenin ne yöne gittiğini bilemedi. Sonra bir silah sesi duyuldu: Belki de yan caddeden geliyordu ve sanki Rusları gerçek hayata döndürmüşse benziyordu. Teresa tekrar gitmek istediğinde Ilya onu durdurmadı.

Ilya, parmağını Lloyd'un yüzüne doğru saldırgan bir ifadeyle salladı. "Gene görüşeceğiz," dedi ve havalı havalı yürüdü; Berezovsky de köpek gibi sahibinin peşinden gitti.

"Ahmak hıyar," dedi Dave.

Ilya duymazdan geldi.

Hepsi tekrar oturdu. "Kötü bir düşman edindin, Lloyd," dedi Dave.

"Çok fazla seçeneğim yoktu."

"Gene de bundan sonra arkana dikkat et."

"Kız yüzünden tartışmalar," dedi Lloyd, aldırımıymuş gibi, "günde bin kere olur."

Karanlık çökerken bir el çanı, herkesi sahra yemekhanesine çağırdı. Lloyd; bir kâse bol sulu yemek, bir parça kuru ekmek ve büyük bir kupa şarap aldı. Şarabın tadı, insanın dış minelerini eritecek kadar keskindi. Kuru ekmeği şaraba batırınca ikisinin tadı biraz daha lezzet kazanıyordu.

Yemek bittiğinde her zamanki gibi hâlâ karnı açtı. "Şimdi güzel bir fincan çay içelim, ne dersiniz?" diye sordu.

"Heya," dedi Lenny. "Benimkine iki topak şeker, lütfen."

İnce battaniyelerini yaydılar ve uyumaya hazırlandılar.

Lloyd, bir sahra helası bulmaya gitti ama bulamadı ve köyün kıyısındaki bir meyve bahçesinde ihtiyacını giderdi. Mehtabın dörtte üçü ışık yayıyordu ve top atışlarına rağmen ayakta kalabilmiş zeytin ağaçlarının tozlu yapraklarını görebiliyordu.

Pantolonunu düğmelerken bir ayak sesi duydu. Yavaşça arkasına döndü –ama fazlasıyla yavaştı. Ilya'nın yüzünü gördüğünde cop kafasına iniyordu. Müthiş bir acı hissetti ve yere düştü. Başı dönerek yukarı baktı. Berezovsky, kısa namlulu bir silahı ona çevirmişti ve yanındaki Ilya, "Kıpırdama," dedi, "yoksa ölürsün."

Lloyd, dehşet içindeydi. Aklını başına toplayabilmek için kafasını silk-ti. Bu delilikti. "Ölür müyüm?" dedi, duyduklarına inanamıyormuş gibi. "Peki, bir teğmeni cinayetle öldürdüğünü nasıl açıklayacaksın?"

"Cinayet mi?" dedi Ilya. Güldü. "Burası bir cephe. Yolunu şaşırmış bir kurşun, her an gelip seni bulabilir." Konuşmasına İngilizce devam etti. "Kem talih işte."

Lloyd, çaresizlik içinde İlya'nın haklı olduğunu düşündü. Cesedi bulunduğu muharebede ölmüş gibi görünecekti.

Ne boktan bir ölüm olacaktı.

İlya, "Bitir işini," dedi, Berezovsky'ye.

Bir silah sesi duyuldu.

Lloyd, hiçbir şey hissetmedi. *Ölüm böyle bir şey mi*, diye düşündü. Sonra, Berezovsky iki büklüm olup yere devrildi. Ve tam o anda Lloyd, arkasından ateş edildiğini anladı. Döndü. Gözlerine inanamadı: Dave, ay ışığında; elinde de çalıntı Luger. Rahatlama, bir gelgit dalgası gibi bedenine çarptı. Hayattaydı!

İlya da Dave'i görmüştü ve ürkek tavşanlar gibi kaçıyordu.

Dave, elinde silahla birkaç saniye onun peşinden koştu ve Lloyd, Dave'in onu vurmasını diledi. Ama İlya zeytin ağaçlarının arasında, labirentteki fare gibi koşuyordu ve karanlığın içinde gözden kayboldu.

Dave silahını indirdi.

Lloyd, Berezovsky'ye baktı. Adam nefes almıyordu. "Teşekkür ederim, Dave," dedi Lloyd.

"Sana, arkamı kollamanı söylemiştim."

"Sen benim yerime kolladın. Ama ne yazık ki İlya'yı da deviremedin. Şimdi, senin başın da NKVD ile belada."

"Merak ediyorum," dedi Dave. "İlya, yardımcısının bir kız meselesi yüzünden öldüğünü başkalarının da bilmesini ister mi? NKVD için çalışanlar bile NKVD'den korkuyor. Bence sessiz kalacak."

Lloyd, yerdeki cesede tekrar baktı: "Bunu nasıl açıklayacağız?"

"Adamın ne dediğini duydun," dedi Dave. "Burası bir cephe. Açıklamaya gerek yok."

Lloyd başını salladı. Dave de İlya da haklıydı. Berezovsky'nin nasıl öldüğünü kimse sormayacaktı. Yolunu şaşırmış bir kurşun, gelip onu bulmuştu.

Cesedi olduğu yerde bırakıp yürüdüler.

"Kem talih işte," dedi Dave.

(iv)

Lloyd ve Lenny, Albay Bobrov ile Zaragoza taarruzunun çıkmaza girdiği hakkında konuşuyorlardı.

Bobrov; beyaz saçları asker tıraşına vurulmuş, emekliliğin eşiğine gelmiş, fevkalade tutucu, yaşlı bir Rus'tu ve teoride, İspanyol komutanlara yardım edip tavsiyelerde bulunmak için oradaydı. Pratikte ise ipler Rusların

elindeydi.

“Bu küçük köylerde zaman ve emeğimizi israf ediyoruz,” dedi Lloyd, Lenny ve diğer tecrübeli adamların söylediklerini Almancaya tercüme ederek. “Tankların, zırhlı yumruklar gibi olmaları gerekir; düşman bölgesinin derinlerine dalıp orada vururlar. Piyadeler de peşinden gider, temizlik yapar ve dağılan düşmanın geride bıraktığı yerlerin güvenliğini sağlar.”

Volodya da orada dikilmiş dinliyordu ve yüzünde, hemfikirilmiş gibi bir ifade vardı ama hiçbir şey söylemedi.

“Bu küçük ve önemsiz kasaba gibi mukavemet noktalarının ilerlememişi engellemesine izin verilmemeli; bunlar baypas edilebilir ve daha sonra ikinci bir dalgada halledilir.” Lloyd, sözünü bitirdi.

Bobrov, şok geçiriyor gibiydi. “Bu, sonunda itibarı iki paralık olan Marshal Tuchachevsky’nin¹ teorisi!” dedi, şaşkın şaşkın. Sanki Lloyd, Papa’nın Buda’ya dua etmesini istemişti.

“Ee, ne olmuş?” dedi Lloyd.

“Adam, vatana ihanetini ve casusluğunu itiraf etti ve infaz edildi.”

Lloyd, duyduklarına inanamıyormuş gibi bakakaldı: “Yani bana, bir general Moskovada temizlendi diye İspanyol hükûmetinin modern tank taktiklerini kullanamayacağını mı söylüyorsunuz?”

“Teğmen Williams, saygısızlık ediyorsunuz.”

“Tuchachevsky’ye karşı suçlamalar haklı olsa bile bu, onun askerî metotlarının yanlış olduğu anlamına gelmez.”

“Bu kadar yeterli!” diye gürledi Bobrov. “Bu konuşma bitmiştir.”

Lloyd’un kalan son ümitleri de kendi taburu yana doğru bir manevra ile Quinto’dan geriye –geldikleri yöne doğru– gitmeye başlayınca sona erdi. 1 Eylül günü; ana hedeflerinin yirmi beş mil uzağında, iyi savunulan ama stratejik açıdan beş para etmez küçük kasaba Belchite’ye yapılan taarruzun bir parçasıydılar.

Zorlu muharebelerin bir yenisi daha.

Belchite’yi savunan yedi bin kişi, kasabanın en büyük kilisesi San Agustine ve yakındaki bir tepeye kazdıkları siper ve sığınaklara saklanmıştı. Lloyd ve müfrezesi, kasabanın eteklerine vukuatsız ulaştı ama sonra, pencerelerden ve çatılardan gelen müthiş bir kurşun yağmuru başladı.

Altı gün geçtikten sonra hâlâ bu kasabadaydılar.

Cesetler, sıcağın altında kokuyordu. İnsanlar kadar hayvanlar da ölüyordu çünkü kasabanın içme suyu kesilmiş, hayvanlar susuz kalmıştı. Fırsat

¹ Lloyd’un kelimeleriyle anlatılan *derinliğine harekât* kavramının fikir babası ve Kızıl Ordunun genelkurmay başkanlığını yapmış Rus askerî lider (çev. notu).

bulunduğu her seferde istihkâmcılar; cesetleri üst üste yığıyor, üzerine gaz döküyor, sonra tutuşturuyorlardı. Ama kavrulan insan etinin kokusu, çürüme kokusundan daha da berbattı. Soluk alınamıyordu ve adamların bazarları gaz maskesi kullanıyordu.

Kilisenin etrafındaki dar sokaklar çatışma alanıydı ama Lloyd, dışarıya çıkmadan ilerleyebilmenin bir yolunu düşünmüş; Lenny de bir atölyede bazı el aletleri bulmuştu. Şimdi iki adam, sığındıkları evin duvarında bir delik açıyorlardı. Joe Eli, kel kafasından ter damlarken bir kazma kullanıyordu. Anarşistlerin kırmızı ve siyah renkleriyle çizgili bir gömlek giymiş Çavuş Rivera da balyoz sallıyordu. Duvar, yerel olarak üretilen düz ve sarı tuğlalar arasında kaba bir harç kullanılarak örülmüştü. Evi toptan başlarına yıkmasınlar diye bütün yıkımı Lenny yönetiyordu; bir madenci olduğu için, çatının ne derece güvenilir olduğu konusundaki içgüdüleri gelişmişti.

Duvardaki delik, içinden bir adam geçebilecek kadar büyüdüğünde Lenny –kendisi de bir çavuş olan– Jasper’a başıyla işaret verdi. Jasper, kemerindeki torbada kalan birkaç el bombasından birini çıkardı, pimini çekti ve içeride bir pusu olma ihtimaline karşı yandaki evin içine attı.

El bombası patlar patlamaz Lloyd, elindeki tüfeği ateşe hazır vaziyette delikten geçti.

Kendini, zemini sıkıştırılmış topraktan yapılmış ve duvarları beyaz badanalı başka bir yoksul İspanyol evinin içinde buldu; içeride ölü ya da canlı hiç kimse yoktu.

Müfrezesindeki otuz beş adam, delikten geçip onu takip ederek saklanmış düşman olup olmadığını görmek için evi aradı. Küçük ve boş bir evdi.

Bu şekilde, bir dizi küçük evin içinden geçerek yavaş ama vurulma tehlikesine maruz kalmadan kiliseye doğru ilerliyorlardı.

Bir sonraki duvarda delik açmaya başladılar ve tam o delikten geçecekleri sırada Marquez adında bir binbaşı, ev sırasında açtıkları delikleri takip ederek geldi ve onları durdurdu. “Bırakın bu işi,” dedi, İngilizceyi İspanyol aksanıyla konuşarak. “Doğrudan kiliseye saldıracağız.”

Lloyd, buz gibi oldu. Bu intihar demekti. “Bu, Albay Bobrov’un fikri mi?” diye sordu.

“Evet,” dedi Binbaşı Marquez, çekimser bir tavırla. “İşareti bekleyin: üç keskin düdük sesi.”

“Biraz daha cephane alabilir miyiz?” dedi Lloyd. “Özellikle de bu tür bir saldırı için yeterince mermimiz yok.”

“Vakit yok,” dedi binbaşı ve çıkıp gitti.

Lloyd, dehşet içindeydi. Birkaç günlük muharebede çok şey öğrenmiş-

ti ve iyi savunulan mevzilere direkt saldırının tek yolunun, koruyucu bir yayılım ateşi altında koşmak olduğunu biliyordu. Aksi takdirde o mevzileri savunanlar, hücumla geçen askerleri ekin biçer gibi biçerdi.

Adamları isyan edecekmiş gibi görünüyorlardı ve Çavuş Rivera, “Bu imkânsız,” dedi.

Morallerin bozulmasını önlemek, Lloyd’un göreviydi. “Şikâyet yok,” dedi, lakayt bir havada. “Hepiniz gönüllüsünüz. Savaşın tehlikesiz olduğunu mu sanıyordunuz? Öyle olsa bu işi sizin yerinize kız kardeşleriniz yapardı.” Hep birlikte güleştiler; isyan tehlikesi şimdilik geçmişti.

Lloyd; evin ön kapısına gitti, kapıyı araladı, dışarıyı gözledi. İki yanında evler ve dükkânlar bulunan dar cadde, güneşte kavruluyordu. Bombaların altüst ettiği yerlerdeki kırmızı toprak haricinde binalar ve cadde, tamamıyla aynı renkte –pişmemiş hamur renginde– görünüyordu. Kapının hemen önünde bir milisin ölmüş vücudu yatıyor, bir sinek bulutu da cesedin göğsündeki delikte bayram yapıyordu. Meydana doğru bakan Lloyd, kiliseye yaklaştıkça caddenin genişlediğini gördü. Kilisenin yüksek iki kulesindeki silahlı adamlar, yaklaşan her şeyi gayet geniş bir açıyla ve gayet net görebilirdi. Yerde ise siper edinilebilecek çok az şey vardı: bir moloz yığını, ölü bir at, bir el arabası.

Hepimiz öleceğiz, diye düşündü. Ama başka ne için buraya geldik ki?

Adamlarına döndü; ne diyeceğini bilmiyordu. Onların iyimser olmalarını sağlamak zorundaydı. “Dışarıda, evlerin dibinden ayrılmayın,” dedi. “Unutmayın, ne kadar yavaş hareket ederseniz o kadar çok tehlikeye maruz kalırsınız –düdüğü bekleyin, sonra manyak gibi koşun.”

Binbaşı Marquez’in düdüğü, beklediklerinden daha kısa bir süre içinde keskin seslerle üç kere çaldı.

“Lenny, sen en son çık,” dedi Lloyd.

“İlk çıkan kim?” dedi Lenny.

“Elbette ben.”

Elveda dünya, diye geçti aklından. En azından Faşistlerle savaşırken öleceğim.

Kapıyı ardına kadar açtı. “Gidelim!” diye bağırdı ve dışarıya koştu.

Şaşkınlık anı ona, birkaç saniyelik bir sürede kiliseye doğru cadde boyunca özgürce koşma lütfunda bulundu. Gün ortasının kavurucu sıcaklığını yüzünde hissetti, arkasından gelen adamlarının postal seslerini duydu ve tuhaf bir şükran duygusuyla bütün bunların, hâlâ hayatta olduğu anlamına geldiğini fark etti. Sonra, dolu gibi yağın mermileriyle bir yayılım ateşi başladı. Birkaç kalp atışlık süre boyunca daha koşarken kurşunların

vızıltısını ve çarptığı yerde tınlamasını duydu. Sonra, sanki kolunu bir yere çarpmış gibi hissetti ama anlayamadığı bir nedenle yere düştü.

Vurulduğunu fark etti. Acı yoktu ama kolu uyuşmuştu ve cansız cansız sallanıyordu. Mermiler uçuşmaya devam ederken kendisi, korkunç bir savunmasızlık içindeydi. Birkaç adım ötede bir ceset gördü. Asi askerlerden biriydi, bir evin duvarının dibindeydi. Sanki yere oturup sırtını duvara dayayarak dinlenirken uyuyakalmış gibiydi; tek fark, boynundaki kurşun deliğiydi.

Lloyd, acayip birtakım kıvrınma hareketleriyle –sağ elinde tüfeği, sol kolunu yerde sürükleyerek– ileri doğru süründü ve kendini küçük bir hedef hâline getirmeye çalışarak cesedin arkasına büzüştü.

Tüfeğinin namlusunu ölü adamın omzuna dayadı; kilise kulesindeki pencereye nişan aldı ve şarjöründeki bütün mermileri ardı ardına ateşledi. Herhangi bir isabet kaydettiğinden emin değildi.

Arkasına baktığında dehşet içinde gördü ki cadde, müfrezesindeki askerlerin cesetleriyle kaplanmıştı. Mario Rivera'nın cansız vücudunu örten kırmızı-siyah gömleği, buruşmuş bir anarşist bayrağı gibi görünüyordu. Mario'nun hemen yanında yatan Jasper Johnson'ın siyah kıvrıkcıkları kana bulanmıştı. *Sırf daha iyi bir dünyaya inandığın için ta Şikago'daki bir fabrikadan kalkıp buraya gel, diye düşündü Lloyd. Ve İspanya'nın küçük bir kasabasında cadde ortasında öl.*

Daha kötüsü, hâlâ canlı olanlardı: İnleye ağlaya yerde kıvranıyorlardı. Bir yerden, acı dolu bir çığlık sesi geldi ama Lloyd, sesin nereden geldiğini ve kim olduğunu çıkaramadı. Adamlarından birkaçı hâlâ koşuyordu ve Lloyd onları izlerken bir ikisi daha vuruldu, diğerleri de kendilerini yere attı. Saniyeler içinde, kıvranan yaralılar dışında hareket eden kimse kalmadı.

Ne katliam be, diye düşündü Lloyd ve boğazında biriken öfke ve kederle boğulacak gibi oldu.

Diğer müfrezeler neredeydi? Bu saldırıda yer alan tek müfreze onunkisi olamazdı, değil mi? Belki diğerleri de paralel caddelerden kilise meydanına doğru ilerliyordu. Ama böyle bir hücumda çok sayıda adam olması gerekirdi. Besbelli ki Lloyd ve onun otuz beş adamı sayı olarak çok yetersizdi. Kuledeki asiler hemen hemen hepsini yaralamış veya öldürmüştü; sağ kalan birkaç kişi de kiliseye varamadan sipere yatmak zorunda kalmıştı.

At cesedinin arkasına sığınan Lenny'yle göz göze geldi. Lenny, tüfeğini kaldırarak "Kurşun bitti," anlamına gelen pandomim hareketleri yaptı. Lloyd'un da hiç cephanesi kalmamıştı. Bir dakika sonra caddeden açılan ateş tamamen sustu; diğerlerinin de hiç cephanesi kalmamıştı.

Bu, kiliseye hücumun sonuydu. Zaten imkânsız bir hamleydi. Cephane olmadan gereksiz bir intihardan başka bir şey değildi.

Kiliseden gelen yaylım ateşi yavaşladı; kolay hedefler vurulmuştu ama sipere saklananlara ara sıra ateş etmeye devam ediyorlardı. Lloyd, sonunda bütün adamlarının öldürüleceğini anladı. Geri çekilmek zorundaydılar.

Muhtemelen geri çekilirken de öleceklerdi.

Tekrar Lenny'yle göz göze geldi ve kesin bir hareketle kiliseden uzağı, geldikleri yönü işaret etti. Lenny etrafına baktı ve hayatta kalan diğerlerine aynı hareketleri tekrarladı. Hepsi aynı anda koşmaya başlayabilirse şansları daha yüksek olurdu. Mümkün olduğunca çok kişi uyarıldığında Lloyd ayağa kalktı.

"Geriyel!" diye bağırdı, var gücüyle.

Sonra koşmaya başladı.

Birkaç yüz metreden daha uzun değildi ama hayatının en uzun yolculuğuymuş gibi geldi.

Kuledeki asiler, hükûmet güçlerinin harekete geçtiğini görür görmez yaylım ateşine başladı. Lloyd; gözünün ucuyla bakarken beş altı adamını, sanki bir şey onları geriye doğru çekiyormuş gibi gördü. Zikzak çizerek koşuyordu ama kolu yüzünden dengesini sağlayamıyordu. Lenny, onun önündeydi ve yaralanmamışa benziyordu. Lloyd'un yanından geçtiği duvarlardan kurşunlar çıvıyordu. Lenny, çıktıkları eve yetişt; kendini içeri attı ve diğerleri için kapıyı açık tuttu.

Lloyd, nefes nefese içeri daldı ve yere devrildi; peşinden üç kişi daha girdi.

Kurtulanlara baktı: Lenny, Dave, Muggsy Morgan ve Joe Eli. "Bu kadar mı?" diye sordu.

"Evet," dedi Lenny.

"Yüce İsa! Otuz beş kişiden beşimiz kaldık."

"Albay Bobrov ne müthiş bir danışman be!"

Nefeslerini düzene sokmak için beklediler. Lloyd'un kolu şimdi fena acıyordu. Acıyarak da olsa kolunu kıpırdatabildiğini fark etti; belki de kırılmamıştı. Kolundan aşağı baktığında elbisesinin kana bulanmış olduğunu fark etti. Dave, kırmızı fularını çıkardı ve Lloyd'un koluna askı yaptı.

Lenny de başından yaralanmıştı. Yüzü gözü kan içindeydi ama önemsiz bir sıyrık olduğunu söyledi ve kendisi de iyi görünüyordu.

Mucize gibiydi ama Dave, Muggsy ve Joe, hiç yara almanmıştı.

Hepsi birkaç dakika dinlendikten sonra, "Yeni emirler için geri dönsek iyi olur," dedi Lloyd. "Cephanemiz olmadan zaten hiçbir şey başaramayız."

“Şimdi güzel bir fincan çay içelim mi?” dedi Lenny.

“İçemeyiz,” dedi Lloyd. “Çay kaşığımız yok.”

“Tüh. Öyle olsun bakalım.”

“Burada biraz daha dinlenemez miyiz?” dedi Dave.

“Geride dinleniriz,” dedi Lloyd. “Orası daha güvenli.”

Duvarlara açtıkları deliklerden geçe geçe ev sırasının sonuna kadar gittiler. Lloyd’un başı dönüyordu; acaba kan kaybı yüzünden mi zayıf düşüyordu?

San Agustin Kilisesi’nden bakınca görünmeyecek bir yerden dışarı çıktılar ve yan caddede hızla yürüdüler. Lloyd’un içi; hâlâ yaşıyor olmaktan duyduğu rahatlama yerine, adamlarının hayatının israf edilmesinden kaynaklanan öfkeyle doluydu.

Kasabanın dışında, hükümet güçlerinin karargâh edindiği ahıra geldiler. Lloyd, Binbaşı Marquez’in bir cephane kasası başında durmuş mermi dağittiğini gördü.

“Biz neden bunlardan birazını alamadık?” diye sordu öfkeyle.

Marquez omuz silkti.

“Bunu Bobrov’a rapor edeceğim,” dedi Lloyd.

Albay Bobrov, köydeki evlerden birinden alınmışa benzeyen bir masa ve sandalyede –ahırın dışında oturuyordu. Güneşten yanan yüzü kızarmıştı. Volodya Peshkov’la konuşuyordu. Lloyd, doğruca yanlarına gitti. “Kiliseye saldırdık ama destek gelmedi,” dedi. “Ve cephanemiz bitti çünkü Marquez bize mermi vermeyi reddetti!”

Bobrov, buz gibi bir ifadeyle Lloyd’a baktı. “Sen burada ne arıyorsun?” diye sordu.

Lloyd şaşırdı. Bobrov’un, cesurane gayretlerinden dolayı onu tebrik edeceğini veya en azından destek gönderemediği için acısını paylaşacağını sanıyordu. “Şimdi anlattım,” dedi Lloyd. “Destek gelmedi. Tahkimli bir kuleye bir müfreze adamla saldıramazsınız. Elimizden geleni yaptık ama katledildik. Otuz altı adamımın otuz birini kaybettim.” Arkadaşlarını işaret etti. “Müfrezemden geriye kalanı bu kadar!”

“Geri çekilme emrini kimden aldın?”

Lloyd, başının dönmesine karşı koymaya çalışıyordu. Yere devrilmek üzere olduğunu hissetti ama Bobrov’a, adamlarının nasıl kahramanca savaşıklarını anlatmak istiyordu. “Yeni emirleri almak için geri döndük,” dedi. “Başka ne yapabilirdik ki?”

“Son adaminıza kadar çarpışmalıydınız!”

“Neyle çarpışacaktık? Kurşunumuz yoktu?”

"Sessizlik!" diye havladı Bobrov. "Hazır ol!"

Otomatik olarak hepsi hazır ol vaziyeti aldı: Lloyd, Lenny, Dave, Muggsy ve Joe, aynı çizgi üstünde. Lloyd, bayılmaktan korkuyordu.

"Geriye dön!"

Bobrov'a sırtlarını döndüler. *Şimdi ne olacak*, diye düşünüyordu Lloyd.

"Yaralılar sıradan çıksın!"

Lloyd ve Lenny bir adım geriye çıktılar.

"Yürüyebilir durumdaki yaralılar, esirlere refakat görevine verildi," dedi Bobrov.

Lloyd bunun, Barselona'ya gidecek trende esirlere muhafızlık edecekleri anlamına gelebileceğini hayal meyal düşünebiliyordu. Ayaklarının üstünde sallandı. *Şu anda tek bir koyun bile güdecek durumda değilim*, diye düşündü.

"Emir almadan ateş hattından çekilmek firardır," dedi Bobrov.

Lloyd, dönüp Bobrov'a baktı. Ve dehşetengiz bir hayretle Bobrov'un, düğmeli kılıfındaki tabancasını çektiğini gördü.

Bobrov bir adım öne çıkıp hazır ol vaziyetinde duran adamların hemen arkasına geldi. "Siz üçünüz suçlu bulundunuz ve ölüme mahkûm edildiniz," dedi. Silahını, Dave'in kafasının arkasına birkaç santim kalana kadar kaldırdı.

Sonra tetiği çekti.

Silah patladı. Dave'in kafasında bir kurşun deliği açıldı ve alnından kan ve beyin parçaları fıskırdı.

Lloyd, gördüklerine inanamıyordu.

Dave'in yanındaki Muggsy, dönmeye çalıştı; ağzı, bağıracak gibi açılmıştı ama Bobrov çevikti. Kurşun, Muggsy'nin sağ kulağından girdi ve sol gözünden çıkarken Muggsy devrildi.

Nihayet Lloyd'un sesi ağzından çıkabildi. "Hayır!" diye bağırdı.

Joe Eli, şok ve öfke karışımı bir kükremeye döndü ve Bobrov'u tutmak için ellerini kaldırdı. Silah tekrar patladı; kurşun, Joe'nun boynundan girdi. Boğazından fıskıran kan, Bobrov'un Kızıl Ordu üniformasına sıçradı; Albay, küfrederek birkaç adım geri kaçtı. Joe yere düştü ama hemen ölmedi. Lloyd, Joe'nun şah damarından fıskırıp kavruk İspanyol toprağını sulayan kanını çaresizlik içinde seyretti. Joe, bir şey söylemeye çalışıyor gibiydi ama kelimeleri ağzından çıkmadı ve sonra gözleri kapandı, bedeni pörsüdü.

"Korkaklara merhamet yok!" dedi Bobrov ve çekip gitti.

Lloyd, yerde yatan Dave'e baktı: *pislik içinde, incecik, aslanlar kadar cesur, on altı yaşında ve ölü*. Faşistler tarafından değil, aptal ve zalim bir Sovyet subayı tarafından öldürülmüştü. *Ne büyük bir insan israfı*, diye düşündü

Lloyd. Gözlerine yaşlar doldu.

Bir çavuş, koşarak ahırdan çıktı. “Teslim oluyorlar!” diye bağırdı, pürneşe. “Belediye binası teslim oluyor –beyaz bayrak çektiler. Belchite’yi aldık!” Baş dönmesi galip geldi ve Lloyd, sonunda bayıldı.

(v)

Londra, soğuk ve nemliydi. Lloyd, Nutley Caddesi boyunca yağmur altında annesinin evine doğru yürüyordu. Üzerinde hâlâ İspanyol ordusunun fermuarlı montu, kadife pantolonu ve çorapsız giydiği botları vardı. Yedek çamaşırlarını, bir gömleğini ve teneke kupasını içine koyduğu küçük bir torba taşıyordu. Boynundan, Dave’in kol askısı olarak bağladığı kırmızı fuları sarkıyordu. Kolu hâlâ acıyordu ama askı kullanmasına gerek kalmamıştı.

Şimdi, ekim ayının bitmek üzere olduğu günlerde bir öğleden sonraydı.

Beklediği gibi, içine asi esirlerin tıklandığı bir yük treniyle Barselona’ya gönderilmişlerdi. Yüz milden daha uzun bir yolculuk değildi ama üç gün sürmüştü. Barselona’da Lenny’den ayrılmış ve ikisi, bir daha temas kuramamıştı.

Lloyd; kuzeye giden bir kamyonu binmiş, kamyoncu onu indirdikten sonra kâh yürümüş kâh otostop yapmış veya moloz ya da kömür –şans eseri bir keresinde de şarap kasaları– yüklü trenlere binmiş, Fransa sınırını gece karanlığında geçmiş, toprak üstünde uyumuş, yiyecek dilenmiş ve Manş Denizi’ni geçecek vapur ücretini biriktirmek için iki harika hafta boyunca Bordeaux bağlarındaki tuhaf tuhaf işlerde çalışmıştı.

Şimdi vatanındaydı.

Aldgate’in is kokulu ve nemli havasını, parfüm koklar gibi içine çekti. Bahçe kapısında durdu, yirmi iki yıl önce doğduğu ve büyüdüğü teras eve baktı. Yağmurun ıslattığı camların arkasında ışık vardı; birileri evdeydi. Ön kapıya yürüdü. Pasaportuyla birlikte sakladığı anahtarı hâlâ yanındaydı. İçeri girdi.

Çantasını, girişteki şapka askısının yanına attı.

Mutfaktan bir ses geldi: “Kim o?” Üvey babası Bernie’nin sesiydi.

Lloyd, konuşmadığını fark etti.

Bernie mutfaktan çıktı: “Kim..?” Sonra Lloyd’u tanıdı. “Tanrı’m!” dedi Bernie. “Sensin!”

“Selam, baba,” dedi Lloyd.

“Oğlum,” dedi Bernie, Lloyd’a sarılarak. “Yaşıyorsun!” Lloyd, babasının hıçkırıqlarla sarsıldığını hissetti.

Biraz sonra Bernie, gözlerini hırkasının koluna sildi ve üst kat merdivenin dibine gidip yukarı seslendi: “Ethel!”

“Ne?”

“Seni görmek isteyen biri geldi.”

“Bir dakika.”

Birkaç saniye sonra –mavi elbisesi içinde her zamanki kadar güzel– Ethel merdivenlerden indi. Merdivenin yarısına geldiğinde Lloyd’u görünce yüzünün rengi soldu.

“Aman, *Duw*,” dedi Ethel. “Lloyd gelmiş!” Merdivenlerin geri kalanını telaşla indi ve gelip Lloyd’a sarıldı. “Yaşıyorsun!”

“Size Barselona’dan yazmıştım—”

“Senden mektup almadık.”

“Öyleyse bilmiyorsunuz ki...”

“Neyi?”

“Dave Williams öldü.”

“Aman Tanrı’m, hayır!”

“Belchite Muharebesi’nde öldü.” Lloyd, Dave’in nasıl öldüğüne ilişkin gerçeği kendine saklamaya karar vermişti.

“Ya Lenny Griffiths?”

“Onu bilmiyorum. İrtibatımızı kaybettik. Benden önce dönmüş olacağını umuyordum.”

“Hayır, ondan bir haber yok.”

“İspanya nasıldı?” diye sordu Bernie.

“Faşistler kazanıyor. Ve bu, esasen Komünistlerin kabahati; çünkü asıl ilgilendikleri şey, Faşistlerden çok soldakilere saldırmak.”

Bernie, “Olamaz!” dedi, şok geçiriyormuş gibi.

“Ama oluyor. İspanya’da tek bir şey öğrendim: Faşistler kadar Komünistlerle de savaşmak zorundayız. İkisi de birbirinden kötü.”

Annesi, buruk buruk gülümsedi: “Tüh, şu işe bakın.”

Lloyd, annesinin bu gerçeği uzun zaman önce fark ettiğini anladı. “Bu kadar siyaset yeter,” dedi. “Sen nasılsın, anne?”

“Ah, ben aynıyım ama senin şu hâline bak –ne kadar zayıfsın!”

“İspanya’da çok fazla yiyecek yoktu.”

“Hemen sana yemek hazırlıyayım.”

“Aceleyle gerek yok. Son on iki aydır açım –birkaç dakikada da açlıktan ölmem. Ama canımın ne istediğini sana hemen söyleyebilirim.”

“Ne? Ne istersen yaparım!”

“Güzel bir fincan çaya bayılırım.”

1939

Volodya Peshkov elçiliğin kapısından dışarı çıkarken Thomas Macke de Berlin'deki Sovyet Büyükelçiliğini izliyordu.

Prusya gizli polisi, altı yıl önce daha etkin ve yeni bir yapıya –Gestapo teşkilatına– dönüştürülmüştü ama Komiser Macke hâlâ, Berlin şehrinde yıkıcı eylemler içinde bulunanları ve hainleri izleyen bölümün başındaydı. Bu hainlerin içinde en tehlikelileri de hiç şüphesiz, emirlerini *Unter den Linden Strasse 63-65* adresinden alanlardı. Bu yüzden Macke ve adamları, elçiliğe giren çıkan herkesi izliyordu.

Elçilik binası, *art deco* tarzı bir kale gibiydi ve beyaz taştan duvarları, ağustos güneşinin tümünü geri yansıtıyordu. Merkezî bloğun önünde kuleye benzer bir havayla yükselen fener, nöbet tutuyormuş gibi dikiliyor ve iki tarafındaki dar-uzun pencere sıraları, hazır ol vaziyetinde bekleyen nöbetçiler gibi görünüyordu.

Macke, binanın tam karşısındaki bir *kaldırım kafede* oturuyordu. Berlin'in en şaşıla bulvarı, otomobiller ve bisikletlerle doluydu: Kadınlar, yazlık elbiseleri ve şapkaları içinde alışveriş ediyor; erkekler, takım elbiseleri ve şık üniformaları içinde hızlı hızlı yürüyordu. Almanya'da hâlâ Komünistlerin bulunması inanılır gibi değildi. Nasıl olur da insanlar Nazilere karşı olabildirdi? Hitler, işsizliği ortadan kaldırmıştı ve bu, diğer Avrupalı liderlerin başaramadığı bir şeydi. Grevler ve gösteri yürüyüşleri, eski kötü günlerin çok uzak bir anısı olarak kalmıştı âdeta. Polisin, suçun kökünü kurutmak gibi saçma sapan bir görevi kalmamıştı. Ülke, refah içinde yükseliyordu: Birçok ailenin radyosu vardı ve kısa bir süre içinde insanlar, otobanlarda otomobil sürüyör olacaklardı.

Hepsi bu kadar da değildi. Almanya, gene güç kazanmıştı. Askeriyesi iyi silahlanmıştı ve çok güçlüydü. Son iki yıldır hem Avusturya hem de Çekoslovakya, *Daha Büyük Almanya* içine kaynaşmıştı ve bu Almanya şimdi, Avrupa'nın hâkim gücüydü. Mussolini'nin hükmettiği İtalya,

Nazilerin hükmettiği Almanya ile Çelik Paktı'nı¹ imzalamıştı. Bu yılın ilk aylarında Madrid, Franco yanlısı asilerin eline geçmişti ve İspanya'da şimdi, Faşizm yanlısı bir hükümet vardı. Herhangi bir Alman, nasıl olur da bütün bunları bozup ülkeyi Bolşeviklerin çizmeleri altına atmak isteyebilirdi?

Macke'nin gözünde böyle insanlar; alçaktı, haşarattı, pislikti ve acımasızca yakalanıp tamamen yok edilmeliydi. Bu insanları düşünürken yüzü öfkeyle çarpıldı ve ayağını, sanki bir Komünisti tepeliyormuş gibi kaldırıma vurdu.

Ve işte o anda Peshkov'u gördü: Lacivert şayak kumaştan elbisesi içinde genç bir adamdı; sanki hava durumunun değişmesini bekliyormuş gibi kolundan hafif bir palto sarkıyordu. Sivil giysili olsa bile kısa kesilmiş saçlarına ve hızlı yürüyüşüne bakılırsa askerd; gözlerinin, gayet sıradan bir iş yapıyormuşçasına ama çok dikkatle caddeyi tarayışına bakılırsa ya Kızıl Ordu İstihbaratına ya da Rus gizli polisi NKVD'ye mensuptu.

Macke'nin nabızı hızlandı. O ve adamları, elçilikteki herkesi –elbette sadece– göz aşinalığıyla tanıyordu. Pasaportlarındaki fotoğrafları dosyalardaydı ve ekip, bu kişileri sürekli izliyordu. Ama Peshkov hakkında çok fazla bir şey bilmiyordu: Adam gençti. Dosyasındaki bilgiye göre yirmi beş yaşında olduğunu hatırlıyordu Macke; dolayısıyla hiçbir önemi olmayan kıdemsiz biri olabilirdi. Ya da önemsizmiş gibi görünmeyi çok iyi başaran biriydi.

Peshkov, Unter den Linden'in karşı kaldırımına geçti ve Friedrich Strasse'nin köşesine –Macke'nin oturduğu yere– doğru yürüdü. Macke, bu Rus'un oldukça uzun boylu ve atletik yapılı olduğunu kafa kaydına aldı. Tetikteymiş gibi bir hâli ve dikkatli bakışları vardı.

Macke aniden heyecanlandı ve başka tarafa baktı. Fincanını aldı, soğuk kahveyi yudumlayarak yüzünü kısmen gizledi. O mavi gözlerin kendi gözlerini bulmasını istemiyordu.

Peshkov, Friedrich Strasse'ye döndü. Macke, öbür köşede dikilen Reinhold Wagner'e başıyla bir işaret verdi; Wagner, Peshkov'un peşine düştü. Sonra Macke de masasından kalktı ve Wagner'in arkasından yürüdü.

Kızıl Ordu İstihbaratındaki herkes esrarengiz bir casus değildi elbette. Elde ettikleri bilgilerin çoğunu yasal yollardan –mesela Alman gazetelerini okuyarak– elde ediyorlardı. Tabii ki gazetelerde okudukları her şeye inanıyor değillerdi ama on tane vasıflı torna operatörü arayan silah fabrikasının gazetede ki eleman ilanını bir ipucu olarak not ediyorlardı. Ayrıca Almanya'daki Rusların –Sovyetler Birliği'ndeki Alman diplomatların, yanlarına Rus refakatçi almadan Moskova dışına çıkamamalarının aksine–

¹ Mayıs 1939'da Almanya ile İtalya arasında imzalanan ittifak antlaşması (çev. notu).

Almanya'nın her yerine seyahat etme ve etraflarına bakınma özgürlükleri vardı.

Macke ve Wagner'in şimdi peşine düştükleri genç adam da gazete okuyarak bilgi toplayan türden tecrübesiz bir istihbaratçı olabilirdi. Böyle bir görev için gerekli olan tek şey, Almanca'yı akıcı olarak okuyabilme ve okuduğundan özet çıkarabilme kabiliyetiydi.

Peshkov'un peşinden giderken artık Macke'nin kardeşine ait olan restoranın yanından geçtiler. Restoran hâlâ *Bistro Robert* adıyla biliniyordu ama müşterileri farklıydı. Artık buraya; zengin eş cinseller, Yahudi iş adamları ve onların metresleri ya da pembe şampanya ile davet edilen yüksek ücretli aktrisler gelmiyordu. Öyle insanlar –şayet toplama kamplarına tıklmış değillerse– bugünlerde başları öne eğik geziyordu. *Çok şükür ki bazıları Almanyadan kaçtı*, diye düşündü Macke. Gerçi kaçmış olmaları, restoranın artık eskisi kadar iyi para kazanmaması anlamına geliyordu ama buna rağmen Macke böyle düşünüyordu.

Bir an için, eski sahibi Robert von Ulrich'in şimdilerde ne yaptığını merak etti. Adamın Britanya'ya gittiğini hatırlıyordu, hayal meyal. Belki orada da sapıklar için bir restoran açmıştı.

Peshkov, bir bara girdi.

Bir iki dakika sonra Wagner de aynı bara girdi. Macke dışarıyı gözledi. Burası popüler bir bardı. Peshkov'un çıkmasını beklerken Macke; bir askerle bir kızın ve iyi giyimli birkaç kadının da bara girdiklerini, kir pas içinde bir palto giymiş yaşlı bir adamın dışarı çıktığını ve yürüyüp gittiğini gördü. Sonra Wagner da dışarı çıktı ve Macke'ye bakarak şaşkın şaşkın kollarını iki yana açtı.

Macke, yolun karşısına geçti. Wagner endişeliydi. "Adam burada yok!" dedi.

"Her yere baktın mı?"

"Evet, tuvaletler ve mutfak dâhil."

"Arka kapıdan çıkan birini görüp görmediklerini sordun mu?"

"Görmediklerini söylediler."

Wagner'in endişesi boşuna değildi. Yeni Almanya'da hatalar, avucuna bir sopa vurarak geçiştirilmiyordu. Adamı kaybettiği için çok acımasızca cezalandırılabilirdi.

Ama bu seferlik öyle olmayacaktı. "Önemli değil," dedi Macke.

Wagner, hissettiği rahatlamayı gizleyemedi: "Sahi mi?"

"Adam hakkında çok önemli bir şey öğrendik," dedi Macke. "Bizi bu kadar ustaca silkeleyebildiğine göre adam bir casus –hem de çok iyi bir casus."

(ii)

Volodya, Friedrich Strasse İstasyonu'na girdi ve bir U-bahn¹ trenine bindi. Şapkasını, gözlüklerini ve yaşlı bir adam gibi görünmesine yardım eden döküntü pardösüyü çıkardı. Oturdu, bir mendil çıkardı ve pejmürde görünmelerini sağlamak için ayakkabılarına sürdüğü tozu sildi.

Pardösünün işe yarayıp yaramayacağından pek emin olamamıştı. Öylesine güneşli bir gündü ki onu neden kolunda taşıdığı Gestapo tarafından anlaşılabilirdi. Ama o kadar akıllı değillerdi; barın tuvaletinde çabucak üstünü değiştirdikten sonra onu takip eden olmamıştı.

Fazlasıyla tehlikeli bir şey yapmak üzereydi. Eğer muhalif bir Alman ile temas kurarken yakalanırsa başına gelebilecek *en iyi şey*, Moskova'ya postalanması ve kariyerinin sona ermesiydi. Şansı o kadar yaver gitmezse hem kendisi hem de buluşacağı kişi, Prinz Albrecht Strasse'deki Gestapo karargâhının bodrum katında ortadan kaybolur ve bir daha onları ne gören ne de duyan olurdu. Sovyetler, diplomatlarından birinin kaybolduğu hakkında şikâyetle bulunur; Alman polisi ise araştırıyormuş gibi yapar, sonra da büyük bir üzüntü içindeymiş gibi davranarak ne yazık ki diplomatın bulamadığını Sovyet Elçiliğine bildirirdi.

Volodya, Gestapo karargâhına hiç gitmemişti elbette. Ama neye benzediğini tahmin ediyordu. Lietsenburger Strasse 11 numaradaki Sovyet Ticaret Misyonu binasında, NKVD'nin de böyle bir yeri vardı: çelik kapılar, sıçrayan kan kolayca yıkanabilsin diye duvarları fayans kaplı sorgu odası, içinde insan vücudu kesmeye yarayan bir küvet ve parçaları yakmakta kullanılan bir elektrikli fırın.

Volodya, Sovyet casusluk şebekesini buraya kadar genişletmek için Berlin'e gönderilmişti. Faşizm, Avrupa'da muzafferdi ve Almanya şimdi, SSCB² için bugüne kadar hiç olmadığı ölçülerde büyük bir tehditti. Stalin, Dışişleri Bakanı Litvinov'u³ azletmiş ve yerine, Vyacheslav Molotov'u bakan yapmıştı. Ama Molotov ne yapabilirdi ki? Faşistleri durdurmak mümkünmüş gibi görünmüyordu. Kremlin, Almanların altı milyonluk Rus ordusunu yendiği Büyük Savaş'ın onur kırıcı anılarını unutabilmiş değildi. Stalin, Almanya'yı gemlemek için Fransa ve Britanya ile bir pakt oluşturmak üzere

¹ Almanca *yer altı demir yolu* anlamındaki *Untergrundbahn* kelimesinden kısaltma (çev. notu).

² Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (çev. notu).

³ SSCB'nin Yahudi asıllı Dışişleri Bakanı (çev. notu).

adım atmıştı¹ ama bu üç büyük güç, bir türlü anlaşmamıştı ve birkaç gün önce de pakt müzakerelerine ara verilmişti.

Er ya da geç, Almanya ile Sovyetler Birliği arasında bir savaş çıkacağı kesindi ve Volodya'nın görevi, savaşı Sovyetler'in kazanmasına yardım edecek askerî istihbarat toplamaktı.

Trenden, Berlin merkezinin kuzeyinde yoksul emekçilerin semti olan Wedding'de indi. İstasyonun dışına çıktığında duvardaki zaman çizelgesini inceliyormuş gibi yaparak diğer yolcuları izledi. Buraya kadar hiç kimsenin onu takip etmediğinden emin olana kadar yerinden kıpırdamadı. Sonra, randevu yeri olan salaş restorana kadar yürüdü. Her zamanki uygulamasını değiştirmemişti; hemen içeriye girmede, girişi izleyerek yolun karşısındaki bir otobüs durağında bekledi. Peşinde onu takip eden kimsenin olmadığından gayet emindi ama şimdi, Werner'i de kimsenin izlemediğinden emin olmak zorundaydı.

Werner Franck'i tanıyıp tanıyamayacağından da emin değildi; son defa görüştüklerinde Werner, on dört yaşında bir oğlandı ve şimdi yirmi yaşındaydı. Werner de aynı duygular içindeydi; o yüzden ikisi de bugünkü *Berliner Morgenpost* gazetesini taşıyacak ve spor sayfasını açacaklardı.

Durakta beklerken Volodya, yeni futbol sezonu hakkında bir haber okudu ve her birkaç saniyede bir başını kaldırıp Werner'i görmek için etrafına baktı. Berlin'de öğrenci olduğu günlerden beri Volodya, bu şehrin en iyi futbol takımını -Hertha'yı tutardı. "Ha! Ho! He! Hertha B-S-C²!" diye bağırmıştı sık sık. Takımın nasıl bir sezon geçireceğiyle ilgileniyordu elbette ama endişesi ilgisini dağıtıyordu ve aynı haberi tekrar tekrar okuduğu hâlde hiçbir şey anlamadı.

İspanya'da geçirdiği iki yıl, kariyerinde umduğu gibi büyük bir ilerleme yaratmamış; tam tersine olmuştu. Volodya, Alman "gönüllüler" arasında Heinz Bauer gibi birçok Nazi casusunu tespit etmişti. Ama NKVD, bunu bahane ederek Komünist çizgiye muhalefet eden samimi gönüllüleri de tutuklamıştı. Yüzlerce idealist genç, NKVD hapishanesinde işkenceden geçmiş ve öldürülmüştü. Ve Komünistler, Faşist düşmanlarıyla savaşmaktan çok anarşist müttefikleriyle savaşmayı tercih ediyormuş gibi görünmüşlerdi.

Bütün gayretleri hiçbir işe yaramamıştı. Stalin'in İspanya politikası facia gibi bir başarısızlığa dönüşmüş; sonunda İspanya, Sovyetler Birliği için olabileceklerin en kötüsüne -sağcı bir diktatörlüğe teslim olmuştu.

¹ Ortak Cephe ya da Barış Cephesi adıyla bilinen görüşmeler. (çev. notu).

² Hertha Berlin Spor Kulübü anlamında Hertha Berliner Sport Club (çev. notu)

Fakat suç, İspanya'ya gidenlerin omuzlarına yüklenmiş; onların, Kremlin emirlerini harfiyen uyguladıkları hiç hesaba katılmamış ve bu kişilerden bazıları, Moskova'ya döner dönmez ortadan kaybolmuştu.

Madrid düştükten sonra Volodya, korka korka vatanına dönmüş ve birçok değişiklikle karşılaşmıştı. 1937 ve 1938'de Stalin, Kızıl Orduda temizlik yapmış; binlerce komutan ortadan yok olmuştu ve bunlara, ebeveyninin oturduğu Devlet Evi sakinlerinden bazı kişiler de dâhildi. Ama Grigori Peshkov gibi eskiden göz ardı edilen bazı kişiler terfi ettirilmiş ve temizlenen kişilerin makamlarına getirilmişlerdi. Grigori'nin kariyeri şimdi yeni bir ivme kazanmıştı. Hava saldırılarına karşı Moskova'yı koruma teşkilatının başına getirilmişti ve artık her zamankinden çok daha meşgul bir adamdı. Stalin'in İspanya politikasını başarısızlığa uğratmakla suçlanan günah keçileri arasında Volodya'nın da olmamasının nedeni muhtemelen, Grigori'nin daha da güçlenen statüsüydü.

O aşâğılık İlya Dvorkin de bir şekilde ceza almaktan kurtulmuştu. Şimdi Moskova'daydı ve Volodya'nın bütün itirazlarına rağmen kız kardeşi Anya ile evlenmişti. Böyle konularda kadınların nasıl davranacağı, hiçbir hesaba gelmiyordu. Anya hamileydi ve Volodya, Anya'nın sıçan kafalı bir bebeği emzirdiğini gördüğü kâbustan bir türlü kurtulamıyordu.

İspanya dönüşünden sonra kısa bir süre izin yapmış, sonra da Berlin'e tayin edilmişti ve şimdi burada, ülkesi için değerini bir kez daha sil baştan ispatlaması gerekiyordu.

Gazeteden başını kaldırdı ve Werner'in caddede yürüdüğünü gördü.

Werner pek değişmemişti. Biraz daha boyu uzamış, omuzları genişlemişti ama o sarı saçları hâlâ, kızların dayanılmaz bulduğu şekliyle gözlerinin önüne düşüyordu ve mavi gözlerindeki o muzip hoşgörü de aynıydı. Açık mavi renkte şık bir yazlık elbise giymiş, gömlek manşetlerine altın kol düğmeleri takmıştı.

Peşinde onu takip eden kimse yoktu.

Volodya yolun karşısına geçti, Werner içeri girmeden önce yolunu kesti.

Werner, beyaz dişlerini göstererek büyük bir tebessümle gülümsedi. "O asker tıraşınla seni tanımam mümkün değil," dedi. "Bunca yıldan sonra seni görmek ne güzel."

Samimiyetinden ve sevimliliğinden hiçbir şey kaybetmemiş, diye düşündü Volodya: "Hadi içeri girelim."

"Gerçekten bu çöplüğe girmek niyetinde değilsindir umarım," dedi Werner. "İçerisi hardallı sosis yiyen boru tamircileriyle dolacak."

"Caddede durmak istemiyorum, gelip geçenler bizi görebilir."

“Üç bina ötede bir sokak var.”

“İyi.”

Kısa bir mesafe yürüdüler ve bir bakkal dükkânı ile bir kömür ardiyesi arasında kalan dar bir geçide girdiler. “Neler yapıyorsun?” diye sordu Werner.

“Senin gibi ben de Faşistlerle savaşıyorum,” dedi Volodya ve ona daha fazla bir şey anlatıp anlatmamayı tarttı. “İspanya’daydım,” dedi, sadece. Bu bir sır değildi.

“Bizim Almanya’da gördüğümüzden daha şanslı değildiniz.”

“Ama henüz her şey bitmedi.”

“Sana bir şey sormama izin ver,” dedi Werner, duvara dayanarak. “Eğer Bolşevizm’in kötü olduğunu düşünsen sen de Sovyetler Birliği aleyhine casusluk yapar mıydın?”

Volodya, içgüdüsel olarak “Hayır, kesinlikle yapmazdım!” demek üzereydi. Ama kelimeler ağzından çıkmadan önce bunun ne kadar düşüncesizce olacağını fark etti; çünkü karşı çıkmasına neden olacak şey, tam olarak Werner’in yaptığı şeydi: Werner, daha yüksek bir amaç uğruna kendi ülkesine ihanet ediyordu.

“Bilmiyorum,” dedi Volodya. “Sanırım, Nazilerden nefret ediyor olsan bile Almanya aleyhine çalışıyor olmak senin için de çok zordur.”

“Haklısın,” dedi Werner. “Savaş patlarsa ne olacak? Bizim askerlerimizi öldürmeniz ve şehirlerimizi bombalamanız için sana yardım etmeye devam edebilecek miyim?”

Volodya endişelendi. Görünüşe bakılırsa Werner’in takati kesiliyordu. “Nazileri yenmenin tek yolu bu,” dedi. “Bunu biliyorsun.”

“Biliyorum. Kararımı, uzun zaman önce verdim. Ve Naziler, kararımı değiştirmeme neden olacak hiçbir şey yapmadı. Çok zor, hepsi bu.”

“Anlıyorum,” dedi Volodya, duygudaşlıkla.

“Benden, benim sizin için yaptığımı yapabilecek başka isimler istemiştin.”

Volodya başını aşağı yukarı salladı: “Willi Frunze gibi adamlar. Onu hatırladın mı? Okuldaki en akıllı çocuktu. Ciddi bir sosyalistti –Kahverengi Gömleklilerin bastığı toplantıyı yönetmişti.”

Werner başını sağa sola salladı: “Willi İngiltere’ye gitti.”

Volodya üzüldü: “Neden?”

“Adam dâhi bir fizikçi ve Londra’da bu alanda çalışıyor.”

“Tüh.”

“Ama başka birini düşündüm.”

“Güzel!”

“Sen Heinrich von Kessel’la tanışmış mıydın?”

“Sanmıyorum. Bizim okuldan mıydı?”

“Hayır. O, Katolik okuluna gidiyordu. Ve o günlerde bizim siyasi görüşlerimizi benimsiyor değildi. Babası da Merkez Partinin önde gelenlerinden—”

“1933’te Hitler’i iktidara getirdiler!”

“Doğru. Heinrich o zamanlar babası için çalışıyordu. Babası şimdi Nazi Partisine geçmiş ama oğlu, suçluluk duygusu içinde.”

“Sen nereden biliyorsun.”

“Sarhoş bir anında kız kardeşim Frieda’ya anlatmış. Frieda on yedi yaşında ve sanırım Heinrich ondan hoşlanıyor.”

Bu ümit vadeden bir durumdu. Volodya canlandı: “Heinrich Komünist mi?”

“Hayır.”

“Bizim için çalışacağını nereden çıkardın?”

“Ona dürüstçe şunu sordum: ‘Eline fırsat geçse Nazilere karşı Sovyetler Birliği lehine casusluk yapar mısın?’ Yapacağını söyledi.”

“Ne iş yapıyor?”

“Orduda çalışıyor ama göğsünde bir zayıflık var; dolayısıyla onu masa başında çalıştırıyorlar –ki bu, bizim için bir şans. Çünkü şu anda, Başkomutanlıkta ekonomik planlama ve satın alma bölümünde çalışıyor.”

Volodya etkilendi. Böyle bir adam; Alman ordusunun her ay kaç kamyon, kaç tank, kaç makineli tüfek, kaç denizaltı aldığını ve bunların nerele tahsis edildiğini biliyordu. Heyecanı artmaya başladı: “Onunla ne zaman tanışabilirim?”

“Şimdi. Mesaiden sonra Adlon Hotel’de onunla bir içki içmeyi ayarladım.”

Volodya homurdandı. Adlon, Berlin’in en fiyakalı oteliydi. Unter den Linden Starssédeydi. Orası hükûmet binalarının bulunduğu diplomatik bir bölge olduğu için otelin barı da gazetecilerin dedikodu toplamakta kullandıkları en gözde mekândı. Asla Volodya için bir randevu yeri olamazdı. Ama bu fırsatı kaçırmak istemiyordu. “Pekâlâ,” dedi. “Ama orada ne seninle ne de onunla konuşmayacağım. Senin arkandan içeri gireceğim, Heinrich’i göreceğim, dışarı çıkarken onun peşinden gideceğim ve daha sonra onunla konuşacağım.”

“Tamam. Benim arabayla gidelim. Arabam şu köşeyi dönünce orada.”

Sokağın öbür ucuna doğru yürürlerken Werner, Volodya’ya Heinrich’in

ev adresini ve telefon numarasını verdi. Volodya bunları aklına yazdı.

“Geldik,” dedi Werner. “Atla.”

Otomobil, bir Mercedes 540K Autobahn Kurier¹ modeliydi ve baş döndürecek kadar güzeldi: Yuvarlak tamponları ve Ford T modelden çok daha uzun bir kaputu olan, arka kaportası eğimli bir spor arabaydı. Öyle pahalı bir arabaydı ki sadece bir avuç insan bu modeli satın alabilmişti.

Volodya, ödü patlamış gibi otomobile baktı: “Daha gösterişsiz bir araban olması gerekmez miydi?” dedi, gördüklerine inanamıyormuş gibi.

“Bu, bir duble blöf,” dedi Werner. “Hiçbir gerçek casusun böylesine göze batmak istemeyeceğini sanıyorlar.”

Volodya, böyle bir arabayı nasıl alabildiğini soracaktı ama sonra, Werner’in babasının zengin bir sanayici olduğunu hatırladı. “Ben bu şeye binmiyorum,” dedi. “Trenle gideceğim.”

“Nasıl istersen.”

“Seni Adlon’da bulurum ama beni tanıdığını belli etmeyeceksin.”

“Elbette.”

Yarım saat sonra Volodya, Werner’in arabasının Adlon önüne gelişigüzel park edilmiş olduğunu gördü. Werner’in bu laubali tavrı ona aptalca geldi ama bunun, Werner’in cesaretinin gerekli bir unsuru olup olmadığını da merak ediyordu. Belki de Werner, Naziler aleyhine casusluk yapmanın korkunç risklerini göze alabilmek için böyle sallapati davranmak zorundaydı. İçine girdiği tehlikelerin tam olarak farkında olsa bu işi yapamayabilirdi.

Adlon’un barı, şık kadınlar ve iyi giyimli erkeklerle doluydu. Erkeklerin pek çoğunda iyi dikilmiş üniformalar vardı. Volodya, Werner’i hemen gördü; bir masada birlikte oturduğu adam, muhtemelen Heinrich von Kessel’di. Yakınlarından geçti; bir tez öne sürer gibi konuşan Heinrich’in, “Buck Clayton, Hot Lips Page’den² çok daha iyi bir trompetçi,” dediğini duydu. Bar tezgâhına sokuldu, bir bira ısmarladı ve gizli gizli, müstakbel yeni casusunu inceledi.

Heinrich, beyaz tenliydi ve koyu renkli gür saçları, ordu standartlarına göre uzundu. Her ne kadar caz trompetçileri gibi göreceli olarak önemsiz bir konudan bahsediyor olsalar da Heinrich; hararetli konuşuyor, tartışırken elini kolunu oynatıyor ve sık sık parmaklarını saçlarının arasından geçiriyordu. Üniformasının cebinde bir kitap vardı ve Volodya, bunun bir şiir kitabı olduğuna bahse girebilirdi.

¹ Mercedes otomobil fabrikasının, dönemin yeni otobanlarına uyumlu olarak ürettiği bir model (çev. notu).

² Buck Calyton ve Hot Lips Page, Amerikan caz müziğinin iki ünlü trompetçisi (çev. notu).

Volodya, yavaş yudumlarla iki kupa bira içti ve *Morgenpost* gazetesini baştan sona okuyormuş gibi davrandı. Heinrich için çok fazla heyecanlanmamaya çalıştı. Son derece umut vadeden birine benziyordu ama iş birliği yapacağı konusunda bir garanti yoktu.

Muhbir ayarlamak, Volodya'nın görevinin en zorlu kısmıydı. Tedbir almak zordu; çünkü hedef, henüz onların tarafına geçmiş değildi. Teklifini, gayet uygunsuz yerlerde –genellikle de kamuya açık alanda bir yerde yapmak zorundaydı. Hedefin nasıl tepki vereceğini bilemezdin: Öfkelenebilir, teklifi reddederken bağırıp çağırabilir ya da basbayağı korkup kaçabilirdi. Volodya'nın pozisyonunda olanların, bu durumu kontrol etmek açısından yapabilecekleri çok fazla bir şey yoktu. Volodya; onunla konuşmasının bir yerinde, o çok basit soruyu yekten sormak zorundaydı: *Bir casus olmak istiyor musun?*

Heinrich'e nasıl yaklaşacağını düşündü: Belki de Heinrich'in kişiliğinin anahtarı *dindi*. Volodya, patronu Lemitov'un bir sözünü hatırladı: “Katolik olmayı terk etmiş kişilerden iyi ajan olur. Kilisenin otoritesini topyekûn reddeder ve Partinin otoritesini topyekûn kabul ederler.” Heinrich, yaptığı şeyler için tövbekâr olabilirdi ama hayatını tehlikeye atar mıydı?

Nihayet, Werner hesabı ödedi ve iki adam bardan çıktı. Volodya da peşlerinden gitti. Otelin dışında, birbirlerinden ayrıldılar. Werner, lastiklerini bağırarak çekip giderken Heinrich parka doğru yürüdü. Volodya, Heinrich'in peşine düştü. Hava kararmak üzereydi ama ortalık henüz, rahatça görebileceği kadar aydınlıktı. Akşamın ılık havasında gezintiye çıkmış, çoğu çift hâlinde birçok insan vardı. Volodya, Adlon'dan beri kendisini veya Heinrich'i takip eden birilerinin olup olmadığını anlamak için sık sık arkasına baktı. Durumdan emin olunca derin bir nefes çekti, gerginliğini bastırdı ve Heinrich'in yanına yaklaştı.

Onunla yan yana yürümeye başladığında “Günahlar için bir kefaret vardır,” dedi Volodya.

Heinrich, yanında bir deli yürüyormuş gibi ihtiyatlı gözlerle ona baktı: “Sen rahip misin?”

“Oluşumuna yardım ettiğin bu günahkâr rejimden intikamını alabilirsin.”

Heinrich yürümeye devam etti ama tedirgin görünüyordu: “Kimsin sen? Benim hakkımda ne biliyorsun?”

Volodya, Heinrich'in sorularını duymazdan gelmeye devam etti: “Naziler bir gün yenilecek. Yardım edersen o gün, daha erken gelebilir.”

“Beni tuzağa düşürmeye çalışan bir Gestapo ajanıysan zahmet etme.

Ben, ülkesine sadık bir Alman vatandaşıyım.”

“Aksanımı fark ettin mi?”

“Evet. Rus aksanıyla konuşuyorsun.”

“Kaç tane Gestapo ajanı Rus aksanıyla Almanca konuşur? Veya kaç tane-si yapmacık bir Rus aksanıyla konuşmayı akıl eder?”

Heinrich, tedirgin tedirgin güldü: “Gestapo ajanları hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Bu konuya değinmemeliydim bile –aptallık ettim.”

“Senin ofisin, askeriye tarafından sipariş edilen silah ve cephanelerle ilgili raporlar üretiyor. O raporların bir kopyası, Nazi düşmanları için paha biçilmez değerde olabilir.”

“Kızıl Ordu için, demek istiyorsun herhâlde.”

“Bu rejimi başka kim yıkacak ki?”

“Böyle raporların kopyalarını çok dikkatle izleriz.”

Volodya, kazandığı zaferin sevincini bastırmak zorunda kaldı. Heinrich, uygulamada karşısına çıkacak güçlüklerden söz ediyordu ve bu, prensip olarak bu işi yapmaya yatkın olduğu anlamına gelirdi. “Araya bir karbon kâğıdı daha koy,” dedi Volodya. “Ya da bir kopyasını elle yaz veya başka birinin dosyasına girecek kopyayı al. Bir sürü yolu var.”

“Elbette var ama bunlardan herhangi biri beni ölüme götürebilir.”

“Bu rejimin işlediği suçlar hakkında hiçbir şey yapmayacaksak... hayat yaşamaya değer mi?”

Heinrich durdu ve dikkatli dikkatli Volodya’ya baktı. Volodya, onun ne düşündüğünü tahmin edemedi ama içgüdüleri sessiz kalmasını söylüyordu. Uzun bir duraksamadan sonra Heinrich içini çekti ve “Bu konuyu düşüneneğim,” dedi.

Onu kazandım, diye düşündü Volodya, sevinçle.

“Seninle nasıl temas kuracağım?” diye sordu Heinrich.

“Sen kurmayacaksın,” dedi Volodya. “*Ben* seninle temas kuracağım.” Şapkasının kıyısına dokundu ve geldiği yöne geri yürüdü. Sevinç içindeydi. Eğer Heinrich teklifini kabul etmeyecek olsa daha en baştan kesin bir dille reddederdi. Bu konuyu düşüneneğini söylemesi, kabul ettiğini söylemesi kadar iyi bir sonuçtu. Bu fikirle yatıp kalkacak ve tehlikelerini tartacaktı. Ama sonunda yapacaktı. Volodya bundan, neredeyse yüzde yüz emindi.

Kendi kendine, aşırı bir öz güvene kapılmamayı önerdi. Yolunda gitmeyen yüzlerce şey çıkabilirdi. Ancak parktan çıkıp Unter den Linden Strasse’nin aydınlık dükkân ve restoranları önünden geçerken gene de içi umutla doluydu. Akşam yemeği yememişti ama bu caddede yemek yemeye gücü yetmezdi.

Doğu yönüne –Friedrichshain denen, kirası ucuz bir mahalleye– giden bir tramvaya bindi. İndikten sonra bir apartmanın küçük bir dairesine gitti. Kapıyı; on sekiz yaşlarında, sarışın, kısa boylu, sevimli bir kız açtı: Pembe bir süveter, siyah pantolon giymişti; ayakları çıplaktı. İnce yapılı bir kız olmasına rağmen gayet çekici ve bereketli dolgunlukta göğüsleri vardı.

“Habersiz geldiğim için özür dilerim,” dedi Volodya. “Müsait misin?”

Kız gülümsedi. “Sorun değil,” dedi. “İçeri gel.”

Volodya içeri girdi. Kız kapıyı kapatıp kollarını Volodya’nın boynuna doladı. “Seni görmek beni her zaman mutlu eder,” dedi ve onu arzuyla öptü.

Lili Markgraf, sevgisi herkese yeten bir kızdı. Volodya, Berlîne döndüğünden beri haftada bir gece onu yemeğe götürüyordu. Ona âşık değildi; kızın –Werner dâhil– başkalarıyla da çıktığını biliyordu. Ama birlikte olduklarında tutku dolu bir kızdı.

Bir süre sonra Lili, “Haberleri duydun mu?” diye sordu. “O yüzden mi geldin?”

“Hangi haberler?” diye sordu Volodya. Lili, bir haber ajansında sekreter olarak çalışıyordu ve en taze haberleri ilk duyan kişilerden biriydi.

“Sovyetler Birliği, Almanya ile bir Pakt¹ imzaladı!” dedi Lili.

Bu çok anlamsızdı. “Yani Britanya ve Fransa ile Almanya’ya karşı bir antlaşma mı demek istiyorsun?” diye sordu Volodya.

“Hayır, öyle demiyorum! Sürpriz bir antlaşma –yani Stalin ve Hitler, dost oldular.”

“Fakat...” Volodya ne diyeceğini şaşırdı, lafı ağzında kaldı. Hitler’le dostluk mu? Bu çılgınca bir şey gibi görünüyordu. Yeni Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov’un bulduğu çözüm bu muydu yani? *Faşizm dalgasını durdurmayı başaramadık –öyleyse uğraşmaktan vazgeçelim mi diyorlardı? Babam, bunun için mi bir devrimde savaştı?*

(iii)

Woody Dewar, Joanne Rouzrokhu dört yıl sonra tekrar gördü. Joanne’in babasını tanıyan hiç kimse onun, Ritz-Carlton’da bir film yıldızı adayına tecavüz etmeye kalkıştığına inanmamıştı. Zaten kız da şikâyetini geri çekmişti ama bu haber basında, gazetelerin pek fazla rağbet etmeden verdiği sıkıcı bir haber olarak yer almıştı. Nihayetinde Dave, Buffalo halkı gözünde

¹ *Molotov-Ribbentrop Paktı* veya *Alman-Sovyet Saldırmazlık Paktı* adıyla bilinen ve 23 Ağustos 1939’da imzalanan antlaşma; *Ortak Cephe* ya da *Barış Cephesi* görüşmelerinden sonuç alamayan Stalin’in, 10 Mart 1939’da Batılıları Alman-Sovyet çatışması çıkarmaya çalışmakla suçlayarak Hitler’le antlaşma yoluna gitmesiyle ortaya çıkıyor (çev. notu).

bir tecavüzcü olarak kalmış; bu yüzden Joanne'in ailesi Palm Beach'e taşınmış ve Woody, Joanne'le temasını kaybetmişti.

Daha sonra Joanne'i, Beyaz Saray'da gördü. Woody, babası Senatör Gus Dewar'la birlikteydi ve Başkanla görüşeceklerdi. Woody, Franklin D. Roosevelt'le birçok kez karşılaşmıştı. Babası ve Başkan, yıllardır arkadaşı. Fakat bu karşılaşmalar, FDR'nin¹ Woody ile el sıkışıp okulunun nasıl gittiğini sorduğu sosyal ortamlarda olmuştu. Bu defa Woody, Başkanla birlikte gerçek bir politik toplantıya girecekti.

Beyaz Saray'ın Batı Kanat binasının ana girişinden içeri girdiler, giriş lobisini geçtiler ve büyük bir bekleme odasına geldiler ve işte, Joanne oradaydı.

Woody, sevinçle ona baktı. Joanne hemen hemen hiç değişmemişti: İnce uzun mağrur yüzü ve kavisli burnuyla hâlâ, antik bir dinin muhterem rahibi gibi görünüyordu. Her zamanki gibi, büyük bir etki yaratan basit giysiler içindeydi: Kumaşı pahalı cinsten lacivert bir takım elbise giymiş; aynı renkte, siperi geniş bir hasır şapka takmıştı. Woody, bu sabah temiz bir beyaz gömlek giydiğine ve yeni bir çizgili kravat taktığına memnun oldu.

Joanne de onu gördüğüne sevinmiş gibiydi. "Harika görünüyorsun!" dedi. "Şimdi Washington DC'de mi çalışıyorsun?"

"Yaz boyunca ofis işlerinde babama yardım ediyorum," dedi Woody. "Hâlâ Harvard öğrencisiyim."

Joanne, Woody'nin babasına döndü ve "Tünaydın, Senatör," dedi, saygılı bir tavrıyla.

"Selam, Joanne."

Woody, Joanne'e rastladığı için heyecanlıydı. Joanne, her zamankinden daha da çekiciydi. Konuşmaya devam etmek istiyordu. "Burada ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

"Dışişleri Bakanlığında çalışıyorum."

Woody başını salladı. Bu, Joanne'in neden babasına karşı o kadar saygılı davrandığını açıklıyordu: İnsanların Senatör Dewar'a el pençe divan durdukları bir dünyada çalışıyordu. "Ne iş yapıyorsun?" diye sordu Woody.

"Bir yardımcının yardımcısıyım. Patronum şimdi içeride Başkanla görüşüyor ve ben, oraya girmeyecek kadar kıdemsiz biriyim."

"Sen her zaman politikayla ilgilendin. Linç konusundaki tartışmanı hatırlıyorum."

"Buffalo'yu özlüyorum. Ne çok eğlenirdik!"

Woody, Raket Kulüp Balosunda onu öpüşünü hatırladı; yüzü kızardı.

¹ Yaygın kullanımıyla Franklin D. Roosevelt kısaltması (çev. notu).

“Lütfen babana selamlarımı söyle,” dedi Woody’nin babası. Bu, artık içeri girecekleri anlamına geliyordu.

Woody, Joanne’den telefon numarasını istemeyi düşündü ama Joanne ondan atık davrandı. “Seni tekrar görmeyi çok isterim, Woody,” dedi.

Woody, keyiften dört köşe oldu: “Elbette!”

“Bu gece boş musun? Birkaç arkadaşım ile birlikte olacağım bir kokteyl parti düzenliyorum.”

“Bana uyar!”

Joanne, adresini verdi. Beyaz Saray yakınlarında bir apartman dairesiydi. Sonra Woody, çabuk çabuk babasıyla birlikte odanın öbür tarafına yürüdü.

Kapıdaki muhafız, başıyla Gus’a –onu tanıdığını gösteren– bir selam verdi ve başka bir bekleme odasına girdiler.

“Şimdi Woody,” dedi Gus, “Başkan doğrudan seninle konuşmadan ağzını bile açma.”

Woody, eli kulağındaki toplantıya odaklanmaya çalıştı. Avrupa’da siyasi bir deprem yaşanmıştı: Sovyetler Birliği, Nazi hâkimiyetindeki Almanya ile bir barış paktı imzalamış ve herkesin hesapları altüst olmuştu. Woody’nin babası, Senato Dış İlişkiler Komitesinin önde gelen üyelerinden biriydi ve Başkan da onun ne düşündüğünü bilmek istiyordu.

Gus Dewar’ın ise Başkanla konuşmak istediği bir konu daha vardı: Milletler Cemiyeti konusunu tekrar gündeme getirmesini istiyordu. Zorlu bir iş olacaktı. ABD, henüz Cemiyete katılmamıştı ve Amerikalılar da bu Cemiyet fikrinden pek hoşlanmıyordu; çünkü Milletler Cemiyeti, 1930’ların –Uzak Doğu’daki Japon saldırganlıkları, Afrika’daki İtalyan emperyalizmi, Avrupa’daki Nazi işgalleri, İspanya’da demokrasinin alaşağı edilmesi gibi– krizleriyle başa çıkmakta ne yazık ki başarısız olmuştu. Ama Gus, gene de denemeye kararlıydı. Woody biliyordu ki anlaşmazlıkları çözüp savaşı önleyecek bir dünya konseyinin kurulması, her zaman babasının rüyası olmuştu. Woody de yüzde yüz babasını destekliyordu. Bir Harvard tartışmasında, bu konuda bir konuşma bile yapmıştı. İki ülke anlaşmazlığa düştüğünde eldeki en rezil seçenek, bir tarafın diğer tarafın insanlarını öldürmesiydi. Ona göre bunun nedeni gayet açıktı. “Neden böyle olduğunu gayet iyi anlıyorum elbette,” demişti, konuşmasında. “Tıpkı, sarhoşların neden yumruk yumruğa kavgalara girdiklerini anladığım gibi. Fakat anlıyor olmam, meseleyi daha rasyonel bir hâle getirmiyor.”

Ancak Woody şimdi, Avrupa’daki savaş tehdidini düşünmekte bile zorlanıyordu; çünkü Joanne’le ilgili eski duygularının hepsi geri dönmüştü. Bu gece Joanne’in onu tekrar öpüp öpmeyeceğini merak ediyordu. Joanne her

zaman ondan hoşlanmıştı ve hâlâ hoşlanıyormuş gibiydi –yoksa neden onu partisine davet etsindi? 1935 yılında Joanne, onunla çıkmayı reddetmişti; çünkü o zamanlar kendisi on beş, Joanne ise on sekiz yaşındaydı ve reddetmesi anlaşılabilir bir şeydi. Fakat şimdi, ikisi de dört yaş daha büyüktü; aralarındaki yaş farkı o kadar da katı görünmeyecekti –yoksa görünecek miydi? Öyle olmamasını umdu. Buffalo ve Harvard’da çıktığı kızlar olmuştu ama hiçbirine karşı, Joanne’e hissettiği tutkuyu hissetmemişti.

“Bunu anladın mı?” dedi babası.

Woody kendini aptal gibi hissetti. Babası, bütün dünyaya barış getirecek bir teklifi Başkana önermek üzereyken kendisinin bütün düşündüğü, Joanne’in onu öpüp öpmeyeceğiydi. “Elbette,” dedi. “Başkan benimle doğrudan konuşmadan ağzımı açmayacağım.”

Kırkly yaşlarının başındaymış gibi görünen uzun boylu ve ince bir kadın, bekleme salonuna girdi; sanki bu odanın sahibiymiş gibi öz güven dolu bir rahatlık içindeydi. Woody; herkesin kısaca *Missy* diye hitap ettiği, Roosevelt’in ofis yöneticisi Marguerite LeHand’i tanıdı.

Kadının; uzun ve erkeksi bir yüzü, büyük bir burnu, beyazlaşmış saç telleri vardı. Gus’a içtenlikle gülümsedi: “Sizi tekrar görmek ne güzel, Senatör.”

“Nasılsın Missy? Oğlum Woodrow’u hatırlıyorsundur.”

“Hatırlıyorum. Başkan, ikinizi de görmeye hazır.”

Missy, Roosevelt’e karşı sadakatiyle ünlüydü. Washington dedikodularına bakılırsa FDR de Missy’den, evli bir erkek için hoş karşılanabileceğinden daha fazla hoşlanıyordu. Woody, anne ve babasının örtük ama kendini açıkça ele veren konuşmalarından bazı şeyler öğrenmişti: Roosevelt’in karısı Eleanor, altıncı çocuğunu doğurduğundan beri kocasıyla yatmayı reddediyordu. O çocuğun doğumundan beş yıl sonra felç olan Roosevelt’in seksüel hayatı sona ermiş değildi ve belki de yirmi yıl boyunca karısıyla aynı yatağı paylaşamamış bir adamın sevgi dolu bir sekreterinin olması, hoş karşılanabilir bir şeydi.

Missy onları, başka bir kapıdan ve dar bir koridordan geçirip Oval Ofise götürdü.

Başkan –arkası, üç yüksek pencerenin kavisliyle oluşmuş cumbaya dönük olarak– çalışma masasında oturuyordu. Perdeler, güneye bakan pencerelerden ağustos güneşinin girmemesi için indirilmişti. Roosevelt’in, tekerlekli sandalyesinde değil normal ofis koltuğunda olduğunu fark etti Woody. Beyaz bir elbise giymişti ve bir ağızlığı taktığı sigarasını içiyordu.

Gerçekte, yakışıklı bir adam değildi. Saçları dökülmeye başlamıştı ve çenesi öne çıkıntılıydı; taktığı büyük camlı gözlükler de gözlerini birbirine

yakınmış gibi gösteriyordu. Yine de etkileyici bir tebessümle insanı hemen cezbeden bir tarafı vardı. Tokalaşmak için elini uzatırken ses tonu da içten-di: “Seni gördüğüme sevindim, Gus. İçeri gelin.”

“Sayın Başkan, büyük oğlum Woodrow’u hatırlıyorsunuzdur.”

“Elbette. Harvard nasıl Woody?”

“Gayet iyi efendim, teşekkür ederim. Okulun tartışma ekibindeyim.” Politikacıların, herkesi hemen tanıma ustalığı göstermeyi sevdiklerini biliyordu. Ya müthiş bir hafızaları vardı ya da sekreterleri, gerekli detayları onlara önceden bildiriyordu.

“Ben de Harvard’daydım. Oturun, oturun.” Roosevelt, sigarasının ağızlıkta kalan dibini çıkardı ve içi dolu bir kül tablasına bastırdı. “Gus, Avrupa’da ne haltlar dönüyor dersin?”

Başkan, Avrupa’da neler döndüğünü elbette biliyor, diye düşündü Woody. Bunları ona anlatacak koskoca bir Dışişleri Bakanlığı vardı ama o şimdi, Gus Dewar’ın ne düşündüğünü öğrenmek istiyordu.

“Benim fikrime göre Almanya ve Rusya, hâlâ birbirini öldürmeye hevesli iki düşman,” dedi Gus.

“Bizler de öyle düşünüyoruz ama peki, neden bir pakt imzaladılar?”

“Kısa dönemde ikisi için de uygun. Stalin’in zamana ihtiyacı var; Kızıl Orduyu güçlendirmek istiyor ki iş oraya varırsa Almanları yenebilsin.”

“Ya öbür herif?”

“Açıkçası Hitler, Polonya ile ilgili bir şey yapma noktasında. Alman basını, Lehlerin Almanca konuşan nüfusa kötü muamele gösterdiklerine ilişkin gülünç hikâyelerle dolu. Bir amacı olmasa Hitler, nefret duygusunu kaşıyıp durmaz. Her ne planlıyorsa onu yaparken Rusların yoldan çekilmesini istiyor. O yüzden pakt yaptı.”

“Hull da aşağı yukarı buna benzer şeyler söylüyor.” Cordell Hull, Başkanın Dışişleri Bakanıydı. “Ama bir sonraki adımda ne olacağını bilmiyor. Stalin, Hitler’in istediğini yapmasına izin verir mi?”

“Benim tahminim, önümüzdeki birkaç hafta içinde Polonya’yı aralarında taksim edecekler.”

“Ya sonra?”

“Birkaç saat önce Britanya, Lehlerle yeni bir antlaşma imzaladı ve eğer Polonya’ya bir saldırı olursa yardımına koşacağına söz verdi.”

“Fakat İngilizler ne yapabilir ki?”

“Hiçbir şey, efendim. Britanya kara ordusu, donanması ve hava kuvvetle-

¹ Ağustos 1939 tarihinde imzalanan İngiltere-Polonya Ortak Savunma Antlaşması (çev. notu).

rinin, Almanların Polonya'ya girmesini engelleyecek gücü yok.”

“Sence, biz ne yapmalıyız, Gus?” diye sordu Başkan.

Woody, babasının bir fırsat yakaladığını biliyordu. Birkaç dakikalığına da olsa Başkan, bütün dikkatiyle onu dinleyecekti. Bir şeylerin olmasını sağlamak için nadiren ele geçecek bir fırsattı. Woody, gizlice babasına şans diledi.

Gus, öne doğru eğildi. “Çocuklarımızın da bizim gibi savaşa gitmelerini istemeyiz,” dedi. Başkan Roosevelt’in, yirmili ve otuzlu yaşlarda dört oğlu vardı. Woody aniden, neden kendisinin de Başkanın karşısında bulunduğunu anladı: Bu toplantıya, Başkana kendi evlatlarını hatırlatmak için getirilmişti. Gus, alçak sesle konuşmaya devam etti: “Amerikan çocuklarını, bir kez daha Avrupa’da ölmeye gönderemeyiz. Dünyanın bir polis gücüne ihtiyacı var.”

“Aklındaki nedir?” dedi Roosevelt, anlamaya çalışıyormuş gibi.

“Milletler Cemiyeti, insanların sandığı gibi büyük bir fiyasko değil. 1920’lerde, Finlandiya ve İsveç arasındaki sınır tartışmasını çözdü. Sonra da Türkiye ile Irak arasındaki sınır meselesini.” Gus, her bir meseleyi parmaklarıyla sayıyordu. “Yunanistan ve Yugoslavya’nın Arnavutluk’u işgal etmelerini önledi; Yunanistan’ın Bulgaristan’dan çekilmesini sağladı; Kolombiya ve Peru’yu savaş durumunun dışında tutmak için barış gücü askerleri gönderdi.”

“Hepsi doğru. Ama otuzlarda...”

“Cemiyet, Faşist saldırılarla baş edebilecek kadar güçlü değildi. Bunda şaşılacak bir taraf yok. Cemiyet, daha en başından sakatlandı; çünkü Kongre, Cemiyete katılım sözleşmesini onaylamayı reddetti ve Birleşik Devletler üye olamadı. Yeni ve Amerikan liderliğinde, dışlı bir Cemiyete ihtiyacımız var.” Gus durdu; sonra devam etti: “Sayın Başkan, barış içinde bir dünyadan vazgeçmek için vakit henüz çok erken.”

Woody, nefesini tuttu. Roosevelt, başını aşağı yukarı sallıyordu ama onun, her zaman başını salladığını Woody biliyordu. Başkan, aynı fikirde olmadığını açıkça söylemezdi; karşılıklı cepheleşmekten nefret ederdi. Babasının, “Dikkatli olmak zorundasın,” dediğini hatırlıyordu Woody, “sessiz kalması, onayladığı anlamına gelmez.”

Babasına bakmaktan korkuyordu ama yanında oturan babasının da gerildiğini hissedebiliyordu.

En sonunda Roosevelt konuştu: “Sanırım haklısın.”

Woody, sevinçle haykırmaktan kendini zor alıkoydu. Başkan, babasıyla

¹ Haziran 1926 tarihli Ankara Antlaşması (çev. notu).

hemfikir di! Dönüp babasına baktı. Gus, genellikle istifini bozmazdı ama şaşkınlığını saklamakta o bile zorlanıyordu. Ne kadar kolay bir zafer olmuştı.

Gus, pekiştirme hamlesine geçti: “Öyleyse izniniz olursa Cordell Hull ile birlikte bir taslak hazırlayıp görüşlerinize sunalım.”

“Hull’ın önünde çok iş var. Welles’le konuş.” Welles, Dışişleri Müsteşarıydı. Hem hırslı hem de gösterişçi bir adamdı ve Woody, babasının birlikte çalışmak için ilk tercih edeceği adamın o olmadığını biliyordu. Ama Welles, çok uzun zamandır Roosevelt ailesinin dostuydu –FDR’ın düğün töreninde bile görev yapmıştı.

Fakat Gus, bu noktada sorun çıkaracak değildi. “Hayhay,” dedi.

“Başka bir şey var mıydı?”

Bu, açıkça toplantının bittiği anlamına geliyordu. Gus ayağa kalktı ve Woody de onu takip etti. “Anneniz, Mrs. Roosevelt nasıl, efendim?” diye sordu Gus. “Duyduğuma göre Fransa’daymış.”

“Gemisi dün oradan ayrıldı, çok şükür.”

“Bunu duyduğuma sevindim.”

“Geldiğin için teşekkür ederim,” dedi Roosevelt. “Senin dostluğunu gerçekten çok önemsiyorum, Gus.”

“Hiçbir şey bana daha büyük bir mutluluk veremez, efendim.” Roosevelt’in elini sıktı. Woody de aynı şeyi yaptı.

Sonra Oval Ofis’ten çıktılar.

Woody, Joanne’in hâlâ oralarda olabileceğini umuyordu ama gitmişti.

Kendi başlarına binadan çıktılar. “Kutlamak için gidip bir şeyler içelim,” dedi Gus.

Woody, saatine baktı. Saat beşti. “Tamam,” dedi.

15. Cadd’e yakın F Caddesi üzerinde; vitraylar, yeşil kadife döşemeler, pirinç lambalar ve av yadigarlarıyla süslü Old Ebbitt’e gittiler. İçerisi; kongre üyeleri, senatörler ve her yerde onları takip eden yardımcıları, lobiciler ve basın muhabirleriyle doluydu. Gus, hiç düşünmeden kendisi için bir martini, Woody için de bir bira ısmarladı. Woody gülümsedi: Belki o da bir martini içmek isterdi, değil mi? Aslında istemezdi –soğuk cin gibi tadını sevmiyordu– ama kendi tercihi bırakılsa hoş olurdu doğrusu. Gene de bardağını kaldırdı: “Tebrikler. İstediyini aldın.”

“Dünyanın ihtiyacı olan şeyi aldım.”

“Müthiş bir savunma yaptın.”

“Roosevelt’in ikna edilmeye ihtiyacı yoktu. O bir liberal ama pragmatist. Her şeyi birden yapamayacağını bilir. Kazanabileceğin savaşları seçmek

zorundasın. Yeni Düzen, onun bir numaralı önceliği –işsizleri tekrar iş sahibi yapmak istiyor. Ana misyonuyla çelişecek hiçbir adımı atmayacaktır. Benim planım onun destekçilerinin canını sıkmaya başlarsa bu işi bırakır.”

“Yani henüz hiçbir şey kazanmadık.”

Gus gülümsedi: “En önemli ilk adımı attık ama haklısın, henüz hiçbir şey kazanmadık.”

“Seni Welles’le çalışmaya zorlaması ne yazık.”

“Pek sayılmaz. Sumner bu projeyi güçlendirebilir. Başkana benden daha yakındır. Ama sağı solu belli olmaz. Bir ucundan tutup başka yöne de koşabilir.”

Woody, salonun karşı tarafında tanıdık bir yüz gördü: “Bil bakalım kimler burada. Tahmin etmeliydim.”

Babası da o tarafa baktı

“Barda dikiliyor,” dedi Woody. “Yanında da kendinden daha büyük, şapkalı birkaç adam ve sarışın bir kız var: Greg Peshkov.” Her zamanki gibi Greg, pahalı elbiseleri içinde hırpani görünüyordu: İpek kravatı yamulmuştu; gömleği, pantolonunun belinden çıkmıştı; dondurma rengi pantolonunda sigara külü lekesi vardı. Ama gene de sarışın kız ona, tapar gibi bakıyordu.

“Evet, o,” dedi Gus. “Harvard’da onu sık sık görüyor musun?”

“O fizikte. Ama fencilerle de pek fazla takılmıyor; sanırım onları sıkıcı buluyor. *Crimson*’da karşılaşıyoruz.” *Harvard Crimson*, okulun öğrenci gazetesi idi. Woody, gazete için fotoğraflar çekiyordu. Greg de makale yazıyordu. “Bu yaz Dışişleri Bakanlığında staj yapıyor; o yüzden burada.”

“Basın bürosunda çalışıyor her hâlde,” dedi Gus. “O iki adam gazeteci. Kahverengi elbiseli olan *Chicago Tribune* muhabiri, pipo içen de *Cleveland Plain Dealer*’dan.”

Woody, Greg’in bu muhabirlerle sanki eski dostlarıymış gibi gayet samimi konuştuğunu gördü: Eğilip alçak sesle bir şey söylerken birinin koluna giriyor, tebrik eder gibi diğerinin sırtını okşuyordu. *Adamlar onu seviyor*, diye düşündü Woody, Greg’in söylediği bir şeye yanındakiler kahkahayla gülerlerken.

Woody, bu hüneri kıskanıyordu. Politikacılar için –olmazsa olmaz değildi elbette ama– çok faydalı bir beceriydi. Babasında da o, *herkesle hemen-cekik içli dışlı olma* niteliği yoktu ki babası, Amerika’nın en kıdemli devlet adamlarından biriydi.

“Ablası Daisy’nin, savaş tehdidi karşısında ne düşündüğünü merak ettim. Londra’daymış. Bir İngiliz lorduyla evlenmiş.”

“Tam olarak söylemek gerekirse bir zamanlar gayet yakından tanıdığım Kont Fitzherbert’in, büyük oğluyla evlenmiş.”

“Buffalo’daki bütün kızlar onu kışkanıyor. Düğününe Kral bile gitmiş.”

“Fitzherbert’in kız kardeşi Maud’u da tanırdım –harika bir kadındı. Bir Alman olan Walter von Ulrich le evlendi. Walter erken davranmasa Maud’la ben evlenebilirdim.”

Woody, kaşlarını kaldırdı: Babası hiçbir zaman böyle şeyler söylemezdi.

“Tabii bunlar, annene âşık olmamdan önceydi.”

“Elbette,” dedi Woody, sırtıtmamaya çalışarak.

“Hitler Sosyal Demokratları yasakladıktan sonra Walter ve Maud sırta kadem bastılar. Umarım iyidirler. Eğer savaş çıkarsa...”

Woody, savaş hakkında konuşmanın babasının hatıralarını canlandırdığını görüyordu. “En azından Amerika işin içinde değil,” dedi.

“Son seferde, biz de öyle olacak sanmıştık.” Gus konuyu değiştirdi. “Küçük kardeşin neler dedi bakalım?”

Woody içini çekti: “Fikrini değiştirmiyor, baba. Harvard’a veya başka bir üniversiteye gitmeyecek.”

Son zamanların aile krizi de bu meseleydi. Chuck, on sekizini doldurur doldurmaz donanmaya yazılacağını ilan etmişti. En azından bir kolej mezuniyetin yoksa en fazla astsubay rütbesinde olurdun ve subaylığa yükselmek asla mümkün olmazdı. Chuck’ın bu kararı, üstün başarılı anne ve babayı dehşete düşürüyordu.

“Kolej bitirecek kadar akıllı bir çocuk. Kahretsin,” dedi Gus.

“Satrançta beni yeniyor.”

“Beni de yeniyor. Derdi ne bu çocuğun?”

“Ders çalışmaktan nefret ediyor. Teknelere âşık. Umurunda olan tek şey denizde olmak.” Woody saatine baktı.

“Gitmen gereken bir parti var,” dedi Gus.

“Acelesi yok—”

“Elbette acelesi var. Çok çekici bir kız. Hadi yayın bakalım.”

Woody sırıttı. Babası bazen çok anlayışlı olabiliyordu. “Teşekkür ederim, baba,” dedi ve kalktı.

Greg Peshkov da aynı anda oradan ayrılıyordu; birlikte dışarı çıktılar. “Selam, Woody. Nasıl gidiyor?” dedi Greg, içtenlikle. Woody ile aynı tarafa döndü.

Woody, Dave Rouzrokh’un başına gelen rezillikte oynadığı rol yüzünden Greg’i yumruklamak istemişti. Yıllar içinde öfkesi yatışmıştı ve aslında bu işten; o zamanlar sadece on beş yaşında olan oğlu değil, Lev Peshkov’un

kendisi sorumluydu. Ancak Woody, artık ona karşı sadece nazik davranıyordu.

“Washington’ın keyfini çıkarıyorum,” dedi Woody; şehrin, Paris’i andıran geniş bulvarından biri boyunca yürüyorlardı. “Sen nasılsın?”

“Burayı sevdim. Adımdan dolayı şaşkınlıklarını kısa sürede yeniyorlar.” Woody’nin soru sorar gibi baktığını görünce Greg açıkladı: “Dışişleri Bakanlığını; soyadı Smith, Faber, Jensen ve McAllister olanlar yönetiyor. Mesela Kozinsky veya Cohen veya Papadopoulos soyadında kimse yok.”

Woody, Greg’in doğru söylediğini fark etti. Hükûmet; oldukça ayrıcalıklı, küçük bir etnik grup tarafından yönetiliyordu. Neden kendisi de bunu fark etmemişti? Çünkü belki de okulda, kilisede ve Harvard’da da aynı şey olduğu içindi.

Greg devam etti: “Ama dar görüşlü değiller. Akıcı bir Rusça konuşan ve zengin bir aileye mensup olanlara istisna yapabiliyorlar.”

Greg, dalga geçer gibi konuşuyordu ama altında bir içerleme de vardı ve Woody, bu çocuğun içinde ciddi bir eziklik olduğunu gördü.

“Babamın bir gangster olduğunu düşünüyorlar,” dedi Greg. “Ama pek de aldırmıyorlar. Çoğu zengin insanın ataları içinde, bir yerde bir gangster vardır.”

“Sanki Washington’dan nefret ediyor gibisin.”

“Tam tersine! Başka bir yerde olmayı istemezdim! Güç burada!”

Woody, onun gözünün yükseklerde olduğunu düşündü: “Ben burada-ym; çünkü yapmak istediğim şeyler var. Değiştirmek istediğim şeyler.”

Greg sırttı: “Aynı şey sanırım –bu da güçle ilgili.”

“Hmm.” Woody hiç böyle düşünmemişti.

“Sence Avrupa’da savaş çıkacak mı?” diye sordu Greg.

“Bunu sen bilmelisin, Dışişleri Bakanlığında olan sensin!”

“Evet. Ama ben basın bürosundayım. Bütün bildiğim, gazetecilere anlattığımız peri masalları. Gerçeğin ne olduğu hakkında en ufak bir fikrim yok.”

“Yapma ya! Ben de bir şey bilmiyorum. Biraz önce Başkan ile görüştük ve onun bile bildiğini sanmıyorum.”

“Kız kardeşim Daisy orada –Avrupa’da.”

Greg’in ses tonu değişmişti. Endişesi içtendi ve Woody, ona karşı bir sıcaklık hissetti: “Biliyorum.”

“Bir bombardıman olursa kadınlar ve çocuklar bile güvende olmayacak. Sence Almanlar Londra’yı bombalar mı?”

Buna, dürüstçe verilecek tek bir cevap vardı: “Sanırım, bombalar.”

“Keşke Daisy buraya dönse.”

“Belki de bir savaş çıkmaz. İngiliz Başbakanı Chamberlain, geçen sene Çekoslovakya üzerinde Hitler’le bir son dakika antlaşması yaptığı—¹”

“Son dakika *satışı* yaptı.”

“Doğru. Belki aynı şeyi Polonya için de yapar –ama vakit daralıyor.”

Greg, kederle başını salladı ve konuyu değiştirdi: “Nereye gidiyorsun?”

“Joanne Rouzrokh’un evine. Bir parti veriyor.”

“Duydum. Ev arkadaşlarından birini tanıyorum. Ama tahmin edeceğin gibi ben davet edilmedim. Joanne’in evi— güzel Tanrı’m!” Greg, cümlesinin tam ortasında durakaldı.

Woody de durdu. Greg ileride bir yere bakıyordu. Onun baktığı yere bakan Woody, oldukça çekici genç bir siyahi kızın E Caddesi’ne doğru yürüdüğünü gördü. Aşağı yukarı onlarla aynı yaşta bir kızdı; sevimliydi, pembe dudakları Woody’ye öpüşmeyi hatırlattı. Kız, sade bir siyah elbise giymişti; bir garson üniformasına benziyordu ama sevimli bir şapka ve şık ayakkabılarla tamamlanan elbise, son moda bir görüntü veriyordu kıza.

Kız da onları gördü, Greg’le göz göze geldi ve başını çevirdi.

“Jacky? Jacky Jakes?” dedi Greg.

Kız, onu duymazdan geldi, yürümeye devam etti –Woody, kızın sıkıntılı olduğunu düşündü.

“Jacky, benim, Greg Peshkov,” dedi Greg.

Jacky –tabii o ise– cevap vermedi ama sanki ağlamak üzereymiş gibi görünüyordu.

“Jacky, asıl adın Mabel. Beni tanıyorsun!” Greg kaldırımın ortasında durmuş, sanki kızın dikkatini çekmeye çalışır gibi kollarını da iki yana açmıştı.

Kız; onun yanından dolandı, konuşmadı, yüzüne bakmadı, yürümeye devam etti.

Greg döndü. “Bir dakika!” diye bağırdı arkasından. “Dört yıl önce beni bırakıp kaçtın –bana bir açıklama borçlusun!”

Bunun, tipik Greg olmadığını düşündü Woody. Greg’in, hem okulda hem de Harvard’da kızlarla arası her zaman çok iyiydi. Ama şimdi samimiyetle üzgün, şaşkın, incinmiş ve çaresiz görünüyordu.

Dört yıl önce mi, diye düşündü Woody. Bu, o skandala karışan kız olabilir miydi? O olay Washington’da olmuştu ve hiç şüphesiz bu kız da burada

¹ O dönemde İngiltere’nin götüğü ve Başbakan Neville Chamberlain ile özdeşleşen *yatıştırma politikasının* en önemli olayı olan ve bir savaş çıkmasını önlemek için Çekoslovakya’nın Südet bölgesinin Almanya’ya verilmesini öngören 29 Eylül 1938 tarihli Münih Antlaşması ima ediliyor (çev. notu)

yaşıyordu.

Greg, kızın peşinden koştu. Köşede bir taksi durdu, içinden smokinli bir adam indi ve adam şoföre parasını öderken Jacky taksiye binip kapıyı kapattı.

Greg, taksinin penceresine gitti ve bağırdı: "Lütfen, konuş benimle!"

Smokinli adam, "Üstü kalsın," diyerek yürüdü.

Taksi hareket etti. Greg arkasından bakakaldı. Sonra yavaşça, şaşkın şaşkın izleyen Woody'nin yanına döndü. "Anlamıyorum," dedi Greg.

"Korkmuş gibi görünüyordu," dedi Woody.

"Neden korkacak? Ona hiçbir zarar vermedim. Onun için deli oluyordum."

"Bilemem. Ama bir şeyden korkmuşa benziyordu."

Greg, aklını başına toplamaya çalışıyormuş gibiydi. "Üzgünüm," dedi. "Zaten seni ilgilendiren bir şey değil. Affet."

"Sorun değil."

Greg, birkaç bina ötedeki bir apartmanı işaret etti. "Joanne'in oturduğu bina şu," dedi. "İyi eğlenceler." Sonra çekip gitti.

Aklı hâlâ biraz karışık da olsa Woody, binanın girişine yürüdü. Ama kısa bir süre içinde Greg'in aşk hayatını unuttu ve kendi aşkını düşünmeye başladı. Joanne gerçekten ondan hoşlanıyor muydu? Bu gece onu öpemeyebilirdi ama belki onu bir akşam yemeğine davet edebilirdi. Burası mütevazı bir apartmandı, kapıcısı veya yük taşıyacak sorumlusu yoktu. Girişteki bir listeye göre Rouzrokh, Stewart ve Fisher, aynı dairede kalıyordu. Bunlar ev arkadaşı kızlar olmalıydı.

Woody, asansörle yukarı çıkarken eli boş gittiğini fark etti. Hiç olmazsa bir kutu şekerleme veya bir buket çiçek almalıydı. Geri dönüp bir şeyler almayı düşündü ama sonra, bunun da aşırı kuralcı bir davranış olacağına karar verdi. Zili çaldı. Yirmili yaşlarının başında bir kız, kapıyı açtı.

"Selam, ben—"

"İçeri gel," dedi kız, adını söylemesini bile beklemeden. "İçecekler mutfakta ve salondaki masada yiyecek var -tabii kaldıysa." Kız dönüp gitti. Herhâlde yeterince iyi bir *hoş geldin* dediğini düşünüyordu.

Küçük dairenin içi; içen, tüttüren, gürültülü bir gramofonun sesini bastırarak başkalarıyla konuşan insanlarla tıklım tepiş doluydu. Joanne birkaç arkadaş deyince Woody, sekiz on kişinin bir masa etrafına toplanıp Avrupa sorununu tartışacaklarını sanmıştı. Hayal kırıklığına uğradı: Bu aşırı kalabalık ona, ne kadar büyüdüğünü Joanne'e ispat etme fırsatı vermeyecekti. Etrafına bakıp Joanne'i görmeye çalıştı. Dolgun göğüslü

ela gözlü bir kız, onu sıkıştırarak yanından geçerken yüzüne baktı: “Selam, koca adam. Ben Diana Taverner. Senin adın ne?”

“Ben Joanne’i arıyordum,” dedi Woody.

Kız omuz silkti. “Bol şans,” dedi ve gitti.

Woody, mutfığa doğru yürüdü. Gürültü seviyesi bir nebze azaldı. Joanne görünürde yoktu. Hazır gelmişken mutfaktan bir içki almaya karar verdi. Otuz yaşlarında geniş omuzlu bir adam, bir kokteyl karıştırıcısını sallıyordu. Bej rengi bir elbise, uçuk pembe bir gömlek ve lacivert bir kravatla çok şık görünen bir adamdı ve barmen olmadığı besbelliydi ama sanki ev sahibiymiş gibi davranıyordu. “Viskiler burada,” dedi, başka bir misafire. “Buyur kendin al. Ben isteyenlere martini hazırlıyorum.”

“Bourbon var mı?” diye sordu Woody.

“İşte burada.” Adam bir şişe uzattı. “Ben, Bexforth Ross.”

“Ben de Woody Dewar.” Woody bir bardak bulup elindeki şişeden viski koydu.

“Buz şu kovada,” dedi Bexforth. “Sen neredensin Woody?”

“Ben Senatoda stajyerim. Ya sen?”

“Ben Dışişleri Bakanlığında çalışıyorum. İtalya masasında.” İsteyenlere martini vermeye başladı.

Yıldızının yükseldiği belli, diye düşündü Woody. Adamın öz güveni, karşındakini rahatsız edecek kadar yüksekti. “Ben Joanne’i arıyordum,” dedi Woody.

“Buralarda bir yerlerde olmalı. Onu nereden tanıyorsun?”

Woody, bu konuda biraz üstünlük taslayabileceğini sandı. “Ah, çok eskiden beri arkadaşız,” dedi, havalı havalı. “Aslında, bütün hayatım boyunca onu tanıyordum. Çocukluğumuz Buffalo’da geçti. Sen nereden tanıyorsun?”

Bexforth, martinisinden uzun bir yudum içti ve pek hoşuna gitmiş gibi iç geçirdi. Sonra, kuşkulu gözlerle Woody’ye baktı: “Onu senin kadar uzun bir süredir tanımıyorum ama sanırım senden daha iyi tanıyorum.”

“Nasıl yani?”

“Onunla evlenmeyi düşünüyorum.”

Woody, suratına tokat yemiş gibi oldu: “Evlenmek mi?”

“Evet. Ne güzel, değil mi?”

Woody, hoşnutsuzluğunu gizleyemedi: “Joanne bunu biliyor mu?”

Bexforth güldü ve lütfeder gibi Woody’nin omzunu okşadı: “Elbette biliyor ve benimle evlenmeye hazır. Ben dünyanın en şanslı adamıyım.”

Besbelli ki Woody’nin Joanne’den hoşlandığı, Bexforth’un içine doğmuştu. Woody kendini salak gibi hissetti. “Tebrik ederim,” dedi, yarım ağızla.

“Teşekkür ederim. Şimdi bunları dolaştırmalıyım. Seninle konuşmak güzeldi, Woody.”

“Benim için de zevkti.”

Bexforth gitti.

Woody, tadına bile bakmadan viski bardağını bıraktı. “Kahretsin,” dedi, sessizce. Ve oradan çıktı.

(iv)

Eylül ayının birinci günü, Berlin’de boğucu ve nemli bir sıcak vardı. Carla von Ulrich, ter ve huzursuzluk içinde uyandı; sıcak gece yüzünden yatağındaki örtü ve çarşaflar yere düşmüştü. Yatak odasının penceresinden dışarı baktı; şehrin üstünü tencere kapağı gibi örten kara bulutlar, sıcak havanın dağılmasına izin vermiyordu.

Bugün, onun için büyük bir gün olacaktı. Aslında, hayatının yönünü belirleyecek bir gün olacaktı.¹

Aynanın önünde durdu. Annesinin yüzündeki renkler ona da geçmişti: koyu renk saçlar ve Fitzherbertlerin yeşil gözleri. Carla, Maud’dan da güzeldi. Maud’un kemikli bir yüzü vardı; güzel olmaktan çok çekici bir yüzdü. Fakat Carla ile Maud arasında büyük bir fark vardı: Maud, karşısına çıkan hemen her erkeği etkilerdi. Buna karşın Carla, flört bile edemiyordu. Kendi yaşıtı kızların bunu nasıl başardığını izlemişti: yapmacık gülümsemeler, göğüslerinin hatları belli olana kadar kazak çekiştirmeler, saçlarını arkaya atmalar, kirpiklerini kırpmalar... Ve Carla bütün bunlardan utanmıştı. Elbette annesi çok daha incelikli davranıyordu ve erkekler, onun büyümesine kapıldıklarının farkında bile olmuyordu ama esasen o da aynı oyunu oynuyordu.

Ancak bugün Carla, seksi görünmek istemiyordu. Tam tersine becerikli, yetenekli ve mantıklı görünmeliydi. Dizinin altında bacağının yarısına kadar inen bej rengi ve pamuklu bir elbise ile okula giderken giydiği düz ve hiçbir özelliği olmayan sandaletlerini giydi. Saçlarını, Alman kızları için uygun görülen moda ile iki belik hâlinde ördü. Ayna ona, ideal bir kız öğrenci gösterdi: muhafazakâr, sıkıcı ve cinsiyetsiz.

Ailenin geri kalanı kalkmadan önce yataktan çıkıp giyinmişti. Hizmetçi Ada, mutfaktaydı. Carla, kahvaltı masasını kurmakta ona yardım etti.

Sonra, ağabeyi geldi. Erik; şimdi on dokuz yaşındaydı, kırpık bir siyah bıyık uzatmıştı, Nazileri destekliyordu ve ailenin geri kalanını çileden

¹ 1 Eylül 1939, İkinci Dünya Savaşı’nın başlangıç tarihi olarak kabul ediliyor (çev. notu).

çıkarıyordu. Berlin Üniversitesi tıp okulu olan Charité'de öğrenciydi –tıpkı, Nazi arkadaşı Hermann Braun gibi. Von Ulrichler okul ücretini karşılamıyordu elbette ama Erik burs kazanmıştı.

Aynı burs için Carla da müracaat etmişti ve Erik'le aynı okulda okumak istiyordu. Bugün, burs için sözlü sınavı vardı. Eğer başarırsa çok çalışacak ve doktor olacaktı. Başaramazsa...

Başaramazsa ne yapacağı hakkında bir fikri yoktu.

Nazilerin iktidara gelmesi, anne ve babasının hayatlarını mahvetmişti. Babası artık Reichstag milletvekili değildi; Nazi Partisi dışında kalan diğer siyasi partiler gibi Sosyal Demokrat Parti de yasa dışı ilan edilince işini kaybetmişti. Bir politikacı ve diplomat olarak tecrübesini kullanabileceği bir iş yoktu. Oradaki birkaç arkadaşı aracılığıyla İngiliz Büyükelçiliği için Alman gazetelerini İngilizceye çevirerek biraz para kazanabiliyordu. Annesi de bir zamanlar ünlü bir *solcu gazeteci*ydi ama gazetelerin, onun yazılarını yayımlamaları artık yasaktı.

Carla, bütün bunlara üzülüyordu: Ada dâhil bütün ailesine çok düşkündü. Carla'nın küçüklüğünde çok çalışan güçlü bir politikacıyken şimdi bas-bayağı mağlup bir adama dönüşen babasının çöküşü, Carla'yı kedere boğuyordu. Daha da kötüsü, bir zamanlar İngiltere'nin meşhur *kadınlara oy hakkı* savunucularından biri olan annesinin şimdi piyano dersleri vererek birkaç mark kazanırken yüzüne takındığı cesur ifadeydi.

Fakat anne ve babası, çocukları mutlu ve doyurucu bir hayata ulaştıkları takdirde her şeye katlanabileceklerini söylüyordu.

Carla her zaman hayatını, tıpkı anne ve babası gibi dünyayı daha yaşanılır bir yer yapmaya hasretmeye harcayacağına inanmıştı. Babası gibi politikaya mı yoksa annesi gibi gazeteciliğe mi soyunsun bilememişti ama şimdi, zaten her ikisi de imkânsız mesleklerdi.

Acımasızlık ve vahşeti her şeyin üstünde tutan bir hükümet yönetimi altında başka ne yapabilirdi ki? Ağabeyi ona bir ipucu vermişti. Nasıl bir hükümetle yönetilirlerse yönetilsinler doktorlar, dünyayı daha iyi bir yer yapıyorlardı. Bu yüzden de Carla, tıp okuluna gitmeyi hırs hâline getirmişti. Sınıfındaki her kızdan daha fazla çalışmıştı, bütün sınavlarını –özellikle de fen derslerini– en yüksek notlarla geçmişti. Bu burs için ağabeyinden çok daha iyi bir adaydı.

"Benim sınıfımda hiç kız yok," dedi Erik. Ters ters konuşuyordu. Carla, onun adımlarını takip etmesinin ağabeyinin hoşuna gitmediğini düşündü. Erik'in politik görüşlerinin iticiliğine rağmen anne ve babası, ağabeyinin başarısıyla gurur duyuyordu. Belki de Erik, Carla'nın kendisinden daha

başarılı olmasından korkuyordu.

“Benim bütün notlarım seninkilerden daha iyi,” dedi Carla. “Biyoloji, kimya, matematik—”

“Tamam, tamam.”

“Ve prensip olarak kızlar da burs alabiliyor –kontrol ettim.” Anneleri, bu konuşmanın sonuna yetiştii. Hareli ipekten bir sabahlık giymiş ve kuşağını ince beline iki kere dolamıştı. “Kendi koydukları kurallara uymaları gerekir,” dedi Carla.

“Nihayetinde burası Almanya,” dedi Maud. Vatandaşlığına geçtiği ülkeyi çok sevdiğini söylerdi; belki de seviyordu ama Naziler iktidara geldiğinden beri, Almanya hakkında bıkkın bıkkın ironik laflar ediyordu.

Carla, ekmeğini sütlü kahveye batırdı: “İngiltere Almanya’ya saldırırsa ne hissedersin, anne?”

“Geçen sefer olduğu gibi korkunç bir mutsuzluk,” dedi Maud. “Büyük Savaş boyunca babanızla evliydim ve dört yıldan daha uzun bir süre her gün, onun öleceği dehşetle yaşadım.”

Erik, meydan okur gibi sordu: “Peki, kimin tarafında olurdun?”

“Ben Alman’ım,” dedi Maud. “*Hem iyi günde hem de kötü günde*, diye yemin ederek evlendim. Elbette Nazi rejimi kadar kötü ve zalim bir şeyi hiç öngöremedik. Hiç kimse göremedi.” Erik, itiraz eder gibi homurdandı ama Maud, onu duymazdan geldi. “Ama yemin yemindir. Ayrıca babanıza âşığım.”

“Henüz savaşta değiliz,” dedi Carla.

“Pek öyle değil,” dedi annesi. “Eğer Lehlerin biraz sağduyusu varsa direnmekten vazgeçip Hitler’e istediğini verirler.”

“Vermeleri lazım,” dedi Erik. “Almanya şimdi çok güçlü. Onlar beğense de beğenmese de istediğimizi alabiliriz.”

Annesi gözlerini devirdi: “Tanrı’m, sen bizi koru.”

Dışarıda bir araba kornası çaldı. Carla gülümsedi. Bir dakika sonra, arkadaşası Frieda Franck de mutfağa girdi. Frieda, sözlü sınavında moral destek olmak için Carla’ya eşlik edecekti. O da *ağırbaşlı öğrenci kız* kıyafeti giyinmişti; hâlbuki Carla’nın aksine Frieda’nın, bir gardırop dolusu son moda elbisesi vardı.

Frieda’nın peşinden ağabeyi de geldi. Carla, Werner Franck’in harika birisi olduğunu düşünüyordu. Yakışıklı çocukların pek çoğunun aksine Werner; iyi kalpli, düşünceli ve komik biriydi. Bir zamanlar koyu solcuydu ama şimdi, sanki bundan vazgeçmiş gibi görünüyordu ve politikayla uğraşmayı bırakmıştı. Werner’in bir sürü güzel ve şık kız arkadaşası olmuştu.

Carla, nasıl flört edileceğini bilse ilk önce onunla flört etmeye başladırı.

“Sana kahve ikram ederdim, Werner. Ama bizimki suni kahve. Evinizde halis kahve içtiğini biliyorum,” dedi Maud.

“Sizin için bizim mutfaktan biraz kahve aşırayımı mı, Frau von Ulrich?” dedi Werner. “Bence halis kahveyi hak ediyorsunuz.”

Carla’nın annesi hafifçe kızardı ve hafif bir hasetle Carla, kırk sekiz yaşındaki annesinin Werner’in çekiciliğine karşı hassas olduğunu düşündü.

Werner, kolundaki altın saate baktı. “Benim gitmem lazım,” dedi. “Bu günlerde Havacılık Bakanlığında işler zıvanadan çıkmış durumda.”

“Getirdiğin için teşekkür ederim,” dedi Frieda, ağabeyine.

“Bir dakika,” dedi Carla, Frieda’ya. “Werner’in arabasıyla geldiysen bisikletin nerede?”

“Dışarıda. Bisikletimi arabaya bağlamıştık.”

İki kız, Mercury Bisiklet Kulübüne üyeydi ve her yere bisikletle giderlerdi.

“Sınavında başarılar diliyorum, Carla. Herkese iyi günler,” dedi Werner.

Carla, son lokma ekmeğini yuttu. Evden ayrılmak üzereyken babası aşıya indi: Tıraş olmamış, boyun bağı takmamıştı. Carla küçükken babası, gayet yapılı bir adamdı ama şimdi zayıflamıştı.

Walter, kızını şefkatle öptü.

“Haberleri dinlemedim!” dedi annesi. Hemen raftaki radyoyu açtı.

Radyo ısınırken Carla ve Frieda evden çıktı ve haberleri duymadılar.

Üniversite Hastanesi, Mitte’de –Berlin’in, von Ulrich ailesinin yaşadığı merkezî bölgesindeydi. O yüzden bisiklet yolculukları uzun sürmedi. Carla heyecanlanmaya başlamıştı. Arabalardan çıkan egzoz dumanı midesini bulandırıyor ve kahvaltı ettiğine pişman oldu. Yirmili yıllarda inşa edilmiş yeni bir bina olan hastaneye vardılar ve öğrencileri burs programına tavsiye eden Profesör Bayer’in odasını buldular. Kibirli bir sekreter, erken geldiklerini ve beklemeleri gerektiğini söyledi.

Carla, şapka ve eldiven giymediğine de pişman oldu. Böylece hastaların güven duyacağı biri gibi, biraz daha büyük ve otoriter görünebilirdi. Belki sekreter de şapkalı bir kıza daha kibar davranırdı.

Beklemeleri uzun sürdü ama sekreter profesörün onunla görüşmeye hazır olduğunu söylediğinde Carla, bekleme süresinin bittiğine üzüldü.

“Bol şans!” diye fısıldadı Frieda.

Carla içeri girdi.

Bayer; kırklı yaşlarında, kırılmış küçük bir bıyığı olan, zayıf bir adamdı. Gri renkli iş elbisesinin yeleği üzerine bej rengi keten bir ceket giymiş, çalışma masasında oturuyordu. Duvarda Hitler ile el sıkışırken görüldüğü

çerçevesi bir fotoğraf asılıydı.

Carla'ya selam sabah bile demeden havladı: "Sanal sayı nedir?"

Carla, bu ani soru karşısında afalladı ama en azından kolay bir soruydu. "Negatif bir gerçek sayının kareköküdür; örneğin -1'in karekökü," dedi, titrek bir sesle. "Gerçek bir sayısal değeri yoktur ama gene de hesaplamada kullanılabilir."

Bayer biraz şaşırmışa benziyordu. Belki de Carla'yı kolayca ezebileceğini sanmıştı. "Doğru," dedi, kısa bir tereddüitten sonra.

Carla etrafına bakındı. Oturabileceği bir sandalye yoktu. Bütün sözlü sınav boyunca ayakta mı duracaktı?

Bayer, bazı kimya ve biyoloji soruları sordu ve Carla, hepsine kolayca cevap verdi. Heyecanı biraz daha yatışmıştı. Sonra Bayer, aniden şu soruyu sordu: "Kan görünce bayılır mısın?"

"Hayır, efendim."

"Aha!" dedi Bayer, zafer kazanmış gibi. "Nereden biliyorsun?"

"On bir yaşındayken bir bebeğin doğumuna yardım ettim," dedi Carla. "Oldukça kanlıydı."

"Doktor çağırmalıydın!"

"Çağırdım," dedi Carla, biraz sinirlenerek. "Ama doğacak bebek doktoru beklemiyor."

"Hmm." Bayer ayağa kalktı. "Bekle burada," dedi. Odadan çıktı.

Carla, olduğu yerde bekledi. Çetin bir sınavdan geçiyordu ama o ana kadar iyi götürmüştü. Bereket versin ki her yaştan kadın ve erkeklerle karşılıklı tartışmalara alışkındı: Hırçın tartışmalar, von Ulrichlerin evinde sıradan bir olaydı ve kendini bildi bileli annesi, babası ve ağabeyiyle böyle tartışmalar yaşamıştı.

Bayer, epey bir süre geri dönmedi. Ne yapıyordu bu adam? Eşsiz derecede parlak zekâlı bir kız adayla tanıştırmak için bir meslektaşını bulmaya mı gitmişti acaba? Öyle olması umut edebileceği en son şeydi. Carla, raftaki kitaplardan birini alıp okumak istedi ama adamı kızdırmaktan korktuğu için hiçbir şey yapmadan öylece dikilip bekledi.

Bayer, on dakika sonra elinde bir paket sigarayla döndü. Yani tütüncüye gidip bir paket sigara almak için onu öylece odanın ortasında ayakta bekletmiş miydi? Yoksa bu da sınavın bir parçası mıydı? Carla öfkelenmeye başladı.

Bayer, sanki düşüncelerini bir araya toplamaya çalışıyormuş gibi aheste aheste bir sigara çıkarıp yaktı. Dumanı üfledi ve "Penisinden enfeksiyon kapamayan erkek hastayı bir kadın olarak nasıl tedavi edeceksin?" diye sordu.

Carla utanç içindeydi. Yüzü kızardı. Daha önce bir erkekle penis hakkında hiç konuşmamıştı. Ama eğer doktor olmak istiyorsa böyle şeyler karşısında güçlü olmalıydı. “Bir erkek olarak siz, vajina enfeksiyonlarını nasıl tedavi ediyorsanız öyle,” dedi. Adam, dehşete kapılmış gibi bakıyordu. Carla, terbiyesizce konuşmuş olmaktan korktu. Çabuk çabuk devam etti: “Enfeksiyon kapmış bölgeyi dikkatle muayene ederim, enfeksiyona neyin sebep olduğunu anlamaya çalışırım ve her ne kadar okuldaki biyoloji derslerimde bu konuyu öğrenmemiş olsak da muhtemelen onu, sülfonamidle tedavi ederim.”

Bayer kuşkuyla baktı: “Sen hiç, çıplak bir adam gördün mü?”

“Evet.”

Bayer, zıvanadan çıkmış gibi bağırdı: “Ama sen bekâr bir kızsın!”

“Büyükbabam, ölmeden önce yatalaktı ve idrarını tutamıyordu¹. Onu temizlemek için anneme yardım ettim –çünkü büyükbabam çok ağırdı ve annem de onu tek başına kaldıramıyordu.” Gülümsemeye çalıştı. “Kadınlar, genç de olsa yaşlı da olsa hasta ve çaresiz durumdaki insanlar için böyle şeyleri sürekli yapıyor, Profesör. Bizler bunu yapmaya alıştık. Sadece erkekler, böyle işleri yapmaktan utanç duyar.”

Carla gayet mantıklı ve iyi cevaplar verse de Bayer gittikçe öfkeleniyor gibiydi. *Neler oluyor*, diye düşündü Carla. Sanki adamın tavırları karşısında ürküp aptal aptal cevaplar verse Bayer daha mutlu olacaktı.

Bayer, düşünceli düşünceli sigarasını masadaki kül tablasına bastırırken “Korkarım sen bu burs için uygun bir aday değilsin,” dedi.

Carla hayretler içindeydi. Nasıl başarısız olmuştu? Adamın her sorusuna cevap vermişti! “Neden?” diye sordu. “Benim niteliklerim aleyhinde söylemek ne var?”

“Kadın gibi değilsin. Vajina ve penis hakkında konuşmaktan utanmıyorsun.”

“Bunu siz başlattınız! Ben sadece sorularınıza cevap verdim.”

“Besbelli ki erkek akrabalarının çıplaklığını görebileceğin görgüsüz bir ortamda büyümüşsün.”

“Yaşlı insanların alt bezlerini erkeklerin değiştirmesi gerektiğini mi düşünüyorsunuz? Nasıl yaptığınızı görmek isterdim!”

“Daha da kötüsü, saygısız ve küstahsın.”

“Bu zor soruları siz sordunuz. Karşınızda mahcup mahcup cevaplar verseydim o zaman da doktorluk niteliklerine sahip olmadığımı söyleyecekti-

¹ Carla'nın büyükbabası Otto von Ulrich, *Devlerin Düşüşü* kitabının karakterlerinden (çev. notu).

niz –değil mi?”

Bayer bir an için konuşamadı ve Carla, adamın aynen böyle düşündüğünü fark etti.

“Vaktimi boşa harcadın,” dedi Carla ve kapıya yürüdü.

“Git ve evlen,” dedi Bayer, arkasından. “Führer için çocuk doğur. Senin hayattaki rolün bu! Görevini yap!”

Carla dışarı çıktı; kapıyı çarparak kapattı.

Frieda paniğe kapıldı: “Ne oldu?”

Carla ona cevap vermeden çıkış kapısına yürüdü. Sekreterle göz göze geldi; kadın gayet keyifli görünüyordu: Besbelli ki içeride ne olduğunu anlamıştı. Carla, sekretere döndü: “Kes şu suratındaki sırtıtmayı, seni kancık kurusu.” Kadının suratındaki dehşet ve şok karışımı ifadeyi görünce de içinin yağları eridi.

Binadan çıkınca Frieda’ya döndü: “Adamın, beni burs için tavsiye etmeye niyeti yoktu. Çünkü kadını. Niteliklerimin önemi yok. Onca çalışmayı koca bir hiç için yapmışım.” Sonra hıçkırmaya başladı.

Frieda arkadaşına sarıldı.

Birkaç dakika sonra Carla kendini topladı. “O lanet olası Führer için çocuk büyütmeyeceğim,” diye mırıldandı.

“Ne?”

“Eve gidelim. Orada anlatırım,” dedi Carla. Bisikletlerine bindiler.

Caddelerde tuhaf bir hava vardı. Ancak Carla, kendi derdiyle öylesine doluydu ki neler olduğunu merak bile etmedi. Caddelerdeki insanlar, Hitler’in –yanan Reichstag yerine kullanılan– Kroll Opera’da yaptığı konuşmaları veren hoparlörlerin etrafına toplanıyordu. Besbelli ki Hitler, gene bir konuşma yapacaktı.

Von Ulrichlerin evine döndüklerinde Carla’nın annesi ve babası hâlâ mutfaktaydı: Babası, bir şeye odaklanmış gibi asık bir yüzle radyonun yanında oturuyordu.

“Beni reddettiler,” dedi Carla. “Kurallarında ne yazarsa yazsın bir kıza burs vermek istemiyorlar.”

“Ah, Carla, çok üzüldüm,” dedi annesi.

“Radyoda ne var?” diye sordu Carla.

“Sen duymadın mı? Bu sabah Polonya’yı işgal ettik. Artık savaştayız.”

(v)

Londra sezonu sona ermişti ama çoğu insan, krizler nedeniyle hâlâ Londra’dan ayrılmamıştı. Parlamento, normal şartlarda yılın bu zamanında

tatilde olurdu ama özel oturuma çağırılmıştı. Londra'da partiler yapılmıyordu; kraliyet resepsiyonları ve balolar yoktu. *Şubat ayında deniz kıyısında olmak gibi*, diye düşündü Daisy. Bugün cumartesiydi ve Daisy, kayınpederi Kont Fitzherbert'in evine akşam yemeğine gitmeye hazırlanıyordu. Bundan daha sıkıcı ne olabilirdi?

Su yeşili rengine, V yakalı, eteği pilili ipek bir tuvalet giymiş; tuvalet masasında oturuyordu. Saçına, ipek çiçekler takmıştı; boynunda da pırlantadan bir servet taşıyordu.

Kocasını Boy, giyinme odasında hazırlanıyordu. Kocasının evde olmasından memnundu. Boy, çoğu gecesini evden uzakta geçiriyordu. Mayfair'deki evde birlikte yaşadıkları hâlde bazen günlerce birbirlerinin yüzünü görmüyorlardı. Ama bu gece, Boy evdeydi.

Daisy'nin elinde, Buffalo'daki annesinden gelen bir mektup vardı. Sanki Daisy'nin evliliğinden memnun olmayışı, Olga'nın içine doğmuştu. Annesinin önsezileri kuvvetliydi. "Ben sadece senin mutlu olmanı istiyorum," diye yazmıştı. "Bu kadar çabuk vazgeçmemen gerektiğini söylediğim zaman beni dinle. Bir gün Kontes Fitzherbert olacaksın. Ve eğer bir oğlun olursa o da Kont olacak. Sırf kocan sana ilgi göstermedi diye bütün bunları tepersen pişman olabilirsiniz."

Annesi haklı olabilirdi. İnsanlar, neredeyse üç yıldır Daisy'ye "Leydim," diye hitap ediyordu; Daisy bundan hâlâ, bir nefes sigara dumanını üflemek kadar keyif alıyordu.

Fakat Boy, evliliğin hayatında bir değişiklik yapması gerektiğini düşünmüyormuş gibi davranıyordu. Çoğu gece, erkek arkadaşlarıyla dışarıda oluyor; at yarışlarına gitmek için bütün ülkeyi dolaşıyor ve neler planladığını çok nadiren karısına anlatıyordu. Daisy, tek başına bir partiye gidip kocasını da orada bulunca utanıyordu. Kocasının nereye gittiğini öğrenmek istediğinde uşağına sorması gerekiyordu ki bu da fazlasıyla küçük düşürücü bir durumdu.

Acaba Boy olgunlaşacak ve bir koca gibi davranmaya başlayacak mıydı yoksa ilelebet böyle mi gidecekti?

Boy, Daisy'nin kapısına başını yaklaştırdı: "Hadi Daisy, geç kalıyoruz."

Daisy, annesinin mektubunu çekmeceye koyup kilitledi ve dışarı çıktı.

Boy; smokin giymiş, koridorda bekliyordu. Fitz, nihayet modaya yenik düşmüş ve aile yemeklerinde kısa ceket giyilmesine izin vermişti.

Fitz'in evine kadar yürüyebilirlerdi ama yağmur yağıyordu. Boy, arabayı kapının önüne çekti. Krem rengi, lastik jantları beyaz, Bentley Airline sedan model bir otomobildi. Babasının güzel arabalara düşkünlüğü Boy'a

da geçmişti.

Arabayı Boy kullandı. Daisy, eve dönerken arabayı kullanabilmeyi umuyordu. Araba kullanmayı seviyordu; ayrıca yemekten sonra ve özellikle de yollar kayganken Boy'un araba kullanması güvenli değildi.

Londra savaşa hazırlanıyordu. Bombardıman uçaklarını engellemek için, yerden altı yüz metre yukarıda ve bütün şehrin üstünde, perdeleme balonları¹ uçuyordu. Balonla engellemenin başarısız olma ihtimaline karşı önemli binaların dışına kum torbaları istiflenmişti. Karartma sırasında araba kullanacak sürücüler için bordür taşları kaydırmalı olarak beyaza boyanıyordu ki bu işe daha dün başlanmıştı. Kaza olmasını önlemek için büyük ağaçların, cadde heykellerinin ve diğer engellerin etrafına beyaz şeritler sarılıyordu.

Boy ve Daisy'yi Prenses Bea karşıladı. Şimdi ellili yaşlarındaki Bea, oldukça şişmanlamıştı ama hâlâ genç kız gibi giyiniyordu. Bu gece de boncuk ve payetlerle işlenmiş pembe bir tuvalet giymişti. Daisy'nin babasının düğünde anlattığı hikâye hakkında hiç konuşmamışlardı ama Bea, Daisy'yi aşağılayıp durmaktan vazgeçmişti ve şimdi onunla içtenlikle olmasa bile nezaketle konuşuyordu. Daisy de dostça davranmasına rağmen tedbiri elden bırakmıyordu ve Bea'ya biraz, *bunak teyzeyi* hoş görüyormuş gibi davranıyordu.

Boy'un kardeşi Andy'de oradaydı. O ve May'in, şimdi iki çocuğu vardı ve May, üçüncü çocuğa hamile olduğundan kuşkulaniyormuş gibi baktı Daisy'nin meraklı gözlerine.

Boy da Fitzherbert unvanının ve servetinin vârisi olacak bir oğul istiyordu elbette. Ama geçen zaman içinde Daisy hamile kalamamıştı. Daisy'nin hassas noktası da buydu –ve Andy ile May'in aşikâr doğurganlığı karşısında daha da hassaslaşıyordu. Boy evde daha çok vakit geçirse belki Daisy'nin hamile kalma ihtimali de artabilirdi.

Daisy, arkadaşı Eva Murray'i de orada gördüğüne çok sevindi. Eva'nın kocası yanında değildi ama Jimmy şimdi yüzbaşı olmuştu ve askerlerinin başından ayrılamıyordu. Askerlerin çoğu kışlada, subayları da onların başındaydı. Jimmy ve May kardeş oldukları için Eva da May'in yengesi olarak şimdi aileden sayılıyordu. O yüzden Boy, Yahudilere karşı ön yargılarını bir kenara bırakıp Eva'ya karşı nazik davranmak zorunda kalmıştı.

Eva şimdi Jimmy'ye, üç yıl önce evlendikleri günden daha fazla tapıyordu. Bu süre zarfında onların da iki çocuğu olmuştu. Ama Eva bu gece endişe

¹ Hava saldırılarına karşı geliştirilen ve çelik halatlarla yere bağlanarak gökyüzüne salınan büyük balonlarla uçakların bomba bırakmak için alçalmalarını önlemekte kullanılan bir tedbir (çev. notu).

içindeydi ve Daisy de nedenini tahmin ediyordu. “Annenle baban nasıl?” diye sordu, Eva’ya.

“Almanya’dan çıkamıyorlar,” dedi Eva, üzgün üzgün. “Hükûmet onlara çıkış vizesi vermiyor.”

“Fitz’in bir yardımı olmadı mı?”

“Denedi.”

“Bunu hak edecek ne yaptılar ki?”

“Özellikle onların yaptığı bir şey yok. Binlerce Alman vatandaşı Yahudi de aynı durumda. Sadece bir iki kişiye vize verilmiş.”

“Çok üzüldüm,” dedi Daisy. Aslında üzülmekten de öte bir duygu içindeydi. O ilk günlerde Boy ile birlikte Faşistleri nasıl desteklediklerini hatırladıkça utancından yerin dibine geçiyordu. Faşizmin zalimliği hem yurt içinde hem de yurt dışında hızla tırmanıp gözle görülür hâle geldikçe kuşkuları artmıştı. Sonunda onu rahatlatan Fitz olmuştu: Kendisini utandırdıklarından şikâyet etmiş ve Mosley’nin partisinden ayrılmasını istemişti. Daisy şimdi, daha en baştan o partiye üye olmakla ne büyük bir aptallık ettiğini düşünüyordu.

Boy, o kadar da büyük bir pişmanlık duyuyor değildi: Üst tabakadaki beyaz Avrupalıların üstün bir ırk olduğuna ve Tanrı’nın, dünyayı yönetmek için onları seçtiğine hâlâ inanıyordu. Ama bunun, *uygulanabilir* bir politik felsefe olduğuna artık inanmıyordu. Sık sık, İngiliz demokrasisine öfkeleniyordu ama demokrasiyi ortadan kaldırmak gibi bir tezi savunuyor değildi.

Akşam yemeğine erken oturdular. “Yedi buçukta Neville, Avam Kamarasında bir konuşma yapacak,” dedi Fitz. Neville Chamberlain, Başbakanı. “Onu dinlemek istiyorum. Dinleyici balkonunda oturacağım. Tatlıdan önce sofradan kalkmak zorunda kalabilirim.”

“Sence ne olacak, baba?” diye sordu Andy.

“Gerçekten bilmiyorum,” dedi Fitz, hafif bir bıkkınlıkla. “Elbette hepimiz savaş çıkmasını önlemek isteriz ama kararsızmışız gibi bir izlenim yaratmamak çok önemli.”

Daisy şaşırdı: Fitz, sadakate inanırdı ve hükûmetteki meslektaşlarını, bu kadar dolaylı bile olsa çok nadiren eleştirirdi.

“Savaş çıkarsa Tŷ Gwynë gidip orada yaşayacağım,” dedi Prenses Bea.

Fitz, başını sağa sola salladı: “Savaş çıkarsa hükûmet, büyük kır evlerinin sahiplerinden evlerini savaş boyunca askeriye tahsis etmelerini isteyecektir. Hükûmetin bir üyesi olarak ben de örnek teşkil etmeliyim. Tŷ Gwyn’i, eğitim merkezi veya hastane olarak kullanılmak üzere Welsh Rifles

alayına¹ tahsis etmek zorunda kalacağım.”

Bea öfkeleni: “Ama orası benim kır evim!”

“Evin küçük bir kısmını özel kullanım için elimizde tutabiliriz.”

“Ben küçük bir kısımda yaşayamam –ben bir prensesim!”

“Sıcak bir ortam olabilir. Kâhya odasını mutfak olarak kullanabilir; kahvaltı salonunu, yemek odasını ve iki üç tane de küçük yatak odasını alabiliriz.”

“Sıcak mı!” Bea, sanki önüne iğrenç bir şey konmuş gibi tiksintiyle bakıyordu ama daha fazla bir şey söylemedi.

“Sanırım Boy ve ben de Welsh Rifles alayına katılmak zorunda kalacağız,” dedi Andy.

May’in boğazından hıçkırığa benzer bir ses çıktı.

“Ben Hava Kuvvetlerine katılacağım,” dedi Boy.

Fitz, hayretler içindeymiş gibi baktı: “Ama katılamazsın. Aberowen Vikontu her zaman Welsh Rifles’a katılmıştır.”

“Ama onların uçağı yok. Önümüzdeki savaş, bir hava savaşı olacak. RAF’in² çok sayıda pilota ihtiyacı olacak. Ben de yıllardır uçuyorum.”

Fitz, bu tartışmaya devam edecekti ancak kâhya içeri girdi: “Arabanız hazır, lordum.”

Fitz, şöminenin üstündeki saate baktı: “Tüh! Benim gitmem lazım. Teşekkür ederim, Grout.” Boy’a döndü. “Bu konuyu biraz daha konuşmadan son kararını verme. Bu doğru değil.”

“Peki, baba.”

Fitz, Bea’ya baktı: “Yemeğin ortasında kalktığım için beni affet, canım.”

“Elbette,” dedi Bea.

Fitz, masadan kalkıp kapıya yürüdü. Daisy onun hafifçe topallayışını izledi –bir önceki savaşın verdiği zararın çirkin bir yadigarıydı.

Yemeğin geri kalanı kasvet içinde geçti. Herkes, Başbakanın savaş ilan edip etmeyeceğini merak ediyordu.

Hanımlar masadan kalkarken May, Andy’den kolunu tutmasını istedi. Andy, masadakilerden izin istedi: “Karım *hassas* bir dönemde de.” Bu, *hamile* anlamına gelen örtük bir ifadeydi.

Boy’un cevabı ise belden aşağı bir vuruştı: “Keşke benim karım da kolayca hassaslaşabilse.”

Daisy, kıpkırmızı kesildi. Cevap vermemek için kendisiyle mücadele

¹ Birleşik Krallık’ta Galler Prensine bağlı bir askeri alay ve bir kont olarak bu alayın fahri bir subayı olan Fitz, Büyük Savaş’a bu alayla katıldı (çev. notu).

² *Kraliyet Hava Kuvvetleri* anlamında *Royal Air Force* kısaltması (çev. notu).

ederken kendi kendine sordu: Neden sessiz kalması gerekiyordu?

“Futbolcular ne der bilirsin, Boy,” dedi Daisy, yüksek sesle. “Gol olması için şut çekmek lazım.”

Şimdi de Boy kıpkırmızı kesildi. “Sen ne cesaretle böyle konuşursun!” dedi, öfkeyle.

Andy güldü: “Sen kaşındın, birader.”

“İkiniz de kesin şunu,” dedi Bea. “Oğullarımın, böyle iğrenç konuşmalara başlamadan önce hanımlar uzaklaşana kadar sabretmelerini beklerim.” Hızla salondan çıktı.

Daisy de Bea’nın peşinden gitti ama merdivenlerin dibine geldiğinde diğer hanımlardan ayrıldı. Yukarı çıktı; hâlâ öfkeliydi ve yalnız kalmak istiyordu. Boy böyle bir şeyi nasıl söylerdi? Hamile kalmamasının sadece onun kusuru olduğuna gerçekten inanıyor muydu? Aynı ölçüde Boy’un kusuru da olabilirdi! Belki de Boy, öyle olduğunu biliyordu ve diğer insanlar kısır olduğunu düşünmesinler diye karısının üstüne atmaya çalışıyordu. Belki de Boy’un söylediği şey gerçektir ama herkesin içinde ulu orta ona hakaret etmesi için mazeret değildi.

Boy’un eski odasına gitti. Evlendikten sonra kendi evleri yeniden tefriş edilirken üç ay boyunca bu evde kalmış, Boy’un eski odasıyla onun yanındaki odayı kullanmışlardı; gerçi o günlerde her gece birlikte uyuyorlardı.

Odaya girip ışığı açtı. Boy’un bu odadan tamamen taşınmamış olduğuna dair işaretleri gördüğünde şaşırdı: Lavabonun yanında bir ustura vardı; yatağının yanındaki sehpa, *Flight* dergisinin bir nüshası duruyordu. Bir çekmeceyi açtı: Boy’un her sabah kahvaltıdan önce içtiği karaciğer güçlendirici hapların bir kutusu oradaydı. Karısının yüzüne bakamayacak derecede korkütük sarhoş olduğu gecelerde Boy, gelip bu odada mı kalıyordu?

Alt çekmece kilitliydi ama Boy’un, anahtarı şömüne rafındaki küçük bir çömlek içinde sakladığını biliyordu. Meraklı davrandığı için vicdan azabı hissetmedi: Bir kocanın, karısından sakladığı hiçbir şey olamazdı. Çekmeceyi açtı.

İlk bulduğu şey, çıplak kadın resimleri dolu bir albüm oldu. Sanatsal resimlerde veya fotoğraflarda, kadınlar genellikle mahrem yerlerini örtük bir üslupla gösterecek şekilde poz verirlerdi ama bu albümdeki kızlar, bunun tam tersini yapıyordu: bacaklar açık, kaba etler elle tutularak açılmış; hatta vajina dudakları, içerisi görünecek kadar açılmış.

Yakalanırsa şaşkınlıktan katılıp kalmış gibi yapacaktı ama aslında büyülenmiş gibiydi. Bütün albümü büyük bir ilgiyle inceledi ve resimlerdeki kadınları kendisiyle mukayese etti: göğüslerin büyüklük ve biçimi, cinsel

organlarındaki kıl miktarı. Kadın vücudunda ne kadar çok farklı harikalar vardı!

Kızlardan bazıları kendi kendilerini tahrik ediyorlardı ya da öyleymiş gibi görünüyordu. Bazı fotoğraflarda, birbirini tahrik eden iki kız vardı. Daisy, erkeklerin böyle şeylerden hoşlanmasına çok şaşırmadı.

Kendini sinsi bir casus gibi hissetti. Evlenmelerinden önce Tŷ Gwyn'de Boy'un odasına gittiği günü hatırladı: Çaresizlik içinde onun hakkında bir şeyler öğrenmeye, sevdiği adam hakkında mahrem bilgiler edinmeye ve onu kendine bağlamak için neler yapabileceğini anlamaya çalışmıştı. Peki, şimdi ne yapıyordu? Artık kendisini sevmiyormuş gibi görünen kocasının eşyalarını gizlice karıştırıp nerede hata yaptığını anlamaya çalışıyordu.

Albümün altında kâğıt bir torba vardı. İçindeki daha küçük, kare şeklindeki beyaz zarfların üzerinde kırmızı harflerle bir yazı vardı. Daisy okudu:

'Önleyici' Tescilli Ticari Marka
SERVISPAK

DİKKAT
Zarflı veya içindekileri
halka açık ortamlarda
bulundurmanız
suç teşkil edebilir

İngiliz malı
Kauçuk lateks
Tüm iklimlerde dayanıklı

Bunlar, Daisy'ye bir anlam ifade etmedi. Zarfların içinde gerçekten ne olduğu hiçbir yerde yazmıyordu. Birini açtı. İçinden yuvarlanmış bir parça kauçuk çıktı. Ruloyu açtı: Bir ucu kapalı tüp şeklindeydi. Bunun ne olduğunu anlaması birkaç saniyesini aldı.

Daha önce hiç böyle bir şey görmemişti ama insanların bunlardan bahsettiğini duymuştu. Amerikalılar buna *Truva atı* diyordu; İngilizler ise *lastik conta*. Doğru kelime ise *prezervatifti* ve hamileliği engellemek için kullanılıyordu.

Kocası neden bir torba lastik conta saklıyordu? Bunun bir tek cevabı olabiliirdi. Başka bir kadında kullanıyordu. Ağlayacakmış gibi oldu. Ona istediği her şeyi vermişti. Ona asla, sevişemeyecek kadar yorgun olduğunu –gerçekten çok yorgun olsa bile– söylememişi veya yatakta yapmayı önerdiği hiçbir şeyi reddetmemişi. Hatta kocası istediğinde bu fotoğraflardaki

kadınlar gibi poz bile vermişti.

Öyleyse nerede yanlış yapmıştı?

Kocasına sormaya karar verdi.

Üzüntüsü öfkeye dönüştü. Ayağa fırladı. Bu kâğıt zarfları alacak ve yemek masasının üstünde önüne koyacaktı. Neden duygularını saklamak zorundaydı ki?

Tam o anda Boy odaya girdi.

"Koridordan ışığı gördüm," dedi Boy, "Ne arıyorsun burada?" Yatağın yanındaki dolabın açık çekmecelerine baktı: "Hangi cesaretle benim eşyalarımı karıştırırsın?"

"Senin bana sadık olmadığından şüphelendim," dedi Daisy. Torbayı ona uzattı: "Ve haklıydım."

"Sinsiliğine lanet olsun."

"Yaptığın zinaya lanet olsun."

Boy elini kaldırdı: "Victorian kocaların yaptığı gibi seni dövmeliyim."

Daisy, şömine rafında duran ağır şamdanı kaptı: "Hele bir dene de ben de sana yirminci yüzyıl karısı gibi vurayım."

"Bu çok gülünç." Boy kendini koltuğa attı; mağlup görünüyordu.

Kocasının açıkça mutsuz görünmesi, Daisy'nin öfkesini söndürdü ve onun için üzüldü. Yatağa oturdu. Ama merakını yenemedi.

"Kim bu kadın?"

Boy, başını sağa sola salladı: "Boş ver."

"Bilmek istiyorum."

Boy, huzursuzluk içinde oturduğu yerde kıpırdadı: "Önemli mi?"

"Elbette önemli." Nihayetinde bu sorunun cevabını ondan alacağını biliyordu.

Boy, onun gözlerine bakmıyordu: "Tanıdığın veya tanışabileceğin biri değil."

"Bir orospu mu?"

Kelime, Boy'u irkiltti: "Hayır!"

Daisy, onu zorladı: "Ona para ödüyor musun?"

"Hayır. Evet." Anlaşılan o ki inkâr edecek kadar utanıyordu. "Yani sadece harçlık. İkisi aynı şey değil."

"Orospu değilse neden para ödüyorsun?"

"Böylece başka birileriyle görüşmeleri gerekmez."

"Çoğul? Birçok metresin mi var?"

"Hayır! Sadece iki. Aldgate'te oturuyorlar. Anne ve kızı."

"Nee? Ciddi olamazsın!"

“Yani bir gün Joanie... Fransızların dediği gibi *Elle avait les fleurs*¹—”

“Amerikalı kızlarsa ona *lanet* der.”

“İşte o zaman Pearl...”

“Kızının yerini almayı teklif etti? Bu, akla gelebilecek en iğrenç şey! Yani ikisiyle de yatıyorsun?”

“Evet.”

Daisy, albümdeki fotoğrafları düşündü ve aklına, inanılması güç bir olasılık geldi: “Aynı anda değil herhâlde?”

“Ara sıra, aynı anda.”

“Ne kadar tiksinc!”

“Hastalık kapmaktan endişelenme.” Elindeki prezervatifleri işaret etti. “Bunlar hastalık bulaşmasını engelliyor.”

“Ne kadar da düşüncelisin.”

“Bak, erkeklerin pek çoğu böyle şeyler yapıyor, biliyorsun. En azından bizim sınıfımızın erkekleri.”

“Hayır, yapmıyor,” dedi ama sonra kendi babasını düşündü: Bir karısı ve uzun zamandan beri görüştüğü bir metresi vardı ama gene de Gladys Angelus ile aşk yapma ihtiyacı hissediyordu.

“Benim babam da sadık bir koca değil,” dedi Boy. “Her yerde bir sürü piçi var.”

“Sana inanmıyorum. Bence annene âşık.”

“Bir tane piçi olduğu kesin.”

“Nerede?”

“Bilmiyorum.”

“Öyleyse emin olamazsın.”

“Babamın, bir kere Bing Westhampton’a söylediği bir şey duydum. Bing nasıldır bilirsin.”

“Bilirim,” dedi Daisy. Bu, gerçeklerin itiraf edildiği bir an gibiydi. Ekledi: “Ne zaman fırsat bulsa kalçalarımı eller.”

“Pis moruk. Her neyse. Bir keresinde biraz sarhoştuk ve Bing dedi ki: ‘Pek çoğumuzun sağda solda gizli piçleri var, öyle değil mi?’ Babam da dedi ki: ‘Benim bir tane olduğundan çok eminim.’ Sonra ne itiraf ettiğinin farkına varınca öksürdü, salak salak bakındı ve konuyu değiştirdi.”

“Pekâlâ, babanın kaç tane piçi olduğu umurumda değil. Ben, modern bir Amerikalı kızım ve sadakatsiz bir kocayla yaşayamam.”

“Bu konuda ne yapabilirsin ki?”

“Senden ayrılacağım.” Yüzüne cesur bir ifade yerleştirmeye çalıştı ama

¹ Kadının âdet görmekte olduğunu ima eden bir söz (çev. notu).

sanki Boy onu bıçaklamış gibi bir acı hissetti.

“Ve kuyruğunu bacaklarının arasına kıştırıp Buffalo’ya döneceksin, öyle mi?”

“Belki. Veya belki başka bir şey yaparım. Bol bol param var.” Daisy’nin babasının avukatı, Boy’un bu evlilikte Vyalov-Peshkov servetine elini sürememesi için gerekli önlemleri almıştı. “California’ya gidebilirim. Babamın filmlerinden birinde oynayabilirim. Bir film yıldızı olabilirim. Bahse girelim olurum.” Söylediklerinin hepsi, duygularını gizlemek içindi. Aslında hıçkırığa hıçkırığa ağlamak istiyordu.

“O zaman bırak beni,” dedi Boy. “Cehenneme kadar yolun var. Sanki umurumdaydı.” Daisy, bu sözlerin ciddi olup olmadığını merak etti. Boy’un yüzüne bakınca ciddi olmadığını düşündü.

Bir araba sesi duydular. Daisy, penceredeki karartma perdesini araladı ve Fitz’in siyah-krem renkli Rolls-Royce’u dışarıdaydı. Far ışıkları maskelenmişti. “Baban döndü,” dedi Daisy. “Acaba savaşa girdik mi?”

“Aşağı insek iyi olur.”

“Ben arkadan geleceğim.”

Boy dışarı çıktı. Daisy, aynada kendini inceledi. Yarım saat önce bu odaya giren kadından hiç de farklı görünmediğine hayret etti. Hayatı altüst olmuştu ama yüzünde, bunu belli edecek en ufak bir iz yoktu. Müthiş bir keder hissediyordu ve ağlamak istiyordu ama bu dürtüyü bastırdı. Kendini topladı ve aşağıya indi.

Fitz, yemek masasında oturuyordu; smokininin omuzlarında yağmur damlaları vardı. Fitz yemekte tatlı yiyemediği için kâhya Grout, masaya peynir dilimleri ve meyve koymuştu. Aile masanın etrafına toplanmıştı. Grout, Fitz’in önündeki kadehe bordo şarabı doldurdu. Fitz, bir yudum şarap içti ve “Kesinlikle korkunçtu,” dedi.

“Tanrı’m! Ne oldu?” diye sordu Andy.

Fitz, cevap vermeden önce bir dilim çedar peynirinin köşesini ısırdı: “Neville dört dakika konuştu. Bu güne kadar gördüğüm en berbat başbakan konuşmasıydı. Eveledi, geveledi, boğuntuya getirdi ve Almanya’nın Polonya’dan çekilebileceğini söyledi ama hiç kimse buna inanmadı. Savaş ilan etmekten hatta bir ultimatom vermekten bile söz etmedi.”

“Ama neden?” dedi Andy.

“Kapalı kapılar ardında söylenenlere bakılırsa Neville, Fransa’nın titre-meyi bırakıp bizimle birlikte savaş ilan edebileceği anı bekliyor. Ama birçok insan da bunun korkakça bir bahane olduğunu düşünüyor.”

Fitz, bir yudum daha şarap içti: “Onun ardından Arthur Greenwood

konuştı.” Greenwood, İşçi Partisi başkan yardımcısıydı. “O ayağa kalkar kalkmaz Leo Amery (Kendisi Muhafazakâr MP’dir), bağırdı: ‘İngiltere adına konuş, Arthur!’ Muhafazakâr bir başbakanın konuşmayı beceremediği bir yerde nalet bir sosyalistin İngiltere adına konuşabileceğini düşünsenize! Neville, hasta köpek gibi oldu.”

Grout, Fitz’in kadehini doldurdu.

“Greenwood gayet mülayim konuştu ama bir ara, ‘Ne kadar süreyle *bocalamaya hazır* olduğumuzu çok merak ediyorum!’ deyice iki tarafın MP’leri de bu lafı onaylarcasına kükredi. Sanırım Neville, yer yarılrsa da içine girse diye bekliyordu.” Fitz; bir şeftali aldı, çatal bıçak kullanarak dilimledi.

“Peki, nasıl sonuçlandı?” diye sordu Andy.

“Hiçbir şey çözümlenmedi! Neville, Downing Caddesi On Numara’ya¹ gitti. Ama kabinenin çoğu, Simon’ın Avam Kamarasındaki odasında toplandı.” Sör John Simon, Maliye Bakanıydı. “Neville Almanlara bir ultimatö gönderene kadar oradan çıkmayacaklarını söylüyorlar. Bu arada İşçi Partisi Ulusal Yürütme Komitesi toplantı hâlinde. Tedirgin muhalifler de Winston’ın dairesinde toplanıyor.”

Daisy her zaman politikayı sevmediğini söylerdi ama Fitz’in ailesine katıldığından ve her şeyi içeriden görmeye başladığından beri ilgilenmeye başlamıştı; bütün bunları hem büyüleyici hem de ürkünç buluyordu: “O zaman Başbakan bir adım atmak zorunda!”

“Ah, kesinlikle öyle,” dedi Fitz. “Parlamento tekrar toplanana kadar –ki bu, yarın öğleden sonra olacak– Neville, ya savaş ilan etmeli ya da istifa etmeli.”

Koridordaki telefon çaldı; Grout, telefona bakmaya gitti. Bir dakika sonra geri döndü: “Dışişleri Bakanlığından aradılar, lordum. Arayan beyefendi sizin telefona gelmenizi bekleyemeyeceğini söyledi ve mesaj bırakmakta ısrar etti.” Yaşlı kâhya, sanki birisi ona bağırmış gibi rahatsız görünüyordu. “Başbakan Kabineyi acil toplantıya çağırılmış.”

“Harekete geçiyor!” dedi Fitz. “Güzel.”

Grout devam etti: “Dışişleri Bakanı, müsaitseniz sizin de katılmanızı istiyor.” Fitz, Kabine üyesi değildi ama zaman zaman yardımcıları da kendi uzmanlık alanlarını ilgilendiren konularda Kabine toplantılarına katılır, ana masa yerine salonun bir köşesinde oturur ve sorulara detaylı olarak cevap verirdi.

Bea saate baktı: “Neredeyse on bir olmuş. Sanırım gitmelisin.”

¹ İngiltere’nin Başbakanlık resmi konutunun adresi ve konut, bu isimle de anılıyor (çev. notu).

“Gerçekten gitmeliyim. *Müsaitseniz* lafı lafügüzaftan ibaret.” Kar beyazı peçetesini dudaklarına dokundurdu ve aksaya aksaya tekrar çıktı.

“Biraz daha kahve yap, Grout,” dedi Prenses Bea. “Kabul salonuna getir. Bu gece geç vakte kadar ayakta olabiliriz.”

“Elbette, Prenses hazretleri.”

Heyecanlı heyecanlı konuşarak kabul salonuna çekildiler. Eva, savaş ilan edilmesini istiyordu; çünkü Nazi rejiminin yıkıldığını görmek istiyordu. Elbette Jimmy için endişelenecekti ama o, bir askerle evlendiğini ve savaş meydanlarında hayatını riske atmak zorunda kalacağını biliyordu. Bea da savaş yanlısıydı; özellikle de Naziler şimdi, nefret ettiği Bolşeviklerle dost olduğu için. May; Andy’nin ölmesinden korkuyor, ağlaması durmak bilmiyordu. Boy; İngiltere ve Almanya gibi iki dev ülkenin, yarı barbar Polonya çöplüğü yüzünden neden savaşmak zorunda olduklarını anlamıyordu.

Bir fırsatını bulur bulmaz Daisy, Eva’yı alıp baş başa konuşabilecekleri başka bir odaya götürdü. “Boy’un bir metresi var,” dedi, hemen. Eva’ya prezervatifleri gösterdi. “Bunları buldum.”

“Ah, Daisy, çok üzüldüm,” dedi Eva.

Daisy, Eva’ya en ince detayları bile anlatmayı düşündü –çünkü normal olarak birlerine her şeyi anlatırlardı– ama bu defa kendini fazlasıyla aşağılanmış hissettiğinden sadece, “Yüzüne vurdum, o da kabul etti,” dedi.

“Üzgün mü?”

“Pek sayılmaz. Babası dâhil onun sınıfına mensup bütün erkeklerin bunu yaptığını söyledi.”

“Jimmy yapmaz,” diye kestirip attı Eva.

“Evet. Eminim haklısın.”

“Peki, ne yapacaksın?”

“Ondan ayrılacağım. Boşanabiliriz ve sonra başka birisi vikontes olur.”

“Ama savaş çıkarsa bunu yapamazsın!”

“Nedenmiş o?”

“O savaş meydanındayken çok büyük zalimlik olur.”

“Bunu, Aldgate’te bir çift orospuyla yatmadan önce düşünecekti.”

“Ayrıca namertlik olur. Seni korumak için hayatını tehlikeye atan bir adamı silkip atamazsın.”

İstemeye istemeye de olsa Daisy, Eva’nın ne söylemeye çalıştığını anladı: Savaş Boy’u, dışlanmayı hak eden zinacı bir aşağılık olmaktan çıkaracak ve karısını, annesini, ülkesini işgalin dehşetinden korumak için savaşan bir kahramana çevirecekti. Ayrıca onun, kocasını terk eden bir korkak olduğunu sadece Londra ve Buffalo’daki insanlar düşünmeyecekti; kendisi de öyle

hissedecekti. Eğer bir savaş olacaksa cesur olmalıydı –hem de bunun neleri getireceğini tam olarak bilmese bile.

“Haklısın,” dedi, gönülsüzce. “Bir savaş varken ondan ayrılamam.”

Bir gök gürültüsü duyuldu. Daisy saate baktı; gece yarısı olmuştu. Yağmurun sesi, ağır bir sağanak sesine dönüştü.

Daisy ve Eva, kabul odasına döndüler. Bea, koltukta uyuyakalmıştı. Andy, hâlâ ağlayan karısına sarılmıştı. Boy ise puro tütürüp kanyak içiyordu. Daisy, eve dönerken arabayı kesinlikle kendisinin kullanacağına karar verdi.

Fitz, saat yarımında geldi. Smokini yamyaş olmuştu. “Bocalama bitti,” dedi. “Neville, yarın sabah Almanya’ya bir ultimatom verecek. Eğer yarın öğlene –yani bizim saatimizle on bire– kadar Polonya’dan çekilmeye başlamazlarsa... savaştayız.”

Herkes ayağa kalktı ve gitmeye hazırlandı. Koridora çıktıklarında Daisy, “Ben kullanacağım,” dedi. Boy da onunla tartışmadı. Krem rengi Bentley’e bindiler, Daisy marşa bastı. Grout, Fitz’in evinin kapısını kapattı. Daisy silecekleri çalıştırdı ama hareket etmedi.

“Boy,” dedi, “hadi baştan başlayalım.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Gerçekten senden ayrılmak istiyor değilim.”

“Ben de gitmeni kesinlikle istemiyorum.”

“Aldgate’teki o kadınları bırak. Her gece benimle uyu. Bebek yapmaya çalışalım. Bebek istiyorsun, değil mi?”

“Evet.”

“Öyleyse istediğimi yapacak mısınız?”

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra, “Pekâlâ,” dedi Boy.

“Teşekkür ederim.”

Daisy kocasına baktı. Bir öpücük bekledi. Ama Boy, ritmik hareketlerle insafsız yağmuru sıyırmaya çalışan silecekler arasından dümdüz ileri bakarak hiç hareketsiz oturdu.

(vi)

Pazar günü yağmur durdu, güneş çıktı. Lloyd Williams’a, Londra tertemiz yıkanmış gibi geliyordu. Sabah saatlerinde Williamslar, Ethel’in Aldgate’teki evinin mutfağında toplandı. Daha önceden bir program yapılmış değildi. Herkes kendiliğinden geldi. *Savaş ilan edilirken hep birlikte olmak istiyorlar*, diye düşündü Lloyd. Faşistlere karşı harekete geçmeyi çok istiyordu ama

savaşın olası sonuçlarından korkuyordu. İspanya'dayken hayatı boyunca yetecek kadar kan ve ıstırap görmüştü. Bir daha hiçbir savaşın parçası olmak istemiyordu. Hatta boks yapmayı bile bırakmıştı. Ancak gene de bütün kalbiyle Chamberlain'ın geri adım atmamasını diliyordu. Almanya için Faşizmin ne demek olduğunu kendi gözleriyle görmüştü. İspanya'dan gelen dedikodular da aynı ölçüde büyük bir kâbustu: Franco rejimi, bir zamanlar seçilmiş hükümeti destekleyen yüzlerce hatta binlerce insanı öldürüyordu ve okulların kontrolü de tekrar rahiplerin eline geçmişti.

Lloyd, o yaz okuldan mezun olur olmaz eski bir Subay Eğitim Birliği üyesi olarak Welsh Rifles alayına yazılmış ve teğmen rütbesiyle kabul edilmişti. Ordu, bütün enerjisiyle savaşa hazırlanıyordu: Yaşadığı tek zorluk, hafta sonları annesini ziyaret etmek için sadece yirmi dört saatlik izninin olmasıydı. Eğer Başbakan bugün savaş ilan ederse Lloyd, ilk giden birliklerin içinde olacaktı.

Billy Williams, Nutley Caddesi'ndeki eve pazar kahvaltısından hemen sonra geldi. Lloyd ve Bernie, radyonun başında oturuyor; gazeteler, mutfak masasının üstünde açık duruyor; Ethel, akşam yemeği için domuz budu pişiriyordu. Billy dayısı, Lloyd'u üniforması içinde görünce az daha ağlamaya başlayacaktı. "Sadece, bana Dave'imizi hatırlatıyorsun. Hepsi bu," dedi. "İspanya'dan dönebilmiş olsa o da şimdi askere alınacaktı."

Lloyd, Dave'in ölümüyle ilgili gerçeği Billy dayısına hiçbir zaman anlatmamıştı. Dave'in, Belchite'de savaşırken öldüğü ve muhtemelen oraya gömüldüğü haricinde diğer detayları bilmiyormuş gibi davranmıştı. Billy, Büyük Savaş'ta çarpıştığı için savaş alanında ölenlerin nasıl gelişigüzel gömüldüğünü bildiğinden kederi daha da büyüyordu. En büyük isteği, bir gün İspanya nihayet özgürlüğüne kavuştuğunda Belchite'yi ziyaret etmek ve büyük bir amaç uğruna ölen oğluna saygısını sunmaktı.

İspanya'dan dönmeyenlerden biri de Lenny Griffiths'ti. Hiç kimse onun nereye gömüldüğünü bilmiyordu. Hatta hâlâ hayatta ve Franco'nun esir kamplarından birinde bile olabilirdi.

Radyo şimdi Başbakan Chamberlain'ın dün gece Avam Kamarasında yaptığı konuşmayı veriyordu ama daha fazla bilgi yoktu.

"Ardında ne bokluklar döndüğünü asla söylemezler," dedi Billy.

"BBC, arkada dönen boklukları haber yapmaz," dedi Lloyd. "Bir şey olmamış gibi yapmayı severler."

Hem Billy hem de Lloyd, İşçi Partisi Ulusal Yürütme Komitesi üyesiydi ama Lloyd komitede, partinin gençlik kolları temsilcisiydi. İspanya'dan döndükten sonra Cambridge Üniversitesine tekrar kabul edilmeyi başarmış; bir

yandan okuldaki çalışmalarına devam ederken bir yandan da ülkeyi dolaşıp İşçi Partisi gruplarına konuşmalar yapmış ve insanlara, Britanya'nın Faşist dostu hükûmetinin İspanya'nın seçilmiş hükûmetine nasıl ihanet ettiğini anlatmıştı. Bunun İspanya'ya bir faydası olmamıştı –çünkü Franco'nun demokrasi karşıtı asileri gene de kazanmıştı. Ama Lloyd, herkesin tanıdığı bir kişilik hâline gelince özellikle de genç solcular arasında kahraman gibi görülmeye başlanmış ve Yürütme Komitesine seçilmişti.

O yüzden hem Lloyd hem de Billy dayısı, dün geceki komite toplantısındaydı. Chamberlain'ın Kabineden gelen baskıya boyun eğdiğini ve Hitler'e bir ultimatom gönderdiğini biliyorlardı. Şimdi ne olacağını görmek için diken üstünde bekliyorlardı.

Bildikleri kadarıyla henüz Hitler'den bir cevap gelmemişti.

Lloyd, annesinin arkadaşı Maud'u ve Berlin'deki ailesini hatırladı. İki çocuğunun şimdi on sekiz ve on dokuz yaşlarında olduklarını hesapladı. Acaba onlar da İngiltere'ye karşı savaşa girip girmeyeceklerini merak ederek bir radyo başında mı oturuyorlardı?

Saat onda, Lloyd'un kız kardeşi Millie geldi. Millie şimdi on dokuz yaşındaydı ve arkadaşı Naomi Avery'nin, deri toptancılığı yapan ağabeyi Abe'le evlenmişti. Pahalı elbiseler satan mağazada satış başına komisyon alan bir tezgâhtar olarak Millie de iyi para kazanıyordu. Millie, kendi dükkânını açma hevesi içindeydi ve Lloyd, Millie'nin bir gün bunu başaracağından hiç şüphe duymuyordu. Her ne kadar bu, Bernie'nin kızı için seçeceği bir meslek olmasa da üvey babasının, kızıyla –onun akli, hırslı ve hoş görünümüyle– ne kadar gurur duyduğunu görebiliyordu.

Fakat bugün Millie'nin, her dem kendine hâkim öz güveni çökmüş gibiydi. “Sen İspanya'dayken her şey çok kötüydü,” dedi Lloyd'a, gözleri yaşla dolarken. “Dave ve Lenny ise hiç dönmediler. Şimdi sen ve benim Abe'im de bir yerlere gideceksiniz. Biz kadınlar da her gün, öldü mü kaldı mı diye haber bekleyip duracağız.”

“Ve kuzenin Keir,” diye hatırlattı Ethel. “O da şimdi on sekiz yaşında.”

“Gerçek babam hangi alaydaydı, anne?” diye sordu Lloyd.

“Ah, önemli mi?” dedi Ethel. Annesi, Lloyd'un gerçek babası hakkında konuşmakta hiçbir zaman pek hevesli olmamıştı. Belki de Bernie'yi düşündüğü için öyleydi.

Ama Lloyd, bilmek istiyordu. “Benim için önemli,” dedi.

Ethel, soyduğu bir patatesi gereğinden daha fazla bir kuvvet kullanarak su dolu tencerenin içine attı: “Welsh Rifles alayındaydı.”

“Benim alayım! Neden bunu bana daha önce söylemedin?”

“Geçmiş, geçmişte kaldı.”

Annesinin bu kadar ketum davranmasının başka bir nedeni daha olabildi; Lloyd bunun farkındaydı. Belki de evlendiğinde annesi hamileydi. Öyle olması Lloyd’u rahatsız etmezdi ama annesinin jenerasyonu için utanılacak bir durumdu. Gene de ısrar etti: “Babam da Gallerli miydi?”

“Evet.”

“Aberowenli?”

“Hayır.”

“Nereli peki?”

Annesi içini çekti: “Ailesi sürekli yer değiştiriyordu –babasının işiyle ilgili bir sebepten– ama sanırım kökenleri Swansea. Şimdi tatmin oldun mu?”

“Evet.”

Lloyd’un yengesi Mildred da kiliseden geldi. Mildred; orta yaşlıydı, modaya uygun giyinirdi, dişlek olması haricinde güzel bir kadındı ve şık bir şapka takmıştı –kadın şapkaları ürettiği küçük bir fabrikası vardı. Mildred’in ilk evliliğinden olan iki kızı Enid ve Lillian, şimdi yirmili yaşlarının sonuna yaklaşmışlardı; ikisi de evliydi ve çocukları vardı. Mildred’in büyük oğlu Dave, İspanya’da ölmüştü; küçük oğlu Keir de annesinin ardından mutfağa girdi. Kocasını Billy’nin dinle hiçbir alakası olmamasına rağmen Mildred, çocuklarını kiliseye götürmekte ısrar ederdi. “Din ile hayat boyu bana yetecek kadar çok ilgilendim,” derdi Billy, zaman zaman. “Eğer *ben* kurtuluşa eremediysem hiç kimse eremez.”

Lloyd, etrafına bakındı. Bu insanlar onun ailesiydi: annesi, üvey babası, ana-bir kız kardeşi, dayısı, yengesi ve kuzeni. Başka bir yerde ölmek için onları bırakıp gitmek istemiyordu.

Lloyd, Bernie’nin ona mezuniyet hediyesi olarak verdiği paslanmaz çelikten ve kare kadranlı saatine baktı. Saat on bir olmuştu. Haber spikeri Alvar Lidell’in¹ radyodaki nağmeli sesi, biraz sonra Başbakanın bir açıklama yapmasının beklendiğini söylüyordu. Ardından, ağır ve vakur bir klasik müzik parçası çalmaya başladı.

“Şimdi herkes sussun,” dedi Ethel. “Sonra hepinize birer fincan çay yapacağım.”

Mutfak sessizleşti.

Alvar Lidell, Başbakan Neville Chamberlain’in konuşacağını anons etti.

Savaşa girmemek için Faşizme taviz veren adam, diye düşündü Lloyd, Başbakan hakkında. *Çekoslovakya’yı Hitler’e veren adam, Almanların ve*

¹ Kendine özgü ses tonuyla İkinci Dünya Savaşı sırasında radyo haberlerinin simgesi hâline gelen BBC spikeri (çev. notu).

İtalyanların asileri silahlandığı açıkça ortaya çıktığı hâlde İspanya'nın seçilmiş hükûmetini desteklemeyi inatla reddeden adam. Hâlâ boyun eğmeye devam edecek miydi?

Lloyd, annesiyle babasının el ele tutuştuklarını gördü: Ethel'in ince parmakları, Bernie'nin avcuna batıyordu.

Tekrar saatine baktı. On biri çeyrek geçiyordu.

Sonra, Başbakanın sesi duyuldu: "Sizlere, Downing Caddesi Kabine Salonu'ndan sesleniyorum."

Chamberlain'in sesi tiz ve fazlasıyla kusursuzdu. Bilgiç başöğretmenler gibi konuşuyordu. *Bizim ihtiyacımız ise bir savaşçı*, diye düşündü Lloyd.

"Berlin'deki İngiliz Büyükelçisi bu sabah, Alman hükûmetine son bir nota verdi ve bu nota, askerlerini Polonya'dan derhâl çekmeye hazır oldukları haberi saat on bire kadar İngiliz hükûmetine ulaşmadığı takdirde aramızda savaş durumu ortaya çıkacağını belirtiyordu."

Lloyd, Chamberlain'in laf kalabalığından ibaret konuşması karşısında sabrının tükendiğini hissetti. *Aramızda savaş durumu ortaya çıkacağını: Ne acayip bir ifadeydi bu! Çıkar şu baklayı ağzından*, diye düşündü. *Sadede gel. Bu bir ölüm kalım meselesi.*

Chamberlain'in sesi biraz kalınlaştı; bir devlet adamı sesine daha çok benzedi. Belki şimdi doğrudan mikrofona bakmıyordu ama milyonlarca vatandaşının, evlerinde radyolarının başına oturmuş olduğunu ve en can alıcı kelimeleri beklediğini görüyordu. "Şimdi sizlere şunu söylemek zorundayım ki böyle bir taahhüt alınmadı," dedi Başbakanın sesi.

Annesinin, "Oh Tanrı'm, sen bizi koru," dediğini duydu, Lloyd. Ona baktı. Ethel'in yüzü kül rengine dönmüştü.

Chamberlain, bir sonraki tüyler ürperten kelimelerini gayet ağırdan konuşarak söyledi: "...ve bunun sonucu olarak bu ülke, Almanya ile savaşa girmiştir."¹

Ethel ağlamaya başladı.

¹ İngiltere, 3 Eylül 1939 tarihinde Almanya'ya karşı savaş ilan etti (çev. notu).

İkinci Kısım

KAN MEVSİMİ

1940 (I)

Aberowen değişmişti. Caddeler; otomobiller, otobüsler ve kamyonlarla dolup taşıyordu. Lloyd 1920'lerde henüz bir çocukken ilk defa Dede ve Nine'yi ziyarete geldiğinde caddede park edilmiş bir otomobil, çok nadir görüldüğü için başına insan kalabalığı toplayan bir olay olurdu.

Ancak kuyu başının çifte kuleleri, görkemli çıkırık tekerleriyle hâlâ kasabanın görüntüsüne hâkimdi. Başka da bir şey yoktu: ne bir fabrika ne ofis binaları ne de kömür dışında başka bir sanayi dalı. Kasabadaki adamların hemen hepsi, kömür madeni kuyusunda çalışırdı. Sadece birkaç düzine kadar istisna vardı: birkaç dükkâncı, her mezhepten din adamları, bir sicil memuru ve bir doktor. Daha önce de yaşandığı gibi ne zaman kömüre talep azalsa bu insanlar işten çıkarılır ve yapacak başka hiçbir işleri olmazdı. İşçi Partisinin işsizlere yardım konusundaki en ateşli talepleri de bu yüzden ortaya çıkıyor; bu adamların, ailelerinin karnını doyuramadıkları o günlerdeki acı ve utancın tekrar yaşanmaması sağlanmaya çalışılıyordu.

Teğmen Lloyd Williams, Nisan 1940'ın bir pazar günü trenle Cardiff'ten geldi. Elindeki küçük valiziyle yürüyerek Tŷ Gwyn'in bulunduğu tepeye tırmandı. İspanya'dayken yaptığı işin aynısını yaparak acemi askerleri eğitmek için sekiz ay çalışmıştı. Aynı zamanda Welsh Rifles boks takımına koçluk da yapmıştı. Ama şimdi ordu, akıcı bir Almanca konuşan bu teğmeni keşfetmiş ve onu, istihbaratta görevlendirmek için eğitime yollamıştı.

O ana kadar İngiliz ordusunun bütün yaptığı, eğitim olmuştu. Britanya kuvvetleri henüz, düşmanla önemli sayılabilecek bir savaşa girmemişti. Almanya ve SSCB ise Polonya'ya girmiş, ülkeyi aralarında taksim etmişlerdi ve Lehlerin özgürlüğüne ilişkin Müttefik garantisinin de hiçbir değeri olmadığı ortaya çıkmıştı.

İngilizler buna "Phoney War"¹ diyor ve gerçek bir savaş için sabırsızlanıyorlardı. Lloyd, savaşmak için duygusal illüzyonlara kapılıyor değildi – İspanya'daki savaş alanlarında ölmek üzereyken bir yudum su için yalvaran

¹ İkinci Dünya Savaşı'nın nispeten sakin seyreden Eylül 1939-Nisan 1940 dönemi, tarihe bu isimle geçmiş. *Dandik Savaş* veya *Sahte Savaş* anlamında (çev. notu).

adamların yürek paralayan seslerini duymuştu- ama o bile, Faşizmle nihai bir hesaplaşmaya başlamak için oldukça hevesliydi.

Ordu, Fransa'ya daha fazla asker göndereceğini hesaplıyordu çünkü Almanya'nın orayı da işgal edeceğini düşünüyordu. Böyle bir işgal henüz olmamıştı ama İngilizler hazırda beklemiş ve bu arada bol bol eğitim yapmışlardı.

Lloyd'un askerî istihbarat sırlarıyla tanışması, uzun zaman önce ailesinin kaderini şekillendirmiş bu görkemli evde başlayacaktı. Böyle sarayların zengin ve asil sahipleri -belki de kendi istekleriyle vermezlerse tamamıyla ellerinden çıkacağı korkusuyla- evlerini silahlı kuvvetlere tahsis etmişti.

Ordu elindeki Tŷ Gwyn, şimdi kesinlikle çok farklı görünüyordu. Çim alana, bir düzine kadar hâkî brandalı askerî araç park edilmişti ve bu araçların lastikleri, Kontun yemyeşil çimlerini eziyordu. Kavisli granit basamakların görkem kattığı giriş avlusu eskiden, mücevherlerle süslü kadınların ve fraklı erkeklerin arabalara binip indikleri yerd. Şimdiyse devrildi devrilecek durumda üst üste istiflenmiş devasa büyüklükte pışmış fasulye ve domuz yağı tenekeleriyle bu avlu, bir malzeme yığma alanına dönüşmüştü. Lloyd sırtıttı: Savaşın, her şeyi aynı düzeye çeken etkisini sevdi.

Evin içine girdi. Üniforması buruşuk ve lekeli, tombik bir subay tarafından karşılandı: "İstihbarat eğitimi için mi geldiniz, Teğmen?"

"Evet, efendim. Adım, Lloyd Williams."

"Ben de Binbaşı Lowther."

Lloyd bu ismi duymuştu. Arkadaşları arasında *Lowthie* adıyla bilinen Marki Lowther olmalıydı.

Lloyd etrafına bakındı: Duvarlardaki tabloların üstüne, tozlanmamaları için büyük çarşaf lar örtülmüştü. Mermer şöminenin oymalı süslemeleri, ateş ızgarası için küçük bir açıklık bırakılarak kaba tahtalarla kaplanmıştı. Annesinin zaman zaman beğeniyle bahsettiği koyu renkli eski mobilyalar kaldırılmış ve yerlerine çelik çalışma masalarıyla ucuz sandalyeler konmuştu. "Vay canına, burası çok değişmiş," dedi Lloyd.

Lowther gülümsedi: "Buraya daha önce gelmişsin. Aileyi tanıyor musun?"

"Cambridge'de Boy Fitzherbert'le birlikteydik. Vikontesle de orada tanıştım ama o zaman henüz evlenmiş değillerdi. Sanırım savaş yüzünden buradan taşındılar."

"Tam taşınmış sayılmazlar. Özel kullanımları için birkaç odayı ellerinde tuttular. Ama bizi rahatsız etmiyorlar. Sen buraya misafir olarak mı gelmiştin?"

“Tanrı’m hayır. Aileyi çok iyi tanıdığım söylenemez. Küçük bir çocukken evi gezmiştim. Aile burada değilken. Annem bir zamanlar bu evde çalışırdı.”

“Sahi mi? Ne olarak? Kontun kütüphanesinden falan mı sorumluydu?”

“Hayır, hizmetçiydi.” Bu kelimeler ağzından çıkar çıkmaz bir hata yaptığını anladı.

Lowther’in yüzü, hoşnutsuz bir ifadeye dönüştü. “Anladım,” dedi. “Ne kadar ilginç.”

Lloyd, derhâl *sonradan görme proleter* sınıfına sokulduğunu biliyordu. Şimdi, burada geçireceği tüm zaman boyunca ikinci sınıf vatandaş muamelesi görecekti. Annesinin geçmişi hakkında çenesini tutmalıydı; ordunun ne kadar züppe olduğunu biliyordu.

“Teğmene odasını göster, çavuş,” dedi Lowthie. “Tavan arası katı.”

Lloyd’a, eskiden hizmetçi odalarının bulunduğu katta bir oda verilmişti. Aslında çok da umursamadı. *Annem de orada kalmış*, diye düşündü.

Arka merdivenlerden yukarıya çıkarken çavuş ona, subay salonundaki yemek saatine kadar bir iş olmadığını anlattı. Lloyd, Fitzherbert ailesinden birilerinin hâlihazırda burada olup olmadığını sordu ama çavuş, bilmiyordu.

Lloyd’un eşyalarını yerleştirmesi iki dakika sürdü. Saçlarını taradı, temiz bir gömlek giydi ve dedesiyle ninesini ziyarete gitti.

Wellington Yolu’ndaki ev –şimdi bulaşıkhanesinde sıcak suyu ve evin dışında da sifonlu bir tualeti olmasına rağmen– her zamankinden çok daha küçük ve viran görünüyordu. Lloyd’un hafızasındaki dekor değişmemişti: yerde, aynı eski halı; aynı rengi solmuş şal desenli perdeler; alt kattaki, hem oturma odası hem de mutfak vazifesi gören tek göz odada sert meşeden yapılmış aynı sandalyeler.

Ama dedesi ve ninesi değişmişti. Lloyd, şimdi ikisinin de yetmiş merdiven dayamış olduğunu tahmin ediyordu ve çok narin görünüyorlardı. Dede’nin bacakları ağrıyordu ve madenci sendikasındaki işinden istemeye istemeye emekli olmuştu. Nine’nin de kalbi zayıftı: Dr. Mortimer ona, yemeklerden sonra çeyrek saat kadar ayaklarını vücuduna göre yukarıya koyup uzanmasını tavsiye etmişti.

Lloyd’u üniformalı görmekten çok memnun oldular. “Teğmen, ha?” dedi Nine. Bütün hayatı boyunca bir sınıf savaşçısı olduğu hâlde gene de torununun subay elbisesi içinde görmekten duyduğu gururu saklayamıyordu.

Aberowen’da haberler çabuk yayılırdı: Sendikacı Dai’nin torununun ziyarete geldiği haberi de muhtemelen, Lloyd daha Nine’nin hazırladığı koyu

çayın ilk fincanını bitirineden kasabada yarım tur atmıştı. O yüzden Lloyd, Tommy Griffiths'in gelmesine hiç şaşırmadı.

"İspanya'dan dönmüş olsa sanırım benim Lenny'm de senin gibi bir teğmen olurdu," dedi Tommy.

"Bence de," dedi Lloyd. Sivil hayatında madende çalışmış bir subayla hiç tanışmamıştı ama savaş yolunda giderse her şey olabilirdi. "İspanya'daki en iyi çavuş, oydu. O kadarını biliyorum."

"İkiniz birlikte pek çok şeyin içinden geçtiniz."

"İkimiz birlikte *cehennemin* içinden geçtik," dedi Lloyd. "Ve kaybettik. Ama Faşistler, bu sefer kazanamayacaklar."

"İşte buna içerim," dedi Tommy ve kupasındaki çayı bitirdi.

Lloyd, dedesi ve ninesiyle akşam ayini için Bethesda Şapeli'ne gitti. Onun hayatında dinin büyük bir etkisi yoktu ve Dede'nin dogmatizmini takip etmediği de kesindi. *Kâinat bir gizem*, diye düşünüyordu. *İnsanlar bari bunu kabul etse*. Ama şapelde onlarla yan yana oturması, dedesiyle ninesini çok mutlu etti.

İncil'deki ifadeleri konuşma diliyle kusursuzca birleştiren doğaçlama dualar, oldukça dokunaklıydı. Vaaz ise biraz sıkıcıydı ama ilahi söylemek Lloyd'un hoşuna gitti. Galler'in şapel cemaatleri, otomatikman dört bölümlük uyumla¹ ilahi söylüyorlardı ve coştukları zaman, çatıyı yerinden oynatabilirlerdi.

İlahiye katıldığında duyduğu coşkunun, Britanya'nın çarpan kalbi olduğunu hissetti. Etrafındaki cemaat, kötü giyimli ve doğru dürüst tahsil yüzü görmemiş insanlardı. Hayatlarını -kadınlar, geleceğin madenci neslini yetiştirerek ve erkekler de yer altındaki kömür madeninde çalışarak- dur durak bilmeyen meşakkatli işlerle kazanıyorlardı. Ama hepsinin de kuvvetli sırtlarıyla güçlü hafızaları vardı ve hayatı yaşanmaya değer kılan, kendilerine has bir kültür geliştirmişlerdi. Resmî kiliseye karşı çıkan Hristiyanlıkta ve sol kanat politikada umut, ragbi futbolunda ve erkekler korosu seslerinde neşe bulmuşlar; iyi günlerde cömertlik, kötü günlerde dayanışmayla birbirlerine bağlanmışlardı. İşte bunun için savaşıyordu: bu kasabadaki insanlar için. Ve eğer onlar için ölürse boşa harcanmamış bir hayat yaşamış olacaktı.

Ayinin kapanış duasını, Dede yaptı; bastonuna dayanarak ayakta dururken gözlerini kapattı: "Ey Efendimiz! Aramızda, senin genç kulun Lloyd Williams'ı görüyorsun. Burada, üniformasıyla oturuyor. Senden, hikme-

¹ Dört farklı vokal ses veya dört farklı enstrüman için yazılmış müzik parçaları için kullanılan bir terim (çev. notu).

tin ve lütfunla... önümüzdeki savaşta onu korumanı istiyoruz. Lütfen, Efendimiz, onun güven içinde ve salimen evine dönmesine yardım et. Senin her şeye gücün yeter, Yüce Efendimiz."

Cemaatten, kalpten gelen bir "Amen!" sesi yükseldiğinde Lloyd, gözündeki bir damla yaş sildi.

Güneş dağların ardına inerken ve akşam pusu gri renkli ev sıralarının üstüne çökerken ihtiyarları evlerine götürdü. Akşam yemeğine kalması için yapılan ısrarları geri çevirdi ve Tŷ Gwynë geri dönüp subay salonundaki yemeğe tam zamanında yetişti.

Et kavurma, haşlanmış patates ve lahana vardı. Orduda verilen yemeklerden daha iyi veya daha kötü değildi. Yemeğini tıklarırken bunların parasının, dedesi ve ninesi gibi akşam yemeğinde ekmek ve sızma iç yağına talim eden insanlar tarafından sağlandığını biliyordu. Masada bir şişe de viski vardı; yemeğin keyfine katılmak için biraz viski aldı. Onunla birlikte eğitime katılacak diğerlerini inceledi ve isimlerini aklına yazmaya çalıştı.

Odasına çıkarken Heykel Salonu içinden geçti; burası şimdi, sanattan arındırılmıştı ve bir kara tahta ile on iki tane basit sıra konmuştu. İşte orada, Binbaşı Lowther'ın bir kadınla konuştuğunu fark etti. Daha dikkatli baktığında ise kadının, Daisy Fitzherbert olduğunu gördü.

O kadar şaşırды ki durdu. Lowther, canı sıkılmış gibi etrafına bakınırken Lloyd'u gördü ve gönülsüzce konuştu: "Leydi Aberowen, sanırım Teğmen Williams'ı tanırıyorsunuz."

Beni tanımadığını söylerse Mayfair Caddesi'nin karanlığında beni uzun uzun öptüğünü ona hatırlatacağım, diye düşündü Lloyd.

"Sizi tekrar görmek ne güzel, Mr. Williams," dedi Daisy ve elini Lloyd'a uzattı.

Avcuna değen teni öyle ılık öyle yumuşaktı ki Lloyd'un kalbi gümbürdemeye başladı.

"Williams bana, annesinin bu evde hizmetçi olarak çalıştığını söyledi," dedi Lowther.

"Biliyorum," dedi Daisy. "Trinity Balosunda bana da söylemişti. Ve züppe olduğumu söyleyerek beni azarlamıştı. Üzgünüm ama sanırım gayet haklıydı."

"Çok yüce gönüllüsünüz, Leydi Aberowen," dedi Lloyd, biraz utanç hissederek. "Size öyle bir şey söyleyerek ne yaptığımı sanıyordum, bilmiyorum." Onu ilk tanıdığı zamanki kadar toy görünmüyordu Daisy. *Belki biraz daha olgunlaşmıştır,* diye düşündü Lloyd.

"Ama Mr. Williams'ın annesi şimdi bir Parlamento Üyesi," dedi Daisy,

Lowther'a.

Lowther afalladı.

"Peki, Yahudi arkadaşınız Eva nasıl?" dedi Lloyd, Daisy'ye. "Jimmy Murray ile evlendiğini biliyorum."

"Şimdi iki çocuğu var."

"Anne ve babasını Almanya'dan çıkarabildi mi?"

"Hatırlamanız ne incelik -ama hayır, ne yazık ki Rothmannlar ülkeden çıkış vizesi alamıyor."

"Çok üzıldüm. Eva için çok zor olmalı."

"Öyle."

Lowther'ın, bu Yahudi ve hizmetçi laflarından sıkılmaya başladığı besbeliydi: "Söylediğim gibi Leydi Aberowen..."

"Size iyi geceler dilerim," dedi Lloyd; salondan çıkıp yukarı kata koştu.

Yatmaya hazırlanırken akşamki ayinde söylediği son ilahiyi mırıldandığını fark etti:

*Hiçbir fırtına en derinimdeki huzuru sarsamaz
Ben o kayaya sımsıkı sarılmışken.
Aşk, cennetin ve yerin Efendisidir,
Nasıl kendimi alayım şarkı söylemekten?*

(ii)

Üç gün sonra Daisy, baba-bir erkek kardeşi Greg'e yazdığı mektubu bitiriyordu. Savaş patladığında Greg ona, samimiyetle endişe duyduğunu belli eden bir mektup göndermişti ve o zamandan beri de hemen her ay birbirlerine mektup yazmışlardı. Greg ona, eski aşkı Jacky Jakes'i Washington'daki E Caddesi'nde gördüğünü yazmış ve bir kızın neden öyle kaçabileceği hakkındaki fikrini sormuştu. Daisy bunun cevabını bilmiyordu. Kardeşine bol şans dileyip mektubu imzaladı.

Saate baktı. Eğitime katılanların akşam yemeğine daha bir saat vardı; dersler de bittiği için Lloyd'u odasında bulabilmesi mümkündü.

Eskiden hizmetçilerin odalarının bulunduğu çatı katına çıktı. Genç subaylar yataklarına oturmuş veya uzanmış bir şeyler okuyup yazıyorlardı. Lloyd'u, içinde bir boy aynası olan dar bir odada pencerenin önünde oturmuş resimli bir kitabı incelerken buldu. "İlginç bir şey mi okuyorsun?" diye sordu.

Lloyd ayağa fırladı ve "Selam, bu ne sürpriz," derken yüzü kızanıyordu.

Muhtemelen hâlâ kendisine karşı bir şeyler hissediyordu. Daha ileri bir ilişkiye hiç niyeti olmadığı hâlde onu öpmesi, herhâlde çok zalimce bir davranış olmuştu. Ama bu olay dört yıl önceydi ve ikisi de o zamanlar daha çocuk sayılırdı. Lloyd şimdiye kadar bunun üstesinden gelmiş olmalıydı.

Lloyd'un elindeki kitaba baktı. Askerî rütbe nişanlarını renkli olarak gösteren Almanca bir kitaptı.

"Alman sembollerini bilmemiz gerekiyor," diye açıkladı Lloyd. "Askerî istihbaratın büyük kısmı, ele geçirilmelerinin hemen ardından sorgulanan savaş esirlerinden elde edilir. Elbette bir kısmı konuşmaz; bu yüzden sorgulamaya yapan kişi, sadece esirin üniformasına bakarak onun rütbesini ve ordusunun hangi bölümünde hizmet ettiğini –yani piyade mi süvari mi topçu mu veya veterinerlik gibi özel bir birlikten mi olduğunu anlayabilmesi gerekir."

"Burada bunu mu öğreniyorsunuz?" diye sordu Daisy, kuşkuyla. "Alman işaretlerinin ne anlama geldiğini mi?"

Lloyd güldü: "Öğrendiğimiz şeylerden sadece biri. Sana, askerî sırları ifşa etmeden söyleyebileceklerimden biri."

"Ah, anladım."

"Neden burada, Galler'desin? Savaşa hazırlık çalışmaları ile ilgili bir şey yapmıyor olmana şaşırdım."

"İşte gene başladın," dedi Daisy. "*Ahlaki paylama*. Birisi sana, bir kadını etkilemenin en iyi yolunun bu olduğunu mu söyledi?"

"Affedersin," dedi Lloyd, çabuk çabuk. "Seni azarlamak niyetinde değilim."

"Her neyse. Zaten bir hazırlık çalışması da yok. Perdeleme balonları havada uçuşuyor ve Alman uçakları da henüz gelmedi."

"Londra'da en azından bir sosyal hayatın olurdu."

"Bunun bir zamanlar dünyadaki en önemli şey olduğunu –ama artık öyle olmadığını biliyor muydun?" dedi Daisy. "Sanırım yaşılanıyorum."

Londra'dan ayrılmasının bir nedeni daha vardı ama bunu Lloyd'a söyleyecek değildi.

"Seni bir hemşire üniforması içinde hayal ettim," dedi Lloyd.

"Mümkün-değil. Hasta insanlardan nefret ederim. Ama bana başka eleştiriler getirmeden önce şuna bir bak." Lloyd'a çerçeveli bir fotoğraf uzattı.

Lloyd, kaşlarını çatarak fotoğrafı inceledi: "Bunu nereden buldun?"

"Bodrumdaki ıvır zıvır odasında bir eski resimler kutusuna bakıyordum."

Ty Gwyn'in doğu tarafındaki çim üzerinde, bir yaz sabahında çekilmiş

bir fotoğraftı. Ortada genç Kont Fitzherbert, ayaklarının dibinde büyük bir beyaz köpekle görünüyordu. Kontun yanındaki kız da muhtemelen – Daisy'nin hiç tanışmadığı– kız kardeşi Maud'du. İkisinin diğer tarafında, hizmetlilere ait çeşitli üniformalar giymiş kırk elli tane kadın ve erkek vardı.

"Tarihe bak," dedi Daisy.

Lloyd, yüksek sesle okudu: "Bin dokuz yüz on iki."

Daisy, Lloyd'un elindeki fotoğrafa bakışını ve tepkisini seyretti: "Annen de burada mı?"

"Tanrı'm! Olabilir." Lloyd, daha dikkatli baktı. "Sanırım burada," dedi, biraz sonra.

"Bana da göster."

Lloyd gösterdi: "Sanırım bu, annem."

Daisy, kıvrıkcık siyah saçlarını bir hizmetçi kepi altına toplamış, tebessümünde yaramazlıktan daha farklı bir ifade olan, on dokuz yaşlarında, ince ve hoş bir kıza bakıyordu. "Vay, etkileyici bir kızs!" dedi.

"O zamanlar öyleymiş," dedi Lloyd. "Şimdilerde insanlar ona daha çok, *dişli* diyor."

"Leydi Maud'la hiç tanıştın mı? Sence Fitz'in yanındaki o mu?"

"Sanırım hayatım boyunca aralıklarla da olsa onu hep tanıdım. O ve annem, kadınlara oy hakkı savunuculuğu yaptılar birlikte. 1933'te Berlin'den ayrıldığımdan beri onu görmedim ama bu fotoğraftaki kesinlikle o."

"Çok güzel değilmiş."

"Belki değildir ama öz güveni yüksektir ve harika giyinir."

"Her neyse. Bu resmi saklamak isteyeceğini düşünmüştüm."

"Saklamak mı?"

"Elbette. Onu saklamak isteyen başka kimse yok herhâlde –o yüzden bodrumdaki kutuda duruyordu."

"Teşekkür ederim!"

"Bir şey değil." Daisy kapıya yürüdü. "Hadi sen dersini çalış."

Merdivenlerden inerken onunla flört ediyormuş gibi davranmamış olmayı umdu. Belki de onu görmeye hiç gitmemeliydi. Sadece cömertlik dürtüsüne ayak uydurmuştu. Lloyd'un bu ziyareti yanlış yorumlamasını istemiyordu.

Karnında ani ve keskin bir acı hissetti ve sahanlıkta durdu. Bütün gün boyunca sırtında hafif bir ağrı hissetmişti –ki bunu da üzerinde uyuduğu kalitesiz döşeğe yoruyordu– ama karnındaki acı farklıydı. O gün neler yediğini düşündü ama dokunabileceğini tahmin ettiği bir şey bulamadı: Az pişmiş tavuk veya ham meyve yememişti. İstiridye de yememişti –zaten

öyle bir imkân yoktu! Acı, başladığı kadar hızlı kesildi; önemsiz bir ağrı olduğunu düşündü kendi kendine.

Bodrumdaki dairesine döndü. Kâhya evi olarak düşünülmüş dairede kalıyordu: küçük bir yatak odası, bir oturma odası, küçük bir mutfak ve küvetli bir banyo. Morrison adındaki yaşlı bir uşak evin kâhyalığını, Aberowenli genç bir kadın da Daisy'nin hizmetçiliğini yapıyordu. Hizmetçinin adı –her ne kadar kendisi oldukça büyükse de– Küçük Maisie Owen'dı. “Annemin adı da Maisie¹. O yüzden, şimdi ondan çok daha büyük olmama rağmen bana daima Küçük Maisie diyorlar,” diye açıklamıştı hizmetçi.

Daisy dairesine girerken telefon çaldı. Açığında kocasının sesini duydu. “Nasılsın?” dedi Boy.

“Ben iyiyim. Sen ne zaman burada olacaksın?” diye sordu Daisy. Boy, bir görevle RAF'in Cardiff yakınlarındaki büyük bir hava üssü olan St. Athan'a uçmuş ve uğrayıp bir geceyi karısının yanında geçirmeye söz vermişti.

“Gelemeyeceğim. Çok üzgünüm.”

“Ah, umutlarım boş çıktı.”

“Hava üssünde bir merasim yemeği var, ona katılmak zorundayım.”

Karısını göremeyeceği için çok üzülmüşse benzemiyordu. Daisy kendini atlatılıyormuş gibi hissetti. “Senin adına sevindim,” dedi.

“Sıkıcı olacağı kesin ama kaçamam.”

“Burada benim yaşadığımın yarısı kadar bile sıkıcı olamaz.”

“Sıkıcı olmalı. Ama senin durumun orada daha iyi.”

Savaş ilanından sonra binlerce insan Londra'yı terk etmişti ama pek çoğu, beklenen bombardıman ve gaz saldırıları olmadığı için geri dönmüştü. Ancak Bea, May ve hatta Eva, hamileliği nedeniyle Daisy'nin Tŷ Gwyn'de kalması gerektiğini söylemişlerdi. Birçok kadının her gün, gayet güvenli şartlar altında Londra'da doğum yapabildiğini söylemişti Daisy. Ancak kontluğun vârisinin doğumu elbette farklıydı.

Aslında Daisy, bu durumu sandığı kadar önemsememişti. Belki de hamileliği onu, kişiliğine aykırı bir şekilde pasifleştirmişti. Ama savaş ilan edildiğinden beri Londra'nın sosyal hayatı da fazla canlı değildi; sanki insanlar, kendilerinde eğlenme hakkı görmüyordu: Bara girmiş papaz gibiydiler –bir eğlence olması gerektiğini biliyor ama bir türlü havaya giremiyorlardı.

“Keşke motosikletim burada olsaydı,” dedi Daisy. “En azından Galler'i gezebilirdim.” Benzin karneye bağlıydı ama olağanüstü katı kurallar uygu-

¹ *Devlerin Düşüşü* kitabında da geçen anne Maisie Owen, Ethel gibi Aberowen'in evlenmeden anne olan kadınlarından biri (çev. notu).

lanmıyordu.

“Yapma Daisy!” dedi Boy, eleştirerek. “Motosiklete binemezsin –doktor bunu yasakladı.”

“Neyse ki ben de edebiyatı keşfettim,” dedi Daisy. “Buradaki kütüphane harika. Bazı çok değerli kitaplar paketlenip kaldırılmış ama raflarda hâlâ birçok kitap var. Okuldayken kulak arkası etmek için çok uğraştığım tahsili burada görüyorum.”

“Harika,” dedi Boy. “Eh, iyi bir gizemli cinayet romanı alıp uzan ve akşamın keyfini sür.”

“Hafif bir karın ağrım oldu.”

“Belki hazımsızlıktır.”

“Sanırım haklısın.”

“O tembel Lowthie’ye selamlarımı söyle.”

“Yemekte çok fazla şarap içme.”

Daisy tam telefonu kapatmışken karnındaki kramp tekrarladı. Bu sefer daha uzun sürdü. Maisie içeri girip onun yüzünü görünce sordu: “İyi misiniz, Leydim?”

“Sadece ani bir sancı.”

“Akşam yemeği için hazır olup olmadığınızı sormaya gelmiştim.”

“Aç değilim. Sanırım bu akşam, yemeği atlayacağım.”

“Sizin için kıymalı ve patatesli çok güzel bir kır böreği yapmıştım,” dedi Maisie, sitem eder gibi.

“Üstünü örtüp kilere kaldır. Yarın yerim.”

“Size güzel bir çay yapayım mı?”

Daisy, sırf ondan kurtulmak için, “Evet, lütfen,” dedi. Dört yıl geçtiği hâlde, İngilizlerin sütlü ve şekerli koyu çayına hâlâ pek alışabilmiş değildi.

Acısı geçti. Oturdu, *Kıydaki Değirmen*¹ kitabını açtı, Maisie’nin çayını içmek için kendini zorladı ve biraz daha rahatladığını hissetti. Çayı içmeyi bitirdiğinde Maisie fincanı ve tabağını yıkadı.

Sonra Daisy, Maisie’yi evine gönderdi. Kızcağız karanlıkta bir mil yol yürümek zorundaydı ama yanına bir el feneri alıyor ve yürümekten gocunmuyordu.

Bir saat sonra sancı tekrarladı ve bu sefer geçmek bilmedi. Daisy tuvalete gitti; karnındaki baskının biraz hafifleyeceğini umuyordu ama çamaşırında koyu kırmızı kan lekeleri görünce endişelendi.

Temiz çamaşır giydi; şimdi ciddi ciddi endişeleniyordu; telefona git-

¹ George Eliot’ın, orijinal adı *The Mill on the Floss* olan romanı, ülkemizde bu isimle (Altın Kitaplar) yayımlandı (çev. notu).

ti. RAF St. Athan üssünün telefon numarasını buldu ve çevirdi. “Uçuş Teğmeni Aberowen Vikontu ile görüşmek istiyorum,” dedi.

“Subaylara özel telefon bağlayamıyoruz,” dedi ukala bir Gallerli.

“Bu acil bir durum. Kocamla konuşmam gerek.”

“Odalarda telefon yok, burası Dorchester Hotel değil.” Belki Daisy’ye öyle geldi ama sanki adam, ona yardım edemediği için gayet memnunmuş gibiydi.

“Kocam merasim yemeğinde olacak. Lütfen birini gönderip onu telefona getirin.”

“Benim burada emir erlerim yok. Ayrıca bir merasim yemeği de yok.”

“Yemek yok mu?” Bir an için Daisy, afalladı.

“Sadece her zamanki subay yemeği,” dedi telefon operatörü. “O da bir saat önce bitti.”

Daisy telefonu çarparak kapattı. *Yemek yok mu?* Boy, hava üssünde bir merasim yemeğine katılmak zorunda olduğunu çok net bir şekilde söylemişti. Yalan söylemiş olmalıydı. Daisy ağlamak istedi. Boy, onu görmeye gelmek yerine yoldaşlarıyla içki içmeyi veya bazı kadınları ziyarete gitmeyi tercih etmişti. Sebebinin ne olduğu önemli değildi; çünkü esasen Daisy, Boy için bir öncelik değildi.

Derin bir nefes çekti. Yardıma ihtiyacı vardı. Aberowen’daki doktorun – tabii öyle bir doktor varsa – telefon numarası da yoktu. Şimdi ne yapacaktı?

Buradan ayrılırken Boy, “Gerektiği takdirde sana yardım edecek yüzden fazla subay olacak burada,” demişti. Ama Daisy, Marki Lowther’a gidip vajinasından kan geldiğini söyleyemezdi.

Acısı artıyordu ve bacaklarının arasına yayılan yapışkan sıcaklığı hissedebiliyordu. Tekrar banyoya gidip kendini yıkarken kanın içinde pıhtı topakları olduğunu gördü. Âdet dönemlerinde kullandığı sıhhi havluları yoktu –hamile kadınların bunlara ihtiyacı olmayacağını düşünmüştü. Temiz bir el havlusunu kesti ve çamaşırının içine tıktı.

Sonra aklına Lloyd Williams geldi.

Lloyd, iyi kalpli biriydi. Güçlü bir feminist kadın tarafından yetiştirilmişti. Ayrıca Daisy’ye tapıyordu. Lloyd yardım edebilirdi.

Üst kata çıktı. Lloyd’u nerede bulacaktı? Eğitime katılanlar bu saatte akşam yemeğini bitirmiş olurdu. Lloyd odasında olabilirdi. Daisy’nin karnı öyle ağrıyordu ki çatı katına kadar çıkamayacağını düşündü.

Belki de Lloyd, kütüphanedeydi. Eğitime katılan askerler, orada sessizce çalışabiliyordu. Kütüphaneye girdi. Bir çavuş, atlas inceliyordu. “Bana bir iyilik yapabilir misiniz?” dedi, çavuşa. “Benim için Teğmen Lloyd Williams’ı

bulabilir misiniz?”

“Elbette, Leydim,” dedi çavuş, atlası kapatarak. “Mesajınız nedir?”

“Biraz bodruma kadar gelebilir mi diye sorar mısınız?”

“Siz iyi misiniz, efendim? Biraz solgun görünüyorsunuz.”

“İyiyim, lütfen mümkün olduğunca çabuk Williams’ı bulun bana.”

“Derhâl.”

Daisy odasına döndü. Gayet normal bir iniş çıkış çabasıyla bile bitkin düşmüş gibi hissediyordu. Yatağına uzandı. Ve çok geçmeden kanın elbiselerini ıslattığını fark etti. Ağrısı öyle büyüktü ki buna aldırmadı. Saatine baktı. Lloyd neden gelmemişti? Belki de çavuş onu bulamamıştı. Ev o kadar büyüktü ki. Belki de burada kanamadan ölecekti.

Kapının çalındığını duydu. Ve sonra onun sesini duyunca büyük bir rahatlama hissetti: “Ben Lloyd Williams.”

“İçeri gel,” diye seslendi. Lloyd onu bu korkunç vaziyette görecekti. Ve belki de ondan ilelebet uzaklaşacaktı.

Lloyd’un içeri girdiğini duydu. “Daireni bulabilmem epeyce vaktimi aldı,” dedi Lloyd. “Neredesin?”

“Bu tarafa gel.”

Lloyd, yatak odasına adım attı. “Aman Tanrı’m!” diye bağırdı. “Ne oldu sana böyle.”

“Yardım bul,” dedi Daisy. “Kasabada doktor var mı?”

“Elbette. Dr. Mortimer var. Asırlardır buradadır. Ama bunun için vaktimiz olmayabilir. İzin ver...” Lloyd tereddüt etti. “Kan kaybediyor olabilirsin ama bakmadan bilemem.”

Daisy gözlerini kapadı: “Bak o zaman.” Artık, utanamayacak kadar korkuyordu.

Lloyd’un, elbisesinin eteğini kaldırdığını hissetti. “Aman Tanrı’m,” dedi Lloyd. “Hâline bak.” Sonra çamaşırını yırttı. “Özür dilerim,” dedi. “Burada su var mı..?”

“Banyoda,” dedi Daisy, orayı göstererek.

Lloyd, banyoya girip musluğu açtı. Biraz sonra Daisy, ılık ve ıslak bir bezle temizlendiğini hissetti.

Sonra, “Sadece damlama hâlinde bir kanama,” dedi Lloyd. “Kanamadan ölen adamlar gördüm. Tehlikede değilsin.” Daisy gözlerini açtığı anda Lloyd eteğini örtüyordu. “Telefon nerede?” diye sordu.

“Oturma odasında.”

Daisy, Lloyd’un telefondaki konuşmasını dinledi: “Çabuk beni Dr. Mortimer’e bağla,” dedi Lloyd. Bir sessizlik oldu. “Ben Lloyd Williams.

Tý Gwyn'den arıyorum. Doktorla konuşabilir miyim? Ah, selam Mrs. Mortimer. Doktor ne zaman döner? ...Karnında ağrısı ve vajinal kanaması olan bir kadın... Evet, kadınların her ay böyle bir sorun yaşadığını biliyorum... ama bu tamamıyla olağan dışı... yirmi üç yaşında... evet, evli... çocuğu yok... bir dakika sorayım." Lloyd bağırdı: "Hamile olabilir misin?"

"Evet," dedi Daisy. "Üç aylık."

Lloyd, Daisy'nin cevabını telefona tekrarladı. Sonra uzun bir sessizlik oldu. Nihayet telefonu kapatıp Daisy'nin yanına döndü. Yatağın kıyısına oturdu: "Doktor en kısa zamanda gelecek ama şu anda, raydan çıkmış bir kömür vagonunun ezdiği bir madenciyi ameliyat ediyor. Ancak doktorun karısı senin düşük yaptığından gayet emin." Daisy'nin elini tuttu. "Çok üzgünüm, Daisy."

"Teşekkür ederim," diye fısıldadı Daisy. Acısı hafifliyor gibiydi ama korkunç bir üzüntü hissediyordu. Artık kontluğun vârisi yoktu. Boy çok kızaçaktı.

"Mrs. Mortimer bunun çok sık olduğunu, pek çok kadının hamilelikler arasında birkaç düşük yaptığını söylüyor. Aşırı bir kanama yoksa tehlikeli değilmiş."

"Ya artarsa?"

"O zaman seni Merthyr Hastanesi'ne götürmemiz gerekecek. Ama ordu malı bir kamyonetle on mil yol gitmek senin için kötü olabilir. O yüzden, senin hayatın tehlikede olmadığı sürece burada kalmalısın."

Daisy artık korkmuyordu: "Burada olduğun için öyle memnunum ki."

"Bir öneride bulunabilir miyim?"

"Elbette."

"Birkaç adım yürüyebilir misin?"

"Bilmiyorum."

"Sana bir banyo hazırlayayım. Eğer yıkanabilirsen temizlenince kendini çok daha iyi hissedersin."

"Evet."

"Sonra belki kendine bir tür bandaj yapabilirsin."

"Evet."

Lloyd banyoya geri döndü. Daisy, akan suyun sesini duydu. Doğrulup oturdu. Başının döndüğünü hissetti. Bir dakika dinlendi. Başının dönmesi geçince ayaklarını yataktan aşağıya salladı. Pıhtılaşmış kan içinde oturuyordu; kendi kendinden iğrendi.

Akan su sesi kesildi. Lloyd geri döndü ve Daisy'yi kolundan tuttu. "Bayılacak gibi olursan hemen söyle," dedi. "Düşmene izin vermem."

Lloyd, cüssesinden umulmayacak kadar güçlüydü ve onu, yarı ağırlığını kendisi taşıyarak banyoya kadar yürüttü. Bir ara, yırtılan çamaşırı yere düştü. Daisy, küvetin yanında durdu ve Lloyd'un, elbisenin arka düğmelerini çözmesine izin verdi. "Gerisini kendin halledebilir misin?" diye sordu Lloyd.

Daisy başını salladı; Lloyd dışarı çıktı.

Çamaşır sepetine dayanarak yavaşça elbisesini çıkardı ve kana bulanmış bir yığın hâlinde yerde bıraktı. Dikkatle suya girdi. Su ılıktı. Sırtüstü uzanıp gevşediğinde acısı biraz daha hafifledi. Lloyd'a karşı hissettiği minnettarlıkla boğulmak üzereydi. Lloyd öyle sevecen davranmıştı ki Daisy ağlamak istiyordu.

Birkaç dakika sonra kapı aralandı; Lloyd'un eli bazı giysiler uzatıyordu. "Gecelik falan gibi şeyler," diyerek çamaşır sepetinin üstüne bıraktı ve kapıyı kapattı.

Su soğumaya başlayınca Daisy ayağa kalktı. Tekrar başı döndü ama uzun sürmedi. Bir havluyla kurulandı, geceliğini ve temiz çamaşırlarını giydi, damlamaya devam eden kanı emsin diye havluyu çamaşırının içine tıktırdı.

Yatak odasına döndüğünde, yatağına temiz çarşaf ve battaniyelerin serilip düzeltildiğini gördü. Yatağa çıkıp oturdu, yatak örtülerini boynuna kadar çekti.

Lloyd, oturma odasından geldi. "Daha iyi hissediyor olmalısın," dedi. "Utanmış gibisin."

"*Utanmak* doğru kelime değil," dedi Daisy. "Hatta *rezil olmak* bile yetmez."

Gerçek ise bu kadar basit değildi. Lloyd'un onu nasıl gördüğünü düşündükçe büzüşüyordu –ama diğer yandan Lloyd, ondan iğrenmiş gibi görünmüyordu.

Lloyd banyoya girdi ve onun çıkardığı elbiseleri topladı. Anlaşılan o ki âdet kanamasından tiksiniyordu.

"Çarşafı nereye koydun?" diye sordu Daisy.

"Çiçek serasında büyük bir lavabo buldum. Çarşafı onun içinde soğuk suyla ısladım. Elbiselerine de aynı şeyi yapayım mı?"

Daisy, başını aşağı yukarı salladı.

Lloyd, tekrar dışarı çıktı.

Bu kadar becerikli olmayı ve kendi kendine yetmeyi nereden öğrenmişti acaba? *Herhâlde İspanyol İç Savaşı'nda*, diye düşündü Daisy.

Daisy, onun mutfakta bir şeyler yaptığını duydu. Sonra Lloyd, elinde iki

fincan çayla geldi. “Belki bu şeyden nefret ediyorsundur ama sana iyi gelecek,” dedi. Daisy çayı aldı. Lloyd ona, avcunun içindeki iki tane beyaz tableti gösterdi. “Aspirin? Karın kramplarına iyi gelebilir.”

Daisy tabletleri aldı, sıcak çayla birlikte yuttu. Lloyd’un yaşından çok daha olgun davranışları, onu hep şaşırtıyordu. Gaiety müzikholünde sarhoş Boy’u bulmaya giderken onun ne kadar kendinden emin olduğunu hatırladı. “Sen hep böylesin,” dedi Daisy. “Bizler hepimiz öyleymiş gibi yaparken sen, gerçek bir yetişkinsin.”

Çayı bitirdiğinde uykusu geldi. Lloyd, fincanları topladı. “Biraz gözlerimi kapatabilirim,” dedi Daisy. “Eğer uyursam yanımda kalır mısınız?”

“Sen istediğin sürece kalırım,” dedi Lloyd. Sonra bir şey daha söyledi ama Daisy’nin uykuya dalarken duyduğu ses, çok uzaklardan geliyormuş gibiydi.

(iii)

Bu olaydan sonra Lloyd, akşamlarını eskiden kâhyanın yaşadığı küçük dairede geçirmeye başladı.

Bütün gün o vaktin gelmesini bekledi.

Subay salonundaki yemek bittikten ve Daisy’nin hizmetçisi gece için evine gittikten sonra, saat sekizi birkaç dakika geçe alt kata iniyordu. İki eski koltukta karşılıklı oturuyorlar; Lloyd, ders çalışabileceği kitaplar getiriyordu –her sabah bir sınavı olduğu için hep ev ödevi de oluyordu– ve Daisy de bir roman okuyordu ama genellikle konuşuyorlardı. O gün neler olduğundan bahsediyor, okudukları şeyleri tartışıyor ve birbirlerine, kendi hayatlarından hikâyeler anlatıyorlardı.

Lloyd, Cable Caddesi Muharebesi’nde yaşadıklarını anlattı. “Orada, barışçı bir kalabalığın içinde dururken *pis Yahudiler* diye bağırان atlı polisler üzerimize saldırdı,” dedi. “Bize coplarıyla vurup vitrin camlarından içeri ittiler.”

Daisy, Faşistlerle birlikte Tower Gardens parkında kalmış ve bu çatışmaların hiçbirine tanık olmamıştı. “Haberler öyle değildi,” dedi. O, holiganların çıkardığı sokak ayaklanmalarından bahseden gazetelerin yazdıklarına inanmıştı.

Lloyd buna şaşırmadı. “Bir hafta sonra annem, Aldgate Essoldo’da¹ haber kaydını izledi,” dedi. “Güzel sesli bir yorumcu diyormuş ki: ‘Tarafsız gözlemcilere göre polis, büyük övgüler aldı.’ Annem, seyreden herkesin kahka-

¹ Bir sinema salonu (çev. notu).

halarla güldüğünü söyledi.”

Lloyd’un haberler karşısındaki kuşkuculuğu Daisy’yi çok şaşırttı. Lloyd ona, İngiliz gazetelerinin İspanya’daki Franco ordusu mezalimine ilişkin hikâyeleri nasıl hasıraltı edip hükûmet güçlerinin kötü davranışlarını abarttığını anlattı. Daisy; asilerin, İspanya’yı Komünizm tehdidinden korumaya çalışan yüce gönüllü Hristiyanlar olduklarını söyleyen Kont Fitzherbert’in bakış açısını yuttuğunu kabul etti. Franco taraftarlarının uyguladığı tecavüzler, kitlesel katliamlar ve yağmalar hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

Görünüşe göre; kapitalistlerin sahip olduğu gazetelerin, Muhafazakâr hükûmeti veya askeriyei ya da iş adamlarını kötü gösterecek haberleri hafife alabilecekleri ve sendikacılarla sol kanat partilerin kötü davranışlarına örnek olabilecek her vakayı abartacakları da Daisy’nin hiç aklına gelmemişti.

Lloyd ve Daisy, savaş hakkında da konuştular. Nihayet harekete geçiliyordu. Britanya ve Fransa askerleri Norveç’e ayak basmıştı ve aynı şeyi yapan Alman güçleriyle çarpışıyorlardı. Gazeteler, çatışmalardaki gelişmelerin Müttefikler aleyhine olduğunu saklayamıyordu¹.

Daisy’nin, Lloyd’a karşı tutumu da değişmişti. Artık onunla flört etmiyordu. Onu görmekten her zaman mutlu oluyordu ve akşamları biraz geç kalınca şikâyet ediyor, bazen de ona takılıyordu; ancak hiçbir zaman cilveli bir eda takınmıyordu. Lloyd’a, bebeği kaybettiği için herkesin –Boy’un, Fitz’in, Bea’nın, Buffalo’daki annesinin hatta babası Lev’in– ne kadar çok hayal kırıklığına uğradığını anlattı. Mantıksız olsa da utanç verici bir şey yapmış olduğu duygusunu üzerinden atamıyordu. Lloyd’a, bunu aptalca bulup bulmadığını sordu. Bulmuyordu. Lloyd, onun yaptığı hiçbir şeyi aptalca bulmuyordu.

Sohbetleri kişisel konulardaydı ama aralarındaki fiziksel mesafeyi korudular. Lloyd, Daisy’nin düşük yaptığı gece yaşadıkları mahremiyeti istismar etmedi. Elbette, o gece gördüğü her şey ilelebet aklında kalacaktı. Onun kasıklarındaki ve karnındaki kanı silmenin hiçbir seksi tarafı yoktu –hem de hiç yoktu– ama dayanılması güç bir mahremiyeti paylaşmışlardı. Ancak bu, tıbbi bir zorunluluk nedeniyle yaşanmıştı ve Lloyd’a, sonrasında daha serbest davranma izni vermezdi. Bundan dolayı yanlış bir izlenim vermekten o kadar çok korkuyordu ki asla Daisy’ye dokunmama konusunda çok dikkatliydi.

¹ İsveç’ten gelen demir cevheri gemilerini korumaya çalışan Almanlar, Nisan 1940’ta Norveç ve Danimarka’yı işgal etti. Bu gemilerin önünü kesmeye çalışan İngiliz hükûmetinin başarısızlığı ise Chamberlain’in hem muhalefet hem de kendi partisi tarafından eleştirilmesine yol açtı (çev. notu).

Saat on olduğunda Daisy kakao hazırlıyordu; Lloyd kakaoya bayılıyor, Daisy de sevdiğini söylüyordu ama Lloyd onun, nezaketen böyle söyleyip söylemediğini merak ediyordu. Sonra Lloyd, iyi geceler dileyip çatı katındaki odasına çıkıyordu.

İki eski arkadaş gibiydiler. Lloyd'un istediği bu değildi ama o, evli bir kadındı ve Lloyd'un görüp göreceği en iyi karşılık bu kadardı.

Bazen Daisy'nin sosyal statüsünü unutupuyordu. Bir gece Daisy; kontun, Tî Gwyn'in hemen dışında oturan emekli kâhyası Peel'ı ziyaret etmek istediğini söylediğinde Lloyd çok şaşırdı. "Peel seksen yaşında!" dedi Daisy. "Eminim Fitz onu tamamen unutmuştur. Gidip nasıl olduğuna bakmalıyım." Lloyd şaşkın şaşkın kaşlarını kaldırıncaya ekledi: "Onun iyi olduğundan emin olmalıyım. Fitzherbert klanının bir üyesi olarak bu benim görevim. Eski uşaklarının iyi olmalarını sağlamak zengin ailelerin boynunun borcudur –bunu bilmiyor muydun?"

"Aklımdan çıkmış."

"Benimle gelir misin?"

"Elbette."

Ertesi gün pazardı ve Lloyd'un dersinin olmadığı sabah saatlerinde gittiler. Küçük evin durumu karşısında hayretle üzüldüler. Evin boyası dökülüyor, duvar kâğıtları soyuluyordu; perdeler kömür tozuyla kapkara olmuştu. Evdeki tek süs, dergilerden kesilip duvarlara yapıştırılmış resimlerdi –Kral ve Kraliçenin, Fitz ve Bea'nın ve diğer asillerin toplu resimleri. Ev, yıllardır temizlenmemişti; içerisi sidik, kül ve çürük kokuyordu. Lloyd, küçük evlerde yaşayan yaşlı erkekler için bunun sıra dışı bir koku olmadığına kanaat getirdi.

Peel'ın kaşları ağarmıştı. Lloyd'a baktı ve "Günaydın, Lordum –ben sizi öldü sanıyordum!" dedi.

Lloyd gülümsedi: "Ben sadece bir ziyaretçiyim."

"Öyle mi, efendim? Benim zavallı beynim çırpılmış yumurta gibi. Eski kont –kırk yıl mı elli yıl mı ne önce öldü, değil mi? Peki, o zaman sen kim-sin, genç efendim?"

"Ben Lloyd Williams. Annem Ethel'i yıllar öncesinden tanıyorsunuzdur."

"Sen Ethel'in oğlu musun? Eh, o durumda demek ki..."

"O durumda demek ki ne, Mr. Peel?" diye sordu Daisy.

"Ah, hiçbir şey. Benim zavallı beynim çırpılmış yumurta gibi!"

Peel'a, bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sordular. Ama Peel, bir insanın isteyebileceği her şeye sahip olduğunu söyledi: "Çok fazla bir şey yemiyorum ve nadiren bira içerim. Pipa tütünyle gazete almaya yetecek param var.

Hitler bizi işgal edecek mi sence, genç Lloyd? Umarım bunu görecek kadar yaşamam.”

Her ne kadar bu onun uzmanlık alanı değilse de Daisy, evi biraz temizledi. “Buna inanamıyorum,” diye fısıldadı, Lloyd’a. “Burada, bu şartlar altında yaşıyor ve her şeyinin olduğunu söylüyor –kendini şanslı sayıyor!”

“Onun yaşındaki birçok adamın durumu daha da kötü,” dedi Lloyd.

Bir saat kadar Peel’la sohbet ettiler. Onlar ayrılmadan önce Peel’ın aklına, istediği bir şey geldi. Duvardaki resimlere baktı. “Eski kontun cenazesinde çekilmiş bir fotoğraf vardı,” dedi. “Ben o zamanlar kâhya değil sıradan bir uşaktım. Hepimiz cenaze arabasının yanına dizilmiştik. Modern fotoğraf makineleri gibi değil de üzerinde siyah bir örtü olan büyük, eski bir fotoğraf makinesiyle çekildi. 1906 yılıydı.”

“Bahse girerim o fotoğrafın nerede olduğunu biliyorum,” dedi Daisy. “Dönünce bakacağım.”

Büyük eve döndüler ve bodrum kata indiler. Şarap mahzeninin yanındaki eski eşya odası oldukça büyüktü. Kutular, çekmeceli dolaplar, artık kullanılmayan süs eşyaları –şişe içinde bir gemi, kibrit çöpünden yapılmış bir Tŷ Gwyn maketi, minyatür bir çekmeceli şifonyer, süslü kını içinde bir kılıç– vardı.

Fotoğraflara ve resimlere bakmaya başladılar. Toz, Daisy’yi hapsirtti ama aramaya devam etmekte ısrar etti. Peel’ın istediği fotoğrafı buldular. Eski kontun daha genç bir resmiyle birlikte aynı kutudaydı. Lloyd, eski kontun fotoğrafına hayretle baktı: Sepya renklendirmeye¹ basılmış, on beşe on santimlik bir fotoğrafı ve Kont, Victorian ordu üniforması giymiş genç bir subaydı.

Tamamıyla Lloyd’a benziyordu.

“Şuna bak,” dedi, resmi Daisy’ye uzatarak.

“Favorilerin de olsa sen olduğunu söyleyebilirdim,” dedi Daisy.

“Belki de eski kont, benim atalarımдан biriyle bir aşk yaşadı,” dedi Lloyd, saygısızca. “Evli bir kadın idiyse kontun çocuğunu kendi kocasının çocuğu gibi yutturmuş olabilir. Ateşli bir sosyalist olarak bir aristokratın gayrimeşru torunu olduğumu öğrenmek hiç hoşuma gitmezdi!”

“Lloyd, ne kadar aptalsın!” dedi Daisy.

Lloyd, onun ciddi olup olmadığını anlayamadı. Ayrıca burnuna bulaşan toz karasıyla öyle şirin görünüyordu ki Lloyd onu öpmek istedi: “Eh, kendimi birden fazla kere aptal yerine koyduğum doğru ama—”

¹ Mürekkep balığının boyasıyla yapılan bir tür siyah-beyaz fotoğraf basım tekniği (çev. notu).

“Dinle beni. Senin annen bu evde hizmetçiydi: 1914 yılında aniden Londra’ya gitti ve Teddy adında bir adamla evlendi; soyadının Williams olduğu, annenle aynı soyadını taşıdığı ve annenin soyadını değiştirmek zorunda kalmadığı dışında, hiç kimse bu adam hakkında bir şey bilmiyor. Bu gizemli Mr. Williams, hiç kimseyle tanışma fırsatı bulamadan öldü ve Mr. Williams’ın hayat sigortası, annenin oturduğu evi satın almasını sağladı.”

“Aynen öyle,” dedi Lloyd. “Ne demeye çalışıyorsun?”

“Mr. Williams öldükten sonra annen, merhum Kont Fitzherbert’e çok benzeyen bir oğul dünyaya getirdi.”

Lloyd, onun ne demeye getirdiğini anlamaya başladı: “Devam et.”

“Bu hikâyenin tamamıyla farklı bir versiyonu olabileceği hiç aklına gelmedi mi?”

“Şu ana kadar gelmedi...”

“Kızlarından biri hamile kalınca aristokrat aileler ne yapar? Böyle şeyler hep olur, biliyorsun.”

“Sanırım oluyordur ama ne yaptıklarını bilmiyorum. Böyle şeyleri asla duymazsın.”

“Aynen öyle. Kız, birkaç ay boyunca hizmetçisiyle birlikte ortadan kaybolur –İskoçya’ya veya Brittany’ye veya Cenova’ya gider. Geri döndüklerinde hizmetçinin kucağında bir bebek vardır ve bebeğini tatilde doğurduğunu söyler. Aile, zina yaptığını kabul ettiği hâlde hizmetçiye şaşılacak derecede anlayışlı davranır ve onu, kendilerine güvenli bir mesafedeki küçük bir evde yaşamaya gönderir.”

Gerçek hayatla hiç ilgisi olmayan bir peri masalına benziyordu; gelgelelim Lloyd, sıkıntı ve merak hissediyordu: “Ve sen benim, böyle bir bebek olduğumu düşünüyorsun.”

“Sanırım Leydi Maud Fitzherbert’in bir bahçıvan veya kömür madencisi veya Londralı sevimli bir çapkınla aşk hikâyesi oldu ve hamile kaldı. Buradan uzaklaşıp gizlice bebeğini doğurdu. Annen, bebeğin kendisinin olduğunu kabul etti ve karşılığında da evi aldı.”

Bütün bu destekleyici fikirler Lloyd için çok çarpıcıydı: “Gerçek babamı her sorduğumda annem, kaçamak cevaplar vermiştir.” Bu şimdi, kuşkuyla görünüyordu.

“Al işte! Bir Teddy Williams hiçbir zaman olmadı. Annen, saygınlığını korumak için dul kaldığını söyledi. İsim değişikliği yapmama problemini önlemek için de hayalî merhum kocasının soyadının Williams olduğunu söyledi.”

Lloyd, inanamıyormuş gibi başını sağa sola salladı: “Bu fazlasıyla fantas-

tık görünüyor.”

“Annen ve Maud, arkadaş kalmaya devam etti; Maud, seni büyütmesine yardım etti. 1933’te annen seni Berlin’e götürdü çünkü gerçek annen seni görmek istiyordu.”

Lloyd, ya rüya görüyormuş ya da uyanmak üzereymiş gibi hissediyordu. “Yani benim, Maud’un çocuğu olduğumu mu düşünüyorsun?” dedi, duyduklarına inanamıyormuş gibi.

Daisy, elindeki resmin üzerine vurdu: “Ve sen, tıpkı onun babasına benziyorsun!”

Lloyd allak bullak olmuştu. Bunlar doğru olamazdı –ama mantıklıydı. “Bernie’nin gerçek babam olmamasına alışmıştım,” dedi. “Ethel de gerçek annem değil, öyle mi?”

Daisy, onun yüzündeki çaresizliği görmüş olmalıydı; çünkü uzanıp ona dokundu –bu, genellikle yapmadığı bir şeydi– ve dedi ki: “Çok üzgünüm, çok acımasızca mı davrandım? Ben sadece gözlerinin önünde duran bir şeyi görmeni istedim. Eğer Peel bile gerçeğe kuşkuyla yaklaşıyorsa sence diğerleri de öyle yapıyor olamaz mı? Bu bir tür... bir arkadaştan duymak isteyeceğin türden bir haber.”

Uzaktan bir gong sesi duyuldu. Lloyd, “Öğle yemeği için subay salonuna gitsem iyi olur,” dedi, otomatikman. Fotoğrafı çerçevesinden çıkarıp üniformasının cebine soktu.

“Darmadağın oldun,” dedi Daisy, endişeyle.

“Hayır, hayır. Sadece... çok şaşırdım.”

“Erkekler darmadağın olduklarını daima inkâr ederler. Lütfen daha sonra gelip beni gör.”

“Peki.”

“Benimle tekrar konuşmadan uyuma.”

“Uyumam.”

Bodrumdaki eski eşya odasından ayrıldı ve üst kata –şimdi subay salonuna çevrilen yemek odasına gitti. Konserve sığır eti kıymasını yerken kafasının içinde fırtınalar kopuyordu. Masadakilerin Norveç’teki çarpışmalarla ilgili tartışmalarına katılmadı.

“Düş mü görüyorsun, Williams?” diye sordu Binbaşı Lowther.

“Özür dilerim, efendim,” dedi Lloyd, düşünmeden. Bir bahane uydurdu. “Almanlarda hangi rütbenin daha yüksek olduğunu hatırlamaya çalışıyordum. *Generalleutnant* mı yoksa *Generalmajor* mı?”

“*Generalleutnant* daha yüksek,” dedi Lowther. Sonra usulca ekledi:

¹ *Korgeneral mi yoksa Tümgeneral mi*, anlamında (çev. notu).

“Ancak her hâlükârda, *meine Frau* ve *deine Frau*¹ arasındaki farkı asla unutma.”

Lloyd, yüzünün kızardığını hissetti. Demek ki Daisy ile arkadaşlığı sandığı kadar gizli kalmamıştı. Hatta Lowther’ın bile dikkatini çekmişti. Haksızlığa uğramış gibi hissetti: Daisy ile aralarında uygunsuz bir şey geçmemişti. Ama itiraz da edemedi. Suçlu olmadığı hâlde suçluluk hissetti. Elini göğsüne koyup kendi niyetinin tamamıyla masum olduğuna yemin edemezdi. Dede’nin sözünü biliyordu: “Ama ben size diyorum ki bir kadına şehvetle bakan her adam, yüreğinde o kadınla zina etmiş olur².” Bu, İsa’nın gayet doğru bir öğretisiydi ve büyük bir gerçeği ifade ediyordu. Dedesini ve ninesini düşününce kendi gerçek anne ve babasını onların bilip bilmediğini merak etti. Gerçek babası ve annesi hakkında kuşkuya düşmek onda, sanki rüyasında yüksekten düşüyormuş gibi bir kaybolmuşluk duygusu yaratmıştı. Eğer bu konuda ona yalan söylenegeldiyse hemen her konuda yanlış yönlendirilmiş olabilirdi.

Dede ve Nine’ye sormaya karar verdi. Pazar olduğuna göre bugün sorabilirdi. Makul bir bahaneyle subay salonundan ayrılır ayrılmaz Wellington Yolu’na gitmek için bayırdan aşağıya yürümeye başladı.

Onlara doğrudan Maud’un oğlu olup olmadığını sorarsa açıkça inkâr edebilecekleri geldi aklına. Belki daha dolaylı bir yaklaşımla daha çok bilgi toplayabilirdi.

Dede ve Nine’yi mutfakta otururken buldu. Onlar için pazar günü, Tanrı’nın Günü’ydü; dine adanırdı ve pazar günleri gazete okunmaz, radyo dinlenmezdi. Ama torunlarını gördüklerine sevindiler ve Nine, her zaman yaptığı gibi çay hazırladı.

“Keşke gerçek babam hakkında daha çok şey bilseydim,” diye söze başladı Lloyd. “Annem, Teddy Williams’ın da Welsh Rifles alayında olduğunu söylüyor, bunu biliyor muydunuz?”

“Ah, neden geçmişi eşeliyorsun?” dedi Nine. “Bernie senin baban.”

Lloyd, ona karşı çıkmadı: “Bernie Leckwith benim için her zaman mükemmel bir baba oldu.”

Dede, başını aşağı yukarı salladı: “Bir Yahudi ama hiç şüphesiz iyi bir adam.” Bernie’ye karşı cömertçe bir hoşgörü gösterdiğini düşünüyordu.

Lloyd, Dede’nin kusuruna bakmadı: “İyi de ben gene de merak ediyorum. Sizler Teddy Williams’la tanıştınız mı?”

Dede kızmışa benziyordu. “Hayır,” dedi. “Ve bu, bizim için bir üzüntü

¹ Benim karım ve sizin karımız, anlamında (çev. notu).

² İncil, Matta 5.28’den bir cümle (çev. notu).

olmuştur.”

“Tŷ Gwyn’e bir misafirin uşağı olarak gelmiş. Onunla evlenmek için Londra’ya gidene kadar annenin ona muhabbet beslediğini bilmiyorduk,” dedi Nine.

“Siz neden düğüne gitmediniz?”

Dede ve Nine sessizleştiler. Sonra Dede konuştu: “Ona gerçeği anlat Cara. Yalandan hiçbir zaman hayır gelmez.”

“Annen günaha boyun eğdi,” dedi Nine. “Uşak Tŷ Gwyn’den ayrıldıktan sonra gebe olduğunu anladı.” Lloyd da bundan kuşkulanmıştı ve annesinin kaçamak cevaplarının nedeni olabilirdi. “Deden buna çok kızdı,” diye ekledi Nine.

“Çok kızdım,” dedi Dede. “Ve İsa’nın şu sözünü unuttum: *Başkasını yargılamayın ki siz de yargılanmayasınız*¹. Annenin günahı arzudan kaynaklanıyordu, benimkiyse gururdan.” Lloyd, dedesinin açık mavi gözlerinin yaşardığını görünce hayretler içinde kaldı. “Tanrı anneni affetti ama ben, onu uzun süre affetmedim. O arada damadım da Fransa’da öldü.”

Lloyd şimdi, öncekinden de fazla allak bullak oluyordu. Burada başka bir ayrıntılı hikâye vardı; annesinden dinlediğinin biraz değişigi olsa da Daisy’nin teorisinden tamamiyle farklıydı. Yani Dede, hiç var olmayan damadı için mi gözyaşı döküyordu?

Israr etti: “Peki, Teddy Williams’ın ailesi? Annem onların Swansea’den olduğunu söyledi. Belki orada annesi, babası erkek ve kız kardeşleri vardı...”

“Annen, onun ailesinden hiç söz etmedi,” dedi Nine. “Sanırım utanıyordu. Sebebi her neyse onlarla tanışmak istemedi. Ve bu konuda ona karşı çıkmak da bizim üstümüze vazife değildi.”

“Fakat benim Swansea’de bir büyükbabam ve babaannem olabilir. Ve hiç tanımadığım amcalarım, halalarım, kuzenlerim.”

“Heya,” dedi Dede. “Ama biz bilmiyoruz.”

“Ama annem biliyor mu?”

“Sanırım biliyor.”

“Öyleyse ona soracağım,” dedi Lloyd.

(iv)

Daisy âşıktı.

Şimdi şunu biliyordu ki Lloyd’dan önce hiç kimseye âşık olmamıştı. Her

¹ *İncil, Matta 7.1’den bir cümle (çev. notu).*

ne kadar Boy'dan heyecan duyduysa da hiçbir zaman onu gerçekten sevmemişti. Tıpkı zavallı Charlie Farquharson'dan *neredeyse* hoşlandığı gibi. Aşkın, canı kimi isterse ona sunabileceği bir şey; esas sorumluluğunun da akıllıca bir seçim yapmak olduğunu sanmıştı. Şimdi, bunun tamamıyla yanlış olduğunu anlıyordu. Akıllı olmanın aşkla hiçbir alakası olmadığı gibi bir seçim yapmak da mümkün değildi. Aşk, bir depresimdi.

Her akşam Lloyd'la birlikte geçirdiği iki saat dışında hayat bomboştu. Gününün geri kalanı bekleme ile geceleri de hatırlamayla geçiyordu.

Lloyd, yanağını dayadığı yastıktı; banyodan çıktığında göğüslerini kuruladığı havluydu. Düşüncelere daldığında ağzına sokup kemirdiği parmak boğumuydu.

Nasıl olup da dört yıl boyunca onu görmezden gelebilmişti? Hayatının aşkı Trinity Balosunda karşısına çıkmış ama kendisi sadece, onun başka birinin elbisesini giydiğini görmüştü! Neden ona sarılmamış, onu öpmemiş ve evlenmek için ısrar etmemiştir ki?

Lloyd'un ise en başından beri bildiğini tahmin ediyordu. Daha en başından kendisine âşık olmuş olmalıydı. Lloyd, Boy'u bırakması için ona yalvarmıştı. Gaiety müzikholüne gittikleri gece, "Ondan vazgeç," demişti. "Benim kız arkadaşım ol."

Ve kendisi, ona gülmüştü. Ama kendisinin kör gözlerle baktığı gerçeği, Lloyd görmüştü.

Fakat içindeki bir dürtü o gece, Mayfair kaldırımının iki cadde direği arasındaki karanlıkta onu öpmesini söylemişti. O zamanlar bunu, kendi arzularını frenlememe hevesi olarak görmüştü; fakat aslında, bu güne kadar yaptığı en akıllıca şeydi ve muhtemelen Lloyd'un sadakatini de böyle mühürlemişti.

Şimdi Tŷ Gwyn'de, bundan sonra ne olacağını düşünmeyi reddediyordu. Günlük yaşıyor, açık havada yürüyor, gerekli gereksiz gülümsüyordu. Buffalo'daki annesinden endişe dolu bir mektup aldı: Düşükten sonra onun bedensel ve akli sağlığından endişe ediyordu annesi. Daisy ona, rahatlama-sını sağlayacak bir cevap yazdı.

Olga ona, ilginç dedikodular da göndermişti: Dave Rouzrokh, Palm Beach'te ölmüştü; Muffie Dixon, Philip Renshaw ile evlenmişti; Senatör Dewar'ın karısı Rosa, *Behind the Scenes at the White House*¹ adında ve çok satanlar listesine giren bir kitap yazmıştı ve kitabın fotoğraflarını da Woody çekmişti.

Bir ay önce olsa Daisy, bunları okuyunca ülkesini özlerdi; şimdi ise sıra-

¹ *Beyaz Saray'da Perde Arkası*, anlamında (çev. notu).

dan bir ilgiyle okumuştı.

Sadece kaybettiği bebeğini düşündüğünde keder hissediyordu. Fiziksel acısı hemen geçmiş, kanaması da bir hafta sonra kesilmişti ama bebeğin kaybı, elem olarak kalmıştı. Artık bunun için ağlamıyordu ama zaman zaman gözleri dalıyor ve kendini, boşluğa dalıp bebeğin kız mı yoksa erkek mi olacağını veya neye benzeyeceğini düşünürken buluyor; son bir saattir hiç kıpırdamadığını fark edince allak bullak oluyordu.

Bahar gelmişti; sugeçirmez botları ve bir yağmurlukla rüzgârlı yamaçta yürüyordu. Bazen, sesini koyunlardan başka hiç kimsenin duymayacağını düşündüğü zaman, var gücüyle bağırıyordu: "Onu seviyorum!"

Lloyd'un, anne ve babasına ilişkin yorumlarına nasıl tepki vereceği hakkında endişeliydi. Belki de bu konuyu açmakla yanlış bir şey yapmıştı; çünkü Lloyd mutsuz olmuştu. Ama Daisy'nin mazereti geçerliydi: Muhtemelen gerçek, er ya da geç ortaya çıkacaktı ve insanın böyle şeyleri başkalarından değil de sevdiğinden duyması daha iyiydi. Lloyd'un kederli şaşkınlığı yüreğine dokunmuş ve onu daha da çok sevmesine neden olmuştu.

Sonra Lloyd ona, bir izin ayarladığını söylemişti. İngilizlerin *hamsin yortusu tatili* dedikleri mayıs ayının ikinci hafta sonunda, İşçi Partisinin Yıllık Konferansı için Ada'nın güney sahilindeki Bournemouth denen bir yere gidecekti.

Lloyd, annesinin de Bournemouth'ta olacağını söylemişti ve orada annesine soru sorma fırsatı bulacağını düşünüyordu.

Lowther, Lloyd'un gitmesine asla izin vermezdi ama Lloyd, daha mart ayında bu göreve yazılırken Albay Ellis-Jones'la konuşmuştu: Albay, ya Lloyd'u sevmişti ya İşçi Partisi sempatzanıydı ya da bunların ikisi birden doğruydı ve Lowther'ın karşı çıkamayacağı şekilde Lloyd'a izin vermişti. Elbette o vakit geldiğinde Almanya Fransa'yı işgal ederse zaten hiç kimse izne çıkamayacaktı.

Daisy, kendisinin de onu sevdiğini öğrenmeden Lloyd'un Aberowen'dan ayrılacak olmasından garip bir korku duyuyordu. Neden böyle hissettiğini bilmiyordu ama Lloyd gitmeden önce ona söylemek zorundaydı.

Lloyd, çarşamba günü gidecek ve altı gün sonra geri gelecekti. Tesadüfen, Boy da çarşamba akşamı bir ziyaret için geleceğini bildirmişti. Daisy, nedenini tam olarak bilmese de iki erkeğin aynı anda orada bulunmayacak olmasından memnundu.

Lloyd'a, gitmesinden bir gün önce -salı gecesi itiraf etmeye karar verdi. Tabii, ertesi gün kocasına ne söyleyeceği hakkında hiçbir fikri yoktu.

Lloyd'a nasıl itiraf edeceğini hayal ediyordu: Büyük olasılıkla Lloyd, bu

itiraftan sonra onu öpecekti; öpüşürken arzularına yenik düşecekler, sevişecekler ve bütün geceyi birbirlerinin kollarında geçireceklerdi.

Düşüncesinin bu aşamasında, hayalinin içine akliselim sızdı: İkisinin de iyiliği için Lloyd'un, sabahleyin onun dairesinden çıktığı görülmemeliydi. Lowthie zaten kuşkulanıyordu. Lowthie'nin, kendisine karşı tutumundan bunu anlıyordu: Hem ayıplıyormuş hem de sanki Daisy'nin Lloyd'a değil de kendisine âşık olmasını tercih etmiş gibi davranıyordu.

Bu kader konuşmasını yaparken Lloyd'la başka bir yerde buluşması çok daha iyi olacaktı. Evin batı kanadındaki kullanılmayan yatak odalarını düşündü ve nefesi kesildi. Lloyd şafakta ayrılabilir ve oradan çıktığını gören olsa bile kimse de onun yanından çıktığını bilmezdi. Kendisi de daha sonra, tamamen giyinmiş olarak ortaya çıkar ve sanki evde aileye ait bir şeyi –mesela bir tabloyu– arıyormuş gibi yapabiliirdi. *Aslında*, diye düşündü, *bu yalamı daha inandırıcı bir hâle getirmek için bodrumdaki odadan bazı tabloları alıp önceden yatak odasına saklayabilir ve sonra da hikâyenin somut bir kanıtı olarak kullanabilirim.*

Salı sabahı saat dokuzda –eğitime katılan herkes sınıflarındayken– gümüş kapakları kararmış bir parfüm şişesi takımı ve onlara uygun bir el aynasını taşıyarak üst katta yürüdü. Şimdiden suçluluk hissetmeye başlamıştı. Yerdeki halı kaldırıldığından ayak sesleri zemin tahtalarında yankılanıyor ve sanki iffetsiz bir kadının geldiğini ilan ediyordu. Bereket versin ki yatak odalarında hiç kimse yoktu.

Gardenya dairesine gitti; orasının yatak çarşafı için depo olarak kullanıldığını sanıyordu. Koridorda da hiç kimse yoktu. Daireden içeri girdi. Çabucak kapıyı kapattı. Nefes nefeseydi. *Henüz bir kabahat yapmadım*, diye düşündü.

Oda, hatırladığı gibiydi: Şatafatlı çiçek desenleriyle süslü kâğıtlarla kaplı duvarların dibine; güzelce katlanmış çarşaf, battaniyeler ve yastıklar, kaba pamukludan çarşaf için boğçalanıp büyük balyalar hâlinde bağlanarak yığılmıştı.

İçerisi küf kokuyordu; bir pencere açtı. Orijinal mobilyalar hâlâ buradaydı: bir yatak, bir gardırop, çekmeceli bir şifonyer, bir yazı masası; böbrek şeklinde, üç aynalı bir tuvalet masası. Parfüm şişelerini tuvalet masasının üstüne koydu; boğçalanmış çarşafarla yatağı yaptı. Çarşaf ellerine soğuk geldi. *İşte şimdi bir kabahat yaptım*, diye düşündü. *Aşkım ve kendim için yatak hazırladım.*

Saten kenarlı pembe battaniyelere ve beyaz yastıklara baktı; kendini ve Lloyd'u onların üzerinde birbirine sımsıkı sarılmış yatarken ve çılgınca

öpüşürken hayal etti. Bu düşünce onda öyle bir cinsel heyecan yarattı ki bayılacağını sandı.

Dışarıda ayak sesleri duydu; kendisi bu odaya gelirken ahşap zeminde çıkardığı seslere benziyordu. Kim olabilirdi acaba? Belki Morrison'dı; yaşlı uşak, çatlak bir pencere camını veya sızdıran bir boruyu onarmaya gidiyor olabilirdi. Kalbi suçluluk duygusuyla güm güm atarak bekledi; ayak sesleri yaklaştı, yaklaştı ve uzaklaşmaya başladı.

Korkusu heyecanını yatıştırdı ve içinde hissettiği harareti serinletti. Odaya son bir kez daha baktı ve oradan çıktı.

Koridorda kimse yoktu.

Yürüdü; ayakkabılarının sesi, kaydettiği ilerlemeyi müjdeliyordu. Fakat şimdi tamamıyla masum görüldüğünü söylüyordu kendi kendine. İsteddiği her yere gidebilirdi; burada bulunmaya, herkesten daha fazla hakkı vardı; o, kendi evindeydi; kocası –büyük bir dikkatle planlayarak ihanet edeceği kocası– bütün buraların vârisiydi.

Suçluluk duygusunun bir felç gibi üzerine ineceğini biliyordu ama özlemle yanıp tutuştuğu için gene de bunu yapmak istiyordu.

Şimdi Lloyd'a haber vermesi gerekiyordu. Lloyd dün gece, hep yaptığı gibi onun dairesine gelmişti ama o zaman ona, bu buluşmadan bahsedememişti; çünkü o zaman Lloyd, bir açıklama isteyecekti ve kendisi de ona her şeyi anlatacak, onu yatağına alacak ve bütün planı mahvedecekti. O yüzden bugün kısa bir süre için onunla konuşması gerekiyordu.

Koridorda veya kütüphanede tesadüfen karşılaşmadıkları sürece gündüz vakti Lloyd'u görmüyordu. Onunla karşılaşmayı nasıl sağlayacaktı? Arka merdivenlerden çatı katına çıktı. Eğitime katılan öğrenciler odalarında değildi ama her an birileri, odasında unuttuğu bir şeyi almak üzere buraya gelebilirdi. Dolayısıyla hızlı davranmalıydı.

Lloyd'un odasına girdi. Onun kokusunu içine çekti. Nasıl bir koku olduğunu tam olarak çıkaramıyordu. Odada hiç kolonya şişesi görmemişti ama usturasının yanında bir kavanoz saç kremi vardı. Kavanozu açıp kokladı. Evet, bunun kokusuydu: limon çiçeği ve baharat. Acaba Lloyd kendini beğeniyor muydu? Belki biraz. Genellikle iyi giyiniyordu ve üniformasının içinde bile şık duruyordu. Lloyd'a bir not bırakacaktı. Şifonyerin üstünde kaba kâğıttan bir not defteri vardı. Defteri açıp bir parça kâğıt kopardı. Yazacak bir şey bulmak için etrafına bakındı. Lloyd'un, üzerinde adı yazan siyah bir dolma kalemi olduğunu biliyordu ama muhtemelen derste not tutmak için kalemi yanına almıştı. Üst çekmecede bir kurşun kalem buldu.

Peki, ne yazacaktı? Başkalarının notu okuması ihtimaline karşı çok dik-

katli yazmalıydı. Sonunda sadece tek bir kelime yazdı: “Kütüphane.”

Lloyd’un mutlaka gözüne çarpması için defteri açık bıraktı. Sonra odadan çıktı.

Onu gören olmamıştı.

Lloyd’un, muhtemelen bir ara odasına geleceğini düşünmüştü –belki şifonyerin üzerindeki mürekkep hokkasından dolma kalemini doldurmak için gelirdi. O zaman notu görüp kütüphaneye gidecekti.

Daisy, beklemek için kütüphaneye gitti.

Sabah saatleri uzun sürdü. Daisy, Victorian yazarları okuyordu; çünkü onun şimdi ne hissettiğini daha iyi anlıyormuş gibiydiler ama bugün, dikkatini Mrs. Gaskell’e¹ veremiyor ve vaktinin çoğunu pencereden dışarıya bakarak geçiriyordu. Mayıs ayıydı; normal olarak Tŷ Gwyn’in çiçek bahçelerinde muhteşem güzellikte bahar çiçekleri olurdu ama bahçıvanların çoğu silahlı kuvvetlere katılmıştı ve geride kalanlar da çiçek değil sebze yetiştiriyordu.

Saat on birden hemen önce kütüphaneye birkaç öğrenci-subay girdi. Elllerinde defterleriyle yeşil deri kaplı koltuklara oturdular ama aralarında Lloyd yoktu.

Sabah programının son dersinin yarımda bittiğini biliyordu. O saat geldiğinde adamlar kütüphaneden ayrıldı ama Lloyd görünmedi.

Elbette şimdi odasına gidecek, diye düşündü. Kitaplarını bırakacak, yakındaki banyoda elini yüzünü yıkayacak.

Dakikalar geçti, öğle yemeği saatini bildiren gong çaldı.

Sonra Lloyd geldi ve Daisy’nin kalbi yerinden hopladı.

Lloyd endişeli görünüyordu. “Notunu şimdi gördüm,” dedi. “İyi misin?”

Lloyd, onun için endişeleniyordu. Onun herhangi bir problemi Lloyd için baş belası olmuyor, ona yardım etmek için bir fırsat gibi görünüyor ve çözmek için hevesle uğraşıyordu. Hiçbir adam, hatta babası bile Daisy’yi böyle önemsememişti.

“Her şey yolunda,” dedi Daisy. “Bir gardenya çiçeği neye benzer bilir misin?” Daisy, bütün sabah boyunca bu sözleri prova etmişti.

“Sanırım. Biraz güle benzer. Neden?”

“Batı kanadında Gardenya dairesi diye bir süit var. Kapısına da beyaz gardenya çiçeği resmedilmiştir. İçerisi yatak çarşaflarıyla dolu. Orayı bulabilir misin?”

“Elbette.”

¹ Ülkemizde Kuzey ve Güney, Eşler ve Kızlar, Crowley Kalesi, Peter Amca (Altın Bilek Yayınları) gibi romanlarıyla tanınan Elizabeth Gaskell (1810 – 1865), İngiliz Victorian dönemin kadın yazarlarından (çev. notu).

“Bu gece daireme gelme ve beni orada bekle. Her zamanki saatte.”

Lloyd, ona bakakaldı. Ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. “Tamam,” dedi. “Ama neden?”

“Sana bir şey söylemek istiyorum.”

“Ne kadar heyecanlı,” dedi Lloyd ama akli karışmış gibiydi.

Daisy, onun aklından geçenleri tahmin edebiliyordu: Bunun romantik bir buluşma olacağı heyecanını hissediyor ama kendi kendine umutsuz hayallere kapılmamayı söylüyordu.

“Yemeğine git,” dedi Daisy.

Lloyd tereddüt etti.

“Akşam görüşürüz,” dedi Daisy, tekrar.

“İple çekeceğim,” dedi Lloyd ve kütüphaneden çıktı.

Daisy dairesine döndü. Yemek yapmayı pek iyi bilmeyen Maisie ona, iki dilim ekmek arasına konserve domuz eti dilimleri koyarak sandviç hazırlamıştı. Daisy’nin midesinde kelebekler uçuşuyordu; şu anda şeftalili dondurma bile olsa yiyemezdi.

Dinlenmek için uzandı. Geceyle ilgili düşünceleri o kadar açık saçık ki mahcubiyet hissetti. Diğer kadınlarla pek çok deneyim yaşamış olan Boy’dan seks hakkında çok şey öğrenmişti ve erkeklerin nelerden hoşlandığını biliyordu. Lloyd’la her şeyi yapmak, onun vücudunun her yerini öpmek, Boy’un *soixante-neuf*¹ dediği şekilde sevişmek ve Lloyd’un spermlelerini yutmak istiyordu. Bu düşüncelerin yarattığı cinsel heyecanı öyle bir yükseldi ki kendi kendine orgazm olmamak için bütün irade gücünü kullanmak zorunda kaldı.

Saat beşte bir fincan kahve içti, saçlarını yıkadı, uzun uzun banyo yaptı, kol altlarındaki ve kasıklarındaki fazlasıyla uzamış kılları kesti. Vücudunu kuruladı, hafif bir vücut losyonu sürdü. Parfüm sıktı ve giyinmeye başladı.

Yeni bir çamaşır giydi. Bütün elbiselerini denedi. Beyaz ve mavi çizgili bir elbiseyi sevdi ama önü boydan boya düğmeliydi ve elbiseyi çıkarmak ilelebet sürerdi; hâlbuki o, çabucak soyunabilmek istiyordu. *Tıpkı bir orospu gibi düşünüyorum*, diye geçti aklından ama bundan dolayı utansın mı keyiflensin mi bilemedi. Sonunda, etekleri diz boyuna kadar inen ve muntazam bacaklarını ortada bırakan, nane yeşili renkte, kaşmir bir elbiseye karar verdi.

Gardirop kapağının yanındaki dar uzun aynada kendini inceledi. Güzel görünüyordu.

İpek çoraplarını giymek için yatağın kıyısına iliştiği sırada Boy içeri girdi.

¹ *Altmış dokuz* anlamında (çev. notu).

Daisy bayılacağını sandı. Eğer oturmuyor olsa kesinlikle yere devrilirdi. Gördüklerine inanamıyormuş gibi Boy'a baktı.

"Sürpriz!" dedi Boy, neşeyle. "Bir gün önceden geldim."

"Evet," dedi Daisy, nihayet konuşabilmeyi becerdiğinde. "Sürpriz."

Boy, eğilip onu öptü. Daisy, Boy'un dilini ağzında hissetmekten hiç hoşlanmıyordu çünkü hep alkol ve puro tadıyordu. Boy ise buna hiç aldırmıyordu ve hatta bunu zorlamaktan hoşlanıyormuş gibiydi. Ama Daisy, o anda hissettiği suçluluk duygusuyla Boy'un diline karşılık verdi.

"Vay canına!" dedi Boy, nefes nefese. "Amma ateşlisin."

Ne demezsin, diye düşündü Daisy. Umarım en azından sen öyle değilsindir.

"Tatbikat bir gün öne alındı," diye açıkladı Boy. "Sana haber verecek vakit olmadı."

"Demek gece buradasın," dedi Daisy.

"Evet."

Ve Lloyd yarın sabah gidecekti.

"Pek memnun olmamış gibisin," dedi Boy. Elbisesine baktı. "Başka bir planın mı vardı?"

"Ne gibi?" dedi Daisy. Kendini toparlaması gerekiyordu. "Çifte Taç tavernasında bir gece eğlencesi gibi mi?" diye sordu, dalga geçer gibi.

"Taverna deyince aklıma geldi, hadi bir şeyler içelim." Boy, alkollü bir şey bulmak için odadan çıktı.

Daisy, yüzünü ellerinin arasına gömdü. Bu nasıl olabilirdi? Bütün planı mahvolmuştu. Lloyd'u uyarmanın bir yolunu bulmalıydı ve Boy bu kadar yakınındayken Lloyd'un kulağına, ona olan aşkını fısıldayamazdı.

Bütün planın ertelenmek zorunda olduğunu söyledi kendi kendine. Sadece birkaç günlük bir ertelemeydi; Lloyd, gelecek salı dönmüş olacaktı. Bu gecikme acı verecekti ama kendisi de aşkı da bunu atlatırdı.

Gelgelelim, yaşadığı hayal kırıklığı yüzünden ağlamak üzereydi.

Çoraplarını ve ayakkabılarını giymeyi tamamladı ve küçük oturma odasına gitti. Boy, bir şişe İskoç viskisi ve iki bardak bulmuştu. Neşeli görünmek için Daisy de biraz viski aldı. "Gördüğüm kadarıyla hizmetçi akşam yemeği için balık böreği yapıyor. Açlıktan ölüyorum. İyi yemek yapabiliyor mu?" diye sordu Boy.

"Pek sayılmaz. Çok açsan yenilebilir derecede."

"Ah, neyse. En azından viski var," dedi Boy ve kendine bir bardak daha içki doldurdu.

"Neler yaptın?" diye sordu Daisy. Onun konuşmasını istiyordu ki kendisi

konusmak zorunda kalmasın. “Norveç’e kadar uçtun mu?”

Almanlar, Norveç’teki ilk kara muharebelerini kazanıyordu.

“Çok şükür ki hayır. Orası bir felaket. Bu gece Avam Kamarasında büyük bir tartışma olacak.” Boy, İngiliz ve Fransız komutanların yaptığı hataları anlatmaya başladı.

Akşam yemeği hazır olduğunda Boy, biraz şarap getirmek için mahzene indi. Daisy bunu, Lloyd’u uyarmak için bir fırsat olarak gördü. Ama Lloyd şu anda neredeydi acaba? Kolundaki saate baktı. Saat yedi buçuktu. Şu anda subay salonundaki yemekte olmalıydı. Daisy oraya gidip masada diğer subay arkadaşlarıyla birlikte otururken Lloyd’un kulağına bir şey fısıldamazdı: Bu, sevgili olduklarını herkese ilan etmekle aynı şeydi. Onu salondan çıkarmanın bir yolu var mıydı? Daisy beynini altüst etti ama herhangi bir şey bulamadan Boy geri geldi: Elinde 1921 mahsulü bir Dom Pérignon şişesi vardı. “Bu ilk bağ bozumu mahsulü¹,” dedi. “Tarihi bir şişe.”

Masaya oturdular ve Maisie’nin balık böreğini yediler. Daisy bir kadeh şampanya içti ama yemek yiyemedi. Normal görünmek için tabağındaki yemeği iteleyip durdu. Boy ise ikinci tabağını yiyordu.

Tatlı olarak Maisie onlara konserve şeftali ve süt kaymağı getirdi. “Savaş, İngiliz mutfağına yaramamış,” dedi Boy.

“Savaştan önce de matah değildi,” dedi Daisy, hâlâ normal görünmeye çalışarak.

Lloyd şimdi Gardenya dairesine gelmiş olmalıydı. Ona bir mesaj ilemezse Lloyd ne yapardı? Bütün gece orada kalıp gelmesini umarak bekler miydi? Gece yarısı beklemekten vazgeçip yatağına döner miydi? Yoksa buraya inip onu arar mıydı? Bu çok tuhaf olurdu.

Boy, büyük bir puro çıkardı ve yanmayan tarafını ara sıra bir bardak kanyağa batırarak büyük bir keyifle içti. Daisy, oradan ayrılıp üst kata gidebileceği bir bahane bulmak için çok düşündü ama bulamadı. Gecenin bu saatinden subay öğrencilerin katına çıkmak için hangi bahane uydurulabilirdi ki?

Boy purosunu söndürüp “Eh, artık yatma vakti geldi. Önce banyoyu kullanmak ister misin?” diye sorduğunda Daisy hâlâ bir şey yapabilmemiş değildi.

Başka ne yapabileceğini bilemediği için banyoya gitti. Lloyd için özene bezene giydiği elbiseyi yavaş yavaş çıkardı. Yüzünü yıkadı ve en itici geceliğini giydi. Sonra yatağa girdi.

Yatağa girdiğinde Boy, epeyce sarhoştı ama gene de sevişmek iste-

¹ Bu marka altında ilk şampanya, İngiliz Laurence Venn tarafından ilk defa 1921 hasadından üretilip 1936 yılında piyasaya sürüldü (çev. notu).

di. Bunun fikri bile Daisy'yi dehşete düşürdü. "Üzgünüm," dedi. "Dr. Mortimer, üç ay boyunca ilişkiden uzak durmamı söyledi." Bu doğru değildi. Dr. Mortimer kanama durduktan sonra normal evlilik ilişkisine devam edebileceğini söylemişti. Daisy, korkunç bir sahtekârlık duygusu içindeydi. Bu geceyi Lloyd'la birlikte geçirmeyi planlamıştı.

"Nee?" dedi Boy, öfkeyle. "Nedenmiş?"

Daisy uydurdu: "Anladığım kadarıyla daha erken yaparsak tekrar hamile kalma şansımı azaltacak."

Boy ikna oldu. Fena hâlde bir vâris istiyordu. "Ah, peki," dedi. Arkasını döndü.

Bir dakika sonra da uyumuştı.

Daisy, uyuyamadan öylece uzandı; beyninin içi karıncalanıyordu. Şimdi kalkıp odadan kaçabilir miydi? Bunun için giyinmek zorunda kalacaktı – geceliğiyle evin içinde dolaşması mümkün değildi. Boy'un uykusu ağırdı ama sık sık uyanıp tualete giderdi. Ya o odadan çıkınca Boy tualete kalkarsa ne olacaktı? O zaman Boy'u inandırabilecek ne uydurabilirdi ki? Taşra evlerinde gece yatağından çıkan kadının tek bir amacı olduğunu herkes bilirdi.

Lloyd buna katlanmak zorunda kalacaktı ve Daisy de onun, küf kokulu odada hayal kırıklığı içinde yalnız başına kaldığını düşünerek onunla birlikte katlanacaktı. Üniformasıyla yatağa uzanıp orada uyuyakalır mıydı? Üzerine bir battaniye almazsa üşürdü. Bir aksilik çıktığını düşünür müydü yoksa onu orada hiç sebepsiz beklettiğine mi kanaat getirirdi?

Belki de hayal kırıklığı içinde ona öfkelenirdi. Gözlerinden yaşlar süzülmeğe başladı. Boy horluyordu. Ağladığını duyamazdı.

Sabahın ilk saatlerinde uykuya daldı. Rüyasında bir trene yetişmeye çalışıyordu ama aptal aptal birtakım şeyler onu geciktiriyordu: Taksi onu yanlış yere götürdü, elinde valiziyle uzun bir yol yürümek zorunda kaldı, biletini bulamadı ve nihayet platforma ulaştığında Londra'ya varması günler sürecek eski bir tren buldu.

Daisy uyandığında Boy, banyoda tıraş oluyordu.

Umutunu kaybetti. Kalkıp giyindi. Maisie onlara kahvaltı hazırladı. Boy yumurta, pastırma ve tereyağı sürülmüş kızarmış ekmek yedi. Kahvaltıyı bitirdiklerinde saat dokuz olmuştu. Lloyd, saat dokuzda ayrılacağını söylemişti. Şu anda, elinde valiziyle yukarıdaki holde olabilirdi.

Boy masadan kalkıp tualete gitti ve gazeteleri de yanına aldı. Daisy onun sabah alışkanlıklarını biliyordu; en az beş on dakika tualete olacaktı. Aniden uyuşukluğunu üzerinden attı. Dairesinden fırladı, üst kata koştu.

Lloyd holde yoktu. Çoktan gitmiş olmalıydı.

Yüreği parçalandı.

Ama Lloyd, tren istasyonuna kadar yürüyecekti: Sadece sakatlar ve zenginler taksiye binerdi. Belki peşinden yetişebilirdi. Ön kapıdan dışarı çıktı.

Lloyd, üç yüz metre kadar ileride, elinde valiziyle yürüyordu. Daisy'nin yüreği hoptu. Rüzgâra karşı Lloyd'un ardından koşmaya başladı.

Daisy'nin önünden orduya ait bir pikap gidiyordu; Lloyd'a yaklaşıncaya yaklaştı. "Hayır!" dedi Daisy ama Lloyd, onu duyamayacak kadar uzaktaydı.

Lloyd, çantasını arkaya attı ve şoförün yanına bindi.

Daisy umutsuzlukla koşmaya devam etti. Küçük pikap tekrar hareket etti ve hızlandı.

Daisy durdu. Pikabın, Tŷ Gwyn'in ana girişinden çıkışını ve gözden kayboluşunu izledi. Ağlamamaya çalıştı.

Biraz sonra döndü ve eve girdi.

(v)

Bournemouth yolundaki Lloyd, bir geceyi Londra'da geçirdi ve o gece –yani 8 Mayıs Çarşamba¹ günü akşamı, misafir balkonundan Avam Kamarasının oturumunu izledi ki bu oturum, Başbakan Neville Chamberlain'ın kaderini belirleyecekti.

Burada oturmak, tiyatro seyreden ilah olmak gibi bir şeydi: Oturum salonu tıklım tıklıydı ve balkondan bakınca insan, aşağıda sergilenen oyunu başı döne döne izliyordu. Balkon da doluydu. Lloyd ve üvey babası Bernie, Ethel sayesinde güç bela giriş izni edinmişlerdi. Annesi Ethel ve dayısı Billy, aşağıdaki kalabalık salonda İşçi Partisi grubu MP'lerle birlikte oturuyordu.

Lloyd, gerçek babası hakkında annesine soru sorma fırsatını henüz bulamamıştı. Şu anda herkes siyasi krizle yatıp kalkıyordu. Hem Lloyd hem de Bernie, Chamberlain'ın istifa etmesini istiyordu. Faşizme taviz veren bir başbakanın savaşa liderlik etmesinin çok fazla inandırıcılığı olmuyordu ve Norveç fiyaskosu da bunun altını kalın kalın çiziyordu. Müzakere oturumu bir gece önceden başlamıştı ve Ethel'in anlattığına göre Chamberlain'a, sadece İşçi Partili MP'ler değil kendi partisinin MP'leri de muhalefet ediyordu. Muhafazakâr Leo Amery, Başbakana karşı Cromwell'in² şu sözlerini alıntılıyordu: "Hiçbir hayrın olmadan burada çok uzun süre otur-

¹ *Norway Debate* ya da *Narvik Debate* (Norveç Müzakeresi veya Narvik Tartışması anlamında) adıyla tarihe geçen ve hükûmete güvenoyuna dönüşerek çok önemli siyasi sonuçlar doğuran, İngiliz Parlamento tarihinin en hararetli oturumlarından birinin tarihi (çev. notu).

² Oliver Cromwell (1599 – 1658), İngiliz askeri ve siyasi lider (çev. notu).

dun. *Ayrıl*, diyorum, bırak da seninle işimiz bitsin. Tanrı aşkına, git!” Bir meslektaştan duyulacak çok ağır sözlerdi ve iki taraftan da koro hâlinde yükselen “Doğru, doğru!” bağırışları arasında daha da can yakıcı olmuştu.

Lloyd’un annesi ve diğer kadın MP’ler, Westminster Sarayı’ndaki kendi salonlarında toplanmış ve oylama yapılmasını zorlama kararı almışlardı. Erkekler de onları durduramadıkları için kadınlara katılmıştı. Çarşamba günü bu açıklama yapıldığında parlamento müzakeresi Chamberlain’a karşı bir oylamaya dönüşmüştü. Başbakan bu meydan okumayı kabul etmiş ve –Lloyd’un görüşüne göre bir zayıflık belirtisi olduğu hâlde– *dostlarını*, kendisini desteklemeye çağırılmıştı.

Muhalefet bu akşam da devam ediyor, Lloyd keyifle izliyordu. Chamberlain’ın İspanya politikasından nefret etmişti. 1937’den 1939’a kadar iki yıl boyunca Chamberlain, Britanya ve Fransa’nın İspanya’ya müdahil olmaması için *yatıştırma politikası* gütmüş ama bu arada Almanya ve İtalya, asileri silaha boğmuş; Amerikan aşırı muhafazakârları da Franco’ya tankerler dolusu yakıt sağlamıştı. Şu anda eğer Franco’nun kitlesel kıyımlarından sorumlu tek bir İngiliz politikacı varsa o da Neville Chamberlain’dı.

Bir sükûnet anında Bernie, “Ancak gene de Norveç fiyaskosundan Chamberlain sorumlu tutulamaz,” dedi, Lloyd’a. “Winston Churchill, Denizcilik Bakanı ve annenin dediğine göre Norveç işgaline zorlayan da oydu. İspanya’da, Avusturya’da, Çekoslovakya’da ne yapmış olursa olsun gerçekten sorumlu tutulamayacağı bir fiyasko yüzünden Chamberlain’ın iktidardan düşmesi, çok ironik olur.”

“Nihayetinde her şey Başbakanın sorumluluğu,” dedi Lloyd. “Lider olmak bu anlama gelir.”

Bernie dalga geçer gibi gülümsedi; Lloyd, onun ne düşündüğünü biliyordu: Gençler her şeyi fazlasıyla basit görüyorlardı ama buna rağmen Bernie bir şey söylemedi.

Gürültülü bir tartışma sürüyordu ama eski Başbakan David Lloyd George ayağa kalktığı anda bütün Kamara sessizleşti. Lloyd’a onun adı verilmişti. Eski Başbakan şimdi yetmiş yedi yaşında, kır saçlı, kıdemli bir devlet adamıydı; *Büyük Savaş’ı kazanmış adam* otoritesiyle konuşuyordu.

Lloyd George, insafsızdı. “Bu, Başbakanın *dostlarının* kimler olduğu meselesi değil,” dedi, utandıracak bir alaycılıkla malumu ilam ederek. “Bu, çok daha büyük bir mesele.”

Lloyd, hem muhalefetten hem de Muhafazakârlardan yükselen alkış ve tasvip sesleriyle bir kez daha sevindi.

“Başbakan, fedakârlık çağrısı yaptı,” dedi Lloyd George; genizden ko-

nuşmasındaki Kuzey Galler aksanı, alaycılığını daha da keskinleştiriyordu sanki. “Bu savaştaki zafere, Başbakanın makam mührünü feda etmesinden daha fazla katkı yapabilecek bir şey yok.”

Muhalefetten, konuşmayı beğendiklerini gösteren bağırışlar yükseldi; Lloyd, annesinin de bağırانlar arasında olduğunu gördü.

Churchill, oturumun son konuşmasını yaptı. Bir hatip olarak Lloyd George’a denkti. Lloyd, Churchill’in hitabet ustalığının Chamberlain’i kurtarmasından korktu. Ama Kamara ona karşıydı; sözü kesildi, yuhalandı ve bazen sesler o kadar yükseldi ki o yaygara içinde söyledikleri duyulmadı.

Churchill, saat on birde yerine oturdu ve oylamaya geçildi.

Oylama sistemi son derece hantaldı. El kaldırmak veya bir kâğıda yazmak yerine MP’ler ana salondan ayrılıyor ve *Evetçiler* ile *Hayırcılar* için belirlenen iki farklı salondan birine çıkarken sayılıyorlardı. Bu işlem on beş yirmi dakika sürdü. Ethel’e göre böyle bir sistemi ancak, yapacak çok fazla bir işi olmayan adamlar icat etmiş olabilirdi. Yakın gelecekte bu sistemin modernize edileceğinden emindi.

Oylama sonucunu beklerken Lloyd, gergef gibi gerildi. Chamberlain’ın iktidardan düşmesinden derin bir tatmin duyacaktı ama hiçbir şey kesin değildi. Dikkatini dağıtmak için, daha keyifli bir meşgaleye geçip Daisy’yi düşündü. Tŷ Gwyn’deki son yirmi dört saati ne kadar tuhaf geçmişti: önce tek kelimelik bir “Kütüphane” notu, sonra acele bir konuşma ile Gardenya dairesine davetkâr bir çağrı; sonra da üşüye sıkıla ve şaşkınlık içinde, bütün gece gelmeyen bir kadını bekleme. Sabah altıya kadar o dairede beklemiş, perişan olmuş ama son ana kadar, ümidini kaybedip vazgeçmek istememişti –ta ki elini yüzünü yıkayıp tıraş olma, üstünü değişme ve yolculuk için valizini toplama vakti gelene kadar.

Yolunda gitmeyen bir şey olduğu besbelliydi. Veya belki de Daisy fikir değiştirmişti. Peki, acaba ilk baştaki niyeti neydi? Ona bir şey söylemek istediğini belirtmişti. Bütün bu piyese degecek kadar yeri göğü inletecek bir şey mi söylemeye niyetlenmişti? Ya da belki çok önemsiz bir şey olduğu için hem söyleyeceği şeyi hem de randevusunu unutmuştu. Ona sormak için bir dahaki salı gününe kadar beklemesi gerekecekti.

Daisy’nin de Tŷ Gwyn’de olduğunu ailesine söylememişti. Çünkü o zaman, şu anda Daisy ile nasıl bir ilişkisi olduğunu da açıklamak zorunda kalacaktı. Bunu yapamazdı çünkü nasıl bir ilişki olduğunu kendisi de gerçekten anlıyor değildi. Evli bir kadına mı âşıktı? Bilmiyordu. Daisy onun için ne hissediyordu? Bilmiyordu. *En iyi ihtimalle, diye düşünüyordu, birbirine âşık olma fırsatını kaçırmış iki yakın arkadaş gibiyiz.* Ve nedense kimsenin

önünde bunu itiraf etmek istemiyordu çünkü tahammülü zor bir finalmiş gibi geliyordu.

“Chamberlain giderse yerine kim gelecek?” diye sordu, Bernie’ye.

“Bahisler Halifax üstüne.” Lord Halifax, mevcut Kabinede Dışişleri Bakanıydı.

“Hayır!” dedi Lloyd, kızgınlıkla. “Böyle bir zamanda kont bir başbakanımız olamaz. Ayrıca o da en az Chamberlain kadar tavizci!”

“Aynı fikirdeyim,” dedi Bernie. “Ama başka kim var ki?”

“Churchill’e ne dersin?”

“Stanley Baldwin¹, Churchill hakkında ne diyor, biliyor musun?” Baldwin, bir Muhafazakârdı ve Chamberlain’dan önceki başbakanı. “Winston doğduğunda bir sürü peri –hayal gücü, hitabet gücü, çalışkanlık, kudret gibi– hediyeleriyle birlikte onun beşiğinin başına toplanmış. Sonra bir peri daha gelmiş ve ‘Hiç kimsenin bu kadar çok hediye almaya hakkı yoktur,’ diyerek Winston’ı beşiğinden kaldırıp öyle bir silkelemiş ki *sağduyu* ve *bilgelik* düşmüş.”

Lloyd gülümsedi: “Zekice bir espri ama doğru mu?”

“Doğru sayılabilecek bir tarafı var. Son savaşta Çanakkale Boğazı taarruzundan sorumluydu ve bizim için müthiş bir bozgun oldu. Bu defa da bizi, Norveç macerasına zorladı ve o da yeni bir başarısızlık. Churchill, çok iyi bir hatip ama ortadaki kanıtlar gösteriyor ki onda, hüs-nükuruntu eğilimi var.”

“Otuzlu yıllarda –İşçi Partisi dâhil herkes buna karşıyken– silahlanmaya ihtiyacımız olduğu konusunda haklıydı,” dedi Lloyd.

“Churchill, Cennet’te –kurtla kuzu birlikte gezerken– bile silahlanma çağrısı yapacaktır.”

“Bence daha yırtıcı çizgide birine ihtiyacımız var. Sızlanmaktan çok havlayacak bir başbakan lazım.”

“Eh, birazdan istediğine kavuşabilirsin. Oy sayma görevlileri geri geliyor.”

Oylama sonucu açıklandı: 280 Evet oyuna karşılık 200 Hayır. Chamberlain kazanmıştı. Salonda bir kükreme koptu. Başbakanı destekleyenler sevinçle tezahürat yaparken diğerleri, “İstifa!” diye bağırıyordu.

Lloyd için acı bir hayal kırıklığıydı: “Bunca şeyden sonra onun iktidarda kalmasını nasıl isterler?”

“Hemen balıklama atlayıp bir sonuca varma,” dedi Bernie, Başbakan sa-

¹ Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasındaki dönemde üç kez başbakanlık yapan İngiliz devlet adamı (çev. notu).

londan ayrılıp sesler yatışırken. Bernie, *Evening News* gazetesinin boş kenarına yazarak bir kalemle hesap yapıyordu. “Hükûmet, normalde iki yüz kırk oyluk bir çoğunluğa sahip. Sadece iki yüz seksen oy alabildi.” Gazetenin kıyısına, toplaya çıkara sayılar yazdı. “Oturuma katılmayan MP sayısıyla kabaca bir tahmin yaparsak hesabıma göre hükûmetin dış destekçilerinden kırk kadarı, Chamberlain aleyhine oy kullandı ve altmış kadarı da çekimser kaldı. Bu, bir başbakan için korkunç bir darbe –kendi dostlarından yüz kişi ona güvenmiyor.”

“Onu istifaya zorlamaya yetecek güçte bir darbe mi?” diye sordu Lloyd, sabırsız sabırsız.

Bernie, teslim olmuş gibi kollarını kaldırdı. “Bilmiyorum,” dedi.

(vi)

Ertesi gün Lloyd, Ethel, Bernie ve Billy, trenle Bournemouth’a gittiler.

Vagon, Britanya’nın her yerinden gelen delegelerle doluydu. Bütün yolculuk; Glasgow’un kulak tırmalayan cırlak aksanından, baskın çıkmaya meyilli Doğu Londralı şivesine kadar değişen bir aksan yelpazesi içinde, dün geceki siyasi gelişmeleri ve Başbakanın geleceğini tartışmakla geçti.

Bir kez daha Lloyd, aklını meşgul eden diğer konuda annesiyle konuşma fırsatı bulamadı.

Delegelerin pek çoğu gibi onlar da yamaç tepelerindeki fiyakalı otellerde kalabilecek durumda değildi; kasabanın dışındaki bir pansiyona yerleştiler. Akşam olunca dördü birlikte bir birahaneye gitti ve sakin bir köşede oturdular. Lloyd, burada bir fırsat yakalayabileceğini düşündü.

Bernie hepsine birer içki ısmarladı. Ethel, Berlin’deki arkadaşı Maud’u merak ettiğini söyledi: Artık ondan haber alamıyordu çünkü savaş yüzünden Almanya ve Britanya arasındaki posta hizmetleri durmuştu.

Lloyd, birasından bir yudum içti ve kararlılıkla sordu: “Gerçek babam hakkında daha çok şey bilmek istiyorum.”

“Senin baban Bernie,” diye kestirip attı Ethel.

Gene kaçamak cevaplar! Lloyd, içinde yükselen öfkesini derhâl bastırdı. “Bana bunu söylemene gerek yok,” dedi. “Ve benim de Bernie’ye, babam olarak onu çok sevdiğimi söylememe gerek yok çünkü o, bunu zaten biliyor.”

Bernie, Lloyd’un sırtını okşadı –tuhaf bir hareketti belki ama gayet içten bir sevgi gösterisiydi.

Lloyd, sesine ısrar katmaya çalıştı: “Ama ben, Teddy Williams’ı merak

ediyorum.”

“Geçmişten değil gelecekten bahsetmek zorundayız –çünkü savaştayız,” dedi Billy.

“Aynen öyle,” dedi Lloyd. “O yüzden, sorularının cevabını şimdi istiyorum. Beklemeye niyetim yok çünkü çok yakında savaşa gideceğim ve bunu öğrenmeden ölmek istemiyorum.” Böyle bir argümana karşı çıkamayacaklarını sanıyordu.

“Bilinmesi gereken her şeyi biliyorsun,” dedi Ethel ama Lloyd’un gözlerine bakmıyordu.

“Hayır, bilmiyorum,” dedi Lloyd, kendini sabırlı olmaya zorlayarak. “Benim büyükbabam ve babaannem nerede? Amcalarım, halalarım, kuzenlerim var mı?”

“Teddy Williams bir öksüz ve yetimdi,” dedi Ethel.

“Bir yetimhanede mi büyümüş yani?”

“Neden bu kadar inatçısın?” diye sordu Ethel, asabi asabi.

Lloyd, sesinin aynı asabiyet derecesine çıkmasına izin verdi: “Çünkü aynı senin gibiyim!”

Bernie, sırtımdan duramadı: “Çocuk haklı.”

Lloyd, hiç de eğlenmiyordu: “Hangi yetimhanede?”

“Bana söylemiş olabilir ama hatırlamıyorum. Sanırım Cardiff’te.”

Billy araya girdi: “Şu anda hassas bir noktaya dokunuyorsun, Lloyd evlat. Biranı iç ve bu konuyu kapat.”

Lloyd öfkeleni: “Bende de nalet bir hassas nokta var Billy dayı ve sağ olun var olun ama yalanlar burama geldi.”

“Bi dakika, bi dakika,” dedi Bernie, “yalan malan gibi laflar etmeyelim öyle.”

“Özür dilerim, baba. Ama bu söylenmek zorunda!” Lloyd lafının keşilmesini istemiyormuş gibi elini kaldırdı. “Son sefer sorduğumda annem bana, Teddy Williams’ın ailesinin Swansea kökenli olduğunu ama babasının işi nedeniyle sık sık taşındıklarını söyledi. Şimdi ise Cardiff’te bir yetimhanede büyüdüğünü söylüyor. Bu hikâyelerden birisi yalan –tabii ikisi de yalan değilse.”

Ethel, nihayet oğlunun gözlerinin içine baktı. “Ben ve Bernie seni besledik, büyüttük, giydirdik, okula ve üniversiteye yolladık,” dedi, kızgın kızgın. “Şikâyet edebileceğin hiçbir şey yok!”

“Ve ben, bundan dolayı size daima minnettar olacağım ve daima sizi çok seveceğim,” dedi Lloyd.

“Bu mesele şimdi nereden icap etti ki?” diye sordu Billy.

“Aberowen’da birinin bana söylediği bir şeyden.”

Annesi cevap vermedi ama gözlerinden bir korku dalgası geçti. *Galler’deki birisi gerçeği biliyor*, diye düşündü Lloyd ve tereddütsüz bir insafsızlıkla sordu: “Bana söylenene göre Maud Fitzherbert 1914’te hamile kalmış ve onun bebeği, Nutley Caddesi’ndeki ev ödülüyle birlikte sana verilmiş olabilir.”

Ethel, küfreder gibi bir ses çıkardı.

Lloyd, tekrar elini kaldırdı. “Bu, iki şeyi açıklar,” dedi. “Birincisi, sen ve Maud arasındaki sıra dışı dostluğu.” Elini ceketinin cebine soktu. “İkincisi, benim bu favorili resmimi.” Resmi onlara gösterdi.

Ethel, hiç konuşmadan resme bakakaldı.

“Bu resimdeki ben olabilirim, değil mi?” diye sordu Lloyd.

Billy terslendi: “Evet, Lloyd, olabilir. Ama besbelli ki değilsin. Şimdi dalga geçmeyi bırak da bize bunun kim olduğunu söyle.”

“Resimdeki, Kont Fitzherbert’in babası. Şimdi siz dalga geçmeyi bırakın, Billy dayı ve anne! Ben Maud’un oğlu muyum?”

“Maud’la aramızdaki dostluk, çoğu zaman politik bir ittifaktı. Kadınlara oy hakkı stratejisi üzerinde bir anlaşmazlığımız yüzünden bozuldu ama sonra kaldığımız yerden devam etti. Ben onu çok severim, bana hayatta çok önemli fırsatlar sundu ama aramızda gizli bir bağ yok. Senin babanın kim olduğunu o da bilmiyor,” dedi Ethel.

“Pekâlâ, anne,” dedi Lloyd. “Buna inanabilirim. Ama bu resim...”

“Benzerliğin açıklaması ise...” Ethel, nutku tutulmuş gibi konuşamıyordu.

Lloyd, annesinin kaçmasına izin vermeyecekti. “Yapma anne,” dedi, insafsızca. “Bana gerçeği söyle.”

Billy tekrar araya girdi: “Yanlış kapıyı çalıyorsun, çocuk.”

“Öyle mi? İyi o zaman, neden bana doğru kapıyı göstermiyorsun?”

“Bu benim üstüme vazife değil.”

Bu söz, en az bir itiraf kadar önemliydi: “Demek gerçekten bana yalan söylüyordunuz.”

Bernie, suratına tükürülmüş gibiydi. “Yani sen şimdi, Teddy Williams hikâyesinin doğru olmadığını mı söylüyorsun?” diye sordu, Billy’ye. Besbelli ki tıpkı Lloyd gibi o da yıllardır bu hikâyeye inanmıştı.

Billy, ona cevap vermedi.

Üçü de Ethel’e baktı.

“Ah, hay başımın belası,” dedi Ethel. “Babam derdi ki: *Günahınızın cezasını çekeceğinizi bilmelisiniz*¹. Eh, madem gerçeği soruyorsun, öğreneceksin

¹ İncil, Çölde Sayım 32.23’ten bir cümle (çev. notu).

ama bu, hiç hoşuna gitmeyecek.”

“Dene bakalım,” dedi Lloyd, hiç sakınmadan.

“Sen, Maud’un oğlu değilsin,” dedi Ethel. “Fitz’in oğlusun.”

(vii)

Ertesi gün -10 Mayıs Cuma¹ günü Almanya; Hollanda, Belçika ve Lüksemburg’u işgal etti.

Lloyd bu haberi, pansiyonda ebeveyni ve Billy dayısıyla kahvaltı etmeye oturduklarında radyodan dinledi. Hiç şaşırmadı; ordudaki herkes bu istilanın eli kulağında olduğunu biliyordu.

O, bir gece önce duydukları yüzünden çok daha büyük bir sersemlik içindeydi. Dün gece saatlerce, gözünü bile kırpmadan uzanmış; bir yandan, bu kadar uzun bir zaman boyunca yanlış yönlendirildiğine öfke hissederken bir yandan da -aynı zamanda güzel Daisy’nin kayınpederi olan- sağ kanattan aristokrat bir tavizcinin oğlu olmaktan dolayı kedere boğulmuştu.

“Ona nasıl âşık olabildin?” diye sormuştu annesine, birahane.

Annesinin cevabı çok keskin olmuştu: “Bırak riyakârlığı şimdi. Sen de o Amerikalı zengin kız için deli oluyordun ve kız o kadar sağcıydı ki gidip bir Faşistle evlendi!”

Lloyd, bunun farklı olduğunu tartışmak istemiş ama hiç de farklı olmadığını çabuk kavramıştı. Daisy ile şu andaki ilişkisinin niteliği ne olursa olsun, ona ilk görüşte âşık olduğunun inkâr edilebilecek bir tarafı yoktu. Aşk, mantıkla ilgili bir şey değildi. Eğer kendisi gayet mantıksız bir tutkuya kapılabilirdiyse annesi de kapılmış olabilirdi; aslında o zamanlar, annesi de onun yaşlarında -yirmi bir yaşındaydı.

Annesine, gerçeği daha en başından ona anlatmış olması gerektiğini söylemiş ama Ethel, buna karşı da bir tez öne sürmüştü: “Eğer sana zengin bir adamın -bir kontun- oğlu olduğunu anlatsam küçük bir çocuk olarak nasıl bir tepki verirdin dersin? Okuldaki diğer çocuklar karşısında bununla övünmeye başlaman ne kadar zaman alırdı acaba? O çocukların senin çocukluk fantezinle nasıl alay edeceklerini bir düşün hele. Ya da sen onlardan üstün olduğun için senden nasıl nefret edeceklerini.”

“Ama daha sonra...”

“Bilmiyorum,” demişti Ethel, bıkkın bıkkın. “O doğru an hiçbir zaman

¹ İkinci Dünya Savaşı’nda Alman ordusunun Fransa’yı istilasıyla sonuçlanan ve tarihe Fransa Savaşı adıyla geçen Fransa seferinin başlangıç tarihi (çev. notu).

gelmedi.”

Bernie ilk başta, şaşkınlıktan bembeyaz kesilmişti ama kısa zamanda kendini toplamış ve her zamanki kendine hâkim havasına dönmüştü. Ethel’in ona neden gerçeği anlatamadığını anladığını söylemişti: “Paylaşılan bir sır artık sır değildir.”

Lloyd, annesinin Kontla şimdi nasıl bir ilişkisi olduğunu merak etmişti: “Sanırım Westminster’da onu sürekli görüyorsunuzdur.”

“Çok nadiren. Lordlar Kamarası üyelerinin Saray’da farklı bir bölümü var –kendi restoranları, barları falan. Onları görmemiz genellikle belli bir vesileyle oluyor.”

O gece Lloyd, ne hissettiğini bilemeyecek kadar büyük bir şok ve kafa karışıklığı içindeydi. Bir aristokrat, bir Tory, Boy’un babası, Daisy’nin kayınpederi olan Fitz, onun babasıydı. Bundan dolayı kederlenmeli miydi öfkelenmeli miydi yoksa intihara mı kalkışmalıydı? Duyduğu şey öylesine yıkıcı ve eziciydi ki uyuşukluk hissediyordu. Sanki öylesine derin bir yaraydı ki acısını bile hissedemiyordu.

İşte ertesi sabah radyoda dinlediği işgal haberi ona, düşünecek başka bir şey vermiş oldu.

Sabahın erken saatlerinde Alman ordusu yıldırım hızıyla batıya ilerlemişti. Aslında beklenen bir saldırıydı; Lloyd, Müttefik istihbaratının tüm gayretlerine rağmen, tam tarihin tespit edilememiş olduğunu biliyordu; o küçük devletlerin orduları gafil avlanmıştı ama kahramanca karşı koyuyorlardı.

“Belki de gerçek budur,” dedi Billy dayısı, “ama BBC gene de böyle söyleyecektir.”

Başbakan Chamberlain, Kabineyi toplantıya çağırmıştı ve Kabine toplantısı hâlâ devam ediyordu. Ancak hâlihazırda oraya gönderilmiş on İngiliz tümeniyle desteklenen Fransız ordusu, böyle bir istila karşısındaki planına uzun zaman önce karar vermişti ve o plan şimdi otomatik olarak yürürlükteydi. Müttefik birlikleri batıdan ilerleyip Fransa sınırından Hollanda ve Belçika’ya giriyor ve Almanların karşısına çıkmaya koşuyorlardı.

Yükreklerinde bu mühim haberin ağırlığıyla Williams ailesi, bir otobüse binip şehir merkezine –parti konferansının yapılacağı Bournemouth Pavyonu’na gitti.

Westminster’dan gelen haberleri, orada duyular. Chamberlain, iktidardan kopamıyordu. Başbakanın, İşçi Partisi lideri Clement Attlee’den Kabinede bakan olmasını istediğini öğrendi Billy. Böylece üç partili bir koalisyon hükûmeti oluşabilecekti.

Bu ihtimal karşısında donup kaldılar. Tavizci Chamberlain Başbakan olarak kalacaktı ve İşçi Partisi de bu koalisyon yüzünden onu desteklemek zorunda kalacaktı. Düşüncesi bile korkunçtu.

“Attlee ne cevap vermiş?” diye sordu Lloyd.

“Ulusal Yürütme Komitesine danışacağını söylemiş,” dedi Billy.

“Yani bize.” Hem Lloyd hem de Billy, komite üyesiydi ve komite toplantısı öğleden sonra saat dörtte başlayacaktı.

“Evet,” dedi Ethel. “Haydi, bir tarama yapmaya başlayalım ve bakalım bizim komite üyelerinden kaç Chamberlain’ın planını destekliyor.”

“Hiçbiri, sanırım,” dedi Lloyd.

“O kadar emin olma,” dedi annesi. “Ne pahasına olursa olsun Churchill’i iktidardan uzak tutmak isteyenler olacaktır.”

Lloyd, sonraki birkaç saatini sahil boyunca uzanan Pavyon’daki bar ve kafeleri dolaşıp komite üyeleri veya onların arkadaşları ve yardımcılarıyla konuşarak sürekli bir politik faaliyet içinde geçirdi. Öğle yemeği yemediği hâlde o kadar çok çay içti ki patlayacağını sandı.

Chamberlain ve Churchill hakkında herkesin onunla aynı şekilde düşünmediğini görünce hayal kırıklığına uğradı. Son savaştan kalma birkaç barışsever vardı; neye mal olursa olsun barış istiyor ve Chamberlain’ın yatıştırma politikasını onaylıyorlardı. Diğer yandan Gallerli MP’ler Churchill’i hâlâ, Tonypandy grevini¹ bastırmak için polis ve asker birlikleri gönderen İçişleri Bakanı olarak görüyordu. Bu olay otuz yıl önceydi ama Lloyd, politikada hatıraların çok uzun yaşadığını öğreniyordu.

Saat üç buçukta Lloyd ve Billy, serin esinti altında sahilde yürüdüler ve Highcliff Hotele girdiler. Komite toplantısı burada yapılacaktı. Komite çoğunluğunun, Chamberlain’ın teklifinin kabulüne karşı olduğuna kanaat getirmişlerdi ama tamamen emin olamıyorlardı ve Lloyd hâlâ sonuçtan endişe duyuyordu.

Toplantı salonuna gittiler ve diğer komite üyeleriyle birlikte uzun masaya oturdular. Tam saat dörtte parti lideri salona girdi.

Clem Attlee; ince yapılı, sakin, mütevazı, temiz giyimli, kel kafalı ve bıyıklı bir adamdı. Avukata benziyordu –ki babası avukattı– ve insanlarda, onu biraz hafife alma eğilimi yaratıyordu. Son derece kuru ve duygudan uzak bir tarzda, son yirmi dört saatin gelişmelerini komiteye özetledi ve Chamberlain’ın İşçi Partisiyle koalisyon önerisine değindi. Sonra şöyle söyledi: “Sizlere iki soru sormak istiyorum. Birincisi: Neville Chamberlain’ın

¹ 1910 ve 1911 de Rhondda bölgesi kömür madenlerinde olaylara sebep olan kömür madencileri grevi (çev. notu).

Başbakan olduğu bir koalisyon hükûmetine hizmet eder miydiniz?”

Masanın çevresindeki insanlardan yükselen “Hayır!” sesi salonda yankılandı; Lloyd’un beklediğinden çok daha coşkuluydu. Lloyd çok heyecanlandı.

Faşistlerin dostu ve İspanya haini Chamberlain’ın işi bitmişti. Bu dünyada gerçekten bir adalet vardı.

Lloyd ayrıca, iddiasız görünen Attlee’nin toplantıyı ne kadar ustaca kontrol ettiğini de gördü. Konuyu genel bir tartışmaya açmamıştı. Sorusu, “Şimdi ne yapacağız?” gibi bir soru değildi. İnsanlara tereddüt ve telaş ifade etme fırsatı vermemişti. O hiç gösterişsiz tarzıyla insanları duvarın dibine dizip tercih yapmalarını istemişti. Lloyd, aldığı cevabın duymak istediği cevap olduğundan emindi.

Attlee tekrar sordu: “O zaman ikinci soru: Başka birinin Başbakan olduğu bir koalisyon hükûmetine hizmet eder miydiniz?”

Bu defa salonda yankılanmasa da bir “Evet,” cevabı geldi. Lloyd masada etrafına bakınca hemen herkesin bu cevaba katıldığını gördü. Katılmayanlar varsa da onlar da oylama talep etmedi.

“Bu durumda Chamberlain’a,” dedi Attlee, “kendisi istifa eder ve yeni bir başbakan tayin edilirse partimizin bir koalisyonda yer alacağını söyleyeceğim.”

Masada, bunu onaylayan bir mırıltı dolaştı. Lloyd, yeni atanacak başbakan hakkında fikir sormayarak Attlee’nin ne kadar kıvrak bir manevra yaptığını düşündü.

“Şimdi telefona gideceğim,” dedi Attlee. “Ve Downing Caddesi On Numara’yı arayacağım.”

Ve salondan çıktı.

(viii)

O gece, Winston Churchill geleneklere uygun olarak Buckingham Sarayı’na çağırıldı ve Kral ondan, başbakan olmasını istedi¹.

Lloyd, bir Muhafazakâr olsa da Churchill’den çok umutluydu. Hafta sonunda Churchill, gerekli girişimlerini yaptı. İşçi Partisi Lideri ve yardımcısının –yani Clem Attlee ve Arthur Greenwood’un– da dâhil olduğu beş kişilik bir Savaş Kabinesi oluşturdu. Sendika lideri Ernie Bevin, Çalışma Bakanı oldu. Lloyd, Churchill’in niyetinin gerçek bir karma hükû-

¹ Norveç tartışmasından çıkan kriz sonucunda Churchill, 10 Mayıs 1939’da başbakan oldu (çev. notu).

met olduğunu düşünüyordu.

Lloyd, Aberowen'a geri döneceği trene yetişmek için valizini topladı. Oraya vardığında çabucak dağıtımına gireceğini ve muhtemelen Fransa'ya gönderileceğini düşünüyordu. Sadece iki saate ihtiyacı vardı. Daisy'nin geçen salı gecesi neden öyle davrandığını anlamak zorundaydı. Kısa bir süre sonra onu göreceğini bilmek, anlamak için duyduğu sabırsızlığı kamçılıyordu.

Bu arada Alman ordusu, Hollanda ve Belçika'yı çiğneyip geçmiş ve karşılaştığı cesur direnişi de Lloyd'u allak bullak eden bir hızla yere sermişti. Pazar akşamı Billy, Savaş Bakanlığındaki bir tanıdığı ile telefonda konuşmuştu. Sonrasında Lloyd'la birlikte, pansiyondaki eski bir okul atlasından kuzeybatı Avrupa haritasını incelediler. Billy'nin işaret parmağı, Dusseldorf'tan başlayıp Brüksel ve Lille hattında doğu-batı yönünde bir çizgi çizdi: "Almanlar; Fransız savunmasının en dayanıksız bölümüne, Belçika sınırının kuzey bölgesine saldırıyorlar." Parmağı, sayfanın aşağısına doğru indi. "Güney Belçika ile sınır ise Arden Ormanları: modern motorize orduların kesinlikle geçemeyeceği, muazzam engebeli ve ormanlık bir arazi şeridi. Savaş Bakanlığındaki arkadaşım böyle söylüyor." Parmağı ilerlemeye devam etti. "Daha da güneydeki Fransız-Alman sınırı, Majino Hattı¹ denen ve ta İsviçre'ye kadar uzanan bir dizi ağır tahkimatla savunuluyor." Parmağı tekrar sayfanın yukarısına döndü. "Ama Belçika ve kuzey Fransa arasında bir savunma hattı yok."

Lloyd'un kafası karıştı: "Şu ana kadar kimse bunu düşünmedi mi?"

"Elbette düşündük. Ve onunla baş edecek bir stratejimiz de var." Billy sesini alçalttı: "Buna D Planı diyoruz. Artık o planı uygulamaya koyduğumuza göre bir sır olmaktan çıktı. Fransız ordusunun en iyi birlikleri ve İngiliz Yurt Dışı Sefer kuvvetleri hâlihazırda orada ve hızla sınırı geçip Belçika'ya giriyorlar. Dyle Nehri'nde sağlam bir savunma hattı oluşturacaklar. Bu, Alman ilerlemesini durduracak."

Lloyd bundan çok da emin değildi: "Yani biz, kuvvetlerimizin yarısını D Planı için mi ayırdık?"

"Bu stratejinin işe yaramasını sağlamak zorundayız."

"Yarasa iyi olur."

Pansiyonun sahibi hanım, çalışmalarını böldü; Lloyd'a bir telgraf getirmişti.

¹ *Maginot Line* -Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'nın kuzey ve doğu sınırları boyunca gelecekteki yeni bir Alman işgaline karşı inşa edilen ünlü savunma hattı, Fransız devlet adamı André Maginot'un önyak olmasıyla yapıldığından onun ismiyle anılıyor. Türkçede *Majino Hattı* adıyla biliniyor (çev. notu).

Telgraf, ordudan geliyor olmalıydı. İzne ayrılmadan önce Albay Ellis-Jones'a adresi vermişti. Aslında telgrafın daha önce gelmemiş olmasına şaşırılmıştı. Zarfı yırttı. Telgrafta şöyle yazıyordu:

ABEROWENA DONME STOP DERHAL SOUTHAMPTON RIHTIMINA
GIT STOP

A BIENTOT¹ IMZA ELLISJONES

Tÿ Gwynë geri dönmüyordu. Southampton, Britanya'nın en büyük limanlarından biriydi ve Kıta'nın en bilinen gemi yükleme noktasıydı. Sahilden, Bournemouth'e uzaklığı birkaç mildi. Tren veya otobüsle gitse bir saatlik yoldu.

Lloyd, ertesi gün Daisy'yi göremeyeceğini anladı ve yüreği burkuldu. Belki de Daisy'nin ona ne söyleyeceğini asla öğrenemeyecekti.

Albay Ellis-Jones'un *à bientôt* sözü, çok bariz bir şeyi işaret ediyordu: Lloyd, Fransa'ya gidiyordu.

¹ À bientôt! –Sonra görüşürüz anlamında gayriresmî bir veda sözü (çev. notu).

1940 (II)

Erik von Ulrich, Fransa Savaşı'nın ilk üç gününü bir trafik keşmekeşi içinde geçirdi.

Erik ve arkadaşı Hermann Braun, 2. Panzer¹ Tümenine bağlı sıhhiye birimindeydi: Güney Belçika'dan geçerken hiç çatışma görmediler –sadece miller boyunca süren bir ormandan ve tepelerden geçtiler. Arden Ormanları'nda olduklarını hesaplıyorlardı. Daracık yollardan geçiyorlardı; yollarda kaplama bile yoktu ve arızalanan bir tank, bir anda elli mil geridekilerin bile yolunu tıkayabilirdi.

İlerlemekten çok, bir kuyrukta hareketsiz kalmışlar gibiydi.

Hermann'ın çilli yüzü endişeyle buruştu ve kimsenin duyamayacağı bir sesle Erike fısıldadı: “Bu çok aptalca!”

“Bunu söylememen gerektiğini biliyorsun –sen de Hitler Gençliği içindeydin,” dedi Erik. “Führer'e inan.” Ama arkadaşını ele verecek kadar kızmamıştı.

Hareket ettiklerinde ise acı verecek kadar rahatsız bir vaziyetteydiler. Ağaç köklerinin üstünden veya çukurlardan geçerken sarsılıp zıplayan bir askerî kamyonun sert ahşap kasasında, yerde oturuyorlardı. Erik bir an önce savaşmak istiyordu ki belki böylece bu nalet kamyonu kurtulurdu.

“Biz burada ne yapıyoruz?” dedi Hermann, yüksek sesle.

Sürücünün yanındaki gerçek koltukta oturan amirleri Dr. Rainer Weiss, “Führer'in, *her zaman kesinlikle doğru* olan emirlerini uyguluyoruz,” dedi. Bunu hiç ifadesiz bir suratla söylemişti ama Erik, o ifadesizliğin altında ince bir alay olduğundan emindi. Binbaşı Weiss; siyah saçlı, gözlüklü, ince yapılı bir adamdı ve sık sık, hükûmet ve askeriye hakkında alayvari bir şeyler söyler ama bunu, hiç kimsenin aksini iddia edemeyeceği şekilde şifreli bir üslupla yapardı. Neyse ki ordu, tam böyle bir zamanda iyi bir doktordan kurtulmayı göze alamazdı.

Kamyonu, yaşıca Erik ve Hermann'dan daha büyük iki asker daha vardı.

¹ Almanca *zirhlı* anlamına gelen kelime, *tank* anlamında da kullanılıyor (çev. notu).

Onlardan Christof, Hermann'ın sorusuna daha iyi bir cevap verdi: "Belki de Fransızlar, bizim buradan saldıracağımızı ummuyordur, arazi çok çetin."

Arkadaşı Manfred de fikrini söyledi: "Onlara sürpriz yapma avantajını kullanacağız ve çok hafif bir savunmayla karşılaşacağız."

Weiss, örtük alaycılığını sürdürdü. "Taktik dersleri sayesinde siz ikiniz bizi çok iyi aydınlattınız," dedi ama yanıldıklarını söylemedi.

Olan biten onca şeye rağmen hâlâ bir sürü insan, Führer'e imandan yoksundu ve Erik buna çok şaşıyordu. Kendi ailesi de Nazilerin zaferlerine gözlerini kapıyordu. Bir zamanlar makam ve güç sahibi olan babası, şimdi acınası bir zavallıya dönmüştü. Barbar Polonya'nın fethinden sevinç duyacağı yerde Lehlere kötü muameleden şikâyet ediyordu ki bunu, muhtemelen gizli gizli dinlediği yasa dışı radyo istasyonlarından öğreniyordu. Böyle davranışlar hepsinin başını belaya sokabilirdi ve buna Erik de dâhil olabilirdi; çünkü yerel Nazi amirine gidip bunu bildirmemesi de suçtu.

Erik'in annesi de bu açıdan en az babası kadar kötüydü; zaman zaman, küçük bir paket füme balık ve yumurtayla bir yerlere gidiyor ve nereye gittiğini kimseye söylemiyordu. Erik, annesinin o paketleri Frau Rothmann'a götürdüğünden emindi; çünkü kadının Yahudi kocasının doktorluk yapmasına artık izin verilmiyordu.

Bunlara rağmen Erik, ordudan aldığı maaşın büyük bir dilimini anne ve babasına gönderiyordu çünkü onların soğukta ve aç kalmalarını istemiyordu. Ebeveyninin politik anlayışından nefret ediyor ama ailesini çok seviyordu. Hiç şüphesiz onlar da oğullarının politik anlayışından nefret ediyor ama onu çok seviyorlardı.

Erik'in kız kardeşi Carla, Erik gibi doktor olmak istemişti ve bugünkü Almanya'nın doktorluğu bir erkek mesleği olarak gördüğünü açıkça öğrendiği gün, öfkeden çıldırmıştı. Şimdi hemşirelik eğitimi alıyordu ki bu, bir Alman kızı için çok daha uygun bir meslekti. Ve Carla da aldığı az buçuk ücretle anne ve babasına destek oluyordu.

Erik ve Hermann, piyade birliklerine katılmak istemişti. İkisinin de savıştan anladığı, tüfeklerini ateşleyerek düşmanın üstüne koşmak ve vatanları uğruna öldürmek veya öldürülmektir. Ama hiç kimseyi öldüremeyceklerdi. İkisi de tıp okulunda bir yıllarını tamamlamıştı ve böyle bir eğitim heba edilemezdi; o yüzden sıhhiye birliğine verilmişlerdi.

Belçika'ya girişlerinin dördüncü -yani 13 Mayıs Pazartesi- günü de öğlen saatine kadar ilk üç günden farklı değildi. Yüzlerce tank ve diğer askerî aracın kükremesi ve hırlamasına ilaveten tepelerinden çok daha büyük bir gürültü geçmeye başladı. Uçaklar, kafalarına degecek kadar

alçaktan uçuyor ve fazla uzakta olmayan bir yerlerde başka birilerinin kafasına bomba yağıdırıyorlardı. Erik'in burnu, güçlü patlayıcıların duman kokusuyla kaşındı.

Öğleden sonra molası için, menderesler çizen bir nehir vadisine bakan yüksekçe bir yerde durdular. Binbaşı Weiss, bunun Meuse Nehri olduğunu söyledi; Sedan şehrinin batısında'ydılar. Demek ki Fransa'ya girmişlerdi. Luftwaffe¹ uçakları; kükreyerek birbiri ardına başlarının üstünden uçtu, birkaç mil uzakta nehir vadisine doğru dalışa geçti, nehir kıyısındaki dağınık yerleşimli küçük köyleri bombaladı veya alçaktan taradılar –bu köyler, muhtemelen Fransızların savunma noktalarıydı. Harabeye dönen kulübe ve çiftlik evlerinden, sayılamayacak kadar çok yangının alevleri yükseldi. Yayılm ateşi, dur durak bilmiyordu ve Erik, o köylerin cehennemine kısıp kalmış insanlar için neredeyse üzüldü.

Bu, gördükleri ilk çatışmaydı. Çok geçmeden kendisi de onun bir parçası olacaktı ve belki genç bir Fransız askeri de korunaklı bir gözetleme noktasından bakıp sakatlanmış, yaralı veya ölü Alman askerleri için üzülecekti. Bu düşünce ile Erik'in kalbi, göğsünün içinde büyük bir davulmuş gibi heyecanla gümlmeye başladı.

Doğu yönüne baktığında arazinin ayrıntıları mesafe yüzünden belirsizleşiyordu; mamafih gene de benek hâlinde uçakları, göğe yükselen duman sütunlarını görebiliyordu; savaşın, bu nehir kıyısında miller boyunca sürdüğünü tahmin etti.

O seyrederken hava bombardımanı sona erdi; uçaklar dönüp kuzeye yönelmeye, başlarının üstünden geçerken “Bol şans” anlamında kanat sallamaya başladılar.

Erik'in dikildiği yerde nehre doğru inen düzlükteki Alman tankları, harekete geçti.

Düşmandan iki mil kadar uzaktaydılar ama kasabadaki Fransız topçuları top atışına başlamıştı. Erik, o hava bombardımanından onca topçunun kurtulmuş olmasına çok hayret etti. Ama harabelikler arasından patlama ateşleri görünüyor, bütün arazide topların gümbürtüsü duyuluyor ve top mermileri yere düştüğünde Fransız toprağından fiskiyeleler oluşuyordu. Erik, doğrudan isabet alan bir tankın patladığını gördü: Duman, metal ve vücut parçaları, volkan ağzından fırlar gibi havaya fırlayınca Erik'in midesi bulandı.

Fakat Fransız topçuları Alman ilerlemesini durduramadı. Tanklar, kasabanın doğusundaki nehre doğru bıkıp usanmadan sürünüyordu –Weiss,

¹ Alman Silahlı Kuvvetlerinin hava savaşı bölümü (çev. notu).

burasının Donchery olduğunu söyledi. Tankların arkasından, yaya olarak veya kamyonlarla piyadeler gidiyordu.

“Hava taarruzu yetersiz,” dedi Hermann. “Bizim topçular nerede? Kasabadaki büyük topları etkisiz duruma getirmeleri lazım ki tankların ve piyadelerin nehri geçme şansı olsun ve bir köprübaşı mevzii oluşturabilsinler.”

Erik, onun kişneyip duran ağzını susturmak için bir yumruk çakmak istedi. Çatışmaya girmek üzereydiler –şimdi olumlu düşünme zamanıydı!

Ama Weiss, “Haklısın Braun,” dedi. “Fakat bizim topçu mühimmatımız Arden Ormanları’nda trafiğe takıldı. Sadece kırk sekiz tane top mermimiz var.”

Kırmızı suratlı bir binbaşı, bağıra bağıra koşarak yanlarından geçti: “İlerleyin! İlerleyin!”

Binbaşı Weiss, “Sahra sıhhiye istasyonunu doğuya, şu gördüğünüz çiftlik evine kuracağız,” dedi, eliyle göstererek. Erik, sekiz yüz metre kadar ileride alçak bir gri çatı gördü. “Pekâlâ, haydi kıpırdayın bakalım!” diye emretti Weiss.

Hepsi kamyona atladılar; kamyon, tepeden aşağı kükreye kükreye indi. Tepenin dibine vardığında sola döndü ve çiftlik yoluna sapıp ilerledi.

Erik, ordu hastanesine dönüşmek üzere olan evde oturan aileye ne yapacaklarını merak etti. *Herhâlde onları evden atacağız*, diye tahmin yürüttü. *Karşı koyarlarsa vurulacaklar*. Ama bu aile nereye gidecekti ki? Bir muharebe alanının orta yerindeydi.

Endişelenmesine gerek kalmadı. Ev, zaten boşaltılmıştı.

Binanın, çatışmanın en civcivli yerinden yarım mil kadar uzakta olduğunu hesapladı Erik. Sıhhiye istasyonunu düşman toplarının menzili içine kurmanın bir anlamı olmadığına kanaat getirdi.

“Sedyeciler, haydi koşun!” diye bağırdı Weiss. “Siz buraya geri döndüğünüzde biz de hazır oluruz.”

Erik’le Hermann, malzeme kamyonundan rulo hâlindeki bir sedye ile bir ilk yardım çantası alarak muharebe alanına doğru koştu. Christof’la Manfred de hemen önlerinden koşuyordu. Bir düzine kadar başka sıhhiyeciler de peşlerinden geliyordu. *İşte bu*, diye düşündü Erik. *Bu bizim kahraman olma şansımız. Bakalım kimler ateş altında sinirlerine hâkim olacak ve kimler kontrolünü kaybedip saklanacak delik arayacak?*

Arazi boyunca nehre doğru koştular. Uzun bir yoldu ve görünüşe bakılırsa sedyede bir yaralı taşıyarak geriye koşturmaya başladıklarında daha da uzun bir yol olacağı benziyordu.

Yanmış tankları geçtiler; içlerinde kurtulan yoktu ve Erik, tankların yamulmuş metal yüzeylerine yapışmış yanık insan eti kalıntılarına bakmaya çalıştı. Etraflarına top mermileri düşüyordu ama neyse ki sayısı fazla değildi: Nehirde güçlü bir savunma yoktu ve topların pek çoğu da hava saldırısında tahrip edilmişti. Gelgelelim Erik, hayatında ilk defa ateş altındaydı; absürt ve çocuksu bir dürtü onda, gözlerini elleriyle kapatma isteği uyandırıyor; gene de ileriye doğru koşmaya devam etti.

Bir top mermisi tam önlerine düştü.

Muazzam bir gümleme oldu; toprak, sanki bir dev ayağını yere vurmuş gibi sarsıldı. Christof ve Manfred, direkt vurulmuşlardı. Erik, onların vücutlarının ağırlıksız nesneler gibi havaya uçtuğunu gördü. Patlamanın şiddeti onu da savurdu. Sırtüstü yere düştü ve havaya kalkan toprak, üzerine yağdı. Ama yaralanmamıştı. Ayağa kalkmaya çalıştı. Tam önünde Christof ve Manfred'in cansız bedenleri yatıyordu. Christof, bacakları koparılmış kırık bir bebek gibiydi. Manfred'in kafası bir şekilde vücudundan kopmuş, postallarının yanına düşmüştü.

Erik, dehşetten donakaldı. Tıp okulunda yaralı ve kanamalı hastalarla uğraşmıştı. Anatomi derslerinde cesetlere alışmıştı –iki öğrenciye bir tane kadavra düşerdi; Hermann ile birlikte, yaşlı bir kadının pörsümüş kadavrasını kullanmışlardı. Canlı insanların ameliyat masasında kesilip biçilmesini izlemişti. Ama bütün bu eğitim onu, şimdi gördüklerine hazırlamamıştı.

Kaçmaktan başka hiçbir şey istemiyordu.

Arkasına döndü; kafasının içi bomboştu ve hissettiği tek şey, korkuydu. Geldikleri yöne –ormana, savaştan uzağa doğru, uzun ve kararlı adımlarla yürümeye başladı.

Onu, Hermann kurtardı. Erik'in önüne dikildi ve "Nereye gidiyorsun? Aptallık etme!" dedi. Erik yürümeye devam etti ve Hermann'ın yanından geçip gitmeye çalıştı. Hermann, onun midesine sıkı bir yumruk indirdi; Erik, iki büklüm olup dizlerinin üstüne çöktü.

"Sakın kaçma!" dedi Hermann, yalvarır gibi. "Fırar ettiğin için seni vururlar! Topla kendini!"

Erik nefesini düzene sokmaya çalışırken aklı başına geldi. Kaçamazdı, fırar etmemeliydi, burada kalmak zorundaydı. Nihayet, iradesi dehşetine galip geldi.

Yavaş yavaş ayağa kalktı.

Hermann dikkatle onu izledi.

"Üzgünüm," dedi Erik. "Panikledim. Şimdi iyiyim."

"O zaman kap sedyeyi de gidelim."

Erik; sedye rulosunu aldı, omzuna attı, geri döndü ve koşmaya başladı.

Nehre yaklaştıkça Erik ve Hermann, kendilerini piyadelerin arasında buldular. Bazıları, kamyonların arkasından şişirilmiş lastik botlar indiriyor ve suyun kıyısına taşıyorlardı; tanklar da Fransızların savunma hattından açtıkları ateşe karşı onları koruyordu.

Hızla aklını başına toplayan Erik, bunun beyhude bir çatışma olduğunu gördü: Fransızlar duvarların arkasında, binaların içindeydi ama Alman piyadesi, suyun kıyısında kabak gibi ortadaydı. Bir lastik botu suya indirir indirmez bot, yoğun bir makineli tüfek ateşine maruz kalıyordu. Biraz ileride nehir yatağı dik bir kavis çiziyordu ama piyadeler, uzun bir mesafe katetmeden Fransızların ateş menzili dışına çıkamıyordu.

Yerde bir sürü ölü ve yaralı vardı.

“Şunu alalım,” dedi Hermann, kararlılıkla. Erik işe koyuldu; sedyeyi açtı, inleyen bir piyade erinin yanında yere serdi. Eğitim sırasında öğrendiği gibi, yaralıya matarasından su içirdi. Görünüşe bakılırsa adamın suratında yüzeysel yaralar vardı ve bir kolu kırılmış gibiydi. Erik onun makineli tüfek ateşiyle vurulduğunu ama hayati organlarının zarar görmediğini tahmin etti. Bir kanaması yok gibiydi; kanama durdurmak gibi bir önleme gerek yoktu. Adamı sedyeye aldılar, sedyeyi kaldırdılar ve sıhhiye istasyonuna doğru koşmaya başladılar.

Hareket ettiklerinde yaralı adam acıyla bağırıyor, durduklarında ise “Devam edin, devam edin!” diye bağırıp dişini sıkıyordu.

Bir adamı sedye ile taşımak, görüldüğü kadar kolay bir iş değildi. Yarı yola geldiklerinde Erik, kollarının kopacağını sanıyordu. Ama hastanın çok daha büyük bir acı içinde olduğunu görüyor ve koşmaya devam ediyordu.

Artık etraflarına top mermisi düşmediğini fark ettiğinde şükretti. Fransızların ateş hedefi nehir kıyısıydı ve Almanların nehri geçmelerini önlemeye çalışıyorlardı.

Erik ve Hermann, taşıdıkları yüklerle birlikte en sonunda çiftlik evine vardılar. Weiss, her şeyi hazırlatmıştı: Gereksiz mobilyalar odalardan çıkarılmış; yerler, hastaların bırakılması için işaretlenmiş; mutfak masası ameliyat masasına dönüştürülmüştü. Erik ve Hermann’a, yaralıyı nereye bırakacaklarını gösterdi ve yeni bir yaralı getirmeleri için geri gönderdi.

Nehre doğru gitmek daha kolaydı; hem yük taşımıyor hem de hafif bir meyilden aşağı doğru koşuyorlardı. Nehre yaklaştıkça Erik, tekrar paniğe kapılıp kapılmayacağını merak ediyordu.

Kaygı ve dehşetle fark etti ki çarpışma kötüye gidiyordu: Suyun üstünde bir sürü patlak bot yüzyordu; kıyıda, yerde yatan adam sayısı daha fazlay-

dı ama nehrin öbür kıyısında henüz hiç Alman piyadesi yoktu.

“Bu bir facia,” dedi Hermann. “Bizim topçular beklenmeliydi!” Sesi fazlasıyla tiz çıkmıştı.

“O zaman Fransızlara sürpriz yapma avantajımızı kaybedecektik ve onlar da destek getirmek için vakit kazanacaktı. Uzun yoldan Arden Ormanları’nı geçmenin hiçbir manası kalmayacaktı,” dedi Erik.

“İyi ama bu da işe yaramıyor,” dedi Hermann.

Yüreğinin derinlerinde Erik, Führer’in planlarının gerçekten *kesinlikle doğru* olup olmadığını merak etmeye başlamıştı. Bu düşünce onun azmini zayıflattı ve dengesini tamamıyla kaybetmesine sebep olmak üzereydi. Bereket versin ki düşünmek için çok fazla zamanı yoktu. Bacağı kopmuş bir yaralının yanında durdular. Soluk renkli çilli teni ve bakır kızılı saçları olan bu genç yaralıyla hemen hemen aynı yaşıydılar: yirmi yaşında. Askerin sağ bacağı, ağaç kökü gibi bir görüntüyle dizinin üstünde bitiyordu.

Mucize eseri bilinci hâlâ açtı ve onlara, sanki şefkat meleklerine bakıyormuş gibi baktı.

Erik, askerin kasığında baskı uygulanması gereken noktayı buldu ve kamayı durdurdu; Hermann bir turnike sargısı çıkarıp sardı.

Sonra onu sedyeye aldılar ve koşmaya başladılar.

Hermann, ülkesine sadık bir Alman’dı ama bazen, olumsuz duygulara yenik düşebiliyordu. Erik böyle duygular hissettiğinde onları dile getirmekte son derece dikkatliydi. Böylece hem kimsenin moralini bozmuyor hem de beladan uzak duruyordu.

Gerçi düşünmeden de duramıyordu. Görünüşe bakılırsa Arden Ormanları’nı geçmek Almanlara, umdukları gibi kolay bir zafer sağlamamıştı. Meuse Nehri, savunması güçlü bir tahkimat değildi ama Fransızlar aman vermeden savaşıyordu. Savaş alanındaki bu ilk tecrübesi Führer’ine karşı imanını sarsacak değildi elbette. Değil mi? Bu fikir bile paniğe kapılmasına neden oldu.

Acaba daha doğudaki Alman kuvvetleri daha iyi mi ilerliyordu? Sınıra yaklaşırlarken 1. ve 10. Panzer tümenleri, Erik’in dâhil olduğu 2. Panzer Tümeninin hemen yakınında ilerliyordu; nehrin yukarısına taarruz edenler onlar olmalıydı.

Kol kasları şimdi daimî bir acı içindeydi.

İkinci kez sıhhiye istasyonunun ulaştılar. İçeride şimdi delice bir koşuşturma vardı; yerler, inim inim inleyen ve bağırıp ağlayan yaralılarla dolmuş; kanlı bandajlar her yeri kaplamıştı. Weiss ve yardımcıları bir yaralıdan öbürüne yetismeye çalışıyordu. Erik, bu kadar küçük bir yere bu kadar çok acı

sığabileceğini hiç düşünmemişti. Nedense Führer savaş hakkında konuşurken Erik'in aklına hiç böyle şeyler gelmemişti.

Sonra, kendi taşıdıkları hastanın gözlerinin kapandığını gördü. Binbaşı Weiss, hastanın nabzını dinledi sonra sert bir sesle bağırdı: "Onu ahıra koyun ve buraya kadar ceset taşıyıp asabımı bozmayın benim!"

Erik, hissettiği hüsrân ve bitkinlik yüzünden ağlamak üzereydi; kolları zaten acıyordu ve bacakları da acımaya başlamıştı.

Cesedi ahıra koydular ve hâlihazırda bir düzine kadar genç bedenini oraya atılmış olduğunu gördüler.

Bütün bunlar, tahmin ettiği her şeyden çok daha fazla kötüydü. Savaş meydanlarını düşündüğünde tehlike altında cesaret, acı karşısında meta-net, zorluklar karşısında kahramanlık gibi şeyler düşünmüştü. Burada şahit oldukları ise acı, çılgılık, şuursuzca bir dehşet, parçalanmış bedenler ve bu misyonu planlayan akla karşı tam bir inançsızlık.

Tekrar nehir kıyısına döndüler.

Güneş ufka yaklaşmaya başlamış ve muharebe alanında bir şeyler değişmişti. Donchery'deki Fransız savunması, nehrin uzak tarafından top ateşine tutuluyordu. Erik, 1. Panzer Tümeninin daha şanslı olduğunu ve nehrin güney kıyısında bir köprübaşı tutmayı başardığını tahmin etti. Şimdi yanlardaki komşu tümenlere yardıma geliyorlardı. Besbelli ki *onlar*, ormandan geçerken cephe kaybetmemişti.

Gayrete gelen Erik ve Hermann, bir yaralı daha kurtardılar. Bu defa sıhhiye istasyonuna vardıklarında ellerine, teneke kâseler içinde lezzetli bir çorba verildi. On dakika dinlenerek çorbalarını içtiklerinde Erik, uzanmak ve gece uykusuna dalmak istiyordu. Ayağa kalkmak, sedyenin bir ucundan tutmak ve muharebe alanına koşmak için büyük bir gayret harcaması gerekti.

Şimdi manzara daha da farklıydı: Tanklar, sallar üstünde nehri geçiyordu. Öbür kıyıdaki Almanlar ağır ateş altındaydı ama 1. Panzer Tümeninin yardımıyla *onlar* da ateş ediyordu.

Erik, sonunda hedefe ulaşma şanslarının olduğunu gördü. Morali düzeldi ve Führer'den kuşku duyduğu için suçluluk hissetmeye başladı.

Hermann'la birlikte yaralı taşımaya devam ettiler, saatler saatleri kovalarken bacaklarının ve kollarının acımamasının nasıl bir duygu olduğunu unuttular. Taşıdıkları insanların bazıları bilinçsizdi; bazıları onlara teşekkür etti, bazıları lanetler yağdırdı, pek çoğu sadece çılgınlık attı; bazıları yaşadı, bazıları öldü.

Saat akşamın sekizini gösterdiğinde nehrin öbür tarafında artık,

Almanların tuttuğu bir köprübaşı vardı; saat onda, orası da artık kontrol altına alınmıştı. Çatışma gece yarısı bitti. Bu arada Erik ve Hermann, muharebe alanından yaralı taşımaya devam ettiler. Son yaralıyı gece yarısında getirdiler. Sonra bir ağacın altına uzanıp bitkinlikten uyuyakaldılar.

Ertesi gün Erik ve Hermann, 2. Panzer Tümeniyle birlikte batıya yöneldiler ve geriye kalan Fransız savunmasını kırıp geçtiler.

İki gün sonra, savunmasız arazide hızla ilerleyerek elli mil yol almış ve Oise Nehri'ne ulaşmışlardı.

Hiç beklemedikleri bir anda -Arden Ormanları'ndan çıkışlarının üzerinden bir hafta geçtikten sonra 20 Mayıs'ta, Manş Denizi kıyısına ulaştılar.

Binbaşı Weiss, neler başardıklarını Erik ve Hermann'a açıkladı: "Gördüğünüz gibi Belçika'ya saldırımız, bir savaş hilesiydi. İngiliz ve Fransızları bir tuzağa çekme amacı taşıyordu. Panzer tümenlerimiz bir kapının iki çenelerini oluşturdu ve şimdi onları dışlarımızın arasına aldık. Fransız ordusunun büyük kısmı ile İngiliz Yurt Dışı Sefer kuvvetlerinin neredeyse tamamı, Alman ordusunun çemberi içinde. Malzeme ve asker desteğinden yoksun ve mağlup durumdalar."

"Führer'in planı baştan beri buydu!" dedi Erik, muzaffer bir havada.

"Evet," dedi Weiss ve Erik her zamanki gibi onun samimiyetinden şüphe ederken ekledi: "Hiç kimse Führer gibi düşünemez!"

(ii)

Lloyd Williams, Calais¹ ile Paris arasındaki bir yerde bir futbol stadyumundaydı. Binden fazla İngiliz savaş esiri de onunla birlikteydi. Kavurucu haziran güneşi altında sığınabilecekleri bir yer yoktu ama battaniyeleri olmadığı için, ılık geceleri minnettarlıkla karşılıyorlardı. Tuvalet olmadığı gibi yıkanabilecekleri su da yoktu.

Lloyd, elleriyle bir çukur kazıyordu: Gallerli madencilerin bir kısmını örgütlemişti; futbol sahasının bir ucunda sahra helası kazmaya başlamışlardı ve adamları gayrete getirmek için onlarla birlikte çalışıyordu. Yapacak başka işleri olmadığı için diğer adamlar da onlara katıldı ve çok geçmeden sayıları neredeyse iki yüz kişiyi buldu. Ne yaptıklarını görmek için bir nöbetçi yanlarına geldiğinde Lloyd, amaçlarını açıkladı.

"İyi Almanca konuşuyorsun," dedi nöbetçi, nazikçe. "Adın ne?"

"Lloyd."

¹ Manş Denizi'nin ana kara Avrupa yakasında ve Britanya Adası'na en yakın noktadaki Fransız liman şehri (çev. notu).

“Ben de Dieter.”

Lloyd, onun bu küçük dostluk ifadesinden yararlanmaya karar verdi: “Aletimiz olsa daha hızlı kazardık.”

“Aceleniz ne?”

“Daha sıhhi şartlar, hem sizin hem bizim yararımıza.”

Dieter, omuz silkip gitti.

Lloyd, kahramanlıktan fevkalade uzak bir duygu içindeydi. Hiçbir çatışma görmemişti. Welsh Rifles Fransa’ya, uzun süreceği sanılan bir muharebede diğer birimleri rahatlatmak için yedek asker olarak gitmişti. Ama Müttefik ordusunun büyük bir kısmını mağlup etmek, Almanların sadece on gününü almıştı. Mağlup İngiliz askerlerinin büyük kısmı, Calais ve Dunkirk’ten gemilerle tahliye edilmişti¹ ama binlercesi de gemiyi kaçırmıştı. Lloyd da kaçırılanlar arasındaydı.

Almanlar şimdi, büyük olasılıkla güneye yöneliyordu. Bildiği kadarıyla Fransızlar hâlâ savaşıarak direniyordu ama onların en iyi birlikleri de Belçika’da yok edilmişti. Alman nöbetçiler, sanki zaferi garantilemiş gibi yüzlerinde muzaffer bir ifadeyle dolaşıyordu.

Lloyd bir savaş esiriydi ama ne kadar süreyle esir olarak kalacaktı? Bu aşamada İngiliz hükûmeti üstünde, barış yapması için müthiş bir baskı kurulmuş olmalıydı. Churchill buna asla yanaşmazdı; o, diğer politikacıardan çok farklıydı ve parti disiplinini çok fazla takınmayan bir adamdı ama görevden alınabilirdi. Lord Halifax gibi adamlar ise Nazilerle barış imzalamakta çok fazla zorlanmazdı. Aynı durum, babası olduğunu öğrenmekten utanç duyduğu ve şimdi Dışişleri Bakanlığında olan Kont Fitzherbert için de geçerliydi ne yazık ki.

Kısa zamanda barış yapılırsa savaş esiri olarak geçireceği süre de kısa olurdu. Bu sürenin tamamını burada –bu Fransız stadyumunda geçirebilirdi. Ülkesine, güneş yanığı içinde ve bir deri bir kemik hâlde ama en azından tek parça olarak dönerdi.

Ancak İngilizler savaşmaya devam ederse tamamıyla farklı bir hikâye olurdu.

Son savaş dört yıldan uzun sürmüştü. Lloyd, hayatının dört yılını bir esir kampında harcama fikrine dayanamıyordu. Bunun olmasına imkân vermemek için kaçmayı kafaya koymuştu.

Dieter, bir düzine kadar bahçe küreğiyle geri döndü.

Lloyd, kürekleri en güçlü adamlara verdi. İş daha da hızlandı.

¹ Dunkirk tahliyesinde; Kanadalı, İngiliz ve Fransız askerinin 350 bine yakınının kurtarıldığı tahmin ediliyor ancak tahliye sırasında bu birliklerin tank, silah ve mühimmatı Almanlara terk ediliyor (çev. notu).

Gün gelecek esirler daha kalıcı bir kampa taşınacaktı. Kaçmak için en uygun zaman da o zaman olacaktı. İspanya deneyimine dayanarak tahmin ediyordu ki ordunun önceliği, esirleri muhafaza etmek olmayacaktı. Kaçmaya çalışan, ya başarabilirdi veya vurulup öldürülürdü; her iki durumda da beslenecek bir boğaz eksilirdi.

Günün geri kalanını hela yapmaya harcadılar. Sıhhi şartların iyileştirilmesi dışında bu proje, adamlara moral de aşılamıştı; o gece Lloyd, yattığı yerden yıldızları seyrederken başka ne tür ortak faaliyetler örgütleyebileceğini düşündü.

Büyük bir spor müsabakası düzenlemeye karar verdi: bir tür, esir kampı Olimpiyatı.

Ama bu projesini gerçekleştirme fırsatı bulamadı; çünkü ertesi sabah, uygun adım yürüyerek oradan ayrıldılar.

İlk başta, hangi yöne götürüldüklerinden emin olamadı ama çok geçmeden iki şeritli Route Napoléon¹ yoluna çıktılar. *Bütün işaretler*, diye düşündü Lloyd, *Almanya'ya kadar yürüyeceğimizi gösteriyor*.

Almanya'ya girdikleri takdirde kaçmanın çok daha zor olacağını biliyordu. Fırsat kollamaya başlamalıydı. Ne kadar çabuk kaçabilirse o kadar iyi olacaktı. Korkuyordu –çünkü muhafızlar silahlıydı– ama kararlıydı.

Yolda, ara sıra geçen Alman subayı arabaları dışında çok fazla araç trafiği yoktu ama onların ters istikametine yürüyen yaya trafiği kalabalıktı. Sahip oldukları eşyalarını el arabalarına doldurmuşlardı; bazıları çiftlik hayvanlarını güdüyordu. Besbelli ki savaşta evini yurdunu kaybetmiş sığınmacılardı. *Bu iyiye işaret*, dedi Lloyd, kendi kendine. Kaçak bir esir, onların arasına sığınabilirdi. Esirlerin başında çok fazla muhafız yoktu; sıraya dizilmiş bin tane esirin başında sadece on muhafız vardı. Muhafızların bir araba ve bir motosikleti vardı; gerisi, ya yayaydı ya da yerel halktan el koydukları bisikletlere biniyorlardı.

Gene de en başta, kaçmak çok zor olacaktı gibi görünüyordu. Yolun iki yanında, herhangi bir koruma sağlayacak İngiliz tarzı ağaçlık veya çalılıklar yoktu ve hendekler de içinde saklanılamayacak kadar sığdı. Kaçan bir esir, becerikli bir nişancı için çok kolay bir hedef olurdu.

Sonra bir köye girdiler. Burada, muhafızların her esiri gözaltında tutması çok zordu. Yerli halk, esir sırasının iki yanına dizilmiş onları seyrediyordu. Aralarına küçük bir koyun sürüsü de karışmıştı. Yolun yanında kulübelere ve küçük dükkânlar vardı. Lloyd, fırsat kollayarak etrafını izliyordu. Hemen saklanabileceği bir yere ihtiyacı vardı –açık bir kapı, iki ev arasında

¹ Napoléon'un, Elbe Adası'ndan dönerken geçtiği yol (çev. notu).

dar bir geçit veya arkasına sığınabileceği bir çalılık. Ve oraya, muhafızlar görünürde yokken ulaşabilmeliydi.

Birkaç dakika sonra, Lloyd hiçbir fırsat yakalayamadan köyü arkalarında bıraktılar.

Canı sıkıldı ama kendi kendine sabır telkin etti. Başka fırsatlar da çıkacaktı. Almanya'ya kadar çok uzun bir yol vardı. Diğer yandan her geçen gün Almanlar; fethettikleri bölgelerdeki kontrollerini sertleştirecek, organizasyonlarını geliştireceklerdi: Sokağa çıkma yasağı ve kimlik kontrolü uygulamaya, kontrol noktaları oluşturmaya ve sığınmacıların yürüyüşünü durdurmaya başlayacaklardı. İlk başta kaçmak çok daha kolayken zaman ilerledikçe güçleşecekti.

Hava çok sıcaktı; üniformasının ceketini ve boyun bağını çıkardı. En kısa zamanda onlardan kurtulacaktı. Yakından bakılınca hâki renk pantolon ve gömleğiyle bir İngiliz askerine benzeyecekti elbette ama uzaktan, o kadar da şüpheli görünmeyecekti.

Yollarına çıkan iki küçük köyden daha geçtiler ve küçük bir kasabaya vardılar. Lloyd, burasının iyi bir kaçma fırsatı sunabileceğini düşündü. Ve fark etti ki bir tarafı, iyi bir fırsatı gözden kaçırmayı umuyordu; çünkü o zaman kendini tüfekli muhafızlar karşısında tehlikeye atmamış olacaktı. Yoksa esarete alışmaya mı başlamıştı? Ayakları su toplayıp ağrısı bile yürümeye devam etmek hem daha kolay hem de daha güvenliydi.

Kendini bu histen kurtarmak zorundaydı.

Ne yazık ki kasabanın içinden geçen yol gayet genişti. Esir sırası yolun ortasından yürüyor; iki tarafta, kaçan kişinin sığınacak bir yer bulmadan önce aşması gereken geniş koridorlar bırakıyordu. Bazı dükkânlar kapalıydı; bazı binaların yüzüne tahta çakılmıştı. Gerçi Lloyd; işe yarayabilecek sokaklar, kafeler, kapısı açık evler ve bir kilise gördü ama hiçbirine, muhafızlara görünmeden ulaşamazdı.

Geçen esirleri seyreden kasaba halkının yüzlerini inceledi. Duygudaşlıkla mı bakıyorlardı? Bu adamların Fransa için çarpıştığını hatırlayacaklar mıydı? Yoksa delice bir dehşetle Almanlardan korkacak ve kendilerini tehlikeye atmak istemeyecekler miydi? *Yüzde elli yüzde elli*, diye düşündü. Muhtemelen yarısı, yardım edebilmek için tehlikeyi göze alırdı. Diğer yarısı ise saniye sektirmeden onu Almanlara teslim ederdi. Ve hangi adamın ne yapacağını anladığında iş işten geçmiş olurdu.

Kasabanın merkezine geldiler. *Fırsatlarımın yarısını kaçırdım*, diye düşünüyordu. *Harekete geçmeliyim*.

İleride bir kavşak gördü. Gelen trafik, sola dönüş için yürüyen esirlerin

geçmesini bekliyordu.

Lloyd, araç kuyruğu içinde sivil bir pikap gördü. Tozlu ve hurda görünüşlüydü; sanki bir inşaatçıya veya yol onarım işi yapan birine aitmiş gibi görünüyordu. Arkası açıktı ama Lloyd içini göremiyordu çünkü kenarları yüksekti.

Kendini pikabın yanlarından yukarı çekip içine atlayabileceğini hesapladı. İçine düştüğünde caddede yürüyen insanların onu görmesi mümkün olmazdı ama ya binaların üst kat pencerelerinden seyredenler? Onu ele verirler miydi?

Pikaba yaklaştı.

Arkasına baktı. En yakın muhafız iki yüz metre gerideydi.

İleri baktı. Bisikletli muhafız yirmi metre ilerisinden gidiyordu.

Yanındaki adama dönüp ceketini ona uzattı: “Şunu benim için tutar mısın lütfen?”

Pikapla yan yana geldi. Direksiyondaki tulum giyip bere takmış ve duğundan bir sigara sallanan adam, sıkılmışa benziyordu. Adamı geçti ve pikabın kasasının yanına geldi. Tekrar muhafızlara bakacak vakti yoktu.

Hiç durmadan iki eliyle pikabın yanına tutundu, kendini yukarı çekti, bir bacağını kıyısından aşırđı, sonra öbürünü aşırđı; içeriye düştüğünde çıkan ses, yürüyen esirlerin binlerce ayak sesine rağmen ona çok yüksekmiş gibi geldi. Hemen kasanın dibine yere yattı. Hiç hareket etmedi. Almanca birtakım bağırışlar, yaklaşan bir motosiklet gürültüsü, bir tüfek patlaması gibi sesler duymayı bekleyerek orada kaldı.

Bütün duyduğu; pikap motorunun düzensiz homurtusu, esirlerin ayak sesleri, bir kasaba trafiğinin ve insanların gürültüsü oldu. Başarmış mıydı?

Kafasını fazla kaldırmadan etrafına bakındı. Pikap kasasının içinde kovalar, tahta parçaları, bir merdiven ve bir el arabası vardı. Kendi üzerine örtbileceğı birkaç çuval da bulmayı umuyordu ama yoktu.

Bir motosiklet sesi duydu. Sanki gelip pikabın yanında durmuştu. Sonra kafasının birkaç santim ötesinde birinin ağır bir Alman aksanıyla Fransızca konuştuğunu duydu: “Nereye gidiyorsun?” Lloyd, muhafızlardan birinin pikap sürücüsüyle konuştuğunu anlayınca kalbi güm güm atmaya başladı. Muhafız arka kasanın içine bakmaya kalkar mıydı acaba?

Sürücü, hızlı ve öfkeli bir konuşmayla birtakım Fransızca kelimeleri ardına dizdi ama Lloyd onun verdiği cevabı anlamadı. Alman asker de kesinlikle anlamamıştı. Sorusunu yineledi.

Lloyd gözlerini yukarı çevirdiğinde caddeye bakan bir üst kat pencere-

sinde iki kadın gördü: Ağzıları şaşkınlıkla açılmış, Lloyd'a bakıyorlardı. Bir tanesi, kolunu uzatmış Lloyd'u işaret ediyordu.

Lloyd onunla göz göze gelmeye çalıştı. Yattığı yerden elini iki tarafa sallayarak "Hayır," anlamına gelecek bir hareket yapmaya çalıştı.

Kadın mesajı aldı. Hemen kolunu geri çekip işaret etmesinin bir idam fermanı anlamına geleceğini fark etmiş gibi dehşet içinde elini ağzına kapattı.

Lloyd, iki kadının da pencereden uzaklaşmasını istiyordu ama o kadarını da yapacaklarını beklemek fazla olurdu; kadınlar, onu izlemeye devam etti.

Sonra, motosikletli muhafız soru sormaktan vazgeçmiş olacak ki motosiklet bir kez daha kükreyip uzaklaştı.

Pikabın yanından rap rap geçen ayak sesleri de uzaklaştı. Esir alayı geçmişti.

Yani şimdi Lloyd özgür müydü?

Bir vites gıcirtısıyla birlikte pikap hareket etti. Lloyd, arabanın sola dönüp hızlandığını fark etti. Hâlâ hiç kıpırdamadan yatıyordu ve korkudan ödü patlamak üzereydi.

Yattığı yerden evlerin üst katlarını görüyor, birinin onu görüp ele vereceği korkusuyla pencerelere bakıyordu. Öyle bir şey olursa ne yapacağını bilmiyordu. Kendi kendine, her saniyenin onu muhafızlardan uzaklaştırdığını hatırlatarak cesaretini toplamaya çalışıyordu.

Fakat kısa bir süre sonra pikap durunca hayal kırıklığına uğradı.

Araba stop ettirildi. Sürücü kapıyı açıp indi ve kapıyı çarparak kapattı. Sonra, hiçbir şey olmadı. Lloyd, bir süre olduğu yerde yattı ama sürücü geri dönmedi.

Lloyd gökyüzüne baktı. Güneş tepedeydi. Öğlen vaktini biraz geçmiş olmalıydı. Sürücü muhtemelen öğle yemeğine gitmişti.

Fakat sorun şu ki caddenin iki yanındaki evlerin üst kat pencerelerinden görünüyordu. Olduğu yerde daha uzun süre kalırsa er ya da geç fark edilecekti. *Sonrasında ne olacağını Tanrı bilir*, diye düşündü.

Bir çatı kat penceresindeki perdenin oynadığını gördü ve kararını verdi.

Ayağa kalkıp pikabın dışına baktı. Takım elbiseli bir adam kaldırımında yürüyordu; meraklı meraklı Lloyd'a baktı ama durmadı.

Lloyd, tekrar pikabın kıyısından aşip yere atladı. Bir bar-restoranın önündeydi. Sürücünün neden burada durduğu anlaşılmıştı. Restoranda bir pencerenin yanında Alman ordusu üniformalı iki askerin ellerinde birer kupa birayla oturduğunu görünce çok korktu. Ama mucize eseri, Almanlar onu görmedi.

Hızla oradan uzaklaştı.

Yürürken ve tedirgin tedirgin etrafına bakınırken yanından geçen herkes de ona bakıyordu: Onun kim ve ne olduğunu gayet iyi biliyorlardı. Bir kadın, çığlık atıp kaçtı. Lloyd, birkaç dakika içinde hâkî pantolonundan ve gömleğinden kurtularak daha çok bir Fransız'a benzemesi gerektiğini anladı.

Genç bir adam gelip koluna dokundu: "Gel ben ile." Ağır bir aksanla İngilizce konuşuyordu. "Ben yardım eder sen saklanmak."

Adam yan sokağa saptı. Lloyd'un, bu adama güvenmesi için hiçbir nedeni yoktu ama saniyeler içinde karar vermesi gerekiyordu; onunla gitti.

"Bu taraf," dedi genç adam ve Lloyd'u küçük bir eve soktu.

Yoksul bir mutfakta bir kadın ve bir bebek vardı. Genç adam kendinin, Maurice; kadını, karısı Marcelle ve bebeği de Simone olarak tanıttı.

Lloyd, şükran dolu bir nefes almak için kendine izin verdi. Almanların elinden kaçmıştı! Hâlâ tehlikedeydi ama en azından sokakta değil, dostça karşılandığı bir evdeydi.

Lloyd'un, Cambridge'de katı bir gramerle konuşmayı öğrendiği Fransızca, İspanya'dan kaçtığında ve özellikle de Bordeaux'da üzüm topladığı iki hafta içinde gündelik dile doğru yumuşamıştı. "Çok iyisiniz," dedi. "Teşekkür ederim."

Maurice, İngilizce konuşmak zorunda olmadığını anlamının rahatlığıyla Fransızca konuşmaya başladı: "Sanırım biraz yemek istersin."

"Hem de çok."

Marcelle; uzun bir somun ekmekten birkaç dilim kesti, etiketsiz bir şişe şarap ve peynir dilimleriyle birlikte masaya koydu. Lloyd oturdu ve aç kurtlar gibi tıkindı.

"Sana birkaç parça eski giysi vereyim," dedi Maurice. "Ama sokakta farklı yürümelisin. Yürürken öyle tedirgin ve öyle meraklı görünüyorsun ki boyuna 'İngiliz misafir' diye bir yafta assan yeridir. Etrafını izlerken gözlerini yerden kaldırma."

Ağzı peynir ve ekmekle dolu Lloyd, "Bunu unutmayacağım," dedi.

Küçük bir kitap rafında Marx ve Lenin kitaplarının Fransızca tercümeleri vardı. Maurice, Lloyd'un kitaplara baktığını gördü: "Hitler-Stalin paktına kadar Komünisttim." Eliyle çevik bir kesme hareketi yaptı. "Şimdi, bitti. Gelgelelim Faşizmi yenmek zorundayız."

"Ben İspanya'daydım," dedi Lloyd. "Ondan önce bütün sol partilerin birleşik bir cephe oluşturmalarına inanırdım. Artık inanmıyorum."

Simone ağlamaya başladı. Marcelle, koca memesini bol elbisesinden dı-

şarı çıkarıp bebeği emzirmeye başladı. Lloyd, Fransız kadınlarının bu konuda, iffet kumkuması İngiliz hemcinslerine göre çok daha rahat olduklarını hatırladı.

Yemeğini bitirdiğinde Maurice onu üst kata götürdü. İçinde çok fazla eşya olmayan bir gardıroptan –hepsi de eski ama temiz– lacivert bir tulum, açık mavi bir gömlek, iç çamaşırı, çorap çıkardı. Yoksul olduğu açıkça belli bu genç adamın iyilikseverliği Lloyd’u çok duygulandırdı ve nasıl teşekkür edeceğini bilemedi.

“Ordu üniformanı yerde bırak,” dedi Maurice. “Onları yakarım.”

Lloyd, elini yüzünü de yıkamak istiyordu ama bir banyo yoktu. Arka avluda olabileceğini düşündü.

Yeni giysilerini giyindi. Duvarda asılı aynada kendine baktı. Fransız ma-visi ona, ordu hâkisinden daha çok yakışıyordu ama hâlâ bir İngiliz olduğu belliydi.

Aşağı indi.

Marcelle, bebeğin gazını çıkarmaya çalışıyordu. “Şapka,” dedi.

Maurice, lacivert renkli tipik bir Fransız beresi buldu. Lloyd bereyi de taktı.

Sonra Maurice, Lloyd’un ayağındaki siyah renkli evladiyelik postallara baktı. Postalları tozluysa ama kaliteli oldukları her hâlükârda belliydi. “Bunlar seni ele verir,” dedi.

Lloyd, postallarını bırakmak istemiyordu; çünkü çok uzun bir yol yürümesi gerekiyordu. “Belki onları eski göstermenin bir yolunu buluruz,” dedi.

Maurice kuşkuluydu: “Nasıl?”

“Keskin bir bıçağın var mı?”

Maurice cebinden bir sustalı çakı çıkardı.

Lloyd, postallarını çıkardı. Başparmak yerlerine delik açtı, bilek kısımlarını biraz kesti, bağcıklarını söküp gayrimuntazam bir biçimde tekrar bağladı. Şimdi, yoksulların giyeceği tipte botlara benziyor ama hâlâ ayağını gayet güzel sarıyordu ve tabanları da uzun yürüyüşü için gayet sağlamdı.

“Nereye gideceksin?” diye sordu Maurice.

“İki seçeneğim var,” dedi Lloyd. “Kuzeye, denize doğru gidebilirim ve belki beni Manş’ın öbür yakasına götürecek bir balıkçı teknesi bulurum. Veya güneybatıya gider, sınırı geçip İspanya’ya girerim.” İspanya şimdi tarafsızdı ve hâlâ büyük şehirlerde İngiliz konsoloslukları vardı. “İspanya yolunu biliyorum. Oradan iki kez geçtim.”

“Manş, İspanya’dan daha yakın,” dedi Maurice. “Ama sanırım Almanlar bütün limanları kapatacak.”

“Peki, cephe nerede?”

“Almanlar Paris’e girdi.”

Lloyd, bir an şok geçirdiğini sandı. Paris düşmüştü bile!

“Fransız hükûmeti Bordeaux’ya taşındı,” dedi Maurice, omuzlarını kısarak. “Ama yenildik. Artık Fransa’yı hiçbir şey kurtaramaz.”

“Bütün Avrupa Faşist olacak,” dedi Lloyd.

“Britanya hariç. Evine gitmelisin.”

Lloyd düşündü: *Kuzeye mi güneybatıya mı?* Hangisinin daha iyi olacağını bilemedi.

“Bir arkadaşım var,” dedi Maurice. “Eskiden Komünistti. Çiftçilere sığır yemi satar. Bugün öğleden sonra güneybatıda bir yere gideceğini biliyorum. İspanya’ya gitmeye karar verersen seni yirmi mil kadar götürebilir.

Bu, Lloyd’un karar vermesine yardımcı oldu. “Onunla gideceğim,” dedi.

(iii)

Daisy, uzun bir yolculuğa çıkmış ama dönüp dolaşıp aynı yere gelmişti.

Lloyd Fransa’ya gönderilince Daisy çok üzülmüştü. Onu sevdiğini söyleme fırsatını kaçırmıştı –hatta ona bir veda öpücüğü bile verememişti!

Ve şimdi, artık o fırsatı hiçbir zaman bulamayabilirdi. Lloyd’un, Dunkirk Muharebesi’nde kayıp olduğu bildirilmişti. Yani ne cesedi ne de kendisi bulunabilmişti. Savaş esirleri arasında da yoktu. Muhtemelen bir bomba ile tanınmayacak derece parçalanıp ölmüştü veya belki de yıkılan bir çiftlik evinin enkazı altında yatıyordu. Daisy günlerce ağladı.

Ty Gwyn’de üzüntüsüyle baş başa bir ay daha geçirdi ama yeni bir haber gelmedi. Sonra suçluluk hissetmeye başladı. Onun kadar veya hatta ondan da fazla üzüntü çeken birçok kadın vardı. Bazıları, başlarında ailenin geçimini sağlayacak babaları olmadan iki çocuğunu büyütmek zorundaydı. Daisy’nin, zina yapmayı düşündüğü adam kayıp diye kendi adına üzülmeye hakkı yoktu.

Kendini toparlaması ve olumlu bir şeyler yapması gerekiyordu. Kader, onun Lloyd’la birlikte olmasını istememişti –bu gayet açıktı. Hayatını her gün tehlikeye atan bir kocası vardı zaten. Boy’a destek olmanın, karılık görevi olduğunu hatırlattı kendine.

Londra’ya döndü. Mayfair’deki evi açtı; sınırlı sayıdaki hizmetliyle elinden geldiğince yeniden düzenleyip Boy izinli geldiğinde rahat edebileceği bir yer hâline getirmeye çalıştı.

Lloyd’u unutmaması ve iyi bir eş olması gerekiyordu. Belki tekrar hamile

kalırdı.

Birçok kadın, Hava Kuvvetleri Kadın Yardımcılar kuruluşuna yazılıp savaşa ilgili işlerde çalışıyor veya Kadınlar Kara Ordusu ile tarımsal çalışmalara katılıyordu. Bazıları da Hava Saldırısı Önlemleri Gönüllü Kadınlar Hizmeti altında ücretsiz çalışıyordu. Fakat böyle işlerde kadınlar için yapılacak çok fazla bir iş yoktu ve *The Times*, hava saldırısı önlemlerinin israftan başka bir şey olmadığından şikâyet eden mektuplar yayımlamıştı.

Kıta Avrupası savaşı sona ermiş gibi görünüyordu. Almanya kazanmıştı. Avrupa; Polonya'dan Sicilya'ya, Macaristan'dan Portekiz'e kadar Faşist olmuştu. Hiçbir yerden çatışma haberi gelmiyordu.

Dedikodulara bakılırsa İngiliz hükümeti barış koşullarını tartışmıştı.

Ama Churchill, Hitler'le barış yapmadı ve o yaz, Britanya Savaşı¹ başladı.

İlk başta siviller pek fazla etkilenmedi. Kilise çanları susturuldu. Çanların hep birlikte çalması, sadece Alman saldırılarını duyurmak için kullanılmaya başlandı. Daisy, hükümet talimatını uyguluyordu: Evdeki her sahanlığa, yangın anında kullanılmak üzere su ve kum kovaları koydu ama bu kovalar hiç kullanılmadı. Luftwaffe, Britanya'nın ithal ihtiyaç malzemesi hatlarını kesmek için limanları bombalıyordu. Sonra, Kraliyet Hava Kuvvetlerini tahrip etmek için hava üslerini bombalamaya başladı. Boy; bir Spitfire² ile uçuyor, havada düşman uçaklarıyla kapışıyor ve bu çatışmaları izleyen Kent ve Sussex dolaylarındaki çiftçilerin ağzı açık kalıyordu. Eve yazdığı nadir mektuplardan birinde, üç Alman uçağı düşürmekle övünüyordu. Boy, haftalardır izne çıkamıyordu ve Daisy, kocası için çiçeklerle doldurduğu evde tek başına oturdu. Nihayet 7 Eylül Cumartesi sabahı Boy, hafta sonu izniyle geldi. Sıcak ve güneşli hava, harikaydı; insanların pastırma yazı dediği, ılık bir mucize gibiydi. Ve ne yazık ki o gün, Luftwaffe taktik değiştirdi.

Daisy kocasını öptü ve Boy'un soyunma odasında temiz gömlek ve çamaşır bulunmasını sağladı. Diğer kadınların konuşmalarından öğrendiğine göre savaştan erkekler, izin günlerinde önce seks sonra alkol ve güzel yemekler istiyordu. Düşükten beri Daisy ve Boy birlikte yatmamışlardı. Ondan beri ilk defa birlikte olacaklardı. Beklediği zevki gerçekten almayacağını düşünerek suçluluk hissetti. Fakat karılık görevini yapmayı kesinlikle reddetmeyecekti.

Kocasının, eve gelir gelmez onu yatağa sürükleyeceğini sanmıştı ama Boy, seks için o kadar da büyük bir ihtiyaç duyuyormuş gibi değildi:

¹ 10 Temmuz 1940 tarihinde başladı (çev. notu).

² İkinci Dünya Savaşı'nda RAF ve birçok Müttefik ülkenin kullandığı tek koltuklu bir askeri uçak (çev. notu).

Üniformasını çıkardı, banyo yaptı, saçlarını yıkadı, sivil elbiseler giydi. Daisy aşçıya, iyi bir öğle yemeği için hiçbir masraftan kaçınılmasını emretti ve Boy için, mahzendeki en eski şaraplardan birini getirtti.

Yemekten sonra Boy, “Birkaç saat dışarı çıkacağım, akşam yemeğine gelirim,” dediğinde Daisy, hem şaşırды hem de incindi.

İyi bir eş olmak istiyordu ama pasif bir kadın olmaya niyeti yoktu. “Aylardır bu ilk iznin!” diye itiraz etti. “Nereye gidiyorsun?”

“Bir ata bakacağım.”

Hiç sorun değildi: “Ah, güzel –ben de seninle geleyim,” dedi Daisy.

“Hayır, gelme. Peşimde bir kadınla gidersem benim kılıbık olduğumu düşünür ve fiyatı artırırlar.”

Daisy, hayal kırıklığını gizleyemedi: “Ben her zaman, at alma ve üretme işinin birlikte yapacağımız bir şey olacağını hayal etmiştim.”

“Bu iş gerçekten kadınlara göre bir dünya değil.”

“Ah, bırak bu bayat lafları!” dedi Daisy, kızarak. “Ben de atlardan senin kadar anlarım.”

Boy, rahatsız olmuşa benziyordu: “Belki anlıyorsundur ama gene de ben pazarlık ederken senin, o heriflerin yanında olmanı istemiyorum –o kadar.”

Daisy vazgeçti. “Nasıl istersen,” dedi ve yemek odasından çıktı.

İçgüdüleri ona, Boy’un yalan söylediğini anlatıyordu. Savaşan erkekler, izin günlerinde at alım satımıyla uğraşmazdı. Kocasının neyin peşinde olduğunu öğrenmeye niyetlendi. Kahramanlar bile karılarına karşı dürüst olmalıydı.

Odasına gidip pantolon ve çizme giydi. Boy ana merdivenlerden ön kapıya inerken o da mutfaktan geçip arka merdivenlere koştu, avluyu geçti, ahıra girdi. Orada bir deri ceket, gözlük ve kask giydi. Ahırlardan garaja geçen kapıyı açtı, saatteki azami hızı yüz mil olan Triumph Tiger 100 model motosikletine atladı. Motoru çalıştırdı ve gayet rahat dışarı çıktı.

Eylül 1939’da benzin karneye bağlandığında motosiklet kullanmaya başlamıştı. Bisiklete binmek gibiydi ama çok daha kolaydı. Motosikletin verdiği özgürlük ve bağımsızlık duygusuna bayılıyordu.

Boy’un krem rengi Bentley Airline otomobili köşeyi dönerken Daisy de caddeye çıkmıştı.

Peşine takıldı.

Boy, Trafalgar Meydanı’ndan geçip tiyatrolar bölgesine girdi. Daisy, dikkat çekmeyeceği bir mesafeden takip ediyordu çünkü onu şüphelendirmek istemiyordu. Merkez Londra’da hâlâ, resmî görevlerde kullanılan yüzlerce otomobille hatırı sayılır bir trafik vardı. İlâveten, özel otomobiller için kar-

neye bağlanan benzin miktarı da insafsız ölçülerde az değildi; özellikle de şehirde araba kullanmak isteyenler için.

Boy, finans merkezinin içinden geçerek doğu yönünde ilerledi. Cumartesi öğleden sonra burada çok az trafik vardı ve Daisy, fark edilmekten endişe duymaya başladı. Ama gözlükler ve kaskla kolayca tanınmazdı; zaten Boy, açık penceresinden purosunu tütüre tütüre ve etrafıyla pek ilgilenmeden ilerliyordu.

Boy, Aldgate'e girdi ve Daisy, kocasının oraya giriş nedeniyle ilgili nahoş bir duyguya kapıldı.

Boy, East End'in sefalet açısından bir nebze daha iyi caddelerinden birine döndü ve on sekizinci yüzyıldan kalma hoş bir evin önüne park etti. Görünürde ahır falan yoktu: Burası, yarış atlarının alınıp satıldığı bir yer değildi. Yalan söylediği apaçıktı.

Daisy, caddenin ilerisinde motosikletini durdurdu ve izledi. Boy arabadan indi, kapısını çarparak kapattı. Etrafına bakınmadı veya ev numarası aranmadı; besbelli ki daha önce de buraya gelmişti ve nereye gittiğini çok iyi biliyordu. Ağzında purosuyla kaygısız ve keyifli bir havada yürüyerek evin ön kapısına gitti ve kendi anahtarıyla kapıyı açtı.

Daisy ağlamak istedi.

Boy, eve girip gözden kayboldu.

İşte o sırada, Doğu yönünde bir yerlerde bir patlama oldu.

Daisy o yöne bakınca gökyüzündeki uçakları gördü.

Almanlar Londra'yı bombalamak için bu günü mü seçmişti?

Öyle bile olsa umurunda değildi. Boy'un, sadakatsizliğini keyif içinde yaşamasına izin vermeyecekti. Motosikletini evin önüne sürdü ve otomobilin arkasına park etti. Kaskını ve gözlüklerini çıkardı, ön kapıya gitti, kapıyı çaldı.

Bu defa başka bir patlama sesi duydu; ses, daha yakından gelmişti; sonra, hava saldırısı sirenleri o matemli şarkıyı söylemeye başladı.

Kapı hafifçe aralanınca Daisy, var gücüyle kapıyı itti. Hizmetçi elbise-li genç bir kadın, bir çığlık atıp geriye kaçtı. Daisy eve girdi. Arkasından kapıyı çarparak kapattı. Standart bir orta sınıf İngiliz evinin girişindeydi ama içerisi, egzotik bir tarzda döşenmişti: Şark işi halılar, kalın perdeler, hamamda yıkanan çıplak kadınları gösteren tablolar.

En yakındaki kapıyı açınca bir kabul odasına girdi. İçerisi loş bir ışıkla aydınlanıyor, pencerelerdeki kadife perdeler gün ışığını kesiyordu. İçeride üç kişi vardı. Birden ayağa kalkıp afal afal Daisy'ye bakan kişi, bol bir ipek sabahlık giymiş ama kırmızı rujla özenli bir makyaj yapmış kırk yaşlarında

bir kadındı –besbelli ki anne oydu. Onun arkasındaki bir kanepeye oturmuş ve üzerinde sadece külotla naylon çoraplar olan on altı yaşlarında bir kız, sigara içiyordu. Kızın yanında oturan Boy’un eli, çorapların yukarisından kızın bacağına tutuyordu. Boy hemen elini çekti –gülünç bir hareketti, elini çekmesi bu tabloyu daha masum gösterecek değildi.

Daisy, gözyaşı akıtmamak için gayret sarf etti. “Bana onları bırakacağına söz verdin!” dedi. Bir intikam meleşği gibi soğuk bir öfke göstermek istiyordu ama sesi, incinmiş ve kederli çıktı.

Boy, kıpkırmızı kesildi ve paniklemiş gibi görünüyordu: “Sen burada ne bok arıyorsun?”

Yaşlı kadın, “Hah, işe bak, karısı geldi,” dedi.

Kadının adının Pearl, kızın adının da Joanie olduğunu hatırlıyordu Daisy. Böyle kadınların adını biliyor olmak ne iğrençti!

Hizmetçi, odanın kapısına geldi: “Bu şıllığı ben içeri almadım, beni itti-rip içeri girdi!”

Daisy, Boy’a döndü: “Senin için evimizi güzelleştirmeye ve rahat edeceğin bir yuva hâline getirmeye çok gayret ettim –ve sen bunu tercih ediyorsun!”

Boy, bir şey söylemeye çalıştı ama kelimeleri bulmakta zorlandı. Bir iki saniye, tükürüklerini saça saça abuk sabuk bir şeyler söylendi. Tam o sırada yakınlarda bir patlama daha oldu, yer ve pencereler zangırdadı.

“Sağır mı oldunuz siz? Şu anda bir hava bombardımanı var!” dedi hizmetçi. Ama başını çevirip kadına bakan olmadı. Hizmetçi, “Ben bodruma iniyorum,” deyip gitti.

Hepsinin sığınağa inmeleri gerekiyordu. Ancak oradan ayrılmadan önce Daisy’nin Boy’a söylemesi gereken bir şey vardı: “Bir daha asla benim yatağıma gelme lütfen. Kirlenmeyi reddediyorum.”

Kanepedeki kız –Joanie, “Sadece biraz eğleniyorduk tatlım. Neden sen de bize katılmıyorsun? Hoşuna gidebilir,” dedi.

Yaşlı kadın Pearl, Daisy’yi tepeden tırnağa süzdü: “Çok da hoş bir vücudu var.”

Daisy, eğer onlara bir fırsat verirse kendisini daha çok aşağılayacaklarını anladı. Onları duymazdan gelip doğrudan Boy’la konuştu. “Sen seçimini yapmışsın,” dedi. “Ve ben de kararımı verdim.” Odadan çıktı, kendini küçük düşürülmüş ve dışlanmış hissetmesine rağmen başını dik tutarak yürüdü.

Boy’un, “Hay kahretsin, ne boktan bir vaziyet,” dediğini duydu.

Boktan bir vaziyet mi, diye düşündü Daisy, hepsi bu mu yani?

Ön kapıdan çıktı.

Sonra başını havaya kaldırdı.

Gökyüzü uçak doluydu.

Gördükleri, korkuyla titremesine neden oldu. Uçaklar, belki üç bin metre yukarıdaydı ama güneşin önünü kesmiş gibi görünüyorlardı. Yüzlerce uçak vardı; tombul biçimli bombardıman uçakları ve asabi bir kıvraklıkla manevralar yapan ince uzun savaş uçakları, sanki yirmi mil genişliğinde bir alana yayılmışlardı. Doğuda, rıhtımlar ve Woolwich Arsenal¹ yönünde, düşen bombalardan sonra yerden dumanlar yükseliyor; patlamalar, azgın bir denizin hiç durmayan dalga kükremeleri gibi devam ediyordu.

Daisy, Hitler'in daha geçen çarşamba günü Alman parlamentosunda bir konuşma yaptığını hatırladı –Berlin'i bombalayan RAF'in günahları hakkında atıp tutmuş, misilleme olarak İngiliz şehirlerini haritadan silmekle tehdit etmişti. Görünüşe göre Londra'yı dümdüz etmeye kararlıydı.

Bu, zaten Daisy'nin hayatındaki en kötü gündü. Şimdiyse hayatının son günü olabileceğini fark ediyordu.

Ama o eve geri dönüp bodrumdaki sığınağa giremezdi. Buradan kaçmalıydı. Kendi evine ulaşmaya ve kimsenin görmeyeceği bir yerde kendi başına ağlamaya ihtiyacı vardı.

Telaş içinde kaskını ve gözlüklerini taktı. Kendini bir duvarın arkasına atması için onu zorlayan mantıksız ama çok güçlü bir içgüdüye karşı koydu. Motosikletine atladığı gibi oradan uzaklaştı.

Çok uzağa gidemedi.

İki sokak öteye vardığında bir bomba, tam da onun görüş alanı içindeki bir evin üstüne indi. Daisy ani bir fren yaptı. Evin çatısındaki kocaman göçüğü gördü, patlamanın yarattığı sarsıntıyı hissetti ve birkaç saniye sonra da sanki bir gaz sobası devrilip alev almış gibi evin içine yayılan yangını gördü. Hemen ardından da on iki yaşlarında ve saçları tutuşmuş bir kız çocuğu, çığlıklar ata ata evden fırlayıp dosdoğru Daisy'ye doğru koşmaya başladı.

Daisy; motosikletten aşağı atladı, deri ceketini çıkardı ve kızın kafasına sıkıca sararak alevlerin oksijenle buluşmasını kesti.

Kızın çığlıkları durdu. Daisy ceketini açtı; çocuk, hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Artık acı çekmiyordu ama kafasında saç kalmamıştı. Daisy, caddede aşağı yukarı baktı. Elinde, yan tarafında *İlk Yardım* yazan metal bir çanta ve kolunda da ARP² bandı olan çelik kasklı bir adam, koşarak onlara doğru

¹ Kraliyet cephane ve mühimmat deposu ve imalathanesi Royal Arsenal'in de bulunduğu bölge (çev. notu).

² *Hava Saldırısı Önlemleri* anlamında Air Raid Precautions kısaltması (çev. notu).

geliyordu.

Kız çocuğu ise Daisy'nin yüzüne baktı, ağzını açtı ve bir çığlık daha attı: "Annem içeride!"

"Sakin ol, tatlım," dedi ARP görevlisi, "önce senin durumuna bakalım."

Daisy, kızı görevliyle bırakıp binanın ön kapısına koştu. Ucuz dairelere bölünmüş eski bir eve benziyordu. Üst katlar yanıyordu ama Daisy, ön girişten içeri girebildi. Bir tahmin yürüterek arka tarafa doğru koştu ve kendini bir mutfakta buldu. Yerde bir kadın yatıyordu; kadın baygındı ve bir portatif yataкта küçük bir çocuk vardı. Çocuğu alıp dışarı koştu.

Saçı yanan kız, bağırdı: "Bu benim kız kardeşim!"

Daisy, küçük çocuğu ablasının kucağına verip tekrar binaya koştu.

Baygın kadın, taşıyamayacağı kadar ağırdı. Daisy; kadının arkasına geçti, kol altlarından tutup mutfak zemininde sürükledi, girişi geçti ve caddeye çıkardı.

Sedan bir arabadan bozma, arka tarafı branda kaplı bir kamyonet kasasına çevrilmiş bir ambulans gelmişti. ARP görevlisi, saçı yanan kızı ambulansa bindiriyordu. Ambulans şoförü, koşarak Daisy'ye yardıma geldi. Birlikte, baygın anneyi de ambulansa yerleştirdiler.

"İçeride başka kimse var mı?" diye sordu şoför, Daisy'ye.

"Bilmiyorum!"

Adam, binanın içine koştu. Tam o anda bütün bina bel verdi. Yanan üst katlar, binanın ortasına göçtü. Ambulans şoförü, o cehennemın içinde gözden kayboldu.

Daisy, kendi attığı çığlığı duydu.

Elleriyle ağzını kapattı ve adamı görmek umuduyla alevlerin arasına baktı; ona yardım etmeye kalkışsa bu, tam bir intihar olurdu.

"Aman Tanrı'm," dedi ARP görevlisi, "Alf öldü!"

Tam o anda, üç yüz metre ileride bir yere düşen başka bir bombanın patlamasını duyular.

"Şimdi şoför de yok ve ben buradan ayrılamam," dedi ARP görevlisi. Caddenin aşağı tarafına baktı. Bazı evlerin önünde bir iki kişi vardı ama muhtemelen insanların çoğu sığınaklara inmişti.

"Ambulansı ben kullanırım," dedi Daisy. "Nereye gitmeliyim?"

"Araba kullanabiliyor musun?"

İngiliz kadınların pek çoğu araba kullanmıyordu ve bu, hâlâ erkeklerin yaptığı bir işti. "Aptal aptal sorular sorma," dedi Daisy. "Bu ambulansı nereye götürmem gerekiyor?"

"St. Bart'a. Nerede olduğunu biliyor musun?"

“Elbette biliyorum.” St. Bartholomew, Londra’nın en büyük hastanesiy-di ve Daisy, dört yıldır Londra’da yaşıyordu. “Batı Smithfield,” diye ekledi, adamı inandırabilmek için.

“Acil servisi, binanın arkasında.”

“Bulurum,” dedi. Ambulansa atladı. Motor hâlâ çalışıyordu.

ARP görevlisi seslendi: “Adın ne?”

“Daisy Fitzherbert. Seninki?”

“Nobby Clarke. Ambulansına iyi davran.”

Arabanın vites donanımı, standart bir kollu sistemdi. Daisy birinci vites-e taktı ve sürdü.

Başının üstünde uçaklar kükremeye devam ediyor, bombalar merhamet-sizce yağıyordu. Daisy, yaralıları hastaneye yetiştirmek zorundaydı; St. Bart Hastanesi bir milden daha uzakta değildi ama yolculuk, insanı delirtecek kadar zordu. Leadenhall Caddesi, Poultry ve Cheapside boyunca ilerledi ama bazı yerlerde caddeler tıkanmıştı; defalarca geri dönüp başka bir yol araması gerekti. Sanki hemen her caddede en az bir ev tahrip olmuş gibiydi. Her yerde duman, moloz, yaralı ve ağlayan insanlar vardı.

Hastaneye vardığında çok rahatladı ve acil girişini bulmak için başka bir ambulansın peşine takıldı. Hastanede çılginca bir telaş vardı; bir düzine kadar araçtan indirilen sakatlanmış veya yanmış insanlar, önlükleri kan içinde kalmış sedyecilerin telaşlı koşuşturmalarıyla acil servise taşınyordu. *Belki de bu çocukların annesini kurtarmışımıdır*, diye düşündü Daisy. *Kocam beni istemese bile, belki de tamamıyla değersiz bir insan değilimdir.*

Saçsız kız, bebek kardeşini hâlâ kucağında taşıyordu. Daisy, ikisinin de ambulanstın inmesine yardım etti. Bir hemşire de baygın anneyi kaldırıp taşımada Daisy’ye yardım etti.

Fakat Daisy, kadının nefes almadığını gördü. “Bu ikisi onun çocukları!” dedi, hemşireye. Kendi sesinin histeri krizine yakın bir tonda çıktığını duy-du. “Şimdi ne olacak?”

“Ben gerekeni yaparım,” dedi hemşire, çabuk çabuk. “Sen hemen geri dönmelisin.”

“Geri mi dönmeliyim?” dedi Daisy.

“Kendine gel!” dedi hemşire. “Bu gece sona ermeden önce daha birçok ölü ve yaralı olacak!”

“Peki,” dedi Daisy. Şoför koltuğuna atlayıp ambulansı sürdü.

(iv)

Lloyd Williams; İspanya sınırından yirmi mil uzakta bulunan ve Akdeniz

güneşinin pırıl pırıl ısıttığı Fransız kasabası Perpignan'a, ekim ayının ılık bir öğleden sonrasında vardı.

Tıpkı 1937'deki korkunç günlerde yaptığı gibi eylül ayını, bağ bozumunda üzüm toplayarak Bordeaux bölgesinde geçirmişti. Şimdi cebinde, hem otobüs ve tramvaylara binecek hem de -kümeslerden çiğ yumurta veya insanların bahçelerinden olgunlaşmamış sebze çalmak yerine- ucuz lokantalarda bir şeyler yiyebilecek kadar parası vardı. Üç yıl önce İspanya'dan ayrılmak için geçtiği yolu şimdi tersine gidiyordu. Güneyden, Bordeaux'dan geliyordu; zaman zaman yük trenlerine binerek ve bazen de kamyonculara yalvararak Toulouse ve Béziers'ten geçmişti.

Şimdi, Perpignan'dan güneydoğuya ve İspanyol sınırına doğru giden ana yolun kenarındaki bir kafede oturuyordu. Üzerinde hâlâ, Maurice'in mavi tulumuyla beresi; brandadan dikilmiş küçük çantasında ise -evine dönen bir duvar ustası olduğunu kanıtlayacak- paslı bir mala ve üstüne harç sıçramış bir su terazisi vardı. Birisinin ona duvar ustası olarak iş vermeye kalkışmaması için dua ediyordu: Tuğla bir duvarın nasıl örüleceği hakkında en ufak bir fikri yoktu.

Dağlarda yolunu nasıl bulacağını düşünüyordu. Üç ay önce Picardy'deyken kendi kendine, 1936'da onu İspanya'ya götüren kılavuzun Pireneler üstünde izlediği yolu üstünkörü de olsa bulabileceğini söylemişti ve o yolun bir kısmını, bir yıl sonra İspanya'dan ayrılırken kendi başına geçebilmişti. Fakat uzak ufukta görünen mor zirveler ve yeşil vadilere bakınca oralardan geçme umudu ürküntüye dönüşüyordu. O yolculuğun her adımının hafızasına kazınmış olduğunu sanmıştı ama belli patikaları, köprüleri ve dönüş noktalarını hatırlamaya çalıştıkça zihnindeki resimler bulanıklaşıyor; en önemli ayrıntılar, asabını bozarak zihninden kayıp gidiyordu.

Baharatlı balık buğulama yediği öğle yemeğini bitirdi ve sonra, yan masadaki bir grup şoförle usulca konuşmaya başladı. "Cerbère'ye kadar gitmem gerek," dedi. Söylediği yer, İspanyol sınırından önceki son köydü. "O yöne gideniniz var mı?"

Muhtemelen hepsi o yöne gidiyordu; çünkü güneydoğu hattındaki bu yerde bulunmanın tek sebebi, Cerbère'ye gitmekti. Burası -yani *Vichy Fransası*¹, teknik olarak bağımsız bir bölgeydi ama pratikte, ülkenin diğer yarısını istila etmiş Almanların parmak ucundaydı. Hiç kimsenin, yabancı bir aksanla konuşan ve tek başına yolculuk eden birini yanına almak gibi

¹ Vichy French: Paris resmi başkent olarak kaldığı hâlde 1940-1944 yılları boyunca Philippe Pétain liderliğindeki Fransız hükûmetinin, bir kaplıca kasabası olan Vichy'ye taşınması nedeniyle Müttefiklerin bu hükûmet için kullandıkları bir terim (çev. notu).

bir acelesi yoktu.

“Ben duvar ustasıyım,” dedi, branda çantasını göstererek. “Evime, İspanya’ya dönüyorum. Adım Leandro.”

Fanila giymiş şişko bir adam, “Yarı yola kadar seni götürebilirim,” dedi.

“Teşekkür ederim.”

“Gitmeye hazır mısın?”

“Elbette.”

Dışarı çıktılar ve iki yanında bir elektrikli eşya mağazasının adı yazan, döküntü bir Renault minibüse bindiler. Yola çıkınca şoför, Lloyd’a evli olup olmadığını sordu. Hemen ardından nahoş nitelikte bir dizi kişisel soru sökün edince Lloyd, bu adamın da başkalarının cinsel hayatını çok merak ettiğini anladı. Lloyd’u götürmeye razı olmasında şaşılacak bir şey yoktu; çünkü sırnaşık ve patavatsız sorularını sorma şansı yakalamıştı. Lloyd’u arabasına alan adamların pek çoğunun, böyle sinsî bir niyetleri olmuştu.

“Ben bakırım,” dedi Lloyd. Ki bu, doğrudu; fakat bu cevap da öğrenci kızlarla öpüşüp koklaşma sorularına yol açtı.

Lloyd’un bu konuda epeyce tecrübesi olmuştu ama bunları bu herifle paylaşmak niyetinde değildi. Kaba olmamaya çalışırken ayrıntı anlatmaya çalıştı ve nihayet şoför de havlu attı. “Benim buradan dönmem gerek,” diyerek arabayı durdurdu.

Lloyd, şoföre teşekkür edip yürümeye başladı.

Bir asker gibi yürümemesi gerektiğini öğrenmiş; basbayağı köylü tarzında olduğunu düşündüğü bir yürüyüş tarzı geliştirmişti. Yanında asla bir gazete veya kitap taşımıyordu. Saçı en son, Toulouse’un en yoksul kesimindeki fazlasıyla kabiliyetsiz bir berber tarafından tıraş edilmişti. Yüzünü de haftada bir tıraş ediyordu; o yüzden, normal olarak sakalı biraz uzundu ve hayret edilecek bir durum olsa da ona bir tür, *hiç kimse* kimliği sağlamakta oldukça etkiliydi. Banyo yapmayı bırakmış ve insanları onunla konuşmaktan uzak tutan kaba bir koku edinmişti.

Fransa veya İspanya’da, işçi sınıfından olan çok az insanın kol saati vardı. O yüzden de Bernie’nin mezuniyet hediyesi olarak verdiği kare ekranlı çelik saat, kolunda değildi. Saati, ona yardım eden pek çok Fransız’dan birine veremezdi; çünkü İngiliz malı bir saat, o insanların bir suçlu gibi görülmesine neden olabilirdi. Sonunda, büyük bir üzüntü hissederek saati bir havuza atmıştı.

En zayıf noktası, yanında hiçbir kimlik belgesi olmamasıydı.

Kendisine epeyce benzeyen bir adamın kimliğini satın almaya ve başka iki adamın da kimliklerini çalmaya çalışmıştı ama bu günlerde insanların

kimliklerini kaybetmeme konusunda fazlasıyla hassas olmalarında şaşılacak bir taraf yoktu.

Bu sebeple geliştirdiği strateji, kimliğinin sorulmasına neden olabilecek her durumun uzağından geçmeye dayanıyordu. Kendine; fark edilmeyen, göze çarpmayan, önemsiz bir *hiç kimse* görüntüsü vermeyi başarmıştı. Yollardan yürümek yerine, mümkünse tarlaların içinden yürüyor ve asla yolcu trenleriyle yolculuk etmiyordu; çünkü yolcu treni istasyonlarında kontrol noktaları vardı. Şimdiye kadar şansı yaver gitmişti. Bir köyde, jandarma kimliğini istemiş; onlara, Marsilya'da bir barda sarhoş olup sızdığı bir anda kimliğinin çalındığını söylemiş; jandarma da ona inanmış ve salıvermişti.

Ama artık, bu şansını da kaybetmişti.

Şimdi, oldukça yoksul bir tarım alanından geçiyordu; Pirene Dağları'nın eteklerindeydi. Akdeniz'e yakındı; toprak kumluydu. Tozlu yol, ayakta kalmaya çabalayan küçük çiftliklerden ve yoksul köylerden geçiyordu. Nüfus yoğunluğu düşük bir bölgedeydi. Sol tarafında, tepelerin çok ötesindeki denizin maviliğini zaman zaman görebiliyordu.

Görmeyi umduğu en son şey, içinde üç jandarma olan yeşil bir Citroën'in gelip yanında durmasıydı.

Fazlasıyla ani olmuştu. Geveze şişko şoför onu arabasından indirdiğinden beri ilk defa, yaklaşan bir araç sesi duymuş ama yorgun argın evine giden bir işçi gibi yürümeye devam etmişti. Yolun iki tarafında da seyrek bitkiler, kavruk ağaçlar ve çorak tarlalar vardı. Araba durduğunda bir saniye, o tarlalara doğru kaçmayı düşündü. Arabadan atlayan iki jandarmanın bellerindeki tabancaları gördüğü anda bu fikri terk etti. Muhtemelen ikisi de iyi nişancı değildi ama körün taşı denk gelebilirdi. Onlarla konuşarak bu işten sıyrılma şansı daha yüksekti. Bunlar, kırsal alan polisleriydi ve dediğim dedik tavırlı şehir polislerinden daha yumuşak başlıydılar.

"Belgelerin?" dedi en yakındaki jandarma, Fransızca konuşarak.

Lloyd, çaresiz bir tavırla ellerini iki yana açtı: "Monşer, ben öyle talihsiz bir adamım ki belgelerim Marsilya'da çalındı. Adım Leandro, İspanyol bir duvarcıyım, evime—"

"Bin arabaya."

Lloyd, tereddüt etti ama yapabileceği başka bir şey yoktu. Şimdi kaçıp kurtulma şansı, biraz öncekinden daha da azdı.

Jandarmalardan biri, kolunu sıkıca tuttu; onu arka koltuğa itti ve kendisi de yanına oturdu.

Araç hareket ettiğinde Lloyd, bütün ümidini yitirmiş gibiydi.

“Sen, İngiliz misin nesen?” dedi yanındaki jandarma.

“Ben, İspanyol bir duvar ustasıyım. Adım—”

Jandarma, elini salladı: “Zahmet etme.”

Lloyd, gereğinden fazla bir iyimserlikle hareket etmiş olduğunu görüyordu: Güya o, İspanyol sınırına doğru giden kimliksiz bir yabancıydı. Ama jandarmalar, onun kaçak bir İngiliz askeri olduğunu kolayca anlamıştı. Eğer kanıt bulmak isteseler soyunmasını emredebilirlerdi; çünkü askerliğiyle ilgili kimlik plakası boynunda asılıydı. Henüz o plakayı atmamıştı; çünkü o da olmasa casusluk suçlamasıyla derhâl vurulabilirdi.

Ve şimdi, silahlı üç adamın ortasında bir aracın içinde mahsur kalmış durumdaydı; kaçmanın bir yolunu bulma ihtimali de sıfırdı.

Araba, yoluna devam etti ve Lloyd’un gitmeye çalıştığı yönde gidiyorlardı. Güneş, sağ taraflarındaki dağların arkasına indi. Burası ile sınır arasında büyük kasabalar yoktu; Lloyd, jandarmaların onu gece için bir köy hapishanesine tıkacaklarını varsayıyordu. Belki de oradan kaçabilirdi. Kaçamazsa hiç şüphesiz ertesi gün onu Perpignan’a geri götürüp şehir polisine teslim edeceklerdi. Sonra ne olacaktı? Sorgulanacak mıydı? Bu ihtimal, korkuyla ürpermesine neden oldu: Fransız polisi onu döverdi, Alman polisi ise işkence ederdi. Eğer hayatta kalırsa savaş esirleri kampına gönderilir, ya savaş bitene kadar ya da kötü beslenmekten ölene kadar da oradan çıkamazdı. Ancak şu anda sınırdan sadece birkaç mil uzaktaydı.

Küçük bir kasabaya girdiler. Arabadan inip hapishaneye gidene kadar, o arada kaçabilir miydi? Bir plan yapamıyordu çünkü bölgeyi bilmiyordu. Teyakkuzda olmak ve bir fırsat kollamak dışında yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Araba, ana caddeden ayrılıp bir dizi dükkânın arkasındaki bir sokağa döndü. Acaba orada onu vurup cesedini çöpe mi atacaklardı?

Araba, bir lokantanın arkasında durdu. Lokantanın arka avlusu, kutular ve devasa büyüklükte teneke varillerle doluydu. Lloyd, küçük bir pencereden lokantanın içindeki aydınlık mutfağı gördü.

Öndeki yolcu koltuğunda oturan jandarma, arabadan inip binaya en yakın kapı olan Lloyd’un kapısını açtı. Acaba şimdi bir şansı olabilir miydi? Arabanın etrafından dolanıp ana caddede koşması gerekecekti. Hava, alaca karanlıktı; ilk birkaç metreden sonra kolay bir hedef olmaktan kurtulabilirdi.

Jandarma, arabanın içine uzanıp Lloyd’un kolunu tuttu ve Lloyd dışarı çıkıp ayağa dikildiğinde de bırakmadı. Lloyd’un, kaçmak için iyi bir şans yakaladığı söylenemezdi.

Fakat neden onu buraya getirmişlerdi?

Mutfığa girdiler. Bir şef aşçı, elindeki kâsenin içinde yumurta çırpıyordu; ergen bir oğlan, büyük bir lavaboda bulaşık yıkıyordu.

Jandarmalardan biri, "Alın size bir İngiliz. Adının Leandro olduğunu söylüyor," dedi.

Şef aşçı, işine ara vermeden başını kaldırdı ve bağırdı: "Teresa! Buraya gel!"

Lloyd, bir Teresa hatırlıyordu: askerlere okuma yazma öğreten güzeller güzeli İspanyol anarşist.

Mutfak kapısı ardına kadar açıldı ve bir kadın içeri girdi.

Lloyd, hayretler içinde bakakaldı. Bir hata yapıyor olması mümkün değildi: Şimdi beyaz bir garson kepi ve önlüğü giymiş olsa da o iri gözleri ve o simsiyah gür saçları unutmaması mümkün değildi.

Kadın, ilk önce ona bakmadı. Bir kucak tabağı, genç bulaşıkçının yanına tezgâha bıraktı. Sonra jandarmalara döndü, gülümsedi, "Pierre! Michel! Nasılsınız?" diye diye her birini yanaklarından öptü. Sonra Lloyd'a döndü, bakakaldı ve "Hayır, bu imkânsız. Lloyd, gerçekten sen misin?" dedi.

Lloyd, salak salak kafa sallayabiliyordu sadece.

Kız; kollarıyla Lloyd'u sardı, kucakladı ve iki yanağından öptü.

Jandarmalardan biri, "Eh, oldu o zaman. Her şey yolunda. Bizim gitmemiz lazım. Size bol şans!" dedi. Branda çantasını Lloyd'a uzattı ve mutfaktan çıktılar.

Lloyd, nihayet konuşabildi. İspanyolca konuşarak "Neler oluyor?" diye sordu, Teresa'ya. "Ben hapse atılacağımı sanıyordum!"

"Onlar Nazilerden nefret ediyor, o yüzden de bize yardım ediyorlar," dedi Teresa.

"Biz dediğin kim?"

"Sonra anlatırım. Gel benimle." Teresa bir kapıyı açtı, yukarı çıkan merdivenlerden üst kata kadar ona yol gösterdi. Az eşyayla döşenmiş bir yatak odasına girdiler. "Sen burada bekle," dedi. "Yiyecek bir şeyler getireyim."

Lloyd, yatağa uzanıp bu olağanüstü şans üzerinde düşünmeye başladı. Beş dakika önce, işkence altında öleceğini düşünüyordu. Şimdiyse harikulade güzel bir kadının ona yemek getirmesini bekliyordu.

Aynı şekilde birdenbire, şansım tekrar dönebilir, diye düşündü.

Teresa, yarım saat sonra geri geldi. Kalın bir tabakta omlet ve kızarmış patates getirdi. "Bugün kalabalık bir gündü ama birazdan kapatacağız," dedi. "Birkaç dakikaya geri dönerim."

Lloyd, çabuk çabuk yemeğini yedi.

Gece oldu. Restorandan ayrılan müşterilerin konuşmalarını ve yerlerine yerleştirilen tabak, tencere, tavaların tıkırtılarını dinledi. Sonra, elinde bir şişe kırmızı şarap ve iki kadehle Teresa geri geldi.

Lloyd ona, neden İspanya'dan ayrıldığını sordu.

"İnsanlarımız biner biner katlediliyor," dedi Teresa. "Öldüremedikleri insanlar için de Siyasi Sorumluluk Kanunu diye bir şey çıkardılar ve hükûmeti destekleyen herkesi suçlu durumuna düşürdüler. 'Tehlikeli eylemsizlik' dedikleri davranışlarla bile olsa Franco'ya karşı gelirsen bütün varlığını kaybedebilirsin. Ancak ve ancak, onu desteklediğini ispat edebilirsen masum sayılıyorsun."

Lloyd, geçen martta Chamberlain'ın Avam Kamarasında konuşurken Franco'nun siyasi misilleme yapmaktan vazgeçtiğine dair verdiği güvenceyi anlatışını acı acı hatırladı. Chamberlain ne iblis bir yalancıydı.

Teresa devam etti: "Yoldaşlarımızın pek çoğu şimdi, en sefil mahkûm kamplarında."

"Sanırım benim arkadaşım Çavuş Lenny Griffiths'e ne olduğu hakkında hiçbir fikrin yoktur, değil mi?"

Teresa, başını iki yana salladı: "Belchite'den sonra onu hiç görmedim."

"Ya sen..?"

"Franco'nun adamlarından kaçtım, buraya geldim, garson olarak iş buldum... ve burada yapabileceğim başka işler olduğunu gördüm."

"Ne tür bir iş?"

"Kaçan askerleri dağlardan geçiriyorum. Jandarmalar, o yüzden seni bana getirdi."

Lloyd, cesaret buldu. Bu işi yalnız başına yapmayı planlıyordu ve yolunu bulup bulamayacağından endişeleniyordu. Şimdi belki de bir kılavuzu olacaktı.

"Bekleyen iki kişi daha var," dedi Teresa. "Bir İngiliz topçusu ve bir Kanadalı pilot. Tepelerdeki çiftlik evindeler."

"Ne zaman geçmeyi planlıyorsun?"

"Bu gece," dedi Teresa. "Çok fazla şarap içme."

Teresa tekrar çıkıp gitti ve yarım saat sonra döndüğünde Lloyd için eski püskü ama kalın bir palto getirdi. "Gideceğimiz yerler soğuk," dedi.

Mutfaktan çıktılar ve yıldız ışığı altında küçük kasabayı geçtiler. Evler arkalarında kalınca tepelere doğru giden toprak bir yolda ilerlediler. Bir saat kadar yürüdükten sonra küçük bir grup taş binaya geldiler. Teresa bir ısıklık

¹ General Franco'nun Siyasi Sorumluluk Kanunu'nda geçen ve içeriği belirsiz bir suç olan "grave passivity", hükûmet lehine ya da Franco aleyhine olabilecek her davranışı kapsıyor (çev. notu).

çaldı, sonra da ahırın kapısını açtı. İçeriden iki adam çıktı.

“Daima sahte isimler kullanırız,” dedi Teresa. “Ben Maria. Bu ikisi de Fred ve Tom. Yeni arkadaşımızın adı Leandro.”

Erkekler el sıkışırken Teresa devam etti: “Konuşmak yok, sigara içmek yok, geride kalanı kurtarmak yok. Hazır mıyız?”

Buradan sonra patika, dimdik bir yokuştur. Lloyd, taşların üstünde kaydı. Arada sırada, patikanın iki yanındaki süpürge çalılarının köklerine tutundu ve diğerlerinin yardımıyla kendini yukarı çekebildi.

Ufak tefek Teresa öyle bir hız tutturdu ki çok geçmeden üç adam, oflayıp puflamaya başladı. Teresa’nın elinde bir el feneri vardı ama onu kullanmayı reddediyor, yıldızların ışığının yeterince aydınlatıldığını ve fener pillerini daha sonraya saklamak istediğini söylüyordu.

Hava gittikçe soğudu. Buz gibi derelerden geçtiler ve Lloyd’un ayakları bir daha asla ısınmadı.

Bir saat sonra Teresa, “Burada, patikanın ortasında kalmaya çalışın,” dedi. Lloyd aşağıya baktı ve derin bir uçurumun kıyısından yürüdüklerini fark etti. Ne kadar aşağıya düşebileceğini görünce biraz sersemledi ve hemen, Teresa’nın hızla ilerleyen silüetine baktı. Normal şartlar altında, Teresa’nın gibi bir vücudun ardından yürümenin her dakikasından keyif bile alabilirdi ama şimdi öyle yorgundu ki böyle bir keyif duyacak kadar bile enerjisi yoktu.

Dağlar fazlasıyla ıssız değildi. Bir ara, uzaktan gelen köpek havlamaları duyular; başka bir seferinde de esrarengiz çan sesleri duyular ve üç adam ciddi bir ürküntü geçirirken Teresa onlara, dağdaki çobanların sürülerini bulabilmek için koyunlarına çan taktığını açıkladı.

Lloyd, Daisy’yi düşündü. Acaba hâlâ Tŷ Gwyn’de miydi? Yoksa kocasına geri dönmüş müydü? Lloyd, onun Londra’ya dönmemiş olmasını umdu; çünkü Fransız gazetelerinin yazdığına göre Londra her gece bombalanıyordu. Daisy hâlâ sağ mıydı? Acaba onu bir daha görebilecek miydi? Eğer görürse acaba Daisy ona karşı ne hissedecekti?

Su içmek, biraz dinlenmek ve Teresa’nın taşıdığı şaraptan bir yudum içmek için her iki saatte bir durdular.

Şafak vaktine doğru yağmur indirdi. Ayaklarının altındaki ıslak toprak birdenbire kalleşlik etmeye başladığında tökezlediler, kaydılar ama Teresa hız kesmedi. “Kar yağmadığına şükredin,” dedi.

Gün ışığı, bodur çalılıklar ve mezar taşı gibi dikilen kayalarla dolu bir araziye gözlerinin önüne serdi. Yağmur devam etti ve soğuk sis, görüş mesafesini daralttı.

Bir süre sonra Lloyd, yokuş aşağı inmeye başladıklarını fark etti. Bir sonrakı molada Teresa, “Şu anda İspanya’dayız,” dedi.

Lloyd, bir rahatlama hissedeceğini umuyordu ama sadece bitkinlik hissediyordu.

Yavaş yavaş arazi şartları yumuşadı, kayaların ve taşların yerini çayırılar ve bodur bitkiler aldı.

Aniden, Teresa kendini yere attı ve dümdüz yere yapıştı. Üç adam da ne olduğunu anlamadan aynı şeyi yaptı. Teresa’nın baktığı tarafa bakan Lloyd, yeşil üniformalı ve ilginç miğferli iki adam gördü: İspanyol sınır muhafızlarıydı muhtemelen. Sonra, İspanya’da olmanın tehlikede olmadığı anlamına gelmediğini akıl etti. Yasa dışı yollardan ülkeye girerken yakalanırsa geri gönderilirdi. Veya Franco’nun mahkûm kamplarından birinde ortadan kaybolabilirdi.

Sınır muhafızları, bir dağ yolundan gelip kaçaklara doğru yürüyordu. Lloyd kendini bir kavgaya hazırladı. Muhafızlar silahlarına davranmadan önce onları yenebilmek için hızlı hareket etmesi gerekecekti. Diğer iki erkeğin kavgada ne kadar başarılı olduklarını merak etti.

Fakat kaygısı boşunaydı. İki muhafız, işaretli bir noktaya kadar yürüyüp geri döndü. Teresa, sanki bunun olacağını biliyormuş gibi davranıyordu. Muhafızlar görüş alanından çıkınca ayağa kalktı ve dördü birlikte yürümeye devam ettiler.

Çok geçmeden sis de kalktı. Lloyd, sahildeki kumsal körfezde bir balıkçı köyü gördü. Daha önce, 1936’da İspanya’ya geldiğinde de bu köyde bulunmuştu. Köyde bir tren istasyonunun olduğunu bile hatırlıyordu.

Köyün içine girdiler. Herhangi bir resmi makamın ulaşamadığı mahmur bir köydü: polis yok, köy yönetim merkezi yok, asker yok, kontrol noktası yok. Hiç şüphesiz Teresa’nın burayı seçmesi de bu yüzdendi. Tren istasyonuna gittiler; Teresa, eski bir arkadaşymış gibi gişe memuruyla flört ederek onlara bilet aldı.

Lloyd, bir banka oturdu; ayakları acıyordu, yorgundu, minnettardı ve mutluysa.

Bir saat sonra Barselona’ya giden trendeydiler.

(v)

Daisy daha önce, çalışmanın ne anlama geldiğini hiç anlamamıştı.

Ya da yorgunluğun.

Veya trajedinin.

Bir okulun sınıfında oturmuş, tabaksız bir fincandan şekerli bir İngiliz

çayı içiyordu. Başında çelik bir kask vardı; ayağındaysa lastik çizmeler. Vakit akşamüstü, saat beşti ve hâlâ, bir gece öncenin yorgunluğu ile bitkinlik hissediyordu.

Şimdi, Hava Saldırısı Önlemleri kuruluşunun Aldgate sektörüne katılmıştı. Teorik olarak sekiz saat çalışma, sekiz saat yedekte bekleme ve sekiz saat de dinlenme esasına göre çalışıyordu. Pratikteyse hava saldırısı devam ettiği ve hastaneye taşınacak yaralı olduğu sürece çalışıyordu.

Londra, 1940 yılı Ekim ayının her gecesinde bombalandı.

Daisy daima, şoför yardımcısı olan başka bir kadın ve ilk yardım ekibini oluşturan dört adamla birlikte çalışıyordu. Karargâhları bir okuldu ve şimdi, çocuk sıralarına oturmuş; uçakların gelmesini, sirenlerin çalmasını ve bombaların düşmesini bekliyorlardı.

Kullandığı araç, ambulansa çevrilmiş bir Amerikan Buick otomobildi. Ayrıca normal bir arabaları ve onun şoförü de vardı; o arabayı, *oturak* adını verdikleri –yani hastaneye taşınırken hiçbir yardım olmadan kendi başlarına dik oturabilen türden– yaralıları için kullanıyorlardı. O aracın sorumlusu ise Naomi Avery adında, erkekleri seven ve ekip dostluğundan hoşlanan, Doğu Londralı çekici bir sarısndı.

Naomi şimdi, polis emeklisi Nobby Clarke ile laklak ediyordu: “Şef Amir erkek, Bölge Amiri erkek. Sen de erkeksin.”

“Umarım öyleyimdir,” dedi Nobby. Diğerleri gülüştü.

“ARP’de bir sürü kadın var,” diye devam etti Naomi. “Neden hiçbiri *amir* değil?”

Erkekler güldü. Muhteşem George dedikleri koca burunlu kel bir adam, “İşte başladık. Gene kadın hakları,” dedi. Adamda, kadın düşmanı bir damar vardı.

Daisy araya girdi: “Siz erkekler hepiniz, biz kadınlardan daha akıllı olduğunuzu düşünmüyorsunuz, değil mi?”

“Aslına bakarsanız bazı kıdemli kadın amirler de var,” dedi Nobby.

“Ben hiç rastlamadım,” dedi Naomi.

“Bu bir gelenek, değil mi!” dedi Nobby. “Kadınlar daima yuvayı yapar.”

“Mesela Rus Çarıçe Büyük Katerina gibi,” dedi Daisy, dalga geçerek.

Naomi atladı: “Ya da İngiliz Kraliçe Elizabeth.”

“Amelia Earhart.”¹

“Jane Austen.”²

“Marie Curie, iki kez Nobel Ödülü kazanan tek bilimci.”

¹ Amerikalı Yazar ve pilot (çev. notu).

² İngiliz edebiyatının kadın yazarlarından (çev. notu).

“Çariçe Büyük Katerina mı?” dedi Muhteşem George. “O ve atıyla ilgili bir hikâye de vardı değil mi?”

“Durun, durun hanımlar,” dedi Nobby, sitem eder gibi. “Daisy’nin sorusunu cevaplayabilirim,” diye devam etti.

Daisy, onu bozmaya hevesliydi: “Söyle bakalım.”

“Bazı kadınların da erkekler kadar akıllı olabileceğini kabul ederim,” dedi, çok cömertçe bir ayrıcalık sunuyormuş gibi bir hava takınarak. “Mamafihi, ARP amirlerinin hemen hepsinin erkek olmasının çok iyi bir nedeni var.”

“Neymiş o neden bakalım, Nobby?”

“Çok basit: Erkekler, kadınlardan emir almaz.” Muzaffer bir edayla arkasına yaslandı ve tartışmayı kazandığından çok emindi.

İşin ironik tarafı, bombalar düştüğünde yaralıları çıkarmak için enkazı birlikte kazıyor; o anda herkes birbirinin eşiti oluyor ve aralarında bir hiyerarşi olmuyordu. Eğer Daisy bağırıp Nobby’den çatı kirişinin öbür ucunu tutmasını isterse Nobby, hiç tereddüt etmeden bunu yapıyordu.

Daisy, bu adamlara –hatta George’a bile– bayılıyordu. Bu adamlar, onun için hayatlarını verirdi; Daisy de onlar için aynı şeyi yapardı.

Dışarıda, uğultulu bir ses duydu. Ses, yavaş yavaş yükseldi ve nihayetinde, gayet iyi tanıdıkları o hava saldırısı sireninin sesine dönüştü.

Saniyeler içinde uzaktan bir gümleme sesi geldi. Siren uyarısı sık sık geç kalıyordu; hatta bazen, ilk bomba düştükten sonra çalıyordu.

Telefon çaldı. Nobby açtı.

Hepsi ayağa kalktı. George, bitkin bitkin söylendi: “Bu Almanlar bir güncük bile izin yapmaz mı?”

Nobby telefonu kapattı: “Nutley Caddesi.”

“Neresi olduğunu biliyorum,” dedi Naomi, telaşla dışarı çıkarlarken. “Bizim MP orada oturuyor.”

Arabalara atladılar. Daisy ambulansı vitesle takıp sürerken yanında oturan Naomi, “Mutlu günler,” dedi.

Naomi, ironik bir espri yapıyordu elbette ama tuhaf olan şu ki Daisy, *gerçekten* mutluydu. *Bu çok garip*, diye düşündü, süratle bir köşeyi dönerken. Her gece; bir tahribat, bir yıkım, trajik matemler, korkunç derecede yaralanmış veya sakatlanmış bedenler görüyordu. Bu geceki bombardımanda, bir binanın altında kendisi de ölebilirdi. Ama gene de harika bir mutluluk hissediyordu. Bir amaç için çalışıyor, bir sürü şeye katlanıyordu ve çelişkili olsa da bu, sadece kendini memnun etmeye çalışmaktan çok daha iyiydi.

Başkalarına yardım edebilmek için her şeyi göze alan bir ekibin parçasıydı ve bu, dünyadaki en güzel duyguydu.

Daisy, kendisini öldürmeye çalıştıkları için Almanlardan nefret etmiyordu. Kayınpederi Kont Fitzherbert ona, Almanların neden Londra'yı bombaladıklarını anlatmıştı. Ağustos ayına kadar Luftwaffe, sadece limanları ve uçuş pistlerini bombalamıştı. Sıra dışı bir içtenlik anında Fitz, İngilizlerin pek de dürüst davranmadıklarını söylemişti: Hükûmet, mayıs ayında Alman şehirlerindeki hedefleri bombalamaya onay vermiş ve haziranla temmuz ayları boyunca RAF, evlerinde oturan kadın ve çocukların tepesine bomba yağdırmıştı. Alman halkı da bundan dolayı kudurmuş ve misilleme istemişti. Ve işte Londra Bombardımanı da bunun sonucuydu.

Daisy ve Boy, dışarıya karşı belli etmiyorlardı ama Boy evdeyse Daisy geceleri kapısını kilitliyordu ve Boy da buna itiraz etmiyordu. Evliymiş gibi yapıyorlardı ama bu meseleyi çözmek için ikisi de fazlasıyla meşguldü. Daisy bu konuyu düşündüğünde keder hissediyordu; çünkü şimdi hem Boy'u hem de Lloyd'u kaybetmişti. Bereket versin ki bunları düşünecek vakti olmuyordu.

Nutley Caddesi yanıyordu. Luftwaffe, yangın bombalarıyla birlikte patlayıcılar da atıyordu. En büyük tahribatı yangın yaratıyor ve patlayıcılar da pencereleri patlatıp alevleri üfürerek yangının yayılmasına yardım ediyordu.

Daisy ani bir fren cayırtısıyla ambulansı durdurdu; hep birlikte iş başına koştular.

Hafif yaralı insanlar, en yakın İlk Yardım istasyonuna götürüldü. Daha ciddi yaralılar ise St. Bart Hastanesi ya da Whitechapel'daki Londra Hastanesi'ne taşındılar. Daisy, ardı ardına turlar attı ve hava karardığında farları yaktı. Londra bir şenlik ateşi gibi alev alev yanarken fazlasıyla gereksiz bir önlem gibi görünse de gece karartması uygulanması nedeniyle farlar perdelenmişti ve çok hafif bir ışık veriyorlardı.

Bombardıman şafak vaktine kadar devam etti. Gün ışıdığına bomba uçakları korumasız kalıyor ve Boy ile yoldaşlarının kullandığı savaş uçaklarıyla vurulabiliyorlardı; bu yüzden de gündüz bombardımanının pek etkisi olmuyordu. Soğuk gri gün ışığı enkazı aydınlatığında Daisy ve Naomi, Nutley Caddesi'ne geri döndüklerinde hastaneye taşınacak başka yaralı olmadığını gördüler.

Tuğladan örülmüş bir bahçe duvarının kalıntıları üstüne oturdular. Daisy kaskını çıkardı. Pislik içindeydi ve yorgundu. *Buffalo Yat Kulübündeki kızlar beni bu hâlde görse ne düşünürler acaba*, diye merak etti. Sonra, artık onların ne düşündüğünü pek umursamadığını fark etti. En önemli şeyin onlardan kabul görmek olduğu günler, sanki çok uzak bir geçmişte kalmış

gibiydi.

Birisi, "Bir fincan çay ister misin, *benim canım*?" diye sordu.

Daisy, bu sorudaki Galler aksanını tanıdı. Başını kaldırıp baktığında elinde bir tepsi tutan, orta yaşlı ve çekici bir kadın gördü. "İnanmıyorum, tam da buna ihtiyacım vardı," diyerek bir fincan çay aldı. Artık bu içeceği alışmaya başlamıştı: Biraz koyuydu ama insanı diriltten bir etkisi vardı.

Çay getiren kadın, Naomi'yi öptü. "Biz akrabayız," dedi Naomi. "Onun kızı Millie, benim ağabeyim Abie ile evli."

Daisy; kadının tepsiyi ARP görevlileri, itfaiyeciler ve komşuları arasında dolaştırmasını izledi. *Buraların saygın şahsiyetlerinden biri olmalı*, diye düşündü; çünkü etkili bir havası vardı ama aynı zamanda halkın arasından bir kadın gibi davranıyor, herkesle rahat bir samimiyetle konuşuyor, onların tebessüm etmesini sağlıyordu; Nobby ve Muhteşem George'u da tanıyordu, onları da eski dostlarıymış gibi selamladı.

Kadın, tepsideki son fincanı da kendisi aldı ve gelip Daisy'nin yanına oturdu. "Konuşman Amerikalı gibi," dedi, tatlı tatlı.

Daisy, başını aşağı yukarı salladı: "Bir İngiliz'le evliyim."

"Ben bu caddede oturuyorum -ama evim bombalardan kurtuldu. Aldgate'in Parlamento Üyesiyim. Adım Ethel Leckwith."

Daisy'nin kalbi yerinden oynadı. Bu kadın, Lloyd'un meşhur annesiydi! El sıkıştılar: "Ben de Daisy Fitzherbert."

Ethel'in kaşları yukarı kalktı. "Ya!" dedi. "Vikontes Aberowen mı?"

Daisy'nin yüzü kızardı, sesini alçalttı: "ARP'dekiler bunu bilmiyor."

"Sırrın bende saklı kalacak."

Daisy, tereddütle konuştu: "Oğlunuz Lloyd'u tanıyordum." Tî Gwyn'de birlikte geçirdikleri günleri ve düşük yaptığında Lloyd'dan gördüğü yardımı hatırlayınca gözlerine yaş dolmasını engelleyemedi. "Bir keresinde yardıma ihtiyacım olduğunda bana karşı çok iyi davrandı."

"Teşekkür ederim," dedi Ethel. "Ama sanki o ölmüş gibi konuşma."

Sesinde hafif bir azarlama vardı ama Daisy, kendisinin de fena hâlde patavatsızlık ettiğini düşündü. "Özür dilerim," dedi. "Savaş sırasında kaybolduğumu biliyorum. Ne kadar aptalca konuştum."

"Ama artık kayıp değil," dedi Ethel. "İspanya üzerinden kaçmayı başardı. Dün de eve döndü."

"Aman Tanrı'm!" Daisy'nin kalbi gümbür gümbür çalışmaya başladı. "Kendisi iyi mi?"

"Gayet iyi. Aslında yaşadığı onca şeye rağmen çok iyi görünüyor."

"Nerede..." Daisy yutkundu. "Şimdi nerede?"

“Ah, buralarda bir yerde olmalı.” Ethel etrafına bakındı. “Lloyd?” diye seslendi.

Daisy’nin gözleri, deli gibi kalabalığı taradı. Bu, gerçek olabilir miydi?

Kahverengi eski püskü bir palto, arkasına döndü ve bir adam, “Efendim, anne?” dedi.

Daisy ona bakakaldı. Yüzü, güneşten kararmıştı; değnek gibi zayıflamıştı ama her zamankinden de daha çekici görünüyordu.

“Buraya gel, benim canım,” dedi Ethel.

Lloyd, onlara doğru bir adım atınca Daisy’yi gördü. Aniden, yüzü değişim geçirdi. Mutlulukla gülümsedi. “Selam,” dedi.

Daisy ayağa fırladı.

Ethel: “Lloyd, burada biri var. Belki hatırlar—”

Daisy kendini tutamadı. Lloyd’a koştu. Kendini onun kollarına attı. Ona sarıldı. Yeşil gözlerinin içine baktı; güneşten kararmış yanaklarını, yamuk burnunu ve ağzını öptü. “Seni seviyorum, Lloyd,” dedi, delicesine. “Seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum.”

“Ben de seni seviyorum, Daisy,” dedi Lloyd.

Daisy’nin arkasından, Ethel’in buruk sesi geldi: “Hatırlıyormuşsun, görüyorum.”

(vi)

Daisy Nutley Caddesi’ndeki evin mutfağına girdiğinde Lloyd, kızarmış ekmek ve reçel yiyordu. Daisy de masaya oturdu; çok yorgun görünüyordu, çelik kaskını çıkardı. Yüzü kir içindeydi, saçları kül ve toza bulanmıştı; gene de Lloyd, onun dayanılmaz bir güzelliği olduğunu düşündü.

Hemen her sabah Daisy, bombardıman sona erdikten ve son yaralı da hastaneye taşındıktan sonra buraya geliyordu. Lloyd’un annesi ona, davet beklemesi gerekmediğini söylemişti ve Daisy de bu sözü dinliyordu.

Ethel, Daisy’ye de bir fincan çay hazırladı: “Zor bir gece miydi, benim canım?”

Daisy, kederle başını salladı: “En zorlarından biriydi. Orange Caddesi’ndeki Peabody binası tamamen yandı.”

“Yapma!” Lloyd, dehşet içindeydi. O binayı biliyordu: Çok çocuklu yoksul ailelerle dolu büyük bir apartmandı.

“Büyük bir binaydı,” dedi Bernie.

“Öyle,” dedi Daisy. “Yüzlerce insan yandı ve Tanrı bilir kaç çocuk öksüz ve yetim kaldı. Taşıdığım hastaların hemen hepsi yolda öldü.”

Lloyd, küçük masanın üzerinden uzanıp onun elini tuttu.

Daisy, çay fincanından başını kaldırdı. "Buna alışamıyorsun. Bir süre sonra kalbin katılaştıkça sanıyorsun ama öyle olmuyor," dedi, keder içinde.

Ethel, şefkat göstererek bir an için elini Daisy'nin omzuna koydu.

"Biz de aynı şeyi Almanya'daki ailelere yapıyoruz," dedi Daisy.

"Sanırım benim eski arkadaşlarım Maud, Walter ve çocukları da buna dâhil," dedi Ethel.

"Bu korkunç değil mi?" dedi Daisy, çaresizlik içinde başını sallayarak. "Ne oluyor bize?"

"İnsan ırkına ne oluyor böyle?" dedi Lloyd.

Her zamanki gibi pratik düşünen Bernie, "Orange Caddesi'ne gideceğim ve çocuklar için gereken her şeyin yapılıp yapılmadığına bakacağım," dedi.

"Ben de seninle geleyim," dedi Ethel.

Bernie ve Ethel, çok fazla gayret sarf etmeye gerek kalmadan hem aynı şekilde düşünüyor hem de aynı şekilde davranıyorlardı. Eve döndüğünden beri Lloyd, dikkatle onları izliyordu: Ethel'in hiçbir zaman Teddy Williams adında bir kocası olmadığı ve Lloyd'un babasının Kont Fitzherbert olduğu gerçeği ortaya çıkınca anne ve babasının evliliklerinin bundan etkileneceğinden endişe etmişti. Bunu Daisy'ye de uzun uzun anlatmıştı ve şimdi o da bütün gerçeği biliyordu. Bernie, yirmi yıl boyunca bir yalanla kandırılmış olmak karşısında acaba ne hissediyordu? Gerçi Lloyd, bunun bir fark yarattığına dair herhangi bir işaret görmüyordu. Kendi gerçekçi tarzıyla Bernie, Ethel'e tapıyordu; onun gözünde, Ethel asla yanlış bir şey yapmazdı ve Ethel'in, asla kendisini incitecek bir şey yapmayacağına inanıyordu. Bütün bunlar Lloyd'a, bir gün kendisinin de böyle bir evlilik yapma ümidini veriyordu.

Daisy, Lloyd'un üniformasını giydiğini görüyordu: "Bu sabah nereye gidiyorsun?"

"Savaş Bakanlığından çağırıldım." Şömine rafındaki saate baktı. "Gitsem iyi olacak."

"Hâlihazırda raporunu verdiğini sanıyordum."

"Odama gel, kravatımı takarken anlatayım. Çayını da al."

Üst kata çıktılar. Daisy, ilgiyle etrafına baktı ve Lloyd, onun daha önce odasına hiç girmediğini hatırladı. Tek kişilik yatağına; Almanca, Fransızca ve İspanyolca kitaplarla dolu kitaplığına; yazı masasına, ucu sivriltilmiş kurşun kalemlerine bakıp Daisy'nin ne düşündüğünü merak etti.

"Ne güzel bir küçük oda," dedi Daisy.

Küçük bir oda değildi. Evdeki diğer odalarla aynı büyüklükteydi. Fakat

Daisy'nin standartları farklıydı.

Daisy, çerçevesi bir fotoğrafı eline aldı. Aileyi deniz kıyısında gösteren bir fotoğrafı: kısa şortuyla küçük Lloyd, yeni yürümeye başladığı bir yaşta ve mayosuyla Millie, başında kocaman ve yumuşak bir şapkayla genç Ethel; gri bir elbise, yakası açık bir beyaz gömlek ve başına bağladığı bir mendille Bernie.

“Southend’de çekildi,” dedi Lloyd. Daisy’nin elindeki fincanı aldı, şifonyerin üstüne koydu ve ona sarıldı. Dudaklarından öptü. Vücudunu ona yaslayan Daisy de Lloyd’un yanağını okşayarak yorgun bir hassasiyetle onu öptü. Daha fazlasını yapamayacak kadar yorgundu ve Lloyd’un da bir randevusu vardı.

Daisy, çizmelerini çıkarıp yatağa uzandı.

“Savaş Bakanlığı, oraya gidip onlarla tekrar görüşmemi istiyor,” dedi Lloyd, kravatını bağlarken.

“Fakat geçen sefer saatlerce oradaydın.”

Bu doğrudu. Fransa’daki kaçaklığı boyunca gördüklerinin hafızasında kalan her detayını hatırlamak zorunda kalmıştı. Karşılaştığı her Alman askerinin hangi rütbede ve hangi alaydan olduğunu öğrenmek istemişlerdi. Elbette bunların hepsini hatırlayamadı ama Tŷ Gwyn’de çok şey öğrendiği ve ev ödevlerini titizlikle yaptığı için onlara epeyce bilgi verdi.

Bu, standart bir askerî istihbarat raporuydu. Ayrıca nasıl kaçtığını, geçtiği yolları ve ona yardım edenleri de öğrenmek istemişlerdi. Hatta Maurice ve Marcelle’le de ilgilenmişler ve soyadlarını öğrenmediği için Lloyd’u azarlamışlardı.

Teresa’yı öğrenince heyecanlanmışlardı; çünkü Teresa, gelecekteki kaçaklar için çok değerli olabilirdi.

“Bugün, farklı bir grupla görüşeceğim,” dedi Lloyd. Şifonyerin üzerindeki, daktilo ile yazılmış nota baktı. “Northumberland Sokak’taki Metropole Hotel’in 424 numaralı odasında.” Adres, Trafalgar Meydanı’ndan sonra hükûmet binalarının olduğu bölgedeydi.

“Sanırım, İngiliz savaş esirleriyle ilgilenen yeni bir bölüm.” Şapkasını başına taktı, aynaya baktı. “Yeterince yakışıklı mıyım?”

Cevap gelmedi. Lloyd yatağa baktı. Daisy uyumuştı.

Üzerine bir battaniye örttü, alnından öptü ve odadan çıktı.

Annesine, Daisy’nin yatağında uyuyakaldığını söyledi. Ethel, iyi olup olmadığını görmek için ara sıra onu kontrol edeceğine söz verdi.

Lloyd, Londra Merkezi’ne gitmek için metroya bindi.

Ebeveyniyle ilgili gerçeği Daisy’ye anlatmış ve Maud’un oğlu olduğu te-

orisini bitirmişti. Daisy ona hemen inandı; çünkü Fitz'in bir yerlerde gayrimişru bir çocuğu olduğuna ilişkin Boy'un söylediklerini hatırlamıştı. "Bu çok tuhaf," demişti Daisy, düşünceli düşünceli. "İki İngiliz erkekle ilgilen-dim ve aynı babadan doğan kardeşler olduğu ortaya çıktı." Lloyd'u incelemişti. "Babanın yakışıklılığı sana geçmiş. Boy sadece onun bencilliğini almış."

Lloyd ve Daisy, hiç sevişmemişlerdi. Bunun bir nedeni Daisy'nin geceleri meşgul olmasıydı. Ve sevişebilecekleri tek fırsat ellerine geçtiğinde de işler yolunda gitmemişti.

Bir pazar günü, Daisy'nin Mayfair'deki evinde o fırsatı bulmuşlardı. Hizmetçileri pazar öğleden sonra izinliydi. Ve bomboş evde Daisy onu yatağa götürmüştü. Fakat Daisy ürkekti. Lloyd'u öpmüştü ama sonra başını diğer tarafa çevirmişti.

Lloyd ellerini onun göğsüne koyunca Daisy, ellerini itmişti. Lloyd'un aklı karışmıştı: Eğer bunun yapmayacaklarsa neden onu yatak odasına götürmüştü?

"Özür dilerim," demişti Daisy, en sonunda. "Seni seviyorum ama bunu yapamam. Kendi evinde kocama ihanet edemem."

"Ama o sana ihanet etti."

"Ama en azından başka bir yere giderek yaptı."

"Pekâlâ."

Daisy ona bakmıştı: "Sence aptallık mı ediyorum?"

Lloyd, omuz silkmişti: "Başımızdan geçen onca şeyden sonra kılı kırk yarıyormuşsun gibi geliyor –ama bak, nasıl hissediyorsan öyledir. Sen hazır olmadığın sürece seni buna zorlarsam it herifin teki olurum."

Daisy ona sıkıca sarılmıştı. "Daha önce de dediğim gibi," demişti, "sen olgun bir adamsın."

"Bütün öğleden sonrayı mahvetmeyelim," demişti Lloyd. "Hadi sinemaya gidelim."

Charlie Chaplin'in *Büyük Diktatör*¹ filmini seyretmişler, kahkahalarla gülmüşler ve sonra Daisy, görevinin başına gitmişti.

Embankment İstasyonu'ndan Northumberland Sokak'a ve Metropole Hotel'e gidene kadar Lloyd'un aklı, Daisy ile ilgili hoş anılarla meşgul oldu.

Otelin içindeki antikalar taşınmış, ofis için kullanışlı masa ve sandalyelerle döşenmişti.

Birkaç dakika bekledikten sonra Lloyd, enerjik tavırlı ve uzun boylu bir

¹ Charlie Chaplin'in, 1940 yılında yaptığı ve hem Hitler hem de bir Yahudi berber karakterini oynadığı filmi (çev. notu).

albayın yanına alındı. “Raporunu okudum, Teğmen,” dedi Albay. “Aferin.”

“Teşekkür ederim, efendim.”

“Daha çok insanın senin adımlarını takip edeceğini umuyoruz ve onlara yardım etmek istiyoruz. Özellikle de düşürülen uçaklardaki havacılarla ilgileniyoruz. Onlar, eğitilmesi pahalı adamlar; geri gelmelerini istiyoruz ki tekrar uçmaya başlasınlar.”

Lloyd bunu acımasız buldu. Bir uçak enkazından kurtulan bir adamdan, her şeyi tekrar yaşaması gerçekten de istenebilir miydi? Ama yaralılar, iyileşir iyileşmez tekrar savaşa gönderiliyordu. Savaş böyle bir şeydi.

“Almanya’dan İspanya’ya kadar bir tür *gizli yol* oluşturmaya çalışıyoruz,” dedi Albay. “Gördüğüm kadarıyla Almanca, Fransızca ve İspanyolca biliyorsun. Ama daha da önemlisi işin en zor kısımlarından da geçtin. Seni bizim bölüme almak istiyoruz.”

Lloyd, böyle bir teklif alacağını bekliyordu ama bu konuda ne hissettiğinden emin değildi: “Teşekkür ederim, efendim. Şeref duydum. Ama bu, masa başında bir iş mi?”

“Pek sayılmaz. Senin Fransa’ya dönmeni istiyoruz.”

Lloyd’un kalbi gümbürdemeye başladı. Oralarda karşılaştığı tehlikelerle tekrar yüz yüze geleceğini düşündü.

Albay, onun yüzündeki tereddüdü gördü: “Bu işin ne kadar tehlikeli olduğunu biliyorsun.”

“Evet, efendim.”

Albay, haşın bir ses tonuyla tekrar konuştu: “İstersen bu görevi reddedebilirsin.”

Lloyd, bombardıman altındaki Daisy’yi düşündü, Peabody apartmanında yanan onca insanı düşündü ve reddetmek istemediğini fark etti: “Eğer siz bunun önemli olduğunu düşünüyorsanız efendim, elbette bütün kalbimle oraya geri dönerim.”

“İyi askersin,” dedi Albay.

Yarım saat sonra Lloyd, başı döne döne metro istasyonuna doğru yürüyordu. Şimdi, MI9¹ denen bir bölümün üyesiydi. Sahte belgeler ve büyük meblağda parayla Fransa’ya geri dönecekti. Hâlihazırda bir düzine kadar Alman, Felemenk, Belçikalı ve Fransız, işgal altındaki bölgede ölümcül derecede tehlikeli bir görev yaparak İngiliz ve İngiliz Milletler Topluluğu’na bağlı havacıların İngiltere’ye dönüşünü sağlamaya çalışıyordu.

Kendisi de bir avuç MI9 ajanından biri olarak şebekeyi genişletecekti.

Yakalanırsa işkence görecekti.

¹ MI9, 1939 ve 1945 yılları arasında İngiliz esirleri kaçırma görevi yaptı (çev. notu).

Korkmasına rağmen oldukça heyecanlıydı. Uçakla Madrid'e gidecek ve ilk defa uçağa binecekti. Pirene Dağları'ndan geçip tekrar Fransa'ya girecek, Teresa ile temas kuracaktı. Kılık değiştirerek düşman içinde dolaşacak, Gestaponun burnunun dibinden adam kaçırarak ve onun geçtiği yolu izleyen adamların, kendisi kadar yalnız olmalarını temin edecekti.

Saat on birde Nutley Caddesi'ne döndü. Annesinin bıraktığı notu buldu: "Bayan Amerika'nın gıkı çıkmadı." Bombalanan alanı ziyaret ettikten sonra annesi Avam Kamarasına, Bernie de Belediye Sarayı'na gidecekti. Ev, Lloyd ve Daisy'ye kalmıştı.

Üst kata çıkıp odasına girdi. Daisy hâlâ uyuyordu. Deri ceketini ve yün pantolonu yere atılmıştı. Yatakta sadece iç çamaşırlarıyla yatıyordu. Böyle bir şey daha önce hiç olmamıştı.

Lloyd, ceketini ve kravatını çıkardı.

Yataktan, mahmur bir ses geldi: "Diğerlerini de."

Lloyd, Daisy'ye baktı: "Ne?"

"Elbiselerinin hepsini çıkar ve yatağa gel."

Ev boştu. Onları rahatsız edecek kimse yoktu.

Lloyd, postallarını çıkardı; pantolonunu, gömleğini, çoraplarını çıkardı ve sonra tereddüt etti.

"Üşümeyeceksin," dedi Daisy. Battaniyenin altında kıvrandı ve iç çamaşırını Lloyd'a fırlattı.

Lloyd, bunun tutkulu ve törensel bir an olacağını hayal etmişti ama Daisy'ye bakılırsa o, eğlenmek ve gülmek istiyordu ve Lloyd da onun kılavuzluğuna dünden gönüllüydü.

Fanilasını ve çamaşırını da çıkarıp yatağa girdi. Daisy sıcacık ve mahmurdu. Lloyd, huzursuzluk hissetti: Daisy'ye bakır olduğunu hiç söylememişti.

Her zaman, sekste erkeklerin yol göstermesi gerektiğini dinlemişti ama görünüşe göre Daisy, böyle bir kural olduğunu bilmiyordu.

Daisy; onu öptü ve okşadı, sonra penisini tuttu. "Vay canına," dedi. "Böyle bir tane olmasını umuyordum."

O andan sonra Lloyd, tedirgin olmayı unuttu.

1941 (1)

Kış mevsiminin soğuk bir pazar günü Carla von Ulrich, hizmetçi Ada ile birlikte Berlin'in batı eteklerindeki bir göl kenarında bulunan Wannsee Çocuk Bakımevi'ne -Ada'nın oğlu Kurt'u ziyarete- gitti. Trenle oraya varmak, bir saat sürdü. Carla, bu ziyaretlerde hemşire üniformasını giymeyi âdet hâline getirmişti çünkü bakımevi personeli, bir meslektaşla yüz yüze olunca Kurt hakkında daha rahat konuşuyordu. Yaz aylarında göl kıyısı ailelerle dolu olur; çocuklar, su kenarında oynar ve sığ yerlerde kürek çekerlerdi ama bugün, soğuğa karşı sıkıca giyinerek göl kenarında yürüyen sadece bir iki kişi vardı; bir de kıyıda bekleyen endişeli karısına rağmen suda yüzen gözü pek bir adam.

İleri derecede engelli çocukların bakım ve tedavisinde uzmanlaşmış bir yer olan Bakımevi, bir zamanlar bir malikâneydi; görkemli kabul salonları, şimdi bölmelere ayrılarak uçuk yeşile boyanmış ve hastane yataklarıyla döşenmişti.

Kurt şimdi sekiz yaşındaydı. Kendi başına yürüyebiliyor, yemek yiyebiliyordu ama bunları ancak iki yaşındaki bir çocuğun becerisiyle yapabiliyor; hâlâ, altı bağlanıyor ve konuşmıyordu. Yıllar boyunca hiçbir gelişme göstermemişti. Fakat Ada'yı gördüğünde hissettiği sevinçten şüphe duymak imkânsızdı. Yüzü mutlulukla ışıltıyor, heyecanlı sesler çıkarıyor; Ada'nın ona sarılması, kucaklaması ve öpmesi için kollarını uzatıyordu.

Kurt, Carla'yı da tanıyordu. Ancak Carla, onu ne zaman görsen doğumundaki o ürkünç dramı -Erik'in Dr. Rothmann'ı getirmeye gidişini ve o arada bebeğin doğumuna kendisinin yardım edişini hatırlıyordu.

Yere oturup bir saat kadar Kurt'la oynadılar. Kurt, oyuncak trenler ve arabaların yanı sıra çok renkli kitapları seviyordu. Sonra, öğle uykusunun vakti yaklaştı; Kurt uykuya dalana kadar Ada ona ninni söyledi.

Binadan çıkarlarken hemşire, Ada'ya seslendi: "Frau Hempel, lütfen benimle Profesör Doktor Willrich'in ofisine kadar gelin. Sizinle konuşmak istiyor."

Willrich, bakımevinin Direktörüydü. Carla onunla hiç tanışmamıştı ve

Ada'nın da tanışıp tanışmadığından emin değildi.

Ada gerildi: "Bir sorun mu var?"

"Eminim Direktör sizinle Kurt'un gelişimi hakkında konuşmak istiyor-
dur," dedi hemşire.

"Fräulein von Ulrich de benimle gelecek," dedi Ada.

Hemşire bu fikri pek beğenmemiş gibiydi: "Profesör Willrich, sadece sizi görmek istedi."

Ama yeri geldiğinde Ada, oldukça inatçı davranabiliyordu. "Fräulein von Ulrich de benimle gelecek," diye tekrarladı, kararlılıkla.

Hemşire omuz silkti ve "Beni takip edin," dedi, ters ters.

Güzel bir ofise götürüldüler. Oda, bölünmemişti. Şömine ızgarasında bir kömür ateşi yanıyordu ve Wannsee gölüne bakan cumbalı bir penceresi vardı. Carla, gölün üstünde yelken açmış birini gördü; sert esintide minik dalgaların üzerinde kayarak gidiyordu.

Willrich, deri kaplı bir çalışma masasında oturuyordu. Önünde bir kavanoz tütün ve farklı biçimlerde pipolar vardı. Elli yaşlarında olmalıydı; uzun boylu, iri yarı bir adamdı. Yüz hatları da büyük görünüyordu: büyük bir burun, köşeli bir çene, büyük kulaklar ve kubbemsi bir kel kafa.

Willrich, Ada'ya baktı. "Frau Hempel'siniz, sanırım," dedi. Ada, başını aşağı yukarı salladı.

Willrich, Carla'ya döndü: "Ya siz Fräulein..?"

"Ben Carla von Ulrich, Profesör. Kurt'un ebesiyim."

Adam kaşlarını kaldırdı: "Ebe olmak için çok genç değil misiniz?"

Ada, kızgın bir ifadeyle konuştu: "Kurt'u o doğurttu! Henüz on bir yaşındaydı ama bir doktordan çok daha iyiydi çünkü yanımda bir doktor yoktu."

Willrich bunu duymazdan geldi. Carla'ya bakmaya devam etti ve "Şimdi de bir hemşire olmayı umuyorsunuz sanırım," dedi, hor görüyormuş gibi.

Carla'nın sırtında öğrenci üniforması vardı ama o kendini, *hemşire olmayı uman biri* olmaktan daha ileride görüyordu. "Stajyer hemşireyim," dedi. Willrich'ten hiç hoşlanmamıştı.

"Lütfen oturun," dedi Willrich. İnce bir dosyayı açtı. "Kurt sekiz yaşında ama ancak iki yaşındaki bir çocuk kadar gelişebildi." Durdu. Ada ve Carla hiçbir şey söylemedi. "Beklenen düzeyde değil."

Ada, Carla'ya baktı. Carla, adamın ne demeye getirdiğini anlamadı ve omuzlarını kısarak bunu belli etti.

"Bu tür hastalıklar için yeni bir tedavi var. Ama bunun için Kurt'un başka bir hastaneye taşınması gerekiyor." Willrich dosyayı kapattı. Ada'ya baktı ve ilk defa gülümsedi. "Eminim Kurt'un, durumunu iyileştirebilecek bir te-

davi altına girmesini istersiniz.”

Carla, adamın tebessümünden hoşlanmadı: Bir sinsilik var gibiydi. “Bize tedavi hakkında daha fazla bilgi verebilir misiniz, Profesör?” diye sordu.

“Korkarım bu sizin anlayabileceğiniz bir şey değil,” dedi adam. “Stajyer hemşire olsanız bile.”

Carla, onun böylece işin içinden sıyrılmasına izin verecek değildi: “Eminim Frau Hempel ne tür şeyler gerekeceğini bilmek isteyecektir; mesela ilaçlar veya ameliyat veya elektrik gibi.”

“İlaçlar,” dedi adam, gönülsüz gönülsüz.

“Nereye götürülmek zorunda?” diye sordu Ada.

“Bavyera-Akelberg’de bir hastaneye.”

Ada’nın coğrafyası kıttı ve orasının ne kadar uzak bir yer olduğunu bilmediğini, Carla biliyordu. “İki yüz mil uzakta,” dedi Carla.

“Ah, hayır!” dedi Ada. “O zaman onu nasıl ziyaret ederim?”

“Trenle,” dedi Willrich, sabırsızlanarak.

“Beş veya altı saat sürer,” dedi Carla. “Muhtemelen bir gece orada kalması gerekecek. Peki, tren ücreti nedir?”

“Ben böyle şeylerle ilgilenemem,” dedi Willrich, öfkelenerek. “Ben bir doktorum, seyahat acentesi değil!”

Ada ağlamak üzereydi: “Eğer Kurt biraz daha iyileşecekse ve birkaç kelime söyleyebilecekse ve altına yapmayacaksa... belki bir gün onu eve götürebiliriz.”

“Aynen öyle,” dedi Willrich. “Kendi bencil sebeplerin yüzünden onun biraz daha iyileşmesi için ele geçen fırsatı tepmeyeceğine inanıyorum.”

“Bize bunu mu söylüyorsunuz?” diye sordu Carla. “Yani Kurt’un iyileşip normal bir hayat sürebileceğini mi söylüyorsunuz?”

“Tıp, garanti vermez,” dedi adam. “Bir stajyer hemşirenin bunu bilmesi gerekir.”

Carla, kaçamak cevaplar karşısında sabırlı davranınamayı anne ve babasından öğrenmişti. “Ben sizden garanti istemiyorum,” dedi, kararlı bir tavırla. “Hastalığın seyrine ilişkin tahmininizi soruyorum. Bu konuda bir fikriniz olmasa başka bir tedavi önermezsiniz, değil mi?”

Adam kıpkırmızı kesildi: “Bu yeni bir tedavi. Umarım Kurt’un durumunu iyileştirir. Size söylediğim bu kadar.”

“DeneySEL bir tedavi mi?”

“Bütün tıp deneyseldir. Bütün tedaviler bazı hastalara iyi gelir bazılarına gelmez. Sana söylediğimi dinlemelisin. Tıp, garanti vermez.”

Carla, sırf adamın kibri yüzünden ona karşı çıkmak istedi ama sonra

bunun, bir karar vermek için iyi bir temel olmadığını düşündü. Ayrıca Ada'nın başka bir seçeneği olup olmadığından da emin değildi. Eğer bir çocuğun hayatı tehlikedeysen doktorlar, anne ve babaların isteklerine rağmen bir şeyler yapabilir; aslına bakılırsa ne isterlerse yapabilirlerdi. Willrich, Ada'dan izin istiyor değildi –böyle bir izne gerçekten ihtiyacı yoktu. Onunla konuşuyordu çünkü gereksiz bir itirazı önlemek istiyordu.

“Frau Hempel’e, Kurt’un Akelberg’den Berlin’e dönmesinin ne kadar süreceğini söyleyebilir misiniz?” diye sordu Carla.

“Oldukça çabuk,” dedi Willrich.

Bu da doyurucu bir cevap değildi ama Carla, biraz daha üzerine varırsa adamın gene öfkeleneyeceğini düşündü.

Ada, çaresiz çaresiz bakıyordu. Carla onu çok iyi anlıyordu; kendisi bile bir şey söylemenin ne kadar zor olduğunu hissediyordu. Onlara yeterince bilgi verilmemişti. Doktorlar genellikle böyleydi; Carla bunu fark etmişti: Bilgilerini kendilerine saklamak istiyormuş gibiydiler. Hastalara abuk sabuk lafları yutturmak ve soru sorulduğunda da savunmaya geçmek gibi bir huyları vardı.

Ada'nın gözlerine yaşlar doldu: “Eh, iyileşmek için bir şans olırsa...”

“Öyle düşünmelisin,” dedi Willrich.

Ama Ada lafını bitirmemişti: “Sen ne dersin, Carla?”

Willrich, öfkelenmiş benziyordu: Onun fikri karşısında basit bir hemşirenin fikri mi soruluyordu?

“Seninle aynı fikirdeyim, Ada. Kurt’un iyiliği için bu fırsat kaçırılmamalı,” dedi Carla.

“Çok mantıklı,” dedi Willrich, ayağa kalkarak. “Beni görmeye geldiğiniz için teşekkür ederim.” Kapıya gidip açtı. Carla, adamın onlardan bir an önce kurtulmak istediğini hissetti.

Bakımeviden ayrılıp istasyona gittiler. Neredeyse bomboş tren hareket ettiğinde Carla, koltukta bırakılmış bir broşürü eline aldı. *Nazilere Direnmenin Yolları* başlıklı bir broşürdü; insanların bu konuda yapabileceği on madde sıralanmıştı ve rejimin sonunu getirmek için iş yavaşlatmaktan bahsediyordu.

Carla, çok sık olmasa da daha önce de böyle bildiriler görmüştü. Bir tür yeraltı direniş hareketi tarafından bırakılıyorlardı. Ada, kâğıdı Carla'nın elinden kaptığı gibi buruşturup pencereden dışarı fırlattı. “Böyle şeyleri okuduğun için tutuklanabilirsin!” dedi.

Ada, Carla'nın dadılığını yapmıştı ve bazen ona, hâlâ bir çocukmuş gibi davranırdı. Carla, onun zaman zaman böyle davranmasına aldırmaz ve

bunun, sevgiden kaynaklandığını bilirdi. Ama şu anda, Ada aşırı bir tepki gösteriyor değildi. İnsanlar; sadece böyle bir şeyi okudukları için değil, onu bulduklarını ihbar etmedikleri için bile hapse atılabiliyordu. Sırf onu pencereden dışarı attığı için Ada'nın başı derde girebilirdi. Bereket versin ki trende, bunu yaptığına görecektir kimse yoktu.

Ada hâlâ, bakımevinde duydukları yüzünden sıkıntıdaydı. "Sence doğru olanı mı yaptık?" diye sordu, Carla'ya.

"Gerçekten bilmiyorum," dedi Carla, açık yüreklilikle. "Umarım öyle yaptık."

"Sen bir hemşiresin, böyle şeyleri benden daha iyi anlarsın."

Carla, her ne kadar doktorluk eğitimi almasına izin verilmediği için hayal kırıklığı hissetse de hemşireliği seviyordu. Şimdi, birçok genç adam orduda olunca tıp eğitimi alan kızlara karşı tutum da değişmişti ve tıp okuluna giden kız sayısı artmıştı. Carla, bir kez daha burs başvurusunda bulunabilirdi ama ailesi o kadar yoksullaşmıştı ki onun azıcık maaşına bile ihtiyaçları vardı. Babasının hiçbir işi yoktu; annesi piyano dersleri veriyordu ve Erik, ordudan aldığı maaşın mümkün olan en büyük payını eve gönderiyordu. Aile, yıllardır Ada'nın ücretini ödeyemiyordu.

Ada, mizaç olarak metin bir insandı ve eve vardıklarında asabı biraz daha düzelmişti. Mutfağa gitti, önlüğünü taktı ve akşam yemeği hazırlamaya başladı. Bu, onu avutan bir günlük uğraştı.

Carla o akşam evde yemeyecekti. Gece için başka planları vardı. Ada'yı, kendi kederiyle baş başa bırakıyormuş gibi hissediyor ama gecesini feda edecek kadar suçluluk duymuyordu.

Etekleri diz boyunda bir tenis elbisesi giydi; elbiseyi kendisi yapmıştı: Annesinin eski bir elbisesinin yıpranmış eteklerini kesip kısaltmıştı. Tenis oynamaya değil dans etmeye gidecekti ve Amerikalı gibi görünmek istiyordu. Ruj sürdü, yüzünü pudraladı ve rejimin saç örgüsü terciğini hiç sayarak saçını fırçaladı. Ayna, asi havalı ve güzel yüzlü modern bir kız gösteriyordu. Öz güvenli ve kendine hâkim kişiliğinin oğlanları ondan uzaklaştırdığını biliyordu. Bazen, annesinin kolaylıkla bürünebildiği o baştan çıkarıcı ve becerikli havaya sahip olmayı diliyordu. Ama Carla'nın miza-cında böyle bir yetenek yoktu. Şirin görünmeye çalışmaktan vazgeçeli uzun zaman olmuştu çünkü kendini aptal gibi hissediyordu. Oğlanlar onu olduğu gibi kabul etmek zorundaydı.

Bazı oğlanlar ondan korkuyordu ama bazıları da çekici buluyordu ve partilere gittiğinde bazen etrafında küçük bir hayran grubu oluyordu. Buna karşın kendisi, oğlanlardan hoşlanıyordu; özellikle de başkalarını etkile-

meye çalışmayı bırakıp normal bir konuşma sürdürebilenleri. En sevdiği oğlanlar, onu güldürmeyi başarabilenlerdi. Şimdiye kadar ciddi bir erkek arkadaşı olmamıştı ama epeyce bir oğlanla öpüşmüştü.

Kıyafetini tamamlamak için, ikinci el işportadan aldığı çizgili bir ceket giydi. Anne ve babasının, bu kıyafeti beğenmeyeceklerini ve Nazilerin ön yargılarına meydan okumanın tehlikeli olduğunu söyleyerek değiştirmesini isteyeceklerini biliyordu. O yüzden, anne ve babasına görünmeden evden çıkmalıydı. Kolayca çıkabilirdi. Annesi piyano dersi veriyordu: Carla, öğrencinin tereddütle tuşlara dokunduğunu duyabiliyordu. Babası da aynı odada gazete okuyor olurdu çünkü evde birden fazla odayı ısıtmaya güçleri yetmiyordu. Erik, şimdi Berlin yakınlarında görevliydi ama daima ordu-daydı ve kısa izinlerde eve gelirdi. Sıradan bir yağmurluk giyerek elbisesini sakladı; beyaz ayakkabılarını da yağmurluğun ceplerine soktu.

Aşağı indi, ön kapıyı açtı ve seslendi: "Hoşça kalın, geç kalmam!" Çabucak dışarı çıktı. Frieda ile Friedrich Strasse İstasyonu'nda buluştu. O da benzer şekilde giyinmişti: bej rengi bir paltonun altına çizgili bir elbise. Saçlarını da örmemişti. Aralarındaki en büyük fark, Frieda'nın kıyafeti yeni ve pahalıydı. Platformda beklerken Hitler Gençliğinden iki oğlan onlara, hem arzulu hem de kınayan gözlerle baktı.

Kuzeydeki Wedding banliyösünde trenden indiler; burası bir emekçi mahallesiydi ve bir zamanlar solcuların kalesiydi. Pharos Hall'e doğru gidiyorlardı ki orada da bir zamanlar Komünist konferansları yapılırdı. Elbette şimdilerde hiçbir politik faaliyet yoktu. Mamafih bu bina, Swing Kids¹ denen bir hareketin merkezi hâline gelmişti.

Yaşları on beş ve yirmi beş arasında gençler, binanın çevresindeki cadde-lerde toplanmaya başlamışlardı bile. Swing oğlanları; İngiliz gibi görünmek için ekose-lik ceketler giyip şemsiye taşıyor, askerliği hor gördüklerini göstermek için saçlarını uzatıyorlardı. Swing kızları ise koyu makyaj yapıp, Amerikan tarzı spor giysiler giyiyordu. Hepsi de Hitler Gençliğini, onların folk müziğini ve danslarını, aptalca ve sıkıcı buluyordu.

Carla ise bunu ironik buluyordu. Annesi İngiliz olduğu için, küçük bir kızken diğer çocuklar Carla'ya *yabancı* diye sataşır-; şimdi aynı çocukların yaşları biraz ilerlemişti ve İngiliz olmayı moda sayıyorlardı.

Carla ve Frieda, binaya girdiler. Burada geleneksel ve masum bir gençlik kulübü vardı; pilili etek giymiş kızlar ve şortlu çocuklar burada masa tenisi oynar, yapış yapış bir portakallı meşrubat içerlerdi ama asıl aksiyon oda-

¹ İngiliz ve Amerikan yaşam tarzından etkilenen gençlerin oluşturduğu bir caz sevenler grubu. Bu isimle bir film de yapıldı (çev. notu).

lardaydı.

Frieda, Carla'yı çabucak duvar kenarlarına sandalye dizilmiş bir depo odasına götürdü. İşte, ağabeyi Werner de oradaydı; bir plakçaları fişe takmıştı. Elli altmış kadar kız ve erkek, swing dansı yapıyordu. Carla, çalan şarkıyı tanıdı: *Ma, He's Making Eyes at Me*¹. Carla ve Frieda da dans etmeye başladılar. Caz plakları yasaklanmıştı. Çünkü en iyi caz müzisyenlerinin hemen hepsi zenciydi. Naziler, Ari ırktan olmayanlar tarafından yapılmış her iyi şeyi kötölemek zorundaydı çünkü bu, onların üstünlük teorilerini tehdit ediyordu. Ne yazık ki Almanlar da diğer herkes gibi caz müziğini seviyordu. Diğer ülkelere seyahat edenler plaklar getiriyor ve Hamburg limanındaki Amerikalı denizcilerden de satın alınabiliyordu. Plak karaborsası oldukça canlıydı.

Elbette Werner'in de bir sürü plağı vardı. Onun her şeyi vardı: bir otomobil, modern giysiler, sigaralar, para. Hâlâ Carla'nın rüyalarındaki çocuktu. Ama Werner, Carla'dan daha büyük kızlarla –aslında kadınlarla çıkıyordu. Herkes, onun bu kadınlarla yattığını düşünüyordu. Carla ise hâlâ bir bakireydi.

Werner'in en yakın arkadaşı Heinrich von Kessel, hemen yanlarına geldi ve Frieda ile dans etmeye başladı. Heinrich, uzamış siyah saçlarıyla daha etkileyici görünen bir siyah ceket ve yelek giymişti. Frieda'nın üzerine titriyordu. Frieda da ondan hoşlanıyordu –akıllı erkeklerle konuşmayı severdi– ama Heinrich'le çıkmıyordu çünkü yirmi beş veya yirmi altı yaşındaki Heinrich, onun için fazla yaşlıydı.

Çok geçmeden tanımadığı bir çocuk da gelip Carla ile dans etmeye başladı ve böylece gece de güzel başlamış oldu.

Carla kendini müziğe kaptırdı: dayanılmaz seksilikte davul sesi, imalı şarkı sözleri, cana can katan trompet soloları, klarnetin şakrak uçuşları. Carla, döne döne dans ederken bacaklarını salladı; etekleri yukarılara uçtu, kavalyesinin kollarına düştü ve tekrar uzaklaştı.

Bir saat kadar böyle hızlı bir danstan sonra Werner, yavaş dans için bir plak koydu. Frieda ve Heinrich, yanak yanağa dans etmeye başladılar. Ortalıkta, Carla'nın böyle dans etmek isteyeceği kimse yoktu; salondan çıktı ve bir Coke almaya gitti. Almanya ile Amerika savaş hâlinde olmadığı için Coca-Cola şurubu ithal edilebiliyor ve Almanyada şişeleniyordu.

Werner'in de peşinden gelmesi Carla için sürpriz oldu. Werner, plak değiştirme işini bir süre için başka birine bırakmıştı. Carla, salondaki en çekici çocuğun onunla konuşmak istemesini iltifatkâr buldu.

¹ 1921 yılında yapılmış bir Amerikan şarkısı (çev. notu).

Werner'e, Kurt'un Akelberg'e götürüleceğini anlattı. Werner, erkek kardeşi Axel için de aynı şeyin söz konusu olduğunu söyledi. Axel on beş yaşındaydı ve doğuştan spina bifida hastasıydı. "Acaba aynı tedavi ikisini de iyileştirir mi?" diye sordu Werner, kaşlarını çatarak.

"Sanmıyorum ama gerçekten tam olarak biliyor değilim," dedi Carla.

"Neden bu tıpçılar ne yaptıklarını asla doğru dürüst anlatmazlar?" dedi Werner, sinirlenerek.

Carla, keyifsiz keyifsiz güldü: "Sıradan insanlar tıbbi konulardan anlamaya başlarsa artık doktorlara birer kahramanmış gibi tapmayacaklarından korkuyorlar."

"Hokkabazlıkla aynı prensip: Nasıl yapıldığını bilmiyorsan daha etkileyici oluyor," dedi Werner. "Doktorlar da diğer herkes gibi benmerkezcı."

"Kesin öyle," dedi Carla. "Bir hemşire olarak bunu biliyorum."

Carla, ona trende bulduğu broşürden de bahsetti.

"O konuda ne hissettin?" diye sordu Werner.

Carla tereddüt etti. Böyle şeyler hakkında dürüstçe konuşmak tehlikeliydi. Ama bütün hayatı boyunca Werner'i tanımıştı; o, daima solcu olmuştu ve bir Swing Kid üyesiydi. Ona güvenebilirdi. "Birilerinin Nazilere karşı çıkıyor olduğuna memnunum," dedi. "Bütün Almanların korkudan felç geçirmediğini gösteriyor."

"Nazilere karşı yapabileceğin birçok şey var," dedi Werner, usulca. "Sadece ruj sürmenin dışında, yani."

Carla, Werner'in ona broşür dağıtınayı önerdiğini sandı. Werner bu türden faaliyetlerin içinde olabilir miydi? Hayır, Werner daha çok bir zampara gibiydi. Heinrich farklı olabilirdi; o, daha güçlü birine benziyordu. "Hayır, ben almayayım," dedi Carla. "Ben fazlasıyla korkarım."

Coke içmeyi bitirdiler ve depo odasına geri döndüler. Şimdi içerisi tıklım tıklıydı; dans edecek yer bile kalmamıştı. Werner bir Bing Crosby şarkısı koydu: *Only Forever*. Carla heyecanlandı. Werner onu yanına çekti; dans etmediler ama şarkının ritmiyle birlikte salladılar.

Geleneksel olarak şarkı sonunda ışıklar söndürülüyordu ki çiftler öpüşsinsin. Carla utandı. Werner'i çocukluğundan beri tanıyordu. Ama her zaman onu çok çekici bulmuştu ve büyük bir istekle yüzünü ona doğru çevirdi. Ve tam da beklediği gibi Werner onu hararetle öptü; Carla da istekle karşılık verdi. Daha da hoş olan tarafı, Werner'in nazikçe göğsünü tuttuğunu hissetti. Carla ağzını açarak onu cesaretlendirdi. Sonra ışıklar yandı ve her şey sona erdi.

"Eh," dedi Carla, nefesi kesilmiş gibi, "bu büyük bir sürpriz oldu."

Werner ona en sevimli tebessümüyle gülümsedi: “Belki daha sonra sana tekrar sürpriz yaparım.”

(ii)

Carla, sabah kahvaltısı için mutfığa giderken holden geçiyordu ve o anda telefon çaldı. Ahizeyi kaldırdı.

“Ben Carla von Ulrich.”

Frieda’nın sesini duydu: “Ah, Carla, küçük kardeşim öldü!”

“Nee?” dedi Carla, kulaklarına inanamayarak. “Frieda, çok üzıldüm. Nerede oldu bu?”

“Hastanede,” dedi Frieda, hıçkırarak.

Carla, Werner’in ona Axel’in de Kurt ile aynı şekilde Akelberg Hastanesi’ne gönderildiğinden bahsettiğini hatırladı. “Nasıl ölmüş?” diye sordu.

“Apendisitten.”

“Bu korkunç bir şey.” Carla arkadaşı için üzülmüştü ama aynı zamanda şüphelenmişti de. Profesör Willrich bir ay önce Kurt için yeni bir tedavi hakkında onlarla konuştuğunda içine kötü bir duygu yerleşmişti.

Acaba doktorun onlara açıkladığından daha deneysel bir şey miydi? Gerçekten de tehlikeli bir şey olabilir miydi? “Başka bir şey öğrendin mi?” diye sordu Carla.

“Biraz önce bir mektup aldık. Babam çıldırdı. Hastaneye telefon etti ama hiçbir yetkiliyle görüşemedi.”

“Ben size geleceğim. Birkaç dakikaya orada olurum.”

“Teşekkür ederim.”

Carla telefonu kapatıp mutfığa gitti. “Axel Franck, Akelberg’deki hastanede ölmüş,” dedi.

Babası Walter, sabah postasına bakıyordu. “Ah!” dedi. “Zavallı Monika.”

Carla, bir aile rivayetine göre Axel’in annesi Monika Franck’in bir zamanlar Walter’a âşık olduğunu hatırladı. Walter’ın yüzündeki üzüntülü bakış öyle derindi ki Carla, Maud’a âşık olmasına rağmen Walter’ın da Monika’ya karşı bir şeyler hissedip hissetmediğini merak etti. Aşk, ne kadar da karmaşık bir şeydi.

Şimdi Monika’nın en yakın arkadaşı olan annesi, “Monika perişan olmuştur,” dedi.

Walter, tekrar posta zarflarına baktı ve şaşırmış gibi bir ses tonuyla konuştu: “Burada Ada için bir mektup var.”

Mutfak bir anda sessizleşti.

Ada mektubu Walter'ın elinden alırken Carla, beyaz zarfa bakakaldı.

Ada'ya pek mektup gelmezdi.

Erik de evdeydi –kısa izninin son günüydü– ve şimdi dört kişi Ada'nın zarfı açışını izliyordu.

Carla nefesini tuttu.

Ada, antetli bir kâğıda daktilo ile yazılmış bir mektup çıkardı. Mesajı okudu, nefes alamıyormuş gibi ağzını açtı ve bir çığlık attı.

“Hayır!” dedi Carla. “Olamaz!”

Maud, ayağa fırlayıp Ada'ya sarıldı.

Walter, mektubu Ada'nın elinden alıp okudu. “Ah, Tanrı'm, ne kadar hazin,” dedi. “Zavallı küçük Kurt.” Mektubu mutfak masasına koydu.

Ada hıçkırmaya başladı: “Benim küçük oğlum, benim sevgili küçük oğlum, annesi yanında olmadan öldü –buna dayanamam ben!”

Carla gözyaşlarını tutmakta zorlanıyordu. Serseme dönmüştü. “Axel ve Kurt?” dedi. “İkisi de aynı anda?”

Mektubu masadan aldı. Akelberg'deki hastanenin adıyla yazılmıştı. Şöyle diyordu:

Sevgili Mrs. Hempel,

Size, sekiz yaşındaki oğlunuz Kurt Walter Hempel'in elim ölümünün haberini vermekten üzüntü duyuyorum. 4 Nisan günü bu hastanede apandisit patlaması nedeniyle öldü. Mümkün olan her şey yapıldı ama sonuç alınamadı. Lütfen en derin taziyelerimi kabul edin.

Kıdemli bir doktor tarafından imzalanmıştı.

Carla, başını kaldırdı. Annesi; Ada'nın yanına oturmuş, bir kolunu omzuna sarmış, bir eliyle de hıçkıra hıçkıra ağlayan Ada'nın elini tutmuştu.

Carla, kederinden ölmek üzereydi ama Ada'dan daha sakindi. Titreyen bir sesle babasıyla konuştu: “Bu işte bir yanlış var.”

“Neden böyle söylüyorsun?”

“Tekrar bak.” Mektubu babasına verdi. “Apandisit diyor.”

“Bunun ne önemi var?”

“Kurt'un apandisiti alınmıştı.”

“Hatırlıyorum,” dedi babası. “Altıncı yaş gününde acil ameliyat edilmesi gerekmişti.”

Carla'nın kederi öfkeli bir şüpheyne karıştı. Acaba Kurt tehlikeli bir de-

ney sırasında hastanede ölmüştü de şimdi bunu örtmeye mi çalışıyorlardı? “Neden yalan söylüyorlar?” dedi Carla.

Erik, yumruğunu masaya indirdi. “Neden *yalan* olduğunu söylüyorsun?” diye bağırdı. “Neden sürekli olarak düzeni suçluyorsun? Besbelli ki bir hata var! Daktilo edenlerden biri yazarken hata yapmıştır!”

Carla bundan pek emin değildi: “Hastanede çalışan bir daktilocu apan-disitin ne olduğunu bilir.”

Erik çileden çıktı: “Böylesine kişisel bir trajediyi bile iktidara saldırma fırsatı olarak kullanmaktan çekinmiyorsun!”

“İkiniz de kesin!” dedi babası.

Ona baktılar. Sesinde yeni bir tını vardı.

“Erik haklı olabilir,” dedi Walter. “Eğer öyleyse hastane bizim sorularımızı cevaplamaktan gayet mutlu olacak ve Kurt’la Axel’in nasıl öldükleri hakkında daha detaylı bilgi verecektir.”

“Elbette verirler,” dedi Erik.

Walter devam etti: “Ve eğer Carla haklıysa soru sormamamız için el-lerinden geleni yapacak, bilgi saklayacak ve çocuklarının nasıl öldüğünü merak eden ebeveynleri, sorularının gayrimeşru olduğunu ima ederek bir şekilde yıldırmaya çalışacaklardır.”

Erik şimdi o kadar da rahat görünmüyordu.

Yarım saat önce Walter, göçmüş bir adamdı. Ama şimdi, elbisesinin içini tam olarak dolduran bir adama dönüşmüştü: “Soru sormaya başlar başla-maz öğreneceğiz.”

“Ben Frieda’yı görmeye gidiyorum,” dedi Carla.

“İşe gitmen gerekmiyor mu?” diye sordu annesi.

“Daha geç bir vardiyadayım.”

Carla, Frieda’ya telefon etti ve Kurt’un da öldüğünü, bu konuyu ko-nuşmak için hemen geleceğini söyledi. Paltosunu giydi, şapkasını ve eldi-venlerini taktı, dışarıdaki bisikletine atladı. Bisikleti hızlı sürerdi. Franck ailesinin Schöneberg’deki villalarına gitmesi sadece on beş dakika sürdü.

Kâhya onu içeri aldı ve ailenin hâlâ yemek odasında olduğunu söyle-di. Carla odaya girer girmez Frieda’nın babası Ludwig Franck, bağırdı: “O Wannsee Çocuk Bakımevi denen yerde sana ne anlattılar?”

Carla, Ludwig’i pek sevmezdi. Bir zamanlar sağcı zorbanın tekiydi ve ilk günlerinde Nazileri desteklemişti. Şimdi görüş değiştirmiş olabilirdi çünkü her ne kadar yanlış yaptıklarını belli eden bir tevazu göstermeseler de pek çok iş adamı, görüşünü değiştiriyordu.

Ludwig’e hemen cevap vermedi. Masaya oturup herkesin yüzüne baktı:

Ludwig, Monika, Werner, Frieda ve geride kulak kesilmiş kâhya. Carla düşüncelerini bir araya toplamaya çalıştı.

“Hadi kızım, cevap ver bana!” diye bağırdı Ludwig. Elinde, öfkeyle sallayıp durduğu ve Ada’ninkine çok benzeyen bir mektup vardı.

Monika, kocasının kolunu tuttu ve onu sakinleştirmeye çalıştı: “Sakin ol, Ludi.”

“Bilmek istiyorum!”

Carla, Ludwig’in küçük siyah bıyığına ve pembe yüzüne baktı. Keder içinde acı çektiği belliydi. Başka şartlar altında olsa böylesine kaba birine cevap vermeyi reddederdi. Ama o andaki kabalığının bir mazereti vardı ve görmezden gelmeye karar verdi.

“Direktör, Profesör Willrich, bize Kurt’un durumu için yeni bir tedavi bulunduğunu söyledi.”

“Bize de öyle söyledi,” dedi Ludwig. “Ne tür bir tedavi?”

“Ben de bu soruyu sordum. Benim bunu anlayamayacağımı söyledi. İsrar ettim. İlaç tedavisi olduğunu söyledi ama daha fazla bilgi vermedi. Sizin mektubunuzu görebilir miyim, Herr Franck?”

Ludwig’in yüzündeki ifade, soru sorma hakkı sadece kendisine aitmiş gibiydi ama gene de mektubu Carla’ya uzattı.

Ada’ya gelen mektubun tıpatıp aynısıydı ve Carla, daktilocunun sadece isimleri değiştirerek bu mektuplardan bir sürü yazdığı duygusuna kapıldı.

“İki çocuk da apandisitten aynı anda nasıl ölebilir? Bulaşıcı bir hastalık değil ki?” dedi Ludwig.

“Kurt, kesinlikle apandisitten ölmedi çünkü onun apandisiti iki yıl önce alınmıştı,” dedi Carla.

“Doğru,” dedi Ludwig. “Bu kadar konuşma yeter.” Mektubu Carla’nın elinden kaptı. “Gidip bu konuda hükûmetten birileriyle konuşacağım.” Dışarı çıktı.

Monika, kocasının peşinden gitti; kâhya da onları takip etti.

Carla, Frieda’nın yanına geçip elini tuttu. “Çok üzgünüm,” dedi.

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadı Frieda.

Carla, Werner’in yanına gitti. Werner ayağakalktı, Carla’ya sarıldı. Carla, alnına düşen bir damla gözyaşını hissetti. İçinde, hiç tanımadığı yoğun bir duygu vardı. Kalbi kederle doluydu ancak bedenlerinin birbirine yaslanmasından ve Werner’in ellerinin nazik dokunuşundan heyecanlanmıştı.

Uzunca bir an öyle kaldılar; sonra Werner bir adım geriye çekildi ve öfkeyle konuştu: “Babam hastaneye iki kez telefon etti. İkinci aradığında daha başka bilgileri olmadığını söyleyip telefonu suratına kapattılar. Ama karde-

şime ne olduğunu öğreneceğim ve beni başlarından savamayacaklar.”

“Öğrenmek onu geri getirmeyecek,” dedi Frieda.

“Gene de bilmek istiyorum. Gerekirse Akelberg’e gideceğim.”

“Acaba Berlin’de bize yardım edebilecek birileri var mı?” diye sordu Carla.

“Hükûmetten biri olmak zorunda,” dedi Werner.

“Heinrich’in babası hükûmette,” dedi Frieda.

Werner parmak şaklattı: “Evet, o. Bir zamanlar Merkez Parti üyesiydi ama şimdi Nazi ve Dışişlerinde görevli.”

“Heinrich bizi onunla görüştürür mü?” diye sordu Carla.

“Frieda isterse görüştürür,” dedi Werner. “Heinrich, Frieda için her şeyi yapar.”

Carla da öyle olduğunu biliyordu. Heinrich, her şeyi aşırı bir istekle yapardı.

“Şimdi ona telefon edeceğim,” dedi Frieda.

Frieda koridora çıktı; Carla ve Werner yan yana oturdular. Werner kolunu Carla’nın omzuna koydu, Carla da başını onun omzuna yasladı. Carla bunun, bir sevgi gösterisi mi yoksa kederli bir anın yan etkisi mi ya da başka bir şey mi olduğunu bilmiyordu.

Frieda geri geldi: “Hemen oraya gidersek Heinrich’in babası bizi kabul edecek.”

Üçü birlikte Werner’in spor arabasına gitti ve ön koltuğa sıkıştılar. “Bu arabayı kullanmaya nasıl devam ediyorsun bilmiyorum,” dedi Frieda, araba hareket ettiğinde. “Babam bile şahsi kullanımı için benzin bulamıyor.”

“Patronuma resmî iş için olduğunu söylüyorum,” dedi, önemli bir general için çalışan Werner. “Ama daha ne kadar bunu yutturabilirim bilmiyorum.”

Von Kessel ailesi de aynı banliyöde oturuyordu. Werner beş dakikada onların evine ulaştı.

Franck ailesinin villasından daha küçük olsa da lüks bir evdi. Heinrich onları kapıda karşıladı ve oturma odasına götürdü. Burada, deri ciltli kitaplar ve ahşaptan oyulmuş antik bir kartal figürü vardı.

Frieda, Heinrich’i öptü. “Bunu yaptığın için teşekkür ederim,” dedi. “Herhâlde çok kolay olmamıştır –babamla pek de iyi geçinemediğini biliyorum.”

Heinrich’in suratı keyifle ışıldadı.

Heinrich’in annesi, onlara kahve ve kek getirdi. Mütevazı ve sıcakkanlı bir kadına benziyordu. Getirdiklerini ikram ettikten sonra tıpkı bir hizmet-

çi gibi çekildi.

Heinrich'in babası Gottfried, odaya geldi. Heinrich gibi onun da gür ve düz saçları vardı ama siyah yerine gümüşü bir renkteydi.

"Baba," dedi Heinrich, "bunlar, Werner ve Frieda Franck. Babaları, Halk Radyolarını imal ediyor."

"Ah, evet," dedi Gottfried. "Babanızla Herrenklub'da tanışmıştım."

"Ve bu da Carla von Ulrich –sanırım babasını tanıyorsun."

"Londra'daki Alman Büyükelçiliğinde birlikte çalıştık," dedi Gottfried, kelimelerini seçerek. "1914'te." Bir sosyal demokratla tanış olmaktan pek de hoşlanmadığı besbelliydi. Bir parça kek aldı, halıya düşürdü, beceriksiz beceriksiz kırıntıları toplamaya çalıştı, sonra vazgeçip arkasına yaslandı.

Bu adam neden korkuyor, diye düşündü Carla.

Heinrich, dosdoğru bu ziyaretin amacını açıkladı: "Baba, sanırım Akelberg adını duymuşsundur."

Carla, dikkatle Gottfried'i izliyordu. Adamın yüzündeki ifadede milisaniyelik bir değişiklik oldu ama derhâl toparlandı ve lakayit bir tavır takındı: "Bavyera'da küçük bir kasaba, değil mi?"

"Orada bir hastane var," dedi Heinrich. "Zihinsel engelli insanlar için."

"Bundan haberim yoktu."

"Biz, orada tuhaf birtakım şeyler döndüğünü düşünüyoruz ve sizin bu konuda bir şey bilip bilmediğinizi merak ediyoruz."

"Kesinlikle bilmiyorum. Nasıl şeyler dönüyormuş bakalım?"

Werner söze karıştı: "Bize söylenene göre erkek kardeşim o hastanede apandisitten öldü. Herr von Ulrich'in hizmetçisinin çocuğu da aynı hastanede aynı zamanda ve aynı hastalıktan öldü."

"Ne acı –ama tesadüftür herhâlde, değil mi?"

"Hizmetçimizin çocuğunu apandisiti yoktu, iki yıl önce alınmıştı," dedi Carla.

"Gerçeği tespit etmeyi neden istediğinizi anladım," dedi Gottfried. "Kesinlikle tatminkâr bir açıklama değil. Ama en makul açıklama, bir yazışma hatası olmalı."

"Öyle olup olmadığını öğrenmek istiyoruz," dedi Werner.

"Elbette. Hastaneye yazdınız mı?"

"Ben hastaneye bir mektup yazıp hizmetçimizin oğlunu ne zaman ziyaret edebileceğini sormuştum ama hiçbir cevap gelmedi," dedi Carla.

"Babam bu sabah hastaneye telefon etti. Kıdemli Doktor, telefonu babamın suratına kapattı," dedi Werner.

"Ah, Tanrı'm, ne kötü tavırlar. Ama biliyor musunuz, bu bir Dışişleri me-

selesi değil.”

Werner, öne doğru eğildi: “Herr von Kessel, bu iki çocuk yolunda gitmeyen gizli bir deneyde kullanılmış olabilir mi?”

Gottfried, arkasına yaslandı. “Kesinlikle imkânsız,” dedi ve Carla, adamın bu kelimelerle doğru söylediğine dair bir duyguya kapıldı. “Böyle bir şey kesinlikle olmuyor.” Gottfried rahatlamış gibiydi.

Werner’de soracak soru kalmamış gibiydi ama Carla tatmin olmamıştı. Gottfried, biraz önce verdiği bu garantiyle neden bu kadar rahatlamıştı acaba? Bu kelimeler daha berbat bir şeyi örttüğü için olabilir miydi? Aklına öyle ürkünç bir olasılık geliyordu ki doğru dürüst düşünemiyordu.

“Eh, sorularınız bu kadarsa...” diye başladı Gottfried.

“Yolunda gitmeyen bir deneysel tedavi yüzünden ölmedikleri konusunda bu kadar emin misiniz, efendim?” dedi Carla.

“Gayet eminim.”

“Bu kadar *emin* olabilmeniz için Akelberg’de nasıl *bir şeylerin* yapılıyor olduğuna dair bilginiz olmalı.”

“Pek öyle sayılmaz,” dedi Gottfried ama şimdi gerilmişti ve Carla, şimdi bir şey yakaladığını biliyordu.

“Bir Nazi posterini gördüğümü hatırlıyorum,” diye devam etti Carla. O ürkünç fikri aklına getiren de bu posterdi. “Posterde erkek bir hemşire ile zihinsel engelli bir adam vardı. Posterdeki metinde şöyle bir şey yazıyordu: *Kalıtsal kusurlar yüzünden acı çeken bu insanların hayatları boyunca halka maliyeti, altmış bin Alman markı. Yoldaş, bu senin paran!*” Sanırım bir dergi ilanıydı.”

“Böyle propagandaları ben de gördüm,” dedi Gottfried, aşağılayarak ve sanki kendisinin bunlarla hiçbir alakası yokmuş gibi.

Carla ayağa kalktı: “Siz bir Katolik’siniz, Herr von Kessel ve Heinrich’i de Katolik inancıyla yetiştirdiniz.”

Gottfried, alay eder gibi bir ses çıkardı: “Heinrich şimdi dinsiz olduğunu söylüyor.”

“Ama siz dinsiz değilsiniz. Ve insan hayatının kutsal olduğuna inanıyorsunuz.”

“Evet.”

“Akelberg’deki doktorların, yeni bir tedaviyi engelli insanlar üzerinde test ederek tehlikeli deneyler yapmadığını söylüyorsunuz ve ben size inanıyorum.”

“Teşekkür ederim.”

¹ Söz konusu poster, “Action T4” aramasıyla İnternette görülebilir (çev. notu).

“Ama başka bir şey mi yapıyorlar? Çok daha berbat bir şey?”

“Hayır, hayır.”

“Engelli insanları *kasten* mi öldürüyorlar?”

Gottfried, sessizce başını sağa sola salladı.

Carla, Gottfried’e yaklaştı ve sanki odada sadece ikisi varmış gibi sesini alçalttı: “İnsan hayatının kutsallığına inanan bir Katolik olarak elinizi vicdanınıza koyup bana, Akelberg’de zihinsel engelli çocukların öldürülmediğini söyleyebilir misiniz?”

Gottfried; gülümsedi, söyleyebilirmiş gibi bir hareket yaptı, ağzını açtı ama ağzından hiçbir kelime çıkmadı.

Carla, Gottfried’in önüne diz çöktü: “Bunu yapar mısınız, lütfen? Şimdi? Burada, evinizde; biri oğlunuz, üçü onun arkadaşı olan dört Alman genci önünde. Bize gerçeği söyleyin. Gözlerimin içine bakın ve hükûmetimizin engelli çocukları öldürmediğini söyleyin.”

Odanın içinde çıt çıkmıyordu. Gottfried, bir şey söyleyecekmiş gibi oldu ama fikir değiştirdi. Gözlerini sımsıkı kapattı; ağzı, acı çekiyormuş gibi çarpıldı ve başını eğdi. Dört genç, onun yüzündeki çarpılmayı şaşkınlık ve hayretler içinde seyretti.

En sonunda Gottfried gözlerini açtı, her birinin yüzüne tek tek baktı, son olarak bakışlarını oğlunun yüzüne çevirdi.

Sonra ayağa kalktı ve odadan çıktı.

(iii)

Ertesi gün Werner, “Bu korkunç,” dedi, Carla’ya. “Yirmi dört saatten fazla bir süredir aynı konuyu konuştuk. Başka bir şey yapmazsak delireceğiz. Hadi sinemaya gidelim.”

Her zaman Ku’damm adıyla anılan, sinema salonları ve dükkânlarla dolu bir caddeye –Kurfürstendamm’a gittiler. Alman film yapımcılarının pek çoğu, yıllar önce Hollywood’a gitmişti ve şimdi Almanya’da yapılan filmlerin hepsi de ikinci sınıf şeylerdi. Fransa’nın işgali sırasında çekilmiş *Three Soldiers*¹ filmini seyrettiler.

Filmdeki üç askerden biri, bir Nazi çavuşu; biri, biraz Yahudi’ye benzeyen sümüklü bir mızımız; biri de azimli bir genç adamdı.

Azimli genç, “Yahudiler gerçekten de bize zarar veriyorlar mı?” gibi saf sorular soruyor; çavuşun, sert ve uzun bir söyleve benzeyen cevaplarını dinliyordu.

¹ Üç Asker anlamında (çev. notu).

Savaş başladığında sümüklü mızımız; Komünist olduğunu itiraf ediyor, askerden kaçıyor ve bir hava saldırısında paramparça oluyordu. Azimli gençse cesurca savaşıyor, çavuşluğa terfi ediyor ve bir Führer hayranına dönüşüyordu.

Berbat bir senaryoydu ama savaş sahneleri heyecanlıydı.

Werner, film boyunca Carla'nın elini tuttu. Carla ise karanlıkta öpülmeyi bekledi ama böyle bir şey olmadı.

Işıklar yandığında Werner, "Eh, berbat bir filmdi ama birkaç saatliğine zihnimi dağıttı," dedi.

Dışarı çıkıp Werner'in arabasını buldular. "Biraz arabayla gezelim mi?" diye sordu Werner. "Bu son şansımız olabilir. Bu arabaya önümüzdeki hafta el konulacak."

Grunewald'a doğru gittiler. Yolda, Carla'nın düşünceleri ister istemez bir gün önce Gottfried von Kessel ile yaptıkları konuşmaya kaydı. Zihinde bu olayın üstünden kaç kere geçerse geçsin dört gencin de hemfikir olduğu sonuçtan başka bir yere ulaşamıyordu. Tam da Carla'nın ilk başta düşündüğü gibi Kurt ve Axel, tehlikeli bir tıbbi deneye kazara kurban gitmemişlerdi. Gottfried ilk başta gayet ikna edici bir ustalıkla reddetmişti. Ama hükümetin engelli insanları kasten öldürdüğünü ve ailelerine yalan söylediğini inkâr etmeye dili varmamıştı. Naziler kadar gaddar ve acımasız insanlar için bile buna inanmak çok zordu. Ancak Gottfried'in tepkisi, Carla'nın şahit olduğu en açık suçluluk davranışı örneği idi.

Ormana geldiklerinde Werner yoldan ayrıldı ve araba bir çalı kümesi içinde gözlerden saklanana kadar bir patikada ilerledi.

Carla, onun başka kızları da buraya getirdiğini tahmin etti.

Werner farları kapattı ve koyu bir karanlığın içinde kaldılar.

"General Dorn'la konuşacağım," dedi Werner. Dorn, Werner'in amiriydi ve Alman Hava Kuvvetlerinde önemli bir subaydı. "Sen ne yapacaksın?"

"Babam, siyasi muhalefet diye bir şeyin kalmadığını söylüyor ama kiliseler hâlâ güçlü. Dinî inançlarında samimi olan hiç kimse bu yapılane göz yumamaz."

"Dindar mısınız?" diye sordu Werner.

"Pek sayılmam. Ama babam dindardır. Ona göre Protestan inancı, çok sevdiği Alman kültür mirasının bir parçasıdır. Annem de onunla birlikte kiliseye gider ama Tanrı'nın sanırım onun inancı biraz alışılmışın dışında. Ben Tanrı'ya inanırım ama insanların Protestan mı Katolik mi Müslüman mı yoksa Budist mi olduklarını önemsediğini düşünemiyorum. İlahi söylemeyi severim."

Werner'in sesi bir fısıltıya dönüştü: "Nazilerin çocukları öldürmesine izin veren bir tanrıya inanamam."

"Seni suçlayamam."

"Baban ne yapacak?"

"Kilisemizin rahibiyle konuşacak."

"Güzel."

Bir süre sessizce oturdular. Sonra Werner ona sarıldı. "Sence sakıncası var mı?" dedi, âdeta fısıldayarak.

Carla, beklenti içinde gerilmişti ve sesi ona itaat etmiyor gibiydi. Cevabı bir homurtu gibi çıktı. Tekrar denedi ve "Senin kederine iyi geliyorsa... yok," diyebildi.

Sonra, Werner onu öptü.

Carla da istekle karşılık verdi. Werner, Carla'nın saçlarını ve sonra da göğüslerini okşadı. Bu noktada Carla, birçok kızın *dur* diyeceğini biliyordu. Anlatılanlara göre, bundan daha ilerisinde insanın kendini kontrol etmesi mümkün değildi.

Carla, tehlikeyi göze almaya karar verdi.

Werner onu öperken Werner'in yanağına dokundu; parmaklarının ucuyla boynunu okşadı ve sıcak tenini hissetmek hoşuna gitti. Elini ceke-
tinin altına sokup onun vücudunu keşfetmeye başladı; kürek kemiklerinde, kaburgalarında ve omurgasında gezindi. Werner'in eli bacaklarına inip eteğinin altına girince iç geçirdi. Bacaklarının arasına dokunur dokunmaz dizlerini birbirinden ayırdı. Bunu yaptığında oğlanların, onun ucuz bir kız olduğunu düşüneceklerini başka kızlar da söylemişlerdi ama Carla kendini tutamıyordu.

Werner en hassas noktasına dokundu. Elini çamaşırının içine sokmaya çalışmamış, sadece pamuklu kumaşın üzerinden okşuyordu. Carla, kendi boğazından -önce alçak sonra gitgide yükselerek- çıkan sesleri duydu. Sonunda zevkle bağırdı, yüzünü Werner'in boynuna gömüp sesleri saklamaya çalıştı. Sonra Werner'in elini itti çünkü aşırı bir hassasiyet hissediyordu. Nefes nefeseydi. Nefesini toplayabildiğinde Werner'in boynunu öptü. Werner de sevecenlikle onun yanağını okşadı.

Bir dakika sonra Carla, "Ben de senin için bir şey yapabilir miyim?" diye sordu.

"Çok istiyorsan."

Carla, ne kadar çok istediğinin fark edince uyandı: "Tek sorun şu ki ben hiç..."

"Biliyorum," dedi Werner. "Ben sana yol gösteririm."

(iv)

Peder Ochs, heybetli ve rahat bir din adamıydı; büyük bir evi, hoş bir karısı ve beş çocuğu vardı. Carla, pederin bu işe bulaşmayı reddetmesinden korkuyordu. Ama onu hafife almıştı. Peder de bu konudaki dedikoduları duymuştu ve vicdanen rahatsızdı; Walter'la birlikte Wannsee Çocuk Bakımevi'ne gitmeyi kabul etti. Profesör Willrich'in, konuyla ilgilenen bir din adamını reddetmesi çok zordu.

Carla'nın da gelmesine karar verdiler çünkü Ada ile yapılan görüşmenin şahidiydi. Direktör, Carla'nın önünde hikâyeyi değiştiremezdi.

Trende giderlerken Peder Ochs, konuşmayı ona bırakmalarını önerdi. "Direktör muhtemelen bir Nazi," dedi. Bugünlerde yüksek mevkilerdeki hemen herkes parti üyesiydi. "Doğal olarak eski bir sosyal demokrat milletvekilini düşman olarak görecektir. Ben tarafsız bir uzlaştırıcı rolü oynayım. Bu şekilde, sanırım daha çok şey öğrenebiliriz."

Carla bundan pek emin değildi. Babasının daha ustalıkla sorular sorabileceğini düşünüyordu. Ama Walter, Peder Ochs'un önerisini kabul etti.

İlkbahardı; hava, Carla'nın burayı son ziyaret ettiği güne göre daha ılıktı. Gölün üstünde tekneler vardı. Werner'le konuşup buraya piknik yapmaya gelmeyi önermeye karar verdi. Werner başka bir kıza gönül verene kadar mümkün olan her an onunla olmak istiyordu.

Profesör Willrich'in şöminesi yanıyordu ama pencereler açıktı; suyun üstündeki esinti, içeriye temiz hava taşıyordu.

Direktör, Peder Ochs ve Walter'la el sıkıştı; Carla'ya, onu tanıdığını belli eden kısa bir bakış attı ve sonra Carla yokmuş gibi davrandı.

Onlara oturmalarını söyledi. Carla, bu yapmacık nezaketin arkasında öfkeli bir düşmanlık bulunduğunu görüyordu. Açıkçası Direktör, sorgulanmaktan hoşlanmıyordu. Pipolarından birini eline aldı ve sık sık pipoyla oynadı. Bu sefer, bir önceki ziyaretteki kadar kibirli değildi; çünkü karşısında iki tane genç kadın değil, iki tane yetişkin adam vardı.

Konuşmayı, Peder Ochs açtı: "Kilisemin cemaatinden Herr von Ulrich ve diğerleri, tanıdıkları bazı engelli çocukların açıklanması güç bir şekilde ölümlerinden endişe duyuyorlar, Profesör Willrich."

"Burada, açıklanması güç bir şekilde ölen çocuk olmadı," diye cevabı yaptırdı Direktör. "Aslına bakarsanız son iki yılda bu hastanede ölen herhangi bir çocuk olmadı."

Ochs, Walter'a döndü. "Ben bunu duyduğuma sevindim, Walter," dedi.

“Sen ne dersin?”

“Evet,” dedi Walter.

Carla sevinmemişti ama bir süre için çenesini tuttu.

Ochs, yumuşak yumuşak konuşmaya devam etti: “Eminim sorumluluğunuz altındaki hastalar için mümkün olan en iyi bakımı yapıyorsunuzdur.”

“Evet,” dedi Willrich; gerginliği biraz geçmiş gibiydi.

“Ama buradaki bazı çocukları başka hastanelere gönderiyorsunuz, değil mi?”

“Elbette, eğer başka bir hastane çocuklara burada mevcut olmayan bazı tedaviler uygulayabilecekse.”

“Ve bir çocuk başka bir hastaneye nakledildiyse sanırım, ondan sonraki tedavi ve çocuğun durumu hakkında size bilgi verilme zorunluluğu yok.”

“Aynen öyle!”

“Buraya geri gönderilmedikleri sürece tabii.”

Willrich cevap vermedi.

“Geri gelen oldu mu hiç?”

“Hayır.”

Ochs omuzlarını silkti: “Öyleyse onlara ne olduğunu bilmeniz beklenemez.”

“Aynen öyle.”

Ochs arkasına yaslandı ve açık konuşacağını belirtmek ister gibi ellerini açtı: “Öyleyse sizin saklayacağınız bir şey yok!”

“Hem de hiçbir şey.”

“Nakledilen bu çocukların bazıları ölmüş.”

Willrich cevap vermedi.

Ochs, nazikçe ısrar etti: “Bu doğru, değil mi?”

“Belli bir bilgin olmadan size cevap veremem, Sayın peder.”

“Ah!” dedi Ochs. “Çünkü o çocuklardan ölen olursa size haber verilmiyor.”

“Daha önce söylediğim gibi.”

“Tekrarladığım için beni affedin ama ben sadece, o ölümlere *sizin* ılık tutmanızın istenemeyeceğini şüphe götürmez bir biçimde açıklığa kavuşturmaya çalışıyorum.”

“Teşekkür ederim.”

Ochs, bir kez daha Walter’a döndü: “Sanırım meseleyi güzelce açıklığa kavuşturuyoruz.”

Walter başını aşağı yukarı salladı.

Carla bağırarak istiyordu: *Hiçbir şey açıklığa kavuşmuş değil!*

Ama Ochs konuşmaya devam etti: “Diyelim ki son on iki ayda, yaklaşık olarak kaç çocuk naklettiniz?”

“On,” dedi Willrich. “Tamı tamına on.” Kendini beğenmiş bir havada gülümsedi. “Biz bilim adamları, yaklaşık sayılarla uğraşmayız.”

“Toplam kaç hastanın içinde on hasta?”

“Bugün itibarıyla burada yüz yedi çocuk var.”

“Çok küçük bir kısmı!” dedi Ochs.

Carla sinirlenmeye başladı. Besbelli ki Ochs da Willrich’in tarafını tutuyordu! Babası bunu neden yutuyordu acaba?

“Peki, bu çocuklar ortak bir hastalıktan mı muzdarip yoksa değişik hastalıklardan mı?” diye sordu Ochs.

“Değişik hastalıklardan,” dedi Willrich. Masasındaki bir dosyayı açtı. “Zekâ geriliği, Down sendromu, mikrosefali, hidrosefali; bacak, kafa ve omurga oluşumunda sakatlık ve felç.”

“Akelberg’e nakletme talimatı aldığınız hasta tipleri, bunlar mı?”

İşte bu, bir adım ilerisiydi. Akelberg adına ilk defa değiniliyor ve Willrich’in, daha yüksek bir makamdan emir aldığı ima ediliyordu. Belki de Peder Ochs, görüldüğünden çok daha usta ve kurnazdı.

Willrich, bir şey söylemek için ağzını açtı ama Ochs, atik davranıp yeni bir soru sordu: “Bu çocukların hepsi, aynı özel tedaviyi mi görecekti?”

Willrich gülümsedi: “Tekrar söylüyorum, bana bilgi verilmediği için bilemem.”

“Siz sadece...”

“Talimatı uyguladım, evet.”

Ochs gülümsedi: “Tedbirli bir adamsınız. Kelimelerinizi dikkatli seçiyorsunuz. Her yaştan çocuklar mı?”

“Başlangıçtaki program sadece üç yaşın altındaki çocuklar içindi ama sonra her yaştan çocuğun yararlanabilmesi için genişletildi, evet.”

Carla, buradaki *program* kelimesini aklının bir köşesine yazdı. Daha önce böyle bir şeyin olduğu kabul edilmemişti. Ochs’un, dışarıdan görüldüğünden çok daha akıllı olduğunu fark etmeye başladı.

Bir sonraki cümlesinde Ochs, “İlaveten, nasıl bir sakatlığı olduğuna bakılmaksızın özürlü olan bütün Yahudi çocuklar da dâhil edildi,” dediğinde sanki hâlihazırda söylenmiş bir şeyi teyit ediyormuş gibiydi.

Bir sessizlik yaşandı. Willrich, şoka uğramış gibiydi.

Carla, Ochs’un Yahudi çocukları nereden öğrendiğini merak etti. Belki öğrenmemişti, belki sadece tahmin yürütüyordu.

Bir duraksamadan sonra Ochs, ilave etti: “Yahudi çocuklar ve melez ço-

cuklar demeliydim."

Willrich konuşmadı ama başı hafifçe aşağı yukarı oynadı.

Ochs, devam etti: "Bu çağda ve günümüzde Yahudi çocuklara öncelik verilmesi olağanüstü bir durum, değil mi?"

Willrich, başka tarafa baktı.

Peder ayağa kalktı ve tekrar konuştuğunda sesinde öfke çanları çalıyordu: "Bana diyorsunuz ki: Bir dizi hastalıktan muzdarip ve muhtemelen aynı tedavi ile iyileşmeleri mümkün olmayan on çocuk özel bir hastaneye gönderilirken Yahudi olanlara öncelik verildi ve hiçbirisi bir daha oradan geri dönmedi. Onlara ne olduğunu düşündünüz, Sayın Profesör Doktor Willrich? Tanrı aşkına söyleyin, *ne olduğunu düşündünüz?*"

Willrich, ağlamak üzereymiş gibiydi.

"Hiçbir şey söylemeyebilirsiniz, elbette," dedi Ochs, daha alçak bir sesle. "Fakat bir gün aynı soru size, daha yüksek bir makam –daha doğrusu, *bütün makamların en yükseği* tarafından sorulacak!"

Kolunu uzattı ve işaret parmağını kınayan bir tavırla Willrich'e doğrulttu.

"Ve o gün geldiğinde evladım, *kesinlikle cevap vereceksin.*"

Bunun ardından arkasını döndü ve odadan çıktı.

Carla ve Walter da onu takip etti.

(v)

Müfettiş Thomas Macke, gülümsedi. Devlet düşmanları, bazen onun işini onun yerine yapıveriyordu. Gizli gizli çalışmak ve bulunmaları güç yerlerde saklanmak yerine, kendilerini onun önüne atıyor ve kendi suçlarına ilişkin reddedilmesi imkânsız kanıtları cömertçe ona sunuyorlardı. Bir yem ve olta kancasına ihtiyacı olmayan, sudan fırlayıp balıkçının sepetine düşen ve kı-zartılmak için yalvaran balıklar gibiydiler.

Peder Ochs da bu balıklardan biriydi.

Macke, onun yazdığı mektubu bir kez daha okudu; Adalet Bakanı Franz Gürtner'e yazmıştı:

Sayın Bakan,

Hükûmet özürlü çocukları öldürüyor mu? Size bu soruyu açık açık soruyorum çünkü açık bir cevap almam gerekiyor.

Ne büyük bir salaklıktı! Eğer sorunun cevabı *hayır* olsa bu mektup, *yazılı iftira suçu* demektir. Cevap *evet* olsa *devlet sırrını ifşa etme* suçuydu. Böyle bir adam, bu kadarını bile kendi başına düşünemiyor muydu?

Kilise cemaatim içinde dolaşmaya başlayan dedikoduların kulak arkası edilmesi imkânsız hâle gelince Wannsee Çocuk Bakımevi'ni ziyaret ettim ve bakımevi direktörü Profesör Willrich ile görüş-tüm. Verdiği cevaplar tatminkâr olmaktan o kadar uzaktı ki - hem muhtemel bir suç hem de kesinlikle günah olacak kadar-dehşet boyutunda bir şeylerin döndüğüne ikna oldum.

Adam, işlediği suçları yazma cesareti bile göstermişti! Devlet kuruluşla-rını yasa dışı iş çevirmekle suçlamanın, başlı başına yasa dışı bir iş olduğu aklına bile gelmemiş miydi? Bu adam, yozlaşmış bir liberal demokraside mi yaşadığını sanıyordu?

Macke, Ochs'un şikâyet ettiği konuyu biliyordu. Bahsettiği şey, *Aktion T4*¹ programıydı ve *Tiergarten Strasse 4* adresinden yönetildiği için böy-le bir isim verilmişti. Bu kurumun resmî adı, *Tedavi ve Kurumsal Bakım Yardım Vakfı* olarak geçiyordu ama Hitler'in özel ofisi olan *Führer makamı* tarafından denetleniyordu. Görevi ise yüksek maliyette bakım yapılmadan yaşaması mümkün olmayan özürlülere ızdıraplı ölüm sağlamaktı. Son bir iki yılda muhteşem bir iş yapmış ve ülkenin, on binlerce işe yaramaz insan-dan kurtulmasını sağlamıştı.

Ama sorun, Alman kamuoyunun bu türden ölümlerin ne kadar gerekli olduğunu kavrayacak düzeyde *gelişmemiş* olmasından kaynaklanıyordu ve bu yüzden de program gizli tutulmak zorunda kalmıştı.

Macke de bu gizlilik içindeydi. Müfettişliğe terfi ettirilmiş ve en azından Nazi Partisinin seçkin milis gücü *Schutzstaffel* ya da SS'ler arasına kabul edilmişti ama Ochs davası kendisine verildiğinde Aktion T4 hakkında bil-gilendirilmişti. Gurur duyuyordu: Şimdi gerçekten de *içeriden* biriydi.

Ne yazık ki insanlar umursamıyordu ve gizli Aktion T4'ün kamuoyuna sızması ve ifşa olması gibi bir tehlike vardı.

Sızıntıyı tıkamak da Macke'nin göreviydi.

İlk bulgulara göre, susturulması gereken üç adam vardı: Peder Ochs, Walter von Ulrich ve Werner Franck.

Werner Franck, bir zamanlar Nazilerin en önemli destekçilerinden olan bir radyo imalatçısının büyük oğluydu. Babası Ludwig Franck, ilk başta sa-kat oğlunun ölümüne ilişkin bilgi edinmek için öfkeli birtakım taleplerde bulunmuş ama fabrikasının kapatılacağı tehdidini duyunca sessizliğe gö-mülmüştü.

¹ Ekim 1939'da Hitler, 1 Eylül 1939 tarihinden geçerli bir "ötanazi kararnamesi" imzaladı ve bu kararnameye göre Führer'den sonraki ikinci adam Philipp Bouhler ile Hitler'in özel doktoru Dr. Karl Brandt, bir "istemisiz ötanazi" programı yürüteceklerdi (çev. notu).

Oğlu Werner ise Havacılık Bakanlığı'nda hızla terfi eden biriydi ve oldukça etkin bir şahsiyet olan amiri General Dorn'u da işin içine katmaya çalışarak saçma sapan sorular sormakta ısrar etmeye başlamıştı.

Prinz Albrecht Strasse'deki Gestapo karargâhının köşesinden dönünce Wilhelm Strasse'ye giriliyordu ve Havacılık Bakanlığı'nın Wilhelm Strasse üstünde tüm bir adayı kapsayan ultra modern anıtsal binasının, Avrupa'daki en büyük ofis binası olduğu söylenirdi. Macke, Bakanlık binasına yürüdü.

Sırtında SS üniforması varken muhafızları görmezden gelebilirdi. Danışma masasında havladı: "Beni derhâl Teğmen Werner Franck'e götürün."

Danışma görevlisi; onu asansörle yukarı katlara çıkardı, uzun bir kordondan geçirip kapısı açık duran küçük bir ofise getirdi. Masasında oturan genç adam önce, önündeki evraktan başını kaldırıp ona bakmadı. Macke, genç adamı inceledi: Yirmi iki yaşlarında olmalıydı. Neden ön cephede, İngiltere'yi bombalayanlar arasında değildi? *Muhtemelen babası bir torpil bulmuştur*, diye düşündü Macke, sinirlenerek. Werner, imtiyaz sahibi bir gence benziyordu: terzi elinden çıkmış bir üniforma, altın yüzükler, askerî standartlara hiç uymayacak kadar uzun saçlar. Macke, onu hor görmeye başlamıştı bile.

Werner, kurşun kalemle bir not yazdı ve başını kaldırdı. SS üniformasını görür görmez yüzündeki sevimli ifade soluverdi ve Macke, o yüzde bir korku gördüğünü fark etti. Genç adam hemen, sıcakkanlı bir tavırla bunu örtbas etmeye çalıştı: Saygılı bir tavırla ayağa kalktı, bir *hoş geldin* tebessümü gösterdi.

Ama Macke bunları yutmadı.

"Tünaydın, Müfettiş," dedi Werner. "Lütfen oturun."

"*Heil Hitler*," dedi Macke.

"*Heil Hitler*. Nasıl yardımcı olabilirim?"

"Otur yerine ve çeneni kapat, seni salak oğlan çocuğu," dedi Macke, tükürür gibi.

Werner, korkusunu gizlemeye çalıştı: "Aman Tanrı'm, böyle bir gazabı hak etmek için ne yapmış olabilirim?"

"Bana soru sorabileceğini sanma. Ben konuşmanı istemeden konuşma."

"Nasıl isterseniz."

"Şu andan itibaren kardeşin Axel hakkında daha fazla soru sormayacaksın."

Macke, Werner'in yüzünden geçen bir anlık rahatlama ifadesini görünce şaşırdı. Bu çok tuhaftı. Acaba başka bir şeyden mi korkuyordu? Kardeşi

hakkında soru sormayı bırakma emrinden daha ürkütücü bir şey bekliyor olabilir miydi? Werner başka birtakım yıkıcı faaliyetler içinde olabilir miydi?

Muhtemelen değildir, diye düşündü Macke. Büyük ihtimalle Werner, tutuklanıp Prinz Albrecht Strasse'deki bodruma götürülmediği için rahatlamıştı.

Fakat Werner'in gözü henüz yeterince korkmamıştı. "Neden kardeşimin nasıl öldüğünü sormamalıyım?" diyecek cesareti topladı.

"Bana soru sormayacağımı söylemiştim. Şunu bil ki sana nazik davranılmasının nedeni, babanın Nazi Partisinin değer verdiği bir arkadaş olması. Eğer öyle olmasaydı şu anda *sen, benim* ofisimde olurdun." Bu, herkesin çok iyi anladığı bir tehditti.

"Hoşgörünüze minnettarım," dedi Werner, haysiyetinin son kırıntılarını da kaptırmamaya çalışarak. "Ama kardeşimi kimin ve neden öldürdüğünü bilmek istiyorum."

"Ne yaparsan yap daha fazlasını öğrenemeyeceksin. Daha fazla soru, vatanı ihanet olarak değerlendirilecek."

"Sizin bu ziyaretinizden sonra daha fazla soru sormama gerek kalmadı. En kötü şüphelerimin gerçek olduğu şimdi çok açık."

"Sana, bu kışkırtıcı lafları derhâl bırakmanı emrediyorum."

Werner, meydan okurcasına ona baktı ama hiçbir şey söylemedi.

"Bırakmazsan General Dorn'a, senin sadakatinde sorun olduğu bilgisi iletilecek," dedi Macke. Bunun ne anlama geldiği hakkında Werner'in hiçbir şüphesi olamazdı: Burada, Berlin'deki sakin işini kaybedecek; kuzey Fransa'daki uçak pistlerinden birinde bir kışlaya tıklılacaktı.

Werner'in meydan okuyan ifadesi, daha düşünceli bir ifadeye dönüştü.

Macke ayağa kalktı. Burada gereğinden fazla vakit harcamıştı. "Görünüşe bakılırsa General Dorn, senin becerikli bir yardımcı olduğuna düşünüyor," dedi. "Doğru şeyleri yaparsan bu rolü oynamaya devam edebilirsin."

Ve odadan çıktı.

Fakat bir öfke ve tatminsizlik hissediyordu. Werner'in iradesini parçalayıp parçalayamadığından emin değildi. Temeline inemediği bir asiliğin hâlâ orada olduğunu hissediyordu.

Şimdi aklını Peder Ochs'a vermeliydi. Ona, daha farklı bir yaklaşım uygulaması gerekecekti. Macke, Gestapo karargâhına döndü ve küçük bir ekip oluşturdu: Reinhold Wagner, Klaus Richter ve Günther Schneider.

Siyah bir Mercedes 260D aldılar. Gestaponun en sevdiği otomobildi; kolay kolay göze çarpmazdı çünkü Berlin'deki bütün taksiler de bu model

ve renkteydi. Eskiden Gestapo, kamusal alanda kendini görünür kılar ve muhalefeti nasıl bir zulümle ezdiğinin görülmesini isterdi. Ancak Alman halkına dehşet salma işi uzun zaman önce başarılıymıştı ve artık açık açık şiddet kullanmaya gerek kalmamıştı. Şimdilerde Gestapo, işlerini gizlice yürütüyor ve daima yasal bir meşruiyet perdesi arkasına saklanıyordu.

Peder Ochs'un; Berlin'in merkezi bölgesi Mitte'de, büyük bir Protestan kilisesinin yanındaki evine gittiler. Werner nasıl babasının himayesinde olduğunu düşünüyorsa muhtemelen Peder Ochs da kilisenin koruması altında olduğunu sanıyordu. Öyle olmadığını öğrenmek üzereydi.

Macke zili çaldı: Eskiden olsa sırf efekt olsun diye kapıyı bir tekmeyle kırarak açarlardı.

Kapıyı hizmetçi açtı. Macke; geniş, aydınlık, zemini cilalı parke ve kalın halılarla kaplı bir antreye girdi. Diğer üçü de peşinden geldi. "Evin beyi nerede," diye sordu Macke, nazikçe.

Hizmetçi kızı tehdit etmemişti; gelgelelim kız korkmuştu. "Çalışma odasında, efendim," dedi kız, bir kapıyı göstererek.

"Çocukları ve kadınları yan odaya toplayın," dedi Macke, Wagner'e.

Ochs, çalışma odasının kapısını açtı ve çatık kaşlarla koridora çıktı. "Neler oluyor burada?" dedi, kızarak.

Macke dosdoğru ona gitti, pederi iterek odasına girdi. Küçük, mükemmel döşenmiş bir odaydı: deri kaplı bir çalışma masası, raflar dolusu dini kitap. "Kapat kapıyı," dedi Macke.

Ochs; kendinden isteneni gönülsüz gönülsüz yaptı, sonra sordu: "Böyle bir haneye tecavüz için iyi bir nedenin olsa iyi olur, değil mi?"

"Otur ve kapa gaganı," dedi Macke.

Ochs, donakaldı. Muhtemelen çocukluğundan beri hiç kimse ona gagasını kapatmasını söylememişti. Polisler bile din adamlarına hakaret etmezdi. Ama Naziler böyle lüzumsuz âdetleri kulak arkası ediyordu.

"Bu bir hakaret!" dedi Ochs, en sonunda. Ama oturdu.

Odanın dışından, itiraz eden bir kadın sesi geldi; herhâlde karısıydı. Ochs'un yüzü kireç gibi oldu ve sandalyesinden doğruldu.

Macke onu sandalyeye geri itti: "Otur oturduğun yerde."

Ochs, iri yarı bir adamdı ve Macke'den uzundu ama karşı koymadı.

Macke, böyle havalı tiplerin korkudan nasıl üç buçuk attığını görmeye bayılıyordu.

"Kimsin sen?" dedi Ochs.

Macke, asla kim olduğunu söylemezdi. İnsanlar, elbette tahmin ederdi ancak kesin olarak bilmedikleri zaman daha çok korkarlardı. Pek olmaz-

dı ama eğer daha sonra birileri soracak olursa ekipteki herkes, kendilerini polis olarak tanıttıktan ve kimliklerini gösterdikten sonra işleme başladıklarına yemin ederdi.

Macke dışarı çıktı. Adamları, bir sürü çocuğu salona sokuyordu. Macke, Reinhold Wagner'e çalışma odasına gitmesini ve Ochs'u orada tutmasını söyledi. Sonra çocukların peşinden diğer odaya gitti.

Çiçekli perdeler, şömine rafında aile fotoğrafları ve ekoseli bir kumaşla döşenmiş koltuklar vardı. Güzel bir ev, güzel bir aileydi. Neden Reich'a sadakat gösterip kendi işlerine bakmıyorlardı?

Hizmetçi kız pencerenin yanındaydı ve bağırılmamak için eliyle ağzını kapatmış gibiydi. Dört çocuk, Ochs'un karısının etrafında toplanmıştı; otuzlu yaşlarında, basit, koca memeli bir kadındı. Beşinci bir çocuğu kucağında tutuyordu; sarı kıvrıkcıkları olan iki yaşlarında bir kız çocuğuydu.

Macke, küçük kızın başını okşadı. "Bunun adı ne?" diye sordu.

Frau Ochs, dehşet içindeydi. "Lieselotte," diye fısıldadı. "Bizden ne istiyorsunuz?"

"Thomas amcana gel, küçük Lieselotte," dedi Macke, kollarını uzatarak.

"Hayır!" diye bağırdı Frau Ochs. Çocuğa daha sıkı sarıldı ve arkasını döndü.

Lieselotte, bağıra bağıra ağlamaya başladı.

Macke, Klaus Richter'a başıyla bir işaret verdi.

Klaus Richter, Frau Ochs'u arkadan yakalayıp kollarını geri çekti ve çocuğu bırakmaya zorladı. Macke, küçük kızı yere düşmeden yakaladı. Çocuk, balık gibi çırpınıyordu ama Macke daha da sıkı sıkı tuttu, tıpkı bir kedi tutar gibi. Çocuk daha çok ağlamaya başladı.

On iki yaşlarında bir oğlan, Macke'nin üstüne atıldı ve küçük yumruklarıyla bir etki yaratamasa da ona vurmaya başladı. *Artık otoriteyi öğrenme zamanın gelmiş*, diye düşündü Macke. Kucağındaki küçük kızı sol tarafına aldı, sağ eliyle küçük oğlanı gömleğinden yakaladı ve odanın öbür tarafına fırlatırken koltuklardan birinin üstüne düşmesini sağlamaya çalıştı. Oğlan korkuyla bağırdı, Frau Ochs çığlık attı. Koltuk geriye doğru devrilinece çocuk yere yuvarlandı. Canını yakacak bir şey olmamıştı ama çocuk ağlamaya başladı.

Macke, Lieselotte'ü koridora çıkardı. Küçük kız, var gücüyle bağırarak annesini istiyordu. Macke onu yere bıraktı. Kızcağız, salonun kapısına koştu, kapıya çarptı ve dehşet içinde bağırdı. *Henüz kapı tokmağını çevirmeyi bilmiyor*, diye düşündü Macke. Kızı koridorda bırakıp çalışma odasına girdi. Wagner kapıda durmuş nöbet tutuyordu; Ochs, bembeyaz bir su-

ratla odanın ortasında dikiliyordu. “Çocuklarıma ne yapıyorsun?” dedi. “Lieselotte neden çılgık atıyor?”

“Bir mektup yazacaksın,” dedi Macke.

“Evet, evet, ne istersen,” dedi Ochs, deri kaplı masasına giderek.

“Şimdi değil, sonra.”

“Pekâlâ.”

Macke buna bayılıyordu. Werner’in aksine Ochs, tamamıyla çökmüştü. “Adalet Bakanlığına bir mektup yazacaksın,” diye devam etti.

“Bütün bunlar bunun için mi yani?”

“İlk mektubunda yazdığın ithamların hiçbirinin gerçek olmadığını şimdi fark ettiğini söyleyeceksin. Gizli bir Komünist tarafından yanlış yönlendirildiğini yazacak, gafil davranışınla yarattığın sorun için bakandan özür dileyecek, bir daha asla ve hiç kimseyle bu konuda konuşmayacağına dair söz vereceksin.”

“Tamam, tamam, yazacağım. Karıma ne yapıyorsunuz?”

“Hiçbir şey. Mektubu yazmazsan başına gelecekleri bildiği için çılgık atıyor.”

“Onu görmek istiyorum.”

“Saçma sapan taleplerle canımı sıkarsan onun için daha kötü olur.”

“Peki, özür dilerim, affedersiniz.”

Nazi karşıtları ne kadar da zayıftı: “Mektubu bu akşam yaz ve yarın sabah postaya ver.”

“Evet. Size de bir kopya göndereyim mi?”

“Mektubun zaten bana gelecek, seni ahmak. Senin deli saçmalarını bakanın okuduğunu mu sanıyorsun?”

“Hayır, hayır, elbette okumuyor, bunu görüyorum.”

Macke kapıya gitti: “Ve Walter von Ulrich gibi insanlardan uzak duracaksın.”

“Tamam, söz veriyorum.”

Macke dışarı çıktı, Wagner’den onu takip etmesini istedi. Lieselotte kordorda yere oturmuş delicesine ağlıyor, çılgık atıyordu. Macke, salon kapısını açtı; Richter ve Schneider’ı da çağırdı.

Evden çıktılar.

Otomobile binerken Macke, “Bazen, şiddet oldukça gereksiz bir şey,” dedi, kendi kendine konuşuyormuş gibi.

Wagner direksiyona geçti; Macke ona, von Ulrichlerin oturduğu evin adresini verdi.

“Ve bazen de en basit yöntem,” diye ekledi.

Von Ulrichler, kilisenin bulunduğu mahallede oturuyordu. Walter'ın evi, büyük ve eski bir binaydı ve besbelli ki evin bakımını yaptırma gücü yoktu: Boyaları dökülüyordu, tırabzanlar paslanmıştı, kırılan pencereler karton parçalarıyla kapatılmıştı.

Bu, sıra dışı bir durum değildi: Savaş zamanı kıtlığı, birçok evin bakımsız kalması demekti.

Kapıyı hizmetçi açtı. Macke onun, bütün bu problemi başlatan özür-lü çocuğun annesi olduğunu tahmin etti ama sorma zahmetine girmedii. Kadınları tutuklamanın hiçbir manası yoktu.

Walter von Ulrich, yan odadan çıkıp koridora geldi. Macke onu tanıdı. Sekiz yıl önce kardeşiyle birlikte restoranını satın aldığı Robert von Ulrich'in kuzeniydi. O zamanlar Walter von Ulrich, gururlu ve kibirli bir adamdı. Şimdi döküntü bir elbise giymişti ama tavırları hâlâ cüretkârdı.

"Ne istiyorsunuz?" dedi Walter, sanki hâlâ açıklama talep edecek güçte bir adammış gibi görünmeye çalışarak.

Macke, burada vakit öldürmek niyetinde değildi. "Kelepçeleysin," dedi.

Wagner, elinde kelepçelerle öne çıktı.

Uzun boylu ve hoş bir kadın çıktı ortaya, von Ulrich'in önüne geçti. "Bana, kim olduğunuzu ve ne istediğinizi söyleyin," dedi. Besbelli ki von Ulrich'in karısıydı. Hafif bir yabancı aksanıyla konuşuyordu. Şaşılacak bir şey yoktu.

Wagner kadının suratına öyle bir tokat attı ki kadın geri geri sendeledi.

"Arkanı dön ve bileklerini birleştir," dedi Wagner, von Ulrich'e. "Yoksa bu kadının dişlerini boğazına dökerim."

Von Ulrich, itaat etti.

Hemşire üniformalı güzel bir genç kadın merdivenlerden aşağı koştu. "Baba!" diye bağırdı. "Neler oluyor?"

Macke, bu evde daha başka kimler olduğunu merak etti. Biraz endişe hissetti. Sıradan bir aile, eğitimli polislerin hakkından gelemezdi ama kalabalık olurlarsa von Ulrich'i ellerinden kaçırımlarına sebep olacak kadar karmaşa yaratabilirlerdi.

Gerçi adam kendisi karşı koyuyor değildi. "Onlara karşı koyma!" dedi kızına, çabuk çabuk. "Uzak dur!"

Hemşire dehşet içindeydi ve kendine söyleneni yaptı.

"Arabaya bindirin," dedi Macke.

Wagner, von Ulrich'i kapıdan çıkardı.

Karısı hıçkırmaya başladı.

"Onu nereye götürüyorsunuz?" diye sordu hemşire.

Macke kapıya gitti. Dönüp üç kadına baktı: adamın hizmetçisi, eşi ve kızı. “Bütün bu sıkıntı,” dedi, “sekiz yaşında bir geri zekâlı için. Sizleri asla anlayamayacağım.”

Dışarı çıkıp arabaya bindiler.

Kısa bir yol gidip Prinz Albrecht Strasse’ye vardılar.

Wagner arabayı, Gestapo karargâhının yanındaki bir düzine kadar siyah Mercedes 260D yanına park etti. Hepsi arabadan indi.

Von Ulrich’i, arka kapıdan binaya soktular; merdivenlerden bodruma indirdiler, beyaz fayansla kaplı bir odaya attılar.

Macke bir dolabı açtı; Amerikan beyzbol sopalarına benzeyen kalın ve uzun üç tane cop çıkardı. Her birini bir yardımcısına verdi.

“Sıçtırana kadar dövün,” dedi ve oradan ayrıldı.

(vi)

Kızıl Ordu İstihbaratı Berlin biriminin şefi Yüzbaşı Volodya Peshkov, Berlin-Spandau Gemi Kanalı yanındaki Gazi Mezarlığında Werner Franck’le buluştu.

İyi bir seçimdi. Mezarlıkta dikkatle etrafına bakınca Volodya, buraya gelirken ne kendisini ne de Werner’i kimsenin izlemediğini rahatça görebiliyordu. Orada bulunan tek üçüncü kişi, siyah başörtülü yaşlı bir kadındı ve o da mezarlıktan çıkıyordu.

General von Scharnhorst’un¹ mezarı başında buluşmuşlardı. Mezarın, düşman topraklarının eritilmesiyle yapılmış ve uyuyan bir aslanı tasvir eden büyük bir kaidesi vardı. İlkbaharda, güneşli bir gündü; iki genç casus, Alman kahramanların mezarları arasında gezinirken ceketlerini çıkardılar.

Hemen hemen iki yıl önceki Hitler-Stalin paktından sonra da hem Almanya’daki Sovyet casusluk faaliyetleri hem de Sovyet Elçiliği personelinin gözetim altında tutulması devam etmişti. Herkes bu antlaşmanın geçici olduğunu düşünüyordu ama ne ölçüde geçici olduğunu kimse bilmiyordu. Bu yüzden karşı istihbarat ajanları, Volodya’yı her yerde takip ediyordu.

Ne zaman gerçek bir gizli istihbarat görevine çıktığımı biliyor olmaları gerekiyor, diye düşünüyordu Volodya; çünkü öyle günlerde onları atlatıyordu. Eğer öğle yemeğine patates kızartması almak için dışarı çıkmışsa kendisini izlemelerine izin veriyor; Alman ajanların, aradaki farkı anlayacak kadar zeki olup olmadıklarını merak ediyordu.

¹ Gerhard von Scharnhorst (1755 - 1813), orduda yaptığı reformlarla tanınan Prusya Genelkurmay başkanı (çev. notu).

“Son zamanlarda Lili Markgraf’ı gördün mü?” diye sordu Werner.

Lili Markgraf, geçmişin farklı zamanlarında ikisinin de çıktığı bir kızdı. Volodya şimdi Lili’yi işe almıştı ve kız, Kızıl Ordu İstihbarat şifreleriyle yazılmış mesajları kodlamayı ve çözmeyi öğrenmişti. Elbette Volodya, bunu Werner’e söyleyecek değildi. “Uzun zamandır onu görmüyorum,” diye yalan söyledi. “Ya sen?”

Werner başını iki yana salladı: “Başka bir kız kalbimi çaldı.” Utangaç görünüyordu. Belki de zamparalık namıyla çelişmekten utanıyordu. “Her neyse...” dedi. “Neden beni görmek istedin?”

“Müthiş bir bilgi aldık,” dedi Volodya. “Bu haber, tarihin akışını değiştirecek –tabii doğruysa.”

Werner kuşkuyla baktı.

Volodya devam etti: “Bir bilgi kaynağımız bize, haziran ayında Almanların Sovyetler Birliği’ni işgal edeceğini söyledi.” Bunu söylerken bir kez daha ürperdi. Kızıl Ordu İstihbaratı için, bunu öğrenmek büyük bir başarıydı ama SSCB için, korkunç bir tehditti.

Werner, alnındaki bir tutam saç –muhtemelen kızların yüreğini hoplatan bir hareketle– gözünün önünden çekti. “Güvenilir bir kaynak mı?” diye sordu.

Kaynak, Tokyolu bir gazeteciydi; adam, Tokyo’daki Alman Elçiliğiyle içli dışlıydı ama aslında gizli bir Komünistti. Bugüne kadar verdiği her bilgi doğru çıkmıştı. Fakat Volodya, bunu da Werner’e söyleyemezdi. “Güvenilir,” dedi, sadece.

“Demek buna inanıyorsun?”

Volodya tereddüt geçirdi. Sorun da buydu zaten: Stalin, bu bilgiye inanmıyor ve bunun, Hitler ile kendisi arasına güvensizlik tohumları ekmeye çalışan bir Müttefik dezenformasyonu olduğunu düşünüyordu. Bu istihbarat başarısına rağmen Stalin’in gösterdiği şüphecilik yüzünden, Volodya’nın amirlerinin sevinci kursaklarında kalmıştı. “Başka kaynaklardan teyit etmeye çalışıyoruz,” dedi.

Werner, etrafına ve mezarlığın filiz vermeye başlayan ağaçlarına baktı. “Dilerim Tanrı’dan, doğrudur,” dedi, ani bir acımasızlıkla. “Nalet Nazilerin hepsinin sonu olur.”

“Evet,” dedi Volodya. “Eğer Kızıl Ordu hazırlıklı olabilirse.”

Werner şaşırdı: “Hazırlıklı değil misiniz?”

Volodya, bir kez daha Werner’e bütün gerçeği anlatamayacaktı: Stalin, Almanların iki cepheye birden savaşmaktan korkacakları için Britanya’yı yenmeden Sovyetler’e saldırmayacağına inanıyordu. *Britanya Almanlara*

mukavemet göstermeye devam ettiği sürece Sovyetler güvende olacak, diye düşünüyordu. Bunun sonucu olarak da Kızıl Ordu, bir Alman işgaline hâzırlıklı olmanın kıyısına bile yaklaşmamıştı.

“Hazırlanacağız,” dedi Volodya. “Tabii sen, bana işgal planı hakkında gerekli teyidi sağlayabilirsen.”

Bir an için, bu işteki kişisel öneminin keyfini çıkarmaktan kendini alamadı. *Onun* casusu, *kilit* rol oynayacaktı.

“Ne yazık ki sana yardım edemem,” dedi Werner.

Volodya’nın kaşları çatıldı: “Ne demek istiyorsun?”

“Sana, ne bu bilgiyle ilgili olarak istediğin doğrulamayı veya yanlışlama-yı ne de başka herhangi bir bilgi getirebilirim. Havacılık Bakanlığındaki işimden atılmak üzereyim. Muhtemelen Fransa’ya –ya da aldığın istihbarat doğruysa Sovyetler’in işgaline gönderileceğim.”

Volodya dehşete kapıldı. Werner onun en iyi casusuydu. Volodya’nın yüzbaşılığa terfi etmesi Werner’in sağladığı bilgilerle mümkün olmuştu. Nefes almakta zorlandığını hissetti. Ciddi bir gayret sarf ederek sorabildi: “Neler oldu?”

“Erkek kardeşim, özürlü çocuklara mahsus bir bakımevinde öldü ve kız arkadaşımın ebeliğini yaptığı bir çocuğun başına da aynı şey geldi. Ve bu yüzden biz de çok fazla soru soruyoruz.”

“Neden bu yüzden rütbe tenziline uğruyorsun?”

“Naziler, özürlü insanları öldürüyor ama bu, gizli bir program olarak yürütülüyor.”

Volodya, bir an için görevini unutuverdi: “Nee? Basbayağı cinayet mi işliyorlar yani?”

“Öyle görünüyor. Henüz ayrıntılarını bilmiyoruz. Ama saklayacak bir şeyleri yoksa soru soruyoruz diye beni –ve diğerlerini– cezalandırmazlardı.”

“Kardeşin kaç yaşındaydı?”

“On beş.”

“Tanrı’m! Henüz daha bir çocuk!”

“Bundan sıyrılamayacaklar. Çenemi kapatmayı reddediyorum.”

Pilotların piri Manfred von Richthofen’in¹ mezarı yanında durdular: Altı ayak yüksekliğinde ve hemen hemen on iki ayak genişliğinde devasa bir bloktu. Taşın üstüne, zarif bir yazı ve büyük harflerle tek bir kelime oyulmuştu: RICHTHOFEN. Volodya, mezarın bu sadeliğini her zaman çok do-

¹ Birinci Dünya Savaşı’nda Alman Hava Kuvvetlerinde görev yapan ve Kızıl Baron, Kızıl Şeytan, Kızıl Şövalye isimleriyle de bilinen ünlü Alman pilot (çev. notu).

kunaklı bulurdu.

Kendini toparlamaya çalıştı. Kendi kendine, nihayetinde Sovyet gizli polisinin de cinayet işlediğini ve özellikle de sadakatinden şüphelenilen kişileri öldürdüğünü hatırlattı. NKVD Başkanı Lavrentiy Beria, işkencecinin önde gideniydi. Rivayete göre en sevdiği numara, adamlarına sokaktan birkaç güzel kız getirip akşam eğlencesi olarak onlara tecavüz etmesiydi. Ama Komünistlerin de Naziler kadar vahşet sergilediği fikri, Volodyaya hiçbir teselli sağlamadı. *Bir gün Sovyetler*, diye hatırlattı kendi kendine, *Beria ve onun gibilerden kurtulup gerçek Komünizmi inşa etmeye başlayacak.*

Bu arada öncelik, Nazileri yenmek olacaktı.

Bir kanal duvarının yanına geldiler ve orada durdular; yağlı kara duvarın püskürte püskürte suyun üstünde yavaşça ilerleyen bir mavnanın geçişini seyrettiler. Volodya, Werner'in vahim itirafı üzerinde düşündü. "Özürlü çocukların ölümüyle ilgili araştırma yapmaktan vazgeçersen ne olur?" diye sordu.

"Kız arkadaşımı kaybederim," dedi Werner. "O da bu konuda en az benim kadar öfkeli."

Werner'in, kız arkadaşına gerçeği itiraf etmek zorunda kalabileceği fikri Volodya'yı gerdi. "Neden fikir değiştirdiğini kız arkadaşına itiraf edemezsin, elbette," dedi, duygudaşlık yaparak.

Werner, şaşkın şaşkın baktı ama bu konuda tartışmadı.

Volodya, Werner'i soruşturmasını bırakmaya ikna ettiği takdirde Nazilerin suçlarını saklamalarına yardım etmiş olacağını fark etti. Ama bu nahoş fikri bir kenara itti: "Fakat soruşturmadan vazgeçeceğine söz verirken General Dorn ile çalışmaya devam etmene izin verilecek, değil mi?"

"Evet, istedikleri bu. Ama ben, onların kardeşimi öldürüp sonra da örtbas etmelerine izin verecek değilim. Beni cepheye gönderseler de çenemi kapatmayacağım."

"Ne kadar kararlı olduğunu anladıkları takdirde sana ne yaparlar dersin?"

"Beni bir toplama kampına atarlar."

"Peki, bunun sana bir faydası olacak mı?"

"Bu meselenin üstüne yatamam."

Volodya, Werner'i kendi tarafına çekmek zorundaydı ama şu ana kadar başarılı olamamıştı. Werner'in, her soru için bir cevabı vardı. Akıllı bir he-rifti. O yüzden de çok değerli bir casustu.

"Peki, ya diğerleri?" diye sordu Volodya.

"Hangi diğerleri?"

"Daha binlerce özörlü çocuk ve yetişkin vardır. Naziler onların hepsini öldöreceğ mi?"

"Böyük ihtimalle."

"Eğer bir mahkûm kampına atılırsan onları durduramayacağın kesin."

Werner, ilk defa verecek bir cevap bulamadı.

Volodya, kanala arkasını dönüp mezarlığı inceledi. Takım elbiseli genç bir adam bir mezarın başına diz çökmüştü. Acaba onu takip edenlerden biri olabilir miydi? Volodya, dikkatle genç adamı izledi: Hıçkırır hıçkırır ağlarken sarsılıyordu. İçtenlikle ağlıyor gibi görünüyordu: Karşı istihbarat ajanları bu kadar iyi rol yapamazdı.

"Şu adama bak," dedi Volodya, Werner'e.

"Neden?"

"Matem tutuyor. Ki sen de bunu yapıyorsun."

"Eh, nölmuş?"

"Sadece izle."

Bir dakika sonra, ağlayan genç ayağa kalkıp gözlerini sildi ve sonra, yürüyüp gitti.

"Şimdi mutlu," dedi Volodya. "Matem böyle bir şey: Hiçbir şeyi geri getirmez ama kendini daha iyi hissetmeni sağlar."

"Sence ben de sırf kendimi daha iyi hissetmek için mi soru soruyorum?"

Volodya döndü ve Werner'in gözlerinin içine baktı. "Seni eleştiriyor değilim," dedi. "Gerçeğı bulmak ve herkese duyurmak istiyorsun. Ama mantıklı düşün. Buna bir son vermenin tek yolu rejimi yıkmak. Ve bunun olmasını sağlayacak tek şey de Kızıl Ordunun Nazileri yenmesi."

"Olabilir."

Werner'in direnci zayıflıyordu. Volodya, bir umut sızısı algıladı. "Olabilir mi?" dedi. "Başka kim kaldı ki? Luftwaffe ile deli gibi savaşıyorlar ama İngilizler diz çökmek üzere. Amerikalılar, Avrupa'nın hırgürüyle ilgilenmiyor. Geri kalan herkes de Faşist." Elini Werner'in omzuna koydu. "Tek ümidin Kızıl Ordu, arkadaşım. Eğer biz de kaybedersek Naziler, kana bulanacak binlerce yıl boyunca özörlü çocukları -ve onların yanı sıra Yahudileri, Komünistleri, eş cinselleri- öldörmeye devam edecek.

"Kahretsin," dedi Werner. "Haklısın."

(vii)

Carla ve annesi, pazar günü kiliseye gittiler. Maud, Walter'in tutuklanması yüzünden aklını yitirmiş gibiydi ve onun nereye götürölmüş olduğunu öğ-

renmek için çaresizlik içinde çırpınıyordu. Elbette Gestapo, herhangi bir bilgi vermeyi reddediyordu. Ancak Peder Ochs'un kilisesi, revaçta olan bir mabetti; daha zengin banliyölerden insanlar, bu kiliseye geliyorlardı ve cemaatin içinde, soru sorma becerisine sahip bir iki güçlü adam vardı.

Carla başını eğdi ve babasının dövülmemesi ve işkence görmemesi için dua etti. Ettiği duaya inanmıyordu ama elinden gelen her şeyi deneyecek kadar çaresizdi.

Birkaç sıra önlerinde oturan Franck ailesini görmekten memnun oldu. Werner'in kafasının arkasını inceledi. Çoğu adamın asker traşlı kafasına inat, onun ensesinde bir tutam saçın ucu kıvrılmıştı. Werner'in ensesine dokunmuş, boynunu öpmüştü. Tapılası bir gençti; bu güne kadar öptüğü gençlerin içinde en tatlısıydı. Her gece uyumadan önce, Grunewald'a gittiklerinde yaşadıkları tekrar canlanıyordu.

Ama ona âşık değilim, diyordu kendi kendine. Henüz değilim.

Peder Ochs içeri girdiğinde Carla, onun çökmüş olduğunu hemen fark etti. Adamdaki değişim dehşetengizdi. Kürsüye doğru yavaş yavaş yürürken başı eğik ve omuzları düşüktü; cemaatten birkaç kişi bunu fark etmiş, birbirlerine bakıp fısıldaşmaya başlamışlardı bile. Peder, dualarını duygusuzca söyledi ve vaazını bir kitaptan okudu. Carla iki yıldır hemşireydi ve pederdeki değişimin depresyon belirtileri gösterdiğini düşündü. Onun da Gestapo tarafından ziyaret edildiğini tahmin etti.

Carla, Frau Ochs ve beş çocuğunun da her zamanki gibi ön sırada olmadıklarını fark etti.

Son ilahi de okunurken Carla, ne kadar korkarsa korksun vazgeçmeyeceğine yemin etti. Hâlâ müttefikleri vardı: Frieda, Werner ve Heinrich. Ama ne yapabilirlerdi ki?

Nazilerin ne yaptığına dair somut bir kanıt bulmak istiyordu. Kendisinin, özürlü insanların kasten öldürüldüğü konusunda hiçbir şüphesi yoktu – Gestaponun baskısı bunun en açık kanıtıydı.

Ama somut kanıt nereden bulacaktı?

Ayinden sonra, Frieda ve Werner'le birlikte kilisenin avlusuna çıktı. Onları ebeveynlerinin yanından uzaklaştırdı.

"Sanırım neler olup bittiğine dair somut kanıtlar bulmalıyız," dedi.

Frieda, onun ne demek istediğini hemen anladı. "Akelberg'e gitmeliyiz," dedi. "Hastaneyi ziyaret etmeliyiz."

Werner, daha en başta bunu teklif etmişti ama araştırmalarına önce Berlin'den başlamaya karar vermişlerdi. Carla şimdi bunu yeni bir fikir olarak görüyordu. "Seyahat izni almamız gerekecek," dedi.

“Bunu nasıl başaracağız?”

Carla parmaklarını şaklattı: “İkimiz de Mercury Bisiklet Kulübü üyesiyiz. Onlar bisikletle tatil izni alabilir.” Bu, Nazilerin çok sevdiği türden bir şeydi: açık havada spor yapan gençlik.

“Hastaneye girebilir miyiz acaba?”

“Deneyebiliriz.”

“Sanırım bu sevdadan vazgeçmelisiniz,” dedi Werner.

Carla şaşırdı: “Ne demek istiyorsun?”

“Peder Ochs’un ölümüne korkutulduğu çok açık. Bu, çok tehlikeli bir iş; hapse atılabilir, işkenceden geçirilebilirsiniz. Ve bunların hiçbirisi de ne Axel’i ne de Kurt’u geri getirir.”

Carla, kulaklarına inanamayarak ona baktı: “Peşini bırakmamızı mı istiyorsun?”

“Vazgeçmek zorundasınız. Sanki Almanya özgür bir ülkeymiş gibi konuşuyorsunuz! İkiniz de kendinizi ölümün kucağına atacaksınız!”

“Tehlikeyi göze almalıyız!” dedi Carla, sinirlenerek.

“Beni bu işe karıştırmayın,” dedi Werner. “Gestapo beni de ziyaret etti.”

Carla birdenbire endişelendi: “Ah, Werner –ne oldu?”

“Şimdilik sadece tehdit. Daha fazla soru sorarsam cepheye gönderileceğim.”

“Eh, Tanrı’ya şükür daha kötü bir şey değilmiş.”

“Yeterince kötü.”

Kızlar, bir süre için konuşmadı; sonra Frieda, Carla’nın düşündüğü şeyi söyledi: “Bu mesele senin işinden çok daha önemli, Werner. Bunu görmelisin.”

“Bana ne görmem gerektiğini anlatma,” dedi Werner. Carla, onun yüzeysel bir öfke gösterdiğini fark etti; alttan alta utanç duyduğu besbelliydi. “Tehlikede olan senin kariyerin değil tabii,” diye ekledi Werner. “Ve henüz Gestapo ile yüz yüze gelmedin.”

Carla şaşkındı. Werner’i tanıdığını sanıyordu. Bu meselede Werner’in de onunla aynı şekilde düşündüğünden emindi. “Aslına bakarsan onlarla karşılaştım,” dedi. “Babamı tutukladılar.”

Frieda korktu. “Ah, Carla,” dedi, kollarını Carla’nın omuzlarına dolayarak.

“Babamı nereye götürdüklerini öğrenemiyoruz,” dedi Carla.

Werner bir üzüntü belirtisi göstermedi: “Öyleyse onlara kafa tutmanın gerektiğini biliyor olmalısın. Seni de tutuklayabilirlerdi ama Müfettiş Macke, kızların tehlikeli olduğunu düşünmüyor.”

Carla ağlamak istiyordu. Werner'e âşık olmanın kıyısına kadar gelmişti ve şimdi, onun bir korkak olduğunu görüyordu.

"Bize yardım etmeyeceğini mi söylüyorsun?" diye sordu Frieda.

"Evet."

"Çünkü işini kaybetmek istemiyorsun, öyle mi?"

"Nafile –onları yenemezsiniz!"

Carla, Werner'in korkaklık gösterip yenilgiyi kabul etmesi karşısında fazlasıyla öfkelenmişti: "Bu cinayetlerin sürüp durmasına izin veremeyiz!"

"Açıktan açığa karşı koymak delilik! Onlara karşı koymanın başka yolları da var!"

"Nasıl?" dedi Carla. "Broşürde önerildiği gibi iş yavaşlatarak mı? Bu, özürlü çocukların öldürülmesini engellemez!"

"Hükûmete karşı gelmek intihardır!"

"Karşı çıkmamak dışında başka her şey korkaklıktır!"

"İki kız tarafından yargılanmayı reddediyorum!" dedi Werner ve yürüyüp gitti.

Carla, gözyaşlarını tutmaya çalışıyordu. Güneşli havada kilisenin avlusuna çıkmış iki yüz kişi önünde ağlayamazdı. "Onun farklı biri olduğunu sanmıştım," diyebilirdi.

Frieda da sinirlenmişti ama aynı zamanda şaşkıındı. "O gerçekten farklıdır," dedi. "Hayatım boyunca onu tanıdım. Başka bir şey var –bize söyleyemediği bir şey."

Carla'nın annesi yanlarına geldi. Carla'nın üzgün olduğunu fark etmedi bile ki bu, sıra dışı bir durumdu. "Hiç kimse hiçbir şey bilmiyor!" dedi, çaresizlik içinde. "Babanın nerede olduğunu öğrenemiyorum."

"Aramaya devam edeceğiz," dedi Carla. "Babamın Amerikan Büyükelçiliğinde arkadaşları yok muydu?"

"Birkaç tanıdık sadece. Onlara sordum bile ama bana bir şey söyleyemediler."

"Yarın tekrar sorarız."

"Ah, Tanrı'm. Sanırım benim durumunda olan milyonlarca Alman kadın vardır."

Carla başını salladı: "Hadi eve gidelim, anne."

Yavaş yavaş eve doğru yürüdüler; konuşmadılar, kendi düşüncelerine dalmışlardı. Carla, Werner'e çok kızmıştı –özellikle de onun karakterini çok yanlış tahlil etmiş olduğu için. Bu kadar zayıf birine nasıl âşık olabilirdi?

Kendi oturdukları caddeye çıktılar. "Amerikan Büyükelçiliğine yarın sabah tekrar gideceğim," dedi Maud, eve yaklaşırken. "Gerekirse bütün gün

bekleme salonunda oturacağım. Bir şey yapmaları için yalvaracağım. Eğer isterlerse İngiliz hükûmetine mensup birinin kayınbiraderini bulmak için yarı resmî bir girişimde bulunabilirler. Ah! Evimizin kapısı neden açık?”

Carla'nın ilk aklına gelen, Gestaponun tekrar evlerini ziyaret ettiği oldu. Ama köşede park etmiş siyah bir araba yoktu ve kapının anahtarı üzerindeydi.

Maud, içeri koştu ve bir çığlık attı.

Carla da onun peşinden koştu.

Yerde, kanlar içinde bir adam yatıyordu.

Carla çığlık atmamayı başardı. “Bu da kim?” dedi.

Maud, yerdeki adamın yanına diz çöktü. “Walter,” dedi. “Ah, Walter, sana ne yaptılar böyle?”

Sonra, Carla da babasını tanıdı. Öyle kötü yaralanmıştı ki tanınmaz hâldeydi. Bir gözü tamamen kapanmıştı; ağzı, kocaman tek bir çürük hâlinde şişmişti. Bir kolu, tuhaf bir şekilde dönmüştü. Ceketinin önü kusmuk lekesi içindeydi.

“Walter, konuş benimle, konuş benimle!” deyip duruyordu Maud.

Walter, darmadağın ağzını açmaya çalıştı ama sadece bir inleme çıktı.

Carla, içinde köpürmeye başlayan histerik kederi bastırmak zorunda kaldı ve hemen profesyonel vitese geçti: Bir yastık bulup getirdi, babasının başının altına soktu. Mutfaktan bir bardak su yetiştirdi, dudaklarına damlattı. Walter suyu içti ve biraz daha istedi. Yeterince içmiş gibi görüldüğünde Carla, çalışma odasına gidip bir şişe *schnapps* getirdi ve birkaç yudum içirdi. Walter yutkundu ve öksürdü.

“Dr. Rothmann'ı getireyim,” dedi Carla. “Sen babamın yüzünü yıka ve biraz daha su ver. Onu yerinden kıpırdatmaya çalışma.”

“Evet, evet –çabuk!” dedi Maud.

Carla bisikletini evden çıkardı ve pedallara bastı. Dr. Rothmann'ın –aslında hiçbir Yahudi doktorun– doktorluk yapmasına izin verilmiyordu ama gayriresmî olarak hâlâ yoksullara yardım ediyordu.

Carla, pedalları deli gibi çevirdi. Babası eve dönmeyi nasıl başarmıştı? Muhtemelen arabayla getirmiş, köşede indirmişlerdi ve Walter kendisi, eve kadar ulaşmayı bir şekilde başarıp; sonra da düşmüştü.

Rothmannların evine vardı. Kendi evleri gibi onların evi de bakıma muhtaçtı. Pencereilerin hemen hepsi, Yahudilerden nefret edenlerin atıkları taşlarla kırılmıştı. Kapıyı Frau Rothmann açtı. “Babam dövülmüş,” dedi Carla, nefes nefese. “Gestapo.”

“Kocam gelir,” dedi Frau Rothmann. Dönüp üst kata seslendi: “Isaac!”

Doktor aşağı indi.

“Herr von Ulrich,” dedi Frau Rothmann.

Doktor, kapının yanında duran ve brandadan dikilmiş bir pazar çantası kaptı. Doktorluk yapmasına izin verilmediği için doktor çantasına benzer bir şey de taşıyamıyordu.

Evden çıktılar. “Ben bisikletle önden gideyim,” dedi Carla.

Eve yetiştiğinde annesi kapının eşiğinde oturmuş ağlıyordu.

“Doktor geliyor!” dedi Carla.

“Çok geç,” dedi Maud. “Baban öldü.”

(viii)

Volodya, öğleden sonra saat iki buçukta Alexander Platz’ın hemen köşesindeki Wertheim mağazasının önündeydi. Bölgeyi birkaç kez dolaşmış ve etrafta sivil polis olup olmadığını anlamaya çalışmıştı. Buraya kadar takip edilmediğinden emindi ama tesadüfen oradan geçen bir Gestapo onu tanıyabilir ve burada ne aradığını merak edebilirdi. Kalabalık ve işlek bir cadde iyi bir kamufraj sağlıyordu ama mükemmel bir ortam değildi.

Acaba Almanların Rusya’yı işgal edeceği hikâyesi doğru muydu? Eğer öyleyse Volodya uzun süre Berlin’de kalamazdı. Gerda ve Sabine’ye birer veda öpücüğü verecek ve muhtemelen, Moskova’daki Kızıl Ordu İstihbarat karargâhına dönecekti. Ailesiyle biraz vakit geçirmeyi özlemişti. Kız kardeşi Anya’nın, hiç görmediği ikizleri olmuştu. Biraz dinlenmenin iyi olacağını hissediyordu. Gizli görev, sürekli bir stres demekti: Gestapo gölgelerini atlatmak, gizli buluşmalar ayarlamak, ajan çalıştırmak, ihanete uğrama endişesi. Ana karargâhta bir iki yıl, çok iyi olurdu; tabii Sovyetler Birliği, o kadar uzun bir süre işgale dayanabilirse. Bir seçenek de başka bir yabancı ülkede görevlendirilmesiydi. Aslında Washington’da görevlendirilmeyi istiyordu. Amerika’yı görmeyi hep istemişti.

Cebinden bir topak pelür kâğıdı çıkardı ve yakındaki bir çöp kutusuna attı. Bir iki dakika içinde, aslında sigara içmemesine rağmen bir sigara yakıtı. Yanan kibriti de dikkatlice çöp kutusuna attığı kâğıt yumağının üstüne attı. Sonra yürüdü.

Saniyeler içinde birisi, “Yangın!” diye bağırdı.

Tam etraftaki herkes çöp kutusundaki yangına bakarken mağazanın kapısına siyah bir Mercedes 260D taksi geldi. Yakışıklı ve genç bir teğmen, şoföre parasını ödeyip taksiden indi. Ve Volodya, aynı taksiye atlayıp kapıyı kapattı.

Yerde –şoförün göremeyeceği bir köşede, bir *Neues Volk* dergisi duruyordu. Nazilerin ırkçı propagandasını yapan bir dergiydi. Volodya dergiyi aldı ama okumadı.

“Geri zekâlının biri çöp kutusunda yangın çıkarmış,” dedi şoför.

“Adlon Hotel,” dedi Volodya. Şoför arabayı sürdü.

Volodya, derginin sayfalarını karıştırdı ve içinde soluk renkli bir zarf olduğunu gördü.

Zarfı açmak için ölüyordu ama bekledi.

Otelin önünde taksiden indi ama içeri girmede. Onun yerine Brandenburg Kapısı’ndan geçti ve bir parka girdi. Ağaçlarda yeşil sürgünler ve canlı yapraklar vardı; bir sürü insan parkta öğleden sonra yürüyüşüne çıkmıştı.

Dergi, Volodya’nın elini yakıyordu. Gözlerden uzak bir bank bulup oturdu. Dergiyi açtı ve onu bir kalkan gibi kullanarak içindeki soluk renkli zarfı açtı. Zarfın içindeki kâğıdı çıkardı. Daktilo ile yazılmış bir karbon kopyaydı ama okunabiliyordu. Başlıkta şöyle yazıyordu:

YÖNERGE NO. 21: HAREKÂT “BARBAROSSA”

Friedrich Barbarossa, 1189 yılında Üçüncü Haçlı Seferi’ne öncülük eden Alman İmparatoruydu.

Alttaki metin şöyle başlıyordu: “Alman Wehrmacht¹, İngiltere’ye karşı yürütülen savaş sona ermeden önce ani bir taarruzla Rusya’yı alaşağı etmeye hazır olmalıdır.”

Volodya, nefesinin kesildiğini sandı. Bu, dinamit gibi bir bilgiydi. Tokyo’daki casus doğruyu söylemiş ve Stalin yanılmıştı. Üstelik Sovyetler Birliği ölümcül bir tehlike altındaydı.

Kalbi güm güm atmaya başladı. Belgenin altına baktı. *İmza: Adolf Hitler*.

Sayfayı tarayıp tarih aradı ve bir tarih buldu. İşgalin, 15 Mayıs 1941 tarihinde başlaması planlanıyordu. Bu tarihin yanında, Werner Franck’in kurşun kalem el yazısıyla bir not vardı: “Tarih, 22 Haziran olarak değiştirildi.”

“Aman Tanrı’m, başardı,” dedi Volodya, yüksek sesle. “İşgali teyit etti.”

Kâğıdı tekrar zarfın içine koydu, zarfı da derginin içine sakladı.

Bu, her şeyi değiştirecekti.

Banktan kalktı ve haberi vermek için Sovyet Büyükelçiliğine yürüdü.

(ix)

¹ Nazi döneminde kara, hava ve deniz kuvvetlerinin tamamını kapsamak üzere Alman Silahlı Kuvvetleri için kullanılan kelime (çev. notu).

Akelberg'de tren istasyonu yoktu. Carla ve Frieda trenden, oraya en yakın istasyonda –Akelberg'den on mil uzakta– indiler ve bisikletlerini de indirdiler.

Şort, süveter ve bisiklet kullanmaya uygun sandaletler giymişlerdi. Bund Deutscher Mädel veya BDM –ya da Alınan Kızlar Ligi– üyesi gibi görünüyordular. Böyle kızlar sık sık, bisiklet tatiline çıkıyordu. Özellikle akşamları, hiçbir konforu olmayan pansiyonlarda konakladıklarında neler yaptıklarıysa üzerinde daima spekülasyon yapılan bir konuydu. Oğlanlar, BDM kısaltmasının *Bubi Drück Mir* anlamına geldiğini söylüyordu –yani, *Yap Beni Bebeğim*.

Carla ve Frieda, haritalarına baktılar ve kasabadan çıkıp Akelberg yönünde pedal basmaya başladılar.

Carla, her gün ve her saat babasını düşünüyordu. Babasını fena hâlde dövmüş olarak bulmanın ve sonra ölmesinin verdiği dehşeti hiçbir zaman üzerinden atamayacağını biliyordu. Günlerce ağlamıştı. Ama kederinin yanına yeni bir duygu yerleşmişti: intikam. Öylece matem tutup oturmaya caktı. Bu konuda bir şey yapacaktı.

Maud, kederinden perişan hâldeydi ve ilk başta Carla'yı, Akelberg'e gitme fikrinden vazgeçirmeye çalışmıştı. “Kocam öldü, oğlum orduda, kızımın da hayatını tehlikeye atmasını istemiyorum!” diyerek ağlamıştı.

Cenazeden sonra –dehşet ve histeri sakinleştiğinde ve daha ağırbaşlı bir matem başladığında– Carla ona, Walter'ın ne isteyeceğini sormuştu. Maud, uzunca bir süre bunu düşündü. Ve ancak ertesi gün cevap verdi: “Savaşmaya devam etmek isterdi.”

Bunu söylemek Maud için çok zor olmuştu ama ikisi de bunun doğru olduğunu biliyordu.

Frieda, kendi ebeveyniyle böyle tartışmalara girmemişti. Annesi Monika, bir zamanlar Walter'a âşık ve onun ölümüyle perişan olmuştu; gene de Frieda'nın neye kalkıştığını bilse dehşete kapılırdı ve babası Ludi de Frieda'yı kilere kilitlerdi. Onun, bisiklet tatiline gittiğini biliyorlardı sadece. En fazla, Frieda'nın kendisine uygun olmayan bir gençle buluşacağından şüphe edebilirlerdi.

Kasabanın dışı dağlık bir bölgeydi ama ikisinin de formu yerindeydi ve bir saat sonra yokuş aşağıya –küçük bir kasaba olan Akelberg'e doğru– iniyorlardı. Carla evhama kapıldı: Düşman topraklarına giriyorlardı.

Bir kafeye girdiler. Burada Coca-Cola yoktu. “Burası Berlin değil,” dedi tezgâhın ardındaki kadın, çok içerlemiş gibi. Sanki bir orkestranın kendile-

rine serenat yapmasını istemişlerdi. Carla, yabancıları sevmeyen insanların neden bir kafe işlettiklerini merak etti.

Birer bardak Fanta aldılar. Bu, bir Alman içeceğiydi. Bu moladan istifade, su şişelerini de doldurdular.

Hastanenin tam yerini bilmiyorlardı. Adres sormaları gerekiyordu ama Carla, bunun şüphe çekeceğinden endişeleniyordu. Kasabadaki Naziler, soru soran yabancılarla ilgilenmeye kalkabilirdi. Kafede para öderken Carla şöyle sordu: “Bisiklet grubunun geri kalanıyla hastanenin karşısında buluşacaktık. Hastane ne tarafta acaba?”

Kadın onun gözlerine bakmadan cevap verdi: “Burada hastane mastane yok.”

“Akelberg Tıp Enstitüsü,” diye ısrar etti Carla, Ada’ya gelen mektuptaki tam adını söyleyerek.

“Başka bir Akelberg olmalı.”

Carla, kadının yalan söylediğini düşündü. “Ne tuhaf,” dedi, numara yapmaya çalışarak. “Umarım yanlış yere gelmemişsinizdir.”

Bisikletlerine binip ana cadde boyunca sürdüler. *Hastaneye benzer bir şey yok*, diye düşündü Carla; tekrar sormak zorundaydı.

Bir barın önündeki bankta; zararsız görünen yaşlı bir adam oturuyor, güneşin keyfini çıkarıyordu. “Hastane ne tarafta?” diye sordu Carla, neşeli bir havayla endişesini örtmeye çalışarak.

“Kasabadan çıkın, yokuş yukarı solda,” dedi adam. “Ama içeri girmeyin –oradan dışarıya pek fazla insan çıkmıyor!” Adam, sanki bir espri yapmış gibi kıkırdadı.

Verdiği tarif biraz belirsiz ama yeterli olabilir, diye düşündü Carla. Tekrar soru sorarak daha fazla dikkat çekmemeye karar verdi.

Başörtülü bir kadın, yaşlı adamın koluna girdi. “Siz ona aldırmayın –neden bahsettiğini bilmiyor,” dedi kadın, endişeyle. Adamı yerinden kaldırdı, çekeleye çekeleye kaldırırda yürütmeye başlarken “Şu çeneni kapalı tut, seni aptal,” diye fısıldadı.

Görünüşe bakılırsa insanlar buralarda neler döndüğünü seziyordu. Bereket versin ki ana tepkileri, suratsız davranarak bu işe bulaşmamak biçimindeydi. Belki de polise veya Nazi Partisine haber vermekte pek de aceleci davranmazlardı.

Carla ve Frieda, yolun daha da ilerisine gittiler ve oradaki gençlik pansiyonunu buldular. Almanya’da buna benzer binlerce pansiyon vardı ve tam olarak, kılığına büründükleri insanları –açık havada tatil geçiren sporcu gençleri– ağırlamak için tasarlanmışlardı. Pansiyona girdiler. Üç katlı ranza

yatakları olan ilkel bir yerdı ama ucuzdu.

Kasabanın dışına doğru pedal çevirmeye başladıklarında akşamüstü vaktiydi. Bir mil kadar gittikten sonra yol, sola döndü. Hiçbir levha yoktu ama yol, yokuş yukarı çıkıyordu. O tarafa saptılar.

Carla'nın evhamı yoğunlaşmaya başladı. Oraya ne kadar yaklaşırlarsa sorgulandıkları takdirde masum görünmeleri de o kadar güçleşecekti.

Bir mil kadar sonra, bir park içinde büyük bir ev gördüler. Etrafında duvar veya çit varmış gibi görünmüyordu ve yol, dosdoğru kapısına gidiyordu. Buralarda da hiçbir levha yoktu.

Her nedense Carla; içeri girişi yasaklayan yüksek surları ile demirli pencereleri ve demir çerçeveli meşe ahşabından kapıları olan, tepe üstünde bir şato bulacaklarını hayal etmişti. Fakat burası, tipik bir Bavyera kır eviydi: dik bir çatı, geniş saçaklar, ahşap balkonlar, küçük bir çan kulesi. Burada, çocuk katliamı gibi dehşetengiz cinayetlerin işlenmesi mümkün müydü? Ayrıca bir hastane için oldukça küçük görünüyordu. Sonra, binanın bir yanına ilave edilmiş modern bölümü gördü. Bu ilavenin yüksek bir bacası vardı.

Bisikletlerden inip onları binanın duvarına dayadılar. Giriş kapısına çıkan merdivenlerde yürürken Carla'nın kalbi ağzında atıyordu. Neden burada hiç nöbetçi yoktu? Çünkü gelip buraları keşfetmeye kalkışacak hiçbir aptal çıkmayacağını düşündükleri için mi?

Kapıda zil veya kapı tokmağı da yoktu ve Carla kapıyı itince açıldı. İçeri bir adım attı, Frieda da onu takip etti. Kendilerini serin bir giriş salonunda buldular: taş kaplı bir zemin, beyaza boyanmış çıplak duvarlar. Ve bu salona açılan bir sürü kapı vardı ama bütün kapılar kapalıydı.

Geniş merdivenden orta yaşlı ve gözlüklü bir kadın iniyordu. Kadının sırtında şık bir gri elbise vardı.

"Evet?" dedi kadın.

"Selam," dedi Frieda, sokakta biriyle selamlaşıyormuş gibi.

"Ne arıyorsunuz burada? Buraya giremezsiniz!"

Frieda ve Carla, bir hikâye hazırlamışlardı. "Ben sadece erkek kardeşimin öldüğü yeri ziyaret etmek istemiştım," dedi Frieda. "On beş yaşındaydı ve—"

"Burası halka açık bir yer değil!" dedi kadın, öfkelenerek.

"Elbette açık," dedi Frieda. O, varlıklı bir ailede büyümüşü ve öyle küçük memurlardan korkacak değildi.

Yan kapıdan, on beş yaşlarında bir hemşire çıktı ve onlara baktı. Gri elbise kadın, hemşireyle konuştu: "Hemşire König, derhâl gidip Herr Römer'i

bulun.”

Hemşire, acele acele gitti.

“Gelmeden önce mektup yazmalıydınız,” dedi kadın.

“Mektubumu almadınız mı?” dedi Frieda. “Kıdemli doktora yazmıştım.”
Bu doğru değildi: Frieda doğaçlama oynuyordu.

“Öyle bir mektup gelmedi!” Açıkçası kadın, Frieda’nın sıra dışı talebinin fark edilmeden geçirilmeyeceğini biliyordu.

Carla dinliyordu. Burası inanılmaz derecede sessiz bir yerdi. Fiziksel veya zihinsel engelli insanlarla uğraşmıştı; çocuklar da yaşlılar da asla sessiz durmazdı. Kapılar kapalı olsa bile burada bağırışlar, kahkahalar, ağlamalar, itiraz sesleri ve manasız mırıldanmalar duyması gerekiyordu. Ama hiç ses yoktu: Burası, bir morg kadar sessizdi.

Frieda, yeni bir yol denedi: “Belki de bana kardeşimin mezarının nerede olduğunu söylersiniz. Ziyaret etmek istiyorum.”

“Burada mezar yok. Fırın var.” Ve kadın, hemen söylediğini düzeltti. “Bir krematoryum yani.”

“Bacayı gördüm,” dedi Carla.

“Kardeşimin küllerine ne oldu?” diye sordu Frieda.

“Vakti gelince adresinize gönderilecek.”

“Başkasının külleriyle karıştırmayın, olur mu?”

Kadın, boynuna kadar kızardı. Carla, kimsenin fark etmeyeceğini düşündükleri için külleri karıştırdıklarını tahmin etti.

Hemşire König tekrar geri geldi; arkasında, beyaz bir erkek hemşire üniforması giymiş iri kıyım bir adam vardı. Gri elbiseli kadın, “Ah, Römer. Lütfen bu kızları binadan çıkartın,” dedi.

“Ama bir dakika,” dedi Frieda. “Doğru yaptığınızdan emin misiniz? Ben sadece kardeşimin öldüğü yeri görmek istiyorum.”

“Gayet eminim.”

“Öyleyse adınızı öğrenmeme itiraz etmezsiniz.”

İkinci bir tereddüt anından sonra, “Frau Schmidt,” dedi kadın. “Şimdi lütfen bizi rahat bırakın.”

Römer’in onlara doğru yürüyüşü pek hayırlı görünmüyordu.

“Gidiyoruz,” dedi Frieda, soğuk soğuk. “Herr Römer’e bize kötü davranması için bir bahane vermeye niyetimiz yok.”

Adam, tavrını değiştirdi ve çıkmaları için kapıyı açtı.

Çıktılar, bisikletlerine atlayıp binadan uzaklaştılar. “Sence o kadın hikâyemize inandı mı?” diye sordu Frieda.

“Kesin inandı,” dedi Carla. “Adımızı bile sormadı. Şüphelenmiş olsa he-

men polisi arardı.”

“Fakat pek bir şey öğrenemedik. Bacayı gördük ama kanıt diyebileceğimiz bir şey bulamadık.”

Carla'nın morali biraz bozulmuştu. Kanıt bulmak, söylemesi kadar kolay bir iş değildi.

Pansiyona geri döndüler. Yıkandılar, üstbaş değiştirdiler, yemek yiyecek bir yer aramaya çıktılar. Yiyecekleri tek yer, o suratsız kadının işlettiği kafeydi. Patates omleti ve sosis yediler. Sonra da kasabanın barına gittiler. Birer bira ısmarladılar, diğer müşterilerle şen şakrak konuşmaya çalıştılar ama onlarla konuşmak isteyen hiç kimse çıkmadı. Bu, pek de hayra alamet değildi. İnsanlar her yerde yabancılara karşı ihtiyatlı davranırdı çünkü herkes bir Nazi ispiyoncusu olabilirdi. *Ama öyle bile olsa iki kız bir bara gidip orada bir saat geçirdiğinde onlarla flört bile etmeyen insanların yaşadığı kaç tane kasaba vardır acaba*, diye merak etti Carla.

Erkenden pansiyona geri döndüler. Carla, yapacak başka bir şey düşünemiyordu. Ertesi gün eve, elleri boş döneceklerdi. Bu rezil cinayetleri bildiği hâlde onları durdurabilecek bir şey yapamıyor olduğuna inanamıyordu. Öylesine bir hayal kırıklığı içindeydi ki çılgık atmak istiyordu.

Sonra aklına başka bir şey geldi: Eğer adı gerçekten buysa Frau Schmidt, bugünkü ziyaretçileri üzerinde biraz daha düşünebilirdi. İlk anda Carla ve Frieda'nın anlattığı hikâyeye inanmış ama sonra kuşkulanaşmaya başlamış ve işi sağlama almak için polisi aramış olabilirdi. Bunu yaptıysa polisin Carla ve Frieda'yı bulması çok da zor olmazdı. Bu gece pansiyonda kalan üç beş kişi arasında onlardan başka kız yoktu. Kapı çalındığında duyacağı ölümcül sesi beklemeye başlamıştı bile.

Eğer sorgulanırlarsa kısmen doğru bir ifade vereceklerdi: Frieda'nın erkek kardeşi ve Carla'nın vaftiz oğlu, Akelberg'de ölmüştü; bu çocukların mezarını ziyaret etmek veya en azından son bulundukları yeri görmek ve birkaç dakika onları anmak istiyorlardı. Yerel polis bu hikâyeyi yutabilirdi. Fakat Berlin'le temasa geçerlerse Walter von Ulrich ve Werner Franck'le yakınlıkları hemen ortaya çıkardı ki bu iki adam da Akelberg hakkında *rejime sadakatsiz sorular* sordukları için Gestapo tarafından tahkikata uğramıştı. İşte o zaman, Carla ve Frieda'nın başı büyük bir belada demektir.

Kapı, rahatsız ranzalarda yatmaya hazırlanırken çalındı. Carla'ya, kalbi durmuş gibi geldi. Gestaponun, babasına neler yaptığını düşündü. İşkenceye dayanamayacağını çok iyi biliyordu. İki dakika içinde, tanıdığı Swing Kid üyelerinin hepsinin adını vererek bülbül gibi öterdi.

Frieda daha metin görünüyordu. “Korkuyormuşsun gibi durma!” dedi

ve kapıyı açtı.

Gelen, Gestapo değil ufak tefek bir sarışın kızdı. Carla'nın kızı tanınması uzun sürmedi; kız, üniformasını çıkarmış Hemşire König'di.

"Sizinle konuşmam lazım," dedi kız. Gergindi, nefes nefeseydi ve ağlamaklıydı.

Frieda onu içeri davet etti. Kız, ranzalardan birine oturdu ve elbisesinin koluyla gözlerini sildi. "Artık bunu daha fazla içimde tutamıyorum," dedi, sonra.

Carla, Frieda'ya baktı. İkisi de aynı şeyi düşünüyordu.

"Neyi içinizde tutamıyorsunuz, Hemşire König," diye sordu Carla.

"Adım Ilse."

"Ben Carla, bu da Frieda. Aklından ne geçiyor, Ilse?"

Ilse, fazlasıyla alçak bir ses tonuyla konuşuyordu; onu güçlkle duyuyorlardı. "Onları öldürüyoruz," dedi.

Carla, nefesinin durduğunu hissetti. "Hastanede mi?" diyebildi.

Ilse, başını aşağı yukarı salladı: "O zavallı insanlar, gri renkli otobüslerle getiriliyor. Çocuklar, hatta bebekler, yaşlılar ve büyükannele. Hepsi de o veya bu şekilde yardıma muhtaç. Bazıları çirkin, salyalı ve altına yapıyor ama ellerinden bir şey gelmiyor; gerçekte tatlı ve masum insanlar. Ama hiç fark etmiyor –biz, hepsini öldürüyoruz."

"Bunu nasıl yapıyorsunuz?"

"İğneyle –morfin skopolamin."

Carla başını salladı. Anestezide kullanılan bir uyuşturucuydu ama aşırı dozda verilirse ölümcüldü: "Peki, hastaların alması gereken özel tedavi?"

Ilse başını sağa sola salladı: "Özel tedavi falan yok."

"Ilse, lütfen doğru anlamama yardım et. Buraya gelen bütün hastaları öldürüyor musunuz?" dedi Carla.

"Hepsini."

"Gelir gelmez mi?"

"Bir gün içinde, iki günü bulmaz."

Carla da bundan kuşkulanıyordu ama öyle bile olsa yalın gerçek öylesine korkunçtu ki midesinin bulandığını hissetti.

"Şu anda orada hasta var mı?" diye sordu, bir dakika sonra.

"Canlı hasta yok. Öğleden sonra onlara iğne yapıyorduk. Siz içeri girdiğinizde Frau Schmidt o yüzden telaşlandı."

"Yabancıların binaya girmesini neden güçleştirmiyorlar?"

"Bir hastanenin etrafına nöbetçi ve dikenli tel koyarlarsa içeride uğursuz birtakım şeylerin döndüğünün çok belli olacağını düşünüyorlar. Aslında

sizden önce orayı ziyaret etmeye gelen hiç kimse olmadı.”

“Bugün kaç kişi öldü?”

“Elli iki.”

Carla’nın tüyleri diken diken oldu: “Yani hastane bugün, bizim orada bulunduğumuz sırada, elli iki insanı öldürdü, öyle mi?”

“Evet.”

“Yani şimdi hepsi ölü mü?”

İlse başını salladı.

Carla’nın kafasında bir fikir filizlenmeye başlamıştı ve şimdi onu yapmaya kararlıydı. “Görmek istiyorum,” dedi.

İlse, ürkek ürkek baktı: “Ne demek istiyorsun?”

“Hastaneye girmek ve o cesetleri görmek istiyorum.”

“Onları yakmaya başladılar bile.”

“Öyleyse bunu görmek istiyorum. Bizi gizlice içeri sokabilir misin?”

“Bu gece mi?”

“Hemen şimdi.”

“Aman Tanrı’m.”

“Hiçbir şey yapmak zorunda değilsin. Gelip bizimle konuşarak yeterince cesaret gösterdin. Daha fazlasını yapmak istemezsen sorun değil. Ama eğer bu ölümleri durdurmak istiyorsak kanıt ihtiyacımız var.”

“Kanıt mı?”

“Evet. Bak, hükümet bu projeden utanıyor –o yüzden gizli tutuluyor. Naziler, sıradan Almanların çocukların öldürülmesine hoşgörü göstermeyeceğini biliyorlar. Ama insanlar, böyle bir şeyin olmadığına inanmayı tercih ediyor; onlar için bir dedikoduyu göz ardı etmek kolay, özellikle de bunu genç bir kızdan duymuşlarsa. O yüzden bunu onlara kanıtlamak zorundayız.”

“Anlıyorum.” Ilse’nin sevimli yüzünde amansız bir kararlılık belirdi.

“Tamam, o zaman. Sizi oraya götüreceğim.”

“Normalde oraya neyle gidiyorsun?” diye sordu Carla.

“Bisikletle. Benimki dışarıda.”

“O zaman üçümüz de bisikletle gidebiliriz.”

Dişarı çıktılar. Hava kararmıştı. Gökyüzü kısmen bulutluydu ve yıldızların sağladığı aydınlık yetersizdi. Kasabadan çıkana kadar ve yokuş yukarı giderken bisiklet farlarını kullandılar. Hastane görüş alanlarına girdiğinde ise farları söndürdüler ve bisikletlerini iterek yayan yürüdüler. Ilse, ikisini de binanın arkasına çıkan orman yoluna soktu.

Carla, nahoş bir koku aldı; egzoz kokusuna benziyordu.

“Fırının kokusu,” diye fısıldadı Ilse.

“Yapma!”

Bisikletlerini çalılarının arasına sakladılar ve sessizce arka kapıya yürüdüler. Kapı kilitli değildi. İçeri girdiler.

Koridor, adamakıllı aydınlıktı. Gölgesine sığınabilecekleri köşeler yoktu: Burası, görüntüyü kurtarmak için bir hastane gibi aydınlatılmıştı. Eğer birileriyle karşılaşırlarsa açık seçik görülmemeleri imkânsızdı. Kıyafetleri, davetsiz misafirler olduklarını hemen ele verirdi. Öyleyse ne yapacaklardı?

Muhtemelen koşacaklardı.

Ilse, koridor boyunca hızla yürüdü ve bir kapıyı açtı. “Buraya girin,” diye fısıldadı.

Girdiler.

Frieda, dehşet içinde ufak bir çığlık attı ve elleriyle ağzını kapattı.

“Tanrı’m aklımı koru,” dedi Carla.

Kocaman ve soğuk odada yaklaşık otuz ceset vardı; hemen hepsi sırtüstü yatmış ve çıplaktı: bazıları şişman, bazıları zayıf; bazıları yaşlı ve pörsümüştü; bazıları çocuk, hatta bir yaşına yeni basmış bebek. Birkaçı iki büklüm ve çarpılmış gibiydi ama pek çoğu fiziksel olarak normal görünüyordu.

Her birinin sol kolunun yukarısında yapışkan bir bant vardı: iğnenin yapıldığı yer.

Carla, Frieda’nın sessizce ağladığını duydu.

Metin olmaya çalıştı. “Diğerleri nerede?” diye fısıldadı.

“Fırına atılmışlar bile,” diye fısıldadı Ilse.

Odanın öbür ucundaki çift kanatlı kapının arkasından gelen sesler duyuldu.

“Hemen dışarı,” dedi Ilse.

Koridora çıktılar. Carla kapıyı kapattı ama içeriyi görebileceği kadar aralık bıraktı. Herr Römer’in, bir hastane sedyesi iten başka bir adamla birlikte çift kanatlı kapıdan içeri girdiğini gördü.

Adamlar, Carla’nın bulunduğu kapıdan tarafa bakmadı. Futbol tartışıyorlardı. Römer’in, “Ulusal şampiyonayı kazanmamız sadece dokuz yıl önceydi. Eintracht Frankfurt’u iki sıfır yenmiştik,” dediğini duydu Carla.

“Evet. Ama o zaman futbolcularınızın yarısı Yahudi’ydi ve şimdi hepsi gitti.”

Carla, iki adamın Bayern Munich futbol takımından bahsettiğini anladı.

“Doğru taktiklerle oynarsak eski günler geri gelecektir,” dedi Römer.

Futbol tartışmaya devam eden iki adam, bir masaya gittiler. Ağır yük kaldırma iniltileri arasında, şişman bir kadın cesedini omuzlarının ve diz-

lerinin altından tutup hiçbir saygı göstermeden sedyenin üstüne atıldılar.

Sedyeyi başka bir masanın yanına çektiler ve ikinci bir cesedi, ilkinin üstüne koydular.

Sedyenin üstüne üç ceset aldıktan sonra dışarı çıktılar.

“Onları takip edeceğim,” dedi Carla.

Morgun ortasından geçip çift kapılara gitti; Frieda ve Ilse de onu takip etti. Hastaneden çok atölyeye benzeyen bir yere geçtiler: Duvarlar kahverengi boyanmıştı, zemin betonu, depolama dolapları ve alet edevat rafları vardı.

Bir köşenin ardından içeriye baktılar.

Garaja benzeyen büyük bir odaydı; fazlasıyla parlak bir ışık ve koyu gölgeler vardı. İçerisi sıcaktı ve bir şey pişiyormuş gibi bir koku alıyorlardı. Odanın ortasında, bir otomobili içine alabilecek büyüklükte çelik bir kutu vardı. Kutunun üstündeki davlumbaz benzeri metal şemsiye, oradan çatının içine kadar yükseliyordu. Carla, bir fırına baktığını anladı.

Adamlar, sedyedeki cesetlerden birini alıp çelik bir konveyör bandının üstüne koydu. Römer, duvardaki bir düğmeye dokundu. Bant hareket etti, bir kapı açıldı ve ceset, fırının içine girdi.

Adamlar, ikinci cesedi de bandın üstüne koydu.

Carla, göreceğini görmüştü.

Arkasına dönüp diğerlerine de geri çekilmelerini işaret etti. Frieda, Ilse’ye çarptı; Ilse, elinde olmadan hafif bir çığlık attı. Donup kaldılar.

Römer’in, “Bu da neydi?” dediğini duydular.

“Hayalet,” dedi diğeri.

“Böyle şeyler hakkında şaka yapma!” derken Römer’in sesi titriyordu.

“Şu leşin de öbür ucundan tutacak mısın tutmayacak mısın?”

“Tamam, tamam.”

Üç kız, hemen morga döndü; geride kalan cesetleri görünce Carla, Ada’nın oğlu Kurt için derin bir keder hissetti. Kurt da buraya yatırılmıştı, kolunda bir yapışkan bant vardı, sonra konveyör bandın üstüne atılmış ve bir çöp torbası gibi yok edilmişti. *Ama sen unutulmadın, Kurt, diye düşündü.*

Koridora çıktılar. Binanın arka kapısına doğru dönerken ayak sesleri duydular. “Bu iki adam neden bu kadar oyalanıyorlar?” diyordu Frau Schmidt’in sesi.

Hızla koridoru geçip arka kapıdan çıktılar. Mehtap yükselmişti, dışardaki park gayet aydınlıktı. Carla, bisikletleri sakladıkları çalılığı görebiliyordu; çimin üstünden gidince iki yüz metre kadar ötedeydi.

Kapıdan en son Frieda çıktı ve acele ederken kapıyı sertçe kapattı. Carla hızlı düşündü: Muhtemelen Frau Schmidt, bu sesin nereden geldiğini anlamaya çalışacaktı. Üç kız, kadın kapıyı açmadan önce çalılığa ulaşamayabilirlerdi. Saklanmak zorundaydılar.

“Bu tarafa!” diye tısladı Carla ve binanın köşesine doğru koştu. Diğerleri de peşinden geldi.

Köşeyi dönüp sırtlarını dümdüz duvara yasladılar. Carla, kapının açıldığını duydu. Nefesini tuttu.

Uzunca bir sessizlik oldu. Sonra Frau Schmidt, anlayamadıkları bir şeyler mırıldandı ve kapının çarpılarak kapatıldığını anlatan bir ses duyuldu.

Carla köşeden başını uzatıp baktı. Frau Schmidt görünürde yoktu.

Üç kız çimin üzerinde koşup bisikletlerini aldılar.

Orman yolunda bisikletlerini iterek ilerlediler ve ana yola çıkar çıkmaz bisikletlere atlayıp farları yaktılar. Carla sevinçten havalara uçacaktı neredeyse. Kurtulmayı başarmışlardı!

Kasabaya yaklaşırlarken sevincin yerini daha somut düşünceler aldı. Tam olarak ne başarmışlardı peki? Bir sonraki adımda ne yapacaklardı?

Gördükleri şeyi birilerine anlatmak zorundaydılar. Ama Carla, kime anlatacaklarından emin değildi. Gene de birilerini ikna etmek zorundaydılar. Onlara inanacaklar mıydı? Bunun üzerinde düşündükçe Carla'nın kendine güveni azalıyordu.

Pansiyona varınca bisikletlerinden indiler ve Ilse, “Çok şükür bitti,” dedi. “Hayatımda hiç bu kadar korkmamıştım.”

“Ama bitmedi,” dedi Carla.

“Ne demek istiyorsun?”

“Bu hastane ve bunun gibi diğerleri de kapatılmadıkça bitmeyecek.”

“Bunu nasıl yapacaksın?”

“Sana ihtiyacımız var,” dedi Carla. “Kanıt sensin.”

“Ben de bunu söylemeden korkuyordum.”

“Yarın, biz Berlin'e dönerken bizimle gelecek misin?”

Uzun bir sessizlik oldu; sonra Ilse, “Evet,” dedi, “geleceğim.”

(x)

Volodya Peshkov, eve döndüğüne memnundu. Moskova, çok güzel bir yaz geçiriyordu; hava sıcak ve güneşliydi. 30 Haziran Pazartesi günü, Khodynkova hava pistinin yanındaki Kızıl Ordu İstihbarat karargâhına döndü.

Hem Werner Franck hem de Tokyo'daki casus haklı çıkmıştı: Almanya,

22 Haziran günü Sovyetler Birliği'ni istila etmeye başlamış; Volodya ve Berlin'deki Sovyet Büyükelçiliği personeli, gemi ve uçaklarla Moskova'ya gönderilmişti.

Volodya'ya öncelik verilmiş; herkesten daha çabuk Moskova'ya varmıştı. Diğerlerinden bazıları hâlâ yoldaydı.

Volodya şimdi, Berlin'in onu nasıl bunalttığını fark ediyordu. Nazilerin, herkese tepeden bakan zafer gösterileri insanı canından bezdiriyordu: Maç sonrası eğlencesine katılan ve sarhoşlukları içinde daha da sıkıcı oldukları hâlde eve gitmeyi reddeden galip bir futbol takımı edasındaydılar. Nazilerden usanmıştı.

Bazıları; gizli polisi, katı tutuculuğu, soyut resim ve moda karşısında takındığı bağınaz tutumuyla SSCB'nin de öyle olduğunu söyleyebilirdi. Yanılıyorlardı: Komünizm, gelişme içindeydi ve daha adil bir toplum yolunda bazı kazalar geçiriyordu sadece. NKVD ve onun işkence odaları, geçici bir sapkınlık ya da Komünizm yapısının kanserli hücreleriydi. Bir gün gelecek, ameliyatla alınacaklardı ama bu, muhtemelen savaş sırasında olmayacaktı.

Savaşın başlayacağını bildiği için Volodya, uzun zaman önce Berlin'deki casuslarını telsiz ve şifre kitaplarıyla el altından donatmıştı. Nazi karşıtı bir avuç cesur insanın Sovyetler'e bilgi aktarmaya devam etmeleri, şimdi her zamankinden daha hayatiydi. Berlin'den ayrılmadan önce bütün evrakıyla birlikte casuslarının isim ve adreslerini de yok etmişti ve bu bilgiler şimdi sadece onun hafızasındaydı.

Moskova'ya döndüğünde anne ve babasını gayet sağlıklı bulmuştu. Gerçi babası biraz yılgın görünüyordu: Moskova'yı hava saldırılarına karşı hazırlamak onun göreviydi.

Volodya, kız kardeşi Anya ile kocası Ilya Dvorkin'i ve şimdi on sekiz aylık olan ikizleri ziyarete gitmişti. İkizlerden Dmitriy'e *Dimka*, Tatiana'ya da *Tania* diyorlardı. Ne yazık ki babalarının her zamanki rezilliği ve o fare suratu, Volodya'nın bir kez daha dikkatini çekmişti.

Evde sakin bir gün geçirdikten ve gece de eski odasında derin bir uyku çektikten sonra Volodya, tekrar işe başlamaya hazırды.

İstihbarat binasının ana girişindeki metal dedektörlerinden geçti. Kasvetli ve sadece amaca hizmet için orada olsalar da aşına olduğu koridorlar ve merdivenler, özlem duygularına dokundu.

Binanın içinde yürürken insanların gelip onu tebrik edeceklerini sanmıştı: Çalışanların pek çoğu, Barbarossa Harekâtı'nın onun çalışmasıyla öğrenildiğini biliyor olmalıydı. Fakat hiç kimse onu tebrik etmedi; belki de

gizli tutmaya çalışıyorlardı.

Daktilo ve evrak memurlarının bulunduğu büyük bir açık ofise girdi; danışma masasındaki orta yaşlı kadına gitti: “Selam Nika –sen hâlâ burada mısın?”

“Günaydın, Yüzbaşı Peshkov,” dedi kadın ama Volodya’nın beklediği kadar sıcak bir karşılama değildi. “Albay Lemitov, sizi hemen görmek istiyor.”

Volodya’nın babası gibi Lemitov da otuzlu yılların sonundaki büyük tasfiye ve arınma¹ acılarına katlanmak zorunda kalacak kadar önemli bir şahsiyet olmamıştı ve şimdi, talihsiz bir eski amirin yerini doldurmak üzere terfi ettirilmişti. Volodya, o temizlik hakkında çok şey biliyor değildi ama onca kıdemli ve tecrübeli adamın bu cezaları hak edecek kadar sadakatsiz olduklarına inanmakta zorlanıyordu. Bu adamlar şimdi, Sibirya’da sürgünde veya bir yerlerde hapiste veya ölmüş olabilirlerdi. Volodya’nın bütün bildiği, hepsinin ortadan kaybolduğuydu.

Nika ekledi: “Ana koridorun sonundaki büyük ofis.”

Volodya, açık kapıdan çıkarken bir iki tanıdığına daha gülümsedi ama bir kez daha, burada karşılanmayı beklediği gibi bir *kahraman* olmadığını hissetti. Lemitov’un kapısına vururken neler döndüğünü ondan öğrenmeyi umuyordu.

“Gir.”

Volodya içeri girdi ve kapıyı kapattı. “Hoş geldiniz, Yüzbaşı,” dedi Lemitov, masasından kalkarak. “Aramızda kalsın ama Berlin’de müthiş bir iş başardınız. Teşekkür ederim.”

“Şeref duydum, efendim,” dedi Volodya. “Fakat neden aramızda kalmasını istediniz?”

“Çünkü Stalin’in söylediğinin tersini ispatladın.” İtiraz istemiyormuş gibi elini kaldırdı. “Elbette Stalin, bunu başarmanın sen olduğunu bilmiyor. Gelgelelim buradaki insanlar endişeli ve büyük temizlikten sonra, yanlış yola giren hiç kimseyle anılmak istemiyorlar.”

“Ne yapmalıydım, peki?” dedi Volodya, kulaklarına inanamayarak. “Yanlış istihbarat mı verseydim?”

Lemitov, anlayışla başını sağa sola salladı: “Sen, tam olarak yapman gerekeni yaptın. Beni yanlış anlama. Seni ben korudum. Ama buradaki insanların sana kahraman muamelesi yapmalarını bekleme.”

“Tamam,” dedi Volodya. İşler umduğu gibi değildi.

¹ 1936-1938 yılları arasında Stalin’in –başta Leon Trotsky ve Nikolai Bukharin olmak üzere partinin pek çok (yaklaşık bir buçuk milyon) ileri gelenine karşı– uyguladığı siyasi temizlik operasyonu, *Büyük Terör* veya *Büyük Tasfiye* veya *Büyük Temizlik* adıyla biliniyor (çev. notu).

“Şimdi, en azından kendine ait bir ofisin olacak –üç kapı ötede. Biriken işlerin peşinden yetişmek için bir iki güne ihtiyacın olacak.”

Volodya, görüşmenin bittiğini anladı. “Evet, efendim,” dedi. Selam verdi ve dışarı çıktı.

Kendisine lüks bir ofis tahsis edilmiş değildi –küçüktü, yerde halı yoktu– ama en azından tek başına oturacağı bir odaydı. Mümkün olan en kısa zamanda ülkesine dönmeye uğraşırken Alman işgalinin nasıl ilerlediğine ilişkin bilgilerden uzak kalmıştı. Şimdi hayal kırıklığını bir kenara koyacak ve savaşın ilk haftasında muharebe alanındaki komutanlardan gelen raporları okuyacaktı.

Raporları okudukça kasveti büyüdü.

İşgal, Kızıl Ordu için *sürpriz* olmuştu!

Bu, imkânsız görünüyordu ama bütün kanıtları masasının üstündeydi.

Almanlar 22 Haziran’da taarruza geçtiğinde Kızıl Ordunun ön savunma mevzilerinin pek çoğunda *gerçek mühimmat* yoktu.

Bu kadar da değildi: Hava pistlerine müthiş bir nizam içinde dizilmiş uçakların üzerinde kamuflaj örtüsü yoktu; savaşın ilk birkaç saati içinde Luftwaffe, 1.200 tane Sovyet uçağını imha etmişti bile. Taarruza geçen Almanların üzerine salındıklarında ordu birliklerinin silahları yetersizdi; ne hava desteği vardı ne de düşmanın pozisyonuna ilişkin herhangi bir istihbarat. Ve sonuç olarak, o birliklerin hepsi yok edilmişti.

Hepsinden daha da kötüsü: Stalin’in Kızıl Orduya verdiği cari emirde, geri çekilmek kesinlikle yasaktı. Her birlik, son asker ölene kadar çarpışmak zorundaydı ve subaylardan, düşman eline geçmemek için kendilerini vurmaları bekleniyordu. Birliklerin, geri çekilip savunma açısından daha güçlü yeni bir mevzide yeniden cephe oluşturmaları yasaklanmıştı. Bu da her yenilginin bir katliama dönüştüğü anlamına geliyordu.

Sonuç olarak Kızıl Ordu, akan kanla birlikte hem asker hem de teçhizat kaybediyordu.

Stalin, Tokyo’daki casusun ve Werner Franck’in uyarılarına kulak asmamıştı. Hatta saldırı başladığında bile bunun, birkaç Alman subayının Hitler’in bilgisi dışında kalkıştığı ve kışkırtma amacıyla sınırlı bir harekât olduğunda ısrar etmiş; durumu öğrenir öğrenmez Hitler tarafından durdurulacağını söylemişti.

Bunun bir provokasyon olmadığı; aksine, tarihin gördüğü en büyük taarruz olduğu sugötürmez bir kesinlikle belli olduğunda ise Almanlar, Sovyetler’in ön savunma mevzilerini yıkıp geçmişti bile.

Bir hafta içinde de Sovyet toprakları içinde üç yüz millik bir derinliğe

kadar ilerlemişlerdi.

Evet, bu bir faciaydı ama Volodya'da çağlık atma arzusu uyandıran asıl şey, bunun önlenebilir bir facia olmasıydı.

Bu meselede kimin kabahatli olduğu gayet açıktı. Sovyetler Birliği, bir otokrasiydi. Kararları sadece tek bir kişi alıyordu: Josef Stalin.

Stalin, inadı ve aptallığıyla korkunç bir yanlış yapmıştı.

Ve ülkesi şimdi, ölümcül bir tehlike altındaydı.

O ana kadar Volodya, Sovyet Komünizminin doğru bir ideoloji olduğuna inanmıştı; sadece, gizli polis NKVD'nin bazı aşırılıklarıyla lekelenmiş bir ideolojiydi. Şimdiyse başarısızlığın en tepede olduğunu görüyordu. Beria ve NKVD'nin mevcut olmalarının tek sebebi, Stalin'in onlara izin vermesiydi. Gerçek Komünizme doğru ilerlemeyi önleyen, Stalin'in kendisiydi.

O gün öğleden sonra Volodya, pencereden dışarıya –güneşin aydınlattığı hava pistine bakıyor ve raporlardan öğrendiklerini düşünüyordu; o sırada Kamen ziyaretine geldi. Dört yıl önce Askeri İstihbarat Akademisinden birer teğmen olarak mezun olduklarında ikisi, diğer iki kişiyle paylaştıkları bir ofiste birlikte çalışmışlardı. Kamen o zamanlar ofisin şaklabanıydı; herkesle dalga geçer ve Sovyet tutuculuğuyla cesurca alay ederdi. Şimdi kilo almıştı ve daha ağırbaşlı görünüyordu. Dışişleri Bakanı Molotov'un kine benzeyen küçük bir siyah bıyık bırakmıştı; belki de kendine biraz daha uygun bir imaj vermek istemişti.

Kamen, ofisin kapısını kapatıp oturdu. Cebinden bir oyuncak çıkardı: sırtında kurma anahtarı olan bir teneke asker. Anahtarı çevirerek oyuncakı kurdu ve sonra Volodya'nın masasının üstüne bıraktı. Teneke asker, uygun adım yürür gibi kollarını oynatıyor ve saate benzeyen kurgusu azalırken de yüksek ve gıcırtılı bir ses çıkarıyordu.

Kamen, kendi sesini alçalttı: "İki gündür Stalin'i gören olmamış."

Volodya; kurma askerin, ofisine yerleştirilmiş olabilecek dinleme cihazlarına karşı bir tedbir olduğunu anladı.

"Gören olmamış da ne demek?" diye sordu.

"Kremlin'e gelmemiş ve telefonlara cevap vermemiş."

Volodya'nın kafası karıştı. Bir ulusun lideri, öylece ortadan kaybolmazdı: "Ne yapmaya çalışıyor?"

"Kimse bilmiyor." Teneke asker durdu. Kamen onu tekrar kurdu ve yürümeye bıraktı. "Cumartesi gecesi, Sovyet Batı Orduları Grubunun Almanlar tarafından kuşatıldığını duyduğunda 'Her şeyi kaybettik. Vazgeçiyorum. Devletimizi Lenin kurdu, bizse sıçıp batırdık,' demiş. Sonra Kuntsevo'ya gitmiş." Stalin'in, Moskova'nın dışındaki Kuntsevo kasabasında bir kır evi var-

di. “Dün, her zamanki gibi öğlen saatinde Kremlin’e gelmemiş. Kuntsevo’ya telefon ettiklerinde telefona cevap verilmemiş. Bugün de aynı şekilde.”

Volodya öne doğru uzandı: “Sence o...” sesi fısıltıya dönüştü, “...bir sinir krizi mi geçiriyor?”

Kamen, hiçbir fikri yokmuş gibi bir hareket yaptı: “Sürpriz olmazdı. Bütün kanıtlara karşı çıkararak Almanların bu yıl bize saldırmayacağı hususunda ısrar etti. Bak şimdi ne oldu.”

Volodya, başını aşağı yukarı salladı. Şimdi her şey biraz daha anlam kazanıyordu. Stalin, resmî olarak kendisine bazı sıfatlar verilmesine izin vermişti: Baba, Öğretmen, Büyük Lider, Doğanın Dönüştürücüsü, Büyük Serdümen, İnsanlığın Dehası, Tüm Zamanların ve İnsanların En Büyük Dâhisi. Fakat şimdi, yanlış yaptığını ve kendisi dışındaki herkesin haklı olduğunu, kendisi bile görüyordu.

Erkekler, böyle durumlarda intihar ederdi.

Kriz, Volodya’nın düşündüğünden bile daha derindi. Sovyetler Birliği, sadece saldırı altında ve yeniliyor değildi; ayrıca bir lideri de yoktu. Devrimden beri ülkenin en büyük tehlike içinde olduğu zaman, bugün olmalıydı.

Fakat bu, aynı zamanda bir fırsat olabilir miydi acaba? Stalin’i devirmek için bir fırsat olabilir miydi?

Stalin, en son 1924’te zır savunmasız kalmıştı: Lenin’in Vasiyeti, Stalin’in *iktidar makamı için uygun olmadığını* söylüyordu. Stalin o krizi atlattığında siyasi gücü, üzerinde tartışılması imkânsız bir *mutlak güç* hâline gelmişti; hatta –Volodya şimdi gayet net görüyordu ki– büyük temizliğe, İspanya’daki fiyaskoya, sadist Beria’yı gizli polisin başına getirmesine ve Hitler’le pakt imzalamasına rağmen öyleydi. Şimdiki bu acil durum, nihayet onun savunmasını kıracak bir fırsat olabilir miydi?

Volodya, içindeki heyecanı Kamen dâhil herkesten sakladı. Yaz akşamının yumuşak ışıkları altında otobüsle eve dönerken fikirlerine sıkıca sarıldı. Uçaksavar toplarını taşıyan arabaların yavaş ilerleyerek trafik akışını engellemesi yüzünden eve dönüş yolculuğu uzadı –büyük ihtimalle Moskova’nın hava saldırılarından korunmasından sorumlu babası, yeni toplar konuşlandırılıyordu.

Stalin görevden uzaklaştırılabilir miydi?

Kremlin’de kaç kişinin kendi kendine bu soruyu sorduğunu merak etti.

Ailesinin –Moskova Nehri’nin öbür kıyısında ve Kremlin’in tam karşısındaki– on katlı Devlet Evi’nde oturduğu daireye girdi. Ebeveyni evde değildi ama kız kardeşi ile ikizler Dimka ve Tania evdeydi. Dimka oğlandı,

kapkara gözleri ve saçları vardı. Eline kırmızı renkli bir kurşun kalem almış, eski bir gazetenin üstüne karmakarışık bir şeyler çiziyordu. Kız kardeşi ise masmavi gözlerle bakıyordu ve insanlar, Grigori ve Volodya'nın da aynı öyle baktığını söylüyordu. Tania, hemen bebeğini gösterdi dayısına.

Ayrıca Zoya Vorotsyntsev de oradaydı. Sıra dışı bir güzelliği olan fizikçi Zoya'yı dört yıl önce –İspanya görevine gitmeden hemen önce– görmüştü. Zoya ve Anya, Rus halk müziğine ortak bir ilgileri olduğunu keşfetmişti. Birlikte resitallere gidiyorlardı; Zoya, üç telli bir tür keman olan gudok çalıyordu. İkisinin de bir plakçalar alacak durumu yoktu ama Grigori bir tane edinmişti ve şimdi Zoya ve Anya, bir balalayka orkestrasından plak çalıyorlardı. Grigori, müzik delisi biri değildi ama plakların eğlenceli şeyler olduğunu düşünüyordu.

Zoya, gözlerinin mavisıyla aynı renkte ve kısa kollu bir yazlık elbise giymişti. Âdet olduğu üzere Volodya ona nasıl olduğunu sorduğunda kesin bir cevap verdi: “Çok kızgıyım.”

Şu anda öfkesi burnunda olan birçok Rus vardı. “Neden?” diye sordu Volodya.

“Nükleer fizik araştırmam iptal edildi. Bütün bilimcilere yeni görevler verildi. Ben de hava atış nişangâhı tasarlamakta çalışıyorum.”

Volodya için bu, makul bir çalışma gibi görünüyordu. “Nihayetinde savaşta,” dedi.

“Anlamıyorsun,” dedi Zoya. “Dinle. Uranyum elementi füzyon denen bir işleme girdiğinde muazzam miktarlarda enerji açığa çıkıyor. Yani gerçekten *muazzam* miktarda enerjiden bahsediyorum. Biz bunu biliyoruz. Batılı bilim adamları da biliyor –onların bilimsel dergilerdeki makalelerini okuyoruz.”

“Gene de bomba atış nişangâhı tasarımı daha büyük bir öncelik.”

“Bu işlem, yani füzyon,” dedi Zoya, öfkeyle “bomba yapmakta kullanılabilir ve şu anda herhangi bir ülkenin elinde bulunan en güçlü silahtan yüz kat daha güçlü olacaktır. Bir nükleer patlama Moskova'yı dümdüz edebilir. Bizim elimizde böyle bir silah yokken ya Almanlar böyle bir bomba yaparsa? O zaman, onlar elinde tüfekle biz de elimizde kılıçla savaşıyor oluruz!”

Volodya kuşkuyla sordu: “Peki, diğer ülkelerdeki bilim adamlarının füzyon üzerinde çalıştıklarını düşünmemiz için herhangi bir neden var mı?”

“Çalıştıklarından eminiz. Füzyon fikri otomatik olarak bombayı aklı getirir. Biz bunu düşündük –diğerleri neden düşünmesin? Ama başka bir sebep daha var. Bütün bulgularını bilimsel dergilerde yayımlıyorlardı ve bir yıl önce aniden yayınlar kesildi. Geçen sene bu zamandan beri füzyonla

ilgili tek bir makale yayımlanmadı.”

“Ve diyorsun ki Batılı politikacılar ve generaller, buradaki askerî potansiyeli fark etti ve araştırmaları gizli tutuyorlar, öyle mi?”

“Başka bir neden düşünemiyorum. Ama biz, Sovyetler Birliği, burada uranyum madeni aramaya bile başlamadık.”

“Hmm.” Volodya, düşünüyormuş gibi yapmaya çalışıyordu ama aslında bütün bunlar ona inanılmaz geliyordu. Stalin’in en büyük hayranları –babası Grigori’nin de dâhil olduğu bir grup adam– bile onun bilimden anladığını iddia etmiyordu. Ve bir otokratın, kendisini rahat hissetmediği konuları görmezden veya duymazdan gelmesi gayet kolaydı.

“Babana da anlattım,” dedi Zoya. “Beni dinledi ama onu dinleyen kimse yok.”

“Peki, ne yapacaksın?”

“Ne yapabilirim ki? Oturup havacılarımız için lanet olası bir bomba nişangâhı tasarlayacağım ve şansımızın yaver gitmesi için dua edeceğim.”

Volodya başını salladı. Bu tutum hoşuna gitmişti. Bu kız da hoşuna gidiyordu: Akıllıydı, cesurdu ve bakmaya doyulmayacak kadar güzeldi. Kendisiyle sinemaya gelip gelmeyeceğini merak etti.

Fizikten bahsetmek ona Willi Frunze’yi hatırlattı. Frunze, Berlin Erkek Akademisinden arkadaşydı. Werner Franck’in dediğine göre Frunze şimdi dâhi bir fizikçiymiş ve İngiltere’de çalışıyordu. Zoya’nın çok ilgilendiği şu füzyon bombasıyla ilgili bir şeyler biliyor olabilirdi. Ve Frunze hâlâ Komünistse bildiklerini anlatabilirdi. Volodya, Londra’daki Rus Büyükelçiliğinin Kızıl Ordu masasına bir telgraf göndermeyi aklının bir köşesine yazdı.

Anne ve babası da eve geldiler. Babasının sırtında tören üniforması vardı; annesi de manto ve şapka giymişti. Ordunun pek sevdiği o bitip tükenmek bilmeyen törenlerden birine gitmişlerdi: Stalin, Alman istilasına rağmen böyle törenlerin devam etmesinde ısrar etmişti çünkü bunlar moral kaynağıydı.

Anne ve babası bir süre ikizleri sevdiler ama babasının aklı başka yerde gibiydi. Bir şeyler mırıldandı ve hemen bir telefon görüşmesi yapması gerektiğini söyleyerek çalışma odasına gitti. Annesi de akşam yemeğini hazırlamaya başladı.

Volodya, mutfaktaki üç kadınla konuşmaya devam etti ama aklı babasının daydı. Onunla konuşması gerekiyordu; babasının yaptığı telefon konuşmasının konusunu bildiğini sanıyordu: Şu anda, ya Stalin’in devrilmesi planlanıyordu ya da bunun önlenmesi. Ve muhtemelen de burada, bu binada yapılıyordu.

Birkaç dakika sonra, babasının göstereceği gazabı göze alarak onun konuşmasını bölmeye karar verdi. Kadınlardan izin isteyerek çalışma odasına gitti. Ama babası da tam o anda odadan çıkıyordu. "Kuntsevo'ya gitmem lazım," dedi Grigori.

Volodya, ne olup bittiğini öğrenmek için ölüyordu. "Neden?" diye sordu.

Grigori, soruyu duymazdan geldi: "Telefon edip arabamın aşağıda hazır olmasını istedim ama şoförüm evine gitmiş. Sen beni götürebilirsin."

Volodya heyecanlandı. Daha önce Stalin'in daça evine hiç gitmemişti. Şimdiyse adamaklı bir krizin ortasında oraya gidecekti.

"Gel hadi," dedi babası, sabırsızlanarak.

Koridordan mutfaktaki kadınlara seslenerek hoşça kal dediler ve evden çıktılar.

Grigori'nin arabası, siyah bir ZIS-101A otomobildi: Amerikan Packard'ın Sovyet kopyası otomobilin otomatik şanzımanı üç vitesliydi. Maksimum hızı saatte seksen mildi. Volodya direksiyona geçip sürdü.

Sanatçı ve entelektüellerin sokağı Arbat'tan geçtiler ve batıya doğru Mozhaïsk kara yoluna çıktılar. "Yoldaş Stalin mi çağırıyor?" diye sordu Volodya, babasına.

"Hayır. Stalin iki gündür kimseyle görüşmüyor."

"Ben de öyle duydum."

"Duydun mu? Bunun gizli kalması gerekiyordu."

"Böyle bir şeyi gizli tutamazsın. Şimdi neler dönüyor?"

"Bir grubumuz, onunla görüşmek için Kuntsevo'ya gidiyoruz."

Volodya, kilit soruyu sordu: "Ne amaçla?"

"Öncelikle sağ mı ölü mü onu öğreneceğiz."

Gerçekten de Stalin şu anda ölmüş ve bunu hiç kimse bilmiyor olabilir miydi? Volodya merak ediyordu. Ama ihtimal dâhilinde görünmüyordu: "Peki, sağ ise?"

"Bilmiyorum. Ama ne olursa olsun orada bulunup neler olacağını görmek istiyorum, gerisini sonra öğrenirim."

Dinleme cihazları otomobillerde işe yaramıyordu. Volodya bunu biliyordu -mikrofonlar sadece motor sesini alıyordu- o yüzden başkasının kulağına gitmeyeceğinden emindi. Mamafih, düşünülmesi bile yasak şeyi söylerken yine de korku hissetti: "Stalin devrilebilir mi?"

Babası, sinirli sinirli cevap verdi: "Sana söyledim, bilmiyorum."

Volodya heyecanlandı. Böyle bir sorunun cevabının, kesin bir hayır olması gerekirdi. Onun dışındaki her cevabın bir tek anlamı vardı: *Evet*. Babası, Stalin'in devrilebileceği ihtimalini kabul etmişti.

Volodya'nın umutları volkan gibi patladı. "Bunun nasıl bir şey olacağını bir düşünsene!" dedi, neşeyle. "Artık büyük temizlikler yok! Çalışma kampları kapanacak. Genç kızlar sokaktan alınıp gizli polis tarafından işgal edilmeyecek." Babasının, sözünü kesmesini bekledi; Grigori ise gözleri yarı kapalı dinledi. Volodya devam etti: "O saçma sapan 'Faşist casus Troçki' lafı dilimizden silinecek. Sayıları ve silahları yetersiz ordu birimleri, kendi kendilerini beyhude yere feda etmek yerine geri çekilebilecek. Kararlar, bir gurup zeki adam tarafından ve herkesin yararı gözetilerek rasyonel bir şekilde alınacak. Otuz yıldır hayalini kurduğun Komünizm gibi!"

"Seni toy ahlak!" dedi babası, oğlunu aşağılayarak. "Şu anda isteyeceğimiz en son şey lideri kaybetmek. Savaştaız ve geri çekiliyoruz! Tek ve yegâne gayemiz Devrim'i korumak olmalı -neye mal olursa olsun. Şu anda Staline, hiç olmadığı kadar çok ihtiyacımız var."

Volodya, babasından bir tokat yemiş gibi hissetti. Ona yıllardır *ahmak* dememişti.

Babası haklı mıydı? Sovyetler Birliği'nin gerçekten Staline ihtiyacı var mıydı? Liderin verdiği feci kararların sayısı o kadar çoktu ki başka biri başa geçse nasıl olup da ülkenin daha zor bir durumda kalacağını aklı almıyordu.

Hedeflerine vardılar. Stalin'in evine, geleneksel olarak *daça* deniyordu ama kesinlikle bir kır evi değildi: Uzun ve alçak bir binaydı. Büyük girişin iki yanında beşer tane yüksek penceresi vardı. Bir çam ormanının içindeydi ve sanki oraya gizlenmek istenmiş gibi, ruhsuz bir yeşil renge boyanmıştı. Kapıları yüzlerce silahlı muhafız koruyordu ve etrafı çift sıra dikenli telle çevrilmişti. Grigori, üzeri kısmen kamuflaj ağıyla örtülmüş bir uçaksavar bataryasını işaret etti. "Onu oraya ben yerleştirdim," dedi.

Ana girişteki muhafızlar, Grigori'yi tanıyordu ama gene de kimlik belgelerini istediler. Grigori bir general, Volodya da bir istihbarat yüzbaşı olması rağmen üzerlerinde silah araması yapıldı.

Volodya arabayı evin kapısına sürdü. Evin önünde başka araba yoktu. "Diğerlerini bekleyeceğiz," dedi Grigori.

Biraz sonra, üç tane daha ZIS limuzin geldi.

Volodya, ZIS'in *Zavod Imeni Stalina* kelimelerinden bir kısaltına olduğunu hatırladı -*Stalin İsimli Fabrika* anlamındaydı. Yani Stalin'in cellatları, kurbanın ismini taşıyan arabalarla mı geliyorlardı?

Gelenler arabalardan indi: Elbise ve şapka giymiş orta yaşlı sekiz adam, ülkenin geleceğini elinde tutuyordu. Volodya, aralarında Dışişleri Bakanı Molotov ile gizli polis şefi Beria'yı tanıdı.

“Gidelim,” dedi Grigori.

Volodya tereddüt etti: “Ben de seninle içeriye mi geliyorum?”

Grigori, araba koltuğunun altına uzandı ve Tokarev TT-33 model bir tabanca çıkardı. “Bunu cebine koy,” dedi, Volodya’ya. “Eğer o siktirik Beria beni tutuklamaya kalkarsa vur o şerefsiz pislği.”

Volodya usulca silahı aldı: TT-33’te emniyet kilidi yoktu. Silahı usulca cebine soktu –yaklaşık yirmi santimlik bir silahtı– ve arabadan indi. Silahın şarjörünün sekiz mermi aldığını hatırladı.

İçeri girdiler. Volodya burada da üstbaş araması yapılmasından ve cebindeki silahın bulunmasından korktu ama ikinci bir yoklama yapılmadı.

Evin iç duvarları koyu renklerle boyanmıştı aydınlatma yetersizdi. Bir subay, gelen grubu yemek odasına benzer küçük bir odaya aldı.

Stalin, bir koltukta oturuyordu.

Doğu yarım kürenin en güçlü adamı, bitkin ve bunalımdaymış gibi görünüyordu. Odaya giren gruba baktı: “Neden geldiniz?”

Volodya, nefessiz kalmış gibi yutkundtu. Stalin’in, ya tutuklanacağını ya da infaz edileceğini düşündüğü besbelliydi.

Uzun bir sessizlik oldu. Volodya, grubun ne yapacağını planlamamış olduğunu anladı. Nasıl planlayacaklardı ki? Stalin’in sağ olup olmadığını bile bilmiyorlardı.

Peki, şimdi ne yapacaklardı? Onu vuracaklar mıydı? Bir daha hiçbir zaman o fırsatı yakalayamayabilirlerdi.

En sonunda Molotov, bir adım öne çıktı: “Sizden, işinizin başına dönmenizi istiyoruz.”

Volodya, itiraz etme arzusunu bastırmak zorunda kaldı.

Fakat Stalin, başını sağa sola sallıyordu: “İnsanlara ümit olabilir miyim? Ülkeyi zafere götürebilir miyim?”

Volodya, fevkalade şaşkıındı. Gerçekten de reddedecek miydi?

Stalin ekledi: “Daha iyi adaylar olabilir.”

Onu vurmaları için bu adamlara ikinci bir fırsat daha veriyordu!

Gruptan başka biri daha konuştu; Volodya, Mareşal Voroşilov’u¹ tanıdı. “Daha değerli biri yok,” dedi Voroşilov.

Bunun ne yararı vardı? Şimdi dalkavukluğun sırası mıydı?

Sonra babası konuştu: “Bu doğru!”

Stalin’in gitmesine izin vermeyecekler miydi? Nasıl bu kadar aptal ola-

¹ Devrimden sonra –Kızıl Ordunun kurucusu– Troçki tarafından ordu komutanlığından azledilen, Kurtuluş Savaşı sırasında taktik ve strateji danışmanı olarak Ankara’ya gelen ve Taksim Anıtı’nda Atatürk’ün arkasındaki Sovyet generali figürleri arasında heykeli olan Kliment Voroşilov (çev. notu).

bilirlerdi?

Aklı başında bir şey söyleme basiretini gösteren ilk kişi Molotov oldu: “Bir savaş kabinesi oluşturmayı teklif ediyoruz, adına Devlet Savunma Komitesi diyeceğiz. Bir tür ultra politbüro: üye sayısı az, yetkisi yüksek.”

Stalin hemen araya girdi: “Başında kim olacak?”

“Siz, Yoldaş Stalin!”

Volodya, “Hayır!” diye bağırarak istedi.

Uzun süren yeni bir sessizlik oldu.

En sonunda Stalin konuştu. “Çok güzel,” dedi. “Şimdi... komitede başka kimler olacak?”

Beria bir adım öne çıktı ve diğer üyeleri önermeye başladı.

Her şey bitti, diye düşündü Volodya, hayal kırıklığı içinde başı dönerken. *Son şanslarını da kaybettiler*. Bir tiranı alaşağı edebilirlerdi ama bunu yapacak cesaretleri yoktu. Tıpkı gaddar bir babanın çocukları gibi, onsuz idare edememekten korkuyorlardı.

Ashında bundan bile beter, diye düşündü, gittikçe büyüyen bir umutsuzlukla. Belki, gerçekten bir sinir krizi geçirmişti –bu, cidden gerçekmiş gibi görünüyordu– ama Stalin, müthiş bir politik hamle de yapmıştı. Onun yerine geçebilecek adamların hepsi burada, bu odadaydı. Kararlarının facia-ya yol açacak kadar berbat olduğu herkesin görebileceği gibi gözler önüne serildiği bir anda rakiplerini, ayağına kadar gelip tekrar lider olması için kendisine yalvarmaya mecbur bırakmıştı. O berbat hatalarının üzerine bir çizgi çekmiş ve kendine yepyeni bir başlangıç yaratmıştı.

Şimdi, Stalin geri dönüyordu.

Hem de hiç olmadığı kadar güçlüydü.

(xi)

Akelberg’de olanlar hakkında kamusal bir itirazı dile getirecek cesareti kim gösterebilirdi ki? Carla ve Frieda, neler olduğunu kendi gözleriyle görmüşlerdi ve Ilse König de şahitleriydi ama şimdi, bunu dillendirecek birine ihtiyaçları vardı. Artık seçilmiş milletvekilleri yoktu: Bütün Reichstag vekilleri Nazi’ydi. Gerçek gazeteciler de yoktu; yazabilenler, sadece dalkavuklardı. Yargıçların hepsi Naziler tarafından atanmıştı ve onlara uşaklık ediyorlardı. Carla; gerçek politikacıların, gazetecilerin ve avukatların, kendisine nasıl bir toplumsal koruma sağladıklarını daha önce hiç fark etmemişti. Onlar olmadan hükûmet, istediği her şeyi yapabilir hatta insanları öldürebilirdi. Kime gidebilirlerdi?

Frieda'nın hayranı Heinrich von Kessel'in arkadaşı, Katolik bir rahip vardı. "Peter bizim sınıftaki en akıllı oğlandı," dedi Heinrich. "Ama en popüler çocuk değildi. Biraz fazlaca dürüst ve dik kafalıydı. Gene de sanırım, o bizi dinler."

Carla, bunun denemeye değer bir teklif olduğunu düşündü. Kendi kilisinin Protestan rahibi bu meseleye duygudaşlıkla yaklaşmıştı ama Gestapo onun gözünü korkutup pederi susturmuştu.

Belki aynı şey tekrar olacaktı. Ancak başka ne yapabileceğini bilmiyordu. Haziran ayında bir pazar günü erkenden Heinrich; Carla, Frieda ve Ilse'yi aldı ve Peter'in, Schöneberg'deki kilisesine götürdü. Heinrich, siyah takım elbisesi içinde gayet yakışıklıydı; kızlar da güvenilirlik sembolü hemşire üniformalarını giymişti.

Yan kapıdan içeri girdiler ve birkaç eski koltukla büyük bir gardırobu olan tozlu, küçük bir odaya gittiler. Rahip Peter'i yalnız başına dua ederken buldular. Onların içeri girdiğini duymuş olmalıydı ama dizlerinin üstünde oturmaya devam etti; birkaç dakika sonra kalkıp onları selamladı.

Peter, uzun boylu ve ince yapıydı; saç tıraşı derli toplu, yüz hatları düzgündü. Carla -Heinrich'in akrası olduğuna göre- Peter'in de yirmi yedi yaşında olduğunu tahmin etti. Peter, kaşlarını çatarak baktı onlara; rahatsız edilmiş olmaktan dolayı hoşnutsuzluğunu gizlemeye çalışmadı. "Ayine hazırlanıyorum," dedi, ciddiyetle. "Seni kilisede gördüğüme memnun oldum, Heinrich. Ama şimdi beni yalnız bırakmalısınız. Ayinden sonra görüşürüz."

"Bu, manevi bir acil durum, Peter," dedi Heinrich. "Otur, sana anlatacaklarımız var."

"Ayinden daha önemli olamaz."

"İnan bana ayinden daha önemli olabilir, beş dakika içinde fikir değiştireceksin."

"Pekâlâ."

"Bu benim kız arkadaşım, Frieda Franck."

Carla şaşırды. Frieda, Heinrich'in kız arkadaşı mı olmuştu?

"Benden küçük bir oğlan kardeşim vardı," dedi Frieda. "Doğuştan spina bifida hastasıydı. Bu yılın başlarında, özel bir tedavi için Bavyera-Akelberg'de bir hastaneye nakledildi. Hemen ardından da apandisitten öldüğünü bildiren bir mektup aldık."

Frieda, hikâyenin geri kalanını anlatması için Carla'ya döndü. "Hizmetçimizin, beyinde hasarla doğmuş bir oğlu vardı. O da Akelberg'e nakledildi. Hizmetçimiz de aynı günde ve buna çok benzeyen bir mektup

aldı,” dedi Carla.

Peter, “eh n’olmuş” tavrıyla ellerini iki yana açtı: “Böyle şeyleri daha önce de duydum. Sadece hükûmet karşıtı bir propaganda. Kilise burnunu politikaya sokmuyor.”

Bu ne biçim bir saçmalık, diye düşündü Carla. Kilise, boğazına kadar politikaya batmıştı. Ama bunu yutmaya karar verdi. “Hizmetçimizin oğlunun apandisiti yoktu,” dedi. “İki yıl önce alınmıştı.”

“Lütfen,” dedi Peter. “Bu neyi ispatlar ki?”

Carla, cesaretinin kırıldığını hissetti. Besbelli ki Peter, onlara karşı ön yargılıydı.

“Bir dakika, Peter,” dedi Heinrich. “Henüz her şeyi dinlemedin. Ilse, Akelberg Hastanesi’nde çalıştı.”

Peter, ne anlatacağını merak ederek Ilse’ye baktı.

“Ben, Katolik olarak yetiştirildim, Peder,” dedi Ilse.

Carla bunu bilmiyordu.

Ilse devam etti: “İyi bir Katolik değilim.”

“İyi olan Tanrı’dır, kızım,” dedi Peter, sofu bir havada, “biz değiliz.”

“Ama yaptığım şeyin günah olduğunu biliyordum. Gene de yaptım çünkü bana yapmam söylenmişti ve korkuyordum,” dedi Ilse ve ağlamaya başladı.

“Ne yaptın?”

“İnsan öldürdüm. Ah, Peder, Tanrı beni affeder mi?”

Rahip, genç hemşireye bakakaldı. Bunun bir propaganda olduğunu söyleyerek meseleyi geçiştiremezdi: Şu anda acı çeken bir ruha bakıyordu. Peter’in yüzü soldu.

Diğerleri sessizdi. Carla nefesini tuttu.

“Özürlü insanlar, gri renkli otobüslerle hastaneye getiriliyor,” dedi Ilse. “Orada özel tedavi yok. Biz onlara iğne yapıyoruz ve ölüyorlar. Sonra onları yakıyoruz.”

Başını kaldırıp Peter’e baktı: “Yaptıklarımın dolaylı affedilmem mümkün mü?”

Peter, bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı. Kelimeleri boğazına yapıştı ve öksürdü. Nihayet usulca konuştu: “Kaç kişi?”

“Genellikle dört. Yani dört otobüs. Her otobüste yaklaşık yirmi beş hasta olur.”

“Yüz kişi?”

“Evet. Her hafta.”

Peter’in kibirli havası kayboldu. Yüzünün rengi kül rengine döndü ve

ağzı açık kaldı: “Her hafta, özürlü yüz kişi mi?”

“Evet, Peder.”

“Ne türden özürlü?”

“Her türden zihinsel veya fiziksel özürlü. Bazıları bunak yaşlılar, bazıları sakat bebekler; felçli veya geri zekâlı veya sadece, kendi kendine yetemeyen kadınlar ve erkekler.”

Peter, bunları kendi kendine tekrarladı: “Ve hastane personeli hepsini öldürüyor, öyle mi?”

İlse çıkırdı: “Çok üzgünüm, çok üzgünüm. Bunun yanlış olduğunu biliyordum.”

Carla, Peter’i izledi: Mağrur havası kaybolmuştu. Gözle görünür bir dönüşüme uğramıştı sanki. Yıllarca bu ormanlık banliyödeki müreffeh Katoliklerin ufak tefek günahlarını dinledikten sonra aniden iblisi çıplak görmüş ve şok, iliklerine kadar işlemişti.

Peki, peder ne yapacaktı acaba?

Peter ayağa kalktı. İlse’nin elinden tutup onu da oturduğu yerden kaldırdı. “Kiliseye geri dön,” dedi. “Rahibine günah çıkar. Tanrı seni affedecek. Bu kadarını biliyorum.”

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadı İlse.

Peter, kızın elini bıraktı ve Heinrich’e döndü: “Geri kalanımız için bu kadar basit olmayabilir.”

Sonra onlara arkasını döndü ve dua etmek için diz çöktü.

Carla, Heinrich’e baktı; Heinrich omuzlarını kıstı. Hepsini kalkıp küçük odadan çıktılar. Carla, ağlamaya devam eden İlse’ye sarıldı. “Ayin için burada kalacağız,” dedi. “Belki peder ayinden sonra bizimle tekrar konuşur.”

Dördü birlikte kilisenin ayin salonuna girdi. İlse ağlamayı bıraktı ve biraz daha sakinleşti. Frieda, Heinrich’in koluna girdi. Toplanan cemaatin – yani en iyi elbiselerini giymiş varlıklı adamlar, tombul kadınlar, yaramaz çocukların– arasında, sıralara oturdular. *Böyle insanlar asla özürlü çocukları öldürmez*, diye düşündü Carla. Ama hükûmetleri, onlar adına öldürüyordu. Bu, nasıl olabilmişti?

Rahip Peter’den ne beklemesi gerektiğini bilmiyordu: En sonunda onların anlattıklarına inandığı kesindi. Politik bir dürtüyle onları başından savmak istemişti ama İlse’nin içten itirafı, pederi ikna etmiş ve dehşete düşürmüştü. Fakat peder, Tanrı’nın İlse’yi affedeceğini söylemek dışında hiçbir söz vermemişti.

Carla etrafına bakındı. Buradaki dekorasyon, Protestan kiliselerinde

gördüklerinden çok daha renkliydi¹. Daha çok heykel ve tablo vardı: daha fazla mermer, daha fazla yaldızlı varak, daha çok flama ve mum. Protestan ve Katolik kiliselerinin, böyle ıvır zıvır yüzünden kavga ettiklerini hatırladı. Çocukların cinayete kurban gittiği bir dünyada insanların mumlara kafa takması, ne kadar tuhaf görünüyordu!

Ayin başladı. Rahipler cübbeleriyle salona girdiler. Rahip Peter, içlerinde en uzun boylu olanıydı. Carla, onun yüzünde dindar bir saygı ifadesinden başka bir şey göremedi.

İlahiler ve dualar boyunca kayıtsızca oturdu. Babası için çok dua etmişti ama iki saat sonra onu, fena hâlde dövülmüş bir vaziyette ve ölmek üzereyken evlerinin içinde, yerde bulmuştu. Babasını her gün, hatta bazen her saat özlüyordu. Dua etmek, babasını kurtarmamıştı; hükûmet tarafından işe yaramaz görülen o insanları da korumayacaktı.

Harekete geçmek gerekiyordu; konuşma vakti geçmişti.

Babasını düşünürken aklına ağabeyi geldi. Erik, şimdi Rusya'da bir yerlerdeydi. Eve bir mektup yazmıştı; işgalin hızla ilerlemesini sevinçle kutluyor, Walter'ın Gestapo tarafından öldürüldüğüne inanmayı şiddetle reddediyordu. Erik'in iddiasına göre: Besbelli ki Gestapo, babalarını hiç zarar vermeksizin serbest bırakmıştı ve sonra da sokaklardaki bazı cürümkârlar –muhtemelen de Komünistler veya Yahudiler– Walter'a saldırmıştı. Erik, aklın ulaşamayacağı bir hayal dünyasında yaşıyordu.

Aynı şey Rahip Peter için de geçerli olabilir miydi?

Peter, vaiz kürsüsüne çıktı. Carla onun bir vaaz vereceğini biliyordu. Peter'in ne söyleyeceğini merak etti. Bu sabah duydukları ona bir ilham vermiş olabilir miydi? Yoksa *mütevazı olmanın fazileti* ya da *kıskançlık günahı* gibi hiç alakasız bir şeyler mi söyleyecekti? Ya da belki gözlerini kapatır, Alman ordusunun Rusya'da sürüp giden başarıları için Tanrı'ya şükrederdi.

Peter, kürsüde de uzun boyluydu; kibirli ya da gururlu veya cüretkâr sayılabilecek bakışlarla kilisedeki bütün cemaate göz gezdirdi.

“Beşinci emir...” diye başladı Peter, “*Öldürmeyeceksiniz, diyor.*”

Carla, Heinrich'le göz göze geldi. Acaba Peter nasıl devam edecekti?

Peter'in sesi, ayin salonunun taş duvarlarında yankılandı: “Bavyera'da Akelberg diye bir yer var. Bizim hükûmetimiz orada, haftada yüz defa bu emre karşı geliyor!”

Carla nefessiz kaldı. Peter gerekeni yapıyordu –hükûmetin programına karşı çıkan bir vaaz veriyordu! Bu, her şeyi değiştirebilirdi.

¹ Katolik ibadethanelerin tefrişinde bol süsleme ve sanat eserleri ağırlıkta; Protestan ibadethanelerin sadelikten yana olması ima ediliyor (çev. notu).

“Kurbanların, özürlü ya da zihinsel açıdan sakat veya kendi başına yemek yiyemeyen veya felçli olmaları hiçbir şeyi değiştirmez!” Peter, öfkесinin duyulmasını istiyordu. “Masum ve çaresiz bebekler ve bunak ihtiyarlar; hepsi ama hepsi, Tanrı’nın çocukları. Ve onların hayatları da sizlerin ve benim hayatım kadar kutsal!” Sesi, bir ton daha yükseldi. “Onları öldürmek, affedilmez bir günahıdır!” Bir kolunu kaldırdı ve elini yumruk yaptı; sesi, heyecan ve duyguyla titredi. “Size şunu söylüyorum ki eğer bu konuda hiçbir şey yapmazsak biz de en az o ölümcül iğneleri yapan doktor ve hemşireler kadar günaha batırız. Sessiz kalırsak...” Durdu. “Eğer bizler de sessiz kalırsak... bizler de katil oluruz!”

(xii)

Müfettiş Thomas Macke, öfkeden kuduruyordu. Amiri Kringelein ve diğer kıdemlilerin gözünde keriz durumuna düşürülmüştü. Amirlerine, sızıntıyı tıkadığına dair garanti vermişti. Onlara, Akelberg –ve ülkenin her yerindeki benzer hastanelerin– sırrının güvende olduğunu söylemişti. Sorun çıkaran üç kişiyi –Werner Franck, Peder Ochs ve Walter von Ulrich’i– takip etmiş ve her birini farklı yöntemlerle susturmuştu.

Gelgelelim bu sır, gene de ortalığa saçılmıştı.

Bunun sorumlusu da Peter adında genç ve dik kafalı bir rahipti.

Rahip Peter, o anda Macke’nin önündeydi: Çıplaktı; kol ve ayak bileklerinden, bu iş için özel yapılmış bir koltuğa bağlanmıştı. Ağzından, burundan ve kulaklarından kan akıyor; kendi göğsünden aşağıya kusuyordu. Dudaklarına, meme uçlarına ve penisine elektrotlar bağlanmıştı. Onu alnından koltuğa bağlayan bir bant, kasılmalar bütün vücudunu sarsarken boynunu kırmasını önlüyordu.

Rahibin yanında oturan bir doktor, bir stetoskopa kalbini dinledi ve soğukkanlı bir kuşkuyla konuştu: “Daha fazlasını kaldıramaz.”

Rahip Peter’in fitneci vaazı başka yerlere de taşınmıştı. Çok daha önemli bir din adamı olan Münster Piskoposu da benzer bir vaaz vererek T4 programını ifşa etmişti. Piskopos, Hitler’e bir çağrıda bulunmuş ve insanları Gestapodan kurtarmasını istemişti; akıllıca bir davranıştı –Führer’in asla böyle bir programdan haberdar olmadığını ima ederek suçsuzluğunu kanıtlamak için ona bir imkân sunuyordu.

Piskoposun vaazı daktilo edilmiş, çoğaltılmış ve Almanya’da elden ele dolaşır olmuştu.

Gestapo, bu vaazı elinde bulduğu herkesi tutukladı ama beyhudeydi.

Üçüncü Reich¹ tarihinde ilk defa, hükûmetin bir uygulamasına karşı kamusal alanda bir itiraz yükseliyordu.

Bu itiraza karşı yapılan Gestapo operasyonları fazlasıyla acımasızdı ama işe yaramadı; vaazın kopyaları çoğalmaya ve ortalıkta dolaşmaya devam etti; daha çok din adamı, özürülüler için dua etti ve hatta Akelberg'de bir protesto gösterisi yapıldı. İş çığırından çıkmıştı.

Ve suçlanacak kişi de Macke olacaktı.

Macke, Peter'in üzerine eğildi. Rahibin gözleri kapalıydı, nefes alıp veriş zor duyuluyordu ama bilinci yerindeydi. Macke, rahibin kulağına bağırdı: "Sana Akelberg'den söz eden kimdi?"

Cevap gelmedi.

Macke'nin elindeki tek ipucu Peter'di. Akelberg kasabasında yapılan tahkikatta pek fazla bir bilgi elde edilememişti. Reinhold Wagner'e, hastaneyi ziyaret eden bisikletli iki kızdan söz edilmişti ama kim olduklarını hiç kimse bilmiyordu. Diğer bir hikâyede de aniden istifa eden bir hemşireden söz edilmişti. Hemşire, hemen evlenmesi gerektiğini belirten bir mektup yazmış ama kocasının kim olduğu hakkında hiçbir iz bırakmamıştı. Bu iki ipucu da Gestapoyu hiçbir yere götürmedi. Ayrıca Macke, böyle bir belanın kaz kafalı iki kızın başının altından çıkmış olabileceğine inanmıyordu.

Macke, makine operatörü teknisyene başıyla bir işaret verdi. Teknisyen düğmeyi çevirdi.

Bütün sinirlerine işkence eden elektrik akımı vücudundan geçerken Peter, acı içinde kıvrana kıvrana çığlıklar attı. Sanki bir nöbet geçiriyormuş gibi sarsılıyordu ve kafasındaki saçlar dimdik olmuştu.

Teknisyen akımı kesti.

Macke havladı: "Bana o adamın adını ver!"

Sonunda Peter ağzını açtı.

Macke, ona doğru eğildi.

Peter fısıldadı: "*Adam* değil."

"O zaman bir kadın! Bana o kadının adını ver!"

"O bir melek."

"Kahrol da cehenneme git!" Macke düğmeyi tuttuğu gibi çevirdi. "Bu, sen konuşana kadar devam edecek!" diye bağırdı, Peter sarsıla sarsıla çığlıklar atarken.

Kapı açıldı. Genç bir dedektif içeri baktı, rengi soldu ve Macke'yi dışarı çağırdı.

Teknisyen düğmeyi çevirip akımı kesti, çığlıklar da kesildi. Doktor,

¹ Almanya'nın Nazi iktidarı dönemi (çev. notu).

Peter'in kalbini dinlemek için eğildi.

"Affedersiniz Müfettiş Macke ama Amir Kringelein sizi görmek istiyor," dedi genç dedektif.

"Hemen mi?" dedi Macke, canı sıkılarak.

"Bana öyle söyledi, efendim."

Macke doktora baktı. Doktor omuzlarını silkti. "Daha genç," dedi. "Sen döndüğünde hâlâ hayatta olur."

Macke oradan ayrılıp genç dedektifle birlikte üst kata gitti.

Kringelein'in ofisi birinci kattaydı. Macke kapıyı çaldı ve içeri girdi. "Nalet rahip henüz konuşmadı," dedi, selam sabah bile etmeden. "Biraz daha zamana ihtiyacım var."

Kringelein, ufak tefek ve gözlüklü bir adamdı; akıllıydı ama iradesizdi. Sonradan Nazi olmuştu ve henüz, seçkin SS'ler arasına girebilmiş değildi. Macke'deki coşkulu şevk, onda yoktu.

"Rahiple daha fazla uğraşma," dedi Kringelein. "Artık din adamlarıyla ilgilenmiyoruz. Onları kamplardan birine at ve unut."

Macke kulaklarına inanamadı: "Ama bu insanlar, Führer'i zayıflatmak için komplo kurdular!"

"Ve başardılar," dedi Kringelein. "Sen ise başaramadın."

Macke, Kringelein'in içten içe buna memnun olduğundan şüphelendi.

"En tepede bir karar alındı," diye devam etti Kringelein. "Aktion T4, iptal edilmiş."

Macke, şaşkınlıktan apışıp kaldı. Naziler, kendi kararlarının cahil halkın kuşkularına boyun eğmesine asla izin vermezlerdi. "Bulunduğumuz yere, kamuoyuna yalakalık yaparak gelmedik!" dedi.

"Ama bu sefer öyle."

"Neden?"

Kringelein, "Führer, kararının gerekçesini şahsıma açıklamayı *ihmal* etti," dedi, alaycı bir üslupla. "Ama ben tahmin edebilirim. Program, normalde gayet pasif olan insanlardan bile öfkeli bir itiraz yükselmesine neden oldu. Eğer ısrar etseydik her türlü mezhepten bütün kiliseleri karşımıza almak zorunda kalacaktık. Bu da iyi bir şey olmazdı. Alman halkının bütünlüğünü ve kararlılığını zayıflatmamalıyız –özellikle de şimdi, en güçlü düşmanımız Sovyetler Birliği ile savaştığımız şu sırada. Bu yüzden de program iptal edildi."

"Pekâlâ, efendim," dedi Macke, asabına hâkim olarak. "Başka bir şey var mıydı?"

"Çekilebilirsin," dedi Kringelein.

Macke kapıya gitti.

“Macke.”

Geri döndü: “Efendim?”

“Gömleğini değiştir.”

“Gömleğimi mi?”

“Üzerinde kan var.”

“Evet, efendim. Özür dilerim, efendim.”

Macke, içten içe kaynayarak merdivenleri indi. Bodrumdaki odaya döndü. Rahip Peter hâlâ yaşıyordu.

Macke, bir kez daha öfkeyle bağırdı: “Sana Akelberg’den söz eden kimdi?”

Cevap gelmedi.

Macke, akım düğmesine azami sınıra kadar çevirdi.

Rahip Peter; uzun süre daha çığlıklar attıktan sonra nihayet, ebedî sessizliğine büründü.¹

(xiii)

Franck ailesinin yaşadığı villa, küçük bir park içindeydi. Evden iki yüz metre kadar uzaktaki hafif meyilli bayırın üstünde, dört tarafı da açık ve içinde oturacak yerleri olan küçük bir çardak vardı. Çocukken Carla ve Frieda; burasının onlara ait bir kır evi olduğunu ve seçkin misafirlerin geldiği, bir sürü hizmetçinin de hazır beklediği büyük ziyafetler verdiklerini hayal ederek saatlerce burada oynardı. Daha sonraları, hiç kimsenin onları duymadan oturup konuşabilecekleri en gözde mekân hâline geldi.

“İlk defa bu banka oturduğumda ayaklarım yere değmiyordu,” dedi Carla.

“Keşke o günlere dönebilseydik,” dedi Frieda.

Bunaltıcı bir öğleden sonraydı: Hava, kapalı ve rutubetliydi; ikisi de kol-suz elbiseler giymişti ve ikisi de hüzünlüydü.

Rahip Peter ölmüştü: Polisin anlattığına göre işlediği suçlardan o kadar nadim olmuştu ki gözaltındayken intihar etmişti.

Carla, pederi de babası gibi dövüp dövmediklerini merak etti. Görünüşe bakılırsa çok büyük olasılıkla öyleydi.

Bütün Almanyadaki polis hücrelerinde düzinelerce insan vardı: Bazıları,

¹ Programın durdurulması için Führer’e yaptığı çağrıyla adı geçen Münster Piskoposu: Katolik Piskopos Clemens August Graf von Galen (1878 – 1946). Resmî kayıtlara göre Aktion T4 programıyla 1940 ve 1941 yıllarında toplam 70.000 küsur kişi öldürüldü (çev. notu).

özürlü insanların öldürülmesini açıkça protesto etmişti; diğerleriyle Piskopos Galen'in vaaz kopyalarını elden ele geçirmekten daha fazlasını yapmamıştı. Carla, bu insanların hepsinin işkenceden geçip geçmeyeceğini merak etti. Acaba kendisi, böyle bir kaderden ne kadar süre uzak kalabilecekti?

Werner, elinde bir tepsiyle yanlarına geldi. Tepsiyi evden çardağa kadar taşıyordu. "Limonata ister misiniz, kızlar?" dedi, neşeyle.

Carla, başını başka tarafa çevirdi. "Hayır, teşekkür ederim," dedi, buz gibi bir sesle. Gösterdiği onca korkaklıktan sonra nasıl olup da Werner hâlâ onunla arkadaş kalabileceğini sanıyordu acaba?

"Ben de istemem," dedi Frieda.

"Umarım arkadaşlığımız bozulmamıştır," dedi Werner, Carla'ya bakarak. Böyle bir şeyi nasıl söyleyebiliyordu? Elbette arkadaşlıkları bozulmuştu!

"Rahip Peter öldü, Werner," dedi Frieda.

"Muhtemelen, ölene kadar Gestapodan işkence gördü," diye ekledi Carla. "Çünkü... mesela senin kardeşin gibi insanların öldürülmesini kabullenmeyi reddetti. Benim babam da aynı sebeple öldü. Diğer bir sürü insan şu anda hapislerde veya kamplarda. Ama sen, o rahat işinin başında-sın; hiç sorun değil."

Werner, incinmiş gibi bakıyordu. Carla buna şaşırды. İsyankâr veya en azından lakayt bir tavır bekliyordu. Ama Werner'in üzüntüsü gayet içten görünüyordu. "Herkesin kendince elinden geleni yapabileceğini düşünmüyor musun?" diye sordu Werner.

Bu, pek çıtkırdım bir cevaptı! "Sen hiçbir şey yapmadın!" dedi Carla.

"Belki de yapmamışımdır," dedi Werner, kederle. "Demek limonata istiyorsunuz?"

İki kız da cevap vermeyince Werner eve döndü.

Carla, öfke hissediyordu ama aynı zamanda bir pişmanlık hissetmekten de kendini alamıyordu. Werner'in bir korkak olduğunu fark etmeden önce, onunla bir aşka dalmak üzereydi. Oldum olası ondan çok hoşlanmıştı, hem de o güne kadar öptüğü oğlanların hepsinden on kat fazla hoşlanmıştı. Werner'e karşı sadece kalbi kırılmamıştı, aynı zamanda büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı.

Frieda daha şanslıydı. Carla'nın bu düşüncesini, evden çıkmış onlara doğru gelen Heinrich'in görüntüsü böldü. Frieda eğlenmeye bayılıyordu ama Heinrich derin derin düşünürdü. Fakat her nasılsa bir araya gelmişlerdi.

Heinrich henüz onları duyacak mesafeye gelmeden önce, "Ona âşık mı-

sın?" diye sordu Carla.

"Bilmiyorum," dedi Frieda. "Çok tatlı. Ona bayılıyorum."

Bu, aşk olmayabilir, diye düşündü Carla. *Ama Frieda o yönde ilerliyor.*

Heinrich'te bol bol haber vardı. "Hemen gelip size anlatmam gerekiyor," dedi. "Öğlen yemeğinde babam anlattı."

"Neymiş?" diye sordu Frieda.

"Hükûmet, programı iptal etmiş. Adına Aktion T4 deniyormuş: Özürlüleri öldürme programı. Şimdi durduruyorlar."

"Yani biz mi kazandık?" dedi Carla.

Heinrich başını hızlı hızlı salladı: "Babam çok şaşırılmış. Führer'in kamuoyu tepkisi karşısında geri adım attığını, bugüne kadar hiç görmediğini söyledi."

"Ve onu buna biz zorladık!" dedi Frieda.

"Tanrı'ya şükür kimse bilmiyor," dedi Heinrich, hararetle.

"Yani hastaneleri kapatıp programa son veriyorlar, öyle mi?" diye sordu Carla.

"Pek sayılmaz."

"Ne demek istiyorsun?"

"Babamın dediğine göre, hemşire ve doktorlar nakledilecekmiş."

Carla kaşlarını çatı: "Nereye?"

"Rusya'ya," dedi Heinrich.

9

1941 (II)

Temmuzun sıcak bir sabahında, Greg Peshkov'un çalışma masasındaki telefon çaldı. Harvard'da, sondan bir önceki yılını tamamlamıştı ve bir kez daha yaz tatilinde, Dışişleri Bakanlığının basın bürosunda staj yapıyordu. Fizik ve matematikte iyiydi, sınavlarını hiç zorlanmadan geçiyordu ama bilim adamı olmak gibi bir niyeti yoktu. Politika onu heyecanlandırıyordu.

Telefonu eline aldı: "Ben Greg Peshkov."

"Günaydın Mr. Peshkov. Ben Tom Cranmer."

Greg'in kalbi biraz daha hızlı atmaya başladı: "Notumu alıp beni aradığınız için teşekkür ederim. Demek ki beni hatırlıyorsunuz."

"Ritz-Carlton Hotel, 1935. Gazetelere ilk ve son kez o gün çıkmıştım."

"Hâlâ otel dedektifi misiniz?"

"Perakendeciliğe geçtim. Şimdi bir mağazanın dedektifiyim."

"Serbest iş de yapıyor musunuz?"

"Elbette. Aklınızdaki nedir?"

"Şu anda ofisimdeyim. Sizinle özel olarak konuşmak istiyorum."

"Beyaz Saray'ın karşısındaki Yönetim Ofisleri Binasında¹ çalışıyorsunuz."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Ben bir dedektifim."

"Evet, elbette."

"Ben F Caddesi ile On Dokuzuncu Cadde köşesindeki Aroma Coffee'deyim."

"Şimdi gelemem," dedi Greg. "Aslında şimdi kapatmak zorundayım."

"Beklerim."

"Bana bir saat süre ver."

Greg, merdivenlerden hızla indi; dışarıda bir Rolls-Royce otomobilin motoru sustuğu anda ana girişe yetişti.

Ağır sıklet bir şoför, arabadan çıkıp arka kapıyı açtı. Arka koltuktan inen yolcu; uzun boylu, dinç, yakışıklı, gür sakallı ve gümüşü saçlı biriydi. İnci

¹ *Eisenhower Executive Office Building* veya *Old Executive Office Building* adıyla bilinen hükümet binaları (çev. notu).

grisi renkte pamuklu kumaştan mükemmel bir terzilikle dikilmiş kruvaze takım elbisesinin dökümü, ancak Londra terzilerinin yaratabileceği bir şıklıktaydı. Adam devasa binanın granit merdivenlerini çıkarken şoförü de çantasını taşıyarak peşinden koştu.

Bu adam, Sumner Welles'ti: Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Bakanlıktaki ikinci adam ve Roosevelt'in yakın arkadaşı.

Şoför çantayı orada bekleyen Dışişleri Bakanlığı teşrifatçılarından birine vermek üzereyken Greg öne atıldı. "Günaydın, efendim," dedi ve şoförün elindeki çantayı alıp kapıyı açtı. Sonra da Welles'in peşinden binaya girdi.

Greg, basın bürosuna kabul edilmişti çünkü *Harvard Crimson* için yazdığı olgusal ve iyi kaleme alınmış makalelerini gösterebilmişti. Ama sonuç itibarıyla basın ataşesi olmak gibi bir niyeti yoktu. Onun yüksek emelleri vardı.

Greg, Sumner Welles'e hayrandı çünkü ona babasını hatırlatıyordu: Yakışıklılık, güzel elbiseler, acımasız amirliğini saklayan çekicilik. Welles, patronunun -yani Dışişleri bakanı Cordell Hull'un- yerine geçmeye kararlıydı. Ve onu atlayıp doğrudan Başkanla konuşmakta hiçbir zaman tereddüt etmiyordu ki bu davranışı, Hull'u çıldırtıyordu. Greg, güç sahibi olan ve o gücü kullanmaktan hiç çekinmeyen birine yakın olmaktan heyecan duyuyordu. Kendisi de böyle olmak istiyordu.

Welles'in de Greg'e kanı kaynamıştı. İnsanlar genellikle Greg'i severdi, özellikle de o kendini sevdirmek istediği zaman. Ama Welles'in sevgisinde başka bir etken daha vardı. Welles -görünüşe bakılırsa gayet mutlu olduğu zengin bir vârisle- evliydi ama çekici genç erkeklerden de hoşlanıyordu.

Greg ise karşı cinse ilgi duyuyordu. Harvard'da, Radcliffe öğrencisi Emily Hardcastle ile sürekli birlikteydi; Emily, eylülün önce doğum kontrol ağıtı taktıracağına söz vermişti.

Washington'da ise Greg, Teksaslı Kongre Üyesi Lawrence'ın seks delisi kızı Rita ile çıkıyordu. Welles karşısında ise ip cambazlığı yapıyordu. Onun gözdesi olarak kalmak için yeterince sevimli davranmaya çalışırken fiziksel temastan kesinlikle kaçınıyordu. Kokteyl saatlerinden sonra Welles'ten uzak duruyordu çünkü o zaman yaşlı adamın çekingenliği zayıflıyor ve elleri sağa sola sarkmaya başlıyordu.

Şimdi, saat ondaki toplantı için kıdemli yöneticiler Welles'in ofisine geliyor. Welles, "Bu toplantıya sen de katılabilirsin, evlat," dedi. "Eğitimin için yararlı olacaktır." Greg heyecanlandı. Toplantının, ona kendini göstermesi için bir fırsat sunup sunmayacağını merak etti. İnsanların onu fark etmesini ve ondan etkilenmesini istiyordu.

Birkaç dakika sonra Senatör Dewar da oğlu Woody ile birlikte geldi. Baba oğul, ikisi de koca kafalı fasulye sırtlarıydı. İkisi de benzer tarzda giyiniyor: lacivert renkli ve ceketi tek düğmeli birer yazlık elbise. Fakat Woody, sanatçı yönüyle babasından biraz daha farklıydı: Çektiği fotoğraflarla *Harvard Crimson* ödülleri kazanmıştı. Woody, Welles'in kıdemli asistanı Bexforth Ross'a selam verdi. Daha önceden tanışmış olmalıydılar. Bexforth, fazlasıyla kendini beğenmiş bir tipti ve soyadı yüzünden Greg'e, *Russkie* diye hitap ediyordu.

Welles, toplantıyı açtı: "Şimdi sizlere son derece gizli bir bilgi vereceğim ve bu bilgi, bu odanın dışında telaffuz edilmeyecek: Başkan, önümüzdeki ayın başında İngiliz Başbakanı ile görüşecek."

Greg, "Vay canına," demek üzereyken kendini zor tuttu.

"Güzel!" dedi Gus Dewar. "Nerede?"

"Plan, Atlantik'te bir gemide buluşmak. Hem güvenlik açısından hem de Churchill'in seyahat süresini kısaltmak için. Başkan, benim de katılmamı istiyor; Dışişleri Bakanı Hull da burada, Washington'da kalıp dükkâna mukayyet olacak. Başkan seni de gemide istiyor, Gus."

"Şeref duydum," dedi Gus. "Toplantı gündemi nedir?"

"Görünüşe göre İngilizler, işgal tehdidini şimdilik atlatmış; ancak kıta Avrupa üstünde Almanlara saldıracak mecalleri yok –tabii biz yardım etmezsek. Bu yüzden, Churchill bizim Almanyaya savaş ilan etmemizi isteyecek. Biz reddedeceğiz elbette. Bu aşamayı geçtikten sonra Başkan, bir ortak amaçlar bildirisi istiyor."

"Savaşla ilgili değil herhâlde," dedi Gus.

"Hayır. Çünkü Birleşik Devletler savaşta değil ve savaşa girmek gibi bir niyeti de yok. Ancak dövüşerek olmasa da İngilizlerle müttefikiz; sınırsız bir kredi açarak onlara istedikleri hemen her şeyi temin ediyoruz ve barış geldiğinde de savaş sonrasında dünyanın nasıl yönetileceğinde söz sahibi olmak istiyoruz."

"Bu, Milletler Cemiyetinin güçlendirilmesini de kapsayacak mı?" diye sordu Gus. Greg, Gus'ın bu fikre çok önem verdiğini biliyordu; aynı şekilde Welles de önemsiyordu.

"İşte bu yüzden seninle konuşmak istedim, Gus. Eğer planımızın uygulamaya geçmesini istiyorsak hazırlıklı olmalıyız. FDR ve Churchill'in, ortak bildirinin bir parçası olarak bunu kabul etmelerini sağlamalıyız."

"İkimiz de biliyoruz ki Başkan, teorik olarak buna sıcak bakıyor ama kamuoyunun itirazından çekiniyor," dedi Gus.

Bir yaver içeri girdi ve Bexforth'a bir not verdi. Bexforth notu okur oku-

maz, "Ah! Aman Tanrı'm," dedi.

Welles, terslendi: "Ne oldu?"

"Japon İmparatorluk Meclisi, bildiğiniz gibi geçen hafta toplandı," dedi Bexforth. "Meclisin müzakereleriyle ilgili istihbarat aldık."

Bexforth, bilgi kaynağını üstü kapalı geçmişti ama Greg, onun kimden bahsettiğini biliyordu. ABD Ordusu Sinyal İstihbarat Birimi, Tokyo'daki Dışişleri Bakanlığından diğer ülkelerdeki büyükelçiliklerine giden telsiz mesajlarını yakalayıp deşifre edebiliyordu. Deşifrelerdeki verilerin kod adı MAGIC'ti¹. Her ne kadar bilmiyor olması gerekse de Greg bunları biliyordu -aslında eğer Ordu, onun bu gizli bilgileri öğrendiğini bilse kıyamet kopabilirdi.

"Japonlar, imparatorluklarını genişletmeyi tartışmış," dedi Bexforth. Hâlihazırda Mançurya'nın büyük bir kısmına yayılmışlardı, Greg bunu da biliyordu ve Japonlar, Çin'in geri kalan bölgelerine de asker yolluyordu.

Bexforth devam etti: "Batı yönünde, Sibirya'ya doğru genişlemeye sıcak bakmıyorlar; çünkü bu, Sovyetler Birliği ile savaş demek."

"Bu iyi!" dedi Welles. "Böylece Ruslar, Almanlarla savaşmaya odaklanabilir."

"Evet, efendim. Ancak Japonlar bunun yerine güney yönünde genişlemeyi ve Hindîçin² ile Felemenk Doğu Hindistan'ı³ almayı planlıyor."

Greg, sersemledi. Bu, bomba gibi bir haberdı ve kendisi, bunu ilk duyanlar arasındaydı.

Welles öfkelenildi: "Niye ki? Bu, emperyalist bir savaştan başka bir şey değil!"

Gus araya girdi: "Sumner, teknik olarak bu bir savaş değil. Hâlihazırda Japonların, oradaki kolonyal gücün resmî izniyle Hindîçin içinde askerleri var ve kolonyal güç de Vichy hükûmetince temsil edilen Fransa."

"Onlar Nazi kuklası."

"Ben de teknik olarak dedim. Ve Felemenk Doğu Hindistan da teorik olarak Hollanda tarafından yönetiliyor; Hollanda şimdi Alman işgali al-

¹ *Sihir ya da tılsım* anlamında. Japonların diplomatik haberleşmede kullandıkları şifre cihazları, Almanların kullandığı *Enigma* cihazından farklı olarak rotorlu değildi. Amerikalılar, *Purple* (*mor* anlamında) adını verdikleri Japon cihazlarının şifrelerini kırabildi. *Enigma* şifrelerinin kırılması ise ancak İngilizlerin yoğun çalışmalarıyla başarılabilirdi ve bu çalışmaların sonunda yaratılan teknoloji, bugünkü bilgisayar yazılımlarının altyapısını hazırladı (çev. notu).

² Güneydoğu Asya'da ve o tarihlerde Fransız sömürgesi olan Laos, Kamboçya ve Vietnam'ı tanımlayan bir bölge adı (çev. notu).

³ Güneydoğu Asya'da, İkinci Dünya Savaşı'dan sonra Endonezya'ya dönüşen Felemenk sömürgeleri (çev. notu).

tında ve Almanlar, Japon müttefiklerinin Felemenk koloniyi almalarından gayet mutlu olur.”

“Bu, ufak bir mesela.”

“Başta Japon Büyükelçisi olmak üzere, başkalarının başımıza iş açacağı bir mesele.”

“Haklısın Gus. Ve beni peşinen uyardığın için teşekkür ederim.”

Greg, bu tartışmalara bir katkı yapmak için tetikte bekliyordu. Etrafındaki kıdemli adamları etkilemeyi çok istiyordu. Ama onlar, Greg’in bildiklerinden çok daha fazlasını biliyordu.

“Bu Japonlar neyin peşinde, peki?” diye sordu Welles.

“Petrol, kauçuk ve kalay,” dedi Gus. “Doğal kaynaklara ulaşımını garantiye almaya çalışıyorlar. Bunda şaşılacak bir şey yok; çünkü biz, onların malzeme teminine müdahale ediyoruz.”

Başarısız bir girişim de olsa Birleşik Devletler, Asya’nın daha büyük kırsımlarını ele geçirmelerini engellemek amacıyla Japonya’ya petrol ve hurda demir ihracatına ambargo uyguluyordu.

“Bizim ambargolar hiçbir zaman başarıyla uygulanmadı ki!” dedi Welles, sinirli sinirli.

“Haklısın ama buradaki tehdit, kendi sınırları içinde hemen hemen hiçbir doğal zenginliği olmayan Japonların paniklemesine yetmiş.”

“Açıktır, çok daha etkili önlemler almak zorundayız,” dedi Welles. “Japonların, Amerikan bankalarında dünya kadar parası var. Bunları dondurabilir miyiz?”

Odadaki yetkililerde bunu onaylamayan bir hava vardı. Bu, fazlasıyla radikal bir fikirdi. Bir süre sonra Bexforth, “Sanırım yapabiliriz,” dedi. “Bu, ambargo uygulamaktan çok daha etkili olur. Burada, ABD içinde, petrol veya ham madde alamazlar çünkü parasını ödeyemezler.”

Gus Dewar söze girdi: “Dışişleri Bakanı her zamanki gibi, savaşa yol açabilecek herhangi bir hareketten kaçınmak için çok düşünecek.”

Gus haklıydı. Cordell Hull, ürkeklik denebilecek seviyede tedbirli bir politikacıydı ve daha atak olan yardımcısı Welles ile sık sık çatışırdı.

“Mr. Hull daima öyle bir yöntemi takip etti ve bunu çok akıllıca yaptı,” dedi Welles. Oradaki herkes bunun samimiyetle söylenmediğini biliyordu ama politik adabımuâşeret öyle gerektiriyordu. “Ancak Birleşik Devletler uluslararası sahneye çıkmalı. Bizler sağduyuluyuz, korkak değil. Bu *varlık dondurma* fikrini Başkanın önüne koyacağım.”

Greg’in hayranlıktan dudakları uçuklayacaktı. Güç, bu demektir. Welles bir anda, bütün ulusu sarsacak bir teklifte bulunabiliyordu.

Gus Dewar kaşlarını çatı: “İthal petrol olmazsa Japon ekonomisi durma noktasına gelir ve askeriyesi güçsüz kalır.”

“Ki çok da iyi olur!” dedi Welles.

“Sahi mi? Böyle bir felaketle yüz yüze gelen Japon askerî hükûmeti ne yapar dersin?”

Welles, kendisine meydan okunmasından hoşlanmazdı. “Neden sen bize anlatmıyorsun, Senatör?” dedi.

“Ne yapacaklarını bilmiyorum,” dedi Gus. “Ama sanırım, harekete geçmeden önce buna bir cevabımız olmalı. Çaresiz insanlar tehlikelidir. Ve ben biliyorum ki Birleşik Devletler, Japonlarla savaşa hazır değil. Donanmamız hazır değil. Hava Kuvvetlerimiz hazır değil.”

Greg, bu noktada bir konuşma fırsatı yakaladığını düşündü: “Sayın Müsteşar, efendim, eğer yardımı olacaksa şunu söylemeliyim ki Japonya ile savaşmak ve ödün vermek arasında kamuoyunun fikri, ikiye bir oranında savaşmaktan yana.”

“İyi tespit, Greg. Teşekkür ederim. Amerikan halkı, işledikleri cinayetlerin Japonların yanına kâr kalmasını istemiyor.”

“Ama Amerikan halkı, gerçekten savaş da istemiyor,” dedi Gus. “Araştırmalar ne derse desin.”

Welles, önündeki dosyayı kapattı. “Pekâlâ, Senatör, Milletler Cemiyeti konusunda hemfikiriz ama Japonya konusunda anlaşılmadı,” dedi.

Gus ayağa kalktı: “Her ikisi için de kararı başkan verecek.”

“Beni görmeye geldiğiniz için teşekkür ederim.”

Toplantı bitti.

Greg havalara uçuyordu. Bir toplantıya davet edilmişti, müthiş bir haber öğrenmişti, bir yorumda bulunmuştu ve Welles ona teşekkür etmişti. Günü harika başlamıştı.

Binadan çıktı ve Aroma Coffee’ye yürüdü. Daha önce hiç özel dedektif tutmamıştı. Nedense yasa dışı bir işmiş gibi geliyordu. Ama Cranmer saygın bir vatandaştı ve eski bir kız arkadaşıyla temas kurmaya çalışmanın suç teşkil edecek bir tarafı yoktu.

Aroma Coffee’de; kahve molası almış sekreterlere benzeyen iki kız, alışverişe çıkmış yaşlı bir çift ve gofre kumaştan buruşuk elbisesi içinde sigara içen iri yarı bir adamdan –yani Cranmer’dan başka kimse yoktu. Greg, onun oturduğu locaya oturdu ve garson kızdan bir kahve istedi.

“Jacky Jakes ile temas kurmaya çalışıyorum,” dedi, Cranmer’a.

“Şu zenci kız mı?”

O zamanlar bir kızdı, diye düşündü Greg, özlemle. Yaşı daha büyümüş

gibi davranmaya çalışsa da sadece on altı yaşındaydı. “Altı yıl önceydi,” dedi, Cranmer’a. “Artık bir kız değil.”

“O küçük piyes için benim değil, babanın tuttuğu biriydi.”

“Babama sormak istemiyorum ama sen onu bulabilirsin, değil mi?”

“Sanırım.” Cranmer, küçük bir not defteri ve bir kurşun kalem çıkardı. “Galiba *Jacky Jakes* onun takma adıydı, değil mi?”

“Gerçek adı Mabel Jakes.”

“Aktristi, değil mi?”

“Aktris adayıydı. Sonra aktris olup olmadığını bilmiyorum.” Güzellik ve sevimlilik açısından Jacky’nin hiçbir sorunu yoktu ama zenci aktörler için yazılmış çok fazla rol de yoktu.

“Besbelli ki telefon rehberinde adı yok, aksi takdirde bana ihtiyacın olmazdı.”

“Rehbere girmemiş de olabilir ama büyük olasılıkla telefon alacak parası yoktur.”

“1935’ten beri onu gördün mü?”

“İki kez. İlk defa iki yıl önce, buradan çok uzakta olmayan bir yerde –E Caddesi’nde. İkinci kez de iki hafta önce, iki sokak ötede.”

“Pekâlâ, demek ki bu fiyakalı semtte oturmuyor, buralarda bir yerde çalışıyor olmalı. Bir fotoğrafı var mı?”

“Yok.”

“Onu az buçuk hatırlıyorum. Kara tenli, büyük tebessümlü, tatlı bir kızdı.”

Greg, o bin vat gücündeki tebessümü hatırlayınca başını salladı: “Sadece adresini bilmek istiyorum ki ona bir mektup yazabileyim.”

“Bu bilgiyi neden istediğini bilmek zorunda değilim.”

“Bana uyar.” *Bu kadar kolay mı yani,* diye düşündü Greg.

“Günlük ücretim on papeler; asgari iki günlük ücret alırım, artı masraflar.”

Greg’in beklediğinden çok daha az bir maliyetti. Cüzdanını çıkarıp Cranmer’a bir yirmilik uzattı.

“Teşekkür ederim,” dedi dedektif.

“Kolay gelsin,” dedi Greg.

(ii)

Cumartesi, çok sıcak bir gündü; Woody, kardeşi Chuck’la birlikte plaja gitti.

Bütün aile Washington’daydı. Ritz-Carlton Hotel yakınında dokuz odalı bir apartman daireleri vardı. Chuck, donanmadan izinli gelmişti; babası ise

günde on iki saat çalışıp artık *Atlantik Konferansı* dediği zirve toplantısına hazırlanıyordu. Annesi de başkan eşleriyle ilgili yeni kitabını yazmaya başlamıştı.

Woody ve Chuck, şort ve polo tişört giydiler; güneş gözlüklerini ve gazeteleri yanlarına aldılar ve Delaware sahilindeki Rehoboth Plajı'na gitmek için trene bindiler. Tren yolculuğu bir iki saat sürdü ama Rehoboth, yaz mevsiminin bir cumartesi gününde gidilebilecek tek plajdı. Geniş bir kumsalı ve Atlantik Okyanusu üstünden esen serin bir esintisi vardı. Ve elbette, mayolarını giymiş binlerce kız.

İki kardeş, birbirlerinden farklı insanlardı. Chuck, daha kısa boyluydu ama eti sıkı, atletik yapılı bir gençti. Annesinin o çekici görünüşü ile gönül fetheden tebessümü Chuck'a da geçmişti. Okuldayken vasat bir öğrenciydi ama annesinin sıra dışı zekâsı onda da vardı ve daima hayatın merkezi dışında bir şeylerden bahsederdi. Koşu ve boks haricinde tüm sporlarda Woody'den daha başarılıydı. Woody'nin uzun bacakları koşuda ona hız avantajı kazandırırken uzun kolları da boksta, onu yumruklanması imkânsız bir rakibe çeviriyordu.

Chuck, evdeyken donanmadan pek söz etmiyordu çünkü hiç şüphesiz annesiyle babası, Harvard'a gitmediği için ona hâlâ kızgındı. Ama Woody'yle yalnız kalınca biraz açılıyordu.

"Hawaii harika bir yer ama karada görevli olmaktan dolayı biraz hayal kırıklığı yaşıyorum," dedi. "Ben, denizde olmak için donanmaya katıldım."

"Tam olarak ne iş yapıyorsun?"

"Sinyal İstihbarat Biriminde görevliyim. Telsiz mesajlarını dinliyoruz, özellikle de Japon İmparatorluk Donanması mesajlarını."

"O mesajlar şifreli değil mi?"

"Evet. Ama şifreleri çözemesen bile çok şey öğreniyorsun. Buna *mesaj trafiği analizi* diyorlar. Mesaj sayısında ani bir artış, eli kulağında bir hareketin göstergesi oluyor. Ve bu trafiğin hangi örüntüler içinde aktığını öğreniyorsun. Mesela bir amfibi çıkarma'nın kendine has bir sinyal konfigürasyonu var."

"Bu müthiş bir şey! Bahse girerim sen bunları okumakta çok iyisindir."

Chuck omuzlarını silktiler: "Ben sadece bir memurum, çözümleri not edip dosyalıyorum. Ama temel bazı şeyleri anlamamak mümkün değil."

"Hawaii'deki sosyal hayat nasıl?"

"Çok eğlenceli. Donanma barlarında kargaşa çıkabiliyor. En iyi yer, Black Cat Café. İyi bir arkadaşım var. Eddie Parry. Fırsat bulduğumuzda birlikte Waikiki Plajı'na gidip sörf yapıyoruz. Ama keşke bir gemide görevli

olsaydım.”

İki kardeş; Atlantik’in soğuk sularında yüzdüler, öğle yemeği için sosisli sandviç yediler, Woody’nin fotoğraf makinesiyle birbirlerinin fotoğrafını çektiler. Ve güneş batana kadar da etraflarındaki mayoları incelediler. Kalabalığın içinden geçip oradan ayrılırken Woody, Joanne Rouzrokh’u gördü.

İki kez bakması gerekmedi. Joanne, plajdaki –aslında bütün Delaware’deki– diğer kızların hiçbirine benzemiyordu. Onun; çıkık elmacık kemiklerini, pala biçimli burnunu, gür ve siyah saçlarını, esmerimsi teninin pürüzsüzlüğünü tanımamak mümkün değildi.

Hiç tereddüt etmeden dümdüz Joanne’e doğru yürüdü.

Joanne, kesinlikle muhteşem görünüyordu. Tek parçalı siyah mayosunun incecik askıları, omuz kemiklerinin zarafetini ortaya çıkarıyordu. Bacaklarının yukarısına kadar kısa paçaları, uzun ve esmer bacakların hemen hemen tamamını açıkta bırakıyordu.

Bu harika kadını bir keresinde kollarına aldığına ve sanki *yarm* diye bir şey yokmuş gibi öptüğüne inanamıyordu.

Joanne, başını kaldırdı ve elini gözlerine siper ederek baktı: “Woody Dewar! Senin Washington’da olduğunu bilmiyordum.”

Woody’nin ihtiyacı olan davet, buydu. Kumların üstüne Joanne’in yanına diz çöktü. Ona bu kadar yakın olmak bile nefes alıp verme hızını arttırmıştı.

“Selam, Joanne,” dedi. Yanındaki ela gözlü tombulca kıza kısa bir bakış attı. “Kocan nerede?”

Joanne, kahkahayla güldü: “Sana benim evli olduğumu düşündüren nedir?”

Woody şaşırdı: “Birkaç yaz önce bir parti için senin dairene gelmiştim.”

“Sahi mi?”

Joanne’in yanındaki kız, “Ben hatırlıyorum. Sana adını sormuştum ama cevap vermedin,” dedi.

Woody bunu hiç hatırlamıyordu. “Özür dilerim, kabalık etmişim,” dedi. “Ben Woody Dewar, bu da kardeşim Chuck.”

Ela gözlü kız, ikisiyle de el sıkıştı: “Ben de Diana Taverner.” Chuck, onun yanında kuma otururken kız bundan hoşlanmış gibi görünüyordu. Chuck, çekici bir gençti; Woody’dan çok daha yakışıklıydı.

Woody, sözüne devam etti: “Neyse işte, seni ararken mutfağa girdim ve orada, bana adının Bexforth Ross olduğunu söyleyen genç bir adam da senin nişanlın olduğunu söyledi. Şimdiye kadar evlenmiş olduğunuzu tah-

min ediyordum. *Olağanüstü uzun* bir nişanlılık mı?”

“Saçmalama,” dedi Joanne, rahatsız olmuş gibi ve Woody onun, bu şaka yollu sataşmayı pek hoş karşılamadığını fark etti. “Bexforth, herkese nişanlı olduğumuzu söyledi çünkü neredeyse bizim dairede yaşıyordu.”

Woody bir kez daha şaşırdı. Yani bu şimdi, *Bexforth o dairede uyuyordu*, anlamına mı geliyordu? Joanne’le mi uyuyordu? Elbette bu, seyrek rastlanan bir şey değildi ama böyle bir şeyi açıkça kabul eden kız sayısı da o kadar çok değildi.

“Evlenmekten bahsedip duran oydu. Ben asla böyle bir şeyi kabul etmedim.”

Demek Joanne bekardı! Woody, büyük piyangoyu kazansa bu kadar sevinemezdi.

Bir erkek arkadaşı olabilir, diye uyardı, kendi kendini. Bunu öğrenmesi gerekecekti. Ama bir *erkek arkadaşla bir koca* aynı şey değildi.

“Birkaç gün önce Bexforth’la birlikte bir toplantıya katıldım,” dedi Woody. “Dışişleri Bakanlığında önemli bir yeri var.”

“Daha da yükselecek ve Dışişleri Bakanlığında önemli bir yeri olan bir adamın eşi olmaya benden daha uygun bir kadın bulacak.”

Konuşma biçimine ve ses tonuna bakılırsa Joanne, eski sevgilisine karşı pek sıcak duygular besliyor değildi. Woody, buna sevindiğini hissetti ama neden böyle hissettiğini tam olarak bilemedi.

Dirseklerinin üzerinde arkaya yaslandı. Kum sıcaktı. Eğer ciddi bir erkek arkadaşı olsa Joanne, çok geçmeden ondan bahsetmenin bir yolunu bulurdu; Woody bundan emindi: “Dışişleri Bakanlığından bahsedince aklıma geldi, sen hâlâ orada mı çalışıyorsun?”

“Evet, Avrupa’dan sorumlu müsteşarın yardımcısı olarak çalışıyorum.”

“Ne güzel.”

“Şimdilik öyle.”

Woody, Joanne’in mayosunun bacağına kestiği noktaya baktı ve bir kız ne kadar çok yerini gösterirse gösterecek erkeklerin hep görünmeyen yerleri merak ettiğini düşündü. Sertleşmeye başladığını hissetti ve gizlemek için yüzükoyun uzandı.

Joanne, onun nereye baktığını gördü. “Mayomu beğendin mi?” diye sordu. Her zaman açık sözlüydü ve Woody’yi cezbeden taraflarından biri de buydu.

Onun kadar açık sözlü olmaya karar verdi: “Ben *seni* beğeniyorum, Joanne. Her zaman beğendim.”

Joanne güldü: “Ağzında geveleme, Woody. Beğendin mi beğenmedin mi

açık söyle!”

Etraflarındaki herkes eşyalarını topluyordu. “Biz de toparlansak iyi olacak,” dedi Diana.

“Biz de gidiyorduk,” dedi Woody. “Birlikte yolculuk edelim mi?”

İşte bu, Joanne’in onu nazikçe silkebileceği bir fırsattı. Gayet rahatça “Ah, hayır, siz işinize bakın beyler,” diyebilirdi. Ama başka bir şey söyledi: “Elbette, neden olmasın?”

Kızlar, mayolarının üstüne elbiselerini geçirip, eşyalarını birkaç çantaya taktı ve hep birlikte plajda yürümeye başladılar.

Trenin içi; onlar gibi plaja gelmiş, güneşte bronzlaşmış, aç ve susuz yolcularla doluydu. Woody, istasyonda dört tane Coke almıştı ve tren hareket ettiğinde onları çıkardı. “Buffalo’nun sıcak bir gününde bana bir kere daha Coke almıştın, hatırlıyor musun?” diye sordu Joanne.

“O protesto gösterisinde. Elbette hatırlıyorum.”

“Ne kadar çocuktuk.”

“Coke almak, güzel kadınlara uyguladığım bir tekniktir.”

Joanne güldü: “Başarılı oluyor mu bari?”

“Bana tek bir buse bile kazandırmadı.”

Joanne, şerefe der gibi şişeyi havaya kaldırdı: “Gene de denemeye devam et.”

Woody bundan cesaret buldu: “Şehre döndüğümüzde bir hamburger yiyelim mi ya da sinemaya falan gidelim?”

İşte bu da Joanne için yeni bir fırsattı: *Hayır, Teşekkür ederim, erkek arkadaşımla buluşacağım*, diyebilirdi.

Diana hemen atıldı: “Ben isterim, sen ne dersin Joanne?”

“Tabii,” dedi Joanne.

Erkek arkadaşı yoktu ve birlikte bir yerlere gideceklerdi! Woody, sevincini saklamaya çalıştı. “*The Bride Came C.O.D* filmine gidebiliriz,” dedi. “Duyduğuma göre komikmiş.”

“Kim oynuyor?” diye sordu Joanne.

“James Cagney ve Bette Davis.”

“Görmek isterim.”

“Ben de,” dedi Diana.

“Tamam, anlaştık,” dedi Woody.

“Sen ne dersin, Chuck? Bu filmi görmek ister misin? Ah, elbette, çok isterim. Sorduğun için sağ ol ağabey,” dedi Chuck.

Pek de komiklik olsun diye söylenmemişti ama Diana, kıkır kıkır güldü.

Çok geçmeden Joanne, başı Woody’nin omzunda uyuyakaldı. *Kızın*

siyah saçları boynunu gıdıkladı ve kısa kollu tişörtünün dışında kalan tene onun sıcak nefesini hissetti. Woody'nin keyfine diyecek yoktu.

Union İstasyonu'nda birbirlerinden ayrılıp evlerine gittiler, üstbaş değiştirdiler ve Çin lokantasında buluştular.

Kızarmış eriştelelerini çok çiğnemek zorunda kaldılar, biralarını içtiler, Japonya hakkında konuştular. Herkes Japonya'dan bahsediyordu. "Bu adamlar durdurulmak zorunda," dedi Chuck. "Herifler Faşist."

"Olabilir," dedi Woody.

"Adamlar hem militarist hem de saldırgan ve Çinlilere karşı tutumları da ırkçı. Faşist olmak için başka ne yapsınlar?"

"Buna ben cevap verebilirim," dedi Joanne. "Aralarındaki fark, gelecekle ilgili vizyonlarında. Gerçek Faşistler, düşmanlarının hepsini öldürmek ve temelden yepyeni bir toplum yaratmak istiyor. Japonlar da aynı şeyleri yapıyor ama amaçları geleneksel nüfuz gruplarını, askerî kastları ve imparatoru korumak. Aynı sebeple İspanya da gerçekten Faşist değil: Franco, Katolik Kilisesi ve aristokrasi uğruna halkını öldürüyor ama yeni bir dünya yaratmaya uğraşmıyor."

"Ne olursa olsun Japonlar durdurulmalı," dedi Diana.

"Ben bu olaya farklı bakıyorum," dedi Woody.

"Pekâlâ, Woody, sen nasıl görüyorsun bakalım?" diye sordu Joanne. Politikayla ciddi ciddi ilgileniyordu ve üzerinde düşünülmüş görüşlere itibar ediyordu. Woody bunu anlamıştı.

"Japonlar tacir bir millet; doğal zenginlikleri yok; petrol yok, demir yok; sadece biraz orman. Hayatlarını kazanmalarının tek yolu ticaret: Örneğin ham pamuk ithal ediyor, pamuğu dokuyor, Hindistan ve Filipinlere satıyorlar. Fakat Büyük Buhran sırasında iki ekonomi devi -Britanya ve ABD- kendi iç sanayilerini korumak için gümrük duvarları koydular. Bu da Japonların, Hindistan dâhil Britanya İmparatorluğu ve Amerikan bölgesiyle ticaretinin sonunu getirdi. Onları gerçekten fena vurdu."

"Böyle olması onlara dünyayı fethetme hakkı verir mi?" diye sordu Diana.

"Hayır. Ama bu durum onları; ekonomik güvence için tek yolun, tıpkı İngilizlerin yaptığı gibi kendi imparatorluklarına sahip olmaları veya en azından ABD'nin yaptığı gibi kendi yarım kürelerinde hâkim bir rol yakalamaları gerektiği düşüncesine sürüklüyor. Böylece hiç kimse onların ticari faaliyetlerini engelleyemez. Bu yüzden de Uzak Doğu'nun kendi kontrolünde olmasını istiyorlar."

Joanne, Woody ile hemfikirdi: "Ve bizim yürüttüğümüz politikanın za-

yıf tarafı şu ki saldırganlıklarını cezalandırmak için Japonlara ekonomik yaptırım uyguladığımız her seferinde bu, onların kendi kendilerine yetme güdülerini güçlendiriyor.”

“Olabilir,” dedi Chuck. “Ama gene de durdurulmak zorundalar.”

Woody omuzlarını silkti. Buna verecek bir cevabı yoktu.

Yemekten sonra sinemaya gittiler. Film çok güzeldi.

Sonra Woody ve Chuck, evlerine kadar yürüyerek kızlara eşlik ettiler.

Yolda, Woody cesaretini toplayıp Joanne’in elini tuttu. Joanne ona gülümseyip elini sıktı. Woody bunun bir kabul olduğunu düşündü.

Oturdukları binanın önüne gelince Joanne’i kollarına aldı. Göz ucuyla Chuck’un da Diana’ya aynı şeyi yaptığını gördü.

Joanne, Woody’nin dudaklarını hafifçe –neredeyse namuslu sayılabilecek kadar hafifçe– öptü ve “Geleneksel iyi geceler öpücüğü,” dedi.

“Seni son kez öptüğümde hiçbir gelenekselliği yoktu,” dedi Woody. Onu tekrar öpmek için başını eğdi ama Joanne, bir parmağını Woody’nin çenesine dayayıp onu geri itti.

Yani, diye düşündü Woody, bütün alabileceğim bu hafif öpücük mü?

“O gece sarhoştum,” dedi Joanne.

“Biliyorum.” Woody, sorunun ne olduğunu gördü. Joanne, onun kolay bir kız olduğunu düşünmesinden korkuyordu. “Ayık olduğunda çok daha çekicisin.”

Joanne, bir an düşündü. “İyi bir şey söyledin,” dedi, sonunda. “Ödülü hak ettin.” Sonra Woody’yi uzun uzun, bir arzu patlamasından çok hassasiyeti çağrıştıran bir ilgiyle öptü. Ama çok geçmeden Chuck’ın, “İyi geceler, Diana!” diye seslendiğini duydular. Joanne, Woody’den uzaklaştı.

“Kardeşim biraz hızlıymış,” dedi Woody, kederlenmiş gibi.

Joanne, yumuşacık güldü. “İyi geceler, Woody,” dedi, arkasını dönüp binaya yürüdü.

Diana kapıya varmıştı bile ve hayal kırıklığı içinde olduğu açıkça belliydi.

Woody dayanamadı. “Tekrar çıkabilir miyiz?” diye sordu, Joanne’e. Sesinde, ilgi dilenen bir ton vardı; kendisi bile bunu duydu ve aculluğuna küfretti.

Ama Joanne, buna aldırmamış gibiydi. “Ara beni,” dedi ve kapıdan girdi.

Woody, iki kız gözden kaybolana kadar onları izledikten sonra kardeşine döndü. “Neden Diana’yı daha uzun öpmedin?” dedi kızarak. “Gerçekten iyi bir kıza benziyor.”

“Benim tipim değil,” dedi Chuck.

“Sahi mi?” dedi Woody, kızmaktan çok şaşırarak. “Güzel yuvarlak gö-

güsler, güzel bir yüz –nesini beğenmedin? Joanne’le olmasam ben onu öperdim.”

“Hepimizin farklı beğenileri var.”

Kendi oturdukları apartmana doğru yürümeye başladılar.

“Eh, *senin tipin* nasıl bir kızmış bakalım?” diye sordu Woody, kardeşine.

“Sanırım, yeni bir *iki çift randevusu* ayarlamadan önce sana açıklamam gereken bir şey var.”

“Tamam, neymiş?”

Chuck durdu, Woody’yi de durdurdu. “Anneme ve babama söylemeyeceğine yemin etmelisin,” dedi Chuck.

“Yemin ederim.” Woody, sokak lambasının sarı ışığı altında kardeşini inceledi. “Büyük sır neymiş bakalım?”

“Kızlardan hoşlanmıyorum.”

“Baş belaları, haklısın ama ne yapacaksın ki?”

“Yani ben onlara sarılmayı veya onları öpmeyi sevmiyorum.”

“Nee? Aptal aptal konuşma.”

“Hepimiz farklı yaratılmışız, Woody.”

“Evet ama öyleyse bir çeşit *nonoş* olman gerekir.”

“Evet.”

“*Evet ne?*”

“Evet, ben *bir çeşit nonoşum*.”

“Amm dalga geçtin, ha!”

“Dalga geçmiyorum, Woody. Ciddiyim.”

“Yani sen bir *eş cinsel* misin?”

“Evet, aynen öyleyim. Böyle olmayı ben seçmedim. İkimiz de çocukken otuz bir çekmeye başladığımızda sen, bingıldayan memeler ve kılıklı kukular hayal ederdin. Hiçbir zaman sana söylemedim ama ben, büyük ve kalın penisler hayal ederdim.”

“Chuck! Bu çok iğrenç!”

“Hayır, hiç de değil. Bazı erkekler böyle. Senin düşünebileceğinden daha fazla erkek hem de –özellikle de donanmada.”

“Yani donanmada nonoşlar mı var?”

Chuck, hızlı hızlı başını salladı: “Hem de bir sürü.”

“Ya... peki, nereden biliyorsun?”

“Genellikle birbirimizi fark ederiz. Tıpkı bir Yahudi’nin diğer bir Yahudi’yi hemen fark etmesi gibi; mesela Çin lokantasındaki erkek garsonu fark ettin mi?”

“O da nonoş muydu?”

“Bana ceketimi çok beğendiğini söyledi, duymadın mı?”

“Duydum ama hiç öyle düşünmedim.”

“Şimdi çaktın mı?”

“Yani seni beğendi mi?”

“Sanırım.”

“Neden?”

“Diana neden beğendiyse aynı sebepten, herhâlde. Elimde değil, senden daha yakışıklıyım.”

“Bu çok garip.”

“Gel hadi, eve gidelim.”

Yürürken de konuşmaya devam ettiler. Woody hâlâ şaşkıncı: “Yani Çinli nonoşlar da mı var?”

Chuck, kakır kakır güldü: “Elbette!”

“Bilmiyorum, Çinlilerin öyle olabileceğini hiç düşünmemiştim.”

“Unutma, hiç kimseye tek kelime etmeyeceksin. Özellikle de annemle babama. Babam, kim bilir bana neler söyler.”

Bir süre sonra Woody, kolunu kardeşini omzuna attı. “Neyse ne ya!” dedi. “En azından Cumhuriyetçi değilsin.”

(iii)

Greg Peshkov; Newfoundland kıyısındaki Placentia Körfezi'ne, Başkan Roosevelt ve Sumner Welles'i de taşıyan zırhlı kruvazör *Augusta* ile gitti. Konvoyda başka gemiler de vardı: savaş gemisi *Arkansas*, kruvazör *Tuscaloosa* ve on yedi tane destroyer.

Gemiler, aralarında geniş bir gemi geçiş yolu bırakıp iki uzun hat hâlinde sıralanarak demir attı. Toplam yirmi deniz aracının mürettebatı; 9 Ağustos Cumartesi günü sabah saat onda, parlak bir güneşin ısıttığı küpeşelerde bembeyaz üniformalarıyla toplandılar ve Başbakan Churchill'i taşıyan İngiliz savaş gemisi *Prince of Wales*'in, üç destroyer refakatinde haşmetle buhar püskürterek ortadaki gemi geçiş yolunda süzülüşünü izlediler.

Greg'in o güne kadar gördüğü en etkili gövde gösterisiydi ve bu gösterinin bir parçası olmaktan büyük bir keyif aldı.

Aynı zamanda endişeliydi de. Almanların bu randevudan haberdar olmadıklarını umuyordu. Eğer öğrenirlerse bir tek U-boat bile, Batı uygarlığından geriye kalan ülkelerin iki liderini –ve Greg Peshkov'u– öldürebilirdi.

Washington'dan ayrılmadan önce Greg, dedektif Tom Cranmer ile tekrar görüşmüştü. Cranmer ona bir adres verdi: Union İstasyonu'nun öbür ta-

rafında kirası ucuz bir bölgedeydi. "Ritz-Carlton yakınındaki Üniversiteli Kadınlar Kulübü'nde garsonluk yapıyor," dedi Cranmer, ücretinin geri kalanını da cebine indirirken. "Sanırım o bölgede iki kez karşılaşmanızın nedeni bu. Galiba artistlikte şansı yaver gitmemiş ama hâlâ Jacky Jakes adını kullanıyor."

Greg, Jacky'ye bir mektup yazdı:

Sevgili Jacky,

Altı yıl önce neden benden kaçtığını öğrenmek istiyorum, sadece. Ben, çok mutlu olduğumuzu sanıyordum ama yanıltmış olmalıyım.

Bu beni rahatsız ediyor, hepsi bu.

Beni gördüğünde ödün patlamış gibi davrandın ama korkacak bir şey yok.

Sana kızgın değilim, sadece merak ediyorum. Asla seni incitecek bir şey yapmam.

Sen benim âşık olduğum ilk ve tek kızsın.

Sadece bir fincan kahve içmek ve konuşmak için buluşabilir miyiz?

Bütün samimiyetimle,

Greg Peshkov

Mektuba telefon numarasını da eklemiş ve Newfoundland'a gelmek için yola çıkmadan önce postaya vermişti.

Başkan, bu konferansın ortak bir bildiriyle sonuçlanmasına çok önem veriyordu. Greg'in patronu Sumner Welles, bir taslak bildiri hazırlamıştı ama Roosevelt, o taslağı kullanmak istememiş ve ilk taslağı Churchill'in masaya koymasının daha iyi olacağını söylemişti.

Greg, Roosevelt'in ne kadar zeki bir müzakereci olduğunu o anda anlamıştı. İlk taslağı masaya süren kim olursa olsun adil olmak adına, kendi taleplerinin yanı sıra karşı tarafın taleplerini de düşünüp onları da sıralardı. Böylece bu ilk taslakta karşı taraf için önerdiği maddeler, artık geri dönüşü imkânsız asgari taahhütleri hâline gelecekti ama kendi talepleri, karşı taraf için hâlâ müzakereye açık olacaktı. Yani ilk taslağı sunan, daima dezavantajlı bir noktadan müzakereye başlayacaktı. Greg, asla ilk taslağı yazan kişi olmamaya yemin etti.

Cumartesi günü Başkan ve Başbakan, *Augusta* güvertesinde muhabbeti bol bir öğle yemeği yediler. Pazar günü ise *Prince of Wales* güvertesindeki bir kilise ayine katıldılar; *Stars and Stripes*¹ ve *Union Jack* bayraklarının kırmızı, beyaz ve mavi renkleri bütün mihrabı kaplamıştı. Pazartesi sabahında, iki lider artık sıkı fıkı bir arkadaşlık kurmuştu ve sadede geldiler.

Churchill, beş maddelik bir plan sundu: Bütün devletlerin güvenliğini temin edecek etkin bir uluslararası örgütten –yani Milletler Cemiyetini güçlendirmekten– söz ediyordu ve Sumner Welles ile Gus Dewar, buna bayıldılar. Fakat bunun Roosevelt üzerinde büyük bir baskı olacağını anladıklarında hayal kırıklığına uğradılar. Başkan, Milletler Cemiyetine sıcak bakıyordu ama Amerika'nın dünyanın geri kalanındaki belalardan uzak durması gerektiğine hâlâ inanan *izolasyon siyaseti* taraftarlarından çekiniyordu. Roosevelt, kamuoyu fikrine olağanüstü bir önem atfediyordu ve muhalefeti tahrik etmemek için müthiş bir gayret sarf ediyordu.

Welles ve Dewar, teslim olmadılar; İngiliz tarafı da olmadı. İki lider için de kabul edilebilir bir uzlaşma yolu bulmak için bir araya geldiler. Greg, Welles için not tuttu. Grup, *genel güvenlik için daha geniş ve daha kalıcı bir sistem oluşturulduktan sonra* silahsızlanmayı gerekli kılan bir fıkra eklenmesini önerdi.

Bunu iki lidere de takdim ettiler ve ikisi de kabul etti.

Welles ve Dewar, keyiften dört köşe oldular.

Greg, neden o kadar keyiflendiklerini pek anlamadı. “Çok ufak bir şey gibi görünüyor,” dedi. “Üç günlük bir görüşme için binlerce mili aşarak düzinelerce personel ve yirmi dört gemiyle onca gayret harcayıp iki büyük ülkenin liderlerini bir araya getirdik ve tam olarak ne istediğimizi açıkça söylemeyen birkaç kelime elde ettik.”

“Bizler, millerle değil inçlerle ilerleriz,” dedi Gus Dewar. “Buna politika denir.”

(iv)

Woody ve Joanne, beş haftadır çıkıyorlardı. Woody, onunla her gece çıkmak istiyordu ama bunun önüne bir engel çıkıyordu. Gene de son yedi günün dördünde Joanne'i görmeyi başarmıştı. Pazar günü, birlikte plaja gittiler; çarşamba akşamı, birlikte yemek yediler; cuma gecesi, sinemaya gittiler ve bugün, cumartesi günü, bütün günü birlikte geçiriyorlardı.

Woody, onunla konuşmaktan hiç yorulmuyordu. Joanne; esprili ve zeki

¹ Amerikan bayrağı (çev. notu).

bir kızdı, üstelik sivri dilliydi. Onun, her konuda açık konuşmasına bayılıyordu. Sevdikleri ve nefret ettikleri şeylerden bahsederek saatlerce çene çalıyorlardı.

Avrupa'dan gelen haberler kötüydü. Almanlar, hâlâ Kızıl Orduyu hezime uğratiyordu. Smolensk'in doğusunda, Rusların 16. ve 20. Ordularını silip süpürmüş ve 300.000 savaş esiri almışlardı¹. Moskova ile Alman kuvvetleri arasında, sadece birkaç Sovyet birliği kalmıştı.

Ama uzaklardan gelen bu kötü haberler, Woody'nin keyfini kaçırılmazdı. Muhtemelen Joanne onun için –kendisinin Joanne için hissettiği kadar– yanıp tutuşuyor değildi. Ama hoşlandığını görüyordu. Her gece bir *iyi geceler öpücüğü* alıyordu; her ne kadar onun nasıl tutkulu öpüşebildiğini bilse ve Joanne öyle bir tutkuyla öpüşmese de gene de hoşlandığı belliydi. Belki de hep ortalıkta –mesela sinemada veya kapı önünde– öpüşmek zorunda kaldıkları için böyleydi. Joanne'in dairesine gittiklerinde de onun ev arkadaşlarının biri mutlaka orada oluyordu ve Joanne henüz, onu yatak odasına davet etmemişti.

Chuck'ın izni haftalar önce sona ermiş ve kardeşi Hawaii'ye dönmüştü. Woody, Chuck'ın itirafı karşısında ne hissedeceğini hâlâ bilmiyordu. Bazen, sanki dünya tersine dönmüş gibi bir şaşkınlık hissediyor; bazen de kendi kendine bunun ne fark edeceğini soruyordu. Ama kimseye söyleme sözünü tuttu ve Joanne'e bile bahsetmedi.

Sonra, Woody'nin babası Başkanla birlikte konferansa gitti. Ve annesi de birkaç günlüğüne kendi anne ve babasını ziyaret etmek için Buffalo'ya döndü. Woody, Joanne Rouzrokh'u eve davet edip gerçek bir öpücük almak için fırsat kollamaya başladı.

Birlikte öğle yemeği yiyip *Zenci Sanatı* adlı bir sergiyi gezdiler. Bu sergi, ressam Jacob Lawrence ve heykeltıraş Elizabeth Catlett gibi dâhi sanatçıların eserlerine rağmen, *zenci sanatı* diye bir şey olmadığını iddia eden bazı muhafazakâr yazarların eleştirel saldırısına uğruyordu.

Sergiden çıktıklarında Woody, "Akşam yemeği için nereye gideceğimize karar verirken bir kokteyl içmek ister misin?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim," dedi Joanne, her zamanki kararlı tavrıyla. "Çay içmeyi tercih ederim."

"Çay mı?" Woody, Washington'da en iyi çayın nerede içileceğinden çok emin değildi. Sonra birden aklına geldi. "Annemde İngiliz çayı var. Bizim eve gidebiliriz."

¹ Smolensk, Moskova'nın üç yüz altmış kilometre güneybatısında ve Dinyeper Nehri üzerinde bir yerleşim. Burada sözü edilen savaş, Barbarossa Harekâtı sırasındaki 1. Smolensk Savaşı (çev. notu).

“Tamam.”

Oturdukları apartman, dört sokak ötede -L Caddesi'ne yakın, KB 22. Cadde üstündeydi.

Dışarıdaki sıcak yaz havasından apartmanın klimalı lobisine girdiklerinde daha rahat nefes aldılar. Kapı görevlilerinden biri onları asansöre bindirip üst kata götürdü.

Daireye girerken Joanne, “Babanı Washington’da sık sık görüyorum ama annenle yıllardır konuşmadım,” dedi. “Çok satan kitabı için onu tebrik etmeliyim.”

“Şimdi burada değil,” dedi Woody. “Mutfağa gel.”

Woody çaydanlığı doldurup ocağın üstüne koydu. Sonra Joanne’e sarıldı: “Nihayet baş başayız.”

“Annenle baban nerede?”

“İkisi de şehir dışında.”

“Ve Chuck da Hawaii’de.”

“Evet.”

Joanne, ondan uzaklaştı: “Woody, bunu bana nasıl yaparsın?”

“Neyi nasıl yaparım? Sana çay yapıyorum!”

“Buraya beni kandırarak getirdin. Annenle baban evde sanıyordum.”

“Ben böyle bir şey söylemedim.”

“Evde olmadıklarını bana neden söylemedin?”

“Sormadın ki!” dedi Woody, kızarak; fakat Joanne’in şikâyetinde gerçek payı yok değildi. Woody ona asla yalan söylemezdi ama evin boş olduğunu peşinen söylemesi gerekmediğini ummuştu.

“Beni tavlamak için buraya getirdin! Benim ucuz bir fahişe olduğumu düşünüyorsun.”

“Hayır, düşünmüyorum. Hiç baş başa kalamıyoruz. Sadece bir öpücük alabileceğimi ummuştum, hepsi bu.”

“Benimle alay etmeye kalkışma.”

Joanne, işte şimdi haksızlık ediyordu. Evet, bir gün Joanne’le yatmak istiyordu ama hayır, bugün böyle bir şey yapmayı planlamamıştı. “Gidelim,” dedi Woody. “Başka bir yerde çay içeriz. Ritz-Carlton hemen caddenin ilerisinde. Orada İngilizler de kalıyor. Çayları vardır.”

“Ah, saçmalama. Gitmek zorunda değiliz. Senden korkmuyorum. Seninle başa çıkabilirim. Sadece sana kızdım. Benimle kolay bir kız olduğumu düşündüğü için ilgilenen erkeklerle çıkmak istemiyorum.”

“Kolay bir kız mı?” dedi Woody, sesi yükselirken. “Kahretsin! Benimle çıkmaya tenezzül etmen için tam altı yıl bekledim. Şimdi bile bütün bek-

lediğim sadece bir öpücük. Eğer sen de kolay bir kızsan zor bir kıza âşık olmaktan nefret edeceğim demektir.”

Joanne gülmeye başlayınca şaşırıldı.

“Şimdi ne oldu?” dedi, öfkeyle.

“Özür dilerim, haklısın,” dedi Joanne. “Eğer kolay bir kız isteseydin uzun zaman önce benden vazgeçerdin.”

“Aynen öyle!”

“Sarhoşken seni öyle öptükten sonra, benim hafif bir kız olduğum fikrine kapılacağını sandım. Basit bir heyecan yüzünden peşimden geldiğini düşündüm. Son birkaç haftadır da bundan endişeleniyordum. Seni yanlış değerlendirmişim. Özür dilerim.”

Joanne’deki bu hızlı tavır değişikliği karşısında Woody aptala döndü ama o son cümlelerin bir ilerleme olduğunu fark etti. “Ben, daha seni öpmeden önce senin için deli oluyordum,” dedi. “Sanırım fark etmemişsin.”

“*Seni* neredeyse hiç fark etmedim.”

“Hâlbuki boyum da epey uzundur.”

“Fiziksel olarak çekici olan tek yönün.”

Woody gülümsedi: “Seninle konuşarak kendini beğenmişin tekine dönüşmeyeğim kesin, değil mi?”

“Elimden gelirse hayır.”

Çaydanlık kaynadı. Woody, porselen bir demlik aldı, içine çay koydu ve sıcak suyu üstüne döktü.

Joanne, düşünüyor gibiydi: “Bir dakika önce başka bir şey daha söyledin.”

“Ne söyledim?”

“*Zor bir kıza âşık olmaktan nefret edeceğini* söyledin. Gerçekten ciddi miydin?”

“Nasıl yani *ciddi mi*?”

“Âşık olmakla ilgili kısmı.”

“Ah, bunu söylemek niyetinde değildim,” dedi. *Atın ölümü arpadan olsun*, diye düşündü, sonra. “Ama boş ver. Evet, gerçeği bilmek istiyorsan söyleyeyim. Sana âşığım. Sanırım yıllardır sana âşığım. Sana tapıyorum. Ben—”

Joanne, kollarını onun boynuna dolayıp öpmeye başladı.

Bu defa gerçek bir öpüşmeydi. Joanne’in ağzı, onun ağzının üstünde tutkuyla geziniyor; dilinin ucu dudaklarına değiyor ve tüm vücuduyla ona yaslanıyordu. Tıpkı 1935’teki öpüşmeleri gibiydi; tek fark, Joanne’in ağzı viski tadında değildi. *Bu, âşık olduğum kız; gerçek Joanne*, diye düşündü, içi

sevinçle dolarken; *güçlü arzuları olan bir kadın*. Nihayet Joanne kollarındaydı ve bütün benliğiyle onu öpüyordu.

Joanne, yazlık spor gömleğinin içine elini sokup Woody'nin göğsünü okşadı; sanki onun etinin derinliklerinde kaybolmak istiyormuş gibi parmak uçları kaburgalarında gezindi, avuç içleri göğüs uçlarını okşadı, omuzlarını kavradı.

Woody, onun da hüsrana uğramış bir ton arzuyla dolu olduğunu anladı ve şimdi o arzular, yıkılmış bir baraj gibi kontrolsüzce taşıyordu. Aynı şeyleri o da Joanne'e yaptı; hiç beklenmedik bir tatille okuldan fırlayan bir çocuk gibi mutlu bir özgürlükle vücudunu okşadı, memelerini tuttu.

Hevesli elini onun bacak arasına bastırınca Joanne geri çekildi.

Ama Woody'yi tekrar şaşırttı: "Doğum kontrolü için bir şeyin var mı?"

"Hayır! Özür dilerim, ben—"

"Önemli değil. Aslında böylesi daha iyi, beni baştan çıkarmayı planlamadığını kanıtlıyor."

"Keşke planlasaydım."

"Boş ver. Pazartesi günü bana doğum kontrol aleti takabilecek bir kadın doktor biliyorum. Bu arada doğaçlama yapacağız. Öp beni."

Söyleneni yaparken Joanne'in, pantolonunun düğmelerini çözdüğünü hissetti Woody.

"Oh," dedi Joanne, biraz sonra. "Ne hoş."

"Ben de öyle olmasını umuyordum," diye fısıldadı Woody.

"Ama iki ele ihtiyacım olabilir."

"Ne?"

"Sanırım uzun boylu olmakla alakalı."

"Neden bahsettiğini anlamadım."

"O zaman çenemi kapatıp seni öpeyim."

Birkaç dakika sonra Joanne, "Mendil," dedi.

Bereket versin ki mendili vardı.

Sona gelmeden birkaç saniye önce gözlerini açmış ve Joanne'in ona bakışlarını görmüştü. Bakışlarında arzu ve heyecan... ve *aşk* olabilecek başka bir şey daha gördü.

Her şey bittiğinde keyifli bir sükûnet hissediyordu. *Onu seviyorum*, diye düşündü. *Ve mutluyum. Hayat ne kadar güzel!*

"Bu harikaydı," dedi. "Ben de sana aynısını yapmak istiyorum."

"Sahi mi?" dedi Joanne. "Gerçekten yapar mısın?"

"Elbette."

Mutfakta ayaktaydılar; buzdolabının kapısına dayanmışlardı ama ikisi

de yerinden kıpırdamak istemiyordu. Joanne, onun elini tuttu ve yazlık elbisesinin altına, pamuklu çamaşırının içine soktu. Woody; sıcak bir ten, kıvrık kasık kılları ve ıslak bir aralık hissetti. Parmağını içeri sokmak istedi ama Joanne, “Hayır,” diyerek onun parmak uçlarını tuttu ve yumuşak etinin arasında yol gösterdi. Woody; küçük, sert, bezelye gibi bir şey hissetti. Joanne onun parmaklarını daireler çizdirerek hareket ettirdi. “Evet,” dedi, gözlerini kapatarak. “İşte böyle.”

Joanne kendini duygulara kaptırırken Woody, tapınıyormuş gibi onun yüzünü seyretti. Bir iki dakika içinde Joanne küçük bir çığlık attı ve bu çığlık birkaç kez daha tekrarladı.

Sonra Woody’nin elini çekip onun üstüne yığıldı.

“Çayın soğuyacak,” dedi Woody, bir süre sonra.

Joanne güldü: “Seni seviyorum Woody.”

“Gerçekten mi?”

“Umarım bunu söylediğim için benden korkmazsın.”

“Hayır,” dedi Woody, gülümseyerek. “Beni mutlu ediyor.”

“Kızların bu kadar dosdoğru konuşmamaları gerektiğini biliyorum. Ama ben tereddütte kalamam. Bir kere kararımı verdim mi iş biter.”

“Evet,” dedi Woody. “Bunu fark ettim.”

(v)

Greg Peshkov, babasının Ritz-Carlton’daki daimî dairesinde kalıyordu. Lev, Buffalo ve Los Angeles arasında gidip gelirken ara sıra birkaç günlüğüne bu daireye uğruyordu. Son zamanlarda dairede Greg yalnız başınaydı. Sadece Kongre Üyesinin seks delisi kızı Rita Lawrence gece yatısına kalmıştı ve o anda, kırmızı renkli ve ipek bir erkek kaftanı içinde tapılası bir dağınıklık içindeydi.

Garson; kahvaltı, gazete ve bir mesaj zarfı getirdi.

Roosevelt ve Churchill ortak bildirisi, Greg’in umduğundan çok daha fazla karıştırmıştı ortalığı. Üzerinden bir hafta geçtiği hâlde haberlerdeki ana gündem, hâlâ bu konuydu. Basın bu bildiriye şimdi, *Atlantik Şartı* diyordu. Greg’e, temkinli ifadeler ve belirsiz taahhütler gibi görünüyordu ama dünya, Atlantik Şartı’nı farklı görüyordu: Özgürlük, demokrasi ve dünya ticareti için bir borazan sesi olarak görülüyor; Hitler’in deliye döndüğü ve bunun, Birleşik Devletler’in Almanya’ya karşı savaş ilanı olduğunu söylediği bildiriliyordu. Konferansa katılmayan ülkeler, gene de Atlantik Şartı’nı imzalamak istiyordu. Bexforth Ross, Atlantik Şartı’nı imzalayan ülkele-

rin “Birleşmiş Milletler” olarak anılmasını önermişti. Bu arada Almanlar, Sovyetler Birliği’ni istila etmeye devam ediyor ve kuzeyde, Leningrad’a yaklaşıyorlardı. Güneyde, geri çekilen Rus birlikleri Dinyeper Barajı’nı patlatmıştı. Baraj, dünyanın en büyük hidroelektrik kompleksi idi ve onun gücünü istilacı Almanlara bırakmamak için yapılan ve yürek yakan bu fedakârlık, Rusların gururu ve neşesi olmuştu. Greg, “Kızıl Ordu istilayı biraz yavaşlattı,” dedi, *Washington Post* haberini Rita’ya okuyarak. “Ama Almanlar hâlâ, günde beş mil ilerliyor. Ve üç buçuk milyon Sovyet askerini öldürdüklerini iddia ediyorlar. Bu mümkün mü?”

“Rusya’da akrabaların var mı?”

“Aslına bakarsan var. Bir keresinde babam sarhoşken bana anlattı: Arkasında hamile bir kız bırakmış.”

Rita, hiç hoş karşılamamış gibi yüzünü buruşturdu.

“Korkarım, babam böyle,” dedi Greg. “O büyük bir adam ve büyük adamlar kurallara uymaz.”

Rita bir şey söylemedi ama Greg, onun yüz ifadesini okuyabiliyordu: Greg’in görüşüyle hemfikir değildi ama bu konuda tartışmaya da niyeti yoktu.

“Her neyse... Rusya’da, aynı babadan doğduğumuz bir kardeşim var.” Greg devam etti. “Adı Vladimir ama onun hakkında başka bir şey bilmiyorum. Belki de şimdi ölmüştür. Savaşa katılmaya uygun yaşta. Belki de o üç buçuk milyondan biri de odur.” Gazetenin başka sayfasına geçti.

Gazete okumayı bitirince garsonun getirdiği mesajı okudu.

Mesaj, Jacky Jakes’ten geliyordu. Bir telefon numarası vermiş ve sadece küçük bir not yazmıştı: *1 ile 3 arasında arama.*

Aniden Greg, bir an önce Rita’dan kurtulmak istedi. “Saat kaçta evde olman bekleniyor?” diye sordu, dosdoğru.

Rita saatine baktı: “Aman Tanrı’m, annem beni aramaya başlamadan önce evde olmalıyım.” Ebeveynine, bir kız arkadaşında gece yatısına kalacağını söylemişti.

Birlikte giyindiler ve otelden, iki farklı taksiyle ayrıldılar.

Greg, telefon numarasının Jacky’in iş yerine ait olduğunu düşündü. Demek ki saat 1 ve 3 arasında meşgul oluyordu. Onu, öğleden önce bir saatte arayacaktı. Neden bu kadar heyecanlı olduğunu merak ediyordu. Nihayetinde sadece merak içindeydi. Rita Lawrence çok güzel ve çok seksi bir kızdı ama Greg, Jacky ile yaşadığı aşkı bir daha ne Rita’da ne de diğer kızlarda tadabilmişti. Hiç şüphesiz bunun sebebi, bir daha asla on beş yaşında olamayacağıydı.

Yönetim Ofisleri Binası'na geldi ve o günkü esas görevine başladı. Bir basın bildirisi yazdı; İngiliz, İtalyan ve Alman kuvvetlerinin ileri geri çatışıp durduğu Kuzey Afrika'da ve çoğu, kırk mil genişlikte ve iki bin mil uzunluğunda bir kıyı şeridinde yaşayan Amerikalılar için bir tavsiyeydi.

On buçukta, mesajdaki numarayı aradı.

Bir kadın sesi cevap verdi: "Üniversiteli Kadınlar Kulübü."

Greg, daha önce o kulübe hiç gitmemişti; erkekler oraya ancak bir kadın üyenin misafiri olarak girebiliyordu.

"Jacky Jakes orada mı?" diye sordu.

"Evet, bir telefon bekliyordu. Bekleyin lütfen." Muhtemelen Jacky, bu telefon görüşmesini yapabilmek için özel bir izin almıştı.

Biraz sonra telefondaki sesi duydu: "Ben Jacky, kim arıyor?"

"Greg Peshkov."

"Tahmin etmiştim. Adresimi nasıl buldun?"

"Özel dedektif tuttum. Görüşebilir miyiz?"

"Sanırım görüşmek zorundayız. Ama bir şartım var."

"Ne?"

"Asla ama asla babana söylemeyeceğine, kutsal bildiğin her şey üzerine yemin edeceksin."

"Neden?"

"Sonra anlatırım."

Greg omuz silkti: "Tamam."

"Yemin ediyor musun?"

"Elbette."

Jacky ısrar etti: "Söyle."

"Yemin ederim. Tamam mı?"

"Pekâlâ. Bana öğle yemeği ısmarlayabilirsin."

Greg endişesini söyledi: "Bu çevrede beyaz bir erkekle siyah bir kadına hizmet edecek bir lokanta biliyor musun?"

"Bildiğim tek bir yer var -Electric Diner."

"Bu ismi görmüştüm." İsmi fark etmişti ama hiç orada yemek yememişti: Hademeler ve ulaklara hizmet veren ucuz bir yerdi. "Saat kaçta?"

"On bir buçuk."

"O kadar erken mi?"

"Sence garson kızlar saat kaçta öğle yemeği yer dersin -saat birde mi?"

Greg sırttı: "Her zamanki gibi pek cilvelisin."

Jacky telefonu kapattı.

Greg, basın bildirisi taslağını bitirdi ve daktilo ettiği sayfaları amirinin

ofisine götürdü. Kâğıtları gelen evrak kutusuna bırakırken sordu: “Biraz erken bir öğle arası molası yapmam uygun olur mu, Mike? On bir buçuk gibi mesela?”

Mike, *New York Times*’in serbest kürsü sayfasını okuyordu. “Elbette, sorun değil,” dedi, başını kaldırmadan.

Greg, güneşli gökyüzü altında Beyaz Saray’ın yanından geçti ve on biri yirmi geçe sözleştikleri lokantaya vardı. Kuşluk vakti molasına çıkmış bir avuç müşteri dışında lokanta bomboştu. Bir masaya geçti ve kahve istedi.

Jacky’nin ne söyleyeceğini merak ediyor, altı yıldır aklını kurcalayıp duran bilmecenin çözümünü dört gözle bekliyordu.

Jacky, on bir buçuğu beş geçe geldi. Siyah bir elbise ve düz ayakkabılar giymişti –garson üniformasının önlüksüz hâli olmalıydı.

Siyah rengin Jacky’ye çok yakıştığını düşündü, fiyonk biçimli dudaklarına ve iri gözlerine bakarken hissettiği katıksız zevki hatırladı. Jacky, tam karşısına oturup bir salata ve bir Coke sipariş etti. Greg de biraz daha kahve istedi çünkü yemek yiyemeyecek kadar gergindi.

Jacky’nin yüzündeki çocuksu dolgunluğun kaybolduğunu fark etti. O zamanlar Jacky, on altı yaşındaydı; şimdiyse yirmi iki. Büyümeye çalışan iki çocuktular o zaman; şimdiyse iki yetişkin. Jacky’nin yüzünde, altı yıl önce orada olmayan bir hikâyeyi –hayal kırıklığı, keder ve zorlukların hikâyesini– okudu.

“Gündüz vardiyasında çalışıyorum,” dedi Jacky. “Sabah dokuzda işe başlıyorum, masaları kuruyorum, salonu temizliyorum. Öğlende yemek servisi yapıyorum, sonra temizliği tamamlayıp saat beşte de eve gidiyorum.”

“Çoğu garson akşamları çalışır.”

“Akşamlarımın ve hafta sonlarının bana kalmasını istiyorum.”

“Hâlâ eğlenceye düşkünsün demek.”

“Hayır, çoğu zaman evde oturup radyo dinliyorum.”

“Sanırım bir sürü erkek arkadaşın vardır.”

“Tek derdim bu.”

Bu sözün her anlama gelebileceğini fark etmek, Greg’in birkaç saniyesini aldı.

Siparişleri masaya geldi. Jacky, Coke içerken salatasını da yemeye başladı.

“Pekâlâ, 1935 yılında neden benden kaçtın?” diye sordu, Greg.

Jacky içini çekti: “Sana bunu anlatmak istemiyorum çünkü hiç hoşuna gitmeyecek.”

“Bilmek zorundayım.”

“Baban ziyaretime gelmişti.”

Greg, başını aşağı yukarı salladı: “Onun bu işle bir alakası olduğunu tahmin etmiştim.”

“Yanında, katil tipli biri de vardı –Joe bilmem kim.”

“Joe Brekhunov. Haydudun tekidir.” Greg, öfke hissetmeye başladı. “Seni incitti mi?”

“İncitmesine gerek yoktu, Greg. Adama bakınca bile ödüm patladı. Babanın istediği her şeyi yapmaya hazırdım.”

Greg, öfkesini bastırdı: “Ne istedi senden?”

“Derhâl oradan ayrılmamı istedi. Sana bir not yazmama izin verdi ama yazdığımı okumak kaydıyla. Buraya, Washington’a dönmek zorunda kaldım. Seni bıraktığım için öyle üzgündüm ki.”

Greg, o günkü ızdırabını hatırladı. “Ben de,” dedi. Masanın üzerinden uzanıp Jacky’nin elini tutmak istedi ama Jacky’nin buna izin verip vermediğinden emin değildi.

Jacky anlatmaya devam etti: “Beni senden uzak tutmak için haftalık bir ücret ödeyeceğini söyledi. Bana hâlâ bu parayı ödüyor. Sadece birkaç papel ama kiramı ödemeye yetiyor. Ona söz verdim ama bir şekilde de bir şart koşmaya cesaret edebildim.”

“Ne şartı?”

“Asla bana asılmaya kalkışmayacaktı. Bunu yaparsa sana her şeyi anlatmakla tehdit ettim.”

“Buna razı oldu mu?”

“Evet.”

“Onu tehdit eden insanların pek çoğu, bundan paçasını kurtaramaz.”

Jacky, önündeki tabağı itti: “Sonra bana, sözümde durmazsam Joe’nun benim yüzümü keseceğini söyledi. Joe da bana usturasını gösterdi.”

Her şey yerli yerine oturmuştu: “O yüzden de hâlâ korkuyorsun.”

Korkusundan, Jacky’nin siyah teninin kanı çekildi: “Kahrolası hayatın üstüne yemin ettin.”

Greg’in sesi fısıltıya dönüştü: “Jacky, çok üzgünüm.”

Jacky, gülümsemeye çalıştı: “Babanın çok yanlış bir iş yaptığından emin misin? Sadece on beş yaşındaydın. Evlenmek için pek de iyi bir yaş değil.”

“Bunu bana söyleseydi çok farklı olabilirdi. Ama babam, sanki başkalarının hiçbir söz hakkı yokmuş gibi olması gerekene karar verir ve uygular.”

“Gene de o zaman çok eğlenmiştik.”

“Kesinlikle.”

“Ben sana hediye olarak verilmişim.”

Greg güldü: "Bu güne kadar aldığım en muhteşem hediyeydi."

"Eh, sen bugünlerde ne yapıyorsun bakalım?"

"Yaz stajım için Dışişleri Bakanlığı basın bürosunda çalışıyorum."

Jacky yüzünü buruşturdu: "Sıkıcı bir işe benziyor."

"Tam tersi! Güçlü adamların, masalarında oturup dünyayı sarsan kararlar vermelerini izlemek çok heyecanlı bir iş. Dünyayı yönetiyorlar!"

Jacky kuşkuyla baktı ama "Eh, herhâlde garsonluktan iyidir," dedi.

Greg, birbirlerinden ne kadar ayrı düşüklerini fark etmeye başladı: "Eylülde, son yılımı tamamlamak için Harvard'a döneceğim."

"Eminim oradaki okul arkadaşların için sen de bir armağansındır."

"Bir sürü erkek var ama o kadar çok kız yok."

"Gene de idare ediyorsundur, değil mi?"

"Sana yalan söyleyemem," dedi Greg ve Emily Hardcastle'ın, sözünü tutarak gebelik önleyici alet taktırıp taktırmadığını merak etti.

"O kızlardan biriyle evleneceksin, güzel güzel çocuklarınız olacak ve göl kenarında bir evde yaşayacaksınız."

"Politikada bir yer edinmek istiyorum. Belki Dışişleri Bakanı veya Woody Dewar'ın babası gibi bir senatör olmak..."

Jacky, bakışlarını başka tarafa çevirdi.

Greg, göl kenarındaki ev fikrini düşündü. Bu, Jacky'nin hayali olmalıydı. Jacky için üzüntü hissetti.

"Eminim başaracaksın," dedi Jacky. "Biliyorum. Sende öyle bir hava var. Hatta on beş yaşındayken bile vardı. Sen de babana benziyorsun."

"Nee? Yapma!"

Jacky, omuz silkti: "Düşünsene, Greg. Seni görmek istemediğimi biliyordun. Ama gene de peşime bir özel dedektif taktın. *Babam, sanki başkalarının hiçbir söz hakkı yokmuş gibi olması gerekene karar verir ve uygular, dedin biraz önce.*"

Greg, bundan hoşlanmadı: "Umarım tamamıyla onun gibi olmam."

Jacky, sanki onu ölçüp biçiyormuş gibi baktı: "Henüz son söz söylenmiş değil."

Garson kız masayı topladı. "Tatlı ister misiniz?" diye sordu. "Şeftalili turtamız çok iyidir."

İkisi de tatlı yemek istemedi. Garson kız, hesabı Greg'e verdi.

"Umarım merak ettiklerini açıklığa kavuşturmuşumdur," dedi Jacky.

"Teşekkür ederim. Çok makbule geçti."

"Bir daha beni caddede gördüğünde sadece yürüyüp git."

"Eğer senin istediğin de buysa."

Jacky ayağa kalktı: “Buradan ayrı ayrı çikalım. Kendimi daha rahat hisederim.”

“Nasıl istersen.”

“Yolun açık olsun, Greg.”

“Sana da bol şans.”

“Garsona bahşış bırakmayı unutma,” dedi Jacky ve çıkıp gitti.

1941 (III)

Ekim ayında kar yağdı ve eridi. Moskova caddeleri ıslak ve soğuktu. Volodya, depo dolabında *valenki* –yani kış aylarında Moskovalıların ayaklarını sıcak tutan bir tür keçe çizme– ararken altı kasa votka gördüğünde şaşırdı.

Anne ve babası, öyle aman aman içki içmezdi. Küçük bir kadehten fazlasını pek nadiren içerlerdi. Arada sırada babası, Stalin'in o uzun ve bol votkalı ziyafetlerine katılır ve sabahın erken saatlerinde zil zurna sarhoş vaziyette devrile tökezleye eve gelirdi. Ama evde, bir şişe votkanın tüketilmesi bir aydan uzun sürerdi.

Volodya mutfağa gitti. Anne ve babası, esmer ekmek yanında konserve sardalya ve çayla kahvaltı ediyordu. "Baba," dedi Volodya, "depo dolabında neden bu eve altı yıl yetecek kadar çok votka var?"

Babası afal afal baktı.

İki erkek de yüzü kızaran Katerina'ya döndü. Katerina, radyoyu açtı ve sesini kısıtı. Annesi, dairelerinin dinlendiğini düşündüğü için sesi örtmeye mi çalışıyordu yani?

Katerina, sesini alçaltıp sinirli sinirli konuştu. "Almanlar buraya geldiğinde para yerine ne kullanacaksınız?" diye sordu. "O zaman artık imtiyazlı seçkinler arasında olmayacağız. Karaborsadan yiyecek alamadığımız takdirde açlıktan gebereceğiz. Ben, kendi bedenimi satamayacak kadar yaşlıyım. O zaman geldiğinde votka, altından bile değerli olacak."

Volodya, annesinin bu kadar açık konuştuğunu duyunca fazlasıyla afaladı.

"Almanlar buraya kadar gelemeyecek," dedi babası.

Volodya o kadar emin değildi. Almanlar tekrar ilerlemeye geçmişti ve Moskova'yı kuşatacak dairenin uçları birbirine yaklaşmaya başlamıştı. Kuzeyden Kalinin'e, güneydense Kaluga'ya kadar ulaşmışlardı ki bu iki şehir de Moskova'nın sadece 100 mil kadar uzağındaydı. Sovyetler'in asker kaybı akla hayale sığmayacak boyutlardaydı. Bir ay önce, 800.000 Kızıl Ordu askeri cepheyi koruyordu ama Volodya'nın masasına ulaşan raporlar-

daki tahminlere bakılırsa şimdi sadece 90.000 asker kalmıştı. “Onları kim durdurabilecek ki?” diye sordu babasına.

“Almanların malzeme ikmal hatları fazlasıyla uzadı. Bizim kış havamıza hazırlıklı değiller. Zayıfladıkları zaman karşı saldırıya geçeceğiz.”

“Öyleyse neden hükûmeti Moskova dışına taşıyorsunuz?”

Bürokratik makamlar, iki bin mil doğudaki Kuibyshev şehrine nakle-dilme aşamasındaydı. Devlet memurlarının evrak kutularını taşıdığını ve kamyonlara yüklediğini gören başkent sakinlerinin asabı bozulmaya baş-lamıştı.

“Bu sadece bir önlem,” dedi Grigori. “Stalin hâlâ burada.”

“Bir çözüm var,” dedi Volodya. “Sibiryada yüz binlerce askerimiz var ve destek güç olarak onlara burada ihtiyacımız var.”

Grigori başını iki yana salladı: “Doğuyu savunmasız bırakamayız. Japonlar hâlâ bizim için bir tehdit.”

“Japonlar bize saldırmayacak –bunu biliyoruz!” dedi Volodya ve anne-sine göz attı. Gizli istihbarat bilgilerini onun önünde konuşmaması ge-rektiğini biliyordu ama gene de söyledi: “Tokyo kaynağımız bizi uyardı ve –doğru bilgi vererek– Almanların istilaya geçeceklerini bildirdi; şimdi de Japonların bize saldırmayacaklarını söylüyor. Umarım bir kez daha ona inanmamazlık etmeyiz!”

“İstihbaratı değerlendirmek hiçbir zaman kolay olmamıştır.”

“Başka seçeneğimiz yok!” dedi Volodya, öfkeyle. “Yedekte on iki ordu-muz var –bir milyon asker demek. Onları savaş alanına sürersek Moskova kurtulabilir. Sürmezsek işimiz bitik.”

Grigori sıkıntılı görünüyordu: “Yalnızken bile böyle konuşma.”

“Niye ki? Yakında ölmüş olacağım muhtemelen.”

Annesi ağlamaya başladı.

“Yaptığını beğendin mi?” diye sordu babası.

Volodya mutfaktan çıktı. Çizmelerini giyerken kendi kendine, neden ba-basına bağırıp annesinin ağlamasına sebep olduğunu sordu. Çünkü şimdi, Almanyanın Sovyetler Birliği’ni yeneceğini görüyordu. Annesinin votka stokunun Nazi işgali altında para yerine geçeceğini duymak onu, gerçekle yüzleşmeye zorlamıştı. *Kaybedeceğiz*, dedi, kendi kendine. *Rus Devrimi’nin sonu göründü.*

Paltosunu giyip şapkasını taktı. Sonra mutfağa döndü. Annesini öptü, babasına sarıldı.

“Bu da nereden çıktı?” dedi babası. “Sadece işe gidiyorsun.”

“Sadece, bir daha görüşme şansımız olmazsa diye,” dedi Volodya. Ve ev-

den çıktı.

Şehir merkezine giden köprüyü geçtiğinde bütün toplu taşımanın durduğunu gördü. Metro kapanmıştı ve otobüslerle tramvaylar çalışmıyordu.

Görünüşe bakılırsa ortalıkta kötü haberden başka bir şey yoktu.

Radyolardan ve cadde köşelerindeki hoparlörlerden yayımlanan bu sabahki SovInformBuro¹ bülteni, sıra dışı bir dürüstlük gösteriyordu. "14 ve 15 Ekim gecelerinde Batı Cephesi'ndeki vaziyet daha da kötüleşti," diyordu. "Çok sayıda Alman tankı savunma hatlarını yardı." SovInformBuro'nun daima yalan söylediğini herkes bilirdi; gerçek vaziyetin söylenenden de beter olduğunu varsaydılar.

Şehir merkezinde göçmen kaynıyordu. Moskova'nın batısından buraya akın ediyorlardı; eşyalarını el arabalarına yüklemiş, sıskalaşmış hayvan sürüleriyle pislik içindeki domuzlarını ve ıslak koyunlarını caddelerde güdüyor; ilerleyen Almanlardan mümkün olduğunca uzaklaşma çaresizliği içinde Moskova'nın doğu yönündeki kırsal alana çekiliyorlardı.

Volodya bir araba bulmaya çalıştı. O günlerde Moskova'da pek fazla özel araç trafiği yoktu. Petrol, Garden Ring çevre yolunda ilerleyen sonsuz uzunluktaki askeri araç konvoyları için kullanılıyordu. Yepyeni bir GAZ-64 cip, durup onu aldı.

Üstü açık aracın içinden etrafını seyrederken bir sürü bomba hasarı dikkatini çekti. İngiltere'den dönen diplomatlar, Londra Bombardımanı'na kıyasen bunun pek de büyük bir tahribat olmadığını anlatıyordu ama Moskovalılar için yeterince berbattı. Volodya, ahşabı tamamen yanmış birçok ev enkazının önünden geçti.

Hava saldırısına karşı savunma biriminin başındaki Grigori, en yüksek binaların tepesine uçaksavar topları yerleştirmiş, kar bulutlarının altında uçacak seviyeye kadar perdeleme balonları salmıştı.

Grigori'nin en garip uygulaması ise kiliselerin altın renkli kubbelerini, kamuflaj amacıyla yeşil ve kahverengine boyatmak olmuştu. Volodya ile konuşurken de itiraf etmişti: Bu, bombaların hedefi bulup bulmamasını engelleyecek bir tedbir değildi ama vatandaşlarda, korundukları duygusunu uyandırıyor.

Eğer Almanlar kazanırsa Moskova'yı Naziler yönetecekti ve Volodya'nın yeğenleri -yani Anya'nın ikizleri, vatansever Komünistler olarak değil Hitler'e selam duran Naziler olarak büyüyecekti. Rusya da Fransa'ya benze-

¹ *Sovyet Enformasyon Bürosu* anlamındaki haber ajansı; daha sonra sırasıyla Novosti Basın Ajansı, RIA Novosti ve Uluslararası Haber Ajansı Russia Today'e dönüştü (çev. notu).

yecekti: esaret altındaki bir ülke. Belki de Faşizm yanlısı itaatkâr bir hükümet tarafından yönetilecek, Yahudiler toplanıp ve temerküz kamplarına gönderilecekti.

Düşünmesi bile dayanılır gibi değildi. Volodya, Sovyetler Birliği’de Stalin’in rezil yönetiminden kurtulup gizli polis zulmünün defedildiği ve gerçek Komünizmin inşasına başlandığı bir gelecek istiyordu.

Khodynka hava pistindeki karargâh binasına vardığında Volodya, havada beyaz kar taneleri değil grimsi kül taneleri uçuştüğünü gördü: Kızıl Ordu İstihbaratı, düşman eline geçmesinden korktuğu tüm evrakını yakıyordu.

İçeri girdikten kısa bir süre sonra Volodya’nın odasına, Albay Lemitov geldi: “Wilhelm Frunze adlı bir Alman fizikçi için Londra ofisine bir not göndermişsin. İyi bir hamleye dönüştü. Çok faydası olacak. Aferin.”

Ne önemi var ki, diye düşündü Volodya. Alman panzerleri sadece 100 mil uzaktaydı. Başka casuslardan yardım almak için çok geç kalmışlardı. Ama gene de işine odaklanmak için kendini zorladı: “Frunze, evet. Berlin’de onunla aynı okulda öğrenciydik.”

“Londra Ofisi onunla temas kurmuş ve konuşmaya hevesli görünüyor. Güvenli bir yerde buluşmuşlar.” Lemitov konuşurken kol saatiyle oynuyordu. Onun böyle davranması pek alışılmış bir durum değildi. Gergin olduğu çok belliydi. Aslında herkes gergindi.

Volodya, herhangi bir şey söylemedi. Besbelli ki o buluşmadan birtakım bilgiler gelmişti yoksa Lemitov bu konuya değinmezdi.

“Londra, Frunze’nin ilk başta endişelendiğini ve bizim adamların İngiliz gizli polisi olduklarından kuşkulandığını söylüyor,” dedi Lemitov, gülümseyerek. “Aslında ilk buluşmadan sonra, Kensington Palace Gardens’taki Büyükelçiliğe gidip adamların gerçekten orada çalışıp çalışmadığının teyit edilmesini talep etmiş!”

Volodya gülümsedi: “Gerçek bir amatör.”

“Aynen öyle,” dedi Lemitov. “Bir dezenformasyon tuzakçısı olsa böylesine aptalca bir şey yapmazdı.”

Sovyetler Birliği henüz bitmemişti –yani tam olarak bitmiş değildi; o yüzden Volodya, sanki Willi Frunze önemli bir başarıymış gibi davranmak zorundaydı: “Bize nasıl bir bilgi vermiş, efendim?”

“Dediğine göre o ve birlikte çalıştığı diğer bilim adamları, süper bomba yapımı için Amerikalılarla iş birliği içindeymiş.”

Volodya şaşırdı ve Zoya Vorotsyntsev’in anlattıklarını düşündü. Bu haber, Zoya’nın en büyük korkusunu teyit ediyordu.

“Fakat bu bilgiyle ilgili bir sorun var,” dedi Lemitov.

“Nasıl?”

“Tercüme ettik ama bir kelimeyi anlayamadık.” Volodya’ya daktilo edilmiş çeviri sayfasını uzattı.

Volodya, başlığı yüksek sesle okudu: “*Gaz Difüzyonu ile İzotop Ayırma.*”

“Neden bahsettiğimi görüyor musun?”

“Ben üniversitede dil okudum, fizik değil.”

“Ama bir keresinde tanıdığın bir fizikçi olduğuna değindin,” dedi Lemitov. “Seninle sinemaya gitmeyi reddeden harikulade sarışını hatırladın mı?”

Volodya’nın yüzü kızardı. Kamen’e, Zoya’dan bahsetmişti ve Kamen de bu haberi başkalarına tekrarlamış olmalıydı. Patronunuzun bir casus olmasının kötü tarafı, her şeyi bilmesiydi. “Kendisi bir aile dostumuzdur,” dedi Volodya. Bana, füzyonun patlama sürecinden bahsetmişti. Onu sorgulamamı mı istiyorsunuz?”

“Gayriresmî ve kayıt dışı yollardan. Ben bunun ne olduğunu anlaýana kadar bir tantana kopmasını istemiyorum. Frunze, çatlağın tekiyse bizim de salak gibi görünmemize neden olabilir. Bunun ne olduğunu ve Frunze’nin söylediklerinin bilimsel bir anlamı olup olmadığını öğren. Eğer herif bir dâhiyse İngilizler ve Amerikalılar gerçekten de bir süper bomba yapabilirler mi? Ve de Almanlar, elbette.”

“İki üç aydır Zoya’yı görmüyorum.”

Lemitov omuzlarını silktilti. Volodya’nın Zoya’yı ne kadar tanıdığının bir önemi yoktu çünkü Sovyetler Birliği’nde, otorite makamının sorularına cevap vermemek gibi bir seçenek yoktu.

“Onu bulacağım.”

Lemitov başını aşağı yukarı salladı. “Bugün bul,” dedi ve ofisten dışarı çıktı.

Volodya’nın yüzü endişeyle asıldı. Zoya, Amerikalıların süper bomba yaptığından emindi ve Grigori’nin bundan Stalin’e bahsetmesini sağlayacak kadar da inandırıcı konuşmuştu ama Stalin, bu bilgiyi önemli bulmamıştı. Şimdi İngiltere’de bir casus da Zoya’nın söylediğini teyit ediyordu. Görünüşe bakılırsa Zoya gerçeği söylüyordu. Ve bir kez daha –Stalin yanılıyordu.

Sovyetler Birliği liderinin çok tehlikeli bir eğilimi vardı: Kötü haberlerin gerçek olduğunu inkâr ediyordu. Daha geçen hafta bir hava keşif uçağı, Moskova’nın hemen 80 mil uzağında zırhlı bir Alman aracı tespit etmişti. Fakat Genelkurmay, keşif görüntüsü ikinci kez teyit edilene kadar buna

inanmamış ve bildirimi yapan subayın NKVD tarafından tutuklanıp “provokasyon” yaptığı gerekçesiyle işkenceden geçirilmesini emretmişti.

Almanlar bu kadar yaklaşmışken uzun vadeli düşünmek imkânsızdı. Ancak Moskova’yı dümdüz edecek bir bomba ihtimali, mevcut durumun sıra dışı tehlikeleri içinde bile duymazdan gelinecek bir durum değildi. Sovyetler, Almanları yenerse sonrasında da Britanya ve Amerika’nın saldırısına uğrayabilirdi ki 1914-1918 savaşından sonra da buna benzer bir olay yaşanmıştı¹. SSCB kendini, kapitalist-emperyalist bir süper bomba karşısında çaresiz vaziyette bulabilirdi.

Volodya, yardımcısı Teğmen Belov’u Zoya’yı bulmakla görevlendirdi.

Zoya’nın adresini beklerken Volodya, Frunze’nin raporunu inceledi: İngilizce orijinalini ve tercümesini aklında tutmaya çalıştı çünkü bu kâğıtları karargâh dışına çıkaramazdı. Bir saat çalıştıktan sonra soru sormasına yetecek kadar anladı.

Belov, Zoyayı ne üniversitede ne de genç bilim adamlarına ayrılan lojmanlarda bulabilmiş ancak genç bilimcilerin şehre bir iç savunma hattı tasarımına götürüldüklerini söyleyen lojman yöneticisinden, Zoya’nın bulunduğu yerin adresini almıştı.

Volodya, paltosunu giyip dışarı çıktı.

Heyecanlıydı ama bu heyecanın Zoya’dan mı yoksa süper bombadan mı kaynaklandığını tam bilemiyordu. Belki de her ikisinden dolaydı.

Bir ZIS ve bir şoför bulmayı başardı.

Doğuya giden trenlerin kalktığı Kazan İstasyonu’ndan geçerken tam tekmil bir isyana benzeyen olaylara şahit oldu. Gördüğü kadarıyla sanki insanlar, bırakın trenlere binmeyi istasyona dahi giremiyordu. Varsıl kılıklı bir sürü adam; çoluk çocukları, evcil hayvanları, bavulları ve sandıklarıyla istasyon girişine ulaşmaya çalışıyorlardı. Volodya, bazılarının hiç utanmadan birbirlerini yumruklayıp tekmelediklerini görünce çok şaşırdı. Birkaç polis, oldukça çaresiz görünüyordu ve burada düzeni sağlamak için bir ordu gerekecekti.

Askeri şoförler genellikle suskun olurdu ama bu şoför, yorum yapmayı tercih etti: “Nalet korkaklar,” dedi. “Kaçarak Nazilerle savaşmayı bize bırakıyorlar. Şunlara bakın hele: kürk paltolar falan.”

Volodya şaşırdı. Seçkinleri eleştirmek tehlikeli bir işti. Böyle yorumlar, bir adamın ihbar edilmesine neden olabilirdi. Sonra bir iki haftasını Lubyanka Meydanı’ndaki NKVD karargâhının bodrumunda geçirebilir ve

¹ Bu girişimin ayrıntılı hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının otuz üçüncü bölümünde sonra anlatılıyor (çev. notu).

oradan da ömür boyu taşıyacağı bir sakatlıkla çıkabilirdi.

Volodya asabını bozan bir duygu içindeydi: Katı hiyerarşi ve Sovyet Komünizmini ayakta tutan saygı, zayıflamaya ve çürümeye başlamıştı.

Barikat tasarım grubunu, tam da lojman yöneticisinin tarif ettiği yerde çalışırken buldu. Volodya arabadan indi, şoförden beklemesini istedi ve yapılan işi inceledi. Ana yola, tanksavar *kirpiler* döşenmişti. Bir kirpi, merkez noktalarından birbirine kaynaklanıp bir asteriks biçimi verilerek üç ayak üstünde dururken üç kolu da yukarıya bakan ve her biri bir metre uzunluğunda üç parça ray çeliğinden oluşuyordu. Besbelli ki tank paletlerini berhava ediyorlardı.

Kirpi döşenmiş alanın arkasında yine tanklar için, kazma ve küreklerle çukurlar kazılıyordu. Bunun da ardında, savunma askerlerinin aralarından ateş edebileceği kadar boşluklarla bir kum çuvalı duvarı yükseliyordu. Bu engeller arasında dar bir zikzak patika bırakılmıştı; böylece Almanlar buraya gelene kadar yol hâlâ Moskovalılar tarafından kullanılabilirdi.

Çukur kazma işi dâhil bütün her şeyi yapmaya uğraşan işçilerin hemen hepsi kadındı.

Volodya, bir kum torbası tepesinin yanında çuvallara kum dolduran Zoya'yı buldu. Kızın sırtında pis bir palto, ellerinde eldiven, ayaklarında keçe çizmeler vardı. Sarı saçlarını atkuyruğu yaparak toplamış ve kafasına, çenesinin altından bağladığı renksiz bir çaput parçası sarmıştı. Yüzü gözü çamur içindeydi ama gene de çok seksi görünüyordu. Düzenli bir ritim tutturmuş kürek sallıyor ve gayret gayrete çalışıyordu. Sonra başlarındaki amir bir düdük çaldı ve çalışma durdu.

Zoya, bir çuval istifinin üstüne oturdu ve paltosunun cebinden, gazete kâğıtlarına sarılmış bir paket çıkardı. Volodya da onun yanına oturdu. "Bu işten muaf tutulabilirsin," dedi.

"Burası benim şehrim," dedi Zoya. "Neden savunulmasına yardım etmeyim?"

"Demek sen doğuya kaçanlardan değilsin."

"O aşağılık Nazilerden kaçacak değilim."

Volodya, Zoya'nın coşkusu karşısında şaşırdı: "Birçok insan kaçıyor."

"Biliyorum. Senin de kaçtığını sanmıştım."

"Benim hakkımda iyi şeyler düşünmüyorsun demek ki. Bencil bir elit olduğumu sanıyorsun."

Zoya omuzlarını silkitti: "Kendini kurtarmayı başarabilenler, genellikle öyle yapar."

"Eh, yanıyorsun. Bütün ailem hâlâ Moskova'da."

“Belki de seni yanlış değerlendirmişimdir. Bir parça dürüm ister misin?” Gazeteye sarılı paketi açtı ve lahana yaprağına sarılmış dört parça börek çıkardı. “Ye bir tane.”

Volodya bir tanesini alıp ısırды. Gayet lezzetli bir şeydi: “Nedir bu?”

“Patates kabuğu. Herhangi bir Parti kantininden veya subay kulübünden, bir kovaşını bedavaya alabiliyorsun. Mutfak rendesiyle rendeliyorsun, yumuşayana kadar kaynatıyorsun, biraz süt ve unla karıştırıyorsun, varsa biraz tuz ilave ediyorsun ve domuz yağında kızartıyorsun.”

“O kadar zor durumda olduğumu bilmiyordum,” dedi Volodya, utanç hissederek. “Her zaman bizim evde yemek yiyebilirsin, bunu biliyorsun.”

“Teşekkür ederim. Seni buraya getiren nedir?”

“Bir soru: *Gaz Difüzyonu ile İzotop Ayırma* ne demek?”

Zoya, onun yüzüne bakakaldı: “Aman Tanrı’m –ne oldu?”

“Hiçbir şey olmadı. Sadece kuşku duyduğumuz bir bilgiyi değerlendirmeye çalışıyorum.”

“Nihayet bir füzyon bombası mı yapıyoruz?”

Zoya’nın tepkisi ona, Frunze’nin verdiği bilginin büyük ihtimalle doğru olduğunu söylüyordu. Çünkü Zoya, sorduğu sorunun manasını derhâl kavramıştı. “Lütfen soruma cevap ver,” dedi Volodya, kararlılıkla. “Biz arkadaş olsak da bu resmi bir soru.”

“Pekâlâ. İzotop nedir, biliyor musun?”

“Hayır.”

“Bazı elementlerin, diğerlerinden birazcık farklı bir formu vardır. Örneğin karbon atomlarının daima altı tane protonu vardır ama bazı karbon atomlarında altı nötron varken diğerlerinde yedi sekiz nötron bulunabilir. Farklı tipler, *izotop*lardır ve bunlara karbon-12, karbon-13 veya karbon-14 denir.”

“Bir dil bilimi öğrencisi için bile yeterince basitmiş,” dedi Volodya. “Peki, bunun önemi ne?”

“Uranyumun iki izotopu var: U-235 ve U-238. Nötr uranyumda bu ikisi karışık ama U-235’in patlayıcı özelliği var.”

“O yüzden bunları ayırmamız gerekiyor.”

“Teorik olarak, bunun bir yolu da gaz difüzyonu. Gaz bir membrana nüfuz ettirilirse daha hafif moleküller daha çabuk membrandan geçer ve dışarı çıkan gaz, düşük izotoplar bakımından zengindir. Elbette bunun yapılışını hiç görmedim.”

Frunze’nin raporu; İngilizlerin, Birleşik Krallık’ın batısındaki Galler bölgesinde bir gaz difüzyonu tesisi kurduklarını söylüyordu. Amerikalılar da

benzer bir tesis kuruyordu: “Böyle bir tesisin başka bir amacı olabilir mi?”

Zoya, başını sağa sola salladı: “Olasılıklara bakalım: Savaş sırasında böyle bir işleme öncelik veren herhangi bir kimse ya delirmiştir ya da bir silah yapıyordur.”

Volodya, barikata doğru bir otomobilin yaklaştığını gördü ve zikzaklı yolu izlemeye başladı. Seçkin aileler için üretilen, iki kapılı ve küçük bir KIM-10 model otomobildi. Azami hızı saatte altmış mildi ama bu yaklaşan otomobil aşırı yüklenmiş olduğundan kırk milden daha hızlı gidemiyordu.

Direksiyonda oturan altmış yaşlarındaki adam, Batı tarzı kumaş bir palto ve bir şapka giymişti. Yanında da kürk şapkalı genç bir kadın oturuyordu. Arka koltuk, karton kutularla doldurulmuştu. Arabanın çatısına ise tehlike arz edebilecek şekilde bir piyano bağlanmıştı.

Besbelli ki adam, yönetici sınıfından kıdemli bir seçkindi. Alabildiği kadar değerli eşyasını arabasına yüklemiş, karısı veya metresiyle birlikte şehri terk ediyordu. Tıpkı Zoya’nın, Volodya’nın da olduğunu sandığı türden bir adamdı ve belki de Zoya, bu yüzden onunla çıkmayı reddetmişti. Volodya, Zoya’nın bu fikrini tekrar gözden geçirip geçirmeyeceğini merak etti.

Barikat görevlilerinden biri, KIM-10’un önüne bir kirpi çekti; Volodya, bir sorun çıkacağını anlamıştı.

Otomobil, tamponu kirpiye değene kadar ilerledi. Muhtemelen sürücü, arabanının onu ittirebileceğini düşünmüştü. Birkaç kadın, arabanın yakınına gidip seyretmeye başladı. Kirpi, öyle bir şekilde yapılmıştı ki itilmeye karşı koyuyordu. İtildiği zaman bacakları yere gömülüyor ve sapasağlam kalıyordu. Arabanın tamponu yamulurken bir metal sesi duyuldu. Sürücü geri vitese takıp biraz geri gitti.

Sonra başını pencereden çıkarıp bağırdı: “O şeyi hemen oradan çek!”

Tavrına bakılırsa emretmeye ve emirlerinin yerine getirilmesine alışkın bir adamdı.

Gönüllü çalışanlardan biri –ekoseli bir erkek şapkası takmış, bodur yapılı ve orta yaşlı bir kadın– kollarını kavuşturup adama bağırdı: “İn de kendin çek –seni kaçak!”

Sürücü arabadan indi. Adamın yüzü öfkeden kıpkırmızıydı ama Volodya onu tanıyınca çok şaşırdı: *Albay Bobrov!*

Albay İspanya’dan tanıyordu: Savaşta geri çekildikleri takdirde kendi askerlerini enselerinden vurmasıyla ünlüydü. Adamın, “Korkaklara merhamet yok!” diye bir sloganı vardı. Belchite’de, cephanesi bittiği için geri çekilen Uluslararası Tugay askerlerini vurduğuna Volodya kendi gözleriyle şahit olmuştu.

Bobrov şimdi sivil elbiseliydi. Volodya onun, yolunu tıkayan kadını da vurup vurmayaacağını merak etti.

Bobrov, arabanın önüne kadar yürüyüp kirpiyi çekti. Kirpi, umduğundan daha ağırdı ama gayret sarf ederek de olsa sürükleyerek yolundan çekildi.

Bobrov tekrar arabasına dönerken şapkalı kadın da kirpiyi bir kez daha arabanın önüne çekti. Diğer gönüllüler, şimdi etrafta toplanmış bu itişmeyi izliyor ve sırta sırta espri yapıyorlardı.

Bobrov, ceket cebinden çıkardığı kimliğiyle kadına doğru yürüdü. "Ben General Bobrov!" dedi. İspanya'dan sonra terfi ettirilmiş olmalıydı. "Geçmeme izin verin!"

"Sen kendine asker mi diyorsun?" dedi kadın, dudak bükerek. "Öyleyse neden savaşta değilsin?"

Bobrov kıpkırmızı kesildi. Kadının onu hor görmesinde haklı olduğunu biliyordu.

Volodya, bu zalim askeri kaçmaya ikna edenin genç karısı olup olmadığını merak etti.

"Ben sana *hain* derim," dedi şapkalı gönüllü. "Piyanon ve genç orospunla birlikte kaçmaya çalışıyorsun." Kadın, sonra da Bobrov'un şapkasına vurup kafasından düşürdü.

Volodya, hayretten hayrete düşüyordu. Sovyetler Birliği içinde, otorite karşısında böylesine bir itaatsizlik görmemişti. Daha Naziler iktidara gelmeden önce Berlin'de, sıradan Almanların hiç korkusuzca polis memurlarıyla tartıştığını gördüğünde de hayretler içinde kalırdı ama böyle bir şey Moskova'da asla olmazdı.

Kadın kalabalığından bir tezahürat koptu.

Bobrov'un kafasında hâlâ, kısa kesilmiş kır saçlar vardı. Şapkasının ıslak yolda yuvarlanışını izledi. Şapkayı takip edecekmiş gibi bir adım attı ama sonra fikir değiştirdi.

Volodya'nın işe karışmaya niyeti yoktu. Bu kadın çetesi karşısında yapabileceği çok fazla bir şey olmadığı gibi Bobrov'a karşı bir duygudaşlık besliyor da değildi. Bobrov'un, başkalarına gösterdiği zalimlikle muamele görmesi gayet adilmiş gibi görünüyordu.

Başka bir gönüllü -pis bir battaniyeye sarınmış yaşlıca bir kadın- arabanın bagaj kapağını açtı. "Şunlara bakın!" dedi. Bagajın içi deri bavullarla doluydu. Bir çantayı çekti ve kilit dillerini açtı. Kapak açılınca içinden dantelli çamaşırlar, keten jüponlar, gecelikler, ipek çoraplar ve kaşkorseler çıktı. Besbelli ki Batı'da imal edilmiş giysilerdi ve Rus kadınlarının -bıra-

kın satın alabilmeyi- hiç görmediği şeylerdi. İncecik çamaşırlar, caddenin pis sularına saçıldı ve lağım çukuruna düşmüş çiçek yaprakları gibi oraya yapışıp kaldı.

Kadınların bazıları çamaşırları toplamaya başladı. Diğerleri başka bavlulara el attı. Bobrov, arabanın arkasına koşup kadınları kovalamaya çalıştı. *Bu iş sarpa sarıyor*, diye düşündü Volodya. Bobrov, muhtemelen silahlıydı ve her an onu çekebilirdi. Ama battaniyeye sarınmış kadın, bir küreği kaldırıp Bobrov'un kafasına indirdi. Kürekle siper kazabilen bir kadın, hiç de nanemolla birisi değildi demek ki. Kürek Bobrov'un kafasına indiğinde mide bulandıran bir *küt* sesi çıktı. General yere devrildi; kadınlar, onu tekmelemeye başladı.

Bobrov'un genç metresi arabadan indi.

Şapkalı kadın bağırdı: "Çukur kazmak için bize yardıma mı geliyorsun?"

Diğer kadınlar kahkahalarla güldü.

Generalin kız arkadaşı otuz yaşlarında görünüyordu; kadıncağız, başını eğdi ve arabanın geldiği yönde yürümeye başladı. Ekose şapkalı gönüllü, onu ittirdi ama kadın, kirpiler arasında kendini korudu ve koşmaya başladı. Gönüllü de peşinden koştu. Metresin ayağında yüksek topuklu süet ayakkabılar vardı ve ıslak zeminde kayıp yere düştü. Başındaki kürk şapka kafasından fırladı. Ayağa kalkmaya çabaladı ve tekrar koşmaya başladı. Gönüllü, gidip şapkayı aldı ve metresin peşini bıraktı.

Şimdi bütün bavullar açılmış, içlerindeki her şey ortalığa saçılmıştı. Çalışanlar, arka koltuktaki kutuları da çekti ve ters çevirip içlerindeki her şeyi yola döktüler: Çatal kaşık takımları ortalığa yayıldı, porselenler kırıldı, nakışlı çarşaflar ve bembeyaz havlular buzlu çamur içinde sürüklendi. Bir düzine kadar güzel ayakkabı asfalta yayıldı.

Bobrov, dizlerinin üstüne kalkıp doğrulmaya çalıştı. Battaniyeli kadın bir kez daha ona kürekle vurdu. Bobrov yere yığıldı. Kadın, Bobrov'un güzel paltosunun düğmelerini açtı ve adamın üzerinden çıkarmaya çalıştı. Bobrov kadına karşı koymaya çabaladı. Kadın iyice öfkelenmişti ve Bobrov hareketsiz kalana, ağırılmış kısa saçları kana bulanana kadar tekrar tekrar ona vurdu. Sonra battaniyesini fırlatıp attı ve Bobrov'un paltosunu giydi.

Volodya, Bobrov'un hareketsiz vücuduna yaklaştı. Gözleri açık, cansız cansız bakıyordu. Volodya onun yanına diz çöküp nefesini ve kalp atışlarını dinledi. Hiçbir kısırtı yoktu. Adam ölmüştü.

"Korkaklara merhamet yok!" dedi Volodya ama adamın göz kapaklarını kapattı.

Kadınlardan bazıları piyanonun kayışlarını çözdü. Piyano, arabanın üs-

tünden kaydı ve akortsuz bir tangirtıyla yere düştü. Kadınlar coşku içinde, ellerindeki kürekler ve kazmalarla piyanoya vurmaya başladı.

Diğerleri; etrafa saçılan eşyaların başında tartışıyor, çatal kaşıkları topluyor, çarşafı bohçalıyor, elde etmeye çalıştıkları zarif çamaşırları çekelerken yırtıyorlardı. Kavgalar çıkmaya başladı. Bir porselen demlik, Zoya'nın kafasının üstünden uçtu.

Volodya hemen onun yanına döndü. "Bu iş tam tek mil bir isyana dönüyor," dedi. "Bir askerî arabam ve şoförüm var, seni buradan götüreceğim."

Zoya bir saniye tereddüt etti. "Teşekkür ederim," dedi, birlikte arabaya koşarlarken. Onlar arabaya biner binmez şoför oradan uzaklaştı.

(ii)

Erik von Ulrich'in Führer'e olan inancı, Sovyetler Birliği'nin işgali sırasında daha da güçlendi. Alman orduları Rusya'nın engin düzlüklerinde fırtına estirip Kızıl Orduyu saman süpürür gibi süpürürken Erik, bütün sadakatini adadığı liderinin stratejik dehasına hayran kaldı.

Kolay bir iş olduğu için değil. Ekim ayının yağmurlarında kırsal alanlar çamur banyosuna dönmüştü; buna, *rasputitsa* diyorlardı –*yolların yok olduğu zaman*. Erik'in ambulansı bir çamur batağının içine girdi. Aracın önünde bir çamur dalgası oluştu ve yavaş yavaş ambulansın hızını kesti; ta ki Hermann'la ikisi arabadan inip aracın ilerleyebilmesi için tekerleklerin önündeki çamuru kürekle temizlemek zorunda kalana kadar.

Aynı şey, bütün Alman ordusu için geçerliydi ve Moskova'ya taarruz, bir sürünme hızında ilerlemeye başlamıştı. Dahası; çamurlu yollar demek, malzeme ikmal kamyonlarının yetişememesi demektir. Ordunun cephanesi, benzini ve yiyeceği azalıyordu; Erik'in birimindeki ilaç ve diğer tıbbi malzeme seviyesi de tehlikeli sınırlara kadar inmişti.

Kasım başında ilk don düştüğünde Erik'in keyfi ilk başta tekrar yerine geldi. Don, bir nimet gibiydi; yollar tekrar sertleşmiş ve ambulansın normal hızda ilerlemesine izin vermişti. Ama sırtındaki yazlık üniforma ve pamuklu çamaşırlar içinde donuyordu –kışlık üniformalar henüz Almanya'dan onlara kadar yetişmemişti. Düşük sıcaklıkta kullanılacak ve ambulansın çalışabilmesi için gerekli makine yağları da yetişmemişti. Elbette bu yağ; tüm askerî araçların, tankların ve top arabalarının da ihtiyacı vardı. Yoldayken Erik'in, her gece iki saatte bir kalkıp ambulansı çalıştırması ve beş dakika süreyle ısıtması gerekiyordu; yağın katılaşmasını ve taş gibi donmasını önlemenin tek yolu buydu. Buna rağmen her sabah, hareket etmeden bir saat

önce ambulansın yanında dikkatlice bir ateş yakıyordu.

Yüzlerce araç bozuldu ve terk edildi. Luftwaffe uçakları, bütün gece derme çatma hava pistlerinde kalıyor ve sabah olunca dondukları için marş basmayı reddediyorlardı. Bu yüzden, karada ilerleyen askerleri koruyan hava desteği de basbayağı ortadan kalkmıştı.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen Ruslar geri çekiliyordu. Ruslar cesaretle savaşıyor ama gene de geri çekilmeye zorlanıyorlardı. Erik'in birimi, zaman zaman durup ortalığa saçılan Rus cesetlerini temizliyor; yolun kıyısına üst üste yığılan donmuş cesetler, tüyler ürperten setler hâline dönüşüyordu. Fakat Almanlar, dur durak bilmeden ve acımasızca Moskova'ya yaklaşıyordu.

Erik, kısa bir süre sonra gamalı haç bayraklarının Kremlin kulelerinde coşkuyla dalgalanacağından ve Panzerlerin de Kızıl Meydan'da görkemli bir geçit töreni yapacağından emindi.

Bu arada termometreler, eksi on santigradı gösteriyor ve sıcaklık, her gece biraz daha düşüyordu.

Erik'in sahra hastanesi birimi; şimdi küçük bir kasabada, donmuş bir kanalın yanındaydı ve etrafı ladin ormanı ile çevriliydi. Erik, kasabanın adını bilmiyordu. Ruslar, geri çekilirken hemen her şeyi tahrip ediyordu ama bu kasaba öyle ya da böyle ayakta kalmıştı. Kasabanın modern bir hastanesi vardı ve Almanlar, hemen oraya el koymuştu. Dr. Weiss, durumları ne olursa olsun hastalarını derhâl evlerine göndermeleri konusunda yerel doktorları uyardı.

Erik şimdi, don ısırmasına uğramış on sekiz yaşlarında bir delikanlıya muayene ediyordu. Hastanın yüzü balmumu gibi sararmıştı ve dokunulduğunda donmuş bir sertlik hissediliyordu. Erik ve Hermann, hastanın incecik yazlık üniformasını kestiklerinde kol ve bacakların morluklarla kaplanmış olduğunu gördüler. Yırtık çizmelerinin içi, soğuktan korunmak için acınası bir teşebbüsle gazete kâğıtlarıyla doldurulmuştu. Hastanın çizmelerini çıkardığında Erik, kangrenin o tipik çürüme kokusunu aldı.

Mamafih, diye düşünüyordu Erik, *gene de bu çocuğu bacaklarının kesilmesinden kurtarabiliriz.*

Ne yapmaları gerektiğini biliyorlardı çünkü savaş yarası almışlardan çok, don ısırgı geçiren hastaları tedavi ediyorlardı.

Erik; banyo küvetini doldurdu, sonra Hermann Braun'la birlikte hastayı ılık suya indirdi ve vücut yumuşadıkça muayene etmeye devam etti. Bir ayaktaki ve diğer ayağın parmaklarındaki siyah kangreni gördü.

Su soğumaya başlayınca hastayı dışarı çıkardılar, kuruladılar ve yatağına

yatırıp üstünü battanilyelerle örttüler. Sonra etrafına, ısıtılmış ve havlulara sarılmış tuğlalar koydular.

Hastanın bilinci yerindeydi ve panik hâlindeydi. “Ayağımı kaybedecek miyim?” diye sordu.

“Doktor bilir,” dedi Erik, otomatikman. “Bizler emir kuluyuz.”

“Ama sizler bir sürü hasta görüyorsunuz,” diye ısrar etti hasta. “En iyi tahminin nedir?”

“Sanırım, düzelebilirsin,” dedi Erik. Düzelmese ne olacağını biliyordu. Daha az etkilenmiş ayak için Dr. Weiss, demir kesici gibi büyük bir makas kullanarak ayak parmaklarını kesecekti; diğer ayak ise diz kapağının altından kesilecekti.

Birkaç dakika sonra Weiss geldi; hastanın ayaklarını muayene etti. “Hastayı, amputasyon¹ için hazırlayın,” dedi, duygusuz bir aceleyle.

Erik, keder hissetti. Güçlü ve genç bir adam daha, hayatına sakat bir insan olarak devam etmek zorunda kalacaktı. *Ne yazık!*

Ama hasta, olaya farklı bakıyordu. “Tanrı’ya şükür,” dedi. “Artık savaşmak zorunda kalmayacağım.”

Hastayı ameliyata hazırlarken Erik, bu hastanın da bozguncu tutumda ısrar eden –ve kendi ailesinin de aralarında bulunduğu– birçok insandan biri olduğunu düşündü. Merhum babasını sık sık düşünüyor, keder ve acısına derin bir öfke karışıyordu. *Babam, hiçbir zaman çoğunluğa katılıp Üçüncü Reich’in zaferini kutlamadı,* diye düşündü, acı acı. *Her zaman bir şeylerden şikâyet etti, Führer’in kararlarını sorguladı, silahlı kuvvetlerin ahlakını hakir gördü.* Babası neden o kadar asilik etmişti ki? Neden o modası geçmiş demokrasi ideolojisine o kadar derinden bağlıydı? Özgürlüğün Almanya’ya hiçbir yararı olmamış ama Faşizm, bütün ülkeyi kurtarmıştı.

Babasına karşı öfke hissediyordu ama nasıl öldüğünü hatırladıkça göz yaşları gözlerini yakıyordu. Erik ilk başta, babasını Gestaponun öldürdüğünü inkâr etmişti ama sonra, muhtemelen öyle olduğuna kanaat getirmişti. Gestapo üyeleri, kiliselerin Pazar Okulu öğretmenleri değildi elbette: Hükümet hakkında yalan söyleyen insanları dövüyorlardı. Babası, hükümetin engelli insanları öldürüp öldürmediği sorusunu sormakta ısrar etmişti. İngiliz karısının ve aşırı duygusal kızının söylediklerine kulak asma aptallığını göstermişti. Erik, onları çok seviyordu ve bu sevgisi, öylesine büyük bir yanlış fikirde o kadar çok inat ettikleri için daha fazla acı hissetmesine neden oluyordu.

¹ Kol, bacak, kulak gibi organların tedavi amacıyla kısmen veya tamamen kesilmesi için yapılan ameliyat (çev. notu).

Berlin’de iznini kullandığı sırada Erik, Hermann’ın babasını (Hermann’la ikisi küçük birer çocukken coşkulu Nazi felsefesini onlara ilk anlatan adamı) ziyarete gitmişti. Herr Braun, şimdi SS üyesiydi. Erik ona; engelli insanların özel hastanelerde hükûmet izniyle öldürüldüğünü, barda karşılaştığı bir adamdan dinlediğini söylemişti. “Yeni Almanya’nın ileri atılımında, engelli insanların masraflı bir yük olduğu doğru,” demişti Herr Braun, Eriğe. “Yahudilerle diğer yozlaşmış tipler baskılanarak ve melez insanlar üreten karma evlilikler engellenerek ırkımız arıtılmalı. Ama ötenazi, hiçbir zaman Nazi politikası olmadı. Bazen zalimce gelse de kararlıyız ama biz, insanları öldürmüyoruz. Bu, Komünistlerin bir yalanıdır.”

Kendi babasının suçlamaları haksızdı. Ama gene de Erik, zaman zaman ağlıyordu.

Bereket versin ki delicesine bir meşguliyet içindeydi. Her sabah bir sürü hasta geliyordu ve çoğu da bir gün önce yaralanmış askerlerdi.

Sonra, çok kısa süren bir durulmanın ardından o günün ilk yaralıları getiriliyordu. Donma ısırgığı geçiren asker Dr. Weiss tarafından ameliyat edildikten sonra Erik, Hermann ve Weiss, tıklım tıklı personel salonunda bir kuşluk vakti molası aldılar.

Hermann, okuduğu gazeteden başını kaldırdı. “Berlin’dekiler, hâlihazırda zaferi kazandığımızı söylüyor!” dedi. “Buraya gelip kendi gözleriyle görmeleri gerek.”

Dr. Weiss, her zamanki anlaşılması güç üslubuyla konuştu: “Führer, Sportpalast’ta¹ fevkalade ilginç bir konuşma yaptı. Rusların barbarca bayağılıklarından söz etti. Ben bunu oldukça rahatlatıcı buldum çünkü Rusların, bugüne kadar karşılaştığımız en zorlu savaşçılar olduğu izlenimini edinmeye başlamıştım. Lehlerden, Belçikalılardan, Felemenklerden, Fransızlardan veya İngilizlerden daha uzun ve daha çetin savaşçılar. Askerî mühimmat malzemeleri yetersiz ve Rus liderliği berbat olabilir; yarı aç da olabilirler ama gene de işe yaramaz tüfeklerini sallaya sallaya ve sanki yaşamaya veya ölmeye hiç aldırmyorlarmış gibi bizim makineli tüfeklerin üstüne koşuyorlar. Bunun, onların barbarlıklarının bir göstergesi olduğunu duyduğuma memnun oldum doğrusu. Çok cesur ve vatansever olduklarını düşünmeye başlamıştım.”

Her zamanki gibi Weiss, bambaşka bir şey söylediği hâlde Führer ile hemfikirmiş gibi görünüyordu. Hermann, kafası karışmış gibi bakıyordu ama Erik anladı ve öfkeleni. “Ruslar her ne olurlarsa olsun kaybediyorlar,”

¹ Çok amaçlı bir kapalı arena olarak 1910 yılında Berlin’de inşa edilen ve Nazi döneminde propaganda konuşmaları için kullanılan bina, 1973’te yıkıldı (çev. notu).

dedi. “Moskova’dan kırk mil uzaktayız. Führer’in haklı olduğu ispatlandı.”

“Ve Führer, Napolyon’dan çok daha akıllı,” dedi Dr. Weiss.

“Napolyon zamanında attan daha hızlı hareket edebilen bir şey yoktu,” dedi Erik. “Bugün ise motorlu araçlarımız, telsiz telgraflarımız var. Modern iletişim, Napolyon’un başarısız olduğu yerde¹ bizim başarmamızı sağlıyor.”

“Ya da Moskova’yı fethettiğimizde sağlamış olacaklar.”

“Ki birkaç saatte olmasa bile birkaç günde bunu başaracağız. Bundan şüphe bile edemezsiniz!”

“Edemez miyim? Kendi generallerimizden bazılarının, bulunduğumuz yerde durup bir savunma hattı inşa etmemizi önerdiklerini sanıyordum. Bulduğumuz mevzileri koruyabilir, kış için ikmal yapar ve bahar geldiğinde tekrar ilerleyebiliriz.”

“Bu bana, haince bir korkaklık gibi geliyor!” dedi Erik, hararetle bir öfkeyle.

“Haklısın. Haklı olmalısın çünkü anladığım kadarıyla Berlin de general-lere aynen bunu söyledi; karargâhtaki adamların cephedekilerden daha iyi bir perspektifleri olduğu besbelli.”

“Kızıl Orduyu neredeyse silip süpürdük!”

“Fakat görünüme bakılırsa Stalin, tıpkı bir sihirbaz gibi yokluk içinden bir ordu üretebiliyor. Bu taarruzun başında onun iki yüz tümeni olduğunu sanıyorduk; şimdiyse üç yüzden fazla tümeni olduğunu düşünüyoruz. O ilave yüz tümeni nereden buldu acaba?”

“Führer’in kararının doğru olduğu bir kez daha ispatlanacak!”

“Elbette ispatlanacak, Erik.”

“Bugüne kadar hiç yanlış yapmadı!”

“Bir adam, uçabileceğini düşünüyormuş ve on katlı bir binanın tepesinden atlamış. Beyhude yere kollarını bir kanat gibi çırpıp çırpıp düşerek beşinci kat hizasından geçerken ‘Şu ana kadar her şey yolunda,’ dediğini duymuşlar.”

Personel odasına bir asker daldı. “Bir kaza oldu,” dedi. “Kasabanın kuze-yindeki taş ocağının orada, üç araç çarpıştı. Bazı SS subayları yaralı.”

SS’ler ya da *Schutzstaffel*, ilk başta Hitler’in kişisel muhafızlarıydı ve şimdi çok güçlü bir seçkin kadrosuna dönüşmüşlerdi. Erik; onların olağanüstü disiplinine, ultra sık üniformalarına ve özellikle de Hitler’e yakınlıklarına hayrandı.

“Pekâlâ, hemen bir ambulans gönderin,” dedi Weiss.

¹ Napolyon’un Rusya Seferi Aralık 1812’de sona ererken Fransız Ordusu, diğer etkenlerin yanı sıra esasen soğuktan kırılarak yok oldu (çev. notu).

“Bu, *Einsatzgruppe* –yani Özel Grup,” dedi asker.

Erik, *Özel Grup* hakkında belli belirsiz bir şeyler duymuştu: Fethedilen topraklarda ordunun peşinden gidiyor; sorun çıkaranları, potansiyel sabotajcıları ve Komünistleri topluyorlardı. Muhtemelen, bu kasabanın dışında da bir toplama kampı kuruyorlardı.

“Kaç yaralı var?” diye sordu Weiss.

“Altı veya yedi. Hâlâ araçlardaki yaralıları çıkarmaya çalışıyorlar.”

“Tamam. Braun ve von Ulrich, siz de gidin.”

Erik memnun olmuştu. Führer’in en ateşli destekçileriyle omuz omuza olmaktan mutluluk duyacaktı ve hatta onlara hizmet ettiği için daha da mutlu olacaktı.

Asker onlara, gidecekleri yönü gösteren bir mesaj kâğıdı verdi.

Erik ve Hermann, kalan çaylarını bir dikişte yutup sigaralarını da söndürerek odadan çıktılar. Erik, ölmüş bir Rus subayından alınmış kürk bir palto giydi ama üniforması görünsün diye önünü iliklemedi. Çabucak garaja gittiler; ambulansı Hermann kullandı.

Erik, hafif bir kar yağışının arasından yolu görmeye çalışarak kâğıtta yazanları okuyor ve Hermann’a yön gösteriyordu.

Yol, kasabanın dışına çıktı ve ormanın içindeki keskin virajlara girdi. Karşı yönden gelen birkaç otobüs ve kamyonun yanından geçtiler. Yoldaki kar kalınlaşmıştı; Hermann, kaygan zeminde pek hızlı gidemiyordu. Erik, kazanın nasıl meydana gelmiş olabileceğini rahatça hayal ediliyordu.

Kısa bir kış gününün öğleden sonrasıydı. Yılın bu zamanında gün ışığı, sabah saat onda başlıyor ve akşam beşte kayboluyordu. Kar bulutları arasından gri bir ışık geliyordu. Yolun iki yanını kaplayan yüksek çam ağaçları, ormanın dibini daha da karartıyordu. Erik, Grimm Kardeşler’in bir peri masalında yaşıyormuş da ormanın derinliklerinde kötülüğün saklandığı yere giden patikayı izliyormuş gibi hissetti.

Sola dönecek bir yer arıyorlardı ki bir noktada, yolu işaret eden bir nöbetçi asker buldular. Onu geçtikten sonra ağaçların arasındaki kalles patikada hoplaya zıplaya ilerlediler ve onlara el sallayan ikinci bir nöbetçi gördüler. “Yürüme hızından daha fazla hız yapmayın,” dedi ikinci nöbetçi. “Zaten kaza da o yüzden oldu.”

Bir dakika sonra da kaza mahallinin üstüne çıktılar. Enkaza dönen araçlar –bir otobüs, bir cip ve tekerleklerinde kar zinciri olan bir limuzin Mercedes– birbirine kaynamış gibiydi. Erik ve Hermann ambulanstan indiler.

Otobüs boştu. Yerde yatan üç adam, muhtemelen cipteki yolculardı.

Diğer iki araç arasında sandviç içi gibi sıkışıp kalmış otomobilin etrafına toplanmış birkaç asker, besbelli ki içindeki insanları çıkarmaya çalışıyordu.

Erik, bir tüfek yayılım ateşinin sesini duydu ve bir an için kimlerin ateş ettiğini merak etti ama bu düşünceyi bir kenara bırakıp işine odaklandı.

Hermann'la birlikte bir adamdan öbürüne giderek yaralarının durumunu incelediler. Yerdeki üç adamdan biri ölmüştü, diğer bir tanesinin kolu kırılmıştı ve üçüncü adamda da basit morluklardan fazla bir hasar yokmuş gibi görünüyordu. Otomobilin içindeki adamlardan biri kan kaybından ölmüştü, diğer bir tanesi baygındı ve üçüncüsü de çığlıklar atıyordu.

Erik, çığlık atan adama bir morfin iğnesi yaptı. Morfin etkisini gösterdiğinde Hermann'la birlikte adamı arabadan çıkarıp ambulansa yerleştirdiler. O yaralı yoldan çekilince askerler, Mercedes'in yamulmuş çelik kasası içinde sıkışıp kalmış baygın adamı kurtarmaya çalıştı. *Adam başından yaralı ve o yarayla zaten ölür*, diye düşündü Erik ama bu fikrini kimseye söylemedi. Cip yolcularına döndü. Hermann, kırık kola bir atel bağlarken Erik de morlukları olan adamın ambulansa kadar yürümesine yardım etti ve içeriye oturttu.

Tekrar Mercedes'in başına döndü. "Onu, beş on dakikaya çıkartırız," dedi bir yüzbaşı. "Biraz bekleyin."

"Tamam," dedi Erik. Tekrar tüfek sesleri duydu ve Özel Grup üyelerinin burada ne aradığını merak ederek ormanın içine doğru biraz yürüdü. Ağaçların arasına birikmiş karda yürümek zordu ve etrafta bir sürü sigara izmariti, yenmiş elmaların göbekleri, atılmış gazeteler ve diğer çöpler gördü; sanki burada bir piknik yapılmış ya da bir fabrikanın çöp arabası buradan geçmiş gibiydi.

Kamyon ve otobüslerin park ettiği bir açıklığa girdi.

Buraya bir sürü insan getirilmişti. Bazı otobüsler, kaza yerinin etrafından dolaşarak gidiyordu ve Erik o açıklığı geçerken yeni otobüsler geldi.

Park yerinin ilerisinde her yaştan yüzlerce Rus gördü; besbelli ki esir alınmışlardı; ancak pek çoğunun bavulları, kutuları ve sanki içinde çok kıymetli bir şey saklıyorlarmış gibi sarıldıkları torbaları vardı. Bir adamın elinde keman gördü. Oyuncak bebek taşıyan küçük bir kız çocuğu çarptı gözüne ve karnının içinde, midesini bulandıran bir önsezi hissetti.

Esirlerin başında, elleri coplu yerel polisler muhafızlık ediyordu. Özel Grup burada ne yapıyorsa onlara yardım eden iş birlikçileri de vardı besbelli. Polisin biri Eriğe baktı ve önü iliklenmemiş paltosunun altındaki üniformayı görünce hiçbir şey söylemedi.

Erik oradan geçerken iyi giyimli bir Rus esir, onunla Almanca konuş-

tu: “Efendim, ben bu kasabadaki lastik fabrikasının direktörüyüm. Hiçbir zaman Komünizme inanmadım ama her yöneticinin mecbur kaldığı gibi onlara karşı sahte bir sadakat gösterdim. Size yardım edebilirim –neyin nerede olduğunu biliyorum. Lütfen beni buradan götürün.”

Erik onu duymazdan geldi ve silah seslerinin geldiği tarafa doğru yürümeye devam etti.

Bir taş ocağına geldi. Yerde, kocaman ve şekilsiz bir çukur vardı; etrafı, karın içinde nöbet tutan yeşil üniformalı askerler gibi dikilen uzun ladin ağaçlarıyla çevriliydi. Bir ucundaki uzun meyil, çukurun dibine iniyordu. Erik o meyile bakarken ikili sıra olmuş bir düzine kadar esir, askerlerin kılavuzluğunda meyilden aşağıya ve karanlık çukurun içine doğru yürümeye başladı.

Erik, esirlerin arasında üç kadın ve on bir yaşlarında bir oğlan çocuğu olduğunu fark etti. Esir kampı taş ocağının içinde bir yerde miydi? Ama bu giden esirlerin elinde herhangi bir bavul veya torba yoktu. Kar, onları takdis ediyormuş gibi kafalarına yağıyordu.

Erik, yakınında bulunan bir SS çavuşuna sordu: “Bu esirler kim, Çavuş?”

“Komünistler,” dedi çavuş. “Bu kasabadan. Siyasi komiserler falan.”

“O küçük oğlan da mı?”

“Yahudiler de var,” dedi çavuş.

“Yani ne bu insanlar, Komünist mi Yahudi mi?”

“Ne fark eder ki?”

“Aynı şey değil de.”

“Hassiktir. Çoğu Yahudi Komünisttir. Çoğu Komünist de Yahudi. Sen hiçbir şey bilmez misin?”

Görünüşe bakılırsa benimle konuşan lastik fabrikası direktörü ikisi de değil, diye düşündü Erik.

Esirler, taş ocağının kayalık dibine ulaştı. O ana kadar, aynı sürünün koyunları gibi yürümüşlerdi: Ne konuşuyor ne de etraflarına bakınıyorlardı. Ama şimdi birdenbire, yerdeki bir şeyi göstererek telaşlanmaya başlamışlardı. Uçuşan kar taneleri arasından aşağıyı görmeye çalıştı: Yağan kar, dipteki kayaların arasında sağa sola saçılmış insan bedenlerinin üstünü örtüyormuş gibi görünüyordu.

Erik; ağaçların arasındaki derin bir yarığın kenarında dikilen elleri tüfekli on iki askeri, ilk defa o zaman fark etti: on iki esir, on iki asker. Ve işte o zaman, burada neler olduğu kafasına dank ederken gördüklerine inanamama duygusuyla birlikte hissettiği dehşet de acı bir safra gibi boğazında yükseldi.

Askerler, tüfeklerini doğrultup esirlere nişan aldı.

“Hayır,” dedi Erik. “Hayır, yapamazsınız.” Onu duyan olmadı.

Kadın esirlerden biri çılgık attı. Erik, o kadının on bir yaşındaki oğlanı tutup sanki kurşunlara engel olabilecekmiş gibi kollarıyla sardığını gördü. Çocuğun annesi olmalıydı.

“Ateş!” diye bağırdı bir subay.

Tüfekler patladı. Esirler oldukları yerde sallanıp yere devrilirken tüfek sesi, çam ağaçlarının üstündeki karların biraz silkelenmesine ve bembeyaz tozuyarak tüfekli adamların üstüne dökülmesine neden oldu.

Erik, küçük oğlanla annesinin birbirine kenetlenmiş vaziyette yere düşüp hareketsiz kalışlarını izledi. “Hayır,” dedi. “Ah, hayır!”

Yakınındaki çavuş, Eriğe baktı. “Neyin var senin be?” dedi, sinirli sinirli. “Hem, kimsin sen?”

“Sihhiye birliğinden,” dedi Erik, çukurun dibindeki dehşet görüntüsünden gözlerini alamadan.

“Ne bok arıyorsun burada?”

“Kazada yaralanan subayları almak için ambulans getirdim.” Erik, on iki kişilik yeni bir grup esirin meyilden aşağı yürümeye başladıklarını gördü. “Ah, Tanrı’m, babam haklıymış,” diye inledi. “Biz, insanları katlediyoruz.”

“Ağıt yakmayı kes de siktir olup ambulansına dön.”

“Evet, Çavuş,” dedi Erik.

(iii)

Kasım sonunda Volodya, savaşı birliklerden birine gönderilmeyi talep etti. İstihbarat görevinin, artık pek fazla bir önemi kalmamış gibiydi. Hâlihazırda Moskova’nın eteklerine kadar gelmiş Almanların niyetini öğrenmek için Kızıl Ordunun Berlin’de casus bulundurması gerekiyordu. Ve Volodya, yaşadığı şehir için savaşmak istiyordu. Hükümet hakkındaki kuşkuları önemini yitirmişti. Stalin’in ahmaklıkları, gizli polisin gaddarlığı, Sovyetler Birliği’ndeki hiçbir şeyin beklediği gibi yürümemesi –hepsi önemini kaybetti. Annesine, kız kardeşine, ikizler Dimka ile Tania’ya ve Zoya’ya; şiddet, tecavüz, açlık ve ölümden başka bir şey getirmeyeceği gayet aşikâr işgalcilere karşı, başını döndüren bir isyan duygusundan başka bir şey hissetmiyordu.

Fakat herkes böyle düşünürse çalıştırabileceği casus kalmayacağının gayet farkındaydı. Almanyadaki muhbirleri; Nazilerin korkunç kötülüklerinin, sadakat ve yurtseverlik duygularının önüne geçtiğini düşünen insanlardı.

Volodya, o casusları harekete geçiren cesaretleri ve sağlam ahlakları nedeniyle onlara karşı şükran duyuyordu. Ama kendisi, farklı şeyler hissediyordu.

Kızıl Ordu İstihbaratında çalışan daha genç adamların pek çoğu da öyle düşünüyordu ve onlardan küçük bir bölük, aralık ayı başında tüfek taburuna katılmıştı. Volodya, anne ve babasını öptü; Zoya'ya, hayatta kalırsa onu tekrar görmek istediğini söyleyen bir not yazdı ve kışlaya taşındı.

Uzun bir süre sonra nihayet Stalin, Moskova'nın doğusundaki destek birliklerini harekete geçirmişti. On Üçüncü Sibirya Tümeni, gittikçe yaklaşan Almanların karşısına gönderildi. Tümendeki askerlerin bazıları, cepheye giderken kısa bir süre için Moskova'ya uğramıştı. Ve sokaklara çıkan Moskovalılar, beyaz renkli kalın kapitone paltolarının altına koyun derisinden çizmeler giyerek ve kar gözlükleri takarak kayak kullanan veya acar bozkır midillilerine binen bu askerleri izlemişti.

Tümen, Rusların karşı taarruzu için tam zamanında yetişmişti.

Bu taarruz, Kızıl Ordunun son şansıydı. Son beş ayda zaman zaman Sovyetler Birliği, işgalcilerin karşısına yüz binlerce asker sürmüştü. Her seferinde de Almanlar; biraz duraksamış, karşı taarruzu savuşturmuş ve bitmek bilmeyen ilerlemelerine devam etmişti. Fakat bu taarruz da başarısız olursa başka bir taarruz daha olmayacaktı. Almanlar Moskova'yı alacaktı ve Moskova'yı almaları demek, bütün SSCB'yi ele geçirmeleri demektir. İşte o zaman Volodya'nın annesi, Dimka ve Tania'ya karaborsada süt bulabilmek için votka şişelerini satacaktı.

Aralık ayının dördüncü günü, Sovyet askerleri şehirden çıktı. Kuzeye, batıya ve güneye yönelerek en son gayretlerini harcayacakları mevzilerine yerleştiler. Düşmanın dikkatini çekmemek için fener taşımadılar; ateş yakmalarına hatta sigara içmelerine bile izin verilmedi.

O gece cepheyi, NKVD ajanları ziyaret etti.

Volodya, kemirgen suratlı eniştesi İlya Dvorkin'i onların arasında göremedi ama mutlaka o ajanların arasında olmalıydı. Tanımadığı bir çift ajan, Volodya ve bir düzine adamın tüfeklerini temizlediği açık ordu-gâha geldi. "Hükûmeti eleştiren birilerini duydunuz mu?" diye sordular. "Arkadaşlarınız Yoltaş Stalin hakkında ne düşünüyor? Kimler, ordunun strateji ve taktiklerini sorguluyor?"

Volodya kulaklarına inanamadı. O anda bunun ne önemi vardı? Bir iki gün içinde Moskova, ya kurtulacak ya da tamamen kaybedilecekti. Subayları hakkında dedikodu yapan askerleri kim umursardı ki? Sorgulanmayı kısa kesmenin yolunu buldu: Kendisinin ve adamlarının sessizlik kuralı altın-

da olduklarını ve kurala uymayanları vurma emri aldığını söyledi ve –hiç çekinmeden– ekledi: Hemen çekip gittikleri takdirde gizli polis ajanlarına dokunmayacaktı.

Bu taktik işe yaradı ama Volodya'nın, NKVD'nin bütün cephedeki askerlerin moralini bozduğundan hiç şüphesi yoktu.

5 Aralık Cuma günü akşamı, Rus topçularının gök gürültüleriyle çarpışma başladı. Ertesi sabah şafak vakti Volodya ve taburu, bir kar tipisi altında ilerledi. Aldıkları emir, kanalın öbür ucundaki küçük bir kasabayı ele geçirmektir.

Volodya, Almanların savunma hattına cepheden saldırma emrini kulak arkası etti. Bu eski usul bir Rus taktiğiydi ve o an, kalın kafalıların saçma sapan fikirlerine sadakatle itaat etme vakti değildi.

Yüz adamıyla birlikte kanaldan yukarı doğru ilerledi, buz tutmuş kanalın karşı kıyısına kasabanın kuzeyinden geçti ve Almanlara yandan yaklaştı. Sol tarafındaki çatışmanın kükremelerini duyabiliyordu ve Alman hattının arkasına geçtiğini biliyordu.

Kar tipisi altında Volodya'nın gözleri neredeyse hiçbir şey görmüyordu. Topların ateşlenmesiyle çıkan ışık, zaman zaman bir an için bulutları aydınlatıyordu ama yer seviyesindeki görüş mesafesi birkaç metreden fazla değildi. *Ancak bu*, diye düşündü iyimserlik içinde, *Rusların sessizce sokulup Almanlara sürpriz yapmasına imkân sağlayacak.*

Amansız bir soğuk vardı: eksi 35 santigrat derece. Ve bu şartlar, her iki taraf için kötü olsa da Almanlar için daha da kötüydü; çünkü soğuk havadan korunacak donanımları yoktu.

Normalde çok etkin çalışan Almanların, savunma hattını pekiştirememiş olmalarına şaşırırdı. Burada siper yoktu, tanksavar çukurlar yoktu, yer altı sığınakları yoktu. Cephe saydıkları yerler, bir dizi mukavemet noktasından başka bir şey değildi. Aradaki boşluklardan kasabanın içine sızmak ve zayıf noktaları –kışlaları, kantinleri ve cephanelikleri– bulmak oldukça kolaydı.

Adamları, elli tankın park hâlinde bulunduğu futbol sahasına girmek için sadece üç askeri vurmuştu. *Bu kadar kolay olabilir mi*, diye merak etti Volodya. Rusya'nın yarısını fetheden kuvvetler, şimdi harcanmış ve tükenmiş miydi?

Daha önceki çatışmalarda ölen Rus askerlerinin cesetleri, öldükleri yerde donmaya bırakılmıştı ve üzerlerinde paltoları ya da postalları yoktu; muhtemelen soğuktan donan Almanlar tarafından alınmıştı.

Kasabanın sokakları, terk edilmiş askeri araçlarla doluydu: kapıları açık

boş kamyonlar, motorları soğumuş ve üstleri karla kaplanmış tanklar, sanki bir tamirci tarafından tamir edilmeye çalışılmış ama çaresizlik içinde öylece bırakılmış gibi duran motor kapakları açık kalmış cipler.

Ana caddeyi geçerken Volodya, bir araba sesi duydu ve yağın karın içinde, sol tarafından yaklaşan bir aracın farlarını fark etti. İlk başta bunun, Alman hattını geçmeyi başarmış bir Sovyet aracı olduğunu sandı. Sonra ona ve adamlarına ateş edilince herkesin mevzilenmesi için bağırdı. Gelen araç, bir Kubelwagen –yani ön kaputun üstünde yedek lastiğiyle Volkswagen– marka bir cipti. Bu ciplerin motoru hava soğutmalıydı ve donmamış olmasının sebebi bu olmalıydı. Cip, son hızla yanlarından geçip ortalığı sarsarken içindeki Almanlar, oturdukları yerden ateş ediyordu.

Volodya o kadar şaşırmıştı ki karşı ateş açmayı bile unuttu. Neden içi silahlı Almanlarla dolu bir araç çatışma alanından uzaklaşıyordu?

Adamlarını caddenin karşısına geçirdi. Şu anda çatışa çatışa evden eve ilerliyor olacaklarını sanmıştı ama hemen hemen hiç mukavemet görmüyorlardı. İşgal altındaki kasabanın binaları kilitlenmişti; kepenkler indirilmiş, panjurlar kapatılmış ve pencereler karanlıktı. Binaların içinde Ruslar varsa ve sağduyuları da varsa yataklarının altına saklanmış olmalıydılar.

Caddeden, başka motorlu araçlar da geçti ve Volodya, subayların muharebe alanından kaçtıklarını düşündü. Degtyarev DP-28 hafif makineli tüfek taşıyan bir grubu, bir kafeye konuşlanıp geçen arabalara ateş etmekle görevlendirdi. Yarın Rusları öldürecek hiç kimsenin yaşamasını istemiyordu. Ana yolun üstünde, alçak bir tuğla bina gördü; pencerelerindeki daracık perdelerin arkasında parlak bir ışık vardı.

Tipide pek fazla uzağı göremeyen bir nöbetçinin yanından sürüne sürüne geçti, pencereden içeri baktı ve içerideki subayları fark etti. Tabur karargâhının içine baktığını tahmin etti.

Kendi çavuşlarına fısıldayarak emirlerini verdi. Pencerelere ateş ettiler ve içeriye el bombaları attılar. Ellerini başının üstüne kaldırmış birkaç Alman dışarı çıktı. Bir dakika sonra Volodya, binayı ele geçirmişti.

Yeni bir ses duydu. Şaşkın şaşkın kaşlarını çatarak dinledi.

Her şeyden çok bir futbol kalabalığının sesine benziyordu. Karargâh binasından dışarı çıktı. Ses, cephe yönünden geliyor ve gittikçe yükseliyordu.

Sonra o sesin ardından bir makineli tüfek ateşi duyuldu; anayolun yüz metre kadar ilerisinden geliyordu; bir kamyon yan yan kaydı ve hızla gelip yoldan çıktı, tuğla bir duvara çarpıp alev aldı; muhtemelen Volodya'nın görevlendirdiği DP-28 tarafından vurulmuştu. Onun arkasından gelen iki araç derhâl kaçtı.

Volodya kafeye koştı. Makineli tüfek, bir yemek masasında iki ayağının üstünde duruyordu. Bu tip makineli tüfeklere *plakçalar* diyorlardı çünkü namlunun üstündeki mermi şarjörü tepsî gibi yuvarlaktı.

Volodya'nın iki adamı kendi aralarında eğleniyordu. "Bahçede güvercin avlamak gibi, efendim!" dedi silahı ateşleyen. "Çok kolay!" Adamlardan biri mutfağı yağmalamış ve mucizevi bir şekilde dokunulmamış, büyük bir kutu dondurma bulmuştu; onu kaşıklıyorlardı.

Volodya, kafenin kırık penceresinden dışarı baktı. Yaklaşan başka bir araç gördü. Araç yaklaştıkça içindekilerin Alman üniformalarını fark etti. Peşinde başkaları da vardı –belki bir düzine, belki yüzlerce. O futbol kalabalığı sesi bunlardan geliyor olmalıydı.

Makineli tüfeği kullanan asker, namluyu yaklaşan araca doğrulttu ama Volodya, elini askerin omzuna koydu. "Bekle," dedi.

Gözleri yana yana tipinin içine baktı. Görebildiği tek şey, daha fazla araç ve koşan adamlardı; birkaç da at vardı.

Askerlerden biri de tüfeğini doğrulttu. "Ateş etme," dedi Volodya. Kalabalık biraz daha yaklaştı. "Bu kalabalığı durduramayız –bir dakika da hakkımızdan gelirler," dedi. "Bırakın geçsinler. Saklanın." Adamları yere yattı; makineli tüfeği kullanan, DP-28'i masanın üstünden kaldırdı. Volodya yere oturdu ve pencere denizliğinden dışarıyı gözetledi.

Gürültü bir kükreme sesine dönüştü. Başlarındaki adam, kafenin önünden geçti. Arkasındaki kalabalık; koşuyor, tökezliyor ve topallıyordu. Bazılarının elinde tüfekler vardı, pek çoğu silahını kaybetmişe benziyordu; bazıları palto ve şapka giymişti ama diğerlerinde sadece üniforma gömlekleri vardı. Pek çoğu yaralıydı. Volodya, kafası bandajlı bir adamın yere düştüğünü, yerde birkaç metre süründüğünü ve sonra hareketsiz kaldığını gördü. Hiç kimse ona aldırmadı. Atlı bir süvari, bir piyadeye çarpıp tökezledi ama arkasına bile bakmadan dörtlüğe ilerledi. Cipler ve subay arabaları; tehlike saç a saç kalabalığın içinden geçerken karda kaydılar, deli gibi korna çaldılar ve askerler, yolun kenarına kaçıştı.

Volodya, bunun bir bozgun olduğunu anladı: Binlercesi geçiyordu. Muazzam bir izdihamdı. Kaçıyorlardı. Nihayet, Almanlar geri çekiliyordu.

1941 (IV)

Woody Dewar ve Joanne Rouzrokh; California-Oakland'dan Honolulu'ya, bir Boeing B-314 deniz uçağıyla uçtular. Pan Am uçuşu on dört saat sürüyordu. Tam inişe geçecekleri zaman, büyük bir münakaşaya tutuştular.

Belki de çok uzun bir süre o kadar daracık bir yere sığışmak zorunda kaldıkları içindi. Deniz uçağı, dünyanın en büyük uçaklarından biriydi ama yolcular, her biri yüz yüze bakan ikili koltuktan oluşan altı küçük kabinden birinde oturmak zorundaydılar. "Treni tercih ederdim," dedi Woody, uzun bacaklarını garip bir vaziyette birbirine dolayarak. Ve Joanne, Hawaii'ye trenle gidilemeyeceğini hatırlatmaya kalkışmayacak kadar nazik davrandı.

Btı yolculuk, Woody'nin ebeveyninin fikriydi. Hawaii'de tatil yapmaya karar vermişlerdi; böylece, Woody'nin Hawaii'de görevli olan kardeşi Chuck'ı da görebileceklerdi. Woody ve Joanne'i de tatilin ikinci haftasında kendilerine katılmaya davet etmişlerdi.

Woody ve Joanne, nişanlanmışlardı. Woody, Washington'un yaz sıcaklığında tutkulu sevişmelerle geçirdikleri dört haftadan sonra yaz sonunda evlenme teklif etmiş; Joanne, bunun çok erken olduğunu söylemişti. Ama Woody, altı yıldır ona âşık olduğunu söyleyip ne kadar daha beklerse yeterli geleceğini sorunca Joanne de sonunda razı olmuştu. Gelecek haziranda, Woody Harvard'dan mezun olur olmaz evleneceklerdi. Bu arada, nişanlı oldukları için ailecek tatile çıkmaya hak kazanmışlardı.

Şimdi birbirlerine *Woods* ve *Jo* diye hitap ediyorlardı.

Ana ada Oahu'ya yaklaşırken uçak alçalmaya başladı. Ormanlarla kaplı dağları, ovalarda seyrek seyrek köyleri, kum plajları ve dalgaları görebiliyorlardı. "Yeni bir mayo aldım," dedi Joanne. Yan yana oturuyorlardı. Dört tane 14 silindirli Wright İkiz Siklon motorun gürültüsü, söylediğinin başkaları tarafından duyulmasını engelleyecek kadar yüksekti.

Woody, *Gazap Üzümleri* romanını okuyordu. Hevesle kitabı elinden bırakı. "Seni onun içinde görmeye can atıyorum," dedi. Ciddiydi. Joanne, mayo üreticilerinin rüyalarındaki kızdı; ürettikleri her şeye müthiş bir seksapeli katıyordu.

Joanne, yarı kapalı gözlerle onu süzdü. “Acaba anne ve baban otelde bizim için bitişik odalar mı ayırtmıştır?” diye sordu. Ela gözleri için için yamıyor gibiydi.

Nişanlı olmaları aynı odada kalabilecekleri anlamına gelmiyordu; en azında resmen kalamazlardı. Ama Woody’nin annesinin gözünden hiçbir şey kaçmazdı; onların seviştiklerini tahmin etmiş olabilirdi.

“Nerede olursan ol ben seni bulurum,” dedi Woody.

“İyi edersin.”

“Öyle konuşma. Zaten bu koltukta hiç rahat değilim.”

Joanne, bundan memnun olmuş gibi gülümsedi.

Amerikan Deniz Üssü görüş alanlarına girdi. Palmiye yaprağı biçiminde doğal bir limandı. Pasifik Filosunun yarısı buradaydı ve yaklaşık yüz tane savaş gemisi vardı. Benzin deposu tanklarının sıralanma biçimi, bir dama tahtası gibi görünüyordu.

Körfezin ortasındaki bir adada hava pisti vardı.

Adanın batı ucuna bakan Woody, bir düzine kadar deniz uçağının kıyıya bağlanmış olduğunu gördü.

Körfezin tam yanında da Hickam Hava üssü vardı. Birkaç yüz tane uçak, kanat uçlarından birbirine değercek hassasiyette bir askerî itinayla asfalt zemin üstünde park edilmişti.

İnişe yaklaşan uçak, palmiye ağaçları ve sevimli bir havailik içindeki çizgili şemsiyelerle kaplı –Woody’nin Waikiki olduğunu tahmin ettiği– bir plajın üstünden uçtu. Sonra da başkent Honolulu olması gereken küçük bir kasabanın üstünden geçtiler.

Dışişleri Bakanlığının, zaten Joanne’e bir izin borcu vardı ama Woody, bu tatile çıkabilmek için birkaç günlüğüne okulu asıyordu. “Babana biraz şaşırdım,” dedi Joanne. “Genellikle tahsilini kesintiye uğratan her şeye karşı çıkıyor.”

“Biliyorum,” dedi Woody. “Ama bu seyahatin gerçek nedenini biliyorsun değil mi, Jo? Chuck’ı sağ salim görebileceğimiz son fırsat olduğunu düşünüyor.”

“Ah, Tanrı’m, gerçekten mi?”

“Babam, bir savaş çıkacağını düşünüyor ve Chuck da donanmada.”

“Sanırım baban haklı. Bir savaş çıkacak.”

“Nasıl bu kadar kesin konuşabiliyorsun?”

“Bütün dünya özgürlük düşmanı kesildi,” dedi Joanne. Kucağındaki kitabı işaret etti: Radyo yayıncısı William Shirer’in *Berlin Diary*¹ adlı çok

¹ *Berlin Günlüğü* anlamında (çev. notu).

satan kitabıydı. “Avrupa, Nazilerin. Rusya, Bolşeviklerin. Ve şimdi de Japonlar, Uzak Doğu’nun kontrolünü ellerine geçiriyor. Böyle bir dünyada Amerika’nın nasıl ayakta kalabileceğini bilmiyorum. Birileriyle iş birliği ve ticaret yapmak zorundayız!”

“Babam da aşağı yukarı böyle düşünüyor. Önümüzdeki yıl Japonlarla savaşa gireceğimizi tahmin ediyor.” Düşünceli düşünceli kaşlarını çattı. “Rusya’da neler oluyor?”

“Almanlar Moskova’yı alabilecek gibi görünmüyor. Ben bakanlıktan ayrılmadan hemen önce duyduğum rivayete göre Ruslar büyük bir karşı taruza geçmiş.”

“İyi haber!”

Woody, pencereden dışarı baktı. Honolulu havaalanını görebiliyordu. Uçağın, pist boyunca uzanan korumalı körfezcikte suya ineceğini düşündü.

“Umarım ben tatildayken bakanlıkta çok önemli şeyler olmaz,” dedi Joanne.

“Neden?”

“Terfi almak istiyorum, Woods. O yüzden ben yokken başka birinin yıldızı parlasın istemiyorum.”

“Terfi mi? Bundan hiç söz etmemiştin.”

“Henüz almadım ama Araştırma Görevlisi olmayı hedefliyorum.”

Woody gülümsedi: “Ne kadar yükseğe tırmanmak istiyorsun?”

“Nanking veya Addis Ababa gibi büyüleyici ama karmaşık bir yerde bü-yükelçi olmak isterim.”

“Sahi mi?”

“Öyle kuşkulu kuşkulu bakma. Frances Perkins, ilk *kadın* Çalışma Bakanı oldu ve çok da başarılı.”

Woody başını aşağı yukarı salladı. Frances Perkins, Roosevelt’in sekiz yıl önce başlayan başkanlığından beri Çalışma Bakanıydı ve sendikaların Yeni Düzen fikrini desteklemesini sağlamıştı. Sıra dışı kadınlar, bugünlerde hemen her göreve talip oluyordu. Ve Joanne de kesinlikle sıra dışı bir kadındı. Ama nedense onun o kadar hırslı olması Woody’de bir şok etkisi yaptı. “Ama bir büyükelçi ülke dışında yaşamak zorunda,” dedi.

“Ne güzel, değil mi? Yabancı bir kültür, değişik bir hava, egzotik kıyafetler.”

“Fakat... bu bir evliliğe nasıl uyacak?”

“Pardon?” dedi Joanne, sert bir tavırla.

Woody omuzlarını kaldırdı: “Gayet doğal bir soru, sence de öyle değil mi?”

Joanne'in yüz ifadesi değişmedi, sadece burun kanatları genişledi –ve Woody bunun, onun öfkelenmeye başladığı anlamına geldiğini biliyordu. “Ben sana böyle bir soru sordum mu?” dedi Joanne.

“Hayır ama...”

“Ee?”

“Sadece merak ediyorum, Jo. Yani benim, senin kariyerin bizi nereye götürürse orada yaşamamı mı bekliyorsun?”

“Ben, senin ihtiyaçlarına ayak uydurmaya çalışacağım ve sanırım, senin de benimkilere ayak uydurman gerekiyor.”

“Ama bu aynı şey değil.”

“Değil mi?” Joanne'in şimdi açıkça öfkelenildiği belliydi. “Buna çok şaşırdım,” dedi.

Woody, bu konuşmanın nasıl olup da birdenbire böyle bir hırçınlığa dönüştüğünü merak etti. Ses tonunu sevimli ve makul tutmaya gayret ederek “Çocuklarımız olmasını istediğimizi konuşmuştuk, değil mi?” diye sordu.

“Onlar benim kadar senin de çocuğun olacak.”

“Tam olarak aynı şekilde değil.”

“Eğer çocuklar evliliğimde beni ikinci sınıf vatandaşa dönüştürecekse o zaman çocuk mocuk olmayacak.”

“Ben öyle demek istemedim!”

“Ne demek istedin, öyleyse!?”

“Eğer sen bir yere büyükelçi atanırsan benim her şeyi bırakıp peşinden gelmemi mi bekliyorsun?”

“Senin, ‘Ah sevgilim, bu senin için harika bir fırsat ve ben kesinlikle senin önünde bir engel olmayacağım,’ demeni bekliyorum. Çok mu abes?”

“Evet!” dedi Woody, öfkelenerek. “Eğer birlikte olmayacaksak evli olmanın anlamı ne?”

“Savaş çıkarsa gönüllü olacak mısın?”

“Sanırım olurum.”

“Ve ordu seni, sana ihtiyaç duyacağı bir yere gönderecek –Avrupa’ya, Uzak Doğu’ya...”

“Eh, evet.”

“Böylece vazifen seni nereye götürecekse oraya gidecek ve beni evde bırakacaksın.”

“Eğer mecbur kalırsam.”

“Ama aynı şeyi ben yapamam, öyle mi?”

“Ama aynı şey değil! Neden aynı şeymiş gibi konuşuyorsun?”

“Çok tuhaf ama benim kariyerim de ülkeme hizmet etmemin bir yolu ve

bu, benim için çok önemli –tıpkı senin vazifenin senin için önemli olması gibi.”

“Huysuzluk ediyorsun!”

“Pekâlâ, Woods, böyle düşündüğün için çok üzgünüm çünkü birlikte geleceğimizle ilgili konuşurken ben çok ciddiydim. Şimdi kendime, artık *birlikte geleceğimiz* diye bir şeyin olup olmadığını sormalıyım.”

“Elbette var!” Woody, hissettiği hayal kırıklığı içinde çığlık atmak istiyordu. “Bu nasıl oldu? Bu noktaya nasıl gelebildik?”

Uçak zıpladı ve Hawaii denizine indi.

(ii)

Chuck Dewar, sırrının anne ve babası tarafından keşfedilebileceği fikri karşısında dehşetli bir korku hissediyordu.

Buffalo'dayken hiçbir şekilde bir aşk ilişkisine girmemişti. Sadece karanlık sokaklarda hiç tanımadığı gençlerle bir iki beceriksiz girişim yaşamıştı, o kadar. Donanmaya katılmasının ana nedeni, ebeveyni öğrenmeden kendisi olabileceği başka yerlere gitmekti. Hawaii'ye geldiğinden beri her şey farklıydı. Burada, kendine benzeyen insanlardan oluşan gizli bir topluluğun üyesiydi. Heteroseksüelmiş gibi davranmak zorunda kalmadığı barlara, restoranlara ve dans salonlarına gidebiliyordu. Bir iki ilişki yaşamış ve sonunda âşık olmuştu. Birçok insan, onun bu sırrını biliyordu ve şimdi, ebeveyni de öğrenebilirdi.

Babası, deniz üssündeki sinyal istihbarat birimini ziyaret etmeye davet edilmişti; burası HYPO İstasyonu¹ adıyla biliniyordu. Senato Dış İlişkiler Komitesinin bir üyesi olarak Senatör Dewar, askerî sırların birçoğuna vakıf oluyordu ve hâlihazırda Washington'daki, Op-20-G adıyla bilinen sinyal istihbarat karargâhını da gezmişti.

Chuck, donanmaya ait bir Packard LeBaron limuzin otomobille babasının Honolulu'da kaldığı otele gelip onu aldı.

Babası, beyaz bir hasır şapka takmıştı. Arabayla limanın kıyısından dolaırken ısıklık çalıyordu.

“Pasifik Filosu,” dedi babası. “Ne güzel bir manzara.”

Chuck da aynı fikirdeydi. “Müthiş, değil mi?” dedi. Gemiler –özellikle de ABD Donanmasının boyanmış, temizlenmiş ve cilalanmış gemileri– çok güzeldi. Chuck, donanmanın harika bir yer olduğunu düşünüyordu.

¹ Fleet Radio Unit Pacific (FRUPAC, *Pasifik Filosu Radyo Birimi*) adıyla da biliniyor (çev. notu).

“Bütün savaş gemileri mükemmel bir sırayla dizilmiş,” dedi Gus, hayranlıkla.

“Biz buna *Savaş Gemisi Taburu* diyoruz. Açıkta demirleyenler *Maryland*, *Tennessee*, *Arizona*, *Nevada*, *Oklahoma* ve *West Virginia*.” Savaş gemileri, eyaletlerin adını taşıyordu. “*California* ve *Pennsylvania*, limanda ama onları da buradan görebilirsin.”

Donanma üssünün avlusuna girilen ana kapıda nöbet tutan deniz piyadesi, resmî arabayı tanıdı ve onlara el salladı. Denizaltı üssüne doğru gittiler ve Yönetim Binası karargâhının arkasındaki otoparkta durdular. Chuck babasını, binanın yeni hizmete giren kanadına götürdü.

Yüzbaşı Vandermeier, onları bekliyordu.

Vandermeier, Chuck’ın en büyük kâbusuydu. Sırrını tahmin ettiği için Chuck’a karşı bir soğukluk geliştirmişti. Chuck’a daima *pudriyer ponponu* veya *hanım evladı* diye hitap ediyordu. Elinden gelse ağzındaki baklayı tükürebilirdi.

Vandermeier, kısa boylu ve gürbüz bir adamdı; pürüzlü bir sesi vardı ve ağzı kokardı. Gus’a bir asker selamı çaktı ve elini sıktı. “Hoş geldiniz, Senatör,” dedi. “Size on dördüncü Donanma Üssünün İletişim İstihbarat Birimini tanıtma şerefi bana verildi.” Bu, Japon İmparatorluk Donanmasının telsiz sinyallerini izleme grubu için kasten örtük olarak belirlenmiş bir isimdi.

“Teşekkür ederim, Yüzbaşı,” dedi Gus.

“Sizi önceden uyarayım, efendim,” dedi Yüzbaşı. “Burası formalite dışı bir grup. Bu türden görevler, genellikle eksantrik insanlar tarafından yapılır ve her zaman donanma üniforması giymezler. Sorumlu subay Komutan Rochefort, kırmızı bir kadife ceket giyer.” Vandermeier, açıkça sırıttı. “Onun nalet bir homo gibi görüldüğünü düşünebilirsiniz.”

Chuck, renk vermemeye gayret etti.

“Güvenli bölgeye girene kadar başka bir şey söylemeyeceğim,” dedi Vandermeier.

“Pekâlâ,” dedi Gus.

Merdivenlerden bodrum kata indiler ve kilitli iki kapıdan geçtiler.

HYPO İstasyonu, neon lambalarla aydınlatılan ve otuz adamın çalıştığı penceresiz bir odaydı. Normal çalışma masaları ve sandalyelerin yanı sıra devasa büyüklükte harita masaları ile IBM yazıcılar, tasnif ve dizgi makineleri ve deşifre maratonu seanslarında kriptanalistlerin nöbetleşe uyudukları iki portatif yatak da vardı. Adamların bazılarının sırtında jilet gibi üniformalar varken bazılarında da tıpkı Vandermeier’in uyardığı gibi döküntü sivil giysiler vardı; tıraş olmamış ve içerideki kokudan da anlaşıldığı gibi

banyo yapmamışlardı.

“Bütün donanmalarda olduğu gibi Japonların da birçok farklı kodları var; mesela hava raporları gibi gizlilik derecesi en düşük haberleşme için en basit kodları kullanıyor ve karmaşık kodları da fazlasıyla hassas gizliliği olan haberleşmeye saklıyorlar,” dedi Vandermeier. “Örneğin mesajın kendisi karmaşık bir şifre olsa bile mesajı göndereni tanıtan çağrı işareti ve gideceği yer, ilkel bir şifre oluyor. Kısa bir süre önce çağrı işaretlerini değiştirdiler ama yenilerini de birkaç gün içinde çözdük.”

“Çok etkileyici,” dedi Gus.

“Ayrıca nirengi üçgenleriyle sinyalin nereden gönderildiğini de belirleyebiliyoruz. Mesajları okuyamamak bile mahal bilgisi ve çağrı işaretlerini kullanarak Japon donanmasına ait gemilerin nerelerde olduğunu gayet net bir resmini çıkarabiliyoruz.”

“Demek, gemilerin nerede olduğunu ve hangi rotada ilerlediklerini biliyoruz ama aldıkları emirleri bilmiyoruz,” dedi Gus.

“Sıklıkla öyle, evet.”

“Ama bizden saklanmaya çalışsalar bütün yapmaları gereken, haberleşmeyi kesip telsizleri susturmak olacak.”

“Doğru,” dedi Vandermeier. “Eğer sessizliği seçerlerse bizim bütün işlemlerimiz beyhude olur ve gayet güzel boku yedik demektir.”

Sırtına bir ropdöşambır geçirmiş ve ayaklarına da ev terliği giymiş bir adam, yanlarına yaklaştı; Vandermeier, birim komutanını tanıştırdı: “Komutan Rochefort, hem çok iyi Japonca konuşur hem de bir kriptanaliz üstadıdır.”

“Birkaç gün öncesine kadar Japonların ana şifrelerini çözmekte çok iyi bir gelişme sağlamıştık,” dedi Rochefort. “Sonra o piçler şifreleri değiştirdi ve bütün işimizin ağzına sıçtılar.”

“Yüzbaşı Vandermeier bana, asıl mesajı okuyamasanız bile gene de çok şey öğrenebildiğinizi anlatıyordu,” dedi Gus.

“Evet,” dedi Rochefort, duvardaki bir haritayı göstererek. “Şu anda Japon filosunun büyük kısmı kendi karasularından çıktı ve güneye yöneldi.”

“Hayra alamet değil.”

“Kesinlikle öyle. Ama söyleyin bana Senatör, siz Japonların niyetini nasıl okuyorsunuz?”

“Bence Birleşik Devletler’e savaş ilan edecekler. Petrol ambargomuz onları gerçekten çok zor bir durumda bırakıyor. İngilizler ve Felemenkler de onlara ikmal yapmayı reddediyor ve şimdi, gemilerle Güney Amerika’dan yakıt taşımaya çalışıyorlar. İlelebet böyle devam edemezler.”

"Peki, bize saldırarak ne elde edecekler? Japonya kadar ufacak bir ülke ABD'yi işgal edemez ki!" dedi Vandermeier.

"Büyük Britanya da ufak bir ülke ama sadece denizlere hâkim olarak bütün dünyaya nüfuz etti. Japonların Amerika'yı fethetmelerine gerek yok, bizi bir deniz savaşında yenmeye ihtiyaçları var; böylece Pasifik'i kontrol edebilirler ve hiç kimse onların ticaretine engel olamaz."

"Peki, sizin fikrinize göre güneye giderek ne yapmaya çalışıyorlar?"

"En büyük ihtimalle hedefleri Filipinler."

Rochefort, hemfikirmiş gibi başını salladı: "Hâlihazırda oradaki üssümüze tahkim ettik. Ama beni rahatsız eden bir şey var: Japon uçak gemisi filosunun komutanı, son birkaç gündür hiçbir mesaj almadı."

Gus'un yüzü buruştu: "Telsizleri susturdular. Böyle bir şey, daha önce hiç oldu mu?"

"Evet. Uçak gemileri kendi karasularına girdiğinde susuyorlar. Bu sefer de öyle olduğunu varsayıyoruz."

Gus, anlamış gibi başını salladı: "Makul bir varsayım."

"Evet," dedi Rochefort. "Ama keşke emin olabilseydim."

(iii)

Honolulu'nun Dördüncü Caddesi, Noel ışıklarıyla ıslık ıslık. 6 Aralık Cumartesi gecesi. Cadde, başlarında yuvarlak beyaz kepleri ve boyunlarında siyah fularlarıyla tropik iklim üniformalarını giyerek eğlenmeye çıkmış denizcilerle kaynıyordu.

Dewar ailesi de bu atmosferin keyfini çıkararak caddede dolaşıyordu. Rosa, Chuck'ın koluna girmişti; Gus ve Woody de Joanne'in iki yanında dılar.

Woody; nişanlısıyla yaptığı münakaşayı tamir etmiş, Joanne'in evlilikle ilgili beklentileri hakkında yanlış varsayımlarda bulunduğu için özür dilemiş, Joanne de ölçüyü kaçırdığını kabul etmişti. Hiçbir şey tam olarak çözülmüş sayılmazdı ama birbirlerinin elbiselerini yırtarak yatağa atlamalarına yetecek kadar bir uzlaşma sağlanmıştı.

Sonrasında, bu münakaşa çok daha önemsiz görünmüştü; birbirlerine karşı hissettikleri aşktan daha önemli bir şey yoktu. Sonra da gelecekte bu türden tartışmaları daha sevecen ve hoşgörülü bir tonda yapmaya yemin ettiler. Giyinirlerken Woody, bir dönüm noktasını daha geride bıraktıklarını düşündü. Büyük bir görüş farkı üzerinde çok ciddi bir münakaşa yaşamış ama gene de ayrılmamayı başarmışlardı. Hatta bu iyiye işaretti.

Şimdi, akşam yemeğine gidiyorlardı; Woody, fotoğraf makinesini de yanına almıştı ve yürürken ara sıra, gördüğü şeylerin fotoğrafını çekiyordu.

Henüz çok fazla yürümeden Chuck durdu ve annesini bir denizciyle tanıştırdı: “Bu benim arkadaşım Eddie Parry. Eddie, seni Senatör Dewar, Mrs. Dewar, ağabeyim Woody ve nişanlısı Miss Joanne Rouzrokh’la tanıştırayım.”

“Tanıştığımıza memnun oldum, Eddie,” dedi Rosa. “Chuck, eve gönderdiği mektuplarda sık sık senden söz ediyor. Akşam yemeği için bize katılmısın? Çin yemeği yiyeceğiz.”

Chuck şaşırdı. Annesi, yabancıları aile yemeklerine öyle kolay kolay davet etmezdi.

“Teşekkür ederim, efendim,” dedi Eddie. “Şeref duyarım.” Eddie, Güneyli aksanıyla konuşuyordu.

Cennetin Lezzetleri adlı restorana gittiler ve altı kişilik bir masaya oturdular. Eddie, resmî bir havada konuşuyordu: Gus’a “efendim”, kadınlara da “hanımefendi” diye hitap ediyor ama gergin görünmüyordu. Yemek siparişlerini verdikten sonra, “Bu aile hakkında çok şey dinledim,” dedi. “Sanki hepçığınızı tanıyormuşum gibi geliyor.” Çilli bir yüzü ve samimi bir tebessümü vardı; Woody, herkesin Eddie’den hoşlandığını görüyordu.

Eddie, Rosa’ya Hawaii’yi beğenip beğenmediğini sordu. “Dürüst olmam gerekirse biraz hayal kırıklığına uğradım,” dedi Rosa. “Honolulu, tıpkı küçük bir Amerikan kasabası gibi. Burasının biraz daha Asya havasında olacağını sanıyordum.”

“Aynı fikirdeyim,” dedi Eddie. “Her taraf lokanta, motor parkı ve cazbant.” Sonra Gus’a döndü ve savaş çıkıp çıkmayacağını sordu. Herkes Gus’a bu soruyu soruyordu. “Japonya ile bir *modus vivendi*¹ yapmak için dişimizi tırnağımıza taktık,” dedi Gus. Woody, Eddie’nin *modus vivendi* tabirini bilip bilmediğini merak ederken Gus devam etti: “Dışişleri Bakanı Hull, bütün yaz boyunca Büyükelçi Nomura ile bir dizi görüşme yaptı. Ama anlaşabilecekmişiz gibi görünmüyor.”

“Problem nedir?” diye sordu Eddie.

“Amerikan iş adamlarının, Uzak Doğu’da bir serbest ticaret bölgesine ihtiyacı var. Ama Japonlar diyor ki: ‘Tamam, çok güzel, biz serbest ticarete bayılırız, haydi yapalım ama sadece bizim avluda olmasın bütün dünyada yapalım.’ Birleşik Devletler, istese bile böyle bir talebi karşılayamaz. O zaman da Japonlar, diğer ülkelerin kendi ekonomik bölgeleri varken onların

¹ Uyuşmazlık içindeki iki devletin temel uyuşmazlığın çözümünü zamana yayarak birlikte yaşamak için geçici bir anlaşmaya gitmelerini ifade eden bir uluslararası hukuk terimi (çev. notu).

da öyle bir bölgeye ihtiyaçları olduğunu söylüyor.”

“Gene de neden Çin’i istila ettiklerini anlamıyorum.”

Rosa, her zaman meselelerin öbür yüzünü de görmeye çalışırdı: “Nasıl ki kendi çıkarlarını korumak için Amerikalılar Filipinler’de, İngilizler Hindistan’da, Fransızlar Cezayir’de... vesaire vesaire... asker bulunduruyorlarsa Japonlar da aynı sebeple Çin’de, Hindistan’da ve Felemenk Doğu Hindistan’da asker bulundurmak istiyor.”

“Olaya böyle bakınca Japonlar abesle iştigal ediyormuş gibi görünmüyor!”

“Abesle iştigal etmiyor ama yanlış yapıyorlar,” dedi Joanne, kararlılıkla. “Bir imparatorluğu fethetmek, on dokuzuncu yüzyılda kalan bir çözüm. Dünya değişiyor. Artık imparatorluklardan ve kapalı ekonomik bölgelerden uzaklaşıyoruz. Japonlara istediklerini vermek, geri adım olacaktır.”

Yemekleri geldi. “Unutmadan söyleyeyim,” dedi Gus, “yarınki sabah kahvaltısını *Arizona* güvertesinde yapacağız. Saat tam sekizde.”

“Ben davet edilmedim,” dedi Chuck, “ama sizi oraya götürmekle görevlendirildim. Sabah yedi buçukta sizi alır, Donanma Tersanesi’ne götürürüm, oradan da bir işkampavya¹ ile limandan çıkarsınız.”

“Tamam.”

Woody, kızarmış pirinçlerini tıktı. “Bu harika,” dedi. “Düğünümüzde de Çin yemeği ikram edelim.”

Gus güldü: “Olmaz öyle şey.”

“Neden olmasın? Hem tadı güzel hem de ucuz.”

“Bir düğün, yemek ikramından fazla bir şeydir; özel bir etkinliktir. Ki bu bana bir şey hatırlattı. Joanne, senin anneni aramam lazım.”

Joanne’in kaşları çatıldı: “Düğünle mi ilgili?”

“Davetli listesiyle ilgili.”

Joanne, elindeki yemek çubuklarını bıraktı: “Bir sorun mu var?”

Woody, Joanne’in burun kanatlarının genişlediğini gördü ve bir sorun çıkacağını anladı.

“Bir sorun olduğundan değil,” dedi Gus. “Washington’da oldukça fazla sayıda arkadaşım ve dostum var; onları oğlumun düğününe davet etmezsem alınabilirler. Annene, düğün maliyetini bölüşmeyi teklif edecektim.”

Woody, babasının anlayışlı ve nazik davranmaya çalıştığını düşündü. Çünkü Dave Rouzrokh ölmeden önce varını yoğunu yok pahasına satmıştı; Joanne’in annesi, gösterişli bir düğünün masrafını karşılamakta sıkıntı çe-

¹ Açıkta demirleyen savaş gemilerine personel taşımakta kullanılan motorlu ve büyük filika (çev. notu).

kebilirdi. Ama Joanne, iki ebeveynin onu atlayarak düğünle ilgili konuşmaları fikrinden hoşlanmamıştı.

“Bahsettiğiniz bu arkadaş ve dostlar kim?” diye sordu Joanne, soğuk soğuk.

“Senatörler ve kongre üyeleri. Başkanı da davet etmek zorundayız ama gelmeyecektir.”

“Hangi senatörler ve kongre üyeleri?” diye sordu Joanne.

Woody, annesinin kendi kendine sırtıttığını gördü. Joanne’in ısrarı onu eğlendiriyordu. Gus’ın sırtını böyle sorularla duvara yapıştırarak çok fazla insan yoktu.

Gus, isimleri saymaya başladı.

Joanne, onun sözünü kesti: “Kongre üyesi Cobb mu dediniz?”

“Evet.”

“O adam, linç karşıtı yasaya karşı çıktı!”

“Peter Cobb, iyi bir adamdır. Ama o, Mississippili bir politikacı. Bizler bir demokraside yaşıyoruz, Joanne. Bize oy verenleri temsil etmek zorundayız. Güneyliler linç karşıtı yasayı desteklemiyor.” Gus, Chuck’ın arkadaşına baktı. “Umarım burada kimsenin ayağına basmıyorumdur, Eddie.”

“Benim yüzümden kelimelerinizi çiğnemenize gerek yok, efendim,” dedi Eddie. “Ben Teksaslıyım ama güneydeki politikayı düşündüğüm zaman utanırım. Ön yargıdan nefret ederim. Rengi ne olursa olsun insan insandır.”

Woody, Chuck’a baktı. Chuck, Eddie ile öyle bir gururlanmış gibi görünüyordu ki sanki patlayacaktı.

İşte on anda Woody, Chuck için Eddie’nin *sadece arkadaş* olmadığını anladı.

Bu çok tuhaftı.

Masada, birbirine âşık üç çift vardı: annesiyle babası, kendisi ve Joanne, Chuck ve Eddie.

Eddie’ye baktı. *Chuck’ın sevgilisi*, diye düşündü. *Gerçekten çok garip.*

Eddie, Woody’yle göz göze geldi ve cana yakın bir tebessümle gülümsedi.

Woody, güç bela gözlerini ondan ayırabildi. *Tanrı’ya çok şükür annem ve babam henüz bunun farkında değil*, diye düşündü.

Tabii annesi, Eddie’yi bu aile yemeğine bu yüzden davet etmediyse. Biliyor olabilir miydi? Böyle bir şeyi onaylar mıydı? Hayır, böyle bir şey ihtimal sınırları içinde olamazdı.

“Yani Cobb’ın başka seçeneği yok,” diyordu babası. “Bunun dışında her konuda liberaldir.”

“Bunun demokrasiyle alakası yok,” dedi Joanne, öfkeli öfkeli. “Cobb,

Güney'in insanlarını temsil etmiyor. Orada sadece beyazların oy kullanmasına izin veriliyor."

"Bu hayatta hiçbir şey mükemmel değil. Cobb, Roosevelt'in Yeni Düzen fikrini destekledi."

"Bu da onu düğünüme davet etmek zorunda olduğum anlamına gelmiyor."

Woody araya girdi: "Baba, onu ben de istemiyorum. Adamın elinde kan var."

"Bu haksızlık."

"Ben böyle hissediyorum."

"Pekâlâ, bu sadece sizin vereceğiniz bir karar değil. Joanne'in annesi bir düğün ziyafeti veriyor ve eğer bana izin verirse maliyetini onunla paylaşacağım. Bu da bana davetli listesi üzerinde söz hakkı verir."

Woody, arkasına yaslandı: "Ama bu bizim düğünümüz."

Joanne, Woody'ye baktı: "Belki de birkaç arkadaşımızla gidip sessizce belediye sarayında evlensek daha iyi."

Woody omuz silkti: "Bana uyar."

Gus, ciddiyetle cevap verdi: "Bu, birçok insanı rahatsız edecektir."

"Ama bizi etmeyecek," dedi Woody. "Bu düğündeki en önemli kişi gelin. Ben, gelinim nasıl arzu ediyorsa öyle olmasını istiyorum."

Rosa araya girdi. "Herkes beni dinlesin," dedi. "Ölçüyü kaçırmayalım. Gus, sevgilim; Peter Cobb'ı bir köşeye çekip ona, idealist bir oğula sahip olacak kadar şanslı olduğunu ve oğlunun, en az kendisi kadar idealist harika bir kızla evleneceğini; Kongre Üyesi Cobb'ı da düğüne davet etmek için yaptığın bütün ricalarını reddettiklerini söylemek zorundasın sanırım. Üzülüyorsun ama linç karşıtı kanunu desteklemek nasıl Peter Cobb'ın elinde değilse bu konuda kendi eğilimlerin doğrultusunda gitmek de senin elinde değil. Cobb, sana gülümseyip anladığını söyleyecektir; o, seni her zaman sevmiştir çünkü ona karşı hep dürüst davrandın."

Gus, bir süre tereddüt etti; sonra iyi niyetle teslim oldu. "Sanırım haklısın, sevgilim," dedi. Joanne'e gülümsedi. "Zaten Pete Cobb adına güzel gelişimle tartışmam aptallık olurdu."

"Teşekkür ederim," dedi Joanne. "Artık sana *baba* diye hitap edebilir miyim?"

Woody'nin soluğu kesildi. O anda sorulacak en mükemmel soruydu. Joanne, müthiş zekiydi.

"Bu çok hoşuma gider," dedi Gus.

Woody, babasının gözünde bir damla yaş pırıltısı gördüğünü düşündü.

“Öyleyse teşekkür ederim, baba,” dedi Joanne.

*Şu işe bak, diye düşündü Woody. Babama karşı çıktı –ve kazandı.
Ne kız be!*

(iv)

Pazar sabahı Eddie de ailesini almak için Chuck’la birlikte otele gitmek istedi.

“Bilmem ki bebeğim,” dedi Chuck. “Sen ve ben arkadaşmış gibi davranmalıyız, ayrılmaz bir çift gibi değil.”

Şafak vakti bir otel odasında, yataktaydılar. Gün doğmadan gizlice kışlaya dönmeleri gerekiyordu.

“Benden utanıyorsun,” dedi Eddie.

“Bunu nasıl söyleyebilirsin? Seni ailemle birlikte akşam yemeğine götürdüm!”

“O senin değil annenin fikriydi. Baban beni sevdi mi dersin?”

“Herkes sana bayıldı. Kim bayılmaz ki? Ama senin pis bir homo olduğunu bilmiyorlar.”

“Ben pis bir homo değilim. Ben çok temiz bir homoyum.”

“Doğru.”

“Lütfen beni de götür. Onları daha yakından tanımak istiyorum. Benim için gerçekten önemli.”

Chuck, içini çekti: “Pekâlâ.

“Teşekkür ederim.” Eddie, Chuck’ı öptü. “Daha vaktimiz var mı..?”

Chuck sırtıttı: “Acele edersek var.”

İki saat sonra, otelin önünde ve Packard’ın içinde bekliyorlardı. Dört yolcuları, saat yedi buçukta otelin kapısından çıktı. Rosa ve Joanne, şapka ve eldiven giymişti. Gus ve Woody de beyaz keten takım elbise. Woody’nin fotoğraf makinesi de yanındaydı.

Woody ve Joanne, el ele tutuşmuştu. “Ağabeyime bir bak,” diye mırıldandı Chuck, Eddie’ye. “Ne kadar mutlu.”

“Nişanlısı çok güzel bir kız.”

İnip kapıları açıldılar. Dewar ailesi limuzinin arka koltuğuna bindi. Woody ve Joanne, katlanır koltukları açıp oturdular. Chuck arabayı çalıştırdı ve donanma üssüne doğru sürdü.

Güzel bir sabahtı. Arabanın radyosundaki KGMB istasyonunda ilahiler çalıyordu. Güneş; körfezin üzerinde ısıldıyor, yüzlerce geminin parlatılmış pirinç küpeştelerinden ve cam lombozlarından yansıyor.

“Ne harika bir manzara, değil mi?” diye sordu Chuck.

Donanma üssüne girdiler ve tersaneye doğru ilerlediler. Kızaklarda ve kuru havuzlarda¹, tamir bakım gören ve yakıt ikmali yapan bir düzine kadar gemi vardı. Chuck, subay rıhtımına gitti. Arabadan indiler; körfezdeki, sabah güneşi altında gururla yıkanan kudretli savaş gemilerine baktılar. Woody fotoğraf çekti.

Saat sekize birkaç dakika vardı. Chuck, yakındaki Pearl City’de çalan çan seslerini duyuyordu. Gemilerde, sabah vardiyası personeli için kahvaltı düükleri çalıyor ve bayrak merasimi ekipleri, tam sekizde bayrak çekmek için yerlerini alıyordu. *Nevada* güvertesindeki bir bando, *The Star-Spangled Banner*² marşını çalıyordu.

İskeleyle yürüdüler; iskeleyle bağlı bir işkampavya, onları bekliyordu. Büyük filika, bir düzine yolcu alacak genişlikteydi ve kış taraftaki bir kapağın altında içten motorluydu. Eddie motoru çalıştırmaya gitti; Chuck, misafirlerin binmesine yardım etti.

Küçük motor, neşeyle mırıldanmaya başladı. Eddie işkampavyayı iskeleden ayırıp savaş gemisine yönlendirirken Chuck, pruvada dikildi. İşkampavyanın burnu, hız kazandıkça yukarı kalktı ve iki tarafına, bir martının kanatları gibi yayılan beyaz köpükler saçtı.

Chuck, bir uçak sesi duydu. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Batı yönünden geliyordu ve öyle alçaktan uçuyordu ki sanki düşme tehlikesi geçiriyor gibiydi.

Chuck, uçağın Ford Adası’ndaki donanma pistine ineceğini sandı.

Pruvada Chuck’ın yanında oturan Woody, kaşlarını çatıp sordu: “Ne tür bir uçak bu?”

Chuck, donanmadaki ve hava kuvvetlerindeki her uçağı tanıyor ama bu uçağı tanımakta sıkıntı yaşıyordu. “Bir Tip Dokuz-yedi gibi görünüyor,” dedi. Bu, Japon İmparatorluk Donanmasının kullandığı, uçak gemilerinde üslenen torpido bombası uçağı demektir.

Woody, fotoğraf makinesini uçağı çevirdi.

Uçak yaklaştıkça Chuck, kanatlarına boyanmış *kırmızı güneş* desenlerini gördü. “Evet, bu bir Japon uçağı,” dedi.

Kış tarafta işkampavya dümenindeki Eddie, onu duydu. “Tatbikat için Japon uçağına benzetmişlerdir,” dedi. “Pazar sabahı herkesin keyfini kaçırmak için sürpriz bir talim.”

¹ Tersanelerde, gemilerin gövde bakımı için kullanılan ve içindeki su tamamen boşatılabilen havuzlar (çev. notu).

² ABD Ulusal marşı (çev. notu).

“Sanırım öyle,” dedi Chuck.

Sonra, ilkinin arkasında ikinci bir uçak daha gördü.

Ve bir tane daha.

Babasının endişeyle konuştuğunu duydu: “Neler dönüyor burada?”

Uçaklar, tersane üstünde yan yattı ve işkampavyanın üstünden öyle alçaktan geçtiler ki Niagara Şelalesi’nin kükremesi gibi bir gürültü duyuldu. Chuck, yaklaşık on tane uçak gördü; hayır, yirmi tane; hayır, daha fazla.

Dosdoğru, Savaş Gemisi Taburu üstüne gidiyorlardı.

Woody, fotoğraf çekmeyi bıraktı. “Bu gerçek bir saldırı olamaz, değil mi?” diye sordu. Sesinde hem korku hem de şüphe vardı.

“Bunlar nasıl Japon uçağı olabilir?” dedi Chuck, gözlerine inanamayarak. “Japonya yaklaşık dört bin mil uzakta! Hiçbir uçak o mesafeyi aşamaz!”

Sonra, Japon donanmasındaki uçak gemilerinin telsiz susturduğunu hatırladı. Sinyal istihbarat birimi, onların kendi karasularına döndüğünü varsaymış ama bunu teyit etmeyi başaramamıştı.

Babasıyla göz göze geldi ve onun da aynı şeyi düşündüğünü anladı.

Her şey birdenbire gün gibi aşikâr oldu ve gördüklerine inanamama duygusu, ani bir korkuya dönüştü.

Lider uçak, Savaş Gemisi Taburunun pupa nişanesi *Nevada* üstünde iyice alçaldı. Bir top ateşi sesi duyuldu. Güvertede denizciler koşuşturmaya başladı, marş çalan bando notaları terk etti ve ahenksiz bir bitiş müziği duyuldu.

İşkampavyada, Rosa bir çığlık attı.

“Cennetteki Yüce İsa, bu bir saldırı!” dedi Eddie.

Chuck’ın kalbi güm güm atıyordu. Japonlar Pearl Harbor’ı bombalıyordu ve kendisi, körfezin ortasında küçük bir filikanın içindeydi.

Diğerlerinin korku dolu yüzlerine baktı ve –annesi, babası, ağabeyi ve Eddie dâhil– sevdiği herkesin yanında olduğunu düşündü.

Uzun bir mermi şeklindeki torpidolar, uçakların gövde altından düşmeye ve etrafa sular saçarak körfezin sakin sularına gömülmeye başladı.

Chuck bağırdı: “Geri dön, Eddie.” Eddie zaten dönmeye başlamıştı; filika, dar bir yay çizerek döndü.

Filika dönerken Chuck, Hickam hava üssü üzerinde yeni bir grup uçak gördü; kanatlarında kırmızı güneş desenleri vardı. Bunlar, pike bombardıman uçaklarıydı ve bir kuş sürüsü gibi, kanat kanada mükemmel bir nizamla pistte dizilmiş uçakların üstüne akıyorlardı.

Bu piçler bu kadar çok sayıda nasıl buraya kadar ulaşmışlardı? Sanki Japon hava kuvvetlerinin yarısı Pearl Harbor’a akın etmişti.

Woody hâlâ fotoğraf çekiyordu.

Chuck, sanki bir yer altı patlamasıymış gibi derinden gelen bir gümleme sesi duydu. Arkasına döndü. *Arizona* güvertesinde alevler vardı ve duman yükselmeye başlamıştı.

Eddie gaz kumandasını açınca işkampavyanın kıcı daha çok suya gömülürken burnu iyice havaya kalktı. “Çabuk, çabuk!” diye bağırdı Chuck, hiç gereksiz yere.

Gemilerden birinden, ısrarla çalan ritmik bir klakson sesi duyuldu –tüm personelin savaş yerlerine geçmesi bildiriliyordu. Ve Chuck; bunun bir savaş olduğunu, kendisi de bu savaşın orta yerinde bulunduğunu fark etti. Biraz sonra Ford Adası’nın hava saldırısı sirenleri, önce alçak sesli bir inleme ile sonra da –ta ki çılgınlar gibi bağırın o en üst tınıya çıkana kadar– yüksek sesli bir ağıt gibi ötmeye başladı.

Torpidolar hedeflerini buldukça Savaş Gemisi Taburundan seri hâlinde patlama sesleri geliyordu. Eddie bağırdı: “Wee Vee’ye bak!” *West Virginia* için böyle bir kısaltma kullanıyorlardı. “İskele tarafına yan yatıyor!”

Doğru söylüyordu; Chuck da gördü. Gemi, saldıran uçaklara en yakın yerinden delinmişti. Milyonlarca ton su, birkaç dakika içinde geminin içine dolmuş olmalıydı ki devasa gemi yana yatıyordu. Hemen yanındaki *Oklahoma* da onunla aynı kaderi paylaşıyordu ve dehşet içindeki Chuck, çaresiz denizcilerin yanlayan güvertede kayarak denize düşüşlerini seyretti.

Patlamaların yarattığı dalgalar işkampavyayı sarstı. Herkes kenarlara tutundu.

Chuck, Ford Adası’nın yakın sahilindeki deniz uçakları üssüne yağın bombaları gördü. Uçaklar, birbirlerine yakın demirlemişlerdi ve kırılın uçaklar paramparça olurken kanat ve gövde parçaları, kasırgaya kapılmış yapraklar gibi havada uçuyordu.

Chuck’ın *istihbarat eğitimi* beyni, uçak tiplerini belirlemeye çalışıyordu ve Japon saldırganlar arasında şimdi, üçüncü bir uçak tipi tespit etmişti: ölümcül Mitsubishi “Zero”. Dünyanın, uçak gemilerinden kalkan en iyi savaş uçağıydı. Sadece iki küçük bomba taşıyorlardı ama ikiz makineli tüfek ve bir çift 20mm’lik topla donatılmışlardı.

Bu uçakların bu saldırıdaki görevi, bombardıman uçaklarına refakat olmalıydı; onları Amerikan savaş uçaklarından koruyorlardı ama bütün Amerikan savaş uçakları o anda pistteydi ve pek çoğu tahrip olmuştu bile. Bu da Zeroların; yerdeki insanları, binaları ve diğer askeri teçhizatı taramak için şimdi serbest kaldıkları anlamına geliyordu.

¹ *Sıfır* anlamında (çev. notu).

Ya da, diye düşündü Chuck, korku içinde, kıyıya ulaşmak için körfezi aşmaya çalışan bir aileyi taramak için.

Nihayet, Birleşik Devletler karşı koymaya başladı. Ford Adası üstünden ve henüz yara almamış gemilerin güvertelerinden, uçaksavar toplar ve makineli silahların çatırtısı duyulmaya başladı ve bu ölümcül gürültünün kakofonisine onların sesleri de eklendi. Uçaksavar topların bombaları gökyüzünde, kara bir çiçeğin açılması gibi patlıyordu. Nerdeyse saniye sektirmeden adadan ateş eden bir makineli, bir pike bombardıman uçağını vurdu. Uçağın pilot kabini alev aldı ve uçak, devasa bir su sütununu havalandırarak suya çarptı. Chuck, yumruğunu havaya sallayarak vahşi bir tezahüratla bağırdığını duydu.

Yan yatan *West Virginia* gemisi, dikey dönmeye başladı ama gemi batmaya devam etti. Chuck; gemi komutanının, sancak tarafındaki kinistin valflerini açarak geminin batarken dik dönmesini sağlamakla mürettebatına da kurtulmaları için imkân sağladığını fark etti. Ama *Oklahoma*, o fırsatı bulamadı. İşkampavyadakilerin hepsi, geminin ters dönmeye başlamasını dehşet içinde izlediler.

“Aman Tanrı’m, mürettebata bakın!” dedi Joanne. Denizciler, yanlayan güvertede çılgınlar gibi sancak tarafındaki küpeşte demirlerine tırmanmaya ve kendilerini kurtarmaya çalışıyordu. Chuck, bu denizcilerin gene de şanslı olduğunu düşündü; çünkü ağır gemi en sonunda korkunç bir çatırtıyla alabora olduğunda alt güvertelerde sıkışıp kalan kim bilir kaç yüzlerce denizci vardı.

“Herkes sıkı tutunsun!” diye bağırды Chuck. *Oklahoma* gemisinin alabora olmasıyla meydana gelen dev bir dalga onlara yaklaşıyordu. Babası, annesine; Woody de Joanne’e sarıldı. Dalga onlara vurduğunda işkampavya, inanılmaz bir yüksekliğe tırmandı. Chuck sendeledi ama tutunduğu küpeşteyi bırakmadı. Alabora olmadılar; ardından daha küçük dalgalar geldi, sallanmaya devam ettiler ama kimseye bir şey olmadı.

Chuck, şaşkın bir çaresizlik içinde bakınırken kıyıya varmalarına daha çeyrek millik bir mesafe olduğunu gördü.

Hayrete şayan bir durumdu ama ilk bombalanan gemi *Nevada*, hareket etmeye başladı. Bütün gemilerin harekete geçmesini akıl eden birileri vardı demek ki. Limandan çıkıp dağılırlarsa topluca hedef olmaktan kurtulurlardı.

Sonra Savaş Gemileri Taburundan, daha önce duyduklarından on kat daha güçlü bir patlama sesi geldi. Öyle güçlüydü ki oradan yarım mil kadar uzakta olmalarına rağmen Chuck, kendi göğsüne bir yumruk yemiş

gibi hissetti. *Arizona*'nın 2 No.lu uçaksavar top taretinden alevler yükseldi. Milisaniyeler içinde geminin ön tarafı patladı. Havaya enkaz parçaları uçtu: Bükülmüş çelik kirişler ve yamulmuş metal plaka parçaları; bir şenlik ateşinden yükselen kömürleşmiş kâğıt parçaları gibi ve bir kâbus yavaşlığında, muazzam bir duman bulutu içinde havaya yükseldi. Alevler ve duman, geminin ön tarafını yuttu; görkemli direği, bir sarhoş gibi öne devrildi.

“Bu da neydi?” dedi Woody.

“Geminin cephane deposu patladı,” dedi Chuck ve kalbinin derinliklerinde canını yakan bir kederle yüzlerce denizci arkadaşının o muazzam patlamada öldüğünü anladı.

Koyu kızıl alevler, bir cenaze ateşinden fışkırır gibi havaya yükseldi.

Bir çatırtı duyuldu ve işkampavya, sanki isabet almış gibi yalpaladı.

Herkes eğildi. Dizlerinin üstüne çökerken Chuck, bunun bir bomba olabileceğini düşündü ama sonra olamayacağını fark etti; çünkü hâlâ hayatıydı.

Kendini toparladığında havaya uçan metal enkazdan bir metre uzunluğunda ağır bir parçanın, motorun üstündeki kapağı deldiğini gördü. Başka hiç kimseye isabet etmemiş olması bir mucize sayılırdı.

Ancak motor durdu.

İşkampavya yavaşladı ve denizin ortasında kaldı; Japon uçaklarının yağdırdığı cehennem ateşi altında ve körfezin suları üstünde debelenmeye başladı.

“Hemen buradan kurtulmak zorundayız, Chuck,” diye bağırdı Gus, bütün telaşıyla.

“Biliyorum!” dedi Chuck, Eddie’yle birlikte motordaki hasarı incelerken. Metal parçasını tutup saplandığı yerden çıkarmaya çalıştılar ama fena hâlde sıkışmıştı.

“Buna vaktimiz yok!” dedi Gus.

“Zaten motor öldü, Chuck,” dedi Woody.

Hâlâ karadan çeyrek mil uzaktaydılar. Ancak işkampavyada, böyle acil durumlar için gerekli donanım vardı. Chuck, bir çift küreğin bağlarını çözdü. Küreklerden birini Eddie’ye verdi, diğerini kendisi aldı. Kürekle idare açısından büyük bir deniz aracıydı ve oldukça yavaş ilerleyebiliyorlardı.

Bereket versin ki o an için saldırının şiddeti kesilmişti. Gökyüzü uçaklarla kaplı değildi. Hasar gören gemilerden muazzam bir duman yükseliyor, ölümcül bir yara alan *Arizona*’dan yükselen duman sütunu neredeyse yarım kilometre yukarıya kadar ulaşıyordu ama en azından yeni patlamalar yoktu. Müthiş bir cesaret gösteren *Nevada*, limanın ağzına varmak üzereydi.

Gemilerin etrafındaki deniz; can yeleklere, can simitleri, motorlu filikalar ve suda yüzen enkaz parçalarına tutunmak için yüzmeye çabalayan denizcilerle kaplanmıştı. Denizcilerin tek korkusu boğulmak değildi: Delinen gemilerden su yüzeyine yayılan yakıt, alev almıştı. Yüzemeyenlerin *imdat* çığlıkları, alevlerin çatırtısındaki dehşete karışıyordu.

Chuck, saatine göz attı. Saldırının bir saattir sürdüğünü sanıyordu ama henüz yarım saat geçtiğini görünce hayret etti.

Tam da bunu düşündüğü anda, ikinci dalga saldırı başladı.

Bu defa uçaklar, doğudan geliyordu. Bazıları, kaçan *Nevada*'yı takip etti; diğerleri ise Dewar ailesinin işkampavyaya bindiği yerdeki tersaneyi hedef aldı. Ve tersanenin yüzer havuzundaki *Shaw* destroyeri, neredeyse bir anda korkunç alevler ve dalga dalga şişen dumanlarla patladı. Su yüzeyine yayılan yakıt alev aldı. Sonra, devasa kuru havuzdaki savaş gemisi *Pennsylvania* vuruldu. Aynı kuru havuzdaki iki destroyerin cephanelikleri ateş alıp patladı.

Chuck ve Eddie, yarış atları gibi terleyerek küreklere asıldılar.

Tersanede –muhtemelen yakındaki kışlardan yetişen– deniz piyadeleri, yangın söndürme araçlarına sarıldı.

İşkampavya, nihayet subay iskelesine vardı. Chuck iskeleye atladı, çabucak halatı bağladı; Eddie, yolcuların inmesine yardım etti. Hepsi limuzine koştu.

Chuck, sürücü koltuğuna atlayıp marşa bastı. Radyo otomatik olarak açıldı ve KGMB spikerinin söyledikleri duyuldu: “Bütün Ordu, Donanma ve Deniz Piyade personeli! Derhâl Görev yerlerine!”

Chuck'ın görev yerine koşma fırsatı olmamıştı ama alacağı ilk emrin –özellikle de ikisi kadın biri senatör– dört sivil emniyetli bir yere götürmek olduğundan emindi.

Herkes arabaya biner binmez gaza bastı.

İkinci dalga saldırı bitmek üzereymiş gibi görünüyordu. Japon uçaklarının pek çoğu limandan uzaklaşıyordu. Gene de Chuck, arabayı elinden geldiğince hızlı sürdü: Üçüncü bir hava saldırı dalgası daha gelebilirdi.

Üssün ana kapısı açıktı; kapalı olsa arabayla kapıyı yıkıp geçme çılgınlığını bile yapabilirdi.

Başka trafik yoktu.

Kamehameha Kara Yolu boyunca yarışcasına bir hızla sürdü. Pearl Harbor'dan ne kadar uzaklaşırsa ailesinin de o kadar güvende olacağını düşünüyordu.

Sonra; yalnız bir “Zero”nun, üzerine doğru geldiğini gördü.

Zero, alçaktan uçuyor ve kara yolunu takip ediyordu. Chuck birdenbire, uçağın onları nişanladığını anladı.

Topları kanatlardaydı; otomobil gibi dar bir hedefe isabet ettirme ihtimali düşüktü. Ancak motor kapağının iki yanındaki makineli tüfekleri birbirine yakındı. Pilot, akıllı biriye makineli tüfek kullanırdı.

Chuck, çılgin bir telaşla yolun iki tarafına baktı. Şeker kamışı tarlalarından başka saklanacak bir yer yoktu.

Zikzak çizmeye başladı. Onu izlemek, yaklaşan pilota makul gelmedi. Fakat yol çok geniş değildi; şeker kamışı tarlasına girse otomobil, yürüme hızından daha süratli gidemezdi. Gazı kökledi; ne kadar hızlı giderse vurulma ihtimalinin o kadar düşük olacağını hesapladı.

Artık sağduyulu davranmak gibi bir seçenek kalmamıştı. Uçak o kadar yakındı ki Chuck, kanatlardaki top namlularının kara deliklerini bile görebiliyordu. Ama tam da tahmin ettiği gibi pilot, makineli tüfek ateşine başladı; mermiler, önündeki yolda bir toz dalgası kaldırdı.

Direksiyonu sola, yolun kenarına doğru kırdı; sonra soldan ilerlemek yerine sağa kırdı. Pilot ateş etti. Mermiler arabanın kaputunu döverken ön cam kırıldı. Eddie acıyla bağırdı, arka koltuklardaki kadınlar çığlık attı.

Zero, geçip gitti.

Limuzin, kendi kafasına göre zikzak çizmeye başladı. Ön tekerleklerden biri isabet almış olmalıydı. Chuck, direksiyona hâkim olmaya ve yolda kalmaya çalıştı. Araba yan yan kaydı, asfaltın üstünde zıpladı, yolun kıyısındaki tarlaya indi ve çarparak durdu.

Motorundan alevler çıkmaya başladı, Chuck benzin kokusu aldı.

“Herkes dışarı!” diye bağırırdı. “Benzin deposu patlamadan önce hemen dışarı!”

Kendi kapısını açıp fırladı. Arka kapıya koşup açtı, babası da dışarı fırladı ve ardından annesini de çekti. Chuck, öbür kapıdan inenleri de gördü. “Koşun!” diye bağırırdı ama gereksiz yere bağırıyordu. Eddie, yaralanmış gibi topallayarak şeker kamışı tarlasına dalmıştı bile. Woody, yarı çekeleyerek yarı taşıyarak yaralanmışa benzeyen Joanne’i sürüklüyordu. Anne ve babası tarlaya doğru koşuyordu, yaralanmadıkları belliydi. Chuck da onlara katıldı. Yüz metre kadar koşup sonra kendilerini yüzükoyun yere attılar.

Çok kısa bir sessizlik anı oldu. Uçakların gürültüsü, uzaklardan gelen bir vızıltı gibiydi. Başını kaldıran Chuck, limanın üstünden yüzlerce metre yukarıya yükselen yağlı kara dumanı gördü. Dumanın da üstünde; geride

kalan birkaç tane yüksek irtifa bomba uçağı, kuzeye doğru uçuyordu.

Kulak zarlarını dumura uğratan bir gümleme oldu. Gözleri kapalı olduğu hâlde Chuck, patlayan yakıtın çıkardığı alevlerin ışığını gördü. Bir sıcak dalgası sırtlarını yaladı.

Başını kaldırıp arkasına baktı. Araba alev almıştı.

Hemen ayağa fırladı: “Anne! İyi misin?”

“Mucize gibi ama bir şeyim yok,” dedi Rosa, sakın sakın. Gus, Rosa’nın ayağa kalkmasına yardım etti.

Chuck, tarlayı tarayıp diğerlerinin nerede olduğunu gördü. Eddie’nin yanına koştu; Eddie dik oturmuş bacağına sıkıyordu. “Vuruldu mu?” diye sordu.

“Çok fena acıyor,” dedi Eddie. “ama çok fazla kan kaybediyor değilim.” Sırtımayı becerdi. “Bacağımanın üst kısmı sanırım. Hayati organlarımda bir şey yok.”

“Seni hastaneye yetiştireceğiz.”

Tam o anda korkunç bir ses duydu.

Ağabeyi ağlıyordu.

Woody; bir bebek gibi değil, kaybolmuş bir çocuk gibi –mutlak perişanlıkla dolu hıçkırıklarla bağıra bağıra ağlıyordu.

Chuck, bu ağlamanın büyük bir kederden kaynaklandığını derhâl anladı.

Ağabeyinin yanına koştu. Woody dizlerinin üstündeydi; göğsü sarsılıyordu, ağzı açıktı ve gözlerinden yaşlar akıyordu. Beyaz keten elbisesinin her yeri kan revan içindeydi ama kendisi yaralanmamıştı.

Hıçkırıklar arasında, “Hayır! Hayır!” diye inliyordu.

Joanne, Woody’nin önünde sırtüstü yatıyordu.

Chuck, Joanne’in öldüğünü hemen anladı: Vücudu hareketsizdi, gözleri açıktı ve boş boş havaya bakıyordu. Pamuklu kumaştan dikilmiş çizgili elbisesinin önü, kıpkırmızı atardamar kanına bulanmıştı ve yer yer kahverengileşmeye başlamıştı. Chuck yarasını göremiyordu ama kurşunun, omuz hizasından şah damarını parçaladığını tahmin etti. Birkaç dakika içinde bedeninde kan kalmayacaktı.

Söyleyecek tek kelime bulamadı.

Diğerleri de gelip yanında durdu. Annesi, babası ve Eddie. Annesi yere çömelip Woody’ye sarıldı: “Zavallı oğulcuğum,” dedi, sanki Woody küçük bir çocukmuş gibi.

Eddie, kolunu Chuck’ın omzuna koydu ve gizlice ona sarıldı.

Gus, Joanne’in yanına diz çöktü. Uzanıp Woody’nin elini tuttu.

Woody'nin hıçkırıkları biraz yavaşladı.

"Onun gözlerini kapat, Woody," dedi Gus.

Woody'nin elleri titriyordu. Titrememeye gayret ederek uzandı, parmak uçlarını Joanne'in göz kapaklarına dokundurdu.

Sonra, ebedi bir yumuşaklık ve hassasiyetle Joanne'in gözlerini kapattı.

12

1942 (I)

1942 yılının ilk gününde Daisy, eski nişanlısı Charlie Farquharson'dan bir mektup aldı.

Zarfı açtığında Mayfair'deki evin kahvaltı masasındaydı; fincanına kahve dolduran yaşlı kâhya ve mutfaktan kızarmış ekmek getiren on beş yaşındaki hizmetçi kız dışında, masada yalnızdı.

Charlie; Buffalo'dan değil, İngiltere'nin doğusundaki RAF Duxford hava üssünden yazmıştı. Burası, hem kocası Boy Fitzherbert hem de âşık olduğu adam Lloyd Williams'la tanıştığı Cambridge'e yakın bir yerdi.

Charlie'den haber almak hoşuna gitti. Charlie, onunla evlenmekten vazgeçmişti elbette; o yüzden de Daisy, o zamanlar Charlie'den nefret etmişti. Ama bunlar çok uzun zaman önce olmuştu.

Şimdi kendini çok farklı bir insan gibi hissediyordu. 1935 yılında, Miss Peshkov adıyla anılan ve büyük bir mirasın vârisi olan bir Amerikalıydı. Bugünse Aberowen Vikontesi ve bir İngiliz aristokratıydı. Bütün bunlara rağmen Charlie'nin onu hatırlamasına gene de sevindi. Kadınlar, unutulmak yerine hatırlanmayı tercih ederdi.

Charlie, koyu bir siyah mürekkeple yazmıştı. El yazısı okunaksızdı, harfleri büyük ve yamuk yumuktu. Daisy mektubu okudu:

Her şeyden önce, Buffalo'da sana öyle davrandığım için senden özür dilemeliyim elbette. Ne zaman o olayı düşünsem utanç içinde ürperiyorum.

Aman Tanrı'm, diye düşündü Daisy. Charlie nihayet büyümüşe benziyor!

Hepimiz de ne kadar züppeydik ve merhum annemin beni öyle aşağılık bir davranışa zorlamasına izin verdiğim için ne kadar zayıfmışım.

Ah, diye düşündü Daisy tekrar. Demek merhum anne. Yaşlı cadı ölmüş.

Charlie'deki değişimin sebebi anlaşıldı.

Ben, No. 133 Kartal Filosuna katıldım. Hurricane uçaklarıyla uçuyoruz ama kısa bir süre sonra Spitfire uçakları kullanıyor olacağız.

Kraliyet Hava Kuvvetlerinde üç tane Kartal Filosu vardı ve bunlarda da Amerikalı gönüllüler uçuyordu. Daisy şaşırды: Charlie'nin gönüllü olarak savaşa katılacağı hiç aklına gelmezdi. Onu tanıdığı zamanlarda Charlie, köpeklerden ve atlardan başka bir şeyle ilgilenmezdi. Gerçekten artık büyümüş olmalıydı.

Eğer kalbin beni affetmeye izin verirse veya en azından geçmişti arkada bırakabilirsen seninle görüşmeyi ve kocanla tanışmayı çok isterim.

Daisy'nin tahminine göre kocasına değinmesi, herhangi bir romantik niyetinin olmadığını ima etmenin nazik bir yöntemiydi.

*Gelecek hafta sonunda Londra'da izinli olacağım. Kocanı ve seni akşam yemeğine davet edebilir miyim? Lütfen kabul et.
En iyi dileklerle
Charles H.B. Farquharson*

O hafta sonu, Boy evde olmayacaktı ama Daisy, bu daveti kendi adına kabul etti. Savaş zamanı Londra'daki birçok kadın gibi Daisy de bir erkekle yemek yemeyi çok özlemişti. Lloyd, İspanya'ya gidip ortadan kaybolmuştu. Madrid'deki İngiliz Büyükelçiliğinde ataşemiliter görevi yapacağını söylemişti. Daisy, onun gerçekten de Büyükelçilikte güvenli bir işte olmasını diliyordu ama buna inanmamıştı. Hükûmetin, gücü kuvveti yerinde genç bir subayı tarafsız bir ülkede masa başı bir göreve neden tayin ettiğini sorduğunda Lloyd, İspanya'nın Faşistler yanında savaşa katılmasını engellemenin ne kadar önemli bir görev olduğundan bahsetmişti. Ancak bunu öyle hazin bir tebessümle söylemişti ki Daisy doğru söylemediğini anlamıştı. Lloyd'un, gizlice sınırdan geçip Fransız direnişçilerle¹ birlikte savaşmaya başlamış olmasından korkuyor; onun yakalandığına ve işkence

¹ Tarihe Fransız Direniş Hareketi, La Résistance ya da Fransız Direnişi adıyla geçen hareket; Fransa'nın Naziler tarafından işgali ile birlikte, işgale karşı çıkanların başlattığı yeraltı faaliyetleri ağının 1944 yılına kadar süren eylemlerinin ortak adı (çev. notu).

gördüğüne dair kâbuslar görüyordu.

Bir yıldan uzun bir zamandan beri Lloyd'u görmemişti. Onun yokluğu, sanki kolunun veya bacağıнын eksik olması gibiydi: Günün her saatinde bunu hissediyordu. Ama şimdi, bir akşam yemeğini bir erkekle yiyeceği için memnundu; hatta bu erkek garip, yavan ve şişko Charlie Farquharson olsa bile memnundu.

Charlie, Savoy Hotel'in et restoranında bir masa ayırtmıştı.

Daisy, otelin lobisindeydi; bir garson, mink paltosunu çıkarmasına yardım ediyordu ki uzun boylu bir adam yanına yaklaştı. Üzerine güzelce oturmuş şık bir smokin giymiş ve yüzü bir yerden tanıdık gelen bu adam, çekingen çekingen elini uzattı: "Selam, Daisy. Bunca yıl sonra seni görmek ne büyük bir mutluluk."

Daisy adamın sesini duyunca onun Charlie olduğunu anladı. "Aman Tanrı'm!" dedi. "Ne kadar değişmişsin!"

"Biraz kilo verdim," dedi Charlie.

"Kesinlikle öyle," dedi Daisy. *Yirmi veya yirmi beş kilo vermişsin*, diye düşündü. Charlie yakışıklı görünüyordu. Yüz hatları şimdi çirkin değil keskin görünüyordu.

"Ama sen hiç değişmemişsin," dedi Charlie, tepeden tırnağa onu süzerek.

Daisy, bu yemek için giyimine özen göstermişti. Savaş zamanının kanaatkârlığı içinde yıllardır kendine yeni bir elbise almamıştı. Fakat bu gece için; Paris'e son ziyaretinde aldığı, omuzlarını açıkta bırakan, Lanvin tasarımı safir mavisi ipek tuvaletini sandıktan çıkarmıştı. "Birkaç ay sonra yirmi altı yaşında olacağım," dedi. "On sekiz yaşındaki hâlime benzediğime inanamıyorum."

Charlie'nin gözleri, Daisy'nin elbisesinin yaka dekoltesine kaydı; yüzü kızardı. "İnan bana benziyorsun," dedi.

Restorana girip masalarına oturdular. "Gelmeyeceğinden korktum," dedi Charlie.

"Saatim durmuş, geç kaldığım için özür dilerim."

"Sadece yirmi dakika. Bir saat de olsa beklerdim."

Bir garson, içki isteyip istemediklerini sordu. "Burası, bütün İngiltere'de doğru dürüst bir martini içebileceğin birkaç yerden biri," dedi Daisy.

"İki martini o zaman," dedi Charlie.

"Benimki tek zeytinli ve sek olsun."

"Benimki de."

Daisy, Charlie'yi inceledi. Ondaki değişiklik ilgisini çekmişti. Charlie'nin eski hantallığı, sevimli bir utangaçlıkla yumuşamıştı ama onu, Alman uçak-

larına ateş eden bir savaş pilotu olarak düşünmek hâlâ zordu. Zaten Londra Bombardımanı, yaklaşık altı ay önce sona ermişti ve artık güney İngiltere semalarında hava savaşları yaşanmıyordu. “Ne tür uçuşlara çıkıyorsun?” diye sordu.

“Genellikle kuzey Fransa üstünde, gündüz gözüyle sirk uçuşu.”

“Sirk uçuşu da ne?”

“Bir sürü savaş uçağının eşlik ettiği bir tür bomba uçağı saldırısı; ana gaye düşman uçaklarını, sayıca yetersiz kalacakları bir hava savaşına çekmek.”

“Bomba uçaklarından nefret ederim,” dedi Daisy. “Londra Bombardımanı’nı yaşadım da.”

Charlie şaşırır: “Almanlara kendi ilaçlarından tattırmak hoşuna gider sanırdım.”

“Kesinlikle değil.” Daisy bu konuda çok düşünmüştü. “Londra’da yanan ve yaralanan bütün o masum kadınlar ve çocuklar için ağlayabilirdim ama Alman kadın ve çocukların da aynı acılara katlandıklarını bilince insan teselli olamıyor.”

“Hiç o açıdan bakmamıştım.”

Yemek siparişlerini verdiler. Savaş kısıtlamaları sadece üç çeşit yemeğe izin veriyordu ve yemeklerin beş şilinden daha fazlasına mal olması yasaktı. Menüde, kemer sıkma dönemine özel yemekler vardı: domuz sosisinden yapılan Yalancı Ördek ve içinde hiç et olmayan Etli Tart.

“Bir kızın gerçek Amerikanca konuşmasını duymanın ne kadar hoş olduğunu sana anlatamam. İngiliz kızlarını seviyorum, hatta bir tanesiyle çıktım ama Amerikanca sesleri özlüyorum.”

“Ben de,” dedi Daisy. “Burası artık benim vatanım ve bir daha Amerika’ya döneceğimi sanmıyorum ama ne hissettiğini anlıyorum.”

“Aberowen Vikontu ile tanışamadığıma üzüldüm.”

“O da senin gibi hava kuvvetlerinde. Pilot eğitimcisi. Zaman zaman izne çıkıyor ama bu hafta sonu izinli değil.”

Boy ara sıra eve geldiğinde Daisy gene onunla aynı yatakta uyuyordu. Aldgate’te onu o iki rezil kadınla yakaladıktan sonra bir daha asla Boy’la yatmamaya yemin etmişti. Ama Boy ona baskı yapmıştı. Savaştan erkeklerin, eve döndüklerinde şefkate ihtiyacı olduğunu ve o iki fahişeyle bir daha görüşmeyeceğini söylemişti. Daisy, onun verdiği sözlere inanmadı ama bütün isteksizliğine rağmen gene de direnmedi. *Nihayetinde*, dedi, kendi kendine, *iyi günde ve kötü günde diyerek onunla evlendim.*

Ancak ne yazık ki Boy’la seks yapmaktan artık hiçbir zevk almıyordu.

Boy'la yatağa giriyor ama ona âşık olamıyordu. Sevişirken krem kullanmak zorunda kalıyordu. Boy'un; bütün dünya ayağının altında, eğlenceli ve hayattan zevk almayı bilen çekici bir genç aristokrat olduğunu düşündüğü zamanlarda ona karşı hissettiği hoş duyguları tekrar bir araya toplamaya çalışmıştı. Ama Boy, gerçekten çekici değildi; Daisy bunu şimdi fark ediyordu. Boy sadece, bir unvanı olan ama oldukça sıkıcı ve bencil bir adamdı. Boy'la sevişirken bütün düşündüğü, iğrenç bir hastalığı kendisine de bulaştırıyor olabileceğiydi.

"Eminim Rouzrokh ailesi hakkında konuşmayı pek istemezsin..." dedi Charlie.

"Hayır."

"...ama Joanne'in öldüğünü duydun mu?"

"Hayır!" dedi Daisy. Çok şaşırmıştı. "Nasıl?"

"Pearl Harbor'da. Woody Dewar'lanışanlanmıştı ve Woody'nin Hawaii'de görevli kardeşi Chuck'ı ziyaret etmek için birlikte oraya gitmişler. Bir arabanın içindeyken bir Zero tarafından taranmışlar –bir Japon uçağı tarafından yani... ve Joanne vurulmuş."

"Çok üzüldüm. Zavallı Joanne. Zavallı Woody."

Bir şişe şarapla birlikte yemekleri de geldi. Bir süre, sessizce yemek yediler. Daisy, Yalancı Ördek yemeğinde pek fazla ördek tadı bulamadı.

"Joanne, Pearl Harbor'da ölen iki bin dört yüz kişiden biri. Orada, sekiz tane savaş gemisinin yanı sıra on tane de diğer deniz araçlarından kaybettik. Kahrolası sinsi Japonlar."

"Buradaysa insanlar gizliden gizliye mutlu oldu çünkü şimdi Birleşik Devletler de savaşın içinde. Hitler'in, neden ABD'ye savaş ilan edecek kadar ahmak olduğunu sadece Tanrı bilir ama İngilizler, bir taraftan biz bir taraftan da Ruslar işe karışınca en sonunda savaşı kazanmak gibi bir ihtimal doğduğunu düşünüyorlar."

"Amerikalılar, Pearl Harbor'dan dolayı çok öfkeli."

"Buradaki insanlar bunun nedenini anlamıyor."

"Japonlar, son dakikaya kadar pazarlık etti ama çok önceden kararlarını vermişler. Bu namussuzluktur!"

Daisy, kaşlarını çattı: "Bence bu anlaşılabilir bir şey. Eğer son dakikada bir anlaşmaya varılabilseydi saldırıdan vazgeçebilirlerdi."

"Ama savaş ilan etmemişlerdi ki!"

"Bu bir fark yaratacak mıydı? Biz onların Filipinler'e saldırmasını bekliyorduk. Savaş ilan etmiş olsalar bile Pearl Harbor'da gene de gafil avlanacaktık."

Charlie, şaşkınlığını vurgulamak ister gibi ellerini iki yana açtı: “Neden bize saldırmak zorundaydılar ki?”

“Onların parasını çaldık.”

“Sadece varlıklarını dondurduk.”

“Onlar arada fark görmüyor. Yakıtlarını kestik. Onları çaresiz bıraktık. Mahvolmakla yüz yüzeler. Ne yapacaklardı ki?”

“Teslim olup Çin’den asker çekebilirlerdi.”

“Evet, yapabilirlerdi. Ama eğer Amerika itilip kakılsa ve ne yapacağını başka bir ülke söylese sen bizim teslim olmamızı ister miydin?”

“Belki istemezdim.” Güldü. “Değişmediğini söylemiştim ama bu sözümü geri alıyorum.”

“Neden?”

“Sen asla böyle konuşmazdın. Eskiden hiç politika tartışmazdın.”

“Eğer ilgilenmezsen başına gelenler kendi hatan olur.”

“Sanırım hepimiz bunu öğrendik.”

Tatlı siparişi verdiler. “Bu dünyaya ne olacak, Charlie?” diye sordu Daisy. “Bütün Avrupa Faşist. Almanlar, Rusya’nın büyük bir kısmını ele geçirdi. ABD, kırık kanatlı bir kartal. Bazen, çocuğum olmadığına şükrediyorum.”

“ABD’yi hafife alma. Bizler yaralandık ama yıkılmadık. Japonya şimdi tavus kuşu gibi kabarıyor ama öyle bir gün gelecek ki Japonlar, Pearl Harbor için acı acı pişmanlık gözyaşı dökcek.”

“Umarım haklısındır.”

“Ve Almanlar için işler yolunda gitmiyor. Moskova’yı alamadılar ve geri çekiliyorlar. Moskova muharebesinin Hitler için ilk ciddi yenilgi olduğunun farkında mısınız?”

“Bir yenilgi mi yoksa sadece geçici bir başarısızlık mı?”

“Ne olursa olsun askerî açıdan elde ettiği en berbat sonuç. Bolşevikler Nazileri fena hırpaladı.”

İngilizlerin çok rağbet ettiği *vintage port* şarabını Charlie de keşfetmişti. Londra’da, kadınlar yemek masasından kalkıp başka odaya geçince (Daisy’nin kendi evinde uygulamamak için çok uğraştığı ama başaramadığı can sıkıcı bir âdet) erkekler bu şarabı içerdi. İkisi de birer kadeh içti. Martini üstüne şarap içmek Daisy’yi biraz sarhoş etti ama mutlu da etmişti.

Buffalo’daki ergenlik günlerini andılar ve o günlerde yaptıkları saçma sapana şeylere güldüler.

“Bizlere, Londra’ya gidip Kral ile dans edeceğini söylemiştim,” dedi Charlie. “Ve ettin!”

“Umarım kıskanmışlardır.”

“Hem de nasıl! Dot Renshaw’ın spazmları tuttu.”

Daisy, keyifli keyifli güldü.

“Tekrar temas kurduğumuza çok memnun oldum,” dedi Charlie. “Ben seni çok severim.”

“Ben de memnun oldum.”

Restorandan çıkıp paltolarını aldılar. Kapıdaki görevli bir taksi çağırdı. “Seni evine götüreyim,” dedi Charlie.

Strand Caddesi boyunca ilerlerken Charlie, bir kolunu Daisy’nin omzuna koydu. Daisy itiraz etmek üzereydi ama sonra düşündü: *Boş ver*. O da Charlie’ye sokuldu.

“Ne kadar aptalım,” dedi Charlie. “Keşke fırsatım varken seninle evlenseydim.”

“Boy Fitzherbert’ten daha iyi bir koca olurdun,” dedi Daisy. Ama o zaman Lloyd’la asla tanışamazdı. İşte o zaman, Charlie’ye Lloyd hakkında hiçbir şey anlatmadığını fark etti.

Daisy’nin oturduğu caddeye dönerken Charlie onu öptü. Bir erkeğin kolları arasında olmak ve onun dudaklarını öpmek güzel bir duyuydu ama böyle hissetmesine neden olan şeyin şarap olduğunu biliyordu ve aslında, öpmek istediği tek adam Lloyd’dü. Ancak gene de taksi durana kadar Charlie’yi itmedi.

“Yatmadan önce bir kadehe ne dersin?” diye sordu Charlie.

Bir an için Daisy, kabul edecek gibi oldu. Bir erkeğin sert bedenine dokunmayı uzun zaman olmuştu. Ama Charlie’yi istemiyordu. “Hayır,” dedi. “Özür dilerim, Charlie. Fakat ben başkasına âşığım.”

“Birlikte yatmak zorunda değiliz,” diye fısıldadı Charlie. “Sadece birkaç öpücük...”

Daisy, kapıyı açıp indi. Kendini, kalleslik ediyormuş gibi hissetti. Bu adam her gün, onun güvenliği için hayatını tehlikeye atıyordu ve kendisi, azıcık bir eğlenceyi bile ona çok görüyordu. “İyi geceler Charlie. Sana bol şans,” dedi ve fikir değiştirmekten korktuğu için taksinin kapısını kapatıp evine girdi.

Üst kata çıktı. Birkaç dakika sonra yalnız yatağında kendini kötü hissetti. İki erkeğe birden ihanet etmişti: Charlie’yi öperek Lloyd’a ihanet ederken yeterince rahatlatmadan onu gönderdiği için Charlie’ye de ihanet etmişti.

Pazar gününü yatakta ve ayılmaya çalışarak geçirdi.

Pazartesi sabahı telefon çaldı. “Ben Hank Bartlett,” dedi genç bir Amerikalı ses. “Duxford’da Charlie Farquharson’ın arkadaşımı. Bana sizden söz etti; numaranızı onun defterinde buldum.”

Daisy'nin kalbi durdu: "Beni neden aradınız?"

"Korkarım, kötü haber vereceğim," dedi genç adam. "Charlie bugün öldü. Abbeville'de uçağı vuruldu."

"Hayır!"

"Yeni Spitfire uçağıyla ilk görevine çıkmıştı."

"Bana bundan söz etmişti," dedi Daisy, başı dönerek.

"Bilmek isteyeceğinizi düşündüm."

"Teşekkür ederim, evet," diye fısıldayabildi.

"Sizin mükemmel olduğunuzu düşünüyordu."

"Sahi mi?"

"Sizi nasıl anlattığını duymalıydınız."

"Üzgünüm," dedi Daisy. "Çok üzıldüm." Daha fazlasını konuşamadı ve telefonu kapattı.

(ii)

Chuck Dewar, kriptanalist Teğmen Bob Strong'un omzunun üstünden baktı. Bu kriptanalistlerden bazıları, karmakarışık çalışıyordu ama Strong, düzenli bir adamdı; masasının üzerinde tek bir kâğıttan başka bir şey yoktu. Kâğıtta şöyle yazıyordu:

YO—LO—KU—TA—WA—NA

"Anlayamıyorum," dedi Strong, bıkkın bıkkın. "Eğer deşifre doğruysa 'yolokutawana'yı vurduklarını söylüyor. Ama bu bir anlam ifade etmiyor. Böyle bir kelime yok."

Chuck, Japonca yazılmış altı heceye baktı. Japonca hakkında çok yüzeysel bir bilgisi olmasına rağmen bunların kendisine bir anlam ifade ettiğinden emindi. Ama ne olduğunu çıkaramıyordu. Kendi işinin başına döndü.

Yönetim Binasındaki atmosfer, fazlasıyla sıkıcıydı. Hava saldırısından sonraki haftalar boyunca Chuck ve Eddie, Pearl Harbor limanındaki denizin yağlı yüzeyinde, saldırı sırasında batan gemilerde ölenlerin şişmiş cesetlerinin yüzdüğünü gördüler. Aynı sıralarda ellerinden geçen istihbarat raporları, Japonların daha yıkıcı diğer saldırılarını bildiriyordu. Pearl Harbor saldırısından sadece üç gün sonra Japon uçakları, Filipinler'deki Luzon Amerikan üssünü vurmuş ve Pasifik Filosunun torpido stoklarının tamamını tahrip etmişlerdi. Aynı gün, Güney Çin Denizi'nde İngilizlerin *Repulse* ve *Prince of Wales* adlı savaş gemilerini de batırmış ve İngilizleri

Uzak Doğu'da elden ayaktan düşürmüşlerdi.

Japonları durdurmak mümkün değilmiş gibi görünüyordu. Kötü haberler gelmeye devam etti. Yeni yılın ilk birkaç ayında Japonlar, Filipinler'deki Amerikan güçlerini mağlup etti. Hong Kong, Singapur ve Burma'nın başkenti Rangoon'da da İngilizleri yendiler.

Bu yerlerin isimlerinin pek çoğu, Chuck ve Eddie gibi denizciler için bile çok yabancıydı. Amerikan kamuoyu içinse Guam, Wake, Bataan¹ gibi yerler, bir bilim kurgu romanında geçen uzak gezegenlerin isimleri gibiydi. Ama geri çekilme, boyun eğme ya da teslim olma gibi şeylerin ne demek olduğunu herkes biliyordu.

Chuck, sersemlemiş gibiydi. Gerçekten de Japonya Amerika'yı yenebilir miydi? Buna inanmakta güçlük çekiyordu.

Mayıs ayı geldiğinde Japonlar, istediklerini elde etmişti: onlara kauçuk, kalay ve daha önemlisi petrol sağlayan bir imparatorluk.

Sızan bilgilere bakılırsa imparatorluklarını öyle zalim bir şekilde yönetiyorlardı ki bu yönetim karşısında Stalin'in bile yüzü kızarırdı.

Fakat keyiflerini kaçırın bir şey vardı: ABD Donanması. Bunu düşünmek bile Chuck'ın içini gururla dolduruyordu. Japonlar, Pearl Harbor'ı tamamıyla tahrip etmek ve Pasifik Okyanusu'nun kontrolünü ele geçirmek istemiş ama başarılı olamamışlardı. Amerika'nın uçak gemileri ve ağır kruvazörleri hâlâ denizlerdeydi. İstihbarata bakılırsa yatıp ölmeyi reddeden Amerikalılar, Japon komutanları çileden çıkarıyordu. Pearl Harbor'daki kayıplardan sonra Amerikalılar, sayı ve silah üstünlüğünü kaybetmiş ama kaçıp saklanmamışlardı. Aksine, Japon gemilerine uyguladıkları vur-kaç saldırıları başlatmışlardı; ufak hasarlar veriyorlardı ama Amerikan morali yükseliyor ve Japonlar da henüz tamamen yenemedikleri duygusunu üstlelerinden atamıyordu. Sonra 25 Nisan'da uçak gemilerinden kalkan bombardıman uçakları, Tokyo'nun merkezini bombaladı ve Japonların askerî onurunda korkunç bir yara açtı. Hawaii'deki kutlamalarda herkes mest olurken Chuck ve Eddie de o gece sarhoş oldu. Ama bir hesaplaşma gelmek üzereydi. Chuck'ın, Yönetim Binası'nda konuştuğu herkes aynı şeyi söylüyordu: Japonlar, Amerikan gemilerini nihai bir muharebeye zorlamak amacıyla yaz başında büyük bir saldırı başlatacağı ve muharebenin sonucunu kendi donanmalarının olağanüstü gücünün belirleyeceğini, Amerikan Pasifik Filosunun tamamen yok edileceğini düşünüyorlardı. Amerikalıların kazanmasının tek yolu ise çok iyi hazırlanmak, daha iyi istihbarat toplamak, daha hızlı ve daha akıllı hareket etmekte.

¹ Batı Pasifik'te, (sırasıyla) Mikronezya bölgesinde iki ada ve Filipinler'de bir yarımada.

O aylar boyunca HYPO İstasyonu, Japon İmparatorluk Donanmasının yeni JN-25b kodunu çözmek için gece gündüz çalıştı ve mayıs ayı geldiğinde bir ilerleme kaydedilmişti.

Amerikan Donanması, Seattle'dan Avusturalya'ya kadar bütün Pasifik Okyanusu çevresinde telsiz istasyonları kurmuştu. Buralarda, "On The Roof Gang!" adıyla bilinen adamlar çalışıyordu: Radyo alıcıları ve kulaklıklarıyla oturup Japonların telsiz trafiğini dinliyor, radyo dalgalarını tarıyor ve duyduklarını yazıyorlardı.

Sinyaller, Mors Alfabesi kullanıyordu ama donanma sinyallerinin nokta ve tire işaretleri, her biri şifre kitabındaki bir harf, kelime veya ifadeyi temsil eden beş basamaklı sayı gruplarına tercüme ediliyordu. Görünüşte rastgele sayılardan oluşan tercüme, güvenli hatlardan geçip Yönetim Binası bodrumundaki teleks yazıcılarına ulaşıyor ve sonra da en zor iş başlıyordu: kodların deşifre edilmesi.

Daima, ufak şeylerle işe başlıyorlardı. Her sinyalin son kelimesi genellikle OWARI ile bitiyordu ki bu, *son* demekti. Kriptanalistler, aynı sinyalin sayı gruplarını tarayıp bunu buldukları her yere SON yazıyordu.

Japonlar da dikkatsizce olmadık hatalar yaparak onlara yardım ediyordu: JN-25b için yeni kod kitabının bazı ücra birimlere iletilmesi gecikmişti. Bu yüzden de çok hayati birkaç hafta boyunca Japon başkomutanlığı, hem eski hem de yeni kodlarla mesaj gönderdi. Amerikalılar, orijinal JN-25'in büyük kısmını deşifre etmiş olduklarından gelen mesajı eski kodla deşifre ediyor; sonra yeni kodla yazılan mesajla karşılaştırıyor ve yeni kodun beş basamaklı sayı gruplarının anlamını çözmeye çalışıyorlardı. Bir süre için, neredeyse şipşak çözümler yapıldı.

Pearl Harbor saldırısından sonra, mevcut sekiz kriptanalist takviye edildi. Yeni gelenler, batan savaş gemisi *California*'nın bando takımından müzisyenlerdi. Hiç kimsenin anlayamadığı bir nedenle bu müzisyenler, deşifre işinde çok başarılıydı.

Her bir sinyal ve her bir deşifre saklanıyordu. Her birinin diğerleriyle mukayesesi, bu çalışma için çok kritik ve hayati bir önem taşıyordu. Bir analist, belli bir günde gelen bütün sinyalleri veya belli bir gemiye giden bütün sinyalleri veya içinde Hawaii geçen bütün sinyalleri isteyebilirdi. Chuck ve diğer memur personel, analistlerin istedikleri bilgileri tam olarak bulabilmek için çapraz indeksleme yöntemleri geliştirerek oldukça karmaşık bir sinyal saklama sistemi oluşturmuştu.

Birim, mayısın ilk haftasında Japonların Papua'daki müttefik üssü

¹ Çatıdaki Çete ya da Çatı Ekibi anlamında (çev. notu).

Port Moresby'ye saldıracaklarını tahmin etti. Haklı çıktılar ve Amerikan Donanması, Mercan Denizi'nde işgal filosunun karşısına çıktı. Her iki taraf da çarpışmayı kazandığını iddia etti ama Japonlar, Port Moresby'yi alamadı. Ve Pasifik Filosu Başkomutanı Amiral Nimitz, kriptanalistlerine güvenmeye başladı.

Japonlar, Pasifik Okyanusu'ndaki yerler için normal isimler kullanmıyordu. Her önemli yerin, iki harften -aslında, Japon alfabesindeki hecesel karakterleri oluşturan iki *kanadan* meydana gelen bir ismi vardı ki buna karşın kriptanalistler, Latin alfabesindeki Adan Z'ye kadar giden sembollerini kullanıyordu. Bodrumdaki adamlar, iki *kana* ile ifade edilen anlamları bulma mücadelesi veriyorlardı. Yavaş ilerlediler: MO'nun Port Moresby, AH'nin ise Oahu olduğunu çözdüler ama pek çoğu bilinmiyordu.

Mayıs ayı içinde, Japonların AF denen bir yere büyük bir saldırı hazırlığında olduğunu çözdüler.

Birimin en iyi tahmini, AF'nin *Midway* anlamına geldiği idi. Burası, Hawaii'den başlayan bin beş yüz mil uzunluğundaki adalar zincirinin batı ucundaki bir atoldü ve Los Angeles ile Tokyo arasındaki mesafenin orta noktasıydı.

En iyi tahmin, yeterli değildi elbette. Japon donanmasının sayısal gücü göz önünde bulundurulduğunda Amiral Nimitz, *tam olarak bilmek* zorundaydı.

Chuck'ın birlikte çalıştığı adamlar günbegün, Japon savaş düzeninin uğursuz bir resmini oluşturmaya çalıştı. Uçak gemilerine yeni uçaklar tahsis ediliyordu. Gemilere bir *işgal gücü* bindiriliyordu: Japonlar, artık nereyi işgal edeceklerse orada kalıcı olmayı planlıyordu.

Görünüşe göre bu, beklenen büyük saldırının hazırlığıydı ama nereye saldıracaklardı?

Bodrumdaki adamlar, Japon filosundan Tokyo'ya giden bir sinyali deşifre etmenin gururunu yaşıyordu Mesaj şöyleydi: *Yakıt hortumu teslimatını acilen hızlandırın.*

Analistler kısmen, ortaya koydukları uzmanlık yüzünden gurur duyuyordu ama esasen bu sinyalin, eli kulağında bir uzun menzilli ve okyanus ortası manevrasının kanıtı olduğunu düşünüyorlardı.

Fakat üst komuta, saldırının Hawaii'den geleceğini düşünüyor; kara ordusu ise Birleşik Devletler'in batı kıyısından gelecek bir istiladan korkuyordu. Hatta Pearl Harbor'daki ekip bile saldırının, Midway'in bin mil güneyindeki Johnston Adası hava pistine yapılacağına dair ikircikli bir kuşku içindeydi.

Yüzde yüz emin olmak zorundaydılar.

Chuck'ın, nasıl emin olacaklarına dair bir fikri vardı ama herhangi bir şey söylemekte tereddüt ediyordu. Kriptanalistler, fevkalade zeki adamlardı; kendisi, öyle değildi. Okuldayken asla başarılı olamamıştı. Üçüncü sınıftayken sınıf arkadaşları ona *Saksı Chucky* diyorlardı. Bu lakap yüzünden ağlamış ve böylece, yakasına yapışıp kalmasını garantilemişti. Hâlâ kendini, Saksı Chucky olarak görüyordu.

Öğle yemeğinde, Eddie ile birlikte kantinden sandviçle kahve aldılar ve tersanenin yanında, limana bakan bir yere oturdular. Liman normale dönüyordu. Yüzeydeki petrolün büyük kısmı dağılmıştı ve enkaz da epeyce kaldırılmıştı.

Onlar yemeklerini yerken yaralı bir uçak gemisi Hastane Burnu'nu döndü ve arkasındaki denize bir yağ izi bırakarak, yavaş yavaş limana yöneldi. Chuck, bunun *Yorktown*¹ gemisi olduğunu anladı. Geminin gövdesi, isle kaplanıp kararmıştı ve uçuş güvertesinde, muhtemelen Mercan Denizi Savaşı'nda Japon bombalarının açtığı koskoca bir delik vardı. *Yorktown* Donanma Tersanesi'ne yaklaşırken siren ve düdüklardan bir kutlama tantanası koptu; gemiyi 1 No.lu Kuru Havuz'un açık kapılarından geçirecek römorkörler toplanmaya başladı.

“Duyduğuma göre üç ay sürecek bir bakıma ihtiyacı var,” dedi Eddie. O da Chuck ile aynı binada çalışıyordu ama onun yeri, üst kattaki donanma istihbarat ofisindeydi ve daha çok dedikodu duyuyordu. “Ama üç gün sonra denize açılacak.”

“Nasıl yapacaklar bunu?”

“Başladılar bile. Başmakinist, ekibiyle birlikte gemiye uçmuş ve işe başlamıştı ve şu anda da gemide. Ve kuru havuza bak.”

Chuck, boş havuzdaki personel ve teçhizat kalabalığını gördü. İskele kıyısında bekleyen kaynak makinelerini sayamadı bile.

“Gelgelelim, nihayetinde onu ancak yamayabilecekler. Güverteyi onaracaklar ve denize açılabilir duruma getirecekler. Geri kalan her şey bekleyecek.”

Geminin adıyla ilgili bir şey, Chuck'ın kafasını kurcalıyordu. Bunun verdiği rahatsızlıktan kurtulamıyordu. *Yorktown* ne demekti?

Yorktown kuşatması, Bağımsızlık Savaşı'nın son büyük muharebesiydi. Acaba bunun bir anlamı var mıydı?

Yüzbaşı Vandermeier, yanlarından geçti. “Siz ikiniz, işinizin başına dö-

¹ ABD Donanma tarihinde *Yorktown* adlı iki uçak gemisi var. Burada sözü edilen, USS *Yorktown* (CV-5) uçak gemisi (çev. notu).

nün, kız çocukları,” dedi.

Eddie, fısıltıyla konuştu: “Bugünlerde bir gün bu adamı yumruklayacağım.”

“Savaştan sonra, Eddie,” dedi Chuck.

Bodruma geri döndüğünde ve Bob Strong’u masasında gördüğünde Chuck, Strong’un problemini çözdüğünü fark etti.

Kriptanalistin omzu üstünden bir kez daha bakınca üzerinde Japonca aynı altı hecenin yazılı olduğu kâğıdı gördü:

YO—LO—KU—TA—WA—NA

Nazik bir usturupla sanki Strong kendisi bunu fark etmiş gibi konuşmaya çalıştı: “Ah, Teğmenim, çözmüşsünüz!”

Strong bozuldu: “Sahi mi?”

“Bu, İngilizce bir isim ve Japonlar da onu kendi ses uyumlarına göre yazmış.”

“Yolokutawana İngilizce bir isim mi?”

“Evet, efendim. Japonlar Yorktown’ı böyle telaffuz ediyor.”

Strong afalladı: “Ne?”

Saksı Chucky, yanılıyor olabileceğini düşünüp bir an için ürküntü hissetti.

Sonra Strong, “Aman Tanrı’m, haklısın!” dedi. “Yolokutawana, Japon aksanıyla Yorktown!” Sevinçle güldü. “Teşekkür ederim!” dedi, coşkuyla. “Aferin!”

Chuck, tereddüt etti. Bir fikri daha vardı. Aklındakini söylemeli miydi? Deşifre etmek onun işi değildi. Ama Amerika, bir mağlubiyetin kıyısında geziyordu. Belki de şansını denemeliydi.

“Bir öneride daha bulunabilir miyim?” diye sordu.

“Ateş serbest.”

“Şu ‘AF’ sembolüyle ilgili. Onun *Midway* anlamına geldiğine ilişkin kesin bir kanıt arıyoruz, değil mi?”

“Aynen.”

“İçinde Midway geçen ve Japonların kodlamayla aktaracakları bir mesaj yazamaz mıyız? Sonra onların aktardığı mesajı yakalar ve kelimeyi nasıl kodladıklarına bakarız.”

Strong, düşünceli düşünceli baktı. “Olabilir,” dedi. “Mesajı, anladıklarından emin olacak kadar açık gönderebiliriz.”

“Bunu yapabiliriz. Pek de gizli sayılmayacak bir mesaj, mesela: ‘Midway’de

bir zührevi hastalık salgını var, lütfen ilaç gönderin.' gibi veya buna benzer bir mesaj."

"İyi de Japonlar bunu neden aktarsın?"

"Tamam, o zaman biraz daha askerî anlam taşıyan bir mesaj olsun ama çok gizli bir şey değil: mesela hava raporu gibi."

"Bugünlerde hava raporları bile gizli bilgi."

Yan masadaki kriptanalist lafa karıştı: "Peki su sıkıntısıyla ilgili bir şey olsa? Eğer orayı işgal etmeyi planlıyorlarsa onlar için önemli bir bilgi olur."

"Hey! Bu işe yarayabilir!" dedi Strong, heyecanlanarak. "Diyelim ki Midway, Hawaii'ye açık bir mesaj gönderiyor ve tuzlu su arıtma tesisinin arızalandığını bildiriyor."

"Hawaii'de cevap veriyor ve bir su mavnası gönderdiğini söylüyor."

"Japonlar Midway'e saldıracaksa bu bilgiyi kesinlikle aktaracaklardır. Oraya içme suyu götürecek gemiler için plan yapmaları gerekecek."

"Ve bu mesajı şifreli aktaracaklar çünkü bizim, onların Midway'le ilgili olduğunu anlamamızı istemeyecekler."

Strong, ayağa kalktı. "Benimle gel," dedi, Chuck'a. "Hadi bunu patrona söyleyelim ve bakalım o ne diyecek."

Sinyaller, aynı gün içinde gidip geldi.

Ertesi günkü bir Jap'on telsiz mesajı, AF'deki su sıkıntısını aktardı.

Japonların saldırı hedefi, Midway'di.

Amiral Nimitz, bir tuzak kurma operasyonuna girişti.

(iii)

O akşam binden fazla işçi ark lambaları ışığında çalışıp sakatlanmış uçak gemisi *Yorktown*'ın hasarını tamir ederken Chuck ve Eddie, Honolulu'nun karanlık bir sokağındaki *The Band Round The Hat* adlı bara gitti. İçerisi, her zamanki gibi bir denizci ve yerel halk kalabalığıyla tıklım tıklı. Çift olarak gelmiş birkaç hemşire varsa da müşterilerin hemen hepsi erkekti. Chuck ve Eddie, burayı seviyordu çünkü diğer erkekler de onlar gibiydi. Lezbiyenler de burayı seviyordu çünkü buradaki erkekler onları rahatsız etmiyordu.

Alenen meydanda olan bir şey yoktu elbette. Eş cinsellik yüzünden do-
nanmadan atılabilir ve hapse girebilirdin. Gelgelelim burası kafa dengi bir
yerdi. Müzik grubunun lideri makyajlıydı, Hawaiili şarkıcısı ise kadın elbi-
sesi giymişti ve öylesine kadın gibiydi ki çoğu insan onun erkek olduğunu
anlamazdı. Bar sahibinin eş cinsel olduğunu anlamak da üç dolarlık bir

banknotun sahte olduğunu¹ anlamak kadar kolaydı. Erkekler; birlikte dans edebiliyordu ve vermut içmek istediğinde hiç kimse sana *muhallesi çocuğu* demezdi.

Joanne'in ölümünden beri Chuck, Eddie'ye olan sevgisinin daha da arttığını hissediyordu. Elbette her zaman, Eddie'nin de vurulabileceğini biliyordu ama böyle bir tehlikeyi hiçbir zaman bu denli *gerçek* hissetmemişti. Pearl Harbor saldırısından sonra şimdi Chuck, o güzel kızın kanlar içinde yerde yatışını ve yanına diz çökmüş ağabeyinin yürek paralayan hıçkırıklarını düşünmeden tek bir gün bile geçiremiyordu. Çok kolaylıkla aynı tablo, *kanlar içinde yerde yatan Eddie ve ağabeyinin hissettiği aynı katlanılmaz kederle onun başında hıçkıran Chuck* şeklinde de yaşanabilirdi. Chuck ve Eddie, 7 Aralık günü ölümü aldatmışlardı ama şimdi savaştaydılar ve yaşam da o ölçüde ucuzdu. Birlikte geçirdikleri her gün çok kıymetliydi çünkü son günleri olabilirdi.

Chuck, elinde bir birayla bara yaslanmıştı; Eddie de barın yüksek taburesinde oturuyordu. Bir kızla seks yapma girişimini anlatan –ve Trixie adıyla bilinen– donanma pilotu Trevor Paxman'a gülüyorlardı. “Dehşet içindeydim!” dedi Trixie. “Sanıyordum ki yağlı boya tablolarındaki kızlar gibi, kuku su gayet temiz ve cici olacak. Ama benden daha çok kılı vardı!” Bir kahkaha tufanı koptu. “Kız, goril gibiydi!” İşte o anda Chuck'ın gözüne, bara giren Yüzbaşı Vandermeier'in tıknaz silüeti ilişti. Pek az subay, astsubayların gittiği barlara giderdi. Yasak değildi elbette ama Ritz-Carlton restoranına çamurlu ayakkabılarla girmek kadar münasebetsiz bir davranıştı. Eddie, Vandermeier'in onu görmeyeceğini umarak arkasını döndü.

Ama şansı yaver gitmedi. Vandermeier, dosdoğru onların yanına geldi: “Vaayyy, bütün kızlar toplandı, ha?”

Trixie döndü, kalabalığa karışıp gözden kayboldu. “Neree kayboldu bu?” diye sordu Vandermeier. Dilinin peltekliğinden hâlihazırda sarhoş olduğu belliydi.

Chuck, Eddie'nin keyfinin kaçtığını gördü. “İyi akşamlar Yüzbaşım, size bir bira ısmarlayabilir miyim?” diye sordu.

“Buyzluşkoç,” dedi Vandermeier.

Chuck, Yüzbaşı için bir buzlu İskoç viskisi istedi. Vandermeier bir yudum içti ve “Duyduuma göre burda eylemler arkadaymış –dooru mu?” diye sordu, Eddie'ye bakarak.

“Hiçbir fikrim yok,” dedi Eddie, soğuk soğuk.

“Yaa hadi amaaa,” dedi Vandermeier ve “Kulaama söyle,” derken

¹ Çünkü üç dolarlık gerçek bir banknot basılmıyor (çev. notu).

Eddie'nin dizini okşadı.

Eddie, aniden tabureyi geri iterek ayağa kalktı: "Sakin bana dokunma!"

"Sakin ol, Eddie," dedi Chuck.

"Donanmanın hiçbir kuralında bu yaşlı puştun beni muncıklayabileceği yazmıyor!"

"Ne dediin sen bana bakiiiiym?" dedi Vandermeier.

"Eğer bir daha bana dokunursa o çirkin kafasını kırarım," dedi Eddie.

"Yüzbaşı Vandermeier, efendim," dedi, Chuck. "Buradan daha iyi bir yer biliyorum. Oraya gitmek ister misiniz?"

Vandermeier'in aklı karışmış gibiydi: "Ne?"

Chuck uydurdu: "Daha küçük daha sessiz bir yer -burası gibi ama daha samimi. Anlarsınız ya."

"Banaa uuyaaar!" dedi Yüzbaşı, viskiyi kafasına dikerek.

Chuck, Vandermeier'in sağ koluna girdi; Eddie'ye de sol koluna girmesini işaret etti ve sarhoş Yüzbaşayı dışarı çıkardılar.

Bereket versin ki sokağın loşluğu içinde bir taksi bekliyordu. Chuck, arabanın kapısını açtı.

İşte o anda Vandermeier, Eddie'yi öptü: Kollarını Eddie'nin boynuna doladı, dudaklarını dudaklarına bastırdı ve sonra, "Seni seviyorum," dedi.

Chuck'ın yüreğine korku doldu. Bundan sonrasının iyi bir neticeye bağlanması mümkün değildi.

Eddie, Vandermeier'in karnına sıkı bir yumruk indirdi. Yüzbaşı, böğürdü ve nefes alamıyormuş gibi ağzını açtı. Eddie, bu defa da adamın suratına bir yumruk oturttu. Chuck, Vandermeier yere devrilmeden önce hemen aralarına girip Yüzbaşayı arka koltuğa tikiştirdi. Taksinin penceresinden içeri uzandı, şoföre bir on dolar uzattı. "Onu evine götür. Üstü kalsın," dedi.

Taksi uzaklaştı.

Chuck, Eddie'ye döndü. "Vay canına," dedi. "İşte şimdi başımız belada."

(iv)

Fakat Eddie Parry hiçbir zaman, bir subaya saldırma suçlamasıyla ceza almadı.

Yüzbaşı Vandermeier ertesi gün, mosmor bir gözle Yönetim Binası'na geldi ama hiçbir suçlamada bulunmadı. Chuck, bir barda kavga ettiğini kabul etmek zorunda kaldığı takdirde adamın bütün kariyerinin mahvolacağını düşündü. Gelgelelim herkes, Yüzbaşının mor gözünü konuşuyordu. "Vandermeier, garajında yağlı bir noktaya basıp düştüğünü ve suratını da

oradaki çim biçme makinesine çarptığını iddia ediyor. Bence karısından tokat yemiş. Onun karısını gördün mü hiç? Jack Dempsey'ye¹ benziyor." dedi Bob Strong.

Bodrumdaki kriptanalistler o gün, Japonların 4 Haziran günü Midway'e saldıracağını Amiral Nimitz'e bildirdi. Daha doğrusu: Japon kuvvetleri, sabah saat 7'de atolün 175 mil kuzeyinde olacaktı.

Verdikleri bilgiden çok emindiler.

Eddie'ye kasvet çökmüştü. "Ne yapabiliriz ki?" dedi, öğle yemeği için buluştuklarında. O da donanma istihbaratta çalışıyordu ve şifre çözücülerden öğrendiği bilgilerle Japonların nasıl bir güce sahip olduğunu biliyordu. "Japonların, denizde iki yüz gemisi var -neredeyse donanmalarının tamamı- ya bizim kaç gemimiz var? Otuz beş!"

Chuck, o kadar umutsuz değildi: "Ama vurucu güçleri toplam güçlerinin dörtte biri kadar. Gerisi işgal gücü, oyalama gücü ve yedekler."

"Ee n'olmuş? Adamların çeyrek gücü bile bizim Pasifik Filosu kadar!"

"Japonların asıl vurucu gücünde sadece dört uçak gemisi var."

"Ama bizde sadece üç tane var." Eddie salamlı sandviçini, kuru havuzdaki is kaplı ve her yeri adam kaynayan uçak gemisine doğru uzattı. "Ve bu üçe, sakatlanmış *Yorktown* da dâhil."

"Eh, biz onların geldiğini biliyoruz ama onlar bizim beklediğimizi bilmiyor."

"Dilerim bu, Nimitz'in umduğu kadar büyük bir fark yaratır."

"Evet, ben de."

Chuck bodruma döndüğünde artık orada çalışmadığını öğrendi. Görev yeri değişmişti -artık *Yorktown* mürettebatıydı.

Eddie o akşam, "Bu, Vandermeier'in beni cezalandırma yöntemi," dedi, gözyaşları içinde. "Senin öleceğini düşünüyor."

"O kadar kötümser olma," dedi Chuck. "Savaşı kazanabiliriz."

Saldırıdan birkaç gün önce Japonlar, yeni bir şifre kitabına geçti. Bodrumdaki adamlar, ah vah edip sil baştan çalışmaya koyuldu ama savaştan önce az buçuk bir istihbarat elde edebildiler. Nimitz, elindeki bilgilerle yetinmek ve Japonların, son dakikada bütün planı değiştirmemelerini ummak zorundaydı.

Japonlar, baskın bir saldırıyla Midway'i ele geçirmeyi ve ona kolayca boyun eğdirmeyi bekliyorlardı: Sonra Amerika; atolü geri almak için tüm gücüyle saldıracaktı. İşte o zaman da Japonların yedek güçleri devreye girecek, bütün Amerikan filosunu ufalayacak, Japonya da Pasifik Okyanusu'nun hâ-

¹ 1920'lerin kültürel ikonlarından Jack Dempsey, profesyonel bir boksör (çev. notu).

kimi olacaktı.

Ve ABD, barış istemek zorunda kalacaktı.

Nimitz, daha Midway'i almadan Japon vurucu gücünü pusuya düşürüp bu planı da daha en başından akamete uğratmayı planlıyordu.

Chuck şimdi, bu puslu planının bir ferdiydi.

Asker çantasını topladı, omzuna vurdu, Eddie'yi öperek ona veda etti; sonra birlikte kuru havuz iskelesine gittiler.

Vandermeier'a rastladılar.

"Sugeçirmez kompartımanlarını tamir edecek vakit olmadı," dedi Vandermeier, onlara. "Bir şekilde delinirse kurşun bir tabut gibi dibi boy-lar."

Chuck, tehditkâr bir usturuyla elini Eddie'nin omzuna koydu: "Gözünüz nasıl oldu, Yüzbaşım?"

Vandermeier'ın ağzı, fesatlık ve melanetle yamuldu. "Sana bol şans, göt-lek zibidi," dedikten sonra çekip gitti.

Chuck, Eddie ile el sıkıştı ve gemiye bindi.

Biner binmez de Vandermeier'ı, sandığından çok daha çabuk unuttu: İşte denizdeydi –ve o güne kadar inşa edilen en büyük gemilerden birinde.

Yorktown, uçak gemileri sınıfının öncülerindendi: İki futbol sahasın-dan daha büyüktü ve iki bin kişiden daha fazla bir mürettebat hacmi var-dı. Doksan uçak taşıyordu: eski tip katlama kanatlı Douglas Devastator torpido bombardıman uçakları, daha yeni Douglas Dauntless tipi pike bombardıman uçakları ve bombardıman uçaklarını koruma görevi yapan Grumman Wildcat savaş uçakları. Hemen her şey, uçuş pistinin üstünde otuz ayak kadar bir yüksekliğe ulaşan ada görüntüsünün altındaydı. Uçuş güvertesindeyse geminin komuta ve muhaberatının kalbi yatıyordu: kaptan köşkü, hemen aşağısında radyo telsiz kamarası, harita kamarası ve havacı-ların hazırlık kamarası. Bunların arkasında, yan yana üç bacadan oluşan devasa bir gemi bacası.

Kuru havuzdan çıkarılıp Pearl Harbor limanına indiğinde gemide hâlâ, tamir işlerini bitirmeye uğraşan adamlar çalışıyordu.

Yorktown denize açıldığında devasa motorlarının çalışma sesi, Chuck'ı heyecana boğdu; daha derin sulara varıp Pasifik Okyanusu'nun dalgaları arasında yükselip alçalmaya başladığında ise kendini dans ediyormuş gibi hissetti.

Chuck, telsiz odasında görevlendirilmişti; sinyallerle ne yapacağını bil-me tecrübesine sahip biri için mantıklı bir görevlendirmeydi.

Uçak gemisi Midway'in kuzeydoğusundaki randevusuna doğru ilerler-

ken kaynaklanan yamaları yeni ayakkabılar gibi gıcırdadı. Gemide, *Gedunk* denen bir soda büfesi vardı ve taze dondurma servis ediyordu: İlk gün öğleden sonra Chuck, en son The Band Round The Hat barda gördüğü Trixie Paxman'a orada rastladı. Gemide bir tanıdığının olmasına memnun oldu.

3 Haziran Çarşamba günü –yani beklenen saldırıdan bir gün önce– donanmanın keşif uçuşu yapan deniz uçaklarından biri, Midway'in batısında bir Japon nakliye gemisi konvoyu gördü –muhtemelen, savaştan sonra atölün kontrolünü ele alacak işgal kuvvetlerini taşıyorlardı. Haber, bütün ABD gemilerine iletili ve *Yorktown*'ın telsiz odasındaki Chuck, gemide haberi ilk öğrenen kişilerden biri oldu. Haber, bodrumdaki yoldaşlarının doğru tahmin ettiklerinin kesin kanıtıydı ve bunu bilmekten dolayı bir rahatlama hissetti. *Ne kadar ironik*, diye düşündü. Yanlış tahmin etseler ve Japonlar şimdi bambaşka bir yerde olsa kendisi de şu anda böylesine büyük bir tehlike içinde olmayacaktı.

Bir buçuk yıldır donanmadaydı ama o güne kadar bir savaş için yola çıkmamıştı. Aceleyle tamir edilen *Yorktown*, Japon torpido ve bomba uçaklarının hedefi olacaktı. Gemi, kendisini ve Chuck'ı denizin dibine yollamak için ellerinden geleni ardına koymayacak insanlara doğru gidiyordu. Çok garip bir duyguydu. Vaktinin büyük kısmında acayip denecek kadar sakindi ama ara sıra, geminin kıyısından denize atlayıp Hawaii'ye kadar yüzmeye başlamak aklına gelmiyor değildi.

O gece, annesiyle babasına bir mektup yazdı; yarın ölürse mektup da kendisi de denizin dibini boylayacaktı ama gene de yazdı. Görevinin neden değiştirildiği hakkında tek kelime yazmadı. Eş cinsel olduğunu itiraf etmek geçti aklından ama hemen bu fikri kovdu. Onlara; ikisini de çok sevdiğini, onun için yaptıkları her şeye minnettar olduğunu ve “Eğer zalim bir askerî diktatörlük karşısında demokratik bir ülke uğruna ölürsem hayatım boşa harcanmış olmayacak,” diye yazdı. Mektubu tekrar okuduğunda sanki biraz fazla ağdalı yazmış gibi geldi ama gene de öylece bıraktı.

Kısa bir gece oldu. Havacıların kahvaltısı düdüğü, sabah saat 1.30'da çaldı. Chuck, şansının açık olmasını dilemek için Trixie Paxman'a gitti. Erken kalkmalarının telafisi olarak havacılar, biftek ve yumurta ile kahvaltı ediyordu.

Devasa asansörler, geminin alt hangarlarındaki uçakları uçuş güvertesine taşıdı. Sonra uçaklar, elle manevra ettirilerek pistteki yerlerine park edildi; yakıtları dolduruldu, silahları yüklendi. Birkaç pilot havalandı ve düşmanı keşfe çıktı. Geri kalanlar, üzerlerinde uçuş elbiseleri ve teçhizatlarıyla toplantı odasında oturup haber bekledi.

Chuck, telsiz odasındaki görevinin başına gitti. Saat altıdan hemen önce, keşif görevi yapan deniz uçaklarından birinden bir sinyal aldı:

BIRCOK DUSMAN UCAGI MIDWAYE DOGRU UCUYOR

Biraz sonra kısmi bir sinyal yakaladı:

DUSMAN UCAK GEMILERI

Başlamıştı.

Bir dakika sonra tam rapor geldiğinde Japon güçlerinin bulunduğu yer, tamı tamına kriptanalistlerin tahmin ettikleri yerdi. Chuck, gurur duydu –ve korktu.

Üç Amerikan uçak gemisi –*Yorktown*, *Enterprise*¹ ve *Hornet*²– rotalarını, uçaklarının Japon gemilerini vuracağı bir noktaya doğru çevirdi.

Kaptan köşkündeki uzun burunlu Amiral Frank Fletcher, Birinci Dünya Savaşı'ndaki hizmetleriyle Donanma Haçı madalyası almış elli yedi yaşında bir gaziydi. Kaptan köşküne bir sinyal götüren Chuck, Amiralin şöyle konuştuğunu duydu: “Henüz bir Japon uçağı görmedik. Demek oluyor ki bizim nerede olduğumuzu henüz bilmiyorlar.”

Amerikalıların bütün üstünlüğü bu, diye düşündü Chuck: daha iyi istihbarat avantajı.

Hiç şüphesiz Japonlar, Pearl Harbor senaryosunu tekrarlayacaklarını ve Midway'i de uykuda yakalayacaklarını umuyordu; ancak kriptanalistler sayesinde öyle olmayacaktı. Midway'deki Amerikan uçakları, piste park edilmiş hedefler gibi oturmuyordu. Japon bombardıman uçakları oraya ulaştığında hepsi de havalanmış ve kavgaya atılmıştı.

Midway'den ve Japon gemilerinden gelen telsiz trafiğinin çığırtağını gerginlik içinde dinleyen subaylar ve *Yorktown*'ın telsiz odasındaki adamlar, küçücük atolün üstünde korkunç bir hava savaşı cereyan ettiğinden hiç kuşku duymuyor ama kimin kazandığını bilmiyorlardı.

Çok geçmeden Midway'den kalkan Amerikan uçakları, düşmanı şaşırtıp Japon uçak gemilerine saldırmaya başladı.

Chuck'ın anlayabildiği kadarıyla iki savaşta da uçaksavar topları iyi iş görüyordu; Midway'deki üsse olağandan daha büyük bir zarar verilememişken Japon filosuna atılan bomba ve torpidoların hemen hemen hiçbir hedefi bulmamıştı ama iki çatışmada da birçok uçak vurulmuştu.

¹ *Cesur veya Atılman* anlamında (çev. notu).

² *Büyük yaban arısı* anlamında (çev. notu).

Durum başa baş görünüyordu ama bu, Chuck'ı rahatsız ediyordu çünkü Japonların bol bol yedeği vardı.

Saat yediden biraz önce *Yorktown*, *Enterprise* ve *Hornet*, güneydoğuya döndü. Bu, onları düşmandan uzaklaştıracak bir rotaydı ama pistlerinden kalkan uçaklar, güneydoğu rüzgârına karşı uçarak kalkış yapmak zorundaydı.

Motorlarına tam gaz verilip gemi pisti boyunca koşan ve birbiri ardına havaya fırlayan uçakların yarattığı gök gürültüleri karşısında, kudretli *Yorktown*'ın her bir köşesi titredi. Chuck, Wildcat uçakların pistte hız kazanırken sağ kanatlarını kaldırma ve sol kanadı indirme eğilimini izledi –bu, Wildcat pilotlarının çok şikâyet ettiği tipik bir özellikti.

Saat sekiz buçuk olduğunda üç uçak gemisinden, düşmanın vurucu gücüne saldırmak üzere 155 Amerikan uçağı havalanmıştı.

İlk uçaklar hedef bölgeye mükemmel bir zamanlama ile ulaştı: Japonlar, Midway'den dönen uçaklarına yakıt ve cephane ikmali yapmakla meşguldü. Uçuş güverteleri, cephane kasaları ve yılan yuvası gibi görünen yakıt hortumlarıyla kaplanmıştı; bir anda patlamaya hazır durumdaydılar. Bir katliam olmalıydı.

Ama olmadı.

İlk dalgadaki Amerikan uçaklarının hemen hepsi yok edildi.

Devastator tipi uçaklar köhneydi. Onları koruyan Wildcat tipi uçaklar daha iyi durumdaydı ama Japonların hızlı ve kıvrak Zero uçaklarının dengi değildi. Bombalarını bırakacakları noktaya kadar havada kalabilenler, uçak gemilerinden açılan uçaksavar ateşleriyle muazzam bir kırana uğradı. Havadaki bir uçaktan seyir hâlindeki bir gemiye bomba veya gemiyi vuracak bir torpido bırakmak, olağanüstü zor bir işti; özellikle de hem aşağıdan hem yukarıdan ateş altında olan bir pilot için.

Havacıların büyük çoğunluğu bunu yapmaya çalışırken hayatlarından oldu.

Ve hiçbir hedefi vuramadı.

Hiçbir Amerikan torpidosu veya bombası hedefiyle buluşmadı. Saldırı uçaklarının, her bir uçak gemisinde bir dalga olmak üzere ilk üç dalgası, Japon vurucu gücüne hiçbir zarar veremedi; güvertelerindeki cephaneler patlamadı, yakıt hortumları alev almadı. Hiç zarar görmediler.

Telsiz konuşmalarını dinleyen Chuck, umudunu kaybetti.

Yedi ay önceki Pearl Harbor saldırısının ne muazzam bir yaratıcılık olduğunu şimdi farklı bir gözle görüyordu. Amerikan gemilerinin hepsi, hep bir arada demirliken hareketsiz birer hedefti ve onları vurması çok daha kolaydı. O gemileri koruyacak savaş uçakları ise daha pistteyken imha edilmişti. Ve Amerikalılar kendini toplayıp uçaksavarları işe koştığında saldı-

rı neredeyse sona ermişti.

Ancak bu savaş, henüz bitmemişti; Amerikan uçaklarının hepsi hedef bölgeye ulaşmış değildi. *Enterprise* telsizinden bir hava subayının bağırıldığını duydu: "Hücum! Hücum!" Ve bir pilottan veciz bir cevap geldi: "Anlaşıldı. O piç kurusunu bulur bulmaz."

İyi haber; Japon komutanın henüz, Amerikan uçak gemilerini vurmak için uçak göndermemiş olmasıydı. Planına sadık kalarak Midway'e odaklanmış durumdaydı. Şimdiye kadar, üzerine gelen saldırı uçaklarının uçak gemilerinden kalktığını anlamış olmalıydı ama belki de Amerikan gemilerinin nerede olduğundan emin değildi.

Bu avantaja rağmen Amerikalılar kazanıyor değildi.

Sonra, tablo değişti. *Enterprise*'tan kalkan otuz yedi Dauntless tipi pike bombardımanı uçağı, Japonları gördü. Japon gemilerini koruyan Zerolar, daha önce saldıran Amerikan uçaklarıyla oldukça düşük bir irtifada it dalaşına girmişti. Dauntless pilotları kendilerini, Japon uçaklarının çok yukarısında buldu ve onların tepelerine inebilecek durumdaydılar. Bir dakika sonra da *Yorktown*'dan kalkan Dauntless pilotları onlara yetişti: İçlerinden biri de Trixie'ydi.

Telsiz, heyecanlı konuşmalardan patlayacak gibiydi. Chuck, gözlerini kapattı ve odaklanmaya çalışarak bu seslerden bir anlam çıkarmaya uğraştı. Trixie'nin sesini tanıyamadı.

Sonra o konuşmaların ardından, dalışa geçen pike uçaklarının tipik çığlıklarını duymaya başladı: Saldırı başlamıştı.

Aniden ve ilk defa, pilotlardan zafer çığlıkları gelmeye başladı:

"Vurdum seni piç oğlu piç!"

"Vay, şunun patlamasını buradan hissettim!"

"Yiyin bakalım şunu orospu çocukları!"

"Tam hedefe cuk oturdu!"

"Şunun yanışına bak!"

Telsiz odasındakiler çılgın bir tezahürata başladı ama neler olduğundan çok emin değildiler.

Birkaç dakika sonra telsiz çığlıkları bitti ama temiz bir rapor almak uzun sürdü. Pilotlar, zafer coşkusuyla abuk sabuk konuşmuştu. Nihayet sakinleşip gemiye dönüşe geçtiklerinde tablo netleşti.

Trixie Paxman, dönenler arasındaydı.

Daha öncekiler gibi, bu dalgadaki bombaların da pek çoğu isabet kaydetmemişti ama yaklaşık on bomba, tam isabetle hedefini bulmuş ve bu birkaç bomba, muazzam bir tahribat yaratmıştı. Japonların üç tane kudretli uçak gemisi -*Kaga*, *Soryu* ve amiral gemisi *Akagi*, kontrol edilmesi güç alevler içinde yanıyordu. Düşmanın elinde sadece bir tek uçak gemisi

kalmıştı: *Hiryu*.

“Dörtte üç!” dedi Chuck, dört köşe bir keyifle. “Ve henüz bizim gemilerin yanına bile yaklaşamadılar!”

Bu tablo da *çok* kısa sürede değişti.

Amiral Fletcher, kurtulan Japon uçak gemisinin yerini bulmaları için on uçaklı bir Dauntless ekibi uçurdu. Fakat muhtemelen *Hiryu*’dan havalandı ve elli mil uzaktan yaklaşmakta olan bir uçak sürüsünü tespit eden, *Yorktown*’ın radarı oldu. Öğlen saatinde Fletcher, yaklaşan saldırı uçaklarını karşılamaları için on iki Wildcat daha gönderdi. Diğer uçaklara da havalandırma emri verildi; böylece, Japon uçaklarının saldırısı başladığında güvertede mahsur kalmayacaklardı. Bu arada bir yangın önlemi olarak *Yorktown*’ın yakıt hortumlarına karbondioksit basıldı.

Japon saldırı uçakları içinde on dört tane de “Val” Aichi D3A tipi pike bombardıman uçağı vardı ve onlara, Zerolar refakat ediyordu.

İşte başlıyor, diye düşündü Chuck: *Benim ilk savaşım*. Kusmak istedi. Boğazında yükselen safrayı güç bela geri yuttu.

Saldırı uçakları görüş alanına girmeden önce *Yorktown*’ın topları açıldı. Gemide, namluları beş inç çapında ve mermilerini millerce uzağa fırlatabilen dört çift uçaksavar topu vardı. Yaklaşan uçakların pozisyonu radar yardımıyla tespit edildikten sonra topçu subayları, zamanlaması hedefe ulaştığında patlamaya ayarlanmış yirmi beş kiloluk dev mermiler göndererek onlara karşı bir yayılım ateşine başladı.

Wildcat uçakları, saldırı uçaklarının üstüne çıkmayı başardı ve pilotların telsiz raporlarına bakılırsa altı bombardıman ve üç savaş uçağını düşürdüler.

Chuck, saldırı kuvvetlerinin geri kalan uçaklarının pike yapmaya hazırlandığını bildirmek için kaptan köşküne koştu. Amiral Fletcher, “Eh,” dedi, sakın sakın, “teneke miğferimi taktım –başka bir şey yapamam.”

Chuck, pencereden dışarı baktı; pike bombardıman uçakları, gökyüzünden ona doğru sanki çığlık çığlığa koşuyor ve öyle bir açıyla geliyorlardı ki sanki serbest düşüşle dosdoğru yere düşüyorlardı. Kendini yere atma içgüdüsüne karşı koymaya çalıştı.

Gemi aniden, dümenin tam turuyla döndü. Saldıran uçakları rotasından saptıracak her manevra, denemeye değermişti.

Yorktown güvertesinde; dört tane de *Şikago piyanosu* –yani kısa menzilli ve her biri dört namlulu uçaksavar¹– vardı. Şimdi de piyanolar ateşe başla-

¹ *Şikago piyanosu* da tabir edilen bu uçaksavarlar, 1.1”/75 kalibre ve İkinci Dünya Savaşı’nda Amerikan donanmasının güçlü silahlarından. *Şikago piyanosu* veya *Şikago daktilosu* tabiri, gangsterler tarafından tercih edildiği için bu isimle anılan Thompson M1A1 hafif makineli tüfekler için de kullanılıyor (çev. notu).

mıştı; aynı anda, *Yorktown*'a refakat eden uçakların silahları da çatırdamaya başladı.

Chuck, kendini savunmak için hiçbir şey yapamayacak bir acizlik ve korku içinde kaptan köşkünden ileri bakarken güverte topçularından biri, menzilini bulup bir Val vurdu. Uçak, üç parçaya bölünmüş gibi görünüyordu. İki parçası denize düştü, bir parçası geminin yanına çarptı. Sonra bir Val daha vuruldu. Chuck sevinçle bağırdı.

Ama havada hâlâ altı uçak vardı.

Yorktown, sancak yönüne ani bir dönüş yaptı.

Val pilotları, güverte silahlarının kustuğu cehenneme meydan okuyarak gemiyi takip etti.

Uçaklar yaklaştıkça uçuş güvertesinin iki yanındaki makineli tüfekler de ateşe başladı. *Yorktown*'ın silahları şimdi; beş inçlik namlulardan çıkan tok gümlerden, Şikago piyanolarının orta menzilli yankılarından, makineli tüfeklerin telaşlı ve ısrarlı çatırtılarından oluşan bir ölüm senfonisi çalıyordu.

Chuck, düşen ilk bombayı gördü.

Japon bombalarının pek çoğunda rötarlı fünyeler vardı. Hedefe dokunduğunda patlamak yerine birkaç saniye sonra patlıyordu ve amaç, çarpmanın etkisiyle hedefin derinine indikten sonra patlayarak azami tahribatı yaratmaktı.

Bomba, *Yorktown*'ın güvertesinde yuvarlandı.

Chuck büyülenmişçesine bir dehşetle bombayı seyretti. Bir an için hiçbir zarar vermeyecekmiş gibi göründü. Sonra bir alev fışkırmasıyla gümledi. Geminin kış tarafındaki iki Şikago piyanosu, anında darmadağın oldu. Güvertede ufak ufak yangınlar oluştu

Chuck'ın hayretten hayrete düşen bakışları altında etrafındaki adamların hepsi, sanki bir konferans salonunda savaş oyunu seyrediyorlarmış gibi sakindi.

Amiral Fletcher, kaptan köşkünün zangır zangır titreyen zemininde sarsıla sarsıla yürümesine rağmen yeni emirler verdi. Biraz sonra hasar tespit ekipleri, yangın söndürme hortumlarıyla uçuş güvertesine fırladı; sıhhiye ekipleri de ellerinde sedyeleriyle yaralıları toplamaya ve onları, dimdik koridorlardan geçirerek geminin karnındaki tıbbi yardım birimine taşımaya başladı.

Büyük bir yangın çıkmadı: Yakıt hortumlarındaki karbondioksit gazı, yangın çıkmasını önlemişti ve güvertede, patlamaya hazır bir bomba yüklü

uçak yoktu.

Bir an içinde başka bir Val, çığlık ata ata *Yorktown* üstüne pike yaptı ve bir bomba, gemi bacasına çarptı. Patlama, haşmetli gemiyi iliklerine kadar sarstı. Bacalardan, yağlı kara bir duman fışkırdı. Bomba, motorları tahrip etmiş olmalı, diye düşündü Chuck; çünkü gemi, anında hız kaybetmeye başladı. Birçok bomba hedefini iskalayıp denize düştü ama havaya, güverteye sıçrayarak yaralıların kanıyla birleşen su sütunları yükseldi.

Yorktown, durma noktasına kadar yavaşladı. Yaralı gemi denizin ortasında tamamen durduğunda Japonlar, üçüncü bir isabetli atış yaptı: Bomba, ön asansörleri delip geminin karnına indi ve orada bir yerde patladı.

Sonra aniden, her şey bitti ve havada kalan Val uçakları, Pasifik'in mas-mavi gökyüzüne doğru yükseldi

Hâlâ yaşıyorum, diye düşündü Chuck.

Gemi, henüz kaybedilmemişti. Yangın kontrol ekipleri, Japon uçakları görüş alanından çıkmadan önce çalışmaya başlamıştı. Aşağıdaki mühendisler, bir saat içinde kazanları tekrar devreye alacaklarını bildirdi. Tamir ekibi uçuş güvertesindeki deliği, altıya sekizlik çam keresteleriyle tıkadı.

Fakat telsiz cihazları tamamen tahrip olmuştu. Yani Amiral Fletcher şimdi, hem kör hem sağırdı. Emir subaylarıyla birlikte *Astoria* kruvazörüne nakledildi ve taktik komutayı *Enterprise*'in komutanı Spruance'a¹ devretti.

Chuck, kendi kendine söylendi: "Sikeyim bi tarafını, Vandermeier -hâlâ yaşıyorum."

Fakat fazla erken ve büyük konuşmuştu.

Geminin motorları tekrar canlandı. Şimdi Yüzbaşı Buckmaster komutasındaki *Yorktown* bir kez daha Pasifik dalgalarını yırtmaya başladı. *Yorktown* uçaklarının bir kısmı *Enterprise*'a sığınmıştı ama hâlâ havada olan uçakları nedeniyle ilerledi ve havadaki uçaklar, yakıt ikmali için piste inmeye başladı. Gemi telsizi çalışmıyordu. Chuck ve arkadaşları, eski usul *semafor* haberleşmesine geçerek diğer gemilerle bayrak iletişimi kurmaya başladı.

Saat iki buçukta; *Yorktown*'a refakat eden kruvazörün radarı, batı taraftan alçak uçuşla yaklaşan uçaklar tespit etti -muhtemelen *Hiryu*'dan kalkan yeni bir saldırı ekibiydi. Kruvazör, bu bilgiyi sinyalle uçak gemisine ilet-ti. Buckmaster, onların yolunu kesmeleri için on iki Wildcat uçurdu. Ama saldırı uçaklarını durduramamış olacaklar ki on tane torpedo bombacısı dalgaların üstünde seke seke dosdoğru *Yorktown*'a geliyordu.

¹ Raymond Ames Spruance (1886-1969) Amerikan Donanması amirallerinden (çev. notu).

Chuck, uçakları gayet net görebiliyordu. Amerikalıların *Kate* dediği Nakajima B5N tipi uçaklardı. Her biri, neredeyse bütün uçağın yarı boyunda ve uçak gövdesinin hemen altına asılı bir torpido taşıyordu.

Uçak gemisine refakat eden dört ağır kruvazör, geminin etrafındaki denize mermi yağdırarak yükselen köpüklü su sütunlarının onun bulunduğu yeri perdelemesini sağlamaya çalıştı ama Japon pilotların gözü karaydı ve dosdoğru su sütunlarının içinden uçtular.

Chuck, torpidosunu bırakan ilk uçağı gördü. Uzun bomba, etrafına su saçarak suya vurdu ve *Yorktown*'a yöneldi.

Uçak, gemiyi sıyrırçasına üzerinden geçti; Chuck, pilotun yüzünü bile gördü: Uçuş kaskının altına kırmızı beyaz bir bant sarmıştı; muzaffer bir edayla güverteadaki ekiplere doğru yumruğunu salladı ve gitti.

Daha çok uçak kükremesi duyuldu. Torpidolar yavaştı ve bazen gemiler, onlardan sakınmanın yolunu bulabilirdi ama *Yorktown* öyle yaralıydı ki zikzak seyirle ilerlemesi fazlasıyla zordu. Muazzam bir gümlleme gemiyi sarstı: Torpidolar, normal bombalardan birkaç kat daha güçlüydü. Chuck, iskele tarafında kıçtan vurulmuşlar gibi hissetti. Hemen ardından ikinci bir gümlleme duyuldu ve bu patlama, gerçekten de gemiyi havaya kaldırdı ve mürettebatının yarısını güverteye devirdi.

Hemen ardından, kudretli motorları tekledi.

Bir kez daha hasar tamir ekipleri, daha saldırı uçakları gözden kaybolmadan işbaşına koştu. Ama bu defa adamlar, hasarla başa çıkamıyordu. Chuck, pompaları çalıştıran ekibe yardıma koştu ve geminin çelik gövdesinin teneke kutu gibi yırtıldığını gördü. Deniz suyu, Niagara Şelalesi gibi akarak geminin karnına doluyordu. Dakikalar içinde Chuck, güvertenin yanladığını anladı: *Yorktown*, iskele tarafına yatıyordu.

Pompalar, içeriye dolan suyla başa çıkamıyordu: özellikle de geminin su geçirmez kompartımanları Mercan Denizi Savaşı'nda hasar gördüğünden ve acele bakım sırasında o bölümler tamir edilemediğinden.

Tamamen alabora olmasına ne kadar zaman vardı?

Saat üçte, Chuck emri duydu: "Gemiyi terk edin!"

Gemiciler, yan yatan güvertenin yüksek kıyısından aşağıya halatlar sallandırdı. Hangar güverteadaki ekipler, birkaç ipi çekerek başüstü istiflerden binlerce can yeleğinin yağmur gibi yağmasını sağladı.

Refakat gemileri uçak gemisine yaklaşp kurtarma botlarını suya indirdiler. *Yorktown* mürettebatı ayakkabılarını çıkarıp geminin bordalarında toplandı. Bir nedenle ayakkabılarını tertipli sıralar hâlinde güverteye dizdi-

ler: yüzlerce çift ayakkabı, sanki bir kurban töreni gibi...

Yaralılar, sedyelerle kurtarma botlarına indirildi. Chuck, kendini denizde buldu ve alabora olmadan önce *Yorktown*'dan mümkün olduğunca uzaklaşmak için deli gibi yüzüyordu. Bir dalga onu gafil avladı ve başından kepini uçurdu. Pasifik'in ılık sularında olduğuna memnundu; Atlantik'te olsa kurtarılmayı beklerken suyun soğukluğundan dolayı ölebilirdi. Bir cankurtaran botu onu denizden çıkardı ve denizden adam toplamaya devam etti. Düzinelerce cankurtaran botu da aynı şeyi yapıyordu. Mürettebatın çoğu denize, uçuş güvertesinden daha alçak olan ana güverteden inmişti. Bu arada *Yorktown*, bir şekilde su üstünde kalmayı başardı.

Bütün mürettebat, kurtarıldıktan sonra refakat gemilerine götürüldü.

Chuck, güverteye çıkıp denizin ötesini seyrederken yavaş yavaş batan *Yorktown*'ın arkasında, güneş de denize indi.

Bütün gün denizde hiç Japon gemisi görmediği geldi aklına. Bütün savaş, uçaklarla yapılmıştı. Bunun, yeni bir tür donanma savaşının ilki olup olmadığını düşündü. Eğer öyleyse uçak gemileri gelecekteki kilit araçlar olacaktı. Başka hiçbir şey onlar kadar önemli olmayacaktı.

Trixie Paxman yanı başında bitti. Chuck, onu canlı gördüğüne çok sevindi; onu kucakladı.

Enterprise ve *Yorktown*'dan havalanan son Dauntless grubunun, geride kalan son Japon uçak gemisi *Hiryu*'yu da ateşe verdiğini ve onu yok ettiğini anlattı Trixie.

"Yani Japonların dört uçak gemisi de oyundan çekildi mi?" dedi Chuck.

"Aynen öyle. Onların hakkından geldik ve sadece bir gemi kaybettik."

"Yani," dedi Chuck, "biz kazandık anlamına mı geliyor bu?"

"Evet," dedi Trixie. "Sanırım öyle."

(v)

Midway Deniz Savaşı'ndan sonra çok net anlaşıldı ki Pasifik'te bir savaş, uçak gemilerinden kalkan uçaklarla kazanılacaktı. Hem Japonya hem de Birleşik Devletler, mümkün olduğunca hızlı ve yoğun bir *uçak gemisi inşaatı* yarışına girdi.

1943 ve 1944 yılları boyunca Japonlar, bu devasa ve çok masraflı gemilerden yedi tane inşa etti.

Aynı dönemde ABD, doksan gemi inşa etti.

Hemşire Carla von Ulrich, tekerlekli bir servis arabasıyla malzeme odasına girdi ve kapıyı kapattı.

Çok hızlı çalışması gerekiyordu. Yapmak üzere olduğu şey, yakalandığı takdirde toplama kampına gönderilmesine neden olacaktı.

Dolaptan biraz yara merhemi aldı; biraz da bandaj sargısı ve bir kavanoz antiseptik krem. Sonra ilaç dolabının kilidini açtı: ağrı kesici olarak morfin, enjeksiyon için sülfamit, ateş düşürücü olarak aspirin. Hâlâ kutusu açılmamış bir derialtı şırıngası da ekledi, aldıklarının arasına.

Hâlihazırda, birkaç haftalık süre içinde kayıtlarla oynamıştı bile; böylece çaldığı şeyler, meşru bir kullanımla tükenmiş gibi görünecekti.

Kayıtları, sonrasında değil de çalma işleminden önce çarpıtmıştı ki o arada bir sayım yapılsa malzeme fazlası görünecekti; bu da hırsızlığı ima eden bir açık yerine, basit bir kayıt dikkatsizliğine yorulacaktı.

Aynı şeyi daha önce de iki kez yapmıştı ama gene de daha az korkuyor değildi.

Servis arabasını iterek odadan çıktığında masum göründüğünü umdu: hastasının baş ucuna ilaç götüren bir hemşire gibi.

Hasta koğuşuna girdi. Dr. Ernst'ü, bir yatağın kıyısına oturmuş hastanın nabzını dinlerken görünce canı sıkıldı.

Bütün doktorlar öğle yemeğine çıkmış olmalıydı.

Artık fikir değiştirmesi için çok geçti. Kendinden çok eminmiş gibi bir havaya büründüğünü umarak (ki bu, hissettiklerinin tam tersiydi) başını dik tuttu ve arabasını iterek odanın içine yürüdü.

Dr. Ernst, başını kaldırıp ona baktı ve gülümsedi.

Berthold Ernst, hemşirelerin rüyalarını süsleyen bir adamdı. Son derece becerikli bir cerrahtı, hasta yataklarının başında sevecendi, uzun boyluydu, yakışıklıydı ve bekârdı. Hastanede dolaşan dedikodulara rağbet edilecek olursa çekici hemşirelerin hemen hepsiyle aşk yaşamış ve pek çoğuyla yatmıştı.

Carla da ona başıyla selam verdi ve hızla yanından geçti.

Sonra koğuştan çıktı ve aniden hemşirelerin soyunma odasına gitti.

Yağmurluğu askıdaydı. Altında ise sepet örgü bir alışveriş çantası; sepet çantanın içinde eski bir ipek fular, bir lahana ve bir kese kâğıdı içinde bir kutu temizlik havlusu vardı. Carla, çabucak kese kâğıdını boşalttı, servis arabasındaki malzemeyi kese kâğıdının içine doldurdu. Üzerlerine, annesinin yirmili yıllarda satın aldığı mavi renkli ve geometrik desenli fuları örttü. Sonra, lahanayı ve havluları sepetin en üstüne yerleştirdi; sepeti askıya, yağmurluğunu da sepetin üstüne astı.

Yırttım, diye düşündü. Ellerin biraz titrediğini fark etti. Derin bir nefes çekti, kendini toparladı, kapıyı açtı ve tam dışarıda dikilen Dr. Ernst'ü gördü.

Carla'yı mı takip etmişti? Hırsızlık yaptığını söyleyerek onu suçlayacak mıydı? Doktorun davranışlarında kötücül bir taraf yoktu; aslına bakılırsa gayet dostça bir havası vardı.

Belki de Carla gerçekten yırtmıştı.

"Tünaydın, doktor," dedi Carla. "Yardımcı olabileceğim bir şey var mı?"

Dr. Ernst, gülümsedi: "Nasılsın hemşire? Her şey yolunda mı?"

"Gayet yolunda, sanırım." Suçluluk duygusu, gayriihtiyari bir sokulganlıkla konuşmasına neden oldu: "Ama doktor, her şeyin yolunda olup olmadığı söylemesi gereken sizsiniz."

"Ah, bir şikâyetim yok," dedi doktor, lakayit bir havada.

Carla düşünüyordu: *Öyleyse bu ne şimdi? Beni suçlamaya başlamadan önce keyfini çıkarmak ve sadistçe benimle oynamak mı istiyor?*

Carla hiçbir şey söylemedi; sıkıntıdan titrememeye çalışarak öylece durup bekledi.

Doktor, servis arabasına baktı: "Bunu neden soyunma odasına getirdin?"

"Bir şey almak istedim," dedi, çaresizlik içinde doğaçlama bir şeyler uydurmaya çalışarak. "Yağmurluğumdan bir şey." Sesindeki korku titreşimlerini bastırmaya çalıştı. "Cebimden bir mendil." *Kes gıdıklamay*, dedi, kendi kendine. *Adam sadece bir doktor, Gestapo ajanı değil.*

Gelgelelim öyleymiş gibi de korkuyordu.

Adam, sanki onun tedirginliğini hissetmiş de eğleniyormuş gibiydi: "Ya servis arabası?"

"Onu da yerine götürüyordum."

"Tertipli olmak çok önemlidir. Sen çok iyi bir hemşiresin... Fräulein von Ulrich... Yoksa *Frau* mu demeliydim?"

"Fräulein, doğru."

"Daha çok konuşmalıyız."

Doktorun tebessümüne bakılırsa çalınan tıbbi malzemelerin peşinde değildi. Ona çıkma teklif etmek üzereydi. Kabul ettiği takdirde düzinelerce hemşire onu kıskanacaktı. Ama doktora ilgi duymuyordu. Belki de sonradan bencil bir korkağa dönüşen o yakışıklı hovarda Werner Franck'e hâlâ âşık olduğu içindi. Berthold Ernst'ün de Werner gibi olduğunu tahmin ediyordu.

Ancak adamın canını sıkıp durumu tehlikeye atmak da istemiyordu; hiçbir şey söylemeden sadece gülümsedi.

"Wagner'i sever misin?" diye sordu doktor.

Carla, onun lafı nereye getirmeye çalıştığını görüyordu. "Müziğe ayıracak vaktim yok," dedi, kararlılıkla. "Yaşlı annemle ilgilenmem gerekiyor." Aslında Maud, elli bir yaşındaydı ve sağlığı da gayet yerindeydi.

"Yarın akşamki bir resital için iki biletim var. *Siegfried Idyll*'¹ çalacaklar."

"Oda müziği!" dedi Carla. "Ne kadar ilginç." Wagner'in çalışmalarının hemen hepsi büyük ölçekliydi.

Doktor, memnun olmuşa benziyordu: "Gördüğüm kadarıyla müzikten anlıyorsun."

Carla, ağzından kaçırdığına pişman oldu. Adama cesaret vermişti. "Ailem müziği sever -annem piyano dersleri verirdi," dedi.

"Öyleyse gelmelisin. Eminim bir gece için annenle ilgilenecek birileri vardır."

"Mümkün değil," dedi Carla. "Ama davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim." Adamın gözlerinde öfke gördü: Reddedilmeye alışık bir adam değildi.

Carla, arabasını ittirip yürümeye başladı.

"Belki başka bir zaman?" diye seslendi doktor, arkasından.

"Çok iyisiniz," dedi, adımlarını yavaşlatmadan.

Adamın, peşinden gelmeye kalkmasından korkuyordu ama son verdiği belirsiz cevap onu teskin etmişe benziyordu. Omzunun üstünden geriye baktığında doktorun orada olmadığını gördü.

Servis arabasını yerine bıraktı ve daha rahat nefes almaya başladı.

İşinin başına döndü. Mesul olduğu koğuştaki hastaların hepsini kontrol etti ve raporlarını yazdı. Sonra, işi akşam vardiyasına devretme vakti geldi.

Yağmurluğunu giydi, çantayı omzuna geçirdi.

Şimdi, çaldığı malzemeye birlikte hastaneden çıkıp gidecekti; korku, tekrar yakasına yapıştı.

Frieda Franck de aynı saatte çıkıyordu; binadan birlikte ayrıldılar.

¹ Richard Wagner'in, ikinci karısından olan oğlu Siegfried'in doğumundan sonra karısına doğum günü armağanı olarak yazdığı oda müziği senfonik şiir (çev. notu).

Frieda'nın, Carla'nın çalıntı malzeme taşıdığına dair en ufak bir fikri yoktu.

Haziran güneşi altında tramvay durağına yürüdüler. Esasen Carla, üniformasını temiz tutmak için yağmurluk giyiyordu.

Her şey normalmiş gibi bir hava yaydığını sanıyordu ama "Bir şey mi endişelendin?" diye sordu Frieda.

"Yoo, neden?"

"Gergin görünüyorsun."

"İyiym, bir şeyim yok." Konuyu değiştirmek için bir afişi işaret etti. "Şuna bak"

Hükûmet; Berlin'de, katedralin önündeki Lustgarten Parkı'nda bir fuar açmıştı. İronik bir ifadeyle "Sovyet Cenneti" başlığı konmuş bir sergi, Komünizm altındaki hayatı gösteriyor ve Bolşevizm bir Yahudi entrikası, Ruslar da insanlıktan uzak Slavlar olarak sunuluyordu. Ama bu günlerde bile Naziler, her şeyi kontrol edemiyordu; çünkü birisi, Berlin'in her yerine muzip bir afiş asmıştı. Şöyle yazıyordu afişte:

Sabit Enstalasyon

NAZİ CENNETİ

savaş açlık yalanlar gestapo

Nereye Kadar?

Bu afişlerden bir tane de tramvay durağına asılmıştı; Carla'nın içi ısındı. "Bu afişleri kim asıyor acaba?" diye sordu.

Frieda omuz silkti.

"Her kimseler, çok cesur birileri olmalı. Yakalanırlarsa öldürülürler." Sonra, kendi çantasında taşıdıklarını hatırladı. O da yakalanırsa öldürülürdü.

"Bundan eminim," dedi Frieda.

Şimdi de Frieda biraz ürkek görünmeye başlamıştı. Afişleri asanlardan biri olabilir miydi? *Muhtemelen hayır.* Belki de erkek arkadaşı Heinrich asıyordu. Heinrich, böyle şeyler yapabilecek türden ahlaki değerler taşıyan biriydi. "Heinrich nasıl?" diye sordu Carla.

"Evlenmek istiyor."

"Sen istemiyor musun?"

Frieda sesini alçalttı: "Çocuğum olsun istemiyorum."

Bu, fitne sayılacak bir laftı: Genç kadınların, Führer'e çocuk üretmekten

memnun olmaları gerekiyordu. Frieda, başıyla afişi işaret etti: “Bu cennetin içine çocuk doğurmak istemiyorum.”

“Sanırım ben de istemezdim,” dedi Carla. Belki de bu yüzden Dr. Ernst’ün teklifini reddetmişti.

Bir tramvay geldi. Bindiler. Carla, sanki içinde lahanadan başka bir şey yokmuş ve öylesine sıradan bir şeymiş gibi sepeti dizlerinin üstüne koydu. Gözleri, çabucak diğer yolcuları taradı: Üniformalı kimse görmeyince rahatladı.

“Bizim eve gel,” dedi Frieda. “Bu gece caz dinleyelim. Werner’in plaklarını çalabiliriz.”

“Çok isterdim ama gelemem,” dedi Carla. “Uğramam gereken bir yer var. Rothmann ailesini hatırlıyor musun?”

Frieda, tedirgin tedirgin etrafına bakındı. Rothmann, bir Yahudi adı olabilirdi veya olmayabilirdi. Neyse ki yakınlarında onların konuşmasını duyacak kimse yoktu.

“Elbette, bizim de doktorumuzdu.”

“Artık doktorluk yapmaması gerekiyor. Eva Rothmann, savaştan önce Londra’ya gitti ve orada İskoç bir askerle evlenmiş. Ama anne ve babası Almanya’dan çıkamıyor elbette. Oğulları Rudi; keman yapardı –besbelli ki çok becerikli bir zekâ– ama işini kaybetti, şimdi müzik aletleri tamiri ve piyano akordu gibi işler yapıyor.” Rudi, yılda dört kez von Ulrichlere de uğrayıp kuyruklu Steinway’i akort ediyordu. “Neyse işte, bu gece onları görmeye gideceğime söz verdim.”

“Oy,” dedi Frieda. Uzun bir nefeste söylenmiş bir oy nidasıydı: sanki bir şeyin farkına varmış gibi.

“Oy da ne?” diye sordu Carla.

“Sanki İsa’nın Kutsal Kâsesini tutar gibi o sepete neden yapıştığını şimdi anladım.”

Carla, üzerine yıldırım düşmüş gibi hissetti. Frieda onun sırrını tahmin etmişti! “Nasıl bildin!?” diye sordu.

“Onun doktorluk yapmaması gerektiğini söyledin. Bu da yaptığı anlamına gelir.”

Carla, Dr. Rothmann’ı ele verdiğini görüyordu. Doktorluk yapmasına izin verilmediğini söylemeliydi. Bereket versin ki bunu açık ettiği kişi Frieda’ydı. “Ne yapacak ki?” dedi. “İnsanlar kapısına kadar gelip yardım etmesi için ona yalvarıyor. Hasta insanları yüzüstü bırakamaz, değil mi! Kaldı ki para kazanıyor da değil. Bütün hastaları diğer Yahudiler veya ücretini birkaç patates ve yumurtayla ödeyen yoksullar.”

“Benim önümde onu savunman gerekmiyor,” dedi Frieda. “Bence çok cesur bir insan. Hastaneden malzeme çalıp ona vererek sen de kahramanca bir iş yapıyorsun. İlk kez mi?”

Carla, başını sağa sola salladı: “Üçüncü. Ama senin bunu anlamana izin vererek çok büyük bir aptallık yaptım.”

“Sen aptal değilsin. Sadece, ben seni çok iyi tanıyorum. Hepsi bu.”

Tramvay, Carla’nın ineceği durağa yaklaştı. “Bana şans dile,” dedi ve tramvaydan indi.

Eve girdiğinde üst kattaki piyanodan gelen tereddütlü notaları duydu. Maud’un bir öğrencisi vardı. Carla memnun oldu. Bu, hem biraz daha para demekti hem de annesinin neşesi yerine gelecekti.

Carla; yağmurluğunu çıkardı, mutfığa gitti, Ada’yı selamladı. Maud, artık Ada’nın ücretini ödeyemeyeceğini açıkladığında Ada, yine de bu evde kalıp kalamayacağını sormuştu. Ada şimdi; akşamları bir iş yerinde temizlik yapıyor, gündüzleri de odasının ve yemeğinin karşılığında von Ulrichlerin ev işlerini yapıyordu.

Carla, ayakkabılarını ayağından attı ve masanın altında ayaklarını birbirine sürterek ağrısını hafifletmeye çalıştı. Ada da ona öğütülmüş kahveden kahve yaptı.

Maud, mutfığa geldi. Gözleri parlıyordu. “Yeni bir öğrenci!” dedi. Carla’ya bir avuç banknot gösterdi. “Ve her gün ders almak istiyor!” Öğrencisini, gamları çalışması için yalnız bırakmıştı: Acemi parmakların çıkardığı sesler, piyano tuşlarının üstünde kedi yürüyormuş gibiydi.

“Bu harika,” dedi Carla. “Öğrencin kim?”

“Bir Nazi elbette. Ama para lazım.”

“Adı ne?”

“Joachim Koch. Çok genç ve çekingen. Onunla karşılaşacak olursan Tanrı aşkına çeneni tut ve nazik ol.”

“Elbette.”

Maud geri gitti.

Carla, kahvesini minnettarlıkla içti. O da birçok insan gibi kavrulmuş palamut tadına alışmaya başlamıştı.

Tembel tembel Ada’yla sohbet etti. Ada, bir zamanlar şişmanca bir kadındı ama şimdi zayıflamıştı. Zaten bu günlerde Almanya’da tombul insan görmek kolay değildi. Ancak Ada’da başka bir şey vardı. Özürlü oğlu Kurt’un ölümü, Ada’yı fena sarsmıştı. Ada şimdi, aşırı hâlsizmiş gibi uyuşuk bir havaya bürünmüştü. İşlerini gayet güzel yapıyordu ama sonra sandalyeye oturup boş gözlerle saatlerce dışarı bakıyordu. Carla onu çok seviyor,

manevi ıstırabını da hissediyordu ama ona yardım etmek için ne yapabileceğini bilmiyordu.

Piyano sesi sustu; biraz sonra Carla, koridorda sesler duydu; annesinin ve bir adamın sesiydi. Annesinin, çocuğun babası Herr Koch'u uğurladığını sandı ama bir an sonra dehşete kapıldı: Annesi mutfağa girmişti ve hemen arkasında da kusursuz bir teğmen üniforması giymiş genç bir adam vardı.

"Bu benim kızım," dedi Maud, neşeli neşeli. "Carla, bu da Teğmen Koch. Yeni öğrencim."

Koch, yirmili yaşlarda ama hâlâ utangaç görümlü ve yakışıklı bir adamdı. Sarışın bir bıyığı vardı ve Carla'ya, babasının gençlik resimlerini hatırlattı.

Carla'nın kalbi korkuyla sıkıştı. Çalıntı tıbbi malzemeleri koyduğu sepet, yanındaki mutfak sandalyesinin üstündeydi. Frieda karşısında yaptığı gibi Teğmen Koch karşısında da kendini ele verir miydi?

Konuşamadı bile. "Ben-ben-ben sizi tanıdığımıza sevindim," diyebilirdi.

Maud, merakla kızına baktı ve onun tedirginliğine hayret etti. Maud'un bütün istediği, öğrencisinin derslere devam etmesi için Carla'nın bu yeni öğrenciye nazik davranmasıydı. Teğmeni mutfağa getirmekle kötü bir şey yaptığını düşünmüyordu. Elbette Carla'nın alışveriş sepetinde çalıntı tıbbi malzemeler olduğundan habersizdi.

Koch, resmî bir reveransla eğildi: "O zevk bana ait."

"Ve bu da hizmetçimiz Ada."

Ada, teğmene düşman görmüş gibi baktı ama teğmen, o bakışları görmedi: Hizmetçiler, onun fark edeceği insanlar değildi.

Teğmen, ağırlığını bir bacağına vererek dengesiz dengesiz durdu; rahatmış gibi görünmeye çalışıyordu ama tam tersi görünüyordu.

Görünen yaşından daha toy davranıyordu. Masum bir ifadesi vardı ve insanda, aşırı koruma altında yetiştirilmiş biri izlenimi bırakıyordu. Gelgelelim gene de tehlikeli biriydi.

Duruşunu değiştiren teğmen, ellerini sepetin bulunduğu sandalyenin arkasına koydu. "Görünüşe göre hemşiresiniz," dedi, Carla'ya.

"Evet," dedi Carla. Sakin düşünmeye çalışıyordu. Koch, von Ulrichlerin kim olduğunu biliyor muydu? Sosyal Demokratların kimler olduğunu bilemeyecek kadar genç olabilirdi. Son dokuz yıldır Sosyal Demokrat Parti yasa dışıydı. Belki de Walter'ın ölümüyle von Ulrich ailesinin kötü namı da solup gitmişti. Sebebi ne olursa olsun Koch, onların saygın bir Alman aile olduğunu düşünüyormuş gibiydi; yoksulluklarının nedenini de babanın ölmüş olmasına bağlıyordu belki de ki bu, çok iyi yetiştirilmiş birçok

kadının içine düşüverdiği bir durumdu. Teğmenin, sepetin içine bakması için hiçbir neden yoktu.

Carla kendini, onunla nazik konuşmaya zorladı: “Piyano ile aranız nasıl gidiyor?”

“Sanırım gelişme kaydediyorum!” dedi Koch. Maud’a baktı. “Öğretmenim öyle söylüyor.”

“Bu kadar erken bir aşamada bile yetenek belirtileri gösteriyor,” dedi Maud. Bunu her zaman söylerdi; çünkü bir sonraki derse gelmeleri için öğrencilerini teşvik etmek isterdi. Ama Carla, annesinin her zamankinden daha fazla bir muhabbet gösterdiğini fark etti. Elbette annesi flört edebilirdi; bir yıldan fazla bir süredir duldu. Ama yarı yaşındaki bir gençle romantik bir ilişkisi olması mümkün değildi.

“Ancak, piyanonun ustası olana kadar arkadaşlarıma bundan bahsetmemeye karar verdim,” dedi Koch. “Sonra da yeteneğimle onları hayretler içinde bırakacağım.”

“Ne kadar eğlenceli olur, değil mi?” dedi Maud. “Lütfen oturun Teğmen, tabii birkaç dakika vaktiniz varsa.” Carla’nın sepetinin durduğu sandalyeyi işaret etti.

Carla, sepeti almak için atıldı ama teğmen ondan atik davrandı. Sepeti alırken “Lütfen izin verin,” dedi. Sepetin içine bir göz attı. Lahanayı görünce de “Akşam yemeğiniz sanırım?” diye sordu.

“Evet,” dedi Carla. Sesi, kapı gıcirtısı gibi çıktı.

Teğmen sandalyeye oturdu ve sepeti de yere, ayaklarının dibine, Carla’dan uzak tarafa koydu. “Her zaman müziğe yatkınlığım olmasını hayal ettim,” dedi Koch. “Şimdi olup olmadığını öğrenmenin vakti geldi.” Bacak bacak üstüne attı; sonra vazgeçti.

Carla, teğmenin neden bu kadar kıpırdadığını merak etti. Korkması için hiçbir neden yoktu. Carla’nın aklından, teğmenin huzursuzluk nedeninin cinsel olabileceği düşüncesi geçti. Bir mutfakta üç bekâr kadınla yalnızdı. Aklından neler geçiyordu acaba?

Ada, teğmenin önüne de bir fincan kahve koydu. Koch, sigarasını çıkardı. Sigara içmeye yeni başlamış gençler gibi içiyordu. Ada, önüne bir kül tablası da koydu.

“Teğmen Koch, Bendler Strasse’deki Savaş Bakanlığında çalışıyor,” dedi Maud.

“Gerçekten!” Burası Başkomutanlık karargâhıydı. Koch’un, piyano öğrendiğini kimseye söylemeyecek olması iyiydi. Alman askeriyesinin bütün büyük sırları o binadaydı. Koch kendisi cahilin teki olsa bile meslektaşla-

rından bazıları, Walter von Ulrich'in bir Nazi karşıtı olduğunu hatırlayabildi. Ve bu da Frau von Ulrich'in piyano derslerinin sonu olabilirdi.

"Orada çalışmak büyük bir ayrıcalık," dedi Koch.

"Benim oğlum da Rusya'da," dedi Maud. "Onun için çok endişeleniyorum."

"Bu, elbette doğal bir *anne* tepkisi," dedi Koch. "Ama lütfen kötümser olmayın! Rusların son karşı taarruzu büyük bir kararlılıkla püskürtüldü."

İşte bu palavraydı. Nazilerin propaganda makinesi bile Moskova Muharebesi'ni Rusların kazandığı ve Alman hatlarını yüz mil geri ittikleri gerçeğini gizleyemiyordu.

Koch devam etti: "Şimdi, ilerlememize kaldığımız yerden devam etme noktasındayız."

"Emin misiniz?" Maud çok endişeli görünüyordu. Carla da aynı şekilde hissediyordu. İkisi de Erik'in başına bir şey geleceği korkusuyla işkence çekiyordu.

Koch, amirane bir tebessüm girişiminde bulundu: "İnanın bana Frau von Ulrich, eminim. Elbette bütün bildiklerimi size söyleyemem. Ancak sizi temin ederim ki çok sert bir yeni operasyon yapılması planlanıyor."

"Eminim askerlerimizin ihtiyaç duydukları her şeyleri vardır –yeterli yiyecek falan," dedi Maud. Elini teğmenin koluna koydu. "Gelgelelim ben gene de endişeleniyorum. Böyle konuşmamalıyım, biliyorum ama size güvenebileceğimi hissediyorum, Teğmen."

"Elbette."

"Aylardır oğlumdan haber almıyorum. Öldü mü kaldı mı bilmiyorum."

Koch, ceket cebine uzandı, bir kurşun kalem ve bir not defteri çıkardı. "Sizin için bunu kolayca öğrenebilirim," dedi.

"Sahi mi?" Maud'un gözleri büyüdü.

Carla, annesinin bu gençle flört etmesinin nedeninin bu olabileceğini tahmin etti.

"Ah, evet," dedi Koch. "Ben Genelkurmaydayım, biliyorsunuz –her ne kadar küçük bir rolüm olsa da." Mütevazı görünmeye çalıştı. "Oğlunuz hakkında araştırma yapabilirim..."

"Erik."

"Erik von Ulrich."

"Bu harika olur. Sıhhiyeciler arasında olmalı. Tıp tahsili yapıyordu ama Führer için savaşmaya can atıyordu."

Bu doğrudu. Erik –her ne kadar eve yazdığı son birkaç mektupta biraz hevesi kırılmış gibiyse de– her şeye dünden razı bir Nazi olmuştu.

Koch, onun adını defterine yazdı.

“Siz harika bir insansınız, Teğmen Koch,” dedi Maud.

“Bir şey değil.”

“Doğu Cephesi’nde¹ karşı taarruza geçeceğimize öyle memnun oldum ki. Ama bilmeyi çok istesem de taarruzun ne zaman başlayacağını bana söylememelisiniz.”

Maud, bilgi sızdırmaya çalışıyordu. Carla bunun nedenini anlayamadı. Böyle bir bilgiyi nerede kullanabilirdi ki?

Koch, sanki açık duran mutfak penceresinin altında bir casus olabilir miş gibi sesini alçalttı. “Çok yakında,” dedi. Üç kadına da teker teker baktı. Carla onun, kadınların dikkatle onu dinlemesinin keyfini çıkardığını düşündü. Belki de bu durum –yani kadınların onun kelimelerine kulak vermesi, teğmen için sıra dışı bir şeydi. Bu anı biraz uzattı ve “Mavi Durum², çok yakında başlayacak,” dedi.

Maud’un gözleri parladı. “Mavi Durum –ne kadar müthiş bir heyecan!” dedi Maud. Bir kadının, kendisini bir haftalığına Paris-Ritz’e götürmeyi teklif eden bir erkeğe cevabında kullanabileceği bir ses tonuyla konuşmuştu.

Koch, fısıldadı: “Yirmi sekiz Haziran.”

Maud, elini kalbinin üzerine koydu: “O kadar yakın! Bu harika bir haber!”

“Size bunları söylememeliydim.”

Maud, elini teğmenin elinin üstüne koydu: “Ama söylediğine çok memnun oldum. Kendimi çok daha iyi hissediyorum.”

Koch, onun eline baktı. Carla; teğmenin, kadınların ona dokunmasına alışık olmadığını anladı. Teğmen, başını kaldırıp Maud’un gözlerine baktı. Maud, sevgi dolu bir yakınlıkla gülümsedi –hem de öyle bir sıcaklık ki Carla bile bunun yüzde yüz sahte olduğuna inanmakta zorluk çekebilirdi.

Maud elini çekti. Koch, sigarasını bastırıp ayağa kalktı. “Gitmeliyim,” dedi.

Tanrı’ya şükür, diye düşündü Carla.

Teğmen, Carla’ya bir kez daha reverans yaptı: “Sizinle tanışmak bir zevkti, Fräulein.”

“Güle güle, Teğmen,” dedi Carla, sadece.

Maud, teğmeni kapıya kadar uğurladı: “Yarın bir ara tekrar görüşürüz.”

Maud mutfaka geri döndüğünde “Ne rastlantı ama –Genelkurmayda ça-

¹ Baltık Denizi’nden başlayıp bugünkü Estonya, Letonya, Litvanya, Belarus ve Ukrayna’yı kapsayarak Karadeniz’in kuzeyine kadar uzanan bölge (çev. notu).

² İngilizce, *Blue Case*; Almanca, *Fall Blau*. Daha sonra *Braunschweig Operasyonu* olarak anıldı (çev. notu).

lışan salak bir oğlan!” dedi.

“Neden o kadar heyecan yaptığını anlamadım,” dedi Carla.

“Gayet yakışıklı bir çocuk,” dedi Ada.

“Bize gizli bilgi verdi!” dedi Maud.

“Bunun bize ne faydası var?” diye sordu Carla. “Biz casus değiliz ki!”

“Bir sonraki saldırının tarihini öğrendik –bu bilgiyi Ruslara iletmenin bir yolunu bulabiliriz, değil mi?”

“Nasıl iletirsin bilmiyorum.”

“Etrafımızda casus kaynıyor olmalı.”

“Bu sadece bir propaganda. Bir şeyler yolunda gitmediğinde Nazi beceriksizliği olduğunu söylemek yerine, Yahudi-Bolşevik gizli ajanların hükûmeti devirmeye çalıştığını söylüyorlar.”

“Gelgelelim ortalıkta gene de gerçek casuslar olmalı.”

“Onlarla nasıl temas kuracaksın?”

Annesi düşünceli düşünceli baktı: “Frieda ile konuşacağım.”

“Böyle düşünenin sebebi ne?”

“Önsezi.”

Carla tramvay durağındaki o anı hatırladı: Kendisi, Nazi karşıtı o afiş oraya kimin astığını merak ettiğini söylemiş; Frieda ise sessiz kalmıştı. Carla’nın önsezisi de annesine hak veriyordu. Ama sorun bu değildi: “Bunu yapabilirsek bile kendi ülkemize ihanet etmek istiyor muyuz?”

Maud ısrar ediyordu: “Nazileri yenmek zorundayız.”

“Nazilerden, herkesten çok nefret ediyorum ama gene de ben bir Almanım.”

“Ne demek istediğini biliyorum. İngiliz olarak doğmuş olsam bile bir haine dönüşme fikrini ben de sevmiyorum. Ama bu savaşı kaybetmediğimiz takdirde Nazilerden kurtulamayacağız.”

“İyi ama de ki savaşı kaybetmemizi sağlayacak bilgiyi Ruslara ulaştırdık. Erik o savaşta ölebilir! Senin oğlun –benim ağabeyim! Onun ölümüne neden olabiliriz.”

Maud, bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı ama konuşamadı. Ağlamaya başladı. Carla ayağa kalktı, annesine sarıldı.

Bir dakika sonra Maud fısıldadı: “Oğlum her hâlükârda ölebilir. Nazizm için çarpışırken ölebilir. O savaşı kazanırken değil kaybederken ölsün daha iyi.”

Carla, bundan çok emin değildi.

Annesini bıraktı. “Bu arada, keşke mutfağa bir yabancı getirmeden önce beni uyarsaydın,” dedi. Yerdeki sepeti aldı. “İyi ki Teğmen Koch bu sepetin

içine çok dikkatli bakmadı.”

“Neden? Sepette ne var?”

“Dr. Rothmann için hastaneden çaldığım ilaçlar.”

Maud, gözlerinde yaşlar ve gururla gülümsedi: “İşte benim kızım.”

“Teğmen sepeti eline aldığı anda az daha ölüyordum.”

“Özür dilerim.”

“İçinde ne olduğunu bilmiyordun. Bunlardan hemen kurtulmam lazım.”

“İyi fikir.”

Carla, hemşire üniformasının üstüne yağmurluğunu tekrar giydi. Dışarı çıktı. Çabuk çabuk Rothmannların oturduğu caddeye yürüdü.

Rothmannların evi, von Ulrichlerin evi kadar büyük değildi ama güzel odaları olan gayet orantılı bir evdi. Ancak şimdi, pencerelerine tahta çakılmıştı ve kapısında, kaba saba yazılmış bir tabela vardı: “Muayenehane kapalı.”

Rothmannlar, bir zamanlar varlıklı bir aileydi. Dr. Rothmann’ın bir sürü zengin hastası vardı ve dört başı mamur bir doktorluk yaparken daha düşük ücretlerle yoksul hastalara da bakıyordu. Şimdiyse sadece yoksul hastalar kalmıştı.

Carla, hastaların yaptığı gibi arka kapıya gitti. Ve bir şeylerin yolunda gitmediğini derhâl anladı.

Arka kapı açıktı. Mutfağa adım attığında sapı kırılmış bir gitarın yer karoları üstüne atılmış olduğunu gördü. İçerisi boştu ama evin başka bir yerinden gelen sesleri duyuyordu.

Mutfağı geçip bir koridora girdi. Zemin katta iki büyük oda vardı: Birisi bekleme odasıydı, diğeri de muayene odası. Bekleme odasına, ailenin oturma odasıymış gibi bir hava verilmişti. Muayenehane ise bir bank, ahşap işleme aletleri ve tamiratının çeşitli aşamalarında bir sürü mandolin, keman, çello ile Rudi’nin atölyesi gibi görünürdü. Tıbbi malzemeler kilitli bir dolabın içinde gözlerden uzak tutulurdu.

Fakat şimdi muayenehaneye girdiğinde öyle görünmüyordu: Dolaplar açılmış, içlerindeki bütün tıbbi malzeme yerlere atılmıştı. Her yer; şişe kırıkları, haplar, toz ve sıvı ilaçlarla kaplıydı. O enkaz arasında, bir stetoskop ve tansiyon ölçme aleti gördü. Çeşitli tıbbi aletler etrafa saçılmıştı ve belli ki yer atıldıktan sonra üzerlerine basılarak çiğnenmişlerdi.

Carla hem şok hem de iğrenme hissetti: *Ne büyük bir israf!*

Sonra öbür odaya baktı. Rudi Rothmann, bir köşede yatıyordu. Rudi; yirmi iki yaşında, atletik yapılı, uzun boylu bir genç adamdı. Yattığı yerde gözlerini kapatmış, acıyla inliyordu.

Rudi'nin annesi Hannelore, oğlunun yanına diz çökmüştü. Bir zamanlar güzel bir sarışın kadındı Hannelore; şimdi, saçları ağarmış ve çökmüştü.

"Ne oldu?" dedi Carla, alacağı cevaptan korka korka.

"Polis," dedi Hannelore. "Kocamı, ari ırktan olanları da tedavi etmekle suçladı. Onu alıp götürdüler. Rudi, ortalığı altüst etmelerine engel olmaya çalıştı. Onlar da..." Sesi boğuldu.

Carla, sepeti yere bırakıp Hannelore'un yanına diz çöktü.

"Ne yaptılar?"

Hannelore, tekrar konuşabilecek kadar güç toplayarak fısıldadı: "Rudi'nin ellerini kırdılar."

Carla, ellerin durumunu hemen kavradı. İki eli de tuhaf bir şekilde çarpılmıştı. Ellerin görünüşüne bakılırsa polis, Rudi'nin bütün parmaklarını teker teker kırmıştı. İnleyip durmasına şaşmamak gerekirdi. Carla'nın mi-desi bulandı ama her gün dehşete şahit olduğundan kişisel duygularını nasıl bastırması gerektiğini ve yardım etmeye başlamayı öğrenmişti. "Morfine ihtiyacı var," dedi.

Hannelore, yerdeki malzemeleri gösterdi: "Eğer morfinimiz vardiysa bile, şimdi yok."

Carla, katıksız bir öfkeyle kasıldığını hissetti. Hastaneler de bile yeterli tıbbi malzeme yoktu ama gene de polis, bir imha cümbüşü sırasında bütün bu değerli malzemeyi heba etmişti. "Ben size morfin getirmiştım," dedi. Sepetten, içinde berrak bir sıvı olan bir şişe aldı. Şırıngayı kutusundan çıkardı, berrak sıvıyı şırınganın içine çekti ve Rudi'ye enjekte etti.

İlaç, neredeyse aynı saniyede etkisini gösterdi. Rudi'nin inlemesi kesildi. Gözlerini açıp, Carla'ya baktı, "Sen bir meleksin," dedi. Sonra, uyumuş gibi gözleri kapandı.

"Parmak kırıklarının yerine yerleştirmeliyiz," dedi Carla. "Böylece kemikleri düzgün kaynar." Rudi'nin sol eline dokundu. Hiçbir tepki almadı. Eli tutup havaya kaldırdı. Hâlâ hiçbir tepki yoktu.

"Daha önce hiçbir kırık kemiği yerine oturtmadım," dedi Hannelore. "Ama nasıl yapıldığını çok izledim."

"Ben de öyle," dedi Carla. "Ama denememiz gerek. Ben sol elini yapayım, sen de sağ elini yap. Morfinin etkisi geçmeden bitirmeliyiz. Nasıl bir acı çekeceğini Tanrı bilir."

"Pekâlâ," dedi Hannelore.

Carla, bir an durup düşündü. Annesi haklıydı. Bu Nazi rejimine son vermek için ne gerekiyorsa yapmak zorundaydılar; hatta bu, kendi ülkelerine ihanet anlamına gelse bile. Artık hiçbir şüphesi kalmamıştı.

“Hadi başlayalım,” dedi Carla.

İki kadın, nazıkçe ve dikkatle Rudi’nin parmaklarındaki kırıkları düzeltmeye başladı.

(ii)

Thomas Macke, her cuma günü öğleden sonra Tannenberg Bar’a gidiyordu.

Pek matah bir mekân değildi. Bir duvarda, bar sahibi Fritz’in –bugünkünden yirmi beş yaş genç bira göbeksiz hâli ve Birinci Dünya Savaşı üniformasıyla çekilmiş çerçeveli bir fotoğrafı vardı. Fritz, Tannenberg Muharebesi’nde¹ dokuz Rus öldürdüğünü iddia ederdi. İçeride birkaç masa ve sandalye vardı ama devamlı müşteriler barda otururdu. Üzeri deri kaplı menü, neredeyse tamamen göstermelikti: Burada servis edilen tek yemek, patatesli sosis veya patatessiz sosisti.

Fakat bar, Kreuzberg polis merkezinin bulunduğu yerde caddenin hemen karşısındaydı –yani burası, polislerin müdavim olduğu bir yerdi ve bu da içeride her şeyin serbest olması demekti. Kumar serbestti, sokak kızları tuvaletlerde oral seks yapardı, Berlin belediyesi gıda teftiş memurları da asla mutfığa girmezdi. Bar, Fritz yataktan kalktığında açılır ve son ayyaş da evine gittiğinde kapanırdı.

Macke, yıllar önce Kreuzberg polis merkezinde düşük rütbeli bir polis memuruydu –tabii bu, Naziler iktidara gelmezden önceydi ve onların iktidarıyla birlikte Macke gibi adamlara da aniden gün doğmuştu. Eski meslektaşlarının bazıları, hâlâ Tannenberg Bar müdavimiydi ve Macke burada birkaç tanıdık yüze rastlardı. Kendisi, rütbece onların çok yukarısına tırmanmış ve şimdi SS üyesi bir müfettiş olmuştu ama gene de eski arkadaşlarıyla konuşmayı hâlâ seviyordu.

“Sen iyi iş yaptın, Thomas,” dedi Bernhardt Engel; 1932’de Macke’nin amiri olan bir çavuştu ve hâlâ bir çavuştu. “Sana bol şans, evlat.” Macke’nin ona ismarladığı bira kupasını kaldırıp dudaklarına götürdü.

“Seninle tartışacak değilim,” dedi Macke. “Ama şunu söylemeliyim ki Amir Kringelein ile çalışmak, seninle çalışmaktan çok daha zor.”

“Ben çocuklara fazlasıyla yumuşak davranırdım,” dedi Bernhardt, kabul ederek.

Başka bir eski arkadaşı olan Franz Edel, küçümser gibi gülerek lafa karıştı: “Ben, pek de *yumuşak* demezdim!”

¹ Tannenberg Muharebesi’nin hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının on ikinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Gözü pencereden dışarıya takılan Macke, dışarıya bir motosikletin park ettiğini gördü. Motosikletin sürücüsü, açık mavi ve kemerli bir ceket giymiş bir hava subayıydı. Subayın yüzü tanıdık geldi. Macke bu yüzü daha önce görmüştü. Subay, o aristokrat alnına dökülen fazla uzun kıvılcık sarı saçlarını zıplata zıplata kaldırmayı geçip Tannenberge girdi.

Macke, onun adını hatırladı: *Werner Franck*. Radyo üreticisi Ludi Franck'in şımarık oğluydu.

Werner bara girdi ve bir paket Kamel sigarası istedi. *Ne kadar belli*, diye düşündü Macke. *Hovarda herif, Alman taklidi olsa da Amerikan tarzı sigara içiyor.*

Werner, sigaranın parasını ödedi, paketten bir sigara çıkardı, Fritz'den ateş istedi. Sigarayı yampiri bir açıyla dudaklarına yerleştirip kapıdan çıkmaya hazırlanırken Macke'yle göz göze geldi ve bir an düşündükten sonra, "Müfettiş Macke," dedi.

Bardaki bütün adamlar, ne söyleyeceğini merak ederek Macke'ye döndü.

Macke, kayıtsız ve kaygısız bir havada başını salladı: "Nasılın bakalım, genç Werner?"

"Çok iyiyim efendim, teşekkür ederim."

Macke memnun oldu ama bu saygılı ses tonuna hayret etti. Werner'in, otoriteye yeterince saygı göstermeyen kibirli ve zıplı havasını hatırladı.

"Doğu Cephesi'nde General Dorn'u ziyaretten yeni döndüm," diye ekledi Werner.

Macke, bardaki polislerin konuşmaya kulak kesildiklerini hissetti. Doğu Cephesi'ne gidip gelen bir adam saygı görmeyi hak ediyordu. Macke, ne kadar yüksek mevkilerde dolaştığının diğerlerini etkilemesine memnun olmaktan kendini alamadı.

Werner, sigara paketini Macke'ye uzattı; Macke paketten bir sigara çekti. "Bir bira," dedi Werner, Fritz'e. Tekrar Macke'ye döndü. "Size de bir içki ısmarlayabilir miyim, Müfettiş?" diye sordu.

"Aynısından," dedi Macke. "Teşekkür ederim."

Fritz, iki bira doldurdu. Werner bardağını Macke'ye doğru kaldırdı ve "Size teşekkür etmek isterim," dedi.

Bir sürpriz daha. "Ne için?" diye sordu Macke. Bütün arkadaşları dikkatle onların konuşmalarını dinliyordu.

"Bir yıl önce bana iyi bir azar çektiniz," dedi Werner.

"O zaman pek müteşekkir görünmüyordun."

"Ve bunun için de özür dilerim. Ama bana söylediklerinizi etrafıca düşündüm ve sonunda haklı olduğunuz kafama dank etti. Kişisel duygula-

rımın aklımı gölgelemesine izin vermiştim. Siz, aklımı başıma getirdiniz. Bunu asla unutmayacağım.”

Macke duygulandı. Werner’den hoşlanmamıştı ve onunla oldukça sert konuşmuştu; fakat bu genç adam onun sözlerini içtenlikle dikkate almış ve tavrını değiştirmişti. Genç bir adamın hayatında değişiklik yaratmış olmak Macke’de ılımlı bir duygu yarattı.

“Aslında önceki gün de sizi düşündüm,” dedi Werner. “General Dorn, casusları yakalamaktan söz ediyordu ve telsiz sinyallerini kullanarak onların izini sürüp süremeyeceğimizi soruyordu. Korkarım ben ona çok fazla bir bilgi veremedim.”

“Bana danışmalıydın,” dedi Macke. “Bu benim uzmanlık alanım.”

“Sahi mi?”

“Gel de otur.”

İçkilerini alıp derme çatma bir masaya geçtiler.

“Bu adamların hepsi polis,” dedi Macke. “Ancak gene de böyle şeyler ulu orta konuşulmamalı.”

“Elbette,” dedi Werner.

Sonra sesini alçalttı: “Ama sır açmakta size güvenebileceğimi biliyorum. Bakın, muharebe alanı komutanlarının bazıları Dorn’a, bizim neye niyetlendiğimizin önceden düşman tarafından bilindiğine inandıklarını söylediler.”

“Ah!” dedi Macke. “Ben de bundan korkuyordum.”

“Telsiz sinyali takibi konusunda Dorn’a ne anlatabilirim?”

“Doğru terim, gonyometri¹,” dedi Macke. Düşüncelerini toplamaya çalıştı. Bu, dolaylı yollardan olsa da kudretli bir generali etkilemek için iyi bir fırsattı. Oldukça net anlatmalı ve başarısını abartmadan yaptığı şeyin önemini vurgulamalıydı. General Dorn’un, rahat bir tavırla Führer’e söyleyeceğini duyar gibiydi: “Gestapoda çok iyi bir adam var, adı Macke. Şimdilik sadece bir müfettiş ama çok etkileyici...”

“Bizim kullandığımız bir alet var ve bize, sinyalin ne yönden geldiğini gösteriyor,” diye başladı Macke. “Eğer birbirinden uzak mahallerde üç sinyal alırsak haritaya üç çizgi çizebiliriz ve bunların kesişim yeri vericinin bulunduğu yerdir.”

“Bu müthiş!”

Macke, acele etmemesini ister gibi elini kaldırdı. “Teoride öyle,” dedi. “Pratikte ise çok daha zor: Piyanist (telsiz kullanıcısına biz böyle deriz), bizim onu bulabileceğimiz kadar uzun süre aynı mahalde kalmaz. Dikkatli

¹ Açık ölçme bilimi (çev. notu).

bir piyanist, hiçbir zaman aynı mahalden iki kez sinyal göndermez. Ve bizim bu alet de van tipi bir aracın çatısına yerleştirilmek zorunda olduğundan dışarıdan hemen göze çarpar ve geldiğimizi anlarlar.”

“Ama bir sürü başarı elde ettiniz.”

“Ah, evet. Fakat belki de bir gece bizimle birlikte aracımıza gelmelisin. Böylece bütün işlemleri kendi gözünle görür, General Dorn’a da ilk elden bir rapor verebilirsin.”

“Bu çok iyi bir fikir,” dedi Werner.

(iii)

Haziran ayında Moskova, güneşli ve sıcak günler geçiriyordu. Öğle yemeği saatinde Volodya, Kremlin’in arkasındaki Alexander Garden parkının bir havuz başında Zoya’yı bekliyordu. Pek çoğu çiftler hâlinde yüzlerce insan, güzel havanın tadını çıkarmak için aheste aheste gezinerek yanından geçti. Zorlu günler geçiriyorlardı. Havuzun fiskiyeleri, enerji tasarrufu için kapatılmıştı ama gökyüzü masmaviydi, ağaçlar tekrar yaprak bağlamıştı ve Alman ordusu yüz mil geri çekilmişti.

Ne zaman Moskova Muharebesi’ni düşünse içi gururla doluyordu. Alman ordusuna kafa tutmuşlardı ve *blitzkrieg*¹ taarruzu üstatları Moskova kapılarına dayanmış ama geri püskürtülmüşlerdi. Rus askerleri, başkentlerini korumak için aslanlar gibi çarpışmıştı.

Fakat ne yazık ki Rusların karşı taarruzu mart ayında takatini kaybetmişti. Epeyce geniş bir bölge geri alınmış ve Moskovalılar kendilerini daha emniyette hissetmeye başlamıştı; ancak o zamandan beri Almanlar da kendi yaralarını sarma fırsatı bulmuştu ve tekrar saldırmaya hazırlanıyorlardı.

Ve Stalin de hâlâ baştaydı.

Volodya, kalabalığın arasından ona doğru yürüyen Zoya’yı fark etti. Zoya, kırmızı beyaz ekose bir elbise giymişti. Adımlarında bir yaylanma havası vardı ve her adımında da o uçuk sarı saçları dalgalanıyordu. Zoya’yı gören her erkek, ona bakıyordu.

Volodya, birçok güzel kadınla çıkmıştı ama kendini Zoya’ya kur yaparken bulduğunda şaşırıyordu. Zoya, yıllardır ona karşı mesafeli davranmış ve onunla nükleer fizik dışında başka bir şey konuşmamıştı. Sonra bir gün, Volodya’nın ağzını açık bırakan bir şey yapmış ve birlikte sinemaya gitmeyi teklif etmişti.

¹ Hızlı bir zafer kazanma amacıyla planlanan askeri taarruzlar için kullanılan bir tanım ve Almanca *şimşek savaşı* anlamında bir kelime (çev. notu).

General Bobrov'un öldürüldüğü isyanın hemen sonrasındaydı; Zoya'nın, ona karşı tutumu değişmişti. Volodya bunun nedenini anladığından pek emin değildi; her nedense birlikte yaşadıkları bu olay, bir şekilde aralarında bir samimiyet yaratmıştı. Her neyse işte, Zoya ile birlikte *George's Dinky Jazz Band*¹ filmine gitmişlerdi. George Formby adında ve banjo çalan bir İngiliz aktörün başrol oynadığı bir komedi filmiydi. Film, o günlerde oldukça rağbet görmüş ve Moskova'da yaklaşık bir ay boyunca oynamıştı. Konusu, gerçeklerden olabildiğince uzaktı: George hiç farkında olmadığı hâlde banjosu, Alman U-boat denizaltılarına mesaj gönderiyordu. Çok aptalca bir filmdi ama gülmekten yerlere yatmışlardı.

O günden beri de Volodya ve Zoya, düzenli bir ilişki içindeydi. Bugün, Volodya'nın babasıyla birlikte öğle yemeği yiyeceklerdi. Volodya, yemekten önce Zoya ile havuz başında buluşmak ve kısa bir süreliğine de olsa başa kalmak istemişti.

Zoya ona, bin mumluk bir tebessümle gülümsedi ve parmak uçlarında yükselip dudaklarından öptü. Uzun boylu bir kızdı ama Volodya'nın boyu ondan uzundu. Volodya öpücüğü zevkle kabul etti. Dudaklarına dokunan dudaklar, yumuşacık ve ıslaktı. Ve ne yazık ki öpücük, çok kısa sürdü.

Volodya, henüz Zoya'dan çok emin değildi. Eskilerin deyimiyle hâlâ *birlikte yürüyorlardı*. Sık sık öpüşüyorlardı ama henüz birlikte yatmamışlardı. Fazlasıyla genç oldukları söylenemezdi: Volodya yirmi yedi, Zoya yirmi sekiz yaşındaydı. Gelgelelim Volodya, kendini hazır hissetmediği sürece Zoya'nın onunla yatağa girmeyeceğini seziyordu. Volodya'nın sadece yarısı, bir gün rüyalarının kızıyla yatağa girebileceğine inanıyordu. Zoya; bir erkeğe kendini teslim etmek açısından fazlasıyla sarışın, fazlasıyla zeki, fazlasıyla uzun boylu, fazlasıyla serinkanlı, fazlasıyla seksiye. Volodya hiçbir zaman; onun elbiselerini çıkarma, çıplak vücudunu seyretme, her yerine dokunma ve onun üzerine uzanma... izni elde edemeyecekti.

Dar uzun park boyunca yürüdüler. Bir tarafları işlek bir caddeydi. Diğer tarafta ise Kremlin'in, hisar duvarı gibi kuleleri yükseliyordu. "Şuraya bakınca sanırsın ki liderlerimiz Rus halkı tarafından hapis tutuluyor," dedi Volodya.

"Evet," dedi Zoya. "Tam tersi yerine öyle sanılır."

Volodya arkalarına baktı ama konuştuklarını duyacak kimse yoktu. Ancak gene de böyle konuşmak aşırı bir gözü peklikti. "Babamın, senin tehlikeli olduğunu düşünmesine şaşmamalı," dedi Volodya.

"Önceleri senin de babana benzediğini düşünüyordum."

¹ *George'un Şirin Cazbandı* anlamında (çev. notu).

“Keşke benzeseydim. Babam bir kahraman. Kışlık Saray baskınına katılan adam! Kendimin, *tarihin seyrini değiştiren adam* olacağımı hiç sanmıyorum.”

“Ah, biliyorum. Ama baban o kadar dar kafalı ve muhafazakâr ki. Sen onun gibi değilsin.”

Volodya, babasına epeyce benzediğini düşünüyordu ama şimdi bunu tartışacak değildi.

“Bu gece boş musun?” diye sordu Zoya. “Sana yemek pişirmek isterim.”

“Bayılırım!” Zoya onu hiç evine davet etmemişti.

“Bir parça bifteğim var.”

“Harika!” Volodya’nın imtiyazlı evinde bile iyi bir parça et, büyük bir ziyafet sayılıyordu.

“Ve Kovalevler şehir dışında.”

İşte bu, daha da iyi bir haberd. Birçok Moskovalı gibi Zoya da başkalarına ait bir dairede yaşıyordu. Kendisine ayrılmış iki odası vardı; mutfakla banyoyu ise başka bir bilimci olan Dr. Kovalev’in kendisi, karısı ve çocukları ile paylaşıyordu. Şimdi Kovalev ailesi şehir dışındaydı; dolayısıyla ev, Zoya ve Volodya’ya kalacaktı.

Volodya’nın nabızı hızlandı. “Dış fırçamı da getireyim mi?” diye sordu.

Zoya, ona anlaşılması güç bir bakış attı ve gülümsedi ama soruya cevap vermedi.

Parktan ayrılıp yolun karşısına geçtiler ve bir restorana yürüdüler. Restoranların pek çoğu kapanmıştı ama şehir merkezinde bir sürü iş yeri vardı ve oralarda çalışanların da bir şekilde öğle yemeği yemeleri gerekiyordu; birkaç kafe ve bar, hâlâ iş yapmaya devam ediyordu.

Grigori Peshkov, kaldırımdaki bir masaya oturmuştu. Kremlin’in içinde daha iyi restoranlar vardı ama Grigori, sıradan Rusların gittikleri yerlerde görünmeyi seviyordu. Halkın üzerinde biri olmadığını ve sadece, general üniforması giyen biri olduğunu göstermek istiyordu. Gelgelelim diğer müşterilerin çok uzağında bir masa seçmişti. Konuşuklarının duyulmasını istemiyor olmalıydı.

Grigori, Zoya ile pek anlaşamıyordu ama onun büyüüne karşı bir bağıklığı yoktu elbette; ayağa kalktı, Zoya’yı iki yanağından öptü.

Patates omleti ve bira ısmarladılar. Buna alternatif olabilecek tek yemek, salamura ringa balığı ve votkaydı.

“Bugün sizinle nükleer fizik hakkında konuşmayacağım, General,” dedi Zoya. “Lütfen bunu, geçen sefer bu konuda size söylediğim her şeye hâlâ inandığım şeklinde yorumlayın. Sadece sizi sıkmak istemiyorum.”

“Çok rahatladım,” dedi Grigori.

Zoya, bembeyaz dişlerini göstererek güldü: “Onun yerine siz bana, daha ne kadar savaşın içinde olacağımızı anlatabilirsiniz.”

Volodya, yapmacık bir çaresizlik ifadesiyle başını sağa sola salladı. Zoya, daima babasına meydan okurdu ve çok güzel bir genç kadın olmasa Grigori onu uzun zaman önce tutuklardı.

“Naziler yenildi ama yenilgiyi kabul etmiyorlar,” dedi Grigori.

“Moskova’daki herkes bu yaz neler olacağını merak ediyor ama muhtemelen siz ikiniz neler olacağını biliyorsunuz,” dedi Zoya.

“Bilseydim bile,” dedi Volodya, “onun için ne kadar deli olursam olayım kız arkadaşşıma bundan bahsetmezdim.” *Her şeyden öte böyle bir bilgi, onun vurulmasına neden olabilir,* diye düşündü ama bu kısmını söylemedi.

Patates omletleri geldi, yemeye başladılar. Zoya, her zamanki gibi kıtlıktan çıkmışçasına bir iştahla tıkınıyordu. Volodya, onun yemeğe saldırma iştahına bayılıyordu. Fakat kendisi patates omletini pek sevmiyordu. “Bu patateslerin tadı turp gibi,” dedi.

Babası ona hoşnutsuz bir bakış fırlattı.

“Şikâyet ediyor değilim,” dedi Volodya, çabuk çabuk.

Yemek bittiğinde Zoya kadınlar tuvaletine gitti ve o duyma menziline çıkar çıkmaz Volodya, “Alınanların yaz taarruzunun eli kulağında olduğunu düşünüyoruz,” dedi.

“Aynı fikirdeyim,” dedi babası.

“Sence hazır mıyız?”

“Elbette,” dedi Grigori ama endişeli görünüyordu.

“Bize güneyden saldıracaklar. Kafkasların petrol yataklarını istiyorlar.”

Grigori, başını iki yana salladı: “Her hâlükârda Moskova’ya gelecekler, en önemlisi bu.”

“Stalingrad¹ da en az Moskova kadar sembolik bir önem taşıyor. Ne de olsa liderimizin adını taşıyan bir şehir.”

“Siktir et sembolü falan. Moskova’yı alırlarsa savaş biter. Alamadıkları takdirde nereyi ele geçirirlerse geçirsinler hiçbir şey kazanmış olmazlar.”

“Sadece tahmin yürütüyorsun,” dedi Volodya, biraz irkilerek.

“Sen de öyle.”

“Tam tersine. Bende kanıt var.” Etrafına bakındı; yakınlarında kimse yoktu. “Taarruzun kod adı Mavi Durum. 28 Haziran’da başlayacak.” Werner Franck’in Berlin’deki casus şebekesinden sadece bu kadarını öğrenebilmiş-

¹ Moskova’nın güneyinde, Azak ve Hazar Denizlerinin kuzey uçları ile Kafkaslar bölgesinin oluşturduğu üçgeninin biraz kuzeyinde, şimdiki adı Volgograd olan şehir (çev. notu).

ti. “Keşif uçağıyla Kharkov¹ yakınlarına zorunlu iniş yapan bir Alman subayın çantasında kısmen bazı detaylarını bulduk.”

“Keşif uçuşuna çıkan subaylar, yanlarındaki bir çantanın içinde muharebe planlarını taşımaz,” dedi Grigori. “Yoldaş Stalin, bunun bizi yanıltmak için hazırlanmış bir üçkâğıt olduğunu düşünüyor ve ben de onunla hemfikirim. Almanlar bizim, nihayetinde şaşırtmacadan ibaret olacak bir saldırıya karşı koymak için kuvvetlerimizi güneye göndererek orta cephemizi zayıflatmamızı istiyor.”

İstihbaratın sorunu da bu işte, diye düşündü Volodya, bezginlikle. Sen bilgiyi elde etsen bile inatçı ihtiyarlar kendi istediklerine inanır.

Zoya’nın geri geldiğini gördü; yürürken bütün gözler onun üstündeydi. “Seni ne ikna eder?” diye sordu babasına.

“Daha fazla kanıt.”

“Ne gibi mesela?”

Grigori, soruyu ciddiye alarak bir an düşündü: “Bana harekât planını bul.”

Volodya içini çekti. Werner Franck, henüz bunu ele geçirmeyi başaramamıştı: “Eğer bulursam Stalin bir kez daha düşünür mü?”

“Sen ele geçirirsen ben de onunla konuşurum.”

“Anlaştık,” dedi Volodya.

İşi yokuşa koşuyorlardı. Böyle bir bilgiyi nasıl ele geçireceği hakkında hiçbir fikri yoktu. Werner, Heinrich, Lili ve diğerleri, hâlihazırda muazzam tehlikelerin altına girmişti. Gene de onların üstünde biraz daha baskı uygulaması gerekecekti.

Zoya masaya döndüğünde Grigori ayağa kalktı. Üçü de farklı yönlere gideceklerdi. Birbirlerine veda ettiler.

“Bu gece görüşürüz,” dedi Zoya, Volodya’ya.

Volodya onu öptü: “Saat yedide sendeyim.”

“Diş fırçanı da getir,” dedi Zoya.

Volodya, çok mutlu bir adam gibi yürüdü.

(iv)

Bir kız, en iyi arkadaşının bir sır taşıdığını hemen anlar. Sırrın ne olduğunu bilmeyebilir ama ortada bir sır olduğunu bilir –tıpkı, bir toz çarşafının altın-

¹ Veya Kharkiv, bugünkü Ukrayna’nın ikinci büyük şehri. İkinci Dünya Savaşı sırasında bu şehir yakınlarında 1941, 1942, Şubat 1943 ve Ağustos 1943’te dört muharebe meydana geldi (çev. notu).

daki kimliği belirsiz şeyin bir mobilya olduğunu tahmin etmek gibi. Masum sorular karşısında aldığı tedirgin ve kaçamak cevaplara bakarak arkadaşının, görüşmemesi gereken bir kişiyle görüştüğünü anlar. İsmi bilmeyebilir ama yasak aşkın, evli bir adam –veya esmer tenli bir yabancı veya başka bir kadın– olduğunu anlayabilir. Mesela boynundaki kolyeyi beğendiğini söylediğinde arkadaşının sessiz kalmasından, kolyenin utanç verici bir şeylerle ilgili olduğunu tahmin edebilir; fakat kolyenin, yatalak büyükannenin mücevher kutusundan çalınmış olduğunu belki de ancak yıllar sonra öğrenecektir.

Frieda hakkında düşünürken Carla'nın aklından bunlar geçiyordu.

Frieda'nın bir sırrı vardı ve bu sır, Nazilere karşı dirençle ilgiliydi. Frieda bu işe boğazına kadar batmış ve bazı suçlar işlemiş olabilirdi: Belki de her gece ağabeyi Werner'in çantasını karıştırıyor, gizli planların kopyalarına bakıyor ve bu kopyaları Rus casuslara veriyordu. Bu kadar dramatik bir şey yapmamıştı muhtemelen; büyük olasılıkla o yasa dışı afişlerin veya hükümeti eleştiren broşürlerin basımına ve dağıtımına yardım etmişti.

Carla, Frieda'ya Joachim Koch'tan bahsedecekti.

Fakat bu fırsat hemen eline geçmedi. Carla ve Frieda, büyük bir hastane-nin farklı bölümlerinde hemşirelik yapıyordu; rotaları farklı olduğu için de her gün görüşüyor değillerdi.

Bu arada Joachim, piyano dersleri için her gün evlerine geliyordu. Başka gizli bilgiler aktarmış değildi ama Maud, onunla flörte devam etti. Carla bir gün annesinin, "Benim neredeyse kırk yaşında olduğumun farkında mısın?" dediğini duydu; aslında Maud elli bir yaşındaydı. Joachim ona fena hâlde abayı yakmıştı. Maud, safın teki de olsa yakışıklı bir genci hâlâ cezbediyor olma gücünün keyfini çıkarıyordu. Carla'nın aklından, sarışın bıyığıyla genç Walter'a çok benzeyen bu çocuğa karşı annesinin daha derin bazı hisler besliyor olabileceği bile geçti ama bu fikir ona çok gülünç göründü.

Joachim, Maud'u mutlu etmek için çırpınıyordu ve çok geçmeden oğluya ilgili haberi getirdi: Erik hayattaydı ve iyiydi. "Birliği şimdi Ukrayna'da," dedi Joachim, "sana söyleyebileceklerimin hepsi bu kadar."

"Keşke eve gelmek için izin alabilseydi," dedi Maud, efkârlı efkârlı.

Genç subay tereddüt etti.

"Bir anne hep endişelidir," dedi Maud. "Onu bir güncük bile görebilsem ne kadar rahatlardım."

"Belki bunu ayarlayabilirim."

Maud, çok şaşırmış gibi yaptı: "Sahi mi? Sen o kadar güçlü müsün?"

"Emin değilim ama deneyebilirim."

"Denemen için bile teşekkür ederim." Maud, teğmenin elini öptü.

Bu, Carla'nın Frieda'yı tekrar görmesinden bir hafta önceydi. Görüştüklerinde Frieda'ya Joachim Koch'tan bahsetti. Hikâyeyi, sanki ilginç bir haberi aktarıyormuş gibi anlattı ama Frieda'nın bunu o kadar masum bir şeymiş gibi görmeyeceğinden emindi. "Düşünsene," dedi Carla, "bize operasyonun kod adını ve taarruz tarihini söyledi!" Frieda'nın nasıl bir tepki vereceğini bekledi.

"Bunun için idam edilebilir," dedi Frieda.

"Moskova'da temas kurabileceğimiz birileri olsa savaşın seyrini bile değiştirebiliriz," dedi Carla, sanki hâlâ Joachim'ın ne büyük bir suç işlediğinden bahsediyormuş gibi.

"Belki," dedi Frieda.

İşte kanıtlanmıştı. Böyle bir hikâye karşısında Frieda'nın normal tepkisi, şaşkınlık ifadelerine ilaveten canlı bir ilgi ve daha çok soru olurdu. Bugünse nötr kelimeler ve çekimser homurtularla konuşuyordu. Carla eve dönünce annesine, Frieda'yla ilgili önsezisinde yanılmadığını söyledi.

Ertesi gün Frieda, Carla'nın çalıştığı koğuşa geldi; çok telaşlı görünüyordu. "Acilen seninle konuşmam lazım," dedi.

Carla, mühimmat deposundaki bir patlamada fena hâlde yanmış genç bir kadının merhemini yeniliyordu. "Soyunma odasına git," dedi Carla, ona. "İşim biter bitmez geleceğim."

Beş dakika sonra Frieda'yı, küçücük soyunma odasındaki açık pencerenin önünde sigara içerken buldu. "Ne oldu?" diye sordu.

Frieda, sigarasını söndürdü. "Teğmen Koch'la ilgili," dedi.

"Tahmin etmiştim."

"Ondan daha fazla bilgi öğrenmek zorundasın."

"Zorunda mıyım? Sen neden bahsediyorsun?"

"Teğmenin, Mavi Durum muharebe planlarına erişim yetkisi var. Biz bu konuda bir şeyler biliyoruz ama Moskova'nın ayrıntıya ihtiyacı var."

Frieda, kafa karıştıran bazı varsayımlarda bulunuyordu ama Carla, onu yalnız bırakmadı: "Teğmene sorabilirim..."

"Hayır. Onun muharebe planını getirmesini sağlamalısın."

"Bunun mümkün olduğundan çok da emin değilim. Teğmen tamamıyla salak değil. Sence de—"

Frieda onu dinlemiyordu bile. "Öyleyse fotoğrafını çekmelisin," dedi, sözünü keserek. Üniformasının cebinden, paslanmaz çelikten yapılmış ve bir sigara paketi büyüklüğünde ama biraz daha uzun biraz daha dar bir kutu çıkardı. "Bu, minyatür bir fotoğraf makinesi; belge fotoğraflamak için özel bir tasarım."

Carla, kutunun yan tarafındaki *Minox*¹ yazısını fark etti.

“Filmde on bir poz var. Al sana üç film,” dedi Frieda. Küçük kamera-nın içine sığacak büyüklükte üç film rulosu uzattı. “Filmi şöyle takıyorsun.” Nasıl takılacağını gösterdi. “Fotoğraf çekmek için şu delikten bakıyorsun. Anlamadıysan el kitabını oku.”

Carla, Frieda’nın bu baskın tarafına hiç şahit olmamıştı. “Bunu gerçekten düşünmem lazım,” dedi.

“Zaman yok. Senin yağmurluğun bu mu?”

“Evet ama—”

Frieda, film ruloları ve fotoğraf makinesini yağmurluğun cebine tıktırdı. Onlardan kurtulduğu için rahatlamışa benziyordu.

“Şimdi gitmem lazım,” dedi, kapıya yönelerek.

“Ama Frieda!”

Sonunda Frieda durdu ve Carla’nın gözlerine baktı: “Ne?”

“Yani... bir arkadaş gibi davranmıyorsun.”

“Bu, çok daha önemli.”

“Beni köşeye sıkıştırdın.”

“Bana Joachim Koch’tan bahsederek bu durumu yaratan sensin. O bilgi-yi kullanacağımı beklemiyormuşsun gibi numara yapma bana.”

Haklıydı. Bu durumun tetiğini Carla kendisi çekmişti. Ama işlerin bu yola gireceğini düşünmemişti: “Ya teğmen kabul etmezse?”

“O zaman muhtemelen hayatımızın geri kalanını Nazi rejimi altında yaşayacağız,” dedi Frieda ve çıkıp gitti.

“Kahretsin,” dedi Carla.

Soyunma odasında tek başına dikilip düşündü. Bu fotoğraf makinesinden kurtulmaya çalışması bile tehlikeliydi. Şu anda onun yağmurluğunun cebindeydi ve hastanenin çöp tenekesine atamazdı. Hastaneden, cebinde o makineyle çıkmak ve onu gizlice atabileceği bir yer bulmak zorundaydı.

Ama bunu yapmak istiyor muydu?

Koch ne kadar saf olursa olsun sırf âşık olduğu kadına göstermek için Savaş Bakanlığından bir taarruz planını kaçırp getirmesi hakkında onunla konuşmak bile imkânsızdı. Ancak onu bu konuda ikna edecek tek bir kişi varsa o da Maud’dü.

Fakat Carla korkuyordu. Yakalanırsa hiç kimse ona en ufak bir merhamet göstermezdi. Tutuklanırdı, işkenceye alınırdı. Kırık parmaklarının acısıyla inleyen Rudi Rothmann’ı hatırladı. Gaddarca dövülüp sonra salıverilen ba-

¹ 1936’da Almanlar tarafından üretilmeye başlanan minyatür fotoğraf makineleri üreticisinin adı (çev. notu).

bası Walter'ın ölmeden önceki hâlini hatırladı. Elbette suçu onlarınkinden çok daha büyük bir suç olacak ve cezası da buna paralel bir hayvanlıkla verilecekti. Elbette idam edilecekti ama uzun bir işkenceden sonra.

Kendi kendine, bütün bu tehlikeleri göze almaya istekli olduğunu söyledi.

Ama ağabeyinin ölümüne yardım etme tehlikesini göze almayı kabul edemiyordu.

Erik orada, Doğu Cephesi'ndeydi; Joachim bunu teyit etmişti. Erik de Mavi Durum planının içinde olacaktı. Eğer Carla Rusların savaşı kazanmasını sağlarsa bunun sonucunda Erik ölebilirdi. İşte buna katlanamazdı.

İşinin başına döndü. Dikkati dağılmıştı ve hatalar yaptı ama neyse ki doktor bunları fark etmedi ve hastalar da doktora anlatabilecek durumda değildi. Nihayet nöbeti sona erdiğinde aceleyle hastaneden ayrıldı. Fotoğraf makinesi cebini yakıyordu ama onu atabileceği güvenli bir yer göremedi.

Frieda'nın bu makineyi nereden bulduğunu merak etti. Frieda'nın bol bol parası vardı ve kolayca satın almış olabilirdi ama neden böyle bir makineye ihtiyacı olduğu hakkında makul bir yalan uydurmuş olması gerekirdi. Büyük olasılıkla bir yıl önce Rus Büyükelçiliği kapatılırken onlardan almıştı. Eve vardığında makine hâlâ Carla'nın cebindeydi.

Üst kattan piyano sesi gelmiyordu; Joachim'ın piyano dersi daha geç bir saatte olmalıydı. Carla eve girdiğinde Maud mutfakta oturuyordu. Mutfığa girdiğinde Maud'un gözleri ışıldadı: "Bak burada kim var!"

Erik'ti.

Carla ağabeyine bakakaldı: Erik müthiş zayıflamıştı ama besbelli ki hiç yaralanmamıştı. Üniforması pis ve yırtıktı ama ellerini ve yüzünü yıkamıştı.

Erik ayağa kalkıp Carlaya sarıldı.

Carla da ağabeyine sımsıkı sarıldı; bembeyaz hemşire üniformasının kirlenmesini umursamadı. "Yaşıyorsun," dedi. İncecik üniformasının üstünden Erik'in kaburga, omuz, omur kemiklerini ve vücudunda neredeyse hiç et kalmadığını hissetti.

"Şimdilik yaşıyorum," dedi Erik.

Carla kollarını gevşetti: "Nasılsın?"

"Birçok kişiden daha iyiyim."

"Rusya'nın kışında bu tülbent bezi gibi incecik üniformayı giymiyordun herhâlde?"

"Ölmüş bir Rus'un paltosunu çaldım."

Carla masaya oturdu. Ada da oradaydı. "Haklıydın," dedi Erik. "Yani Naziler hakkında."

Carla bunu duyduğuna memnun oldu ama ne demek istediğini tam anlayamadı. “Hangi açıdan?” diye sordu.

“İnsanları öldürüyorlar. Bunu bana söylemiştin. Babam da söyledi. Annem de söyledi. Sana inanmadığım için özür dilerim. Özür dilerim, Ada. Senin zavallı küçük Kurt’unu öldürdüklerine inanmadığım için. Şimdi öyle olmadığını biliyorum.”

Bu, çok büyük bir itiraftı. Carla sordu: “Fikrini değiştirmene sebep olan şey ne?”

“Rusya’da nasıl yaptıklarını gördüm. Kasabalardaki bütün ileri gelenleri topluyorlar çünkü onların Komünist olduğunu düşünüyorlar. Yahudileri de topluyorlar. Sadece erkekleri değil, kadınları ve çocukları da. Ve hiç kimseye bir zarar vermeye gücü olmayan ihtiyaçları da.”

Gözlerinden yaşlar boşanmaya başladı: “Bunu yapanlar normal askerlerimiz değil –özel bir grup yapıyor. Esirleri kasaba dışına götürüyorlar. Bazen bir taş ocağına veya bir tür çukura. Ya da gençlere çukur kazdırıyorlar. Sonra da—”

Hıçkırdı. Carla, onun söyleyeceklerini duymak zorundaydı: “Sonra ne?”

“Altı çift hâlinde, on ikişerli gruplarla öldürüyorlar. Bazıları el ele tutuşmuş bir karı koca, bazıları kucığında bebeğiyle bir anne, meyilden aşağı yürüyorlar. Tüfekli askerler, esirler uygun noktaya yürüyene kadar bekliyor. Sonra da vuruyorlar.” Erik, pis üniformasının yeniyle gözlerini sildi. “Bum, diye,” dedi.

Mutfakta, uzun bir sessizlik oldu. Ada ağlıyordu. Carla dehşet içindeydi. Taş gibi ifadesiz bir yüzle oturan tek kişi Maud’du.

Nihayet Erik, burnunu sildi, bir sigara çıkardı. “Eve gelmem için bir bilet ve izin aldığımda çok şaşırdım,” dedi.

“Ne zaman geri dönmen gerekiyor?” diye sordu Carla.

“Yarın. Burada sadece yirmi dört saat geçirebilirim. Gene de arkadaşlarım beni kışkandı. Bir günlük bir izin için her şeylerini verirler. Dr. Weiss, yüksek yerlerde iyi arkadaşlarımın olması gerektiğini söyledi.”

“Var,” dedi Maud. “Joachim Koch, Savaş Bakanlığında çalışan genç bir teğmen; piyano dersi almak için bana geliyor. Sana bir izin ayarlamasını istedim ondan.” Maud saatine baktı. “Birkaç dakikaya burada olur. Benden hoşlanmaya başladı –sanırım bir anne figürüne ihtiyacı var.”

Yapma anne, diye düşündü Carla. Maud’un, Joachim ile ilişkisinin annelikle uzaktan yakından bir alakası yoktu.

Maud, devam etti: “Öyle masum ki. Bize, 28 Haziran’da Doğu Cephesi’nde yeni bir taarruz başlayacağını söyledi. Hatta taarruzun kod adını bile verdi:

Mavi Durum.”

“Bu teğmen kendini vurduracak,” dedi Erik.

“Kendini vurduracak olan tek kişi Joachim değil,” dedi Carla. “Ben de öğrendiğim şeyi başka birine söyledim. Şimdi de benden, bir şekilde Joachim’i ikna edip ondan taarruz planını almam isteniyor.”

“Aman Tanrı’m!” Erik, sarsıldı. “Bu ciddi ciddi casusluk –sizler, benim Doğu Cephesi’nde içinde bulunduğum tehlikeden daha büyük bir tehlike altındasınız!”

“Merak etme. Joachim’in bunu yapacağını sanmıyorum,” dedi Carla.

“O kadar emin olma,” dedi Maud.

Hepsi ona baktı.

“Benim için yapabilir, tabii doğru bir biçimde istersem.”

“Yani o kadar naif biri mi?” diye sordu Erik.

Maud, kayıtsızca baktı: “Bana âşık.”

“Yaa,” dedi Erik. Annesinin bir aşk ilişkisi içinde olduğunu duymaktan utanmıştı.

“Gelgelelim, gene de yapamayız,” dedi Carla.

“Neden?” diye sordu Erik.

“Çünkü Ruslar savaşı kazanırsa sen ölebilirsin!”

“Ben, büyük olasılıkla nasılsa öleceğim.”

Carla, kendi sesinin telaşla yükseldiğini duydu: “Ama biz, seni öldürmeleri için Ruslara yardım etmiş olacağız!”

“Gene de bunu yapmanızı istiyorum,” dedi Erik, öfkeyle. Mutfak masasındaki ekoseli örtüye baktı ama binlerce mil uzağı görüyor gibiydi.

Carla kendini paramparça olmuş gibi hissetti. Ağabeyi ondan bunu yapmasını *istiyorsa*... “Ama neden?” diye sordu.

“Elele tutuşup o meyilden aşağı yürüyen insanları düşünüyorum.” Masanın üstündeki elleri, etlerini morartacak bir güçle birbirini sıktı. “Eğer bunu durdurabileceksek kendi hayatımı tehlikeye atarım. Hayatımı tehlikeye atmak *istiyorum*. O zaman hem kendim hem de ülkem için çok daha iyi hissedeceğim. Lütfen Carla, yapabiliyorsan o taarruz planını Ruslara gönder.”

Carla hâlâ tereddüt ediyordu: “Emin misin?”

“Sana yalvarıyorum, Carla.”

“Öyleyse yapacağım.”

(v)

Thomas Macke adamlarına (Wagner, Richter ve Schneider), terbiyelerini takınmalarını söyledi: “Werner Franck sadece bir teğmen ama General Dorn için çalışıyor. Generale, bizim ekip çalışmalarımızdan mümkün olan en büyük övgüyle bahsetmesini istiyorum. Küfür yok, sululuk yok, bir şeyler yemek yok ve çok gerekmedikçe kaba kuvvet yok. Eğer bir Komünist casus yakalarsak onu güzelce tekmeleyebilirsiniz ama yakalayamazsak sırf eğlence olsun diye hırsınızı başkasından çıkarmak yok.” Normal şartlarda böyle şeyleri görmezden gelirdi. Nazilerden hoşlanmayan insanların korku içinde yaşamasına yardımcı oluyordu ama Franck’in midesi kaldırmayabilirdi.

Werner, Prinz Albrecht Strasse’deki Gestapo karargâhına motosikletiyle tam zamanında geldi. Hep birlikte, tepesinde döner bir anteni olan keşif minibüsünün içine doluştular. Minibüsün içinde o kadar çok telsiz teçhizatı vardı ki içerisi tıklım tıklıydı. Richter direksiyona geçti ve akşamın erken saatinde şehirde dolaşmaya başladılar çünkü bu saatler, casusların düşmana mesaj göndermeleri için ideal bir zamandı.

“Acaba neden öyle?” diye sordu Werner.

“Çünkü hemen hemen bütün casusların normal bir işi var,” dedi Macke. “Ardına gizlendikleri hikâyenin bir parçası: Gündüzleri bir ofise veya fabrikaya gidiyorlar.”

“Elbette ya,” dedi Werner. “Hiç bu açıdan düşünmemiştim.”

Macke, bu akşam hiçbir şey yakalayamamaktan endişeleniyordu. Alman ordusunun Rusya’da çektiği sıkıntıların suçunun kendi üstüne döneceğinden endişe ediyordu. Elinden gelen her şeyi yapmıştı ama Üçüncü Reich’ta, gayret etmenin ödülü yoktu. Bazen hiçbir sinyal yakalayamadıkları olurdu. Bazen de iki üç sinyal birden yakalar ve hangisini takip edeceğine hangisini boş vereceğine Macke karar verirdi.

Şehirde birden fazla casus şebekesi olduğundan emindi ve muhtemelen hiçbirinin, diğerlerinin mevcudiyetinden haberi yoktu. Macke, yetersiz cihazlarla imkânsız bir iş başarılmaya çalışıyordu.

Bir sinyal duyduklarında Potsdamer Platz yakınlarındaydılar. Macke, tipik telsiz sinyalinin tanıdı. “Bu bir piyanist,” dedi, biraz rahatlayarak. En azından Werner’e, cihazlarının çalıştığını ispat edebilirdi. Birisi, beş basamaklı sayıları ardı ardına gönderiyordu. “Sovyet İstihbaratı, harfleri simgeleyen ikili sayı gruplarından oluşan bir kod kullanır,” diye açıkladı Macke, Werner’e. “Mesela 11, A harfi anlamına gelebilir. Bunları gruplar hâlinde

göndermek sadece bir gelenektir.”

Mann adında bir elektrik mühendisi olan telsiz operatörü, bir dizi koordinat söyledi; Wagner, bir cetvel ve kurşun kalem kullanarak harita üzerine bir çizgi çekti. Richter, arabayı vites taktı ve tekrar ilerlemeye başladılar.

Piyanist, telsiz yayınına devam ediyor; yarattığı *bip* sesleri minibüsün içinde çınılıyordu. Macke, kim olduğunu bilmediği bu piyanistten nefret ediyordu. “Orospu çocuğu, Komünist domuz,” dedi. “Bir gün benim bodrumuma düşeceksin ve acıların sona ersin diye seni öldürmem için bana yalvaracaksın.”

Werner’in yüzü solmuş gibiydi. *Polis işlerine alışkın değil tabii*, diye düşündü Macke.

Biraz sonra genç Werner kendini toparladı. “Senin tanımladığın şekle bakılırsa Sovyet kodlarını çözmek o kadar da zor bir iş değil,” dedi, düşünüyormuş gibi.

“Doğru!” dedi Macke; Werner’in çabuk kavrayan biri olmasına memnun olmuştu. “Fakat ben basitleştirerek anlattım. Bazı incelikleri var. Mesajı bir dizi sayı hâlinde kodladıktan sonra piyanist, altına tekrar tekrar bir anahtar kelime –mesela diyelim ki *Kurfürstendamm*– yazar ve bunu kodlar. Sonra ikinci sayıyı ilk sayıdan çıkarır ve sonucu da iletir.”

“Eğer anahtar kelimeyi bilmiyorsan deşifre etmek imkânsız!”

“Aynen öyle.”

Yanmış Reichstag binasının yakınlarında tekrar durdular ve haritaya bir çizgi daha çekildi. İki çizgi, şehir merkezinin doğusundaki Friedrichshain’da kesişti.

Macke, kuzeydoğuya dönmesini söyledi şoföre; onları muhtemel noktanın yakınlarına taşıyacak ve farklı açıdan üçüncü bir çizgi arayacaklardı. “Tecrübelerimiz gösteriyor ki üç çizgi en iyisi,” dedi Macke, Werner’e. “Cihazlar sadece yaklaşık değerler veriyor, fazladan ölçümler hata payını azaltıyor.”

“Onları her zaman yakalıyor musunuz?” diye sordu Werner.

“Katiyen her zaman değil. Çoğu zaman yakalayamıyoruz. Zaman zaman yeterince kıvrak olamıyoruz. İşin yarısında frekans değiştirebiliyorlar ve onları kaybediyoruz. Bazen iletimi yarıda kesip başka bir yerde tekrar başlıyorlar. Bizim gelişimizi gözleyip kaçması için piyanisti uyaracak erketeleri bile olabilir.”

“Bir ton engel.”

“Ama er ya da geç onları yakalıyoruz.”

Richter minibüsü durdurdu ve Mann, bir koordinat daha söyledi.

Wagner'in haritasındaki üç kurşun kalem çizgisi, Doğu İstasyonu yakınında küçük bir üçgen oluşturdu. Piyanist, demir yolu hattı ile kanal arasında bir yerdeydi.

Macke, Richter'e yeri söyledi: "Mümkün olduğunca çabuk gidelim."

Macke, Werner'in terlediğini fark etti. *Belki de minibüsün içi fazla sıcak,* diye düşündü. *Genç teğmen eyleme alışkın değil. Gestapoda hayatın nasıl olduğunu öğreniyor. Bu daha iyi.*

Richter, Warschauer Strasse üzerinde güneye döndü; demir yolunu geçti ve depoların, avluların, küçük fabrikaların bulunduğu döküntü bir sanayi bölgesine geldi. İstasyonun arka girişinde, ellerinde torbalarıyla bir grup asker vardı; hiç şüphesiz Doğu Cephesi'ne gidiyorlardı. *Ve kendi vatandaşları bir herif de buralarda bir yerlerde onlara ihanet ediyor,* diye düşündü Macke, öfkeyle.

Wagner, istasyondan başlayan dar bir caddeyi işaret etti. "Burada, birkaç yüz metrelik bir alan içinde ama caddenin iki tarafında da olabilir," dedi. "Minibüsü daha çok yaklaşıtırsak bizi görebilir."

"Pekâlâ, beyler," dedi Macke. "Ne yapacağınızı biliyorsunuz. Wagner ve Richter, siz caddenin sol tarafına bakın. Schneider ve ben de sağ tarafa." Elllerine uzun saplı balyozlar aldılar. "Sen benimle gel Franck."

Caddede sadece birkaç insan vardı: acele acele tren istasyonuna doğru yürüyen, işçi şapkası takmış bir erkek; muhtemelen ofis temizliğinde çalışan döküntü elbiseler içinde yaşlıca bir kadın. Bu insanlar çabucak uzaklaştı, belki de Gestaponun dikkatini çekmek istemiyorlardı.

Macke'nin ekibi, ortaklar birbirini koruya koruya her binaya girdi. İş yerlerinin çoğu, günlük mesaisini tamamlayıp kapanmıştı ve bina kapıcılarını kaldırmak zorundaydılar. Kapıcının gelmesi bir dakikadan uzun sürerse kapıyı kırıyorlardı. İçine girdikleri binanın her odasını kontrol ediyorlardı.

Piyanist, ilk blok binalarda değildi.

Sağ taraftaki bir sonraki bloğun ilk binasında, boyası solmuş bir tabela asılıydı: *Son Moda Kürkler*. İki katlı bir fabrikaydı ve yan caddeye kadar uzanıyordu. Terk edilmiş bir binaya benziyordu ama çelik bir ön kapısı vardı ve pencereleri de demirliydi. Bir kürk palto fabrikasında sıkı güvenlik tedbirleri olacaktı elbette.

Macke, Werner'i yan caddeye götürdü; binaya girmek için bir yan giriş bulmaya çalışıyordu. Yandaki bina, bombardımanda hasar görüp harabeye dönmüştü. Caddedeki molozlar temizlenmişti ve elle yazılmış bir levha vardı: *Tehlike! Girilmez!* Başka bir levhanın kalıntıları, burasının bir mobil-

ya deposu olduğunu gösteriyordu.

Bir taş ve tahta parçası yığınının üstüne çıktılar; mümkün olduğunca hızlı yürüyorlardı ama dikkatli basmaları gerekiyordu. Ayakta kalmayı başarmış bir duvar, binanın arka tarafını saklıyordu. Macke oraya gitti ve fabrikaya girecek bir delik buldu. Piyanistin bu binada olduğuna dair güçlü bir önsezisi vardı.

Macke, delikten içeri girdi; Werner de onu takip etti.

Kendilerini boş bir ofiste buldular. Çelik bir çalışma masası vardı, sandalyesi yoktu; karşısında da bir dosya dolabı duruyordu. Duvardaki çiviye asılı takvim, 1939 yılından kalmaydı; Berlinlilerin kürk palto almak gibi saçmalıklar yapabildikleri son yıl olmalıydı.

Macke, üst katta ayak sesleri duydu.

Tabancasını çekti.

Werner silahsızdı.

Kapıyı açıp koridora çıktılar.

Macke, birçok açık kapı gördü; üst kata çıkan bir merdiven ve merdiven altında da muhtemelen bodruma inen bir kapı vardı.

Macke, merdivene kadar koridorda sessizce ilerledi ve Werner'in, bodruma inen kapıyı kontrol ettiğini gördü.

"Aşağıdan gelen bir ses duydum," dedi Werner. Kapı kolunu çevirdi ama uyduruk bir kilidi vardı. Werner bir adım geri çekilip kapıyı tekmelemek için ayağını kaldırdı.

"Hayır—" dedi Macke.

"Evet -onları duyuyorum!" dedi Werner ve tekmeyle kapıyı açtı.

Kapının kırılma sesi boş fabrikanın içinde yankılandı.

Werner içeriye dalıp gözden kayboldu. Taş basamakları gösteren bir ışık yandı. "Kıpırdamayın!" diye bağırdı Werner. "Tutuklusunuz!"

Macke, onun peşinden gidip merdivenleri indi. Bodruma vardığında Werner'i, merdivenin dibinde şaşkın şaşkın bakınırken buldu.

Aşağısı bomboştu.

Tavandan birtakım raylar sarkıyordu; muhtemelen kürk paltoların asıldığı askıların raylarıydı. Bir köşede, devasa bir kaba kâğıt yığını vardı; herhâlde kürk ambalajlamakta kullanılan kâğıtlardı. Ama burada, ne bir telsiz ne de Moskova'ya mesaj gönderen bir casus vardı.

"Seni dümbük geri zekâlı," dedi Macke, Werner'e.

Dönüp merdivenlere koştu. Werner de onun peşinden koştu.

Üst kata çıktılar. Bir cam çatı altında sıra sıra iş tezgâhları vardı. Bir zamanlar burası, dikiş makinelerinin başında kürk diken kadınlarla dolu

olmalıydı. Şimdiyse hiç kimse yoktu.

Cam bir kapı, yangın merdivenine açılıyordu ama kapı kilitliydi. Macke dışarı baktı, herhangi bir insan göremedi. Tabancasını beline soktu. Nefes nefese kalmış vaziyette bir iş tezgâhına dayandığında yerde birkaç sigara izmariti gördü. Bir tanesinin üzerinde ruj izi vardı ve taze görünüyordu. “Buradaydılar,” dedi, Werner’e yeri göstererek. “İki kişiydiler. Sen bağırıp onları uyardın ve kaçtılar.”

“Ne kadar aptalım,” dedi Werner. “Özür dilerim. Ama bu türden işlere alışık değilim.”

Macke, bir köşe penceresine gitti. Caddede hızlı hızlı yürüyen genç bir adam ve kadın gördü. Adamın elinde deri bir bavul vardı. Macke onlara bakarken tren istasyonuna girip gözden kayboldular. “Kahretsin,” diye söylendi.

“Cusus olduklarını sanmıyorum,” dedi Werner, yerdeki bir şeyi göstererek. Macke, onun gösterdiği yerdeki buruşuk prezervatife baktı. “Kullanılmış ama boş,” diye ekledi. “Sanırım onları iş üstünde basmışsınız.”

“Umarım haklısındır,” dedi Macke.

(vi)

Joachim Koch’un söz verdiği taarruz planını getireceği gün, Carla işe gitmedi.

Belki her zamanki gibi sabah nöbetini tamamlayıp tam vaktinde eve yetişebilirdi ama “belki”lere bel bağlanacak zaman değildi. Büyük bir yangın çıkması veya trafik kazası olması ihtimali her zaman vardı ve bir sürü hastanın hastaneye getirilmesiyle nöbetten sonra da hastanede kalma zorunluluğu doğabilirdi. O yüzden bütün gün evde oturdu.

Sonunda Maud, Joachim’dan planı eve getirmesini istemişti. Teğmen önce, piyano dersini iptal etmek zorunda kalacağını söylemiş; sonra, günahıyla övünme arzusuna karşı koyamamış ve planın bir kopyasını şehrin öbür yakasından buraya kadar taşımak zorunda kalacağını anlatmıştı. “Piyano dersine gelir gibi gel,” demişti Maud ve teğmen de kabul etmişti.

Öğle yemeğini gerginlik içinde yiyen Carla ve Maud, domuz kemiği ve kuru bezelyeden yapılmış sulu bir çorba içtiler. Carla, Koch’u ikna etmek için ne yaptığını veya ne söz verdiğini annesine sormadı. Belki de teğmene, piyanoda müthiş bir gelişme gösterdiğini ve hiçbir dersi kaçırmaması gerektiğini söylemişti. Ona, her dakika yönlendirilmesi gereken oldukça kıdemsiz bir memur olup olmadığını sormuş da olabilirdi; böyle bir soru

teğmeni ikna etmeye yetebilirdi çünkü sürekli, çok önemli bir pozisyonda olduğunu tekrarlayıp duruyordu ve sırf Maud'un yanıldığını göstermek için gaza gelmiş olabilirdi. Ancak teğmeni ikna edecek en olası taktik, seksti. Ve Carla bunu düşünmek bile istemiyordu. Annesi, Koch'la neredeyse saldırganca sayılabilecek bir üslupla flört ediyor; Koch da buna, bir köle sadakatiyle karşılık veriyordu. Carla; teğmenin -kafasının içinde, "O kadar salak olma!" diye uyarın sesi duymazdan gelecek kadar karşı koyamadığı- çılgınlığının, buradan kaynaklandığından kuşkulanıyordu. Belki de öyle bir ses yoktu. Veya belki de o sesi dinleyecekti: Öğleden sonra bir torba dolusu plan yerine bir Gestapo ekibi ve kelepçelerle de gelebilirdi.

Carla, Minox makineye bir film rulosu yerleştirdi; sonra da makineyi ve yedek ruloları yarım mutfak dolabının çekmesine koyup üzerini birkaç havluyla örttü. Dolap, pencerenin yanındaydı; orada yeterince ışık olurdu: Belgelerin fotoğrafını orada, yarım dolabın üstünde çekecekti.

Çekilen filmlerin Moskova'ya nasıl iletileceğini bilmiyordu ama Frieda, ulaştırılacağını garanti olduğunu söylemişti. Carla, ulaştıracak kişinin gezgin bir iş adamı olabileceğini düşündü: Belki ecza malzemeleri veya Almanca İncil satıyordu ve mallarını İsviçre'de satma yetkisi varsa film rulolarını da Bern'deki Sovyet Büyükelçiliğine gizlice teslim edebilirdi.

Çok uzun bir öğleden sonra oldu. Maud, odasına çekilip bir süre dinlendi. Ada, çamaşır yıkadı. Carla; bugünlerde nadiren kullanılan yemek odasına gitti, bir şeyler okumaya çalıştı ama aklını okuduklarına veremedi. Gazeteler, yalan haberlerle doluydu. Bir sonraki hemşirelik sınavına çalışması gerekiyordu ama kitaptaki tıbbi terimler, gözlerinin önünde birbirine girdi. Birinci Dünya Savaşı'nı anlatan ve Almanya'da en çok satan kitaplar arasına girmiş *Im Westen nichts Neues*¹ romanının eski bir kopyasını okuyordu; kitap şimdi, Almanya'da yasaklanmıştı çünkü askerlerin çektiği sıkıntıları fazlasıyla dürüst bir üslupla anlatıyordu. Fakat Carla kendini, kitap elinde açık vaziyette pencereden dışarıyı -tozlu şehrin üzerine vuran haziran güneşini seyrederken buldu.

Nihayet teğmen geldi. Carla, evin önünde onun ayak seslerini duydu ve dışarıya bakmak için ayağa fırladı. Yanında bir Gestapo ekibi yoktu; gelen sadece, doğum günü partisine giden bir çocuk heyecanı içinde ütülü üniformasını ve cilalanmış ayakkabılarını giymiş -ve bir film yıldızı kadar yakışıklı- Joachim Koch'tu. Her zamanki gibi, branda bezinden dikilmiş torbasını omzuna atmıştı. Sözüünü tutmuş muydu acaba? O torbanın içinde

¹ Alman yazar Eric Maria Remarque'ın -İngilizce adı *All Quiet on the Western Front* olan- bu romanı, hem *Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* (Everest Yayınları) hem de *Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* adıyla (Engin Yayıncılık) yayımlandı (çev. notu).

Mavi Durum taarruzunun bir kopyası mı vardı?

Teğmen kapının zilini çaldı.

Carla ve Maud, bu andan sonraki her adımı planlamışlardı. Planlarına göre kapıyı Carla açmayacaktı. Birkaç saniye sonra annesinin, mor ipekten bir sabahlık ve yüksek topuklu terlikler giymiş vaziyette kapıya gittiğini gördü. *Neredeyse bir orospuya benzemiş*, diye düşündü Carla, utanç içinde. Ön kapının açıldığını duydu, sonra kapı kapandı. Koridordan birtakım fısıltılar ve bir ipek hışırtısı sesi geliyordu, muhtemelen bir kucaklaşma oluyordu. Sonra o mor sabahlık ve asker yeşili bir üniforma, yemek odası kapısının önünden geçti ve üst kat merdivenlerine doğru gitti.

Maud'un ilk yapacağı iş, teğmenin belgeyi getirip getirmediğini anlamak olacaktı. Belgeye şöyle bir bakacak, hayranlık duyduğunu ifade eden bir şeyler söyleyecek, sonra da bırakacak ve Joachim'i piyanoya götürecekti. Sonra bir bahane bularak genç adamı kabul salonunun çift kanatlı kapısından çıkaracak, yandaki –daha küçük, daha samimi, içinde büyük bir kanepe ve kırmızı kadife perdeleri olan– çalışma odasına götürecekti (Carla bu adımı düşünmemeye çalışıyordu). Teğmenle birlikte oraya girer girmez Maud bir sinyal verecekti.

Onların hareketlerinin tam koreografisini önceden bilmek mümkün olmadığından bir sürü sinyal olacaktı ve hepsi de aynı anlama gelecekti.

En basiti: Maud, bir kapıyı evin her tarafından duyulacak şekilde çarparak kapatacaktı. Diğer seçenekler arasında: Şöminenin yanındaki, modası geçmiş bir hizmetçi çağırma sisteminin parçası olan ve mutfaktaki bir zili çaldıran düğmeye basmak vardı. Ancak diğer her türlü gürültünün de bu anlama gelmesini kararlaştırmışlardı: Çok zorda kalırsa Maud, Goethe'nin mermer büstünü veya bir vazoyu kazaen yere düşürecekti.

Carla; yemek odasından dışarı çıkıp koridorda durdu, üst kata baktı. Hiçbir gürültü yoktu.

Mutfağa baktı. Ada, çorba pişirdiği demir tencereyi yıkıyor ve hiç şüphesiz bu gerilimin yarattığı enerjiyle ha bire ovalayıp duruyordu. Carla, *her şey yolunda* anlamına gelmesini umduğu bir ifadeyle Ada'ya gülümse-di. Carla ve Maud, bütün bu meseleyi Ada'dan gizli tutmayı çok isterlerdi; ona güvenmedikleri için değil (Tam tersine Ada, fanatik derecede bir Nazi karşıtıydı), bu entrikaya karışmasının onun da suça ortaklıktan cezalandırılmasına sebep olacağı için. Ancak birbirlerinden herhangi bir şey saklamayacakları kadar uzun bir süredir birlikte yaşıyorlardı ve Ada her şeyi biliyordu.

Carla, annesinin uzaktan gelen cınlak bir gülüşünü duydu. Bu sesi ta-

nırdı: *Büyük bir hayret karşısında büyülenmenin sınırlarını aşmamak için bütün gücünü kullanıyormuş* gibi yapmacık bir sestti.

Peki, Joachim belgeyi getirmiş miydi yoksa getirmemiş miydi?

Bir iki dakika sonra Carla, piyanonun sesini duydu. Joachim'in çaldığına hiç şüphe yoktu. Karda gezen bir kediyle ilgili basit bir çocuk şarkısıydı: A. B. C. *Die Katze lief im Schnee*.

Carla'nın babası, bu şarkıyı ona belki yüz defa çalmıştı. Bunu düşününce boğazında bir yumruk hissetti. Bir sürü çocuğu öksüz ve yetim bırakan Naziler, ne hakla böyle bir parçayı çalabilirdi?

Şarkı aniden tam orta yerinde sustu. Bir şey olmuştu. Carla -fısıltılar, ayak sesi, herhangi bir ses- duymaya çalıştı ama hiç ses yoktu.

Bir dakika geçti. Sonra bir dakika daha.

Yolunda gitmeyen bir şey vardı -ama ne?

Mutfak kapısından Ada'ya baktı; tencereyi ovalamayı bırakıp ellerini iki yana açmıştı: *Hiçbir fikrim yok*, der gibi bakıyordu.

Carla ne olduğunu öğrenmek zorundaydı.

Usulca merdivenlerden yukarı çıktı; havı dökülmüş halının üstünde hiç ses çıkarmadan ilerledi.

Kabul salonunun önünde durdu. Gene hiçbir ses duymadı -ne piyano müziği ne hareket ne de fısıltı.

İçeriye bir göz attı. Kimse yoktu. İçeri girdi ve etrafına bakındı. Joachim'in branda çantası da yoktu. Çalışma odasına açılan çift kanatlı kapıya baktı. Kanatlardan biri yarı açıktı.

Parmak uçlarına basa basa kapıya gitti. Burada yer halısı yoktu, sadece parke döşeme olduğundan ayak sesleri tamamen kaybolmuyordu ama bu tehlikeyi göze almak zorundaydı.

Yaklaştıkça fısıltıları duydu.

Kapıya ulaştı. İçeriye bakmadan önce sırtını dümdüz duvara yapıştırdı. Ve içeriye bir göz atmaya cesaret etti.

Maud ve teğmen; odanın ortasında ayaktaydılar, birbirlerini kucaklamış öpüşüyorlardı. Joachim'in sırtı, Carla'nın bulunduğu kapıya dönüktü. Hiç şüphesiz Maud, onu bu pozisyona çevirmişti. Carla seyrederken Maud; teğmenin dudaklarından kurtuldu, omzunun üstünden baktı, Carla ile göz göze geldi. Joachim'in sırtındaki elini kaldırıp bir şey işaret etti.

Carla, bir sandalyenin üstündeki branda çantayı gördü.

Neyin yolunda gitmediğini derhâl anladı: Maud onu çalışma odasına götürürken Joachim, çantayı kabul odasında bırakmayarak onların planının dışına çıkmış ve yanında götürmüştü.

Carla'nın şimdi o çantayı alması gerekiyordu.

Kalbi güm güm çarparak odaya girdi.

Maud mırıldandı: "Oh, evet, işte böyle yapmaya devam et, benim tatlı çocuğum."

Joachim inledi: "Sana âşığım, sevgilim."

Carla; ileri doğru iki adım attı, çantayı aldı, arkasına döndü, usulca odadan dışarı çıktı.

Çanta çok hafifti.

Çabucak kabul odasından çıktı, hızla merdivenlerden indi, nefes nefese mutfığa girdi.

Çantayı masanın üstüne koydu, kapak tokalarını çözdü. İçinde, *Der Angriff* adlı Berlin gazetesinin o günkü sayısı ile açılmamış bir paket Kamel sigarası ve... soluk renkli bir karton dosya vardı. Dosyanın içinde: bir belgenin karbon kopyası. İlk sayfanın başlığında şöyle yazıyordu:

YÖNERGE NO. 41

Son sayfaya ise imza için, noktalı bir çizgi konulmuştu. Orada bir şey yazmıyordu elbette, bu bir karbon kopyaydı ama noktalı çizginin yanına bir isim yazılmıştı: *Adolf Hitler*.

Bu iki sayfa arasındaki belge, Mavi Durum Planı'ydı.

Kalbinde bir sevinç dalgası yükseldi ama zaten var olan gerginliğine ve gördüğü şeyin korkunçluğuna karıştı.

Belgeyi, mutfak penceresinin yanındaki yarım dolabın üstüne koydu; çekmeceyi açtı, Minox fotoğraf makinesini ve iki ruloyu çıkardı, belgeyi dikkatlice yerleştirdi, sayfa sayfa fotoğrafını çekmeye başladı.

Çok uzun sürmedi. Sadece on sayfadan ibaretti. Yeni bir film rulosu takmasına bile gerek kalmamıştı. İş bitmişti. Taarruz planını çalmıştı.

Bu senin içindi baba, diye düşündü.

Makineyi tekrar çekmeceye koydu, çekmeceyi kapattı, belgeyi dosyasına koydu, dosyayı branda çantaya yerleştirdi, çantayı kapattı, tokalarını bağladı.

Elinden geldiğince hızlı hareket ederek çantayı üst kata götürdü.

Kabul salonuna süzülürken annesinin sesini duydu. Annesi yüksek sesle konuşuyordu ve Carla bunun bir uyarı olduğunu anladı.

"Lütfen üzülme," diyordu Maud. "Çünkü çok heyecanlanmıştın. İkimiz de çok heyecanlıydık."

Joachim'in cevabı alçak sesli ve utanç doluydu. "Kendimi aptal gibi hisse-

diyorum,” dedi. “Bana sadece dokundun ve şimdi hepsi bitiverdi.”

Carla ne olduğunu tahmin edebiliyordu. Kendisi böyle bir deneyim yaşamamıştı ama diğer kızlar ve hemşireler, bu konuda oldukça edepsiz ayrıntılarla konuşurdu: Joachim, erken boşalmış olmalıydı.

Frieda ona, ilk defa birlikte olmaya başladıklarında birkaç kez Heinrich'e de aynı şeyin olduğunu ve utançtan yerin dibine girdiğini ama sonra kolayca atlattığını anlatmıştı. Bunun tedirginlikten kaynaklandığını söylemişti.

Maud ve Joachim kucaklaşmalarının son bulması, Carla için büyük bir sıkıntı yaratıyordu. Joachim şimdi daha uyanıktı ve etrafındaki hiçbir şeye karşı kör ve sağır değildi.

Gene de Maud, onun sırtını kapıya dönük tutmak için elinden geleni yapıyordu. Carla bir saniyeliğine içeri girebilse Joachim görmeden çantayı sandalyenin üstüne bırakıp gidebilirdi.

Kalbi çarpıyordu. Kabul salonunu geçip çift kanatlı kapıya kadar yaklaştı ve durdu.

Maud, teğmeni teskin etmeye çalışıyordu: “Bu her zaman olur –sadece vücudun sabırsız davranmasıdır. Hiç sorun değil.”

Carla kafasını içeri soktu.

İkisi, hâlâ az önce durdukları yerdeydi ve hâlâ birbirlerine yakındı. Maud; tekrar Joachim'ın omuz üstünden bakıp Carla'yı gördü, elini Joachim'ın yanağına koydu ve yüzünü de kendine dönük tuttu, “Beni tekrar öp ve bu küçük kazadan dolayı benden nefret etmediğini söyle,” dedi.

Carla içeriye adım attı.

“Sigara içmek istiyorum,” dedi Joachim.

Tam arkasına dönerken Carla dışarı çekildi.

Kapıda bekledi. Joachim'ın cebinde sigara var mıydı yoksa çantasını mı arayacaktı?

Cevap, bir saniye içinde geldi: “Benim çantam nerede?”

Carla'nın kalbi durdu.

Annesinin sesini çok net duydu: “Kabul salonunda bıraktın.”

“Hayır bırakmadım.”

Carla; salonu geçti, çantayı bir sandalyenin üzerine bıraktı, salondan dışarı çıktı ve sahanlıkta durup konuşmaları dinledi.

Onların, çalışma odasından salona çıktıklarını duydu.

“İşte orada,” dedi Maud. “Sana söylemiştim.”

“Ben çantamı orada bırakmadım,” dedi Joachim, inatla. “Onu gözümün önünden ayırmayacağıma yemin ettim. Ama seni öperken –çantayı unuttum.”

"Sevgilim, aramızda olanlardan dolayı gerginsin, rahatlamaya çalış."

"Dikkatim dağılmışken birisi odaya girmiş olmalı..."

"Ne saçmalık."

"Hiç sanmıyorum."

"Haydi, piyanonun başına oturalım. Yan yana, senin sevdiğin gibi." Fakat Maud'un sesi, çaresizmiş gibi bir ifade taşıyordu.

"Evde başka kim var?"

Bundan sonra ne olabileceğini tahmin eden Carla, aşağıya koşup mutfığa girdi. Ada, panik hâlinde ona baktı ama şimdi ne olduğunu açıklayacak zaman yoktu.

Joachim'in çizmelerinin merdivenlerde çıkardığı sesi duydu.

Bir an sonra mutfaktaydı. Branda çantası elindeydi. Yüzü öfkeliydi. Carla ve Ada'ya baktı. "İkinizden biri benim çantamı kurcaladı!" dedi.

Carla, elinden geldiğince sakın konuşmaya çalıştı: "Neden böyle düşündüğünü anlamadım, Joachim."

Maud; Joachim'in ardından yetiştii, onu geçip mutfığa girdi. "Haydi, kahve içelim lütfen, Ada," dedi, neşeli neşeli. "Joachim, lütfen sen de otur."

Onu duymazdan gelen Joachim'in gözleri, mutfığı tarıyordu. Pencerenin yanındaki yarım dolabın üstüne bakarken gözleri parladı. Carla, onun ne gördüğünü anladığında dehşete kapıldı: Fotoğraf makinesini çekmeceye saklarken yedek film rulolarını dışarıda bırakmıştı.

"Bunlar sekiz milimlik film rulosu, değil mi?" dedi Joachim. "Minyatür bir fotoğraf makinen de var mı?"

Aniden, Joachim artık toy bir oğlan gibi görünmüyordu.

"Ah onlar film rulosu mu?" dedi Maud. "Ben de ne olduklarını merak ediyordum. Başka bir öğrencim, daha doğrusu bir Gestapo subayı burada unutmuş."

Çok akıllıca bir kıvırtmaydı ama Joachim yutmadı. "Acaba bir fotoğraf makinesi de unuttu mu?" deyip çekmeceyi çekti.

Güzelim paslanmaz çelik makine, bembeyaz havlunun üstünde suçlu bir kan lekesi gibi yatıyordu.

Joachim, sanki şok geçiriyordu. Belki de deminden beri; bir ihanet planının kurbanı olduğuna inanmıyor, sadece cinsel başarısızlığının utancını telafi etmeye çalışıyordu ama şimdi, ilk defa gerçeğe yüz yüze geliyordu. Sebebi her ne olursa olsun bir an için donup kaldı. Eli hâlâ çekmecenin kulpundaydı ve hipnotize olmuş gibi fotoğraf makinesine bakıyordu. Ve o kısa an içinde Carla; genç adamın aşk rüyalarının kirlendiğini, öfkesinin korkunç olacağını gördü.

Teğmen, en sonunda bakışlarını kaldırdı. Etrafındaki üç kadına baktı ve gözleri Maud üzerinde durdu. “Bunu sen yaptın,” dedi. “Beni tuzağa düşürdün. Ama cezayı çekeceksin.” Kamera ve ruloları alıp cebine attı. “Tutuklusunuz, Frau von Ulrich.” Maud’a doğru gitti ve onun kolunu tuttu. “Seni Gestapo karargâhına götürüleceğim.”

Maud, kolunu onun elinden kurtarıp birkaç adım geri çekildi. Ama Joachim, geri çekip gerdiği kolunun bütün gücüyle Maud’a bir yumruk attı. Uzun boylu, güçlü kuvvetli ve genç bir adamdı. Yumruğu Maud’un yüzünde patladı ve onu yere devirdi.

Joachim, onun başına dikildi. “Beni aptal yerine koydun!” diye bağırdı. “Yalan söyledin ve ben de sana inandım!” Artık delirmiş gibiydi. “Gestapo ikimize de işkence edecek ve ikimiz de bunu hak ediyoruz!” Yerde yatan Maud’u tekmelemeye başladı. Maud yuvarlanıp uzaklaşmaya çalıştı ama gelip ocağa dayandı. Joachim’in sağ çizmesi onun kaburgalarını, bacaklarını, karnını tekmeledi.

Ada, Joachim’in üstüne atılıp tırnaklarıyla yüzünü tırmaladı. Joachim, bir kol hareketiyle onu savurdu ve sonra Maud’un kafasını tekmeledi.

Carla daha fazla duramadı.

İnsanların bedenlerine aldıkları her darbenin iyileştiğini ama kafaya alınan darbelerin sık sık, tedavisi imkânsız hasarlar yarattığını biliyordu. Ancak Carla’nın o andaki muhakeme yeteneği çok bilinçli değildi. Sağduyulu davranmayı bıraktı. Ada’nın biraz önce ova ova yıkayıp mutfak masasına bıraktığı demir tencerenin uzun sapını tuttu, mümkün olduğunca havaya kaldırdı ve bütün gücüyle Joachim’in kafasına indirdi.

Teğmen, şaşkın şaşkın sendeledi.

Carla, bir kez daha ve daha kuvvetli vurdu.

Teğmen baygın vaziyette yere yıkılırken Maud, devrilen vücudun yolundan çekilerek sırtını duvara dayayıp oturmuştu ve göğsünü tutuyordu.

Carla tencereyi bir kez daha kaldırdı.

Maud bir çığlık attı: “Hayır! Dur!”

Carla tencereyi masanın üstüne bıraktı.

Joachim kıpırdadı ve ayağa kalkmaya çalıştı.

Ada, tencereyi kaptığı gibi bütün öfkesiyle ona tekrar vurdu. Carla, Ada’nın elini yakalamaya çalıştı ama Ada çıldırmış gibiydi: Baygın adama tekrar tekrar, defalarca ve kendisi yorgun düşene kadar vurdu. Sonra tencereyi elinden bıraktı; tencere, tangır tungur yere düştü.

Maud, güçlükle dizlerinin üstüne kalktı ve Joachim’e baktı. Teğmenin gözleri, ardına kadar açıldı ama boş boş bakıyordu. Burnu yana çarpılmıştı,

kafatasının biçimi kaybolmuştu, kulaklarında kan akıyordu ve nefes alıyor-muş gibi görünmüyordu.

Carla; teğmenin yanına diz çöktü, parmaklarını boynuna koyup nabzını dinledi. Nabzı atmıyordu. "Ölmüş," dedi. "Onu öldürdük. Aman Tanrı'm!"

"Zavallı aptal çocuk," dedi Maud; ağlıyordu.

Ada, güçlkle nefes alıyordu: "Şimdi ne yapacağız?"

Carla, cesetten kurtulmaları gerektiğini fark etti.

Maud, bütün gücünü kullanıp ayağa kalktı. Yüzünün yan tarafı şişiyor-du. "Güzel Tanrı'm, çok acıyor," dedi, böğrünü tutarak. Carla, annesinin kaburgalarında kırık olabileceğini düşündü.

Ada, Joachim'e bakarak "Onu tavan arasına saklayabiliriz," dedi.

"Evet," dedi Carla, "sonra da komşular kokudan şikâyet etmeye başla-sınlar."

"Arka bahçeye gömebiliriz."

"Bir Berlin evinin bahçesinde üç kadının iki metrelik bir çukur kazdığını görenler ne düşünür acaba? Altın aradığımızı mı?"

"Gece kazabiliriz."

"Sence bu, daha az mı kuşku çeker?"

Ada kafasını kaşdı.

"Cesedi buradan götürüp bir parka veya kanala atmalıyız," dedi Carla.

"İyi de nasıl taşıyacağız?" diye sordu Ada.

"Çok ağır değildir," dedi Maud, kederle. "Çok ince ama oldukça güçlü."

"Ağırlığı sorun değil," dedi Carla. "Ada'yla birlikte taşıyabiliriz. Ama bir şekilde şüphe çekmeden yapmak zorundayız."

"Keşke bir arabamız olsaydı," dedi Maud.

Carla, başını sağa sola salladı: "İyi de hiç kimse benzin bulamıyor ki."

Sessizleştiler. Dışarıda, alaca karanlık çöküyordu. Ada, bir havlu bulup kanı yere dağılmasın diye Joachim'in kafasına sardı. Maud, sessiz sessiz ağladı; acıyla çarpılan suratının yanaklarından aşağı gözyaşları yuvarlanı-yordu. Carla, annesini teselli etmek istiyordu ama önce, bu ceset sorununu çözmeliydi. "Onu bir kutuya koyabiliriz," dedi.

"Bu ebatla bir kutu ancak bir tabut olur," dedi Ada.

"Peki, bir mobilya olsa? Mesela bir büfe?"

"Çok ağır olur," dedi Ada.

Sonra, düşünüyormuş gibi baktı: "Ama benim odamdaki gardırop o kadar ağır değil."

Carla başını salladı. *Bir hizmetçinin çok fazla elbisesi olmaz, maun ah-şabından yapılmış mobilyalara da ihtiyacı olmaz,* diye düşündü utanarak.

Ada'nın odasında, ince keresteden çatılmış dar bir asma gardırop vardı. "Tamam, onu alalım," dedi.

Ada'nın odası, önceden bodrumdaydı ama şimdi bodrum, hava saldırısı için sığınağa çevrilmişti ve Ada da üst katta bir odaya taşınmıştı. Carla ve Ada üst kata çıktılar. Ada; gardırobu açtı, askıdaki tüm giysilerini çıkardı; çok fazla giysi yoktu: iki takım hizmetçi üniforması, iki üç elbise, bir kışlık palto. Hepsisi de eski püskü şeylerdi. Giysilerini düzgünce tek kişilik yatağının üstüne yerleştirdi.

Carla, gardırobu eğip ağırlığını tarttı; sonra Ada da öbür ucundan tuttu. Ağır değildi ama hantal bir dolaptı ve kapıdan çıkarıp merdivenleri indir-mesi biraz vakit aldı.

Nihayet, gardırobun sırtını koridorda yere koydular. Carla kapılarını açtı; şimdi, kapağı üstten menteşeli bir tabuta benziyordu.

Carla mutfığa geri döndü, cesedin üzerine eğildi. Cebinden fotoğraf ma-kinesini ve film rulolarını aldı ve tekrar mutfak çekmecesine koydu.

Carla kol altlarından, Ada da bacaklarından tuttu; kaldırdılar. Mutfığın dışına çıkardılar ve gardırobun içine yatırdılar. Ada, cesedin başındaki hav-luları düzeltti ama kanama artık durmuştu.

Carla, üniformasını çıkarmaları gerekip gerekmediğini düşündü. O za-man cesedin kimliğini teşhis etmeleri daha zor olurdu ama çıkarırsa da bir yerine iki şeyden kurtulması gerekecekti. Çıkarmamaya karar verdi.

Branda çantayı da aldı ve gardırobun içinde cesedin yanına koydu.

Gardırobun kapılarını kapatıp kilitledi. Kazayla ellerinden düşerse kapı-ları açılmamalıydı. Anahtarı elbisesinin cebine koydu.

Yemek odasına gidip dışarı baktı. "Hava kararıyor," dedi. "Bu iyi."

"İnsanlar ne düşünecek?" diye sordu Maud.

"Bir parça mobilya taşıyoruz -belki de yiyecek alabilmek için iyi bir fi-yata sattık."

"İki kadın bir gardırop taşıyarak mı?"

"Kadınlar böyle işleri her zaman yapıyor. Özellikle de şimdi erkeklerin çoğu savaştayken veya ölmüşken. Bir nakliye aracı ile de taşıyamayız çünkü benzin alamıyoruz."

"Peki, bu işi neden alaca karanlıkta yapıyorsunuz?"

Carla, bezginliğinin belli olmasına izin verdi: "Bilmiyorum anne. Eğer bu soru bize sorulursa bir şey uydurmak zorunda kalacağım. Ama bu ceset burada kalamaz."

"Onu bulduklarında bir cinayete kurban gittiğini anlayacaklar. Yaralarını inceleyecekler."

Carla da bundan endişeleniyordu: “Yapabileceğimiz bir şey yok.”

“Bugün nereye gittiğini araştırmaya kalkabilirler.”

“Piyano dersi aldığını kimseye söylemediğini anlatmıştı. Becerisiyle arkadaşlarını şaşırtacaktı. Şansımız varsa buraya geldiğini kimse bilmiyor olmalı.” *Ama şansımız yoksa...* diye düşündü Carla, *hepimiz öldük demektir.* “Sence cinayet sebebinin ne olduğunu düşünecekler? Çamaşırında sperm izi bulacaklar mı?”

Maud, utanç içinde başını başka tarafa çevirdi: “Evet.”

“O zaman cinsel bir mesele olduğunu düşünecekler –muhtemelen erkek bir partner ile kavga.”

“Umarım sen haklısındır.”

Carla hiçbir şeyden emin değildi ama yapabilecekleri başka bir şey düşünemiyordu. “Kanala,” dedi. Ceset suda yüzecekti ve er ya da geç bulunacaktı; sonra da bir cinayet soruşturması başlayacaktı. Bütün umabilecekleri, soruşturmanın onlara yönelmemesiydi.

Carla ön kapıyı açtı.

Gardırobun ön tarafında sol köşesinde durdu; Ada da arka taraf sağ köşede. İkisi de eğildi. Ağır şeyleri kaldırmakta, hiç şüphesiz Ada daha tecrübeliydi: “Yan tarafını biraz kaldırıp ellerini altına sok.”

Carla söyleneni yaptı.

“Şimdi senin tarafı biraz kaldır.”

Carla onu da yaptı.

Ada, kendi tarafında ellerini gardırobun altına soktu: “Şimdi dizlerini kır. Yükü kaldır. Doğrul.”

Gardırobun kalça seviyesine kadar kaldırdılar. Ada çömelip bir omzunu gardırobun altına soktu. Carla da aynısını yaptı.

İki kadın ayağa kalktı.

Ön kapıdan çıkıp merdivenleri inerken ağırlık Carla’nın omuzlarına bindi ama taşımakta sıkıntı çekmedi. Caddeye çıktılar ve kanal yönüne döndüler. Sadece birkaç sokak öteye gideceklerdi.

Şimdi hava tamamen kararmıştı; ay doğmamıştı, birkaç yıldızdan çok solgun bir ışık yayılıyordu. Bu karanlıkta onların gardırobun kanala attığını gören kimse olmaması ihtimali büyüktü. Sorun şu ki Carla, karanlıkta bastığı yeri görmüyordu. Tökezleyip düşeceği ve gardırobun dağılıp cesedin ortaya çıkacağı endişesiyle ödü kopuyordu.

Yanlarından bir ambulans geçti; farlarına karartma filtresi takılmıştı. Muhtemelen bir trafik kazasına yetişmeye çalışıyordu. Karartma gecelerinde bir sürü trafik kazası oluyordu. Bu da etrafta bir sürü polis arabası olacak

demekti.

Carla, karartma uygulamasının ilk zamanlarında meydana gelen sansasyonel bir cinayet vakasını hatırladı: Bir adam karısını öldürmüş, cesedini bir çuvala tıkmış ve bisikletinin üstüne bağlayıp Havel Nehri'ne kadar şehrin içinden geçirerek taşımıştı. Acaba polis, o olayı hatırlayıp büyük bir yük taşıyanlardan şüphelenir miydi?

Carla bunu düşünürken yanlarından bir polis arabası geçti. Polislerden biri, gardırop taşıyan iki kadına baktı ama polis arabası durmadı.

Taşıdıkları yük gittikçe ağırlaşıyor gibiydi. Sıcak bir geceydi ve çok geçmeden Carla terlemeye başladı. Aşşap, omzunu acıtıyordu; bir mendili katlayıp giysisinin altına yastık gibi koymadığına pişman oldu.

Bir köşeyi döndüler ve trafik kazasının üstüne çıktılar.

Sekiz tekerlekli ve kereste yüklü bir kamyon, Mercedes bir binek otomobile kafadan girmişti ve otomobil fena yamulmuştu. Polis arabası ve ambulans, tepe lambalarıyla kazayı aydınlatmaya çalışıyordu. Küçük bir soluk ışık bölgesinde, bir grup adam otomobilin etrafına toplanmıştı. Kaza birkaç dakika önce meydana gelmiş olmalıydı çünkü otomobilin içinde hâlâ insanlar vardı. Ambulans personeli; kapılardan içeri uzanmış, muhtemelen yaralıların durumunu inceliyor ve oradan nasıl çıkaracaklarına bakıyordu.

Bir an için Carla, hissettiği dehşete yenildi. Suçluluk duygusu içinde dondu ve adımları durdu. Ama ne onu ne Ada'yı ne de gardırobu fark eden oldu; bir an sonra, geriye dönüp sessizce buradan sivrışmayı ve başka bir yoldan gitmeyi düşündü.

Tam dönmeye hazırlanırken uyanık bir polis, elindeki el fenerini onlara doğrulttu.

Carla, gardırobu yere atıp var gücüyle kaçma arzuna karşı koymaya çalışarak sükûnetini korudu.

"Siz ne yapıyorsunuzuz?" diye sordu polis.

"Bir gardırop taşıyoruz, memur bey," dedi Carla, soğukkanlı düşünmeyi tekrar başararak. Suçluluk duygusunun gerginliğini yapmacık bir merak arkasına sakladı. "Ne oldu burada?" diye sordu ve fazladan bir soru daha ekledi: "Ölen var mı?"

Profesyonellerin, böyle sorgulamalardan hoşlanmadıklarını biliyordu - kendisi de profesyonel bir hemşireydi. Tam da beklediği gibi polis memuru, onu horlayarak konuştu. "Seni hiç ilgilendirmez," dedi. "Yolunuza devam edip gidin buradan." Arkasını döndü ve el fenerini otomobile doğrulttu.

Bulundukları taraftaki kaldırım açıldı. Carla ani bir kararla dümdüz yürüdü. O ve Ada, içinde bir ceset bulunan gardırobu dosdoğru kaza yeri-

ne doğru götürdüler. Carla, azıcık ışıktaki çalışan ambulans personelinin gözlerini ayırmadı. Hepsini de yaptıkları işe odaklanmıştı ve Carla arabanın yanından geçerken hiç kimse başını kaldırıp onlara bakmadı.

Sekiz tekerlekli kamyonun yanından geçmek sanki ilelebet sürmüştü. Sonra nihayet kamyonun arka ucu ile aynı noktaya ulaştılar. Carla kan ter içindeydi.

Durdu.

“Ne oldu?” diye fısıldadı Ada.

“Bu tarafa,” dedi Carla. Kamyonun arkasından yola indi. “Gardırobunu yere indir,” diye fısıldadı. “Ses çıkarma.”

Gardırobunu usulca yere indirdiler.

“Onu burada mı bırakacağız?” diye fısıldadı Ada.

Carla; cebinden anahtarı çıkardı, gardırobun kilidini açtı, başını kaldırdı: Görebildiği kadarıyla yedi sekiz metre ileride ve kamyonun öbür ucundaki insanlar, hâlâ arabanın etrafındaydı.

Gardırobun kapısını açtı.

Kafası kanlı bir havluya sarılı Joachim Koch, görmeyen gözleriyle ona baktı.

“Kaldırıp yuvarlayalım,” dedi Carla. “Tekerleklerin dibine doğru.”

Gardırobunu bir kenarından kaldırıp eğince ceset dışarı yuvarlandı ve kamyon tekerleklerine dokununca durdu.

Carla; başındaki kanlı havluyu aldı, gardırobun içine attı, branda çantayı da cesedin yanına koydu: Ondan kurtulduğuna seviniyordu. Gardirop kapısını kapattı, kilitledi; sonra tekrar yerden kaldırıp yürümeye devam ettiler.

Şimdi gardırobunu taşıması daha kolaydı.

Karanlıkta kaza yerinden elli metre kadar uzaklaştıklarında Carla, uzaktan gelen bir ses duydu: “Aman Tanrı’m, burada da biri var –görünüşe bakılırsa bir de yaya ezilmiş!”

Carla ve Ada, bir köşeyi döndüler. Rahatlama duygusu, Carla’nın üzerine bir metcezir dalgası gibi yayıldı. Cesetten kurtulmuştu! Başka birilerinin daha dikkatini çekmeden –ve tabii kimse gardırobunu açıp içindeki kanlı havluyu görmeden– eve varabilirse artık güvende olacaktı. Bu durumda bir cinayet soruşturması olmayacaktı. Joachim Koch, karartma gecesindeki bir trafik kazasının kurbanı olmuştu. Gerçekten de kamyon tekeri onup arke taşı yolda sürüklemiş olsa Ada’nın çorba tenceresinden aldığı yaralara benzer şekilde yaralanabilirdi. Belki bir otopsi doktoru bu yaralarda farklı bir şey görebilirdi ama hiç kimse bir otopsi gerektiğini düşünmeyecekti.

Carla gardırobu atmayı düşündü ama sonra vazgeçti. İçinde, kanlı havlu haricinde de kan lekeleri vardı ve sırf o lekeler bile bir polis soruşturmasının fitilini ateşleyebilirdi. Gardırobu eve götürüp ova ova temizlemeliydiler.

Başka kimseyle karşılaşmadan eve döndüler.

Gardırobu koridora bıraktılar. Ada havluyu alıp mutfak lavabosuna koydu ve soğuk sudan geçirdi. Carla, hem bir sevinç hem de bir keder hissediyordu. Nazilerin taarruz planını çalmıştı ama kötü olmaktan çok aptal olan genç bir adamı öldürmüştü. Günlerce bunu düşünecekti –hatta belki de bu konuda ne hissettiğinden emin olana kadar, yıllarca düşünecekti.

O an için, sadece çok yorgundu.

Ne yaptıklarını annesine anlattı. Maud'un sol yanağı şişmişti ve gözü de neredeyse kapanmıştı. Acı içinde karnının yan tarafını bastırıyordu. Korkunç durumdaydı.

“Sen çok cesur bir kadınsın, anne,” dedi Carla. “Bugün yaptıklarından sonra sana karşı öyle bir hayranlık hissediyorum ki.”

“Ben kendimde hayran olunacak bir taraf göremiyorum,” dedi Maud, bitkinlik içinde. “Çok utanıyorum. Kendimden nefret ediyorum.”

“Çünkü onu sevmediğin için mi?” diye sordu Carla.

“Hayır,” dedi Maud. “Çünkü onu sevdiğim için.”

1942 (III)

Greg Peshkov, *summa cum laude* –yani en yüksek şeref payesiyle Harvard'dan mezun oldu. Çok fazla gayret sarf etmesine gerek kalmadan fizik dalında doktora yapabilir ve askerlik hizmetinden yırtabilirdi. Ama bilim adamı olmak istemiyordu. Onun tutkusu, farklı bir tür gücü elinde tutmaktı. Ve savaş bittikten sonra yıldızı yükselen genç bir politikacı için, askerî referanslar müthiş bir avantaj olacaktı. Bu yüzden orduya katıldı.

Diğer yandan, gerçekten de gidip savaşmak istemiyordu. Avrupa'da cereyan eden savaş büyük bir ilgiyle izliyordu ve aynı zamanda Washington'da tanıdığı herkese (ki çok sayıda tanıdığı vardı), ona Savaş Bakanlığı karargâhında masa başı bir görev ayarlamaları için baskı yapıyordu.

Almanların yaz taarruzu 28 Haziran'da başlamış ve hızla doğuya yönelmişti; eski adı Çaritsin olan Stalingrad şehrine kadar çok büyük bir mukavemetle karşılaşmadan ilerlediler ama orada, muazzam bir Rus direnişiyle karşılaştılar.

Şimdi durdurulmuşlardı çünkü ikmal hatları fazlasıyla uzamıştı ve gün geçtikçe anlaşılıyordu ki Kızıl Ordu, Almanları bir tuzağın içine çekmişti.

Albayın ofisine çağırıldığında Greg'in temel askerlik eğitimine başlamasının üzerinden çok uzun bir süre geçmemişti. "Amerikan Ordusu Mühendisler Birliğinin Washington'da genç ve parlak subaylara ihtiyacı var," dedi Albay. "Washington'da görev yapacaksın ama sen, kesinlikle benim ilk tercihim olmazdın –sırtındaki lanet üniformanı bile temiz tutamıyorsun, şu hâline bak– fakat iş, fizik bilgisi gerektiriyor ve bu alanda çok fazla aday yok."

"Teşekkür ederim, efendim," dedi Greg.

"Böyle istihza laflarını yeni patronunda da dene de başına ne geleceğini gör. Albay Groves'un yardımcısı olacaksın. West Point'te onunla birlikteydim. Hayatım boyunca ordu içinde ve dışında karşılaştığım en yüce orospu çocuğudur. Sana bol şans."

Greg, Dışişleri Bakanlığı basın bürosundan Mike Penfold'u arayıp Albay Leslie Groves hakkında bilgi aldı: Yakın zamana kadar Albay; ABD

Ordusunun bütün inşaat işlerinin şefiydi, ayrıca Washington'da inşa edilmeye ve beş cepheli olması nedeniyle *Pentagon* adıyla anılmaya başlanan yeni askerî karargâhın inşaatından da sorumluydu. Fakat şimdi yeni bir projeye atanmıştı ve kimse bunun nasıl bir proje olduğunu bilmiyordu. Bazıları, üstlerini çok fazla kızdırdığı için Albayın tenzilirütbe ile başka bir yere kaydırıldığını söylerken bazıları da yeni ve çok önemli –ve fevkalade gizli– bir projeye kaydırıldığını söylüyordu. Ama onun bencil, kibirli ve acımasız bir adam olduğunda herkes hemfikirdi.

“Yani *herkes* ondan nefret mi ediyor?” diye sordu Greg.

“Ah, hayır,” dedi Mike. “Sadece onunla *tamşanlar* ondan nefret ediyor.”

Teğmen Greg Peshkov, Albay Groves’un ofisine vardığında tepeden tırnağa kaygı içindeydi. Albayın ofisi, Savaş Bakanlığının yeni binasında idi: 21. Cadde ile Virginia Avenue üstünde açık krem renkli *art deco* tarzı bir binaydı. Çok geçmeden Greg, *Manhattan Mühendis Komutanlığı* adlı bir gruba dâhil edildiğini öğrendi. Bu ne idiği belirsiz isim, patlayıcı olarak uranyum kullanan yeni bir tür bomba icat etmeye uğraşan bir ekibin çalışmalarını gözlerden saklamak için kasten böyle belirlenmişti.

Greg, meraklandı: Uranyumun daha hafif U-235 izotopunun içinde, hesaplanması güç miktarda enerji saklı olduğunu biliyordu ve bilimsel dergilerde bu konuda pek çok makale okumuştı. Fakat bu konudaki araştırmalarla ilgili makaleler, birkaç yıl önce sanki birdenbire kurumuştı ve şimdi Greg, neden böyle olduğunu anlıyordu.

Başkan Roosevelt’in, projenin gereğinden fazla yavaş ilerlediğini düşündüğünü de öğrendi Greg. Albay Groves bu projenin başına, *kırbaç şaklatması* için getirilmişti.

Greg, Albay Groves yeni görevine atandıktan altı gün sonra o binaya gitmişti. Albay için yaptığı ilk görev, Groves’un hâkî renkli gömleğinin yakasına rütbe yıldızlarını takmasına yardım etmek oldu. Albay, tuğgeneralliğe terfi etmişti. “Bu terfi esasen, birlikte çalışacağımız sivil bilim adamlarını etkilemek için,” diye homurdandı Groves. “On dakika içinde Savaş Bakanı ile bir toplantıda olmalıyım. Benimle gelsen iyi edersin. Senin için iyi bir brifing olur.”

Groves, iri yarı bir adamdı. Bir metre seksen santime yakın bir boyu vardı ve belki yüz yirmi belki yüz otuz kilo ağırlığındaydı. Üniforma pantolonunun beli normalden yukarıda olduğundan göbeği de belindeki elastik kemerin aşağısından dışarı fırlıyordu. Yeterince uzun olmayan kestane kumralı saç, belki de aslında dalgalıydı. Dar bir alnı, şişko yanakları ve gerdanlı bir çenesi vardı. Ufak bir bıyık bırakmıştı ama belli belirsiz bir

bıyıktı. Kesinlikle hiçbir açıdan yakışıklı bir adam değildi ve Greg de uzun zaman onunla çalışmak niyetinde değildi.

Groves ve –Greg dâhil– maiyeti, binadan çıkıp Virginia Avenue üstünde National Mall binasına doğru yürümeye başladı. Yolda yürürken Groves, “Bu görevi bana verdikleri zaman, savaşı kazanmaya yarayabileceğini söylediler. Bu laf doğru mu bilmiyorum ama benim planım, doğruymuş gibi hareket etmek. Sen de öyle yapsan iyi olur,” dedi, Greg’e.

“Evet, efendim,” dedi Greg.

Savaş Bakanı henüz, yapımı tamamlanmamış Pentagon binasına taşınmamıştı ve hâlâ, Constitution Avenue’daki eski Mühimmat Binası’ndaydı: Uzun bir binaydı, eski tarzdı ve Bakanlık, geçici bir süre için buradaydı.

Savaş Bakanı Henry Stimson, bir Cumhuriyetçiydi ve bu göreve Başkan tarafından getirilmişti; çünkü Başkan, Cumhuriyetçi Partinin Kongrede sorun çıkararak savaş çalışmalarını baltalamasını istemiyordu. Yetmiş beş yaşındaki beyaz bıyıklı Stimson, yaşlı bir devlet adamıydı: Yaşlıydı ama iki dirhem bir çekirdekti ve gri renkli gözlerindeki zekâ pırıltıları hâlâ belliydi.

Üst düzey bir toplantıydı ve toplantı salonunda, Ordu Kurmay Başkanı George Marshall gibi kodamanlar vardı. Greg, gerginlik hissediyordu ama *daha dün sıradan bir albay* olan Groves’un soğukkanlılığına, hayran oldu.

Groves, Manhattan Projesine dâhil olan bir düzine fizik laboratuvarını ve yüzlerce sivil bilim adamını nasıl bir düzen içinde çalıştırmayı düşündüğünü anlatmaya başladı. Sorumluluğun kendilerinde olduğunu düşünebilecek yüksek rütbelilere hürmet ediyormuş gibi bir havası yoktu. *Siz de uygun görürseniz veya izniniz olursa* gibi nezaket ve gönül alma ifadelerini hiç kullanmadan kendi planını anlattı. Greg, Groves’un kendini kovdurma-ya çalışmak gibi bir niyeti olup olmadığını merak etti.

Greg bu toplantıda o kadar çok yeni şey öğrendi ki not tutmak istedi ama hiç kimsenin not tutmadığını fark edince bunun doğru olmayacağını düşündü.

Groves anlatacaklarını bitirince toplantıdakilerden biri, “Sanırım uranyum temini bu proje için çok önemli. Yeterli stokumuz var mı?” diye sordu.

“Staten Adası’ndaki bir depoda, 1.250 ton uraninit –yani uranyum oksit ihtiva eden cevher– var,” dedi Groves.

“Öyleyse onun bir kısmını edinmemiz lazım,” dedi soruyu soran.

“Cuma günü hepsini satın aldım, efendim.”

“Cuma mı? Yani göreve atanmanızdan bir gün önce mi?”

“Doğru.”

Savaş Bakanı, gülmemeye çalıştı. Greg’in, Groves’un kibri karşısında his-

settiği şaşkınlık, onun cüretine hayranlığa dönüşmeye başladı.

“Bu projenin öncelik sırası nedir?” diye sordu amiral üniformalı bir adam. “Savaş İmalat Kurulu¹ ile anlaşmaya varmanız lazım.”

“Cumartesi günü Donald Nelson’la görüştüm, efendim,” dedi Groves. Nelson, adı geçen kurulun sivil başkanıydı. “Ondan, öncelik sıramızı yükseltmesini istedim.”

“Ne dedi?”

“Hayır, dedi.”

“Bu önemli bir sorun.”

“Artık değil, efendim. Nelson’a dedim ki: *Savaş İmalat Kurulu iş birliğine hazır olmadığına göre, Başkana Manhattan Projesinden vazgeçmesini tavsiye edeceğim. Şimdi öncelik sıramız AAA’ya yükseldi.*”

“Güzel,” dedi Savaş Bakanı.

Greg, bir kez daha hayran oldu. Groves, kelimenin tam anlamıyla tam bir *tek tabancaydı*.

“Şimdi,” dedi Stimson, “Doğrudan bana bağlı bir komite tarafından denetleneceksin. Komitede dokuz üye olması önerildi —”

“Yok artık,” dedi Groves, Bakanın sözünü keserek.

“Ne dedin sen?” diye sordu Savaş Bakanı.

İşte, diye düşündü Greg, Groves bu sefer fazla ileri gitti.

“Dokuz kişilik bir komiteye hesap veremem, Sayın Bakan,” dedi Groves. “Asla yakamdan düşmezler ve rahat çalışamam.”

Stimson sırtıttı; çünkü o, eski kulağı kesiklerden yaşlı bir kurttu; böyle konuşmalardan rencide olmayacak kadar tecrübeliydi. Sakin sakin sordu: “Sen kaç üye önerirdin, General?”

Greg, Groves’un aslında öyle bir komite falan istemediğini çok net görüyordu ama Groves, “Üç, harika bir sayıdır,” dedi.

Greg afallamıştı ama Savaş Bakanı, “Pekâlâ,” dedi. “Başka bir şey var mıydı?”

“Büyük bir araziye ihtiyacımız olacak; mesela yirmi beş bin hektar büyüklüğünde bir arazi. Uranyum zenginleştirme tesisi ve ona bağlı tesisler için. Tennessee-Oak Ridge’de uygun bir arazi var. Yayvan sırtlı bir vadi; yani herhangi bir kaza olursa patlama sınırlı bir alanda kalacak.”

“Kaza mı?” dedi Amiral. “Böyle bir olasılık var mı?”

Groves, bunun aptalca bir soru olduğuna dair hislerini saklamadı. “Tanrı aşkına, biz deneysel bir bomba yapıyoruz,” dedi. “Öyle güçlü bir bomba ki

¹ 1942 yılında Başkan Roosevelt’in emriyle kurulan ve savaşla ilgili silah ve malzeme üretimini denetleyen kurul (çev. notu).

tek bir patlama ile orta boy bir kenti dümdüz etmeyi vadediyor. Bir kaza olması ihtimalini göz önüne almazsak hepimiz, nalet birer salağız demektir.”

Amiral bu lafı protesto edecekmiş gibiydi ama Stimson araya girdi: “Devam et, General.”

“Tennessee’de arazi fiyatları ucuz,” diye devam etti Groves. “Elektrik de öyle –ve bizim tesis muazzam miktarda elektrik kullanacak.”

“Yani bu araziyi satın almamızı öneriyorsun.”

“Bugün oraya bakmayı öneriyorum,” dedi Groves. Saatine baktı. “Aslında, Knoxville’le¹ gidecek trene yetişmek için şimdi gitmeliyim.”

Groves ayağa kalktı: “İzninizle beyler. Vakit kaybetmek istemiyorum.”

Salondaki diğer adamlar, apışıp kalmış gibiydi. Hatta Stimson bile şaşkın şaşkın bakıyordu. Washington’da hiç kimse, bizzat bakanın kendisi bittiğini söylemeden bir toplantıdan çıkıp gitmenin rüyasını bile göremezdi. Bu, protokolü ihlalden de öteydi. Ama Groves, protokolü falan takmıyor gibiydi. Ve bu yüzden hiçbir bedel ödemiordu. “Pekâlâ,” dedi Stimson. “Biz seni işinden alıkoymuş olmayalım.”

“Teşekkür ederim, efendim,” dedi Groves ve salondan çıktı.

Greg, Groves’un peşinden koştu.

(ii)

Savaş Bakanlığının yeni binasındaki en albenili sivil sekreter, Margaret Cowdry’dı. İri iri kara gözleri, büyük ve seksi bir ağzı vardı. Onu bir daktilonun başında otururken gördüğünüzde başını kaldırıp gülümserdi ve siz, onunla sevişmeye başladığınızı sanırdınız.

Babası, “Cowdry Kurabiyeleri, anne eli değmiş gibi!” sloganı kullanarak pastanecilik ve fırıncılığı seri üretime çevirmiş bir adamdı. Margaret’in çalışmaya ihtiyacı yoktu ama savaş yüzünden, ülkesine katkı olsun diye kendi payına düşeni yapıyordu.

Margaret’i bir öğle yemeğine davet etmeden önce Greg, kendisinin de bir milyoner çocuğu olduğunu öğrenmesini sağladı. Öyle büyük servetlerin vârisi olan genç kızlar, genellikle zengin oğlanları tercih ederdi ve böylece, kendisine ilgi gösteren bir erkeğin onun parasının peşinde olmadığını bilirdi.

Ekim ayıydı ve hava soğuktu. Margaret; denizci mavisi renginde, omuzlar vatkalı ve belden kesik kuplu, çok şık bir palto giymişti. Paltosuna uygun beresi de asker modası tarzındaydı.

¹ ABD Tennessee Eyaletinde bir yerleşim (çev. notu).

Öğle yemeği için Ritz-Carlton'a gittiler ama yemek salonuna girdiklerinde Greg, babasının da Gladys Angelus'la orada yemek yediğini gördü. Greg, onlarla birlikte oturmak istemiyordu. Bunu Margaret'e söylediğinde "Sorun değil," dedi Margaret, "biz de hemen köşedeki Üniversiteli Kadınlar Kulübü'nde yeriz. Ben oraya üyeyim."

Greg o kulübe hiç gitmemişti ama adını bir yerden hatırlıyor gibiydi. Bir an hafızasını kurcaladı ama hatırlayamayınca vazgeçti.

Kulüpte, Margaret paltosunu çıkardı; kraliyet mavisi rengindeki kaşmir elbisesi, onu daha da albenili gösteriyordu. Margaret, dışarıda yemek yiyen her saygın kadının yaptığı gibi beresini ve eldivenlerini çıkarmadı.

Her zamanki gibi Greg, kolunda çok güzel bir kadınla bir yere girme duygusunun keyfini bir kez daha çıkardı. Üniversiteli Kadınlar Kulübü'nün yemek salonunda sadece birkaç erkek vardı ama hepsi de onu kıskandı. Belki Greg kendisi açıkça kabul etmezdi ama bundan, bir kadınla yatmak kadar büyük bir zevk duyuyordu¹.

Greg, bir şişe şarap istedi. Margaret, Fransız usulü takılıp kendi şarabını maden suyuyla sulandırırken "Bütün öğleden sonramı daktilo hatalarımı düzelterek geçirmek istemiyorum," dedi.

Greg, General Groves'tan bahsetti: "Gerçekten çok becerikli bir adam. Bazı açılardan benim babamın kötü giyinen bir kopyası gibi."

"Herkes ondan nefret ediyor," dedi Margaret.

Greg, başını aşağı yukarı salladı: "Herkesin bamteline basıyor."

"Senin baban da öyle midir?"

"Bazen. Ama genellikle cazibesini kullanır."

"Benim babam da öyle! Belki de başarılı adamların hepsi böyledir."

Yemek hızlı geçti.

Washington restoranlarında servis hızlanmıştı. Ulus, savaştaydı; erkeklerin acil işleri vardı.

Bir garson kız, onlara tatlı menüsü getirdi. Greg garsona baktı ve Jacky Jakes'i hemen tanıyarak şaşırdı. "Selam Jacky!" dedi.

"Selam, Greg," dedi Jacky, tanış çıkmanın tedirginliğiyle. "Nasılsın?"

Greg, şimdi hatırladı: Dedektif, Jacky'nin Üniversiteli Kadınlar Kulübü'nde çalıştığını söylemişti. Daha önce hafızasında bulamadığı şey buydu. "Gayet iyiyim," dedi. "Ya sen?"

"Gayet iyi."

"Her şey aynı şekilde yolunda gidiyor mu?" Greg, babasının hâlâ Jacky'ye para ödeyip ödemediğini merak ediyordu.

¹ Burada anlatılan duygular açısından Greg, babası Lev'e çok benziyor (çev. notu).

“Gayet yolunda.”

Greg, Lev’in bu meseleyi tamamen unuttuğunu ama avukatlarından birinin parayı ödemeye devam ettiğini tahmin etti. “Güzel,” dedi.

Jacky, işbaşında olduğunu hatırladı: “Bugün size tatlı ikram edebilir miyim?”

“Evet, teşekkür ederiz.”

Margaret bir meyve salatası, Greg de dondurma istedi.

Jacky gittiğinde “Güzel bir kız,” dedi Margaret, bir açıklama bekleyerek.

“Sanırım,” dedi Greg.

“Parmağında yüzük yok.”

Greg içini çekti. Kadınların sezgileri ne kadar da kuvvetliydi. “Yani evli olmayan güzel bir zenci kızı nereden tanıdığımı merak ediyorsun,” dedi. “Sana gerçeği anlatsam iyi olacak. Ben on beş yaşındayken onunla bir aşk yaşadım. Umarım çok şaşırmasın.”

“Elbette şaşırdım,” dedi Margaret. “Ahlaki açıdan çileden çıktım.”

Margaret, ne ciddiydi ne de şaka yapar gibi bir hâli vardı; ikisinin arasında bir tavırla söylemişti. Rezalet olarak görmediğinden emindi Greg ama belki de Margaret, seks konusunda rahat bir kızmış gibi bir izlenim vermek istemiyordu –en azından daha ilk buluşmada.

Jacky tatlıları getirdi ve kahve isteyip istemediklerini sordu.

İstemediler –orduda o kadar uzun süreli öğlen tatilleri olmuyordu– Margaret hesabı istedi. “Burada misafirlerin hesap ödemesine izin verilmiyor,” dedi.

Jacky gittiğinde Margaret, “Güzel olan şu ki ondan çok hoşlanıyorsun,” dedi.

“Öyle mi?” Greg şaşırmıştı. “Sanırım çok güzel anılarım var. Tekrar on beş yaşında olmaya itiraz etmezdim.”

“Ancak o senden korkuyor.”

“Hadi canım!”

“Çok korkuyor.”

“Hiç sanmıyorum.”

“İnan bana. Erkekler kördür ama kadınlar böyle şeyleri hemen görür.”

Jacky hesabı getirdiğinde Greg, ona dikkatle baktı: Margaret haklıydı. Jacky hâlâ korkuyordu. Ne zaman Greg’i görse Joe Brekhunov ve usturasını hatırlıyordu.

Bu, Greg’i öfkeliyordu. Bu kızın huzur içinde yaşamaya hakkı vardı. Bu konuda bir şey yapmak zorundaydı.

Keskin zekâlı Margaret, “Sanırım sen, onun neden korktuğunu biliyor-

sun,” dedi.

“Onu babam korkuttu,” dedi Greg. “Jacky ile evlenmemden çekindi.”

“Baban korkunç bir adam mı?”

“Kendi bildiğini okumayı sever.”

“Benim babam da öyle,” dedi Margaret. “Bal gibi tatlıdır; ta ki biri ona karşı çıkana kadar. O zaman kötü davranır.”

“Anlayışın için çok sevindim.”

İşe geri döndüler.

Greg, bütün öğleden sonra kızgınlık hissetti. Babasının laneti, bir uğursuzluk gibi Jacky’nin hayatını gölgeliyordu. Ama Greg bu konuda ne yapabilirdi ki?

Peki, babası olsa ne yapardı? Bu meseleye onun gözünden bakmak daha iyiydi. Lev, kendi istediğinin olması için gayet azimli davranır ve bu arada kimlerin canının yanacağını umursamazdı. General Groves de benzer şekilde davranırdı. *Ben de böyle davranabilirim*, diye düşündü Greg. *Ben babamın oğluyum.*

Kafasının içinde bir plan şekillenmeye başladı.

Öğleden sonrayı, Şikago Üniversitesi Metalürji Laboratuvarından gelen bir faaliyet raporunu okuyarak ve özet çıkararak geçirdi. Oradaki bilim adamları arasında Leo Szilard da vardı: nükleer zincirleme reaksiyonu kavrayan ilk adam.

Szilard, bir Macar-Yahudi’ydi. Ölümcül yıl 1933’e kadar Berlin Üniversitesinde çalışmıştı. Şikago’daki araştırma ekibini, İtalyan fizikçi Enrico Fermi yönetiyordu. Fermi’nin karısı da Yahudi’ydi ve Mussolini *İrk Manifestosu*’nu yayımladığında İtalya’dan ayrılmıştı.

Greg merak etti: *Acaba Faşistler, kendi ırkçılıkları yüzünden en parlak bilim adamlarını düşmanlarının tarafına savurduklarının farkında mı?*

Greg, fiziği mükemmel derecede iyi anlıyordu. Fermi ve Szilard’ın teorisine göre, bir nötron uranyum atomuyla çarpıştığında bu çarpışma iki nötron oluşturabilirdi. Bu iki nötron daha başka uranyum atomlarıyla çarpışıp dört, sekiz... nötron yaratabilirdi. Szilard buna –fevkalade zekice bir kavrayışla– *zincirleme reaksiyon* diyordu.

Bu şekilde teorik olarak bir ton uranyum, üç milyon ton kömür kadar büyük bir enerji üretebilirdi.

Pratikte ise böyle bir şey hiç denenmemişti.

Fermi ve ekibi, Şikago Üniversitesine ait ama kullanılmayan ragbi sahası

Stagg Field'da bir uranyum istifi¹ inşa ediyordu. Uranyumun kendiliğinden patlamasını önlemek için onu, nötronları *emip* zincirleme reaksiyonu önleyen grafit (saf ve yumuşak karbon) içine gömüyorlardı. Amaçları ise radyo-aktiviteyi, oldukça yavaş ve kademeli bir şekilde *emilimin üretilenden daha düşük* olduğu seviyeye² yükseltmekti (ve bu, zincirleme reaksiyonun bir gerçek olduğunu kanıtlayacaktı). Sonra hemen –istifin kendisi, hatta stad-yum, hatta tüm üniversite kampüsü, hatta ve hatta büyük olasılıkla Şikago şehri patlamadan önce– istifı kapatacaklardı.

O güne kadar henüz bu aşamaya kadar gelememişlerdi.

Greg, raporun güzel bir özetini yazdı; Margaret Cowdry'dan hemen daktilo etmesini istedi ve Groves'a götürdü.

General, ilk paragrafı okudu ve “Çalışacak mı?” diye sordu.

“Eh, efendim—”

“Lanet olası! Sen bir bilimcisin. Çalışacak mı?”

“Evet, efendim, çalışacak,” dedi Greg.

“Güzel,” dedi Groves ve özeti çöp kutusuna attı.

Greg masasına döndü, bir süre oturdu ve o arada, masasının karşısındaki duvarda asılı *Elementlerin Periyodik Tablosu*'na baktı. Nükleer istifin çalışacağından oldukça emindi. Jacky üzerindeki baskısını kaldırması için babasını nasıl zorlayacağı meselesi ise onu, nükleer istifin çalışıp çalışmayacağından daha çok endişelendiriyordu.

Daha önce, bu meseleyi Lev'in yöntemleriyle çözmeyi düşünmüştü. Şimdiyse uygulamadaki ayrıntılarını düşünmeye başlamıştı. Etkili olacak bir tavır sergilemesi gerekecekti.

Planı, belli bir forma oturmaya başladı.

Fakat babasına kafa tutacak cesareti var mıydı?

Saat beşte ofisinden çıktı.

Eve giderken bir berber dükkânında durup bir ustura satın aldı: keskin yüzü sapının içine giren türden, katlanır bir ustura. “Senin sakalın için normal tıraş bıçağından daha iyi olduğunu göreceksin,” dedi berber.

¹ Bugün kullanıldığı anlamıyla *nükleer reaktör* için ilk başta kullanılan İngilizce terim: *atomic pile* veya *uranium pile* (*Pile* kelimesi, üst üste konulan nesnelerden oluşan yığın, öbek, küme, tepecik, *istif* anlamında). Bu deneyin adı ise “Şikago yığını” olarak geçiyor. *Yığın* kelimesi gelişigüzel bir oluşumu ifade ederken *istif* kelimesi *belli bir düzen içinde oluşturulmuş yığın* ifade ettiğinden çeviride *istif* kelimesi tercih edildi. Bu terimler (Uranium Pile, Atomic Pile, Chicago Pile, Şikago Yığını) daha sonraları da *atom reaktörü* anlamında kullanıldı ancak ilk baştaki deneysel reaktör aslında, ortasındaki grafit kalıplarının arasına uranyum serpiştirilmiş bir tür “istif”ti. İnternette yapılacak bir *atomic pile* araştırmasıyla deneyi anlatan resimler görülebilir (çev. notu).

² *Kritik eşik* ya da *kritik nokta* denen seviye (çev. notu).

Greg, o usturayla tıraş olacak değildi.

Evi, babasının Ritz-Carlton'daki daimi süitiydi. Greg süite girdiğinde Lev ve Gladys, kokteyl içiyorlardı.

Greg, Gladys'le ilk karşılaşmasını hatırladı: yedi yıl önce, bu sarı renkli aynı sofanın üstünde otururken.

Gladys artık çok daha büyük bir yıldızdı. Lev hiç utanmadan onu, savaşa dünden hevesli bir dizi filmde oynatmıştı. O filmlerde Gladys; kibirli Nazilere meydan okuyor, sadist Japonları zekâsıyla mat ediyor ve yakışıklı Amerikan pilotlarına hemşirelik edip onları sağlığına kavuşturuyordu. *Gladys şimdi, yirmili yaşlarında olduğu kadar güzel değil*, diye düşündü Greg. Yüzünün teni eskiden olduğu kadar pürüzsüz, saçları da eskisi kadar gür değildi ve artık, hiç şüphesiz eskiden hor gördüğü o sütyenlerden giyiyordu. Fakat o koyu mavi gözleri hâlâ, karşı konulması güç bir davetkârlıkla bakıyordu.

Bir martini teklifini kabul edip Greg de oturdu. Gerçekten babasına meydan okuyabilecek miydi? Yedi yıl önce ilk defa Gladys'le tokalaştığından beri böyle bir şey yapmamıştı. Belki de bu ilk olacaktı.

O nasıl yapıyorsa öyle yapacağım, diye düşündü Greg.

İçkisinden bir yudum aldı ve kadehini ince bacaklı sehpanın üstüne koydu. Sohbet havasında konuşarak "Ben on beş yaşındayken babam beni Jacky Jakes adında bir aktrisle tanıştırdı," dedi, Gladys'e.

Lev'in gözleri büyüdü.

"Onu tanıdığımı sanmıyorum," dedi Gladys.

Greg, usturayı cebinden çıkardı ama açmadı. Sadece elinde tutup ağırlığını hissetti. "O kıza âşık oldum," dedi.

"Neden bu tarihi hikâyeyi bugüne sürüklüyorsun?" diye sordu Lev.

Gladys, aradaki gerginliği sezdi ve endişelendi.

Greg devam etti: "Babam, onunla evlenmemden korktu."

Lev, alay eder gibi güldü: "O ucuzcu orospuyla mı?"

"*Ucuzcu orospu* muydu sahiden?" diye sordu Greg. "Ben onun bir aktris olduğunu sanıyordum," dedikten sonra da Gladys'e baktı.

Gladys, bu hakaret iması karşısında kızardı.

"Babam onu ziyarete gitti," dedi Greg. "Yanında da bir meslektaşını –Joe Brekhunov'u götürdü. Joe ile tanışmış mıydın, Gladys?"

"Sanmıyorum."

"Şanslısın. Joe'nun, buna benzer bir usturası var." Greg, usturayı açtı ve pırıltılı keskin yüzünü gösterdi.

Gladys, nefes alamıyormuş gibi yutkundu.

Lev araya girdi: "Nasıl bir oyun oynadığını sanıyorsun bilmiyorum—"

"Bir dakika," dedi Greg. "Gladys hikâyenin geri kalanını da bilmek isti-

yor.” Gladys’e gülümsedi. Kadın dehşete kapılmıştı. “Babam Jacky’ye... eğer bir daha benimle görüşürse... Joe’nun, usturayla onun yüzünü keseceğini söyledi.”

Usturayı birazcık oynattı; Gladys küçük bir çığlık attı.

“Bu meselenin canı cehenneme,” dedi Lev ve Grege doğru bir adım attı.

Greg, usturayı tuttuğu elini havaya kaldırdı. Lev durdu.

Usturayla babasını kesip kesemeyeceğini bilmiyordu ama Lev de bilmiyordu.

“Jacky, burada, Washington’da yaşıyor,” dedi Greg.

Babası ağzını bozdu: “Gene onunla mı sikişiyorsun?”

“Hayır, hiç kimseyle sikişmiyorum ama Margaret Cowdry için planlarım var.”

“O kurabiye zenginiyle mi?”

“Niye sordun? Joe’dan onu da tehdit etmesini mi isteyeceksin?”

“Saçmalama.”

“Jacky şimdi bir garson –filmlerde umduğu rolü hiçbir zaman bulamadı. Zaman zaman sokakta ona rastlıyorum. Bugün bir restoranda bana hizmet etti. Benim suratımı gördüğünde Joe onun peşine düşecek sanıyor.”

“Kız aklını kaçırmış,” dedi Lev. “Beş dakika öncesine kadar o kızı tamamiyle unutmuştum.”

“Jacky’ye bunu söyleyebilir miyim?” diye sordu Greg. “Sanırım artık bir miktar huzur bulabileceğini duymaya hakkı var.”

“Canın ne istiyorsa söyleyebilirsin. Benim için öyle bir kız yaşamıyor.”

“Bu harika,” dedi Greg. “Bunu duyduğuna çok sevinecek.”

“Şimdi, kaldır o kahrolası usturayı gözümün önünden.”

“Bir şey daha. Bir uyarı.”

Lev, öfkeyle oğluna baktı: “Sen *beni* mi uyarıyorsun?”

“Eğer Jacky’nin başına bir şey gelirse –yani herhangi bir şey...” Greg, usturayı biraz yana hareket ettirdi.

Lev, alay etti: “Joe Brekhunov’u doğrayacağını söyleme bana.”

“Hayır.”

Lev’in yüzünden hafif bir korku gölgesi geçti: “Beni mi keseceksin?”

Greg başını iki yana salladı.

Lev iyice öfkелendi: “Yüce İsa aşkına, öyleyse kimi?”

Greg, Gladys’e baktı.

Gladys’in ona bakması bir saniye sürdü. Sonra, sarı ipek satenle döşenmiş sofanın üstünde yerinden zıpladı; yüzünü korumak ister gibi iki elini yanaklarına bastırdı, bu defa daha keskin bir çığlık attı.

“Seni büzük zibidi,” dedi Lev.

Greg, usturayı katladı, ayağa kalktı: “Senin yöntemlerinin aynısı, baba,”

dedi.

Sonra dışarı çıktı.

Dairenin kapısını çarparak kapattı ve sanki nefes nefese uzun bir koşudan dönmüş gibi sırtını duvara dayayıp nefesini düzene sokmaya çalıştı. Hayatında hiç bu kadar korkmamıştı. Ama şimdi bir zafer duygusuyla doluydu. Babasına kafa tutmuş, onun taktiklerini ona karşı kullanmış ve hatta onu biraz ürkütmüştü.

Usturayı cebine sokup asansöre yürüdü. Nefesi düzene girdi. Arkasına dönüp koridor boyunca baktı; babasının koşarak peşinden geldiğini görse şaşırmayacaktı. Fakat süitin kapısı açılmadı; Greg asansöre binip lobiye indi.

Otelin barına gitti. Sek bir martini ısmarladı.

(iii)

Pazar günü Greg, Jacky'yi ziyaret etmeye karar verdi.

İyi haberi Jacky'ye kendisi vermek istiyordu. Adresi hatırlıyordu –para ödediği özel dedektiften öğrendiği tek bilgiydi. Eğer taşınmadıysa Jacky, Union İstasyonu'nun öbür tarafında oturuyordu. Oraya gitmeyeceği konusunda Jacky'ye söz vermişti ama şimdi ona, artık böyle bir tedbire gerek kalmadığını açıklayabilirdi.

Taksiye bindi. Şehrin öbür yanına doğru giderken kendi kendine, en sonunda Jacky ile ilişkisinin ve ilk aşkıyla ilgili hassas noktasının üstüne bir çizgi çekebileceğini söylüyordu ama artık, hiçbir şekilde onun hayatına girmek istemiyordu. Ona karşı hissettiği vicdani sorumluluktan kurtulmak, kendisi için büyük bir rahatlama olacaktı. Sonra bir daha rastlaştıklarında Jacky ona ölümden korkar gibi bakmayacaktı. Birbirlerine selam verebilir, bir iki kelime konuşabilir, sonra da kendi yollarına gidebilirlerdi.

Taksi onu, küçücük bahçelerinin çitleri birbirine zincirle tutturulmuş tek katlı evlerle dolu yoksul bir mahalleye götürdü. Greg, Jacky'nin bugünlerde neler yaptığını merak etti. Kendisine ayırmaya pek hevesli olduğu akşamlarda ne yapıyordu acaba? Hiç şüphesiz kız arkadaşlarıyla sinemaya falan gidiyordu. Acaba Washington Redskins takımının ragbi maçlarına gidiyor muydu veya Nats takımının beyzbol maçlarını izliyor muydu?

Erkek arkadaşı olup olmadığını sorduğunda Jacky esrarengiz davranmıştı. Belki de evlenmişti ama yüzük alacak parası olmadığı için parmağında yüzük yoktu. Kendi hesabına göre Jacky şimdi, yirmi dört yaşındaydı. Hâlâ *Doğru Adam*'ı arıyorsa şimdiye kadar onu bulmuş olmalıydı. Ama Jacky, bir

kocadan bahsetmemişti; dedektif de bu konuda bir şey söylememişti.

Taksi, beton kaplı küçük ön bahçesine çiçek saksıları dizilmiş ufak ve sevimli bir evin önünde durdu. Beklediğinden daha bakımlı bir evdi. Bahçe kapısını açar açmaz bir köpeğin havladığını duydu. Akıllıcaydı: Yalnız başına yaşayan bir kadın, evde bir köpek varsa kendini daha güvende hissedirdi. Verandaya çıkıp kapı zilini çaldı. Köpek, daha da çok havlamaya başladı. Büyük bir köpeğin sesine benziyordu ama sesin yanıltıcı olabileceğini biliyordu.

Kapıyı açan olmadı.

Köpek biraz nefeslenmek için durduğunda Greg, boş bir evin belirgin sessizliğini duydu.

Veranda sundurmasının altında bir bank vardı. Oraya oturup birkaç dakika bekledi. Gelen giden olmadı; Jacky'nin birkaç dakikaya veya akşama veya iki hafta sonra döneceğini söyleyen herhangi bir komşu da görünmedi ortalıkta.

Birkaç sokak öteye kadar yürüdü, *Washington Post*'un Pazar baskısını aldı, geri dönüp banka oturdu, gazete okudu. Köpek, onun orada olduğunu biliyor ve zaman zaman tekrar havlıyordu. Kasım ayının ilk günüydü. Greg, zeytin yeşili rengindeki üniforma paltosunu ve şapkasını giydiğine memnundu çünkü hava kışlamaya başlamıştı.

Ara dönem seçimleri salı günü yapılacaktı ve *Washington Post*'un tahminine bakılırsa Pearl Harbor yüzünden Demokratlar bozguna uğrayacaktı. O saldırı Amerika'yı âdeta dönüştürmüştü; olayın üzerinden bir yıldan daha kısa bir zaman geçtiğini fark edince şaşırdı. Şimdiyse onun yaşıtı Amerikan erkekleri, insanların adını bile duymadığı Guadalcanal¹ denen bir adada ölüyordu.

Bahçe kapısının açıldığını duyunca başını kaldırdı.

Jacky, ilk başta onu fark etmedi ve Greg'e, onu inceleyecek zaman kazandırdı: Koyu renkli ve eski bir palto ile sade bir şapka içinde oldukça saygıdeğer görünüyordu; elinde, siyah kapaklı bir kitap vardı. Jacky'yi daha yakından tanımasa onun kiliseden geldiğini düşünebilirdi.

Yanında küçük bir oğlan vardı. Tüvit bir palto ve şapka giymişti ve Jacky'nin elini tutuyordu.

Greg'i önce küçük oğlan gördü: "Bak anne, kapıda bir asker var!"

Jacky'nin eli, Greg'i görünce havaya kalkıp kendi ağzını kapattı.

Anne oğul veranda basamaklarını çıkarken Greg ayağa kalktı: *Bir çocuk!*

¹ Solomon Adaları'nda. Guadalcanal Muharebesi, Müttefik kuvvetlerinin Japonlara karşı Pasifik'teki önemli sayılan ilk taarruzu (çev. notu).

Jacky bunu sakladı. Jacky'nin neden akşamları evde kaldığını açıklıyordu. Greg, hiç böyle düşünmemişti.

"Sana asla buraya gelmemeni söylemişim," dedi Jacky, anahtarını kilide sokarken.

"Sana, artık babamdan korkman gerekmediğini söylemeye geldim. Bir oğlun olduğunu bilmiyordum."

Jacky ve çocuk eve girdi. Greg, içeriye davet edilmeyi bekleyerek kapıda durdu. Bir Alman kurdu, Jacky'den emir bekleyerek Greg'e hırladı. Jacky, Greg'e baktı; muhtemelen kapıyı suratına çarpmayı düşünüyordu; fakat biraz sonra derinden bir iç geçirdi, arkasını döndü ve kapıyı açık bıraktı.

Greg içeri girdi, sol yumruğunu köpeğe uzattı; köpek, elini dikkatle kokladı ve ona geçici bir onay verince Jacky'yi takip ederek küçük bir mutfağa girdi. "Bugün Azizler Günü," dedi. Dindar bir insan değildi ama yatılı okuldayken Hristiyan bayramlarını öğrenmeye zorlanmıştı. "O yüzden mi kiliseye gittin?"

"Biz her pazar kiliseye gideriz," dedi Jacky.

Bugün sürprizlerle dolu, diye düşündü Greg.

Jacky; küçük oğlanın paltosunu çıkardı, onu masaya oturttu ve eline bir bardak portakal suyu verdi. Greg de çocuğun karşısına oturdu: "Adın ne bakalım?"

"Georgy," dedi çocuk, usulca ama öz güvenle: Çekingen bir oğlan değildi.

Greg, çocuğu inceledi: Annesi gibi sevimliydi; onun gibi, fiyonk biçimli bir ağzı vardı ama ten rengi annesi kadar koyu değil –daha çok kremalı kahve rengi gibiydi ve dahası, bir zencide rastlanmayacak biçimde, gözleri yeşildi. Çocuk ona, kendi kız kardeşi Daisy'yi hatırlattı.

Bu arada Georgy de Greg'e, dikkatle ama neredeyse onu korkutmak istiyormuş gibi bakıyordu.

"Kaç yaşındasın Georgy?" diye sordu Greg.

Çocuk, yardım ister gibi annesine baktı. Jacky, Greg'e tuhaf bir bakış fırlattı ve kendisi cevap verdi: "Altı yaşında."

"Altı ha!" dedi Greg. "Kocaman adam olmuşsun sen ya? Neden..."

Aklından acayip bir düşünce geçti ve sustu: Georgy altı yıl önce doğmuştu. Greg ve Jacky, yedi yıl önce birbirlerine âşıktılar. Kalbinin durduğunu hissetti.

Jacky'ye baktı. "Olamaz," dedi.

Jacky, başını aşağı yukarı salladı.

"1936 yılında doğdu," dedi Greg.

"Mayısta," dedi Jacky. "Ben Buffalo'daki daireden ayrıldıktan sekiz buçuk

ay sonra.”

“Babam bunu biliyor mu?”

“Kesinlikle hayır. Bilse benim üzerime daha fazla gelirdi.”

Jacky’nin kapıdaki terslenmesi kaybolmuştu; şimdi, son derece savunmasız görünüyordu. Greg, onun gözlerinde bir yalvarma ifadesi görüyordu ama tam olarak ne için yalvardığını anlayamadı.

Georgy’ye farklı bir gözle baktı: *Sütlü kahve ten, yeşil gözler, Daisy’ye benzeme. Sen benim oğlum musun*, diye düşündü. *Bu doğru olabilir mi?*

Ama öyle olduğunu biliyordu.

Yüreğinin içine tuhaf bir duygu doldu. Aniden Georgy ona, korkunç derecede savunmasız göründü: *bu zalim dünyada biçare bir çocuk*. Ve Greg; onu korumalıydı, ona herhangi bir zarar gelmesine engel olmalıydı. İçgüdüleri onu, çocuğu kollarına almaya zorluyordu ama onu korkutabileceğini düşündü ve geri durdu.

Georgy, portakal suyunu masaya bıraktı; sandalyeden indi, masanın etrafından dolaştı ve gelip Greg’in yakınına dikildi. Son derece direkt bir bakışla ona baktı: “Sen kimsin?”

En zor soruları çocuklar sorar, diye düşündü Greg. Ne söyleyecekti şimdi? Gerçek, altı yaşındaki bir oğlan çocuğunun kaldıramayacağı kadar ağırdı. *Annenin eski bir arkadaşıyım*, demeyi düşündü. *Buradan geçiyordum da uğrayıp merhaba demek istedim. Özel biri değilim, tekrar görüşebiliriz ama muhtemelen görüşmeyeceğiz*.

Dönüp Jacky’ye baktı: Gözlerindeki yalvaran ifade şimdi daha da koyulaşmıştı sanki. Jacky’nin aklından geçenienladı: Georgy’yi reddetmesinden fena hâlde korkuyordu.

“Bak sana ne diyeceğim,” dedi Greg, çocuğu kaldırıp dizine oturarak. “Neden bana *Greg Amca* demiyorsun?”

(iv)

Greg, duvar tenisi kortunun buz gibi seyirci balkonunda titriyordu. Burada, Şikago Üniversitesinin kullanılmayan stadyumunun batı tribünü altında Fermi ve Szilard, bir atom istifi yapmışlardı. Greg, hem çok etkilenmiş hem de ürkmüştü.

İstif; yüzlerce duvar topunun izleriyle benek benek lekelenmiş duvarın biraz önünde, kortun tavanına kadar yükselen ve etrafı ateş tuğlaları ile örülmüş bir küptü. Bir milyon dolara mal olmuştu ve bütün şehri havaya uçurabilirdi.

Grafit, kurşun kalem ucu maddesiydi ve pis pis tozuyarak yer ve duvarları kaplamıştı. Kısa bir süreliğine de olsa bu odaya giren herkes, maden işçileri gibi kara bir suratla çıkıyordu. Hiç kimsenin temiz bir laboratuvar önlüğü yoktu.

Patlayıcı olan, grafit değildi –tam tersine grafitin oradaki görevi, radyo-aktiviteyi baskı altında tutmaktı.

Fakat ateş tuğlalarının bazılarında dar delikler açılmıştı ve içeriye uranyum oksit konulmuştu. Nötronları yayan element, uranyum oksitti. Tuğla kübün içinden geçen on kanala, kontrol çubukları sokulmuştu. Çubuklar, 4 metre uzunluğunda kadmiyum şeritlerdi; kadmiyum ise nötronları grafiten daha büyük bir iştahla yutan bir metaldi. Şu anda bu kadmiyum çubuklar her şeyi sükûnet içinde tutuyordu; istiftten çekildiklerinde... işte eğlence o zaman başlayacaktı.

Hâlihazırda uranyum, ölümcül radyasyonunu yayıyor ama grafit ve kadmiyum, radyasyonu emiyordu. Radyasyon, uğursuz *tık* sesleri çıkaran sayaçlar ve –neyse ki o anda sessizce durarak merhamet gösteren– silindirik formda bir kalemli yazıcı ile ölçülüyordu. Greg'in bulunduğu yere ısı veren tek şey, bir dizi sayaç ve kontrol cihazıydı.

Greg burayı, 2 Aralık Çarşamba günü ziyaret etti: keskin soğuk ve rüzgârlı bir Şikago gününde. Bugün ilk defa istifin kritik noktaya ulaşacağı düşünülüyordu. Greg, patronu General Groves adına deneyi gözlemek için oradaydı. Soran herkese, espriyle karışık bir üslupla Groves'un patlamadan korktuğu için bu tehlikeyi onun adına göze almakta kendisini görevlendirdiğini ima ediyordu. Aslında Greg oraya daha netameli bir görevle gitmişti: Bilim adamlarından hangilerinin bir *güvenlik riski* oluşturacağını tespit açısından ilk değerlendirmesini yapacaktı.

Manhattan Projesinde güvenlik konusu tam bir kâbustu. En başta gelen bilim adamlarının hepsi yabancıydı. Geri kalanların pek çoğu da solcuydu –yani ya kendileri bizzat Komünistti ya da Komünist arkadaşlarıyla düşüp kalkan liberal insanlardı. Şüpheli görünen herkes kovulacak olsa geriye hemen hemen hiç bilim adamı kalmazdı. Bu yüzden Greg, hangilerinin en fazla güvenlik riski oluşturduğunu anlamaya çalışıyordu.

Enrico Fermi, kırk yaşlarındaydı. Ufak tefek, uzun burunlu, saç kelleşmeye yüz tutmuş adam, bu dehşet saçan deneyi incelerken sevimli sevimli gülümsüyordu. Yelekli bir takım elbiseyle sık giyinmişti. Deneyin başlaması için emir verdiğinde kuşluk vaktiydi. Teknisyenlerinden birine, istifteki kontrol çubuklarından bir tanesi hariç hepsini çekmesi için talimat verdi. "Hepsi bir kerede mi?" diye sordu Greg. Korkunç derecede hızlı gibi görü-

nüyordu.

Yanında duran bilim adamı Barney McHugh, “Dün gece dokuzunu çektik, gayet iyi çalıştı,” dedi.

“Bunu duyduğuma sevindim,” dedi Greg.

Sakallı ve tıknaz McHugh, Greg’in şüpheliler listesinde çok aşağıda bir yerdedi. Kendisi Amerikalıydı; politikayla hiç ilgilenmiyordu. Onun için konulacak tek kara işaret, karısının yabancı olmasıydı: Kadın İngiliz’di – öyle olması asla iyi bir işaret olarak görülmezdi ama tek başına bir ihanet kanıtı da değildi.

Greg, kadmiyum çubukların çekilmesi için şöyle afilli bir mekanizma göreceğini sanıyordu ama ondan çok daha basit bir işti. Teknisyen gidip istife bir merdiven dayadı, yarısına kadar çıktı ve çubukları eliyle tutup çekti.

McHugh, sohbet havasında konuşuyordu: “İlk başta bu işi Argonne Ormanı’nda yapacaktık.”

“Orası nerede?”

“Şikago’nun yirmi mil güneybatısında. Oldukça ıssız. Az zayıat.”

Greg ürperdi: “Öyleyse neden fikir değiştirip burada, Elli Yedinci Cadde’nin ortasında yaptınız?”

“Anlaştığımız inşaatçılar greve gitti biz de bu nalet şeyi kendi başımıza yapmak zorunda kaldık ve laboratuvarlardan uzakta bir yerde yapamazdık.”

“Böylece Şikago’daki herkesi öldürme tehlikesini göze aldınız.”

“Öyle bir şey olacağını sanmıyoruz.”

Greg de öyle bir şey olacağını sanmamıştı ama şimdi, istiften birkaç adım ötede dikilirken çok da emin olamıyordu.

Fermi, deneyin her aşamasındaki radyasyon seviyelerine ilişkin kendi hazırladığı tahminleriyle ölçümleri karşılaştırıyordu. Görünüşe bakılırsa ilk aşama planlandığı gibi gitmişti çünkü şimdi, son çubuğu da yarıya kadar çekme talimatı veriyordu.

Bazı güvenlik tedbirleri de alınmıştı: Ağır bir kadmiyum çubuk, istifin tam tepesine asılmıştı ve radyasyon seviyesi olağanüstü artarsa otomatik olarak istifin içine düşecekti. Bu çalışmadığı takdirde izleyici balkonunun tırabzanına bağlanmış benzer bir çubuk vardı: Elindeki bir baltayla halatın başında dikilirken sanki kendini biraz salak hissediyormuş gibi görünen genç bir fizikçi, acil bir durumda çubuğu bağlayan halatı elindeki baltayla kesecekti. Ayrıca, *intihar timi* denen üç bilim adamı da tavana yakın bir yere yerleşmişti ve istifin yapımı sırasında asansör olarak kullanılan bir platformun üstünde duruyorlardı: Ellerindeki büyük güğümlerin içinde kadmiyum sülfat eriyiği vardı; gerektiği takdirde bu sıvıyı, bir şenlik ateşi

söndürür gibi istifin üstüne boca edeceklerdi.

Greg, nötron sayısının bir saniyede binlerce kat arttığını biliyordu. Fakat Fermi, bazı nötronların oluşumunun daha uzun bir süre –mesela birkaç saniye aldığını iddia ediyordu. Fermi haklıysa bir sorun çıkmazdı ama yanılıyorsa güğümlü intihar timi ve baltalı fizikçi, daha gözlerini kırpamadan buhar olacaktı.

Greg, sayaç tıklamasının hızlandığını duydu. Endişeyle Fermi'ye baktı. Fermi, sürgülü cetveliyle birtakım hesaplar yapıyor; durumdan memnun görünüyordu. *İşler yolunda gitmezse*, diye düşündü Greg, *her şey o kadar çabuk olup bitecek ki hiçbir şey anlamayacağız*.

Tıklama hızı, belli bir seviyede istikrar kazandı. Fermi gülümsedi ve yarım çekilen kadmiyum çubuğun on beş santim kadar daha çekilmesi talimatı verdi.

İzleyici balkonuna daha çok bilim adamı geldi; Şikago kışına dayanıklı ağır paltoları, şapkaları, atkıları ve eldivenleriyle balkona çıkan merdivenleri tırmandılar.

Herhangi bir güvenlik kontrolünün olmaması Greg'i dehşete düşürdü. Kimlik kontrolü yapan herhangi bir görevli falan yoktu. Bu adamların arasında Japonlar için çalışan bir casus olabilirdi.

Greg, gelenler arasındaki büyük Szilard'ı tanıdı –uzun boylu, kilolu, yuvarlak suratlı, gür ve kıvrıkcık saçlı bir adamdı. Leo Szilard, insan ırkını ırgat gibi çalışmaktan kurtaracak şeyin nükleer güç olduğunu akıl eden idealistti. Ama atom bombası tasarım ekibine istemeye istemeye katılmıştı.

Çubuk on beş santim daha çekildiğinde tıklama hızı arttı.

Greg saatine baktı: On bir buçuk olmuştu.

Aniden, yüksek perdeden bir çarpma sesi duyuldu. Herkes yerinden zıpladı. "Siktiir," dedi McHugh.

"Ne oldu?" diye sordu Greg.

"Ah, anladım," dedi McHugh. "Radyasyon seviyesi otomatik mekanizmayı tetikledi ve acil durum çubuğu aşağı indi, hepsi bu."

"Ben acıktım. Hadi yemeğe gidelim," dedi Fermi. İtalyan aksanıyla konuştuğu için, "Bena aciktiima, ayde yemaya gidaliima," gibi söylüyordu.

Nasıl olur da şimdi yemeği düşünebilirlerdi? Ama kimse itiraz etmedi. "Bilirsin işte," dedi McHugh, "bir deneyin ne kadar süreceğini hiçbir zaman bilemezsin. Bütün gün sürebilir. En iyisi fırsat varken yiyelim." Greg, cıglık atmak üzereydi.

Bütün kontrol çubukları tekrar istife ittirildi ve oldukları yere kilitlendi; herkes çıktı.

Pek çoğu kampüs kantinine gitti. Greg, ızgara peynirli bir sandviç alıp Wilhelm Frunze adındaki ağırbaşlı bir fizikçinin yanına oturdu. Bilim adamlarının pek çoğu kötü giyiniyordu ama Frunze bilhassa göze çarpıyordu; yeşil bir takım elbisenin her yerinde taba rengi meşinden biyeler ve sağlamaştırıcı parçalar vardı: düğme deliklerinde, yakada, ceket dirseklerinde, cep kapaklarında. Bu adam, Greg'in şüpheliler listesinde üst sıralardaydı: Bir kere Alman'dı ama 1930'ların ortasında Almanya'dan ayrılıp Londra'ya gitmişti. Nazi karşıtıydı ama Komünist değildi; politik görüşleri sosyal demokrat çizgideydi. Amerikalı bir kızla evliydi; karısı sanatçıydı.

Yemek sırasında onunla konuşurken Greg, Frunze'nin şüpheli olması için hiçbir sebep bulamadı: Görünüşe bakılırsa Amerika'da yaşamaya bayılıyor ve işinden başka pek az şeyle ilgileniyordu.

Ancak yabancılar söz konusu olduğunda onların gerçek sadakatının neye odaklandığını asla kesin olarak bilemezdin.

Yemekten sonra Greg, harabe hâline dönmüş stadyumda dolaştı; binlerce kişilik boş tribünlere bakarken Georgy'yi düşündü. Bir oğlu olduğunu hiç kimseye –hatta şimdi keyifli bir bedensel ilişki yaşadığı Margaret Cowdry'a bile– söylememişti ama annesine söylemeye can atıyordu. Bir sebeple gurur duyuyordu ama nedenini bilmiyordu; çünkü Georgy'nin dünyaya gelmesine Jacky ile sevişmekten başka bir katkısı olmamıştı ki bu da hayatı boyunca yaptığı en kolay şeydi. Her şeyden öte, bir heyecan duyuyordu: Sanki bir maceranın başındaydı. Georgy; büyüyecek, öğrenecek, değişecek, bir gün erkek olacaktı ve Greg de hep onun yanında olacak, hayranlıkla onu izleyecekti.

Bilim adamları, saat ikide tekrar toplandılar. Seyirci balkonunda şimdi, izleme cihazlarıyla birlikte yaklaşık kırk kişi vardı. Deney, büyük bir dikkatle yemekten önce kaldıkları pozisyona getirilirken Fermi, sürekli olarak cihazlarını kontrol ediyordu.

Sonra Fermi dedi ki: "Bu defa çubuğu otuz santim çekin."

Tıklamalar hızlandı. Greg, daha öncekiler gibi tıklama hızının sabitleneceği noktaya ulaşmasını bekledi ama öyle bir şey olmadı. Aksine tıklamalar gittikçe hızlandı ve devamlı bir kükreme sesine dönüştü.

Herkesin dikkati kalemlili yazıcıya döndüğünde Greg, radyasyon seviyesinin sayaçların ölçüm kapasitesinin üstüne çıktığını anladı. Yazıcının ölçüm cetvelinin genişliği ayarlanabiliyordu. Radyasyon seviyesi yükselirken genişlik artırıldı; sonra bir daha, sonra bir daha artırıldı.

Fermi elini kaldırdı. Herkes sustu. "İstif kritik noktayı geçti," dedi. Gülümsedi ve... hiçbir şey yapmadı.

Greg, çılgılık atmak istiyordu: *Kapat şu nalet şeyi be!*

Fakat Fermi; sessiz ve sakindi, yazıcıyı izliyordu. Bu da onun otorite alanı olduğundan hiç kimse itiraz etmedi. Zincirleme reaksiyon devam ediyordu ama kontrol altındaydı. Fermi, bir dakika daha çalışmasına izin verdi; sonra bir dakika daha geçti.

McHugh mırıldandı: “Yüce İsa.”

Greg ölmek istemiyordu. Bir senatör olmak istiyordu. Margaret Cowdry ile tekrar yatmak istiyordu. Georgy’nin üniversiteye gittiğini görmek istiyordu. *Daha yarı hayatımı bile yaşamadım*, diye düşündü.

Nihayet Fermi, kontrol çubuklarının yerlerine itilmesini emretti.

Sayaçların sesi; basit tıklamalara doğru geriledi, yavaşladı ve durdu.

Greg rahat bir nefes aldı.

McHugh, havalara uçuyordu. “İspat ettik!” dedi. “Zincirleme reaksiyon bir gerçek!”

“Daha önemlisi, kontrol edilebilir bir gerçek,” dedi Greg.

“Evet, uygulama açısından sanırım bu daha önemli.”

Greg gülümsedi. Bilim adamları böyleydi, Harvard’dan biliyordu: Onlar için; teori bir gerçek, dünya ise oldukça kusurlu bir modeldi.

Birileri, hasır bir sepet içinden İtalyan şarabı ve kâğıt bardaklar çıkardı. Bilim adamları şarabı azar azar bölüştü. Greg’in bilim adamı olmak istemesinin bir sebebi de buydu işte: Gerçek bir kutlamanın nasıl yapılacağı hakkında hiçbir fikirleri yoktu.

Birisi Fermi’den sepeti imzalamasını istedi; Fermi imzaladı, sonra da diğer bilim adamları imzaladı.

Teknisyenler cihazları kapattı. Herkes oradan ayrılmaya başladı. Greg kaldı ve gözlemlledi. Bir süre sonra balkonda sadece kendisi, Fermi ve Szilard kaldı. Greg, iki dev entelektüelin el sıkışmalarını izledi. Szilard, yuvarlak suratlı iri yarı bir adamdı; Fermi ise bir cüce. Greg, hiç de yeri olmadığı hâlde Laurel ve Hardy’yi hatırladı.

Sonra Szilard konuştu: “Sevgili dostum,” dedi. “Sanırım bugün, insanlık tarihine *kara* bir gün olarak geçecek.”

Greg düşündü: *Böyle söylemekle ne demeye getiriyor bu herif yahu?*

(v)

Greg, anne ve babasının Georgy’yi kabul etmelerini istiyordu.

Kolay olmayacaktı. Hiç şüphesiz, altı yıldır onlardan gizlenen bir torunları olduğunun söylenmesi asaplarını bozacaktı. Öfkelenebilirlerdi. Üstüne

üstlük Jacky'yi küçümseyebilirlerdi. *Ahlakçı bir tutum takınmaya hiç hakları yok*, diye düşündü, ebeveynini küçümseyerek. Onların da gayrimeşru bir çocuğu –kendisi– vardı. Ama insanlar mantıklı olamıyordu. Georgy'nin zenci olmasının ne ölçüde bir fark yaratacağından emin değildi. Anne ve babası, ırk konusunda tutucu insanlar değildi. Hiçbir zaman zenciler veya Yahudiler hakkında, kendi nesillerindeki birçok insanın yaptığı gibi acımasızca laflar etmezlerdi; fakat ailede bir zenci olduğunu öğrendiklerinde değişebilirlerdi.

Asıl zorluğu babasının yaratacağını tahmin ediyordu; o yüzden önce annesiyle konuştu. Noel zamanı birkaç gün izin alıp Buffalo'daki annesinin evine gitti. Marga'nın, şehirdeki en güzel binada büyük bir dairesi vardı. Hemen hemen yalnız yaşadığı söylenebilirdi ama bir aşçısı, iki hizmetçisi, bir şoförü, içi mücevherlerle dolu bir kasası ve iki garaj büyüklüğünde bir elbise gardırobu vardı. Fakat bir kocası yoktu.

Lev de Buffalo'daydı ama geleneksel olarak Noel'i Olga'yla geçirirdi. Lev, hâlâ Olga ile evli olmasına rağmen teknik olarak yıllardır onun evinde tek bir gece bile geçirmemişti. Greg'in bildiği kadarıyla Olga ve Lev, birbirlerinden nefret ediyor ama bir nedenle yılda bir kez bir araya geliyorlardı.

O gece Greg, Marga'nın dairesinde ve annesiyle birlikte akşam yemeği yedi. Annesini memnun etmek için Greg smokin giydi. "Seni o erkek şıklığı içinde görmeye bayılıyorum," derdi Marga, sık sık. Çorbayı, kızarmış tavuğu ve Greg'in çocukken en çok sevdiği tatlıyı –şeftalili turtayı– bitirmişlerdi.

"Sana bir haberim var anne," dedi Greg, hizmetçi fincanlara kahve doldururken. Gergindi, annesinin kızmasından korkuyordu. Kendisi için korkuyor değildi ama Georgy için endişeleniyordu ve babalık denen şeyin, böyle –insanın kendisinden çok başka biri için endişelendiği– bir duygu olup olmadığını merak ediyordu.

"İyi bir haber mi?" dedi Marga.

Marga son yıllarda şişmanlamıştı ama kırk altı yaşında bile hâlâ çok güzeldi. Saçlarında ağarmış teller varsa bile bir kuaför tarafından itinayla kapatılıyordu. Bu gece Marga, sade bir siyah elbise giymiş ve elmas bir gerdanlık takmıştı.

"Çok iyi bir haber ama sanırım biraz şaşıracaksın, o yüzden lütfen zıvanadan çıkma."

Marga'nın kara kaşlarından biri yukarı kalktı ama bir şey söylemedi.

Greg, smokin ceketinin iç cebine uzandı ve bir fotoğraf çıkardı. Fotoğrafta Georgy, direksiyon demirinin uçlarına kurdeleler bağlanmış kırmızı bir bi-

sikletin üstünde görünüyordu. Bisikletin arka tekerleğinde, devrilmemesi için denge sağlayan yan tekerlekler vardı. Çocuğun yüzündeki ifade, mest olmuşçasına bir neşeydi. Greg de bisikletin yanına diz çökmüş, gururla bakıyordu.

Marga fotoğrafı inceledi. Biraz sonra, "Sanırım bu küçük oğlana Noel hediyesi olarak bir bisiklet vermişsin," dedi.

"Doğru."

Marga başını kaldırdı: "Bana bir çocuğun olduğunu mu söylüyorsun?"

Greg, başını aşağı yukarı salladı: "Adı Georgy."

"Evli misin?"

"Hayır."

Marga fotoğrafı fırlattı. "Tanrı aşkına!" dedi, öfkeyle. "Siz Peshkov erkeklerinin sorunu nedir?"

Greg, korktu: "Ne demek istediğini anlamadım!"

"Bir gayrimeşru çocuk daha! Tek başına çocuk büyüten bir kadın daha!"

Greg, annesinin kendini Jacky ile özdeşleştirdiğini anladı: "Anne, on beş yaşındaydım..."

"Neden normal olamıyorsunuz?" diye bağırdı Marga. "İsa Efendimiz aşkına, normal bir aile olmanın neresi kötü?"

Greg başını eğdi: "Normal bir ailenin kötü bir tarafı yok."

Utanç hissetti. O ana kadar kendini, bu oyunda pasif bir aktör hatta bir kurban gibi görüyordu: Başına gelen her şeyin sebebi babası ve Jacky'ydi.

Fakat annesi bu meseleyi öyle görmüyordu ve şimdi Greg, annesinin haklı olduğunu anlıyordu: Jacky ile yatmadan önce ikinci bir kez daha düşünmemiştii; Jacky hoppa bir havada doğum kontrolü için endişelenmesine gerek olmadığını söylediğinde ona başka bir soru daha sormamıştı ve Jacky çekip gittiğinde babasının karşısına dikilmemişti. Evet, o zamanlar çok gençti ama Jacky ile düzüşecek kadar büyümüşse bunun sonuçlarına katlanacak kadar da büyümüş demekti.

Annesi hâlâ öfke içindeydi: "Kendin neler söylediğini hatırlamıyor musun? 'Babam nerede? Neden bizimle aynı evde uyumuyor? Neden onunla birlikte Daisy'nin evine gidemiyoruz?' Ve sonra okuldayken sana *piç* diyen diğer çocuklarla ettiğin kavgalar. Ve o nalet yat kulübünün üyeliğine kabul edilmediğin zaman nasıl da delirmiştin!"

"Elbette hatırlıyorum."

Marga, parmakları yüzük dolu yumruğunu masanın üstüne indirince sofradaki kristal bardaklar yerlerinden zıplayıp titredi: "Öyleyse bu küçücük çocuğu böyle bir işkencenin içine nasıl sokabildin?"

“İki ay öncesine kadar varlığından bile haberim yoktu. Babam, annesinin gözünü korkutup kaçmasını sağlamıştı.”

“Kim bu kız?”

“Adı Jacky Jakes. Garsonluk yapıyor.” Cebinden bir fotoğraf daha çıkardı.

Marga içini çekti. “Güzel bir zenci,” dedi. Sakinleşmeye başlamış gibiydi.

“Aktris olmak istiyordu ama sanırım Georgy doğunca bundan vazgeçti.”

Marga başını salladı: “Bir bebek, insanın bütün kariyerini zührevi hastalıklardan daha çabuk mahveder.”

Greg fark etti ki annesi, bir aktrisin başarılı olabilmesi için doğru insanlarla yatması gerektiğine inanıyordu. Annesi bunu nereden biliyordu acaba? Ama babasıyla karşılaşmadan önce annesi de bir gece kulübünde şarkı söylüyordu...

Bu konulara girmek istemedi.

“Peki, Noel hediyesi olarak çocuğun annesine ne verdin?” diye sordu Marga.

“Sağlık sigortası.”

“İsabet etmişsin. Tüylü bir oyuncak ayıdan iyidir.”

Greg, evin girişinde ayak sesleri duydu. Babası gelmişti. Acele acele sordu: “Anne, Jacky ile tanışacak mısın? Georgy’yi torunun olarak kabul edecek misin?”

Marga’nın elleri ağzına gitti: “Aman Tanrı’m, ben bir babaanneyim!” Marga, şok mu geçirsin memnun mu olsun bilemiyordu.

Greg, annesine doğru eğildi: “Babamın Georgy’yi reddetmesini istemiyorum, anne. Lütfen!”

Marga’nın cevap vermesine fırsat kalmadan Lev salona girdi.

“Merhaba, sevgilim,” dedi Marga. “Akşamın nasıl geçti?”

Lev, homurdana homurdana masaya oturdu: “Eh, bütün kusurlarım ayrıntılı olarak yüzüme karşı açıklandı. O yüzden sanırım harika bir akşam geçirdim.”

“Ah zavallım. Yemek yedin mi? Sana hemen bir omlet yapabilirim.”

“Yemekte bir sorun yoktu.”

Fotoğraflar hâlâ masanın üstündeydi ama Lev henüz onları fark etmemişti.

Hizmetçi içeri girdi: “Kahve ister miydiniz, Mr. Peshkov?”

“Hayır, teşekkür ederim.”

“Sen votka getir, belki Mr. Peshkov daha sonra içmek ister,” dedi Marga.

“Peki, hanımefendi.”

Greg, Lev’in rahatı ve keyfi için annesinin ne kadar özen gösterdiğini

fark etti; Lev'in geceyi Olga'da değil bu evde geçirmesinin nedeni de bu olmalıydı.

Hizmetçi, gümüş bir tepsi içinde bir şişe votka ile üç tane votka kadehi getirdi. Lev, votkayı hâlâ Rus usulü içerdi: ılık ve sek.

Greg söze girdi: "Baba, Jacky Jakes'i biliyorsun—"

"Gene mi o?" dedi Lev, rahatsız olmuş gibi.

"Evet çünkü onun hakkında bilmediğin bir şey var."

Babasının dikkatini çekmeyi başarmıştı çünkü Lev, kendisinin bilmediği bir şeyi başkalarının bilmesinden nefret ederdi: "Neymiş o?"

"Bir çocuğu var," dedi Greg, fotoğrafları cilalı masanın üstünde babasının önüne ittirirken.

"Senden mi?"

"Çocuk altı yaşında. Sen olsan ne derdin?"

"Kız bunu saklamayı iyi başarmış."

"Senden ödü patlıyordu."

"Benim ne yapacağımı sanıyordu ki? Bebeği pişirip yiyeceğimi mi?"

"Bilmiyorum, baba -insanları korkutma uzmanı sensin."

Lev ona ters ters baktı: "Ama sen de öğreniyorsun."

Greg'in ustura eşliğinde oynadığı o sahneden bahsediyordu. *Belki de insanları korkutmayı gerçekten öğreniyorum*, diye düşündü Greg.

"Neden bu fotoğrafları bana gösteriyorsun?" diye sordu Lev.

"Düşündüm ki belki de bir torunun olduğunu bilmek istersin."

"Kendini zengin bir adama yamamaya çalışan beş para etmez bir aktris bozuntusundan doğmuş!"

Marga araya girdi: "Sevgilim! Lütfen unutma ki ben de bir zamanlar *kendini zengin bir adama yamamaya çalışan beş para etmez bir gece kulübü şarkıcısıydım*."

Lev, öfkeyle Marga'ya baktı. Sonra yüzündeki ifade değişti. "Biliyor musun," dedi, "haklısın. Ben kim oluyorum da Jacky Jakes'i yargılıyorum ki?"

Greg ve Marga, bu ani tevazu karşısında şaşkın şaşkın ona baktılar.

"Ben de tıpkı Jacky gibiyim," dedi Lev. "Patronumun kızı Olga Vyalov ile evlenene kadar, St. Petersburg varoşlarından gelmiş iki kapık etmez bir serseri idim¹."

Greg, derhâl annesinin gözüne baktı; Marga, belli belirsiz bir hareketle omuz silkti: *Neyin ne olacağı asla bilinmez*, der gibi.

Lev fotoğrafa baktı. "Teninin rengi dışında bu çocuk, benim ağabeyim

¹ Lev'in Olga Vyalov ile evlenmesinin hikâyesi, *Devlerin Düşüşü* kitabının on beşinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Grigori'ye benziyor," dedi. "Hayret bir şey! Şu ana kadar bu zenci veletlerin hepsinin birbirine benzediğini sanıyordum."

Greg, nefes alamıyordu: "Onu görmek ister misin baba? Benimle gelip torununla tanışmak ister misin?"

"Elbette," dedi Lev. Votka şişesinin tıpasını çıkardı, üç kadehe de votka doldurdu, herkesin önüne birer kadeh itti. "Oğlanın adı ne?"

"Georgy."

Lev kadehini kaldırdı: "Öyleyse Georgy'ye içelim."

Üçü de votkalarını içti.

1943 (I)

Lloyd Williams, yokuş yukarı giden dar bir patikada ve biçare kaçaklardan oluşan bir dizi insanın en arkasında yürüyordu.

Rahatça nefes alıp veriyordu. Bu yürüyüşlere alışkındı. Şimdiye kadar Pirene Dağları'nı kim bilir kaç kez geçmişti. Ayağında, tabanları ince halden örülmüş *espadriller* vardı ve bu tür ayakkabılarla kayalık arazide yere daha iyi basıyordu. Güneş şimdi gayet iyi ısıtıyordu ama daha sonra irtifa arttıkça ve güneş batınca ısı, donma noktasının altına düşecekti.

Önünde; iki tane gürbüz midilli atı, yerli halktan üç kişi ve pejmürde kıyafetlerinin üstüne eşyalarını yüklenmiş, yorgun argın yürüyen sekiz kaçak vardı. Kaçakların arasındaki üç Amerikalı havacı, Belçika'da zorunlu iniş yapan B-24 Liberator tipi bomba uçağının kurtulan mürettebatıydı. Diğerlerinden ikisi, Strasbourg'daki Oflag 65 esir kampından kaçmayı başarmış İngiliz subaylarıydı. Geri kalanıysa bir Çek Komünist, kemani olan bir Yahudi kadın ve -muhtemelen bir tür casus olduğu için- sadece Watermill¹ adıyla tanındıkları gizemli bir İngiliz'di.

Hepsi de müthiş zorluklara göğüs gererek buraya kadar gelmişti. Bu fasıl, uzun yolculuklarının en son ve en tehlikeli etabıydı.

Şimdi yakalanırlarsa yolculukları boyunca onlara yardım eden birçok cesur kadının ve erkeğin isimlerini söyleyene kadar işkence göreceklerdi.

Patikadaki gruba, Teresa öncülük ediyordu. Buna alışkın olmayan insanlar için dağ tırmanışı fazlasıyla zorlu bir işti ama görülme ihtimalini asgariye indirmek için mümkün mertebe hızlı bir tempoda ilerlemek zorundaydılar ve Lloyd bir şey öğrenmişti: Eğer kılavuzluk eden kişi büyüleyici güzellikte ufak tefek bir kadınsa kaçak erkeklerin grubun gerisinde kalma ihtimali fevkalade azalıyordu.

Patikanın eğimi azalıp eni genişlerken küçük bir açıklığa girdiler. Aniden bir ses yankılandı. Alman aksanıyla Fransızca konuşan ses, "Durun!" diye bağırıyordu.

¹ *Su değirmeni* anlamında (çev. notu).

Grup aniden durdu.

Bir kayanın arkasından iki Alman askeri çıktı. Ellerinde, standart mekanizmalı Mauser tüfekler ve her birinde beşer atımlık mermi vardı.

İçgüdüsel olarak Lloyd, paltosunun cebindeki 9mm Luger tipi dolu tabancaya dokundu.

Ana kara Avrupa'dan kaçmak gittikçe güçleşiyor ve Lloyd'un yaptığı işin tehlikesi de aynı ölçüde artıyordu. Geçen yılın sonunda Almanlar, her zaman yaptıkları şekilde *Vichy French* hükümetini uydurmasyon bir hükümetmiş gibi aşağılayarak duymazdan gelip Fransa'nın güney yarısını da işgal etmişti ve İspanya sınırı boyunca uzanan on mil genişliğindeki bir kuşak da yasak bölge ilan edilmişti. Lloyd ve grubu, şu anda o bölgedeydi.

Teresa, Alman askerleriyle Fransızca konuştu: "Günaydın beyler. Her şey yolunda mı?"

Lloyd, artık Teresa'yı çok iyi tanıyordu ve sesindeki korku titreşimlerini duyabiliyordu ama Alman nöbetçilerin fark edemeyeceği kadar belirsiz bir titreşim olduğunu umut etmeye çalıştı.

Fransız polisi içinde de bir ton Faşist ve birkaç Komünist vardı. Fakat hepsi de tembel adamlardı ve Pirene Dağları'nın buzlu geçitlerinde kaçakların peşine düşmek istemiyorlardı. Ancak Almanlar öyle değildi. Alman askerleri; sınır kasabalarına kadar gitmiş, Lloyd ve Teresa'nın kullandığı dağ patikaları ile katır yollarında devriye gezmeye başlamıştı.

Buradaki işgal güçleri, seçkin birlikler değildi. Seçkinler, şimdi Rusya'daydı ve hem uzun hem de fazlasıyla kanlı bir mücadeleden sonra Stalingrad'da boyun eğmişlerdi. Fransa'daki Almanların pek çoğu, ya yaşlı adamlar ya çocuklar ya da yürüyebilir vaziyetteki yaralılarıydı. Fakat kendilerini kanıtlamak için çok daha kararlı davranıyorlardı. Fransızların aksine bu askerler, çok nadiren kaçakları görmezden geliyordu.

Şimdiyse iki Alman askerinden kadavra kadar zayıf, yaşlıca ve bıyıklı olanı, Teresa'ya soruyordu: "Nereye gidiyorsunuz?"

"Lamont köyüne. Siz ve yoldaşlarınız için yiyecek malzemelerimiz var."

Buradaki Alman birliği, yerli halkını kapı dışarı ettiği üçra bir köye yerleşmişti. Sonra da askerler için gerekli malzemeleri bu köye taşımanın ne kadar güç olduğunu anlamışlardı.

Teresa'nın onlara yiyecek taşıma işini üstlenmesi dâhiyane –gayet de kârlı– bir fikirdi ve böylece, yasak bölgeye giriş izni almıştı.

Zayıf asker, sırtları yük dolu adamlara kuşkuyla baktı: "Bunların hepsi Almanlar için mi?"

"Umarım öyle olur," dedi Teresa. "Orada bunca malı satabileceğimiz baş-

ka kimse yok.” Cebinden bir kâğıt parçası çıkardı. “İşte emir burada; sizin Çavuş Eisenstein’ın imzasıyla.”

Asker kâğıdı dikkatle okudu ve Teresa’ya geri uzattı. Sonra -etine dolgun Amerikalı pilot- Yarbay Will Donelly’ye baktı: “Bu adam Fransız mı?”

Lloyd, tekrar tabancasını elledi.

Kaçakların dış görünüşü sorun yaratıyordu. Dünyanın bu yöresindeki yerli halk; ister İspanyol olsun ister Fransız, genellikle ufak tefek ve esmer tenli insanlardı. Ve herkes zayıftı. Hem Teresa hem de Lloyd, bu eşkâle uyuyordu keza Çek Komünist ve kemancı kadın da öyleydi. Fakat İngilizler beyaz tenli ve sarı saçlı, Amerikalılar da iri yarı oluyorlardı.

“Guillaume, Normandiya doğumlu,” dedi Teresa. “Çocukken çok fazla tereyağı ile beslenerek büyüyünce...”

İki askerin genç olanı, soluk tenli ve gözlüklü bir oğlandı; Teresa’ya gülümsedi. Teresa’ya gülümsemek öyle kolaydı ki.

“Şarabınız var mı?” diye sordu genç asker.

“Elbette.”

İki nöbetçinin gözleri ışıdı.

“Hemen almak ister misiniz?” diye Teresa.

“Güneş insanı susatıyor,” dedi yaşlıca asker.

Lloyd; midillinin sırtındaki küfelerden birini açtı, dört şişe Roussillon beyaz şarap çıkardı, askerlere verdi. Almanlar ikişer şişe şarabı aldı. Aniden herkes gülümsemeye ve el sıkışmaya başladı. “Devam edin arkadaşlar,” dedi yaşlı nöbetçi.

Kaçaklar yola devam etti. Lloyd, gerçekten bir sorun çıkacağını düşünmemişti ama ne olacağını asla kesin olarak bilemezdi. Nöbetçi noktasını geçtikten sonra rahat bir nefes aldı.

Lamont’a varmak için iki saat daha yürüdüler. Burası, zavallı yoksul bir mezraydı: Bir avuç kaba saba ev ve içi boş koyun ağılları, bahar otlarının yeni yeni yeşermeye başladığı küçük bir yaylanın kıyısındaydı. Lloyd, bir zamanlar burada yaşayan insanlara acıdı: Sahip oldukları şeyler oldukça azdı ama onlar bile ellerinden alınmıştı.

Grup, köyün ortasına yürüdü ve bin bir şükürle sırtlarındaki yükleri indirdiler. Etrafları Alman askerleriyle çevriliydi.

İşte en tehlikeli an, diye düşündü Lloyd.

On beş yirmi adamdan oluşan müfrezenin komutanı Çavuş Eisenstein’dı. Malzemelerin açılmasına herkes yardım etti: ekmek, sosis, taze balık, süt konsantresi, konserve. Askerler, hem malzeme geldiği için hem de yeni yüzler gördükleri için memnundu. Kendilerine yiyecek getiren hayırsever-

lerle sohbet etmekten memnun oluyorlardı.

Kaçaklar ise mümkün olduğunca az konuşmak zorundaydı. Bu noktada, daha ne olduğunu anlamadan kendi kendilerini ele verebilirlerdi. Almanlar, Amerikan ve İngiliz aksanlarını ayırt edebilecek kadar iyi Fransızca konuşuyordu. Teresa ve Lloyd'un gibi fark edilmesi güç aksanlar bile bazı gramer hatalarıyla kendini ele verebilirdi. Mesela *sur la table* yerine *sur le table*¹ demek, gayet kolaylıkla yapılabilecek bir hataydı ama hiçbir gerçek Fransız böyle bir hata yapmazdı.

Bunu engellemek için de gruptaki iki hakiki Fransız, uzun uzadıya gevezelik ediyordu. Ne zaman askerlerden biri bir kaçakla konuşmaya kalksa bu Fransızlardan biri o konuşmanın içine dalıveriyordu.

Teresa, çavuşa bir fatura uzattı. Faturanın kontrolü ve paranın sayılması epeyce vakit aldı.

En sonunda, boş torbalar ve daha rahat yüreklerle oradan ayrıldılar.

Dağdan aşağıya doğru yarım mil kadar yürüdüler ve sonra ayrıldılar. Teresa, iki Fransız ve atlarla dağdan aşağıya inmeye devam etti. Lloyd ve kaçaklar ise yukarı doğru başka bir yola girdi.

Kontrol noktasındaki iki Alman askeri muhtemelen, aşağı inenlerin sayısının yukarı çıkan gruba eşit olmadığını anlayamayacak kadar sarhoş olacaktı. Fakat gene de sorulacak olursa Teresa onlara, bazı adamların köydeki askerlerle kâğıt oynamaya daldığını ve daha sonra döneceklerini söyleyecekti. Sonra da nöbetçiler değişeceği için unutulup gidecekti.

Lloyd; beraberindeki grubu iki saat yürüttü, sonra on dakika dinlenmelerine izin verdi. Hepsine, enerji sağlamak için şişe suları ve kuru incir verilmişti. Başka bir şey taşımalarına izin verilmiyordu. Çünkü Lloyd; çok değerli gümüş parçaların, kitapların, süs eşyalarının ve gramofon plaklarının bir süre sonra fazlasıyla yük olmaya başladığını ve ayakları yaralı kaçakların onları, daha doruğu aşmadan kar dolu bir çukura attıklarını biliyordu.

Şimdi en zorlu tırmanışa başlayacaklardı; bundan sonra yol, daha karanlık, daha soğuk ve daha kayalık olacaktı.

Kar çizgisinden hemen önce herkese, yakındaki derenin soğuk ve berrak suyuyla şişelerini doldurmalarını söyledi.

Gece çöktüğünde de yürümeye devam ettiler. İnsanların uyumasına izin vermek çok tehlikeliydi; uyurken donabilirlerdi. Çok yorgundular, buzlu kayaların üstünde kayıyor veya tökezliyorlardı. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da hızları düştü. Lloyd, grubun bölünmesine izin veremezdi; geride

¹ Fransızcada nesnelerin eril, dişil ve çoğul nitelemeleri için kullanılan *le* ve *la* veya *les* ön ekinin kullanımı, yabancıların kolaylıkla hata yapabilecekleri bir gramer özelliği (çev. notu).

kalanlar yollarını kaybedebilirdi. Dikkatli yürümeyenlerin gayet kolaylıkla içine düşebilecekleri derin yarıklar vardı. Fakat bu güne kadar hiçbir kaçağı kaybetmemişti.

Kaçakların çoğu subaydı ve genellikle de şimdi bulundukları bölgede, onlara yürümeyi emrettiği için Lloyd'la tartışmaya başlarlardı. Daha fazla otorite kullanması için Lloyd, binbaşılığa terfi ettirilmişti.

Gecenin orta yerinde ve morallerin dibe vurduğu anda Lloyd, "Artık, tarafsız İspanya'dasınız!" diye ilan etti. Herkesten çatlak bir tezahürat koptu. Gerçekte ise Lloyd, sınır çizgisinin tam olarak nereden geçtiğini bilmiyordu ama adamların gücünün tükendiğini anladığı noktada bu sözü söylerdi.

Tekrar gaza geldiler ve nihayet şafak sökmeye başladı. Hâlâ epeyce bir yol yürüyeceklerdi ama bundan sonrası yokuş aşağıydı ve donmuş bacaklar kolayca çözüldü.

Güneş artık yükseldiğinde toz renkli kilisesi bir tepenin başında diki-len küçük bir kasabanın eteklerine gelmişlerdi. Hemen ardından, yolun kıyısındaki büyük bir ahıra vardılar. İçeride, kasasının üzeri pis bir brandayla örtülü yeşil bir Ford kamyon vardı. Kamyon, bütün grubu taşıyacak kadar büyüktü. Direksiyondaki Yüzbaşı Silva, Lloyd'la birlikte çalışan İspanyol asıllı bir İngiliz'di. Lloyd için bir sürpriz de vardı: Tŷ Gwyn'deki istihbarat eğitiminin sorumlu subayı –ve Lloyd'un Daisy ile olan arkadaşlığını belki de kışkandığı için onaylamayan– Binbaşı Lowther da oradaydı.

Lloyd, Lowther'nin Madrid'deki İngiliz Büyükelçiliğinde görevlendirildiğini biliyor ve Gizli İstihbarat Servisi MI6 için çalıştığını tahmin ediyordu. Ama başkentten bu kadar uzak bir yerde ona rastlayacağı hiç aklına gelmemişti.

Lowther, beyaz pamukludan pahalı bir elbise giymişti ama elbise bumburuşuk ve pisti. Kamyonun yanında, babasının malıymış gibi dikiliyordu. "Bundan sonrası bana ait, Williams," dedi. Kaçaklara baktı. "Watermill hanginiz?"

Watermill, gerçek ismi de olabilirdi kod adı da.

Gizemli İngiliz öne çıktı ve Lowther'la el sıkıştı.

"Ben Binbaşı Lowther. Seni dosdoğru Madrid'e götüreceğim." Sonra Lloyd'a döndü. "Korkarım senin grup da en yakın tren istasyonuna kadar yürüyecek."

"Bir dakika," dedi Lloyd. "Bu kamyon benim örgütüme ait." Kamyonu, esir askerlerin kaçmalarına yardım eden MI9'un bütçesini kullanarak almıştı. "Şoförü de benim adamım."

"Elimden bir şey gelmez," dedi Lowther, çabuk çabuk. "Watermill önce-

likli bir konu.”

Gizli servis, önceliğin daima onlarda olduğunu sanıyordu. “Aynı fikirde değilim,” dedi Lloyd. “Planlandığı gibi Barselona’ya kadar aynı kamyonu gitmemek için bir neden göremiyorum. Sonra sen Watermill’i alıp Madrid’e kadar trenle gidersin.”

“Sana fikrini sormadım, evlat. Sadece sana söyleneni yap.”

Watermill, makul bir tonda konuşarak araya girdi: “Kamyonu arkadaşlarla paylaşmaktan mutlu olurum.”

“Sen bu işi bana bırak,” dedi Lowther, ona.

“Bu insanlar Pirene Dağları’nı geçti, yorgunluktan ölüyorlar,” dedi Lloyd.

“Öyleyse yola çıkmadan önce biraz dinlenseler iyi olur.”

Lloyd, başını sağa sola salladı: “Fazlasıyla tehlikeli. Tepedeki kasabanın belediye başkanı sempatik bir adam –o yüzden burada buluşuyoruz. Ama vadinin aşağısında farklı bir politika var. Gestapo her yerde, bunu sen de biliyorsun. Kaldı ki İspanyol polisinin büyük kısmı onların yanında, bizim değil. Benim grubum, ülkeye kaçak girdikleri için ciddi bir tutuklanma tehdidi altında. Ve masum bile olsalar insanları Franco’nun hapishanelerinden çıkarmanın ne kadar zor olduğunu sen de biliyorsun.”

“Seninle tartışarak vaktimi heba edecek değilim. Ben senin üstünüm.”

“Hayır, değilsin.”

“Ne?”

“Ben binbaşyım. Eğer burnunun üstüne bir yumruk yemek istemiyorsan bana *evlat* demeyi de bırak.”

“Benim görevim acil!”

“Öyleyse neden kendi aracını getirmedin?”

“Çünkü bu kamyon müsaitti.”

“Ama değil.”

İri yarı Amerikalı Will Donelly, araya girdi. “Yanınızdayım Binbaşı Williams,” dedi, kelimeleri uzata uzata. “Bu adam benim hayatımı kurtardı. Sen ise Binbaşı Lowther, hiçbir bok yapmadın.”

“Senin bu işle bir alakan yok,” dedi Lowther.

“Eh, burada durum gayet açık,” dedi Donelly. “Bu kamyon, Binbaşı Williams’ın yetkisi altında; Binbaşı Lowther kamyonu isteyebilir ama alamayabilir. Hikâye burada biter.”

“Sen bu işe karışma,” dedi Lowther.

“Ben bir yarbayım ve sanırım, rütbece ikinizden de üstünüm.”

“Bu iş senin yetki alanında değil.”

“Besbelli ki senin yetki alanında da değil,” dedi Donelly. Lloyd’a döndü.

“Gidelim mi?”

“İsrar ediyorum!” dedi Lowther, tükürüklerini saç a saç a.

Donelly, tekrar ona döndü. “Binbaşı Lowther,” dedi. “Kapat o kahrolası çeneni. *Bu bir emirdir.*”

“Pekâlâ,” dedi Lloyd, “herkes kamyon a binsin.”

Lowther, öfkeden kudurarak Lloyd’a baktı: “Bunu senin yanına bırakmayacağım, seni Galler piçi.”

(ii)

Daisy ve Boy’un birlikte doktora gittikleri gün, Londra’daki nergisler artık açmıştı.

Doktora gitmek Daisy’nin fikriydi. Hamile kalmadığı için Boy’un onu suçlayıp durmasından bıkmıştı. Boy, sürekli olarak Daisy ile şimdi üç çocuğu olan Andy’nin karısı May’i kıyaslıyordu. “Sende bir sorun olmalı,” demişti, imalı imalı.

“Daha önce bir kere hamile kaldım,” dedi Daisy. Acı içinde düşük yaptığı günü hatırlayınca irkildi; sonra Lloyd’un onunla nasıl ilgilendiğini hatırladı ve bu defa da farklı bir acı hissetti.

“O günden bu yana kısırlaşmana sebep olacak bir şey olmuş olmalı,” dedi Boy.

“Ya da senin kısırlaşmana.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Ben kısırlaşıbiliyorsam sen de kısırlaşmış olabilirsin, değil mi?”

“Saçma sapan konuşma.”

“Bak ne diyeceğim, gel bir anlaşma yapalım,” dedi Daisy. Birdenbire aklından, tıpkı babası Lev gibi konuştuğu geçti. “Eğer sen de muayene olursan gidip muayene olacağım.”

Boy şaşırđı, tereddüt etti: “Pekâlâ, önce sen git; sende bir sorun olmadığını söylerlerse ben de giderim.”

“Hayır,” dedi Daisy. “Önce sen git.”

“Neden?”

“Çünkü sözünde duracağına güvenmiyorum.”

“Pekâlâ, o zaman birlikte gidelim.”

Daisy, neden üstelediğinden pek emin değildi. Boy’u sevmiyordu –uzun zamandır kocasını sevmiyordu. Lloyd Williams’a âşıktı ama o da çok fazla ayrıntısını anlatamadığı bir görevle hâlâ İspanya’daydı. Daisy ise Boy’la evliydi. Boy ona sadık kalmamış ve birçok kadınla Daisy’yi aldatmıştı elbette.

Fakat Daisy kendisi de sadece tek bir adamla olsa bile zina yapmıştı. Şimdi ahlaki açıdan sağlam bir zemin üzerinde durmuyordu ve felce uğramış gibiydi. Sadece, eğer karılık görevlerini yaparsa öz saygısının son kırıntılarını bari elinde tutabilirmiş gibi hissediyordu.

Doktor'un muayenehanesi Harley Caddesi'ndeydi. Evlerinden çok uzak bir yer değildi ama fiyatların biraz daha ucuz olduğu bir bölgeydi. Daisy muayeneden hoşlanmıyordu. Doktor bir erkekti ve on dakika geç kaldıkları için homurdanmıştı. Daisy'nin genel sağlığına ilişkin bir ton soru sordu; sonra âdet düzeni, kocasıyla "ilişki" düzeni... Sorularını, kafasını kaldırmadan ve elindeki dolma kalemle önündeki kâğıda bir şeyler yazarak soruyordu. Sonra bir dizi soğuk metali vajinasına soktu. "Ben bunu her gün yapıyorum, endişelenme," deyip sırtınca Daisy tam tersini düşündü.

Daisy doktorun muayenehanesinden çıkınca Boy'un, anlaşmalarını bozup muayene olmayı reddetmesini bekledi. Boy, pek de hevesli değildi ama gene de muayene odasına girdi.

Daisy onu beklerken kardeşi Greg'den gelen mektubu bir kez daha okudu. Greg, on beş yaşındayken ilişki yaşadığı zenci bir kızdaki bir çocuğu olduğunu öğrenmişti. Çapkın Greg'in oğluyla ilgili heyecanı ve baba değil de bir amca sıfatıyla da olsa oğlunun hayatında yer almaya kararlı olması Daisy'yi çok şaşırttı. Lev'in çocukla tanıştığını ve onun çok zeki olduğunu söylediğini okuyunca daha da çok şaşırdı.

Ne kadar ironik, diye düşündü. Greg, istemediği hâlde bir çocuk sahibiydi ama Boy deli gibi istediği hâlde çocuğu olmuyordu.

Bir saat sonra Boy da muayenehaneden çıktı. Doktor, sonuçların bir hafta sonra bildireceğini söyledi. Saat on iki de oradan çıktılar.

"Bunun üstüne bir içki içmem lazım," dedi Boy.

"Benim de," dedi Daisy.

Birbirinin tıpatıp aynısı evlerin bulunduğu caddede aşağı yukarı baktılar. "Bu nalet mahalle de çöl gibi," dedi Boy, "içki içecek bir bar yok."

"Ben barda içmek istemiyorum," dedi Daisy. "Martini içmek istiyorum ve barlarda martini yapmayı bilmiyorlar." Denediği için biliyordu. Chelsea'deki King's Head'de sek martini istemişti ama bir bardak vermut gelmişti. "Beni Claridge otele götür lütfen. Sadece beş dakika yürüyeceğiz."

"İşte bu harika bir fikir."

Claridge otelin barında bir sürü tanıdığa rastladılar. Restoranların servis edebilecekleri yemeklerde kemer sıkma kuralları uygulanıyordu ama Claridge otel bir kaçamak noktası bulmuştu: Bedava yemek dağıtmakla ilgili bir sınırlama yoktu; dolayısıyla bedava bir açık büfe hazırlıyor ama

içkilerini her zamanki gibi fahiş fiyatla satıyorlardı.

Daisy ve Boy, *art deco* tarzı bir ihtişam içinde oturup nefis kokteyllerini yudumladılar. Daisy kendini daha iyi hissetmeye başladı.

“Doktor bana kabakulak geçirip geçirmedigimi sordu,” dedi Boy.

“Ama geçirdin,” dedi Daisy. Esasen kabakulak, bir çocukluk dönemi hastalığıydı ama Boy bu hastalığa birkaç yıl önce yakalanmıştı. Kısa bir süre Doğu Angliâda bir papazın evinde konaklamış, hastalığı da onun üç küçük oğlundan kapmış ve çok acılı bir şekilde atlatmıştı. “Neden sorduğunu söyledin mi?”

“Hayır. Bu herifler nasıldır bilirsin. Sana hiçbir bok anlatmazlar.”

Daisy, artık bir zamanlar olduğu gibi vurdumduymaz ve kaygısız olmadığı düşünüyordu. Eskiden, evlilik hakkında bu kadar çok kafa patlatmazdı. *Rüzgâr Gibi Geçti* filminde Scarlett O’Hara’nın o sözünü hep sevmişti: *Bunu yarım düşüneneğim*. Ama artık öyle değildi. Belki de büyüyordu.

Boy ikinci kokteyllerini sipariş ederken Daisy kapıya doğru baktı ve Marki Lowther’in, buruşuk ve lekeli üniformasıyla içeriye girdiğini gördü.

Daisy bu adamı sevmiyordu. Marki, Lloyd ile olan ilişkisinin tahmin ettiğinden beri sanki bir sırrı paylaşıyorlarmış ve bu da onları içli dışlı yapıyormuş gibi vıcık vıcık bir samimiyet gösteriyordu.

Şimdi de davet etmedikleri hâlde gelip masalarına oturdu, purosunun külünü hâki pantolonuna düşürdü ve bir manhattan kokteyl istedi.

Daisy, onun hayırlı bir sebeple gelmediğini hemen anladı. Gözlerinde, iyi bir kokteyl içecek olma beklentisiyle açıklanamayacak uğursuz bir keyif vardı.

“Seni bir yıldır görmedim, Lowthie. Nerelerdeydin?” diye sordu Boy.

“Madrid,” dedi Lowthie. “Daha fazlasını söyleyemem. Gizli işler, bilirsin. Sen ne yapıyorsun?”

“Ben epey zamanımı pilot eğitimine harcıyorum. Son zamanlarda birkaç kez görev uçuşuna çıktım. Şimdi Almanya bombardımanlarının gücünü arttırdık.”

“Oh ne güzel. Almanlarla anladıkları dilden konuşun.”

“Sen öyle diyebilirsin ama pilotlar arasında epeyce bir homurdanma var.”

“Sahi mi –neden?”

“Çünkü askerî hedeflerle ilgili her şey zırva. Almanların fabrikalarını bombalamanın bir manası yok –adamlar onların yerine hemen yenisini dikeyiyor. Biz de yoğun olarak işçi sınıfının yaşadığı en büyük konut alanlarını bombalıyoruz. Konutları o kadar çabuk ayağa kaldıramıyorlar.”

Lowther çok şaşırmış gibiydi: “Yani bizim politikamız sivilleri öldürmek

oluyor.”

“Aynen öyle.”

“Fakat hükümet bizi temin ediyor ki—”

“Hükümet yalan söylüyor,” dedi Boy. “Ve bomba uçaklarının mürettebatı bunu biliyor. Bir kısmı kicina bile takmıyor elbette ama bazıları bundan rahatsız. Diyorlar ki: ‘Eğer doğru bir şey yapıyorsak bunu açıkça söyleyebilmeliyiz, yanlış bir şey yapıyorsak durdurmalıyız.’”

Lowther huzursuz oldu: “Sanırım böyle şeyleri burada konuşmamalıyız.”

“Belki de haklısın,” dedi Boy.

İkinci tur kokteyller geldi. Lowther, Daisy’ye döndü: “Sen nasılsın bakalım, küçük kadın? Sen de savaş çalışmalarına katılıyor olmalısın. Atasözü der ki: *Boş duranın ayağına şeytan dolanır*muş.”

Daisy, hiç renk vermeden sakın sakın cevap verdi: “Şimdi bombardıman bittiği için artık kadın ambulans şoförlerine de ihtiyaç kalmadı ben de Amerikan Kızıl Haçı için çalışıyorum. Pall Mall’de bir ofisimiz var. Elimizden geldiğince buradaki Amerikan askerlerine yardım etmeye çalışıyoruz.”

“Yalnız erkeklere biraz kadınca arkadaşlık, ha?”

“Pek çoğu evini özlüyor. Amerikan aksanıyla konuşan birini duymayı seviyorlar.”

Lowther yıldı: “Eminim onları teselli etmekte çok iyisindir.”

“Elimden geleni yapıyorum.”

“Bahse girerim yapıyorsundur.”

“Buraya baksana, Lowthie,” dedi Boy. “Sen sarhoş musun? Çünkü bu konuşma şekli fevkalade rezilce, biliyor musun?”

Lowther’ın ifadesi kindar bir havaya döndü: “Ah, yapma, Boy. Bana bilmediğini söyleme. Nesin sen, kör mü?”

“Lütfen beni eve götür, Boy,” dedi Daisy.

Boy onu duymazdan geldi ve Lowther’a sordu: “Sen ne demeye çalışıyorsun?”

“Karına Lloyd Williams’ı sor.”

“Lloyd Williams da kim?”

“Sen götürmüyorsan ben yalnız başıma eve dönüyorum,” dedi Daisy.

“Sen Lloyd Williams adında birini tanıyor musun, Daisy?”

O senin kardeşin, diye düşündü Daisy; bu sırrı açığa vurmak ve ikisini de nakavt etmek için müthiş bir arzu duydu ama bu çılgın duyguya karşı koydu. “Onu sen de tanıyorsun,” dedi. “Cambridge’de seninle birlikteydi. Yıllar önce bizi East End’de bir müzikhole götürmüştü.”

"Ah!" dedi Boy, hatırlayarak. Sonra, aklı karışmış gibi Lowther'a döndü: "O mu?" Boy için, Lloyd gibi birini rakip görmek oldukça zordu. İnanmıyormuş gibi ekledi: "Kendi sırtına smokin alacak parası olmayan herif mi?"

"Üç yıl önce Tÿ Gwyn'de benim istihbarat kursumdaydı, o zaman Daisy de Tÿ Gwyn'deydi. Yanlış hatırlamıyorsam sen o zamanlar Fransa'da, bir Hawker Hurricane içinde hayatını tehlikeye atıyordun. Karın da senin ailenin evinde o Galler çakalıyla oyalanıyordun!"

Boy'un suratı kıpkırmızı kesildi: "Eğer bunları uyduruyorsan Lowthie, seni evire çevire döverim."

"Karına sor!" dedi Lowther, suratında kendinden çok emin bir sırıtmayla.

Boy, Daisy'ye döndü.

Daisy, Tÿ Gwyn'de Lloyd'la yatmamıştı. Bombardıman sırasında Lloyd'un annesinin evinde ve onun yatağında birlikte olmuşlardı. Fakat bunları Boy'a Lowther'ın önünde açıklayamazdı ve zaten işin o tarafı küçük bir ayrıntıydı. Zina suçlaması ise gerçektir ve bunu inkâr etmeye niyeti yoktu. Sırrı ortaya dökülmüştü. Şimdi bütün istediği görünüşte de olsa onurunu korumaktı. "Sana duymak istediğin her şeyi anlatacağım, Boy," dedi, "ama bu yılışık sersemin önünde değil."

Boy'un sesi şaşkınlıkla yükseldi: "Yani inkâr etmiyorsun?"

Yan masadaki insanlar utanmış gibi etraflarına bakınıp içkilerini içmeye döndü.

Daisy de sesini yükseltti: "Claridge otelin barında çapraz sorguya alınmayı reddediyorum."

"Öyleyse kabul ediyorsun?"

Bütün salon sessizleşti.

Daisy ayağa kalktı: "Burada ne kabul ne de reddederim. Medeni çiftlerin sorunlarını hallederken yaptığı gibi evde baş başayken anlatırım."

"Tanrı'm! Yani yaptın, yani onunla yattın!" diye kükredi Boy.

Garsonlar bile işlerini bıraktı, öylece dikilip bu münakaşayı izlediler.

Daisy kapıya yürüdü.

Boy arkasından bağırdı: "Seni sürtüük!"

Daisy'nin bunu yutmaya niyeti yoktu. Arkasına döndü: "Elbette sen sürtüükleri çok iyi tanırırsın. Senin iki sürtüüğünle tanışma talihsizliğini yaşadım, hatırladın mı?" Salonda etrafına bakındı. "Joanie ve Pearl," dedi, aşağılayarak. "Kaç tane kadın buna göz yumar?" Boy cevap veremedi salondan çıktı.

Otelin önünde bekleyen bir taksiye atladı. Taksi hareket ederken Boy'un da otelden çıkıp arkadaki taksiye bindiğini gördü. Şoföre evin adresini söyledi.

Gerçek ortaya çıktığı için bir bakıma rahatlamıştı. Ama aynı zamanda fena hâlde üzülmüştü. Bir şeylerin sonuna geldiğini biliyordu.

Evi, sadece çeyrek mil kadar uzaktaydı. Kapının önüne geldiğinde Boy'un bindiği taksi de arkasında durdu.

Boy, koridorda peşinden geliyordu.

Daisy, Boy'la bu evde kalamayacağını fark etti. Bu iş bitmişti. Bir daha asla onunla bu evi ve yatağını paylaşmayacaktı. "Lütfen bavulumu getir," dedi, kâhyaya.

"Hemen, Leydim."

Daisy etrafına bakındı. Burası; zarif kavisli bir merdiveni olan, mükemmel orantılı bir on sekizinci yüzyıl şehir eviydi ama buradan ayrılacağı için üzüntü hissetmiyordu.

"Nereye gidiyorsun?" dedi Boy.

"Bir otele sanırım. Muhtemelen Claridge'ê."

"Âşğınla buluşmaya!"

"Hayır. O, şu anda başka bir ülkede. Ama evet, ona âşğım. Üzgünüm, Boy. Beni yargılamaya hakkın yok -senin suçların daha beter- ama ben kendimi yargılıyorum."

"Bitti," dedi Boy. "Seni boşayacağım."

Daisy, bu kelimeleri beklediğini fark etti. Şimdi ağızdan çıktıklarına göre her şey bitmişti. Biraz sonra yeni hayatına başlayacaktı.

İçini çekti. "Tanrı'ya çok şükür," dedi.

(iii)

Daisy, Piccadilly Meydanı'nda bir daire kiraladı. Dairenin, Amerikan tarzında büyük ve duşlu bir banyosu vardı; biri misafirler için olmak üzere iki ayrı tuvaleti ise pek çok İngiliz'in gözünde lüzumsuz bir israftı.

Bereket versin ki Daisy'nin para sorunu yoktu. Dedesi Josef Vyalov ona, yirmi bir yaşından beri kendisinin yönettiği bir servet bırakmıştı. Ve bu servetin tamamı, Amerikan dolarıydı.

Yeni mobilya bulmak oldukça güçtü; Daisy, antikacıları gezdi ve uygun fiyata bol bol antika mobilya buldu. Sıcak ve genç bir atmosfer yaratmak için modern tablolar satın aldı. Yaşlıca bir çamaşırcı kadın ve temizlik için genç bir hizmetçi tuttu; bir kâhya ve aşçı olmadan da idare edebileceğini

gördü; çünkü artık pırpışlamak zorunda olduğu bir kocası yoktu.

Mayfair'deki evin hizmetçileri, bütün giysilerini paketleyip bir kamyonetle yeni dairesine gönderdiler. Daisy ve çamaşırcı kadın, bütün bir öğleden sonra paketleri açıp giysileri güzelce yerlerine yerleştirdiler.

Daisy şimdi hem aşağılanmıştı hem de özgürlüğüne kavuşmuştu. *Dengeli sayılır*, diye düşündü, *böylesi daha iyi*. Reddedilmenin yarası nasılsa iyileşirdi ama Boy'dan kurtuluşu ebediyen sürecekti.

Bir hafta sonra, doktor muayenesinin sonuçlarını merak etti. Doktor, koca olarak görüldüğü için Boy'a bildirecekti elbette. Ama Boy'a sormak istemedi ve zaten artık bir önemi de kalmamıştı; bu meseleyi unutup gitti.

Yeni bir ev döşemenin keyfini sürdürdü. Birkaç hafta boyunca o kadar meşguldü ki başkalarıyla görüşecek vakit bulamadı. Dairesini döşemeyi bitirince ihmal ettiği arkadaşlarının hepsini görmeye karar verdi.

Londra'da birçok arkadaşı vardı. Yedi yıldır buradaydı. Son dört yıldır Boy genellikle evden uzakta olduğunda Daisy de partilere ve balolara tek başına katılmıştı; o yüzden, şimdi kocasız olmanın hayatında büyük bir değişiklik yaratmayacağını düşündü. Fitzherbert ailesinin davet listelerindeki adının üstü çizileceği kesindi ama Londra sosyetesindeki tek aile onlar değildi.

Londra'da yasal yollardan satış yapan hemen her yeri tarayarak ve geri kalanını da karaborsadan bularak kasalar dolusu viski, cin, şampanya aldı. Sonra, yeni dairesini kutlama partisi için davetiyeler gönderdi.

Cevaplar, uğursuz bir dakiklikle geldi: Bütün davetliler parti davetini geri çevirdi.

Gözyaşları için de Eva Murray'e telefon etti. "Neden hiç kimse benim partime gelmiyor?" diye ağladı.

On dakika sonra Eva, Daisy'nin kapısında idi.

Eva, üç çocuğu (altı yaşındaki Jamie, dört yaşındaki Anna ve iki yaşındaki bebek Karen) ve çocukların dadısıyla birlikte gelmişti.

Jamie kız kardeşlerini mürettebat olarak kullanıp salondaki sofayı bir tank gibi kullanırken Daisy de Eva'ya daireyi gezdirdi; sonra çay hazırlanmasını istedi.

İngilizceyi, hem Alman hem Amerikan hem de İskoç aksanlarıyla konuşurken Eva, "Daisy tatlım, Roma'da Romalılar gibi davranacaksın," dedi.

"Biliyorum. Sen orada rahat mısın?"

Eva şimdi dördüncü çocuğuna hamileydi ve karnı epeyce şişmişti: "Ayaklarımı toplarsam kusuruma bakmazsın, değil mi?"

“Elbette bakmam,” dedi Daisy, arkadaşının arkasına yastık sokuştururken.

“Londra sosyetesini pek muhteremdir,” dedi Eva. “Sanma ki ben de çok bayılıyorum. Sık sık dışlanıyorum ve yarı Yahudi bir Alman ile evlendiği için zavallı Jimmy de bazen payına düşeni alıyor.”

“Ne kadar fena.”

“Ne için olursa olsun kimsenin başına gelsin istemem.”

“Bazen İngilizlerden nefret ediyorum.”

“Amerikalıların da onlara benzediğini unutuyorsun. Bana Buffalo’daki kızların hepsinin züppe olduğunu söylediğini hatırlamıyor musun?”

Daisy güldü: “Sanki çok uzun bir zaman önceymiş gibi geliyor.”

“Kocanı terk ettin,” dedi Eva. “Ve bunu, Claridge otelinin barında ona hakaretler yağdırarak inkâr edilemeyecek kadar muhteşem bir tarzda yaptın.”

“Sadece bir tek martini içmiştim.”

Eva sırıttı: “Ah, keşke orada olsaydım!”

“Ben bazen, *keşke orada olmasaydım* diyorum.”

“Söylememe gerek yok; Londra sosyetesini son üç haftadır bundan başka bir şey konuşmadı neredeyse.”

“Sanırım bunu tahmin etmeliydim.”

“Şimdi korkarım ki senin partine gelmeyi kabul eden herkes, zina ve boşanmayı onaylamış gibi görülecek. Ben bile kayıinvalidemin, buraya gelip seninle çay içtiğimi öğrenmesini istemem.”

“Ama bu hiç adil değil –önce Boy sadakatsizlik etti!”

“Ve sen de kadınların eşit muamele göreceğini sanıyorsun.”

Daisy, Eva’nın züppelikten çok daha büyük sıkıntıları olduğunu hatırladı: Ailesi hâlâ Nazi rejimi altındaki Almanya’daydı. Fitz, defalarca İsviçre Büyükelçiliğine başvurmuş ve Eva’nın doktor babasının şimdi toplama kampında olduğunu; keman imal eden erkek kardeşinin ise polis tarafından dövülüp parmaklarının kırıldığını öğrenmişti. “Senin sıkıntılarını düşününce kendi hâlimden şikâyet ettiğim için utanıyorum,” dedi.

“Utanma. Sadece partiyi iptal et.”

Daisy partiyi iptal etti.

Fakat bunu yapmak onu mutsuz etti. Kızıl Haç için yaptığı çalışmalar gündüzlerini dolduruyordu ama geceleri, ne gidecek bir yeri ne de yapacak bir işi vardı. Haftada iki gece sinemaya gitti. *Moby Dick* romanını okumaya çalıştı ama sıkıcı geldi. Bir pazar günü kiliseye gitti. Mimar Wren’in tasarımı olan St. James Kilisesi, Piccadilly Meydanı’ndaki dairesinin hemen

karşısındaydı ama kilise bombalanmıştı; o yüzden *St. Martin-in-the-Fields* Kilisesi'ne gitti. Boy kilisede değildi ama Fitz ve Bea oradaydı; Daisy, bütün ayın boyunca Fitz'in ensesini seyretti ve bu adamın oğullarından önce birine sonra öbürüne âşık olduğunu düşündü. Boy, görünüş olarak annesi Bea'ya benziyordu ama huyunu, dar görüşlü ve bencil babasından almıştı. Lloyd ise babası Fitz'in yakışıklılığını ve annesi Ethel'in cömert gönlünü almıştı.

Bunu fark etmek neden o kadar uzun bir zamanımı aldı, diye düşündü.

Kilise, tanıdığı insanlarla doluydu ama ayinden sonra hiçbiri Daisy'yle konuşmadı. Tek başına kalmıştı: savaşın ortasında, başka bir ülkede ve neredeyse hiçbir arkadaşı olmadan.

Bir akşam; bir taksiye atlayıp Aldgate'e gitti, Leckwith ailesinin kapısını çaldı. Ethel kapıyı açtığında Daisy, "Oğlunuzun izdivacına talip olduğumu söylemeye geldim," dedi. Ethel, cınlak bir kahkaha atıp Daisy'ye sarıldı.

Daisy onlara bir hediye de getirmişti: Amerikalı bir deniz subayından satın aldığı bir kutu Amerikan salamı. Böyle şeyler, kemer sıkma politikası altındaki İngiliz aileler için lüks yiyeceklerdi. Ethel ve Bernie ile mutfakta oturdu, radyodaki dans müziğini dinledi. Hep birlikte, Flanagan ve Allen'in *Underneath the Arches* şarkısını söylediler. "Bud Flanagan, burada, East End'de doğdu," dedi Bernie, gururlanarak. "Asıl adı, Chaim Reuben Weintrop."

Leckwithler, Beveridge Raporu (kısa zamanda çok satanlar arasına giren bir hükûmet raporu)¹ ile ilgili büyük bir heyecan içindeydi. "Muhafazakâr bir başbakanın isteğiyle liberal bir iktisatçı tarafından yazılmış," dedi Bernie. "Ancak İşçi Partisinin hep isteyip durduğu şeyleri öneriyor! Politikada kazandığınızı, rakipleriniz sizin fikirlerinizi çalmaya başladığında anlarsınız."

"Buradaki ana fikir şu:" dedi Ethel. "Çalışma yaşına gelen herkes haftalık bir sigorta primi ödeyecek ve bunun karşılığında da hastalandığı veya işsiz kaldığı, emekli olduğu ya da dul kaldığında yardım görecektir."

"Çok basit bir öneri ama ülkemizin çehresi değişecek," dedi Bernie, hevesle. "Beşikten mezara kadar, artık hiç kimse muhtaç durumuna düşmeyecek."

"Hükûmet bunu kabul etti mi?" diye sordu Daisy.

"Hayır," dedi Ethel. "Clem Attlee, Churchill'e fena hâlde baskı yapıyor ama Churchill raporu onaylamıyor. Hazine, bunun çok paraya patlayacağını düşünüyor."

¹ 1942 yılında Sör William Beveridge tarafından hazırlanan sosyal güvenlik planı (çev. notu)

"Bu planı uygulayabilmemiz için bir seçim kazanmamız gerekecek," dedi Bernie.

Ethel ve Bernie'nin kızları Millie uğradı. "Uzun kalamayacağım," dedi. "Abie yarım saatliğine çocuklara bakıyor." Millie, işini kaybetmişti: Kadınlar artık, paraları olsa bile pahalı elbiseler almıyordu ama bereket versin ki kocasının deri ticareti işi iyi gidiyordu. Şimdi iki bebekleri vardı: Lennie ve Pammie.

Hep birlikte kakao içtiler ve hepsinin de taptığı genç adamdan bahsettiler. Lloyd'dan çok az haber geliyordu. Her altı veya sekiz ayda bir Ethel ondan bir mektup alıyordu: Mektuplarını, Madrid İngiliz Büyükelçiliği anıtlı kâğıtlara yazıyor; sağ ve salim olduğunu, Faşizmi yenmek için kendi payına düşeni yaptığını, binbaşılığa terfi ettiğini anlatıyordu. Daisy'ye hiç mektup yazmamıştı; Boy'un onları göreceğinden çekinmiş olmalıydı ama artık yazabilirdi. Daisy, yeni dairesinin adresini Ethel'e verdi, Lloyd'un adresini aldı: İngiliz Kuvvetlerine ait bir posta kutusu numarasıydı sadece.

Lloyd'un ne zaman izne geleceği hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı.

Daisy onlara, erkek kardeşi Greg'den ve oğlu Georgy'den bahsetti. Leckwithlerin eleştirel insanlar olmadığını ve böyle haberlere sevineceklerini biliyordu.

Eva'nın Berlin'deki ailesini de anlattı. Bernie bir Yahudi'ydi, Rudi'nin kırılan parmaklarını duyunca gözlerine yaşlar doldu. "Ellerinde fırsat varken o Faşist piçlerle sokaklarda savaşıyorlardı," dedi Bernie. "Biz öyle yaptık."

"Polis bizi Gardiner vitrininin içine ittiğinde aldığım o yara izleri, sırtımda hâlâ duruyor," dedi Millie. "Bir zamanlar onlardan utanırdım -evliliğimiz altıncı ayına kadar Abie o izleri görmedi. Ama şimdi, o izlerden dolayı benimle gurur duyduğunu söylüyor."

"Cable Caddesi'ndeki o muharebe hiç de hoş bir şey değildi," dedi Bernie. "Ama o kanlı saçmalıklara bir son verebildik." Gözlüklerini çıkarıp mendiliyle gözlerini kuruladı.

Ethel, kolunu kocasının omzuna koydu. "O gün herkese evde kalmalarını söyledim," dedi. "Ama yanlış yaptım. Doğru olanı *sen* yaptın."

Bernie, kederli kederli gülümsedi: "Bu pek sık olmuyor."

"Ama Cable Caddesi Muharebesi'nden sonra Kamu Düzeni Yasası onaylandı ve bu da İngiliz Faşistlerinin işini bitirdi," dedi Ethel. "Parlamento, politik üniformaların kamusal alanda giyilmesini yasakladı. Bu da onların işini bitirdi. Kara gömleklerle ortalıkta gezinemeyince hiçbir güçleri kalmadı. Bunu da Muhafazakârlar başardı. *Yığıldı öldür hakkını yeme*, demişler."

Burası her zaman politika konuşulan bir aileydi; Leckwithler şimdi, işçi

Partisinin savaştan sonra Britanya reformlarını planlıyordu. Gayet parlak bir politikacı olan liderleri Clement Attlee, Başbakan Churchill'in yardımcısıydı; sendikaların kahramanı Ernie Bevin de Çalışma Bakanıydı. Onların vizyonu, Daisy'nin gelecekte heyecan duymasını sağladı.

Millie evine gitti, Bernie de yattı. Mutfakta yalnız kaldıklarında Ethel, "Gerçekten benim Lloyd'umla evlenmek istiyor musun?" diye sordu, Daisy'ye.

"Dünyadaki her şeyden çok," dedi Daisy. "Sence uygun olur mu?"

"Elbette. Neden olmasın ki?"

"Çünkü ikimizin evveliyatı çok farklı. Sizler çok iyi insanlarsınız ve neredeyse kamu yararı için yaşıyorsunuz."

"Millie'miz hariç. O, Bernie'nin ağabeyine benziyor –para kazanmak istiyor."

"Ama onun sırtında bile Cable Caddesi Muharebesi'nin izleri var."

"Doğru."

"Lloyd ise sana benziyor. Onun için politika, fazladan yaptığı bir şey değil; bir hobi gibi –hayatının merkezinde. Bense bencil bir milyonerim."

"Sanırım iki tür evlilik var," dedi Ethel, düşünüyormuş gibi. "Biri, rahat bir ortaklık: İki kişinin aynı umutları, aynı korkuları paylaşması; çocukları birlikte büyütmesi, birbirlerini rahatlatıp yardımcı olması gibi." *Bernie ile evliliğinden bahsediyor*, diye düşündü Daisy. "Diğeri ise bir tür," dedi Ethel, "vahşi tutku, çılgınlık, keyif ve –muhtemelen tamamıyla uygunsuz bir kişiyle– seks. Hatta hiçbir hayranlık duymadığın ve gerçekten sevmeyen biri bile olabilir." Daisy, onun Fitz ile yaşadığı ilişkiyi düşündüğünden emindi; nefesini tuttu çünkü Ethel'in ona ham gerçeği anlattığını biliyordu. "Ben, ikisini de yaşadığım için şanslıyım," diye devam etti Ethel. "Ve sana tavsiyem, eğer öyle delicesine bir aşk fırsatı yakalarsan ona iki elinle sarıl ve sonuçlarını siktir et."

"Vay canına," dedi Daisy.

Birkaç dakika sonra da kalktı. Ethel'in ona verdiği, *kendi ruhuna bakma* tavsiyesinin bir ayrıcalık olduğunu hissediyordu. Ama bomboş evine geri döndüğünde gene bunaldığını hissetti. Kendine bir kokteyl hazırladı ama sonra lavaboya döktü. Su ısıtıcısını çalıştırdı, sonra kapattı. Radyo yayını kesildi. Soğuk çarşafın altına girdi; Lloyd'un yanında olmasını diledi.

Lloyd'un ailesiyle kendi ailesini kıyasladı: İkisinin de zorlu bir tarihçesi vardı ama Ethel, bir sürü elverişsiz malzemedan güçlü ve her türlü desteğe hazır bir aile yaratmıştı. Kendi annesi Olga ise –her ne kadar pek çok şey Olga'nın değil de Lev'in hatası olsa bile– böyle bir şeyi başaramamıştı.

Ethel, müthiş bir kadındı ve Lloyd da pek çok huyunu ondan almıştı.

Acaba Lloyd şimdi neredeydi, ne yapıyordu? Bu soruların cevabı ne olursa olsun tehlike içinde olduğu kesindi. Nihayet hiçbir kısıtlama olmadan onu sevebileceği ve er geç evlenebilecekleri bir zamanda Lloyd ölmüydü? Lloyd ölürse Daisy ne yapardı? Kendi hayatı da son bulurdu: kocası yok, sevgilisi yok, arkadaşı yok, ülkesi yok. Sabahın erken saatlerinde ağlaya ağlaya uykuya daldı.

Ertesi gün geç vakte kadar uyudu. Öğlene doğru, sırtında siyah renkli ipek saten sabahlığıyla küçük oturma odasına gitti ve kahvesini içerken on beş yaşındaki hizmetçisi içeri girdi: "Binbaşı Williams geldiler, Leydim."

"Ne?" diye bir çığlık attı. "O gelmiş olamaz!"

Sonra, omzunda asker torbasıyla Lloyd içeri girdi.

Yorgun görünüyordu; birkaç gündür tıraş olmadığı belliydi ve besbelli ki epey bir süredir üniformasıyla uyumuştı.

Daisy, Lloyd'un boynuna atıldı ve kıllı yüzünü öptü. Lloyd da bir şekilde sırtıtmayı bırakıp çekine çekine onu öptü. "Leş gibi kokuyor olmalıyım," dedi, öpücükler arasında, "bir haftadır üstümü değiştirmedim."

"Mandıra gibi kokuyorsun," dedi Daisy. "Ama bayıldım. Onu hemen yatak odasına götürdü ve elbiselerini çıkarmaya başladı.

"Hemen bir duş alayım," dedi Lloyd.

"Hayır," dedi Daisy. Onu sırtüstü yatağa itti. "Benim acelem var." Ona karşı hissettiği özlem delicesine bir duyguydu. Ve açıkçası, o mandıra kokusuna gerçekten bayılmıştı. Aslında Daisy'ye itici gelmesi gereken bir kokuydu ama tam tersi bir etki yaratmıştı. Karşısındaki, ölmüş olabileceğini düşündüğü adamdı; kokusu, burun deliklerine ve ciğerlerine doluyordu, Daisy, sevincinden ağlayabilirdi.

Lloyd'un pantolonunu çıkarmak için önce postallarını çıkarmak gerekiyordu ve bunun biraz karmaşık olabileceğinin görüyordu; o yüzden pantolonu çıkarmaya uğraşmadı. Dükkân düğmelerini açtı. Kalın hâkî kumaştan dikilmiş pantolonun önünden mutlu bir şehvetle fırlayan beyaz penisten gözünü ayırmadan siyah sabahlığı üzerinden attı, geceliğinin eteklerini beline topladı. Lloyd'un üstüne çıkıp ata biner gibi yerleşti; yavaşça oturarak öne uzandı ve onu öptü. "Ah, Tanrı'm," dedi. "Seni ne kadar özlediğimi anlatabilmem mümkün değil."

Çok fazla kıpırdamadan Lloyd'un üzerinde uzandı ve onu tekrar tekrar öptü. Lloyd, onun yüzünü ellerinin arasına alıp gözlerine baktı. "Bu gerçekten oluyor, değil mi?" diye sordu. "Mutlu rüyalarımın birisi değil, değil mi?"

“Gerçekten oluyor,” dedi Daisy.

“Güzel. Çünkü şimdi uyanmak istemiyorum.”

“Ben de ilelebet bu vaziyette kalmak istiyorum.”

“İyi fikir ama ben daha fazla kıpırdamadan duramayacağım,” dedi ve Daisy’nin altında ileri geri kıpırdamaya başladı.

“Kıpırdarsan gelirim,” dedi Daisy.

Ve öyle oldu.

Sonrasında, uzunca bir süre yatakta sırtüstü yatıp konuştular.

Lloyd, iki hafta izinle gelmişti. “Burada kal,” dedi Daisy. “Her gün gidip annenle babanı görebilirsin ama geceleri seni yanımda istiyorum.”

“İtibarının zedelenmesini istemem.”

“O gemi çoktan kalktı. Londra sosyetesini beni dışlayalı epey oldu.”

“Biliyorum.” Lloyd; Waterloo İstasyonu’ndan Ethel’e telefon etmiş, Daisy’nin Boy’dan ayrıldığını ve yeni dairesinin adresini annesinden öğrenmişti.

“Gebelikten korunman için bir şeyler yapmalıyız,” dedi Lloyd. “Ben birkaç lastik conta bulurum ama belki sen bir alet taktırmak istersin. Ne dersin?”

“Hamile kalmamı istemiyorsun yani?” dedi Daisy.

Sesinde kederli bir nota vardı; kendisi bunu fark ettiği gibi Lloyd da duydu. “Beni yanlış anlama,” dedi Lloyd. Dirseklerinin üstüne kalktı. “Ben, gayrimeşru bir çocuğum. Annem ve babamla ilgili bir sürü yalan söylendi bana ve gerçeği öğrendiğimde korkunç bir şok yaşadım.” Sesi hafifçe titredi. “Benim çocuklarım asla böyle bir şey yaşamayacak. Asla!”

“Bizim onlara yalan söylememize gerek olmayacak ki?”

“Onlara, biz evlenmeden doğduklarını söyleyebilir miyiz? Ve aslında o sırada senin başka biriyle evli olduğunu?”

“Neden söyleyemeyelim?”

“Onları okulda hangi isimlerle çağıracaklarını bir düşün.”

Daisy ikna olmuş değildi ama açıkça belliydi ki bu mesele Lloyd için çok önemliydi. “Peki, planın nedir?” diye sordu.

“Çocuklarımız olsun istiyorum. Ama birbirimizle evlenmeden önce değil.”

“Onu anlıyorum,” dedi Daisy. “Yani...”

“Beklemek zorundayız.”

Erkek milleti bazı ipuçlarını yakalamakta pek mahir değildi. “Ben gelecek delisi bir kız değilim,” dedi Daisy. “Ama hâlâ öyle bazı şeyler var ki...”

En sonunda Lloyd, onun ne demek istediğini anladı: “Ah! Tamam. Bir

dakika.” Doğrulup dizlerinin üstüne oturdu. “Sevgili Daisy—”

Daisy kahkahayla gülmeye başladı. Bütün üniforması sırtındayken hâlâ açık dükkândan sarkan pörsük çüküyle öyle komik görünüyordu ki! “Böyle bir fotoğrafını çekebilir miyim?” diye sordu Daisy.

Lloyd aşağıya bakınca onun neden bahsettiğini anladı: “Ah, özür dile-
rim.”

“Hayır –sakın düzelme! Tam olduğun gibi kal ve söylemeye başladığın şeyi söyle.”

Lloyd sırtıttı: “Sevgili Daisy, benim karım olur musun?”

“Hem de hiç düşünmeden!” dedi Daisy.

Birbirlerine sarılıp tekrar uzandılar.

Çok geçmeden Lloyd’un kokusu asaletini kaybetmeye başladı. Birlikte duşa girdiler. Daisy, onun her yerine sabun sürdü ve Lloyd utanırken onun en mahrem yerlerini yıkamanın mutlu zevkini yaşadı, saçını şampuanla yıkadı, pasaklı ayaklarını ovaladı.

Lloyd temizlendiğinde Daisy’i yıkamakta ısrar etti. Ama memelerinden daha fazlasını yıkayamadı; tekrar sevişmeye başladılar. Vücutlarından aşağıya sıcak su akarken düşün altında ve ayakta seviştiler. Açıkçası Lloyd, bir an için gayrimeşru gebelikle ilgili çekincelerini unuttu ve Daisy de hiç al-
dırmadı.

Sonra aynanın karşısında tıraş olurken Daisy de bir havluya sarınıp tu-
valetin üstüne oturdu ve onu seyretti. “Boşanmanız ne kadar sürer?” diye
sordu Lloyd.

“Bilmiyorum. Boy’la konuşsam iyi olacak.”

“Bugün değil. Bugün seni kendim için istiyorum.”

“Ne zaman annenle babanı görmeye gideceksin?”

“Belki yarın giderim.”

“Öyleyse ben de o zaman Boy’la konuşmaya giderim. Bu iş mümkün
olduğunca çabuk sonuçlansın istiyorum.”

“Güzel,” dedi Lloyd. “Anlaştık o zaman.”

(iv)

Bir zamanlar Boy’la yaşadığı eve gitmek, Daisy’ye çok tuhaf geldi. Bir ay önce orası kendi eviydi. Canı istediği zaman o eve girip çıkabilir, hiç kimse-
den izin almadan istediği odaya girebilirdi. Hizmetliler, onun bütün emir-
lerine hiçbir soru sormadan riayet ederdi. Şimdiyse aynı evde bir yabancıy-
dı. Şapkasını ve eldivenlerini çıkarmadı; yaşlı kâhyanın peşinden yürüyerek

sabah salonuna girdi.

Boy; onunla el sıkışmadı, yanaklarından öpmeyi. Kendini çok haklı gören bir kibirle baktı.

“Henüz bir avukat tutmadım,” dedi Daisy, otururken. “Önce seninle yüz yüze konuşmak istedim. Bu işi, birbirimizden nefret etmeden halledebileceğimizi umuyorum. Nihayetinde velayeti için kavga edeceğimiz bir çocuğumuz yok ve ikimizin de bol bol parası var.”

“Sen bana ihanet ettin!” dedi Boy.

Daisy içini çekti. Bu görüşmenin umduğu gibi gitmeyeceği çok açıktı. “İkimiz de zina yaptık,” dedi Daisy. “Ama önce sen yaptın.”

“İtibarım iki paralık oldu. Londra’daki herkes biliyor!”

“Claridge’de kendi kendini aptal durumuna düşürmemen için seni durdurmaya çalıştım –ama sen bana hakaret etmekle meşguldün! Umarım o tizsinç markiyi evire çevire dövmüşsündür.”

“Nasıl dövebildirdim? Adam bana iyilik yaptı.”

“Kulüpte usulca kulağına fısıldasa sana daha büyük bir iyilik yapardı.”

“Williams gibi alt sınıftan ve böylesine kıro bir herife nasıl âşık oldun anlamıyorum. Onun hakkında birkaç şey öğrendim. Annesi bir zamanlar hizmetçiymiş!”

“Annesi, belki de bu güne kadar tanıdığım en etkileyici kadın.”

“Umarım farkındasındır; babasının kim olduğunu hiç kimse bilmiyor.”

Ancak bu kadar ironik bir laf edebilirdi, diye düşündü Daisy. “Babasının kim olduğunu ben biliyorum,” dedi.

“Kimmiş?”

“Sana kesinlikle söyleyemem.”

“Al işte.”

“Bu konuşma bir sonuca varmayacak, değil mi?”

“Hayır.”

“Belki de avukatının sana yazmasını istemeliyim.” Daisy ayağa kalktı.

“Bir zamanlar sana âşıktım, Boy,” dedi, üzgün üzgün. “Eğlenceliydin. Sana yetmediğim için üzgünüm. Sana mutluluklar dilerim. Umarım sana benden daha uygun biriyle evlenirsin ve sana bir sürü oğlan doğurur. Böyle bir şey olursa gerçekten mutluluk duyarım.”

“Öyle bir şey olmayacak,” dedi Boy.

Daisy, kapıya doğru dönmüştü ama şimdi arkasına bakıyordu.

“Neden böyle söyledin?”

“Gittiğimiz doktordan sonuçları aldım.”

Daisy, doktor meselesini tamamiyle unutmuştu. Boy’dan ayrıldıktan

sonra önemsiz görünmüştü: “Ne dedi?”

“Senin hiçbir şeyin yokmuş –istediğin kadar çocuk doğurabilirsin. Ama ben baba olamayacağım. Yetişkin erkeklerde kabakulak, kısırılığa sebep oluyormuş ve gelip beni buldu.” Acı acı güldü. “O nalet Almanlar yıllardır beni vurmaya çalışıyor ama beni yere yıkan bir papazın üç veledi oldu.”

Daisy, onun için gerçekten üzüldü: “Ah, Boy, bunu duyduğuma çok üzül-düm.”

“Eh, öyleyse biraz daha üzüleceksin çünkü seni boşamayacağım.”

Daisy birdenbire üşüdü: “Ne demek istiyorsun? Neden boşamayacak-sın?”

“Niye uğraşayım ki? Tekrar evlenmek istemiyorum. Çocuğum olmayacak. Andy’nin çocukları vâris olacak.”

“Fakat ben Lloyd’la evlenmek istiyorum!”

“Ben bunu neden umursayayım? Benim çocuğum olmazken neden onun çocukları olsun?”

Daisy yıkıldığını hissetti. Tam yakaladığını sandığı bir anda mutluluğu böylece elinden alınıverecek miydi? “Boy, ciddi olamazsın!” diyebildi.

“Hayatımda hiç bu kadar ciddi olmadım.”

“Ama Lloyd kendi çocukları olsun istiyor,” derken Daisy’nin sesi ıstırap doluydu.

“Bunu, başka bir adamın karısını s-s-s-sikmeden önce düşünseydi.”

“Tamam o zaman,” dedi Daisy, bütün cüretini toplayarak. “Ben seni boşarım.”

“Neye istinaden?”

“Zina elbette.”

“Ama kanıtın yok.”

Daisy, kanıt bulmanın o kadar da zor olmayacağını söylemek üzereyken Boy, uğursuz bir sırtmayla ekledi: “Kanıt bulamaman için gereken her şeyi yapacağım.”

Boy bunu yapabilirdi; eğer başka kadınlarla ilişkilerini saklamaya çalışır-sa kanıt elde etmenin güçleşeceğini anlarken Daisy’nin içi dehşetle doldu. “Ama beni sokağa attın!” dedi.

“Hâkime, ne zaman istersen evine dönebileceğini söylerim.”

Daisy, ağlamamaya çalıştı. “Benden bu kadar nefret ettiğini hiç düşün-memiştim,” diyebildi, sesi titreyerek.

“Düşünmedin mi?” dedi Boy. “Eh, işte şimdi öğrendin.”

(v)

Lloyd Williams, Boy Fitzherbert'in Mayfair'deki evine kuşluk vakti gitti; Boy'un ayık olduğu bir saatte konuşmak istedi. Kâhyaya, Boy'un uzaktan akrabası Binbaşı Williams olduğunu söyledi.

Erkek erkeğe konuşmanın denemeye değer olduğunu düşünmüştü. Herhâlde Boy da intikam duygusunun hayatının geri kalanına yön vermesini istemezdi, değil mi? Lloyd, üniformasını giymişti ve iki savaşçı erkeğin karşılıklı konuşmasının Boy'u etkilemesini ummuştu. Akliselim galip gelirdi.

Kâhya onu sabah salonuna götürdü. Boy oturmuş gazete okuyor ve puro içiyordu. Lloyd'u tanıması birkaç saniyesini aldı. "Sen!" diye bağırdı, tanıır tanımaz. "Derhâl buradan defolup gidebilirsin."

"Senden Daisy'yi boşamanı istemeye geldim," dedi Lloyd.

"Defol buradan." Boy ayağa kalktı.

"Bana bir yumruk atma fikrini tarttığını görebiliyorum," dedi Lloyd. "Adil olmak için bunun sandığın kadar kolay olmayacağını şimdiden söylemeliyim. Senden biraz küçük olabilirim ama yarı orta sıklette boks yapıyorum ve epeyce bir yarışma kazandım."

"Ellerimi seninle kirlletmeyeceğim."

"İsabet edersin. Peki, boşanma konusunu tekrar düşünecek misin?"

"Kesinlikle hayır."

"Bilmediğin bir şey var," dedi Lloyd. "Acaba bu senin fikrini değiştirir mi, merak ediyorum?"

"Hiç sanmıyorum," dedi Boy. "Ama madem buraya kadar geldin, dene bakalım." Oturdu. Ama Lloyd'u da oturmaya davet etmedi.

Öyle olsun, diye düşündü Lloyd. Cebinden, rengi solmuş bir fotoğraf çıkardı. "Bana bir iyilik yap ve şu resmime bir bak," dedi. Fotoğrafı, sehpanın üstünde Boy'un kül tablasının yanına koydu.

Boy, fotoğrafı aldı: "Bu sen değilsin. Sana benziyor ama üzerindeki üniforma Victorian dönemden. Babanın resmi olmalı."

"Aslında büyükbabamın resmi. Arkasına bak."

Boy, fotoğrafın arkasındaki yazıyı okudu. "Kont Fitzherbert mi?" diye sordu, küçümseyerek.

"Evet. Önceki kont. Senin büyükbaban ve de benim büyükbabam. Daisy bu fotoğrafı Tŷ Gwyn'de buldu." Derin bir nefes çekti. "Daisy'ye, benim babamın kim olduğunu hiç kimsenin bilmediğini söylemişsin. Eh, ben sana söyleyebilirim. Babam, Kont Fitzherbert. Sen ve ben kardeşiz." Boy'un bir

cevap vermesini bekledi.

Boy güldü: “Çok gülünç!”

“İlk defa duyduğumda benim ilk tepkim de aynen böyle oldu.”

“Eh, kabul etmeliyim ki beni gerçekten şaşırttın. Ben de bu saçma sapan fanteziden daha etkili bir şey söyleyeceğini sanmıştım.”

Lloyd, bu açıklamanın Boy’u şok edeceğini ve fikrini değiştireceğini ummuştu ama o ana kadar herhangi bir etki yaratmış gibi görünmüyordu. Gene de konuşmaya devam etti: “Yapma Boy –bu imkânsız bir şey mi? Büyük evlerde her zaman olan bir şey değil mi? Hizmetçiler güzel kızlardır, genç asilzadeler de abazan. Doğa da kendi yolunu izler. Bir bebek doğduğunda meselenin üstü örtülür. Lütfen bana böyle şeylerin olduğuna dair hiçbir şey duymadığını söyleme.”

“Hiç şüphesiz sık sık oluyordur.” Boy’un kendinden emin tavrı sarsılıyor gibiydi ama gene de küstahlığı elden bırakmadı. “Ancak birçok insan da aristokratlarla akrabalıkları varmış gibi yapar.”

“Ah, lütfen,” dedi Lloyd, onu aşağılayarak. “Ben aristokrasiyle akrabalık kurmak istemiyorum. İhtişam hayalleri kuran bir manifaturacı çırağı değilim. Sosyalist politikacıların kurduğu güzide bir aileye mensubum. Annemin babası Güney Galler Madenci Federasyonunun kurucularından biriydi. Arzu edeceğim son şey Torylerle ilinti kurmaktır. Benim için çok utanılacak bir şey.”

Boy tekrar güldü ama bu defa fikri sarsılmışa benziyordu: “Sen mi utanacaksın! Makûs bir züppelikle konuşuyorsun.”

“Makûs mü? Benim başbakan olma ihtimalim seninkinden daha fazla,” dedi Lloyd ama bir sidik yarışına girmeye başladıklarını fark etti; yapmaya çalıştığı bu değildi. “Neyse boş ver,” dedi. “Sana, hayatın boyunca benden intikam almaya çalışamayacağını anlatmaya çalışıyorum –başka bir sebeple olmasa bile kardeş olduğumuz için.”

“Buna hâlâ inanmıyorum,” dedi Boy. Fotoğrafı kül tablasının yanına koyup purosunu aldı.

“İlk başta ben de inanmadım,” dedi Lloyd, ikna etmeye devam ederek –ne de olsa bütün geleceği söz konusuydu. “Sonra öğrendim ki babamın kimliği hakkında bana daima kaçamak cevaplar vermiş olan annem, bana hamile kaldığında Tŷ Gwynde çalışıyormuş. Ben doğmadan kısa bir süre önce bir şekilde para bulmuş ve Londra’da üç odalı bir ev almış. Kuşkularımı onun önüne koydum ve gerçeği itiraf etti.”

“Bu çok gülünç.”

“Ama gerçek olduğunu biliyorsun, değil mi?”

“Ben öyle bir şey bilmiyorum.”

“Ama biliyorsun. Kardeşliğimizin hatırına saygıdeğer bir şey yapmayacak mısın?”

“Kesinlikle hayır.”

Lloyd, onu ikna edemeyeceğini gördü. Morali bozuldu. Boy, onun hayatını mahvedecek güce sahipti ve bu gücü kullanmaktan çekinmeyecekti.

Fotoğrafi alıp cebine koydu.

“Bu meseleyi babana soracaksın. Çünkü kendine hâkim olamayacaksın ve çünkü bilmek zorundasın.”

Boy, onu küçümser gibi bir ses çıkardı.

Lloyd kapıya gitti: “Sanırım sana gerçeği söyleyecektir. Hoşça kal, Boy.”

Dışarı çıktı, kapıyı kapattı.

1943 (II)

Albay Albert Beck'in sağ akciğerine, 1943 yılının Mart ayında Kharkov'da çarpışırken bir Rus kurşunu girdi. Şanslıydı: Sahra hastanesinin cerrahı ona bir göğüs tüpü takıp ciğeri tekrar şişirerek kıl payıyla hayatını kurtardı.

Kan kaybı ve kaçınılması neredeyse imkânsız bir iltihaplanma yüzünden bitkin düşen Beck, bir trene bindirilip memlekete geri gönderildi ve Berlin'de, Carla'nın çalıştığı hastanede tedaviye alındı.

Viking şalupalarının pruvasına benzeyen çıkıntılı çenesi ve hafifçe kelleşmeye başlamış kafasıyla kırklı yaşlarının başında, güçlü ve sırum gibi bir adamdı.

Carla ile ilk kez konuştuğunda ilaçların etkisi altındaydı, ateşi vardı ve çılginca bir gevezelikle anlatıyordu: "Savaşı kaybediyoruz."

Carla derhâl dikkat kesildi. Durumdan hoşnutsuz her subay, potansiyel bir bilgi kaynağıydı. Carla usulca konuştu: "Gazeteler, Doğu Cephesi'ni kısalttığımızı yazıyor."

Albay, alay eder gibi güldü: "Bu, *geri çekiliyoruz* demektir."

Carla ondan bilgi sızdırmaya devam etti: "İtalya da kötü görünüyor." İtalyan diktatör -ve Hitler'in en büyük müttefiki- Benito Mussolini, devrilmişti¹.

"1939 ve 1940'ı hatırlıyor musun?" diye sordu Beck, o günleri özlüyor-muş gibi. "Birbiri ardına gelen şimşek savaşı zaferleri. Ne günlerdi be!"

Besbelli ki ideoloji saplantılı bir adam değildi; hatta belki politik bir tarafı da yoktu. Sadece normal bir vatansever askerdı ve artık kendi kendini aldatmaktan vazgeçmişti.

Carla onu konuşturmaya devam etmek için, "Ordumuzun mermiden iç donuna kadar her türlü malzemede sıkıntı çektiği doğru olamaz," dedi. Son günlerde Berlin'de, biraz riskli de olsa bu türden konuşmalar duymak artık olağan dışı değildi.

"Elbette sıkıntı çekiyoruz," dedi Beck; oldukça çekincesiz ve gayet ko-

¹ Benito Mussolini 1922'den 1943'e kadar İtalya'nın başbakanıydı. Burada sözü edilen, 1943'te Kral Victor Emmanuel tarafından görevden alınması (çev. notu).

nuşkandı. “Almanya; Sovyetler Birliği, Büyük Britanya ve Birleşik Devletler toplamı kadar çok tank ve silah üretmiyor –özellikle de sürekli olarak bombalanıp dururken. Ve kaç tane Rus öldürürsek öldürelim sanki Kızıl Ordunun bitmez tükenmez bir yeni asker stoku var.”

“Sizce ne olacak?”

“Naziler yenilgiyi asla kabul etmeyecek elbette. Bu yüzden daha çok insan ölecek. Sırf boyun eğmeyecek kadar kibirli olduklarından daha milyonlarcası... Delilik. Cinnet.” Albay uykuya daldı.

Böyle düşünceleri seslendirmek için ya hasta yatağında ya da deli olmak gerekiyordu ama Carla, gittikçe daha çok sayıda insanın böyle düşündüğüne inanıyordu. Hükûmetin dur durak bilmeyen propagandasına rağmen Hitler’in kaybettiği gerçeği daha çok gün yüzüne çıkıyordu.

Joachim Koch’un ölümüyle ilgili bir polis soruşturması başlatılmamıştı. Gazeteler bunu, bir *kaza* olarak haber yapmıştı. Carla, olayın ilk şokunu atlatmıştı ama zaman zaman, bir adam öldürdüğü gerçeğinin ağırlığı üzerine çöküyor ve ölüm anı zihninde yeniden canlanıyordu. O zaman da titremeye başlayıp bir yere oturmak zorunda kalıyordu. Bereket versin ki böyle bir nöbet, görev başındayken sadece bir kez olmuştu. Carla, bunun açlık yüzünden hafif bir baş dönmesi olduğu bahanesine sığınmıştı ki bu da savaş altındaki Berlin’de inanılması hiç de zor olmayan bir gerekçeydi.

Annesi ise çok daha kötü durumdaydı. Tuhaftı; Maud, ne kadar zayıf ve aptal bir genç olursa olsun Joachim’i sevmişti; fakat aşk, açıklama getirilebilecek bir şey değildi. Carla kendisi de Werner Franck hakkında yanılmıştı; onun güçlü ve cesur olduğunu sanmış ama bencil ve zayıf biri olduğunu öğrenmişti.

Taburcu edilmeden önce Albay Beck’le sık sık konuştu ve onun nasıl bir adam olduğunu anlamaya çalıştı. İyileştiği zaman Albay, bir daha asla savaş hakkında öyle gevezelikler yapmadı. Carla; onun muvazzaf subay olduğunu, karısının öldüğünü, evli kızının Buenos Aires’te yaşadığını öğrendi. Babasının, bir zamanlar Berlin şehir meclisi üyesi olduğunu söylemişti ama hangi partiden olduğunu söylemedi; besbelli ki Nazilerden veya onların müttefiklerinden değildi. Albay, Hitler hakkında asla olumsuz bir şey söylemedi ama olumlu bir şey de söylemediği gibi, Yahudiler ve Komünistler hakkında da aşağılayıcı kelimeler kullanmadı. Bunlar, itaatsizliğin yaklaştığı günlerdi.

Albayın ciğeri iyileşecekti ama bir daha asla, aktif askerlik görevinin başına dönecek kadar güçlü olamayacaktı. Carla’ya, Genelkurmayda görevlendirileceğini söyledi. Demek ki Albay, hayati sırların elmas madeni

olacaktı. Carla, onunla çalışmaya kalkışırsa kendi hayatını tehlikeye atmış olacaktı –ama denemek zorundaydı.

Carla, aralarında geçen ilk konuşmayı Albayın hatırlamayacağını biliyordu. Ona, “Gayet açık sözlüydünüz,” dedi, usulca. O sırada koğuşun içinde kimse yoktu. “Savaşı kaybedeceğimizi söylediniz.”

Albayın gözleri korkuyla parladı. Artık, sırtına hastane önlüğü giydirilmiş, sakalları uzamış ve hastalıktan sersemlemiş biri değildi. Yıkanmış, tıraş olmuş, boğazına kadar iliklediği lacivert pijamalarını giymişti ve dik oturuyordu. “Sanırım beni Gestapoya ihbar edeceksin,” dedi Albay. “Ancak hasta bir adamın sayıklarken söylediklerinden sorumlu tutulacağını sanmıyorum.”

“Sayıklamıyordunuz,” dedi Carla. “Gayet açık konuşuyordunuz. Ama ben sizi ihbar edecek değilim.”

“Sahi mi?”

“Çünkü doğru söylüyordunuz.”

Albay şaşırıldı: “Şimdi ben *seni* ihbar etmeliyim.”

“Öyle bir şey yaparsanız hezeyanlar sırasında Hitler’e hakaret ettiğinizi ve bunu ihbar edeceğimi söylediğimde de kendinizi savunmak için hakımda böyle bir hikâye uydurduğunuzu söylerim.”

“Yani eğer seni ele verirsem sen de beni ele vereceksin,” dedi Albay. “Açmaza girdik.”

“Ama siz beni ele vermeyeceksiniz,” dedi Carla. “Bunu biliyorum çünkü sizi tanıyorum. Size hemşirelik ettim. Siz iyi bir adamsınız. Ülkenizi çok sevdiğiniz için orduya katıldınız ama hem savaştan hem de Nazilerden nefret ettiniz.” Böyle olduğundan yüzde 99 emindi.

“Böyle konuşmak çok tehlikeli.”

“Biliyorum.”

“Öyleyse bu, sıradan bir sohbet değil.”

“Doğru. Sırf Naziler boyun eğmeyecek kadar kibirli oldukları için daha milyonlarca insanın öleceğini söylediniz.”

“Öyle mi söyledim?”

“O milyonların kurtulmasına yardım edebilirsiniz.”

“Nasıl?”

Carla durdu. İşte şimdi kendi hayatını cepheye sürmek üzereydi.

“Elde edeceğiniz her bilgiyi ilgili yerlere iletebilirim,” dedi. Nefesini tuttu. Beck hakkında yanılmışsa o andan itibaren ölmüş demekti.

Albayın gözlerinde bir hayret ifadesi okudu. Gayet kıvrak bir titizlikle işini yapan genç bir hemşirenin casus olduğunu hayal bile etmemiştii. Ama

Albayın ona inandığını görebiliyordu. “Sanırım seni anlıyorum,” dedi Beck.

Carla ona, yeşil renkli ve içi boş bir hastane dosyası uzattı.

Beck, dosyayı aldı. “Bu ne için?” diye sordu.

“Siz bir askersiniz,” dedi Carla. “Kamufle ne olduğunu bilirsiniz.”

Beck, başını aşağı yukarı salladı. “Hayatını tehlikeye atıyorsun,” dedi. Carla, onun gözlerinde bir hayranlık ışıltısı gördü.

“Şimdi siz de atıyorsunuz.”

“Evet,” dedi Beck. “Ama ben buna alışığım.”

(ii)

Thomas Macke, genç Werner Franck’i sabahın erken saatinde Charlottenburg banliyösünün batısındaki Plötzensee Hapishanesi’ne götürdü. “Bunu izlemelisin,” dedi. “Böylece General Dorn’a ne kadar iyi çalıştığımızı anlatabilirsin.”

Macke, Königsdamm’de park etti ve Werner’i, ana hapishanenin arka ucunu doğru götürdü. Sekiz metreye dört metre boyutlarında bir odaya girdiler. İçeride, bir adam bekliyordu; kuyruklu bir ceket, silindir şapka ve beyaz eldivenler giymişti. Werner, bu özel kostüme şaşırdı. “Bu, Herr Reichhart,” dedi Macke. “Cellat.”

Werner yutkundu: “Demek bir idam izleyeceğiz?”

“Evet.”

Muhtemelen sahte bir rahatlıkla Werner sordu: “Bu şık kıyafet ne?”

Macke omuz silkti: “Gelenek böyle.”

Kara bir perde odayı ikiye bölüyordu. Macke perdeyi çekti; arkasında kalan bölümde, tavan boyunca uzanan bir demir kiriş üzerinde sekiz kanca vardı.

“Asmak için mi?” diye sordu Werner.

Macke, başını aşağı yukarı salladı.

Ayrıca bir ahşap masa vardı: Üzerindeki kayışlar, masada yatanın hareket etmesini önlemek içindi. Masanın öbür ucunda, yüksek boyu ve biçimiyle işlevini açıklayan bir tertibat vardı; yerde de sağlam bir sepet.

Genç teğmenin rengi soldu. “Bir giyotin,” dedi.

“Aynen öyle,” dedi Macke. Saatine baktı: “Çok uzun beklemeyeceğiz.”

Odaya başka adamlar da girdi. Bir kısmı, tanışıyorlarmış gibi Macke’ye selam verdi. Macke usulca Werner’in kulağına fısıldadı: “Yönetmelikler; yargıcın, adliye memurlarının, hapishane yöneticisi ve papazının hazır bulunmasını gerekli kılıyor.”

Werner yutkundu. *Bundan hiç hoşlanmıyor*, diye düşündü Macke. *Bu işin adamı değil*. Macke'nin Werner'i buraya getirme sebebinin General Dorn'u etkilemekle alakası yoktu. Macke, Werner'den emin değildi. Onda, tam yerine oturmayan bir şey vardı: Werner, Dorn için çalışıyordu; bunda şüpheyi yer bırakacak bir şey yoktu çünkü Dorn, Gestapo karargâhını ziyarette geldiğinde Werner'i de getirmişti ve sonrasında, içinde Macke adına da yer vererek Berlin'in karşı casusluk çalışmalarının fevkalade etkileyici olduğunu belirten bir not yazmıştı. O nattan sonra Macke haftalar boyu, zehirli havasından sıcak bir gurur saçarak dolaşmıştı ortalıkta.

Fakat Macke, yaklaşık bir yıl önce bir gece Doğu İstasyonu yakınlarındaki terk edilmiş bir kürk fabrikasında az daha bir casusu yakalamak üzereyken Werner'in nasıl davrandığını unutamıyordu. Werner paniklemişti –ya da öyle miydi gerçekten? Kazara olsun olmasın piyaniste, kaçmasına yarayacak kadar bir uyarıda bulunmuştu. Macke, o paniğin aslında bir rol olduğu şüphesini kafasından atamıyor; Werner'in aslında, gayet soğukkanlı davranıp piyanisti uyaracak gürültüyü kasten çıkardığını düşünüyordu.

Macke, Werner'i tutuklayıp işkence edecek cesareti bulamıyordu. Elbette bunu yapabilirdi ama Dorn olay çıkarabilir ve bu sefer de Macke sorgulanabilirdi. Macke'nin patronu Amir Kringelein, Macke'den pek hazzetmiyordu; dolayısıyla ondan, Werner hakkında kesin kanıt isteyecekti ve Macke'nin elinde böyle bir kanıt yoktu.

Fakat bugün, gerçek ortaya çıkabilirdi.

Kapı tekrar açıldı ve Lili Markgraf adlı genç bir kadını kollarından tutmuş iki gardiyan içeri girdi.

Macke, Werner'in bir kez daha yutkunduğunu duydu. “Ne oldu?” diye sordu.

“Bana mahkûmun bir kız olduğunu söylemedin,” dedi Werner.

“Onu tanıyor musun?”

“Hayır.”

Macke, daha genç görünse de Lili'nin yirmi iki yaşında olduğunu biliyordu. Sarı saçları bu sabah, asker tıraşı kadar kısa kesilmişti. Kız, topallayarak yürüyordu ve sanki karnında bir yara varmış gibi iki büklümdü. Kalın pamukludan dikilmiş düz mavi elbisesi, tam boyun çevresinden yakasızdı. Gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu; gardiyanlar, bir sorun çıkmaması için onu sınıksız tutuyordu.

“Bu kadını, odasında sakladığı kod kitabını bulan bir akrabası ihbar etti,” dedi Macke. “Beş haneli bir Rus şifresi.”

“Neden öyle iki büklüm yürüyor?”

“Sorgulamanın yan etkisi. Ama ne yazık ki ondan hiçbir şey öğrenemedik.”

Werner’in yüzünde kayıtsız bir ifade vardı. “Yazık olmuş,” dedi. “Bizi başka casuslara götürebilirdi.”

Macke, Werner’in numara yaptığını belli edecek bir işaret görmedi. “Sadece ortağının adının Heinrich olduğunu biliyordu,” dedi, “ama soyadını bilmiyor ve zaten ortağı da rumuz kullanıyor olabilir. Kadınları tutuklamaktan bir fayda sağlayamıyoruz –yeterince bilgi taşıyorlar.”

“Ama en azından kod kitabını ele geçirmişsiniz.”

“Bir işe yaramaz. Kod anahtarını düzenli olarak değiştiriyorlar; onların sinyallerini deşifre etmekte hâlâ sıkıntı çekiyoruz.”

“Yazık.”

Adamlardan biri boğazını temizledi ve herkesin duyacağı kadar yüksek bir sesle konuştu: Kendisinin mahkeme başkanı olduğunu söyleyip ölüm cezasını okudu.

Gardiyanlar, Lili’yi ahşap masaya kadar getirdi. Ona, kendi isteğiyle masanın üstüne çıkma fırsatı verdiler ama Lili bir adım geri kaçınca güç kullanarak onu tuttular. Lili mücadele etmedi. Kızı yüzüstü masanın üstüne yatırıp kayışları bağladılar.

Papaz bir dua okumaya başladığında Lili de yalvarmaya başladı. “Hayır, hayır,” dedi, sesini yükseltmeden. “Hayır, lütfen bırakın beni. Bırakın beni.” Sanki birisinden bir iyilik rica ediyormuş gibi konuşuyordu.

Silindir şapkalı adam, mahkeme başkanına baktı. Başkan, başını iki yana salladı ve “Henüz değil,” dedi. “Dua faslı sona ermeli.”

Lili’nin sesi, acil durum sinyali gibi tizleşti: “Ölmek istemiyorum! Ölmekten korkuyorum! Lütfen bana bunu yapmayın!”

Cellat, tekrar mahkeme başkanına baktı ama bu sefer başkan onu görmezden geldi.

Macke, Werner’i izledi: Beti benzi atmıştı ama bu, odadaki herkes için geçerliydi. Bu sınav, bir işe yaramıyordu. Werner’in tepkisi, duruma duyarlı olduğunu gösteriyordu ama bir hain olduğunu göstermiyordu. Macke başka bir yöntem düşünmek zorunda kalabilirdi.

Lili çılgın atmaya başladı.

Macke, kendisi bile duruma katlanamayarak sabırsızlandığını hissediyordu.

Papaz, duanın geri kalanını hızlı hızlı okudu ve “Amen,” dediğinde Lili’nin sesi kesildi: Sanki her şeyin bittiğini anlamıştı.

Mahkeme başkanı başıyla işaret verdi.

Cellat, bir kolu çekti; ağır bıçak düştü ve Lili'nin beyaz boynunu doğrakken bir ıslık sesi çıkardı. Saçları kısa kesilmiş kafa, öne doğru fırlarken oluk gibi kan fışkırmaya başladı. Kafa, öyle bir *tump* sesiyle sepete düştü ki sanki bütün odada yankılandı.

Anlamsızdı belki ama Macke, kafanın acı hissedip hissetmediğini merak etti.

(iii)

Carla, hastane koridorunda Albay Beck'e çarptı. Albay, üniformalıydı. Carla, ani bir korkuyla Albaya baktı.

Albay taburcu olduğundan beri her gün, onun kendisini ihbar etmiş olabileceğinden ve Gestapo'nun her an peşinden gelebileceğinden korkuyordu.

Fakat Beck gülümsedi ve "Kontrol olmak için Dr. Ernst'e geldim," dedi.

Hepsi bu muydu yani? Aralarında geçen konuşmayı unutmuş muydu? Yoksa unutmuş gibi mi yapıyordu? Dışarıda bekleyen siyah bir Gestapo Mercedes'i var mıydı?

Beck'in elinde yeşil bir hastane dosyası vardı.

Beyaz gömlekli bir kanser uzmanı yanlarına doğru yaklaştı ve adam geçip gittikten sonra Carla, "Nasılsınız?" diye sordu.

"Bundan sonra olabileceğim kadar iyiyim. Hiçbir zaman bir taburun başında savaşa gidemeyeceğim ama atletizm yapmadığım sürece normal bir hayat süreceğim."

"Bunu duyduğuma sevindim."

Yanlarından insanlar gelip geçiyordu. Carla, Beck'in onunla özel bir şey konuşamayacağından korktu.

Fakat Beck istifini bozmadı: "Bana yaptığın iyilikler ve gösterdiğin profesyonellik için sana teşekkür etmek istedim."

"Bir şey değil."

"Hoşça kal, hemşire."

"Güle güle, Albay."

Beck ayrıldığında yeşil dosya Carla'nın elindeydi.

Çabucak hemşirelerin soyunma odasına gitti. Oda boştu. İçeriye girecek birileri olursa diye bir topuğunu sıkıca kapıya dayadı.

Dosyanın içinde, bütün ofislerde kullanılan türden soluk renkli büyük bir zarf vardı. Carla zarfı açtı. İçinde, daktiloyla yazılmış birkaç sayfa vardı. Kâğıtları zarftan çıkarmadan en üsttekine baktı: Başlık şöyleydi:

HAREKÂT EMRİ NO.6

KOD ZITADELLE¹

Doğu Cephesi'ndeki yaz taarruzunun harekât planıydı. *Altın tozu kadar kıymetli*. Kalbi güm güm atıyordu.

Bu zarfı derhâl Frieda'ya vermeliydi ama ne yazık ki Frieda o gün hastanede çalışmıyordu; izin günündeydi. Carla hemen –nöbetinin ortasında– hastaneden ayrılmayı ve Frieda'nın evine gitmeyi düşündü. Fakat bu fikri kafasından defetti. Normal davranması daha iyi olacaktı, dikkat çekmemeliydi.

Zarfı, askıdaki paltosunun altında duran omuz çantasının içine soktu. Üzerini, genellikle bir şeyleri kapatmak için kullandığı mavi sarı ipek fularla örttü. Bir an hareketsiz durup normal nefes almaya çalıştı. Sonra tekrar koğuşuna gitti.

Nöbetinin geri kalanında elinden geldiğince dikkatli çalıştı; sonra paltosunu giyip hastaneden ayrıldı ve istasyona yürüdü.

Bombalanmış bir alanın önünden geçerken kalıntılar üzerine yazılmış duvar yazılarını okudu. Cüretkâr bir vatansever şöyle yazmıştı: *Bütün duvarlarımız yıkılabilir ama yüreklerimiz asla*. Ama başka birisi de nispet yapar gibi Hitler'in 1933 seçimlerindeki sloganını yazmıştı: *Bana dört yıl verin, Almanya'yı tanıyamayacaksınız*.

Zoo'ya giden tren için bilet aldı.

Trene bindiğinde kendini çok yabancı hissetti. Bütün yolcular sadık Almanlardı; kendisi ise çantasında Moskova'ya sızdıracağı bilgileri taşıyan biri. Bu duyguyu sevmiyordu. Hiç kimse ona bakmadı ama Carla, sanki kasten onunla göz göze gelmekten kaçınıyorlarmış gibi hissetti. Zarfı Frieda'ya vereceği anı iple çekiyordu.

Zoo İstasyonu Tiergarten'in kıyısındaydı. Şimdi orada dikilen devasa uçaksavar kulesi yüzünden ağaçlar cüceleşmiş gibi görünüyordu. Kule, Berlin'deki diğer üç kuleden biriydi: kare şeklindeki beton bloğu otuz metre yüksekliğindeydi. Çatısının köşelerinde, her biri yirmi beş tonluk ve 128mm'lik dev gibi uçaksavar topları vardı. Kulenin brüt beton gövdesi, canavarımsı görüntüsü parka gelenlerin göz zevkini bozmasın diye iyimser bir girişimle yeşile boyanmıştı.

Ne kadar çirkin olursa olsun Berlinliler ona bayılıyordu. Havadan bomba yağmaya başladığında bu topların yarattığı gök gürültüsü onlara, birile-

¹ Moskova'nın 450 kilometre güneybatısında Kursk Muharebesi ile sonuçlanacak taarruzun Almanca adı. Türkçede *Hisar Harekâtı* adıyla biliniyor; çevirinin geri kalanında bu ifade kullanıldı (çev. notu).

rinin karşı koyduğunu bildiriyordu.

Hâlâ fazlasıyla gergin olan Carla, istasyondan Frieda'nın evine kadar yürüdü. Henüz akşamüstü saatleri olmadığından muhtemelen Frieda'nın anne ve babası evde değildi. Ludi, fabrikasında olmalıydı; Monika da bir arkadaşını –büyük olasılıkla Carla'nın annesini– ziyarete gitmiş olabilirdi. Werner'in motosikleti evin önüne park edilmişti.

Kapıyı uşak açtı. "Miss Frieda dışarıda ama birazdan gelir," dedi. "KaDeWe'ye eldiven almaya gitti. Mr. Werner, fena hâlde üşütmüş, yatağında yatıyor."

"Her zamanki gibi Frieda'nın odasında beklerim."

Carla, paltosunu çıkarıp çantasını yanına alarak üst kata gitti. Frieda'nın odasına girince ayakkabılarını çıkardı, yatağa uzanıp Hisar Harekâtı planını okudu. Fazla kurulmuş bir saat kadar gergindi ama bu aşırma belgeyi başka birine verince rahatlayacaktı.

Yan odadan gelen hıçkırık seslerini duydu.

Werner'in odasından böyle sesler gelmesine şaşırdı. Carla, bu sevimli zampananın ağladığına inanamadı.

Fakat sesler kesinlikle erkek hıçkırıklarıydı ve sanki kederini saklamayı başaramıyormuş gibiydi.

Bütün iradesine rağmen Carla, Werner için üzüldü. Cesur bir kadının, muhtemelen çok iyi bir nedenle Werner'i terk etmiş olabileceğini telkin etti, kendi kendine. Ama çok samimi bir keder sesine duyarsız kalamadı.

Yataktan kalktı, belgeyi çantasına koydu ve dışarı çıktı.

Werner'in kapısını dinledi. Şimdi hıçkırıkları daha net duyuyordu. Duymazdan gelemeyecek kadar yumuşak kalpliydi. Kapıyı açıp içeri girdi.

Werner, başını ellerinin arasına almış yatağın kıyısında oturuyordu. İçeriye birinin girdiğini fark edince başını kaldırdı; yüzü kıpkırmızı ve yamyastı. Kravatını gevşetip yaka düğmesini çözmüştü. Büyük bir mutsuzlukla Carla'ya baktı. Ağladığını birinin görmesini umursamayacak kadar şaşkın, harap ve sefil vaziyetteydi.

Carla kalpsizlik edemedi. "Ne oldu?" diye sordu.

"Artık bunu yürütemeyeceğim," dedi Werner.

Carla kapıyı kapattı. "Ne oldu?" diye sordu tekrar.

"Lili Markgraf'ın kafasını kestiler –ve ben de seyretmek zorunda kaldım."

Carla, ağzı bir karış açık vaziyette bakakaldı: "Sen neden bahsediyorsun, Tanrı aşkına?"

"Yirmi iki yaşındaydı." Cebinden bir mendil çıkarıp yüzünü sildi.

“Hâlihazırda tehlike içindesin ama sana bunu anlatırsam daha da beter olacak.”

Carla’nın aklından bir sürü berbat tahmin geçiyordu: “Sanırım tahmin ediyorum ama gene de anlat bana.”

Werner başını salladı: “Zaten yakında anlayacaktın. Lili, Moskova’ya mesaj göndermekte Heinrich’e yardım ediyordu. Eğer birisi şifre gruplarını okursa daha hızlı olur. Ve ne kadar hızlı gönderebilirsen yakalanma ihtimalin de o kadar azalır. Ancak Lili’nin kuzeni –Nazi orospusu– birkaç gün onun dairesinde kalmış ve kod kitabını bulmuş.”

Werner’in sözleri tahminlerini doğruluyordu: “Sen casusluğu biliyor muydun?”

Werner, kederle gülümsedi: “Bu işi ben yürütüyorum.”

“Aman Tanrı’m!”

“O yüzden öldürülen çocuklarla ilgili sorularından vazgeçtim. Moskova bana öyle emretti. Ve haklıydılar. Eğer Havacılık Bakanlığındaki işimi kaybetseydim ne gizli planlara ne de onları bana getiren insanlara ulaşabilirdim.”

Carla, oturma ihtiyacı hissetti. Werner’in yanında yatağın kıyısına ilişti: “Neden bana anlatmadın?”

“İşkence altındayken herkesin konuştuğu varsayımıyla hareket ederiz. Hiçbir şey bilmezsen diğerlerini ele veremezsin. Zavallı Lili’ye işkence yapmışlar ama o, sadece Volodya’yı tanıyordu ve Volodya da şimdi Moskovada. Bir de Heinrich’i biliyordu ama ne soyadını ne de onun hakkında başka bir şey biliyordu.”

Carla, iliklerine kadar titredi: *İşkence altındayken herkesin konuştuğu.*

Werner lafını tamamladı: “Sana bunları anlattığım için çok üzgünüm ama beni bu hâlde görünce nasılsa tahmin edecektin.”

“Demek seni tamamıyla yanlış tanımışım.”

“Senin hatan değil. Ben kasten seni yanlış yönlendirdim.”

“Gene de kendimi çok aptal hissediyorum. İki yıl senden nefret ettim.”

“Ve o zaman içinde bunları sana anlatmayı ne kadar çok istedim.”

Carla onun boynuna sarıldı.

Werner onun elini tutup öptü: “Beni affedebilir misin?”

Carla ne hissettiğini bilmiyordu ama Werner öyle üzgündü ki onu redetmek istemedi: “Evet, elbette.”

“Zavallı Lili,” dedi Werner. Sesi fısıltıya dönüştü. “Öyle kötü dövülmüş ki giyotine güçlükle yürüdü. Gene de son ana kadar bağışlanmayı diledi.”

“Sen neden oradaydın.”

“Gestapocu bir herifle arkadaş oldum. Müfettiş Thomas Macke. Beni o götürdü.”

“Macke mi? Onu hatırlıyorum –babamı o tutukladı.” Küçük siyah bıyıklı ve yuvarlak suratlı adamı hemen hatırladı: Babasını götürürken Macke’nin uyguladığı saldırgan güç karşısında hissettiği öfkeyi ve babasının Macke’nin elinden aldığı yaralarla ölmesi karşısında hissettiği kederi tekrar yaşadı.

“Sanırım benden şüpheleniyor,” dedi Werner. “Beni bu infaza götürmesi bir tür sınavdı. Muhtemelen kontrolümü kaybedip araya gireceğimi düşündü. Her neyse gene de sınavı geçtim sanırım.”

“Fakat tutuklansaydın...”

Werner başını salladı: “İşkence altındayken herkes konuşur.”

“Ve sen *her şeyi* biliyorsun.”

“Her ajanı, her şifreyi... Bilmediğim tek şey, iletimi nereden yaptıkları. Yer seçimini onlara bırakıyorum ve bana söylemiyorlar.”

El ele tutuşup sessizce oturdular. Bir süre sonra Carla, “Frieda’ya vermek için gelmiştim ama sanırım sana verebilirim.”

“Neyi?”

“Hisar Harekâtı taarruz planı.”

Werner, elektriğe tutulmuş gibi hissetti: “Fakat ben haftalardır onu ele geçirmeye çalışıyorum! Sana nasıl geldi?”

“Genelkurmayda çalışan bir subaydan –belki de sana adını söylememeliyim.”

“Doğru. Söyleme. Orijinal mi?”

“Kendin baksan daha iyi.” Carla, Frieda’nın odasına gitti ve bir zarfla döndü. Belgenin gerçek olup olmadığı hiç aklına gelmemişti. “Bana gerçekmiş gibi göründü. Ama ben ne anlarım ki?”

Werner, daktilo ile yazılmış sayfaları aldı. Bir dakika sonra, “Bu gerçek! Harika!” diye bağırdı.

“Çok sevindim.”

Werner ayağa kalktı: “Bunu hemen Heinrich’e götürmeliyim. Derhâl kodlamamız ve bu gece göndermemiz lazım.”

Carla hayal kırıklığı hissetti; her ne kadar bunu beklemiyorduyse da birbirlerine yakın oldukları birkaç dakika bitivermişti. Werner’in peşinden odadan çıktı. Frieda’nın odasından eşyalarını aldı ve aşağı kata indi.

Werner kapıda bekliyordu. “Tekrar arkadaş olduğumuz için öyle mutluyum ki!” dedi.

“Ben de.”

“Sence bu soğukluk dönemini unutabilecek miyiz?”

Carla, onun ne demeye çalıştığını anlayamadı. Tekrar sevgili olmak mı istiyordu yoksa artık bunun mümkün olmadığını mı söylüyordu? “Sanırım bunları geride bırakabiliriz,” dedi, mümkün olduğunca belli bir anlam yüklemeyen.

“Güzel,” dedi Werner ve eğilip çabucak onu dudaklarından öptü. Sonra kapıyı açtı.

Evden birlikte çıktılar. Werner motosikletine bindi.

Carla caddeye çıkıp istasyona yöneldi. Biraz sonra Werner, korna çalıp el sallayarak Carla’nın yanından geçti.

Carla şimdi yalnız kalmıştı, Werner’in anlattıklarını düşünebilirdi. Şimdi ne hissediyordu? İki yıl boyunca Werner’den nefret etmişti.

Ama bu zaman boyunca ciddi bir erkek arkadaş edinmemişti. Yani onca zaman Werner’e olan aşkı devam etmiş miydi? Her şeye rağmen kalbinin derinliklerinde ona karşı azıcık da olsa bir muhabbet beslemişti. Bugün onun ağladığını duyduğunda bütün kötü duyguları erimişti ve şimdi bir sevgi ışıltısı hissediyordu.

Peki, ona hâlâ âşık mıydı?

Carla bunu bilmiyordu.

(iv)

Macke, siyah Mercedes’in arka koltuğunda oturuyordu; Werner de yanındaydı. Macke’nin boynunda, askılı okul çantası gibi bir şey asılıydı ama çantayı sırtında değil göğsünde taşıyordu. Üzerine palto iliklenebilecek kadar küçük bir şeydi. Çantadan çıkan ince bir kablo kulaklığa gidiyordu. “En son teknoloji,” dedi Macke. “Mesajın gönderildiği yere yaklaştıkça ses artıyor.”

“Çatısında koca bir çanakla gezen bir minibüsten çok daha ketum,” dedi Werner.

“İkisini de kullanmamız gerekiyor. Minibüs, bölgeyi tespit etmek için, buyusa tam yerini bulmak için.”

Macke’nin başı dertteydi. Hisar Harekâtı tam bir felaket olmuştu. Daha taarruz başlamadan önce Kızıl Ordu, Luftwaffe uçaklarının toplandığı hava pistlerine saldırmıştı. Harekât bir hafta ertelenmişti ama bu bile Alman ordusunun onarılması çok güç bir yara almasını engelleyememişti.

Ne zaman işler yolunda gitmese Almanya’nın liderleri daima ve hemen Yahudi-Bolşevik komplocuları suçlardı ama bu sefer haklıydılar. Görünüşe bakılırsa Kızıl Ordu, bütün harekât planından haberdardı. Ve Amir Kringelein’a göre bu da Thomas Macke’nin hatasıydı. Berlin’deki karşı

casusluk çalışmalarının başında o vardı. Kariyeri tehlikedeydi. Kovulabilir, hatta daha kötüsü olabilirdi.

Macke'nin şimdiki umudu, kapsamlı bir operasyonla Almanya'nın savaş çalışmalarının altını oyan casusları toplayarak müthiş bir darbe indirmektir. Bu gece, Werner Franck'e bir tuzak hazırlamıştı. Eğer Franck de masum çıkarsa ne yapacağını bilmiyordu.

Ön koltuktaki telsiz çıtırdadı. Macke'nin nabzı hızlandı. Şoför telsizi aldı: "Ben Wagner." Motoru çalıştırdı: "Yola çıktık. Tamam."

İşte başlıyordu.

Macke şoföre sordu: "Nereye gidiyoruz?"

"Kreuzberg."

Burası; şehir merkezinin güneyinde, ev kiralari düşük ve fazlasıyla kalabalık bir semtti.

Onlar hareket eder etmez hava saldırısı sirenleri çalmaya başladı. Bu, hiç de hoş olmayan bir karışıklık yaratacaktı. Macke, pencereden dışarı baktı. Projektör ışıkları dev bir sihirbaz değneği gibi dönüyordu. Bu projektörlerin zaman zaman bomba uçaklarını yakalaması gerektiğini düşündü ama böyle bir şeyin olduğunu hiç görmemişti. Sirenler ulumayı kestiğinde bombardıman uçaklarının gittikçe yaklaşan gürültüsünü duyabiliyordu. Savaşın ilk yıllarında İngiliz bombardıman uçakları birkaç düzinelik gruplarla saldırırdı ki o bile yeterince kötüydü; fakat şimdilerde her seferinde yüzlerce uçak gönderiyorlardı. Çıkardıkları ses, bombalar düşmeden önce bile dehşet saçıyordu.

"Sanırım bu geceki görevimizden vazgeçeceğiz," dedi Werner.

"Elbette vazgeçmeyeceğiz," dedi Macke.

Uçakların kükremesi biraz daha arttı.

Araba Kreuzberg'e yaklaşırken işaret fişekleri ve ufak yangınlar çıkaran bombalar düşmeye başladı. Bu semt, RAF'in şimdilerde uyguladığı strateji için tipik bir hedefti: Mümkün olduğunca çok sayıda sivil fabrika işçisi öldürüyorlardı. Churchill ve Attlee, insanı afallatan bir ikiyüzlülükle sadece askerî hedefleri bombaladıklarını iddia ediyor ve sivil kayıpların, istenmeyen üzücü sonuçlar olduğunu söylüyorlardı. Ama Berlinliler öyle olmadığını biliyordu.

Wagner, alevlerin gelişigüzel aydınlattığı caddeler boyunca hızla ilerledi. Etrafta hava saldırı görevlileri dışında kimse yoktu; yasa gereği herkes, sığınaklara girmek zorundaydı. Sokaklarda sadece ambulanslar, itfaiye araçları ve polis otoları geziyordu.

Macke, gizlice Werner'i izledi. Çocuğun asabı bozulmuş gibiydi; tama-

men hareketsiz duramıyor, endişe içinde pencereden dışarı bakıyor, bilinçsiz bir gerginlikle ayağını oynatıp duruyordu.

Macke, çok yakın ekibi dışında hiç kimseye şüphelerinden bahsetmemiştir. Şimdi onun casus olduğunu düşündüğünü iddia etse bile bu adamı Gestapo operasyonlarına götürdüğünü itiraf etmek kendisi için oldukça zor olacaktı. Bu yüzden, kendi bodrumundaki işkence odasında sorguya alınabilirdi. Kesinlikle emin olana kadar bunu yapmayacaktı. Sorgulanmaktan kurtulabilmesinin tek yolu, amirinin önüne suçüstü yakaladığı bir casus koymaktı.

Fakat şüphesinde haklıysa Werner'in bütün ailesini ve arkadaşlarını tutuklayacak ve büyük bir casus şebekesini yok ettiğini ilan edebilecekti. İşte o zaman tablo değişecekti. Terfi bile alabilirdi.

Hava saldırısı ilerledikçe düşen bombaların tipleri de değişmeye başladı ve Macke, güçlü patlayıcıların tok gümlerini duydu. Hedef ışıkla işaretlenir işaretlenmez RAF; bir yangın başlatmak için önce büyük yağ bombaları atmayı, sonra da alevleri etrafa dağıtarak kurtarma ekiplerinin işini güçleştirecek güçlü patlayıcılar bırakmayı tercih ediyordu. Fevkalade zalimce bir taktikti ama Macke, Luftwaffe'nin de benzer şekilde bombalandığını biliyordu.

Beş katlı apartmanlarla dolu bir cadde boyunca dikkatle ilerlerken Macke'nin kulaklığından ses gelmeye başladı. Bulundukları bölge, müthiş bir bombardımana tutuluyordu; birçok bina yıkılmıştı bile. Werner, "Yüce İsa aşkına, hedef bölgenin tam göbeğindeyiz!" dedi, sesi titreyerek.

Macke'nin umurunda değildi; onun için bu gece, zaten bir ölüm kalım gecesi idi. "Daha iyi," dedi. "Piyanist, hava saldırısının ortasında Gestaponun gelmeyeceğini düşünecek."

Wagner, yanan bir kilisenin yanında arabayı durdurdu ve bir yan sokağı işaret etti: "Şu tarafa." Macke ve Werner arabadan indi.

Macke, yanında Werner arkasında Wagner'le yan caddede hızlı hızlı yürüdü. "Bunun bir casus olduğundan emin misin?" diye sordu Werner. "Başka bir şey olamaz mı?"

"Telsiz sinyali yayan biri," dedi Macke, "başka ne olabilir ki?"

Macke, kulaklığındaki sesi güç bela da olsa hâlâ duyuyordu; hava saldırısı tam bir kakofoni gibiydi: uçaklar, bombalar, uçaksavar toplar, yıkılan binaların çatırtısı ve muazzam yangınların kükremesi.

İçindeki atların dehşet içinde kişnediği bir ahırın yanından geçtiler; kulaklıktaki ses daha da güçlendi. Werner, endişe içinde iki yanına bakıyordu. Eğer bir casusla meslektaşları Gestapo tarafından yakalanmak

üzere olduğu için korkuyor ve bunu önlemek için ne yapabileceğini düşünüyor olmalıydı. Acaba son sefer uyguladığı hileye mi başvuracaktı yoksa onları uyarmak için yeni bir yol mu deneyecekti? Eğer Werner bir casus değilse bütün bu maskaralık da vakit kaybından başka bir şey olmayacaktı.

Macke, kulaklığı çıkarıp Werner'e uzattı. "Dinle bak," dedi, yürümeye devam ederken.

Werner başını salladı. "Gittikçe güçleniyor," dedi. Bakışlarında neredeyse çılgınca bir endişe vardı. Kulaklığı geri verdi.

Sanırım seni enseledim, diye düşündü Macke, zafer kazanmış gibi.

Az önce yanından geçtikleri binaya bir bomba düştü ve muazzam bir çatırtı koptu. Dönüp baktıklarında alevlerin, pencereleri kırılmış bir fırını yaladığını gördüler. "Yüce İsa," dedi Wagner, "iyi sıyırıldık."

Bahçesi asfalt kaplı, tuğladan yapılmış tek katlı bir okul binasına geldiler. "Sanırım, buradalar," dedi Macke.

Üç adam, girişteki birkaç basamağı çıktı. Kapı kilitli değildi. İçeri girdiler. Okulun geniş koridorlarından birindeydiler. Koridorun ucunda, muhtemelen yemekhaneye açılan geniş bir kapı vardı. "Dümdüz ilerde," dedi Macke. 9mm Luger tabancasını çekti.

Werner silahsızdı.

Fazlasıyla yakın bir yerden gelen bir çatırtı, bir gümleme ve bir patlama kükremesi duydular. Okulun bütün camları kırıldı ve cam kırıkları zemin karolarının üstüne yağdı. Bomba, çocuk bahçesine düşmüş olmalıydı.

Werner bağırdı: "Herkes kaçsın! Bina yıkılmak üzere!"

Macke'nin görebildiği kadarıyla binanın yıkılmasa gibi bir tehlike yoktu. Bu, Werner'in piyanisti uyarmak için yaptığı bir numaraydı.

Werner koşmaya başladı ancak geldikleri yöne doğru kaçmak yerine koridorun sonundaki kapılara doğru koşuyordu.

Arkadaşlarımı uyarmaya koşuyor, diye düşündü Macke. Wagner silahını çekince "Hayır, sakın ateş etme!" dedi.

Werner, koridorun sonuna ulaştı; hızla kapıları açtı. "Herkes kaçsın!" diye bağırdı. Sonra sustu ve olduğu yerde kalakaldı.

İçeride, Macke'nin adamı elektrik mühendisi Mann, bavul tipi bir telsizin başında gelişigüzel bir şeyler tıklıyordu. Yanında ise silahlarını çekmiş vaziyette Schneider ve Richter dikiliyordu.

Macke, zafer duygusuyla gülümsedi: Nihayet Werner'i, kurduğu tuzağa düşürmüştü.

Wagner yürüdü, silahını Werner'in kafasına dayadı.

“Seni Bolşevik bozuntusu,” dedi Macke. “Tutuklusun.”

Werner atik davrandı: Başını hızla Wagner’in tabancasından uzaklaştırdı, silah tutan kolunu yakaladı ve Wagner’i yemekhanenin içine çekti; bir an için oradaki tabancalara karşı Wagner’i kendine kalkan yaptı; sonra onu ileri itti, Wagner tökezleyip düştü. Bir sonraki saniyede Werner, koridora fırlayıp kapıları kapattı.

Birkaç saniyeliğine koridorda sadece Macke ve Werner kaldı.

Werner, Macke’ye doğru gitti.

Macke tabancayı ona doğrulttu: “Dur! Yoksa vururum.”

“Hayır, vurmazsın,” dedi Werner, ona yaklaşarak. “Çünkü diğerlerini öğrenmek için beni sorgulamak isteyeceksin.”

Macke tabancasını Werner’in bacaklarına çevirdi: “Seni, dizlerinde kurşunla da sorgulayabilirim.”

Macke ateş etti ama ıskaladı.

Werner onun üstüne atılıp Macke’nin tabanca tutan eline vurdu. Macke tabancayı düşürdü. Silahı almak için eğildiğinde Werner koşturaya başladı.

Macke tabancayı aldığı anda Werner okulun girişine ulaşmıştı. Macke dikkatle onun bacaklarına nişan alıp ateş etti.

İlk üç atışı da ıskaladı. Werner kapıdan çıktı.

Macke, açık duran kapıdan dışarı ateş etti ve Werner, bir çığlık atarak yere düştü.

Macke koştu; yemekhaneden çıkan diğerlerinin de arkasından koştuğunu duyduğu anda, okulun çatısı yarıldı. Bir gümlleme sesi duyuldu ve sıvı gibi bir yangın, bir havuz fışkıyesi gibi serpilip ortalığa yayıldı. Macke, dehşet çığlıkları attı ve elbiseleri tutuşunca acıyla böğürdü.

Yere düştü. Sonra yalın bir sessizlik ve sonra da karanlık geldi.

(v)

Hastane girişinde doktorlar, gelen yaralıları öncelik sırasına ayırıyordu. Sadece berelenmeleri veya ufak kesikleri olanlar, ayakta tedavi bölümünün bekleme odasına gönderiliyordu. En kıdemsiz hemşireler oradaydı; gelen hastaların yaralarını temizleyip bir aspirinle acılarını hafifletiyorlardı.

Durumu daha ciddi olanların acil tedavileri ise hemen giriş salonunda başlıyor; sonra da üst kattaki uzman hekimlere götürülüyorlardı.

Ölenler ise hastane bahçesine çıkarılıyor, soğuk toprağa uzatılıyor ve yakınları gelip onları alana kadar orada kalıyorlardı.

Dr. Ernst, yanıklarının acısıyla çığlıklar atan bir hastayı muayene etti;

hastaya morfin verilmesini söyledi ve “Sonra elbiselerini çıkarıp yanıklara merhem sürün,” diyerek bir sonraki hastaya geçti.

Carla şırıngasına morfin çekerken Frieda da hastanın kömürleşmiş elbiselerini kesmeye başladı. Erkek hastanın, bütün sağ yanını kaplayan berbat yanıkları vardı ama sol tarafı o kadar kötü değildi. Carla, hastanın sol kalçasında temiz bir nokta buldu. Adamın yüzüne baktığı o anda şırınga iğnesini batırmaya hazırlanıyordu ki donakaldı.

Burnunun altında bir çamur bulaşığı gibi duran o siyah bıyıklı yuvarlak suratı tanıyordu. İki yıl önce evlerine gelip babasını tutuklamıştı. Ondan sonra babasını bir daha gördüğünde babası ölmek üzereydi. Bu adam, Gestapodan Müfettiş Thomas Macke’ydi

Sen benim babamı öldürdün, diye düşündü Carla. Şimdi, ben de seni öldürebilirim.

Gayet kolay olurdu. Azami morfin dozunun dört kat fazlasını verebilirdi. Hiç kimse fark etmezdi; özellikle de bu gece. Macke anında bilincini kaybeder ve birkaç dakika sonra da ölürdü. Neredeyse ayakta uyuyacak kadar yorgun doktorlar, kalbinin durduğuna hükmederdi. Bu teşhisten hiç kimse şüphe duymazdı ve hiç kimse, kuşkucu sorular sormazdı. Muazzam bir hava bombardımanından ölen –hepsinin ruhu şad olsun– binlerce insandan biri olurdu.

Werner’in, Macke’nin onu enselemeye niyetlendiğinden korktuğunu biliyordu. Bundan sonra her an Werner tutuklanabilirdi. *İşkence altındayken herkes konuşur.* Werner; Frieda’yı, Heinrich’i, diğerlerini ve Carla’yı ele verebilirdi. Şimdi, bir dakika sonra Carla, bu insanların hepsini kurtarabilirdi.

Ama tereddüt etti.

Kendine nedenini sordu: Macke bir işkenceci ve bir katildi. Binlerce kez ölmeyi hak ediyordu. Carla, Joachim’i öldürmüş veya en azından öldürülmesine yardım etmişti. Ama Joachim, Carla’nın annesini öldürmesiye tekmelemişti ve Carla da onun kafasına demir bir tencereyle vurmuştu. Fakat şimdi durum farklıydı.

Macke bir hastaydı.

Carla dindar biri değildi ama bazı şeylerin kutsallığına inanıyordu. O bir hemşireydi ve hastalar ona güven beslerdi. Macke’nin hiçbir tereddüt göstermeden işkence yapacağını ve cinayet işleyeceğini biliyordu ama kendisi, Macke değildi –Carla o tür bir insan değildi. Bu tereddüdün Macke’yle alakası yoktu: Bu, kendisi ile ilgili bir şeydi.

Bir hastayı öldürürse bir daha mesleğine devam edemeyeceğini ve hiçbir hastaya bakamayacağını hissetti. Çünkü o zaman; müşterilerinin parasını

çalan bir bankerden veya rüşvet alan bir politikacıdan veya din derslerine katılan küçük kızları elleyen bir rahipten farkı kalmayacak, kendi kendine ihanet etmiş olacaktı.

“Ne bekliyorsun?” diye sordu Frieda. “Sakinleşmeden ona merhem sürmem.”

Carla, iğneyi Thomas Macke’ye batırdı; Macke çığlık atmayı kesti.

Frieda, Macke’nin yanıklarına merhem sürmeye başladı.

“Bu hasta sadece sarsıntı geçirmiş,” dedi Dr. Ernst, başka bir hastayı muayene ederken. “Ama kalçasında bir kurşun var.” Sesini yükseltip hastayla konuşmaya çalıştı. “Nasıl vuruldun? Bu gece RAF’in üzerimize atmadığı tek şey, mermi.”

Carla dönüp baktı. Hasta yüzükoyun yatıyordu. Pantolonu kesilmişti; kızı görünüyordu: Beyaz bir teni, bel çukurunda sarı kılları vardı.

Hasta sersemlemiş gibiydi ama bir şeyler mırıldandı.

“Polis silahları kazayla patladı mı diyorsun?” diye sordu Ernst.

Hasta, daha anlaşılır bir cevap verdi: “Evet.”

“Kurşunu çıkaracağım. Çok acıyacak ama morfin sıkıntısı çekiyoruz ve durumu senden daha kötü olan hastalar var.”

“Önemli değil.”

Carla, yarayı temizledi; Ernst, dar uzun bir kısıkaç aldı. “Yastığı ısır,” dedi, hastaya. Kısıkaçı yaranın içine soktu.

Ağzı yastıkla dolu hasta, boğuk bir acı çığlığı attı.

“Kaslarını sıkınamaya çalış,” dedi Dr. Ernst. “Sıkarsan daha çok acır.”

Carla, bunun çok aptalca bir laf olduğunu düşündü. Hiç kimse, içine alet sokulan bir yarası varken kaslarını gevşetemezdi.

Hasta, böğürdü: “Ah! Hay nalet!”

“Tuttum onu,” dedi Dr. Ernst. “Kıpırdamamaya çalış.”

Hasta hareketsiz bekledi, Ernst kurşunu çıkarıp bir tepsie attı.

Carla kanı temizledi, yaraya merhem sürdü.

Hasta sırtüstü dönmeye çalıştı.

“Hayır,” dedi Carla. “Yüzükoyun yatmalıs—”

Durakaldı. Hasta, Werner’di!

“Carla?” dedi Werner.

“Benim,” dedi Carla, mutlulukla. “Kıcına bandaj yapıyorum.”

“Seni seviyorum,” dedi Werner.

Carla, hiç profesyonelce olmasa da kollarını onun boynuna doladı: “Ah benim sevgilim, ben de seni seviyorum.”

(vi)

Thomas Macke, yavaş yavaş kendine geldi. İlk başta, rüyadaymış gibiydi. Sonra biraz daha çevresinin farkına vardı: Morfin etkisi altında ve bir hastanede olduğunu anladı. Derisinin –özellikle de sol tarafının neden o kadar acıdığını da biliyordu. Morfinin acıyı azalttığını ama tamamıyla gideremediğini anlayabiliyordu.

Yavaş yavaş, buraya nasıl geldiğini de hatırladı: Bomba yemişti. O anda bir suçlunun peşinden koşuyor ve patlama noktasından uzaklaşıyor olmasaydı muhtemelen şimdi ölmüş olurdu. Peşinden gelenler ölmüş olmalıydı: Mann, Schneider, Richter ve genç Wagner.

Macke'nin bütün ekibi.

Ama Werner'i yakalamıştı.

Ya da gerçekten yakalamış mıydı? Evet, onu vurmuştu ve Werner yere düşmüştü; sonra da bomba patlamıştı. Kendisi kurtulduğuna göre Werner de kurtulmuş olabilirdi.

Şimdi Werner'in bir casus olduğunu bilen tek kişi kendisiydi. Patronu Amir Kringelein ile konuşması gerekiyordu. Kalkıp oturmaya çalıştı ama kıpırdayacak gücü olmadığını fark etti. Hemşireyi çağırmaya karar verdi; fakat ağzını açtığında hiç ses çıkmadı. Bu çabası bütün gücünü tüketti ve tekrar uyudu.

Tekrar uyandığında gece olduğunu hissetti. Ortalık sessizdi, hiçbir şey kıpırdamıyordu. Gözlerini açtığında suratına bakan bir yüz gördü.

Werner'di.

“Şimdi buradan ayrılacaksın,” dedi Werner.

Macke, yardım istemek için bağırmaya çalıştı ama konuşamadı.

“Yeni bir yere gidiyorsun,” dedi Werner. “Orada, artık bir işkenceci olma-yacaksın –aslında orada, işkence edilen kişi sen olacaksın.”

Macke, çılgılık atmak için ağzını açtı.

Yüzüne bir yastık indi; ağzının ve burnunun üstüne bastırıldı. Macke, nefes alamadığını hissetti. Mücadele etmeye çalıştı ama sanki vücudunda hiç kuvvet kalmamıştı. Ciğerlerine nefes çekmeye çalıştı ama sanki hiç hava da kalmamıştı. Panik hissetmeye başladı. Başını iki yana oynatmayı başardı ama yastık daha da sert bastırıldı. Sonunda bir ses çıkarmayı başardı ama o da boğazından çıkan bir hırıltıdan ibaretti.

Kâinat, bir ışık diskine dönüştü. Sonra yavaş yavaş, bir noktaya dönüşene kadar küçüldü.

Sonra, nokta da kayboldu.

1943 (III)

“Benimle evlenir misin?” diye sordu Volodya Peshkov ve nefesini tuttu.

“Hayır,” dedi Zoya Vorotsyntsev. “Ama teşekkür ederim.”

Zoya, hemen her konuda müthiş bir soğukkanlılıkla tepki verirdi ama bu cevap, Zoya için bile fazla soğuktu.

Moskva Hotel’in lüks yataklarından birindeydiler ve biraz önce sevişmişlerdi. Zoya iki kez orgazm olmuştu: En sevdiği seks tipi oral seksti. Volodya dua eder gibi bacaklarının arasına diz çöktüğünde bir yastık yığınının üzerine oturmayı seviyordu. Volodya ona tapmaya hazırdı ve Zoya da bu iyiliğe tutkuyla karşılık veriyordu.

Bir yıldan uzun bir süredir birlikteydiler ve görünüşe göre her şey gayet yolunda gidiyordu. Zoya’nın reddetmesi, Volodya’nın aklını karıştırdı. “Beni seviyor musun?” diye sordu.

“Evet,” dedi Zoya. “Sana tapıyorum. Bana evlenme teklif edecek kadar beni sevdiğin için teşekkür ediyorum.”

Eh, bu cevap biraz daha iyi sayılırdı: “Öyleyse neden kabul etmiyorsun?”

“Savaşan bir dünyanın içinde çocuk doğurmak istemiyorum,” dedi Zoya.

“Pekâlâ. Bunu anlayabilirim.”

“Savaşı kazandığımızda tekrar teklif et.”

“O zaman da seninle evlenmek istemeyebilirim.”

“Eğer o kadar hercaiysen bugün teklifini kabul etmemekle iyi etmişim demektir.”

“Özür dilerim. Bir an için senin sataşılmaktan hoşlanmadığını unutmuşum.”

“Çiş yapmam lazım,” dedi Zoya. Yataktan kalktı, otel odasında çırılçıplak yürüdü. Volodya, Zoya’nın bu hâlde seyredilmeye izin verdiğine inanamıyordu. Bir manken ya da bir film yıldızı kadar güzel bir vücudu vardı; süt beyazı teni ve açık sarı saçları –her şeyi muhteşemdi. Zoya, kapıyı kapatmadan tuvalete oturdu; Volodya onun çiş sesini dinledi. Zoya’nın hayâ eksikliği, Volodya için daimî bir zevk gibiydi.

Volodya şu anda işinin başında olmalıydı.

Müttefik liderler ne zaman burayı ziyarete gelse Moskova'nın istihbarat topluluğu darmadağın oluyordu. Volodya'nın normal rutini de 18 Ekim'de başlayan Dışişleri Bakanları Konferansı¹ yüzünden altüst olmuştu.

Ziyaretçi liderler: Amerikan Dışişleri Bakanı Cordell Hull ve İngiliz Dışişleri Bakanı Anthony Eden'di. Çin'i de dâhil ederek bir Dörtlü Güç Paktı oluşturmak gibi ahmakça bir önerileri vardı. Stalin bunun bir saçmalık olduğunu düşünüyor neden böyle bir öneriyle vakit kaybettiklerini anlamıyordu. Amerikalı Hull, yetmiş yedi yaşındaydı ve kan tükürüyordu –doktoru da onunla birlikte Moskova'ya gelmişti– ama bu yüzden bir güçsüzlük göstermiyor pakt için ısrar ediyordu.

Konferans sırasında yapılacak çok iş vardı ve gizli polis NKVD, en hazzetmediği rakibiyle –yani Volodya'nın üniformasını giydiği Kızıl Ordu İstihbaratıyla iş birliği yapmak zorundaydı.

Otelin odalarına mikrofon gizlemeleri gerekiyordu –bulundukları oda da bir mikrofon vardı ama Volodya onu devre dışı bırakmıştı. Misafir bakanlar ve maiyetleri dakikası dakikasına gözetim altında tutulmalı; bagajları gizlice açılıp içlerine bakılmalı; telefon konuşmaları ise kaydedilmeli, metinleri yazılmalı, Rusçaya çevrilmeli, okunmalı ve özetlenmeliydi. Misafirlerin karşılaştıkları insanların –garsonlar ve oda hizmetlileri dâhil– büyük çoğunluğu, NKVD ajanlarıydı ama bunlar haricinde otelin lobisinde veya caddede konuştukları herkesin de incelenmesi –hatta belki de tutuklanması, hapse atılması ve işkence altında sorgulanması– gerekiyordu. Çok fazla iş vardı yani.

Volodya ise yükseklerde uçuyordu. Berlin'deki casusları fevkalade değerli bilgiler gönderiyordu. Ona, Almanların yaz taarruzu için Hisar Harekâtı'nın planlarını göndermişlerdi ve Kızıl Ordu, Almanları muazzam bir yenilgiye uğratmıştı.

Zoya da mutluydu. Sovyetler Birliği nükleer araştırmalara geri dönmüştü ve Zoya, nükleer bomba yapmakla görevli bir ekiple çalışıyordu. Batı'daki çalışmaların çok gerisindeydiler; çünkü Stalin'in kuşkuculuğu çalışmaların ertelenmesine neden olmuştu ama bunu telafi etmek için İngiltere ve Amerika'daki Komünist casuslardan son derece değerli bilgiler alıyorlardı –ki bu casuslar arasında, eskiden Volodya'nın okul arkadaşı olan Willi Frunze de vardı.

Zoya tekrar yatağa geldi.

“İlk tanıştığımızda benden pek hoşlanmamış gibi görünüyordun,” dedi

¹ 11 Kasım'a kadar süren konferans, 1943 Moskova Konferansı adıyla tarihe geçti. Türkiye'nin savaşa katılmaya zorlanması konusu da bu konferansta dile getirildi (çev. notu).

Volodya.

“Erkekleri sevmezdim,” dedi Zoya. “Hâlâ da sevmiyorum. Hemen hepsi sarhoş, zorba ve ahmak. Senin farklı olduğunu kestirmek biraz vaktimi aldı.”

“Sanırım, teşekkür etmeliyim,” dedi Volodya. “Ama erkekler gerçekten o kadar kötü mü?”

“Etrafına bak,” dedi Zoya. “Ülkemize bak.”

Volodya uzandı ve yatağın baş ucundaki radyoyu açtı. Yatak başlığının arkasındaki dinleme cihazını devre dışı bırakmıştı ama gene de dikkatli olmak gerekiyordu. Radyo ısındığında bir askerî bandonun çaldığı marş duyuldu. Artık kimsenin kulak misafiri olamayacağını düşünen Volodya, “Stalin ve Beria’dan bahsediyorsun,” dedi. “Ama onlar ilelebet etrafımızda olmayacak.”

“Benim babam nasıl gözden düştü, biliyor musun?”

“Hayır. Annemle babam buna hiç değinmediler.”

“Bunun bir nedeni var.”

“Anlat bana.”

“Annemin söylediğine göre babamın çalıştığı fabrikada Moskova Sovyetine¹ vekil göndermek için bir seçim yapılacaktı. Bir Bolşevik adaya karşı bir de Menşevik aday varmış ve babam da bu Menşevik adayın ne anlattığını dinlemeye gitmiş. Ama Menşevik adayı ne desteklemiş ne de ona oy vermiş; fakat onun toplantısına giden herkes işinden olmuş ve birkaç hafta sonra da babam tutuklanıp Lubyanka’ya götürülmüş².”

Lubyanka Meydanı’ndaki NKVD karargâhından söz ediyordu.

Zoya devam etti: “Annem senin babana gitmiş ve yardım etmesi için yalvarmış. Baban, hemen Lubyanka’ya gitmiş. Babamı kurtarmışlar ama diğer on iki kişinin vurulmasını seyretmişler.”

“Bu çok korkunç,” dedi Volodya. “Ama Stalin—”

“Hayır. Bu olay 1920’de. Stalin o zaman sadece, Sovyet-Leh Savaşı’nda bir Kızıl Ordu komutanıydı. O zaman lider, Lenin’di.”

“Yani bu olay Lenin zamanında mı olmuş?”

“Evet. Görüyorsun işte, mesele sadece Stalin ve Beria değil.”

Volodya’nın Komünizm tarihine bakışı, fena hâlde sarsılmıştı.

“Ne peki?”

Kapı açıldı.

¹ Sovyet kelimesi bir tür *temsilciler meclisi* anlamında kullanılıyor (çev. notu).

² Zoya’nın anlattığı olay, *Devlerin Düşüşü* kitabının kırkinci bölümünde anlatılıyor (çev. notu).

Volodya, yatağın baş ucundaki çekmecedeki tabancasını aldı.

Ama görebildiği kadarıyla gelen, kürk paltolu bir kızdı sadece; başka kimse yoktu.

“Özür dilerim, Volodya,” dedi kız. “Yanında misafirin olduğunu bilmiyordum.”

“Bu kız da kim oluyor?” dedi Zoya.

“Nataşa,” dedi Volodya, “kapımı nasıl açtın?”

“Bana bu maymuncuğu sen verdin. Oteldeki bütün kapıları açıyor.”

“İyi de... kapıyı çalabilirdin?”

“Özür dilerim. Sana kötü bir haber vermeye gelmiştim.”

“Nedir?”

“Benden istediğin gibi Woody Dewar’ın odasına gittim ama başarılı olmadım.”

“Ne yaptın ki?”

“Bunu,” dedi Nataşa, kürk paltosunun önünü açtı ve çınlıplak vücudunu gösterdi. Kasıklarındaki kara renkli gür kıllarla şehvet uyandıran bir kızdı.

“Tamam anladım, paltonun önünü kapat,” dedi Volodya. “Sana ne söyledi?”

Kız hemen İngilizce konuşmaya geçti: “Sadece, ‘Hayır,’ dedi. Dedim ki: ‘Hayır da ne demek oluyor?’ Dedi ki: ‘Evet kelimesinin tam tersi demek oluyor.’ Sonra gidip kapıyı açtı ve ben dışarı çıkana kadar da açık tuttu.”

“Bok herif,” dedi Volodya. “Başka bir yol düşünmem gerekecek.”

(ii)

Chuck Dewar, öğle yemeğinde içtiği bira yüzünden kızaran suratıyla öğleden sonra Düşman Arazisi birimine gelen Yüzbaşı Vandermeier’ı görünce bir sorun çıkacağını anlamıştı.

Pearl Harbor’ın istihbarat birimi genişletilmişti.

Eskiden HYPO İstasyonu olarak anılan birimin yeni adı, Pasifik Okyanusu Bölgesi Ortak İstihbarat Merkezi ya da JICPOA olarak değiştirilmişti.

Vandermeier’in peşinde bir de bahriye çavuşu vardı. “Hey pudriyer ponponları, siz ikiniz,” dedi Vandermeier. “Burada bir şikâyetçiniz var.”

Buradaki operasyon büyümüştü ve herkes belli konularda uzmanlaşmaya başlamıştı. Chuck ve Eddie, Amerikan kuvvetlerinin Pasifik’te savaşarak ele geçirdikleri tek tek adalarda nerelerde karaya çıkacaklarını gösteren

bölge haritasını çıkarmakta uzmanlaşmıştı.

“Bu, Çavuş Donegan,” dedi Vandermeier. Deniz piyade çavuşu, çok uzun boyluydu ve çakı gibi bir adamdı. Chuck, cinsel sorunları olan Vandermeier’in ona vurulmuş olabileceğini düşündü.

Chuck ayağa kalktı: “Tanıştığımıza sevindim, Çavuş. Ben Kıdemli Üstçavuş Dewar.”

Chuck ve Eddie terfi etmişlerdi. Amerikan silahlı kuvvetlerine binlerce er ve erbaş geliyordu ama subay kıtlığı vardı ve savaştan önce astsubay kadrosuna girenler rütbelerinin hızla yükseleceğini biliyordu. Chuck ve Eddie’nin şimdi üs dışında yaşamaya hakları vardı ve birlikte küçük bir daire kiralamışlardı.

Chuck elini uzattı ama Donegan onun elini sıkmadı.

Chuck yerine oturdu. Kendi rütbesi bu çavuştan birazcık daha yüksekti ve kendisine kaba davranan birine karşı nazik olmaya niyeti yoktu. “Sizin için ne yapabilirim, Yüzbaşı Vandermeier?” diye sordu.

Yüzbaşının üstçavuşlara eziyet etmesinin birçok yolu vardı ve Vandermeier o yolların hepsini bilirdi. Görev ve nöbet çizelgelerini öyle ayarlıyordu ki Chuck ve Eddie, aynı günde izinli olamıyordu. Yazdıkları raporlara sadece “yeterli” yazıyordu ve “mükemmel” haricindeki her değerlendirilmenin, onların sicili için kara bir işaret olduğunu biliyordu. Maaş vizesine kafa karıştıran mesajlar gönderiyordu ve böylece Chuck ve Eddie, maaşlarını ya geç ya da almaları gerekenden az alıyor ve bu karışıklıkları düzeltmek için saatlerini harcıyorlardı. Yüzbaşı gerçek bir baş belasıydı. Ve şimdi de yeni bir bokluk peşindeydi.

Donegan, cebinden pis bir kâğıt parçası çıkarıp açtı. “Bu sizin çalışmanız mı?” diye sordu, ter ters.

Chuck kâğıdı aldı. Solomon Adaları içinde bir grup olan New Georgia haritasıydı. “Kontrol edeyim,” dedi. Aslında kendi yaptığı bir çalışmaydı ve Chuck bunu biliyordu ama zaman kazanmaya çalışıyordu.

Dosya dolabına gidip bir çekmeceyi çekti, New Georgia dosyasını çıkardı ve dizileyle iterek çekmeceyi kapattı. Masasına döndü, yerine oturdu, dosyayı açtı.

Dosyanın içinde, Donegan’ın getirdiği haritanın bir kopyası vardı. “Evet,” dedi Chuck. “Bu benim çalışmam.”

“Güzel, bu haritanın bir boka yaramadığını söylemeye geldim,” dedi Donegan.

“Öyle mi?”

“Tam şuraya bak. Orman denize kadar iniyormuş gibi göstermişsin ama

burada çeyrek mil genişliğinde bir kumsal var.”

“Bunu duyduğuma üzüldüm.”

“Üzüldün ha!” Öğle yemeğinde Donegan da Vandermeier kadar çok bira içmişti ve hır arıyordu. “O kumsalda benim elli adamım öldü.”

Vandermeier geçirdi ve araya girdi: “Böyle bir hatayı nasıl yaparsın, Dewar?”

Chuck sarsılmıştı. Eğer elli adamın ölmesinden sorumluyorsa böyle bağırmayı hak etmiş demekti. “Şunun üzerinden çalıştık,” dedi. Dosyanın içinde, belki de Victorian Çağ’dan kalma tutarsız haritalar vardı; daha yeni olan donanma şemaları ise deniz derinliğini gösteriyordu ama kıyı özelliklerini neredeyse hiç göstermiyordu. O nokta hakkında hiçbir rapor veya telsiz deşifresi de yoktu. Dosyadaki diğer tek belge ise bir hava keşfinde çekilmiş bulanık bir siyah beyaz fotoğrafı. Chuck, fotoğraf üzerinde söz konusu noktaya parmağını koydu: “Burada ağaçlar kıyıya kadar inmiş gibi görünüyor. Acaba orada metcezir var mı? Metcezir yoksa kum alan bu fotoğraf çekildiğinde deniz yosunuyla kaplı olabilir. Yosunlar hızlı büyür ve aynı hızda ölür.”

“O bölgede savaşmak zorunda kalsaydın böylesine rahat konuşuyor olmazdın,” dedi Donegan.

Belki de haklıdır, diye düşündü Chuck. Donegan saldırgan tavırlı kaba bir herifti ve baş belası Vandermeier da ona çanak tutuyordu ama bunlar, Donegan’ın yanıldığı anlamına gelmezdi.

“Evet ya Dewar,” dedi Vandermeier. “Belki sen ve nonoş arkadaşın, bir sonraki taarruzda deniz piyadeleriyle gitmelisiniz. Böylece çatışma sırasında haritalar ne işe yarıyor öğrenirsiniz.”

Chuck, güzel bir hazırcıvaplıkla karşılık vermeye hazırlanırken birdenbire Vandermeier’in fikri cazip geldi. Belki de gerçek bir çatışma görmeliydi. Bir masanın başında otururken atıp tutmak kolaydı. Donegan’ın şikâyeti ciddiye alınmayı hak ediyordu.

Diğer taraftan bu, hayatını tehlikeye atmak demekti.

Chuck, Vandermeier’in gözünün içine baktı: “Bu iyi bir fikir, Yüzbaşı,” dedi. “Böyle bir görev için gönüllü olmak istiyorum.”

Donegan şaşırmışa benziyordu; sanki vaziyeti yanlış değerlendirmiş olabileceğini düşünmeye başlamış gibi bakıyordu.

Eddie, ilk kez konuştu: “Ben de. Ben de giderim.”

“Güzel,” dedi Vandermeier. “Ya akıllanarak dönersiniz –ya da hiç dönmezsiniz.”

(iii)

Volodya, Woody Dewar'ı bir türlü sarhoş edemiyordu.

Moskva Hotel'in barında, genç Amerikalının önüne bir kadeh votka koydu ve okul çocuğu gibi konuştuğu İngilizcesiyle "Bunu beğeneceksiniz," dedi. "En iyi votkadır."

"Çok teşekkür ederim," dedi Woody. "Makbule geçti." Ama kadehe hiç dokunmadı.

Woody, uzun boylu ve fasulye sırtığı gibi bir adamdı ve saflık derecesinde dürüsttü; o yüzden de Volodya onu hedef seçmişti.

Tercüman aracılığıyla konuşurlarken Woody, "Peshkov soyadı Rusya'da sık rastlanan bir isim mi?" diye sordu.

"Pek sayılmaz," dedi Volodya, Rusça konuşarak.

"Ben Buffalo'da oturuyorum. Orada, adı Lev Peshkov olan bir iş adamı var. Acaba akraba mısınız diye merak ettim."

Volodya afalladı. Babasının, Lev Peshkov adında bir kardeşi vardı ve Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Rusya'dan ayrılmıştı. Fakat dikkatli olması gerektiği için kaçamak bir cevap verdi: "Babama sormam lazım."

"Lev Peshkov'un oğlu Greg'le Harvard'da beraber okuduk. Kuzenin olabilir."

"Belki," dedi Volodya, endişe içinde masadaki polis casuslarına bakarak. Woody, Amerika'da biriyle tanış olmanın bir Sovyet vatandaşının şüpheli görülmesine neden olabileceğini anlamıyordu. "Biliyor musun Woody," dedi. "Bu ülkede, ikram edilen bir içkiyi reddetmek hakaret sayılır."

Woody, keyifle gülümsedi: "Amerika'da sayılmaz."

Volodya, kendi kadehini aldı; masanın etrafındaki, sivil memur veya diplomat gibi davranan gizli polisler baktı. "Şerefe içelim!" dedi. "Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği dostluğunun şerefine!"

Diğerleri de kadehlerini kaldırdılar. Woody de kaldırdı.

"Dostluğa!" diye bağırdılar.

Woody hariç herkes içti. Woody ağzına bile dokundurmadan kadehi masaya bıraktı.

Volodya, onun görüldüğü kadar saf olmadığını düşünmeye başladı.

Woody, Volodya'ya doğru eğildi: "Volodya, şunu anlamalısın ki ben hiç bir sır bilmiyorum. Böyle şeyler için fazlasıyla basit bir memurum."

"Ben de öyleyim," dedi Volodya ama bu, gerçeklerden uzak bir laftı.

"Söylemeye çalıştığım..." dedi Woody, "...bana soru sorabilirsin. Cevabını biliyorsam söylerim. Bunu yapabilirim çünkü benim bildiğim

hiçbir şey gizli bilgi olamaz. O yüzden beni sarhoş etmeye çalışmana veya odama fahişe göndermene gerek yok. Soru sorman yeter.”

Bu bir çeşit numara olmalı, diye düşündü Volodya. *Hiç kimse bu kadar masum olamaz.* Ama Woody ile dalga geçmeye karar verdi. “Pekâlâ,” dedi. “Neyin peşinde olduğunuzu bilmek istiyorum. Yani kişisel olarak senin de-ğil elbette. Delegasyonunuzun ve Bakan Hull’ın ve Başkan Roosevelt’in. Bu konferanstan ne bekliyorsunuz?”

“Dörtlü Güç Paktı’nı desteklemenizi.”

Bu, standart bir cevaptı ama Volodya ısrar etmeye karar verdi. “Biz de öyle anladık,” dedi.

Şimdi biraz –belki de olması gerekenden daha fazla– açık yürekli davranacaktı. İçgüdüleri ona, tehlikeyi göze almasını ve biraz açılmasını söylüyordu: “Çin ile pakt yapmak kimin umurunda. Avrupa’da Nazileri yenmemiz lazım. Bunu yapmamız için bize yardım etmenizi istiyoruz.”

“Ve biz de edeceğiz.”

“Bunu lafta söylüyorsunuz. Bu yaz Avrupa’yı işgal edeceğinizi de söylemiştiniz.”

“Eh, İtalya’yı işgal ettik!”

“Bu yeterli değil.”

“Önümüzdeki yıl da Fransa. Buna da söz verdik.”

“Öyleyse neden bir pakta ihtiyaç duyuyorsunuz.”

“Pekâlâ,” dedi Woody ve durdu. Düşüncelerini toplamaya çalıştı. “Amerikan halkına, Avrupa’nın işgalinin onların ne kadar menfaatine olduğunu göstermek istiyoruz.”

“Neden?”

“Nasıl *neden*?”

“Neden bunu Amerikan halkına açıklamak zorundasınız ki? Roosevelt Başkan değil mi? Kendi başına yapabilir!”

“Önümüzdeki yıl, seçim yılı. Başkan, tekrar seçilmek istiyor.”

“Yani?”

“Eğer Amerikan halkı, Başkanın ülkeyi Avrupa’da lüzumsuz bir savaşa soktuğunu düşünürse ona oy vermez. Bu yüzden Başkan meseleyi halkın önüne dünya çapında bir barış planı olarak koymak istiyor. Eğer Dörtlü Güç Paktı ile Birleşmiş Milletler örgütü için ciddi olduğumuzu gösterirsek o zaman Amerikan seçmeni, Fransa’nın işgalini daha barışçı bir dünya yolunda atılmış bir adım olarak görür.”

¹ Britanya ve ABD Donanmalarının 10 Temmuz 1943’te Sicilya’dan çıkarma yapmaya başlayarak İtalya Cephesi’ni açması, Husky Harekâtı adıyla biliniyor (çev. notu).

“Hayret bir şey,” dedi Volodya. “Roosevelt Başkan ama gene de yaptığı şeyler için her zaman bir bahane bulmak zorunda!”

“Öyle de denebilir,” dedi Woody. “Biz buna demokrasi diyoruz.”

Volodya, bu inanılması güç hikâyenin doğru olabileceğine dair sinisi bir kuşku duymaya başladı: “Yani şimdi bu pakt, Amerikan seçmenini Avrupa’nın işgaline ikna etmek için.”

“Aynen öyle.”

“Öyleyse neden Çin’e ihtiyaç duyuyorsunuz? Stalin, Müttefiklerin Çin’i de pakta dâhil etme ısrarından hiç hoşlanmadı.”

“Çin, zayıf bir müttefik.”

“O zaman boş verin Çin’i.”

“Çin’i dışarıda bırakırsak cesaretleri kırılır ve Japonlara karşı savaşmakta yeterince hevesli davranmazlar.”

“Ee?”

“O zaman Pasifik bölgesine daha fazla kuvvet yöneltmemiz gerekir ki bu da Avrupa’daki gücümüzü azaltır.”

Bu, Volodya’yı telaşlandırdı. Sovyetler Birliği, Müttefik güçlerinin Avrupa’dan Pasifik’e yönlendirilmesini istemiyordu: “Yani siz şimdi sırf Avrupa’nın işgaline daha fazla kuvvet ayırabilmek için Çin’e dostça bir el uzatıyorsunuz?”

“Evet.”

“Ne kadar da basit anlattın!”

“Basit de ondan,” dedi Woody.

(iv)

1 Kasım sabahının erken saatlerinde Chuck ve Eddie, Güney Denizi adası Bougainville açıklarındaydı ve ABD 3. Deniz Piyade Tümeni ile birlikte sabah kahvaltısında bifték yediler.

Ada, 125 mil uzunluğundaydı. Üzerinde, biri kuzeyinde biri de güneyinde olmak üzere iki ayrı Japon deniz üssü vardı. Amerikan deniz piyadeleri, adanın pek fazla savunması olmayan batı kıyısına çıkarma yapmaya hazırlanıyordu. Hedefleri, kıyıda mevzi tutmak ve bir uçak pisti yapmaya yetecek kadar arazi ele geçirmektir. Bu pist, Japon üslerine saldırı düzenlemek için kullanılacaktı.

Chuck, sabah saat yediyi yirmi altı geçte güvertede idi. Kasklarını giymiş ve sırt çantalarını yüklenmiş piyadeler, geminin yanından aşağıya sarkan halat ağlara akın ederek aşağıdaki yüksek kenarlı çıkarma botlarına atlıyor-

du. Yanlarında bir grup savaş köpeği de vardı: *Dobermann Pinscher* cinsi köpekler, yorulmak nedir bilmeyen bekçilerdi.

Botlar karaya yaklaşırken Chuck, hazırladığı haritadaki bir kusuru görmüştü bile. Yüksek dalgalar, dik bir kıyı şeridine çarpıyordu. Chuck botları izlerken bir tanesi dalgalara yan dönüp alabora oldu. Piyadeler, kıyıya çıkmak için yüzmeye başladı.

“Haritalarda kıyıdaki dalga şartlarını da göstermeliyiz,” dedi, şimdi güvertede yanında duran Eddie’ye.

“Bu bilgiyi nasıl edineceğiz?”

“Keşif uçakları, dalga köpüklerini de fotoğraflayacak kadar alçaktan uçmak zorunda kalacaklar.”

“Düşman üsleri o kadar yakinken alçak uçuş çok tehlikeli olur.”

Eddie haklıydı. Ama bunun, mutlaka bir çözümü olmalıydı. Chuck bunu, bu görevin sonucunda cevaplanması gereken ilk soru olarak aklına kaydetti.

Bu çıkarma için, her zamankinden daha fazla bilgiden yararlanmışlardı. Normal güvenilir haritalar ve deşifre etmesi zor hava fotoğrafları kadar, altı ay önce buraya bir denizaltından indirilen keşif ekibinin raporunu da kullanmışlardı. Keşif ekibi, dört mil uzunluğundaki bir kıyı şeridi üstünde çıkarma yapmaya uygun on iki kumsal tespit etmişti. Ama dalga şartları konusunda bir uyarıda bulunmamıştı. Belki de o gün dalga boyu o kadar yüksek değildi.

Diğer açılardan Chuck’ın haritası, şu ana kadar doğru bilgi sağlamıştı. Yüz metre genişliğinde bir kumsal vardı; sonra bir grup palmye ağacı ve diğer bitkiler. Haritaya göre, kıyı kenar çizgisinin¹ hemen ötesinde bir bataklık olmalıydı.

Kıyı, tamamen savunmasız değildi. Chuck, ateşlenen topların kükremesini duydu; top mermisi sığıklara indi ve hiçbir zarar vermedi ama atışı yapan topçunun nişancılığı geliyecekti. Deniz piyadeleri şimdi, çıkarma botlarından kumsala atlayıp kıyı kenar çizgisine kadar koşma acelesi içindeydi.

Chuck, buraya gelmeye karar verdiği için mutluydu. Hazırladığı haritalarda, asla dikkatsizce veya baştan savma bir iş yapmıyordu. Hatta gemiye binmeden önce o ve Eddie, daha çok bilgi talep etmişti: Daha iyi haritalar hazırlamak için bulanık çıkan fotoğrafların tekrar çekilmesini istemiş, keşif ekipleriyle telefon görüşmeleri yapmış ve dünyanın her tarafına telgraflar göndermişlerdi. Ama doğru haritaların piyadelerin hayatını kurtarmakta

¹ Kıyı şeridinde suyun kara üzerinde ulaşabildiği en uzak çizgi (çev. notu).

ne kadar önemli olduğunu veya en küçük bir hatanın nasıl ölümcül olabileceğini ilk elden kendi gözüyle görmek, çok daha faydalıydı.

Mutlu olmasının başka bir nedeni daha vardı. Denizdeydi ve buna bayılıyordu. Yedi yüz tane genç adamla birlikte bir gemideydi. Onlarla ahenkli bir dostluk içinde olmanın, esprilerin, şakaların, şarkıların, kalabalık kameralardaki samimiyetin ve hep birlikte alınan duşların keyfini sürüyordu. Bir akşam Eddie'ye, "Yatılı bir kız okulunda heteroseksüel bir erkek olmak gibi," dedi.

"Dışarıda öyle bir şey asla olmaz ama burada oluyor," dedi Eddie. O da Chuck gibi hissediyordu. Birbirlerine âşıktılar ama diğer denizcilerin çıplak vücutlarına bakmakta bir sakınca görmüyorlardı.

Şimdi o yedi yüz deniz piyadesinin hepsi, gemiden ayrılıp mümkün olduğunca çabuk karaya çıkmaya çalışıyor ve aynı şey, kıyı boyunca sekiz değişik kumsalda tekrarlanıyordu. Çıkarma botları, piyadeleri kıyıda indirir indirmeden hiç vakit kaybetmeden ana gemiye geri dönüyor ve yeni piyadeler alıyordu ancak bu süreç, gene de son derece yavaş ilerliyordu.

Ormanın içinde bir yerlere saklanmış Japon topçusu, isabet kaydedeceği menzili en nihayetinde buldu; iyi nişanlanmış bir mermi, kumsaldaki bir grup piyadenin ortasında patladı ve şok hâlindeki Chuck'ın gözleri önünde, tüfekler ve vücut parçaları havaya uçarken kumsal kana boyandı.

Chuck, dehşet içinde bu kıyımı izlerken bir uçak sesi duydu ve başını kaldırdığında alçaktan uçarak kıyıyı izleyen bir Zero gördü. Uçağın kanatlarındaki kırmızı güneş, yüreğini korkuyla doldurdu. O kırmızı güneşi en son, Midway Deniz Savaşı'nda görmüştü.

Zero, makineli tüfeğinin yayılım ateşiyle kumsalı taradı. Çıkarma botundan inmeye çalışan piyadeleri savunmasız yakaladı. Bazı piyadeler kendilerini denize attı, bazıları çıkarma botunun gövdesini siper aldı, bazıları ormana doğru koştu ama birkaç saniye içinde, her yere kan fışkırdı ve askerler yere düştü.

Sonra uçak, kumsalın her yerine saçılan ölü Amerikalıları geride bırakıp gitti.

Chuck, biraz sonra onun makineli tüfek sesini tekrar duydu: Bir sonraki kumsalı tarıyordu.

Ve Zero, geri gelecekti.

Birleşik Devletler uçaklarının görev başında olması gerekiyordu ama Chuck hiçbir uçak görmüyordu. Hava desteği, hiçbir zaman olması gereken yerde -tam başınızın üstünde- olmazdı zaten.

Bütün piyadeler ölü ya da diri kıyıya çıkarıldığında botlar, sıhhiye ve sed-

ye ekiplerini kumsala taşımaya başladı. Sonra da destek malzemeleri –mühimmat, içme suyu, yiyecek, ilaç ve sağlık malzemeleri– taşınmaya başladı. Ana gemiye geri dönen her çıkarma botu, kıyıdaki yaralıları da getiriyordu.

Chuck ve Eddie, yardımcı personel olarak malzemelerle birlikte kıyıya çıktılar.

Çıkarma botu kaptanları şimdi dalgalara alışmıştı ve dalgalar botların kışını dövmesine rağmen çıkış rampalarını kumsala indirip malzeme kasaları kıyıya taşınırken botlarını dengede tutabiliyorlardı. Chuck ve Eddie, suya atlayıp kıyıya kadar yürüdüler.

İkisi aynı anda kumsala vardı.

Ve onlar kıyıya varır varmaz bir makineli tüfek ateşi başladı. Ateş, kıyıdaki ormanın içinden ve dört yüz metre kadar bir mesafeden geliyor gibiydi. Acaba o makineli tüfek, hep oradaydı da başındaki nişancı ateşe başlayacağı zamanı mı kolluyordu yoksa biraz önce başka bir yerden gelip oraya mı mevzilenmişti? Chuck ve Eddie, iki büklüm eğilip ağaçların başladığı çizgiye doğru koştular.

Omzunda mühimmat kasası taşıyan bir piyade, acıyla bir çığlık attı ve kasayla birlikte yere düştü.

Sonra, Eddie de bir çığlık attı.

Chuck, iki adım daha koştuktan sonra durabildi; arkasına döndüğünde Eddie, dizini tutmuş kumun üzerinde yuvarlanıyor ve “Ah! Kahretsin!” diye bağıyordu.

Chuck, Eddie’nin yanına gidip yere diz çöktü. “Tamam, sorun yok, ben buradayım!” diye bağırdı. Eddie’nin gözleri kapalıydı ama hayattaydı. Chuck, Eddie’nin bedeninde dizindekinden başka bir yara görmedi.

Chuck, başını kaldırdı; onları kumsala getiren bot hâlâ kıyıdaydı ve malzeme indirmeye devam ediyordu. Dakikalar içinde Eddie’yi bota taşıyabilirdi. Ama makinelinin yaylım ateşi de hâlâ devam ediyordu.

Dizlerinin üstünden kalkıp çömeldi. “Canın yanacak,” dedi. “İstedğin kadar bağır.”

Sağ kolunu Eddie’nin omuzları altından, sol kolunu da bacaklarının altından geçirdi; ağırlığını tarttı ve ayağa kalktı. Yaralanan bacağı havada sallanmaya başladığında Eddie, acı içinde çığlık atmaya başladı.

“Sık dişini, dostum,” dedi Chuck ve denize doğru döndü.

Aniden; bacaklarında, sırtında ve nihayet kafasında, dayanılması güç ve keskin acılar hissetti. Bir sonraki salisede, Eddie’yi düşürmemesi gerektiğini düşündü. Hemen ardından, istese de istemese de düşüreceğini biliyordu. Gözlerinin ardındaki bir ışık patlaması, onu kör etti.

Ve sonra, dünya durdu.

(v)

İzin gününde Carla, Dr. Rothmann'ın onu ikna ettiği gibi Yahudi Hastanesi'nde çalışıyordu. Dr. Rothmann, toplama kampından serbest bırakılmıştı. Serbest bırakılma nedenini, Naziler haricinde kimse bilmiyordu ve onlar da kimseye söylemiyordu. Doktor; bir gözünü kaybetmişti, topallayarak yürüyordu ama hayattaydı ve doktorluk yapabilecek durumdaydı.

Hastane, emekçi sınıfının yaşadığı Wedding bölgesinin kuzeyindeydi ama mimarisinde, proletaryayı çağrıştıran hiçbir iz yoktu. Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, Berlin Yahudilerinin refah içinde yaşadığı dönemde inşa edilmişti. Büyük bir bahçenin içinde yedi tane zarif binadan oluşuyordu. Farklı birimler birbirine tünellerle bağlanmıştı; böylece hastalar ve personel, soğuk havaya çıkmadan binalar arasında dolaşabiliyordu.

Hâlâ bir Yahudi hastanesinin olması, mucize sayılabilirdi. Berlin'de pek az sayıda Yahudi kalmıştı. Binlerce Yahudi toplanmış ve özel trenlerle bir yerlere götürülmüştü. Nereye götürüldüklerini veya başlarına ne geldiğini hiç kimse bilmiyordu ama ortalıkta, imha kampları hakkında inanılmaz rivayetler dolaşıyordu.

Hâlâ Berlin'de olan birkaç Yahudi ise hastalandıkları takdirde Ari ırkını doktor ve hemşireleri tarafından tedavi ediliyordu. Bu yüzden de Nazi ırkçılığının karmaşık mantığı, Yahudi Hastanesi'nin açık kalmasına izin veriyordu. Hastane personeli genellikle Yahudilerden ve tam olarak Ari ırkı sayılmayan, Slav veya Doğu Avrupa kökenli veya Yahudilerle evlenme yoluyla melezleşmiş bazı bahtsızlardan oluşuyordu. Ancak yeterli sayıda hemşireleri yoktu. Bu nedenle de Carla onlara yardım ediyordu.

Gestapo, hastaneyi sürekli olarak taciz ediyor; bunun ve diğer maddi sıkıntıların yanı sıra hastanede –özellikle ilaç açısından– malzeme ve personel eksikliği yaşanıyordu.

Hava saldırısında ayağı ezilmiş on bir yaşındaki bir oğlanın ateşini ölçerken Carla, aslında yasa dışı bir iş yapıyordu. Sürekli çalıştığı hastaneden ilaç çalarak bu hastaneye getirmesi de yasa dışıydı. Ama Carla, herkesin Nazilere boyun eğmediğini –en azından kendi kendine– ispatlamak istiyordu.

Kendi koğuşundaki hasta kontrol turunu tamamladığında hava kuvvetleri üniformasını giymiş olarak kapının dışında bekleyen Werner'i gördü.

Günler boyunca Carla ve Werner, okulun bombalanmasında hayatta kalan birilerinin olup olmadığını ve hayatta kalan olduysa Werner'i ele verip vermeyeceğini merak ederek korku içinde yaşamışlardı. Ama şimdi, hem

Macke'nin kuşkularından haberdar hem de hayatta kalmış hiç kimsenin olmadığını biliyorlardı. Bir kez daha paçayı kurtarmışlardı.

Werner'in kurşun yarası çabuk iyileşmişti. Ve şimdi, iki âşık olarak birlikteydiler: Werner, von Ulrichlerin büyük ve yarısı boş evine taşınmıştı ve her gece Carla'yla birlikte uyuyordu. Ebeveynleri buna karşı çıkmamıştı; herkes, ikisinin de her an ölebileceğini ve böylesine zorlu böylesine acı dolu bir hayattan alabilecekleri keyfi almaları gerektiğini hissediyordu.

Fakat koğuş kapısının cam panelinden Carla'ya el sallayan Werner, her zamankinden daha ciddi görünüyordu. Carla eliyle onu içeriye çağırırdı, yanına geldiğinde öptü. "Seni seviyorum," dedi. Bunu söylemekten asla bıkmıyordu.

"Ben de seni seviyorum," derken Werner de her zaman mutlu oluyordu.

"Burada ne arıyorsun?" diye sordu Carla. "Öpücük almaya mı geldin?"

"Sana kötü bir haberim var. Doğu Cephesi'nde görevlendirildim."

"Ah, olamaz!" Carla'nın gözleri doldu.

"Bu kadar uzun süredir gönderilmemiş olmam gerçekten bir mucize. Ama General Dorn, beni daha fazla burada tutamazdı. Ordumuzun yarısı, yaşlı adamlar ve genç öğrencilerden oluşuyor; ben de gayet formda ve yirmi dört yaşında bir subayım."

Carla fısıldadı: "Lütfen ölme."

"Elimden geleni yapacağım."

Carla hâlâ fısıldıyordu: "Peki, şebekeye ne olacak? Her şeyi sen biliyorsun. Senden başka kim faaliyete devam edebilir ki?"

Werner, hiçbir şey söylemeden ona baktı.

Carla, onun aklından geçeni okudu: "Ah, hayır –ben yapamam!"

"En uygun kişi, sensin. Frieda lider olamaz, o ancak söyleneni yapar. Sende, şebekeye yeni insanlar katma ve onları motive etme becerisi var. Hiçbir zaman polisle başın derde girmedi ve politik faaliyetlerine ilişkin hiçbir sicil yok. Aktion T4'e karşı çıkarken oynadığın rolü hiç kimse bilmiyor. Yüksek makamların gözünde sen, lekesiz ve masum bir hemşiresin."

"Ama Werner, benim ödüm patlıyor!"

"Yapmak zorunda değilsin. Ama senden başka yapabilecek kimse yok."

Tam o anda bir kargaşa sesi duyular.

Bitişik koğuşta, zihinsel sağlığını kaybetmiş hastalar kalıyordu; onların bağırdıklarını ve çığlık attıklarını duymak, sıra dışı bir olay değildi ama bu sefer, farklı bir kargaşa varmış gibiydi. Sesine bakılırsa öfkeyle bağırان, akli başında biri olmalıydı. Sonra ikinci bir ses duyular; bu sesin sahibi, Berlin aksanıyla –vurgulu ve yabancıların *tipik Berlinli* diye niteledikleri türden,

efelenme havasında bir aksanla- konuşuyordu.

Carla koridora çıktı, Werner de onun peşinden gitti. Ceketinde sarı yıldız¹ taşıyan Dr. Rothmann, SS üniformalı biriyle tartışıyordu. Arkalarındaki psikiyatri koğuşunun normalde kilitli duran çift kanatlı kapısı, ardına kadar açıktı. Hastalar gidiyordu. İki tane daha polis memuruyla birkaç hemşire, pejmürde kıyafetli ve -çoğu pijamalı, bazıları dik ve besbelli ki normal; diğerleri, merdivende birbiri ardına ilerlerken paytak paytak ve homurdanarak yürüyen- kadınlı erkekli bir dizi hastaya yol gösteriyordu.

Hemen o anda Carla'nın aklına; Ada'nın oğlu Kurt, Werner'in kardeşi Axel ve Akelberg'deki sözde hastane geldi. Bu hastaların nereye götürüldüğünü bilmiyordu ama götürüldükleri yerde öldürüleceklerinden emindi.

Dr. Rothmann, öfke içinde söyleniyordu: "Bu insanlar hasta! Tedaviye ihtiyaçları var!"

SS subayı cevap verdi: "Onlar hasta değil, deli. Ve biz onları, delilerin gitmesi gereken yere götürüyoruz."

"Başka bir hastaneye mi?"

"Günü geldiğinde size bilgi verilir."

"Bu yeterli değil."

Carla, olaya karışmaması gerektiğini biliyordu. Yahudi olmadığını öğrenirlerse başı büyük bir belaya girerdi. Carla, koyu renk saçları ve yeşil gözleriyle görünüş olarak tam bir Ari ırk örneği sayılmazdı ama aksi de iddia edilemezdi. Sesini çıkarmazsa muhtemelen onu umursamazlardı. Ama SS subayının yaptığına itiraz ederse tutuklanır ve sorguya alınır; o zaman da buradaki çalışmasının yasa dışı olduğu ortaya çıkardı. Ağzını kapalı tutmaya çalışırken dişlerini sıktı.

SS subayı sesini yükseltti: "Acele edin -şu geri zekâlıları otobüse bindirin hemen."

Rothmann, ısrar ediyordu: "Nereye götürüldüklerini bana bildirmelisiniz. Onlar benim hastam."

Aslında hiçbiri Rothmann'ın hastası değildi çünkü Rothmann psikiyatrist değildi.

SS subayı, "Eğer o kadar çok endişeleniyorsan sen de onlarla gidebilirsin," dedi.

Dr. Rothmann'ın rengi soldu. Öyle bir şey yaparsa kesinlikle ölüme gidiyor olacaktı.

Carla; Dr. Rothmann'ın karısı Hannelore'u, oğlu Rudi'yi, İngiltere'deki

¹ Nazilerin 1941 yılında çıkardıkları bir kanunla Yahudilerin, sokağa çıkarken üzerlerinde sarı bir yıldız bulundurması zorunlu tutuluyordu (çev. notu).

kızı Eva'yı düşündü ve korkudan midesi bulanmaya başladı.

Subay sırtıttı. "Aniden o kadar da endişelenmemeye başladın galiba, ha?" dedi, dalga geçer gibi.

Dr. Rothmann diklendi: "Tam tersine, teklifini kabul ediyorum. Yıllar önce, hasta insanlar için elimden gelen her şeyi yapacağıma dair bir yemin ettim; şimdi de bu yeminimi bozacak değilim. Tek istediğim, vicdanımla barışık olarak ölmek."

Dr. Rothmann, topallaya topallaya merdivenlere doğru yürüdü. Yanından geçen yaşlı bir kadının sırtındaki sabahlığın önü açıldı; çıplak bedeni görünüyordu, içine hiçbir şey giymemişti.

Carla, daha fazla sessiz kalamadı. "Dışarıda kasım soğuğu var!" diye bağırdı. "Üzerlerinde kışlık giysiler yok!"

Subay, Carla'ya ters ters baktı: "Otobüste sorun olmaz."

"Onları sıcak tutacak bir şeyler bulacağım," dedi Carla, Werner'e dönerek. "Gel, bana yardım et. Bulduğun her battaniyeyi al."

Birlikte, boşalan psikiyatri koğuşunun içinde koşturarak yatakların üstündeki ve dolaplardaki battaniyeleri topladılar; ikisinde de birer kucak battaniyeyle merdivenden aşağıya koştular.

Hastane bahçesinin toprağı donmuştu. Ana kapının hemen dışında duran gri renkli bir otobüsün motoru rölantide çalışıyor, direksiyon başındaki şoförü sigara içiyordu. Carla, şoförün sırtındaki kalın paltoyla başındaki şapkeyi ve ellerindeki eldivenleri gördü -besbelli ki otobüsün ısıtıcısı çalışmıyordu. Küçük bir grup Gestapo ve SS de bir arada durmuş, gelişmeleri seyreliyordu.

Son birkaç hasta da otobüse bindi. Carla ve Werner, içeri girip battaniyeleri dağıttılar. Dr. Rothmann, en geride ayakta duruyordu. "Carla," dedi, "Hannelore'uma... olayın nasıl geliştiğini anlat. Hastalarımın birlikte gitmek zorundayım. Başka seçeneğim yok."

"Elbette," dedi Carla, boğuk çıkan sesiyle.

"Belki bu insanları koruyabilirim."

Carla, her ne kadar buna hiç inanmasa da başını salladı.

"Her hâlükârda onları yalnız bırakamam."

"Hannelore'a anlatacağım."

"Ve ona, onu sevdiğimi söyle."

Carla, artık gözyaşlarına hâkim olamıyordu.

"Ona, son sözümün bu olduğunu söyle," dedi Rothmann, "onu seviyorum."

Carla tekrar başını salladı.

Werner, Carla'yı kolundan tuttu: "Hadi, gidelim."

Otobüsten indiler.

Bir SS, Werner'e döndü: "Sen, hava kuvvetleri üniformalı! Sen ne halt ettiğini sanıyorsun?"

Werner öyle öfkeliydi ki Carla, burada bir kavga çıkacağını sandı. Fakat Werner çok sakin konuştu: "Artık, üşüyen yaşlı insanlara battaniye vermek de mi kanuna aykırı oldu?"

"Sen şu anda Doğu Cephesi'nde savaşıyor olmalıydın."

"Yarın oraya gidiyorum. Ya sen?"

"Laflarına dikkat et."

"Oraya gitmeden önce bana biri iyilik yapıp beni tutuklarsan belki de hayatımı kurtarırısın."

SS, Werner'e sırtını döndü.

Otobüs vitesine takılırken gacırcı gücür sesler çıktı ve motorun homurtusu yükseldi. Carla ve Werner, dönüp otobüse baktılar. Her pencerede bir yüz vardı ve her biri de farklıydı: ağzı köpürenler, salyaları akanlar, durduk yerde gülenler, boş boş bakanlar, ruhsal baskı altında sinenler –tamamıyla meczup yüzler.

Psikiyatri hastaları, SS tarafından götürülüyordu. Deliler delilere liderlik ediyordu.

Otobüs hareket etti.

(vi)

"Görmeme izin verilmiş olsa Rusya'yı sevebilirdim," dedi Woody, babasına.

"Ben de aynen öyle hissediyorum."

"Doğru dürüst fotoğraf bile çekemedim."

Moskva Hotel'in büyük lobisinde, metro istasyonu girişine yakın bir yerde oturuyorlardı. Bavullar toplanmıştı ve eve dönmeye hazırdılar.

"Greg Peshkov'a, Volodya Peshkov ile tanıştığımı söylemeliyim. Volodya bundan pek memnun olmamışa benziyordu; sanırım, Batı'yla bağlantısı olan herkes şüpheli görülüyor."

"Hiç şüphesiz öyledir."

"Her neyse. Buraya almak için geldiğimiz şeyi aldık, önemli olan bu. Müttefikler, Birleşmiş Milletler Örgütünü kabullendi."

"Evet," dedi Gus, memnuniyetle. "Stalin'i ikna etmek biraz vakit aldı ama sonunda bunun anlamını gördü. Sanırım, Peshkov'la açık açık konuştuğun için bu konuda senin yardımın dokundu."

“Sen, bütün hayatın boyunca bunun için mücadele ettin, baba.”

“Doğrusu, bunun çok hoş bir an olduğunu kabul etmekte bir sakınca görmüyorum.”

Woody’nin aklından üzücü bir düşünce geçti: “Artık emekli olmayı düşünmeyeceksin, değil mi?”

Gus güldü: “Hayır. Anlaşmayı prensipte kazandık; asıl görev, bundan sonra başlıyor.”

Cordell Hull, Moskova’dan ayrılmıştı bile ama yardımcılarının bazıları hâlâ buradaydı ve onlardan biri, Dewarların yanına geldi. Woody, bu yardımcıyı tanıyordu; Ray Baker adında genç bir adamdı. “Size bir mesaj var, Senatör,” dedi Baker. Gergin görünüyordu.

“Eh, beni tam zamanında yakaladın, çıkmak üzereydik,” dedi Gus. “Neymiş?”

“Oğlunuz Charles –Chuck’la ilgili.”

Gus’ın rengi soldu: “Mesaj nedir, Ray?”

Genç adam, konuşmakta güçlük çekiyor gibiydi: “Efendim, kötü bir haber. Oğlunuz, Solomon Adaları’nda muharebedeymiş.”

“Yaralanmış mı?”

“Hayır, efendim. Daha kötü.”

“Oh, Yüce İsa,” dedi Gus ve ağlamaya başladı.

Woody, o güne kadar babasının ağladığını görmemişti.

“Çok üzgünüm, efendim,” dedi Ray. “Mesaj, oğlunuzun öldüğünü bildiriyor.”

1944

Woody, ebeveyninin Washington'daki dairesindeydi; yatak odasındaki aynanın önünde duruyor ve kendine bakıyordu. Sırtında, Birleşik Devletler Ordusu 510. Paraşüt Alayı Teğmen üniforması vardı.

Üniformayı, Washington'ın en ünlü terzilerinden birine diktirmişti ama üstünde çok sakil duruyor gibiydi. Hâkî renk, yüzünü solgun gösteriyordu ve ceketindeki rozet ve işaretlerin rengi de karmakarışık duruyordu.

Muhtemelen, askerlik hizmetinden yırtabilirdi ama bunu yapmamaya karar vermişti. Bir yanı, artık daha başka dünya savaşı çıkmasın diye yeni bir dünya düzeni geliştirme planlarında Başkan Roosevelt'e yardım eden babasıyla çalışmaya devam etmesini söylüyordu. Moskova'da bir zafer kazanmışlardı; ancak Stalin, tutarsız bir adamdı ve sanki sorun çıkarmaktan keyif alıyor gibiydi. Aralık ayındaki Tahran Konferansı'na¹ katılan Sovyet lideri, ne idiği belirsiz *bölgesel konseyler* fikrini tekrar gündeme getirmiş ve Roosevelt, onu bu fikirden vazgeçirmeye uğraşmıştı. Açıkçası Birleşmiş Milletler örgütlenmesi için, dur durak bilmez bir teyakkuz hâlinde olmak zorundaydı.

Ama Gus bunları, Woody'nin yardımı olmadan da hallederdi. Ve Woody, başka insanların onun için savaşıyor olmasından dolayı her gün daha da büyük bir rahatsızlık hissediyordu.

Üniforma içinde, olabileceğinin en iyi hâliyle görünüyordu; annesine de göstermek için, alt kattaki kabul salonuna indi.

Rosa'nın bir misafiri vardı: donanma üniformasının beyazları içinde genç bir adam. Bir an sonra Woody, çilli suratı gayet yakışıklı bu genç adamı tanıdı: Eddie Parry; kanepede, Rosa'nın yanında oturuyordu ve elinde bir baston vardı. Woody'nin elini sıkmak için güçlkle ayağa kalktı.

Rosa'nın yüzü kederliydi. "Eddie bana, Chuck'ın öldüğü günü anlatıyordu," dedi.

Eddie, tekrar yerine otururken Woody de onun karşısına oturdu. "Bunu

¹ 28 Kasım-1 Aralık 1943 tarihinde yapılan; Stalin, Roosevelt ve Churchill'in ilk kez bir araya geldiği ve Avrupa'da açılacak yeni cephelerin konuşulduğu konferans (çev. notu).

ben de dinlemek isterim,” dedi.

“Anlatması uzun sürmez,” diye başladı Eddie. “Yaklaşık beş saniyedir Bougainville kumsalındaydık ve bataklık tarafından bir yerden makineli tüfek ateşi açıldı. Siperlenebileceğimiz tarafa koşmaya çalıştık ama dizimden birkaç mermi yedim. Chuck, ağaçların arasına koştıyordu. Kural budur –yaralıları sıhhiyecilere bırakırsın. Elbette Chuck, kurallara karşı gelmeyi seçti. Durdu ve benim yanıma geldi.”

Eddie durdu. Yanındaki küçük sehpa da bir fincan kahve vardı. Bir yudum kahve içti.

“Beni kollarına alıp kaldırdı,” diye devam etti Eddie. “Ne büyük bir sakallık. Kendini hedef hâline getirdi. Ama sanırım beni çıkarma botuna geri götürmeye çalışıyordu. O botların yanları yüksektir ve çelikten yapılmıştır. Orada güvende olabilirdik ve hemen botun içinde tıbbi müdahale görebilirdim. Ama böyle yapmaması gerekirdi. Ayağa doğrulur doğrulmaz yayılım ateşin mermileri bacaklarına, sırtına ve kafasına saplandı. Sanırım, kumun üstüne düşmeden önce ölmüştü. Her neyse; başımı kaldırıp ona bakabildiğim zaman, Chuck artık yoktu.”

Woody, annesinin kendini zor tuttuğunu fark etti. Onun ağlamaya başlamasından korktu; annesi ağlarsa kendisi de ağlayacaktı.

“O kumsalda, bir saat kadar onun yanında yattım,” dedi Eddie. “Bütün o süre boyunca onun elini tuttum. Sonra, benim için sedye getirdiler. Gitmek istemedim. Onu bir daha göremeyeceğimi biliyordum.” Yüzünü avuçlarının içine gömdü. “Onu öyle çok seviyordum ki...”

Rosa, kolunu Eddie’nin omzuna koydu ve ona sarıldı. Eddie, başını Rosa’nın göğsüne yaslayıp çocuk gibi hıçkırmaya başladığında Rosa, onun saçlarını okşadı. “Üzme kendini, üzme kendini,” dedi. “Üzme kendini.”

Woody, Chuck ve Eddie arasındaki ilişkiyi Rosa’nın bildiğini anladı.

Birkaç dakika sonra, Eddie kendini toparlamaya çalışıp Woody’ye baktı. “Bunun nasıl bir şey olduğunu sen biliyorsun,” dedi.

Joanne’in ölümünü kastediyordu. “Evet, biliyorum,” dedi Woody. “Dünyadaki en büyük acı –ama her geçen gün biraz daha hafifliyor.”

“Umarım öyle olur.”

“Hâlâ Hawaii’de mi görevlisin?”

“Evet. Chuck ve ben, Düşman Arazileri birimindeyiz. Orada çalışıyoruz.” Yutkundu. “Chuck, hazırladığımız haritaların çıkarma harekâtında ne kadar işe yaradığını kendi gözüyle görmek istedi. O yüzden piyadelerle birlikte Bougainville’e gitmiştik.”

“Haritalarla iyi bir iş çıkarmış olmalısınız. Görünüşe bakılırsa Pasifik’te

Japonların canına okuyoruz.”

“Santim santim ilerliyoruz,” dedi Eddie. Woody’nin üniformasına baktı. “Sen nerede görevlendirildin?”

“Georgia-Fort Benning’de paraşüt eğitimi aldım,” dedi Woody. “Şimdi Londra’ya gidiyorum. Yarın ayrılacağım.”

Annesiyle göz göze geldi. Sanki Rosa aniden yaşlanmıştı. Annesinin yüzündeki çizgileri ilk kez fark ediyordu. Rosa’nın ellinci yaş yünü sönük geçmişti. Ancak Woody’nin tahminine göre şimdi diğer oğlu ordu üniformasıyla yanındayken Chuck’ın ölümünü konuşmak Rosa’yı, okkalı bir yumruk yemiş gibi etkilemişti.

Eddie bunu anlamadı. “Söylentiye göre bu yıl Fransa’yı işgal edecekmişiz,” dedi.

“Sanırım benim eğitimim de bu yüzden hızlandırıldı,” dedi Woody.

“Biraz heyecan yaşamalısın.”

Rosa, hıçkırıklarını tutmaya çalışıyordu.

“Umarım, kardeşim kadar cesur davranabilirim,” dedi Woody.

Eddie cevap verdi: “Dilerim bunu asla öğrenmezsin.”

(ii)

Greg Peshkov, kara gözlü Margaret Cowdry’ı alıp öğleden sonraki senfoni orkestrası konserine götürdü. Margaret’in, öpüşmeyi seven büyük ve cömert bir ağzı vardı. Greg’in aklındaysa başka şeyler vardı.

Barney McHugh’yu izliyordu.

Bill Bicks adlı bir FBI ajanı da aynı şeyi yapıyordu.

Barney McHugh, oldukça zeki ve genç bir fizikçiydi. ABD Ordusunun, New Mexico-Los Alamos’taki gizli laboratuvarlarından izinli gelmişti ve İngiliz asıllı karısına Washington’ı gezdiriyordu.

FBI, McHugh’nun konsere geleceğini önceden haber almıştı ve Özel Ajan Bicks, Greg için McHugh’nun hemen iki sıra arkasında iki bilet bulmuştu. Kalabalık içinde yüzlerce yabancıнын girip çıktığı bir konser salonu, gizli kapaklı randevular için mükemmel bir yerdi; Greg, McHugh’nun ne işler çevireceğini görmek istiyordu.

Ne yazık ki McHugh ile daha önce tanışmıştı. Greg, nükleer istif deneyinin yapıldığı gün Şikago’da McHugh ile konuşmuştu. Bu tanışma, bir buçuk yıl önceydi ama McHugh onu hatırlayabilirdi. O yüzden Greg, McHugh’nun onu görmemesi için uğraşıyordu.

Greg ve Margaret salona girdiklerinde McHugh çiftinin koltukları boş-

tu. İki yanlarında sıradan görünüşlü insanlar oturuyordu –solunda, beyaz çizgili ucuz bir elbise giymiş orta yaşlı bir adam ve rüküş karısı; sağında ise yaşlıca iki kadın. Greg, McHugh'nun gelmesini ve eğer bir casussa onu yakalamayı istiyordu.

Çaykovski'nin birinci senfonisini dinleyeceklerdi. “Demek, klasik müziği seviyorsun,” dedi Margaret, orkestra akort yaparken. Buraya davet edilmesinin gerçek nedeni hakkında hiçbir fikri yoktu. Greg'in, gizli bir silah araştırmasında çalıştığını biliyordu ama hemen hemen diğer Amerikalıların tamamı gibi, bunun bir nükleer bomba olacağı aklının ucundan bile geçmiyordu. “Senin sadece caz sevdiğini sanıyordum.”

Greg, “Rus bestecilere bayılırım –onları çok coşkulu buluyorum,” dedi, Margaret'e. “Sanırım bu benim kanımda var.”

“Ben, klasik müzik dinleyerek büyüdüm. Babam, akşam ziyafetlerinde küçük bir orkestra tutmayı sever.” Margaret'in ailesi, Greg'in kendini yoksul sayabileceği kadar zengindi. Hâlâ Margaret'in anne ve babasıyla tanışmamıştı ve ünlü bir Hollywood zamparasının gayrimeşru oğlunu kabul edeceklerinden pek emin değildi. “Sen neye bakıyorsun?” diye sordu Margaret.

“Hiçbir şeye.” McHugh çifti gelmişti. “Parfümünün adı ne?”

“Chichi by Renoir.”

“Bayıldım.”

McHugh çifti mutlu görünüyordu: tatile çıkmış, gösterişli ve varlıklı, genç bir çift gibi. Greg, otel odasında seviştikleri için mi geç kaldıklarını merak etti.

Barney McHugh, çizgili elbiseli adamın yanına oturdu. Greg, omuzlardaki suni vatıkların sertliğinden onun ucuz bir elbise olduğunu anlamıştı. Adam, yeni gelenlere bakmadı. McHugh çifti, kafa kafaya verip Barney'nin elindeki gazeteye eğilerek kelime bulmaca çözmeye başladı. Birkaç dakika sonra da orkestra şefi sahneye çıktı.

Açılış parçası, Saint-Saëns'in¹ bir bestesiydi. Savaş patladığından beri, Alman ve Avusturyalı bestecilere rağbet azalmıştı ve konser meraklıları, başka seçenekler aramaya başlamıştı. Sibelius'a² karşı ilgi de canlanıyordu.

McHugh, muhtemelen Komünistti. Greg böyle olduğunu biliyordu çünkü J. Robert Oppenheimer öyle söylemişti. Oppenheimer, California Üniversitesinin önde gelen teorik fizikçilerindendi; Los Alamos laboratuvarının direktörüydü ve Manhattan Projesi bilim heyetinin lideriydi. Komünistlerle güçlü ilişkileri vardı ama hiçbir zaman partiye üye olmadı-

¹ Romantik dönem Fransız bestecisi Camille Saint-Saëns (çev. notu).

² Erken Modern dönem Fin besteci Jean Sibelius (çev. notu).

ğını ısrarla söylüyordu.

Özel Ajan Bicks, Greg'e şöyle demişti: "Ordu, neden bu komünizm yandaşlarını bünyesine alıyor? Orada çölün ortasında her ne halt başarmaya çalışıyorlarsa Amerika'da o işi yapabilecek kadar zeki ve muhafazakâr gençler yok mu?"

"Hayır, yok," demişti Greg. "Olsaydı onları da işe alırdık."

Komünistler bazen, ideolojilerine ve ülkelerine haddinden fazla bağlı olabiliyor ve nükleer araştırma sırlarını Sovyetler Birliği ile paylaşmanın doğru olduğunu düşünebiliyorlardı. Sovyetler, Naziler karşısında Amerika'nın müttefikiydi –aslına bakılırsa Nazilerle diğer müttefiklerin hepsinden daha fazla savaşmıştı. Gelgelelim gene de tehlikeliydi. Moskova'nın istediği bilgiler, bir yolunu bulup Berlin'e ulaşabilirdi. Ve savaş sonrası dünya hakkında düşünen hemen herkes, zamanı gelince ABD ve SSCB'nin ilelebet dost kalabileceklerini bir dakikada tahmin edebilirdi.

FBI, Oppenheimer'ın bir güvenlik sorunu olduğunu düşünüyor ve Greg'in amiri General Groves'u, onu ekipten çıkarması için ikna etmeye çalışıyordu. Fakat Oppenheimer, kendi neslinin en önde gelen fizikçisiydi; bu yüzden General Groves, onun ekipte kalmasında ısrar ediyordu.

Oppenheimer'ın sadakatini kanıtlamak için yapılan bir denemede Oppenheimer, McHugh'nun Komünist olabileceğini söylemişti. Greg, bu yüzden McHugh'nun peşindeydi.

FBI, kuşkuluydu. "Oppenheimer, üfürüyor," demişti Bicks.

"Buna inanamam," demişti Greg de. "Onu bir yıldır tanıyorum."

"Adam, nalet Komünistin teki. Tıpkı karısı, erkek kardeşi ve yengesi gibi."

"Adam, Amerikan askerlerine daha iyi silahlar yapmak için günde on dokuz saat çalışıyor –ne tür bir hain böyle çalışır?" Greg, McHugh'nun gerçekten bir casus olmasını istiyordu; çünkü bu, Oppenheimer'ın üstündeki kuşkuları kaldırırken General Groves'un itibarını arttıracak ve elbette kendi kідemini de etkileyecekti.

Konserin ilk yarısı boyunca sürekli olarak McHugh'yu izledi ve gözlerini ondan ayırmak istemedi. Fizikçi, iki yanındaki insanlara hiç bakmadı. Sanki kendini tamamen müziğe vermiş gibiydi. Sadece –uçuk renkli bir İngiliz gülüne benzeyen– Mrs. McHugh'ya sevecen gözlerle bakmak için gözlerini sahneden ayırmıştı. Oppenheimer, McHugh hakkında yanılmış olabilir miydi? Ya da daha kurnazcası, Oppenheimer bu suçlamayı sırf şüpheleri kendi üzerinden uzaklaştırmak için yapmış olabilir miydi?

Greg, Bicks'in de izlediğini biliyordu. Bicks, üst kattaki birinci balkondaydı. Belki o bir şeyler görmüştü.

Antrakta Greg, McHugh çiftinin peşinden gitti ve aynı kahve kuyruğunda onların gerisinde bekledi. O rüküş karı koca ve o yaşlıca iki kadınsa oralarda değildi.

Greg, bozum olduğunu hissediyordu. Bunlardan nasıl bir sonuç çıkarcığını bilmiyordu. Yani bütün kuşku ları temelsiz miydi? Yoksa McHugh çiftinin bu seyahati, gerçekten sadece masum bir ziyaret miydi?

Margaret'le birlikte koltuklarına dönerken Bill Bicks yanına geldi. Orta yaşlı bir ajandı, biraz kilolu ydu ve kelleşmeye başlamıştı. Açık gri bir takım elbise giymişti ve elbisenin kol altları ter lekesi olmuşt u. "Sen haklıydın," dedi Bicks, alçak sesle.

"Nereden bildin?"

"McHugh'nun yanında oturan adam."

"Beyaz çizgili gri elbise mi?"

"Evet, o. Nikolai Yenkov, Sovyet Büyükelçiliği kültür ataşesi."

"Güzel Tanrı'm!"

Margaret arkasına döndü: "Ne dedin?"

"Hiçbir şey," dedi Greg.

Bicks gitmişti.

"Senin aklında başka bir şey var," dedi Margaret, koltuğuna otururken. "Saint-Saëns'in tek bir notasını bile duyduğunu sanmıyorum."

"Sadece işimi düşünüyordum."

"Bana başka bir kadını düşünmediğini söyle, ben de unutayım gitsin."

"Başka bir kadını düşünmüyorum."

İkinci yarıda Greg, endişe duymaya başladı. McHugh ve Yenkov arasında herhangi bir temas görmemişti. Hiç konuşmamışlardı. Birbirlerine bir şey –bir dosya, bir zarf, bir film rulosu– verdiklerini görmemişti.

Senfoni sona erdiğinde orkestra şefi dinleyicileri selamladı. Dinleyiciler ayağa kalktı ve salon boşalmaya başladı. Greg'in casus avı tam bir fiyaskoydu.

Lobide, Margaret tuvalete gitti. Greg beklerken Bicks yanına geldi.

"Bende bir şey yok," dedi Greg.

"Bende de."

"Belki de McHugh ve Yenkov'un yan yana oturmaları tamamen tesadüftür."

"Tesadüf diye bir şey yoktur."

"Belki bir engel çıkmıştır. Yanlış bir parola kelimesi falan."

Bicks, başını sağa sola salladı: "Bir şey değiş tokuş ettiler, sadece biz görmedik."

Mrs. McHugh da tuvalete gitti. Greg gibi, McHugh da yakınlar da bekli-

yordu. Greg, bir sütunun arkasından onu izledi. Elinde bir çanta yoktu, altına bir paket veya dosya saklayabileceği bir palto da giymemişti. Gelgelelim adamla ilgili bir sorun var gibiydi. Ama neydi?

Sonra, Greg'in kafasına dank etti. "Gazete!" dedi.

"Ne?"

"Barney yerine geldiğinde elinde bir gazete vardı. Kelime bulmacasını çözdüler. Şimdi elinde gazete yok!"

"Ya gazeteyi attı -ya da onu, içine gizlediği bir şeyle birlikte Yenkov'a verdi."

"Yenkov ve karısı ayrıldı bile."

"Belki hâlâ dışarıdadır."

Bicks ve Greg kapıya koştular.

Bicks, hâlâ kapıdan çıkmaya çalışan kalabalık içinde kendine yol açtı. Greg, onun hemen arkasından yürüdü.

Kaldırırma çıktıklarında iki tarafa bakındılar. Greg, Yenkov'u göremedi ama Bicks'in gözleri daha keskindi. "Caddenin karşısında!" diye bağırdı.

Ataşe ve rüküş karısı, köşede bekliyor ve siyah bir limuzin, yavaş yavaş onlara doğru yaklaşıyordu. Yenkov'un elinde katlanmış bir gazete vardı.

Bicks ve Greg, yolun karşısına koştular.

Limuzin durdu.

Greg, Bicks'ten hızlı koştu ve kaldırırma ondan önce yetişti.

Yenkov onları fark etmemişti. Arabanın kapısını aheste aheste açtı ve önce karısının binmesi için bir adım geri çekildi.

Greg, Yenkov'un üstüne atladı. İkisi birlikte yere düştü.

Mrs. Yenkov çığlık attı.

Greg ayağa fırladı. Şoför arabadan inmiş, etrafından dolanarak yanlarına geliyordu ama Bicks bağırdı: "FBI!" Rozetini havaya kaldırmıştı.

Yenkov gazeteyi yere düşürmüştü ve şimdi onu almaya çalışıyordu. Greg, ondan atik davrandı. Gazeteyi kaptı. Bir adım geri çekildi ve açtı.

İçinde bir deste kâğıt vardı. En üstteki bir şemaydı ve Greg, görür görmez o şemayı tanıdı. Bir plütonyum bombasının içe patlama tetikleyicisinin nasıl çalıştığını gösteren şemaydı. "Yüce İsa," dedi. "Bunlar en son çalışmalar!"

Yenkov arabaya atladı, kapıyı kapattı ve kapıları içeriden kilitledi.

Şoför de yerine geçip arabayı sürdü.

(iii)

Bir cumartesi gecesi idi. Daisy'nin Piccadilly'deki dairesi dolmuş taşıyordu. *Aşağı yukarı yüz kişi var*, diye düşündü, mutlu bir duyguyla. Londra'daki

Amerikan Kızıl Haç kuruluşuna bağlı sosyal bir grubun lideri olmuştu. Her cumartesi gecesi, Amerikan askerleri için bir parti veriyor ve onlarla tanıştırmak için St. Bart's Hastanesi'nden hemşireleri de davet ediyordu. RAF pilotları da geliyordu. Daisy'nin sınırsız viski ve cin stokundan içiyor, gramofonunda çalan Glenn Miller plaklarıyla dans ediyorlardı. Partilerinin, bu adamların katılacağı son parti olabileceğinin bilinciyle onları mutlu edecek her şeyi yapıyordu –onları öpmek haricinde tabii. İşin o kısmını hemşireler bol bol yapıyordu.

Daisy, kendi partilerinde asla alkollü bir şey içmiyordu. Düşünmesi gereken çok fazla şey oluyordu. Çiftler, kendilerini tuvalete kilitliyor ve başkaları normal ihtiyaçları için tuvaleti kullanmak istediklerinde içeridekilerin dışarı çıkarılması gerekiyordu. Gerçekten çok önemli bir general sarhoş olmuşsa evine kadar sağ salim götürülmeliydi. Sık sık buz bitiyordu –bir partide ne kadar çok buza ihtiyaç olacağını evin İngiliz personeline bir türlü anlatamıyordu.

Boy Fitzherbert'ten ayrıldıktan sonra, bir süre için en yakın arkadaşları Leckwith ailesi olmuştu. Lloyd'un annesi Ethel, hiçbir zaman onu yargılamamıştı. Her ne kadar Ethel şimdi saygınlığın doruklarındaysa da o da geçmişte hatalar yapmıştı ve bu da onu daha anlayışlı bir insana dönüştürmüştü. Daisy hâlâ her çarşamba akşamı, Ethel'in Aldgate'teki evine gidiyordu ve radyonun başına oturup kakao içiyorlardı. Haftanın en sevdiği gecesi çarşamba akşamları oluyordu.

Daisy, o güne kadar iki kez sosyal açıdan dışlanmıştı: bir kere Buffalo'da, sonra da Londra'da. Ve sonra aklına o bunaltıcı düşünce geldi: Belki de dışlanması kendi hatasıydı. Belki de kendisi, katı davranış kalıpları olan o bağnaz yüksek sosyete gruplarına ait birisi değildi. O gruplara ilgi duymakla ahmaklık etmişti.

Sorun şu ki Daisy; herkesin en güzel elbiselerini giyerek geldiği ve eğlendiği partilere, pikniklere ve spor müsabakalarına bayılıyordu.

Ama şimdi, eğlenmek için İngiliz aristokrasisine ya da mirasyedi Amerikalılara ihtiyacı olmadığını görüyordu. Kendi sosyal çevresini oluşturmuştu ve bu çevre, öbür iki çevreden de daha eğlenceliydi. Boy gittikten sonra Daisy ile konuşmayı reddedenlerin bazıları şimdi, onun ünlü *cumartesi gecesi partilerine* davet edilmenin bir yolunu arıyorlardı. Ve onun partilerine gelenlerin pek çoğu, Mayfair konutunda verilen işkence kadar eziyetli büyük ziyafetlerden çıkıp kafasına göre takılmaya ve kurtlarını dökmeye geliyordu.

Bu geceki, şimdiye kadar verdiği partilerin en iyisiydi çünkü Lloyd da

izinli gelmişti.

Lloyd, şimdi artık saklayıp gizlemeye gerek duymadan Daisy'nin dairelerinde kalıyordu. İnsanların ne düşündüğü Daisy'nin umurunda değildi: Elit çevrelerdeki itibarı zaten iki paralıktı ve daha fazla da zedelenemezdi. Savaş zamanındaki aşk ihtiyacı, zaten birçok insanın buna benzer şekilde toplumsal kuralları yıkmasına neden oluyordu. Evindeki İngiliz personel, böyle konularda bazen düşesler kadar katı olabiliyor ama hepsi de Daisy'ye tapıyordu. Bu yüzden de sanki Lloyd'la ayrı odalarda yatıyorlarmış gibi yapmalarına bile gerek kalmıyordu.

Daisy, Lloyd'la yatmaya bayılıyordu. Lloyd, cinsel konularda Boy kadar tecrübeli değildi ama ondan çok daha fazla arzulu olması, bu açığını kapatıyordu. Ve Lloyd, öğrenmeye hevesliydi. Her geceleri, iki kişilik yatakta yapılan heyecanlı bir keşif yolculuğuna dönüşüyordu.

Konuşan, gülen, içen, tüttüren, dans eden ve öpüşen misafirlerini izlerken Lloyd, Daisy'ye gülümsedi: "Mutlu musun?"

"Öyle sayılırım," dedi Daisy.

"Sayılır mı?"

Daisy içini çekti: "Çocuğumuz olsun istiyorum Lloyd. Evli olup olmamamız umurumda değil. Yani elbette evlenmemizi istiyorum ama ben bir bebek istiyorum."

Lloyd'un yüzü asıldı: "Gayrimeşru çocuklar hakkında ne düşündüğümü biliyorsun."

"Evet, bunu bana açıklamıştın. Ama eğer sen ölürsen hayatıma neşe katacak senden bir parça istiyorum."

"Hayatta kalmak için elimden geleni yapacağım."

"Biliyorum." Ancak kuşklarında haklıysa ve Lloyd, işgal bölgesinde el altından gizli işlerde çalışıyorsa tıpkı İngiltere'de yakalanan Alman casuslarına yapıldığı gibi o da öldürülebilirdi. O zaman Lloyd gitmiş olacak ve Daisy, hayatta tek başına kalacaktı. "Aynı şey milyonlarca kadın için de geçerli, bunun farkındayım ama sensiz bir hayat fıkriyle yüzleşemiyorum. Sanırım ben de ölürüm."

"Boy'u seni boşamaya ikna edebilsem... bunu kesinlikle yapardım."

"Neyse. Bunlar bir partide konuşulacak şeyler değil," dedi Daisy ve salona göz gezdirdi. "Şu işe bak!" dedi, sonra. "Sanırım bu Woody Dewar!"

Woody, teğmen üniforması giymişti. Daisy, onunla selamlaşmak için yanına gitti. Dokuz yıldan sonra Woody'yi tekrar görmek oldukça tuhaftı - ancak Woody, eskiden olduğundan çok farklı görünmüyordu; sadece biraz daha büyümüştü.

Woody'ye, "Şimdi burada binlerce Amerikan askeri var," dedi Daisy, *Pennsylvania Six-Five Thousand*¹ eşliğinde fokstrot dansı yaparlarken. "Fransa'yı işgal etmek üzere olmalıyız. Başka ne olabilir ki?"

"Omzu kalabalıklar, planlarını acemi çaylak teğmenlerle kesinlikle paylaşmıyor," dedi Woody. "Ama ben de senin gibi, burada bulunmamda başka bir sebep göremiyorum. Rusları, savaşın bütün ceremesini çekmeleri için daha fazla yalnız bırakamayız."

"Sence ne zaman olacak?"

"Taarruzlar daima yaz aylarında başlar. Hemen herkes mayıs sonu veya haziran başı olacağını tahmin ediyor."

"O kadar yakın mı?"

"Ama taarruzun nereden başlayacağını kimse bilmiyor."

"En kestirme deniz yolu, Dover² ile Calais arası," dedi Daisy.

"Ve bu yüzden de Alman savunması Calais bölgesinde yoğunlaşmış durumda. Belki Almanlara bir sürpriz yapmayı tercih ederiz. Mesela diyelim ki güney sahillerde, Marsilya yakınlarından çıkarma yaparız."

"Belki o zaman, nihayet bu savaş son bulur."

"Ben bundan kuşkuluyum. Bir köprübaşı mevzii tuttuktan sonra hâlâ, önce Fransa'yı sonra da Almanyayı fethetmemiz gerekecek. Önümüzde uzun bir yol var."

"Deme ya!"

Woody'nin neşelenmeye ihtiyacı varmış gibi görünüyordu. Ve Daisy, onu neşelendirmeyi çok iyi bilecek bir kız tanıyordu. Isabel Hernandez, Oxford-St. Hilda's College'da tarih üzerine yüksek lisans yapan Rhodes Burslusu bir öğrenciydi. Çok güzel bir kızdı ama delikanlılar ona, *haya buran Bella* derdi çünkü fevkalade entelektüel bir kız olduğundan onun karşısında çaresiz kalırlardı. Ancak Woody, böyle bir sorunu umursayacak biri değildi. Isabel'e, "Bella, buraya gel," diye seslendi Daisy. "Woody, bu benim arkadaşım Bella. Kendisi San Franciscolu. Bella, seni Buffalolu Woody Dewar'la tanıştırayım."

Bella ve Woody el sıkıştılar. Bella uzun boyluydu; siyah saçları ve teninin zeytuni rengiyle Joann^e Rouzrokh'a benziyordu. Woody, Bella'ya gülümse-di. "Londra'da ne yapıyorsun?" diye sorduğunda ise Daisy onları baş başa bıraktı.

Daisy, akşam yemeğini gece yarısı ikram etti. Amerika'dan gelmiş malze-

¹ (*Pennsylvania 6-5000* adıyla da biliniyor) 1940'larda Glenn Miller orkestrasının çaldığı bir hit şarkı (çev. notu).

² Britanya'nın güneydoğusunda, Manş Denizi kıyısında ve Calais'in tam karşısında bir liman şehri (çev. notu).

me bulursa domuz pastırması ve yumurta, bulamadığı takdirde de peynirli sandviç ikram ediyordu. Yemek servisi, az çok bir tiyatro antraktı işlevi görerek misafirlerin sohbet edebileceği bir sükûnet sağladı. Woody Dewar'ın hâlâ Bella Hernandez'le konuştuğunu görüp memnun oldu. Koyu bir soh-bete dalmış gibiydiler.

Daisy, bu partilerde herkesin ihtiyacı olan şeye kavuşmasını isterdi. Şimdi kendisi de bir köşede Lloyd'la oturuyordu.

"Eğer hâlâ hayatta olursam savaştan sonra ne yapacağıma karar verdim," dedi Lloyd. "Tabii seninle evlenmek dışında."

"Ne yapacaksın?"

"Parlamentoya girmeye çalışacağım."

Daisy çok sevindi: "Lloyd, bu harika bir fikir!" Kollarını Lloyd'un boy-nuna doladı, onu öptü.

"Tebrik etmen için henüz çok erken. Adımı Hoxton için yazdırdım; an-neminkine bitişik bir seçim bölgesi. Ama oradaki İşçi Partisi şubesi beni seçmeyebilir. Seçerlerse de kazanamayabilirim. Şu anda Hoxton'ın, oldukça güçlü bir Liberal MP'si var."

"Sana yardım etmek istiyorum," dedi Daisy. "Senin sağ kolun olmak istiyorum. Konuşmalarını ben yazarım –bahse girerim bunu çok iyi yaparım."

"Bana yardım etmen çok hoşuma gider."

"Öyleyse anlaştık!"

Daha yaşlı misafirler yemekten sonra ayrıldı ama müzik devam etti ve içkiler asla tükenmedi; böylece parti, teklifsiz bir havaya büründü. Woody şimdi Bella ile dans ediyordu. Daisy bunun, Joanne'den sonraki ilk gönül ilişkisi olup olmadığını merak etti.

Okşama ve öpüşmeler biraz daha yoğunlaştı; insanlar, iki yatak odasına çekilip gözden kaybolmaya başladı. Kapıları kilitleyemezlerdi –Daisy bütün kapı anahtarlarını toplamıştı– bu yüzden bir odada birden fazla çift olabiliyordu ama kimse bunu umursuyormuş gibi görünmüyordu. Daisy bir keresinde temizlik malzemeleri dolabının içinde bir çift bulmuştu; birbirlerine sarılıp derin bir uykuya dalmışlardı.

Saat birde, Daisy'nin kocası geldi.

Boy'u bu partiye davet etmemişti ama bir iki Amerikalı pilotla birlikte o da gelmişti. Daisy buna aldırmadı, onu da içeri davet etti. Boy, tatlı bir çakırkeyiflik içindeydi. Hemşirelerle dans etti, sonra da Daisy'yi dansa davet etti.

Acaba sadece sarhoş mu, diye merak etti Daisy. Yoksa bana karşı biraz yumuşadı mı? Eğer öyleyse boşanma konusunu tekrar düşünebilir mi?

Daisy dans etmeye razı oldu ve swing dansı yaptılar. Misafirlerden pek çoğu, onların ayrı yaşayan bir karıkoca olduğundan haberdar değildi ama bilenler, hayretler içinde kaldı.

Sohbet olsun diye Daisy sordu: "Gazetelerde okuduğuma göre yeni bir yarış atı satın almışsın."

"Adı, Lucky Laddie," dedi Boy. "Onun için sekiz bin guinea¹ saydım -rekör bir fiyat."

"Umarım buna değer." Daisy atlara bayılıyordu; Boy'la birlikte yarış atı alıp onları eğitmeyi planlamıştı ama Boy, yarış atı hevesini karısıyla paylaşmak istememişti. Daisy'nin evliliğindeki hüsrانlarından biri de bu olmuştu.

Boy, onun zihnini okudu. "Seni hayal kırıklığına uğrattım, değil mi?" diye sordu.

"Evet."

"Ve sen de beni hayal kırıklığına uğrattın."

Bu, Daisy için yeni bir sözdü. Birkaç saniye düşündükten sonra, "Senin sadakatsizliğine göz yummadığım için mi?" diye sordu.

"Aynen öyle." Boy, dürüst konuşacak kadar sarhoştu.

Daisy burada bir fırsat yakaladığını düşündü: "Sence ne kadar süre bir-birimizi cezalandırıp duracağız?"

"Ceza mı?" dedi Boy. "Kim başka birini cezalandırıyor ki?"

"Evli kalarak birbirimizi cezalandırıyoruz. Akli başında çiftler gibi boşanmalıydık."

"Belki de haklısındır," dedi Boy. "Ama bir cumartesi gecesinin bu saati, bunları konuşmak için uygun bir zaman değil."

Daisy'nin ümidi arttı. "Neden gelip seni görmüyorum?" diye sordu. "İkimizin de dinlenmiş ve ayık olduğu bir zamanda tabii."

Boy, önce tereddüt etti; sonra, "Tamam," dedi.

"Yarın kiliseden sonra, saat on iki diyelim, uygun mu?"

"Tamam," dedi Boy.

(iv)

Woody, bir arkadaşının Güney Kensington'daki dairesinde kalan Bella'yı evine kadar götürmek için onunla birlikte yürüyordu ve Hyde Park'ın içinden geçerlerken Bella, Woody'yi öptü.

Woody, Joanne öldüğünden beri böyle bir şey yapmamıştı. İlk başta do-

¹ Guinea, yirmi bir şilin değerinde İngiliz altını (çev. notu).

nup kaldı. Bella'dan çok hoşlanmıştı; Joanne'den beri tanıştığı en akıllı kızdı. Ve dans ederken kendisine sarılma biçimine bakınca istediği anda Bella'yı öpebileceğini anlamıştı. Gelgelelim bunu yapmamıştı çünkü Joanne'i düşünüp durmuştu.

Şimdi, Bella inisiyatifi eline almıştı.

Bella ağzını açtı; Woody, onun dilinin tadını hissetti ama bu bile ona, Joanne'in onu nasıl öptüğünü hatırlattı. Joanne gideli henüz iki buçuk yıl olmuştu.

Woody'nin beyni, nazikçe itiraz edecek kelimeleri arıyordu ki vücudu harekete geçti. Aniden muazzam bir arzu hissetti. O da Bella'yı delice öpmeye başladı.

Bella, daha da büyük bir arzuyla karşılık verdi. Woody'nin iki elini de tutup göğüslerinin üzerine koydu; iri ve yumuşak göğüslerdi. Woody, çaresizlik içinde inledi.

Etraf karanlıktı, Woody çevresini göremiyordu ama etraftaki bitkiler arasından gelen boğuk seslerden, birçok çiftin oralarda aynı şeyi yaptığını anladı.

Bella, vücudunu onunkine bastırdı; Woody, bacaklarının arasındaki sertliğin Bella tarafından da hissedildiğini biliyordu. Öylesine heyecanlıydı ki saniyeler içinde boşalabilirdi. Bella da çılgınca tahrik olmuş gibiydi. Onun, telaşlı parmaklarla pantolon düğmelerini çözdüğünü hissetti. Ateşli penisine değen parmaklar serindi. Bella, onu pantolonun önünden çıkardı ve sonra, Woody'nin şaşkınlığı ve keyfi arasında önüne diz çöktü. Bella'nın dudakları üzerine kapanır kapanmaz Woody kontrolünü kaybetti, onun ağzına boşaldı ve o boşalırken Bella onu emdi ve yaladı.

Doruk noktasını geçtikten sonra Bella, yumuşayana kadar onu öptü. Sonra nazikçe yerine sokup düğmelerini ilikledi ve ayağa kalktı.

"Çok heyecanlıydı," dedi Bella, "teşekkür ederim."

Woody de ona teşekkür etmek üzereydi ama kollarını Bella'ya dolayıp ona sarıldı. O kadar müteşekkirdi ki ağlayabilirdi. Bu gece bir kadının sevgisine ne kadar çok ihtiyaç duyduğunu o ana kadar fark etmemişti. Sanki üzerinden bir tür gölge kalkmıştı. "Sana anlatamam..." diye başladı ama bunun kendisine neler ifade ettiğini açıklayacak kelimeleri bulamadı.

"Öyleyse anlatma," dedi Bella. "Zaten biliyorum. Hissettim."

Bella'nın oturduğu binaya kadar yürüdüler. Kapıda Woody, "Acaba biz..." derken Bella'nın parmakları dudaklarına uzanıp onu susturdu.

"Git ve savaşı kazan," dedi Bella.

Sonra binadan içeri girdi.

(v)

Daisy pazar ayinlerine gittiğinde –ki bu pek sık olmuyordu– artık West End’in elit kiliselerini tercih etmiyordu çünkü oralardaki cemaatten ağzının payını almıştı. Artık metroya atlayıp Aldgate’e gidiyor ve Calvary Gospel Hall’daki ayine katılıyordu. Kiliseler arasındaki öğreti farkı oldukça genişti ama Daisy için fark etmiyordu. East End’deki ilahi söyleme tarzı çok daha iyiydi.

O ve Lloyd, kiliseye ayrı ayrı gidiyorlardı. Aldgate’teki insanlar, Daisy’nin kim olduğunu biliyordu ve kendi kiliselerinin basit sandalyelerinde asi bir aristokratın oturması hoşlarına da gidiyordu fakat evli-ama-ayrı-yaşayan-bir-kadın olarak oynaşının kolunda o salona girip bu insanların hoşgörüsünü zorlamanın âlemi yoktu. Ethel’in kardeşi Billy, bir keresinde şöyle demişti: “İsa, zina yapan kadını lanetlemedi ama ona, bir daha günah işlememesini söyledi.”

Ayin boyunca Daisy, Boy’u düşündü. Gerçekten de dün gece o uysal ve uzlaşmacı kelimeleri söylerken samimi miydi? Yoksa sadece bir sarhoşluk anı yumuşaması mıydı? Hatta Boy, evden ayrılırken Lloyd’un elini bile sık-mıştı. Bu, *affetme* anlamına geliyor olabilir miydi?

Ama kendi kendine, çok fazla ümitlenmemeyi telkin etti. Boy, tanıdığı en bencil adamdı; hatta babasından veya kendi kardeşi Greg’den bile daha bencildi.

Daisy, ayinden sonra genellikle Ethel Leckwith’in evine yemeğe giderdi. Fakat bugün, Lloyd’u ailesinin evine bıraktı ve çabucak oradan ayrıldı.

West End’e dönüp kocasının Mayfair’deki evinin kapısını çaldı. Kâhya onu içeri aldı ve kahvaltı salonuna götürdü.

Boy, salona bağıra bağıra girdi. “Bu ne demek oluyor şimdi?” diye kükrüyordu ve Daisy’nin önüne bir gazete fırlattı.

Daisy, Boy’un bu hâline pek çok kez şahit olmuştu ve ondan korkmuyordu. Hatta Boy, bir keresinde ona el kaldırmıştı. Daisy de ağır bir şamdan kapmış ve ona vurmakla tehdit etmişti. Bir daha da Boy ona el kaldıramamıştı.

Korkmuyordu ama hayal kırıklığı içindeydi. Dün gece Boy, son derece iyi bir hâletiruhiye içindeydi. Ama belki hâlâ söyleyeceklerini dinlerdi.

“Asabını bozacak ne oldu böyle?” diye sordu, sakın sakın.

“Şu kahrolası gazeteye bak!”

Daisy eğilip gazeteyi aldı. Popüler bir solcu tabloid olan *Sunday Mirror* gazetesinin o günkü nüshasıydı. İlk sayfasında Boy’un yeni atı Lucky

Laddie'nin bir fotoğrafı vardı ve manşette de şöyle yazıyordu:

LUCKY LADDIE'NİN DEĞERİ
28 KÖMÜR İŞÇİSİ

Boy'un rekor fiyatla at satın almasının hikâyesi, bir önceki günkü gazetelerde çıkmıştı ama *Sunday Mirror* bugün, yeni bir fikir ortaya atıyor ve 8.400£ değerindeki atın, maden kazasında ölen madencilerin dul eşlerine standart tazminat olarak dağıtılan 300£ ile tamı tamına 28 madencinin hayatına eş değer olduğunu ileri sürüyordu.

Ve Fitzherbert ailesinin zenginliği, kömür madenlerinden geliyordu.

"Babam çılgına döndü," dedi Boy. "Savaş sonrası hükûmette Dışişleri Bakanı olmayı bekliyordu. Bu haberle birlikte, muhtemelen bütün şansını yitirdi."

Daisy, bıkkınlıkla sordu: "Boy, lütfen bana bunun neden benim hatam olduğunu açıklar mısın?"

"Nalet şeyi kimin yazdığına bak!"

Daisy baktı:

BILLY WILLIAMS
PARLAMENTO ÜYESİ, ABEROWEN

"Senin erkek arkadaşının dayısı," dedi Boy.

"Sence, Billy makalelerini yazmadan önce bana mı danışıyor?"

Boy, parmağını Daisy'ye doğru salladı: "Bir sebeple bu aile bizden nefret ediyor!"

"Madenciler, kendileri böylesine orantısız bir muamele görürken senin kömürden o kadar çok para kazanmanın adil olmadığını düşünüyor."

"Sen de sana miras kalan parasıyla yaşıyorsun," dedi Boy. "Dün gece senin Piccadilly dairende, pek de öyle *savaş zamanı kıtlığı* gibi bir hava yoktu."

"Haklısın," dedi Daisy. "Ama ben, savaşa gidecek askerler için bir parti verdim. Sense bir at için bir servet harcadın."

"O benim param!"

"Ama kömürden kazandığın para!"

"O Williams piçiyile yatakta o kadar çok vakit geçirmişsin ki sen de nalet bir Bolşevik olmuşsun."

"İşte bizi birbirimizden ayıran bir şey daha! Boy, gerçekten benimle evli kalmak istiyor musun? Kendine daha uygun birini bulabilirsin. Londra'daki

kızların yarısı, Aberowen Vikontesi olmaya can atıyordu.”

“O kahrolası Williams ailesi için hiçbir şey yapmam. Ayrıca dün gece duyduğuma göre senin erkek arkadaşın Parlamento Üyesi olmak istiyormuş.”

“Harika bir vekil olacak.”

“Kıçında sen varken mümkün değil. Seçilemez. Herif nalet sosyalistin teki. Sense bir Faşist bozuntususun.”

“Bu konuyu düşündüm. Biraz sorun yaratabileceğini biliyorum—”

“*Biraz sorun* mu? Bu, aşılması güç bir engel; gazeteler bu hikâyeyi haber yapana kadar bekle! Beni bugün nasıl çarmıha gerdilerse aynısı sana da yapacaklar.”

“Sanırım hikâyeyi *Daily Mail*e sen kendin vereceksin.”

“Bunu yapınama gerek yok –Williams’ın rakipleri bunu zaten yapacak. Sözlerimi bir kenara yaz. Yanında sen oldukça Lloyd Williams’ın kırıntı kadar bile şansı yok.”

(vi)

Haziranın ilk beş günü boyunca Teğmen Woody Dewar ve onun paraşütcü müfrezesi ile daha binlerce paraşütcü, kuzeybatı Londra’da bir yerlerdeki hava pistinde tecrit edildi. Bir uçak hangarı, sıra sıra dizilmiş yüzlerce portatif yatakla devasa bir koğuşa çevrilmişti. Bekleme süresi boyunca eğlenebilmeleri için caz plakları ve filmler vardı.

Hedefleri Normandiya olacaktı. İnce ayrıntılı askeri yanıltma planlarıyla Müttefikler, çıkarma hedefinin Calais’in iki yüz mil kuzeydoğusu olacağına Alman Genelkurmayını ikna etmeye çalışmıştı. Almanlar bu aldatmacayı yutarsa çıkarma kuvvetleri pek fazla bir direnişle karşılaşmayacaktı –en azından ilk birkaç saat boyunca.

İlk çıkarma dalgası, gece yarısında incek paraşüt birlikleri olacaktı. İkinci dalga ise ana kuvvet –yani, beş bin deniz aracının güvertesinde bekleyen 130.000 kişilik çıkarma birlikleri olacaktı ki bunlar, şafak saatlerinde Normandiya kıyılarına ayak basacaktı. O zamana kadar da paraşüt birlikleri, karadaki mukavemet noktalarını tahrip etmiş ve kilit noktalardaki ulaşım hattı bağlantılarını kontrol altına almış olacaktı.

Woody’nin müfrezesi, Eglise-des-Soeurs adıyla bilinen küçük kasabadan geçen nehrin üstündeki bir köprüyü ele geçirmekle görevliydi. Bunu başardıklarında köprünün kontrolünü ele alacak ve çıkarma ana kuvveti onlara yetişene kadar, sahile destek amacıyla gönderilebilecek Alman birliklerini

bloke edeceklerdi. Her ne pahasına olursa olsun Almanların köprüyü uçurmalarını engellemek zorundaydılar.

Hangarın içinde yeşil ışığın yanmasını beklerlerken Ace¹ Webber, bir poker maratonu başlatarak binlerce dolar kazanıp tekrar kaybetti. Solak Cameron; paraşütçü modeli olan katlanabilir dipçikli M1 yarı otomatik hafif piyade tüfeğini, bütün dikkatini vererek deli gibi temizledi ve yağladı. Birbirlerinden hiç hoşlanmayan Lonnie Callaghan ve Tony Bonanio, her gün ayine birlikte gittiler. Sinsi Pete Schneider, Londra'dan satın aldığı komando bıçağını tıraş olunabilecek derecede keskinleşene kadar bile-di. Clark Gable'la benzeyen ve onun gibi bir bıyığı olan Patrick Timothy, Hawaii'ye özgü dört telli bir gitarla aynı şarkıyı tekrar tekrar çalarak herkesi delirtti. Çavuş Defoe, karısına uzun mektuplar yazdıktan sonra her birini yırtıp baştan başladı. Mack Trulove ve Tiryaki Joe Morgan, birbirlerinin saçını kesti çünkü kafadan yaralanırlarsa sıhhiyecilerin işini kolaylaştır-caklarına inanıyorlardı.

Bu adamların hemen hepsinin bir lakabı vardı. Woody, kendisine takılan lakabın *İskoç* olduğunu fark etti.

D-Day², 4 Haziran Pazar gününe planlanmıştı fakat kötü hava şartları yüzünden ertelendi.

5 Haziran Pazartesi günü akşamı, Albay bir konuşma yaptı. "Askerler!" diye bağırdı. "Bu gece, Fransa'yı işgal edeceğimiz gecedir!"

Bütün birliklerden bir tezahürat sesi yükseldi. Woody, bunun çok iro-nik olduğunu düşündü. Bulundukları yerde güvendediler, üşümüyorlardı ama oraya varıp uçaklardan atlamak ve onları öldürmek isteyecek düşman askerlerinin kollarına düşmek için sabırsızlanıyorlardı.

O akşam, özel bir yemek servisi yapıldı: yiyebildikleri kadar çok biftek, domuz pirzolası, tavuk, patates kızartması ve dondurma. Woody yemek istemedi. Önündeki adamlardan daha fazla düşünmesi gereken şeyler vardı ve bunu, dolu bir mideyle yapmak istemiyordu. Bir kahve ve çörek aldı. Amerikan kahvesiydi: aromalı ve lezzetli. İngilizlerin -tabii kahve bulunur-sa- hazırladığı berbat kahvelere benzemiyordu.

Woody, postallarını çıkarıp yatağına uzandı. Bella Hernandez'i düşündü: yampiri tebessümü, yumuşak göğüsleri...

Ve sonrasında hatırladığı ilk şey, düdük sesi oldu.

Bir an için Woody, insanları öldürmeye gitmek üzere olduğu kötü bir

¹ İskambilde as, yıldız oyuncu, bir numara anlamında (çev. notu).

² D-Day: Müttefiklerin 6 Haziran 1944 tarihinde Normandiya'yı istilasının (Normandiya Çıkarması-Neptün Harekâtı) başlama tarihini ifade eden askerî terim (çev. notu).

rüyadan uyanıyormuş gibi hissetti. Sonra, bunun gerçek olduğu kafasına dank etti.

Herkes, atlama elbisesini giyinip teçhizatını kuşandı. Çok fazla yük taşıyorlardı. Temel teçhizat; .30'luk 150 mermi mühimmatla bir piyade tüfeği, tanklar için el bombaları, Gammon bombası¹ adıyla bilinen küçük bir el bombası, kumanya paketleri², su arıtma tabletleri ve içinde morfin de bulunan ilk yardım kitinden oluşuyordu. Gerekebilecek diğer şeyler –siper tahkim edevatı, tıraş takımı, Fransızca deyimler kitabı– olmadan da idare edebilirlerdi. Üzerlerinde o kadar çok yük vardı ki ufak tefek adamlar, piste dizilmiş uçaklara doğru gece karanlığında yürürken zorluk çekiyordu.

Onları, C-47 Skytrain³ uçaklarıyla taşıyacaktı. Woody, gecenin loş ışıkları içinde gördüğü uçakların hepsinin siyah beyaz çizgilerle boyanmış olduğunu görünce şaşırды. Onun müfrezesini taşıyacak uçağın Orta Batılı asabi pilotu Yüzbaşı Bonner, “Aşağıdaki bizim boktan birlikler bizi vurma-sın diye öyle boyandılar,” dedi.

Uçaklara binmeden önce adamlar tartılıyordu. Donegan ve Bonanio ikilisi, çantalarındaki paketli bazukaları çıkarmıştı ve bacaklarının yanında birer tane de bazuka sallanıyordu; tabii kendi ağırlıkları da kırkar kilo artmıştı.

Toplam ağırlık ölçüldüğünde Yüzbaşı Bonner çok sinirlendi. “Bana çok fazla ağırlık yükleyeceksiniz!” diye hırladı, Woody’ye. “Bu orospu evladının tekerlerini yerden kesemeyeceğim!”

“Bu benim kararım değil, Yüzbaşı,” dedi Woody. “Albayla konuşun.”

Uçağa, ilk önce Çavuş Defoe bindi ve uçağın ön tarafına kadar giderek pilot kabinine girilen açıklığın yanındaki koltuğa oturdu. Uçaktan en son atlayan kişi o olacaktı; çünkü gecenin karanlığı içine atlama konusunda son dakikada bir isteksizlik gösteren her paraşütçüye, sıkı bir itmeyle Çavuş Defoe yardım edecekti.

Diğer teçhizatın yanı sıra bacaklarının yanında birer de bazuka taşıyan Donegan ve Bonanio’nun uçağa binebilmeleri için arkadan itilmeleri gerekti. Müfrez komutanı olarak Woody, uçağa en son bindi. Uçaktan ilk atlayan ve yere ilk ulaşan, o olacaktı.

¹ İkinci Dünya Savaşı’nda, paraşüt birliklerinin kullanımı için Yüzbaşı R. S. Gammon tarafından geliştirilen İngiliz yapımı el bombaları (çev. notu).

² İkinci Dünya Savaşı için; paraşüt, tank, motosiklet ve diğer hareketli birliklerdeki askerlerin günlük besin ihtiyacını karşılamak üzere Amerikan Ordusunca geliştirilen ve *K-rations* adıyla da bilinen yiyecek paketleri (çev. notu)

³ İkinci Dünya Savaşı’nda Müttefiklerin kullandığı hava nakliye uçakları. Douglas DC-3 tipi sivil uçakların geliştirilmesiyle üretilen ve *Dakota* adıyla da bilinen uçaklar. (çev. notu).

Uçağın içi, basit metal koltuksıraları dizilmiş bir tüp gibiydi. Paraşütçüler, onca teçhizat üzerinden kemerlerini bağlamakta zorlandı. Bazıları kemer bağlamaya uğraşmadı. Uçağın kapısı kapandı ve motorları kükredi.

Woody, hem heyecan hem de korku hissediyordu. Böyle düşünmenin bütün mantıksızlığına rağmen, bu muharebenin bir an önce başlamasını istiyordu. Bir an önce yere inmek, düşmanla karşılaşmak ve silahlarını ateşlemek için sabırsızlandığını fark edince şaşırdı. Bu bekleyişin sona ermesini istiyordu. Bella Hernandez'i tekrar görüp göremeyeceğini merak ediyordu. Pistte ilerleyen uçağın ıknışını hissettiğini düşündü; sanki hızlanmaya çalışırken acı çekiyordu ve ilelebet bu pistte koşmaya devam edecekmiş gibiydi. Bu kahrolası pistin uzunluğu ne kadardı acaba?

Nihayet tekerlekler yerden kesildi. Hafif bir uçma duygusu hissettiğinde uçağın, yerden sadece birkaç metre yukarıya havalandığını sandı. Sonra dışarı baktı. Kapı tarafındaki yedi pencereden en diptekinin önünde oturuyordu ve üssün perdelenmiş ışıklarının gitgide uzakta kaldığını görebiliyordu. Havalanmışlardı. Gökyüzü bulutlarla kaplıydı ama bulutlar hafifçe ışıyordu; belki de arkalarından ay doğduğu için öyle görünüyordu.

Her kanadın ucunda mavi birer ışık vardı ve Woody, diğer uçaklarla buluşan uçağın devasa bir V şekli içinde yerini aldığını gördü.

Kabin içinde öyle büyük bir gürültü vardı ki adamlar birbirleriyle konuşabilmek için bağırarak zorunda kalıyordu. O yüzden, kısa bir süre içinde konuşmalar kesildi. Herkes, biraz rahat edebilmek için metal koltuğuna yaslandı. Bazıları gözlerini kapattı ama Woody, gerçekten uyuduklarından kuşkuluydu.

Alçaktan uçuyorlardı, üç yüz metreden daha yüksekte değildiler. Woody; zaman zaman nehir ve göllerin, az ışıktaki kalaylı gibi görünen ışıltısını görebiliyordu. Bir ara, aşağıdaki insan kalabalığı gözüne çarptı; yüzlerce göz, kafalarının üstünde kükreyen uçakları izliyordu. Woody, o anda Güney Britanya üzerinde uçan binden fazla uçak olduğunu biliyordu. Bunun muazzam bir görüntü olduğunu; bu insanların, tarihin yazılışını izlediğini ve kendisinin de bunun bir parçası olduğunu düşündü.

Yarım saat sonra Britanya sahillerini geçmiş, denizin üzerinde uçuyorlardı. Bir ara, bulutlardaki bir çatlaktan ay parladı ve Woody, denizdeki gemileri gördü. Baktığı şeye inanmakta güçlük çekti. Sanki yüzen bir şehir vardı orada: Gözün görebildiğince geniş bir alana yayılmış her büyüklükte binlerce deniz aracı, bir şehrin caddelerindeki muhtelif evler gibi zikzaklı sıralar hâlinde yüzüyordu. Müfrezesindeki adamların dikkatini bu muazzam manzaraya çekmeden ay bulutların arkasına geçti ve tıpkı bir rüya

gibi, görüntü kayboldu.

Uçaklar, geniş bir kavis çizerek sağa döndü: Fransa'ya, atlama bölgesinin batısından girip doğu yönünde kıyı çizgisini izleyecek; arazi özelliklerini kontrol edip paraşütçülerin inmeleri gereken bölgeye indiklerinden emin olacaktı.

Britanyalıların, Fransa'ya daha yakın olduklarını düşündüğü Manş Adaları¹, 1940 yılındaki Fransa Savaşı sırasında Almanlar tarafından istila edilmişti; şimdi hava indirme filosu adalar üstünden uçarken Alman uçaksavar topları ateş açtı. Bu kadar alçaktan uçan Skytrain uçakları müthiş bir savunmasızlık içindeydi. Woody, daha savaş alanına inmeden ölebileceğini düşündü. Hiçbir işe yaramadan boku bokuna ölmek fikrinden nefret etti.

Yüzbaşı Bonner, uçaksavar ateşinden kurtulmak için zikzak çizmeye başladı. Woody buna memnun oldu ama böyle bir uçuşun askerler üzerindeki etkisi fazlasıyla olumsuzdu. Woody dâhil herkesin midesi bulandı. Bulantısına yenik düşen ilk asker Patrick Timothy oldu; yere kustu. Berbat koku diğerlerini daha da beter etkiledi. Sonra Sinsi Pete kustu ve ardından, birkaç kişi daha aynı anda kusmaya başladı. Hepsisi de midelerini biftek ve dondurmayla doldurmuştu ve şimdi çıkan da buydu. Koku korkunçtu ve uçağın tabanına, iğrenç bir kayganlık yayılıyordu.

Adalar arkada kalırken uçağın rotası düzeldi. Birkaç dakika sonra da Fransa kıyıları görüldü. Uçak, yana yatarak sola döndü. Yardımcı pilot yerinden kalktı ve Çavuş Defoe'nun kulağına bir şey söyledi. Defoe ayağa kalktı ve on parmağını havaya kaldırdı: *Atlamaya on dakika.*

Uçak; saatte 160 millik normal uçuş hızını, paraşütle atlama için gerekli hıza –yaklaşık olarak, saatte 100 mile düşürdü. Aniden bir sise girdiler. Kanat uçlarındaki mavi ışığın görülmesini engelleyecek kadar yoğun bir sisti. Woody'nin kalbi hızla çarpmaya başladı. V formu içinde birbirine yakın uçan uçaklar için bu, çok tehlikeli bir durumdu. Daha bir muharebeye bile katılamadan bir uçak kazasında ölmek ne kadar acı olurdu. Bonner'in, dümdüz uçup pozisyonunu korumak ve dua etmekten başka yapabileceği bir şey yoktu. Herhangi bir rota ve hız değişikliği bir çarpışmayla sonuçlanabilirdi.

Uçak sisten, içine girdiği kadar ani çıktı. Her iki taraftaki uçaklar da mucizevi bir şekilde aynı form içinde uçuyordu.

Ve daha bunun farkına varıldığı anda bir uçaksavar ateşi başladı. Sıralı uçuştaki uçaklar arasında ölümcül çiçekler açıyor gibi görünüyordu.

¹ Fransa'nın kuzeyindeki Cotentin Yarımadası'nın hemen batısında yer alan küçük adalar (çev. notu).

Woody; bu şartlar altında pilotlara verilen emrin, hızlarını korumaları ve hedef bölgeye doğru dümdüz uçmaları olduğunu biliyordu. Fakat Bonner, emre karşı geldi ve sıralı uçuş formunu bozdu. Uçak motorlarının kükremesi tam gazdı. Tekrar zikzaklı uçuşa geçti. Uçağın burnu kalkmıştı ve hız kazanmaya çalışıyordu. Pencereden bakan Woody, diğer pilotların da aynı şekilde disiplinsiz uçtuklarını gördü. Kendi hayatlarını kurtarma dürtüsüne karşı koyamıyorlardı.

Kapının üstündeki kırmızı ışık yandı: *Atlamaya dört dakika.*

Woody, mürettebatın bu ışığı erken yaktığından emindi; bir an önce yüklerini boşaltıp emniyetli bir uçuşa geçmek istiyorlardı. Fakat haritalar onlardaydı ve Woody buna itiraz edemezdi.

Ayağa kalktı. "Ayağa kalk ve kancala!" diye bağırdı. Adamların pek çoğu onu duymadı ama nasıl bir emir verdiğini biliyorlardı. Ayağa kalktılar ve atlama kayışlarını başlarının üstündeki kabloya geçirdiler; böylece hiç kimse kazayla uçak kapısından dışarı düşmeyecekti. Kapı açıldı ve kükreyen rüzgâr içeri doldu. Ancak uçak hâlâ çok hızlı gidiyordu. Bu hızla giderken atlamak fazlasıyla nahoştı ama asıl sorun bu değildi. Asıl bölgelerinden uzağa inmiş olacaktı; Woody'nin karada adamlarını toplaması daha uzun sürecekti. Hedefine varması gecikecekti. Kendi görevine geç başlamış olacaktı.

Bonner'e küfretti.

Pilot, uçaqsavarlardan kaçınmak için bir o yana bir bu yana yatmaya devam ediyordu. Adamlar ayakta durmakta güçlük çekiyordu çünkü kusmuk yüzünden yer kaygandı.

Woody, açılan kapıdan dışarı baktı. Bonner, hız kazanmaya çalışırken irtifa kaybetmişti ve uçak şimdi nerdeyse 150 metre irtifada uçuyordu – bu fazlasıyla alçaktı. Adamlar yere çakılmadan önce paraşütlerin tamamen açılmasına yetecek kadar zaman olmayabilirdi. Woody tereddüt etti sonra çavuşa işaret etti.

Defoe, yanına gelip kapıdan aşağıya baktı; sonra başını sağa sola salladı ve Woody'nin kulağına bağırdı: "Bu yükseklikten atlarsak adamlarımızın yarısı bacağını kırar, bazuka taşıyanlarsa kendi kendini vurur."

Woody bir karar verdi.

"Kimsenin atlamasına izin verme!" diye bağırdı çavuşa.

Kendi atlama kayışının kancasını açtı; önünde iki sıra hâlinde dizilmiş adamlarının arasından geçip ön tarafa ilerledi ve pilot kabinine gitti. İçeride üç kişi vardı. Woody, bütün gücüyle bağırdı: "Yüksel! Yüksel!"

Bonner da ona bağırdı: "Yerine git ve atla!"

"Bu irtifada hiç kimse atlamayacak!" Woody öne eğilmiş altimetreyi gös-

teriyordu: 480 feet¹. “Bu bir intihar olur!”

“Derhâl pilot kabininden çık, Teğmen. Bu bir emirdir.”

Woody, onun astıydı ama ayak diredi: “Sen irtifa kazanana kadar çıkmıyorum.”

“Şimdi atlamazsan senin hedef bölgeni geçmiş olacağız!”

Woody, asabına hâkim olamadı: “Yüksel, seni kahrolası gerzek! Yüksel!”

Bonner da öfkeli görünüyordu ama Woody yerinden kıpırdamadı. Pilotun, bir uçak dolusu askerle üsse geri dönemeyeceğini biliyordu. Neyin yolunda gitmediğinin anlaşılması için bir ton askerî soruşturmadan geçerd. Bonner, bu gece bir sürü uçuş kuralını ihlal etmişti. Küfredip kontrol kolunu çekti. Uçağın burnu derhâl havaya kalktı ve uçak irtifa kazanmaya başlarken hız kaybetti.

“Memnun oldun mu?” diye hırladı Bonner.

“Elbette olmadım.” Woody’nin, şimdi uçağın gerisine dönüp Bonner’a manevrayı tersine çevirme fırsatı vermeye niyeti yoktu. “1000 feet² olunca atlayacağız.”

Bonner tam gaz verdi. Woody, gözlerini altimetreden ayırmadı.

İbre 1000 feet üzerine gelince tekrar adamlarının arasından geçip arkaya gitti. Kapiya vardı, dışarı baktı, başparmağını havaya kaldırıp adamlarına işaret verdi ve atladı.

Paraşütü derhâl açıldı. Paraşüt bezi şeklini alırken hızla aşağı düştü, sonra düşüş hızı biraz yavaşladı. Saniyeler sonra suya çarptı. Bir salise süren bir panik yaşadı: Yoksa o korkak Bonner onları denize mi atmıştı?

Sonra ayakları toprağa –ya da en azından yumuşak çamura değdi ve su basmış bir bölgeye indiğini anladı.

Paraşüt bezi tepesine yağıdı. Bezden kurtulmak için mücadele etti ve paraşütün kolan takımını çözdü.

İki ayağı üstünde suyun içinde dururken etrafına baktı. Burası ya bir sulak meraydı ya da büyük olasılıkla istila kuvvetlerine güçlük çıkarmak için Almanların su bastırdığı bir bölgeydi. Etrafta hiç kimse yoktu; ne dost ne düşman ne de hayvan. Işık da yetersizdi.

Saatine baktı: sabah 3.40. Sonra pusulasına baktı ve yönünü seçti.

Sonra M1 piyade tüfeğini çıkardı, katlanır dipçliğini açtı. 15 mermilik bir şarjör yuvasına takıp fişek yatağına yerleştirdi, emniyet kolunu çevirip boşa aldı.

Elini cebine sokup çocuk oyuncağına benzeyen teneke bir nesne çıkardı. Üzerine bastırıldığında belirgin bir tıklama sesi çıkarıyordu. Bundan her-kese dağıtılmıştı; böylece İngilizce parolayı söylemek zorunda kalmadan

¹ 146,30 metre (çev. notu).

² 304,80 metre (çev. notu).

karanlıkta birbirlerini tanıyacaktı.

Hazır olduğunda tekrar etrafına bakındı.

Denemek için teneke alete iki kere bastırdı. Hemen ardından, tam önünden gelen bir cevap tıklaması duydu.

Suları şapırdata şapırdata ilerledi ve kusmuk kokusu aldı. Alçak sesle seslendi: “Oradaki, kimsin?”

“Patrick Timothy.”

“Ben Teğmen Dewar. Beni takip et.”

Uçaktaki atlama sırasındaki ikinci kişi Timothy’ydi. Woody, o yönde ilerlemeye devam ederse diğerlerini de çabucak bulacağını düşündü.

Elli metre sonra Mack ve Tiryaki Joe’ya rastladı. Onlar birbirini bulmuştu bile.

Dar bir yola geldiklerinde sudan çıktılar ve ilk kayıplarını buldular. Lonnie ve Tony, bacaklarının yanında sarkan bazukalarla sert bir iniş yapmışlardı. “Sanırım, Lonnie öldü,” dedi Tony. Woody kontrol etti: Tony haklıydı. Lonnie nefes almıyordu. Boynu kırılmış gibi görünüyordu. Tony de hareket edemiyordu. Woody, adamın bacaklarının kırıldığını düşündü. Ona morfin verdi ve yolun dışına sürükledi. Tony, sılıhiye ekibi gelene kadar orada beklemek zorundaydı.

Woody, Mack ve Tiryaki Joe’ya Lonnie’nin cesedini saklamalarını emretti. Almanların ondan yola çıkarak Tony’yi bulmalarını istemiyordu.

Etrafındaki arazi şartlarını görmeye ve elindeki haritaya uyan bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Özellikle de karanlıkta, bunu yapmak neredeyse imkânsızdı. Nerede olduğunu bilmezse adamlarını hedefe nasıl götürecekti? Kesin olarak bildiği tek şey, inmeleri gereken araziye inmedikleriydi.

Biraz sonra tuhaf bir ses duydu ve bir ışık gördü.

İşaret diliyle adamlarına eğilmelerini emretti.

Paraşütçülerin el feneri kullanması yasaktı ve karartma, Fransızlar için de geçerliydi. Dolayısıyla yaklaşan kişi muhtemelen bir Alman askeri idi.

Woody, loş ışığın içinde bir bisiklet fark etti.

Doğrulup tüfeğiyle nişan aldı. Bisikletçiye hemen vurmaya düşündü ama kendi kendini bir türlü buna ikna edemedi. Ateş etmek yerine bağırdı: “Halt! Arrêtez!”¹

Bisiklet durdu. “Selam, Teğmen,” dedi bisikleti süren.

Woody, Ace Webber’in sesini tanıdı; silahını indirdi. “Bisikleti nereden buldun?” diye sordu, inanılmaz bir şeymiş gibi.

“Bir çiftlik evinin önünden,” dedi Ace, kısa ve öz bir açıklamayla.

¹ Kelimelerin ilki Almanca, ikincisi ise Fransızca ve “Dur!” anlamında (çev. notu).

Woody, diğerlerinin de o yönde olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu düşünerek adamlarının önüne düşüp Ace'in geldiği yöne doğru ilerledi. Endişe içinde arazi şekillerini inceliyor ve haritasıyla uyumlu bir şey görmeye çalışıyordu ama hava hâlâ çok karanlıktı. Bir beyhudelik ve ahmaklık duygusu içindeydi. Burada subay oydu ve böyle problemleri çözmesi gereken kişiydi.

Yolda, müfrezesinin birkaç üyesine daha rastladı ve bir yel değirmenine geldiler. Woody; ortalıkta daha fazla salak salak dolaşamayacağına karar verdi, değirmen evine gidip kapıyı çaldı.

Üst kat penceresi açıldı; bir adam, Fransızca seslendi: "Kim o?"

"Amerikalılar," dedi Woody. "*Vive la France!*"

"Ne istiyorsunuz?"

"Sizi özgürlüğe kavuşturmak," dedi Woody, ortaokul öğrencisi Fransızcasıyla. "Ama önce bana haritamla yardım etmelisin."

Değirmenci güldü: "Tamam, aşağı geliyorum."

Bir dakika sonra Woody, daha parlak bir ışıktaki ipek haritasını mutfak masasının üstüne yaymıştı. Değirmenci onlara bulundukları yeri gösterdi. Woody'nin korktuğu kadar kötü bir yere inmemişlerdi. Yüzbaşı Bonner'ın paniğine rağmen Eglise-des-Soeurs'un dört mil kadar kuzeydoğusundaydılar. Değirmenci, oraya gitmek için en uygun yolu gösterdi.

On üç yaşlarında gecelikli bir kız çocuğu mutfağa süzüldü. "Annem Amerikalı olduğunuzu söyledi," dedi, Woody'ye.

"Bu doğru, matmazel," dedi Woody.

"Gladys Angelus'u tanıyor musun?"

Woody güldü: "Doğrusunu istersen onunla bir kez bir arkadaşımın babasının evinde karşılaştım."

"Gerçekten de çok ama çok mu güzel?"

"Filmlerinde görüldüğünden bile daha güzel"

"Biliyordum!"

Değirmenci, Woody'ye bir kadeh şarap teklif etti. "Hayır, teşekkür ederim," dedi Woody. "Belki savaşı kazandıktan sonra." Değirmenci onu iki yanağından öptü.

Woody, tekrar dışarı çıktı ve Eglise-des-Soeurs yönünde müfrezesinin önüne düştü. On sekiz kişilik müfrezesinden şimdi, kendisi dâhil sadece dokuzu birlikteydi. İki kayıpları vardı: Lonnie ölmüştü ve Tony yaralıydı. Ve diğer yedi kişi henüz ortalıkta yoktu. Aldığı emirler, herkesi bulmak için

¹ Çok yaşa Fransa anlamında (çev. notu).

çok fazla zaman harcamamasını söylüyordu. İşi başarabilecek sayıda adam toplar toplamaz hedefe yönelmesi gerekiyordu.

Kalan yediden birini hemen yollarının üstünde buldular. Sinsi Pete, bir çukurun içinden çıkıp gruba katıldı. "Selam, tayfa," dedi, sanki dünyanın en doğal şeyini yapıyormuş gibi.

"O çukurda ne arıyordun?" diye sordu Woody.

"Sizi Alman sandım," dedi Pete. "Saklanıyordum."

Woody, onun paraşütünün soluk rengini çukurun içinde görmüştü. Pete, toprağa ayak bastığından beri o çukurda saklanmış olmalıydı. Besbelli ki paniklemiş ve tortop olup çukura yuvalanmıştı. Ama Woody, aldığı cevabı kabul etmiş gibi yapmayı tercih etti.

Woody'nin asıl bulmak istediği adam ise Çavuş Defoe'ydu. Defoe, tecrübeli bir askerdi ve Woody, büyük ölçüde onun görüşüne güvenmeyi planlamıştı. Ama Çavuş, görünürde yoktu.

Bazı sesler duyduklarında bir kavşağa yaklaşıyorlardı. Woody, rölantide çalışan bir motor sesini tanıdı; iki ya da üç kişi de konuşuyordu. Herkese, elleri ve dizleri üstüne çökmeyi emretti ve müfreze, sürünerek ilerledi.

İleride motosikletli birisi, yaya iki adamla konuşmak için durmuştu. Adamların hepsi üniformalıydı. Almanca konuşuyorlardı. Kavşağın öbür tarafında bir bina vardı -belki küçük bir taverna veya fırın.

Woody, beklemeye karar verdi. Belki adamlar çekip giderdi. Müfrezesinin, görünmemek kaydıyla mümkün olduğunca ilerlemesini istedi.

Beş dakika sonra sabrı tükendi. Arkasına döndü ve "Patrick Timothy!" diye tısladı.

Başka birisi, "Kusmuk Pat!" dedi. "İskoç seni istiyor."

Timothy, öne doğru süründü. Hâlâ kusmuk kokuyordu ve bu, şimdi onun lakabı olmuştu.

Woody, Timothy'yi beyzbol oynarken görmüştü ve onun isabetli atışlar yapabildiğini biliyordu. "Bir el bombası fırlatıp şu motosikleti vur," diye emretti.

Timothy; çantasından bir el bombası çıkardı, pimini çekti ve fırlattı.

Takır tukur bir ses duyuldu. Adamlardan biri Almanca sordu: "Bu da neydi böyle?"

Sonra el bombası infilak etti. Aslında iki patlama oldu. İlki, üç Alman askerini de yere devirdi. İkinci patlama ise motosikletin yakıt deposuydu; kıvılcımlı alevler saçarak adamları yaktı ve ortalığa, yanık bir et kokusu yayıldı.

"Olduğunuz yerde kalın!" diye bağırdı Woody, müfrezesine. Kendisi bi-

nayı izledi. Acaba içeride kimse var mıydı? Sonraki beş dakika içinde binanın kapısını veya penceresini açan olmadı. Ya bina boştu ya da sakinleri yatak altlarına saklanmıştı.

Woody ayağa kalktı ve müfrezesine işaret verdi. Üç Alman askerinin korkunç vaziyetteki cesetlerinin üzerinden geçerken tuhaf bir duyguya kapıldı. Onların öldürülmesini kendisi emretmişti –anneleri, babaları, karıları, kız arkadaşları, belki oğulları ve kızları olan adamlardı. Şimdi üçü de berbat bir kan ve yanık et topağına dönüşmüştü. Zafer duygusu hissediyor olmalıydı: Bu onun düşmanla ilk karşılaşmasıydı ve onların hakkından gelmişti ama nedense biraz midesi bulanıyordu.

Kavşağı geçtiler ve hızlı bir tempoda yürümeye başladılar. Konuşulmamasını ve sigara içilmemesini emretti. Gücünü korumak için kumanya paketinden bir çikolata çıkardı. İnşaatlarda kullanılan macunun şekerlisi gibiydi.

Yarım saat sonra bir motorlu taşıt sesi duydu ve herkese, yolun kıyısındaki tarlaya saklanmalarını emretti. Taşıt hızlı gidiyordu ve farları yanıyordu. Muhtemelen Almanlara aitti ama Müttefikler de planörlerle tanksavar silah ve diğer topları taşıyan cipler gönderecekti. Yani dost bir taşıt da olabilirdi.

Çalıların arasında yattığı yerden taşıtın geçişini izledi. Nasıl bir taşıt olduğunu tespit edemeyeceği kadar hızlı gidiyordu. Taşıtı durdurmak için müfrezesine ateş emri vermeyi düşündü. Ama hayır, onlar kendi görevlerine odaklanmalıydı.

Birkaç ufak köyden geçtiler ve Woody, şimdi haritasında bu köyleri takip edebiliyordu. Zaman zaman köpekler havlıyordu ama kimse dışarı çıkıp ne olduğuna bakmıyordu. Anlaşılan o ki Fransızlar, düşman işgali altındayken bile sadece kendi işleriyle ilgilenmeyi öğrenmişti.

Yabancı toprakların yollarında, gece karanlığında, çenesine kadar silahlı vaziyette yürümek ve pencerelerinin dışındaki ölümcül ateş gücünden habersiz yataklarında uyuyan insanların sessiz evlerinin önünden geçmek, gerçekten tekinsizdi.

Nihayet Eglise-des-Soeurs eteklerine ulaştılar. Woody, kısa bir dinlenme molası alma emri verdi. Küçük bir koruluğa girip yere oturdular. Mataralarından su içip kumanyalarından bir şeyler yediler. Woody, bütün içmeye hâlâ izin vermiyordu; sigara ateşinin ışığı, hiç umulmayacak kadar uzaktan görülebilirdi.

Üzerinde bulundukları yolun, onları köprüye götürdüğünü düşündü. Köprünün nasıl korunduğuna dair kesin bir bilgi yoktu. Ama Müttefikler bu köprünün önemli olduğunu düşündüyse aynı şeyi Almanların da dü-

şünmüş olacağını tahmin etmek zor değildi; dolayısıyla büyük olasılıkla orada bir tür koruma vardı: silahlı tek bir nöbetçi veya tam tekmil ve tam teçhizatlı bir müfreze. Woody, hedefi görmeden nasıl bir saldırı planlaması gerektiğini bilemiyordu.

On dakika sonra adamlarını ayağa dikti. Şimdi artık onlara sessiz olmalarını hatırlatıp durmaya gerek kalmamıştı. Tehlikeyi sezmişlerdi. Caddede oldukça sessiz yürüyor; duvar diplerine sine sine evleri, dükkânları, kiliseleri geçiyor; karanlık geceyi gözden geçiriyor ve en ufak bir seste yerlerinden zıplıyorlardı. Açık bir yatak odası penceresinden ani bir hapsirik sesi duyduğunda Woody, az daha tüfeğini ateşleyecekti.

Eglise-des-Soeurs, küçük bir kasabadan ziyade büyük bir köydü. Woody, tahmininden daha kısa bir süre sonra suyun gümüşü ışıltısını gördü. Elini kaldırıp müfrezesini durdurdu. Ana cadde, tatlı bir meyille yokuş aşağı iniyor ve hafif bir açıyla köprüye ulaşıyordu. Köprüyü gayet iyi bir açıdan görüyordu. Akan su, yaklaşık otuz metre genişliğindeydi ve köprü tek bir kemer üstüne oturuyordu. *Eski bir yapı olmalı, diye düşündü çünkü üzerinden iki arabanın yan yana geçemeyeceği kadar dar.*

Kötü haber, köprünün iki ucunda da *hap kutusu* tabir edilen birer makineli tüfek koruganı vardı –silah ateşleme yarıkları yatay, betondan yapılmış iki kümbet. Koruganların arasında iki nöbetçi devriye geziyor, her biri bir uçta duruyordu. Daha yakındaki nöbetçi, hap kutusunun silah ateşleme yarığından eğilmiş koruganın içine doğru konuşuyordu; muhtemelen koruganın içinde biri vardı ve onunla çene çalıyordu. Nöbetçiler; iki uçtan köprünün ortasına kadar yürüyor, oradan eğilip altlarında akan suya bakıyorlardı. Pek tedirginmiş gibi bir havaları yoktu. Woody, nöbetçilerin henüz Müttefik taarruzunun başladığından haberdar olmadıklarını düşündü. Diğer yandan nöbetlerini kaytarıyor da değildiler.

Uyanıktılar, hareket hâlindeydiler ve onlara bakınca belli bir ölçüde tetikte oldukları görülüyordu.

Woody, koruganların içinde kaç asker bulunduğunu tahmin edemiyordu; ne tür silahları olduğunu da bilemiyordu. O yarıkların arkasındaki silahlar makineli tüfek miydi yoksa sadece tüfek miydi? Bu, büyük bir fark yarattı.

Woody, biraz savaş deneyimi olmamasına hayıflandı. Bu durumla nasıl başa çıkacaktı? Onun durumunda –yani savaşı, içine girdikçe öğrenen kıdemsiz subay durumunda– binlerce adam olduğunu tahmin ediyordu. Keşke Çavuş Defoe yanında olsaydı.

Bir koruganı işlevsiz hâle getirmenin en kolay yolu, yanına kadar yakla-

şıp atış yarığından içeri bir el bombası bırakmaktı. Belki iyi bir asker, fark edilmeden oraya kadar sürünebilirdi. Ama Woody, iki koruganı da aynı anda halletmeliydi. Yoksa ilkine saldırıldığında diğer korugandakiler uyarılmış olurdu.

Devriye nöbetçilere görünmeden diğer koruganın yanına nasıl sokulacaklardı?

Adamlarının huzursuzlanmaya başladığını hissetti. Liderlerinin bir sonraki adımın ne olacağından emin olmadığını düşünmeyi sevmiyorlardı.

“Sinsi Pete,” dedi Woody. “En yakın korugana kadar sürünüp, yarıktan içeri bir el bombası bırakacaksın.”

Pete, korkmuşa benziyordu. “Evet, efendim,” dedi, gene de.

Sonra Woody, müfrezenin en iyi iki nişancısını çağırdı: “Tiryaki Joe ve Mack, siz ikiniz nöbetçilerden birini kendinize hedef seçin ve devirin.”

İki adam başlarını salladı ve silahlarını kaldırdılar.

Defoe olmadığı için Woody, Ace Webber’ı kendine yardımcı seçmeye karar verdi. Dört askerin adını söyledi ve onlara, “Ace’le birlikte gidin. Silah atışı başlar başlamaz deli gibi köprüye koşun ve öbür taraftaki korugana saldırın. Yeterince hızlı koşarsanız onları uykuda yakalayabilirsiniz.”

“Evet, efendim,” dedi Ace. “O piç kuruları, başlarına ne geldiğini bile anlamayacak.”

Bu laflar, korkusunu perdelemek için, diye düşündü Woody. “Ace’le gitmeyen herkes,” dedi, “yakın korugana kadar beni takip etsin.”

Woody, yakın koruganla kendisine daha emniyetli bir görev verirken Ace’e ve onunla gidenlere en tehlikeli görevi vermiş olmaktan rahatsızlık hissetti. Fakat bir subayın, gerekmedikçe kesinlikle kendi hayatını tehlikeye atmaması konusunda kafasında davul çalınmıştı; aksi takdirde adamlarını lidersiz bırakabilirdi.

Pete önde, köprüye doğru yürüdüler. Bu, fevkalade tehlikeli bir andı. Bir caddede yürüyen on adam, uzun süre fark edilmeden kalamazdı. Onların bulunduğu yöne dikkatlice bakan herhangi bir kimse, hareket ettiklerini fark ederdi. Ve kısa bir süre içinde fark edilirlse Sinsi Pete’in korugana ulaşması mümkün olmayabilir, müfreze de sürpriz avantajını kaybederdi.

Uzun bir yürüyüşü.

Pete bir köşeye ulaştı ve durdu. Woody onun, en yakındaki nöbetçinin koruganın yanından ayrılıp köprü’nün ortasına doğru yürümesini beklediğini tahmin etti.

İki nişancısı siper bulup saklandı.

Woody bir dizinin üstüne çöküp diğerlerinin de kendilerine bir siper

bulmalarını işaret etti. Hep birlikte nöbetçinin hareketlerini izlediler.

Nöbetçi; sigarasından uzun bir nefes çekti, izmariti yere attı, yanan ucunu ayağıyla ezdi, uzun bir dumanı ağzından dışarı üfledi. Sonra kendini dikleştirdi, tüfeğinin kayışını omzuna geçirdi ve yürümeye başladı.

Köprü'nün öbür ucundaki nöbetçi de aynısını yaptı.

Pete, bir sonraki binaya kadar koştu ve caddenin sonuna geldi. Ellerinin ve dizlerinin üstüne çöküp yol boyunca hızla sürünmeye başladı. Korugana ulaştı. Ayağa kalktı. Hiç kimse onu fark etmemişti. İki nöbetçi hâlâ birbirlerine doğru yürüyordu.

Pete bir el bombası çıkardı, pimini çekti. Sonra birkaç saniye bekledi. Woody onun, içerideki adamın el bombasını patlamadan bulup dışarı atma ihtimaline karşı böyle beklediğini tahmin etti.

Pete, koruganın köşesine geldi. El bombasını nazikçe yarıktan içeri bıraktı.

Joe ve Mack'in piyade tüfekleri patladı. En yakındaki nöbetçi devrildi ama karşısındaki nöbetçi vurulmamıştı ve yiğit bir asker gibi davrandı: Geri dönüp kaçmak yerine cesaretle yere diz çöktü ve omzundaki tüfeği eline aldı. Ancak fazlasıyla yavaştı; nişancıların tüfekleri tekrar konuştuğunda neredeyse birlikte ateş ettiler ve nöbetçi, ateş edemeden devrildi.

Pete'in el bombası, boğuk bir gümlemeyle koruganın içinde patladı.

Woody, bütün hızıyla koşmaya başlamıştı bile ve arkasındaki adamları da peşindeydi. Saniyeler içinde köprüye ulaştı. Koruganın küçük bir ahşap kapısı vardı. Woody kapıyı hızla ardına kadar açtı. İçeri girdi. Alman askeri üniformalı üç ölü adam yerde yatıyordu.

Atış yarığına gidip dışarı baktı. Ace ve dört adamı, kısa köprü'nün üstünde bir tavşan koşusuyla ilerlerken bir yandan da öbür uçtaki korugana ateş ediyorlardı. Köprü sadece otuz metre uzunluğundaydı ama böyle bir koşu, köprüyü yarı yarıya uzatıyordu. Ace ve adamları köprü'nün ortasına vardıklarında korugandan bir makineli yaylın ateşi patladı. Amerikan askerleri, daracık bir koridorda kapana kısıldı. Makineli, çılgınca çatırdıyordu ve saniyeler içinde bütün adamlar yere devrildi. Makineli, öldüklerinden emin olmak için birkaç saniye daha taramaya devam etti –ve bu süre boyunca Alman nöbetçilerin de öldüklerinden emin oldu elbette.

Makineli sustuğunda köprü'nün üstündeki adamların hiçbiri kıpırdamıyordu.

Sessizlik çöktü.

“Yüce İsa, Ulu Tanrı'm,” dedi Woody'nin yanındaki Solak Cameron.

Woody, ağlamak üzereydi. On insanı ölüme yollamıştı –beşi Alman,

beşi Amerikalı. Ve henüz, görevini tamamlayamamıştı. Diğer korugan hâlâ düşmanın elindeydi ve buradan geçmeye çalışacak Müttefik güçlerini durdurabilirdi.

Geriye sadece dört adamı kalmıştı. Tekrar köprüyü geçmeye kalkarlarsa onlar da ölecekti. Yeni bir plana ihtiyacı vardı. Etrafını inceledi. Ne yapabilirdi acaba? Keşke bir tankı olsaydı.

Hızlı hareket etmesi gerekiyordu. Köyün içindeki başka bir yerde başka Alman askerleri de varsa ateş seslerinden alarına geçmiş olabilir ve kısa süre içinde karşılık verebilirlerdi. Eğer iki hap kutusunu da ele geçirirse onlarla başa çıkabilirdi. Aksi takdirde başları dertteydi.

Eğer adamlarım köprüden geçemiyorsa, diye düşündü çaresizlik içinde, belki nehri yüzeren geçebilirler. Hemen inip nehir kıyısını incelemeye karar verdi. "Mack ve Tiryaki Joe," dedi. "Öbür hap kutusuna ateş edin ve yarıktan içeri bir kurşun sokmaya çalışın. Ben etrafı incelerken onları meşgul edin."

Piyade tüfekleri çatırdamaya başladığında kapıdan çıktı. Parapetin üzerinden bakıp nehir kıyısını incelerken yakındaki koruganın koruması altındaydı. Sonra diğer kıyıyı incelemek için yolun öbür tarafına geçmesi gerekti. Ancak o karşıya geçerken düşman tarafından ateş açılmadı.

Kıyıda bir nehir duvarı yoktu. Suyun kıyısına kadar toprak bir meyille iniliyordu. *Her iki kıyı da aynı görünüyor,* diye düşündü ama emin olamıyordu çünkü hava yeterince aydınlanmamıştı. *İyi bir yüzücü nehri geçebilir. Köprü kemerinin siperi altında yüzerse diğer korugandakiler tarafından kolayca görünmez. Sonra, Sinsi Pete'in bu koruganda yaptığını öbür tarafta yapabilir ve hap kutusunun içine bir el bombası atabilir.*

Köprünün yapısını incelerken daha iyi bir fikir geliştirdi. Köprü parapetinin aşağısında, ayak sığacak genişlikte ve köprü boyunca uzanan raf gibi bir çıkıntı vardı. Sinirleri sağlam bir adam o çıkıntı üzerinde ilerleyerek köprüyü geçebilir ve bunu yaparken düşman tarafından görülmeyebilirdi.

Ele geçirdikleri korugana geri döndü. İçlerinde en ufak tefek adam, Solak Cameron'du. Ayrıca en girişken ve cesur olanı da oydu; kolay kolay paniğe kapılmıyordu. "Solak," dedi Woody. "Parapetin aşağısında köprü boyunca uzanan bir çıkıntı var. Muhtemelen köprü tamircilerinin ayak basması için yapılmış. O çıkıntıdan ilerleyerek köprüyü geçip öbür hap kutusuna bir el bombası atmanı istiyorum."

"Başüstüne," dedi Solak.

Az önce beş yoldaşı öldürülmüş bir adamdan gelen fevkalade gözü pek bir cevaptı.

Woody, Mack ve Tiryaki Joe'ya döndü: "Onu koruyun."

Tüfekler çatırdamaya başladı. "Ya aşağı düşersem?" diye sordu Solak.

"Su seviyesinden sadece beş altı metre yükseklikte," dedi Woody, "sorun olmaz."

"Tamam," dedi Solak. Kapıya gitti. "Yüzme bilmiyorum da."

Sonra kapıdan çıkıp gitti. Woody, onun yolun karşı tarafına geçtiğini gördü. Solak, parapetten aşağı baktı. Bacaklarını parapetten aşırıp kendini aşağıya bıraktı ve gözden kayboldu.

"Tamam," dedi Woody, diğerlerine. "Ateşi kesin. Solak yola çıktı."

Hepsi dışarı baktı. Hiçbir şey kıpırdamıyordu. Şafak vaktiydi. Woody, şimdi köyü daha net görebildiğini fark etti. Ama köy halkının hiçbirisi dışarı çıkmamıştı ve iyi ediyorlardı. Belki de yakındaki sokaklarda Alman askerleri harekete geçiyordu ama hiçbir ses yoktu. Woody, suya düşen bir şeyin çıkaracağı sesi duymak için dikkat kesildiğini fark etti: Solak'ın nehre düşmesinden korkuyordu.

Bir köpek, koşarak köprüyü geçiyordu: Orta büyüklükte kırma bir köpekti, fiyakayla salladığı kıvrık bir kuyruğu vardı. Köprünün üstündeki ölü askerleri merakla kokladı; sonra, sanki başka bir yerdeki randevusuna yetişecekmiş gibi koştu. Woody, köpeğin diğer koruganın önünden geçip köyün öbür yarısına doğru gittiğini gördü.

Şafak, ana kuvvetlerin sahillere çıkarma yapmaya başladığını gösteriyordu. Birisi Woody'ye, bunun savaş tarihinde görülen en büyük çıkarma harekâtı olacağını söylemişti. Çıkarma kuvvetlerinin ne tür bir dirençle karşılaşılıyor olduğunu merak etti. Sirtında bütün teçhizatıyla gemiden inip sığ sulara bata çıka yürüyerek -koruganları içinden yayılım ateşine başlamış makineli tüfeklerin taradığı- kıyıya ulaşmaya çalışan piyadelerden daha korunmasız hiçbir şey olamazdı. Woody, bu beton hap kutusu içinde olduğuna şükretti.

Solak'ın köprüyü geçişi uzun sürmüştü. Acaba sessizce suya mı düşmüştü? Yolunda gitmeyen başka bir şey olabilir miydi?

Sonra onu gördü: Ufacık bir hâki renk, köprünün öbür ucunda parapetin üstüne çıkıyordu. Woody nefesini tuttu. Solak, köprüde dizlerinin üstüne çöktü; korugana kadar süründü, korugan duvarına sırtını dayayarak ayağa kalktı. Sol eliyle bir el bombası çıkardı, birkaç saniye bekledi, koruganın köşesini döndü ve el bombasını yarıktan içeriye bıraktı.

Woody, patlamanın sesini duydu ve yarıktan fırlayan alevlerin parlak ışığını gördü. Solak, şampiyon sporcular gibi kollarını havaya kaldırıp el salladı.

“Sipere yat, seni sersem herif!” diye bağırdı Woody, Solak’ın onu duyamayacağını bildiği hâlde. Yakınlardaki binalarda saklanan ve arkadaşlarının ölümünün intikamını almak isteyen Alman askerleri olabilirdi.

Ama hiçbir silah sesi duyulmadı. Kısa bir zafer dansından sonra Solak, korugana girdi. Woody, rahat bir nefes aldı. Ancak hâlâ tam manasıyla güvende değillerdi. Bu noktadayken birkaç düzine Alman askeri, ani bir hücumla köprüyü tekrar ele geçirebilirdi. O zaman, o ana kadar başarılan her şey boşa giderdi.

Kendini, bir iki dakika daha beklemeye zorladı; düşman askerlerinin ortaya çıkıp çıkmayacağını görmek istiyordu. Hâlâ tek bir kırıltı bile yoktu. Görünüşe bakılırsa Eglise-des-Soeurs’de, köprüyü koruyanlar dışında başka Alman askeri yoktu ve köprü nöbetindekiler de muhtemelen birkaç mil ötedeki koğuşlardan her on iki saatte bir gelen yeni askerlerle nöbet değişiyordu.

“Tiryaki Joe,” dedi Woody, “Şu ölü Almanları kaldır, nehre at.”

Joe, Korugan’ın içindeki üç cesedi sürükleyip nehre attı; sonra, köprünün üstündeki iki Alman nöbetçiyi de suya attı.

“Pete ve Mack,” dedi Woody. “Diğer korugana, Solak’ın yanına gidin. Orada dikkatli olun. Henüz, Fransa’daki bütün Almanları öldürmedik. Sizin tarafa yaklaşan düşman askeri görürseniz hiç tereddüt etmeyin, hiç tartışmayın, vurun onları.”

İki adam, korugandan çıkıp hızla köprünün öbür ucuna koştu.

Öbür uçtaki koruganda şimdi üç Amerikan askeri vardı. Almanlar köprüyü tekrar ele geçirmeye kalkarsa bu, onlar için zorlu bir iş olacaktı –özellikle de hava aydınlanmaya başlamışken.

Woody; hâlâ köprünün üstünde yatan Amerikan askerlerinin, hap kularının ele geçirildiğini yaklaşacak düşman askerlerine haber verecek bir uyarı olduğunu fark etti. Onlar olmazsa düşmana sürpriz yapma avantajını korumaya devam edebilirdi.

Ama bu, Amerikan askerlerinin cesetlerinden de kurtulması gerektiği anlamına geliyordu. Diğerlerine ne yapacağını anlattı ve korugandan çıktı.

Sabah havası taptaze ve tertemizdi.

Köprünün ortasına kadar yürüdü. Her bir askerin nabzını tekrar dinledi: Hiç şüphe yoktu, hepsi ölmüştü.

Her bir yoldaşını teker teker kucağına aldı ve köprü parapetinin üzerinden suya attı.

En son, Ace Webber’i kucakladı. Ace suya düştüğünde “Huzur içinde uyuyun, dostlarım,” dedi Woody. Başını öne eğip gözlerini kapatarak bir

dakika boyunca öylece durdu.

Sonra arkasına döndüğünde, güneş yükseliyordu.

(vii)

Müttefiklerin savaş planlarını hazırlayanların enbüyük korkusu, Almanların Normandiya'ya hızla destek kuvvetler göndermesi ve -Dunkirk faciasını bir kez daha tekrarlayarak- Müttefik güçlerini denize dökcek güçlü bir karşı taarruza geçmesiydi.

Böyle bir karşı taarruzun olmaması için gayret edenlerden biri de Lloyd Williams'tı.

Çıkarma taarruzunun başlamasıyla birlikte, savaş esirlerini kaçırıp evlerine gönderme görevi ikinci plana düşmüştü ve şimdi, Fransız Direniş Hareketi ile birlikte çalışıyordu.

Mayıs ayı sonunda BBC yayını, Alman işgali altındaki Fransa'da sabotaj eylemlerini tetikleyen şifreli mesajlar içeriyordu. Haziranın ilk birkaç gününde ise yüzlerce telefon hattı -genellikle tespiti oldukça zor noktalardan- kesildi. Yakıt depolarında yangınlar çıkarıldı; yollar, devrilmiş ağaçlar yüzünden geçilmez hâle getirilirken taşıtların lastikleri patlatıldı.

Lloyd, demir yollarında görevli adamlara yardım ediyordu: Bunlar, koyu Komünist adamlardı ve kendilerine, *Résistance Fer*¹ diyorlardı. Yıllardır, kurnazca hazırladıkları sinsi sabotajlarla Nazileri deliye çeviriyorlardı: Alman askerlerini taşıyan trenler, olmadık yerlerde bir şekilde makas değiştirip asıl hedeflerinden millerce uzağa gidiyor; makineler defalarca arızalanıyor; vagonlar, başka demir yolu hatlarına geçiveriyordu. Bu direnişçiler öylesine büyük bir kargaşa yaratıyordu ki işgalciler, demir yolu sisteminin çalışması için Almanya'dan adam getirmek zorunda kalıyordu. Buna rağmen aksaklıklar daha da kötüleşti. 1944 ilkbaharında demir yolu görevlileri, kendi demir yolu şebekelerini tahrip etmeye başladı. Rayları patlatmaya ve kaza yapan trenlerin enkazını kaldıracak ağır vinçlere sabotaj uygulamaya başladılar.

Naziler, elbette bütün bunları sineye çekmedi. Yüzlerce demir yolu görevlisini idam ettiler ve binlercesini toplama kamplarına gönderdiler.

Ancak bu sabotajlar daha da büyük bir ivme kazandı ve D-Day gününde, Fransa'nın bazı bölgelerindeki demir yolu trafiği durma noktasına geldi.

Şimdi, D-Day+1 günüydü; Lloyd, Normandiya bölgesinin başkenti Rouen'e giden ana demir yolu hattının yanındaki bir dolgu setin tepesinde

¹ *Demir Direnç* anlamında (çev. notu).

yatıyordu. Bulunduğu yer, rayların bir tünele girdiği noktadaydı ve bu gözetleme noktasından bakınca yaklaşan trenleri bir mil öteden görebiliyordu. Yanında iki kişi daha vardı: birinin kod adı Lejyoner, diğerininki Puro. Lejyoner, bu bölgedeki direnişçilerin lideriydi. Puro ise bir demir yolu çalışanıydı. Dinamiti Lloyd getirmişti. İngilizlerin Fransız Direnişi içindeki esas rolleri, silah ve mühimmat sağlamaktı.

Üç adam, orada burada açan yaban çiçekleriyle beneklenmiş yüksek otların arasında yarı saklanmış vaziyette bekliyordu. *Böylesine güzel bir günde bir kızı getirmeye değer bir yer*, diye düşündü Lloyd. Daisy olsa buraya bayılırdı.

Uzaktan bir tren görüldü. Yaklaşan treni dikkatle izleyen Puro; bütün tiryakilerinin buruşuk yüzüne sahip, altmış yaşlarında, sıırım gibi ince ve ufak tefek bir adamdı. Tren daha çeyrek mil kadar uzaktayken başını sağa sola sallayarak yanlış tren olduğunu belli etti. Bekledikleri tren bu değildi. Lokomotif, dumanını saça saça önlerinden geçip tünele girdi: Dört tane yolcu vagonu çekiyordu, vagonların hepsi tıklım tıklım doluydu; içlerinde, sivil ve üniformalı insanlar vardı.

Ama Lloyd, daha önemli bir avın gelmesini bekliyordu.

Lejyoner, saatine baktı. Esmer tenli bir adamdı ve siyah bir bıyığı vardı. Lloyd, onun atalarının kuzey Afrikalı olabileceğini düşündü. Lejyoner, şimdi diken üstündeydi. Burada açıktaydılar –açık havada ve gün ışığının altında. Burada ne kadar uzun kalırlarsa fark edilme ihtimalleri de o kadar artacaktı. “Daha ne kadar bekleyeceğiz?” diye sordu, endişeyle.

Puro, omuzlarını silkti: “Göreceğiz.”

Lloyd, Fransızca konuştu: “İstersen şimdi gidebilirsin. Nasılsa her şey kuruldu.”

Lejyoner cevap vermedi. Bu olayı kaçıramazdı: itibarının ve otoritesinin ve de “Ben de oradaydım,” diyebilmenin hatırı için.

Uzaklara bakan Puro, gerginleşti; gözlerinin etrafındaki deri iyice kırıştı. “Eh,” dedi, şifreli bir şey söylüyormuş gibi ve dizlerinin üstüne doğruldu.

Lloyd, bırak bir tren görmeyi tren sesini bile zor duyuyordu ama Puro tetikteydi. Gelen trenin bir öncekinden çok daha hızlı gittiğini fark etti Lloyd. Yaklaştıkça onun çok daha uzun bir tren olduğunu da gördü: *Yirmi dört vagon veya daha fazla*, diye düşündü.

“İşte bu,” dedi Puro.

Lloyd’un nabızı hızlandı. Puro haklıysa bu tren, binlerce Alman askerini ve subayını Normandiya’ya taşıyordu –muhtemelen bu görevle yola çıkan birçok trenden ilkiydi. Lloyd’un görevi, hem bu trenin hem de onu takip

eden diğerlerinin bu tünelden geçememesini sağlamaktı.

Sonra, başka bir şey daha gördü. Bir uçak, treni takip ediyordu. Lloyd seyrederken uçak, rotasını trene uydurdu ve alçalmaya başladı.

Bu, bir İngiliz uçağıydı.

Lloyd, *Hawker Typhoon* tipi uçağı tanıdı: Kısaca *Tiffy* denen bu uçaklar, tek kişilik bombardıman uçaklarıydı. Sık sık oldukça tehlikeli görevlere çıkıyor ve düşman hatlarının gerisine geçip muhabere ağını tahrip ediyorlardı. *Kontrol panelinin başında cesur bir adam var*, diye düşündü Lloyd.

Ancak bu, Lloyd'un planına uyan bir durum değildi. Trenin, tünele girmeden önce enkaza dönmesini istemiyordu.

"Tüh, kahretsin," dedi Lloyd.

Tiffy, makineli tüfeğini çalıştırdı ve vagonlara kurşun yağmaya başladı.

"Fakat bu da nereden çıktı?" dedi Lejyoner.

Lloyd, İngilizce cevap verdi: "Biliyorsam namerdim."

Lokomotifin, hem yolcu hem de sığır vagonları çektiğini görebiliyordu ama muhtemelen sığır vagonlarında da askerler vardı.

Uçak daha hızlıydı, trenin üstünde uçarken vagonları taradı. Şerit beslemeli 20mm'lik dört topu vardı ve lokomotifin hırslı puflamalarıyla uçak motorunun kükreme sesine rağmen korkunç bir çatırtı sesi duyulabiliyordu. Lloyd, ölümcül mermi sağanağından kurtulma imkânları olmadığından kapana kısılan askerler için üzülmekten edemedi. Pilotun neden roketlerini ateşlemediğini merak etti çünkü her ne kadar isabetli atış için zorlukları olsa da vagon ve taşıtlar için oldukça tahripkâr silahlardı. Belki de daha önceki başka bir trende onları kullanmıştı.

Almanların bazıları, kafalarını cesurca pencerelerden çıkarıp tüfek ve tabancalarıyla uçağa ateş ediyordu ama beyhude bir çabaydı.

Fakat Lloyd, lokomotifin hemen ardındaki düz vagona yerleştirilmiş hafif uçaksavar topunu gördü. İki topçu, telaşla bu silahı hazırlıyordu: Top, kaidesi üstünde döndü ve namlusu, İngiliz uçağına nişan alarak yukarı kalktı.

Pilot, topu görmemiş gibiydi çünkü vagonların çatısını yırtta yırtta tren üstünde tur atıyordu.

Alman topu ateşlendi ama iskaladı.

Lloyd, pilotu tanıyıp tanımadığını merak etti. Birleşik Krallık'ta, her an aktif görevde olan beş bine yakın pilot vardı. Bunların pek çoğu Daisy'nin partilerine gelip gitmişti. Cambridge'in parlak mezunlarından Hubert St. John'ı düşündü; daha birkaç hafta önce onunla konuşurken öğrencilik günlerini anmışlardı. Sonra, Dennis Chaucer: Trinidadlıydı ve sürekli olarak

İngiliz yemeklerinin, özellikle de hemen her yemekle birlikte servis edilen patates püresinin lezzetsizliğinden şikâyet ederdi. Ve Brian Mantel: Son turunda Pirene Dağları'ndan geçirdiği dost canlısı Avusturyalı. Tiffy'nin içindeki cesur pilot, Lloyd'un tanıdığı birisi olabilirdi.

Uçaqsavar tekrar ateşlendi ama gene ıskaladı.

Pilot, ya hâlâ uçaqsavarı görmemişti ya da onu vuramayacağını düşünüyordu; çünkü hiçbir kaçınma hareketinde bulunmuyor, tehlikeli derecede alçaktan uçarak asker treni üzerindeki katliamına devam ediyordu.

Lokomotifin tünele girmesine bir iki saniye kala uçak vuruldu.

Uçağın motorundan alev fışkırdı ve kara bir duman dalga dalga kabardı. Çok geçti; pilot, ray hattından uzaklaştı.

Tren tünele girerken vagonlar, Lloyd'un bulunduğu noktanın önünden ışık hızıyla geçti. Her bir vagonun yüzlerce düzine Alman askeriyle tıklım tıklı dolu olduğunu gördü.

Tiffy, dosdoğru Lloyd'un üstüne uçtu. Bir an için Lloyd, uçağın tam tepelerine çakılacağını sandı. Yerde dümdüz yatıyordu; salakçasına bir içgüdüyle ellerini başının üstüne götürmüştü, sanki kurtulması mümkünmüş gibi.

Tiffy, otuz metre üstlerinden geçip gitti.

Sonra, Lejyoner fünye kolunu bastırdı.

Rayın patlamasıyla birlikte tünelin içinden gök gürültüsü gibi kükreme sesi geldi; ardından da trenin çarpmasıyla birlikte işkenceye uğrayan çeliğin kulak yırtan çılgılığı.

İlk başta, asker dolu vagonlar hızla tünele dolmaya devam etti ama birkaç saniye içinde iki vagonun bağlantılı uçları ters V harfi şeklinde havaya yükseldi. Lloyd, içlerindeki insanların çılgınlıklarını duydu. Bütün vagonlar raydan çıkıp takla atarak kibrit çöpü gibi, tünelin karanlık ağzına yığıldı. Çelik gövdeleri kâğıt gibi buruştu; kırılan camlar, setin tepesinden kazayı izleyen sabotajcıların üstüne yağmur gibi yağdı. Üç adam da tehlikedeydi, kendi yarattıkları patlamanın kurbanı olabiliyorlardı ve tek bir kelime bile etmeden ayağa fırlayıp kaçmaya başladılar.

Güvenli bir mesafeye ulaştıklarında her şey bitmişti. Tünelden, kara duman bulutları çıkıyordu; pek mümkün değildi ama o kazadan sağ kurtulan her asker, tünelin içinde yanarak ölecekti.

Lloyd'un planı başarıyla tamamlanmıştı. Sadece yüzlerce düşman askeri ni öldürüp bir treni yok etmekle kalmamış, ana demir yolu hattını tıkamayı da başarmıştı. Tünelin içindeki enkazın temizlenmesi haftalar sürerdi. Almanların, Normandiya'yı savunacak destek güç göndermeleri olağanüs-

tü zorlaşmıştı.

Lloyd, dehşet içindeydi.

İspanya'dayken ölüme ve yıkıma şahit olmuştu ama orada gördükleri bu kazayla mukayese edilemezdi. Ve bu kazayı hazırlayan, kendisiydi.

Başka bir çarpışma sesi daha duydu ve sesin geldiği yöne baktığında Tiffany, yere çakılmıştı. Uçak yanıyordu ama gövdesi parçalanmamıştı. Pilot hayatta olabilirdi.

Lloyd, uçağa koştu; Lejyoner ve Puro da onun peşinden koştular.

Düşürülen uçak, karnının üstünde yatıyordu. Bir kanadı yarısından kopmuştu. Duman, tek motordan geliyordu. Pilot kabininin sert plastikten kapağı islenerek kararmıştı; Lloyd, pilotu göremiyordu.

Kanadın üstüne çıktı, o taraftaki kapak sürgüsünü açtı. Puro da öbür taraftaki sürgüyü açtı ve kapağı kaydırdılar.

Pilot baygındı. Başında bir kask ve gözlerinde uçuş gözlükleri vardı; oksijen maskesi ağzını ve burnunu kapatıyordu. Lloyd, pilotun tanıdığı biri olup olmadığını anlayamadı.

Oksijen tankının nerede olduğunu ve patlayıp patlamadığını merak etti.

Lejyoner de benzer şeyler düşünüyordu. "Uçak patlamadan önce onu çıkarmalıyız," dedi.

Lloyd, kabinin içine uzanıp emniyet kemerlerini açtı. Sonra ellerini pilotun kol altlarına sokup onu çekti. Adam tamamıyla pörsümüş gibiydi ve yarasının nerede olduğunu bilmenin imkânı yoktu. Hatta yaşayıp yaşamadığı bile belli değildi.

Pilotu kabinin dışına çekti; sonra, itfaiyecilerin taşıdığı gibi omzuna aldı ve yanan enkazdan uzakta emniyetli bir mesafeye kadar götürdü. Elinden geldiğince sarsınmaya çalışarak adamı sırtüstü yere yatırdı.

Tıslama ve gümleme arası bir ses duyup arkasına baktığında uçağın alev aldığını gördü.

Pilotun üstüne eğildi; dikkatle gözlüğünü ve oksijen maskesini çıkardı; şok geçireceği kadar tanıdık bir yüzle karşılaştı.

Pilot, Boy Fitzherbert'ti.

Nefes alıyordu.

Lloyd, Boy'un ağzındaki ve burnundaki kanı sildi.

Boy, gözlerini açtı. İlk başta, gözlerinin arkasında herhangi bir bilinç yokmuş gibi baktı. Birkaç dakika sonra yüz ifadesi değişti. "Sen," dedi.

"Treni patlattık," dedi Lloyd.

Boy, gözlerinden ve ağzından başka hiçbir yerini hareket ettiremiyor gibiydi. "Dünya ne kadar küçük," dedi.

“Öyle, değil mi?”

Puro sordu: “Kim bu?”

Lloyd, önce tereddüt etti. “Kardeşim,” dedi, sonra.

“Aman Tanrı’m.”

Boy gözlerini kapadı.

Lloyd, “Bir doktor getirmeliyiz,” dedi, Lejyoner’e.

Lejyoner, başını sağa sola salladı: “Buradan hemen gitmeliyiz. Almanlar birkaç dakika içinde tren kazasını incelemek için burada olur.”

Lloyd, onun haklı olduğunu biliyordu: “O zaman onu da yanımızda götürmeliyiz.”

Boy, gözlerini açtı: “Williams.”

“Söyle, Boy?”

Boy, sırtıyor gibiydi. “Artık o kancıkla evlenebilirsin,” dedi.

Sonra, öldü.

(viii)

Daisy, Boy’un ölümünü duyduğunda ağladı. Boy, ciğeri beş para etmez herfin tekiydi ve Daisy’ye kötü davranmıştı ama Daisy bir zamanlar onu sevmişti. Boy, ona seks hakkında bildiği her şeyi öğretmişti; öldüğü için büyük bir keder hissetti.

Şimdi vikont unvanını Boy’un kardeşi Andy taşıyordu ve kontluğun mirası ona geçmişti; Andy’nin karısı May de artık vikontesti ve aristokrasinin kurallarına göre Daisy’nin unvanı da *Dul Aberowen Vikontesi* oldu – tabii Lloyd’la evlenene kadar böyleydi; evlendiklerinde sonra artık sıradan bir *Mrs. Williams* olacaktı.

Ama şimdi bile, bunun olması için epey beklenmesi gerekecekti. Savaşın çabucak biteceğine dair ümitler, yaz boyunca tükendi. 20 Temmuz’da Alman subaylarının Hitler’i öldürme girişimi başarısızlıkla sonuçlandı¹. Alman Ordusu, Doğu Cephesi’nden tamamen geri çekiliyordu ve Müttefikler, ağustos ayında Paris’i geri almıştı ama Hitler, ölümüne dövüşmeye kararlıydı. Daisy, evlenmek bir yana Lloyd’u bir daha ne zaman göreceğini

¹ Schwarze Kapelle (Siyah Orkestra anlamında) üyesi bir grup Alman subayı tarafından hazırlanan suikast girişimiyle Hitler’in, Wolfsschanze (*Kurdun İni* anlamında ve Kurt, Hitler’in unvanlarından biri) karargâhındaki bir toplantı sırasında patlayacak bombayla öldürülmesi ve aynı gün Müttefiklerle anlaşma yoluna gidecek yeni hükûmeti kuracak Valkyrie operasyonuna geçilmesi planlanıyor. Ancak Hitler, patlayan bombadan küçük yaralarla kurtuluyor; Schwarze Kapelle üyeleriyle birlikte 7.000 kişi tutuklanıyor ve 5.000’i infaz ediliyor (çev. notu).

bile bilmiyordu.

Eylül ayında bir çarşamba gecesı, akşam ziyareti için Aldgate'e gitti. Ethel Leckwith, onu coşkulu bir sevinçle karşıladı. "Haberler harika!" dedi, Daisy mutfağa girerken. "Lloyd, Huxton'dan Parlamento Aday Adayı olarak seçildi!"

Lloyd'un kız kardeşi Millie de oradaydı; çocukları Lennie ve Pammie ile birlikte gelmişti. "Ne harika, değil mi?" dedi. "Bahse girerim Başbakan bile olur."

"Evet," dedi Daisy ve sandalyeye çöktü.

"Ee, sen pek memnun olmuşa benzemiyorsun," dedi Ethel. "Arkadaşım Mildred'ın deyimiyle *bir bardak soğuk kusmuk yutmuş gibisin*. Sorun nedir?"

"Mesele şu ki benimle evlenirse seçilmesi mümkün olmayacak." Lloyd'u o kadar çok seviyordu ki bu yüzden kendini kötü hissediyordu. Lloyd'un geleceğini nasıl mahvederdi? Peki, ondan nasıl vazgeçebilirdi? Böyle düşündüğü zamanlarda kalbi ağrıyor ve hayat ıssızlaşıyordu.

"Bir mirasyedi olduğun için mi?" diye sordu Ethel.

"Sadece o değil. Boy ölmeden önce bana, Faşist bozuntusu bir karısı olursa Lloyd'un asla seçilemeyeceğini söyledi." Ethel'e baktı; canını yaksa bile onun her zaman gerçeği söyleyeceğini biliyordu. "Boy haklıydı, öyle değil mi?"

"Tamamen haklı olduğu söylenemez," dedi Ethel. Çay yapmak için çaydanlığı ateşe koydu; sonra, mutfak masasında Daisy'nin karşısına oturdu. "Bunun hiç önemsiz olduğunu söylemeyeceğim. Ama çaresizlik hissetmene gerek olmadığını düşünüyorum."

Sen de tıpkı benim gibisin, diye düşündü Daisy. *Ne düşünüyorsan onu söylüyorsun. Lloyd'un beni sevmesine şaşmamak lazım: Annesinin genç ver-siyonu gibiyim!*

Millie söze karıştı: "Aşk her şeyi halleder, değil mi?" Dört yaşındaki Lennie'nin, elindeki tahta askerle iki yaşındaki Pammie'ye vurduğunu gördü. "Kardeşine vurma!" dedi. Sonra Daisy'ye döndü. "Ve ağabeyim seni deli gibi seviyor. Gerçeği söylemek gerekirse hiç kimseyi bu kadar sevdiğini sanmıyorum."

"Biliyorum," dedi Daisy. Ağlamak istiyordu. "Ama o, dünyayı değiştirmeye kararlı ve ben, ona engel olacağım düşüncesine katlanamıyorum."

Ethel, iki yaşındaki ağlayan çocuğu dizlerinin üstüne aldı ve çocuk, derhâl sakinleşti. "Sana ne yapacağını söyleyeyim," dedi, Daisy'ye. "Sorulacak sorulara hazırlan, husumet göreceğini bil ama konuyu savuşturma ve geç-

mişini saklama.”

“Ne söylemeliyim?”

“Tıpkı milyonlarca diğer insan gibi Faşizmin seni de kandırdığını söyleyebilirsin. Ama bombardımanda ambulans kullandın ve bunun bedelini ödemiş olmayı bekledin. Tam olarak hangi kelimeleri kullanacağını Lloyd’la konuş. Kendine güven, o dayanılmaz sevimliliğini takın ve asla seni alt etmelerine izin verme.”

“Sence işe yarar mı?”

Ethel tereddüt etti. “Bilmiyorum,” dedi, biraz duraksadıktan sonra. “Gerçekten bilmiyorum. Fakat denemek zorundasın.”

“Benim uğruma en çok sevdiği şeylerden vazgeçerse bu çok korkunç olur. Böyle şeyler bir evliğı mahvedebilir.”

Daisy, Ethel’in buna karşı çıkmasını bekledi ama Ethel karşı çıkmadı. “Bilmiyorum,” dedi, bir kez daha.

1945 (I)

Woody Dewar, koltuk değneklerine çabuk alıştı.

1944'ün sonundaki Bulge Muharebesi¹ sırasında, Belçika'da yaralanmıştı. Alman sınırına doğru ilerleyen Müttefikler, güçlü bir Alman karşı taarruzu karşısında şaşkına dönmüştü. Woody ve 101. Hava İndirme Tümeninden askerler Bastogne denilen kasabadaki hayati bir kavşakta direnirken Almanlar, teslim olmalarını talep eden resmî bir mektup göndermişti. General McAuliffe buna, tek kelimelik mesajıyla –sonradan ünlü olacak bir– cevap verdi: “Nuts?”

Woody'nin sağ bacağı, Noel Günü'ndeki çatışmada makineli tüfek mermileriyle parçalandı. Korkunç bir acı çekti. Daha da kötüsü, Alman kuşatması altındaki kasabadan çıkarılıp tam teşekküllü bir hastaneye götürülmesi ancak bir ay sonra oldu. Kemikleri kaynayacaktı; hatta topallaması da geçebilirdi ancak bundan sonra bacağı, asla paraşütle atlayabileceği kadar güçlü olmayacaktı.

Bulge Muharebesi, Hitler Ordusunun Batı Cephesi'ndeki son taarruzu oldu. Ondan sonra bir daha karşı atağa kalkışamadı.

Woody, sivil hayatına geri döndü ki bu, ebeveyninin Washington'daki dairesinde yaşaması ve annesinin de onun üzerine titremesi demek oluyordu. Bacağındaki alçı çıkarıldıktan sonra babasının ofisindeki işine tekrar başladı.

12 Nisan 1945 Perşembe günü ise Amerikan Senatosu ve Temsilciler Meclisine ev sahipliği yapan Capitol binasındaydı. Zemin katta yavaş yavaş ve aksayarak yürürken babasıyla mülteciler hakkında konuşuyordu.

¹ Alınanların, 16 Aralık 1944'te Arden Ormanları'nda başlattığı taarruzla Müttefikleri hazırlıksız yakaladığı muharebe (çev. notu).

² Resmî cevap olarak yazılıp gönderilen kelimenin İngiliz argosundaki anlamı, *taşaklar, testisler, hayalar*. Ancak argoda *kafayı yemek, kafayı üşütmek, tozutmak* anlamına gelen deyimlerde kullanıldığı gibi “Cehenneme kadar yolun var” ya da “Yıkıl karşımdan” anlamına gelen deyimlerde de kullanılıyor. 101. Hava İndirme Tümeni komutanı General McAuliffe, her zaman argo konuşmasıyla tanınıyor ve cevabı alan Alman generale bunun, “Cehenneme git” anlamına geldiği söyleniyor (çev. notu).

“Tahminimize göre Avrupa’da yirmi bir milyon insan evinden yerinden edildi,” dedi Gus. “Birleşmiş Milletler Yardım ve Rehabilitasyon İdaresi¹ onlara yardım etmeye hazır.”

“Sanırım, bu yardım artık her an başlayabilir,” dedi Woody. “Kızıl Ordu neredeyse Berlin’e girdi girecek.”

“Ve Birleşik Devletler Ordusu da Berlin’in sadece 15 mil uzağında.”

“Hitler daha ne kadar dayanabilir?”

“Akıllı başında bir adam şimdiye kadar teslim olurdu.”

Woody sesini alçalttı: “Duyduğuma göre Ruslar, imha kampına benzer bir yer bulmuş. Naziler orada her gün yüzlerce insan öldürmüş. Polonya’da, Auschwitz adında bir yer.”

Gus, başını hızlı hızlı salladı: “Kamuoyu henüz bilmiyor ama er geç öğrenecek.”

“Bu yüzden birileri yargılanmalı.”

“BM Savaş Suçları Komisyonu birkaç yıldır işbaşında; savaş suçlularının bir listesini yapmaya ve kanıt toplamaya çalışıyorlar. Savaştan sonra da Birleşmiş Milletleri ayakta tutabilirsek birileri bir dava açacaktır.”

“Elbette ayakta tutabiliriz,” dedi Woody, içlerim gibi. “Roosevelt geçen sene bu temel üstünden kampanya yürüttü ve seçimi kazandı. Birkaç hafta sonra San Francisco’da Birleşmiş Milletler konferansı yapılacak.” Woody için San Francisco’nun özel bir anlamı vardı çünkü Bella Hernandez orada yaşıyordu ama bu konuyu henüz babasına açmamıştı. “Amerikan halkı uluslararası iş birliği görmek istiyor –ki bir daha asla böyle savaşlar görmeyelim. Kim buna karşı çıkabilir ki?”

“Kimlerin karşı çıktığını bilsen çok şaşarsın. Bak, Cumhuriyetçilerin çoğu akıllı başında adamlardır ama basitçe söylersek dünya görüşleri bizden farklıdır. Ama bazı *lanet olası* kaçıkların sabit fikirleri olabiliyor.”

Woody şaşırdı. Babasının küfretmesi sık rastlanan bir olay değildi.

“Otuzlu yıllarda Roosevelt’e başkaldırmayı planlayan tipler,” diye devam etti Gus. “Henry Ford gibi iş adamları, Hitler’in Komünizm karşıtı güçlü bir lider olduğunu düşündü. America First² gibi sağcı gruplara yazıldılar.”

Woody, daha önce ne zaman babasının bu kadar öfkeli konuştuğunu düşündü ama hatırlayamadı.

“O aptallar başlarına buyruk giderlerse bir üçüncü dünya savaşı da çıkar ve ilk ikisinden daha beter bir savaş olur,” dedi Gus. “Oğullarımdan birini

¹ Bu idarenin görevlerini, 1947 yılından sonra Uluslararası Mülteci Örgütü devraldı; 1950 yılından sonra ise Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kuruldu.

² *Önce Amerika* anlamında. ABD’nin İkinci Dünya savaşına girmesine karşı çıkan ve Pearl Harbor baskınından sonra dağılan, Amerikan tarihinin en büyük baskı grubu (çev. notu).

bu savaşta kaybettim ve eğer bir torunum olursa onu da bir savaşta kaybetmek istemiyorum.”

Woody, bir keder dalgasının kalbine saplandığını hissetti: Joanne hayatta olsaydı, Gus’a bir torun verebilirdi. Şimdiyse Woody’nin çıktığı bir kız bile yoktu, yani torun konusu çok uzak bir konuydu –tabii San Francisco’da Bella’nın izini bulamazsa...

“Bu katıksız gerzekler hakkında hiçbir şey yapamıyoruz,” diye devam etti Gus. “Ama belki Senatör Vandenberg’le baş edebiliriz.”

Arthur Vandenberg, Michiganlı bir Cumhuriyetçi ve muhafazakâr; Roosevelt’in Yeni Düzen fikrine karşı çıkıyordu ve Senato Dış İlişkiler Komitesinde Gus’la birlikte çalışıyordu.

“O, bizim için en büyük tehlike,” dedi Gus. “Kendini beğenmiş ham bir herif olabilir ama saygı görüyor. Başkan onu ikna etmeye çok uğraştı ve bizim görüşümüze yaklaştı ama her an yoldan çıkabilir.”

“Neden böyle bir şey yapsın?”

“Çünkü koyu bir Komünizm karşıtı.”

“Bunda bir sorun yok ki. Biz de Komünizme karşıyız.”

“Evet. Ancak Arthur bu konuda fazlasıyla katı. Moskova’ya el pençe divan durduğumuzu düşünürse zıvanadan çıkabilir.”

“Mesela?”

“San Francisco’da ne türden tavizler vermek zorunda kalacağımızı Tanrı bilir. Beyaz Rusya ve Ukrayna’nın ayrı devletler olmasını kabul ettik bile ki bu da Genel Kurulda Moskova’ya üç oy hakkı vermek demek. Sovyetler’i masada tutmak zorundayız ama fazla ileri gidersek Arthur, Birleşmiş Milletler projesinin tamamına sırtını dönebilir. Sonra, Senato bunu onaylamayı reddeder –tıpkı 1919’da League of Nations projesini reddettikleri gibi.”

“Demek oluyor ki San Francisco’daki görevimiz, Senatör Vandenberg’i kızdırmadan Sovyetler’i mutlu etmek.”

“Aynen öyle.”

Ayak sesleri duyular, birileri koşuyordu: Capitol binasının ağır oturaklı koridorları için olağan dışı bir sestti. Etraflarına bakındılar. Woody, Başkan yardımcısı Harry Truman’ın koştuğunu görünce çok şaşırdı. Truman –kruvaze ceketli bir takım elbise ve puanlı bir kravatla– normal giyinmişti ama şapkası yoktu. Sanki Gizli Servis görevlisi yakın korumalarını ve maiyetini kaybetmişti; nefes nefeseydi, hiç kimseye bakmıyordu, fazlasıyla telaşlı bir acele içinde bir yere gidiyordu.

Woody ve Gus, hayretler içinde Başkan Yardımcısını izliyordu.

Koridordaki herkes de hayretler içindeydi.

Truman köşeyi dönüp gözden kaybolunca Woody sordu: “Ne haltlar dönüyor dersin..?”

“Sanırım başkan öldü,” dedi Gus.

(ii)

Volodya Peshkov Almanya’ya, Studebaker US6¹ model on tekerlekli bir ordu kamyonuyla girdi. Indiana-South Bend’de imal edilen kamyonlar; tren yoluyla Baltimore’a taşınmış, gemilerle Atlantik Okyanusu’nu geçmiş, Ümit Burnu’nu dolaşıp Basra Körfezi’ne ulaşmıştı. Oradan da İran üzerinden, trenlerle orta Rusya’ya taşınmışlardı. Volodya bu aracın, Amerikan hükûmeti tarafından Kızıl Orduya verilen iki yüz bin Studebaker kamyonundan biri olduğunu biliyordu. Ruslar bu kamyonları sevdiler: Dayanıklı ve güvenilir taşıtlardı. İnsanlar; kamyonların yanlarına yapıştırılan “USA” harflerinin, *Ubit Sukina syna Adolf –O Adolf piçini öldürün-* anlamına geldiği söylüyordu.

Ruslar, Amerikalıların gönderdiği gıda malzemelerini de seviyordu: özellikle de Spam² denen konserve etleri. Etlerin tuhaf bir pembemsi rengi vardı ama fevkalade yağlıydı.

Volodya, Almanya’da görevlendirilmişti; çünkü Berlin’deki casuslarından gelen istihbarat artık, Alman savaş esirlerinin sorgulanmasıyla elde edilen bilgiden daha güncel değildi. Akılcı Alınancası onu, *ön* cephede birinci sınıf sorgu ajanlığı vazifesine taşımıştı.

Sınırı geçtiğinde Sovyet hükûmetinin bir propaganda posterini gördü: “Kızıl Ordu askeri: Şimdi Alman toprağındasın. İntikam vakti geldi!” Bu, propaganda malzemelerinin daha ılımlısı sayılırdı. Kremlin, Rus askerlerinin daha çetin savaşıacağı inancıyla Almanlara karşı nefreti körükleyip duruyordu. Siyasi komiserler; Alman ordusunun işgal ettiği *her köy ve kasabada*: Muharebelerde ölen insan sayısını, yakılan ev sayısını ve Komünist, Slav veya Yahudi oldukları için öldürülen sivil sayısını hesaplamıştı –ya da *hesapladıklarını* söylüyorlardı. Ön cephedeki askerlerin pek çoğu, kendi yaşadıkları bölgeler için verilen sayıları ezbere söyleyebilirdi ve Almanya’ya da aynı ölçüde hasar vermeye can atıyorlardı.

¹ Birleşik Devletler Ordusunun İkinci Dünya Savaşı’nda kullandığı 2,5 ton yük taşıyan kamyonları (çev. notu).

² Amerikan Hormel Foods Şirketi tarafından üretilerek ilk defa 1937’de piyasaya sürülen ancak İkinci Dünya Savaşı sırasında dünya çapında tanınan ve içeriği, esasen patates nişastasıyla işlenmiş domuz eti olan bir konserve et markası (çev. notu).

Kızıl Ordu, Oder Nehri'ne¹ ulaşmıştı; Prusya'yı geçerek kuzeygüney doğrultusunda ilerleyen nehir, Berlin'den önceki son engeldi. Başkentin elli mil uzağında milyonlarca Sovyet askeri vardı ve vurmaya hazır bekliyorlardı. Volodya, 5. Şok Ordusunda görevliydi. Savaşın başlamasını beklerken ordu gazetesi *Kızıl Yıldız*'ı okuyordu.

Okudukları, tüylerini diken diken etti.

Nefret propagandası, o güne kadar okuduklarının çok ötesine geçmişti: "Eğer günde bir Alman öldürmemişseniz, günü heba etmişsiniz demektir," diye yazıyordu. "Eğer çatışmayı bekleme durumundaysanız muharebeden önce bir Alman öldürün. Zaten bir Alman öldürdüyse ikincisini öldürün çünkü bizim için, Alman cesetlerinden oluşmuş bir yığından daha eğlenceli bir şey olamaz. Almanları öldürün çünkü bu, sizin annenizin isteği. Almanları öldürün çünkü çocuklarınız sizden bunu diliyor. Almanları öldürün çünkü bu, Rus topraklarının sizden isteği. Tereddüt etmeyin. Yumuşamayın. Öldürün."

Mide bulandıran bir propaganda, diye düşündü Volodya. Ama daha kötüsü de ima ediliyordu. Yazan kişi, çapulculuğa ışık yakıyordu: "Alman kadınları, sadece bizden çaldıkları kürk mantoları ve gümüş kaşıkları kaybedecek." Ve bir de tecavüz esprisi vardı: "Sovyet askerleri, Alman kadınlarının iltifatlarını reddetmez."

Askerler, zaten dünyanın en medeni adamları değildi. 1941 yılında işgali başlatan Almanların davranışları, Rusları çok öfkeliendirmişti ve hükûmet, intikam laflarıyla onların gazabını ateşliyordu. Şimdi de gazete, Almanları yenmek için ne isterlerse yapabileceklerini söylüyordu.

Bu, bir Kıyamet reçetesiydi.

(iii)

Erik von Ulrich, aslında dört gözle savaşın sona ermesini bekliyordu.

En iyi arkadaşı Hermann Braun ve patronu Dr. Weiss ile birlikte Erik, küçük bir Protestan kilisesinde bir sahra hastanesi kurmuştu. Sonra hastanenin ortasında oturdular ve korkunç vaziyette yanmış ve parçalanmış adamlarla dolu at arabası ambulansların gelmesini beklemeye başladılar.

Alman Ordusu, Berlin'e en kestirme noktadan Oder Nehri'ne bakan Seelow Tepeleri'ni tahkim etmişti.

Erik'in sıhhi yardım istasyonunu, cephenin bir mil gerisindeki bir köy-

¹ Bugünkü Polonya ve Almanya arasında 187 km'lik bir sınır oluşturan Orta Avrupa nehri (çev. notu).

deydi. Ordu istihbaratında bir arkadaşı olan Dr. Weiss, bir milyon Sovyet askerine karşı Berlin'i savunacak gücün 110.000 Alman olacağını söyledi. Ve her zamanki dokundurmasıyla ekledi: "Ama bizim moralimiz yerinde. Adolf Hitler, askerî tarihin en büyük dâhisi. Kazanacağımız kesin."

Hiçbir umut yoktu elbette ama Alman askerleri hâlâ cayıır cayıır savaşıyordu. Erik, bunun nedenini tahmin edebiliyordu. Kızıl Ordunun nasıl davrandığına ilişkin rivayetlere göre: Esirler öldürülüyor, evler yağmalanıp yakılıyordu ve kadınlar, tecavüz edildikten sonra ahır kapılarına çivileniyordu. Almanlar, ailelerini Komünist zulümden korumak için savaştıklarına inanıyordu. Kremlin'in nefret propagandası geri tepiyordu.

Erik; mağlup olmayı bekliyor, bu ölümlerin son bulmasını ve artık eve dönmeyi istiyordu.

Kısa bir süre içinde, ya bu dileği yerine gelecekti ya da ölecekti.

Kilisenin ahşap banklarından birinde uyuyan Erik'i, 16 Nisan Pazartesi sabahı saat üçte patlayan Rus silahları uyandırdı¹. Daha önce topçu ateşinin seslerini duymuştu ama şimdiki, o güne kadar duyduğu en şiddetli gürültüden on kat daha fazlaydı. Cephedeki askerlerin kulakları, kelimenin tam manasıyla sağır olmuştu muhtemelen.

Şafak saatinde yaralılar getirilmeye başlandı; sıhhiye ekibi, bitkinlik içinde işbaşına koştı: bacak kesme, kırık kemikleri yerine yerleştirme, mermi çıkarma, yara temizleme ve bandajlama. İlaçtan temiz suya kadar bütün malzemeleri yetersizdi; morfini, sadece acı içinde bağıranlara veriyorlardı. Hâlâ yürüyebilecek ve eli silah tutabilecek durumdaki askerler, cepheye geri gönderiliyordu.

Almanya'yı savunanlar, Dr. Weiss'in tahmininden daha uzun bir süre dayandı. İlk günün sonunda hâlâ mevzilerini koruyorlardı ve hava karar-maya başladığında, gelen yaralı sayısı da azaldı. Sıhhiye ekibi, o gece biraz uyuyabildi.

Ertesi sabah erkenden, sağ elinin bileği parçalanmış Werner Franck hastaneye getirildi.

Werner şimdi yüzbaşıydı. Otuz adet 88mm'lik uçaksavar topunun komutasından sorumluydu. Dr. Weiss'in mahir parmakları yavaşça ve dikkatle kırık kemiklerini yerine yerleştirirken "Her top için sadece sekiz mermimiz vardı," dedi Werner. "Bize verilen emir, yedi mermiyi Rus tanklarına atmak ve sekizinciye de kendi toplarımızı tahrip etmekte kullanmaktır. Böylece Kızılilar onları kullanamazdı." Kendisi bir 88'liğin yanında dururken top, bir Sovyet topu tarafından vurulmuş ve üzerine devrilmişti. "Sadece elimden

¹ Bugün başlayan taarruz tarihi, Seelow Tepeleri Muharebesi adıyla geçti (çev. notu).

yaralandığım için şanslıyım,” dedi. “Nalet kafamdan da yaralanabilirdim.”

Bileğinin bandajı da tamamlandığında Erik sordu: “Carla’dan haber aldın mı hiç?” Erik, Carla ve Werner’in birlikte yaşadıklarını biliyordu. “Haftalardır hiç mektup almadım da.”

“Ben de almadım. Duyduğuma göre Berlin’de işler iyi gitmiyor. Umarım Carla iyidir.”

“Ben de endişeleniyorum,” dedi Erik.

Oldukça şaşırtıcıydı ama Almanlar, Seelow Tepelerinde bir gün ve bir gece daha dayandı. Cephenin düştüğü haberi sıhhi yardım istasyonuna bildirilmedi. Yeni gelen bir at arabası dolusu yaralıyı sınıflandırırken yedi sekiz Sovyet askeri istasyonun içine daldı. İçlerinden biri kubbeli tavana ateş edince kıpırdamayı becerebilecek durumda olan herkes gibi Erik de kendini yere attı. İçeridekilerin silahlı olmadığını gören Ruslar, biraz sakinleşti. Odaları dolaşıp insanların üzerindeki saat veya yüzük gibi değerli eşyalarını topladılar ve çıkıp gittiler.

Erik, bundan sonra ne olacağını merak etti. Hayatında ilk defa, düşman hattının gerisinde kapana kısılıyordu. Sahra hastanesini boşaltacak ve geri çekilen Alman Ordusuna mı yetişeceklerdi? Yoksa hastalar burada daha güvende mi olurdu?

Dr. Weiss nihai kararı verdi. “Herkes işinin başına dönsün,” diye emretti.

Birkaç dakika sonra, omzunda yoldaşını taşıyan bir Rus askeri girdi içeri. Silahını Weiss’a doğrulttu ve acele acele Rusça konuştu. Panik içindeydi, arkadaşının her yeri kanla kaplıydı.

Weiss, duraksamalı bir Rusça ile sakın sakın konuştu: “Silaha gerek yok. Arkadaşını bu masanın üzerine yatır.”

Söyleneni yaptığı anda sıhhiye ekibi çalışmaya başladığı hâlde asker, silahını doktora doğrultmaktan vazgeçmedi.

Günün ilerleyen saatlerinde hastalar, yürütülerek veya taşınarak bir kamyonu dolduruldu ve doğuya götürüldüler. Erik, Werner Franck’in gidişini izledi. Werner şimdi bir savaş esiriydi.

Küçük bir oğlanken Erik’e sık sık, Robert amcasının hikâyesi anlatılmıştı: Robert, Birinci Dünya Savaşı’nda Ruslar tarafından esir alınmıştı ve Sibiryadan dönerken binlerce millik bir yol katetmişti. Erik, şimdi Werner’in nereye götürüleceğini merak etti.

Başka yaralı Ruslar da getirildi ve Almanlar, kendi askerlerini nasıl tedavi ettiyse onları da öyle tedavi etti.

Daha sonra Erik, bitkinlik içinde uykuya dalmak üzereydi ki kendisinin de şimdi bir savaş esiri olduğunun farkına vardı.

(iv)

Müttefik orduları Berlin'e yaklaşırken San Francisco'daki Birleşmiş Milletler konferansına¹ katılan muzaffer ülkeler de kendi aralarında bir ağız dalaşı yürütüyordu. Bella Hernandez ile tekrar temas kurmaya çalışmıyor olsa Woody, bu dalaştan bunalabilirdi.

D-Day gününden itibaren; Fransa'daki savaş, hastanede yattığı süre ve nekahet dönemi boyunca, Bella hiç aklından çıkmamıştı. Bir yıl önce Bella, Oxford Üniversitesindeki döneminin sonundaydı ve burada, San Francisco Berkeley'de doktora yapmayı planlıyordu. Berkeley kampüsüne yakın bir daire bulamadığı takdirde muhtemelen, ebeveyninin Pasifik Tepeleri'ndeki evinde oturacaktı.

Ne yazık ki Woody, Bella'ya bir mesaj iletemiyordu.

Mektuplarına cevap alamamıştı. Rehberdeki telefon numarasını aradığında ise Bella'nın annesi olduğunu tahmin ettiği orta yaşlı bir kadın sesi, buz gibi bir nezaketle şöyle demişti: "Şu anda evde değil. Mesajınızı alabilir miyim?"

Ama Bella onu aramamıştı.

Belki de Bella'nın ciddi bir erkek arkadaşı vardı. Öyle ise bunu Bella'dan duymak istiyordu. Ama belki de annesi onun mektuplarını kurcalıyor ve mesajlarını iletmiyordu.

Belki vazgeçmeliydi. Kendi kendini aptal yerine koyuyor olabilirdi. Ama bu, Woody'nin tarzı değildi. Joanne için inatla beklediği uzun yılları hatırladı. Burada da benzer bir şey varmış gibi görünüyordu. *Acaba bende mi bir sorun var*, diye düşündü.

Bu arada her sabah, babasıyla birlikte Fairmont Hotel'in tepesindeki teras kata gitti. Dışişleri Bakanı Edward Stettinius, konferanstaki Amerikan ekibiyle orada bir bilgilendirme toplantısı yapıyordu. Stettinius, şimdi hastanede olan Cordell Hull'un yerine geçmişti. Ayrıca artık ABD'nin yeni bir Başkanı vardı. Büyük Franklin D. Roosevelt'in ölümü üzerine, Harry Truman yemin ederek Başkanlık görevine başlamıştı. Gus Dewar, bunların talihsiz gelişmeler olduğunu düşünüyordu. Birleşik Devletler, tarihin böylesine kritik bir dönemecinde iki aceminin eline kalmamalıydı.

İşler kötü başlamıştı. Başkan Truman, konferans öncesinde Beyaz Saray'da yapılan bir toplantıda acemilik ederek Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov'u küstürmüştü. Dolayısıyla da San Francisco'ya geldiğinde Molotov'un kafası

¹ 25 Nisan 1945'te toplanan ve 50 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen San Francisco konferansında Birleşmiş Milletler Antlaşması'na son şekli verildi; 25 Haziran 1945'te de oy birliğiyle kabul edildi (çev. notu).

bozuktı: Beyaz Rusya, Ukrayna ve Polonya, konferans tarafından derhâl tanınmazsa hemen memleketine döneceğini ilan etti.

SSCB'nin çekilmesini hiç kimse istemiyordu. Sovyetler için içinde olmazsa Birleşmiş Milletler de *Birleşmiş Milletler* olmazdı. Amerikan delegasyonunun çoğunluğu Komünistlerle uzlaşma eğilimindeydi ama papyonlu Senatör Vandenberg, Moskova'nın baskısıyla hiçbir şey yapılmaması konusunda bağnazca ısrar ediyordu.

Bir sabah, Woody'nin birkaç saat boş vakti oldu. Bella'nın ebeveyninin evine gitti.

Oturdıkları mutena semt, Nob Hill'deki Fairmont Hotel'in pek uzağında değildi ama Woody hâlâ bastonla yürüdüğünden bir taksiye bindi. Ev; Gough Caddesi üstünde, sarı renkli, Victorian tarzda bir malikâneydi. Kapıyı açan kadın, hizmetçi olamayacak kadar şık giyimli birisiydi ve tıpkı Bella gibi yampiri bir tebessümle gülümsüyordu: Bella'nın annesi olmalıydı. Woody, nazikçe konuştu: "Günaydın, efendim. Ben Woody Dewar. Bella Hernandez ile geçen sene Londra'da tanıştım. İzinizle onu tekrar görmek istiyorum."

Kadının yampiri tebessümü kayboldu. Woody'ye uzun uzun baktı: "Demek o sensin."

Woody, kadının neden bahsediyor olabileceğini bilemedi.

"Ben Caroline Hernandez," dedi kadın. "Bella'nın annesiyim. İçeri gelseniz iyi olur."

"Teşekkür ederim."

Kadın, el sıkışmak için elini uzatmadı; Woody'ye husumet beslediği besbelliydi ama neden böyle olduğuna dair hiçbir ipucu yoktu. Ancak gene de eve girmeyi başarmıştı.

Mrs. Hernandez; büyük ve -enfes bir okyanus manzarasına bakan- oldukça hoş bir kabul salonuna kadar Woody'ye yol gösterdikten sonra, pek de nazik olmayan bir hareketle Woody'nin oturmasını istediği koltuğu işaret etti. Kendisi de Woody'nin karşısına oturup ona tekrar ters ters baktı. "İngiltere'de Bella ile ne kadar birlikte oldunuz?" diye sordu.

"Sadece birkaç saat," dedi Woody. "Ama o günden beri Bella'yı düşünüyorum."

Başka şeylere gebe bir sessizlik daha oldu; sonra, Mrs. Hernandez konuşmaya başladı: "Oxford'a gittiğinde Bella, Victor Rolandson ile nişanlıydı ve evleneceklerdi. Victor harika bir genç ve Bella onu çok uzun bir zamandan beri tanır. Rolandsonlar, benim ve kocamın eski dostlarıdır -ya da Bella eve dönüp aniden nişanı atıncaya kadar öyleydi."

Woody'nin kalbi umutla takla attı.

"Söylediği tek şey, Victor'a aşık olmadığını anladığıydı. Başka biriyle tanışmış olduğunu tahmin etmişim; şimdi, kim olduğunu da biliyorum."

"Bella'nın nişanlı olduğunu bilmiyordum," dedi Woody.

"Görülmemesi imkânsız büyüklükte pırlanta bir nişan yüzüğü takıyordu; sizin gözlem yeteneğinizin zayıflığı, bir trajediye sebep oldu."

"Çok üzüldüm," dedi Woody. Sonra kendi kendine, kılıbık kılıbık konuşmayı kesmesini söyledi. "Ya da aslında hiç üzülmedim," dedi. "Nişanı atmasına çok memnun oldum çünkü onun harika bir kız olduğunu düşünüyorum ve onu kendime istiyorum."

Mrs. Hernandez, bundan hoşlanmadı: "Pek küstahsın, genç adam."

Woody aniden, kadının tepeden bakan havasına içerlediğini hissetti: "Mrs. Hernandez, az önce *trajedi* kelimesini kullandınız. Nişanlım Joanne, Pearl Harbor'da kollarımda öldü. Kardeşim Chuck, Bougainville sahilinde makineli tüfek ateşi altında öldü. D-Day günü, Eglise-des-Soeurs denen küçük bir kasabadaki köprü uğruna Ace Webber ve dört tane genç Amerikalıyı ölüme gönderdim. Trajedinin ne olduğunu bilirim, efendim. Ve nişan bozmak trajedi değildir."

Mrs. Hernandez afallamış gibiydi. Woody, gençlerin ona karşı çıkmasına alışkın olmadığını düşündü. Mrs. Hernandez hiç cevap vermedi ama yüzü solmuş gibiydi.

Biraz sonra ayağa kalktı ve hiçbir açıklamada bulunmadan salondan çıktı. Woody, kadının ondan ne beklediğinden emin değildi ama henüz Bella'yı görmemişti; hiç yerinden kıpırdamadı.

Beş dakika sonra, Bella içeri girdi.

Woody derhâl ayağa kalkarken nabızı hızlandı. Bella'nın yüzünü görmek bile onu gülümsetmişti. Bella, koyu renkli gür saçlarını ve esmer tenini belirginleştiren uçuk sarı renkte sade bir elbise giymişti. *Fazlasıyla sade kıyafetlerle bile çok güzel görünüyor*, diye düşündü Woody, *tıpkı Joanne gibi*. Ona sarılmak ve kendi bedenine bastırarak sıkmak istiyordu ama ilk adımın Bella'dan gelmesini bekledi.

Bella ise gergin ve huzursuz görünüyordu. "Burada ne arıyorsun?" diye sordu.

"Seni görmeye geldim."

"Neden?"

"Çünkü seni aklımdan çıkaramıyorum."

"Birbirimizi tanımıyoruz bile."

"Tamam, bugünden tezi yok bunu halledelim. Benimle akşam yemeği

yer misin?”

“Bilmiyorum.”

Woody, Bella’nın durduğu yere yürüdü.

Bella onun bastonla yürüdüğünü görünce şaşırdı: “Ne oldu sana?”

“Fransa’da dizimden vuruldum. Yavaş yavaş iyileşiyorum.”

“Çok üzüldüm.”

“Bella, senin harika bir kız olduğunu düşünüyorum. Senin de benden hoşlandığına inanıyorum. İkimizin de hiçbir bağlantısı yok. Seni endişelendiren nedir?”

Bella, Woody’nin bayıldığı o vampiri tebessümle gülümsedi: “Sanırım, utanıyorum. Yani o gece Londra’da yaptığım şeyden.”

“Hepsi bu mu?”

“İlk tanışma için çok fazlaydı.”

“Böyle şeyler her zaman oluyor. Bana değil ama başkalarına olduğunu duydum. Benim ölüme gittiğimi düşündün.”

Bella başını salladı: “Böyle bir şeyi hiç yapmamıştım... Victor’la bile. Nasıl yapabildim bilmiyorum. Bir parkın ortasında! Kendimi fahişe gibi hissediyorum.”

“Senin ne olduğunu tam olarak biliyorum,” dedi Woody. “Sen akıllı ve çok güzel bir kadınsın ve cesur bir yüreğin var. Neden Londra’daki o çılgın anı unutmuyor ve bizi yetiştirdikleri gibi saygın iki genç olarak birbirimizi daha iyi tanımaya çalışmıyoruz?”

Bella yumuşamaya başladı: “Gerçekten bunu yapabilir miyiz?”

“Elbette.”

“Tamam.”

“Seni saat yedide alırım.”

“Tamam.”

Artık gitmesi gerekiyordu ama Woody tereddüt etti: “Seni tekrar bulduğuma ne kadar memnun olduğumu sana anlatamam.”

Bella, ilk kez onun gözlerinin içine baktı: “Ah, Woody. Ben de. Ben de çok memnun oldum!” Kollarını Woody’nin beline dolayıp ona sarıldı.

Bu, Woody’nin özlemini çekip durduğu andı. Bella’ya sarıldı ve yüzünü, onun güzel saçlarına gömdü. Bir süre öylece kaldılar.

Sonunda, Bella geri çekildi. “Saat yedide görüşürüz,” dedi.

“Şüphen olmasın.”

Bir mutluluk bulutu içinde evden ayrıldı. Dosdoğru, opera binasının yanındaki Gaziler Evi’nde yapılan yönlendirme komitesi toplantısına gitti.

Uzun bir masanın etrafında kırk altı komite üyesi oturuyordu. Gus

Dewar gibi diplomatik yardımcıları, komite üyelerinin arkasında ve Woody gibi yardımcı yardımcıları da duvar dibinde oturuyordu.

İlk konuşmayı, Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov yaptı. *Yüzüne bakıp ilham alınacak bir adam değil*,¹ diye düşündü Woody. Kelleşmeye başlayan kafası, düzgün bıyığı ve gözlükleriyle mağaza memurlarına benziyordu ki babasının mesleği de buydu. Ama çok uzun bir süredir Bolşevik siyaseti içindeydi; Devrim öncesinden beri Stalin'in arkadaşıydı; 1939'daki Nazi-Sovyet paktının mimarıydı. Molotov, çok çalışırdı; bu yüzden yoldaşları ona, *Taş Katırı* diye isim takıyordu² çünkü çok uzun saatler boyunca masasından hiç kalkmadan çalışabiliyordu.

Molotov, Beyaz Rusya ve Ukrayna'nın da Birleşmiş Milletler asli üyeliğine kabul edilmelerini istiyor ve gerekçelerini sıralıyordu: Bu iki Sovyet Cumhuriyeti, Nazi istilasının bütün yükünü çekmiş ve her biri, Kızıl Orduya bir milyondan fazla asker vermişti. Bu cumhuriyetlerin tamamıyla Moskova'dan bağımsız olmadıklarına dair tartışmalar yapılmıştı ama Britanya İmparatorluğu dominyonları Kanada ve Avusturalya'nın da durumu onlardan farklı değildi ve ikisine de ayrı üyelikler verilmişti.

Oylamada oy birliği çıktı. Woody, bunun önceden ayarlandığını biliyordu: Latin Amerika ülkeleri, Hitler destekçisi Arjantin kabul edilmedikçe itilaf çıkarmakla tehdit etmişti ve onların oylarını garantilemek için de bu taviz verilmişti.

Sonra, asıl bomba patladı. Çek Dışişleri Bakanı Jan Masaryk ayağa kalktı. Kendisi ünlü bir liberal ve Nazi karşıtıydı ve 1944 yılında bir kere, *Time* dergisine kapak olmuştu. Masaryk, Polonya'nın da BM'ye kabul edilmesini teklif etti.

Amerikalılar, Stalin Polonya'da serbest seçimlere izin verene kadar bu üyeliği kabul etmeyi reddediyordu ve bir demokrat olarak Masaryk de bu fikri desteklemeliydi; çünkü kendisi de Stalin tepesinden bakıp dururken bir demokrasi yaratmaya çalışıyordu.

Masaryk'in, kendi ideallerine bu şekilde aykırı davranması için Molotov ona müthiş bir baskı uygulamış olmalıydı. Ve gerçekten de Masaryk yerine otururken yüzünde, iğrenç bir şey yemiş gibi bir ifade vardı.

Gus Dewar'ın canı sıkılmış gibiydi. Beyaz Rusya, Ukrayna ve Arjantin için önceden ayarlanan tavizler, bu toplantının sorunsuz gitmesini sağlamalıydı. Ama Molotov onlara madik atmıştı.

Amerikan fikrine yakın duran Senatör Vandenberg, sinirlendi. Bir ka-

¹ Troçki, Molotov için "sıradanlığın ta kendisi" diyor (çev. notu).

² Lenin ise Molotov için *Demir Katırı* tabirini kullanıyor (çev. notu).

lem ve not defteri çıkardı, hızlı hızlı bir şeyler karaladı, Woody'yi çağırdı, "Bunu Dışişleri Bakanına götür," dedi.

Woody; masaya gitti, Stettinius'un omzu üzerinden uzandı, notu önüne koydu ve "Senatör Vandenberg gönderdi, efendim," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Dışişleri Bakanı.

Woody, duvar dibindeki koltuğuna döndü. *Bu da tarihteki benim rolüm*, diye düşündü. Masaya uzatırken notta ne yazdığına bir göz atmıştı. Vandenberg, Çek önerisini reddeden kısa ve kararlı bir konuşma yazmıştı. Acaba Stettinius, Senatörün önerisini dikkate alacak mıydı?

Eğer Molotov Polonya için istediğini alırsa Vandenberg, Senatodaki BM görüşmelerini sabote edebilirdi. Ama Stettinius şimdi Vandenberg'in çizgisine girerse Molotov kalkıp ülkesine dönebilir ve BM projesi tamamen yatabilirdi.

Woody, nefesini tuttu.

Stettinius, elinde Vandenberg'in notuyla ayağa kalktı. "Biraz önce Rusya'yı temsilen Yalta¹ sorumluklarımızı yerine getirdik," dedi. Beyaz Rusya ve Ukrayna'yı destekleme konusundaki ABD taahhütlerinin yerine getirildiğini söylemeye çalışıyordu elbette. "En az bunun kadar sadakat hak eden diğer Yalta mükellefiyetleri de var." Şimdi Vandenberg'in yazdığı kelimeleri kullanmaya başlamıştı. "Bunlardan biri de yeni ve temsil yetkisine sahip geçici bir Polonya Hükûmeti."

Salonda şaşkın mırıltılar dolaşmaya başladı. Stettinius, Molotov'a ayak diriyordu. Woody, Vandenberg'e baktı: Senatör, keyiften dört köşeydi.

"Bu olana kadar," diye devam etti Stettinius, "Konferans, vicdanı rahat bir şekilde Lublin hükûmetini² tanıyamaz." Dosdoğru Molotov'a baktı ve Vandenberg'in kelimelerini birebir tekrarlardı: "Bu, menfur bir suiniyet teşhiri olur."

Molotov, bembeyaz kesildi.

İngiliz Dışişleri Bakanı Anthony Eden, sırık gibi vücudunu doğrulttu ve Stettinius'a destek vermek için ayağa kalktı. Ses tonu kusursuz derecede nazikti ama kelimeleri kırıcıydı: "Hükûmetimin, Polonya halkının geçici hükûmetlerini destekleyip desteklemediklerini bilme imkânı yok," dedi. "Çünkü Sovyet müttefiklerimiz, İngiliz gözlemcilerin Polonya'ya girmesini reddediyor."

Woody, toplantının Molotov aleyhine dönmeye başladığını hissetti.

¹ Kırım-Yalta'da 4 Şubat 1945 tarihinde başlayan; Churchill, Roosevelt ve Stalin'in katıldığı ve savaş sonrası düzenin görüşüldüğü konferans (çev. notu).

² Lublin, bugünkü Polonya'nın dokuzuncu büyük şehri. Adı geçen hükûmet, 1944'te Sovyet ordusunca ele geçirilen şehirde kurulan Stalin kontrolündeki yönetim (çev. notu).

Açıkçası Ruslar da aynı izlenimi edinmişti. Molotov, yardımcıları ile durum değerlendirmesi yapıyordu ve Woody onun sesindeki hışmı duyabiliyordu. Acaba konferansı terk edecek miydi?

Belçika'nın çifte gerdanlı, kel ve bodur Dışişleri Bakanı, uzlaşma önerdi ve Polonya hükûmetinin, konferans bitmeden önce burada –San Francisco'da temsil edilecek şekilde organize olabileceği ümidini ifade etti.

Herkes Molotov'a baktı. Ona, vaziyeti kurtarması için bir fırsat sunuluyordu.

Ama kabul edecek miydi acaba?

Molotov hâlâ öfkeli görünüyordu. Fakat kabul ettiğine dair çok hafifçe ancak kuşkuya yer bırakmayacak biçimde başını aşağı yukarı salladı.

Kriz atlatılmıştı.

Eh, diye düşündü Woody, bir günde iki zafer. İşler yoluna giriyor.

(v)

Carla, su kuyruğuna girmek için dışarı çıktı.

İki gündür musluklardan su akmıyordu. Bereket versin ki Berlin'in ev kadınları; her iki sokakta bir tane olmak üzere, yer altı kuyularına bağlı ama uzun zamandır kullanılmayan eski usul sokak çeşmeleri bulunduğunu keşfetmişti. Musluklar paslanmıştı ve gıcırdayıyordu ama hâlâ gayet güzel çalışıyordu. O yüzden kadınlar her sabah, ellerinde kova ve sürahilerle kuyruğa giriyordu.

Hava bombardımanı durmuştu ama muhtemelen, düşman askerleri şehre girmek üzere olduğu için durmuştu. Fakat caddede olmak gene de tehlikeliydi çünkü şimdi de Kızıl Ordu topçuları şehri dövüp duruyordu. Carla, neden bu zahmete girdiklerine bir anlam veremiyordu. Şehrin büyük bölümü yıkılmıştı. Koskoca bina blokları hatta daha geniş alanlar, tamamen dümdüz olmuştu. Her türlü kamu hizmeti durmuştu. Otobüsler ve trenler çalışmıyordu. Binlerce hatta milyonlarca insan evsiz kalmıştı. Bütün şehir, devasa bir mülteci kampı gibiydi. Ama top atışları devam etti. İnsanların çoğu, günlerini evlerinin bodrumunda veya umumi sığınaklarda geçiriyordu ama su için dışarı çıkmak zorundaydılar.

Elektrik kesilmeden kısa bir süre önce BBC, Sachsenhausen toplama kampında tutulan insanların Kızıl Ordu tarafından salıverildiklerini bildirmişti. Sachsenhausen, Berlin'in kuzeyindeydi ve besbelli ki doğudan gelen Sovyetler, doğrudan şehre girmektense çevresini kuşatıyordu. Carla ve anesi Maud, bundan şu sonucu çıkarmışlardı: Ruslar; batı yönünden hızla

yaklaşan Amerikan, İngiliz, Fransız ve Kanada birliklerini şehre sokmak istemiyordu. Maud, Lenin'in bir sözünü hatırlıyordu: "Berlin'i kontrol eden, Almanya'yı kontrol eder; Almanya'yı kontrol eden, Avrupa'yı kontrol eder."

Ancak Alman Ordusu vazgeçmiyordu: Sayıca azalmıştı, silah ve mühimmatı yetersizdi; askerler, yarı açtı ve zor yürüyorlardı. Liderleri onları, ezici güçteki düşmanın önüne tekrar tekrar sürüyor; onlar da tekrar tekrar emirlere itaat ederek canla başla ve cesaretle çarpışıyor ama yüzler ve binler hâlinde ölüyorlardı. Carla'nın çok sevdiği iki kişi de onların arasındaydı: ağabeyi Erik ve sevgilisi Werner. Onların nerede çarpıştıklarını hatta hayatta olup olmadıklarını bile biliyordu.

Carla, casus ağını tasfiye etmişti. Savaş bir kaosa dönüşüyordu. Muharebe planlarının bir anlamı kalmamıştı. İlerleyen Sovyet birlikleri için Berlin'den gelecek gizli istihbaratın pek bir değeri kalmamıştı. Artık risk almaya geçecek bir şey yoktu. Casuslar, şifre kitaplarını yaktı ve radyo vericilerini enkaz yığınlarının altına gömdüler. Yaptıkları iş konusunda asla konuşmayacaklarına yemin ettiler. Çok cesur davranmış, savaşı kısaltmış ve bir sürü hayat kurtarmışlardı ama mağlup Alman halkının olayı böyle görmesini beklemek aşırı bir iyimserlik olurdu. Casusların cesareti, ilelebet bir sır olarak kalacaktı.

Carla çeşme başında kendi sırasını beklerken Hitler Gençliği örgütünün bir tank imha mangası yanlarından geçti. Ellili yaşlarında iki adam ve bir düzine kadar yeni yetme çocuk, bisikletlerinin tepesinde doğuya –savaşa doğru– gidiyordu. Her bisikletin önüne, yeni tek atımlık tanksavar silahlardan iki tane bağlanmıştı; bunlara *Panzerfäuste –tank yumruklayan–* diyorlardı. Üniformaları oğlanların üstüne büyüktü ve durumları böylesine acıklı olmasa kafalarına büyük gelen miğferleri, komik bile görünebilirdi. Kızıl Orduyla savaşmaya gidiyorlardı.

Ölmeye gidiyorlardı.

Çocuklar geçerken Carla başını öbür tarafa çevirdi: Onların yüzünü hatırlamak istemedi.

Carla kovanı doldururken hemen arkasındaki kadın –Frau Reichs– kimsenin duyamayacağı kadar usulca fısıldadı: "Sen doktorun karısının arkadaşısın, değil mi?"

Carla gerildi. Besbelli ki Frau Reichs, Hannelore Rothmann'dan bahsediyordu. Doktor, Yahudi Hastanesi'ndeki zihinsel hastalarla birlikte ortadan kaybolmuştu. Hannelore'un oğlu Rudi, sarı yıldızını fırlatıp atmış ve Berlin argosunda *U-boat* denen gizli Yahudi grubuna katılmıştı. Hannelore, kendisi Yahudi değildi ve hâlâ o eski evde oturuyordu.

Son on iki yıldır böyle –*Bir Yahudi'nin karısının arkadaşı mısın*, gibi– bir soru, bir tür suçlama olmuştu. Bu gün neydi acaba? Carla bunun cevabını bilmiyordu. Frau Reichs, sadece selamlaştığı bir tanıdıktı; ona güvenmesi gerekmiyordu.

Carla, musluğu kapattı. “Ben çocukken Dr. Rothmann bizim aile doktorumuzdu,” dedi, ihtiyatla. “Niye sordunuz?”

“Frau Rothmann götürülmüş. Bilmek isteyeceğini düşündüm.”

Olağan bir sözdü. İnsanlar sürekli olarak *götürülüyordu*.

Ama *götürülen* kişi tanıdığınız biriye kalbinize yumruk yemiş gibi oluyordunuz.

Götürülenlere ne olduğunu öğrenmeye çalışmak beyhude bir çabaydı –aslında düpedüz tehlikeliydi: Götürülenlerle ilgili soru soran insanların kendileri de götürülebiliyordu.

Gelgelelim Carla, o soruyu sormak zorundaydı: “Onu nereye götürdüklerini biliyor musun?”

Bu defa bir cevap geldi: “Schulstrasse geçici kampına.” Carla, bir ümit hissetti. “Wedding'deki eski Yahudi Hastanesi. Orayı biliyor musun?”

“Evet, biliyorum,” dedi Carla. Zaman zaman o hastanede çalışıyordu: gayriresmî ve yasa dışı olarak elbette. O yüzden de hükûmetin, hastane binalarından birine –patoloji laboratuvarına– el koyduğunu, etrafını da dikenli tellerle çevirdiğini biliyordu.

“Umarım sağlığı iyidir,” dedi kadın. “O çok iyi bir kadındır, Steffi'm hastayken bana yardım etmişti.” Kadın, musluğu kapattı ve su dolu kovasıyla yürüyüp gitti.

Carla da acele acele onun aksi istikametine –eve doğru yürüdü.

Hannelore için bir şeyler yapmak zorundaydı. Birini bir kamptan çıkarmak, daima imkânsız yakın bir olasılıktı ama şimdi her şey darmadağın olmaya başladığından belki de bir yolunu bulabilirdi.

Su dolu kovayı eve götürüp Ada'ya verdi. Maud, yiyecek karnesi kuyruğuna girmeye gitmişti. Carla, bir faydası olabileceğini düşünerek üstünü değiştirip hemşire üniformasını giydi. Nereye gittiğini Ada'ya anlattı ve tekrar evden çıktı.

Wedding'e kadar yürümek zorundaydı. İki üç millik bir yol yürümesi gerekecekti. Buna değip değmeyeceğini merak etti. Hannelore'u bulsa bile muhtemelen ona yardım etmesi mümkün olmayacaktı. Ama Londra'daki Eva'yı ve Berlin'de bir yerlerde saklanan Rudi'yi düşündü: Savaşın son saatlerinde annelerini kaybetmeleri ne korkunç bir şey olurdu. Carla, denemek zorundaydı.

Askerî polis sokaklardaydı, insanları durdurup belgelerini soruyorlardı: Üçlü gruplar hâlinde çalışarak bir tür *dar yetkili askerî mahkeme* görevi yapıyor ve özellikle de savaştaki erkeklerle ilgileniyorlardı. Hemşire üniformalı Carla'ya aldırmadılar.

Bu *harabe şehir* peyzajı içinde, her ilkbaharda olduğu gibi elma ve kiraz ağaçlarının beyazlı pembeli çiçekler açması ve patlamalar arasındaki kısa sessizlikte kuşların ümitvar şarkılar söylemesi çok tuhaftı.

Carla, cadde aydınlatma direklerine asılmış üniformalı bir sürü adama dehşet içinde baktı. Cesetlerin bir kısmının boynuna, üzerinde “Korkak” ya da “Asker Kaçağı” yazan kartlar asılmıştı. Bunların, o üçlü polis gruplarınca sokak ortasında yargılandıklarını biliyordu. Nazileri doyuracak kadar çok ölüm, henüz yaşanmamış mıydı? Carla ağlamak istiyordu.

Topçu bombardımanı yüzünden üç kez bir sipere sığınmak zorunda kaldı. Son seferinde hastanenin yüz metre kadar uzağındaydı: Görünüşe bakılırsa birkaç sokak ötede Sovyet ve Alman askerleri savaşıyordu. Öylesine çok silah pathıyordu ki Carla geri dönüp kaçmak istedi. Hannelore, muhtemelen ölüme mahkûm edilmişti ve belki şimdiye ölmüştü; neden kendi hayatını da ölüm listesine ekliyordu? Ama gene de yoluna devam etti.

Hastaneye vardığında akşam oluyordu. Hastane, *Iranische Strasse* üzerinde ve *Schul Strasse* köşesindeydi. Caddenin kıyılarındaki ağaçlar yeni filizler veriyordu. Şimdi geçici bir kampa dönüştürülen laboratuvar binasının önünde nöbetçi vardı. Carla, nöbetçiye gidip ne aradığını söylemek istedi ama bunun nafil bir çaba olacağını düşündü, Tünel sistemini kullanarak içeri girip giremeyeceğini tarttı.

Ana binaya gitti. Hastane hâlâ faaldi. Hastalar, bodrum kata ve tünellere indirilmişti. Personel, yağ lambalarının ışığında çalışıyordu.

Carla, içerideki kokudan tuvaletlere su dökülemediğini anladı. Su, bahçedeki eski kuyudan kovalarla taşınıyordu.

Askerlerin, yaralı arkadaşlarını tedavi ettirmek için bu hastaneye taşımaları şaşırtıcıydı. Aniden, doktor ve hemşirelerin Yahudi olmasının bir önemi kalmamıştı sanki.

Bahçenin altından laboratuvarın bodrumuna giden tüneli takip etti. Kapıda nöbetçi olacağını tahmin etmişti ama oradaki genç Gestapo, Carla'nın hemşire üniformasına baktı ve hiç soru sormadan içeri girmesine izin verdi. Belki Gestapo da artık burada görev yapmanın bir manası kalmadığını görüyordu.

Şimdi kampın içindeydi. Dışarı çıkmanın da bu kadar kolay olup olmayacağını merak etti.

Buradaki koku daha da berbattı ve çok geçmeden nedenini anladı. Bodrum kat fazlasıyla kalabalıktı. Yüzlerce insan, dört depoya doldurulmuştu. İnsanlar yerlerde oturuyor veya yatıyordu. Şansı olanlar, sırtlarını dayayacak bir duvar bulmuştu. Hepsi pislik içindeydi, kötü kokuyorlardı, bitkindiler ve boş gözlerle Carla'ya baktılar.

Birkaç dakika sonra Hannelore'u buldu.

Doktorun karısı hiçbir zaman güzel bir kadın olmamıştı ama bir zamanlar, güçlü bir yüze sahip heykel gibi bir kadındı. Şimdiyse diğer insanlar gibi kurumuş, cansızlaşan saçları ağarmıştı. Avurtları çökmüş, yüzü buruşmuştu.

Hannelore, ergen bir kızla konuşuyordu. Kız; çocuk yüzünü geride bırakıp kadınsı kalçalar ve göğüslere geçtiği, fazlasıyla şehvet uyandırabilecek bir yaşıydı ve yerde oturmuş ağlıyordu. Hannelore; onun yanına diz çökmüş, elini tutmuş, alçak ve teskin edici bir sesle konuşarak kıza bir şeyler söylüyordu.

Carla'yı gördüğünde ayağa kalktı: "Ulu Tanrı'm! Sen neden buradasın?"

"Düşündüm ki eğer onlara senin Yahudi olmadığınızı anlatabilirim belki seni bırakırlar."

"Bu çok cesurca bir davranış."

"Kocan birçok hayat kurtardı. Birisi de senin hayatını kurtarmalı."

Bir an için Carla, Hannelore'un ağlayacağını düşündü. Yüzü ağlayacak gibi görünüyordu. Sonra Hannelore, gözlerini kırptırdı ve başını salladı. "Bu Rebecca Rosen," dedi, kontrollü bir sesle. "Anne ve babası, bugünkü bombardımanda öldü."

"Çok üzuldüm, Rebecca," dedi Carla.

Kız konuşmadı.

Carla sordu: "Kaç yaşındasın, Rebecca?"

"On dördüme az kaldı."

"Şimdi bir yetişkin gibi davranmak zorundasın."

"Neden ben de ölmedim?" dedi Rebecca. "Onların tam yanında duruyordum. Ben de ölmeliydim. Şimdi yapayalnızım."

"Yalnız değilsin," dedi Carla, çabuk çabuk. "Biz yanındayız." Hannelore'a döndü: "Buranın sorumlusu kim?"

"Adı Walter Dobberke."

"Ona, seni serbest bırakması gerektiğini söyleyeceğim."

"Gitti ve bugün dönmeyecek. Yerine bakan sorumlu çavuşta da bir yaban domuzu beyni var. Ama bak kim geliyor! Gisela. Dobberke'nin metresidir."

Odaya giren; uzun ve sarı saçlı, ipek tenli, güzel bir kadındı. Hiç kimse

ona bakınadı ama kadının gözlerinde cüretkâr bir bakış vardı.

“Üst kattaki elektrokardiyogram odasının masasında Dobberke’yle seks yapar,” dedi Hannelore. “Karşılığında da yiyecek alır. Benden başka kimse onunla konuşmaz. İnsanları, verdikleri ödünlerle yargılayamayacağımızı düşünüyoruz. Zaten bir cehennemin dibinde yaşıyoruz.”

Carla, bundan emin değildi. Nazilerle yatan Yahudi bir kızla arkadaş olabileceğini sanmıyordu.

Gisela, Hannelore’u gördü ve yanlarına geldi. “Yeni emirler aldı,” dedi, usulca konuşarak. Carla, onu duyabilmek için dikkatle dinlemek zorunda kaldı. Sonra, Gisela tereddüt etti.

Hannelore sordu: “Ee? Neymiş emirler?”

Gisela’nın sesi fısıltıya dönüştü: “Herkesi vurmak.”

Carla, soğuk bir elin kalbini burduğunu hissetti. *Bütün bu insanlar... Hannelore ve genç Rebecca...*

“Walter bunu yapmak istemiyor,” dedi Gisela. “Aslında kötü bir adam değil.”

Hannelore, her şeyi kadere bırakan bir sükûnetle sordu: “Bizi ne zaman öldürmesi gerekiyor?”

“Derhâl. Ama önce kayıtları yok etmesi gerekiyor. Hans-Peter ve Martin, şu anda dosyaları fırına atıyor. Uzun sürecek bir iş, yani birkaç saat daha zamanımız var. Belki o vakte Kızıl Ordu buraya gelir ve bizi kurtarır.”

“Belki de kurtarmazlar,” dedi Hannelore, buruk buruk. “Emirlere itaat etmemesi için onu ikna etmenin bir yolu var mı? Tanrı aşkına! Savaş neredeyse bitti!”

“Eskiden onu her şeye ikna edebilirdim,” dedi Gisela, üzgün üzgün. “Ama artık benden bıkmaya başladı. Erkekler nasıldır, bilirsin.”

“Ama kendi geleceğini düşünmeli. Müttefikler her an şehri ele geçirebilir. Nazi suçlarını cezalandıracaklardır.”

“Hepimiz ölürsek onu kim suçlayacak ki?” diye sordu Gisela.

“Ben suçlarım,” dedi Carla.

Diğer ikisi, hiç konuşmadan Carla’ya bakakaldı.

Yahudi olmasa da geride tanık bırakmamak için kendisinin de öldürüleceği, Carla’nın kafasına o zaman dank etti.

Bir şeyler düşünmeye çalışıyordu: “Belki Dobberke bizi bırakırsa Müttefikler önünde bunun bir faydası olur.”

“Fena fikir değil,” dedi Hannelore. “Hepimiz, onun hayatlarımızı kurtardığına dair bir bildiri imzalayabiliriz.”

Carla, soran gözlerle Gisela’ya baktı. Tereddüt içindeymiş gibi görünü-

yordu ama “Bunu yapabilir belki,” dedi Gisela.

Hannelore etrafına bakındı. “İşte Hilde,” dedi. “Dobberke’nin sekreterliğini yapar.” Kadını çağırıldı ve planı anlattı.

“Herkes için bir tahliye kâğıdı daktilo edebilirim,” dedi Hilde. “Bildirimizi ona vermeden önce tahliyelerimizi imzalamasını isterim.”

Bodrum katında hiç nöbetçi yoktu; sadece zemin katta ve tünelde vardı. Dolayısıyla mahkûmlar içeride serbest dolaşabiliyordu. Hilde, Dobberke’nin yer altı ofisi vazifesi gören odaya gitti. Önce bildiriği daktilo etti. Hannelore ve Carla, bodrumda dolaşarak planı anlatıp imza topladılar. Bu arada Hilde de tahliye kâğıtlarını yazdı.

İşleri bittiğinde gece yarısı olmuştu.

Sabahleyin Dobberke gelene kadar beklemekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Carla, Rebecca Rosen’in yanında yere uzandı. Başka yatacak yer yoktu.

Bir süre sonra Rebecca, sessiz sessiz ağlamaya başladı.

Carla, ne yapması gerektiğini bilemiyordu. Annesi ve babası gözlerinin önünde ölen bir çocuğa ne söylenebilirdi ki? Sessiz ağlama devam etti. Sonunda Carla, öbür tarafa dönüp kolunu Rebecca’nın omzuna koydu. Doğru şeyi yaptığını derhâl anladı: Rebecca ona sokuldu, başını göğsüne koydu. Carla, bebek avutur gibi onun sırtını okşadı. Sessiz hıçkırıklar yavaş yavaş hafifledi ve nihayet Rebecca uyudu.

Carla uyumadı. Bütün geceyi, kamp komutanıyla yaptığı hayalî konuşmalarla geçirdi: Bazen onun iyi yönüne hitap etti, bazen Müttefiklerin adaletiyle tehdit etti, kendi yararını düşünmesi için onunla tartıştı.

Kurşuna dizilme işlemini düşünmemeye çalıştı. Erik, Nazilerin Rusya’da insanları on ikili gruplar hâlinde nasıl vurduklarını anlatmıştı. Burada da buna benzer etkili bir sistem uygulayacaklarını sanıyordu. Bunun akla sığdırılması kolay değildi ama belki de kolay olmaması daha iyiydi.

Şimdi veya sabah erkenden kamptan ayrılırsa muhtemelen kurşuna dizilmekten kurtulurdu. Akıl hastası değildi, Yahudi de değildi ve kimlik kâğıtları mükemmeldi. Hemşire üniformasıyla içeri girdiği gibi dışarı çıkabilirdi. Ama bu, Hannelore ve Rebecca’yı terk etmek olurdu. Buradan çıkmayı ne kadar çok isterse istesin kendini buna ikna edemiyordu.

Dışarıdaki çatışma, günün ilk saatlerine kadar devam etmişti sonra kısa bir sessizlik oldu ve şafak vaktinde tekrar başladı. Şimdi hem top hem de makineli tüfek sesleri, oldukça yakındaydı.

Sabah erkenden nöbetçiler, bir kazan sulu çorba ve bir çuval da tamamı küflenmiş ekmek somunları getirdi.

Carla, çorbayı içip ekmeği yedi ve istemeye istemeye de olsa tuvaleti kullandı; tuvaletin içi, anlatılması imkânsız derece pisti.

Dobberke'yi beklemek için Hannelore, Gisela ve Hilde ile birlikte zemin kata çıktı. Top bombardımanı kaldığı yerden devam ediyordu ve her an tehlike içindeydiler ama gelir gelmez Dobberke'nin karşısına çıkmak istiyorlardı.

Adam, her zamanki vaktinde gelmedi. Hilde, onun her zaman tam vaktinde işe geldiğini söyledi. Belki de sokaklardaki çatışma yüzünden geç kalmıştı. Elbette sokakta ölmüş de olabilirdi. Carla, ölmemiş olmasını diledi çünkü yardımcısı Çavuş Ehrenstein, konuşulamayacak kadar salak biriydi.

Dobberke'yi beklerken bir saat geçtiğinde Carla, ümidini yitirmeye başladı.

Ama bir saat daha geçtikten sonra Dobberke geldi. "Bu ne böyle?" diye sordu, dört kadının koridorda beklediğini görünce. "Anneler toplantısı mı?"

"Bütün mahkûmlar, bizim hayatımızı kurtardığını anlatan bir bildiri imzaladı," dedi Hannelore. "Şartlarımızı kabul edersen *senin* de hayatın kurulabilir."

"Saçmalamayın," dedi Dobberke.

Carla söze girdi: "BBC'ye göre Birleşmiş Milletlerin elinde, kitlesel cinayetlere karışan Nazi subaylarının bir listesi var. Bir hafta içinde mahkemeye çıkarılabilirsin. O zaman elinde insanları kurtardığına dair imzalı bir bildiri olsun istemez misin?"

"BBC dinlemek suçtur."

"Cinayet kadar ciddi bir suç değil."

Hilde'nin elinde bir dosya vardı. "Buradaki bütün mahkûmlar için birer tahliye kâğıdı yazdım," dedi. "Hepsini imzalarsan bildiriyi alırsın."

"Bildiriyi senden alabilirim."

"Hepimiz ölmüşsek sana kimse inanmaz."

Dobberke, içine düşürüldüğü duruma öfkelenmişti ama çekip gidecek kadar da kendinden emin değildi. "Küstahlığınız yüzünden dördünüzü de vurabilirim," dedi.

Carla, çenesini tutamayıp hemen cevap verdi: "Mağlubiyet böyle bir şey. Alışmaya başlasan iyi olur."

Dobberke'nin yüzü öfkeyle karardı ve Carla, fazla ileri gittiğini düşündü; sözlerini geri alabilmeyi istedi. Dobberke'nin öfkeli yüzüne bakarken korkusunu belli etmemeye çalıştı.

O anda, binanın dışına bir bomba düştü. Kapılar zangırdadı, camlar kı-

rıldı. Herkes içgüdüsel olarak eğildi ama yaralanan yoktu.

Doğruduklarında Dobberke'nin yüzü değişmişti. Öfkenin yerini, *iğrenerek teslimiyet* gibi bir ifade almıştı.

Carla'nın kalp atışları hızlandı. Dobberke geri adım atıyor muydu?

Çavuş Ehrenstein, koşarak içeri girdi. "Yaralanan yok, efendim," diye rapor verdi.

"Çok iyi, Çavuş."

Çavuş Ehrenstein gitmek üzereydi ki Dobberke onu geri çağırdı. "Bu kamp artık kapandı," dedi.

Carla nefesini tuttu.

"*Kapandı* mı, efendim?" Sesinin tonunda, hem saldırganlık hem şaşkınlık vardı.

"Yeni emir. Adamlara söyle gitsinler..." Dobberke tereddüt etti. "Gidip Freidrich Strasse İstasyonu'ndaki demir yolu sığınağında teknil vermele-rini söyle."

Carla, Dobberke'nin bunu uydurduğunu biliyordu ve Ehrenstein da bundan şüphelenmişe benziyordu: "Ne zaman, efendim?"

"Derhâl."

"Derhâl," dedi Ehrenstein ve sanki *derhâl* kelimesi daha fazla *izahat* gerektiriyormuş gibi durdu.

Dobberke ona ters ters baktı.

"Emredersiniz, efendim," dedi Çavuş. "Adamlara söyleyeyim." Ve çıkıp gitti.

Carla bir zafer çılgılığı atmak istedi ama henüz serbest kalmadıklarını hatırlattı kendine.

Dobberke, "Bana bildiriği göster," dedi, Hilde'ye.

Hilde dosyayı açtı. Bir düzine kadar kâğıdın tepesine aynı cümle yazılmıştı; kâğıtların boş kısmı imzalarla kaplıydı. Hilde kâğıtları Dobberke'ye verdi.

Adam kâğıtları katlayıp cebine tıktırdı.

Hilde, tahliye yazılarını onun önüne koydu: "Bunları imzala lütfen."

"Tahliye emrine gerek yok," dedi Dobberke. "Ve yüzlerce kez adımlı yazacak vaktim de yok." Ayağa kalktı.

"Dışarıda polis var," dedi Carla. "İnsanları sokak direklerine asıyorlar. O kâğıtlara ihtiyacımız var."

Dobberke cebinin üstüne vurdu. "Bu bildiriği üzerimde bulurlarsa önce beni asarlar," dedi ve kapıya gitti.

Gisela bağırdı: "Beni de götür Walter!"

Dobberke ona döndü: “Seni de götürmek mi? Karıma ne söyleyeceğim peki?” Sonra kapıyı çarparak dışarı çıktı.

Gisela hıçkırmaya başladı.

Carla kapıya gidip açtı ve uzaklaşan Dobberke’nin arkasından baktı. Etrafta Gestapo yoktu: Emre uyup kamptan ayrılmışlardı.

Dobberke, caddeye açılan kapıya ulaştı, dışarı çıktı ve koşmaya başladı.

Ama kapıyı açık bırakmıştı.

Hannelore, Carla’nın yanındaydı ve gördüklerine inanmıyormuş gibi dışarı bakıyordu.

“Sanırım serbest bırakıldık,” dedi Carla.

“Diğerlerine de söylemeliyiz.”

“Ben onlara söylerim,” dedi Hilde. Bodrum kat merdivenlerine koştu.

Carla ve Hannelore, laboratuvar girişinden Dobberke’nin açık bıraktığı kapıya doğru ürkek ürkek yürümeye başladı. Kapıda, tereddüt edip birbirlerine baktılar.

“Özgürlükten korkuyoruz,” dedi Hannelore.

Arkalarından bir kız sesi geliyordu: “Carla, beni de götür!” Rebecca, pis bir bluzun altındaki memeleri sallana sallana koşuyordu.

Carla içini çekti. *Sanırım bir çocuğum oldu*, diye düşündü. *Anne olmaya hazır değilim. Ama ne yapabilirim ki?*

“Gel o zaman,” dedi Carla. “Ama koşmaya hazır ol.” Sonra, Rebecca’nın koşma kabiliyetinden endişe etmemesi gerektiğini düşündü; hiç şüphesiz hem Carla hem de Hannelore’dan daha hızlı koşabilirdi.

Hastane bahçesini geçip ana girişe geldiler. Orada durup Iranische Strasse boyunca aşağı yukarı baktılar. Ortalık sakin görünüyordu. Caddenin karşısına geçip köşeye doğru koştular. Carla, Schul Strasse boyunca da aşağı yukarı bakarken bir makineli tüfek ateşi başladığında caddenin yukarısında bir silahlı çatışma olduğunu gördü. Alman askerleri geri çekiliyordu ve Kızıl Ordu askerleri de peşlerindeydi.

Etrafına bakındı: Ağaçların arkasından başka saklanacak yer yoktu ve onlar da pek fazla bir koruma sağlamazdı.

Elli metre ötede, yolun ortasına bir bomba düştü. Carla patlamanın şiddetini hissetti ama yaralanmamıştı.

Kadınlar, hiç düşünmeden hastane bahçesine geri koştu.

Laboratuvar binasına döndüler. Mahkûmlardan bazıları, sanki dışarı çıkmaya korkuyorlarmış gibi hâlâ dikenli tellerin iç tarafındaydı.

Carla onlara, “Bodrum fena kokuyor ama şu an için en güvenli yer orası,” dedi. İçeri girdi, diğerlerinin pek çoğu da onu takip etti.

Carla, ne kadar daha burada kalmak zorunda olacaklarını merak etti. Alman Ordusu teslim olmalıydı ama ne zaman? Bir nedenle Hitler'in hiçbir şart altında teslim olmaya yanaşmayacağını hissediyordu. Adamın bütün hayatı, gerçek patronun kendisi olduğunu deli gibi haykırmakla geçmişti. Böyle bir adam; yanıldığını, aptal ve kötü olduğunu, hem milyonlarca insanı öldürdüğünü hem de ülkesinin bombalanıp harabeye dönmesine sebep olduğunu ve tarihe, gelmiş geçmiş en şeytani en kötü adam olarak geçeceğini nasıl kabul ederdi? Kabul edemezdi. Ya delirirdi ya utancından ölürdü ya da bir namlunun ucunu ağzına sokup tetiği çekerti.

Fakat bunun olması için daha ne kadar zaman geçmesi gerekiyordu? Bir gün daha mı? Bir hafta daha mı? Daha uzun bir süre mi?

Üst kattan bağırışma sesleri geldi: "Buradalar! Ruslar burada!"

Sonra, merdivenlerden inen postal seslerini duydu.

Ruslar böyle güzel postalları nereden bulmuştu acaba? Amerikalılardan mı?

Sonra bodruma girdiler: dört, altı, sekiz, dokuz adam... ellerinde hafif makineli tabancalar ve tambur şarjörler... onlara bakar bakmaz seni öldürmeye hazır, pis suratlı adamlar. Nedense büyük bir alan kaplıymuş gibi görünüyorlardı. Bu adamlar onların kurtarıcılarıydı ama insanlar, onlardan uzaklaşıp bir kenara büzüldü.

Askerler etrafı inceledi. Tehlikede olmadıklarını ve buradakilerin, çoğu kadın ve bir deri bir kemik kalmış mahkûmlar olduğunu anladılar.

Silahlarını indirdiler, yan odaları araştırdılar.

Uzun boylu bir asker, sol kolunu sıvadı. Kolunda altı yedi tane kol saati vardı. Rusça bir şeyler bağırdı ve silahının dipçiğiyle kolundaki saatleri işareti etti. Carla, adamın ne demeye çalıştığını anladığını düşündü... ve buna inanamadı.

Adam; yaşlı bir kadını yakaladı, elini tuttu ve parmağındaki alyansı gösterdi.

"Nazilerin çalamadığını onlar çalıp bizi soyacaklar mı?" dedi Hannelore.

Evet, öyle yapacaklardı. Uzun boylu adam, bıkkın ve yorgun bir ifadeyle kadının parmağındaki yüzüğü çekti. Yaşlı kadın, onun ne istediğini anladığında yüzüğü çıkarıp adama verdi.

Rus askeri; yüzüğü aldı, başını salladı ve sonra da bütün odayı işaret etti.

Hannelore, bir adım öne çıktı. "Bu insanlar mahkûm!" dedi, Almanca konuşarak. "Almanların idama mahkûm ettiği Yahudiler veya Yahudi aileleri!"

Rus askeri, onu anladı mı anlamadı mı belli değildi ama aldırmadı ve

ısrarla kolundaki saatleri gösterdi.

Çalınmamış veya yiyecek almak için harcanmamış değerli eşyası olan birkaç kişi, eşyalarını çıkarıp askerlere verdi.

Pek çok insanın sabırsızlıkla beklediği Kızıl Ordu tarafından kurtarıl-mak, galiba o kadar da mutlu bir olay olmayacaktı.

Ancak daha da beterini henüz görmemişlerdi.

Uzun boylu asker, Rebecca'yı işaret etti.

Rebecca, ürküp geri çekildi ve Carla'nın arkasına saklanmaya çalıştı.

Sarı saçlı ve ufak tefek ikinci bir asker, Rebecca'yı yakaladı ve çekti. Rebecca çığlık attı ama ufak adam, bu sestən hoşlanmış gibi sırıttı.

Carla, bir sonraki adımda ne olacağını tahmin ettiğinde dehşete kapıldı.

Kısa herif Rebecca'yı sıkı sıkı tutarken uzun boylusu, kaba hareketlerle kızın göğüslerini mınıcıklamaya başladı. Sonra bir şey söyledi ve iki adam, birlikte güldüler.

Etraftaki insanlar bağırmaya ve itiraz etmeye başladı.

Uzun boylu, silahını onlara çevirdi. Carla, onun ateş etmesinden korktu. Kalabalık bir odada makineli tabancanın tetiğini çekerse düzinelerce insanı öldürebilir veya yaralayabilirdi.

Diğer herkes de bu tehlikeyi sezdi ve sustu.

Sonra iki asker, Rebecca'yı da yanlarında sürükleyerek kapıya doğru git-ti. Kızcağız bağırıyor ve mücadele ediyordu ama ufak askerin elinden kur-tulamıyordu.

Kapıya vardıklarında Carla öne çıkıp bağırdı: "Durun!"

Bir nedenle sesinin tonu adamları durdurmuştu.

"O çok küçük!" dedi Carla. "Sadece on üç yaşında!" Söylediklerini anla-yıp anlamadıklarını bilmiyordu. Carla ellerini havaya kaldırdı ve önce on sonra üç parmağını gösterdi. "On üç!"

Uzun boylusu anlamışa benziyordu. Sırıttı ve Almanca konuştu: "*Frau ist frau.*" Yani, *kadın kadındır* diyordu.

Carla, kendi söylediklerine kendisi de inanamadı: "Size gerçek bir kadın lazım."

Yavaşça onlara doğru yürüdü. "Onun yerine beni alın," dedi ve baştan çıkarıcı bir tebessümle gülümsemeye çalıştı. "Ben çocuk değilim. Ne ya-pılması gerektiğini bilirim." Yanlarına yaklaştı -aylardır su yüzü görmemiş adamların iğrenç kokusunu alacak kadar yaklaşmıştı.

Mide bulantısını bastırmaya çalışarak sesini alçalttı: "Erkeklerin ne iste-diğini bilirim." İmalı imalı kendi göğsünü sıktı. "Çocuğu bırakın."

Uzun boylu asker, tekrar Rebecca'ya baktı: Kızın gözleri ağlamaktan kıp-

kırmızı olmuştu ve sümükleri akıyordu ki bunlar, gerçekten de bir kadından çok bir çocuk gibi görünmesine yaradı.

Asker, tekrar Carla'ya baktı.

"Yukarıda yataklar var," dedi Carla. "Nerede olduklarını size göstereyimi?"

Kelimelerinin anlaşıldığından hâlâ emin değildi. Askerin elini tuttu; adam, üst kata çıkan merdivenlerde onun peşinden yürüdü.

Ufak asker, Rebecca'yı bıraktı ve onların peşinden gitti.

Başarmıştı ama Carla şimdi, bu kurusıkı cesareti gösterdiğine pişmandı.

Rusların elinden kurtulup kaçmak istiyordu. Ama muhtemelen onu vurur ve Rebecca'nın yanına dönerlerdi.

Carla, daha dün hem annesini hem de babasını kaybeden zavallı kızı düşündü: Ebeveyninin ölümünün ertesi günü bir de işgal edilmek, kızın bütün ruhunu ilelebet mahvederdi. Rebecca'yı kurtarması gerekiyordu.

Bunun beni alt etmesine izin vermeyeceğim, diye düşündü. Bunu atlatabilirim. Sonrasında gene kendim olurum.

Adamları, elektrokardiyogram odasına götürdü. Sanki kalbi donuyormuş ve düşünceleri yavaşlıyormuş gibi üşüdüğünü hissetti. Yatağın yanında, cihazın uç birimlerinin iletkenliğini attırmak için doktorlar tarafından kullanılan bir krem kutusu vardı. Külotunu çıkardı ve bir avuç krem alıp vajinasının içine itti. Belki böylece kanama geçirmekten kurtulabilirdi.

Kendine hâkim olması gerekiyordu. Yüzünü iki askere döndüğünde üç askerin daha onların peşinden odaya girmiş olduklarını gördü. Gülümsemeye çalıştı ama başaramadı.

Sırtüstü yatıp bacaklarını açtı.

Uzun boylu asker bacaklarının arasına diz çöktü. Üniforma bluzunun önünü yırttı ve göğüslerinin ortaya çıkmasını sağladı. Carla onun, penisini sertleştirmek için kendi kendisiyle oynadığını gördü. Adam üzerine uzandı ve içine girdi. Carla kendi kendine, Werner'le birlikte yaptıkları şeyin bununla hiçbir alakası olmadığını söyledi.

Başını yana çevirdi ama asker onun çenesini tuttuğu gibi yüzünü yukarı çevirdi; kendisi içerideyken onun yüzüne bakmasını istiyordu. Carla gözlerini kapadı. Adamın, onu öpmeye ve dilini ağzına sokmaya çalıştığını hissetti. Nefesi çürük yumurta gibi kokuyordu. Ağzını sımsıkı kapattığında adam suratına bir tokat attı. Carla bağırdı ve şişmeye başlayan dudaklarını açtı. Bunun, on üç yaşındaki bakire bir kız için ne kadar daha zor olacağını düşünmeye çalıştı.

Asker, hırıldaya hırıldaya içine boşaldı. Carla, hissettiği tiksintinin yü-

züne yansımaması için gayret harcadı. Adam yataktan indi ve yerine, sarı saçlı ufak adam geçti.

Carla, zihnini kapatmaya çalıştı. *Vücudunu*; kendinden ayrı bir şey, bir makine, onunla alakası olmayan bir nesne gibi hissetmeyi denedi. Bu asker onu öpmeye kalkışmadı ama göğüslerini emip uçlarını ısırdı ve Carla hissettiği acıyla bağırınca adam bundan hoşlanıp daha çok ısırdı.

Zaman ilerledi, asker boşaldı.

Sonra başka bir asker üzerine çıktı.

Carla, bütün bunlar bittiğinde yıkanamayacağını hatırladı çünkü şehirde su yoktu. Bu düşünce onu mahvetti. Adamların bıraktığı sıvı içinde kalacaktı, iğrenç kokuları teninde kalacaktı, salyaları ağızda kalacaktı ve doğru dürüst yıkanabilme imkânı olmayacaktı. Her nedense bu, ona her şeyden daha kötü geldi. Cesareti kırıldı ve ağlamaya başladı.

Üçüncü asker de tatmin oldu ve dördüncüsü üzerine çıktı.

1945 (II)

Adolf Hitler; 30 Nisan 1945 günü, Berlin'deki sığınağında kendini öldürdü. Bundan tam bir hafta sonra akşam saat sekize yirmi kala, İngiliz Enformasyon Bakanlığı tarafından Londra'da yapılan bir açıklamayla Almanya'nın teslim olduğu duyuruldu. Ertesi gün de -yani 8 Mayıs Salı günü, tatil ilan edilmişti.

Daisy, Piccadilly'deki dairesinin penceresine oturmuş dışarıdaki kutlamaları seyrediyordu. Caddeler insan kaynıyordu, araba ve otobüslerin geçmesi neredeyse imkânsızdı. Kızlar, üzerinde üniforma olan her adamı öpüyordu ve binlerce şanslı asker de bunun tadını çıkarıyordu. Öğlen saatlerinin biraz sonrasında bir sürü insan sarhoş olmuştu. Açık penceresinden içeriye, uzaklardan gelen şarkı sesleri doluyordu; Buckingham Sarayı'nın dışındaki kalabalığın, *Land of Hope and Glory*¹ şarkısını söylediğini tahmin etti. Daisy, bu mutluluğu paylaşmıyor değildi ama Lloyd hâlâ, Fransa veya Almanya'da bir yerlerdeydi ve öpmek istediği tek asker de Lloyd'du. Savaşın son birkaç saatinde öldürülmemiş olması için dua ediyordu.

Lloyd'un kız kardeşi Millie, iki çocuğuyla çıkageldi. Millie'nin kocası Abe Avery de ordudaydı ve nerede olduğu bilinmiyordu. Millie ve çocukları, kutlamalara katılmak için West End'e gelmişti ve biraz mola vermek için Daisy'ye uğramışlardı.

Aldgate'teki Leckwith hanesi, uzun zamandır Daisy için bir sığınak olmuştu ve Millie'nin ziyaretiyle bu misafirperverliğe karşılık verebileceğine memnun oldu. Millie için çay hazırladı (Çünkü çalışanları da kutlamalara katılmak için dışarı çıkmıştı ve çocuklara da portakal suyu ikram etti. Artık Lennie beş, Pammie ise üç yaşına gelmişti.

Abe askerde olduğu için, onun deri toptancılığı işini Millie yönetiyordu. Abe'in kız kardeşi Naomi Avery hesapları tutarken Millie de satış yapıyordu. "Ama şimdi iş değişecek," dedi Millie. "Son beş yıldır talep, postal ve çizme yapımı için kaba deriydi. Şimdi artık, el çantası veya iş çantaları için

¹ Umut ve zafer ülkesi anlamında bir İngiliz vatanperverlik şarkısı (çev. notu)

daha yumuşak deriler –dana veya domuz derisi– satmamız gerekecek. Lüks eşya piyasası tekrar canlanınca nihayet daha iyi para kazanmak mümkün olacak.”

Daisy, kendi babası Lev’in de Millie’nin tarzıyla düşündüğünü hatırladı. Lev her zaman ileriye bakar ve yeni fırsatları kollardı.

Millie’nin ardından, peşinde dört çocuğuyla Eva Murray de geldi. Sekiz yaşındaki Jamie, bir saklambaç oyunu tertiplede ve dairenin içi çocuk yuvasına döndü. Eva’nın kocası Jimmy, şimdi albay olmuştu ve o da Fransa veya Almanya’da bir yerlerdeydi. O yüzden Eva da Daisy ve Millie ile aynı endişeleri taşıyordu. “Bundan sonra her an onlardan bir haber alabiliriz,” dedi Millie. “Ve sonra her şey geçecek.”

Eva ayrıca, Berlindeki ailesinden de bir haber alabilmek için kıvranıyordu. Ancak savaş sonrasının karmaşası içinde, Alman vatandaşlarının hangisinin başına ne geldiğini öğrenmenin haftalar sürebileceğini düşünüyordu. “Çocuklarımın, anneanne ve dedelerini tanıma fırsatı bulup bulamayacağını merak ediyorum,” dedi, üzgün üzgün.

Saat beşten sonra, Daisy martini hazırladı. Millie de mutfığa gitti ve içkileriyle birlikte yemek için, her zamanki hızı ve etkinliğiyle bir tabak kızarmış ekmek ve sardalya balığı hazırladı.

Ethel ve Bernie, Daisy tam da ikinci tur martinileri hazırlarken geldiler.

Bernie, Lennie’nin okuyabildiğini ve Pammie’nin de millî marşı söylebildiğini anlattı, Daisy’ye. “Tipik bir dede,” dedi Ethel. “Daha önce hiç kimsenin zeki torunları olmamış gibi konuşuyor.” Fakat Daisy, Ethel’in de kalbinin derinliklerinde torunlarıyla gurur duyduğunu anladı.

İkinci martinisinin yarısına geldiğinde biraz daha rahatlamış ve mutluydu; evine gelen birbirinden tamamen farklı bu insanlara baktı. Ona, hüsnükabul göreceklərini bilmenin rahatlığıyla hiç davetsiz kapısına kadar gelme lütfunda bulunmuşlardı. Bunlar, onun insanlarıydı ve kendisi de onlara aitti. Onların, tüm ailesi olduğunu fark etti.

Kendini kutsanmış gibi hissetti.

(ii)

Woody Dewar, Leo Shapiro’nun ofisinin dışında oturuyor ve bir deste fotoğrafı bakıyordu. Bunlar, Joanne’in ölümünden bir saat önce Pearl Harbor’da çektiği fotoğraflardı. Film rulosu aylarca fotoğraf makinesinin içinde kalmıştı ama nihayet filmleri tabettiğinde fotoğraflara bakmak onu öyle çok üzmüştü ki onları, Washington’daki dairede yatak odasında bir çekmeceye

koymuş ve orada bırakmıştı.

Ama şimdi değişim zamanıydı.

Joanne'i asla unutmuyacaktı fakat sonunda bir kez daha âşık olmuştu. Bella'ya tapıyordu ve Bella da onu çok seviyordu. San Francisco'nun dışındaki Oakland tren istasyonunda ayrılırlarken Bella'ya onu sevdiğini söylemişti; Bella, "Ben de seni seviyorum," diye cevap vermişti. Bella'ya evlenme teklif edecekti. Ona kalsa şimdiye kadar bunu çoktan yapardı ama fazlasıyla hızlı (Üç aydan daha kısa bir süredir tanışıyor sayılırlardı) bir teklifle Bella'nın -zaten husumet içindeki- ebeveyninin eline, itiraz etmeleri için bir sebep vermek istemedi.

Ayrıca geleceği konusunda bir karar vermesi gerekiyordu.

Politikaya girmek istemiyordu.

Bunu söylediğinde kendi ebeveynini çok şaşırtacağını biliyordu. Onun, babasının adımlarını takip edeceğini ve üçüncü kuşak *Senatör Dewar* olacağını düşünmüşlerdi daima. Kendisi de hiç düşünmeden bu varsayım üzerinden hareket etmişti. Ama savaşta, özellikle de hastanede yattığı sırada kendine, *gerçekten* ne yapmak istediğini sormuştu: Eğer hayatta kalırsa politikaya girmemeye karar vermişti.

Şimdi, politikadan uzaklaşmak için iyi bir zamandı. Babası, arzu ettiği şeyi başarmıştı. Senato, Birleşmiş Milletler konusunu görüşürken eski League of Nations kuruluş dönemine benzer bir tarihî süreç yaşanmış ve onu hatırlamak Gus Dewar'a acı vermişti. Fakat Senatör Vandenberg, Birleşmiş Milletleri destekleyen bir konuşma yapmış ve bu girişimden "insanoğlunun en kıymetli rüyası" diye söz etmişti. BM Antlaşması Senatoda, seksen altıya iki oyla onaylanmıştı. Görev tamamlanmıştı. Woody şimdi ayrılırsa babasını yüzüstü bırakmış olmazdı. Babasının da meseleyi böyle göreceğini umuyordu.

Ofisin kapısı açıldı ve Shapiro, onu içeri çağırdı. Woody ayağa kalkıp içeri girdi.

Shapiro, Woody'nin beklediğinden daha gençti; otuzlu yaşlarında olmayıydı. National Press Agency'nin¹ Washington bürosu şefiydi. Masasına geçip oturdu. "Senin için ne yapabilirim Senatör Dewar'ın Oğlu," diye sordu.

"İzninizle size bazı fotoğraflar göstermek istiyorum."

"Tamam."

Woody, fotoğrafları Shapiro'nun masasına serdi.

"Bunlar Pearl Harbor'dan mı?" dedi Shapiro.

"Evet. 7 Aralık 1941."

¹ Amerikan Ulusal Basın Ajansı (çev. notu).

“Ulu Tanrı’m.”

Woody fotoğraflara tersten bakıyordu ama gene de gözleri yaşardı. İşte Joanne oradaydı ve çok güzeldi. Ve Chuck: Ailesi ve Eddie ile bir arada mutlu mutlu sırtıyordu. Sonra uçaklar geldi, karınlarından bomba ve torpido yağdırdılar: kara dumanlar, gemilerin patlaması; yanlardan inmeye çalışan, kendilerini suya atan ve hayatlarını kurtarmak için yüzen denizciler.

“Bu baban,” dedi Shapiro. “Ve annen. Onları tanıyorum.”

“Ve birkaç dakika sonra ölen nişanlım... Bougainville’de ölen kardeşim... Ve kardeşimin en iyi arkadaşı...”

“Bunlar harika fotoğraflar! Ne kadar istiyorsun bunlar için?”

“Para istemiyorum.”

Shapiro, şaşkın şaşkın başını kaldırdı.

“Ben, iş istiyorum,” dedi Woody.

(iii)

VE-Day’den¹ on beş gün sonra Winston Churchill, Genel Seçim çağrısı yaptı.

Leckwith ailesi buna hazırlıksız yakalandı çünkü çoğu insan gibi Ethel ve Bernie de Churchill’in, Japonlar teslim olana kadar bekleyeceğini sanıyordu. İşçi Partisi lideri Clement Attlee, seçimlerin ekim ayında yapılmasını teklif etmişti. Churchill, herkesi faka bastırıp onları hazırlıksız yakaladı.

Binbaşı Lloyd Williams, Londra’nın East End Bölgesi Huxton seçim çevresinden aday olabilmek için ordudan ayrılmıştı. Partisinin öngördüğü gelecek planları için coşkulu bir hevesle doluydu. Faşizm bozguna uğratılmıştı ve İngiliz halkı şimdi, özgürlük ve refahı bir arada yaşayan bir toplum yaratabilirdi.

İşçi Partisinin, son yirmi yılın facialarını önleyecek iyi hazırlanmış bir programı vardı: sıkıntılı zamanlarında ailelere yardım edecek geniş kapsamlı bir işsizlik sigortası, yeni bir Büyük Buhran’ı önleyecek ekonomik planlama ve dünya barışını koruyacak Birleşmiş Milletler.

“Hiç şansın yok,” dedi üvey babası Bernie, 4 Haziran Pazartesi günü Algate’teki evin mutfağında konuşurlarken. Bernie’nin karamsarlığında ikna edici bir taraf vardı çünkü bu onun tipik hâli değildi. “Gidip o Toryye oy verecekler çünkü savaşı Churchill kazandı,” diye devam etti, hüznü bir kasvetle. “1918’de Lloyd George’a da aynı şey oldu.”

¹ (Victory in Europe Day): Tatille kutlanan 8 Mayıs (1945), Avrupa Zaferi Günü (çev. notu).

Lloyd cevap vermek üzereyken Daisy atıldı. “Savaşı serbest piyasa ya da kapitalist şirketler kazanmadı,” dedi, kafasını dikerek. “Birlikte çalışan ve yükü paylaşan insanlar, üzerlerine düşeni yaptı. Bu da sosyalizmdir!”

Lloyd böyle tutkulu olduğu zamanlarda Daisy’ye bayılıyordu ama kendisi, daha çok ölçüp biçerek konuştu: “Yaşlı Torylerin *Bolşevizm* diyerek lanetleyecekleri birçok tedbirimiz var zaten: Örneğin demir yollarını, madenleri ve deniz nakliyatını hükûmetin kontrol etmesi; bunların hepsini Churchill getirdi. Ve savaş boyunca ekonomik planlamadan Ernie Bevin sorumluydu.”

Bernie, bilgiç bilgiç başını salladı ve babasının bu hareketi Lloyd’u her zaman kızdırırdı. “İnsanlar akıllarıyla değil kalpleriyle oy kullanır,” dedi Bernie. “Şükranlarını göstermek isteyeceklerdir.”

“Eh, burada oturup seninle tartışmanın âlemi yok,” dedi Lloyd. “Onun yerine gidip seçmenlerle tartışırım.”

Lloyd ve Daisy, bir otobüse binip birkaç durak kuzeydeki Shoreditch’te Black Lion tavernasına gittiler. Orada, İşçi Partisi için Hoxton seçim bölgesinde propaganda çalışması yapan ekiple buluştular. Lloyd, propaganda çalışmasının aslında seçmenlerle konuşmak şeklinde yürütülmediğini biliyordu. Onların esas amacı, partiyi destekleyenleri öğrenmekti; böylece seçim günü geldiğinde parti, bu insanların hepsinin sandık başına gittiğinden emin olacaktı. İşçi Partisinin sıkı destekçileri not edildi; kesinlikle başka partileri destekleyecek olanlar dikkate alınmadı. Kararsızlarla birkaç saniyeden daha fazla konuşmak gerekiyor; onlar da adaylarla birebir konuşma fırsatı buluyordu.

Lloyd, bazı olumsuz tepkiler aldı. “Binbaşı ha?” dedi bir kadın. “Benim Alf’im bir onbaşıydı. Subaylar yüzünden az daha savaşı kaybetmenin kıyısına geldiğimizi söylüyor.”

Akraba kayırma suçlamaları da vardı: “Sen Aldgate MP’sinin oğlu değil misin? Bu da ne böyle, veraset yoluyla monarşi mi?”

Lloyd, annesinin tavsiyesini hatırladı: “Seçmenin aptal olduğunu ispat ederek tek bir oy bile kazanamazsın. Sevimli ol, tevazu göster, namuslu davran ve asla asabını bozma. Eğer bir seçmen kaba davranıyorsa sana ayırdığı zaman için ona teşekkür et ve çek git. O zaman onu, sana haksızlık etmiş olabileceği fikriyle baş başa bırakabilirsin.”

Emekçi sınıfından seçmenler, kesinlikle İşçi Partisini destekliyordu. Birçok insan Lloyd’a, Attlee ve Bevin’in savaş sırasında çok iyi çalıştığını söyledi. Kararsızların çoğu orta sınıftandı. İnsanlar savaşı Churchill’in kazandığını söylediğinde Lloyd, Attlee’nin nazik eleştirisinden alıntı yaptı:

“Tek kişilik bir hükûmet olmadığı gibi tek kişinin çarpıştığı bir savaş da değildi.”

Attlee’yi, *mütevazı olmak için çok çalışması gereken mütevazı bir adam*¹ olarak tanımlamıştı Churchill. Attlee’nin nükteleri bu kadar nezaketsiz olmadığı için daha etkiliydi; en azından Lloyd öyle olduğunu düşünüyordu.

Birkaç seçmen, şimdiki Hoxton MP’sinden –yani Liberal MP’den– bahsetti ve ona oy vereceklerini söylediler çünkü bazı sorunlarını çözmelerine yardım etmişti. Parlamento Üyeleri, hükûmetin veya işverenlerin veya komşularının kendilerine adil davranmadığını düşünen seçmenler tarafından sık sık ziyaret edilirdi. Bunlar, çok zaman alan işlerdi ama oy kazanmanıza yardım ederdi.

Genel olarak bakınca Lloyd, seçmen tercihinin hangi partiye kaydığından pek emin olamadı.

Sadece tek bir seçmen Daisy hakkında konuştu. Bir adam, ağzında lokmasıyla kapıya geldi. “İyi akşamlar, Mr. Perkinson,” dedi Lloyd. “Sanırım bana bir şey sormak istediniz.”

“Nişanlın bir faşistti,” dedi adam, ağzındaki lokmayı çiğneyerek.

Lloyd, adamın *Daily Mail* okuduğunu tahmin etti: Gazete, SOSYALİST İLE VİKONTES manşeti atarak Lloyd ve Daisy hakkında husumet dolu bir hikâye yayımlamıştı. Lloyd, başını aşağı yukarı salladı: “Birçok kişi gibi o da kısa bir süre Faşizm tarafından kandırıldı.”

“Bir sosyalist nasıl olur da bir Faşistle evlenir?”

Lloyd; etrafına bakındı, Daisy’yi gördü, onu yanına çağırdı.

“Mr. Perkinson bana, nişanlının eskiden Faşist olmasını soruyor.”

“Tanıştığımıza memnun oldum, Mr. Perkinson,” dedi Daisy, adamın elini sıkarak. “Endişenizi gayet iyi anlıyorum. İlk kocam, otuzlu yıllarda bir Faşistti ve ben de onu destekledim.”

Mr. Perkinson başını aşağı yukarı salladı. Kadınların, kocalarının siyasi görüşünü takip etmeleri gerektiğine inanıyordu muhtemelen.

“Ne kadar aptalmışız,” diye devam etti Daisy. “Ama savaş başladığında kocam RAF’e katıldı ve herkes gibi o da Nazilere karşı cesurca savaştı.”

“Sahi mi?”

“Geçen sene, bir Typhoon ile Fransa üzerinde uçuyor ve Alman askerle-

¹ Bu sözün orijinalinde kullanılan “modest” kelimesi, *mütevazı* olarak çevrildi çünkü Attlee, daha üst bir sınıftan gelen ama emekçi bir parti için çalışan bir politikacı. Ancak bu kelime; *namuslu*, *tutarlı*, *sade*, *alçak gönüllü* ve *makul* anlamlarına da geliyor. Bu anlamlarla birlikte düşünüldüğünde oldukça acımasız görünen böyle bir sözün Churchill tarafından söylendiği teyit edilememiş ancak bu söz, ona atıfla bir şekilde halk arasında yayılmış (çev. notu).

riyle dolu bir treni tarıyordu ki uçağı vuruldu ve kocam öldü. Yani ben de savaş yüzünden dul kalan kadınlardan biriyim.”

Perkinson lokmasını yuttu: “Bunu duyduğuma üzüldüm elbette.”

Daisy henüz lafını bitirmemişti: “Bense savaş boyunca Londra’da kaldım ve bombardıman boyunca ambulans şoförlüğü yaptım.”

“Çok cesurmuşsunuz.”

“Eh, umarım şimdi, eski kocamın ve benim vatan borcumuzu ödediğimizi düşünüyorsunuzdur.”

“O kadarını bilmiyorum,” dedi Perkinson, suratını asarak.

“Sizi daha fazla meşgul etmeyelim,” dedi Lloyd.

“Görüşlerinizi bana açıkladığınız için teşekkür ederim. İyi akşamlar.”

Oradan uzaklaşırlarken Daisy, “Onu ikna edebildiğimizi sanmıyorum,” dedi.

“İkna olup olmadığını asla bilemezsin,” dedi Lloyd. “Ama şimdi hikâyenin öbür yönünü de öğrendi. O yüzden, bu akşamın geç saatlerinde tavernada bizim hakkımızda konuşup eski fikrini seslendirirken çok fazla bağırmaabilir.”

“Hımm.”

Lloyd, Daisy’nin bu konudaki endişelerini gideremediğini hissetti.

Propaganda çalışması erken bitti çünkü bu gece BBC, seçim konuşmalarını vereceği ilk radyo yayını yapacaktı ve parti için çalışan herkes de radyo dinleyecekti. Radyoda ilk konuşma ayrıcalığı da Churchill’indi.

Otobüsle eve dönerlerken Daisy, “Endişeliyim,” dedi. “Seçimde sana yük olacağım.”

“Hiçbir aday mükemmel değil,” dedi Lloyd. “Önemli olan, kendi zayıf yönleriyle nasıl baş edebildiğidir.”

“Ben senin zayıf yönün olmak istemiyorum. Belki yolundan çekilsem daha iyi olur.”

“Tam tersine; ben, herkesin senin hakkında her şeyi bilmesini istiyorum. Eğer sen bir yüksen ben de politikayı bırakırım.”

“Hayır, hayır! Seni sevdalarından vazgeçirdiğim düşüncesinden nefret ederim.”

“Öyle bir şey olmayacak,” dedi Lloyd; fakat onun endişelerini gidermeyi başaramadığını bir kez daha fark etti.

Nutley Caddesi’ne döndüklerinde Leckwith ailesi mutfaktaki radyonun başına toplanmıştı. Daisy, Lloyd’un elini tuttu. “Sen uzaklardayken bu eve sık sık geldim,” dedi. “Burada müzik dinleyip senin hakkında konuşurduk.”

Bu sözle Lloyd, çok şanslı bir adam olduğunu hissetti.

Churchill konuşmaya başladı. Kulak törpüleyen sesi, coşkuluydu. Beş amansız yıl boyunca bu ses; insanlara kuvvet, umut ve cesaret aşılamıştı. Lloyd, ümidinin kırıldığını hissetti: Kendisi bile bu sese oy verebilirdi.

“Arkadaşlarım,” dedi Başbakan. “Sizlere şunu söylemeliyim ki sosyalist bir politika, İngilizlerin özgürlük fikrine son derece aykırıdır.”

Eh, bu söz, sıradan bir kuru gürültü sayılırdı. Zaten bütün yeni fikirler, dışarıdan ithal edilmekle suçlanırdı. Peki, Churchill kendisi halkına ne öneriyordu? İşçi Partisinin bir planı vardı; ya Muhafazakârlar nasıl bir plan teklif ediyordu?

“Sosyalizm, birbirinden koparılması imkânsız bir şekilde totaliterlikle iç içe geçmiştir,” dedi Churchill.

“Herhâlde bizim Nazi olduğumuzu söylemeye yeltenmeyecektir, değil mi?” dedi Lloyd’un annesi Ethel.

“Sanırım, yeltenecek,” dedi Bernie. “Ülke dışındaki düşmanı yendiğimizi ve şimdi de aramızdaki düşmanı yenmemiz gerektiğini söyleyecek. Standart Muhafazakâr taktiğidir.”

“Halk buna inanmaz,” dedi Ethel.

“Hşşh!” dedi Lloyd.

Churchill devam etti: “Sosyalist bir devlet, bütün ince ayrıntıları ve görüşleriyle bir kere tam olarak oturduğunda artık muhalefete katlanmak istemez.”

“Bu çok çirkin,” dedi Ethel.

“Daha da ileri gideceğim,” dedi Churchill. “Buradan, bütün kalbimle ilan ediyorum ki hiçbir sosyalist sistem, siyasi polis olmadan kurulamaz.”

“Siyasi polis mi?” dedi Ethel, öfkeyle. “Böyle şeyleri nereden uyduruyor bu adam?”

“Bir bakıma böyle konuşması iyi bir şey,” dedi Bernie. “Demek ki bizim seçim bildirgemizde eleştirecek bir şey bulamamış. O yüzden de gerçekten yapmayı teklif etmediğimiz şeylerle bize saldırıyor. Pis yalancı.”

Lloyd bağırdı: “Dinleyin ya!”

“Bir tür Gestapo kurmak zorunda kalacaklar,” dedi Churchill.

Aniden, masanın başındaki herkes ayağa kalkıp protesto etmeye başladı.

Başbakanın sesi duyulmaz oldu. “Orospu çocuğu!” diye bağırdı Bernie, Marconi radyoya doğru yumruğunu sallayarak. “Piç herif! Orospu çocuğu!”

Biraz sakinleştiklerinde Ethel sordu: “Böyle bir seçim kampanyası mı yürütecekler yani? Bizim hakkımızda yalan söyleyerek mi?”

“Kahrolası, öyle görünüyor,” dedi Bernie.

Lloyd sordu: “Peki, halk buna inanacak mı?”

(iv)

New Mexico'nun güneyinde, El Paso'dan çok uzak olmayan bir yerde, Jornada del Muerto –Ölünün Yolculuğu adıyla bilinen bir çöl vardır. Merhametsiz bir güneş, bütün gün boyunca iğne dikenli mesquite ağaçlarını ve kılıç yapraklı yuka bitkilerini döver. Bu çölün yerlileri; akrepler, cıngıraklı yılanlar, ateş karıncaları ve tarantula örümcekleridir. Manhatttan Projesi ekibindeki adamlar, insan soyunun bu güne kadar geliştirdiği en ölümcül silahı işte burada test etti.

Greg Peshkov, on bin metre uzaktan bu deneyi izleyen bilim adamlarının yanındaydı. İki şey ümit ediyordu: bir, bombanın çalışması; iki, on bin metrenin yeterince uzak bir mesafe olması.

Geri sayım; 16 Temmuz Pazartesi günü, Savaş Zamanı Sıradağlar Saati¹ ile sabah saat beşi dokuz gece başladı. Şafak vaktiydi ve doğu yönündeki gökyüzünde, altuni çizgiler oluşmaya başlamıştı.

Deneyin kod adı *Trinity*'ydi². Greg neden bu kod adının benimsendiğini sorduğunda New York Yahudi'si kıdemli bilim adamı sivri kulak J. Robert Oppenheimer, John Donne'un³ şiirlerinden bir alıntı yaptı: "Batter my heart, three-person'd God."⁴

"Oppie", Greg'in tanıdığı en akıllı adamdı: Kendi kuşağının en parlak fizikçisiydi ve altı dil biliyordu. Karl Marx'ın *Kapital*'ini Almanca orijinalinden okumuştur. Eğlenmek için yaptığı şeylerden biri de Sanskritçe öğrenmekti.

Greg, Oppie'yi seviyordu ve ona hayrandı. Fizikçilerin pek çoğu, bilim bağımlısı asosyal budalalardı ama Oppie –tıpkı Greg'in kendisinin de olduğu gibi– bir istisnaydı: uzun boylu, yakışıklı, çekici ve gerçek bir çapkın.

Oppie; Amerikan Ordusu Mühendisler Birliğinden, çölün ortasında beton temelli ve çelik payandalı otuz metre yüksekliğinde bir kule inşa etmelerini istemişti. Kulenin tepesinde, meşe ahşabından bir platform vardı.

¹ Gün ışığından daha çok yararlanarak enerji tasarrufu sağlamak için Yaz Saati uygulaması, ABD'de 1918 yılından itibaren uygulanmaya başladı. 1942 yılında ise Savaş Zamanı Saati uygulamasına geçildi ve bu uygulama, İkinci Dünya Savaşı bitene kadar sürdü (çev. notu).

² *Trinity*: baba, oğul ve kutsal ruh ya da teslis anlamında (çev. notu).

³ İngiltere Kilisesine mensup bir İngiliz şair ve din adamı (çev. notu).

⁴ *Vur, Döv, Parçala veya Patlat kalbimi, Ey teslis Tanrı* anlamında. Alıntı, Donne'nin *Kutsal Soneler* anlamındaki *Holy Sonnets* adlı çalışmadan. *Batter* kelimesiyle Donne'nin ne ima ettiği tartışmalı. Kelime, *vurmak* ya da *dövmek* anlamında; *koçbaşıyla bir kale kapısına vurup kapıyı parçalamak* veya *surları dövmek* anlamlarında da kullanılıyor. Şiirin analizlerinde, Kutsal Ruh'un çok güçlü nefesini üfürerek kalbi *patlatması*nın ima edildiği de tartışılıyor (çev. notu).

Bomba, cumartesi sabahı o platformun üzerine vinçle yerleştirilmişti.

Bilim adamları, *bomba* kelimesini asla kullanmıyor; onun yerine “zamazingo” ya da “cihaz” demeyi tercih ediyorlardı. Bombanın *kalbinde*, bir plütonyum topağı vardı. Plütonyum, doğada bulunmayan bir metaldi ve nükleer istif çalışmalarının bir yan ürünü olarak elde edilmişti. Topak, dört buçuk kilo ağırlığındaydı ve dünyada var olan bütün plütonyumu içeriyordu. Bazıları, bu topağın değerinin bir milyar dolar olduğunu söylüyordu.

Topağın yüzeyindeki otuz iki fûnye, eş zamanlı olarak patlayacak ve içeriye doğru öylesine güçlü bir basınç yaratacak ki plütonyum daha da yoğunlaşacak ve kritik eşik seviyesine ulaşacaktı.

Ondan sonra ne olacağını ise aslında hiç kimse bilmiyordu.

Bilim adamları, ortaya çıkacak patlama gücünün *ton TNT* eş değeri üzerine kuponuna bir dolardan bahis oynuyordu. Edward Teller, 45.000 ton olacağını iddia ediyordu. Oppie, 300 ton diyordu. Resmî tahmin ise 20.000 tondur. Bir gece önce Enrico Fermi, bahsi başka bir seviyeye yükselterek patlamanın bütün New Mexico eyaletini haritadan silip silmeyeceğini merak ettiğini söyledi. General Groves ise bunu hiç de komik bulmadı.

Aslında bilim adamları; patlamanın dünya atmosferini tutuşturup tutuşturmayacağı ve bütün gezegeni yok edip etmeyeceği üzerine gayet ciddi tartışmalar yapmış, tartışmalar bittiğinde ise böyle bir şeyin olmayacağı sonucuna varmışlardı. Greg sadece, eğer yanılıyorsa her şeyin çabucak olup bitmesini diliyordu.

Denemenin, ilk başta 4 Temmuz günü yapılması planlanmıştı. Ama bileşenlerin her testi başarısızlıkla sonuçlanmıştı; o yüzden de *büyük gün*, birkaç kez ertelenmişti. Cumartesi günü Los Alamos’ta, bombanın –*Çin Kopyası* adını verdikleri– test maketi ateşleme yapmamıştı. Bahis havuzuna katılan Norman Ramsey, sıfıra oynuyordu çünkü sonucun fiyasko olacağını düşünüyordu.

Bugün ise fûnyelerin ateşlenmesi sabah saat 2.00’a planlanmıştı ama o saatte de yıldırımlar yağdıran bir yağmur fırtınası kopmuştu –hem de çö-lün ortasında! Fırtına ve yağmur, radyoaktif serpintiye taşıyıp deneyi izleyen bilim adamlarının tepesine yağdırabilirdi; o yüzden patlama ertelendi.

Fırtına, şafak vaktinde durdu.

Greg, S-10000 denen sığınaktaydı ki burası, kontrol odasıydı. Bilim adamlarının pek çoğu gibi, deneyi daha iyi izleyebilmek için o da dışarıda dikiliyordu. Ümit ve korku, kalbinin içinde bir hâkimiyet savaşı veriyordu. Eğer bomba bir fiyaskoyla sonuçlanırsa yüzlerce insanın gayreti –ve iki

milyar dolar- güme gidecekti. Bir fiyasko olmaz ise... birkaç dakika sonra ölmüş olabilirdi.

Yanında, Şikago'da tanıştığı genç Alman fizikçi Wilhelm Frunze duruyordu. "Eğer bombanın üstüne bir yıldırım düşerse ne olur, Will?" diye sordu.

Frunze, omuzlarını silktilti: "Kimse bilmiyor."

Havaya, yeşil renkli bir Verey roketi atıldığında Greg ürktü.

"Beş dakika uyarısı," dedi Frunze.

Güvenlik konusu Tanrı'ya emanetti. Los Alamos'a en yakın kasaba olan Santa Fe'de, sık giyimli FBI ajanları cirit atıyordu. Lakayıt tavırlarla bir duvara yaslanan tüvit ceketli ve kravatlı ajanlar, blucin giyen kovboy çizmeli yerli halk tarafından kolayca tanınıyorlardı.

FBI, Manhattan Projesinde çalışan yüzlerce insanın telefonlarını yasa dışı yollardan dinliyordu. Bu durum Greg'i çıldırtıyordu. Ülkenin en önde gelen kolluk kuvveti nasıl olur da sistematik suç eylemlerinde rol alırdı?

Mamafih, ordu emniyet teşkilatı ve FBI, Barney McHugh dâhil bazı casuslar tespit etmiş ve onları, sessizce projeden uzaklaştırmıştı. Fakat bütün casusları bulabilmişler miydi? Greg, bu sorunun cevabını bilmiyordu. Groves, risk almaya zorlanmıştı. Eğer FBI'nın istediği herkesi işten atarsa ortalıkta bombayı yapacak bilim adamı kalmazdı.

Ne yazık ki bilim adamlarının pek çoğu; radikal, sosyalist ya da liberaldi. Aralarında tek bir muhafazakâr bile yoktu. Bilimin keşfettiği her gerçeğin, tüm insanlık için olduğuna ve asla, belli bir rejim veya ülkeye hizmet etmesi için gizli tutulmaması gerektiğine inanıyorlardı.

Dolayısıyla da Amerikan hükûmeti bu dev projeyi büyük bir sır olarak saklamaya çalışırken bilim adamları, nükleer teknolojiyi paylaşma konusunda dünyanın her milletiyle tartışma grupları oluşturuyordu. Oppie'nin kendisi bile şüpheliler arasındaydı: Komünist Parti üyesi olmamasının tek nedeni, herhangi bir kulübe üye olmayı sevmemesiydi.

O anda Oppie, kendisi de hem müthiş bir fizikçi hem de bir Komünist olan kardeşi Frank'in yanında yere uzanmıştı. İkisinin de elinde, patlamayı izlerken kullanacakları kaynak gözlüğü camları vardı. Greg ve Frunze'nin elinde de bu camlardan vardı. Bilim adamlarından bazıları, sadece güneş gözlüğü takmıştı. Havaya bir roket daha uçtu. "Bir dakika uyarısı," dedi Frunze.

Greg, Oppie'nin şöyle dediğini duydu: "Ulu Tanrı'm, böyle olaylar insanın kalbini zorluyor." Ve Oppie'nin son sözlerinin bunlar olup olmayacağını düşünüyordu.

Frunze ile birlikte, Frank ve Oppie'nin yanında kumlu toprağa uzandılar. Kaynak camlarını gözlerinin önüne tuttular ve deneme alanını izlediler.

Ölümlü yüz yüze olduğunu düşünen Greg'in aklına; annesi, babası ve Londra'daki ablası Daisy geldi. Acaba onu ne kadar özleyeceklerdi? Hafif bir üzüntü hissederek Margaret Cowdry'ı düşündü: Margaret, onunla evlenmek isteyen başka bir adam uğruna Greg'i terk etmişti. Ama herkesten çok, Jacky Jakes'i ve şimdi dokuz yaşına gelen oğlu Georgy'yi düşündü. Georgy'nin büyüdüğünü görme arzusu onda bir tutku hâline gelmişti. Hayatta kalma arzusunun esas nedeninin Georgy olduğunu fark etti. Bu çocuk, hiç çaktırmadan onun kalbine sızıp bütün sevgisini çalmıştı. Bu duygunun gücü, Greg'i şaşırttı.

Bir gonk çaldı; bir çölde duyulacak en uygunsuz ses gibiydi.

"On saniye."

Greg, ayağa fırlayıp kaçmaya başlamak için müthiş bir dürtü hissetti. *Ne aptalca*, diye düşündü. *On saniye içinde ne kadar uzağa gidebilirsin ki?* Kendini, hiç kıpırdamadan uzandığı yerde kalmaya zorladı.

Bomba, saat beşi yirmi dokuz dakika kırk beş saniye geçe patladı.

Önce muazzam bir ışıma oldu –imkânsız derece parlak, Greg'in o güne kadar gördüğü her ışıktan daha merhametsiz, güneşten bile güçlü bir ışık¹.

Sonra, yerden çok tuhaf bir yangın kubbesi yükseliyormuş gibi göründü. Dehşet bir hızla büyüyen kubbe; muazzam bir irtifaya yükseldi, dağların seviyesine ulaşır yükselmeye devam etti. Ve o dağlar, hızla cüceleşti.

"Yüce İsa..." diye fısıldayabildi Greg.

Kubbe, kareye dönüştü. Işık hâlâ çok güçlüydü; öğle vaktinden bile parlaktı ve uzak dağlar öyle bir aydınlanmıştı ki Greg, kayalardaki her girinti ve yarığı görebiliyordu.

Sonra, patlamanın şekli tekrar değişti. Sanki Tanrı'nın yumruğuymuş gibi, miller boyunca göğe yükselen bir sütun oluştu. Sütunun tepesinde kaynayan ateşin yarattığı bulut, bir şemsiye biçimini aldı ve tamamı yedi mil genişliğinde bir mantara benzeyene kadar genişledi.

Bulutun rengi; cehennemî bir turuncu, yeşil ve mordu.

Bir ısı dalgası Greg'e çarptı: Her şeye kadir Tanrı, sanki devasa bir fırının kapısını açmıştı. Aynı anda patlamanın mahşerî sesi kulaklarına ulaştı. Fakat bu, sadece başlangıçtı. Doğaüstü bir gök gürültüsünü andıran ses, çölün üstünde yuvarlana yuvarlana onlara yaklaşıırken bütün sesleri boğdu.

Cayır cayır yanan bulut alçalmaya başlamıştı ama ses, imkânsız bir ıstıkrarla ardı ardına dalgalar hâlinde gelmeye devam etti ve Greg bunun,

¹ Bu deneydeki patlamanın şiddeti, 20 kiloton TNT eş değeri olarak ölçüldü (çev. notu).

dünyanın sonunun sesi olup olmadığını merak etti.

Nihayet, ses dalgaları sönmeye ve mantar bulut dağılmaya başladı.

Greg, Frank Oppenheimer'ın konuştuğunu duydu: "Çalıştı."

"Evet, çalıştı," dedi Oppie.

İki kardeş el sıkıştılar.

Ve dünya hâlâ yerinde duruyor, diye düşündü Greg.

Ama dünya, ilelebet değişmişti.

(v)

26 Temmuz sabahı Lloyd Williams ve Daisy, oy sayımını izlemek için Hoxton Belediye Sarayı'na gittiler.

Lloyd kaybetmiş olursa Daisy nişanı bozacaktı.

Lloyd, onun siyasi bir yük oluşturmadığını defalarca ve inanarak söylemişti ama Daisy öyle olmadığını biliyordu. Lloyd'un siyasi rakipleri, Daisy'ye "Leydi Aberowen" adını takarak bir imada bulunmuşlardı. Seçmenler –sanki İngiliz siyasi hayatında hiç yeri yokmuş gibi– ona dargın dargın bakarak Amerikan aksanına tepki göstermişlerdi. Hatta İşçi Partisine üye olan insanlar bile, herkes çay içerken ona kahve isteyip istemediğini sorarak ayrımcılık yapmışlardı.

Lloyd, sadece içtenlikle sevimli davranarak ve çay bulaşıklarını yıkamada diğer kadınlara yardım ederek çoğu zaman insanların husumetini giderebildiğini söylüyordu. Ama bunlar yeterli miydi? Seçim sonuçları bu sorulara kesin bir cevap verecekti.

Eğer iş, Lloyd'un bütün hayatı boyunca istediği şeyden vazgeçmesi noktasına gelirse Daisy onunla evlenmeyecekti. Lloyd, vazgeçmeye gönüllü olduğunu söylüyordu ama o zaman evlilikleri güçsüz bir temele otururdu. Daisy, Lloyd'u başka bir iş yaparken –mesela bir bankada memur olarak çalışırken veya devlet memurluğu yaparken ve son derece mutsuz olduğu hâlde, onun hiçbir suçu olmadığını söylerken– düşündüğünde korkuyla ürperiyordu. Bunun düşüncesine bile katlanamıyordu.

Ne yazık ki herkes, seçimleri Muhafazakârların kazanacağını düşünüyordu.

Kampanya sırasında İşçi Partisi lehine bazı gelişmeler olmuştu elbette. Mesela Churchill'in "Gestapo" lafı geri tepmişti. Hatta Muhafazakârlar bile bu laf karşısında hoşnutsuzluklarını göstermişti. Churchill'in radyo konuşmasından sonraki gece, İşçi Partisi adına Clement Attlee konuşmuş; son derece soğukkanlı ve ince bir istihzayla şöyle demişti: "Dün gece Başbakanın,

İşçi Partisi politikalarını hicvettiği konuşmasını dinlerken amacının ne olduğunu hemen anladım. Seçmenlerin, ulusun tek yürek olarak girdiği savaştaki müthiş lideri Winston Churchill ile Muhafazakâr Parti lideri Mr. Churchill arasında ne kadar büyük bir fark olduğunu görmelerini istiyordu. Çünkü onun savaştaki liderliğini kabul edenlerin, şükranlarını bir kenara bırakıp daha fazla onun peşinden gitmeyebileceklerinden korkuyordu. Herkesin gözünü böylesine layıkıyla açtığı için kendisine teşekkür ederim.” Attlee’nin bu tumturaklı küçümsemesi Churchill’in, ortalığı karıştırmaya çalışan kışkırtıcı bir tip gibi görülmesine neden olmuştu. *İnsanlar, kan kırmızı ihtiraslardan bıkıp usandı*, diye düşünmüştü Daisy. *Barış zamanında ılıman bir sağduyu tercih edecekleri muhakkak.*

Seçimden önce yapılan bir kamuoyu anketinin sonucu, İşçi Partisinin kazanacağını gösteriyordu ama hiç kimse o sonuca inanmadı. Çünkü küçük bir grup seçmene sorarak genel sonuç hakkında bir çıkarımda bulunma fikri, pek rağbet görmemişti. Anket sonuçlarını yayımlayan *News Chronicle* da berabere bir sonuç çıkacağını tahmin etmişti.

Geri kalan bütün gazeteler ise Muhafazakârların kazanacağını söylemişti.

Daisy; demokrasinin mekaniği ile daha önce hiç ilgilenmemişti ama şimdi kendi kaderi bu mekaniğin dengesine bağlı olduğundan oy pusulaları kutulardan çıkarılıp ayrılırken, sayılırken, destelenirken ve tekrar sayılırken kendinden geçmişesine izledi.

Oy sayma işleminden sorumlu adama, “Returning Officer!” diyorlardı –sanki adam, bir süreliğine uzak bir yere gitmiş gibi. Aslında adam, belediyenin sicil memuruydu.

Her partiden gözlemciler, herhangi bir dikkatsizlik ya da sahtekârlık olmaması için bütün süreci izlediler. Sayma işlemi uzun sürdü ve Daisy, merak içinde beklemenin işkencesini yaşadı.

Saat on buçukta, başka bir seçim bölgesine ilişkin sonucu duyuydular. Churchill’in himayesindeki çırağı ve savaş zamanında Kabine Bakanı Harold Macmillan, Stockton-on-Tees seçim bölgesinde İşçi Partili rakibine yenilmişti. On beş dakika sonra yeni bir haber geldi: Birmingham’da İşçi Partisi lehine büyük bir kayma vardı.

Sayım salonuna radyo sokulması yasaktı; Dolayısıyla Daisy ve Lloyd, dışarıdan sızan rivayetlere güvenmek zorundaydılar ve Daisy, bunlara inanıp inanmamak arasında gidip geliyordu.

¹ Kelimesi kelimesine çeviride, *Geri Dönen Memur* anlamında. Ancak esasen, sandık kuruluştaki sorumlu seçim memuru için kullanılan bir unvan (çev. notu).

Returning Officer –halka açık bir duyuru yapmadan önce kendilerine sonucu bildirmek için– adayları ve onların temsilcilerini bir köşeye çağırdığında öğlen olmuştu. Daisy de Lloyd’la gitmek istedi ama buna izin verilmiyordu.

Adam adaylarla usulca konuştu. Lloyd ve mevcut Liberal MP’nin yanı sıra bir Muhafazakâr bir de Komünist aday vardı.

Daisy, köşeye giden adamların yüzlerini inceledi ama kimin kazandığını tahmin edemedi.

Sonra hepsi bir platformun üstüne çıktı ve salon tamamen sessizleşti.

Daisy’nin midesi bulanmaya başladı.

“Ben, Michael Charles Davies, Hoxton Seçim Bölgesinin usule uygun şekilde atanmış *Returning Officer* olarak...”

Daisy, İşçi Partili gözlemcilerle birlikte ayağa kalkarak Lloyd’a baktı. Acaba onu kaybetmek üzere miydi? Bu düşünce kalbine öyle bir burdu ki korkudan nefesi kesildi. Hayatı boyunca iki erkek seçmişti ve ikisi de facia derecesinde yanlış adamlardı. Charlie Farquharson, babasının tam tersi bir adamdı: iyi ama zayıf karakterli. Boy Fitzherbert, babasına daha çok benziyordu: inatçı ve bencil. Nihayet sonunda Lloyd’u bulmuştu: hem güçlü hem de iyi. Lloyd’u, sosyal statüsü veya “Daisy” için yapabileceklerine bakarak seçmemişti; sırf olağanüstü iyi bir adam olduğu için seçmişti. Lloyd; nazikti, akıllıydı, güvenilirli ve “Daisy”ye tapıyordu. Aradığı adamın Lloyd olduğunu anlaması ne kadar uzun bir zaman almıştı! Ne büyük bir aptallık etmişti!

Returning Officer, her adayın aldığı oy sayısını ayrı ayrı ve alfabetik sırayla okuyordu, dolayısıyla Williams’ı en son okuyacaktı. Daisy öylesine gergindi ki sayıları aklında tutamıyordu.

“Reginald Sidney Blenkinsop, beş bin dört yüz yirmi yedi...”

Lloyd’un adı ve aldığı oy okunduğunda etrafındaki insanlardan bir tezahürat kopunca Daisy’nin, Lloyd’un kazandığını anlaması biraz zaman aldı. Sonra Lloyd’un yüzündeki ciddi ifadenin geniş bir sırıtmaya dönüştüğünü gören Daisy, herkesten daha yüksek sesle alkışlamaya ve tezahürata başladı. Lloyd kazanmıştı! Onu terk etmesi gerekiyordu! Sanki hayatı kurtulmuş gibi hissediyordu.

“Bu cihetle ilan ediyorum ki Lloyd Williams, usulüne uygun olarak Hoxton Seçim Bölgesinden Parlamento Üyesi seçilmiştir.”

Lloyd bir Parlamento Üyesi olmuştu; görevi teslim alma konuşması yapmak bir adım öne çıktığında Daisy onu gururla izledi. Böyle konuşmaların bir formülü olduğunu fark etti: Lloyd; *Returning Officer* ve sandık kuruluna

ayrı ayrı teşekkür etti, sonra kaybeden rakiplerine döndü ve adil bir mücadele için teşekkür etti.

Daisy, ona sarılmak için sabırsızlanıyordu.

Lloyd; önündeki görev, savaşın yıkımına uğrayan Britanya'yı tekrar ayağa kaldırmak ve daha adil bir toplum yaratmakla ilgili birkaç cümle söyleyerek konuşmasını bitirdi. Dinmek bilmeyen alkışları selamlayarak orada durdu.

Platformdan iner inmez Daisy'ye doğru yürüdü, onu kollarına alıp öptü.

"Tebrik ederim, sevgilim," dedi Daisy ve daha fazla konuşamayacağını hissetti.

Sonra dışarı çıktılar ve İşçi Partisinin, Transport House'taki genel merkezine gitmek için otobüse bindiler. İşçi Partisinin hâlihazırda 106 sandalye kazandığını genel merkezde öğrendiler.

Bir heyelan olmuştu.

Bütün uzmanlar yanılmış ve bütün beklentiler altüst olmuştu. Bütün sonuçlar geldiğinde İşçi Partisi 393, Muhafazakârlar 210, Liberaller 12 ve Komünistler -Stepney seçim bölgesinde¹- 1 sandalye kazanmıştı. Çoğunluk, İşçi Partisine geçmişti.

O akşam saat yedide: Britanya'nın savaştaki büyük lideri Winston Churchill, Buckingham Sarayı'na gitti ve Başbakanlık görevinden istifasını sundu.

Daisy'nin aklına, Attlee'ye taş atan Churchill'in söylediği bir söz geldi: "Boş bir araba durdu içinden Clem indi?" Churchill'in solda sıfır saydığı adam, Churchill'i ezip geçmişti.

Saat yedi buçukta Clement Attlee, karısı Violet'in kullandığı kendi arabasıyla saraya gitti ve Kral VI. George ondan, Başbakan olmasını istedi.

Nutley Caddesi'ndeki evde radyodaki bütün haberler dinlendikten sonra Lloyd, Daisy'ye döndü: "Eh, bu iş de bitti. Artık evlenebilir miyiz?"

"Evet," dedi Daisy. "Elimizden geldiğince çabuk evlenelim."

(vi)

Volodya ve Zoya'nın düğün resepsiyonu, Kremlin'in küçük ziyafet salonlarından birinde yapıldı.

Almanya ile savaş sona ermişti ama Sovyetler Birliği, hâlâ hırpalanmış

¹ Attlee'nin 1922'de MP seçildiği seçim bölgesi (çev. notu).

² Churchill, Attlee'ye asla böyle bir şey söylemeyeceğini ve söyleyenleri de kınayacağını bildirerek bu sözü yalanlamış (çev. notu).

ve yoksul bir vaziyetteydi. Şaşıla bir kutlama, herkesin gözüne batabilirdi. Zoya yeni bir elbise, Volodya da üniformasını giydi. Ancak bol bol yiyecek vardı ve votkalar su gibi aktı.

Volodya'nın yeğenleri (kız kardeşinin ikizleri), Anya ve sevimsiz kocası İlya Dvorkin de oradaydı.

İkizler henüz altı yaşına basmamıştı: Kara saçlı oğlan Dimka, sessizce oturup kitabını okurken mavi gözlü kız Tania; ortalıkta koşup duruyor, masalara çarpıyor ve davetlileri sinirlendiriyordu. Bir kız ve bir oğlandan beklenen davranışların tam tersi yaşanıyordu.

Pembe elbisesi içinde Zoya öylesine güzeldi ki Volodya, hemen oradan ayrılıp onu yatağa atmak istiyordu. Ancak böyle bir şey olamazdı, elbette. Babasının arkadaş çevresinde, ülkenin en kıdemli generalleri ve siyasetçileri vardı ve pek çoğu da mutlu çifti kutlamak için resepsiyona gelmişti.

Grigori, ilerleyen saatlerde fevkalade mümtaz bir misafirin daha geleceğine ilişkin sinyal verip duruyordu. Volodya ise bu misafirin, NKVD'nin başkanı Beria olmamasını umuyordu.

Volodya'nın o andaki mutluluğu, şahit olduğu dehşet anlarını ve Sovyet Komünizmi hakkında geliştirdiği derin şüpheleri unutmamasına engel olamıyordu. Gizli polisin ağıza alınamayacak gaddarlıklarının yanı sıra, Stalin'in milyonlarca cana mal olan hataları ve Almanya'ya giren Kızıl Orduyu kurdurmuş hayvanlar gibi davranmaya teşvik eden propaganda, onu büyütenlerin inanmasını istediği en temel şeyleri bile sorgulamaya başlamasına neden olmuştu. Dimka ve Tania'nın ne biçim bir ülkede büyüyeceklerini düşünürken huzursuz oluyordu. Fakat bugün, bunların düşünüleceği gün değildi.

Sovyet elitlerinin keyfi yerindeydi. Savaşı kazanmış ve Almanya'yı yenmişlerdi. Eski düşmanları Japonya'nın canına da ABD okuyordu. Japon liderlerinin akıl dışı şeref anlayışları, teslim olmalarını zorlaştırıyordu ama Japonların havlu atması da artık an meselesiydi. Trajik olan o ki onlar şereflerini korumaya çalışırken daha birçok Japon ve Amerikan askeri ölecek, daha çok Japon kadını ve çocuğunun evleri bombalanacak ancak sonuç değişmeyecekti. Ne yazık ki Amerika'nın da bu süreci hızlandırıp bu gereksiz ölümleri engellemek için yapabileceği bir şey varmış gibi görünmüyordu.

Volodya'nın sarhoş ve mutlu babası bir konuşma yaptı. "Kızıl Ordu, Polonya'yı işgal etti," dedi. "O ülke, bir daha asla, Almanların Rusya'yı işgal etmesi için sıçrama tahtası olarak kullanılamayacak."

Bütün yoldaşlar tezahürat yapıp masalara vurdu.

"Batı Avrupa Komünist partileri, daha önce hiç olmadığı kadar büyük

bir kabul görüyor. Geçen mart ayında yapılan Paris belediye seçimlerinde Komünist Parti, kullanılan oyların en büyük payını kazandı. Fransız yoldaşlarımızı kutluyorum.”

Tekrar bir tezahürat patladı.

“Bugün dünyaya baktığımda her yerde Rus Devrimi’ni görüyorum ki o devrimde, birçok cesur insan savaştı ve öldü...”

Bu noktada sarhoş gözlerinden yaşlar akmaya başlayınca cümlesine devam edemedi. Salona bir sessizlik çöktü. Sonra kendini toparlayıp devam etti: “Görüyorum ki bugün Devrim, hiç olmadığı kadar güvende!”

Herkes kadehlerini kaldırdı: “Devrim’e! Devrim’e!”

Herkes içti.

Kapı aniden ardına kadar açıldı ve Yoldaş Stalin salona girdi.

Herkes ayağa fırladı.

Stalinin saçları ağarmıştı ve yorgun görünüyordu. Şimdi yaklaşık altmış beş yaşındaydı ve epey bir süredir hastaydı: Bir dizi kalp krizi veya ufak krizler geçirdiğine dair söylentiler dolaşıyordu. Ama bugün içi içine sığmıyor gibiydi. “Gelini öpmeye geldim!” dedi.

Zoya’ya doğru yürüdü, ellerini Zoya’nın omuzlarına koydu.

Stalin’den en az on beş santim daha uzun olan Zoya, kimseye belli etmeden biraz alçakta durmayı başardı. Stalin onu iki yanağından öperken ağarmış bıyıkları Zoya’nın yanaklarında biraz fazla oyalanınca Volodya’nın canı sıkıldı. Sonra, Stalin bir adım geri çekildi: “Bir kadeh de ben içsem?”

Stalin’e bir kadeh votka yetiştirmek için bir sürü insan koşuşturdu. Grigori, şeref masasının ortasındaki yerini Stalin’e vermekte ısrar etti. Sohbet mırıldanmaları kaldığı yerden tekrar başladı ama şimdi daha alçak sesle sohbet ediliyordu. İnsanlar, liderin aralarında olmasından heyecan duyuyordu ama şimdi, her söze ve her harekete dikkat etmek gerekiyordu. Bu adam, iki parmağını şaklatarak bir insanı öldürtebilirdi ve bunu sık sık yapardı.

Daha çok votka geldi ve bando, Rus halk dansları müziği çalmaya başladı; insanlar hafifçe rahatladı. Volodya, Zoya, Grigori ve Katerina, dört kişiyle yapılan ve *kadril* denen bir dansa başladılar. Komik hareketler yapılan bir danstı ve insanlar bu dansa gülerdi. Sonra başka çiftler de dans etti. Erkekler, *barynya* yapmaya başladı ki bu, bacak hareketleri gerektiren bir danstı ve birçoğu yere düştü. Volodya –salonda bulunan herkesin yaptığı gibi– göz ucuyla Stalin’i gözleyip duruyordu. Stalin keyifli görünüyordu: Balalaykaların ritmine uyarak kadehini masaya vurup duruyordu.

Zoya ve Katerina, Zoya’nın –bomba projesinde çalışan ve kıdemli bir fi-

zikçi olan- patronu Vasili ile üçlü bir dans yaparken Volodya dışarıda kalmıştı. İşte tam o anda hava değişti.

Sivil giyimli bir yaver, telaşlı telaşlı salonu kıyısından dolaşıp dosdoğru Stalin'e gitti. Hiçbir merasime gerek görmeden liderin omzuna eğildi ve ona, sessizce ama çabuk çabuk bir şeyler söyledi.

İlk başta Stalin, şaşırmış gibiydi: Önce sert bir soru sordu, sonra bir soru daha sordu. Sonra yüzü değişti. Rengi soldu ve dans edenlere sanki onları görmüyormuş gibi baktı.

Volodya, kendi kendine sordu: "Ne haltlar dönüyor acaba?"

Dans edenler henüz fark etmemişlerdi ama masasında oturanlar ürkmüş görünüyordu.

Bir an sonra Stalin ayağa kalktı.

Etrafindakiler de saygıyla ayağa kalktı. Volodya, babasının hâlâ dans etmekte olduğunu gördü. İnsanlar, bundan daha ufak saygısızlıklar yüzünden vurulmuştu.

Ama Stalin, düğün davetlilerine bakmıyordu. Yanında yaveriyle birlikte masadan ayrıldı. Dans pistinden geçip kapıya doğru yürüdü. Dehşete kapılan eğlence düşkünleri onun yolundan kaçıştılar. Dans eden bir çift yere devrildi. Stalin, bunları hiç fark etmiyor gibiydi. Bando müziği susmuştu.

Stalin, hiçbir şey söylemeden ve kimsenin yüzüne bakmadan salondan çıktı.

Korkmuşa benzeyen generallerin bazıları onu takip etti.

Bir yaver geldi, sonra iki yaver daha geldi. Üçü de patronlarını arıyordu ve generallerle konuştular. Tüvit ceketli genç bir adam Vasili'ye gitti. Zoya da bu adamı tanıyor gibiydi ve dikkatle onu dinledi. Zoya, şok geçiriyor gibiydi.

Vasili ve yaver salondan ayrıldı. Volodya, Zoya'nın yanına gitti: "Tanrı aşkına, neler oluyor böyle?"

Zoya'nın sesi titriyordu: "Amerikalılar Japonya'ya nükleer bomba atmış." Zoya'nın o güzelim beyaz yüzü her zamankinden daha da beyazdı. "İlk başta Japon hükûmeti ne olduğunu anlayamamış. Ne olduğunu anlamaları bir saat sürmüştü."

"Bundan emin miyiz?"

"Beş mil karelik bir alandaki binalar dümdüz olmuş. Yetmiş beş bin kişinin anında öldüğü tahmin ediliyor."

"Kaç bomba atmışlar?"

"Bir."

"Bir bomba mı?"

“Evet.”

“Ulu Tanrı’ m. Stalin’in kireç gibi olmasına şaşmamak lazım.”

Sessizce durdular. Haberin salona yayıldığını görebiliyorlardı. Bazı insanlar taş kesilmiş gibi duruyordu, bazıları hemen kalkıp salondan ayrıldı: Ofislerine, telefonlarına, çalışma masalarına ve çalışanlarının yanına dönüyorlardı.

“Bu her şeyi değiştirir,” dedi Volodya.

“Balayı planlarımız dâhil,” dedi Zoya. “İznimin iptal edileceği kesin.”

“Sovyetler Birliği’nin güvende olduğunu sanıyorduk.”

“Baban, biraz önce Devrim’in şimdi ne kadar güvende olduğunu söylüyordu.”

“Şimdi hiçbir şey güvende değil.”

“Evet,” dedi Zoya. “Biz kendi bombamızı yapana kadar hiçbir şey güvende değil.”

(vii)

Jacky Jakes ve Georgy, Buffalo’daydı ve ilk defa Marga’nın evinde kalıyorlardı. Greg ve Lev de oradaydı: Japon Zaferi Gününde (15 Ağustos Çarşamba¹) hep birlikte Humboldt Parkı’na gittiler. Park yolları neşeli çiftlerle doluydu ve yüzlerce çocuk park havuzunda oynuyordu.

Greg, mutlu ve gururluydu. Bomba çalışmıştı. Nagazaki ve Hiroşima üzerinde bırakılan iki *cihaz*, iğrenç bir tahribat yaratarak çabucak savaşın sonunu getirmiş ve binlerce Amerikan askerinin hayatını kurtarmıştı. Bunun olmasında Greg de bir rol oynamıştı. Ekip olarak yaptıkları onca şeyden sonra Georgy, özgür bir dünyada büyüyecekti.

“Dokuz yaşına geldi,” dedi Greg, Jacky’ye. Bir bankın üstüne oturmuş, konuşuyorlardı. Lev ve Marga, Georgy ile birlikte dondurma almaya gitmişti.

“Buna inanamıyorum,” dedi Jacky.

“Acaba büyüyünce ne olacak?”

Jacky sinirli sinirli konuştu: “Saçma sapan bir şey yapıp aktör veya trompetçi olmayacak. O akıllı bir çocuk.”

“Kendi baban gibi onun da bir profesör olmasını ister miydin?”

“Evet.”

“O durumda...” Greg de bu konuya gelmeye çalışıyordu zaten ama Jacky’nin nasıl bir tepki vereceğini bilmediği için çekiniyordu. “...İyi bir

¹ İkinci Dünya Savaşı muharebelerinin bitişi olarak kabul edilen tarih (çev. notu).

okula gitmesi gerekecek.”

“Aklından ne geçiyor?”

“Bir yatılı okula ne dersin? Benim gittiğim okula gidebilir.”

“Orada sadece siyahi bir öğrenci olur.”

“İlle de öyle olması gerekmiyor. Ben oradayken ten rengi farklı bir oğlan vardı; Hindistan-Delhi’den gelmişti adı da Kamal’di.

“Sadece tek bir çocuk mu?”

“Evet.”

“Ona sataşırılar mıydı?”

“Elbette. Ona *Camel*¹ derdik. Ama çocuk buna alıştı ve birkaç arkadaş da edindi.”

“Sonra ona ne olduğunu öğrendin mi?”

“Eczacı oldu. Duyduğuma göre New York’ta iki eczane açmış bile.”

Jacky başını salladı. Greg, onun bu plana muhalif olmadığını görüyordu. Jacky kendisi de kültürlü bir ailede büyümüştü. Her ne kadar isyankârlık edip okulu bıraktıysa da tahsilin değerini biliyordu.

“Okul ücreti ne olacak?” diye sordu Jacky.

“Babamdan isterim.”

“Öder mi dersin?”

“Onlara bak,” dedi Greg, parkın yürüyüş yolunu göstererek. Lev, Marga ve Georgy, dondurma arabasının yanından dönerken Lev ve Georgy, el ele tutuşmuş vaziyette dondurma yalayarak yan yana yürüyordu. “Benim muhafazakâr babam, umumi bir parkta siyah bir çocuğun elinden tutmuş. İnan bana okul masraflarını ödeyecektir.”

“Georgy aslında hiçbir yere uymuyor,” dedi Jacky, endişeyle bakarak. “Beyaz bir babası olan siyah bir çocuk..”

“Biliyorum.”

“Annenin apartmanındaki insanlar benim hizmetçi olduğumu sanıyor –bunu biliyor muydun?”

“Evet.”

“Başka türlü düşünmemeleri için çok dikkatli davranıyorum. O binada misafir kalan zenciler olduğunu düşünürlerse sorun çıkabilir.”

Greg içini çekti: “Bunun için üzgünüm ama haklısın.”

“Georgy için çok zor bir hayat olacak.”

“Biliyorum,” dedi Greg. “Ama en azından biz varız.”

Jacky, nadir tebessümlerinden biriyle gülümsedi. “Evet,” dedi, “Bu da bir şeydir.”

¹ *Kamal* –ya da *Kemal*– adıyla yazılış ve telaffuz benzerliği olan *Camel* kelimesi, *deve* anlamında (çev. notu).

Üçüncü Kısım

SOĞUK BARIŞ

1945 (III)

Düğünden sonra Volodya ve Zoya, kendi dairelerine taşındılar. Yeni evli Rus çiftlerden sadece birkaçı bu kadar şanslıydı. Dört yıl boyunca Sovyetler Birliği'nin endüstriyel gücü silah yapımına yönelmişti. Yeni konut binaları neredeyse hiç yapılmamıştı ve var olanların pek çoğu da savaş sırasında tahrip olmuştu. Ama Volodya, Kızıl Ordu İstihbaratında çalışan bir binbaşı olduğu kadar bir generalin oğluydu ve torpil yaptırma becerisi vardı.

Küçük bir daireydi: bir yemek masası koydukları oturma odası, küçük bir yatağın neredeyse tamamen doldurduğu bir yatak odası, iki kişi girince dönecek yer kalmayan bir mutfak, duş ve lavabonun doldurduğu bir banyo, elbise dolabının bulunduğu minicik bir koridor. Oturma odasındaki radyo-yu açtıklarında dairenin her yerinden dinleyebiliyorlardı.

Kısa zamanda kendilerine göre döşediler. Zoya, sarı renkli bir yatak örtüsü satın aldı. Volodya'nın annesi onlara, 1940'ta Volodya'ya çeyiz olarak satın aldığı ve savaş boyunca sakladığı bir yemek takımı verdi. Volodya duvara bir tablo ve Askerî İstihbarat Akademisinden mezun olduğu sınıfla çekilmiş bir fotoğrafını astı.

Artık daha çok sevişebiliyorlardı. Yalnız kalmaları, Volodya'nın hiç beklemediği bir fark yaratmıştı. Ebeveyninin evinde veya Zoya'nın başkalarıyla paylaştığı dairede Zoya ile yatarken özel bir çekingenlik hissetmiş değildi ama şimdi, bunların onu etkilediğini fark ediyordu: Kısık sesle konuşmak, yatağın gıcırdayıp gıcırdamadığına dikkat etmek zorundaydınız. Ve çok düşük de olsa birilerinin odanıza giriverme olasılığı her zaman vardı. Başkalarının evi asla tam bir mahremiyet sağlamıyordu.

Genellikle sabah erken uyanıyor, sevişiyor; sonra, yataktan kalkıp işe gitmek için giyinmeden önce bir saat kadar öpüşe koklaşa konuşuyorlardı. Böyle bir sabahta, kafası Zoya'nın kasıkları üstünde ve burun deliklerinde hâlâ seks kokusuyla yatan Volodya sordu: "Çay ister misin?"

"Evet, lütfen," dedi Zoya, uzun uzun gerinip tekrar kafasını yastığa koyarken.

Volodya bir bornoz giydi, küçük koridoru geçip küçük mutfığa girdi ve semaverin altını yaktı. Bir gece önceki akşam yemeğinden kalan bulaşık yığınının lavabonun içinde kokmaya başladığını görünce bozuldu. “Zoya!” diye seslendi. “Bu mutfak çok pis!”

Küçük dairenin içinde Zoya onu rahatlıkla duydu. “Biliyorum,” dedi.

Volodya, yatak odasına geri döndü: “Dün akşam mutfağı neden temizlemedin?”

“*Sen* neden temizlemedin?”

Bunun, kendisinin de bir sorumluluğu olabileceği Volodya’nın hiç aklına gelmemişti.

“Bir rapor yetiştirmek zorundaydım,” dedi.

“Ve ben de yorgundum.”

Bunun kendi hatası olduğunun ima edilmesi Volodya’yı rahatsız etti: “Pis mutfaklardan nefret ederim.”

“Ben de.”

Zoya neden bu kadar anlayışsız davranıyordu? “Nefret ediyorsan temizlemelisin!” dedi Volodya.

“Hadi şimdi birlikte temizleyelim,” dedi Zoya. Yataktan kalktı. Seksi bir tebessümle Volodya’nın yanından geçti ve mutfığa girdi.

Volodya da peşinden gitti.

“Sen yıka ben de kurulaayım,” dedi Zoya, çekmecedan temiz bir havlu çıkarırken.

Zoya çıplaktı. Volodya gülümsemeden edemedi. Zoya’nın, ince uzun bir vücudu vardı; teni de bembeyazdı. Göğüsleri küçüktü ama göğüs uçları dikti. Kasık tüyleri de sarışındı. Evli olmanın keyiflerinden biri de Zoya’nın evin içinde çıplak dolaşmasıydı. Volodya, canı istediği kadar onun çıplak vücudunu seyredebiliyordu. Zoya da bundan hoşlanıyor gibiydi. Volodya’nın onu seyrettiğini gördüğünde hiçbir utangaçlık göstermeden gülümsüyordu.

Volodya kollarını sıvadı ve bulaşıkları yıkamaya başladı; yıkadığı tabağı, kurulaması için Zoya’ya uzatıyordu. Bulaşık yıkamak erkeklerle yakışan bir iş değildi –kendi babasının bulaşık yıkadığını hiç görmemişti– ama Zoya, böyle tatsız işlerin paylaşılması gerektiğini düşünüyordu galiba. Eksantrik bir fikirdi tabii. Acaba Zoya’nın, son derece gelişmiş bir *evlilikte eşitlik* anlayışı mı vardı? Yoksa onu kılıbıklaştırmaya mı çalışıyordu?

Volodya, mutfağın dışından gelen bir ses duyduğunu sandı. Koridora bir göz attı. Küçük dairenin kapısı mutfak lavabosundan sadece üç dört adım ötedeydi. Sıra dışı bir şey görmedi.

Sonra, evin kapısı kırılarak açıldı.

Zoya bir çığlık attı.

Volodya –elinde, yıkamakta olduğu bıçakla– Zoya’nın yanından geçip mutfak kapısına dikildi. Kırılan kapının dışında ise elinde bir balyozla üniformalı bir polis dikiliyordu.

Volodya’nın içi öfke ve korkuyla doldu: “Bu da ne böyle?”

Polis bir adım geri çekilirken ufak tefek, zayıf ve kemirgen suratlı bir adam kapıdan içeri girdi: Volodya’nın eniştesi ve gizli polis ajanı İlya Dvorkin, ellerine deri eldivenler giymişti.

“İlya!” dedi Volodya. “Seni sersem çakal!”

“Lafına dikkat et,” dedi İlya.

Volodya öfkeliydi ve bir o kadar da şaşkındı. Normal şartlarda gizli polis, Kızıl Ordu İstihbaratından birini tutuklamazdı ve bunun tersi de olmazdı. Yoksa iki kurum arasında bir çete savaşı çıkardı: “Ne bok yemeye kapımı kırdın? Çalsan açardım!”

İki ajan daha girdi içeriye ve İlya’nın arkasında dikildiler. Ilık yaz havasına rağmen, gizli polis ajanlarının alametifarikası deri paltolar giymişlerdi.

Volodya hem korkuyordu hem de kızgındı. Neler oluyordu böyle?

İlya, titrek bir sesle konuştu: “Elindeki bıçağı bırak, Volodya.”

“Korkacak bir şey yok,” dedi Volodya. “Sadece bulaşık yıkıyordum.” Bıçağı, tam arkasında duran Zoya’ya uzattı.

“Lütfen oturma odasına geçin. Zoya giyinirken biz de konuşuruz.”

“Sen bunun bir nezaket ziyareti olduğunu mu sanıyorsun?” dedi İlya, sinirlenerek.

“Ne ziyareti olursa olsun eminim ki karımı çıplak görmekten utanırsınız.”

“Ben buraya resmî bir iş için geldim!”

“Öyleyse neden eniştemi gönderdiler?”

İlya sesini alçalttı: “Başka birini gönderseler senin için çok daha kötü olacağının farkında değil misin?”

Bu mesele büyük bir belaya benziyordu. Volodya, bir cesaret maskesi takınmakta zorlanıyordu: “Pekâlâ. Sen ve bu diğer büzükler, tam olarak ne istiyorsunuz?”

“Yoldaş Beria, nükleer fizik programının başına getirildi.”

Volodya bunu biliyordu. Stalin, programı yönetmesi için yeni bir komite kurmuş ve başkanlığına da Beria’yı atamıştı. Beria, fizikten anlamazdı ve bilimsel bir araştırma projesini yönetecek vasıfta biri değildi. Ama Stalin ona güveniyordu. Sovyet hükûmetinin daimî sorunu buydu: Beceriksiz

ama lidere sadık adamlar, altından kalkamayacakları işlerin başına getiriliyordu.

“Ve Yoldaş Beria, karımın laboratuvara gidip bombayı geliştirmesini istiyor. Onu alıp işe götürmek için mi geldiniz?”

“Amerikalılar, Sovyetler’den önce bir nükleer bomba yaptı.”

“Öyle. Belki de araştırma fiziğine bizden daha büyük bir öncelik tanımış olabilirler mi?”

“Kapitalist bilimin Komünist bilimden üstün olması mümkün değil.”

“Bu apaçık ortada.” Volodya şaşkındı. Bu konuşma nereye varacaktı? “Peki, nasıl bir sonuca vardınız?”

“Bir sabotaj yapılmış olmalı.”

Bu, tamı tamına gizli polisin uyduracağı türden gülünç bir fanteziydi. “Ne türden bir sabotaj?” diye sordu.

“Bazı bilim adamları, Sovyet bombasının yapımını kasten geciktirdi.”

Volodya anlamaya ve daha çok korkmaya başladı. Ama gene de mücadeleci bir tavırla cevap vermeye devam etti çünkü bu insanların karşısında zayıflık göstermek bir hata olurdu: “Neden böyle bir şey yaparsınlar ki?”

“Çünkü onlar vatan haini –ve karın da onlardan biri!”

“Bunu ciddi ciddi söylemesen iyi olur, seni bok kırıntısı.”

“Buraya, karını tutuklamaya geldim.”

“Nee?” dedi Volodya, iyice afallayarak. “Bu delilik!”

“Kurumumun görüşü böyle.”

“Hiçbir kanıt yok.”

“Kanıt için Hiroşima’ya bak!”

Zoya, çılgık attığından beri ilk kez konuştu: “Onlarla gitmek zorundayım, Volodya. Kendini de tutuklatacaksın.”

Volodya, parmağını Ilya’nın suratına salladı: “Başın, çok boktan bir belada.”

“Ben, bana verilen emirleri uyguluyorum.”

“Çekil yolumdan. Karım giyinmek için yatak odasına gidecek.”

“Buna zaman yok,” dedi Ilya. “Olduğu hâliyle gelmeli.”

“Saçmalama.”

Ilya burnunu havaya dikti: “Saygın bir Sovyet vatandaşı, üzerinde giysi olmadan evinin içinde dolaşmaz.”

Volodya; kız kardeşi Anya’nın, bu sürüngele evliliği hakkında ne hissettiğini düşündü: “Siz gizli polisler, ahlaki olarak çıplaklığa karşı mısınız?”

“Karının çıplaklığı, ondaki yozlaşmanın kanıtı. Onu olduğu gibi götüreceğiz.”

“Hayır götürmeyeceksiniz.”

“Kenara çekil.”

“Sen kenara çekil. Karım giyinecek.” Volodya koridora çıktı ve üç ajanın karşısına dikildi; kollarını açtı ki Zoya onun arkasından yatak odasına girebilsin.

Zoya kıpırdar kıpırdamaz İlya uzandı ve onu kolundan yakaladı.

Volodya, İlya’nın suratına iki yumruk attı. İlya bağırdı ve geriye sendeledi. Deri paltolu iki adam öne atıldı. Volodya onlardan birine de yumruk attı ama adam eğildi. Sonra iki adam, Volodya’yı kollarından yakaladılar. Volodya onlarla mücadele etti. Ama adamlar güçlüydü ve daha önce de bu işi yapmışa benziyorlardı. Volodya’yı duvara yapıştırdılar.

Adamlar onu tutarken İlya; eldivenli elleriyle Volodya’nın suratına iki, üç, dört yumruk attı. Sonra da tekrar tekrar karnını yumrukladı. Volodya kan kustu. Zoya araya girmeye çalıştı ama İlya ona da bir yumruk attı. Zoya bir çığlık atıp sırtüstü düştü.

Volodya’nın bornozunun önü açılmıştı. İlya, onun hayalarına bir tekme attı; sonra da dizlerini tekmeledi. Volodya öne eğildi, doğrulamıyordu ama deri paltolu adamlar onu doğrulttu ve İlya birkaç yumruk daha attı.

En sonunda İlya, yumruklarını ovalayarak ona arkasını döndü. Diğer iki ajan Volodya’yı bıraktı. Volodya yere yığıldı. Nefes alamıyordu ve hareket edemeyecekmiş gibi hissediyordu ama bilinci yerindeydi. Göz ucundan, iki adamın Zoya’yı tutup çırılçplak yürüterek kapı dışarı çıkardıklarını gördü. İlya da peşlerinden gitti.

Dakikalar geçtikçe keskin acısı, derinden gelen bir ağrıya dönüştü ve Volodya’nın nefes alışını normalleşti.

Bacaklarını hareket ettirebilmeye başladı, kendini ayağa kaldırmaya çalışsa da telefona kadar süründü, henüz işe gitmediğini umarak babasının numarasını çevirdi ve onun sesini duyunca biraz rahatladı. “Zoya’yı tutukladılar,” dedi.

“Kahrolası piçler,” dedi Grigori. “Kim tutukladı?”

“İlya.”

“Nee?”

“Birilerini ara,” dedi Volodya. “Bak bakalım neler dönüyor öğrenebilecek misin; ben gidip üzerimdeki kanı yıkayacağım.”

“Ne kanı?”

Volodya telefonu kapattı.

Banyo sadece birkaç adım uzağındaydı. Kan lekeli bornozu çıkarıp attı ve duşa girdi. Ilık su berelenen vücudunu biraz rahatlattı. İlya alçağın tekiy-

di ama güçlü değildi; hiçbir kemiğini kıramamıştı.

Suyu kapattı. Banyo aynasında suratına baktı: Çürük ve yaralarla kaplanmıştı.

Vücudunu kurulamaya kalkışmadı. Büyük bir gayretle Kızıl Ordu üniformasını giydi. Üzerinde bir otorite sembolü taşımak istiyordu.

Postallarını bağlamaya çalışırken babası geldi. "Burada ne boklar döndü?" diye kükredi Grigori.

"Kavga arıyorlardı ve ben de onlarla kavga edecek kadar salaktım," dedi Volodya.

Babası, ilk başta hiçbir duygudaşlık göstermedi: "Senin daha akıllı olacağını sanırdım."

"Zoya'yı çıplak götürmekte ısrar ettiler."

"Kahrolası sürüngenler."

"Bir şey öğrenebildin mi?"

"Henüz değil. Birkaç kişiyle konuştum. Kimse bir şey bilmiyor." Grigori endişeli görünüyordu. "Ya birileri çok aptalca bir hata yaptı... ya da kendilerinden bu kadar emin olmalarının bir nedeni var."

"Beni ofisime kadar götür. Lemitov çıldırarak. Bu işten paçayı sıyırmalarına izin vermeyecektir. Eğer bunu bana yapabiliyorlarsa Kızıl Ordu İstihbaratındaki herkese yapabilirler."

Grigori'nin arabası ve şoförü dışarıda bekliyordu. Khodynka hava pistine gittiler. Volodya topallaya topallaya Kızıl Ordu İstihbarat karargâhına girerken Grigori arabada bekledi.

Volodya dosdoğru, patronu Albay Lemitov'un ofisine gitti. Kapıyı çaldı, içeri girdi ve "Kahrolası gizli polis karımı tutukladı," dedi.

"Biliyorum," dedi Lemitov.

"Biliyor musunuz?"

"Ben izin verdim."

Volodya'nın ağzı bir karış açık kaldı: "Ne sebeple?"

"Otur."

"Neler oluyor?"

"Oturup çeneni kapatırsan anlatacağım."

Volodya acı içinde, bir koltuğa çöktü.

"Derhâl bir nükleer bomba yapmak zorundayız," dedi Lemitov. "Şu anda Stalin, Amerikalılara daylanıyor çünkü bizi yeryüzünden silecek kadar büyük bir nükleer silah cephaneleri olmadığını düşünüyoruz. Ama stok yapıyorlar ve bir gün gelecek bize karşı kullanacaklar -tabii bizim onlara misilleme yapma imkânımız olmazsa."

Bütün bunlar çok anlamsızdı: “Gizli polis onun suratını yumruklarken karım bir bomba tasarlayamaz ki! Bu delilik.”

“Kapa o nalet gaganı. Bizim sorunumuz şu ki birkaç değişik tür bomba tasarımı var. Hangisinin işe yarayacağını bulmak Amerikalıların beş yılını aldı. Bizim o kadar vaktimiz yok. Onların araştırmalarını çalmak zorundayız.”

“Gene de o planları kopyalayacak Rus fizikçilere ihtiyacımız var –ve bunun için de laboratuvarlarında çalışıyor olmaları gerekir, Lubyanka bodrumuna kilitlenmeleri değil.”

“Wilhelm Frunze’yi tanıyorsun.”

“Berlin Erkek Akademisinde birlikte okuduk.”

“İngiliz nükleer araştırmaları konusunda bize çok değerli bilgiler verdi. Sonra Birleşik Devletlere taşındı ve orada da nükleer bomba projesinde çalışıyor. Washington’daki NKVD ajanları onunla temas kurdu ama beceriksizlikleri yüzünden adamı ürkütüp bağlantının içine sıçtılar. Frunze’nin güvenini tekrar kazanmak zorundayız.”

“Bütün bunların benimle ne alakası var?”

“Frunze sana güvenir.”

“Bundan emin değilim. On iki yıldır onu görmedim.”

“Amerika’ya gidip onunla konuşmanı istiyoruz.”

“Peki, Zoya’yı neden tutukladınız?”

“Geri dönmeni garanti altına almak için.”

(ii)

Volodya kendi kendine, bu işin nasıl yapılacağını bildiğini telkin ediyordu. Savaşın önce Berlin’de; kendisini takip eden Gestapo ajanlarını atlatmayı bilmiş, muhtemel casuslarla buluşmuş, onlara görevler vermiş ve onları gizli istihbaratın güvenilir kaynakları hâline getirmişti. Asla kolay bir iş olmamıştı elbette –özellikle de bir insanı kendi ülkesine ihanet etmeye ikna ederken– ama o, bu konunun uzmanıydı.

Gelgelelim, burası Amerika’ydı.

Otuzlu ve kırklı yıllarda, İspanya ya da Almanya gibi Batı ülkelerine gitmişti ama oralar, buraya hiç benzemiyordu.

Gördüklerinden başı dönüyordu ve şaşkındı. Bütün hayatı boyunca ona, Hollywood filmlerinin abartılı bir zenginlik sergilediği ve aslında çoğu Amerikalının yoksulluk içinde yaşadığı öğretilmişti.

Fakat ABD’ye ayak bastığı gün fark etti ki o filmler hiçbir şeyi abartmış

değildi. Etrafta herhangi bir yoksul göremiyordu.

New York'un içi otomobil kaynıyordu; pek çoğunu da önemli bir devlet memuru olmadıkları açıkça belli sıradan insanlar –gençler, iş giysileri içinde erkekler ve hatta alışverişe çıkmış kadınlar– kullanıyordu.

Ve herkes ne kadar iyi giyimliydi! Sanki bütün erkekler en yeni elbiselelerini giymişti. Kadınların bacaklarını ince çoraplar sarıyordu. Sanki bütün Amerikalılar yeni ayakkabı almış gibiydi.

Kendi kendine Amerika'nın kötü yönlerini hatırlatmaya çalıştı. Bir yerlerde yoksulluk olmalıydı. Zenciler idam ediliyordu ve güney eyaletlerde oy kullanma hakları yoktu. Birçok suç işleniyordu –Amerikalıların kendileri bile suçluların gemi aزیya aldıklarını söylüyordu– ama tuhaf bir şekilde nedense Volodya, sokaklarda bunun kanıtlarını göremiyor ve caddelerde yürürken kendini gayet güvende hissediyordu.

Birkaç gününü New York'u keşfederek harcadı. İngilizcesini geliştirmeye çalıştı, İngilizcesi iyi değildi ama çok da önemli değildi. Şehir, anlaşılması güç aksanlarla bozuk bir İngilizce konuşan insanlarla doluydu. Kendisini takiple görevlendirilen FBI ajanlarından bazılarının yüzlerini tanıdı ve onları atlatabileceği birkaç uygun nokta belirledi.

Güneşli bir sabah, New York'taki Sovyet konsolosluğundan çıktı. Şapka giymemiş, sanki birkaç ayak işini halletmeye çıkmış gibi sadece mavi bir gömlekle gri bir pantolon giymişti. Koyu renk takım elbise giyip kravat takmış genç bir adam da onu takip etti.

Volodya, Beşinci Cadde Saks mağazasına gitti ve kendine, kahverengi ekoseli bir gömlekle çamaşır aldı. Takip eden her kimse muhtemelen onun alışverişe çıktığını sanacaktı.

Konsolosluktaki NKVD şefi, Amerika'da kaldığı süre boyunca akli başında davrandığından emin olmak için bir Sovyet ekibinin de gölge gibi peşinde olacağını bildirmişti. Zoya'yı hapse atan bu örgüte karşı hissettiği öfkeyi kusmamak ve adamın boğazına yapışıp onu boğmamak için kendini zor zapt etmişti. Ancak sükûnetini korumayı başarmıştı. Gene de alaycı bir ifade kullanmaktan kaçınmamış ve peşine takılacak FBI ajanlarını atlatmaya çalışırken kazara NKVD ajanlarını da kaybedebileceğini söyleyerek onlara bol şans dilemişti.

Ve hemen her gün, beş dakika içinde onları atlatmıştı.

Besbelli ki şimdi onu takip eden genç adam, bir FBI ajanıydı. Adamın muhafazakâr tarzdaki tertemiz elbisesi bunun kanıtıydı.

Aldıklarını kâğıt bir torbada taşıyan Volodya, yan kapıyı kullanarak mağazadan çıktı ve bir taksiye el etti. Taksi hareket ettiğinde FBI ajanı, köşede

durmuş kollarını sallıyordu.

Taksi birkaç köşeyi dönünce Volodya, taksiciye parayı atıp arabadan atladı. Metro istasyonuna koştu, istasyondan dışarıya da başka bir kapıdan çıktı, bir iş hanının kapısında beş dakika kadar bekledi.

Koyu renk takım elbiseli genç adam görünürde yoktu.

Volodya, Penn İstasyonu'na kadar yürüdü.

Takip edilip edilmediğini bir kez daha kontrol etti ve bir bilet aldı. Elinde, kâğıt torbadan başka bir yük yoktu; trene bindi.

Albuquerque'e¹ kadar yolculuğu üç gün sürdü.

Tren; miller ve sonsuz miller boyunca zengin çiftliklerin, duman geçiren büyük fabrikaların, arsızca cennete uzanmış gibi görünen gökdelenlerle dolu büyük şehirlerin arasından geçti. Sovyetler Birliği daha büyüktü ama Ukrayna hariç tutulursa geri kalanının çoğu yeri, çam ormanı ve donmuş steplerdi. Volodya, bu çapta bir zenginliği hiçbir zaman hayal edememişti.

Ve mesele, sadece zenginlik de değildi. Amerika'yla ilgili, günlerdir beynini tırmalayıp duran bir gariplik daha vardı. Sonunda ne olduğunu buldu: Hiç kimse ona kimlik belgesi gibi şeyler sormamıştı. New York'ta göçmen kontrol noktasından geçtikten sonra bir daha hiç kimseye pasaportunu göstermek zorunda kalmamıştı. Görünüşe bakılırsa bu ülkede isteyen herkes; bir tren istasyonuna veya otobüs terminaline gidebilir, bir bilet alabilir ve herhangi bir izin almadan veya ne amaçla gittiğini resmî bir görevliye bildirmek zorunda kalmadan istediği yere gidebilirdi. Bu ona, fevkalade tehlikeli bir özgürlük duygusu aşıladı. Canı nereye isterse gidebilirdi!

Fakat Amerika'nın zenginliği, kendi ülkesinin nasıl bir tehlikeyle yüz yüze olduğunu hissetmesini de sağladı. Almanlar, Sovyetler Birliğini neredeyse yerle bir etmişti; üstelik Amerika, nüfus olarak Sovyetler'den üç kat ve doğal kaynaklar olarak da on kat daha zengindi. Rus halkının başkalarının egemenliğine girebileceği ve itaat etmeye zorlanabileceği düşüncesi -NKVD'nin karısına ve kendine yaptıklarına rağmen- Komünizme karşı hissettiklerini yumuşattı. Eğer kendi çocukları olursa onların, Amerikan tahakkümü altındaki bir dünyada büyümelerini istemiyordu.

Pittsburgh ve Şikago üzerinden yolculuk ediyordu ve yol boyunca kimsenin dikkatini çekmiş değildi. Kıyafeti Amerikalıydı ve aksanı fark edilmiyordu çünkü hiç kimseyle konuşmamıştı. İşaret diliyle sandviç ve kahve alıyor, parasını da öyle ödüyordu. Diğer yolcuların geride bıraktığı dergi ve gazetelere göz atıyor, resimlere bakıyor ve manşette ne yazdığını anlamaya çalışıyordu.

¹ New Mexico'nun en büyük şehri (çev. notu).

Yolculuğunun son bölümü, onu bir çölden geçirdi. Manzara, ıssız bir güzellikti: Uzak dağların doruklarındaki kar, gün batımında kızıla boyanıyordu; muhtemelen bu görüntü yüzünden onlara *Blood of Christ*¹ Dağları deniyordu.

Tuvalete gidip çamaşır değiştirdi ve Saks mağazasından aldığı gömleği giydi.

Albuquerque'teki istasyonun da FBI ajanları veya Ordu Emniyetince gözleneceğini düşünürken New Mexico'nun eylül sıcağına² rağmen giydiği ceketle omuz kılıfındaki silahın çıkıntısını saklayamamış genç bir adam gördü.

Ancak ajan, hiç şüphesiz New York veya Washington gibi uzak yerlerden gelen yolcularla ilgilenenecekti. Volodya'nın başında bir şapka veya sırtında bir ceket veya elinde bir bavul yoktu. Kısa bir yolculuktan dönen, yerel halktan biri gibi görünüyordu. Otobüs terminaline giderken onu takip eden kimse olmadı. Santa Fe'ye gitmek için bir Greyhound otobüsüne bindi.

Akşamüstüne doğru hedefine ulaştı. Santa Fe otobüs terminalinde dik-katle ona bakan iki FBI ajanına başıyla selam verdi. Elbette otobüsten inen herkesi takip edemezlerdi ve sıradan görünüşü bir kez daha onu kurtardı.

Nereye gittiğini bilen biri gibi yürümek için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışarak caddeler boyunca yürüdü. Güneşin altında kavrulan alçak ve düz çatılı Pueblo tarzı³ evler ile güdük boylu kiliseler ona, İspanya'yı hatırlattı. Asma kemerlerle kaldırımların üstüne uzanmış vitrinli binalar, serin gölgeli caddeler oluşturuyordu.

Şehir meydanı katedralinin yanındaki büyük otel La Fonda'yı pas geçti ve St. Francis oteline gitti. Parasını peşin ödedi; adını, Amerikan veya Avrupalı olabileceğini düşündüğü bir isimle Robert Pender olarak yazdı. "Bavulum daha sonra teslim edilecek," dedi, resepsiyondaki güzel kıza. "Geldiğinde dışarıda olursam benim odama bırakılmasını sağlar mısın?"

"Ah, elbette," dedi kız. "Hiç sorun değil."

"Teşekkür ederim," dedi ve tren yolculuğu sırasında birçok kez duyduğu bir lafı ekledi: "Gerçekten çok makbule geçer."

¹ Rocky Dağları'nın en güneyinde bulunan ve *Sangre de Cristo Range* de denen dağ sırasının adı, *İsa'nın Kanı* anlamında (çev. notu).

² II. Dünya Savaşı'nın bitiş tarihi üzerinde kesin bir mutabakat yok. Almanya'nın koşulsuz teslim olduğunu bildirdiği 8 Mayıs 1945, bazı tarihçiler tarafından savaşın bitiş tarihi olarak kabul ediliyor; buna mukabil çatışmaların bittiği 15 Ağustos ve Japonya'nın resmen teslim olduğu 2 Eylül 1945 de bitiş tarihi olarak kabul ediliyor (çev. notu).

³ Güneybatı ABD'ye özgü bir mimari tarzı (çev. notu).

“Ben burada olmasam bile başka biri bavullarınızla ilgilenir, üzerlerinde isminiz yazıyor mu?”

“Evet, yazıyor,” dedi Volodya. Bagajı falan yoktu ama kız bunu asla bilemezdi.

Kız, kayıt defterine yazdığı isme baktı. “Demek New Yorklusunuz Mr. Pender,” dedi.

Sanki sesinde biraz şüphe vardı; şüphelenmesi normaldi çünkü New Yorklu gibi konuşmuyordu. “Esasen İsviçreliyim,” dedi Volodya, tarafsız bir ülke adı vererek.

“Aksanınızdan New Yorklu olmadığınız belli oluyor. Daha önce hiçbir İsviçreliyle tanışmadım. Nasıl bir yer?”

Volodya İsviçre’ye hiç gitmemişti ama fotoğraflarını görmüştü. “Çok kar yağar,” dedi.

“Eh, o zaman New Mexico’nun sıcak havasının keyfini çıkarın!”

“Tamam.”

Beş dakika sonra tekrar dışarı çıktı.

Sovyet Büyükelçiliğindeki arkadaşlarından öğrendiğine göre bilim adamlarından bazıları Los Alamos laboratuvarında yaşıyordu ama orası, birkaç sosyal tesisi olan gecekondulu kasabası gibiydi. İmkânı olanlar, yakınlarda bir ev kiralamayı tercih ediyordu.

Willi Frunze, rahatça bir ev kiralayabilecek durumdaydı: Başarılı bir sanatçıyla evliydi. Karısı, *Tembel Alice* adında bir karikatür dizisi çiziyordu. Karısının adı da Alice’ti ve istediği her yerde çalışabilirdi. O yüzden şehrin tarihi mahallesinde bir evleri vardı.

Bütün bu bilgileri ona, NKVD’nin New York ofisi temin etmişti. Frunze’yi dikkatle araştırmışlardı; adamın ev adresi, telefon numarası ve arabasının modeli (savaş öncesi imal edilmiş, üstü açılabilir, beyaz lastikli bir Plymouth) Volodya’nın elindeydi.

Frunzelerin evinin altındaki zemin katta bir sanat galerisi vardı. Üst kat-taki dairelerin kuzeye bakan ferah pencereleri, her sanatçıya çekici gelirdi. Binanın önüne park edilmiş, üstü açılabilir model bir Plymouth otomobil de vardı.

Volodya, Frunze’nin evine girmek istemedi çünkü ev dinleniyor olabiliyordu. Frunzeler, sosyalleşmeyi seven çocuksuz bir çiftti; Volodya onların, bir cuma akşamında evde oturup radyo dinlemeyeceğini düşünüyordu. Dışarıda kalıp evden çıkmalarını beklemeye karar verdi.

Sanat galerisinde biraz zaman harcayıp satılık resimlere baktı. Kendisi, ne olduğu belli ve canlı resimleri severdi; galerideki beceriksizce boyanmış

şa benzeyen tabloları beğenmedi.

Birkaç bina ötede bir kahveci dükkânı buldu ve pencere yanından Frunzelerin kapısını görebileceği bir masaya oturdu.

Bir saat sonra oradan da çıktı; bir gazete aldı ve gazete okuyormuş gibi yaparak bir otobüs durağında dikildi.

Bu uzun bekleyiş sırasında, Frunze'nin dairesini gözleyen başka birilerinin daha olmadığını anladı. Demek ki FBI ve Ordu Emniyet, Frunze'yi büyük şüpheliler arasında görmüyordu. Frunze bir yabancıydı ama bilim adamlarının büyük kısmı da öyleydi ve bunun dışında Frunze'ye karşı kullanılacak bir bilgi yoktu.

Burası, bir konut alanından çok şehrin alışveriş merkezi gibi bir yerdi; sokaklarda bir sürü insan dolaşıyordu. Gelgelelim birkaç saat sonra Volodya, bu bölgede uzun süre bulunmasının birilerinin dikkatini çekebileceğinden endişelendi.

Sonra, Frunze çifti dışarı çıktı.

Willi Frunze, on iki yıl önce olduğundan daha kiloluydu –elbette, Amerika'nın yiyecek sıkıntısı gibi bir derdi yoktu. Sadece otuz yaşında olmasına rağmen saçları seyreلمeye başlamıştı. Yüzünde hâlâ o ciddi ve vakur bakış vardı. Neredeyse her Amerikalı gibi, hâkî renk bir pantolon ve spor bir gömlek giymişti.

Karısı, pek de öyle muhafazakâr bir tarzda giyinmemişti. Sarı saçlarını bir bere altına toplamıştı; biçimi belirsiz pamuklu elbisesi, uçuk kahverengiydi; bileğinde bir sürü bilezik ve parmaklarında bir sürü yüzük vardı. *Hitler'den önce, Berlin'deki Alman sanatçılar da bu tarzda giyinirdi*, diye hatırladı Volodya.

Frunze çifti caddede yürümeye başladığında Volodya da onları takip ederken Willi'nin karısının siyasi görüşlerini ve Willi'yle yapacağı o zor konuşmada karısının mevcudiyetinin nasıl bir fark yaratacağını merak etti. Almanya'dayken Frunze, sağlam bir sosyal demokrattı; dolayısıyla karısının bir muhafazakâr olma ihtimali zayıf sayılırdı ve bu çıkarımı kadının kıyafetine bakınca da yapmıştı. Diğer taraftan kadın, Londra'dayken Willi'nin Sovyetler'e gizli bilgiler verdiğini muhtemelen bilmiyordu. Her hâlükârda Willi'nin karısının ne yapacağı belli değildi.

Frunze'yle yalnız konuşmayı tercih ederdi ve bir ara, şimdi onları rahat bırakıp ertesi gün tekrar denemeyi düşündü. Ama oteldeki kız aksanını fark etmişti, dolayısıyla iş yarına kalırsa peşine bir FBI ajanı takılabilirdi. *Her ne kadar burası New York ya da Berlin değil küçük bir kasaba olsa da onunla başa çıkabilirim*, diye düşündü. Ancak ertesi gün de cumartesiydi

ve Frunze çifti muhtemelen tatil gününü de birlikte geçirecekti. Frunze'yi yalnız yakalamak için Volodya'nın ne kadar beklemesi gerekecekti?

Bu işi yapmanın hiçbir zaman kolay bir yolu olmamıştı. O yüzden o gece denemeye karar verdi.

Frunzeler bir restorana girdi.

Volodya yürümeye devam edip restoranın önünden geçerken içeriye bir göz attı. Locaları olan makul fiyatlı bir yere benziyordu. İçeri girip yanlarına oturmayı düşündü; sonra önce yemeklerini bitirmelerine izin vermenin daha iyi olacağına karar verdi: Karınları doymuş olursa keyifleri de yerinde olurdu.

Uzaktan kapıyı gözleyerek yarım saat daha bekledi.

Sonra, kaygı ve heyecan içinde içeriye girdi.

Yemeklerini bitirmek üzereydiler. Volodya restoranın içinde onlara doğru yürürken Frunze başını kaldırıp baktı ama Volodya'yı tanımadı.

Volodya, locada Alice'in yanına kaydı ve usulca Almanca konuştu: "Selam, Willi, okul arkadaşını hatırlamadın mı?"

Frunze, birkaç saniye şaşkın şaşkın baktı sonra yüzüne bir tebessüm yayıldı: "Peshkov? Volodya Peshkov? Gerçekten sen misin?"

Volodya'nın içine bir rahatlama dalgası yayıldı: Frunze hâlâ dostça davranıyordu. Hakkından gelinmesi gereken bir husumet bariyeri yoktu. "Gerçekten benim," dedi Volodya, elini uzatırken. El sıkıştılar. Volodya Alice'e döndü ve İngilizce konuştu: "Sizin dilinizi berbat konuşuyorum, özür dilerim."

"Hiç uğraşma," dedi Alice, akıcı bir Almancayla. "Benim ailem Bavyera göçmeni."

Frunze hâlâ şaşkınlık içindeydi: "Son zamanlarda ben de seni düşünüyordum çünkü soyadı seninle aynı olan birini biliyorum -Greg Peshkov."

"Sahi mi? Babamın Lev adında bir kardeşi var, 1915 yılında Amerika'ya gelmiş."

"Hayır. Teğmen Peshkov çok daha genç. Her neyse sen burada ne arıyorsun?"

Volodya gülümsedi. "Seni görmeye geldim," dedi. Frunze'nin başka soru sormasına fırsat vermeden ekledi: "Seni en son gördüğümde Sosyal Demokrat Partinin Neukölln sekreteriydin."

Bu ikinci adımdı. Dostça bir ilk adım attıktan sonra Frunze'ye gençlik idealini hatırlatıyordu.

"O tecrübeden öğrendim ki demokratik sosyalizm bir işe yaramıyor," dedi Frunze. "Naziler karşısında tamamıyla zayıf kaldık. Onları durdurmak

için Sovyetler Birliği gibi bir güç gerekti.”

Bu doğruydı ve Volodya, Frunze’nin bunu fark etmesine sevindi; ancak daha da önemlisi bu sözler, Frunze’nin politik fikirlerinin Amerikan refahıyla yumuşamadığını da ima ediyordu.

“Köşedeki barda birkaç kadeh içki içmeyi planlıyorduk,” dedi Alice. “Cuma geceleri oraya bir sürü bilim adamı da gelir. Bize katılmak ister misin?”

Volodya’nın isteyeceği en son şey, Frunzelerle ortalıkta görünmekti. “Bilmiyorum,” dedi. Aslında bu restoranda bile onların yanında çok uzun bir süre kalmıştı. Üçüncü adımın vakti gelmişti: Frunze’ye en büyük suçunu hatırlatacaktı.

Volodya, öne doğru eğilip sesini alçalttı: “Willi, Amerikalıların Japonya’ya nükleer bomba atacağını biliyor muydun?”

Uzun bir duraksama oldu. Volodya nefesini tuttu çünkü Frunze’nin vicdan azabı çekiyor olma ihtimali üzerine kumar oynuyordu.

Bir an için, fazla ileri gitmiş olmaktan korktu; Frunze, ağlamak üzereymiş gibi görünüyordu.

Sonra, bilim adamı kendini toparladı ve derin bir nefes aldı. “Hayır, bilmiyordum,” dedi. “Hiçbirimiz bilmiyorduk.”

Alice, öfkeyle araya girdi: “Sandık ki Japonların daha erken teslim olmalarını sağlayacak bir tehdit ortaya koyarak Amerikan askeriyesi, o bombayla bir tür güç gösterisi yapacak.”

Demek ki Alice’in daha önceden bombadan haberi vardı, diye düşündü Volodya. Buna şaşırmadı. Erkekler için böyle şeyleri karılarından saklamak oldukça güçlü.

“Bir yerlerde bir patlama bekliyorduk,” diye devam etti Alice. “Ama sandık ki kimsenin yaşamadığı bir adayı imha edecekler veya bol miktarda askerî malzemesiyle az miktarda askeri olan bir tesisi vuracaklar.”

“Öylesi makul olabilirdi,” dedi Frunze. “Fakat...” Sesi fısıltıya dönüştü. “Hiç kimse, onu bir şehrin üzerine atacıklarını ve erkeği, kadını, çocuğuyla seksen bin insanı öldüreceklerini düşünmedi.”

Volodya, başını aşağı yukarı salladı. “Senin böyle hissedeceğini tahmin etmiştim,” dedi. Aslında, bütün kalbiyle öyle hissediyor olmasını dilemişti.

“Kim hissetmez ki?” dedi Frunze.

“Sana daha da önemli bir soru sormama izin ver,” dedi. Bu da dördüncü adımdı: “Aynı şeyi tekrar yapacaklar mı?”

“Bilmiyorum,” dedi Frunze. “Yapabilirler. İsa hepimizi affetsin, yapabilirler.”

Volodya, hissettiği memnuniyeti gizledi. Frunze'nin, hem gelecekteki hem de geçmişteki nükleer bombalardan kendini sorumlu hissetmesini sağlamıştı.

Volodya tekrar başını salladı: "Biz de öyle tahmin ediyoruz."

Alice aniden sordu: "Biz dediğin kim?"

Alice cin gibiydi ve muhtemelen dünyevi meseleleri tartmak açısından kocasından daha akıllıydı. Böyle bir kadını kandırmak kolay olmayacaktı. Volodya bunu denememeye karar verdi. Söyleyeceklerini onun da bilmesi riskini göze almalıydı. "Güzel soru," dedi. "Ve bunca yolu, eski bir arkadaşımı üçkâğıda getirmek için gelmedim. Ben Kızıl Ordu İstihbaratında binbaşyım."

Volodya'ya bakakaldılar. Muhtemelen böyle bir şey çıkacağı akıllarından geçmişti ama böylesine kati bir kabul karşısında şaşırmışlardı.

"Sana söylemem gereken bir şey var," diye devam etti Volodya. "Fazlasıyla önemli bir şey... Daha özel bir konuşma için gidebileceğimiz bir yer var mı?"

Karı koca nereye gidebileceklerini bilemiyor gibiydi. "Bizim ev?" dedi Frunze.

"Muhtemelen FBI tarafından dinleniyordur."

Gizli işler konusunda Frunze'nin bir miktar tecrübesi vardı ama Alice çok geçiriyordu sanki. "Öyle mi düşünüyorsun?" dedi, inanamıyormuş gibi.

"Evet," dedi Volodya. "Arabayla kasaba dışına gidebilir miyiz?"

"Akşamın bu saatlerinde gün batımını seyretmek için zaman zaman gittiğimiz bir yer var," dedi Frunze.

"Mükemmel. Arabanıza gidip binin ve beni bekleyin. Birkaç dakika sonra arkanızdan geleceğim."

Frunze hesabı ödeyip Alice'le birlikte çıktı. Volodya da onların peşinden çıktı. Kısa yürüyüşleri sırasında onu takip eden hiç kimsenin olmadığına kanaat getirdi. Plymouth'ta olduğu gibi arabaya bindi. Amerikan tarzı, ön koltukta üçü birlikte oturdu. Frunze arabayı sürüp kasaba dışına çıktı.

Alçak bir tepeye çıkan toprak bir yola girdiler. Volodya, işaret diliyle konuşarak arabadan çıkıp yüz metre kadar uzaklaşmalarını söyledi; araba da dinleniyor olabiliirdi.

Batmakta olan güneşe doğru uzanan taşlı toprak ve alçak çalılardan oluşan bir manzaraya baktılar. Volodya, beşinci adıma geçti: "Bizler, yeni nükleer bombanın Sovyetler Birliği'nde bir yere atılacağını düşünüyoruz."

Frunze, başını aşağı yukarı salladı: "Tanrı affetsin ama muhtemelen haklısın."

“Ve bu konuda yapabileceğimiz, kesinlikle hiçbir şey yok,” dedi Volodya, bıkıp usanmadan hedefe doğru koşarak. “Alabileceğimiz hiçbir önlem yok, yükseltebileceğimiz hiçbir bariyer yok, halkımızı korumak için yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Nükleer bombalara karşı –senin yaptığın bombalara karşı, Willi– hiçbir savunma yok.”

“Bunu biliyorum,” dedi Frunze, üzgün üzgün. Açıkçası, eğer SSCB’ye bir nükleer saldırı olursa bunun kendi suçu olduğunu düşünecekti.

Altıncı adım: “Tek savunma, bizim kendi nükleer silahımız olur.”

Frunze, buna inanmak istemedi. “Nükleer bomba bir savunma değil,” dedi.

“Ama caydırıcı olabilir.”

“Olabilir,” dedi Frunze, kabul ederek.

“Bu bombaların bütün dünyaya yayılmasını istemiyoruz,” dedi Alice.

“Ben de istemiyorum,” dedi Volodya. “Ama Amerikalıların tıpkı Hiroşima gibi Moskova’yı da dümdüz etmelerini önlemenin tek yolu, Sovyetler Birliği’nin kendi nükleer bombasının olması ve misilleme yapmakla tehdit etmesi.”

“Doğru söylüyor, Willi,” dedi Alice. “Kahretsin, hepimiz bunun doğru olduğunu biliyoruz.” Volodya, evde kimin sözünün geçtiğini görebiliyordu.

Ses tonunu biraz hafifleterek yedinci adıma geçti: “Amerikalıların elinde şu anda kaç bomba var?”

Bu, kritik bir soruydu. Frunze bu soruya cevap verirse çizgiyi geçmiş demekti. Şu ana kadarki konuşmaların hepsi geneldi. Şimdiyse Volodya, gizli bir bilgi istiyordu.

Frunze, uzun bir süre tereddüt etti. Sonra Alice’e baktı.

Volodya, neredeyse algılanması imkânsız bir şekilde Alice’in başının sallandığını fark etti.

“Sadece bir tane,” dedi Frunze.

Volodya, hissettiği zafer duygusunu belli etmedi. Frunze, güvene ihanet etmişti. Bu en zor hareketti. İkinci gizli bilgi daha kolay gelecekti.

Ve Frunze ekledi: “Ama çok yakında daha fazla olacak.”

“Bu bir yarış ve kaybedersek ölürüz,” dedi Volodya, çabuk çabuk. “Bizi yeryüzünden silmelerinden önce en az bir tane bomba yapmalıyız.”

“Bunu yapabilir misiniz?”

Bu soru, Volodya için sekizinci adımın ipucuydu: “Yardıma ihtiyacımız var.”

Frunze’nin yüzünün katılaştığını gördü ve NKVD ile iş birliği yapmayı reddettiği şey her neyse onu hatırladığını tahmin etti.

Alice, Volodya'ya döndü: "Ya sana yardım edemeyeceğimizi söylersek? Bu çok tehlikeli!"

Volodya, teslim oluyormuş gibi ellerini havaya kaldırıp içinden geleni söyledi: "Ülkeme döner başarısız olduğumu rapor ederim. İstemediğiniz bir şeyi yapmaya sizi zorlayamam. Size baskı yapmam ya da herhangi bir şekilde mecbur bırakmam."

"Tehdit etmez misin?" dedi Alice.

İşte bu, NKVD'nin Frunze'yi zorladığı konusundaki tahminini doğruluyordu. Onlar herkesi zorlardı; bütün bildikleri buydu.

"Seni ikna etmeye bile çalışmıyorum," dedi Volodya, Frunze'ye. "Sadece gerçekleri ortaya koyuyorum. Gerisi senin bileceğin iş. Yardım etmek istersen irtibat kuracağın kişi benim. Eğer olayları farklı görüyorsan bu iş burada biter. İkiniz de akıllı insanlarsınız. İstesem bile sizi kandıramam."

Karı koca tekrar birbirlerine baktılar. Volodya, yanlarına yaklaşan son Sovyet ajanından ne kadar farklı biri olduğunu düşünmelerini diledi.

Sessizlik, işkence gibi uzadı.

Nihayet konuşan, Alice oldu: "Ne tür bir yardıma ihtiyacın var?"

Bu, *evet* anlamına gelmiyordu ama reddetmelerinden daha iyiydi. Ve mantıksal olarak dokuzuncu adımı çağırıyordu: "Karım, ekipteki fizikçilerden biri," dedi Volodya; eğer çıkarıcı bir adam gibi görünüyorsa bu sözün, kendisinin biraz daha insancıl görünmesini sağlayacağını umdu. "Bana anlattığına göre bir nükleer bomba yapımı için birden fazla yol varmış ve her birini denemek için vaktimizin olmadığını söylüyor. Sizin için hangi yolun işe yaradığını öğrenirsek yıllar tasarruf ederiz."

"Bu mantıklı," dedi Frunze.

Onuncu adım ve en büyüğü: "Japonlara ne tip bir bomba atıldığını bilmek zorundayız."

Frunze'nin ifadesi, acı çekiyormuş gibiydi. Karısına baktı. Bu defa Alice ona başını sallamadı ama söylememesini ima eden bir harekette de bulunmadı. O da kocası kadar acı çekiyor gibiydi.

Frunze içini çekti: "İki tür bomba var."

Volodya, hem çok heyecanlı hem de şaşkıındı: "İki farklı tasarım mı?"

Frunze, başını aşağı yukarı salladı: "Hiroşima için, ateşlemeli bir sistemle uranyum kullandılar. Buna *Little Boy*¹ diyorduk. Nagazaki'ye düşen *Fat man*² ise içe patlama tetikli bir plütonyum bombası."

Volodya, güçlükle nefes alıyordu. Bunlar el yakacak bilgilerdi. "Hangisi

¹ Hiroşima'ya atılan bombanın adı, *Küçük oğlan* anlamında (çev. notu).

² Nagazaki'ye atılan bombanın adı, *Şişko adam* anlamında (çev. notu).

daha iyi?" diye sordu.

"Besbelli ki ikisi de işe yaramış ama *Fat man* yapımı daha kolay."

"Neden?"

"Çünkü bir bombaya yetecek kadar U-235 üretmek yıllar alıyor. Bir nükleer istifiniz varsa plütonyum daha hızlı."

"Yani SSCB, bir *Fat man* kopyalamalı."

"Kesinlikle."

"Rusya'yı yıkımdan kurtarmaya yardım etmek için yapabileceğin bir şey daha var," dedi Volodya.

"Ne gibi?"

Volodya, onun gözlerinin içine baktı: "Bana tasarım çizimlerini ver."

Willi'nin rengi soldu. "Ben bir Amerikan vatandaşım," dedi. "Benden vatanıma ihanet etmemi istiyorsun. Cezası ölümdür. Elektrikli sandalyeye oturtulabilirim."

Karın da oturtulabilir, diye düşündü Volodya, o da suç ortağı. Tanrı'ya şükür için bu kısmını düşünmedin.

"Son birkaç yıldır birçok insandan hayatlarını tehlikeye atmalarını istedim," dedi Volodya. "Senin gibi insanlardı onlar da: Nazilerden nefret eden Almanlar. Savaş kazanmamıza yardım etmek için korkunç tehlikelere göğüs gerip bize bilgi gönderen kadınlar ve erkekler. Ve sana da onlara söylediğim şeyi söylemek zorundayım: Eğer bunu yapmazsan çok daha fazla insan ölecek." Sonra sustu. Bu, onun en ikna edici sözüydü. Söyleyebileceği başka bir şey yoktu.

Frunze karısına baktı.

"Bombayı yapan sensin, Willi," dedi Alice.

Frunze, Volodya'ya döndü: "Bunu düşünceğim."

(iii)

İki gün sonra Frunze, planları Volodya'ya verdi.

Volodya, onları Moskova'ya götürdü.

Zoya hapisten çıkarıldı.

Hapsedilmesi konusunda Zoya, Volodya kadar öfkeli değildi. "Bunu, Devrim'i korumak için yaptılar," dedi. "Canımı yakmadılar. Sanki berbat bir otelde kalıyormuşum gibiydi."

Zoya'nın eve döndüğü ilk gün seviştiler ve sonra Volodya, "Sana göstermek istediğim bir şey var," dedi. "Amerika'dan sana getirdiğim bir şey." Yataktan kalktı, bir çekmeceyi açtı ve bir kitap çıkardı. "Buna, *Sears-Roebuck*

*Katalogu*¹ diyorlar,” dedi. Yatakta Zoya’nın yanına oturup kitabı açtı. “Şuna bak.” Katalogun, kadın giyim sayfası açıldı. Giysi modelleri, imkânsız derecede ince belliydi ama kumaşları canlı ve cıvı cıvıldı: çizgili, ekoseli parlak renkler; fırfırlar, pililer, kemerler.

“Şu çok hoş,” dedi Zoya, parmağını bir modelin üstüne koyarak. “İki dolar doksan sekiz sent çok para mı?”

“Pek sayılmaz,” dedi Volodya. “Ortalama ücret haftada elli dolar ve kiralar da bunun üçte biri oranında.”

“Sahi mi?” Zoya şaşırmişti. “Yani pek çok insan kolayca bu giysileri alabilir mi?”

“Evet, alabilir. Belki köylüler hariç diyeceğim ama diğer yandan bu kataloglar, en yakın mağazadan yüzlerce mil uzakta oturan çiftçiler için icat edilmiş.”

“Nasıl yani?”

“Bu katalogdan istediğini seçiyorsun ve parasını mağazaya gönderiyorsun; birkaç hafta sonra bir postacı, sipariş ettiğin şeyi kapına getiriyor.”

“Çar olmak gibi bir şey bu!” Zoya katalogu onun elinden aldı ve sayfaları çevirmeye başladı. “Oh! Burada daha çok şey var.” Çevirdiği sayfada 4 dolar doksan sekiz sente etek-cekete takım elbiseler vardı. “Bunlar da çok zarıfmış,” dedi.

“Sayfa çevirmeye devam et.”

Zoya; kadın paltoları, şapkaları, ayakkabıları, iç çamaşırları, pijamaları ve ipek çoraplarıyla dolu sayfalara hayretler içinde baktı: “Yani insanlar bunların *hepsini alabiliyor* mu?”

“Evet.”

“Fakat buradaki tek bir sayfada, bir Rus dükkânında bulabileceğinden çok daha fazla çeşit var!”

“Evet.”

Zoya, yavaş yavaş sayfaları çevirmeye devam etti. Aynı türden giysiler, erkekler için de vardı; sonra çocuklar için de vardı. Zoya parmağını, erkek çocuklar için kalın yünlü bir kışlık paltonun üstüne koydu; fiyatı on beş dolardı: “Bu fiyata, sanırım Amerika’daki her oğlanın bir paltosu vardır.”

“Büyük olasılıkla öyle.”

Giyimden sonra mobilya sayfalarına geçti. Yirmi beş dolara bir yatak alabiliyordun. Haftada elli dolar kazanıyorsan buradaki her şeyi alabilirdin. Ve katalog uzayıp gidiyordu. Ne kadar paran olursa olsun Sovyetler Birliği’nde

¹ Posta hizmetlerinin gelişmesiyle birlikte 1894 yılından itibaren Sears-Roebuck&Co. mağazası tarafından yayımlanmaya başlayan posta yoluyla alışveriş katalogu (çev. notu).

asla alamayacağın yüzlerce şey vardı: oyuncaklar ve oyunlar, güzellik malzemeleri, gitarlar, zarif koltuklar, el aletleri, renkli kapaklı romanlar, Noel süsleri, elektrikli ekmek kızartma makineleri...

Hatta traktör bile vardı. "Sence," dedi Zoya, "Amerika'daki herhangi bir çiftçi bir traktör istiyorsa onu *hemen alabilir* mi?"

"Parası varsa elbette."

"Yani, adını bir listeye yazdırıp birkaç yıl beklemesi gerekmiyor mu?"

"Hayır."

Zoya, kataloğu kapattı ve dikkatle Volodya'ya baktı: "İnsanlar bütün bunlara sahip olabiliyorlarsa neden Komünist olmak istesinler ki?"

"Güzel soru," dedi Volodya.

1946

Berlinli çocukların artık yeni bir oyunu vardı. Oyunun adı ise şöyleydi: *Komm, Frau* –yani– *Gel, Kadın*.

Erkek çocukların kız çocuklarını kovaladıkları bir düzine oyundan biriydi ama Carla bu oyunda yeni bir hareket olduğunu fark etmişti. Oğlanlar bir takım oluşturuyor ve bir kızı ebe seçiyorlardı. Kızı yakaladıklarında “*Komm, Frau!*” diye bağırıyor ve onu yere yatırıyorlardı. Sonra kızı yerde tutuyorlardı ve takımdan bir oğlan kızın üstüne çıkıp cinsel birleşme hareketleri yapıyordu.

Tecavüz ve iğfalın ne olduğunu bilmemesi gereken yedi sekiz yaşındaki çocuklar bu oyunu oynuyordu çünkü Kızıl Ordu askerlerinin Alman kadınlarına yaptığına şahit olmuşlardı. Her Rus, Alman dilindeki o tek sözü biliyordu: “*Gel, Kadın!*”

Ruslarla ilgili sorun neydi? Carla; Fransız, İngiliz, Amerikalı veya Kanadalı bir asker tarafından iğfal edilmiş hiçbir kıza rastlamamıştı. Muhtemelen onlar da yapmıştı ama Carla’nın tanıdığı on beş ve elli beş yaş arasındaki kadınların hepsi, en az bir Sovyet askeri tarafından iğfal edilmişti: annesi Maud, arkadaşı Frieda, Frieda’nın annesi Monika, hizmetçileri Ada... hepsi.

Ancak gene de şanslıydılar çünkü hâlâ yaşıyorlardı. Bir düzine adam tarafından saatler boyunca iğfal edilen bazı kadınlar ölmüştü. Carla, bir kızın iğfal sırasında *ısırlı maktan* öldüğünü bile duymuştu.

Sadece Rebecca Rosen bu iğfalden kurtulmuştu. Rusların Yahudi Hastanesi’ne girdikleri gün Carla onu korumuş ve sonrasında da Rebecca, von Ulrichlerin evinde yaşamaya başlamıştı. Ev, Berlin’in Sovyet bölgesindeydi ama Rebecca’nın gidecek başka bir yeri yoktu. Aylar boyunca bir suçlu gibi tavan arasında saklandı; sadece, barbar Ruslar sarhoş olup devrildikten sonra gecenin geç saatlerinde alt kata iniyordu. Carla, vakti olduğunda birkaç saatini tavan arasında geçirdi; birlikte iskambil oynadılar ve birbirlerine hayat hikâyelerini anlattılar. Carla ona ablalık etmek istedi ama

Rebecca... Carla'yı annesi yerine koydu.

Sonra Carla, gerçekten anne olacağını anladı.

Maud ve Monika, ellili yaşlarını sürüyorlardı ve Tanrı'nın insafıyla hamile kalacak yaşı çoktan geçmişlerdi. Ada'nın ise sadece şansı yaver gitmişti. Fakat hem Carla hem de Frieda, işgalcilerinden hamile kaldılar.

Frieda, bebeği aldırıldı.

Kürtaj yasa dışıydı ve bu konuda ölüm cezası öngören Nazi kanunları hâlâ yürürlükteydi. O yüzden Frieda, yaşlı bir "ebe kadın"a gitti ve beş sigara karşılığında çocuğu aldırıldı ama sonrasında, ağır bir enfeksiyona yakalandı ve neredeyse ölecekti; neyse ki Carla, hastanenin kıt malzemeleri arasından penisilin çalmayı başardı.

Carla ise bebeği doğurmaya karar verdi.

Duyguları, iki aşırı uç arasında çılgınca gidip geldi. Sabahları kusmaya başladığı dönemde, vücuduna tecavüz eden ve onu bu yüklerle baş başa bırakan hayvanlara öfke dolu küfürler yağdırdı. Diğer zamanlarda ise elleri karnının üstünde, oturup uzaklara baktı ve bebek elbiseleri düşündü. Sonra, bebeğin yüzünün ona işgalcilerden birinin suratını hatırlatmasından ve kendi çocuğundan nefret etmesine neden olmasından korktu. Acaba von Ulrich sülalesine benzeyen tarafları da olur muydu? Carla, hem endişe hem de korku hissetti.

Ocak 1946'da sekiz aylık hamileydi. Diğer pek çok Alman gibi o da üşüyordu, açtı ve yoksulluk içindeydi. Hamileliği belli olmaya başladığında hemşirelik görevini bırakmış ve sayıları milyonlarla ifade edilen işsizlere katılmıştı. Karneye bağlı erzak on günde bir dağıtılıyor, özel imtiyazları olmayanlar için günlük miktar 1.500 kalori üzerinden belirleniyordu. Elbette karneye dağıtılan yiyecekler için de para ödenmek zorundaydı. Ancak paran ve karnen olsa bile alınacak erzak bulunmayabiliyordu.

Carla, savaş sırasındaki casusluk hizmetlerini gerekçe göstererek Ruslardan özel imtiyaz istemeyi düşündü. Fakat Heinrich bunu denemiş ve ürkünç bir deneyim yaşamıştı. Kızıl Ordu İstihbaratı ondan, casusluğa devam ederek şimdi de ABD askeriyesine sızmasını istemişti. Heinrich bunu yapamayacağını söylediğinde çirkefleşmişler ve onu, çalışma kampına göndermekle tehdit etmişlerdi. Heinrich, İngilizce bilmediği için onların işine yaramayacağını öne sürerek paçasını kurtarabilmişti. Ve bu, Carla için bir uyarı olmuş; çenesini tutmanın daha güvenli olduğuna karar vermişti.

Bugün ise Carla ve Maud mutluydu çünkü çekmeceli bir şifonyer satmışlardı. *Jugendstil*¹ tarzda, Walter'ın ebeveyninin 1889 yılında evlenirken

¹ Genç tarz anlamında, 19. yüzyılda Almanya'da gelişen bir modern sanat tarzı (çev. notu).

satın aldığı, budak desenli meşe ahşabından yapılmış bir mobilyaydı. Carla, Maud ve Ada, ödünç aldıkları bir el arabasına şifonyeri yüklemişlerdi.

Evde hâlâ erkek yoktu. Erik ve Werner, ortadan kaybolan milyonlarca Alman askeri arasındaydı. Belki de ölmüşlerdi. Albay Beck, Doğu Cephesi'ndeki muharebede yaklaşık üç milyon Alman askerinin öldüğünü söylemişti, Carla'ya. Belki Sovyetler'e esir düşenler arasında da açlık, soğuk ve hastalık yüzünden bir o kadarı ölmüştü. Fakat Sovyetler Birliği'ndeki çalışma kamplarında çalışan ve hâlâ hayatta olan iki milyon Alman askeri vardı. Bazıları geri dönüyordu: Bunlar, ya nöbetçileri atlatıp kaçınayı başarmış ya da çalışamayacak kadar hasta oldukları için salıverilmiş adamlardı. Ve yerinden yurdundan olmuş binlercesi gibi, vatanlarına dönecek bir yol bulmak için bütün Avrupa'da berduş berduş dolaşan insanlara katılmışlardı. Carla ve Maud mektuplar yazıp Kızıl Orduya göndermiş ama hiçbir cevap alamamışlardı.

Carla, Werner döndüğünde neler olabileceği konusunda iki arada bir derede kalmış durumdaydı. Ona hâlâ âşıktı ve çaresizlik içinde, onun sağ ve salim olmasını diliyordu. Ama karnında bir işgalcinin çocuğunu taşıırken Werner'le yüz yüze gelmekten ölümüne korkuyordu. Her ne kadar bu hamilelik kendi hatası değilse de mantıksız bir utanç hissediyordu.

Üç kadın, cadde boyunca el arabasını iterken Rebecca'yı evde bırakmışlardı. Kızıl Ordunun yağma ve işgal âlemleri, nihayet kâbus doruğunu aşmıştı; ortalık biraz sakinleştiğinden Rebecca artık tavan arasında yaşamıyordu ama onun gibi güzel bir kızın sokakta dolaşması hâlâ güvenli değildi.

Bir zamanlar şık giyimli Alman seçkinlerinin gezinti yeri olan Unter den Linden Strasse üzerine Lenin ve Stalin'in dev fotoğrafları asılmıştı.

Berlin yollarının pek çoğu temizlenmişti ama yıkılan binaların enkazı her yüz metrede bir yığınlar hâlinde yükseliyordu; eğer Almanlar ülkelerini bir daha inşa etme fırsatı bulursa bu enkaz tekrar kullanılabilirdi. Dönümler ve dönümler genişliğindeki şehirde, evlerin çoğu yerle bir olmuştu; hatta bazı yerlerde koskoca bir ada parsel, dümdüzdü. Bu yıkımla başa çıkmak yıllar alacaktı. Enkaz içinde çürüyen binlerce ceset vardı ve çürüyen insan bedenlerinin mide bulandıran kokusu bütün yaz boyunca havada asılı kalmıştı. Şimdiyse sadece yağmur yağdıktan sonra duyuluyordu.

Bu arada Berlin şehri dört bölgeye bölünmüştü: Rus, Amerikan, İngiliz ve Fransız. Hâlâ ayakta kalan sağlam binaların pek çoğu işgal güçlerinin elindeydi. Berlin halkı ise nereyi bulursa oraya sığınıyordu ve genellikle de bu yerler, yıkılan binaların az hasarlı odaları oluyordu. Şehre tekrar su verilmeye başlamıştı; elektrik ise kesintili olarak veriliyordu ancak ısınmak

ve yemek pişirmek için yakacak bulmak çok zordu. Kırılıp odun yapılısa o şifonyer, oduna harcanacak para kadar kıymetli olabilirdi.

Şifonyeri, Fransız bölgesindeki Wedding'e götürmüş ve sevimli bir Parisli albaya bir karton Gitanes sigarası karşılığında satmışlardı. İşgalle birlikte paraları pul olmuştu çünkü Sovyetler ha bire para basıyordu; o yüzden her türlü alışverişte sigara kullanılıyordu.

Şimdi zafer kazanmış gibi bir duyguyla eve dönerken Maud ve Ada boş el arabasını itiyor, Carla da yanlarında yürüyordu. Arabayı itmekten her yanı ağrıyordu ama şimdi zengindiler: Bir karton sigara onları epey bir süre götürürdü.

Akşam oldu ve hava sıcaklığı donma derecelerine düştü. Eve dönüş yolunda biraz İngiliz bölgesine girdiler. Carla bazen, çektiği sıkıntıyı bilseler İngilizlerin annesine yardım edip etmeyeceğini düşünürdü. Diğer yandan Maud, yirmi altı yıldır Alman vatandaşıydı. Ağabeyi Kont Fitzherbert, zengin ve etkili bir adamdı ama Walter von Ulrich ile evlendiği için Maud'a destek olmayı reddetmişti; Kont Fitzherbert, inatçı bir adamdı ve tutumunu değiştirmesi mümkün görünmüyordu.

Küçük bir kalabalığa rastladılar: Otuz kırk kişilik, paçavralar içinde bir gruptu ve işgal güçlerince alıkonulan bir evin önündeydiler. Neler olduğunu anlamak için duran üç kadın, evin içinde bir parti verildiğini gördüler. Pencerelerden, ıslıl ıslıl aydınlanmış odaların içi görünüyordu: ellerinde içki kadehleriyle kahkahalar atan kadın ve erkekler, tepeleme yiyecek dolu tepsi-leri onların arasında dolaştıran garson kızlar.

Carla etrafına bakındı: Bekleyen kalabalığın çoğu, kadın ve çocuklardan oluşuyordu (Berlin'de erkek kalmamıştı, aslında bütün Almanya'da erkek kalmamıştı) ve cennet kapısının dışında bekleyen kovulmuş günahkârlara benziyorlardı. Çok acıklı bir sahneydi gerçekten.

"Bu kadarı da ayıp," dedi Maud ve evin kapısına giden patikada yürüme-ye başladı.

Kapıdaki İngiliz nöbetçi, Maud'un önüne geçti ve "*Nein, nein,*" dedi. Muhtemelen bundan fazla Almanca bilmiyordu.

Maud, tıpkı genç kızken konuştuğu gibi İngiliz aristokratlarının kütür kütür İngilizcesiyle konuşarak "Derhâl Komutanınızla görüşmem gerekiyor," dedi, nöbetçiye.

Carla, annesinin duruş ve cesaretine bir kez daha hayran oldu.

Nöbetçi Maud'un yıpranmış paltosuna kuşkuyla baktı ama sonra kapıyı çaldı. Kapı açıldı ve iki surat görüldü. "Bu İngiliz Hanım Komutanla konuşmak istiyor," dedi nöbetçi.

Biraz sonra, kapı tekrar açıldı ve iki kişi görüldü. Bir İngiliz subayı ile karısının karikatürü gibi görünüyordı: Subay koca, siyah papyonlu bir askerî tören elbisesi giymiş; karısı da uzun bir elbise üstüne inci kolye takmıştı.

“İyi akşamlar,” dedi Maud. “Partinizi böldüğüm için fevkalade üzgünüm.”

Karı-koca, böyle klas bir İngilizce konuşan ama paçavralar içinde olan kadına şaşkın şaşkın baktı.

Maud devam etti: “Sadece, dışarıdaki bu talihsiz insanlara ne yaptığınızı görmeyi istedin.”

Karı-koca kalabalığa baktı.

“Tanrı aşkına! Hiç olmazsa perdelerinizi çekin,” dedi Maud.

Biraz sonra komutanın karısı konuştu: “Aman Tanrı’m George, korkunç bir ayıp mı yaptık?”

“İstemedim öyle oldu, sanırım,” dedi Komutan, ters ters.

“Onlara yiyecek göndererek bunu telafi etmemiz mümkün mü?”

“Evet,” dedi Maud, çabuk çabuk. “Bu, hem bir lütuf olur hem de bir özür yerine geçer.”

Subay, kuşkulu görünüyordu. Muhtemelen, açlıktan ölen Almanlara kanepe ikram etmek bilmem hangi yönetmeliğe aykırıydı.

Karısı yalvardı: “George, sevgilim, bunu yapabilir miyiz?”

“Ah, pekâlâ,” dedi kocası.

Kadın tekrar Maud’a döndü: “Dikkatimizi çektiğiniz için teşekkür ederiz. Böyle bir şeye sebep olmak istemezdik.”

“Bir şey değil,” dedi Maud ve patikaya inip geri yürümeye başladı.

Birkaç dakika sonra içerideki misafirler, sandviç ve pasta ya da kek dolu tabaklarıyla dışarı çıktı ve açlıktan ölmek üzere olan insanlara ikram ettiler. Carla sırttı. Annesinin utanmazlığı meyvesini vermişti. Büyük bir dilim meyveli pasta aldı; kurt gibi yedi. O tek dilim pastanın içinde, son altı aydır yediğinden daha fazla şeker olmalıydı.

Evin perdeleri çekildi, misafirler eve geri döndü ve kalabalık dağıldı. Maud ve Ada, el arabasının kollarından tutup tekrar itmeye başladılar. “Harikaydın, anne,” dedi Carla. “Tek bir öğleden sonrada hem bir karton Gitanes hem de bedava yemek!”

Sovyetler dışındaki işgal gücü askerlerinin sadece bir kaçı Almanlara karşı zalimce davranıyor, diye düşünüyordu Carla. Buna şaşıırıyordu. Amerikan askerleri, çikolata dağıtıyordu. Hatta Alman işgali altında oldukları dönemde kendi çocukları açlık çeken Fransızlar bile, çoğu kez insaniyet gösteriyordu. Biz Almanların komşularımıza yaşattığımız onca sefaletten

sonra, diye düşündü, bizden nefret etmemeleri hayret edilecek bir şey. Belki de Nazilerden, Kızıl Ordudan ve hava saldırıları ile yaşadıklarımızdan sonra yeterince ceza gördüğümüzü düşünüyorlardır.

Eve geç vakitte varabildiler. El arabasını, onu ödünç veren komşuya bıraktılar ve kullanma bedelini yarım paket sigarayla ödediler.

Çok şükür ki hâlâ ayakta duran evlerine girdiler. Pencerelerde cam yoktu ve cephe kaplama taşları kabarmıştı ama evin kendisi yapısal bir hasara uğramamıştı ve soğuk havayı dışarıda tutuyordu.

Gelgelelim dört kadın mutfakta yaşıyordu. Geceleri, koridordan mutfağa sürükledikleri döşeklerde yatıyorlardı. Tek bir odayı ısıtmak bile çok zor olduğundan evin geri kalanını ısıtmaya uğraşmıyorlardı. Eskiden, mutfak kuzinesinde kömür yakarlardı ama şimdi kömür bulmak mümkün değildi. Gerçi kuzinede başka şeylerin de yanabildiğini öğrenmişlerdi: kitap, gazete, kırılmış mobilyalar, hatta tül perdeler.

İkişer ikişer yatıyorlardı: Carla ile Rebecca ve Maud ile Ada.

Rebecca, ebeveyninin ölümünden sonraki gece yaptığı gibi sık sık Carla'nın kollarında ağlaya ağlaya uyuyordu.

Uzun bir yol yürümek Carla'yı yormuştu; hemen yatağa uzandı. Ada, Rebecca'nın tavan arasından getirdiği eski dergilerle kuzinenin ateşini harlattı. Maud, öğlenden kalan fasulye çorbasına su ekledi ve akşam yemeği için ısıttı.

Çorba içmek için dik oturan Carla, karnında ani ve keskin bir sancı hissetti. *Bu, el arabasını itmenin bedeli değil,* diye düşündü. Bu, başka türlü bir sancıydı. Günün tarihine baktı ve Yahudi Hastanesi'ndeki günden beri ne kadar zaman geçtiğini hesapladı.

"Anne," dedi, korku içinde, "bebek geliyor."

"Fazla erken!" dedi Maud.

"Otuz altı haftalık hamileyim ve karnım kasılıyor."

"O zaman hemen hazırlanalım."

Ada, yemek salonundan ahşap bir sandalye getirdi. Bombalanmış bir binadan, eline uyan bir çelik parçası edinmişti ve onu çekiç niyetine kullanıyordu. Sandalyeyi ele gelir parçalara ayırıp ateşi biraz daha harlattı.

Carla, ellerini şiş göbeğine koydu. "Havaların ısınmasını bekleseydin ya çocuk," dedi.

Çok geçmeden üşüdüğünü hissedemeyeceği kadar fazla ağrısı vardı. Herhangi bir şeyin bu kadar acı verebileceğini bilmiyordu.

Ne de öyle bir ağrının bu kadar uzun sürebileceğini biliyordu.

Bütün gece ağrı çekti.

Carla inlerken ve bağırırken Maud ve Ada, münavebeli olarak onun elini tuttular. Rebecca, ödü patlamış gibi bembeyaz bir suratla doğumu izledi.

Sabahın gri ışıkları mutfağın camsız pencerelerine bantlanmış gazete kâğıtları arasından içeriye dolarken en nihayet bebeğin kafası görüldü. Ağrısı hemen kesilmese bile Carla, daha önce hiç tatmadığı derecede büyük bir rahatlama dalgası hissetti.

Son bir ıkınma işkencesinin ardından Maud, bacaklarının arasındaki bebeği çıkardı.

“Bir oğlan,” dedi annesi. Bebeğin yüzüne üfledi ve oğlan ağzını açıp bağırdı.

Maud, bebeği Carla’ya verdi ve salondan yastıklar getirerek onu döşeğin üstünde dik oturttu.

Bebeğin, kara renkli gür saçları vardı.

Maud, kordonu bir parça pamuklu iple bağlayıp kesti. Carla, bluzunun düğmelerini çözdü; bebeği göğsüne götürdü. Yeterince sütü olup olmaya-çağı endişesi içindeydi. Göğüsler, irileşmeli ve hamileliğinin sonuna doğru uçlarından süt sızmaya başlamalıydı ama böyle bir şey olmamıştı; belki bebek biraz erken doğmuş olduğu için belki de Carla yeterince beslenemediği için öyleydi. Ama bebek bir iki çektikten sonra Carla tuhaf bir acı hissetti ve sonra sütü gelmeye başladı.

Çok geçmeden küçük oğlan uyudu.

Ada, bir kâse ılık su ve bir bez getirdi; küçük oğlanın yüzünü, kafasını ve sonra da vücudunu sildiler.

Rebecca fısıldadı: “Çok güzel bir bebek.”

“Anne,” dedi Carla, “adını Walter koyalım mı?”

Bir yarayı deşmek için söylememişti ama Maud kendini kaybetti: Yüzü buruştu, öne eğilip iki kat oldu ve derin hıçkırıklarla ağlamaya başladı. “Özür dilerim,” diyecek kadar kendini toparladıktan sonra tekrar kederle sarsıldı. “Ah, Walter, canım Walter’ım,” dedi, ağlarken.

Nihayet ağlaması hafifledi. “Özür dilerim,” dedi, tekrar. “Üzüntü yaratmak istemedim. Sadece babanın da bebeği görmesini isterdim, hepsi bu. Bu hiç adil değil.”

Ada, *Eski Ahit*’in *Eyüp Kitabı*’ndan bir alıntı yaparak ikisini de şaşırttı. “*Rab verdi ve Rab aldı,*” dedi, “*Rabbin adına övgüler olsun.*”

Carla, Tanrı’ya inanmıyordu –bu isme layık hiçbir Kutsal, Nazilerin ölüm kamplarına izin vermezdi– ancak gene de Ada’nın alıntısında bir huzur buldu. Bu sözler, doğumun acısı ve ölümün kederi dâhil insan hayatındaki her şeyi kabul etmekle ilgiliydi. Maud da bu sözlerde teselli bulmuş

gibiydi, biraz daha sakinleştii.

Carla, bebek Walter'a taparcasına baktı: Önüne ne türden zorluklar çıkarsa çıksın ona bakacağına, onu besleyeceğine ve onu sıcak tutacağına yemin etti. Bugüne kadar doğmuş en harika çocuktı; Carla onu ebediyen sevecek ve bağrına basacaktı.

Bebek uyandı, Carla memesini bebeğin ağzına verdi. Minik Walter, dört kadın hayranlıkla onu seyrederken huzur içinde ve ağzıyla *cork cork* sesler çıkararak annesini emdi. Bir süre, loş ışıklı ılık mutfakta başka hiçbir ses duyulmadı.

(ii)

Yeni bir Parlamento Üyesinin parlamentoda yaptığı ilk konuşmaya, *maiden speech* denir ve genellikle yavan bir konuşma olur. Belli şeylerin mutlaka söylenmesi gereken ve basmakalıp sözlerin tekrarlanıp durduğu bir konuşmadır; geleneksel olarak tartışmalı ya da tartışma yaratacak konulara girilmez. Kendi partisinden ve rakip partilerden üyeler yeni üyeyi tebrik eder; gelenekler gözetilir ve aradaki buzlar kırılarak kaynaşılır.

Lloyd Williams; ilk gerçek konuşmasını birkaç ay sonra, Ulusal Sigorta Kanunu müzakereleri sırasında yaptı. Böyle bir konuşma yapmak, daha ürkütücüydü elbette.

Konuşmasını hazırlarken aklında iki hatip vardı:

Dedesi Dai Williams, konuşurken İncil dilini ve ritmini kullanırdı. Sadece şapelde değil –ve belki de özellikle– kömür işçilerinin yaşadığı zorluk ve adaletsizlikler hakkında konuşurken de bunu yapardı. Zengin anlamlı –*emek, uğraş, günah, tamah* gibi– kısa kelimeleri kullanmayı sever; *yürekten, çukurdan ve kabirden* bahsederdi.

Churchill de böyle konuşurdu ama o, Dai Williams'ta rastlanmayan bir nükte de katardı konuşmasına. Churchill'in uzun ve tumturaklı cümleleri, genellikle hiç beklenmedik tersine anlamlarla biterdi. 1926 yılındaki Genel Grev sırasında hükümet gazetesi *British Gazette*'in editörüyken sendikacıları şöyle uyarmıştı: “Şunu aklınıza iyice sokun: Eğer siz, bir daha bizim başımıza bir genel grev sararsanız biz de sizin başınız başka bir *British Gazette* sararız!”

¹ 3 Mayıs günü başlayan genel greve giden ilk işçiler matbaa çalışanları olunca gazeteler küçülüp kısıldı ve Dönemin Maliye Bakanı Churchill'in inisiyatifiyle hükümet, resmi bir yayın çıkarmaya karar verdi. Grevcileri kınamakta oldukça etkili bir propaganda aracına dönüşen, sadece 5-13 Mayıs 1926 tarihleri arasında çıkan ve 200 bin ile 2 milyon arasında basan bu gazete, İngiliz tarihinin en kısa ömürlü gazetelerinden biri oldu ve son sayısı da “Genel Grev Bitti” manşetiyle çıktı.

Bir konuşmada böyle sürprizler olması gerektiğine inanıyordu Lloyd. Bu sürprizler, bir kekin içindeki üzüm taneleri gibiydi.

Fakat konuşmak için ayağa kalktığında özene bezene yogurduğu cümleler birdenbire gerçek dışı göründü. Besbelliydi ki onu dinleyenler de aynı şeyi hissediyordu ve salondaki elli ya da altmış MP'nin yarım kulakla dinlediğini fark etti. Bir an için paniğe kapıldı: Temsil ettiği insanlar için muazzam bir önem taşıyan bir konu, nasıl böylesine sıkıcı olabilirdi?

Hükûmetin oturduğu ön sırada, şimdi Okullar Bakanı olan annesini ve Kömür Bakanı olan dayısını görebiliyordu. Dayısı Billy Williams'ın, iş hayatına on üç yaşında ve bir kömür madeninde başladığını biliyordu. Tŷ Gwyn'de yer silmeye başladığında annesi Ethel de o yaşlardaydı. Buradaki müzakere, tumturaklı cümleler kurulacak bir konu değildi; bu, onların hayatlarıyla ilgili bir konuydu.

İlk dakikadan sonra, yazdığı konuşmayı bıraktı ve doğaçlama konuşmaya başladı. Emekçi sınıfı ailelerin, bir maluliyet ya da işsizlik sonucunda nasıl sefaletle düştüklerine ilişkin Güney Galler kömür havzasında ve Londra East End'de ilk elden şahit olduğu görüntüleri anlattı. Sesi, duygularını ele verdi ve bu yüzden bir miktar utandı ama konuşmaya devam etti. Kendisini dinleyenlerin dikkat kesildiğini fark etti. Fakruzaruret korkusunu ilelebet yok edecek kapsamlı bir istihdam sigortası rüyasıyla İşçi Hareketi başlatan dedesinden ve diğerlerinden bahsetti.

Yerine oturduğunda alkışlar patladı.

Ziyaretçi balkonundaki karısı Daisy, gururla gülümsedi ve başparmağını havaya kaldırarak ona bir beğeni işareti yolladı.

Lloyd, müzakerelerinin geri kalanını derin bir tatmin duygusuyla dinledi.

Bir MP olarak ilk gerçek sınavını geçtiğini hissetti.

Oturum sona erip lobiye çıktığında yanına İşçi Partili bir *Whip* (vekillerin doğru şekilde oy kullanmalarını sağlamaktan sorumlu görevli) yaklaştı ve konuşması nedeniyle Lloyd'u tebrik ettikten sonra sordu: "Bir *parlamento özel sekreteri* olmak ister miydiniz?"

Lloyd, müthiş heyecanlandı. Her bakanın ve Dışişleri Bakanının en az bir tane, kısaca PPS¹ denen parlamento özel sekreteri olurdu. Aslında PPS'lerin görevi, bir çanta taşıyıcısı olmaktan sadece biraz öteydi ama bu görev genellikle bakan olarak atanmaya kadar giden yolda ilk adımdı. "Şeref duyarım," dedi Lloyd. "Kiminle çalışacağım?"

"Ernie Bevin."

¹ Parliamentary Private Secretary (çev. notu).

Lloyd, böylesine bir şansa asla inanamazdı. Bevin, Dışişleri Bakanıydı ve Başbakan Attlee'nin en yakın çalışma arkadaşıydı.

Bu iki adam arasındaki samimi ilişki muhalefet açısından dikkat çekici bir meseleydi. Attlee orta sınıftan geliyordu: Bir avukatın oğluydu, Oxford mezunuydu, Birinci Dünya Savaşı'nda subaydı. Bevin ise bir ev hizmetçisinin gayrimeşru oğluydu, babasının kim olduğunu hiçbir zaman öğrenememişti, on bir yaşında çalışmaya başlamıştı, Ulaşım ve Genel İşçi Sendikası gibi bir devin kurucusuydu. Fiziksel açıdan ise bunun tam tersiydiler. Attlee: ince ve şık, sessiz, ağırbaşlı. Bevin ise kocaman, uzun boylu, kuvvetli, kilolu ve kahkahası gümbürdeyen bir adamdı. Dışişleri Bakanı, Başbakana "ufak Clem" diye hitap ederdi. Gelgelelim birbirlerine sadık, sağlam iki müttefiktiler.

Bevin, hem Lloyd'un hem de milyonlarca sıradan İngiliz'in kahramanıydı. "Bundan daha çok isteyeceğim bir şey olamaz," dedi Lloyd, "ama Bevin'in hâlihazırda bir PPS'i yok mu?"

"İki PPS'e ihtiyacımız var," dedi Whip. "Yarın sabah saat dokuzda Dışişleri Bakanlığına gidin ve işe başlayın."

"Teşekkür ederim!"

Lloyd, meşe lambrili koridorda hızla yürümeye başladı; annesinin ofisine gidiyordu. Oturumdan sonra Daisy ile orada buluşmayı kararlaştırmışlardı. "Anne!" dedi, içeri girer girmez. "Ernie Bevin'e PPS oldum!"

Sonra, Ethel'in yalnız olmadığını fark etti. Kont Fitzherbert de oradaydı. Fitz, tikslenme ve sürpriz karşımı bir ifadeyle Lloyd'a baktı.

Lloyd da fazlasıyla şaşkıncı ama o hâlde bile, babasının mükemmel kesimli uçuk gri elbisesini ve kruvaze yeleğini fark etti.

Dönüp annesine baktı. Ethel gayet sakindi. Bu karşılaşmanın annesi için bir sürpriz olmadığı besbelliydi. Hatta bunu annesi ayarlamış olmalıydı.

Kont da aynı sonuca varmıştı: "Bu ne böyle Ethel?"

Lloyd, kanını taşıdığı adama baktı. Bu utanç verici durumda bile Fitz, dengeli ve ağırbaşlıydı. Somme Muharebesi'nde edindiği sarkık gözkapağına rağmen yakışıklı bir adamdı. Fitz, Somme'nin bir diğer sonucu olan bastonuna dayandı. Birkaç ay sonra altmış yaşına girecek bir adamdı ama tertemiz bakımlıydı, ağaran saçları özenle tıraş edilmişti, gümüşü kravatı mükemmel bağlanmıştı, siyah ayakkabıları pırıl pırıldı.

Lloyd da daima böyle bakımlı görünürdü. *Bu tarafımın nereden geldiği belli*, diye düşündü.

Ethel, gidip Fitz'in yakınında durdu. Lloyd, bu hareketin ne anlama geldiğini anlayacak kadar iyi tanıyordu annesini. Bir adamı bir şeye ikna et-

mek istediğinde genellikle sevimliliğini kullanırdı. Gelgelelim annesinin, bir zamanlar onu istismar edip yüzüstü bırakan birine karşı bu kadar sıcak davranmasından hoşlanmadı.

Ethel, "Boy'un ölümünü duyduğumda çok üzüldüm," dedi, Fitz'e. "Çocuklarımızdan daha değerli bir şey yok, değil mi?"

"Gitmeliyim," dedi Fitz.

O ana kadar Lloyd, Fitz'i sadece yanından geçerken görmüştü. Daha önce onunla hiç bu kadar uzun bir süre aynı yerde bulunmamış ve hiç bu kadar çok kelimesini duymamıştı. Büyük bir rahatsızlık hissetmesine rağmen büyülenmişti. Şimdi huysuz ve suratsız olsa da Fitz'in müthiş bir çeciciliği vardı.

"Lütfen Fitz," dedi Ethel. "Hiçbir zaman kabul etmediğin bir oğlun var –gurur duyman gereken bir evlat."

"Bunu yapmamalıydın, Ethel," dedi Fitz. "Bir adamın, gençlik hatalarını unutmaya hakkı vardır."

Lloyd, utancından çöktü ama annesi susmadı: "Neden unutmayı isteye-sin ki? Onun bir hata olduğunu biliyorum ama şimdi ona bak bir kere –bir Parlamento Üyesi, az önce müthiş bir konuşma yaptı ve Dışişleri Bakanına PPS atanmış."

Fitz, inatla Lloyd'a bakmadı.

Ethel devam etti: "Aramızda geçenler anlamsız bir oynaşmaymış gibi davranmaya çalışıyorsun ama gerçeği sen de biliyorsun. Evet, genç ve aptaldık ve –en az senin kadar ben de– azgındık ama birbirimizi sevdik. Gerçekten birbirimize âşık olduk, Fitz. Bunu kabul etmelisin. Kendinle ilgili gerçeği inkâr edersen ruhunu da kaybedeceğini bilmiyor musun?"

Lloyd, Fitz'in yüzündeki ifadenin öylesine bir vurdumduymazlık olmadığını gördü. Kendini kontrol etme mücadelesi veriyordu. Annesinin, problemin doğru yerine parmak bastığını anladı. Fitz, gayrimeşru bir çocuğunun olmasından çok fazla utanıyor değildi; sadece, bir hizmetçiye âşık olduğunu kabul etmeyecek kadar gururluydu. *Muhtemelen annemi karısından daha çok sevmiş, diye düşündü Lloyd. Ve bu da sosyal hiyerarşiye ilişkin en temel inançlarını sarsıyor.*

Lloyd, ilk kez konuştu: "Son anında Boy'un yanımdaydım, efendim. Cesurca öldü."

Fitz, ilk kez Lloyd'a baktı: "Benim oğlumun senin takdirine ihtiyacı yok."

Lloyd, suratına bir şamar yemiş gibi hissetti.

Ethel bile çok şaşırılmıştı. "Fitz!" dedi. "Nasıl bu kadar acımasız olabilir-sin?"

Tam o anda Daisy içeri girdi. "Selam, Fitz!" dedi, kaygısız bir neşeyle. "Galiba benden kurtulduğunu sanıyordun ama şimdi gene benim kayınpederimsin. Ne hoş, değil mi?"

"Fitz'i, Lloyd'un elini sıkmaya ikna etmeye çalışıyordum," dedi Ethel.

"Ben, sosyalistlerle el sıkışmaktan uzak dururum," dedi Fitz.

Ethel beyhude uğraşıyordu ama vazgeçmeye niyeti yoktu: "Ona bak ve sana ne kadar benzediğini gör! Sana benziyor, senin gibi giyiniyor, senin gibi politikayla ilgileniyor –belki Dışişleri Bakanı bile olur ki bu, senin de hep olmak istediğin şey!"

Fitz'in suratı biraz daha asıldı: "Artık büyük ihtimalle Dışişleri Bakanı olamayacağım." Kapıya yürüdü. "Ve devletin o büyük ofisinin başına Bolşevik bir piç geçerse bu beni hiç memnun etmez!" Kapıdan çıkıp gitti.

Ethel ağlamaya başladı.

Daisy, Lloyd'a sarıldı. "Çok üzgünüm," dedi.

"Merak etme," dedi Lloyd, "ne üzüldüm ne de bozuldum." Bu doğru değildi ama bir zavallı gibi görünmek istemiyordu. "O beni uzun zaman önce reddetti." Taparcasına bir sevgiyle Daisy'ye baktı. "Etrafımda beni bu kadar çok seven başka insanlar olduğu için çok şanslıyım."

Gözyaşları içindeki Ethel, "Benim hatam oldu," dedi. "Ondan buraya gelmesini istememeliydim. Böyle kötü bir sonuca varacağını bilmeliydim."

"Boş verin," dedi Daisy. "Benim iyi bir haberim var."

Lloyd gülümsedi: "Neymiş?"

Daisy, Ethel'e baktı: "Buna hazır mısınız?"

"Sanırım."

"Hadi söyle," dedi Lloyd, "Neymiş?"

"Bir bebeğimiz olacak!"

(iii)

Carla'nın ağabeyi Erik, o bahar eve geldi ama ölmek üzereydi. Sovyet çalışma kampında tüberküloza yakalanmıştı ve çalışmayacak kadar hasta olduğu için onu serbest bırakmışlardı. Haftalardır yük trenlerinde yolculuk ederken ve onu da almaları için kamyonculara yalvarırken doğru dürüst uyumamıştı. Von Ulrichlerin evine yalın ayak ve pis giysilerle ulaştı. Yüzü, kuru kafaya dönmüştü.

Ama ölmedi: Belki onu seven insanların yanında olduğu için, belki kışın bahara dönmesiyle gelen ılık hava yüzünden, belki de sadece dinlenebildiği için; fakat her ne sebeple olursa olsun öksürmesi gitgide azaldı ve evde bazı

pencerelerin kırılan çerçeveleri ile çatıdaki kiremitlerini onaracak, tıkanmış boruları açacak kadar güç topladı.

Şans eseri, o yılın başında Frieda Franck de turnayı gözünden vurdu. Babası Ludwig Franck, fabrikasını yerle bir eden bir hava bombardımanı sırasında ölmüştü ve bir süre için Frieda ile annesi de diğer herkes gibi sefaletle düştüler. Fakat Frieda, hemşire olarak Amerikan bölgesinde iş buldu. Çok geçmeden de Carla'ya; küçük bir grup Amerikalı doktorun ondan, gelirinden pay almak suretiyle ihtiyaç fazlası gıda ve sigaralarını karaborsada satmasını istediğini söyledi. Ondan sonra da Frieda her hafta, Carla'nın evine küçük bir sepet malzemeye geldi ve sıcak tutacak giysiler, el feneri pilleri, mum, kibrit, sabun, domuz pastırması, çikolata, elma, pirinç, şeftali konserveleri getirdi. Maud, yiyecekleri evdeki herkese paylaştırırken Carla'ya iki pay verdi. Carla, bunu kabul etmekte hiç tereddüt etmedi; kendi iyiliği için değil elbette, bebek Walli'yi besleyebilmek için.

Frieda'nın bu yasa dışı yardımları olmasa Walli o kışı çıkaramayabilirdi.

Küçük Walter hızla değişiyordu. Doğduğunda kafasını kaplayan kara saçlar dökülmüş, yerine düz ve sarı saçlar çıkmaya başlamıştı. Altı aylık olduğunda ise Maud'un o güzelim gözlerine çok benzeyen yeşil gözleriyle bakıyordu. Walli'nin yüzü biçimlenirken Carla, gözlerinin dış kenarındaki deri kıvrımlarının çekik gözlü görünmesine neden olduğunu fark etti. *Acaba babası bir Sibiryalı mıydı*, diye merak etti. Carla, onu iğfal eden adamların hepsinin yüzünü hatırlamıyordu çünkü çoğu zaman gözlerini kapatmıştı.

Fakat artık o adamlardan nefret etmiyordu. Çok tuhaftı ama Walli'yi doğurduğu için öyle mutluydu ki başından geçenlerden üzüntü bile duymuyordu neredeyse.

Rebecca, Walli'ye bayılıyordu ve şimdi sadece on beş yaşında olmasına rağmen annelik duyguları gelişmeye başlamıştı. Carla'nın bebeği yıkamasına ve giydirmesine hevesle yardım ediyor, sürekli Walli'yle oynuyordu. Bebek de Rebecca'yı gördüğünde keyifle gurulduyordu.

Erik, kendini yeterince güçlü hisseder hissetmez Komünist Partiye üye oldu.

Carla buna çok şaşırdı. Sovyetler'in elindeyken çektiği onca acıdan sonra böyle bir şeyi nasıl yapabilmişti? Fakat ağabeyi, on yıl önce Naziler hakkında nasıl konuşuyorduysa Komünistler hakkında da öyle konuşuyordu. Carla, ağabeyinin gerçeği görmesinin bu defa çok uzun sürmemesini diledi.

Müttefikler, Almanya'nın demokratik bir düzene dönmesi konusunda kararlıydı ve Berlin için yerel seçimler 1946'nın ileri bir tarihine planlanmıştı.

Carla, kendi halkı idareyi ele almadıkça bu şehrin normale dönemeyeceğini düşünüyordu. O yüzden, yerel seçimlerde Sosyal Demokrat Partiden aday olmaya karar verdi. Berlinliler, Sovyet işgalcilerin demokrasi konusunda garip bir anlayışları olduğunu çabuk fark etti. Sovyetler, geçen kasımda Avusturya'da yapılan seçimlerde alınan sonuçlara çok şaşırmişti. Avusturyalı Komünistler, Sosyalistlerle başa baş bir sonuç alacaklarını beklemiş ama 165 sandalyeden sadece dördünü almışlardı. Görünüşe bakılırsa seçmenler, Kızıl Ordudan gördükleri zulüm yüzünden Komünizmi suçluyordu. Almanya'da da benzer bir sonuç çıkmasından endişelenen Sovyetler, *birleşik cephe* adını verdikleri bir oluşumla Komünistler ve Sosyal Demokratların bir araya gelmesini önerdi. Ağır baskılara rağmen Sosyal Demokratlar bunu reddetti. Doğu Almanya'da Ruslar -tıpkı 1933'te Nazilerin yaptığı gibi- Sosyal Demokratları tutuklamaya başladı ve orada bu birlikteliği sağladılar. Ancak Berlin seçimleri dört Müttefik ülkenin gözetimi altında olduğundan Sosyal Demokratlar ayakta kalabildi.

Havaların ısınmaya başlamasıyla Carla da erzak kuyruklarındaki nöbetine geri döndü. Bir yastık kılıfına sardığı (çünkü bebeğe giydirecek giysi yoktu) Walli'yi de yanında götürüyordu.

Bir sabah evden birkaç sokak ötedeki patates kuyruğunda beklerken Carla, yolcu koltuğunda Frieda'nın oturduğu bir Amerikan cipinin gelip durduğunu gördü. Kelleşmeye başlamış orta yaşlı cip sürücüsü, Frieda'yı dudaklarından öptü ve Frieda cipten indi. Kolsuz bir mavi elbise ve yeni ayakkabılar giymişti. Frieda, elinde küçük bir sepetle hızlı hızlı von Ulrichlerin evine yürüdü.

Carla bir anda neler olduğunu anladı. Frieda, küçük bir grup doktor için karaborsada mal satıyor değildi; o, Amerikalı bir subayın ücretli metresiydi.

Görülmedik bir şey değildi elbette. Binlerce güzel Alman kızı, aynı seçeneklerle yüz yüze kalmıştı: *Ya ailenin aklıktan ölüşünü seyret ya da cömert bir subayla yat*. Alman işgali sırasında Fransız kadınları da aynı şeyi yapmıştı: Almanya'da kalan subay karıları, bu konudan acı acı bahsetmişlerdi.

Gelgelelim Carla, gene de dehşete düştü. Frieda'nın, Heinrich'e âşık olduğunu sanıyordu. Hayat biraz normalleşmeye yüz tuttuğunda evlenmeyi planlıyorlardı. Carla, kalbinde bir ağrı hissetti.

Kuyruğun başına ulaştı, patates tayını ald ve çabuk çabuk eve döndü.

Frieda'yı üst kattaki kabul salonunda buldu. Erik o salonu temizlemiş ve pencereleri -camdan sonraki en iyi malzeme- gazete kâğıdıyla kaplamıştı. Perdeler, uzun zaman önce yatak çarşafına dönüşmüştü; döşeme kumaşları yıpranıp solmuş olsa da koltuk ve sandalyelerin çoğu, hâlâ varlıklarını sür-

dürüyordu. Mucize eseri, kuyruklu piyano da hâlâ yerinde duruyordu. Bir Rus subayı piyanoyu görmüş ve ertesi gün bir vinçle gelip piyanoyu pence-
reden dışarı çıkaracağını ilan etmişti ama gelmemişti.

Frieda, hemen Walli'yi Carla'nın kucğından aldı ve ona *A, B, C, die Katze lief im Schnee* şarkısını söylemeye başladı. Carla, henüz çocukları olmayan Rebecca ve Frieda gibi kadınların Walli'ye doyamadıklarını gö-
rüyordu. Maud ve Ada gibi çocuk sahibi olmuş kadınlar ise Walli'yi çok
seviyor ama onunla daha pratik yöntemlerle ilgileniyorlardı.

Frieda, piyanonun kapağını kaldırdı; bir yandan şarkı söylerken bir yan-
dan da Walli'nin tuşlara dokunmasını sağlamaya çalışıyordu. Piyano, yıllar-
dır çalınmamıştı. Son öğrencisi Joachim Koch'un ölümünden sonra Maud,
piyanoya elini sürmemişti.

Birkaç dakika sonra Frieda, Carla'ya sordu: "Biraz soğuk duruyorsun,
sorun nedir?"

"Bize getirdiğın yiyecekleri nereden bulduğunu biliyorum," dedi Carla.
"Sen karaborsacı falan değilsin. Öyle değil mi?"

"Elbette öyleyim," dedi Frieda. "Sen neden bahsediyorsun?"

"Bu sabah seni bir cipten inerken gördüm."

"Albay Hicks, beni buraya kadar getiriverdi."

"Albay Hicks, seni dudaklarından öptü."

Frieda başka tarafa baktı: "Daha önce inmem gerektiğini biliyordum.
Amerikan bölgesinden buraya kadar yürümeliydim."

"Frieda, Heinrich'e ne olacak?"

"Asla öğrenemeyecek! Yemin ederim, çok daha dikkatli olacağım."

"Ona hâlâ âşık mısın?"

"Elbette! Biz evleneceğiz."

"Öyleyse neden..?"

"Yeterince sıkıntı çektim! Güzel elbiseler giyip gece kulüplerine gitmek
ve dans etmek istiyorum."

"Hayır, istemiyorsun!" dedi Carla, kendinden çok emin bir tavırla. "Bana
yalan söyleyemezsin Frieda, biz çok uzun bir süredir arkadaşız. Bana ger-
çeğı söyle."

"Gerçeğı?"

"Evet, lütfen."

"Emin misin?"

"Eminim."

"Walli için yaptım."

Carla, şok içinde yutkundu. Bu hiç aklına gelmemişti ama şimdi daha iyi

anlıyordu. Frieda'nın, arkadaşı ve bebeği için böyle bir fedakârlık yapacağına inanmakta hiçbir güçlük çekmezdi.

Ancak kendini bombok hissetti. Bu durumda, Frieda'nın kendini bir fa-hişeye dönüştürmesinden kendisi de sorumlu oluyordu. "Bu korkunç bir şey!" dedi Carla. "Bunu yapmamalıydın –bir şekilde idare ederdik."

Frieda, kucağında bebekle birdenbire piyano taburesinden ayağa fırlarken "Hayır, idare edemezsiniz!" diye patladı.

Walli korktu ve ağlamaya başladı. Carla bebeği alıp sırtını sıvazlayarak onu sakinleştirmeye çalıştı.

"İdare edemezsiniz," dedi Frieda, daha sakın bir sesle.

"Nereden bilebilirsin ki?"

"Bütün kış boyunca, gazete kâğıtlarına sarılmış çıplak bebekler getirildi hastaneye; hepsi de açlık ve soğuktan ölmüştü. Onlara bakmaya bile katlanamadım."

"Aman Tanrı'm," dedi Carla, Walli'ye sıkıca sarılarak.

"Donarak öldüklerinde tuhaf bir mavimsiliğe bürünüyorlar."

"Kes şunu."

"Sana anlatmak zorundayım yoksa ne yaptığımı anlamayacaksın. Walli de o mavi renkli donmuş bebeklerden biri olabilirdi."

"Biliyorum," diye fısıldadı Carla. "Biliyorum."

"Percy Hicks iyi bir adam. Boston'da silik bir karısı var ve hayatında gördüğü en seksi şey benim. Cinsel birleşmede nazik ve hızlı; daima prezervatif kullanır."

"Kes şunu," dedi Carla.

"Kesmeme istemiyorsun."

"Hayır, istemiyorum," diye itiraf etti Carla. "Ve en kötü tarafı da bu... Öyle büyük bir suçluluk hissediyorum ki. Ben de suçluyum."

"Hayır değilsin. Bu benim seçimimdi. Alman kadınları zor seçimler yapmak zorunda. Alman erkeklerinin on beş yıl önce yaptığı kolay seçimlerin bedelini ödüyoruz. Benim, iş hayatı için Hitler'in iyi olduğunu düşünen babam ve Heinrich'in, Hitler'in Yetki Kanunu'na oy veren babası gibi babaların günahları, şimdi kendi kızlarının kapısını çalıyor."

Ön kapı, yumruklanır gibi çalındı. Bir an sonra, bir koşuşturma sesi duydular: Rebecca, gelenlerin Kızıl Ordu askeri olabileceği korkusuyla saklanmak için üst kata kaçıyordu.

Sonra, Ada'nın sesi duyuldu: "Ah! Efendim! Günaydın!"

Ada'nın sesi hem endişeli hem de şaşkın çıkmıştı ama korkmuş gibi değildi. Carla, Ada'da böylesine karmaşık bir duygu uyandıranın kim

olabileceğini merak etti.

Merdivenlerde, bir erkeğin ağır adımları olabilecek güçlü ayak sesleri duyular.

Ve sonra, Werner girdi içeriye.

Pisti, paçavralar içindeydi ve bir deri bir kemikten ibaretti. Ama yakışıklı yüzünde büyük bir gülümseme vardı. "Ben geldim!" dedi, coşkulu bir neşyle. "Geri döndüm!"

Sonra bebeği gördü. Ağzı açık kaldı ve mutlu tebessümü yok oldu. "Ah," dedi. "Ne... kim... kimin bebeği bu?"

"Benim bebeğim, sevgilim," dedi Carla. "Açıklamama izin ver."

"Açıklama mı?" dedi Werner, öfkeyle. "Neden bir açıklama gereksin ki? Kucağında başka birinin çocuğu var!" Odadan çıkmak için arkasını dönmek üzereydi.

"Werner!" diye bağırdı Frieda. "Bu odada, seni çok seven iki kadın var. Bizi dinlemeden çekip gidemezsin. Anlamıyorsun."

"Sanırım her şeyi anlıyorum."

"Carla iğfal edildi."

Werner kireç gibi oldu: "İğfal mi? Kim yaptı?"

"İsimlerini hiç öğrenmedik," dedi Carla.

"İsimler mi?" Werner güçlkle yutkundu. "Yani... yani birden fazla mı?"

"Beş Kızıl Ordu askeri."

Werner'in sesi fısıltıya dönüştü: "Beş?"

Carla başını aşağı yukarı salladı.

"Fakat... sen... yani... engel olama..."

"Ben de iğfal edildim, Werner," dedi Frieda. "Annemiz de edildi."

"Ulu Tanrı'm, burada ne olmuş böyle?"

"Cehennem," dedi Frieda.

Werner, yırtık bir deri koltuğa çöktü. "Cehennemin, benim bulunduğum yer olduğunu sanıyordum," dedi, yüzünü elleriyle kapatarak.

Carla, kucağında Walli ile yürüdü ve Werner'in oturduğu koltuğun önünde durdu. "Yüzüme bak Werner," dedi. "Lütfen."

Werner başını kaldırdı. Yüzü, hissettikleriyle çarpılmış gibiydi.

"Cehennem bitti," dedi Carla.

"Sahi mi?"

Carla, "Evet," dedi, azimle. "Hayat zor ama Naziler gitti, savaş bitti, Hitler öldü, Kızıl Ordu tecavüzcüleri az çok kontrol altına alındı. Kâbus sona erdi ve ikimiz de hem hayattayız hem de birlikteyiz."

Werner, uzanıp onun elini tuttu: "Haklısın."

“Şimdi Walli var ve birkaç dakika sonra, bir şekilde benim kızım olan on beş yaşındaki Rebecca’yla tanışacaksın. Savaşın bize bıraktıklarıyla yeni bir aile kurmak zorundayız –tıpkı caddelerdeki enkazla yeni evler yapmak zorunda olduğumuz gibi.”

Werner, kabul ediyormuş gibi başını salladı.

“Senin sevgine ihtiyacım var,” dedi Carla. “Rebecca ve Walli’nin de senin sevgine ihtiyaçları var.”

Werner, usulca ayağa kalktı. Carla, umutla bekleyerek ona baktı. Werner hiçbir şey söylemedi ama bir an sonra, hem Carla’yı hem de bebeği kollarıyla sardı ve nazikçe kucakladı.

(iv)

Savaş zamanının yasal düzenlemeleri hâlâ yürürlükte olduğundan İngiliz hükûmeti –arazi sahibinin isteyip istemediğine bakmaksızın– uygun gördüğü her yerde kömür ocağı açma hakkına sahipti. Gerekli tazminat ise sadece, çiftlik arazisi veya ticari işletme arazisi üzerinde ocak açılması durumunda ve mülkiyet sahibinin gelir kaybı üzerinden ödeniyordu.

Kömür Bakanı olarak Billy Williams’ın, Kont Fitzherbert mülkiyetindeki saray yavrusu malikâne Tŷ Gwyn’in Aberowen eteklerindeki arazisinde açık tip kömür ocağı kazma yetkisi vardı.

Ticari bir arazi olmadığı için, herhangi bir tazminat ödenmesi de gerekmiyordu.

Avam Kamarasının Muhafazakâr sıralarından bir kükreme sesi yükseldi ve öfkeli bir Tory bağırdı: “Cüruf yığınlarınız, kontesin yatak odası penceresinin tam altında yükselecek!”

Billy Williams gülümsedi: “Kont’un cüruf tepeleri, elli yıldır benim anemnin penceresi dibinde yükseliyor.”

Mühendisler kömür ocağını kazmaya başlamadan bir gün önce Lloyd Williams ve Ethel, Billy ile birlikte Aberowen’a gittiler. Lloyd, Daisy’yi Londra’da bırakmak istememişti ama Daisy bir iki hafta içinde doğuracaktı ve Lloyd, bu tarihî ana şahit olma fırsatını kaçırmak istemiyordu.

Dede ve Nine, artık yetmişli yaşlarının sonlarına gelmişlerdi. Dede, kalın camlı gözlüklerine rağmen artık neredeyse göremiyordu. Nine ise iki büküm yürüyebiliyordu.

“Bu çok hoş,” dedi Nine, mutfak masasının etrafına oturduklarında. “İki çocuğum da burada.” Üzerine sızdırılmış et yağı sürdüğü kalın dilim ev yapımı ekmek, şalgam püresi ve haşlanmış et ikram etti. İçmek için de

büyük kupalara şekerli ve sütlü çay doldurdu.

Lloyd, çocukluğunda da sık sık bunları yerdı ama şimdi, bu yiyecekleri fazlasıyla ham buluyordu. Fransız ve İspanyol kadınlarının, en zor zamanlarında bile sarımsak veya hoş kokulu otlar ekleyerek lezzetli yemekler yapabildiklerini biliyordu. Böyle bir damak zevki geliştirdiği için utandı ve zevkle yiyip içiyormuş gibi davranmaya çalıştı.

“Tŷ Gwyn bahçelerine yazık olacak,” dedi Nine, lafını esirgemedi.

Billy, bunda sert bir eleştirisi hissetti: “Ne demek istiyorsun? İngilizlerin kömüre ihtiyacı var.”

“Ama insanlar o bahçeleri seviyor. Çok güzel bahçeler. Küçük bir kız olduğum zamanlardan beri her sene bir kere o bahçelere gittim. Mahvolduklarını görmek çok yazık...”

“Aberowen’in tam ortasında gayet güzel bir rekreasyon bölgesi var!”

“Aynı şey değil,” dedi Nine, inatla.

“Kadınlar asla politikadan anlamaz,” dedi Dede.

“Evet,” dedi Nine. “Anlayacağımızı da sanmıyorum.”

Lloyd, annesiyle göz göze geldi. Ethel sadece gülümsedi ve hiçbir söylemedi.

Billy ve Lloyd o gece, ikinci yatak odasında yattılar. Ethel de kendisine mutfakta bir yatak yapmıştı.

“Orduya girene kadar her gece bu odada uyudum,” dedi Billy, yataklarına uzandıklarında. “Ve her sabah pencereden dışarı bakıp şu lanet cüruf tepelerini gördüm.”

“Yavaş konuş Billy dayı,” dedi Lloyd. “Annen küfrettiğini duymasın.”

“Heya, haklısın,” dedi Billy.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra, Tŷ Gwyn’e çıkan tepenin bayırını yürüdüler. Ilıman bir sabahtı; yağmur –değişiklik olsun diye– yağmıyordu. Ufuktaki dağların tepeleri, yaz otlarının yeşilliğiyle yumuşamış gibiydi. Tŷ Gwyn görüş alanlarına girerken Lloyd, burayı bir istibdat sembolünden çok güzel bir bina olarak görmekten kendini alamadı. Elbette bu bina, hem bir boyunduruk sembolüydü hem de çok güzeldi. Politikada hiçbir şey basit değildi.

Arazinin büyük demir kapıları açıktı. Williams ailesi kapıdan girdi. İçeriye bir kalabalık toplanmıştı bile: makineleriyle birlikte kazı yapacak müteahhidin çalışanları, yüz kadar madenci ve aileleri, Kont Fitzherbert ve oğlu Andrew, ellerinde not defterleriyle bir avuç gazeteci ve bir film ekibi.

Bahçeler, nefes kesecek güzellikteydi. Kenarında antik sayılabilecek kestane ağaçlarının sıralandığı yolun ağaçları tamamen yapraklanmıştı; gölde

kuğular bile vardı ve çiçek tarhları rengârenkti. Lloyd, buranın en iyi hâliyle görünmesi için Kontun epey çaba harcadığını tahmin etti. İşçi Partisi hükûmetinin, dünyanın gözünde yıkıcı ve yağmacı gibi görünmesini istiyordu. Lloyd, Fitz'e sempati duyduğunu hissetti.

Aberowen Belediye Reisi röportaj veriyor, "Bu kasabanın insanları, açık maden ocaklarına karşıdır," diyordu.

Lloyd şaşırdı: Kasabanın belediye meclisi İşçi Partiliydi ve hükûmetin kararına muhalif olması eşyanın tabiatına aykırıydı.

"Yüz yıldan fazla bir süredir bu bahçelerin güzelliği," diye devam etti Reis, "bu endüstriyel havzanın acımasızlığında yaşayan insanların ruhlarını tazeledi." Yazılı kâğıttan okumayı bıraktı ve doğaçlama konuşmaya başladı: "Ben, şu sedir ağacının altında karıma evlenme teklif ettim."

Demir bir devin ayak sesini andıran bir gacırtıyla Reisin konuşması bölündü. Dönüp arkasına bakan Lloyd, devasa bir makinenin yaklaşmakta olduğunu gördü. Dünyanın en büyük vinciymiş gibi görünüyordu. Yirmi beş ya da otuz metre uzunluğunda bir vinç kulesi vardı ve çeneli kovası, bir kamyonu rahat rahat kaldırırdı. Hepsinden daha da şaşırtıcı olan tarafıysa çelik döner paletler üzerinde ilerliyordu ve paletler yere her değdiğinde toprak sarsılıyordu.

Billy, gururla Lloyd'a döndü: "Bu, Monighan marka yürüyen bir ağır kazı makinesi. Tek seferde altı ton toprak kaldırıyor."

Film kameraları devasa makineye döndü.

Lloyd, İşçi Partisiyle ilgili tek bir kaygı taşıyordu: Bağnaz bir otoriterlik damarı, birçok sosyalistte olduğu gibi, Dedede de vardı Billy dayısında da. Duyusal keyifler içinde tam bir rahatlık hissetmiyorlardı. Fedakârlık ve nefse hâkimiyet, onlara daha çok uyuyordu. Bu bahçelerin insanı mest eden güzelliğini, lüzumsuz bir şeymiş gibi umursamıyorlardı. Ama yanılıyorlardı.

Ethel, babası ve kardeşi gibi değildi; Lloyd da öyle değildi. Belki de ikisindeki bu oyunbozanlık damarı, çizgi dışına çıkmayı başarmıştı. Lloyd, öyle olmasını umdu.

Kazı makinesi operatörü makinesini kazı pozisyonuna getirme manevraları yaparken Fitz, pembe çakıl döşenmiş patikada bir röportaj veriyordu. "Kömür Bakanı size, madendeki kömür çıkarılıp bitince bahçenin -kendi deyimiyle- *etkin bir restorasyon programına* alınacağını söyledi," dedi Fitz. "Ben de diyorum ki bu sözün hiçbir değeri yok. Bu bahçenin mevcut ahengini ve güzelliğini yakalamak; büyükbabamın, babamın ve benim, bir

asrımızı aldı. Burayı tekrar eski hâline getirmek, yeni bir yüzyıllık zaman alacak.”

Makinenin vinç kulesi, batı bahçesindeki tarhlar ve çalı formu ağaçlarla kırk beş derecelik bir açı yapacak seviyeye indirildi. Kovası, kroket sahasının çimi üzerinde sallanıyordu. Billy bağırdı: “Tanrı aşkına, başlayın hadi!”

Melon şapkalı bir mühendis bir düdük çaldı.

Makinenin kovası, büyük bir gürültüyle toprağın üstüne indi. Kovanın çelik çenesi düz yeşil çimin toprağına battı. Vincin çekme halatı gerildi, makineden gacırtılı sesler geldi, sonra kova geriye doğru hareket etmeye başladı. Ve toprağı kazarak geriye doğru çekilirken büyük ayçiçekleri tarhını, gül bahçesini, katırtırnağı çalılarını ve küçük bir manolya ağacını da kazdı. Yolculuğunu tamamlayan kovanın içi; toprak, çiçek ve bitkilerle doluydu.

Sonra, yerdeki çiçeklerin üstüne toprak saça saça beş altı metre havaya yükseldi.

Vinç kulesi iki yana sallandı. Lloyd, kulenin evden daha yüksek olduğunu gördü. Kovanın, az daha üst kat pencerelerine çarpacağını sandı ama operatör, işinin ehliydi ve tam zamanında durdu. Çekme halatı gevşedi. Kova yana eğildi. Altı ton *bahçe*, evin giriş kapısından birkaç adım öteye döküldü.

Kova, aynı işlemi tekrarlamak için ilk pozisyonuna döndü.

Lloyd, Fitz’e baktı. Ve onun ağladığını gördü.

1947

1947 yılının başında, bütün Avrupa'nın Komünistleşmesi mümkün görünüyordu.

Volodya Peshkov, bunu mu yoksa aksini mi dilemesi gerektiğinden çok emin değildi.

Doğu Avrupa'da Kızıl Ordu hüküm sürüyor ve Batı Avrupa'daki seçimleri de Komünistler kazanıyordu. Komünistler, Nazilere karşı dirençteki rolleri nedeniyle saygı kazanmıştı. Savaş sonrasında Fransa'da yapılan ilk seçimde beş milyon seçmen Komünistlere oy vermişti. Ki bu, Komünist Partiyi en popüler parti durumuna getirmişti. İtalya'da, Komünist-Sosyalist ittifakı oyların yüzde 40'ını aldı. Çekoslovakya'da, Komünistler tek başına yüzde 38 oy topladı ve demokratik şartlarda seçilen hükûmeti ele geçirdi.

Seçmenleri Kızıl Ordu tarafından soyulan ve işgal edilen Avusturya ve Almanya'da ise durum farklıydı. Berlin şehri seçimlerinde Sosyal Demokrat Parti 130 sandalyenin 63'ünü kazanırken Komünistler sadece 26 sandalye kazanabildi. Ancak Almanya harabeye dönmüştü ve açlıktan kırılıyordu; Kremlin, çaresizlik içindeki insanların –Büyük Buhran'da nasıl Nazi ideolojisine döndülerse aynı şekilde– Komünizme döneceğini umuyordu.

Britanya ise büyük bir hayal kırıklığıydı. Savaş sonrası seçimde Parlamentoya sadece bir tane Komünist girebilmişti. Ve İşçi Partili hükûmet, Komünizmin vadettiği her şeyi vatandaşlarına sağlıyordu: refah, ücretsiz tedavi, herkes için eğitim; hatta maden işçileri için haftada beş günlük çalışma.

Fakat Avrupa'nın geri kalanında, insanları savaş sonrasının batağından çekip çıkarmak açısından kapitalizm başarısızdı.

Ve hava da Stalin'den yana, diye düşündü Volodya, Soğan Başlı Kubbelerin¹ üstündeki kar katmanları kalınlaşırken.

1946–7 kışı, bir asırdan beri Avrupa'da görülen en sert kıştı. St. Tropez'ye

¹ Hindistan, Güney Almanya ve Rusya'da görülen bir kubbe biçimi için kullanılan bir deyim. Burada, Kremlin Sarayı'nın bu tarzdaki kubbeleri ima ediliyor (çev. notu).

bile kar yağmıştı. Britanya'da, kara ve demir yolları kullanılmaz durumdaydı ve savaş sırasında hiç durmayan sanayisi, bu yüzden durma noktasına gelmişti. Fransa'daki erzak dağıtım tayın ölçüleri, savaş dönemindeki seviyeden daha aşağıdaydı. Birleşmiş Milletler Örgütü, 100 milyon Avrupalının günlük 1.500 kalori ile yaşadığını hesapladı ki bu, gıdasızlık nedeniyle sağlık sorunlarının başladığı seviyeydi.

Üretimin motorları gitgide yavaşladıkça insanlar, kaybedecek bir şeylerinin kalmadığını düşünmeye başlar ve devrim, tek çıkış yolu olarak görülürdü.

SSCB nükleer silaha sahip olduğunda diğer hiçbir ülke onun yolunda duramayacaktı. Volodya'nın karısı Zoya ve meslektaşları, Bilimler Akademisi (Sovyet nükleer araştırmaları merkezi için, anlamı kasten örtük bir isim tercihi) Laboratuvar No. 2'de bir nükleer istif yapmışlardı. İstif -Konstantin'in doğumundan altı ay sonraki- Noel günü kritik eşiğe ulaştı ve Konstantin o sırada laboratuvar kreşinde uyuyordu. *Deney yolunda gitmezse*, diye fısıldamıştı Zoya kocasına, *küçük Kotya'nın birkaç mil uzakta olması hiç fark etmez çünkü Moskova'nın merkezi dümdüz olur*.

Volodya'nın gelecekle ilgili duygularındaki çatışma, oğlunun doğumuyla birlikte yeni bir yoğunluk kazanmıştı. Kotya'nın, güçlü ve şerefli bir ülkede büyümesini istiyordu. Sovyetler Birliği'nin, Avrupa'da nüfuz sahibi olmayı hak ettiğini düşünüyordu. Toplam savaşın dört zalim yılı boyunca Nazilerle savaşan taraf, Kızıl Ordu olmuştu. Diğer Müttefikler ise bir kenarda beklemiş, ufak tefek muharebeler yapmış ve son on bir ayda savaşa dâhil olmuştu. Onların bütün kayıplarını toplasan Sovyet halkının katlanmak zorunda kaldığı kayıpların küsuru bile etmezdi.

Fakat Komünizmin ne anlama geldiğini düşündüğünde şunu görüyordu: Bütün ülke -keyfi tasfiyeler, gizli polisin bodrumundaki işkenceler ve fatih askerlerinin itildiği hayvanlık ötesi davranışlar yoluyla- Çardan daha güçlü bir tiranın, kaprisli kararlarına boyun eğmeye zorlanıyordu. Volodya, bu zalim sistemin gerçekten de kıtanın diğer bölgelerine kadar uzanmasını istiyor muydu?

New York'taki Penn İstasyonu'na gidişini, hiç kimseden izin falan almadan ve hiç kimseye kimlik göstermek zorunda kalmadan Albuquerque'e bilet alışını ve bunun, ona verdiği özgürlük hissini coşkusunu hatırladı. *Sears-Roebuck Kataloğunu çoktan* yakmıştı ama o kataloğun, herkesin alabileceği güzel şeylerle dolu yüzlerce sayfası hâlâ hafızasındaydı. Rus halkı, Batı'daki özgürlük ve refahın propagandadan ibaret olduğu yönündeki masallara inanıyordu ama Volodya öyle olmadığını biliyordu ve içindeki bir

parça, Komünizmin bozguna uğramasını istiyordu.

Almanya'nın geleceği, dolayısıyla da Avrupa'nın geleceği, Mart 1947'de Moskova'da başlayan Dışişleri Bakanları Konferansı'nda karara bağlanacaktı.

Şimdi albaylığa terfi etmiş olan Volodya, konferansta görev yapan istihbarat ekibinin başındaydı. Toplantı, Hava Sanayii Evi'nin görkemli salonlarından birinde yapılıyordu ve bu bina, Moskva Hotel'e oldukça yakındı. Her zamanki gibi delegeler, tercümanlarıyla birlikte bir masanın etrafında ve yardımcıları da arkalarındaki birkaç sıra koltukta oturuyordu. Sovyet Dışişleri Bakanı Vyacheslav Molotov –ya da *İhtiyar Taş Katırı*– savaş tazminatı olarak Almanya'nın SSCB'ye on milyar dolar ödemesini talep etti. Amerikalılar ve İngilizler, zaten ekonomisi çökmüş Almanya için bunun bir ölüm yumruğu olacağını söyleyerek itiraz ettiler. Muhtemelen Stalin de itiraz etmelerini istiyordu.

Volodya, Woody Dewar'la eski tanışıklığını tazeledi. Woody şimdi, bu konferansta görevlendirilen bir fotoğrafçıydı. Woody de evlenmişti ve Volodya'ya, kucığında bir bebekle poz vermiş kara saçlı çok güzel bir kadının fotoğrafını gösterdi. Bir ZIS-110B limuzinin arka koltuğunda oturmuş, Kremlin'deki resmî bir fotoğraf çekiminden dönüyorlardı. Woody, Volodya'ya sordu: "Almanya'nın size tazminat ödeyecek parası olmadığını farkındasınız, değil mi?"

Volodya'nın İngilizcesi artık biraz daha gelişmişti ve arada tercüman olmadan anlaşabiliyorlardı. "Peki, o zaman insanların nasıl besliyor ve nasıl olup da şehirlerini yeniden inşa ediyorlar?" diye sordu Volodya.

"Bizden aldıkları yardımla elbette," dedi Woody. "Yardım için dünyanın parasını ödüyoruz. Almanya'nın ödeyeceği her tazminat, aslında bizim paramız."

"Bu çok mu yanlış? Birleşik Devletler savaşta zenginleşti. Benim ülkemse harap oldu. Belki de ödemelisiniz."

"Amerikan seçmeni öyle düşünmüyor."

"Amerikan seçmeni yanılıyor olabilir."

Woody omuzlarını silkti: "Doğru –ama bu, onların parası."

İşte gene başlıyoruz, diye düşündü Volodya: *kamuoyunun fikrine hürmet*. Woody'nin konuşmalarında daha önce de bunu duymuştu.

Amerikalılar seçmenlerinden, Rusların Stalin'den bahsedışı gibi bahsediyordu: Doğru ya da yanlış, onlara itaat edilmek zorundaydı.

Woody, pencere kolunu çevirerek camı açtı: "Bir şehir manzarası çeksem kusura bakmazsın, değil mi?" Ve fotoğraf makinesinden bir *klik* sesi geldi.

Sadece izin verilen görüntüleri çekebileceğini biliyordu. Fakat caddelerde hassasiyet arz edecek bir şey yoktu, sadece kar küreyen kadınlar vardı.

Gelgelelim, Volodya itiraz etti: “Lütfen çekme.” Uzanıp Woody’nin penceresini kapattı. “Sadece resmi izinli çekimler yapabilirsin.”

Tam da Woody’den makinesindeki filmi çıkarmasını isteyecekti ki Woody sordu: “Sana arkadaşım Greg Peshkov’dan bahsettiğimi hatırlıyor musun –hani soyadı seninle aynı olan.”

Volodya kesinlikle hatırlıyordu. Willi Frunze de buna benzer bir şey söylemişti. Muhtemelen aynı kişiden söz ediyorlardı. “Hayır, hatırlamadım,” dedi Volodya.

Yalan söyledi. Batı’daki muhtemel bir akrabayla herhangi bir ilişkisinin kurulmasını istemiyordu. Böyle bağlantılar, Rusların üstüne şüphe ve bela yağdırırdı.

“O da delegasyonda. Onunla konuşmalısın. Belki akraba çıkarsınız.”

“Konuşurum,” dedi Volodya, ne olursa olsun o adamla karşılaşmamaya karar vererek. Woody’nin makinesindeki filmi almakta ısrar etmemeye de karar verdi. Zararsız bir cadde fotoğrafı için olay çıkarmaya değmezdi.

Konferansın ertesi günkü oturumunda Amerikan Dışişleri Bakanı George Marshall, dört Müttefikin Almanya’nın farklı bölgelerinden çekilerek ülkeyi birleştirmelerini teklif etti; böylece Almanya, bir kez daha –madenciliği, sanayii üretimi, ithalatı ve ihracatıyla– Avrupa’nın iktisadi kalbinin attığı yer olabilirdi.

Ama bu Sovyetler’in isteyebileceği en son şeydi.

Molotov, tazminat konusu halledilemeden Almanya’nın birleştirilmesi konusunu görüşmeyi reddetti.

Konferans çıkınaza girmişti.

Ve bu, diye düşündü Volodya, tam da Stalin’in istediği noktada oldu.

(ii)

Uluslararası diplomasi dünyası ne kadar da küçük, diye düşünüyordu Greg Peshkov.

Moskova’daki konferansa katılan İngiliz delegasyonundaki genç yardımcılardan biri de Lloyd Williams’tı –yani ablası Daisy’nin kocası.

İlk başta Greg, Lloyd’un tipini beğenmedi: Kılı kırk yaran İngiliz centilmenleri gibi giyinmişti. Fakat sonra, onun düzgün bir adam olduğunu anladı.

“Molotov hıyarın teki,” dedi Lloyd, Moskva Hotel’in barında birkaç yu-

dum votka martini içerlerken.

“Ee, bu konuda ne yapacaksınız?”

“Bilmiyorum ama Britanya bu gecikmelerle yaşayamaz. Almanya’nın iş-gali, altından kalkamayacağımız kadar büyük bir mali yük getiriyor. Ve bu kışın soğuğu da problemi bir krize dönüştürüyor.”

“Bak ne diyeceğim,” dedi Greg, sesli düşünerek. “Eğer Sovyetler oyuna girmiyorsa biz de onlarsız oynamalıyız.”

“Bunu nasıl yapabiliriz?”

“Bizler ne istiyoruz?” dedi Greg, parmaklarını sayarak. “Almanya’yı bir-leştirip seçimlerin yapılmasını istiyoruz.”

“Biz de.”

“Hiçbir boka yaramayan *Reichsmark*ı atıp yeni bir para birimine geçmelerini istiyoruz ki Almanya tekrar ticaret yapabilsin.”

“Evet.”

“Ve ülkemizi Komünizmden korumak istiyoruz.”

“İngiliz politikası da öyle.”

“Bunları doğuda yapamıyoruz çünkü Sovyetler oyuna girmiyor. O zaman siktir et onları! Bizler Almanya’nın dörtte üçünü kontrol ediyoruz. Kendi bölgemizde yapalım ve bırakalım ülkenin doğu bölgesi cehenneme gitsin.”

Lloyd düşünceli görünüyordu: “Bu, patronunla tartıştığın bir şey mi?”

“Elbette hayır! Sadece ağzıma geleni söylüyorum. Ama dinle beni, neden olmasın?”

“Bunu Ernie Bevin’e önerebilirim.”

“Ben de George Marshall’a önerebilirim.” Greg, içkisinden bir yudum aldı. “Rusların iyi yaptığı tek şey votka,” dedi ve ekledi: “Ee, ablam nasıl?”

“İkinci çocuğumuza hamile.”

“Anne olarak Daisy nasıl biri?”

Lloyd güldü: “Muhtemelen onun korkunç bir *anne* olduğunu düşünü-yorsun.”

Greg onuz silkti: “Hiçbir zaman onu bir ev kızı olarak düşünmedim.”

“Gayet sabırlı, sakın ve tertipli.”

“Bütün işleri yaptırmak için altı tane dadı tutmadı mı yani?”

“Sadece tek bir bakıcı var, o da Daisy’nin akşamları benimle çıkabilmesi için. Genellikle politik toplantılara gideriz.”

“Vay canına, Daisy çok değişmiş.”

“Tamamen değil. Parti vermeyi hâlâ seviyor. Sende ne var ne yok –hâlâ bekâr mısın?”

“Ciddi ciddi düşündüğüm bir kız var, adı Nelly Fordham. Ve sanırım bir vaftiz oğlum olduğunu biliyorsundur.”

“Evet,” dedi Lloyd. “Daisy bana Georgy’den söz etti.”

Greg, Lloyd’un biraz utangaç bakmasından Georgy’nin öz oğlu olduğunu bildiğini anladı. “Onu çok seviyorum,” dedi.

“Bu harika.”

Rus delegasyonundan birisi bara yaklaştı ve Greg’le göz göze geldiler. Bu adamda tanıdık bir şey vardı. Otuzlu yaşlarında bir adamdı, zalimce kısa asker tıraşı bir yana bırakılırsa yakışıklıydı ve mavi gözlerindeki bakışlar biraz ürkütücüydü. Adam başını sallayarak Greg’i selamladı. “Daha önce tanışmış mıydık?” diye sordu Greg.

“Belki,” dedi Rus. “Almanyada okula gittim –Berlin Erkek Akademisi.”

Greg başını sağa sola salladı: “Peki, hiç Birleşik Devletler’e gittin mi?”

“Hayır.”

Lloyd söze karıştı: “Seninle aynı soyadını taşıyan adam bu, Volodya Peshkov.”

Greg kendini tanıttı: “Akraba olabiliriz. Babam Lev Peshkov, 1914’te göç ederken arkasında hamile bir kız bırakmış ve o kız da sonra babamın ağabeyi Grigori Peshkov’la evlenmiş. Baba-bir kardeş olabilir miyiz?”

Volodya’nın tavırları birdenbire değişti. “Kesinlikle değil,” dedi. “İzninizle,” diyerek bir içki dahi almadan bardan ayrıldı.

“Bu çok hızlıydı,” dedi Greg, Lloyd’a.

“Öyle,” dedi Lloyd.

“Adam şok geçirdi sanki.”

“Söylediğin bir şey yüzünden olabilir.”

(iii)

Bu doğru olamaz, diyordu Volodya, kendi kendine.

Grigori’nin, Lev tarafından hamile bırakılan bir kızla evlendiğini söylemişti Greg. Eğer bu doğruysa Volodya’nın daima baba bildiği adam, babası değil amcasıydı.

Belki de bu bir tesadüftü. Ya da Amerikalı, bir sorun çıkarmaya çalışıyordu.

Gelgelelim Volodya, bu şokla sarsılmıştı.

Her zamanki evine döndü. O ve Zoya, hızla yükseliyorlardı; onlara, ebeveyninin oturduğu lüks bina Devlet Evi’nde bir daire verilmişti.

Grigori ve Katerina, hemen her akşam yaptıkları gibi Kotya’nın mama

saatinde onların dairesine geldi. Katerina torununa banyo yaptırırken Grigori de ona eski Rus masallarından şarkılar söyledi. Kotya şimdi dokuz aylıktı ve henüz konuşmuyordu ama uyumadan önce okunan masalları se-viyormuş gibiydi.

Volodya, evdeki akşam rutinini uyurgezer gibi izledi. Normal davran-maya çalıştı ama hem annesi hem de babasıyla konuşamadığını fark etti. Greg'in anlattığı hikâyeye inanmıyordu ama düşünmeden de edemiyordu.

Kotya uyuduğunda ve büyükbabasıyla babaannesinin kendi evlerine gitme vakti geldiğinde Grigori, "Burnumda çiban mı çıkmış?" diye sordu, Volodya'ya.

"Hayır."

"Öyleyse neden bütün akşam suratıma bakıp durdun?"

Volodya, doğruyu söylemeye karar verdi: "Greg Peshkov adında biriyle tanıştım -Amerikan delegasyonundan biri. Akraba olduğumuzu düşünü-yor."

"Bu mümkün," dedi Grigori. Ses tonu, sanki hiç de önemli bir mesele de-ğilmiş gibi lakayttı. Fakat Volodya, Grigori'nin boynunun kızardığını fark etti; bu, babasının duygusal baskı altında olduğunu ele veren her zamanki işaretti. "Kardeşimi en son 1919 yılında gördüm. Sonra ondan hiçbir haber almadım."

"Greg'in babasının adı Lev. Ve Lev'in de Grigori adında bir ağabeyi var."

"Öyleyse Greg senin kuzenin."

"Kardeş olduğumuzu söyledi."

Grigori'nin kızarıklığı daha da koyulaştı ama hiçbir şey söylemedi.

Zoya araya girdi: "Bu nasıl olabilir?"

"Amerikalı Peshkov'un söylediğine göre St. Petersburg'da," dedi Volodya, "Lev'in hamile bıraktığı bir kız arkadaşı varmış ve bu kız, Lev'in ağabeyi ile evlenmiş."

"Saçmalık!" dedi Grigori.

Volodya, Katerina'ya baktı: "Sen hiçbir şey söylemedin, anne."

Uzun bir sessizlik oldu. Bu bile başlı başına bir anlam taşıyordu. Greg'in anlattığı hikâye doğru değilse düşünecek ne vardı ki? Volodya'nın bedenini, kırağı inmiş gibi bir soğukluk sarmaladı.

En sonunda annesi konuştu: "Delişmen bir kızdım." Zoya'ya baktı. "Karı-n gibi aklı başında biri değildim." Derin bir nefes çekti. "Grigori Peshkov, ne-redeyse ilk görüşte bana âşık oldu; zavallı sersem." Sevecenlikle kocasına gülümsedi. "Ama kardeşi Lev; şık kıyafetler giyiniyordu, sigara içiyordu, votka alacak parası ve gangster arkadaşları vardı. Lev'den daha çok hoşlan-

dım. Daha sersem zavallı ben.”

Volodya, şaşkın şaşkın sordu: “Demek bu hikâye doğru?” Hâlbuki içinden bir şey, güçlü bir inkâr bekliyordu.

“Lev, birçok adamın her zaman yaptığını yaptı,” dedi Katerina. “Beni hamile bıraktı ve sonra da beni terk etti.”

“Demek benim babam Lev,” dedi Volodya, Grigori’ye bakarak. “Ve sen, sadece benim amcamsın!” Yere yığılacakmış gibi hissediyordu. Ayaklarının altındaki zemin sarsılıyordu. Sanki deprem oluyordu.

Zoya, Volodya’nın sandalyesinin yanında durup sanki onu sakinleştirmek veya dizginlemek ister gibi kolunu onun omzuna koydu.

Katerina devam etti: “Ve Grigori de Grigori gibi adamların her zaman yaptığı şeyi yaptı: Beni himaye etti, beni sevdi, benimle evlendi ve hem bana hem de çocuklarıma baktı.” Grigori’nin yanında, kanepede oturuyordu; onun elini tuttu. “Onu ben istemedim ve kesinlikle de onu hak etmedim ama Tanrı, gene de onu bana verdi.”

“Hep bugünün gelmesinden korktum,” dedi Grigori. “Sen doğduğundan beri hep bugünden korktum.”

“Öyleyse neden bir sır gibi sakladınız?” dedi Volodya. “Neden sadece doğruyu söylemediniz?”

Grigori’nin nutku tutulmuş gibiydi, güçlkle konuşabildi: “Sana, senin baban olmadığımı söyleme fikrine katlanamadım,” diyebildi. “Seni öyle çok seviyordum ki!”

“Sana bir şey söylememe izin ver, sevgili oğlum,” dedi Katerina. “Şimdi beni dinle; bundan sonra annenin tek bir sözünü dahi dinleyip dinlemeden umurumda değil ama bu söyleyeceğimi iyi dinle. Bir zamanlar sersem bir kızı baştan çıkaran o Amerikalı yabancıyı unut. Gözlerinde yaşlarla karışında oturan adama bak.”

Volodya, Grigori’ye baktı ve onun yüzündeki yalvaran ifade, yumruk gibi göğsüne oturdu.

Katerina devam etti: “Bu adam; seni besledi, giydirdi, büyüttü ve otuz yıl boyunca daima sevdi. Eğer *baba* kelimesinin özel bir anlamı varsa... senin baban, bu adamdır.”

“Evet,” dedi Volodya. “Bunu biliyorum.”

(iv)

Lloyd Williams, Ernie Bevin’le gayet iyi anlaşıyordu. Aralarındaki yaş farkına rağmen pek çok ortak yönleri vardı. Karla kaplı Avrupa’yı geçtikleri dört

günlük tren yolculuğu sırasında Lloyd, Bevin gibi kendisinin de bir hizmetçinin gayrimeşru oğlu olduğunu itiraf etmişti. İkisi de sıkı birer Komünizm karşıtıydı: Lloyd, İspanya'da yaşadıkları yüzünden Komünizme karşıydı; Bevin ise sendikal hareketlerde şahit olduğu Komünist taktikler yüzünden. "Onlar Kremlin'e köle, başkalarına karşı tiran," demişti Bevin; Lloyd, onun ne demek istediğini gayet iyi anlamıştı.

Lloyd, Greg Peshkov'a pek ısınamamıştı. Greg daima, aceleyle giyinmiş gibi görünüyordu: gömlek düğmeleri iliklenmemiş, ceket kolları buruk, ayakkabıları bağlanmamış. Greg cin gibiydi ve Lloyd onu sevmeye çalışmıştı ama Greg'in her zamanki sevimliliğinin altında bir tür acımasızlık ve insafsızlık olduğunu hissetmişti. Daisy, Lev Peshkov'un bir gangster olduğunu söylemişti ve Lloyd, Greg'in de babasıyla aynı güdülere sahip olduğunu tahmin ediyordu.

Ancak Bevin, Greg'in Almanya ile ilgili fikrinin üstüne atladı. "Sence Marshall adına mı konuşuyordu?" dedi heybetli Dışişleri Bakanı, güneybatı Britanya'nın taşra aksanıyla konuşarak.

"Öyle olmadığını söyledi," dedi Lloyd. "Sizce bu fikir işe yarar mı?"

"Sanırım, bu nalet Moskova'da geçirdiğim üç nalet haftadır duyduğum en iyi fikir. Eğer bu fikirde ciddiyse gayriresmî bir öğle yemeği ayarla: sadece sen, ben, Marshall ve bu genç adam."

"Hemen ayarlayacağım."

"Fakat başka hiç kimseyle konuşma. Sovyetler'in, bu fikrin fısıltısını bile duymasını istemeyiz. Bizi, onlara karşı komplo kurmakla suçlar ve de haklı olurlar."

Ertesi gün, Spasopeskovskaya Meydanı No. 10 adresinde buluştular. Burası, Amerikan Büyükelçisinin konutuydu ve devrimden önce inşa edilmiş neoklasik tarzda bir malikâneydi. Marshall, ince uzun bir adamdı ve her santimiyle askerdi; Bevin ise miyoptu, heybetliydi ve her zaman dudaklarında bir sigara olurdu. Ancak çabuk kaynaştılar; ikisi de lafı dolandırmadan konuşan adamlardı. Bevin bir keresinde, bizzat Stalin'in tarafından *be-yefendilikten uzak* bir tarzda konuşmakla suçlanmıştı ama Dışişleri Bakanı, bu farklılığıyla gurur duyuyordu.

Fresklerle süslü tavanların ve avizelerin altında, SSCB'nin katkısı olmadan Almanya'yı yeniden ayağa kaldırma konusunu konuşmaya başladılar.

Premsipler üzerinde çabucak anlaştılar: yeni para birimi, İngiliz ve Amerikan -ve mümkünse- Fransız bölgelerinin birleştirilmesi, Batı Almanya'nın silahlı kuvvetlerden arındırılması, seçimlerin yapılması ve Atlantik'in iki yakasında yeni bir *askerî ittifak*.

Sonra, Bevin dobra dobra konuştu: “Biliyor musun, bunların hiçbirisi işe yaramayacak.”

Marshall afalladı. “Öyleyse bunları neden konuştuğumuzu anlamakta güçlük çekiyorum,” dedi, keskin bir tavrıyla.

“Avrupa bunalımında. İnsanlar açlıktan ölürken bu plan başarısız olur. Komünizme karşı en iyi savunma silahı refahtır. Stalin de bunu biliyor ve bu yüzden de Almanya’nın yoksul kalmasını istiyor.”

“Aynı fikirdeyim.”

“Bu da demek oluyor ki Avrupa’yı yeniden inşa etmek zorundayız. Ama bunu kendi çıplak ellerimizle yapamayız. Traktörlere, iş tezgâhlarına, ekskavatörlere, demir yolu katarlarına ihtiyacımız var –ki bunları karşılayacak paramız yok.

Marshall, onun lafı nereye getirmeye çalıştığını anladı: “Amerikan halkı, Avrupalılara daha fazla yardımda bulunmaya istekli değil.”

“Haklılar. Ama ABD’nin bize borç vermesinin bir yolu olmalı çünkü gerekli ekipmanı *sizden* satın almak zorundayız.”

Bir sessizlik oldu.

Marshall, laf olsun diye konuşmaktan nefret ederdi ama bu sessizlik, onun standartlarına göre bile fazla uzundu.

Sonra, nihayet konuştu. “Bu, makul görünüyor,” dedi. “Ne yapabileceğime bakacağım.”

Konferans altı hafta sürdü ve herkes tekrar vatanına döndüğünde hiçbir karara varılamamıştı.

(v)

Azı dişlerini çıkardığında Eva Williams, bir yaşındaydı. İlk dişlerini çıkarırken çok fazla zorlanmamıştı ama bu dişler canını yakıyordu. Lloyd ve Daisy’nin, bu konuda yapabilecekleri çok bir şey yoktu. Çocuk perişandı, uyuyamıyordu ve annesiyle babasını da uyutmuyordu; dolayısıyla onlar da perişandı.

Daisy’nin dünya kadar parası vardı ama gösterişiz bir hayat sürüyorlardı. Hoxton’da, hoş bir ev satın almışlardı; komşuları bir dükkâncı ve bir inşaat ustasıydı. Küçük bir arabaları da vardı: saatte neredeyse altmış mil hıza ulaşabilen yeni bir Morris Sekiz. Daisy hâlâ güzel elbiseler satın alıyordu ama Lloyd’un sadece üç elbisesi vardı: bir smokin, Avam Kamarasına giderken giydiği çizgili bir takım elbise ve hafta sonları seçim bölgesinde çalışırken giydiği tüvit bir takım.

Lloyd, gecenin geç bir vaktinde pijamalar içindeydi; mızırdanan Evie'yi uyutabilmek için onu sallıyor ve aynı zamanda *Life* dergisini karıştırıyordu.

Moskova'da çekilmiş, müthiş göz alıcı bir fotoğraf gördü. Fotoğrafta; belini paket ipiyle bağladığı bir palto giymiş ve yüz derisi iyice buruşmuş kafasına başörtüsü sarmış bir Rus kadın, caddede kar kürüyordu. Yüzüne vuran ışıktaki bir şey kadına, sanki bin yıldır oradaymış gibi zamandan soyutlanmış bir hava vermişti. Fotoğrafçının adına baktı ve konferansta tanıştığı Woody Dewar olduğunu gördü.

Telefon çaldı. Açtığına ise Ernie Bevin'in sesini duydu. "Radyonu aç," dedi Bevin. "Marshall bir konuşma yapmış." Lloyd'un cevap vermesini bile beklemeden telefonu kapattı.

Lloyd, kucağında Evie'yle alt kata inip radyoyu açtı. *American Commentary*¹ adında bir program vardı. BBC Washington muhabiri Leonard Miall, Massachusetts-Cambridge'deki Harvard Üniversitesinden bildiriyordu: "Dışişleri Bakanı; mezunlar derneğindeki konuşmasında Avrupa'nın yeniden inşasının uzun zaman alacağını, ilk başta öngörülen- den çok daha büyük bir gayret gerektireceğini söyledi."

Bu, ümitvar bir konuşma, diye düşündü Lloyd, heyecanla. "Hşşh, Evie, lütfen," dedi ve Evie, ilk defa sustu.

Sonra, George C. Marshall'ın alçak ve kararlı sesi duyuldu: "Önümüzdeki üç dört yıl boyunca Avrupa'nın -esasen Amerika'dan alacağı- ithal gıda ve diğer temel ürünler gereksinimi, kendi ödeme gücünden çok daha büyük... ve yüklü miktarda ilave yardıma ihtiyacı var... ya da fevkalade vahim bir ekonomik, sosyal ve siyasi çöküntüyle yüz yüze kalacak."

Lloyd, daha da çok heyecanlandı. Sözü edilen "yüklü miktarda ilave yardım", Bevin'in istediği yardımdı.

"Bunun tedavisi, kısır döngüyü kırmaktan ve ekonomik geleceğinde, Avrupa halklarının öz güvenini ayağa kaldırmaktan geçiyor," dedi Marshall. "Birleşik Devletler, dünyanın normal ekonomik sağlığına kavuşması için elinden gelen her türlü yardımı yapmalıdır."²

"Başarmış!" dedi Lloyd, zafer kazanmış gibi; bunu, hiçbir şeyden haberi olmayan kızına söylüyordu. "Amerikaya, bize yardım etmeleri gerektiğini söylemiş! Ama ne kadarlık bir yardım? Ve nasıl? Ve ne zaman?"

Radyodaki ses değişti ve muhabir konuşmaya başladı: "Dışişleri Bakanı, Avrupa'ya yardımla ilgili detaylı bir plan açıklamadı ama nasıl bir program

¹ *Amerikan Yorumu* anlamında (çev. notu).

² Amerikan Dışişleri Bakanı George Marshall'ın, tarihe "Marshall Planı" adıyla geçecek bu yardım konusunda Harvard Üniversitesinde yaptığı ilk konuşmasının tarihi, 5 Haziran 1947 (çev. notu).

olacağına karar verecek olanların, Avrupalılar olduğunu söyledi.”

“Yani bize açık çek mi veriyor?” diye sordu Lloyd, Evie’ye.

Tekrar Marshall’ın sesi duyuldu: “Sanırım, inisiyatif Avrupa’dan gelmeli.”

Haber sona erdi ve tekrar telefon çaldı. “Dinledin mi?” dedi Bevin.

“Bu ne anlama geliyor?”

“Soru sorma!” dedi Bevin. “Soru sorarsan istemediğin cevaplar alabilirsin.”

“Pekâlâ,” dedi Lloyd, şaşkınlıkla.

“Marshall’ın ne demek istediğini boş ver. Buradaki mesele, *bizim* ne yapacağımız. ‘İnisiyatif Avrupa’dan gelmeli,’ dedi. Bu da *sen* ve *ben* demek oluyor.”

“Biz ne yapabiliriz?”

“Bavulunu topla,” dedi Bevin. “Paris’e gidiyoruz.”

1948

Volodya, Çek askeri yetkilileriyle müzakerelerde bulunan Kızıl Ordu delegasyonunun bir üyesi olarak Prag'daydı. *Art deco* tarzının muhteşem örneği Imperial Hotel'de kalıyorlardı.

Dışarıda kar yağıyordu.

Zoya'yı ve küçük Kotya'yı özlüyordu. Oğlu, şimdi iki yaşındaydı; baş döndüren bir hızla yeni kelimeler öğreniyor ve öyle büyük bir hızla değişiyordu ki sanki her gün farklı bir çocuk oluyordu. Ve Zoya, tekrar hamileydi. Volodya, iki haftadır ailesinden uzak olmanın sıkıntısı içindeydi. Delegasyondaki adamların pek çoğu, böyle seyahatleri karılarından uzaklaşıp bol bol votka içmek ve belki biraz da hafifmeşrep kadınlarla eğlenmek için bir fırsat olarak görüyordu.

Volodya'nın tek istediği evine dönmekti.

Askeri müzakereler görevi geçmişti; fakat Volodya'nın bu delegasyondaki rolü, asıl görevi için bir kılıftı: Kızıl Ordu İstihbaratının ezeli rakibi Sovyet gizli -ve hoyrat- polisinin Prag'daki faaliyetlerini rapor etmesi gerekiyordu.

Volodya, son zamanlarda işine karşı pek fazla bir şevk hissetmiyordu.

Bir zamanlar inandığı her şey, şimdi temelden çürümüştü. Artık Stalin'e ve Komünizme inanmadığı gibi Rus halkının temelde iyi olduğuna dair bir inancı da yoktu. Hatta babası bildiği adam bile gerçek babası değildi. Zoya ve Kotya'yı da yanında götürmenin bir yolunu bulsa Batı'ya iltica edebilirdi.

Ancak Prag'daki görevine kalbini koymuş durumdaydı. Çünkü inandığı bir şeyi yapması için eline geçen nadir fırsatlardan biriydi.

İki hafta önce Çek Komünist Partisi, koalisyon ortaklarının ayağını kaydırarak hükûmeti tamamen ele geçirmişti. Bir savaş kahramanı ve demokrasi yanlısı bir Komünizm karşıtı olan Dışişleri Bakanı Jan Masaryk, resmi konutu Czernin Sarayı'nın en üst katında hapis tutuluyordu. Bu darbenin arkasında, hiç şüphesiz Sovyet gizli polisi vardı. Aslında, Volodya'nın eniştesi Albay Ilya Dvorkin de Prag'daki delegasyondaydı; aynı otelde kalıyorlardı ve Volodya, neredeyse kesinlikle biliyordu ki onun da bu işte parmağı

vardı.

Volodya'nın patronu General Lemitov bu darbeyi, SSCB açısından bir *halkla ilişkiler faciası* olarak görüyordu. Masaryk, SSCB gölgesinde kalan Doğu Avrupa ülkelerinin özgür ve bağımsız olabileceklerini tüm dünyaya kanıtlamıştı. Hem burjuva demokrasisi kostümünü giymiş hem de Çekoslovakya'da, Sovyetler Birliği'yle dost bir Komünist hükûmetin başa gelmesini sağlamıştı. Bu, mükemmel bir düzendi; çünkü hem SSCB'ye istediği her şeyi veriyor hem de Amerikalılar nezdinde bir garanti oluşturunuyordu. Ama şimdi bu denge bozulmuştu.

Ancak Ilya, ötüp duruyordu. Otel barında bir gece, "Burjuvazi partileri hurdaşaş oldu!" dedi, Volodya'ya.

"Amerikan Senatosunda ne oldu, gördün mü?" diye sordu Volodya, sakin sakin. "Eskiden izolasyon politikasını¹ savunan Vandenberg, Marshall Planı lehine seksen dakika konuştu ve binanın mertekleri bile adamı alkışladı."

George Marshall'ın *ayrıntısız* fikri, şimdi bir plana dönüşmüştü. Bu, büyük ölçüde İngiliz Dışişleri Bakanı Ernie Bevin'in tilki kurnazlığı sayesinde başarılmıştı. Volodya'ya göre Bevin, en tehlikeli türden bir Komünizm karşıtıydı. Adam, emekçi sınıftan gelen bir sosyal demokrattı. Heybetli vücuduna rağmen çok kıvrak hareket ediyordu. Şimşek hızıyla Paris'te bir konferans toplamış ve George Marshall'ın Harvard konuşmasının, kolektif bir hüsnükabulle Avrupa'da yankılanmasını sağlamıştı.

İngiliz Dışişleri Bakanlığındaki casusları sayesinde Volodya; Bevin'in, Almanya'yı Marshall Planı'na dâhil edip SSCB'yi dışarıda bırakmaya kararlı olduğunu biliyordu. Ve Marshall Planı'nı reddetmeleri için Doğu Avrupa ülkelerine emir veren Stalin de Bevin'in bu tuzağına tepetaklak düşmüştü.

Şimdi de Sovyet gizli polisi, bu planın Amerikan Kongresi onayından geçmesi için elinden geleni yapıyormuş gibi görünüyordu. "Senato, Marshall'ı reddetmeye hazırdı," dedi Volodya, Ilya'ya. "Çünkü Amerikan vergi mükellefleri bu planı desteklemek istemiyordu. Ama Prag'daki darbe sayesinde, bu planı desteklemeleri gerektiğine ikna oldular; çünkü Avrupa kapitalizmi çökme tehlikesi altında."

Ilya kızgın konuştu: "Çeklerin burjuva partileri, Amerikan rüşvetini almak istediler."

"Almalarına izin vermeliydik," dedi Volodya. "Bütün planı sabote etmenin en kolay yolu olabilirdi. O zaman Kongre, Marshall Planı'nı reddederdi

¹ Ülkenin asıl menfaatinin, diğer ülkelerdeki olaylardan uzak durmak olduğunu savunan bir dış politika görüşü. *Soyutlanma politikası* da deniyor (çev. notu).

çünkü Komünistlere para vermek istemeyeceklerdi.”

“Marshall Planı emperyalist bir dalaveredir.”

“Evet, öyle,” dedi Volodya. “Ve korkarım amacına ulaşacak. Savaş sırasında müttefikimiz olan ülkeler, şimdi Sovyet karşıtı bir blok oluşturuyor.”

“Komünizmin ileri yürüyüşüne engel olmaya kalkışan insanlarla anlayacakları dilden konuşmak lazım.”

“Bence de öyle,” dedi Volodya. Ilya gibi adamların, yanlış kararlar verme konusunda bu kadar tutarlı olmaları gerçekten inanılmaz bir şeydi. “Ben gidip yatmalıyım.”

Daha saat ondu fakat Volodya gene de gidip yattı. Yatağına uzanıp Zoya ve Kotya’yı düşündü, onları öpüp iyi geceler diliyor olmayı istedi.

Düşünceleri görevine kaydı. Çek bağımsızlığının sembolü Jan Masaryk ile iki gün önce karşılaşmıştı: Çekoslovakya’nın kurucusu ve ilk Başkanı olan babası Thomas Masaryk’in mezarı başında yapılan bir tören sırasında görmüştü. Jan Masaryk, kürk yakalı bir palto giymişti ve şapkasız başına kar yağarken birkaç saniye boyunca Volodya’nın gözüne, yenik ve bunalımdaymış gibi görünmüştü.

Dışişleri Bakanı olarak göreve devam etmeye ikna edilebilirse belki bir uzlaşma elde edilebilir, diye düşündü Volodya. *Çekoslovakya, içeride tam tekmil bir Komünist hükümet tarafından yönetilebilir ama uluslararası ilişkilerde tarafsız veya minimal ölçülerde Amerikan karşıtı olabilir.* Masaryk, böylesine gergin bir ipte yürüyebilmek için gereken diplomatik beceri ve uluslararası itibara sahip bir adamdı.

Volodya, ertesi gün bu konuyu Lemitov’a önermeye karar verdi.

Kesik kesik uyuyabildi ve sabah saat altıdan önce uyandığında beyninin içinde alarm zilleri çalıyordu: Dün gece Ilya ile yaptığı konuşmadan kalan bir şeydi. Volodya o konuşmayı bir kez daha ince ince düşündü: *Komünizmin ileri yürüyüşüne engel olmaya kalkışan insanlar,* derken Ilya, Masaryk’i kast ediyordu. Ve bir gizli polis, birileri için *anlayacakları dilden konuşmaktan bahsediyorsa daima, onu öldürmekten bahsediyor* demekti.

Sonra, Ilya da erkenden yatmaya gitmişti ki bu da sabah erken kalkacağı anlamına geliyordu olabilir.

Ben bir salağım, diye düşündü Volodya. *Bütün işaretler ortadaydı ama benim onları görmem, bütün bir gecemi aldı.*

Yataktan fırladı, belki de çok geç kalmamıştı.

Hızla giyindi; kalın bir palto da giyip boynuna bir atkı sardı ve şapka taktı. Otelin önünde taksi yoktu –henüz çok erkendi. Bir Kızıl Ordu aracı çağırabilirdi ama bir şoförü uyandırmak ve arabanın buraya getirilmesi bir

saat sürerdi.

Yürümeye başladı. Czernin Sarayı sadece bir veya iki mil uzaktaydı. Prag'ın sevimli şehir merkezinden doğuya doğru gitti, St. Charles Köprüsü'nü geçti ve saraya doğru yokuş yukarı hızla tırmandı.

Masaryk onu bekliyor değildi; ayrıca Dışişleri Bakanının, bir Kızıl Ordu albayını dinlemek gibi bir zorunluluğu da yoktu. Fakat Volodya, Masaryk'in onu görmek isteyeceğinden emindi.

Kalın karda hızla yürüdü ve saat tam altı kırk beşte Czernin Sarayı'na ulaştı. Barok tarzda inşa edilmiş dev binanın en üstten üç katındaki Korint tarzı yarım sütunlar, müthiş görkemliydi. Pek fazla nöbetçi yoktu –Volodya buna şaşırды. Bir nöbetçi ön kapıyı gösterdi. Volodya, hiçbir sorgu suale uğramadan ihtişamlı bir salona girdi.

Her zamanki gibi, bir kabul masasının başında oturan gizli polis danışmanlarından birini göreceğini sanıyordu ama öyle birisi yoktu. Kötüye işaret sayılacak bir durum da yoktu ama bir şeyler malum oluyormuş gibi hissediyordu.

Salon, bir iç avluya açılıyordu. Camdan dışarı bakınca kar üstünde uyuyan bir adama benzer bir şey gördü. Belki de sarhoş olup olduğu yere devrilen biriydi; öyle ise soğuktan donabilirdi.

Volodya kapıya gitti ve açık olduğunu gördü.

Avlu boyunca koştu. Mavi ipek pijamalar giymiş bir adam, yüzükoyun yerde yatıyordu. Üzerini örten bir kar tabakası yoktu, yani pek uzun bir süredir orada yatıyor olamazdı. Volodya, adamın yanına diz çöktü. Adam, tamamen hareketsizdi ve nefes alıyormuş gibi değildi.

Volodya yukarı baktı. Resmigeçit yapan askerler gibi dizilmiş birbirinin aynı pencereler, avluya bakıyordu. Soğuk yüzünden hepsi sımsıkı kapalıydı –bir tanesi hariç: pijamalı adamın tam yukarısındaki bir pencere ardına kadar açıktı.

Sanki birisi o pencereden dışarı atılmış gibi.

Volodya döndü ve cansız adamın yüzüne baktı.

Yerde yatan adam, Jan Masaryk'ti¹.

(ii)

Üç gün sonra Washington'da: ABD Genelkurmayı, Batı Avrupa'yı Sovyet işgalinden koruyacak bir acil durum savaş planını Başkan Truman'a sundu.

¹ Çek tarihinin en önemli devlet adamlarından biri olan Jan Masaryk; 10 Mart 1948 günü, Czernin Sarayı'nın avluya bakan bir penceresinin altında, üzerinde pijamalarıyla ölü bulundu (çev. notu).

Üçüncü bir savaş tehlikesi, basındaki en sıcak gündem maddesiydi. "Savaşı kazanalı çok uzun bir zaman geçmedi," dedi Jacky Jakes, Greg Peshkov'a. "Nasıl oluyor da yeni bir savaştan bahsediyorsunuz?"

"Ben de kendime bunu sorup duruyorum," dedi Greg.

Bir parkın bankında oturuyorlardı; Greg, Georgy ile top oynamaktan mola almıştı.

"Oğlumun, savaşa gidemeyecek kadar küçük olmasına memnunum," dedi Jacky.

"Ben de."

Oğullarına baktılar: Georgy durmuş, kendi yaşlarında sarışın bir kızla konuşuyordu. Keds marka ayakkabılarının bağı çözülmüş, gömleğinin etekleri belinden dışarı çıkmıştı. On iki yaşındaydı ve hızla büyüyordu. Üst dudağında birkaç yumuşak bıyık çıkmıştı ve sanki geçen haftaki boyundan on santim daha uzundu.

"Askerlerimizi hızla geri çekiyorduk," dedi Greg. "Sadece İngiliz ve Fransızlar orada. Ama Kızıl Ordu yerinden kıpırdamadı. Sonuç: Almanya'da bizden üç kat daha fazla askerleri var."

"Amerikalılar bir savaş daha istemiyor."

"Bunu bir kez daha söyleyebilirsin. Truman, kasım ayındaki Başkanlık seçimlerini kazanmak istiyor; dolayısıyla bir savaş önlemek için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Ama gene de savaş çıkabilir."

"Sen de yakında ordudan ayrılacaksın. Ne yapmayı düşünüyorsun?"

Jacky'nin sesindeki hafif bir titreme, bu sorunun görüldüğü kadar sıradan olmadığını düşündürdü Greg'e. Jacky'nin yüzüne baktı ama ifadesini okuyamadı.

"Amerika'nın savaşa girmeyeceğini varsayarak 1950 seçimlerinde Kongre için aday olacağım," dedi. "Babam, kampanyayı desteklemeye söz verdi. Başkanlık seçimleri biter bitmez çalışmaya başlayacağım."

Jacky başka tarafa baktı. "Hangi partiden?" diye sordu, mekanik bir sesle.

Greg, onu sinirlendirecek bir şey söyleyip söylemediğini merak ediyordu.

"Cumhuriyetçi Parti, elbette."

"Evlilik?"

Greg şaşırdı: "Bunu neden sordun?"

Jacky, şimdi ona dikkatle bakıyordu. "Evleniyor musun?" dedi, ısrar ederek.

"Aslında, evet. Adı, Nelly Fordham."

"Ben de öyle düşünmüştüm. Kaç yaşında?"

“Yirmi iki. *Ben de öyle düşünmüştüm*, ne demek oluyor?”

“Her politikacının bir eşe ihtiyacı vardır.”

“Onu seviyorum!”

“Hiç kuşum yok. Ailesi siyasetçi mi?”

“Babası Washingtonlu bir avukat.”

“İyi seçim.”

Greg sinirlenmeye başladı: “Alay eder gibi konuşuyorsun.”

“Seni tanıyorum, Greg. Seninle ilk düzüştüğümde Georgy’den sadece birkaç yaş büyüktün. Herkesi kandırabilirsin ama beni ve anneni kandıramazsın.”

Her zamanki gibi, Jacky’nin sezgileri kuvvetliydi. Annesi Marga da Nelly ile nişanlanmasını eleştirmişti. İkisi de haklıydı. Bu bir kariyer evliliği olacaktı. Ama Nelly, hem güzel ve sevimli bir kızdı hem de Greg’e tapıyordu; öyleyse bunda ne sakınca vardı? “Birkaç dakika sonra öğle yemeği için onunla buluşacağım,” dedi Greg.

“Nelly’nin Georgy’den haberi var mı?” diye sordu Jacky.

“Hayır. Ve bilmemeli.”

“Haklısın. Gayrimeşru bir çocuğunun olması yeterince kötü; siyah bir çocuk ise bütün kariyerini mahveder.”

“Biliyorum.”

“Siyah bir eşinin olması kadar kötü.”

Greg öyle şaşkındı ki dilinin ucuna kadar geleni söyleyiverdi: “*Seninle evleneceğimi mi sanıyordun?*”

Jacky kırgın görünüyordu: “Elbette hayır, Greg. Sen ve Asit Banyosu Katili’ arasında seçim yapmak zorunda kalsam gene de düşünmek için zaman isterdim.”

Jacky’nin yalan söylediğini biliyordu. Bir an için, Jacky ile evlenme fikrini düşündü. Irklar arası evliliğe neredeyse hiç rastlanmıyordu ve beyazlar tarafından olduğu kadar siyahlar tarafından da husumetle karşılanıyordu ama bazı insanlar gene de tüm sonuçlarını göze alarak evleniyordu. Jacky kadar çok sevdiği bir kızla hiç karşılaşmamıştı. Hatta birkaç yıl çıktığı ve onun evlenme teklif etmesini beklemekten usanan Margaret Cowdry’ı bile Jacky kadar sevmemişti. Jacky, sivri dilliydi ama Greg, onun bu yönünü seviyordu; belki annesi Marga da sivri dilli olduğu için öyleydi. Üçünün her zaman birlikte olması fikrinde fevkalade çekici bir taraf vardı. Georgy ona *baba* demeyi öğrenirdi. Daha açık fikirli insanların yaşadığı bir yerde

¹ 1940’lı yıllarda İngiltere’de ortaya çıkan ve kurbanlarını ortadan kaldırırken asit kullandığı için bu isimle tanınan, John George Haigh adlı seri katil (çev. notu).

–mesela birçok genç öğrenci ve profesörün yaşadığı Georgetown’da bir ev alabilirlerdi.

Sonra; Georgy’nin sarışın arkadaşının, ebeveyni tarafında çağırıldığını gördü: Öfkeli bir beyaz anne, azarlar gibi kıza parmağını sallıyordu. Ve Greg, Jacky ile evlenmenin dünyanın en kötü fikri olduğuna karar verdi.

Georgy, Greg ve Jacky’nin yanına döndü. “Okul nasıl gidiyor?” diye sordu Greg.

“Gittikçe daha çok sevmeye başladım,” dedi çocuk. “Matematik dersi ilginçleşiyor.”

“Benim de matematiğim iyiydi,” dedi Greg.

“Ne tesadüf!” dedi Jacky.

Greg, ayağa kalktı. “Gitmem lazım,” dedi. Georgy’nin omzunu sıktı. “Matematik çalışmaya devam et, evlat.”

“Tamam,” dedi Georgy.

Greg, Jacky’ye el sallayıp gitti.

Kendisi biraz önce evliliği düşünürken Jacky de düşünmüştü, bundan hiç şüphesi yoktu. Ordudan ayrılmasının bir karar aşaması olacağını Jacky de biliyordu; çünkü o aşamada geleceğini düşünmek zorunda kalacaktı. Jacky, onunla evleneceğini gerçekten düşünmüş olmayabilir ama gizliden gizliye bunun fantezisini kuruyor olabilirdi. Şimdi, o fanteziyi paramparça etmişti. Eh, maalesef öyle olacaktı. Jacky beyaz bile olsa onunla evlenmezdi. Ondan çok hoşlanıyordu elbette ve çocuğunu da çok seviyordu ama önünde daha upuzun bir hayat vardı; ona yeni bağlantılar ve destek sağlayacak bir eş istiyordu. Nelly’nin babası, Cumhuriyetçi politika içinde çok güçlü bir adamdı.

Parktan birkaç sokak ötedeki İtalyan Lokantası Napoli’ye kadar yürüdü. Nelly gelmişti bile. Bakır kızılı bukleleri, yeşil şapkasının altına sığmamış gibiydi. “Harika görünüyorsun,” dedi, Nelly’ye. “Umarım seni çok fazla bekletmedim.” Greg oturdu.

Nelly’nin yüzü taş gibiydi. “Seni parkta gördüm,” dedi.

Boku yedik, diye düşündü Greg.

“Biraz erken gelmiştim. Bir süre parkta oturdum,” diye devam etti Nelly. “Sen beni fark etmedin. Kendimi röntgenci gibi hissetmeye başlayınca kalktım.”

“Demek vaftiz oğlumu gördün?” dedi Greg, neşeli görünmeye çalışarak.

“Vaftiz oğlun mu? Bir vaftiz babası için ilginç bir seçim. Sen hiç kiliseye gitmezsin.”

“Çocuğa iyilik ediyorum.”

“Adı ne?”

“Georgy Jakes.”

“Daha önce ondan hiç bahsetmedin?”

“Sahi, etmedim mi?”

“Kaç yaşında?”

“On iki.”

“O doğduğunda sen on altı yaşındaydın. Vaftiz babası olmak için çok genç bir yaş.”

“Sanırım, öyle.”

“Annesi ne iş yapıyor?”

“Garson. Yıllar önce aktristi. Sahne adı Jacky Jakes’ti. Onu, babamın stüdyosuyla sözleşmesi olduğu zaman tanımıştım.” *Bütün bunlar az çok doğru sayılır*, diye düşündü Greg, huzursuz huzursuz.

“Peki, babası?”

Greg başını sağa sola salladı: “Jacky bekâr.”

Bir garson geldi. “Bir kokteyle ne dersin?” diye sordu Greg. Belki tansiyon biraz düşerdi. “İki martini,” dedi, garsona.

“Derhâl, efendim.”

Garson gider gitmez Nelly sordu: “Çocuğun babası sensin, değil mi?”

“Vaftiz babası.”

Nelly’nin ses tonu, onu aşağıladı: “Ah, kes şunu.”

“O kadar emin konuşmana sebep ne?”

“Çocuk siyah olabilir ama sana benziyor. Ayakkabılarını bağlı tutamıyor, gömleği dışarı çıkmış; tıpkı senin gibi. Ve o sarışın kızla konuşurken cazibesini kullanıp onu ayartmaya çalışıyordu. Elbette senin oğlun!”

Greg, direnmekten vazgeçti. İcini çekti. “Sana söyleyecektim,” dedi.

“Ne zaman?”

“Uygun bir zaman bekliyordum.”

“Bana evlenme teklif etmeden önce söylemen, *uygun bir zaman* olurdu.”

“Özür dilerim.” Utanmıştı ama suçluluk duyuyor değildi: Nelly’nin, bir bardak suda fırtına kopardığını düşündü.

Garson menüyü getirdi ve yemeklere baktılar.

“Spagetti güzel görünüyor,” dedi Greg.

“Ben salata yiyeceğim.”

Martiniler geldi. Greg kadehini kaldırdı: “Evlilikte bağışlayıcı olmaya.”

Nelly kadehini eline almadı: “Seninle evlenemem, Greg.”

“Tatlım, aşırı tepki gösteriyorsun. Özür diledim.”

Nelly başını sağa sola salladı: “Anlamıyorsun, değil mi?”

“Neyi anlamıyorum?”

“Parktaki bankta senin yanında oturan o kadın –sana âşık.”

“Sahi mi?” Dün olsa Greg bunu inkâr ederdi ama Jacky ile bugünkü konuşmasından sonra bundan pek emin değildi.

“Elbette âşık. Neden evlenmemiş dersin? Oldukça güzel bir kız. Gerçekten istese şimdiye kadar oğlunu üzerine alacak bir erkek bulabilirdi. Ama o sana âşık, seni budala herif.”

“Bundan emin değilim.”

“Çocuk da sana tapıyor.”

“Onun en sevdiği amcasıyım.”

“Ama amcası değilsin.” Nelly, kadehini onun önüne itti. “Benimkini de sen iç.”

“Tatlım, gevşe biraz.”

“Ben gidiyorum.” Nelly ayağa kalktı.

Greg, kızların onu bırakıp gitmesine alışık değildi. Umudunun kırıldığı- nı hissetti. Cazibesini mi kaybediyordu yoksa?

“Seninle evlenmek istiyorum!” dedi ve sesi, kendisine bile çok zavallı geldi.

“Benimle evlenemezsin, Greg,” dedi Nelly. Parmağındaki pırlanta yüzü- ğü çıkardı, kırmızı ekoseli masa örtüsünün üstüne bıraktı: “Senin zaten bir ailen var.”

Nelly restorandan çıkıp gitti.

(iii)

Dünya krizi, hazıranda doruk noktasına çıktı; Carla ve ailesi ise bu krizin tam göbeğindeydi.

Marshall Planı, Başkan Truman tarafından da imzalanmış ve yardımın ilk sevkiyatı Avrupa’ya ulaşmaya başlamıştı.

Ve bu yardımlar, Kremlin’in şimşeklerini üzerine çekiyordu.

18 Haziran Cuma günü Batılı Müttefikler, akşam saat sekizde çok önemli bir açıklama yapılacağı konusunda Almanları uyarmıştı.

O akşam Carla’nın ailesi, mutfaktaki radyonun başına toplanıp endişe içinde beklemeye başladı. Çünkü savaş biteli üç yıl olmuştu ama geleceğin onlara kapitalizm mi Komünizm mi, ülkenin birleşmesini mi bölünmesini mi, özgürlük mü esaret mi, refah mı yoksulluk mu getireceği henüz belli değildi.

Werner, şimdi iki buçuk yaşında olan Walli’yi dizine alarak Carla’nın ya-

nına oturdu.

Bir yıl önce sessizce evlenmişlerdi. Carla gene hemşire olarak çalışmaya başlamıştı. Ayrıca Sosyal Demokrat Partiden Berlin şehir meclisi üyesi seçilmişti.

Frieda'nın kocası Heinrich de aynı şekilde seçilmişti.

Doğu Almanya'da Ruslar, Sosyal Demokrat Partiyi yasaklamıştı ama Berlin, Sovyet bölgesinde bir vaha gibiydi. Çünkü *Kommandatura* denen, dört müttefikin de katıldığı bir konsey tarafından yönetiliyordu ve Kommandatura, Sovyetler'in bu yasağını veto etmişti. Sonuç olarak Sosyal Demokratlar kazanmıştı ve Komünistler, muhafazakâr Hristiyan Demokratlardan sonra üçüncü sıraya düşmüştü. Ruslar buna çıldırmıştı ve yeni seçilen şehir meclisine engel olmak için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı. Carla bu işi çok yorucu buluyordu ama Sovyetler'den bağımsızlık kazanma umudundan vazgeçemezdi.

Werner ise küçük bir iş kurmayı başarmıştı: Babasının fabrikasının enkazı altından bazı elektrik malzemeleri ve radyo parçaları çıkarmıştı. Almanların, yeni radyo alacak parası yoktu ama herkes, eski radyolarını tamir ettirmek istiyordu. Werner, eskiden fabrikada çalışan bazı mühendisleri bulmuş ve arızalı radyoları tamir edecek bir ekip oluşturmuştu. Kendisi, hem işinin yöneticisi hem de satıcısıydı: Evden eve ve apartmanlara gidiyor, kapıları çalıyor, işinin duyurusunu yapıyordu.

Maud da o akşam mutfak masasındaydı; şimdi, Amerikalılar için tercüman olarak çalışıyordu. Çok iyi bir tercümandı ve sık sık, Kommandatura toplantılarında da tercümanlık yapıyordu.

Carla'nın ağabeyi Erik, polis üniformalıydı. Komünist Partiye -ailenin itirazına rağmen- katıldıktan sonra, yeni Doğu Almanya'da Rus işgalcilerin oluşturdu polis gücünde çalışmaya başlamıştı. Erik, Batılı Müttefiklerin Almanya'yı ikiye bölmeye çalıştığını söylüyordu. "Siz Sosyal Demokratlar ayrılıkçısınız," dedi. Tıpkı Nazi propagandasını tekrarladığı zamanlarda yaptığı gibi şimdi de Komünist propagandanın bir cümlesinden alıntı yapıyordu.

"Batılı Müttefikler hiçbir şeyi bölmedi," diye tersledi Carla. "Bölgeler arasındaki sınırları açtılar. Sovyetler neden aynı şeyi yapmıyor? O zaman tekrar tek bir ülke olabiliriz."

Fakat Erik, onu duymuyormuş gibiydi.

Rebecca on yedi yaşına girmek üzereydi. Carla ve Werner, onu yasal olarak evlat edinmişlerdi. Rebecca okulda başarılıydı ve dil öğrenmek konusunda yetenekliydi.

Carla, gene hamileydi ama henüz Werner'e söylememişti ve bu yüzden heyecanlıydı. Werner'in evlat edindiği bir kızı ve bir üvey oğlu vardı ama şimdi kendi çocuğuna da sahip olacaktı. Carla, söylediğinde Werner'in keyiften dört köşe olacağını biliyordu; sadece hamileliğinden emin olana kadar biraz daha bekleyecekti.

Ancak o anda, çocuklarının nasıl bir ülkede büyüyeceğini öğrenmek için yanıp tutuşuyordu.

Robert Lochner adında Amerikalı bir subay yayına girdi. Lochner, Almanya'da büyümüşü ve bu dili çok iyi konuşuyordu¹.

Pazartesi sabah saat yediden itibaren, diye açıkladı subay, *Batı Almanya, Deutsche Mark adı verilen yeni bir para birimine geçecek.*

Carla buna şaşırmadı. Reichsmark, gün geçtikçe daha da çok değer kaybediyordu. Pek çok insanın ücreti Reichsmark ile ödeniyordu ve sadece karneyle yiyecek ve otobüs parası gibi temel ihtiyaçlar için kullanılıyordu ama herkes, diğer alışverişlerde sigarayı tercih ediyordu. Werner, kendi işini yaparken ücret olarak insanlardan Reichsmark alıyordu ama *acil tamirler* için sigara, *şehrin neresine olursa olsun teslimat* içinse üç yumurta alıyordu.

Carla, yeni para biriminin Kommandaturada tartışıldığını Maud'dan öğrenmişti. Ruslar, kendileri de basabilmek için yeni paranın basım klişelerini talep etmişti. Fakat eski para biriminden çok fazla basarak paranın değerini düşürmüşlerdi ve aynı şeyi tekrarlayacaklarsa yeni bir para birimi oluşturmanın da bir manası yoktu. Neticede Batılı Müttefikler bu talebi reddetti ve Sovyetler küstü.

Batı şimdi, Sovyetler'le iş birliği yapmadan yola devam etmeye karar vermişti. Carla buna memnundu çünkü yeni para birimi Almanya için iyi sonuçlar doğuracaktı ama Sovyetler'in göstereceği tepkiden kaygı duymuyor da değildi.

Lochner; Batı Alman halkının, değeri düşük eski 60 Reichsmark karşılığında yeni 3,90 Deutsche Mark alabileceğini açıkladı.

Sonra; bunların, en azından ilk aşamada Berlin'de uygulanmayacağını söyledi. Mutfakta topluca bir homurdanma oldu. Carla yatmaya giderken Sovyetler'in nasıl bir tepki vereceğini merak ediyordu.

Beyninin bir yanıyla yan odadaki Walli'nin ağlayıp ağlamadığını dinleyerek Werner'in yanına uzandı. Sovyet işgalciler, son birkaç aydır gittik-

¹ New York doğumlu olup Berlin'de büyüyen Lochner, İkinci Dünya Savaşı sırasında NBC için çalışan bir gazeteci. 1945'te Amerikan askeri olarak Berlin'e dönüyor ve Batı Almanya'da özgür basının yeniden oluşturulmasına yardım ediyor. John F. Kennedy'nin 1963 yılında söylediği ünlü "Ich bin ein Berliner" (Ben bir Berlinliyim) sözünü söylemesinde rol oynamasıyla da tanınıyor (çev. notu).

çe daha fazla öfkelenmeye başlamıştı. Dieter Friede adında bir gazeteci, Sovyet gizli polisi tarafından Amerikan bölgesinden kaçırılmıştı ve hapis tutuluyordu. Sovyetler; ilk önce bunu inkâr etmiş, sonra da casus olduğu için tutukladıklarını söylemişti. Bir dergide Rusları eleştiren üç üniversite öğrencisi okuldan atılmıştı. Hepsinden daha da kötüsü; bir Sovyet savaş uçağı, Gatow havaalanına inmekte olan İngiliz Avrupa Hava Yolu (BEA) yolcu uçağının çok yakınından uçarken kanadını koparmış ve her iki uçağında kaza yapmasına neden olmuştu: BEA'nın dört mürettebatı ve on yolcusu ile Sovyet pilot ölmüştü. Ruslar bir şeye kızdılar mı bedelini başkaları ödüyordu.

Ertesi sabah Sovyetler, Doğu Almanya'ya Deutsche Mark sokmanın suç kabul edileceğini ilan etti. Buna Berlin de dâhildi; açıklamada Berlin, "Sovyet bölgesinin bir parçası" olarak ifade ediliyordu.

Amerikalılar derhâl bu ifadeyi kınadı ve Berlin'in uluslararası bir şehir olduğunu ileri sürdüler; ancak ortam kızışıyordu ve Carla'nın endişeleri devam etti.

Pazartesi günü, Batı Almanya'nın yeni bir para birimi vardı.

Salı günü, Carla'nın evine bir Kızıl Ordu aracı geldi ve ona, belediye sarayına gelmesini emretti.

Daha önce de böyle götürüldüğü olmuştu; gelgelelim her seferinde, evde çıkarken korkudan ödü patlamıştı. Sovyetler'in onu hapse atmasını engelleyebilecek hiçbir şey yoktu. Komünistler de –tıpkı Naziler gibi– kendilerine atfettikleri keyfi bir yetki kullanıyordu. Hatta eski toplama kamplarını bile kullanıyorlardı. Ünlü Red City Hall¹, bombardımanda hasar görmüştü; o yüzden şehir yönetimi, Parochial Strasse'deki Yeni Belediye Sarayı'na taşınmıştı. Her iki bina da Carla'nın yaşadığı Mitte bölgesindeydi ki Mitte, Sovyet bölgesinde kalıyordu.

Carla oraya vardığında Belediye Başkan vekili Louise Schroeder ve diğerleri de Sovyet irtibat subayı Binbaşı Otshkin ile bir toplantı yapmaya çağırılmışlardı. Binbaşı onlara, Doğu Almanya para biriminin yeniden oluşturulacağını ve gelecekte, Sovyet bölgesinde sadece yeni *Ostmark* para biriminin kullanılacağını söyledi.

Başkan vekili Louise Schroeder, buradaki hayati meseleyi derhâl kavradı: "Bize, Berlin'in bütün bölgelerinde bunun uygulanacağını mı söylüyorsunuz?"

"Evet."

¹ Ya da *Rotes Rathaus*, İtalyan Yüksek Rönesans tarzında inşa edilen ve yapımı 1869'da tamamlanan Berlin belediye sarayı (çev. notu).

Frau Schroeder, kolayca gözü korkutulabilecek bir kadın değildi: “Şehir anayasasına göre, Sovyet işgal gücü diğer bölgeler için böyle kurallar koyamaz,” dedi, kesin bir dille. “Diğer Müttefiklere de danışılmak zorunda.”

“İtiraz etmeyecekler,” dedi Binbaşı, bir kâğıt uzatarak.

“Bu, Mareşal Sokolovski’nin¹ bir kararnamesi. Bunu yarın şehir meclisi toplantısına getirin.”

O gecenin geç saatlerinde Werner’le yatağa girdiğinde Carla, “Sovyet taktığının ne olduğunu görebiliyoruz,” dedi. “Eğer şehir meclisi o kararnameyi onaylarsa demokratik anlayıştaki Batılı Müttefikler için buna itiraz etmek güç olacak.”

“Ama şehir meclisi o kararnameyi onaylamaz. Komünistler azınlıkta ve diğerlerinin hiçbirisi de *Ostmark* para birimini istemez.”

“Evet, istemez. Ben de o yüzden Mareşal Sokolovski’nin kollarını ne yapmaya sıvadığını merak ediyorum.”

Ertesi sabah gazeteler, cuma gününden itibaren Berlin’de iki farklı para biriminin –*Ostmark* ve *Deutsche Mark*– rekabetinin yaşanacağını bildiriyordu. Anlaşıldı ki Amerikalılar, üzerlerine “Clay” ve “Bird Dog” damgası² vurulmuş tahta kasalar içinde Almanya’ya gizlice 250 milyon *Deutsche Mark* sokmuştu ve bu para şimdi Berlin’in her yerine zulalanmıştı.

Gün boyunca Carla, Batı Almanya’dan gelen dedikoduları dinledi. Yeni para, oraya mucizeler taşımış ve bir gece içinde dükkân vitrinlerinde yeni mallar ortaya çıkmıştı: çevre tarım alanlarından gelen sepet sepet kirazlar, güzelce demetlenmiş havuçlar, tereyağı, yumurta, kekler, börekler ve uzun zamandır bekletilen yeni ayakkabı, çanta, hatta çifti dört *Deutsche Marka* satılan ince çorap gibi lüks mallar. İnsanlar gerçek parayla satış yapacakları zamanı bekliyordu demek ki.

O gün öğleden sonra Carla, saat dörtte yapılması kararlaştırılan şehir meclisi toplantısına gitmek için evden çıktı. Binaya yaklaştıkça bir düzine kadar Kızıl Ordu kamyonunun binanın etrafına park etmiş olduğunu gördü; şoförleri sigara içerek kamyonlarının arasında oyalanıyordu. Kamyonların pek çoğu, savaş sırasında ödünç ya da kiralama yoluyla SSCB’ye verilen Amerikan yapımı araçlardı. Asi bir kalabalığın sesini duymaya başladığında kamyonların orada bulunuş amacını da sezmeye başladı: Sovyet valinin kollarını sıvadığı şey, birilerini coplamaktı.

Binanın önüne, kızıl bayraklar sallayan binlerce insan toplanmış ve hep-

¹ Doğu Almanya’daki Sovyet kuvvetleri komutanı ve Doğu Almanya Sovyet Askeri Yönetiminin başı Vasili Sokolovski (çev. notu)

² “Kil” ve “Av Köpeği” anlamında şifrelerle damgalanmış bu kasalarda ne olduğu gizli tutulduğundan içerikleri hakkında çeşitli rivayetler yayılıyor (çev. notu).

si de Komünist Parti rozetleri takmıştı. Hoparlörlü bir kamyonun öfkeli konuşmaları yapılıyor; kalabalık, slogan atıyordu: “Kahrolsun ayrılıkçılar!”

Carla, binaya nasıl girebileceğini bilemedi; bir avuç polis vardı ama la-kayıt bir havadaydılar ve meclis üyelerinin içeri girmesine yardım etmek gibi bir girişimleri yoktu. Carla, on beş yıl önce Kahverengi Gömlekli annesinin ofisini talan ederken polisin sergilediği tutumu hatırladı. Şehir meclisindeki Komünist üyelerin hâlihazırda içeride bulunduğundan emindi; eğer Sosyal Demokrat üyeler içeri giremezse azınlıktaki üyelerin kararıyla kararname onaylanacak ve geçerli bir onay olduğu iddia edilecekti.

Derin bir nefes çekip kalabalığın arasında kendine yol açmaya çalıştı.

Hiç fark edilmeden birkaç adım ilerleyebilmeyi başardı ama sonra, birisi onu tanıdı: “Amerikan orospusu!” diye bağırdı Carla’yı işaret ederek. Carla, kararlılıkla yoluna devam etti; birisi ona tükürdü; bir topak salya elbisesine yapıştı. Carla ilerlemeye devam etti ama paniklemeye başlamıştı. Etrafı, kendisinden nefret eden insanlar tarafından çevrilmişti; böyle bir şeyi daha önce hiç yaşamamıştı ve oradan kaçmak istiyordu. Carla iteklendi ama ayaklarının üstünde durmayı başardı. Bir el, elbisesine yapıştı ve Carla, bir yırtılma sesiyle birlikte geri çekildi. Carla çılgılık atmak istedi. Ne yapacaklardı? Elbiselerini mi parçalayacaktı bu insanlar?

Kalabalığı yarıp geçmeye çalışan birisinin daha olduğunu fark etti; arkasına bakınca Frieda’nın kocası Heinrich von Kessel’ı gördü. Heinrich de Carla’nın yanına yaklaştı ve birlikte ilerlemeye çalıştılar. Heinrich; daha atak hareket ediyor, insanların ayağına basıyor, etrafındakilere dirsek atıyordu. Birlikte daha hızlı ilerlediler ve sonunda binanın giriş kapısına ulaşarak içeri girdiler.

Fakat çile sona ermedi. İçeride de yüzlerce Komünist gösterici vardı. Koridorlardan geçmek için mücadele etmek zorunda kaldılar. Toplantı salonunun her yerinde göstericiler vardı: sadece misafir balkonunda değil, balkonun altındaki toplantı katında da. Onların davranışları da dışarıdakiler kadar saldırgandı.

Bazı Sosyal Demokrat üyeler gelmişti ve diğerleri de Carla’dan sonra geldi. Bir şekilde altmış üç üyenin çoğu, dışarıdaki çete arasından geçip içeriye girmeyi başarmıştı. Carla rahatladı. Düşman, onları korkutmayı başaramamıştı.

Toplantı sözcüsü salondaki düzenin sağlanmasını istediğinde Komünist meclis üyelerinden biri bir sıranın üstüne çıktı ve göstericilerin salonda kalmalarını istedi. Adam, Carly’yi gördü. “Vatan hainleri dışarı!” diye bağırdı.

Her şey, bütün zulmüyle 1933’ü hatırlatıyordu: zorbalık, yıldırma ve ka-

badayılıkla demokrasinin çökertilmesi. Carla çaresizlik hissetti.

Misafir balkonuna bakınca bağrıışan çete içinde ağabeyi Erik'i de görüp afalladı. "Sen Almansın!" diye bağırđı, Erik'e. "Nazi rejimi altında yaşıadın. Hiçbir şey öğrenmedin mi?"

Erik, onu hiç duymamış gibiydi.

Frau Schroeder, kürsüye çıktı ve herkesi sükûnete davet etti. Göstericiler onu yuhaladı. Frau Schroeder sesini bağırma seviyesine yükselterek konuştu: "Eğer şehir meclisi bu binada doğru dürüst bir müzakere yürütemezse toplantıyı Amerikan bölgesine taşıyacağım."

Tekrar bir küfür yağmuru başladı; ancak yirmi altı Komünist üye, toplantının başka bir yere taşınmasının amaçlarına uymayacağını gördü. Eğer Meclis; bir kez Sovyet bölgesinin dışında toplanırsa daha sonra da aynı şey olabilir, hatta kalıcı olarak Komünistlerin sindirme menziline dışına taşınabilirdi. Aralarında kısa bir tartışmadan sonra bir tanesi ayağa kalktı ve göstericilerin dışarı çıkmasını istedi. *Internationale*¹ marşını söyleyerek dışarı çıkmaya başladılar.

"Kimin komutası altında oldukları besbelli," dedi Heinrich.

Sonunda sükûnet sağlanabildi. Frau Schroeder, Sovyet talebini açıkladı ve diğer Müttefikler tarafından da onaylanmadıkça Berlin'in Sovyet Bölgesi dışında uygulanamayacağını söyledi.

Komünist bir üye konuşma yaptı ve Frau Schroeder'i, New York'tan emir almakla suçladı.

Suçlama ve hakaretler, taraflar arasında gidip geldi. Nihayet oylamaya geçildi. Komünistler -diğer üyeleri dışardan kontrol edilmekle suçladıkları hâlde- topyekûn, Sovyet kararnamesi lehine oy kullandı. Onların dışındaki herkes de aleyhte oy kullandı.

Zorbalık savuşturulmuştu. Berlin, sindirilmeyi reddetmişti. Carla, kendini bitkin bir galip gibi hissediyordu.

Ama hiçbir şey henüz sona ermemişti.

Toplantıdan çıktıklarında saat akşamın yedisiydi. Gösterici güruhu çekilmişti ama girişin etrafında hâlâ, haydut kılıklı adamlar vardı. Meclisin, yaşlıca bir kadın üyesi kapıdan çıkarken tekmelenip yumruklandı. Polis, bu olayı vurdumduymazlıkla izledi.

Carla ve Heinrich, kimseye görünmeden binadan ayrılacaklarını umarak birkaç arkadaşlarıyla birlikte yan kapılardan birinden çıktılar. Ancak bisikletli bir Komünist kapıyı gözlüyordu. Çabucak bisikletine atla-

¹ Birçok dile çevrilen orijinali Fransızca olan ve Komünist Enternasyonal'de (Komintern) işçi sınıfı marşı olarak kabul edilen *Enternasyonal* Marşı (çev. notu).

yıp gitti.

Meclis üyeleri hızla yürümeye başladıklarında bisikletli adam, ufak bir çetenin başında geri döndü. Birisi Carla'ya çelme taktı. Carla; tökezleyip yere düştü ve bir, iki, üç kere tekmelenirken acıyla kıvrandı. Dehşet içinde, elleriyle karnını korumaya çalıştı. Neredeyse üç aylık hamileydi –çoğu düşüğün, hamileliğin bu döneminde yaşandığını biliyordu. *Werner'in bebeği*, diye düşündü, çaresizlik içinde, *Berlin caddelerindeki Komünist haydutların tekmeleriyle mi ölecek?*

Sonra, çete ortadan kayboldu.

Meclis üyeleri kendilerini topladı. Ölümçül yarası olan yoktu. Aynı şeyin tekrarlanabileceği korkusuyla hep birlikte yürüdüler ama herhâlde Komünistler, bir gün için yeterli sayıda insanı hırpaladıklarına kanaat getirmişti.

Carla, saat sekizde eve varabildi. Erik evde yoktu. Carla'yı elbiseleri yırtılmış hâlde ve yara bere içinde gören Werner, telaşlandı. "Ne oldu sana?" dedi. "İyi misin?"

Carla hıçkırmaya başladı.

"Canın acıyor," dedi Werner. "Bir hastaneye gidelim mi?"

Carla, başını sağa sola salladı. "Canım acımıyor," dedi. "Sadece birkaç bere, daha beterini de yaşamıştım." Bir sandalyeye çöktü. "Yüce İsa, çok yorgunum."

"Kim yaptı bunu?" dedi Werner, öfkeyle.

"Her zamanki insanlar," dedi Carla. "Kendilerine Nazi değil Komünist diyorlar ama hepsi birbirinin aynı. 1933'e geri döndük."

Werner ona sarıldı.

Carla sakinleşemiyordu. "Kabadayı ve haydutlar o kadar uzun bir süredir hüküm sürüyor ki!" dedi, hıçkırıklar arasında. "Gün gelip sona erecek mi?"

(iv)

O gece, Sovyet haber ajansı bir duyuru yaptı. Sabah saat altıdan itibaren, Berlin'e ve Berlin'den –tren, otomobil ve kanal mavnaları yoluyla– her türlü yolcu ve yük taşımacılığı durdurulacaktı. Hiçbir yönde malzeme akışı olmayacaktı: Erzak yok, süt yok, ilaç yok, kömür yok. Bu yüzden elektrik santrallerindeki üretim de durdurulacağından –Batı bölgesi haricinde– elektrik de kesilecekti.

Yani, Berlin kuşatma altındaydı.

Lloyd Williams, İngiliz askerî karargâhındaydı. Parlamento kısa bir ta-

tile girince Ernie Bevin, İngiltere'nin güney sahilindeki Sandbanks'te dinlenmeye gitmiş ancak Almanya'nın durumundan endişe duyduğundan Lloyd'u da Berlin'e göndermiş ve yeni para birimiyle ilgili gelişmeleri gözleyip ona bildirmesini istemişti.

Daisy, Lloyd'a eşlik edememişti. Hem yeni bebekleri Davey sadece altı aylıktı hem de Daisy'yle Eva Murray, Hoxton'da kadınlar için bir doğum kontrol kliniği açmaya çalışıyordu ve faaliyete geçmesine çok kısa bir süre kalmıştı.

Lloyd, siyasi krizin tekrar bir savaşa yol açmasından fena hâlde korkuyordu. İki savaşta savaşmıştı ve bir üçüncüsünü görmek istemiyordu. İki küçük çocuğu vardı ve onların barış dolu bir dünyada büyümelerini umuyordu. Gezenin en güzel en seksi en sevimli kızıyla evliydi ve uzun yıllar boyunca onunla yaşamak istiyordu.

Amerikan askerî valisi işkolik General Clay, adamlarına bir plan hazırlamaları emri vermişti. Batıdaki Helmstedt'ten yola çıkacak ve önüne çıkan her şeyi silip süpürerek dosdoğru Berlin'deki Sovyet bölgesine gidecek silahlı bir konvoy hazırlanacaktı.

Lloyd bu plandan, İngiliz askerî valisi Sör Brian Robertson'la aynı anda haberdar oldu ve valinin, o kısıt asker sesiyle şöyle dediğini duydu: "Clay bunu yaparsa savaş çıkar."

Fakat bunun dışında mantıklı bir çözüm yok gibiydi. Clay'in genç yaverlerinden biriyle konuşurken Lloyd'un öğrendiğine göre Amerikalılar, başka önerilerde de bulunmuştu. Kara Kuvvetleri Bakanı¹ Kenneth Royall, yeni para reformunun durdurulmasını istemiş ama Clay, artık geri dönüşün mümkün olmadığı bir noktaya geldiğini anlatmıştı. Sonra Royall, Amerikalıların tahliyesini önermiş; Clay de ona, Sovyetler'in de tam olarak bunu istediğini söylemişti.

Sör Brian, şehre havadan yardım malzemesi atmak istiyordu. Pek çok kişi bunun imkânsız olduğunu söylüyordu. Bir hesaba göre Berlin'in günlük yiyecek ve yakıt ihtiyacı 4.000 tondur. *Dünyada* bunca malzemeyi taşıyacak kadar çok uçak var mıydı? Kimse bilmiyordu. Mamafih Sör Brian, Kraliyet Hava Kuvvetlerine bir başlangıç yapma emri verdi.

Cuma öğleden sonra Sör Brian, Clay'i görmeye gitti ve maiyetine Lloyd da davet edildi. Clay'e, "Ruslar, konvoyunun önünde otobanı tıkayabilir; bekle de gör bakalım onlara saldıracak cesareti gösterebilecek misin; fakat uçaklara ateş edeceklerini sanmıyorum," dedi Sör Brian.

"Hava yoluyla yeterli malzemeyi nasıl sağlayabileceğimizi bilmiyorum,"

¹ Amerikan Savunma Bakanlığına bağlı bir pozisyon (çev. notu).

dedi Clay, tekrar.

“Ben de bilmiyorum,” dedi Sör Brian. “Fakat daha iyi bir yol bulana kadar bunu yapacağız.”

Clay, telefonu aldı. “Bana, Wiesbaden’den General LeMay’i bağlayın,” dedi. Bir dakika sonra da şöyle söylüyordu: “Curtis, kömür taşıyabilecek uçağın var mı?”

Bir sessizlik oldu.

“Kömür,” dedi Clay, sesini yükselterek.

Bir sessizlik daha oldu.

“Evet, ben de öyle dedim –kömür.”

Biraz sonra Clay, Sör Brian’a baktı: “Diyor ki: ‘Amerikan Hava Kuvvetleri her şeyi taşıyabilir.’”

İngilizler, karargâha döndü.

Cumartesi günü Lloyd, bir ordu şoförü aldı ve kişisel bir görevle Sovyet bölgesine –on beş yıl önce von Ulrich ailesini ziyaret ettiği adrese– gitti.

Maud’un hâlâ o evde yaşadığını biliyordu. Annesi ve Maud, savaş bittikten sonra tekrar mektuplaşmaya başlamışlardı.

Maud mektuplarında –hiç şüphesiz fevkalade büyük sıkıntılarına rağmen yine de– kuyruğu dik tutuyordu. Yardım talep etmiyordu ve zaten, Ethel’in onun için yapabileceği pek bir şey yoktu çünkü Britanya’da da hemen her şey karneye bağlıydı.

Ev, çok farklı görünüyordu. 1933’te güzel bir şehir eviydi; biraz bakımsızdı ama gene de ihtişamlıydı. Şimdiyse bir enkaz gibi görünüyordu. Pencerelerin çoğu, cam yerine tahta ya da gazeteyle kaplıydı; cephesinin taş kaplamasında mermi delikleri vardı ve bahçesi mahvolmuştu. Ahşapları yıllardır boyanmamıştı.

Lloyd, eve bakarak birkaç dakika arabada oturdu. Buraya en son geldiğinde on sekiz yaşındaydı ve Hitler yeni Şansölye olmuştu. O zamanki genç Lloyd, dünyanın yaşayacağı dehşeti kâbuslarında bile görmemişti.

Ne o ne de başka biri, Faşizmin bütün Avrupa’da muzaffer olmasının ne kadar kıyısına geleceklerini ve onu yenmek için ne çok şeyi feda etmeleri gerekeceğini görmüştü. Kendini biraz, von Ulrich evinin görünüşü gibi hissetti: dövülmüş, bombalanmış, kurşun yemiş ama hâlâ ayakta.

Bahçe patikasından geçip kapıyı çaldı.

Kapıyı açan hizmetçiyi tanıdı. “Selam, Ada,” dedi, Almanca konuşarak. “Beni hatırladın mı? Ben Lloyd Williams.”

Evin içi, dışından daha iyiydi. Ada onu kabul salonuna aldı. Piyanonun üstündeki cam bir bardakta çiçekler vardı. Kanepenin üstüne desenli bir

battaniye yayılmıştı –hiç şüphesiz döşemesindeki delikleri örtmek içindi. Pencerele gazete kaplıydı ama gene de içeriye bol bol ışık giriyordu.

İki yaşındaki bir oğlan, yürüye yürüye salona girdi ve belirgin bir merakla Lloyd'u inceledi. Çocuğa, evde yapılmış olduğu besbelli giysiler giydirilmişti; Şarklı bir havası vardı. "Sen kimsin?" diye sordu Lloyd'a.

"Benim adım Lloyd. Sen kimsin?"

"Walli," dedi çocuk. Sonra koşarak odadan çıktı ve Lloyd onun dışarıdaki birine ne dediğini duydu: "O adam komik konuşuyor!"

Aksanlı Almancam buraya kadarmış, diye düşündü Lloyd.

Sonra orta yaşlı bir kadın sesi duydu: "Böyle laflar etme! Terbiyesizlik olur!"

"Özür dilerim, annecanne."

Hemen ardından da Maud salona girdi.

Maud'un görüntüsü, Lloyd için bir şok oldu. Maud, ellili yaşlarının ortasında olmalıydı ama yetmiş yaşındaymış gibi görünüyordu. Saçları ağarmıştı, yüzü çökmüştü ve mavi ipek elbisesi yıpranmıştı. Buruşuk dudaklarıyla Lloyd'u yanaklarından öptü: "Lloyd Williams! Seni görmek ne güzel!"

O benim halam, diye düşündü Lloyd, oldukça rahatsız edici bir duyguyla.

Fakat Maud bunu bilmiyordu: Ethel, bu sırrı saklamaya devam ediyordu.

Maud'un ardından Carla (ki o da tanınacak durumda değildi) ve kocası geldi. Lloyd onunla tanıştığında Carla on bir yaşındaydı ve büyümüşte küçülmüş gibi bir kızdı. Şimdi (Lloyd hesapladı) yirmi altı yaşındaydı. Almanların çoğu gibi yarı aç görünse de güzel bir kızdı ve öz güvenli havası Lloyd'u şaşırttı. Carla'nın duruşundaki bir şey, onun hamile olduğunu düşünmesine neden oldu. Maud'un mektuplarından Carla'nın Werner ile evlendiğini biliyordu. Werner, 1933'te yakışıklı bir çapkındı ve hâlâ öyle görünüyordu.

Bir saat kadar sohbet ettiler. Aile, akla hayale sığmayacak dehşet anlarının içinden geçmişti ve bunu açıkça söylediler ama Lloyd gene de en berbat detayların üstünün örtüldüğünü hissetti. Onlara Daisy'yi, Evie'yi ve Dave'i anlattı. Sohbet sırasında genç bir kız geldi ve Carla'dan, bir arkadaşının evine gitmek için izin istedi.

"Bu, bizim kızımız Rebecca," dedi Carla, Lloyd'a.

Kız on altı yaşlarındaydı; Lloyd, onun evlat edinildiğini tahmin etti.

"Ev ödevlerini yaptın mı?" diye sordu Carla, kıza.

"Yarın sabah yapacağım."

"Lütfen şimdi yap," dedi Carla, kararlı bir edayla.

"Aman anne!"

“Tartışma istemiyorum,” dedi Carla. Tekrar Lloyd’a döndü. Rebecca, salondan çıktı.

Krizden bahsettiler. Şehir meclisi üyesi olduğu için Carla bu konuyla yakından ilgileniyordu ve Berlin’in geleceği hakkında kötümserdi. Batılı güçler şehri Sovyet kontrolüne terk edene kadar, Rusların buradaki nüfusu açlıktan öldüreceğini düşünüyordu.

“Farklı düşünmeni sağlayacak bir şey göstermeme izin ver,” dedi Lloyd. “Benimle arabayla gideceğimiz bir yere gelir misiniz?”

Maud, Walli ile evde kaldı; Carla ve Werner, Lloyd’la gitti. Lloyd şoförden, onları Amerikan bölgesindeki Tempelhof¹ havaalanına götürmesini istedi. Oraya vardıklarında Lloyd, onları bütün pisti görebilecekleri yüksek bir pencerenin önüne götürdü.

Asfalt pistte, bir düzine C-47 Skytrain uçağı sıralanmıştı: Arkadakinin burnu öndekinin kuyruğuna degecek gibi art arda dizilmiş uçakların bazılarında Amerikan yıldızları, bazılarında RAF amblemi vardı. Kargo kapıları açıktı. Her birinin yanında bir kamyon duruyordu. Alman hamallar ve Amerikalı havacı askerler uçakların yükünü indiriyordu: çuvallar dolusu un, büyük gaz yağı fıçıları, kutu kutu tıbbi malzeme, binlerce şişe süt taşıyan ahşap kasalar.

Onlar seyrederken boşalan uçaklar havalanıyor ve yeni uçaklar piste iniyordu.

“Bu inanılmaz,” dedi Carla, gözleri ışıdayarak. “Hayatımda böyle bir şey görmedim.”

“Böyle bir şey hiç olmadı,” dedi Lloyd.

“Peki, İngiliz ve Amerikalılar bunu sürdürebilecek mi?”

“Sanırım sürdürmek zorundayız.”

“Ama ne kadar sürdürebilirsiniz ki?”

“Sonuna kadar,” dedi Lloyd, kararlılıkla.

Ve sürdürdüler².

¹ Avrupa’nın, II. Dünya Savaşı öncesinde inşa edilen üç simgesel havaalanından biri. 2008 yılında havaalanı operasyonlarına kapatıldı (çev. notu).

² 26 Haziran’da başlayan bu operasyon, gayriresmî olarak *Operation Vittles* (Erzak Harekâtı anlamında) adıyla bilindi (çev. notu).

1949

Aşağı yukarı yirminci yüzyılın yarısına gelindiğinde 29 Ağustos 1949 günü Volodya Peshkov; Hazar Denizi'nin doğusunda, Kazakistan'ın Ustyurt Yaylası'ndaydı. Burası; SSCB'nin en güneyinde, göçebe kabilelerin hâlâ İncil zamanındaki gibi keçi güttüğü, kayalık bir çöldü. Volodya, arazinin engebeli yollarında rahatsızlık verecek kadar çok sarsılan askerî bir kamyonun içindeydi. Kayalıklardan, kumdan ve dikenli çalılıklardan ibaret manzaranın üzerinde şafak sökmek üzereydi. Yolun kenarında tek başına dikilen sıska bir deve, geçen kamyonu hınzır hınzır baktı.

Şafağın ilk ışıklarında Volodya, aküyle beslenen spot ışıkların aydınlatığı bomba kulesini uzaktan gördü.

Zoya ve diğer bilim adamları, Volodya'nın Santa Fe'de Willi Frunze'den aldığı planlara uygun olarak ilk nükleer bombayı yapmışlardı. Bu, patlama tetikli bir plütonyum bombasıydı. Başka planlar da vardı ama bu bomba tipi, daha önce -biri New Mexico'da diğeri Nagazaki'de- iki kez çalışmıştı.

Bugün de çalışması gerekiyordu.

Deneye RDS-1 kod adı verilmişti ama bilim adamları ona *İlk Şimşek* diyor.

Volodya'nın bulunduğu kamyon, kulenin dibinde durdu. Başını kaldırıp baktığında Volodya, platformun üstünde bir grup bilim adamı gördü: Bombanın yüzeyindeki funyelere bağlanan yılan kıvrımlı kablolar arasında bir şeyler yapıyorlardı; mavi tulumlu birisi geri çekildiğinde sarı saçları göründü: Zoya. Volodya, içinin gururla dolduğunu hissetti. *Benim karım*, diye düşündü, *üst düzey bir fizikçi ve iki çocuk annesi*.

Zoya, iki adamla konuşuyordu; baş başa vermiş, bir şey tartışıyorlardı. Volodya, yolunda gitmeyen bir şey olmamasını diledi.

Bu, Stalin'i kurtaracak bombaydı.

Sovyetler Birliği için, diğer her şey kötü gitmişti. Batı Avrupa, kararlı bir demokrasiye dönüşürken Marshall Planı rüşvetlerini kabul etmiş ve Kremlin'in kendi kabadayı taktikleriyle Komünizmi sindirmişti; SSCB ise

Berlin'i kontrol altına almayı başaramamıştı. Havadan yardım operasyonu, Tanrı'nın her günü ve durup dinlenmeden bir yıl boyunca devam edince sonunda Sovyetler Birliği boyun eğip kara ve demir yollarını açmıştı. Stalin, Doğu Avrupa'nın kontrolünü elinde tutmuştu ama ancak kaba kuvvet kullanarak bunu yapabiliyordu. Truman, tekrar başkan seçilmişti ve kendini dünyanın lideri gibi görüyordu. Amerika, nükleer silah yapımına devam etmişti ve Britanya'da konuşlandırdığı B-29 bomba uçakları¹, Sovyetler Birliği'ni bir radyasyon çöplüğüne çevirmeye hazırdı.

Fakat bugün, her şey değişecekti.

Eğer bomba, olması gerektiği gibi patlarsa ABD ve SSCB gene eşit düzeye gelecekti. Sovyetler Birliği Amerika'yı nükleer yıkımla tehdit edebildiği zaman, Amerika'nın dünyaya hükmetme dönemi sona erecekti.

Volodya, bunun iyi mi yoksa kötü mü olacağını artık bilmiyordu.

Bomba patlamazsa muhtemelen hem Zoya hem de Volodya, ya tasfiye edilerek Sibiry'a'daki bir çalışma kampına gönderilecek ya da bir kurşunla vurulacaktı.

Volodya, bunu ebeveyniyle konuşmuştu bile; böyle bir şey olursa –veya Volodya ve Zoya test sırasında ölürlerse de yapacakları gibi– Kotya ve Galina'ya bakacaklarına söz vermişlerdi.

Gün ışığının güçlenmeye başlamasıyla birlikte Volodya, kuleden çeşitli uzaklıktaki tuhaf tuhaf yapıları gördü: tuğla ve ahşap evler, altından su akan bir köprü ve bir tür yer altı yapısının girişi. Muhtemelen ordu, patlamanın etkisini ölçmek istemişti. Daha dikkatli bakınca çevreye bu amaçla yerleştirilmiş kamyonları, tankları, işe yaramaz uçakları da gördü. Bilim adamları da patlamanın canlılar üzerindeki etkisini ölçeceklerdi: Etrafta; atlar, sığırlar, koyunlar ve yuvalarına kapatılmış köpekler vardı.

Platformun üzerindeki konuşma bir kararla sona ermiş olmalıydı. Üç bilim adamı, kafalarını aşağı yukarı sallayarak işlerine devam etti.

Birkaç dakika sonra Zoya, kuleden inip kocasını selamladı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu Volodya.

"Öyle olduğunu sanıyoruz," dedi Zoya.

"Sanıyor musunuz?"

Zoya omuzlarını silkti: "Bunu daha önce hiç yapmadık ki."

Kamyona binip oradan uzaklaştılar ve zaten bir çöplüğe benzeyen araziye geçip uzaktaki kontrol sığınağına gittiler.

Diğer bilim adamları da hemen arkalarından geliyordu.

¹ *Little Boy* bombasını, yerel saatle 08.15'te Hiroşima'ya atan Enola Gay adlı uçak da B-29 uçağıydı (çev. notu).

Sığınağa girince kaynak gözlükleri taktılar ve geri sayım başladı.

Altmış saniye kala Zoya, Volodya'nın elini tuttu.

On saniye kala Volodya ona gülümsedi ve "Seni seviyorum," dedi.

Bir saniye kala ise nefesini tuttu.

Sonra, sanki Güneş zıplayarak gökyüzüne yükseldi. Öğlen güneşinden çok daha güçlü bir ışık, çölün üstünü kapladı. Bomba kulesinin bulunduğu yönde bir alev topu inanılmaz bir irtifaya yükseldi; sanki Ay'a ulaşmıştı. Volodya; ateş topunun parlak yeşil, mor, turuncu, eflatun renkleriyle kendinden geçti.

Top, bir mantar biçimine dönüştü ve mantarın şemsiyesi yükselmeye devam etti.

Nihayet sesini duyular: Kızıl Ordunun en güçlü topu sanki bir adım öterinde patlamıştı. Ardından gelen gök gürültüsü dalgaları Volodya'ya, Seelow Tepeleri Muharebesi'ndeki o korkunç bombardımanını hatırlattı.

En sonunda bulut dağılmaya ve gürültüsü hafiflemeye başladı.

Herkes taş kesilmiş gibi uzun bir sessizlik oldu.

Sonra, "Tanrı'm," dedi birisi, "böyle bir şey beklemiyorduk."

Volodya, karısını kucakladı. "Başardınız," dedi.

Zoya'nın yüzünde ciddi bir ifade vardı. "Biliyorum," dedi. "Ama biz ne yaptık?"

"Komünizmi kurtardınız," dedi Volodya.

(ii)

"Rus bombası, Nagazaki'ye attığımız *Fat Man* bombasının bir eşi," dedi özel ajan Bill Bicks. "Birisi onlara planları vermiş."

"Nereden biliyorsun?" diye sordu Greg.

"Bir mülteciden öğrendik."

Sabahın saat dokuzuydu ve Bicks'in, FBI Washington karargâhındaki halı kaplı ofisinde oturuyorlardı. Bicks, ceketini çıkarmıştı. Klimalı binanın içinde gayet rahat bir ısı olmasına rağmen Bicks'in gömleğinin kol altları ter lekesi içindeydi.

"Bu mültecinin söylediğine göre," dedi Bicks, "Kızıl Ordu İstihbaratından bir albay, Manhattan Projesi ekibindeki bir bilim adamından planları almış."

"Kim olduğunu söyledi mi?"

"Hangi bilim adamı olduğunu bilmiyor. Seni o yüzden çağırdım. O haini bulmak zorundayız."

"FBI bu adamların hepsini kontrol etmişti."

"Ve pek çoğu da güvenlik riski oluşturunuyordu! Yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu. Ama sen onları şahsen tanıyordun."

"Kızıl Ordu albayı kim?"

"Ben de onu diyecektim. Onu tanıyorsun. Adı, Vladimir Peshkov."

"Benim, baba-bir ağabeyim!"

"Evet."

"Yerinizde olsam *benden* şüphelenirdim," dedi Greg, gülerek. Ama ciddi bir huzursuzluk içindeydi.

"Ah, inan bana şüphelendik," dedi Bicks. "FBI'da geçirdiğim yirmi yıl boyunca gördüğüm en kusursuz en mükemmel inceleme ve araştırmadan geçtin."

Greg, kuşkuyla ona baktı: "Şaka yapıyorsun!"

"Oğlun okulda gayet başarılı, değil mi?"

Greg, şaşkınlıktan katılaştığını hissetti. Kim, FBI'a Georgy'den bahsetmiş olabilirdi ki? "Vaftiz oğlumu mu soruyorsun?" dedi.

"Greg," dedi Bicks, "ben *kusursuz* ve *mükemmel* dedim. Çocuğun, senin oğlun olduğunu biliyoruz."

Greg'in canı çok sıkıldı ama bu duyguyu bastırmayı başardı. Kendisi de Ordu Emniyette harcadığı süre boyunca birçok şüphelinin kişisel sırlarına burnunu sokmuştu. Şimdi itiraz etmeye hakkı yoktu.

"Temiz çıktın," dedi Bicks.

"Bunu duyduğuma sevindim."

"Her neyse. Zaten bizim mülteci de planların, bu projede çalışan ordu personelinde değil bir bilim adamından geldiğinde ısrar ediyor."

Greg, düşünceliydi: "Volodya ile Moskova'da karşılaştığımda Birleşik Devletler'e hiç gelmediğini söyledi."

"Yalan söyledi," dedi Bicks. "Eylül 1945'te buraya geldi. Bir hafta New York'ta kaldı. Sonra sekiz gün boyunca onun izini kaybettik. Sonra da kısa bir süreliğine tekrar ortaya çıktı ve memleketine döndü."

"Sekiz gün?"

"Evet. Utanç içindeyiz."

"Santa Fe'ye gidip, bir iki gün orada kalıp dönebileceği kadar uzun bir süre."

"Doğru." Bicks, çalışma masasının üzerinden Greg'e doğru eğildi. "Fakat bir düşün. Eğer bu bilim adamı düzenli olarak casusluk yapıyorduyorsa neden her zamanki bağlantılarıyla temasa geçmedi? Neden onunla konuşması için ta Moskova'dan birini getirdiler?"

“Yani adamın, bu iki günlük ziyaret sırasında mı ikna edildiğini düşünüyorsunuz? Fazlasıyla süratli bir iş...”

“Muhtemelen daha önce de Ruslara çalıştı ama sonra kaydardı. Her hâlükârda; bizim düşüncemize göre *Sovyetler, bu bilim adamının önceden tanıdığı birini göndermek zorunda kaldı.* Bu da demek oluyor ki Volodya ile bilim adamlarından biri arasında bir tanışıklık var.” Bicks, üstü dosyalarla dolu bir sehpayı işaret etti. “Cevap şunların içinde bir yerde... Bunlar, planlara erişim yetkisi olan her bir bilim adamımız için hazırladığımız dosyalar.”

“Benden ne yapmamı istiyorsunuz?”

“Dosyaları incele.”

“Bu sizin işiniz değil mi?”

“Biz zaten inceledik. Ama bir şey bulamadık. Senin, bizim göremediğimiz bir şeyi görebileceğini umuyoruz. Ben de burada oturup biraz evrak işi yaparak seni yalnız bırakmayacağım.”

“Uzun sürecek bir iş.”

“Bütün gün bizim.”

Greg kaşlarını çattı. Onun hakkında başka neler biliyorlardı acaba?

Bicks, kendinden çok emin konuştu: “Günün geri kalanında herhangi bir randevun yok.”

Greg omuzlarını kıstı: “Kahveniz var mı?”

Kahve içti, çörek yedi, sonra gene kahve içti; öğlen saatinde sandviç, öğleden sonra bir muz yedi. Bilim adamları ile karıları, çocukları ve ailelerinin hayatları hakkında her bir ayrıntıyı okudu: çocukluk, tahsil, kariyer, aşkları ve evliliği, başarıları, tuhaflikları ve günahları.

Muzunun son lokmasını çiğnerken “Vay canına, Yüce İsa!” dedi.

“Ne?” diye sordu Bicks.

“Willi Frunze, Berlin Erkek Akademisinde okula gitmiş,” dedi Greg, zafer kazanmış gibi dosyayı masaya vurarak.

“Ee..?”

“Volodya da öyle –bana kendisi söyledi.”

Bicks heyecanla masasına vurdu: “Okuldan arkadaşlar! İşte bu! Orospu çocuğunu yakaladık!”

“Bu bir kanıt değil,” dedi Greg.

“Ah, hiç merak etme. İtiraf edecektir.”

“Nasıl o kadar emin olabiliyorsun?”

“O bilim adamları, bilginin gizli tutulamayacağına ve herkesle paylaşılması gerektiğine inanıyorlar. Bunu, insanlığın iyiliği için yaptığını öne sü-

recek.”

“Belki de gerçekten onun için yapmıştır.”

“Gelgelelim gene de elektrikli sandalyeye gidecek,” dedi Bicks.

Greg aniden üşüdü. Willi Frunze iyi bir adama benziyordu: “Sahi mi?”

“Her türlü bahse girerim. İdam edilecek.”

Bicks haklıydı. Willi Frunze; vatan hainliğinden suçlu bulundu, ölüm cezası aldı ve elektrikli sandalyede öldü.

Karısı da aynı şekilde öldü.

(iii)

Daisy, kocasının beyaz papyonunu bağlayışını ve vücuduna mükemmel oturan frak ceketini giyişini seyretti. “Milyon dolar gibi görünüyorsun,” dedi ve dalga geçmiyordu. Kocasını bir film yıldızı kadar yakışıklıydı.

Onu, on üç yıl önce ödünç elbisesi içinde Trinity Balosunda gördüğü anı hatırlayınca nostaljik ve keyifli bir ürperme hissetti. *Üzerindeki elbise iki beden büyük olsa bile, diye anımsadı, o zaman da yakışıklıydı.*

Washington’daki Ritz-Carlton otelinde, Daisy’nin babasının süitinde kalıyorlardı. Lloyd şimdi, İngiliz Dışişleri Bakanlığında kıdemsiz bir görevliydi ve diplomatik bir ziyaret için Washington’a gelmişlerdi. Ethel ve Bernie, bir haftalığına çocuklara bakmayı büyük bir sevinçle karşılamıştı. Bu gece Lloyd ve Daisy, Beyaz Saray’da bir baloya gidiyordu.

Daisy’nin üstünde, Christian Dior’un diktiği göz kamaştıran bir elbise vardı: ışıltılı bir tülün sonsuz kıvrımlarıyla bezenmiş muazzam geniş eteğiyle pembe saten bir elbise. Savaş zamanının kıtlığından sonra Daisy, tekrar Paris’ten giyinmeye başlayabildiği için mutluydu.

1935 yılında Buffalo Yat Kulübü’ndeki baloyu hatırladı: O zamanlar, o olayın bütün hayatını mahvettiğini düşünmüştü.

Elbette Beyaz Saray, bir yat kulübünden çok daha prestijli bir yerdi ama bu gece olabilecek hiçbir şeyin hayatını mahvedemeyeceğini biliyordu. Lloyd boynuna Olga’nın –küpleriyle uyumlu– pembe pırlanta gerdanlığını takmasına yardım ederken Daisy, bir süre bunları düşündü. On dokuz yaşındayken yüksek sosyetenin onu kabul etmesi için yanıp tutuşuyordu. Şimdiyse böyle şeylere kafayı takmak aklının ucundan bile geçmiyordu. Lloyd onun muhteşem görüldüğünü söylediği sürece başkalarının ne düşündüğü umurunda değildi. Onayını alma gereği duyabileceği diğer bir insan da –yüksek sosyeteye hiç girmemiş ve hiçbir zaman Paris’ten giyinmemiş– kayınvalidesi Ethel Leckwith’ti.

Acaba her kadın geriye dönüp gençliğinde ne kadar aptal olduğunu düşünüyor muydu? Daisy tekrar Ethel'i düşündü: Evli patronundan hamile kalarak o da kesinlikle aptalca davranmıştı ama Ethel hiçbir zaman bundan pişmanlık duymamıştı.

Belki de doğru tutum buydu. Daisy kendi hatalarını düşündü: Charlie Farquharson'la nişanlanması, Lloyd'u reddetmesi, Boy Fitzherbert'le evlenmesi. Geriye bakıp bu seçimlerin ortaya koyduğu iyilikleri görmeyi pek becerememişti.

Yüksek sosyete tarafından tamamıyla reddedilip Ethel'in Aldgate'teki evinde teselli bulmaya başlayana kadar kafasına dank etmemişti ama son-raki hayatı daha iyiye gitmişti. Sosyal statü talebinden vazgeçmiş, gerçek dostluğun ne olduğunu öğrenmişti; o günden beri de gerçekten mutluydu.

Artık kafasını sosyal statüye takmadığı için partilerden daha da çok keyif alıyordu.

“Hazır mısınız?” diye sordu Lloyd.

Daisy hazırды. Dior'un, elbisesine uysun diye hazırladığı paltoyu giydi. Asansörle aşağı indiler, otelden çıktılar ve onları bekleyen limuzine bindiler.

(iv)

Carla, annesini Noel Gecesi'nde piyano çalmaya ikna etti. Maud, yıllardır piyano çalmamıştı. Belki Walter'ın anılarını hatırlamak onu üzüyordu: Daima birlikte çalıp şarkı söylemişlerdi ve Maud sık sık çocuklarına, Walter'ın *ragtime* çalmak için ne kadar uğraştığını ama başaramadığını anlatmıştı. Fakat Maud artık bu hikâyeyi anlatmıyordu. Ve Carla da artık, piyanonun annesine –Maud'dan piyano dersi almaya gelen, Maud'un baştan çıkararak kandırdığı ve Ada ile Carla'nın mutfakta öldürdüğü– genç subay Joachim Koch'u hatırlattığından şüpheleniyordu.

Carla kendisi de o geceki kâbusu unutmakta güçlük çekiyordu –özellikle de cesetten nasıl kurtulduklarını hatırladığında.

Yaptığından pişmanlık duyuyor değildi –doğru olanı yapmışlardı– gelelim gene de unutabilmeyi tercih ediyordu.

Nihayet Maud, *Silent Night*¹ şarkısını çalmayı ve onların da söylemelerini kabul etti. Werner, Ada, Erik ve üç çocukları –Rebecca, Walli ve yeni bebek Lili– kabul salonundaki yaşlı Steinway piyanonun başında toplandılar. Carla, piyanonun üstüne bir mum koydu ve mum ışığında, şarkıyı

¹ Sessiz Gece anlamında, Hz. İsa'nın doğumunu anlatan bir Noel Şarkısı (çev. notu).

Almanca söyleyen ailesinin yüzlerini inceledi.

Werner'in kollarındaki Walli, birkaç hafta sonra dört yaşında olacaktı. Melodiyi ve sözleri dikkatle dinleyerek o da şarkıyı söylemeye çalışıyordu. İğfalcı babasının Doğulu gözlerine sahipti. Carla, oğlunu kadınlara karşı nazik ve saygılı yetiştirerek o iğfalciden intikam almaya karar vermişti.

Erik de şarkıyı içtenlikle söylüyordu. Nazileri nasıl körü körüne desteklemişse Sovyet rejimini de öyle destekliyordu. Carla ilk başta hem çok şaşırmış hem de çok kızmıştı ama artık bunun ardındaki elim mantığı görebiliyordu. Erik, hayattan çok fazla korktukları için katı bir otorite altında ya da hiçbir itiraza meydan vermeden ne yapması ve ne düşünmesi gerektiğinin ona dikte eden bir rejimde yaşamayı tercih eden yetersiz insanlardan biriydi. Bunlar aptal ve tehlikeli insanlardı ama ne yazık ki böyle bir sürü insan vardı.

Carla, şefkatle kocasına baktı: Werner, otuz yaşında bile hâlâ yakışıklıydı. On dokuz yaşındayken onu ilk öpüşünü ve daha sonra, Grunewald'da park ettiği seksi arabasının koltuğunda olanları hatırladı. Werner'i öpmekten hâlâ çok hoşlanıyordu.

O günlerden beri geçen zamanı düşündüğünde binlerce üzüntüsünü hatırlıyordu ama bunların içinde en büyüğü, babası Walter'ın ölümüydü. Babasını sürekli özlüyordu; onun, öldüresiye dövülmüş hâlde koridorda yattığı ve doktor yetişmeden öldüğü anı hatırladığında hâlâ ağlıyordu.

Fakat herkes bir gün ölecekti ve babası, daha iyi bir dünya uğruna kendi hayatını vermişti. Eğer ondaki cesareti taşıyan daha çok Alman olsaydı Nazilerin başarılı olması mümkün değildi. Babasının yaptığı şeyleri yapmak istiyordu: çocuklarını iyi yetiştirmek, kendi ülkesinin siyasi hayatında bir fark yaratmak, sevmek ve sevilmek. Her şeyden çok da kendisi öldüğünde çocuklarının da onun için, onun Walter hakkında söylediği gibi -hayatının gerçekten bir anlamı olduğunu, bu yüzden de daha iyi bir dünyada yaşadıklarını söyleyebilmelerini istiyordu.

Şarkı sona erdi; Maud, son notalara dokundu ve küçük Walli, öne uzanıp mumu üfledi.

TEŞEKKÜR

Yüzyıl Üçlemesi'nde başlıca tarih danışmanım, Richard Overy'dir. Ayrıca diğer tarihçiler Evan Mawdsley, Tim Rees, Matthias Reiss ve Richard Toye'ye de *Dünyayı Saran Kış* taslaklarını okuyup düzeltmeler yaptıkları için müteşekkirim.

Her zaman olduğu gibi editörlerimden ve temsilcilerimden de paha biçilmez ölçüde yardım gördüm; özellikle de Amy Berkower, Leslie Gelbman, Phyllis Grann, Neil Nyren, Susan Opie ve Jeremy Trevathan'dan.

Temsilcim Al Zuckerman'la 1975 yılı civarında tanıştım ve o zamandan beri benim en eleştirel ve en ilham veren okuyucum oldu.

Birçok arkadaşım da yapıcı yorumlarda bulundu. Nigel Dean'in, ayrıntıları yakalama konusunda hiç kimsede bulunmayan gözleri vardır. Chris Manners ve Tony McWalter, her zamanki gibi ferasetliydi. Angela Spizig ve Annemarie Behnke beni, Alman bölümlerinde birçok hatadan kurtardılar.

Bizler her zaman ailelerimize de teşekkür ederiz, ben de etmeliyim. Barbara Follett, Emanuele Follett, Jann Turner ve Kim Turner; ilk taslağı okudular, çok faydalı eleştirilerde bulundular ve bana, sevgilerinin emsalsiz bir armağanını verdiler.

SİZİN HİKÂYELERİNİZ

Ken Follett'in Facebook sayfasında bir hikâye bankası oluşturduk: okuyucuların, İkinci Dünya Savaşı'na ait kendi gerçek hayat hikâyelerini yükleyebilmeleri için.

Beş hikâyelik bir kısa listeye verilen oylarla sizin en gözde hikâyenizi burada yayımlamaktan memnuniyet duyuyoruz.

Hikâye bankasını görmek ve diğer hikâyeleri okumak için lütfen, www.facebook.com/KenFollettAuthor adresini ziyaret ediniz.

Annika Hofmann

Ocak 1945'in dondurucu soğukunda Prusya'dan ve Ruslardan kaçmaya zorlandığında büyükannem, yirmi altı yaşındaymış. Ailesi ve bir düzine diğer insanın yanı sıra sadece bir araba dolusu eşyayla Danimarka'ya doğru, hayatlarını kurtaracak kaçışa başlamışlar.

Büyükannem bugün doksan üç yaşında ve geçmişin büyük kısmını unutmuş. Fakat bazen, sanki tam oradaymış gibi Rus toplarının sesini duyarak o günler ve geceler hakkında konuşmaya başlar.

Onun, incecik bir paltoyla kar üstünde uyumalarını ya da başka bir yol olmadığı için üzerinden geçmek zorunda oldukları bir göle varmalarını anlatışı, insanın yüreğini dağlıyor.

Dört gün bekledikten sonra göl, üzerinden geçmeye cesaret edebilecekleri sağlamlıkta donmuş.

Bir Rus uçağı buza ateş etmese belki de geçebileceklerdi. Ama uçak ateş ediyor ve birçok insan ya vuruluyor ya da boğuluyor.

Büyükannem, insanların çığlıklarını duya duya karşı kıyıya geçmeyi ve ailesini bulmayı başarıyor. Sanırım o çığlıkları asla unutamadı.

Nihayet, haftalar sonra kuzey Almanya'ya ulaşıyorlar. Danimarka sınırına yakın bir yerde, Schleswig adlı bir kasabada büyükannem yığılıp kalıyor ve Almanya'da daha fazla kalma fikrine katlanamayan ailesine veda ediyor.

Sonraki iki yıl, büyükannemin hayatını değiştiriyor. Almanya'da görevli bir İngiliz askerine âşık oluyor. Ama asker, bir gün İngiltere'ye dönüyor.

Annem, kendi babasını tanımıyor. Bana da savaşta öldüğü söylenmişti. Şimdi bunun doğru olmadığını biliyorum. Büyükannemin hatırladığı tek şey askerin adı ve bana da geçen ocak ayında söyledi.

O güne kadar, George Matthews hakkında tek bir kelime etmemişti.